BIJBEL

De gehele Heilige Schrift, bevattende de canonieke boeken van het Oude en Nieuwe Testament volgens de Statenvertaling

met de ingelaste verklaringen

Door

Karl August Dächsel

LEVITICUS

NUMERI

DEUERONOMIUM

Digitale versie

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015

HET DERDE BOEK VAN MOZES,

LEVITICUS. (Priesterordening).

Het derde boek van Mozes, bij de Hebreeën: Wajikra, d.i.: En Hij riep, geheten, wordt naar zijn inhoud door de Septuaginta Leviticon, en door de Vulgata Leviticus genoemd, omdat hierin hoofdzakelijk over de priesterlijke wetten en verordeningen wordt gehandeld. Het sluit zich onmiddellijk aan het voorgaande aan en wel in het bijzonder aan Exodus. 25 en volgende. Niet ten onrechte (door Keil) zijn de in Leviticus aangekondigde wetten in haar geheel genoemd, "de Codex van de geestelijke levensordening van Israël als Gemeente van Jehova." Is in het tweede boek reeds bericht, dat de Tent der samenkomst was opgericht; dat de Heere God die tent tot Zijn woning geheiligd had, en het Heilige der Heiligen met Zijn aanwezigheid had vervuld; als nu wordt meegedeeld, dat God Israël door instellingen en verordeningen het mogelijk heeft gemaakt, om met Hem, de Heilige, in gemeenschap te treden, om de tegenwoordigheid van Hem, Jehova daadwerkelijk te ervaren.

En vandaar die wetten voor de Priesters aan de ene zijde en voor het volk, wat betreft het brengen van de verschillende offers, aan de andere zijde. Duidelijk komt door deze wetten uit, dat Israëls Verbondsgod een Heilig God is, maar ook dat het Zijn wil is, dat Zijn Verbondsvolk een heilig volk moet zijn. Heilig niet alleen als het tot Hem nadert, maar ook in het private leven, ook als volk onderling.

Gemakkelijk laat zich het boek in twee grote delen splitsen. Het eerste deel loopt van hoofdstuk 1 tot 16 en het tweede van hoofdstuk 17 tot 25. Wordt in het eerste deel de offerdienst ingesteld of liever geregeld (1-7); de wijding van de priesters aangegeven (8-10); het onderscheid tussen reine en onreine dieren, en wat betreft de onreinheid van het lichaam, bekend gemaakt (11-15) en eindelijk de instelling van de grote Verzoendag, als waardig besluit van deze wetten, verordend, het blijkt dat daardoor Israël de gemeenschap met de Heere wordt mogelijk gemaakt, en tevens, dat al deze wetten zien op de verhouding tussen een Heilig God en een in zichzelf onrein en onheilig volk.

Het tweede deel loopt van hoofdstuk 17 tot 25. Als vervolg op het eerste deel en in nauwe aansluiting daaraan, worden in dit deel eerst de wetten gegeven, omtrent de heiligheid van de spijs, en van het algemeen van het dagelijks leven (17-20); daarna die, omtrent de heiligheid van de priesters en van de offeranden (21-22); vervolgens die, omtrent de heiligheid van de feesten, en in het algemeen van de godsdienstige gebruiken, terwijl het sluit met de wetten, omtrent de heiliging van het gehele leven, door de instelling van het Sabbat- en het Jubeljaar. Waaruit dan ook blijkt, dat de wetten, in het tweede gedeelte, zijn gegeven, opdat Israël waarlijk de zegeningen van de gemeenschap met God dagelijks zou blijven genieten.

In het voorlaatste hoofdstuk (hoofdstuk 26) wordt Israël bekend gemaakt met de zegen en de vloek; met de zegen, indien het zich aan de wetten en rechten van God houdt en die betracht;

met een vloek, indien het de rechten en inzettingen vertreedt en ongehoorzaam is, terwijl eindelijk in hoofdstuk 27 de wetten, omtrent de gelofte, worden afgekondigd.

HOOFDSTUK 1.

WET VAN HET BRANDOFFER.

Vs. 1-17. Nadat de heiligheid van God de tent der samenkomst bedekt heeft (Exodus. 40:34), openbaart God Zich naar Zijn belofte (Exodus. 25:22), voortaan in deze plaats aan Mozes, en deelt hem een wet van het offer mee. Hij begint met de brandoffers, het oudste en voornaamste van de verschillende offers, en bepaalt zowel het materiële als het rituële, d.w.z. zowel de verschillende soorten van dieren, die daartoe moeten gebruikt worden, als de aard en de wijze, waarop zij moeten gebracht worden.

En de HEERE riep, 1) waarschijnlijk op de dag, die op de oprichting van de tabernakel volgde, Mozes met luide, voor het gehele volk hoorbare stem, dat hij tot Hem in de tabernakel zou naderen, en sprak tot hem uit de tent der samenkomst (van boven het Verzoendeksel, Numeri. 7:89), zeggende:

In deze zeven hoofdstukken spreekt Mozes in het algemeen over de offeranden. Daar hier echter veel dingen bevolen worden, waarvan het gebruik verouderd is; andere, waarvan de betekenis mij verborgen is, beken ik, dat ik met een korte opsomming tevreden zal zijn, waaruit echter de lezers wel zullen begrijpen, dat, wat ons ten opzichte van de wettische schaduwbeelden nagelaten is, ook heden nuttig is, indien wij niet al te nieuwsgierig zijn. Wie zich al te zeer met allegorieën willen bezig houden mogen de lof bekomen, welke zij zoeken, mij, omdat ik geen ander voornemen heb, dan de lezer ten nut te zijn, is het voldoende kort aan te stippen, wat ik nuttig acht, om bekend te zijn. Verder, ofschoon in dit hoofdstuk over de brandoffers wordt gehandeld, blijkt toch, dat de regel, welke hij over deze dingen voorschrijft, van verdere strekking is, wanneer Mozes leert, welke dieren God wil, dat Hem worden geofferd, opdat Hij ze aangenaam vindt; vervolgens, door wie zij te offeren zijn en op welk een wijze. Drie soorten nu tekent hij op: uit het grote, uit het kleine vee en uit de vogels. Want van de rode koe, waarvan de as tot verzoening nodig was, daarvan is hier geen sprake.

Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: Als een mens uit u de HEERE een offerande, en wel bepaald een brandoffer zal offeren gij zult uw offeranden offeren van het vee (de grote viervoetige huisdieren), van runderen en van schapen, 1) of ook geiten (Vs. 10).

De plaats van samenkomst van God met Zijn volk is reeds aanwezig, maar opdat Hij, zonder verloochening van de heerlijkheid van Zijn wezen, werkelijk met Israël in gemeenschap treden, en dit wederom in Hem rusten en Zijn genade en gemeenschap deelachtig worden kan, is het daartoe verordende genade middel nog nodig. Dit middel zijn de offers, waarvan nu voortaan sprake is. De bovenstaande woorden, waarmee de wet van het offer aanvangt, stellen het brengen van offers, als een bij het volk reeds lang bekende zaak, op de voorgrond. Werkelijk treffen wij ze reeds aan bij de eerste mensen (Genesis 4:3 vv.) en dan bij de aartsvaders (Genesis 8:20; 22:1; 46:1 Job 1:5), als vorm van Godsverering, behalve de aanroeping van de naam des Heeren (Genesis 12:7 vv.; 13:4,18; 26:25; 33:20; 35:7) terwijl de eis van Mozes aan farao (Exodus. 5 vv.) getuigt, dat zelfs gedurende het verblijf van de Israëlieten in Egypte het offeren niet vergeten werd en eindelijk het Sinaï werkelijk gebrachte

offer (Exodus. 24:5 vv.). De Heere stelt alzo met de nu volgende regeling van de offerdienst niet iets nieuws in, maar regelt, en ontwikkelt, en voltooit slechts de van de vaderen geërfde vorm van eredienst, opdat zij overeenkomt met de aard van het Verbond, dat Hij met Israël gesloten had, en de bedoeling van dat verbond werkelijk bereikt wordt.

Maar wat is eigenlijk een offer? Dat zegt zowel het Hollandse woord, dat oorspronkelijk offrian (van het latijnse offerre, d.i. aanbrengen) luidt, als ook de Hebreeuwse uitdrukking Korban (Mark.7:11), dat alle soorten van gaven voor God en goddelijke doeleinden omvat; een offer is dus een heilige gave aan God en tot Zijn dienst. Het eerste offer werd zonder twijfel op Gods bevel gebracht en onder Zijn leiding, nog op de dag zelf van de val (Genesis 3:20), en was een brandoffer, dat als bloedig offer tegelijk verzoenend was. Want eer God Adam en zijn vrouw het Paradijs deed verlaten, moest Hij wel het eerst voor de verzoening van hun zonde zorgen; want anders kon Hij naar Zijn gerechtigheid en waarheid het over hen uitgesproken Godsoordeel (Genesis 2:17) niet uitstellen en zo’n geruime tijd tot boete niet verlenen, zoals Hij die nu werkelijk vergunt; anders kon Hij naar zijn heiligheid het onmiddellijk verkeer met hen niet verder doen voortduren, gelijk dit in de toekomst werkelijk geschiedt. Het offerdier was gedurende de daad van de slachting en bloedstorting plaatsbekleder van de mensen, en leed in hun plaats de verdiende straf, die, overeenkomstig de bedreiging van God, nog op dezelfde dag hen had moeten treffen; terwijl zij zelf eigenlijk in dat offer stierven, werd hun zonde verzoend, d.i. voor Gods oog bedekt, zodat de Heere niet meer om deze zonde van hen een afkeer hebben moest; of er werd door teweeggebracht, dat de zonde niet verder om wraak tot de hemel riep, en de goddelijke genade hen ongehinderd kon zegenen. Het offerdier kon natuurlijk de plaats van de mens niet vervangen, in hetgeen het van zichzelf is, als een dier, wiens leven ook op een veel te lage trap staat, dan dat dit voor het leven van een mens zou kunnen gelden, terwijl het ook geen vrijheid van wil heeft, om als plaatsvervanger iets op zich te kunnen nemen; maar de toekomstige, rechte plaatsbekleder was reeds beloofd, op Hem kon het als profetie wijzen; Zijn plaatsvervangend lijden kon het afschaduwen, en de eerste mensen als het ware brengen binnen het bereik van de heilzame werkingen van het eerst na eeuwen te verwezenlijken raadsbesluit. Eer God Adam en zijn vrouw het Paradijs deed verlaten, moest Hij ook ten tweede hen tot vastere en meer onverdeelde overgave aan Zich verbinden, opdat zij geen prooi werden van het zich al meer ontwikkelend zondebederf; maar in plaats van in het geweld van de satan, in Zijn macht zouden zijn; alleen op deze wijze was het Hem mogelijk Zijn opvoedingswegen met hen in te slaan en onder hun nageslacht de beloofde Verlosser een plaats te bereiden. Daarom volgde op de doding en bloedvergieting tot verzoening, de verbranding van het offervlees met vuur, dat de mens zinnebeeldig voor ogen stelde: het zich geheel verliezen in God, en dat hem met heimwee in het hart uit het Paradijs deed gaan, om zelf niets te zijn, maar alleen door en tot God te leven.

Van de huid van het verbrande offerdier maakt de Heere voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen, hetgeen wij reeds bij de verklaring van die plaats beschouwden als doelende op de kleren van het heil en de mantel van de gerechtigheid, welke voor de mens eenmaal in geestelijke zin zouden bereid worden. Bij dit offer, door de Heere hem aangewezen, is later een ander gevoegd, toen de mens zich toewijdde aan het hem aangewezen levensberoep, het veld te bebouwen, en hij de vrucht inzamelde; want wanneer uit Kaïns offer (Genesis 4:3 vv.),

vergeleken met dat van Abel, deels blijkt, dat hij de eersteling is van allen, die het met de godsdienst zo gemakkelijk mogelijk opnemen, en als het ware met God een verdrag maken, in plaats van Hem te dienen, zo is het toch een bewijs, in zoverre Kaïn zich aan de macht van de geestelijke invloed, welke in het ouderlijk gezin heerste, niet onttrekken kon, dat reeds de eerste mensen zich verplicht hebben gevoeld, de vrucht van hun vlijt en de opbrengst van hun arbeid, de Gever van alle goede gaven en volmaakte giften toe te wijden in een door hen gebracht spijsoffer. Zo is het zeer natuurlijk, dat Noach, nadat hij met de zijnen de ark verlaten heeft, geen spijsoffer brengt, maar alleen een brandoffer (Genesis 8:20). Zijn hand is langer dan een jaar werkeloos geweest, het aardse beroep is niet waargenomen, daarom heeft hij ook niets van de vruchten van zijn vlijt aan te bieden. Wel erkennen wij daaruit, dat de Heere bij gelegenheid van dat offer Zijn genaderaad bekend maakt, voortaan de menselijke zonde met goddelijk geduld te verdragen, gelijk dan ook dit brandoffer beide doeleinden in zien verenigt, zowel voorlopig de verzoening van der zonde te bewerken, totdat de ware schuldverzoener komt, als de bereidwilligheid van het hart tot volkomen toewijding aan God zinnebeeldig voor te stellen; en daar vanwege de menselijke zwakheid het willen toch nimmer een volkomen volbrengen wordt, dat gebrek daardoor te vergoeden, dat althans het bewustzijn van de verplichting zich uitspreekt. Van de tijden van Noach af bestond er dan nog een derde soort van offers, wij bedoelen de dankoffers. Wel hebben wij daarvoor geen enkel duidelijk bewijs uit de Schrift; daar evenwel van nu aan het gebruik van vlees aan het menselijk geslacht uitdrukkelijk door God vergund wordt (Genesis 9:3 vv.), zo volgt het ontstaan van de dankoffers daaruit vanzelf. Ook uit de geschiedenis van de Joden blijkt, dat de mens van nature tot het gebruik van vlees niet bestemd geweest, en dat dit hem alleen door God met het oog op menselijke zwakheid vergund is, en wel daaruit, dat zij geen ander vlees dan offervlees genoten en hun slachtvee tevoren tot een offer gebruikten (Herodotus 1:131; 2:41). Zij hebben zonder twijfel dit gebruik overgenomen van de tweede stamvader van het menselijk geslacht. In Israël werd gedurende de tijd van de omzwerving in de woestijn dit tot een wet gemaakt (Leviticus. 17:1 vv.), en wanneer zij daarna ook weer moest opgeheven worden, daar de aanwezigheid van slechts een offerplaats in het land Kanaän haar onmogelijk maakte, bleef echter de herinnering aan haar bestaan in de betekenis van het woord sebach. Op zichzelf betekent dit woord iets dat geslacht is in het algemeen (Deuteronomium. 12:15; 1 Samuel. 28:24 12.15 Spreuken. 17:1), doch dit verkrijgt dadelijk de gebruikelijke betekenis van slachtoffer (Luther, "offer", Genesis 46:1; 1 Samuel. 2:29 Psalm. 40:7) en duidt in bijzonder de dankoffers aan (Deuteronomium. 12:27; 1 Samuel. 6:15 vv.). Dien ten gevolge nemen wij met vrijmoedigheid aan, dat Noach de dieren, die voor het gebruik van hun vlees geslacht moesten worden, vooraf de Heere opofferde; dat hij hen slachtende en hun bloed vergietende, zijn zonden beleed en zich aan de genade van God overgaf, dan de vetstukken als het beste van het vlees, op het altaar met vuur verbrandde, en eerst dan, als aan Gods dis, aan wie met het beste deel het geheel toegewijd was, met het overige vlees zijn maaltijd deed. Wij menen, dat ook de oorsprong van de dankoffers bij Noach moet gezocht worden. Zij maken het andere deel van de spijsoffers uit, en hebben naar alle waarschijnlijkheid hun begin gehad, toen bij de akkerbouw ook de wijnbouw gevoegd werd, en nog meer bepaald toen de eigenlijke wijnbereiding werd uitgevonden (Genesis 9:18 vv.). Wat hem overkwam, toen hij van de nieuw uitgevonden drank de proef nam, en waardoor hij in de zwakte van zijn vlees voor zijn zonen openbaar werd, is voor de godvrezende man zeker een dringende vermaning geweest, om ook deze vrucht van zijn werkzaamheid door een offer van deze drank te

heiligen. Volgens deze ontwikkeling wijzen brand- en spijsoffer op de eerste, dank- en drankoffer op de tweede stamvader van het menselijk geslacht; tot de eerste offers heeft God onmiddellijk door Zijn Woord, tot de andere door Zijn geest de impulsie of aanleiding gegeven. Dat het brandoffer tegelijk zoenoffer was bewijst duidelijk hetgeen van Job, deze uitstekende, tot het vóórmozaïsche tijdperk behorende knecht van God (1:5), vermeld wordt. De daad van de verzoening, die aan het eigenlijke brandoffer voorafging, wordt geregeld in het deel dat wij nu voor ons hebben. Zij bestaat aan de ene zijde in de tweeledige handeling van de handoplegging en van de doding, aan de andere zijde, in het opvangen van en besprenkelen met het bloed; die is de daad van de offeraar, deze de daad van de priester.

Indien zijn (van de offeraar) offerande een brandoffer van runderen is, de eerste van de in Vs. 2 opgenoemde soorten van vee, zo zal hij een volkomen mannetje offeren; aan de deur van de tent der samenkomst zal hij dat offeren, bij het in het voorhof staande brandofferaltaar, als de plaats, waar alleen offers zullen gebracht worden (17:1 vv.), om door zo'n plaatsing te betuigen, dat hij zijn offer tot een gave voor zijn God brengt, die Zich hier aan Zijn volk in genade wilopenbaren; hij zal het offeren naar zijn welgevallen, voor het aangezicht des HEEREN, opdat de Heere ook van Zijn zijde het offer als een welkome gift van hem aanneemt en hem Zijn welgevallen betoont.

Hij beveelt zowel mannelijke runderen als lammeren, schapen en bokken te offeren. Vervolgens, volkomen en vrij van alle gebreken. Waaruit wij zien, dat de offerande niet dan uit het gedierte van de aarde is gekozen. Vervolgens, dat het God niet onverschillig was, welke dieren gebruikt werden, maar dat het huisdieren moesten zijn, en welke toelieten, dat zij door de macht en de wil van de mensen werd bestuurd. Want, ofschoon gemzen en wilde geiten ook wel tam gemaakt worden, zo heeft God toch niet geduld, dat zij tot Zijn altaar werden gebracht. Dit is nu wel het beginsel van de gehoorzaamheid, dat de mensen niet naar eigen willekeur deze of gene slachtoffers offerden, maar uit hun grootvee hun runderen en uit de kudden hun lammeren of bokken moesten nemen.

Om twee doeleinden wordt de reinheid geëist. Want omdat de offeranden schaduwbeelden van Christus waren, behoorde zijn hoogste volkomenheid in alle dingen afgeschaduwd te worden, waarmee de Hemelse Vader te behagen was. Vervolgens moesten zij de Israëlieten vermanen, om alle onreinheid van God verre te houden, opdat zij Zijn dienst met hun onreinheden niet bezoedelden. Doch zoals God hen aanzette tot ijver voor de ware volkomenheid, zo leerde Hij hen ook genoeg en voldoende, dat, indien zij niet hun geloof op Christus stelden, zij zichzelf beroofden van wat hun voordelig was, en dat de reinheid van het stomme dier God geen voldoening gaf, indien het niet iets voortreffelijks afschaduwde.

En hij zal daarna, zijn hand op het hoofd van het brandoffer leggen, 1) om het daarmee in zijn plaats te stellen, dat het in zijn plaats doet en lijdt, wat hij eigenlijk zelf doen en lijden moest, namelijk de dood, opdat het voor Hem aangenaam zij, om hem te verzoenen, 2) door God ook als plaatsvervanger aangenomen worde, en door de dood, die het ondergaat, de zonde van hem, die zijn schuld en zijn doodvonnis daarop gelegd heeft, verzoent.

In de tweede plaats wordt vooropgezet, dat, wie het offerdier aanbiedt, nadat hij genaderd is tot de deur van de tabernakel, zijn hand legt op het hoofd van het brandoffer. Deze ceremonie nu is niet slechts een teken van wijding, maar ook van verzoening of van een zoenoffer (piaculum), omdat het dier in de plaats van de mens wordt gesteld, hetgeen Mozes uitdrukt met de woorden: opdat het voor Hem aangenaam zij, om hem te verzoenen. Er is daarom volstrekt geen twijfel aan, of hun schuld, welke straf ook was verdiend, brengen zij over op het offerdier, opdat zij God verzoening zouden doen. Verder, omdat deze verzekering volstrekt niet bedrieglijk was, is vast te stellen, dat de prijs van de voldoening in de offerande van het Oude Verbond is geweest, welke hen voor zichzelf heeft ontslagen van schuld en straf in het oordeel van God, niet echter, omdat nu op zichzelf de stomme dieren bij machte waren de schuld te verzoenen, maar in zoverre zij bewijzen waren van de genade, die door Christus zou worden verworven. Alzo zijn de ouden door de offerande op sacramentele wijze verzoend met God, zoals wij heden door de doop worden gereinigd. Waaruit volgt, dat deze symbolen slechts in zoverre nuttig waren, als zij aansporing waren tot boete en geloof, opdat de zondaar de toorn van God zou leren vrezen en in Christus vergiffenis zoeken.

Maimonides zegt, dat hij de oplegging der handen doen moest met alle zijn macht. Dit was een plechtigheid bij de dank- en zondoffers (Le.3:2 4:4) als bij de brandoffers gebruikelijk, en kan ons bekwamelijk verbeelden, die daad des geloofs, waardoor een ziele, overtuigd van zijn zonde, onmacht en verdoemelijkheid, zich op de Heere als een vasten grondsteun neerzet en vestigt, met verlating van alle gebrokene rietstengels, van eigen gerechtigheid en wijsheid.

Wij treffen voor het eerst in Genesis 48:14 het gebruik van de handoplegging aan, waar het ook reeds voorlopig verklaard werd; hier moet het daar, onder 5a, vermelde geval nog bijzonder beschouwd worden. Uit de aangehaalde plaats van Passavant blijkt, dat de handoplegging bij al de verschillende handelingen, die daarmee gepaard gaan, altijd een mededeling te kennen geeft van hetgeen de een bezit en de ander van hem ontvangen zal. Hetgeen meegedeeld moet worden kan of iets zijn, dat hij die de handen oplegt de ander wil meedelen, zonder zichzelf te beroven; dan moeten wij ons die mededeling denken, zoals de brandende vlam een tweede vlam doet ontstaan, zonder daarom zelf iets te verliezen (zo bij zegening, genezing van zieken, mededeling van de Heilige Geest en inwijding tot een ambt); of iets, waarvan hij, die de hand oplegt, zich wil ontdoen, opdat de ander het geheel en alleen heeft; zo in de beiden naar Genesis 48:14 het laatst opgenoemde gevallen. Daar is het een meedelen in de eigenlijke zin van het woord, hier een over- of weggeven. Maar wat wordt nu bij de handoplegging op het offerdier daaraan overgegeven, of daarop overgedragen? Volgens de leer van de kerk de zonde van hem, die de hand oplegt met de door haar aangebrachte schuld, of het doodvonnis; evenwel komt het overdragen van zonde op het offerdier, streng genomen, maar eenmaal in de Mozaïsche wetgeving voor, namelijk met betrekking tot de enkele bok op de grote Verzoendag, die dan met de op hem overgedragene schuld naar de woestijn wordt uitgedreven (Leviticus. 16:20 vv.). Wij moeten dus juister zeggen, dat de offeraar, door middel van de handoplegging, het doodvonnis van zichzelf op het offerdier overdraagt; of met andere woorden, de schuld van zijn zonde. Voor deze opvatting spreekt ook Leviticus. 24:14 vv. en de geschiedenis van Suzanna (Vs. 34), slechts met dit onderscheid, dat hier de schuld of het doodsoordeel van hem, wie de handen werden opgelegd, juist daardoor weer wordt teruggeven; zij, die de handen opleggen, willen daaraan geen deel

hebben; maar zij zouden die schuld van het doodsoordeel deelachtig worden, wanneer zij, wat nu geschieden moet, de doodstraf niet voltrokken (Numeri. 35:31 vv.)

Een tweede punt, dat tot beter begrip van de offerwetten moet worden ontwikkeld, is de betekenis van het woord verzoenen. Zeer terecht zegt Kurtz: "Het hoogste en moeilijkste, ja het eigenlijke en enige raadsel van de gehele geschiedenis van de genade, dat door Gods genaderaad moet worden opgelost, is de verzoening van de zondige mens: is deze zwarigheid opgelost, dan zijn ook alle andere zwarigheden verdreven, dan is de weg tot het verkrijgen van alle andere heilgoederen reeds gebaand. Niet dit is de zaak, dat de door en tot God geschapen mens als zodanig tot de gemeenschap met God kom en daarin blijft, dat levert op zichzelf geen bezwaren op, dat zou zich om zo te zeggen vanzelf vinden; maar hier is de vraag, of, en hoe de zondige mens, in weerwil van zijn zonde, die alle banden van de gemeenschap met God verscheurd heeft en hun hereniging onmogelijk maakt, toch nog weer tot die gemeenschap komen kan. Alleen verzoening, d.i. uitdelging van zijn zonde, kan dit onmogelijke mogelijk maken, daarom is verzoening van zijn zonde de Alfa en de Omega voor de behoefte en het heimwee van de zondaar, die uitziet naar de gemeenschap met God. Daarom wordt de offerwet, die met haar genadebedelingen aan deze behoefte, aan dit heimwee tegemoet komt, niet moe altijd weer opnieuw haar wachtwoord "verzoenen" of "de priester zal hem verzoenen" uit te spreken.

De in het Hebreeuws gebruikte uitdrukking voor "verzoenen", betekent eigenlijk dekken, bedekken, toedekken, en wel in figuurlijke of oneigenlijke zin. Wat nu bedekt of toegedekt zal worden (lijdende zin), is het God mishagende of Hem tegenstaande, waardoor Zijn toorn opgewekt en Zijn straf geëist wordt, alzo de zonde of overtreding van Zijn geboden; zij is dit ook, wanneer er van een verzoenen van de zondaar sprake is; juist de hem aanklevende zonde en onreinheid moet worden toegedekt, opdat hij van Gods toorn en straf bevrijd worde. Wat nu bedekt of toedekt (bedrijvende vorm), kan geen dienst, een gave aan God zijn, die Hem op Zijn uitdrukkelijk verlangen gebracht wordt (Exodus. 30:11 vv., het losgeld van een halve sikkel), of de bede, de voorbede van een Middelaar, die in Gods oog wat betekent (Exodus. 32:30 Deuteronomium. 16:46 vv., Aärons reukvat), of ook het bloed van de offerdieren, dat de Heere tot verzoening van de zielen gegeven heeft (Leviticus. 17:11) elk van deze drie verzoeningsmiddelen plaatst zich tussen de zonde van de mens en de toorn van God als een belemmering, zodat zowel God de zonde niet meer ziet, zoals zij op zichzelf is, als een misvorming van Zijn beeld in de mens en een opstand tegen zijn heilige wil, zodat ook de zonde niet meer om wraak ten hemel schreit en Gods straffende gerechtigheid niet meer inroept. Zulk een verzoenende of bedekkende kracht hebben zij natuurlijk niet op zichzelf, deze is hun door God slechts zó lang toegekend, als de rechte in zichzelf tot verzoening geschikte middelen, nog niet aanwezig zijn, en wel met bepaalde heenwijzing naar deze, zodat zij eigenlijk reeds werken, eer zij in de wereld zijn; wij menen ‘Christus’ losprijs, ‘Christus’ voorbede, ‘Christus’ bloed.

Wanneer wij zo-even over een bepaalde betrekking op deze drie verzoeningsmiddelen spraken, dan blijft in ieder geval de verborgenheid van de nieuwtestamentische verzoendag in het Oude, voor het tegenwoordige nog onbekend, althans tot op de profeten Jesaja 53) wordt van dit geheim nog niets verklaard; maar voor het oog van de Heere is alles reeds helder en

duidelijk; ook voor de geest van de vromen en gelovigen is het niet geheel bedekt meer. Nu volgt de vraag: hoe het mogelijk zal zijn, dat een tussen de zonde van de mens en de toorn van God bestelde bedekking, God kan verhinderen om nog langer in de zonde te zien wat zij is, en de zonde zo van haar kracht beroofd, dat zij niet meer om wraak ten hemel schreit. Op deze vraag geven twee plaatsen ons het antwoord. Volgens Numeri. 25:11 heeft Pinehas met zijn ijver voor God de kinderen van Israël verzoend, en volgens Numeri. 35:33 kan een land niet verzoend worden van het daarin vergoten bloed, dan door het bloed van hem, die het vergoten heeft. Daar wil God nu van Israëls zonde afzien, waar Zijn oog op iets anders, dat Hem behaagt, kan rusten, op de ijver van Pinehas; deze is machtiger en sterker in zijn aantrekkingskracht, dan de misdaad die Zijn toorn opwekt, maar welke door de ijver van Pinehas bedekt wordt. Maar hier ontvangt door de dood van de doodslager de door hem bedreven zonde haar loon; daardoor is zij tot zwijgen gebracht en werkeloos gemaakt of uitgedelgd. Zo heeft Christus in bet Nieuwe Testament voor ons genoeg gedaan, onze zonde verzoend en bedekt, deels door Zijn dadelijke, deels door Zijn lijdende gehoorzaamheid; nu ziet God, terwijl Hij ons de verdienste van Christus toerekent, in ons niet meer onze zonden, maar Zijn Zoons gerechtigheid aan; onze zonde kan ons nu ook niet meer bij Hem aanklagen en Hem noodzaken haar te straffen, want de straf is reeds geleden.

Op zichzelf betekende het offer niets, maar in zoverre, als het zijn verzoenende kracht ontleende aan de zoendood van Christus. Waar het alzo in het geloof gebracht werd, daar was het God aangenaam.

Daarna 1)zal hij het jonge rund, de stier, niet meer dan drie jaar oud en zonder gebrek, met eigen hand slachten voor het aangezicht des HEEREN aan de zijde van het altaar, noordwaarts (Vs. 11); en de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed in de schalen enbekkens (Exodus. 27:3), die tot het gereedschap van het brandofferaltaar behoren, opvangen, en daarin op het altaar offeren en het bloed sprenkelen rondom dat altaar, 2) het door middel van een wending van de schalen aan alle vier zijden van het altaar uitstorten, dat voor de deur van de tent der samenkomst is.

De wijze van slachten wordt nu voorgesteld, nl. dat de priester zelf het offerdier bereidde en het bloed plengde op het altaar. Want niet aan een privaat persoon wordt veroorloofd het offerdier met eigen handen te offeren, maar hem komt ten goede, wat de priester in zijn naam volvoert. Dit nu is nodig, om bekend te zijn, dat, ofschoon zij het onderpand van de verzoening van huis meebrachten, zij de bedienaren van de verzoening ergens anders hadden te zoeken, omdat niemand tot zulk een voortreffelijk ambt geschikt was, dan hij, die van Godswege met de heilige zalving was begiftigd. Duidelijk wordt dus aangetoond, dat alle stervelingen, die naderen tot God, om verzoend te worden, onwaardig in zichzelf zijn en dat aller handen op elke wijze bezoedeld zijn of onrein, tenzij dan die, welke God zelf heeft gereinigd. Van nergens anders had de waardigheid om te offeren zijn oorsprong, dan door de genade van de Geest, waarvan de uiterlijke zalving het onderpand was. Nu verstaan wij hoe ieder de offerande mocht brengen en toch de priester alleen met dit ambt was bekleed.

Nadat het offerdier door oplegging van de handen tot het ondergaan van de dood als de verdiende zonde straf in de plaats van de offeraar gewijd is, volgt nu de voltrekking van die

straf door het slachten. De offeraar moet zelf deze daad verrichten, daarmee geeft gij daarmee zijn eigen leven in de dood; in en met het bloed vloeit de ziel van het dier weg, en bedekt daardoor de ziel van hem, wiens plaats het vervangt, waardoor zijn zonde wel niet ongedaan wordt gemaakt (dit is niet mogelijk), maar haar kracht verliest, om aan te klagen en te verdoemen. Daar intussen de plaatsbekleding in het algemeen, en deze wijze van plaatsbekleding door een dier nog in het bijzonder, niet van zichzelf, maar alleen door de goddelijke genade de kracht bezit, om te verzoenen en te dekken; daar de zonde als belediging van een eeuwig, heilig God, Heer en Schepper van de hemel en de aarde, een dood eist, waarbij het met de tijdelijke dood (welke het offerdier alleen kan sterven) nog niet gedaan is, en een straf, welke ook tot in de scheool (de helle of verblijfplaats van de afgescheiden mensenzielen), nog voortgaat, ja eeuwig voortgaat, daar aldus Gods genade nog het beste en grootste doen moet door vergeving van de zonde, zo wordt hierop het frisse, nog vloeiende en dampende bloed op het altaar, als plaats van de bij het offer aanwezige God en daarmee binnen het bereik van Zijn heerschappij voerende genade gebracht, opdat de Heere dit werkelijk als zoenoffer late gelden, de ondergane dood hem, voor wie deze ondergaan is, ten goede doe komen, en, tot afwending van de tweede, de eeuwige dood, het leven schenkt. Deze tweede daad van de offerdienst, in zoverre die tot verzoening dient, kan-het spreekt wel vanzelf-niet de offeraar zelf maar alleen de middelaar van Gods genade, de priester verrichten. Hij verricht haar nu in drieledige vorm, of in die van de uitgieting, waarbij hij rondom het altaar gaat, of in die van het bestrijken van de altaarhoornen met de vinger, of eindelijk in die van de werkelijke besprenkeling; en nu kan men de beide laatste wijzen wederom verdelen, of naar het altaar, welks hoornen men bestrijken moet, of naar de richting, in welke de besprenkeling volbracht wordt.

Er is verschil tussen de uitleggers, omtrent de persoon, die het offerdier moest slachten. Menen sommigen, dat dit werk door een priester moest geschieden, anderen zijn van mening, dat het slachten op zichzelf door de offeraar gedaan werd. Het laatste achten wij het waarschijnlijkst. Ook het paaslam of het paasoffer werd geslacht door de huisvader. In dit vers en in andere, komt het o.i. duidelijk uit, dat het werk van de priester begon met het opvangen en het plengen van het bloed.

Het altaar werd met bloed besprenkeld, opdat het volk zou weten, dat het bloed, dat uit het offerdier vloeide, niet op de aarde mocht vallen, maar God moest worden gewijd en als het ware een aangename geur ademde, zoals heden voor Zijn aangezicht het bloed van Christus verschijnt.

Het sprenkelen van het bloed was als het voornaamste van de offeranden. Het bloed was het rantsoen, dat de zondaar gaf voor zijn zonde, Gode ten zoenoffer. Daarom schaduwde het bloed van bokken en stieren het verzoenende bloed van Christus af.

Dan zal hij het brandoffer de huid 1) aftrekken, en die voor de dienstdoende priester ter zijde leggen (hoofdstuk 7:8) en het daarna, in zijn stukken delen.

De huid kwam de priester toe. In de voorhof stonden acht stenen pilaren, ieder voorzien met drie ijzeren haken, om de huid gemakkelijker af te trekken.

En de zonen van Aäron, de priester, zullen in die tussentijd vuur maken 1) op het altaar, het bestendig daarop brandende vuur (hoofdstuk 6:13) aansteken en zij zullen het hout op het vuur schikken.

Dit ziet natuurlijk op de eerste maal, omdat het vuur immer moest brandende worden gehouden, tenzij men vuur maken opvat in de zin van opstoken, aanblazen.

Ook zullen de zonen van Aäron, de priesters, wanneer de offeraar met het in stukken delen, (Vs. 6) gereed is, de stukken, en bovendien het hoofd, en het smeer, 1) nadat zij het voor alle offers nodige zout (hoofdstuk 2:13) daar bijgevoegd hebben, schikken op het hout, dat op het vuur is, dat op het altaar is.

In het Hebreeuwsrdp (Phéder), het vet, dat van de ingewanden was afgewassen. De LXX vertaalt stear. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken van het hoofd en het smeer, om te doen uitkomen, dat het gehele dier, uitgezonderd de huid en het vuil van de ingewanden, moest verbrand worden.

Doch Zijn ingewanden, zoals de maag, long, lever en darmen, en zijn onderschenkels, die met de ingewanden onreine delen van het dier zijn, zal men (de offeraar,Vs. 6) met water uit het koperen bekken wassen, en de priester zal dat alles, behalve de vleesstukken met het hoofd en het vet, ook de vroeger gewassen ingewanden en schenkels, aansteken1) op het altaar. Hetgeen op deze wijze in het vuur wordt opgelost eneen aangename reuk verspreidt, is een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE, 2) het behoort tot de verschillende soorten van verbrandingen, die bestemd zijn, om de Heere een liefelijke reuk te bereiden, waarin Hij zijn welbehagen vindt. (zie "Ge 8.21)

In het Hebreeuws Chiktir, eigenlijk in rook en damp laten opgaan. Niet het tot as doen vergaan wordt hier gezegd, maar het doen opgaan in rook, om daarmee te wijzen op het feit, dat het offer aan de Heere werd gebracht, dat het een liefelijke reuk was in de neusgaten van de Heere.

Door deze verzoening die in twee handelingen, die van de handoplegging en doding aan de ene, van de bloedopvanging en bloedsprenkeling aan de andere zijde volbracht wordt (Vs. 1-5), is de grond gelegd voor de nu (Vs. 6-9) volgende gave van een brandoffer. Zonder het eerste kan het laatste niet plaatshebben; want is het brandoffer, waarvan het eigenaardig kenmerk is, dat het voorgoed in het altaarvuur verdwijnt, (waarom het nu ook een geheel verteerd vuur genoemd wordt, Deuteronomium. 33:10 Psalm. 51:21), bestemd, om de overgave van de mens tot een volkomen eigendom aan God zinnebeeldig voor te stellen, en daar zulk een overgave toch nimmer geheel volbracht wordt, hier tenminste door een plechtige verklaring van haar noodzakelijkheid te vergoeden, dan moet de mens vooraf in een betrekking tot God gebracht zijn, waarbij toch eerst waarlijk van een toewijding aan God sprake kan Zijn, in de betrekking van een ontzondigde en gerechtvaardigde. Deze daad van de overgave wordt nu evenzo door twee handelingen volbracht; van de zijde van de offeraars door het in stukken delen van het offerdier, van de zijde van de priester door bezorging van de offerverbranding. Daar het voor de offeraar op een overgave van al de leden van zijn lichaam, en al de krachten

van zijn ziel aankomt, moet hij de ontleding van het dier tot in het minste toe bewerkstelligen. De huid wordt afgezonderd, als voor een offer niet bruikbaar, maar toch als tot het offer behorende aan de priester gegeven; de inwendige delen worden dan even goed als de uitwendige voor het brandoffer gereed gemaakt, terwijl die delen, welke bij het leven van het dier met vuil en onreinheid in dadelijke aanraking zijn geweest eerst zorgvuldig worden gewassen. Terwijl de priester nu het offer op het met hout voorziene altaar legt, wordt het door hem aan wie de verzoening met God en de overdracht aan God is opgedragen, de Heere toegewijd; terwijl in het brandoffer de Heere zelf het overneemt. Bij deze verbranding blijven de stoffelijke bestanddelen terug, maar de eigenlijke essentie of het wezen stijgt in de fijnste verheerlijkte lichamelijkheid ten hemel; dit is een beeld van de zuivering en heiliging, op de ontzondiging en rechtvaardiging in de verzoeningsdaad die nu volgt, gelijk de gehele overgave aan de Heere deze ten doel heeft. De verbranding wordt niet bewerkt door gewoon, maar door heilig vuur, door hetzelfde, dat bij het eerste offer van Aäron door de Heere zelf is ontstoken (Leviticus. 9:24; 2 Kron.7:1), en dan in zijn goddelijke oorsprong daardoor onderhouden wordt, dat het nimmer op het altaar mag uitgaan (Leviticus. 6:12 vv.), want de kracht, welke loutert en heiligt, is niet die van de menselijke ijver, maar de kracht van de in de gemeente werkende Geest van God.

En indien (Vs. 3) zijn offerande is van klein vee, 1) van schapen of van geiten ten brandoffer, zal hij, ook in dit geval, een volkomen mannetje offeren.

Zij, die niet in staat waren een var te offeren, brachten een schaap of geit, en wie nog armer was, bracht een tortelduif of een jonge duif. Ook de arme kon en mocht en moest tot God naderen. Ook het penningske van de weduwe is Hem aangenaam.

En hij zal na de voorstelling en handoplegging, dat slachten aan de zijde van het altaars noordwaarts, 1) voor het aangezicht des HEEREN; en de zonen van Aäron, de priesters, zullen zijn bloed rondom op het altaar, aan de vier hoeken van de koperen rooster (Exodus. 27:4 vv.), sprenkelen.

1)Hoogstwaarschijnlijk omdat ook de tafel van de toonbroden in het Heilige stond aan de noordzijde en omdat de ingang van de voorhof was aan de zuidzijde.

Daarna, na het aftrekken van de huid, zal hij het in zijn stukken delen, bovendien 1) zijn hoofd en zijn smeer, en de priester zal die, met het in stukken gedeeldelichaam, waarvan hoofd en smeer voor de verdeling afgescheiden zijn, schikken op het hout, dat op het vuur is, dat op het altaar is.

De vertaling bovendien is minder juist. Het is toch niet de bedoeling, dat het hoofd en het smeer in stukken werden gedeeld. Betere vertaling is: en scheidde zijn hoofd en zijn smeer af: Zo geschiedde het ook bij de offeranden van het grote vee.

Doch de ingewanden en de schenkels zal men met water wassen, voordat de priester ze bij het overige legt. En de priester zal dat alles offeren en aansteken op het altaar. Het is een brandoffer, een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

En indien zijn offerande, omdat hij te arm is, om een offer van vee (Vs. 2) te offeren, voor de HEERE een brandoffer van gevogelte is, zo zal hij zijn offerande van tortelduiven of van jonge huis- of hofduiven offeren1) (Leviticus. 5:7; 12:6,8; 14:22,31; 15:14 vv.; 29 vv. Numeri. 6:10 vv.).

Ganzen en hoenders kent het Oude Testament nog niet; deze waren, zo zij dan al gevonden werden, zeker zeer zeldzaam, zoals zij dan ook heden in Syrië, Palestina, enz. ontbreken; deze schijnen eerst ten tijde van de Perzen naar West-Azië overgebracht te zijn, en worden dan ook in het Nieuwe Testament vermeld (Matth.23:37; 26:24). Duiven zijn echter in Palestina in overvloed, zowel hof- als veldduiven. De tortelduif is een trekvogel (Jeremia. 8:7), die met de lente komt (Hoogl.2:12); zij is enigszins kleiner dan de veld- of bosduif; zij kenmerkt zich door een grauwe rug, door vleeskleurige borst, zwarte vlekken met witte dwarsstrepen aan de zijden van de hals en witte punten aan de slagvlerken, en heeft haar naam van het eigenaardig geluid, dat zij maakt, vooral bij verandering van weer. Zoals de in Vs. 14 aangehaalde plaatsen tonen, werden de duiven slechts bij minder betekenende aanleidingen of door armen, als vergoeding voor een groter offerdier, ten offer gebracht.

Van oudsher is bij de Israëlieten de veldduif en de tortelduif inheems geweest. Volgens bekende reizigers maakte de duif het voedsel uit van de armeren en behoeftigen. Het is daarom dan ook, dat een arme met een duif ten brandoffer volstaan kon.

En de priester zal die tot het altaar brengen en diens hoofd met zijn nagel splijten 1)(aftrekken) en op het altaar aansteken; de afgetrokken kop dadelijk op het altaarvuur leggen, en zijn bloed zal aan de wand van het altaar uitgeduwd worden, 2) daar er te weinig bloed is, om daarmee het altaar aan alle zijden te besprenkelen.

Het woord splijten heeft hier niet de betekenis van een spleet maken, maar die van afscheuren. Het hoofd of de kop werd geheel van de vogel afgenomen. Het woord in de grondtekst qlm (molak), door de LXX vertaald met apoknisein, betekent dan ook afknijpen. De volgende woorden in de tekst geven recht, om vast te stellen, dat het hoofd geheel en al werd afgetrokken.

De reden, waarom de Priester het gevogelte doodde, daar de offeraar anders het rund slachtte, was omdat het sprenkelen van het bloed, hetgeen niemand dan de Priester mocht doen, ten eerste en bijna tegelijk met het doden van de vogel geschieden moest, opdat het bloed in de aderen niet stremmen zou.

En zijn krop met de darmen en het vuil, en ook zijn veren zal hij (de priester, die bij zulke offers in het algemeen de afzonderlijke verrichtingen alleen volbrengt) wegdoen 1) en hij zal het werpen bij het altaar, oostwaarts, op de aldaar zich bevindende plaats van de as.

Zoals bij het gedierte de huid werd weggedaan, alzo bij het gevogelte de veren. Deze veren werden bij de as gevoegd. De plaats van de as was aan de oostzijde van het altaar, zover mogelijk van het Heilige der Heiligen verwijderd. Alle onreinheid moest van de godsdienst zover mogelijk gehouden worden. Dit werd hierdoor afgebeeld.

Verder zal hij die met zijn vleugels klieven, daar waar de vleugels aan de romp vastzitten, breken, niet geheel afscheiden, en de priester zal die, nadat hij alles eerst met zout bestrooid heeft, aansteken op het altaar, op het hout, dat op het vuur is; 1) het is niet minder dan het volkomen offer van de meer gegoeden (Leviticus. 9:13), een brandoffer een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE. 2)

Deze offerande van gevogelte was de moeilijkste van allen, ten einde de priesters indachtig te maken, dat zij zowel hun aandacht en oplettendheid moesten vestigen op de offeranden van de armsten als op die van de rijksten. Het is daardoor ook, dat ook nu nog eens herhaald wordt, dat de priester die offerande moest aansteken op het altaar.

Reeds in Exodus. 29:38 vv. werd over de brandoffers gesproken, en werd daar bevolen, dat bij de dagelijkse morgen- en avondgodsdienst een éénjarig lam als brandoffer zou worden gebracht, in naam van en voor de gemeente. Daardoor zou in Israël het bewustzijn levendig worden gehouden, dat de gemeente van de Heere tot een onbepaalde en volkomen overgave aan Hem verplicht is, en dat in een dergelijke toewijding haar karakter en haar bestemming besloten lag. Maar juist deze dagelijks zich herhalende in de plaatsstelling van de gemeente door een offerdier wijst tegelijk profetisch daarop, dat eenmaal iemand uit haar midden zou voortkomen, die metterdaad en in waarheid, en met een vrij besluit van zijn wil dat volbrengen zou, wat het offerdier slechts zinnebeeldig en zonder, ja, tegen zijn wil deed!.

Het oudtestamentische brandoffer is dus type van Christus, d.i. een korte, nog onuitgevoerde, maar toch reeds de grondtrekken volkomen bevattende voorstelling van de dadelijke en lijdende gehoorzaamheid van de Verlosser (Efez.5:12). Volmaakt wat kennis, geestelijke en zedelijke kracht aangaat, zocht Hij toch door deze krachten zijn eigen eer niet, maar wijdde ze zonder enig voorbehoud God toe. Zijn denken en betrachten, zijn spreken en handelen was de Heere gewijd; die Hij diende kende Hij; Hij had Hem lief met een onverdeelde liefde Hij vereerde Gods persoonlijk wezen en hield dit heilig; Hij verstond Zijn raadsbesluiten, Hij wist wat tot handhaving van Gods eer nodig was, en deed in alles naar hetgeen die eer vorderde. Alleen Christus kon zeggen: "Ik heb de Heere altijd voor Mij; Mijn spijze is, dat Ik doe de wil van de Vader; Ik ben niet gekomen om Mijn wil te doen, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft om Zijn werk te volbrengen." En als Hij aan het einde van Zijn lijdensbaan de Vader had kunnen bidden Hem van het kruis en van de toorn, die daar op Hem lag, te bevrijden; als Hij, naar Zijn eigen woorden, Zijn Vader kon bidden, en de Vader Hem meer dan twaalf legioenen engelen zou hebben gezonden, daar kon Hij niet alzo bidden, eiste Hij geen bevrijding, maar sprak met onderwerping: "Vader! verheerlijk Uw naam." Hier werd de onbepaalde overgave aan God getoond, welke in het brandoffer afgeschaduwd werd. Hij was gehoorzaam tot in de dood, ja tot de dood van het kruis. Wel had het kruis vele andere betekenissen en betrekkingen, maar een zaak, die daarin ten opzichte van Hem zelf duidelijk openbaar wordt, was de voor niets terugwijkende gehoorzaamheid van Hem die daar leed, ja van de Een, die altijd gezegd had: "Vader, niet Mijn maar Uw wil geschiede."

Onze roeping, onder de nieuwe bedeling, is het, dit voorbeeld iedere nieuwe levensdag altijd weer opnieuw ons voor te stellen, naar de apostolische vermaning, Rom.12:1

"Ik bid u dan, broeders! door de ontfermingen van God, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en God behaaglijke offerande, die uw redelijke godsdienst is." Wij doen het als degenen, die tot heden in deze roeping niet getrouw zijn geweest; en, zoals wij werkelijk zijn, kunnen wij het ook niet doen, want onze zonden maken scheiding tussen onze God en ons. Maar juist daarom is het brandoffer van Christus niet alleen een voorbeeld ter navolging, maar ook een bedekking van onze zonden; en dat dit brandoffer werkelijk zowel tot onze rechtvaardiging als tot onze heiliging strekt, daarop wijst ons het Mozaïsche brandoffer in de beide daaraan volbrachte handelingen, de slachting en de verbranding.

HOOFDSTUK 2.

WET VAN DE SPIJSOFFERS.

Vs. 1-16. Op de wet van de brandoffers volgt die van de spijsoffers die het eerst hierop gevolgd zijn, en, wat hun betekenis aangaat, daarop ook het meest betrekking hebben. Zij worden verdeeld in drie soorten, niet alleen wordt iedere soort nader beschouwd, maar ook wordt aangetoond, wat bij het spijsoffer in het algemeen is op te merken.

Als nu een ziel, een persoon, een offerande a) van spijsoffer 1) de HEERE zal offeren, zijn offerande zal van meelbloem, van fijn tarwemeel zijn, en hij zal olijfolie daarop gieten, en wierook 2) daarop, daarbij leggen.

a)Exodus. 6:14; 9:17 Numeri. 15:6

Het spijsoffer had ten dele betrekking op Christus, van Wie de profetie (Dan.9:27) zei: dat Hij het spijsoffer zou doen ophouden, omdat Hij Zichzelf voor ons, God tot een welriekende reuk heeft overgegeven (Ef.5:2). Ten dele zag het op de gelovigen, die door Hem geheiligd en toebereid zijn, om God liefelijke offeranden aan te bieden, gelijk voorzegd was Jesaja 66:20): "Zij zullen al uw broeders uit alle heidenen de Heere ten spijsoffer brengen." Christus is hierin ons geworden heiligmaking van God; Hij vervult alles in allen, terwijl de gemeente, wier hoofd Hij is, Zijn vervulling (pleroma) is. (Ef.1:21). Zoals de spijze het leven onderhoudt, en tot werkzaamheid bekwaam maakt, alzo is Christus, voorgesteld als de allerzuiverste meelbloem, de spijze van de Vader, Wiens leven van genade en liefde in Christus genoegen en rust vond, en door Christus bekwaam was, om dat leven naar buiten aan zondaren te openbaren. Christus heeft zich als die spijze van Gods welbehagen aan Zijn gemeente gegeven, toebereid met de olie van Zijn Geest en met de wierook van Zijn voorbidding, opdat de gelovigen in Zijn gemeenschap zich God zouden kunnen toewijden, en wel zodanig, dat zij zelf van Christus eten en door Hem gevoed worden, terwijl zij zich met Hem voor God stellen, als een offer van verootmoediging en dankzegging. Dan is hun offer, de uitoefening van een oprechte liefde, die de bedroefden troost, de weduwen en wezen bezoekt in hun verdrukkingen, de vreemdelingen herbergt, de naakten kleedt en de hongerigen spijzigt.

Op de brandoffers volgen allereerst de spijsoffers, niet omdat zij van begin af aan naast eerstgenoemde zijn gebracht (Genesis 4:3), maar omdat hun betekenis het dichtst aan die van de brandoffers verbonden is. De algemene benaming is, hxnm (Mincha) van xnm (Manach) in het Arabisch, een geschenk, waarmee iemand de gunst of het welbehagen van een hogere wil winnen (Genesis 32:21; 43:11,15) 32.21; vervolgens de gave, welke men God offerde, als teken van dank, dat men Hem alles verschuldigd is, verbonden met de wensen, om zich Zijn hulde en Zijn zegen te verzekeren, om het even, of zij in vruchten of dieren bestaan (Genesis 4:4 vv.). Door de Mozaïsche wetgeving werd echter het woord Mincha op de onbloedige offers, d.i. op de spijsoffers toegepast. De spijsoffers bestaan of uit fijn tarwemeel (1-3), of uit koeken van dat meel (4-6), of uit geroost koren als gave van de eerstelingen (14-16). Bij alle behoorde olie (Leviticus. 2:1,4-7,15) en zout (Vs. 13), en tot die uit koren en meel bestaande,

ook wierook (Vs. 1,15). Van alles werd slechts een handvol op het altaar aangestoken, het overige de priester als het hoogheilige toegestaan.

In dit hoofdstuk leert Mozes, welke de verhouding is van de offeranden, die speciaal de naam van mincha dragen. Zij waren nu "een bloedige, maar bestonden slechts uit olie en meel". Verder, indien iemand rauw meel wilde offeren, moest hij dat met wierook en olie aanmaken. Vervolgens het fijnste tarwemeel uitkiezen, opdat de offerande niet door zemelen bedorven werd. Zo werd hier, zoals bij geheel de dienst van God, de regel voorgeschreven, dat niets dan wat zuiver was werd geofferd. Vervolgens werd door de olie de smaak aangenaam gemaakt, door de wierook nu ontstond de geur van een goede reuk. Wij weten wel, dat God noch door de zoetheid van de smaak, noch door een welriekende reuk kon gewonnen worden, maar door deze symbolen kon het ongeoefende volk geleid worden, om de dienst van God niet te bederven door eigen laffe uitvindingen. Daarom beveelt Mozes, om wat God wordt gewijd, te stellen in handen van de priester, omdat, zoals wij vroeger gezien hebben, bijzondere personen van dit ambt waren uitgesloten, opdat Christus Zijn waardigheid verblijve, nl. dat door Hem alleen de toegang tot God wordt verkregen, en alle stervelingen zouden weten, dat geen eredienst God behaagt, tenzij die, welke Hij zelf heeft geheiligd. De waarheid van dit schaduwbeeld wordt kort aangetoond in de woorden van de Apostel, als Hij zegt: Laat ons dan door hem altijd God opofferen, een offerande van lof, dat is, de vrucht van de lippen, die Zijn naam belijden (Hebr.13:15)

In het bijzonder betekent de wierook Christus' genoegdoening en voorspraak; die in Efez.5:2 met een lieflijke reuk en in Openb.8:3 met wierook wordt vergeleken, en waardoor de zijnen worden een goede reuk voor Christus 2 Corinthiers. 2:14,16) en hun offeranden voor God als een aangenaam reukwerk opklimmen (Psalm. 141:2 Ezech.20:41). Bij het zondoffer (Leviticus. 5:11) en het offer van de ijverigen (Numeri. 5:15) mocht geen olie of wierook gevoegd worden: omdat zij, voor wie dat offer was, met aangemerkt werden als hebbende die vreugde en beminnelijkheid waarvan de olie ter afbeelding strekt; noch die aangenaamheid bij God, die door de wierook werd aangewezen.

Wierook was een deel en wel het voornaamste bestanddeel van het reukwerk (Exodus. 30:34). Wierook staat voor wijrook en betekent: heilige rook. In de Heilige Schrift is het een symbool van de gebeden. Het is een Arabische gomhars, dat in de lente en in de herfst verzameld wordt. De in de herfst verzamelde is de beste.

En hij zal het brengen tot de zonen van Aäron, voor de deur van de tent der samenkomst, of naar de voorhof, tot de priesters, van wie één zijn hand daarmee vol1) grijpen zal uit dit meelbloem en uit deze olie, een handvol van het met olie overstorte fijne tarwemeel, met al deze wierook,
en de priester a) zal dit gedenkoffer, 3) het offer van de gever voor de Heere, opdat deze in genade aan hem denkt, aansteken op het brandofferaltaar. Het deel van de gave, dat aldus aangeboden en verbrand wordt, is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE; de bij het verbranden zich ontwikkelende en ten hemel opstijgende damp schenkt de Heer de begeerde bevrediging (hoofdstuk 1:9,13, 17).

Leviticus. 6:15

Volgens Joodse uitleggers moest de priester zoveel nemen, als hij tussen zijn vingers kon vatten.

Die wierook moest daarom geheel verbrand worden. Gedenkoffer, omdat de Heere erdoor herinnerd werd en aan het Verbond, waarvan de vastheid door het zout werd aangeduid en aan de beloften van het Verbond. In de tweede plaats, omdat hij, die de offerande bracht, daarmee betuigde, dat hij alles van de Heere ontving en dat hij alleen om Hem, waarop ook dit offer zag, nl. Christus, de goddelijke genade kon deelachtig blijven.

Onder de vuuroffers werden die "Heiligheid der Heiligheden" genoemd, welke alleen door de Priesters en wel in het Heiligdom mochten gegeten worden. Geen gewone Israëliet, geen Leviet zelfs mocht ervan genieten; ook niet het gezin van de priester.

Wat nu overblijft a) van het spijsoffers wat van het geoliede meel niet aangeboden en verbrand wordt, zal voor Aäron en zijn zonen zijn, zal aan de gezamenlijke priesters als hun deel toevallen; die zullen het dan, nadat het tevoren zonder zuurdeeg gebakken is, in het voorhof eten, (hoofdstuk 6:16 vv.). Het is een Heiligheid der Heiligheden van de vuuroffers van de HEERE. 1)

Leviticus. 10:12

Zoals de toonbroden, die op de daartoe bestemde tafel bestendig voor de Heere geplaatst zijn, de gehele gemeente als een volk van het eigendom voorstellen, dat ijverig is in goede werken, en in trouwe vervulling van het in het beloofde land aangewezen beroep, geestelijke spijs aanbiedt (zie Ex 25.30), zo zal nu ook iedere Israëliet een dergelijke spijs door een recht gebruik van Gods Woord en in de kracht van de Heilige Geest voortbrengen, en de vrucht van dergelijke arbeid zinnebeeldig in de door hem gebrachte spijsoffers de Heere aanbieden, opdat daardoor Gods welbehagen hem ten deel valt. Want met de bede tot God: "geef ons heden ons dagelijks brood" en de belofte, die daarop rust, gaat naar het onafscheidbaar verband tussen geven en verlangen van de zijde van God, de eis van God hand aan hand: geef Mij heden Mijn dagelijks brood", en aan deze eis wordt voldaan, wanneer de gelovige ijverig is in goede werken. Waar deze geestelijke spijze hongert de Heere (Matth.21:18) niet alsof Hij haar in eigenlijke zin nodig had, want Hij kan door straf aan de eisen van Zijn wezen in hen voldoen, die ze niet brengen; maar de kracht van deze uitdrukking toont aan, dat de onverschilligheid even ver is van God als de behoefte, en wat zij verwachten moeten, die aan Zijn eis niet voldoen.

En als gij offeren zult een offerande van spijsoffer, niet van meelbloem, (Vs. 1), maar van de reeds toebereide spijs, van gebak en wel van een gebak van de oven, 1) het zullen zijn ongezuurde koeken van meelbloem, met olie gemengd, en tot deeg gekneed en ongezuurde vladen; brede, dunne koeken, niet zoals de andere, ook niet zoals deze van meel met olie gekneed, maar met olie bestreken.

In het Hebreeuws Hamachabath, oven. Hiermee wordt niet een bakoven bedoeld, maar een plaat, waarop de koek gebakken werd, in de kamer.

En indien uw offerande, namelijk die van iedere Israëliet op zichzelf, spijsoffer is, in de pan gekookt, op de ijzeren plaat of schotel, zij zal zijn, zoals de beide vorige soorten van koeken, van ongezuurde meelbloem, en welevenals van de eerste soort, met olie gemengd, en als van de tweede soort, dun.

Breek 1) ze, nadat zij bros of hardgebakken zijn, in enkele kleine stukken, bij mondvol, en giet olie daarop, het is een spijsoffer.

Zoals het offerdier in stukken gedeeld werd, zo moesten ook deze koeken gebroken worden. Een gedeelte ervan was voor de priester.

En zo uw offerande een spijsoffer uit de ketel is, in een kasserol of pan gebakken, op de wijze van onze pannekoeken, het zal van meelbloem met olie, d.i. met olie overgoten, gemaakt worden. 1)

De drie hier opgenoemde, zowel wat de vorm als de wijze van toebereiding en het bakken aangaat, verschillende soorten van gebak, die tot de spijsoffers zullen gebruikt worden, zijn dezelfde, die men tegenwoordig nog in het Oosten aantreft, alleen met dit onderscheid, dat het gebruik van zuurdeeg en (Vs. 11) ook dat van honing verboden wordt. Het is duidelijk, dat deze offeranden zich aan de dagelijkse leefregelen aansluiten, en slechts uit het dagelijks leven ter zijde stellen, wat voor de Godsverering niet passend is; want op deze wijze werd zo zichtbaar en duidelijk mogelijk uitgesproken, dat Israël in de spijsoffers zijn arbeid in het aangewezen dagelijks beroep de Heere moest toewijden, en dat dit beroep daartoe strekte, waartoe het naar Gods doel strekken moest, namelijk om door betamelijke zorg voor het lichaam het geestelijke leven van de ziel te onderhouden en te versterken.

Dan zult gij het spijsoffer, hetgeen daarvan (van de drie in Vs. 4-7 opgenoemde soorten van gebak) zal gemaakt worden, de HEERE toebrengen, zoals het spijsoffer van meel (Vs. 1-3), en men zal het tot de priester, in de voorhof doen naderen, die het tot het altaar dragen zal.

En de priester zal van dat spijsoffer, zoveel als hij met één hand vatten kan, van dit gedenkoffer opnemen 1) of afnemen, tot gedachtenis van u voor de Heere, en het afgenomen deel met de bij het offer gevoegden wierook op het altaar aansteken; hetgeen zo verbrand wordt is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, en Hij zal om de in het offer zich uitsprekende gezindheid van hart u Zijn welgevallen betonen.

Hetgeen eigenlijk het deel van de Heere was van het offer, werd met al de wierook van het overige van de spijsoffers afgescheiden, en door de Priester, in naam van de offeraar, aan de Heere opgedragen tot een openbare betuiging, dat God zijn Heer en Koning was, aan wie bij de geruste bezitting vna het land met zijn inkomsten was verschuldigd en wiens onderdaan hij beleed te zijn, onder dadelijke erkentenis van zijn konings recht en van de vrijwillige onderwerping van zichzelf daaraan, met smeking om genade en vergeving van zijn

overtredingen, hebbende het spijsoffer ook betrekking op de verzoening van zonde, zoals blijkt uit 1 Samuel. 3:14; 26:19

En wat overblijft wat niet afgenomen is, van het spijsoffer, zal voor Aäron en zijn zonen zijn. Het is een Heiligheid der Heiligheden van de vuuroffers van de HEERE
(Vs. 3).

Met ieder brandoffer was ook een spijsoffer verbonden; want zoals aan de goede werken de wijding en overgave van de gehele persoonlijkheid is voorafgegaan, wanneer zij werkelijk goede werken zullen zijn, zo moet ook op de toewijding van de mens aan de Heere, de vrucht van de goede werken volgen, anders is deze toewijding zelfbedrog. Zo menigmaal nu het spijsoffer in verband staat tot een brandoffer, neemt het ook deel aan het eigenaardige van zijn karakter, en behoort eigenlijk geheel en volkomen tot een offerverbranding. Werkelijk werd het dan ook geheel verbrand, wanneer het na de brandoffers, die voor de Sabbatten, feesten en enige andere bepaalde gevallen voorgeschreven waren, gebracht werd. Wat echter bij de spijsoffers, die uit eigen beweging gebracht, tot de vrijwillige brandoffers behoorden, waarvan hier sprake is, niet onmiddellijk de Heere zelf gegeven en Hem tot een liefelijke reuk verbrand werd, dat ontvangt de offeraar niet weer terug, maar het wordt als iets heiligs de priesters tot spijze overgegeven, want deze als Gods dienaars, worden door Hem bezoldigd en eten van Zijn tafel. De daarbij gevoegde wierookgave moet natuurlijk geheel verbrand worden; zij vertegenwoordigt de aanbidding en het gebed, en deze behoren de Heere alleen toe!.

Geen spijsoffer, geen van die, welke (Vs. 4-10) worden beschreven, dat gij de HEERE zult offeren, zal met desem gemaakt worden,1) gij moet dus vooral daarop acht geven, dat Ik altijd het ongezuurde of genoemd (Vs. 4,5) of bedoeld heb (Vs. 7); want van geen zuurdesem en van geen honing,
die evenzo doet gisten, zult gij nemen, om het onder een van deze offergaven te mengen, en alzo met deze voor de HEERE een vuuroffer aan te steken.

Hier verbiedt God gedesemde broden Hem te offeren, waardoor de Ouden werd geleerd, dat de dienst van God bedorven werd, indien er iets vreemds, van eigen uitvinding, bij gevoegd werd. Het is niet twijfelachtig, of Christus heeft hierop gezinspeeld, toen Hij zijn discipelen waarschuwde, dat zij zich moesten wachten voor de zuurdesem van de Farizeeën (Matth.10:11) hiermee de uitzondering en bedoelende, waarmee zij hun vroomheid slecht maakten. Het eten van het gedesemde was om een andere reden op het Paasfeest verboden, nl. om gedachtig te zijn aan het overhaast vertrek, of liever aan de vlucht, waarbij het hun niet toegestaan werd, om de leeftocht te bereiden. Evenwel, Paulus 1 Corinthiers. 15:7) strekt de betekenis ook nog verder uit, nl. dat de gelovigen zich hebben af te houden van alle zuurdeeg van de boosheid en goddeloosheid. Maar in deze algemene regel is het zeker, dat alle van buitenaf erbij komend bederf, waardoor de zuivere godsverering wordt bezoedeld, veroordeeld wordt. Alsof gezegd was, dat geen offeranden door God konden goedgekeurd worden, tenzij die echt waren en vrij van alle vreemde smaak.

Het zuurdeeg is meestal in de Heilige Schrift een teken van bederf in leer en leven (Matth.16:6; 1 Kor.5:6,8 Galaten. 5:9). Christus Jezus is voor zijn Gemeente een onverderfelijk brood des levens geworden.

Indien de honing ook aangemerkt wordt als een zinnebeeld van vleselijke wellust, zoals doorgaans geschiedt, zo heeft dit weer een reden kunnen zijn, om die van het spijsoffer voor de Heere te weren, als geheel strijdig met de soberheid en matigheid, die de Heiland gedurende zijn omwandeling en Middelaarsbediening op aarde geoefend heeft.

Geen zuurdesem, maar ook geen honing (hier de honing, welke door de bijen verzameld wordt) mocht bij het spijsoffer gevoegd worden, omdat ook honing het meel zuur maakt.

De offeranden van de eerstelingen, de honing, als eigen zelfstandige gave van de eerstelingen (2 Kron.31:5), en de zuurdesem op het wekenfeest onder de eerste broden gemengd (Leviticus. 23:17), zult gij de HEERE offeren, want van die offergaven wordt niets aangestoken tot een vuuroffer voor de Heere, maar op het altaar zullen zij niet komen tot een liefelijke reuk. 1)

De offeranden van de eerstelingen, waren voor de priesters. Voornamelijk worden hier bedoeld de eerstelingen van de tarwe- en de gerste-oogst. (Numeri. 18:13 Deuteronomium. 18:4). Daarbij mocht wel de honing en het zuurdeeg worden gevoegd.

En alle offeranden van uw spijsoffer, zoals gij die dien ten gevolge ongezuurd aanbieden zult, zult gij daarentegen niet ongezouten laten, maar, bij het bereidendaarvan, met zout zouten, en het zout, dit eigenaardig zinnebeeld van het Verbond van uw God van uw spijsoffer niet laten afblijven. 1) Daar dit verbond van Mijn zijde bestendig is en van uw zijde niet mag wordenverbroken, omdat het zout de kracht en bestendigheid van het Verbond van uw God zo betekenisvol afbeeldt, gebied Ik u: met al uw offerande zult gij zout offeren, 2) (Mark.9:49 Kol.4:6).

Evenals een bond "zoutverbond", d.i. een onverbeterlijk verbond, genoemd wordt, zo wordt hier het bij het offer toegevoegde zout, als zout van het Verbond van God aangeduid, omdat het aan het offer de kracht en zuiverheid verleent, waardoor Israël in gemeenschap van het Verbond met Jehova bekrachtigd en bevestigd wordt.

Het zuurdeeg, dat het daarmee doorknede deeg in een gistende massa verandert en het doet opzwellen, is een beeld van de oude verdorven natuur van de mensen, van de menselijke geest van de ijver, die wel werken doet, welke in de ogen van de wereld groot zijn, maar niet de zodanige, die de Heere welbehaaglijk zijn; deze behaagt veel meer alleen het stille blijmoedige bezig zijn van de door Zijn Geest geheiligde mens; daarom zullen de spijsoffers slechts met olie gemengd en bestreken, maar nimmer gezuurd zijn! Het verbod van het zuurdeeg is dus een vermaning aan Israël: "wacht u bij de goede werken die gij tot Mijn ere doet, voor uw eigen geest" (Mal.2:15). De honing die eveneens het deeg doet gisten, betekent toch nog iets anders; hij doelt op de lusten van deze wereld 1 Johannes 2:16), waardoor wij bij onze natuurlijke betrekking tot de wereld zo gemakkelijk weer geprikkeld worden, ook

nadat wij Gods eigendom geworden zijn, en waardoor wij ons dan bij onze werken evenzeer laten besturen als van het ijvervuur, dat in onze boezem blaakt. Maar deze wereldliefde verderft ons doen en werken, en baart hoe langer hoe meer zedelijke ellenden; daarom zal ook geen honing, die andere giststof, bij de spijsoffers gebruikt worden. Maar het zout bewerkt juist het tegendeel van hetgeen wij als vrucht van de wederliefde, waar de honing ons op wijst, opmerkten; het zout weert het bederf van de spijzen, het bezit een louterende kracht en maakt smakelijk.

Wanneer de Heiland (Mark.9) het zouten van het offer met het louteringsvuur van de wereld- en zelfverloochening in een adem noemt, dan heeft Hij daarmee duidelijk genoeg gezegd, waardoor het zedelijk bederf van een kind van God geweerd wordt, en wanneer Paulus zegt (Kol.4): "Uw rede zij te allen tijde in aangenaamheid met zout besprenkeld," waardoor hij ons vermaant om onze gesprekken altijd zo in te richten, dat zij aan de ene zijde, door hun uitlokking en liefelijkheid, de harten niet verbitteren en toesluiten, maar verblijden en zich toegang tot deze verschaffen, maar ook aan de andere kant de nodige degelijkheid en kracht bezitten, niet week en ijdel zijn, dan heeft hij door de uitdrukking, waarvoor wij in de grondtekst aangenaamheid lezen, tegelijk uitgesproken, waardoor het geschiedt, dat wij altijd zo kunnen spreken. Deze uitdrukking letterlijk vertaald, luidt aldus: "in genade.".

Dien ten gevolge is het zouten van de spijsoffers daarvan een zinnebeeld, dat de door spijsoffers afgeschaduwde goede werken evenzeer van wereld- en zelfverloochening getuigen, als dat zij door de genade moeten gewerkt zijn, anders gelden zij in Gods ogen voor ijdel en geesteloos. Over deze genade heeft dan de Israëliet in het Verbond, dat de Heere met Zijn volk heeft gesloten, zich te verblijden. De Heere heeft, om zo te spreken, met Israël zout gegeten, zoals ook werkelijk bij de oprichting van het Verbond een maaltijd gehouden werd (Exodus. 24:5 vv.); daarom zal het gebruik van dit zout nimmer ophouden, maar bij de offerdienst altijd opnieuw aangewend worden, opdat Israël tegelijkertijd een bestendig onderpand en zinnebeeld voor zich ziet, dat het Verbond van zijn God met hem een zoutverbond (2 Kron.13:5 Numeri. 18:17,19) is, een Verbond van eeuwige duurzaamheid van de zijde van God en van onverbreekbare trouw van de zijde van het volk.

De reden van het zout van het offer, is bijna overal gelijk, opdat de dienst van God niet smakeloos zou zijn. Verder, de ware toebereiding, welke de genade aan de offerande bezorgt, wordt nergens dan in Gods woord gevonden. Waaruit volgt, dat alle eredienst van menselijke zijde tot stand gebracht als laf moet verworpen worden. Ofschoon, nu zij zich zeer scherpzinnig beschouwen, die door bijgelovigheden de dienst van God ontwijden, is het echter louter dwaasheid, dat men onder de schijn van wijsheid hun zijn bijval zoveel mogelijk schenkt. Evenwel Christus leidt de vermaning af uit deze ceremoniën dat de gelovigen met toegenegen gemoed op zich nemen, zich te zuiveren en te reinigen, indien Zij God willen behagen. Ieder slachtoffer, zegt hij, wordt gezouten en de mens zal met vuur gezouten worden. Met welke woorden hij aanduidt, dat wij dan als offer God aangenaam zijn, wanneer wij door vuur beproefd zijn, en dit is de bereiding met zout, wanneer ons vlees met zijn begeerlijkheden gekruisigd wordt. Ondertussen blijft dit vast staan, dat de dienst van God niet als de rechte beschouwd kan worden, die niet uit het Woord te zoeken is, omdat in alle hersenen van de mensen zelfs geen grein zout wordt gevonden.

De grondtekst geeft hier duidelijk aan, dat bij alle offeranden, zowel bloedige als onbloedige, het zout moest gevoegd worden.

En zo gij de HEERE een spijsoffer van de eerste vruchten offert, het eerste koren dat op uw akker rijp wordt, zult gij het spijsoffer van uw eerste vruchten van groene aren bij het vuur gedord, de korrels van de op het vuur geroosterde en daarna op een zeef gewande korenaren, dat is, het kleingebroken graan, en in de vorm van gebroken gort, van volle groene aren offeren. 1)

Deze aanbieding van de eerstelingen is onderscheiden, omdat zij vrijwillig was, hoewel de eerstelingen volgens het voorschrift van de wet, moesten gebracht worden. Indien iemand uit de opbrengst van de tarwe nog iets bij de eerstelingen wilde voegen, geeft Mozes hier de regel aan, dat de aren moesten geroosterd worden, opdat zij des te gemakkelijker konden worden stak gewreven, vervolgens moesten met olie gemengd en met wierook ontstoken worden.

Ook hier sluit de wijze van een offer te brengen zich aan bij de gewone levenswijze. Nog tegenwoordig is het in Palestina, Syrië en Egypte een zeer gezochte spijs, het koren geroosterd te gebruiken. Men verbrandt de nog niet geheel rijpe aren met de stengel, en zeeft de zo geroosterde aren op een zeef uit, om de korrels te verzamelen, of men bindt korenhalmen in kleine bossen, roostert ze bij het vlammende vuur, en eet dan de korrels Jozua 5:11)

Of nog liever, vooral in de oogsttijd, roostert men de nog niet geheel droge en harde tarwe in een pan of op een ijzeren plaat, en eet die met brood, of in plaats daarvan (Ruth 2:14). Maar hier zal het op de eerste wijze geroosterd koren nog gemalen of tot een soort van gebroken gort gemaakt worden, opdat de bijgevoegde olie (Vs. 15) beter daarin kan dringen, en alzo de werkzaamheden van de Heilige Geest nog beter kunnen afgebeeld worden, die in de inwendige mens indringen en onze gaven en krachten met Zijn wezen doordringen en vervullen wil.

En gij zult olie daarop doen, en wierook 1) daarop, of daarbij leggen (Vs. 1), het is een spijsoffer.

Ook hierbij moest het wierook geheel verbrand worden. Door de wierook werd het offer God tot een liefelijke reuk.

Zo zal de priester, met deze gave van gebroken koren handelende zoals met meeloffers (Vs. 2), dit gedenkoffer aansteken, van zijn kleingebroken graan, zoveel als hij met de volle hand nemen kan, en het overschot en van zijn olie, met al de wierook tot gedachtenis van deofferaar voor de Heere. Het is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, 1) zoals het ontstoken offer van meel (Vs. 3), of van het gebakkene (Vs. 4-9).

Zoals met ieder brandoffer, zal volgens Numeri. 15:1-12 ook met ieder dankoffer (Leviticus. 3) een spijsoffer verbonden zijn, maar in verbinding met het laatste heeft het een

andere betekenis, dan in verbinding met het eerste, daarom is de behandeling er van ook een andere (zie Le 2.10). Terwijl het met een brandoffer in verbinding gebrachte spijsoffer de goede werken in zoverre afschaduwt, als zij een schatting zijn door God van hem gevorderd, die Hij van zijn zonden gerechtvaardigd en met Zich verzoend heeft, en die nu op grond van deze rechtvaardiging zichzelf met lichaam en ziel Hem ten eigendom schenkt, waarom ook het spijsoffer de Heere geheel moest gebracht worden en niets daarvan tot de gever mocht terugkeren, alzo stelt daarentegen het in verbinding met een dankoffer gebrachte spijsoffer de goede werken voor als een zegen of gewin voor hem, die ze volbrengt; zij bevorderen zijn heil en zijn zaligheid in de gemeenschap met God, zoals Jakobus zegt (Jacobus 1:25): "Deze zal gelukzalig zijn in zijn doen." Daarom werd bij een dergelijk spijsoffer slechts een koek of vlade als het offer voor de Heere gebracht en aan de dienstdoende priester overgegeven, het overige viel de offeraar zelf ten deel voor de latere offermaaltijden, en werd in tegenoverstelling van het overige van de eerste soort van spijsoffers, dat als het allerheiligste voorgesteld werd (Vs. 3,10), alleen heilig genoemd (hoofdstuk 21:22). Afgezien van de enkele in Numeri. 5:15 opgenoemde gevallen, werden, naar de mening van enige geleerden, de spijsoffers nimmer op zichzelf gebracht, maar altijd na een vroeger gebrachte brand- of dankoffer; men kan dit echter niet als zeker aannemen, ofschoon het brengen van een spijsoffer alleen slechts zelden zal geschied zijn. Om het spijsoffer volkomen te maken, moest daarbij een drankoffer worden gevoegd of een gave van rode (Sirach 50:17) wijn (Exodus. 29:40 vv. Leviticus. 23:13,8 Numeri. 15:1-12). Gedurende de tocht door de woestijn bleef echter, zoals dit ons voorkomt, om zeer begrijpelijke redenen het drankoffer weg, en werd dit alleen in bijzondere gevallen gebracht. De wijze waarop het drankoffer gebracht werd, is nergens in de wet bepaald. Vermoedelijk werd de wijn geheel uitgestort, zoals sommigen geloven aan de voet van het brandofferaltaar; maar het komt waarschijnlijker voor, dat dit geschiedde op de altaar zelf, opdat hij met de andere daarop gelegde offers in het vuur verdampte.

HOOFDSTUK 3.

WET VAN HET DANKOFFER.

III. Vs. 1-17. Verder wordt gehandeld over de dankoffers, die eveneens ten tijde van de aartsvaders bekend zijn geweest. De verschillende soorten van deze worden voorlopig nog niet voorgesteld, ook wordt van hun eigenlijke bedoeling, de offermaaltijden, die zich daarbij aansluiten, nog geen melding gemaakt maar wel worden materiaal en ritueel (wijze hoe zij gebracht moeten worden) voorgeschreven.

En indien zijn offerande een dankoffer 1) is, zo hij ze van de runderen offert, hetzij mannetje of wijfje; want voor deze soort van offers veroorloof ik u offers van beide geslachten en sta er niet op, zoals bij de brandoffers, (hoofdstuk 1:3) dat dit van het mannelijk geslacht zijn zal, volkomen, zonder gebrek, zal hij die offeren voor het aangezicht des HEEREN. Bij vrijwillige dankoffers kan men toch ook met een dier volstaan, dat te lang of te veel ineengekrompen van leden is (hoofdstuk 22:22 vv.).

Het dankoffer betekende niet alleen Christus in zo verre Hij onze vrede is, en ons vrede geeft met God, met engelen, met mensen en met ons geweten als de grote Vredevorst, die ons is geschonken; maar ook bepaaldelijk de allernauwste gemeenschap en omgang, welke de gelovigen met God hebben in Christus, en hun verbintenis tot dankbaarheid daaruit geboren. Want in de dankoffers was er geen verschil gemaakt tussen het mannetje en het wijfje van de offerbeesten, indien zij slechts rein waren overeenkomstig de wet, alzo is ook in Christus geen onderscheid tussen man en vrouw (Galaten. 3:28), indien zij slechts door het geloof gereinigd van hart en wedergeboren zijn, want daar is geen aanneming van persoon bij God.

Ofschoon God van de mens wel eigenlijk niets kan ontvangen, wordende niet van mensenkinderen gediend als iets behoevende, alzo Hij zelf alleen het leven, de adem en alle dingen geeft (Hand.17:25), zodat wij Hem niets kunnen geven, als wij het eerst niet van Hem ontvangen hebben, nochthans wil de Heere onze zwakke pogingen, om Zijn weldaden te vergelden, wel zien. Hij wil wel, dat wij een oprechte lust tonen, om tenminste, zover men onder Zijn invloed kan, Hem bij wijze van dienstbaarheid te vergelden met hetgeen Hij ons zelf gegeven heeft.

In het Hebreeuws Zébach Schelamim, eigenlijk vredeoffer. Zoals bij het brandoffer, zo moest ook hier de offeraar de handen op het hoofd van het dier leggen en moest van het bloed rondom het altaar gesprenkeld worden.

Ik beken wel, dat dit offer niet slechts tot dankbaarheid werd gebracht; maar wanneer zij vrede en gelukkige uitkomsten bij God zochten. Altijd echter komt mij de naam van dankoffer als beste benaming voor, omdat zij bekenden, dat, Hij zó de bewerker is van alle goede dingen, dat zij al hun geluk als van Hem ontvangen, Hem weer aanbieden.

En hij zal, nadat hij dit voor het aangezicht des Heeren gesteld heeft, zijn hand op het hoofd van zijn offerande leggen, en zal ze slachten voor de deur van de tent der samenkomst, ook al

is het dan niet op de noordzijde van het brandofferaltaar. En de zonen van Aäron, de priesters, zullen het in het bekken opgevangen bloed rondom op het altaar sprenkelen. 1)

De dank- of woordelijk vergoedings-offers welke evenzo, zoals de brand- en spijsoffers, reeds in de vóór-Mozaïsche tijd gevonden werden (Genesis 46:1 Exodus. 10:25; 18:12), betekenen in de Mozaïsche Godsverering in de eerste plaats zulke offers, waardoor de Heere prijs en dank voor ontvangen weldaden of een in de vorm van een gelofte overgenomen schuld betaald wordt; doch daaronder worden ook die offers begrepen, die zonder een bepaalde aanleiding daartoe, vrijwillig door een hart, dat zijn afhankelijkheid van God voelt, gebracht worden. Dien ten gevolge worden (Leviticus. 7:11-21) drie soorten van dankoffers onderscheiden: lofoffers, gelofteoffers en vrijwillige offers. De eerstgenoemde offers zijn de eigenlijke dankoffers, en zijn daar op hun rechte plaats, waar de ondervinding van Goddelijke weldaden het godvruchtige hart des te dringender tot lofzegging en dankbetoning opwekt, daar die weldaad van de zijde van God, om zo te zeggen een zuiver vrijwillige is, en door niets van de zijde van de gever verdiend is. Die van de tweede soort, de gelofteoffers zijn nu wel, wat hun wezen aangaat, in zoverre het offer na het verkrijgen van een onder het doen van een gelofte afgebeden weldaad gebracht wordt, evenzo een werkelijk dankoffer, maar onderscheiden zien toch van de eerste daardoor, dat de gaven welke men brengen zal, door de voorafgegane gelofte tot een verplichting geworden is, welke men moet nakomen en alzo het karakter bezit, niet alleen van een zedelijke, maar ook van een wettige noodzakelijkheid. De offers van de derde soort, voor welke geen noodzakelijkheid bestaat, noch van de zijde van God door een voorafgegane weldaad, noch van de zijde van de offeraar door een gedane gelofte, en die daarom ook vrijwillige genaamd worden, vonden wel, ten gevolge van hun oorsprong, daar zij de vrucht zijn van het alles overweldigend gevoel van afhankelijkheid van God, hoofdzakelijk daar plaats waar men de Heere om een weldaad bad, en dienden slechts om de aandrang van de bede te versterken en haar een zekere kracht mee te delen. Dien ten gevolge moesten zij een bid- en dankoffer zijn; zij moeten echter uit hetzelfde gezichtspunt beschouwd worden, daar zij de goddelijke weldaad, welke men vraagt, als het ware vooruitlopen, haar, in de blijde geloofsverzekering, dat zij niet uitblijven kan 1 Johannes 5:15), als reeds ontvangen beschouwen, en daarom nog voor de werkelijke ontvangst de betamende dank brengen! Het is niet moeilijk te onderzoeken, waarom de goddelijke wet ook voor de dankoffers een door handoplegging, slachting en bloedbesprenkeling volbrachte verzoeningsdaad vordert, zoals voor de brandoffers. Zowel de dankzegging voor reeds ontvangen, als de bede om nog te verkrijgen weldaden van God, maken in het waarlijk godvrezende gemoed het schuldgevoel levend, en verwekken de behoefte aan verzoening; wij hebben hem, die dit nog niet bij zichzelf ondervonden heeft, slechts naar Luthers uitleg van de vijfde bede van het Onze Vader te wijzen, om hem te overtuigen, dat het werkelijk zo is.

Niet ten onrechte wordt daarom het woord in de Hebreeuwse tekst gebruikt om dankoffer uit te drukken, ook door "vredesoffer" vertaald; daardoor zal de onhoudbare toestand tussen de heilige God en de zondaar, die niet minder bij reeds ontvangen, dan bij nog te verlenen genadebewijzen, zich opnieuw laat gelden, vóór al het andere weggenomen en een toestand van vrede en vriendschap bewerkt worden, eer de mens in en met het offer voor God zijn dank toebrengt en zijn bede aandringt. Zo’n dankbetuiging en aandrang bij het gebed strekt

dan ook, nadat de juiste betrekking is ontstaan, tot zegen en heil (Le.30:23, en vandaar is een derde verklaring van deze uitdrukking als heiloffer van diepe betekenis.

Door deze besprenkeling met het bloed, werd de grond aangewezen van de vereniging en gemeenschap tussen de Heilige God en de onheilige offeraar, terwijl zij ook weer zag op de dood en de bloedsprenkeling van Immanuël, de eeuwig gezegende Middelaar.

Daarna zal hij, de offerende priester, van dat dankoffer, dezelfde stukken als later bij het zondoffer (hoofdstuk 4:8-10), een vuuroffer aan de HEERE offeren, a) het vet, dat de ingewanden bedekt en al het vet, dat aan de ingewanden is, zowel het grote net, datzich van de maag over de darmen uitbreidt en deze omsluit, als ook het vet, dat zich aan de darmen zelf heeft vastgezet en gemakkelijk van deze kan afgenomen worden.

a)Ex.29:13,22

Dan zal hij beide nieren 1) en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, deels aan de nieren zelf, deels aan de dieper liggende lendenspieren of in de nierstreek, en het net over de lever, met de nieren zal hij afnemen, het kleine zogenaamde levernet, dat tussen debeide leverkwabben begint en aan de ene zijde over de maag, aan de andere zijde tot aan de nierstreek gaat.

De nieren zijn van de inwendige lichaamsdelen het meest verborgen. Zij zitten verscholen achter het vet. Vandaar dat, om de alwetendheid van de Heere aan te duiden, in de Heilige Schrift ervan gesproken wordt, dat de Heere de harten en nieren proeft. Bovendien zijn zij zinnebeeld van de verborgen wensen en aandoeningen van hart.

En de zonen van Aäron zullen dat 1) vet, nadat zij het met zout bestrooid hebben (Leviticus. 2:13) aansteken a) op het altaar, op het brandoffer, 2) dat op het hout zal zijn, dat op het vuur is; het is een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE (Leviticus. 1:9); van het vlees van het geslachte rund zal daarna de borst voor de priesters tezamen, en de rechterschouder voor de dienstdoende priester zijn, maar het overige voor hem, die het offer gebracht heeft (Leviticus. 7:29 vv.; 15 vv.).

Ex.29:25 Leviticus. 6:12

De vetstukken, welke op het altaar moeten verbrand worden, zijn het edelste, beste en fijnste deel van het vlees, zoals dan ook in het Oude Testament de uitdrukking "vet" veelal het beste, het voornaamste betekent (Genesis 45:18: het merg, eigenlijk vet van het land) en de "vetten" zoveel zijn als grote, rijke, machtige lieden (Psalm. 17:10; 22:30; 68:23). Daar het verbranden de toewijding van de gave aan God en de aanneming daarvan van de zijde van God betekent, wordt dien ten gevolge bij de dankoffers de Heere het eerste en beste gegeven, en daarmee het overige vlees Hem geheiligd en gewijd, dat evenwel hiermee op het altaar komt, zoals bij de brandoffers, maar aan de priesters of aan de offeraar zelf ten deel valt!.

Het offer van de inwendige delen betekenen het doden van de inwendige lusten en begeerlijkheden van het vlees (Galaten. 5:24), die geworteld zijn de in de nieren en in de lever, waarom die delen geëist werden, opdat men dit des te ernstiger overwegen zou, alsmede ter aanwijzing, dat men het beste van alle offeranden, en dus ook de in verdiepte en beste vermogens, aan de Heere en aan Zijn dienst moet opdragen.

Eerst moest het brandoffer gebracht zijn en in rook en damp opgegaan, en daarna mocht eerst het dankoffer worden ontstoken. Op het brandoffer, wil zeggen, op het vuur, dat het brandoffer verteerd had.

En indien zijn offerande van klein vee is, de HEERE tot een dankoffer, hetzij mannetje of wijfje, 1) mannelijk of vrouwelijk schaap, bok of geit, volkomen, zonder enig gebrek, zal hij die offeren.

Voor het dankoffer mocht alleen een stuk groot of klein vee genomen worden, geen tortelduif of jonge duif. Van het dankoffer was het beste voor de Heere en het andere voor de priester en de offeraar. Daartoe was een tortelduif onvoldoende. Mocht echter voor het brandoffer alleen een mannetje gebruikt worden, als ziende op de dood van de middelaar, voor het dankoffer mocht ook een wijfje worden aangeboden, omdat een dankoffer meer zag op de verdienste van Christus als op het stuk van dankbaarheid. Alles moest echter volkomen zijn.

Indien hij een lam tot zijn offerande offert, een jong mannelijk schaap, dat gewoonlijk bij openbare dankoffers het geval zal zijn, zo zal hij het offeren, het brengen, om het aan te bieden, voor het aangezicht des HEEREN.

En hij zal daarna zijn hand op het hoofd van zijn offerande leggen, en hij zal die slachten voor de tent der samenkomst, ter zijde van het brandofferaltaar; en de zonen van Aäron zullen het bloed daarvan sprenkelen rondom op het altaar.

Daarna, na die volbrachte daad, zal hij van dat dankoffer een vuuroffer aan de HEERE offeren, namelijk, hetgeen bij zulke offers voor het altaarvuur bestemd is, zijn vet, voor al het andere, vervolgens de gehele uit merg en vet bestaande staart 1) (zie "Ex 29.22) die hij dicht aan de ruggraat, dicht aan het stuitbeen, daar, waar dit in de staartwervel overgaat zal afnemen, en het vet, bedekkende de ingewanden, en al het vet, dat aan de ingewanden is.

De staart van het Oosterse schaap is zeer vet, daarom moest ook deze de Heere worden geofferd.

Ook de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever met de nieren zal hij afnemen (Vs. 3 vv.).

En de priester zal dat, al deze verschillende vetstukken, nadat zij met zout vermengd zijn, aansteken op het altaar; het is een a) spijs van het vuuroffers voor de HEERE, dat het, opgaande in het vuur de Heere tot spijze zij, Hem tot een liefelijke reuk (Vs. 16).

a)Leviticus. 21:6,8,17,21,22; 22:25 Ezech.44:7 Mal.1:12

Indien nu zijn offerande een geit is, alzo behorende tot de andere soort van klein vee (Vs. 6) zo zal hij die offeren voor het aangezicht des HEEREN.

En hij zal, evenals bij een schaap, zijn hand op haar hoofd leggen, en hij zal haar slachten voor de tent der samenkomst, en de zonen van Aäron zullen haar bloed rondom op het altaar sprenkelen.

Dan zal hij daarvan zijn offerande offeren, een vuuroffer voor de HEERE, het vet bedekkende de ingewanden, en al het vet, dat aan de ingewanden is.

Bovendien de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever, met de nieren, zal hij afnemen (Vs. 3 vv.; Vs. 9 vv.).

En de priester zal die aansteken op het altaar; het is een spijs van het vuuroffer tot een liefelijke reuk; opdat het in het vuur opga en een liefelijke reuk verspreidt. Alle vet 1) zal van de HEEREN zijn, daarvan mag deofferaar niets voor zich behouden.

Alle vet. Welk vet wordt hier bedoeld? Van alle beesten of alleen van de offerdieren? Deze wet had in de eerste plaats betrekking op het verkeer in de woestijn. Hiermee wil de Heere Israël leren, elk stuk groot of klein vee, wat niet voor andere offers bestemd was, als een dankoffer te beschouwen, waarvan het vet op het altaar werd aangestoken. Als later Israël in Kanaän kwam, werd wel in Deuteronomium. 12:15 het verbod van het eten van bloed hernieuwd, maar niet dat, omtrent het eten van het vet. Het woord zo straks: een eeuwige inzetting, legt geen bezwaren in de weg, omdat eeuwig hier niet opgevat moet worden in de zin van, altijd durende, maar in die van: zolang als Israël in de huidige toestand verkeerde en deze niet voor een ander had plaats gemaakt. Later lezen wij dan ook gedurig ervan, dat het vet genoemd wordt, als een van de grote weldaden, welke God, de Heere, Zijn volk zou schenken.

Dit zij een eeuwige instelling voor u en uw geslachten, in al uw woningen, geen vet a) noch bloed zult gij eten. 1) (Leviticus. 7:22 vv. Deuteronomium. 12:15 vv.)

Genesis 9:4 Leviticus. 7:26; 17:10,14

Voor een deel is reeds vroeger gezegd, wat met het vlees van de dankoffers geschieden moest, voor een deel uit het nu gehandelde gebleken, waarom dit dan ook niet nader aangetoond, maar eerst later (Leviticus. 7:15-21; 28-36) volgens bepaalde voorschriften geregeld wordt. Zoals wij bij gelegenheid van de wet over het priesterambt (Ex.29:22-28) bemerkten, ontvingen de priesters borst en rechterschouder; de borst werd aan de gezamenlijke priesters, de rechterschouder daarentegen aan hen, die bij het offeren dienst hadden gedaan, gegeven! Het overige vlees met de huid was voor hem, die het offer bracht; daarvan bereidde hij met zijn huisgenoten, met de Levieten zowel als met vreemdelingen, wezen en weduwen een vrolijke maaltijd bij het heiligdom (Deuteronomium. 12:7,17 vv.;

16:11). Slechts moest bij het lofoffer het vlees nog op de dag van de offering, maar bij een gelofte of vrijwillig offer, wat op de eerste dag overbleef, de andere morgen gegeten worden. Over deze maaltijd, die eigenlijk het kenmerkende en de hoofdzaak bij het dankoffer is, gelijk de verbranding bij het brandoffer, werd reeds in de Aanm. op Exodus. 29:34 (zie Ex 29.34) gesproken. Volgens de daar gegeven verklaring is de gastheer de Heer zelf, en zijn zij, die eten, Zijn gasten en disgenoten. Door vele beroemde godgeleerden van de tegenwoordige tijd wordt intussen het tegenovergestelde beweerd, dat niet de offeraar met de zijnen aan Gods tafel aanzat; maar omgekeerd, de Heere aan zijn tafel nodigde. Volgens deze beschouwing vindt de offermaaltijd zijn betekenis in dit woord: "Zo iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en met hem avondmaal houden en hij met Mij" (Openb.3:20). De offermaaltijd is het beeld van die tijden, waarop wij van harte kunnen nazeggen: "de Heer is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. God heb ik lief. Heere Jezus! Uw nabijheid schenkt zaligheid aan het hart," de tijden waarop de grensmuren, die dikwijls zo hoog zijn, tussen dit en het toekomstige leven wegvallen, en wij een voorsmaak genieten van het eeuwig leven!.

HOOFDSTUK 4.

WET VAN DE ZONDOFFERS.

Vs. 1-5:13. Een nieuwe tot nog toe niet vermelde soort van offers begint met de zondoffers. Zowel wat daartoe behoort, als de wijze waarop zij gebracht worden, staat in verband met het theocratische standpunt van hem, voor wie dat offer gebracht wordt; vandaar dat de Heere hen volgens de rij opnoemt die aan deze dienst van de zondoffers verbonden zijn, en daarna ook van enige gevallen melding maakt, waarvoor zij gelden.

Verder, na de vermelding van de drie verschillende offers: het brand-, het spijs- en het dankoffer, tot een nieuwe soort, het zondoffer in de bijzondere betekenis van dit woord overgaande, sprak de HEERE tot Mozes, namelijkvóór de tent der samenkomst (Leviticus. 1:1) zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: Als een ziel, een mens (Leviticus. 2:10) zal gezondigd hebben, en wel door afdwaling van enige geboden van de HEERE, dit doende uit onbedachtzaamheid en overijling, ofwanneer dan ook willens en wetens, toch uit zwakheid van de geest in de strijd met het vlees, dat volgens de wet niet zou gedaan worden en tegen een van die zal gedaan hebben,
die zal voor deze zonde, overeenkomstig het standpunt, dat hij in de theocratie, Godsregering, inneemt, een daaraan geëvenredigd offer brengen.

Wat de algemeen-menselijke zondigheid aangaat, zo was, zoals wij bij hoofdstuk 1 en 3 hebben aangetoond, voor haar verzoening gezorgd, door de beide soorten van bloedig offer, die wij daar vermeld vonden: het brand- en het dankoffer. Daardoor is echter de godsdienstige behoefte van de mens nog niet bevredigd. God wil, dat er niet alleen een algemene schuldbelijdenis gedaan wordt, zoals David (Psalm. 51) deed, toen hij bekende, in zonden ontvangen en geboren te zijn, maar ook een bijzondere, een uitspreken van zijn bijzondere zonde, zoals diezelfde koning deed toen hij van zijn bloedschuld sprak en daarvoor om genade bad. De zoenoffers, in eigenlijke en bijzondere zin, waarmee wij in dit en het volgende hoofdstuk te doen hebben, dienen, om bijzondere en met name vermelde zonden, voor welke het algemeen zoenoffer niet genoeg is, maar die om zo te zeggen, een bijzondere absolutie nodig hebben te verzoenen. Van dergelijke offers was tot dusver nog geen sprake: maar daar nu een nieuw tijdperk van de wet, dat niet alleen geroepen is tot kennis van zonde te brengen, en het bewustzijn van deze zonde als schuld te versterken, maar, behalve de eigenlijk gezegde zedelijke afdwalingen en zijn ceremoniële instellingen, ook een menigte van daden en toestanden onder het begrip van zonde en overtreding tezamen brengt, die slechts Levitisch verontreinigen, zo worden deze offers juist tot behoefte wanneer de wet niet tot vertwijfeling brengen en een ondraaglijk juk worden zal.

Zowel hier, waar de Heere de zondoffers instelt, als ook in hoofdst.5:14 vv., waar Hij de schuldoffers verordent, spreekt Hij voorlopig slechts over zulke bijzondere zonden of schulden als vatbaar zijn voor verzoening door een offer, dat is, die uit "onwetendheid" bedreven zijn. Hij onderscheidt later (Numeri. 15:27-31) daarvan degenen, die "uit boosheid"

geschieden en niet verzoend, maar met verwerping gestraft zullen worden. Op dit onderscheid wijst ook de Apostel (Hebr.5:2) "de onwetenden en dwalenden;" en Hebr.10:26: "zo wij moedwillig zondigen." Men heeft er veel over geschreven, welke zonden men onder de eerstgenoemde verstaan moet; terwijl enigen alleen zonden uit onbekendheid of onopzettelijk bedreven, daaronder rekenen, strekken anderen de omvang van zonden, voor verzoening vatbaar, tot alle zogenaamde zwakheidszonden uit; zo van Hofmann, die het volgende zegt: "de opstand tegen Gods wet moet gestraft worden, hoe zij zich ook openbare; voor haar is er geen offer, daar het offer een daad van godsvrucht is, maar geen middel tot zaligheid worden kan. Maar al wie in een, zij het dan ook opzettelijke zonde gevallen is, welke dan ook, zo hij daarover berouw heeft, nadat hij uit die bedwelming ontwaakt is, zal, wanneer hij naar de eis van de wet gestraft worden moet, nog altijd God een offer, als verzoenende boete voor zijn zonde kunnen brengen." Wat de hoofdzaak aangaat, is dit hetzelfde onderscheid, als in het Nieuwe Testament gemaakt wordt tussen zonden, die vergeven worden, en zonden, waarvoor geen vergeving is; "slechts werd in het Oude Testament, omdat de wet bij de bepaling van zwakheids- en voorbedachte zonden alleen bij de uitwendige daad moest blijven staan, om de kortzichtigheid van hen, die de Wet moesten handhaven, werkelijk de omgang van de vergeving verder uitgebreid, dan die van brengen van de zondoffers. Hoe gruwelijk b.v. Davids zonde met Bathseba ook was, zo ware zij toch, met het oor op alle omstandigheden, altijd een zwakheidszonde, die niet de volkomen afval meebracht, maar alleen door toenemende verharding, tot afval voeren kon, ja! moest, wanneer hem geen barmhartigheid ware geschied. Maar de wet, welke slechts de maatstaf van het feit volgt, kon de echtbreuk slechts brengen onder de opzettelijke zonden. Zo gold dus van Davids zonde, ofschoon zij hem vergeven werd, het brengen van zondoffers met, want deze werden slechts voor die zonden gebracht, op welke de straf van de uitroeiing niet gesteld was.".

Verder vragen wij, waarom de zonden, die tot het brengen van een schuldoffer verplichtten, zich onderscheidden van die, waarvoor een zondoffer moest worden gebracht; of met andere woorden, aan welke bijzondere zonden de wet de een, aan welke zij die andere soort van offers verbindt? Deze vraag is door Reihm en Rinck (Theol. Studien und Kritiken, 1854 en een zeer grondige bespreking waardig gekeurd; en op grond daarvan heeft Kurtz (de oudtestamentische offerdienst," 1862) zich daarvoor verklaard, dat in deze beide hoofdstukken oorspronkelijk voor iedere afzonderlijke overtreding van een gebod van God een zondoffer bepaald, maar daarna aan het zondoffer een eigenaardige vorm daarvan, het schuldoffer toegevoegd werd, voor al zulke overtredingen, die het karakter hadden van ontrouw, of van een vergrijp aan het de Heere toebehorende recht, of aan de rechten, welke in een theocratische staat aan de mens in zijn betrekking tot anderen toekomen. Behalve de in de hoofdst.5:14-19 opgenoemde gevallen, die deels op schending van de bondstrouw aan Jehova of verzaking van de Hem verschuldigde Verbondsplichten, deels op verkrachting van de door de Verbondswet vastgestelde rechten van anderen betrekking hebben, wordt een schuldoffer nog voor drie andere gevallen (hoofdstuk 14:12 hoofdstuk 19:20 Numeri. 6:9) voorgeschreven, die allen evenzo tot dit gebied behoren.

Indien de priester, 1) die gezalfd is, de door volledige zalving gewijde Hogepriester (Exodus. 29:7,9) zal gezondigd hebben, in zijn ambtsbediening, als plaatsbekleder van het volk, tegen de Heere overtreden zal hebben, tot schuld van het volk; 2) indien hij door zijn

overtreding een schuld op het volk zal hebben gelegd, zo zal hij, daar hij de voornaamste is in de theocratie, voor zijn zonde, die hij gezondigd heeft, ook de voornaamste soort van offerdieren offeren, een var, een stier, in de volle kracht van zijn jeugd, een volkomen jong rund, 3) voor de HEERE ten zondoffer. 4)

Hij maakt nu onderscheid tussen de personen, en begint met de Hogepriester, die alleen het in het oog lopende teken van de heilige zalving droeg, tenzij hij verkiest, hem, die met het hoofdwerk belast was, voor de gehele stand te nemen. Het is echter waarschijnlijk, dat het tot één beperkt moet worden. Hoe voortreffelijker zijn waardigheid was, met des te meer ijver moest zijn leven ingericht zijn, tot een voorbeeld van heiligheid. Hij was het voorbeeld van Christus en uitlegger van de wet van God. Daarom, hetgeen bij anderen een verschoonbare zwakheid zou geweest zijn, was in hem des te sterker te berispen. Dit is de reden, waarom hij zichzelf met een groter offerande behoorde te verzoenen. Overigens heeft dit deels betrekking op alle Levieten, in zover zij waren uitverkoren tot de heilige stand. En heden strekt zich dit uit tot alle bedienaren van de kerk en alle herders, niet om zich te lossen met de offerande van een rund, maar om zich met des te meer ijver te hoeden voor alle zonde en zich met des te meer ijver op de beoefening van de godsvrucht toe te leggen.

Tot schuld van het volk. Hierover zijn verscheidene verklaringen gegeven. De een is: indien hij door zijn overtreding een slecht voorbeeld aan het volk zal hebben gegeven, zodat het volk op zijn voetspoor gaat zondigen met een bepaalde zonde. De tweede: indien hij door zijn overtreding een schuld op het volk zal hebben geladen. De Engelse vertaling geeft: overeenkomende met de zonde van het volk. In die zin vat ook Calvijn het op als hij zegt: "Ofschoon de overtreding van de priester een algemene is, is zij echter met het oog op zijn ambt des te groter, en eist zij een hogere straf.

De Statenvertaling komt ons het zuiverst voor, en daarmee de omschrijving; welke hij door zijn overtreding en schuld op het volk heeft geladen. De Hogepriester toch representeerde het volk. Ook deze wet duidt aan de onvolkomenheid van het priesterschap, naar de ordening van Aäron, en maakt het volk opmerkzaam op een beter priesterschap, het priesterschap van Hem, "die onnozel, onbesmet zou zijn, en afgescheiden van de zondaren"

Dat bij het zondoffer met betrekking tot de keuze van het offerdier de theocratische stand van hem, die het offer brengt een maatstaf aangeeft, heeft zijn grond in de betekenis en het wezen van deze offersoort; daar namelijk, gelijk wij gezien hebben, een zondoffer minder door de algemeen-menselijke zondigheid, maar door een bijzondere zonde bepaald is, zo moet ook de verzoening, die daardoor bewerkt wordt, een individueel, persoonlijk karakter bezitten. Dit meer individueel, persoonlijk karakter brengt het dan ook mee, dat later (Vs. 5) het bloed daarheen wordt gebracht, waar de plaats is van de goddelijke aanwezigheid van de genade voor hem, wie dit offer ten goede moet komen (Vs. 16,25,30,34)

Daar de Gezalfde, d.i. de Hogepriester, de hoogste stand was, moest hij ook het grootste offer brengen tot zondoffer.

Zeker is het, dat het Nieuwe Testament ons duidelijk wijst op Christus, als het enige, volmaakte zondoffer, dat niet telken male weer geslacht moest worden, alzo Hij met een offerande tot in eeuwigheid geheiligd heeft, degenen, die door Hem tot God gaan. Want (Rom.8:3) hetgeen van de Wet, door de schaduwachtige offers, onmogelijk was, omdat zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in de gelijkheid van het zondige vlees, (dat is, zendende als een chatah of zondoffer) de zonde veroordeeld in zijn vlees. Want 2 Corinthiers. 5:21) Hij, die geen zonde gekend heeft, heeft zonde (een zondoffer) voor ons gemaakt, opdat wij zouden zijn, rechtvaardigheid van God in Hem. Daarom wijst Johannes op dit enige, altijd vers geslachte, eeuwig kracht volle zondoffer, als hij zegt 1 Johannes 2:1,2): "Geliefden! indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardigen; en Hij is een verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de gehele wereld.".

In het Hebreeuws Lechatath, zondoffer. Afgeleid van een werkwoord, dat zondigen betekent, kan het ook vertaald worden door: tot zonde. Daarom wordt in het Nieuwe Testament 2 Corinthiers. 5:21 Rom.8:3) van Christus gesproken als tot zonde gemaakt en voor de zonde, waar de bedoeling is, zoals ook de Kanttekenaars aanmerken, tot verzoening van de zonde of tot een offer voor de zonde.

En hij zal die var brengen tot de deur van de tent van de samenkomst, tot het brandofferaltaar, voor het aangezicht des HEEREN, om die eerst de Heere voor te stellen, en hij zal, daarna zijn hand, en in haar zijn schuld en zijn doodvonnis, op het hoofd van die var leggen, en hij zal daarna die var slachten voor het aangezicht des HEEREN. 1)

Ook: zie Le 1.3.

Daarna zal die gezalfde priester, de offerende Hogepriester, daar er niemand is, die als priester zijn plaats vervangen kan een deel a) van het bloed van de var nemen, 1) en hij dat gedeelte van het bloed tot detent der samenkomst in het Heilige brengen, 2) als tot de plaats, waartoe een priester de Heere naderen mag.

Leviticus. 16:14 Numeri. 19:4

Wat hier omtrent de besprenkeling of uitstorting van het bloed wordt meegedeeld, omtrent het verbranden van het vet en de nieren, het is genoegzaam bekend, dat dit hetzelfde is als bij de andere offeranden. En deze vergelijking, welke in het tiende vers erbij wordt gevoegd, toont genoegzaam aan, dat dezelfde vorm als bij de anderen in acht werd genomen. Maar omdat het ongerijmd kan schijnen, dat de priester, die schuldig was, voor Gods aangezicht verscheen, om verzoening aan te brengen, om aan de twijfel tegemoet te komen, behoorde het des te nauwkeurig stuk voor stuk voorgeschreven te worden. Ofschoon hij daarom onwaardig was te naderen, werd hij, omdat de wet van het priesterschap onverbrekelijk was, voor de bediening ten behoeve van zichzelf toegelaten, want het was niet geoorloofd meerdere middelaars in te stellen. Daarom, opdat de wettische eredienst met des te meer eerbied zou behandeld worden en men geen ander middel ter verzoening zou zoeken, heeft God Zijn genade hoger gesteld dan de schuld van de priester. Doch het bloed werd gesprenkeld voor

het aangezicht van Jehova, opdat het volk zou leren, dat door het gezicht van het zoenoffer, de zonde werd bedekt en begraven, opdat zij niet ter gedachtenis voor Gods aangezicht zou opklimmen. Doch het bloed, dat over was, werd gesprenkeld voor het altaar, omdat het heilig was, en het dus volstrekt niet paste, dat het ergens anders, als iets ongewijds werd heengeworpen.

Dit werd van andere zondoffers niet bevolen, behalve van dat, hetwelk op de Grote Verzoendag geslacht werd. Met het bloed van dat offerdier moest de priester komen tot in het Heilige der Heiligen. Met dit bloed in het Heilige. Dit gaf de grootte van de schuld aan.

En de priester zal zijn vinger in dat bloed dopen, en van dat bloed zal hij zevenmaal 1)(zie "Ex 29.37) sprenkelen voor het aangezicht des HEEREN, die in het Heilige der Heiligen boven het Verzoendeksel tegenwoordig is, voor de voorhang van het Heilige, 2) in de richting van de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt.

1)Zevenmaal, omdat de zonde een volkomen verzoening vorderde, maar ook, omdat de verzoening door het geloof in het bloed van Christus, dat gestort zou worden, volkomen was.

Het besprenkelen in de richting van de voorhang gold niet deze, die toch niet tot de zeven gereedschappen behoorde, maar de caporeth (Verzoendeksel, zie Ex 25.22), welke hier nog niet onmiddellijk, maar profetisch besprenkeld moet worden.

Deze wijze van besprenging toont aan, dat het streven van de verzoeningsdaad was, om zich aan het hoogste en volkomenste werktuig ter verzoening te voltrekken, maar dat dit doel op het toenmalig standpunt van de heilsgeschiedenis nog onbereikbaar was.

Wij begrijpen dan de plechtigheid, hier voorkomende, als een uitbeelding van de vrijmoedigheid van het geloof, waarmee een gelovige, in vereniging met en op de grond van de voldoening van zijn Borg en Middelaar voor Gods aangezicht, als in de Middelaar bevredigd mag verschijnen, en Hem zijn beloften voorhoude, die in Christus ja en amen gemaakt zijn, God tot heerlijkheid; doch alles, zoals gezegd is, door het geloof, waardoor de ziel op de genoegdoening van Christus, als op de enige grond van haar verzoening met en toenadering tot God, rusten steunt, geen andere weg of toegang kennende of begerende dan die, die haar geopend is door het bloed, d.i. door de verdienste van Christus, waarmee zij voor Gods aangezicht verschijnt.

Het sprenkelen van het bloed voor de tweede voorhang, d.i. voor de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt, was een belijden van diepe onwaardigheid, om het Heilige der Heiligen binnen te treden en een erkennen, dat alleen vergeving mogelijk was door het bloed van de betere en grotere Hogepriester.

Ook zal de priester van dat bloed door bestrijking met de vinger doen op a) de hoornen van het reukaltaar van de welriekende specerijen, voor het aangezicht des Heeren in het Heilige, dat in de tent der samenkomst is; 1) dan zal hij al het bloed, dat nog over is van de var, uitgieten aan de met een koperen rand omgeven bodem van het altaar van het brandoffer, dat

is aan de deur van de tent der samenkomst in de voorhof, om dit bloed, nadat een deel daarvan (Vs. 5) tot het doel van de verzoening gediend en door besprenkeling van de voorhang en bestrijking van de hoornen van het altaar, de uitdelging van de zonde bewerkt heeft, door vergeving van deze, van de zijde van God, op een geschikte wijze weg te doen en voor ontheiliging te bewaren.

Leviticus. 9:9

Deze plechtigheid kon dienen, om de priester indachtig te maken, dat geen reukwerk van gebeden of enige andere godsdienstoefening God aangenaam waren, dan voor zo veel het vruchten waren van de voldoening van de Middelaar, en in zover deze door hem als een voorbiddend Hogepriester God opgeofferd werden.

Verder, al het vet van de var van het zondoffer zal hij daarvan op (af) nemen voor de Heere(zie "Ex 25.1), a) het vet, bedekkende de ingewanden, en al het vet dat aan de ingewanden is.

Leviticus. 3:3,4

Daartoe de twee nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever, met de nieren, zal hij afnemen.

Gelijk als het van de os van het dankoffer opgenomen wordt (hoofdstuk 3:3,4); en de priester zal die aansteken 1) op het brandofferaltaar.

Het aansteken van het beste van het zondoffer tot een vuuroffer van de Heere, duidt aan of beeldt af, de overgave van de mens aan de Heere, opdat door het vuur van zijn Heiligheid, door de Geest van de genade, de oude mens zou afsterven en de nieuwe opstaan.

Maar a) de huid van die var en al zijn vlees met zijn hoofd en met zijn schenkels, de gezamenlijke onderschenkels, en zijn ingewanden en zijn mest.

a)Exodus. 29:14 Numeri. 19:5

En die gehele var a) zal hij tot buiten het leger uitvoeren, aan een reine plaats, waar men de as, die van het brandofferaltaar weggenomen en aan de oostzijde daarvan opeen gehoopt is, uitstort, en zal hem met vuur op het hout verbranden; bij de uitgegoten as zal hij verbrand worden.
1)

Leviticus. 16:27 Numeri. 19:3 Hebr.13:11

Zoals bij het brandoffer het offeren op het geheel verbranden van het dier, bij het dankoffer op het genot van de offermaaltijd neerkomt, alzo komt het hij het zond- en schuldoffer op de besprenkeling met bloed aan; dit is zo geheel de hoofdzaak, welke op de voorgrond treedt, dat

de wet op de offeranden aan het bloed een geheel bijzondere kracht toekent, daar deze wet niet alleen een uitstorten van het bloed aan de vier hoeken van het brandofferaltaar voorschrijft, maar ook nauwkeurig de plaats aanwijst, waar dit moet worden gebracht, en waar de Heere tegenwoordig is voor hem wie het offer geldt-of het Heilige, wanneer het is voor de Hogepriester of de gehele gemeente, òf het voorhof, wanneer het offer voor een vorst (hoofd van het volk) of een gewoon Israëliet gebracht wordt-maar behalve dit het zo dicht mogelijk in Gods nabijheid laat brengen, door bestrijking daarmee of van de hoornen van het reuk-, of van die van het brandaltaar. Hieruit volgt, dat het voornaamste doel van het zoenoffer de verzoening is, en zijn vrucht de rechtvaardiging; het eigenlijke zwaartepunt in het brandoffer was, zoals wij vroeger zagen; de volkomen onverdeelde overgave aan de Heere, waarvan de heiliging de vrucht is; terwijl het eigenlijke doel van het dankoffer de gemeenschapsoefening is met de Heere, het vriendschappelijk verkeer met Hem, waardoor de zogenaamde unio mystica, de geestelijke echtverbindtenis, wordt bewerkt. Uit deze eigenaardigheid van de verschillende soorten van het bloedige offers volgt dan, dat, waar zij alle drie tezamen komen, zij in dezelfde orde volgen, waarin wij ze hebben voorgesteld (Exodus. 29:14,18,28 Leviticus. 9:15,16,18); daarmee hangt dan ook verder tezamen, dat zoen- en dankoffers slechts bij bijzondere gelegenheden, brandoffers daarentegen dagelijks en bestendig gebracht worden. De laatste hebben op het godsdienstige leven in het algemeen betrekking; zij drukken die gezindheid uit, welke de godvrezenden voortdurend en zonder stoornis doordringen zal; maar de beide andere soorten van offer voorzien in de bijzondere, buitengewone eisen van het godsdienstige leven. Wel behoort bij de menselijke zondigheid de verzoening even goed tot de voortdurende behoeften van dat leven met God, maar juist daarom ontbreekt bij het brandoffer de daad van de verzoening niet, maar gaat veeleer aan dat van de volkomen overgave aan de Heere vooraf; alleen met dit verschil, dat deze dadelijk door de tweede daad (die van de volkomen overgave aan de Heere) wordt gevolgd, terwijl het eigenlijke zoenoffer niet alleen met verzoening begint, maar ook eindigt. Hetgeen toch verder op de slachting en bloedbesprenkeling (Vs. 4-7) volgt, het verbranden van de vetdelen op het brandofferaltaar en het verbranden van het vlees enz. op een reine plaats buiten het leger (Vs. 8-12), dient alleen om aan te tonen en vast te stellen, dat het offer werkelijk door God is aangenomen en het vlees daarvan volkomen heilig is (Leviticus. 6:29), waaruit dan hij, wiens zonden daardoor verzoend moesten worden, de troostvolle verzekering van haar volkomen vergiffenis ontving.

Daar de zondoffers gebracht werden tot verzoening van zonde, en bij deze offers de brenger door middel van de handoplegging zijn zonden, tegelijk met het verlangen, om uitdelging hiervan, op het in zijn plaats gestelde offerdier overdroeg, zodat het voor hem de dood als straf voor de zonde leed, zo was door de plaatsvervangende dood van het offerdier, weliswaar aan de goddelijke gerechtigheid genoeg gedaan, zodat Gods barmhartigheid de ziel van de zondaar, in de besprenkeling van het zoenbloed op het altaar in genade aannam, maar de zonde zelf was daarmee nog niet gedelgd. Want, dat het bij het zondoffer niet alleen om vergeving, maar ook om uitdelging van de zonden ging, dit blijkt ontwijfelbaar uit de reinigingszondoffers, welke onloochenbaar tot uitdelging van de aan de persoon of aan de heilige zaken aanklevende onreinigheden verordend zijn. De uitdelging van de zonde werd, in hetgeen geschiedde met het offervlees, symbolisch tot stand gebracht.

Deze wet gold (Leviticus. 6:23) alleen voor die zondoffers, waarvan het bloed in de tent der samenkomst werd gesprenkeld, in het Heilige voor de Hogepriester, in het Heilige der Heiligen voor het volk. Van de overige zondoffers, waarvan het bloed slechts gesprenkeld werd in de voorhof op het brandofferaltaar, werd het vlees door de priesters gegeten.

Het vlees, of zoals hier gezegd wordt, de gehele var, welke door de Hogepriester voor zijn zonden gebracht was, mocht niet gegeten worden, omdat op de var de zonde was geladen. Bij de zondoffers, wanneer het bloed in het voorhof gesprenkeld werd, moest dit vlees ambtelijk door de priester worden gegeten, om daarmee af te beelden, dat hij als het tegenbeeld van de grote Hogepriester de zonde van het volk in zich opnam om die te dragen voor het aangezicht van God. De var mocht niet op het altaar komen, omdat hij door de overdraging van de zonde onrein was geworden. Dit verklaart ook wat de Apostel in Hebr.13:11,12 zegt.

Indien nua) de gehele vergadering 1) van Israël, het volk Israël in zijn volheid, afgedwaald zal zijn, (1 Samuel 14:32) een zonde uit dwaling bedreven zal hebben, en de zaak, toen zij verricht werd, voor de ogen van de gemeente verborgen is, en wanneer al zo het geval aanwezig is, dat zij onopzettelijk en ondoordacht iets gedaan zullen hebben tegen enige van alle geboden van de HEERE, dat niet zou gedaan worden, en zijn schuldig geworden.

Leviticus. 9:15 Numeri. 15:24 vv.

Dezelfde offerande, welke de Priester was opgelegd, moest van het volk worden geëist, omdat hij het gehele volk vertegenwoordigde, die in naam van allen het heiligdom binnenging, opdat alle stammen voor Gods aangezicht zouden staan. Wel schijnt deze soort van onwetendheid als verschillend van de bovengenoemde aangemerkt te moeten worden, omdat er gezegd wordt: "Een zonde, indien hij verborgen is." Ik ben echter van oordeel, dat het onder die zwakheden moet begrepen worden, welke worden begaan, wanneer de mensen soms tijdelijk blind zijn. Want dat velen bij hun zonden inslapen, dat geschiedt daarom, omdat zij niet tot zichzelf indalen. Want indien zij hun daden wel onderzochten zou het geweten hen terstond verontrusten. Het kan daarom geschieden, dat de herinnering aan de zonde bij een geheel volk weg is, omdat het zichzelf al te veel toegeeft. Daarom is de zin: Ofschoon geen gevoel van de zonde hen in het begin aanzet tot boete, indien zij naderhand worden opgeschrikt, zodat zij hun schuld beginnen te erkennen, moet men God met offeranden verzoenen.

En die zonde, die zij daartegen gezondigd zullen hebben, bekend is geworden, zo zal de gemeente, gelijk de Hogepriester voor zijn zonde (Vs. 3), een var, een jong rund ten zondoffer offeren en die voor de tent vande samenkomst brengen; want afgezien daarvan, dat tot de volheid van het volk ook de Hogepriester behoort, zo draagt de gemeente van Israël in haar geheel een priesterlijk karakter (Exodus. 19:6), waarom haar zoenoffer ook in alle overige stukken; zoals dat van de Hogepriester, moet worden behandeld.

En de oudsten van de vergadering, de overheden van het volk, zullen hun handen op het hoofd van de var leggen, voor het aangezicht des HEEREN en hij zal de var slachten voor het aangezicht des HEEREN (Vs. 4).

Daarna zal die gezalfde priester, de Hogepriester, van het bloed van de var een deel tot de tent der samenkomst brengen (Vs. 5).

En de priester zal zijn vinger indopen, nemende van dat bloed en hij zal zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEEREN, voor de voorhang (Vs. 6).

En van dat bloed zal hij doen op de hoornen van het reukaltaar, dat voor het aangezicht des HEEREN is, dat in de tent der samenkomst is; dan zal hij al het bloed uitgieten, aan de bodem van het brandofferaltaar, dat is voor de deur van de tent van de samenkomst (Vs. 7).

Daartoe zal hij al zijn vet van hem opnemen en op het altaar aansteken (Vs. 8-10)

En hij zal daarna deze voor de gehele gemeente te offeren var juist hetzelfde doen, gelijk als hij de var van het voor hem zelf bestemde zondoffer gedaan heeft (volgens de opgenoemde voorschriften doen moet), alzo zal hij hemdoen, en de priester zal voor hen verzoening doen en het begane kwaad zal hun vergeven worden.

Daarna zal hij die var, het vel, vlees, enz. tot buiten het leger, naar de reine plaats, waar men de as uitstort, uitvoeren, en zal hem daar verbranden, zoals hij de eerste var verbrand heeft (Vs. 11,12); het is een zondoffer van de gemeente, als met een zondoffer zo zal daarmee gedaan worden.

Als een overste, 1) het hoofd van een stam of van een geslacht, zal gezondigd hebben, en tegen een van de geboden van de HEERE zijn God, door afdwaling, gedaan zal hebben, hetgeen niet zou gedaan worden, zodat hij schuldig is.

Ook voor de overtredingen van de oversten wordt een bijzonder zondoffer geëist. Want ofschoon hij van de overste spreekt in het enkelvoud, zo is, omdat er nog geen wet was gegeven, dat er een zou regeren, het niet twijfelachtig, dat hier de oversten en de hoofden van het volk bedoeld worden, omdat zij, die aan het hoofd staan, meer schaden door hun slecht voorbeeld, dan private personen. Indien nu iemand uit de rechters of oversten door dwaling had overtreden, kon hij wel met een minder offerande volstaan, dan een Hogepriester of het volk. Het bijzonder onderscheid bestond hierin, dat deze een geit of schaap, een ander een bok offerde. En dit, opdat zij zich meer zorgvuldig zouden wachten voor alle zonde, die aan het hoofd stonden, welke overigens zich fijn genot plegen te verschaffen, alsof een hogere stand ook meer vrijheid daartoe gaf.

In het Hebreeuws Nasi, eigenlijk het hoofd van een stam.

Of men zijn zonde, die hij daartegen gezondigd heeft, aan hem zal bekend gemaakt hebben zo zal hij, overeenkomstig zijn mindere stand, welke hij in vergelijking van de Hogepriester en het gehele volk in de godsregering inneemt, ook een van minder waarde tot zijn offer brengen, namelijk een geitebok, maar een volkomen mannetje.

En hij zal zijn hand op het hoofd van de bok leggen en zal hem slachten in de plaats, waar men het brandoffer slacht, voor het aangezicht des HEEREN, aan de noordzijde van het altaar (Leviticus. 1:11). Het offer van zo'n ruwharige geitebok (Genesis 27:23) is eenzondoffer.

Daarna zal de priester, een gewoon priester, niet zoals in Vs. 16 de Hogepriester, van het bloed van het zondoffer, een deel met zijn vinger nemen en dat op de hoornen van het brandofferaltaar doen; 1) want het bloed mag in dit geval niet, zoals in Vs. 5 en 16, in de tent der samenkomst worden gebracht, daar de vorst in kerkelijke betrekking tot het volk staat en zijn plaats in het voorhof heeft; dan zal hij zijn bloed aan de bodem van het brandofferaltaar uitgieten. (zie "Le 6.23)

Hij zal ook al zijn vet op het altaar aansteken, zoals het vet van het dankoffer (hoofdstuk 3:14-16); zo zal de priester voor hem verzoening doen van zijn zonde, en hetgeen hij misdaan heeft zal hem vergeven worden, hemzelf echter, de priester, die de dienst verricht, zal het vlees van zulk offer toebehoren, en hij zal het eten op de heilige plaats (hoofdstuk 6:26 vv.).

a) En als enig mens van het volk van het land, een gewoon Israëliet, een uit de gehele menigte van het volk, door afdwaling zal gezondigd hebben, omdat hij iets doet tegen een van de geboden van de HEERE, dat niet gedaan zou worden, zodat hij schuldig is. 1)

Numeri. 15:27

Dat is: Hij zal door die offerande van alle onwettische onreinigheid gezuiverd en hersteld worden in de genieting van alle voorrechten, die tot de leden van de Joodse vergadering of gemeente behoren. Doch het verkrijgen van vergeving van God, was de uitwerking niet van het zondoffer, maar wel van de Goddelijke genade (Rom.11:6), verleend op een ongeveinsde bekering en een waarachtig geloof in het offer van de Messias, waarvan de offerande een teken was; om welke reden van de offeraar werd gevorderd de handen te leggen op het hoofd van het zondoffer, welke plechtigheid in zich had, de natuur van een gebed en belijdenis.

Of men zijn zonde, die hij gezondigd heeft aan hem zal bekend gemaakt hebben, zo zal hij van de vastgestelde diersoorten, tot zijn offerande brengen een jonge ruwharige geit, een volkomen wijfje, voor zijn zonde die hij gezondigd heeft.

En hij, door wie het offer gebracht wordt, zal zijn hand op het hoofd van het zondoffer leggen, en men zal dat zondoffer slachten in de plaats van het brandoffer (Vs. 24).

Daarna zal de priester van haar bloed een deel met zijn vinger nemen en doen het op de hoornen van het brandofferaltaar (Vs. 25); dan zal hij al het bloed daarvan aan de bodem van dat altaar uitgieten.

a) En al haar vet zal hij afnemen, zoals het vet van het dankoffer afgenomen wordt (Vs. 26), en de priester b) zal het aansteken op het altaar, tot een liefelijke reuk voor de HEERE. En de priester zal voor hem, die gezondigd heeft, verzoening doen en het zal hem vergeven worden.

a)Leviticus. 3:3,4,14 b) Ex.29:18

Maar zo hij, wie dan ook uit het volk gezondigd heeft (Vs. 23), in de plaats van een geit een lam, dat in waarde aan de geit gelijk is, voor zijn offerande ten zondoffer brengt, het zal een volkomen wijfje zijn, dat hij brengt.

En hij zal zijn hand op het hoofd van het zondoffer leggen, en hij zal dat slachten tot een zondoffer, op de plaats waar men het brandoffer slacht.

Daarna zal de priester een deel van het bloed van het zondoffer met zijn vinger nemen, en zal het doen op de hoornen van het brandofferaltaar; dan zal hij al het bloed daarvan aan de bodem van dat brandofferaltaar uitgieten.

En al het vet daarvan zal hij afnemen, zoals het vet van het lam van het dankoffer afgenomen wordt (hoofdstuk 3:9 vv.) en de priester zal die aansteken op het altaar, op de vuuroffers van de HEERE; en de priester zal voor hem verzoening doen over zijn zonde, die hij, de gewone Israëliet, gezondigd heeft en het zal hem vergeven worden. 1) Zowel hier als in Vs. 31 komt de priester het vlees toe, zoals dat van het zondoffer van een overste van het volk. (Vs. 26).

Dat in de volgende afdeling (hoofdstuk 5:1-13) evenzo nog van het zondoffer, en niet reeds van het schuldoffer sprake is, volgt reeds uit Leviticus. 5:14 waar evenals in hoofdstuk 4:1 een nieuwe afdeling begint, en eerst dan de wet van de schuldoffers wordt voorgesteld; behalve dit wordt in de bedoelde afdeling zeer kennelijk een nadere beschrijving van hetgeen over het zondoffer van een gewone Israëliet gezegd is (Vs. 27-30) gegeven. Eerst worden enige gevallen opgenoemd van misdaden, die een zondoffer vorderen (Vs. 1-6) en de offers vermeld, welke door hen moesten worden gebracht, die te arm waren om een geit of een schaap te offeren (Vs. 7-13).

HOOFDSTUK 5.

DE WET VAN HET SCHULDOFFER.

Als nu een mens uit het volk (hoofdstuk 4:27) bijv. aldus zal gezondigd hebben, dat hij nu, bij een openlijk behandelde rechtszaak, waar het gaat om de ontdekking of overtuiging van een misdadiger, aanwezig zijnde, gehoord heeft een stem van een vloek 1) uit demond van de rechter, die onderzoeken moet, waarmee allen, die van de zaak weten, worden bezworen om te getuigen (Spreuken. 29:24), waarvan hij getuige is, 2) in staat is om als getuige in die zaak op te treden, hetzij dat hij het gezien of door mededeling van een ander geweten heeft; indien hij in weerwil van de plechtige beëdiging door de rechter, die in de naam des Heeren handelt, nochthans het niet te kennen geeft, wat hij weet, maar uit vrees, of uit verkeerd medelijden, zich houdt als weet hij het niet, zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen, 3) welke de verzoening door een zondoffer nodig heeft, zoalsin het vorige hoofdstuk gezegd is.

In het Hebreeuws Alah. Door de Statenvertalers weergegeven door vloek. Beter is de vertaling van eedzwering. De bedoeling is, dat, wanneer iemand getuige is of kan zijn van een misdaad, en hij de stem van de rechter hoort, die de naam van de heilige God aanroept, om tot het spreken van de waarheid te dringen, en hij de misdaad, om welke reden dan ook, verbergt. Over een dergelijke eedzwering lezen wij 1 Kon.22:16 vv.; 2 Kron.18:15. Matth.26:63. Vs. 4 behoeft geen bezwaar tegen deze verklaring te zijn, omdat aldaar van de onbedachte eed wordt gesproken. Calvijn zegt: Ik onderschrijf de mening van hen, die het uitleggen in betrekking tot de eedzwering. Indien iemand, als getuige opgeroepen, de stem van de eedzwering zal gehoord hebben, waardoor hij gevraagd wordt in de naam van God, dat hij naar waarheid, omtrent de voorgedragen zaak, zal antwoorden, en hij uit begunstiging of medelijden, of om het een of ander bedrieglijk voorwendsel, om de dwaling te verbergen, zal verzwegen hebben, hetgeen hij, indien hij er vlijtig acht op heeft gegeven, zeker weet; die zal schuldig zijn.

Beter: en hij getuige is.

Zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen. Hiermee wordt duidelijk aangegeven, dat de ongerechtigheid als een last op iemand ligt, en met de ongerechtigheid, de straf, die op de zonde gezet is. Tevens, dat alleen wegneming van de last, opheffing van de straf mogelijk is, door het brengen van het daartoe bestemde offer.

a) of wanneer een mens, iemand uit het volk, enig volgens de wet onrein ding zal aangeraakd hebben, dat, volgens hetgeen hoofdstuk 11 zegt, hem, die het aanraakt, onrein maakt tot aan de avond, hetzij het dode aas van eenwild onrein gedierte, of het dode aas van onrein vee, of het dode aas van onrein kruipend gedierte, al is het voor hem verborgen geweest, zodat hij de voor dit geval bepaalde reiniging nalaat, nochthans is hij, in weerwil van zijn niet weten, onrein en schuldig, en moet daarom, zodra hij zich van zijn onreinheid bewust wordt, een zoenoffer brengen.

a)Hagg.2:14; 2 Kor.6:17

Of als hij zal aangeroerd hebben de onreinheid van een mens, die op de een of andere wijze onrein is geworden, naar al zijn onreinheid, waarmee hij (hoofdstuk 11-15) onrein wordt; en het is voor hem op dat ogenblik verborgen geweest, en hij is toch later het gewaar geworden, dan is hij schuldig 1) en heeft door verzuim van de voorgestelde reiniging een schuld op zich geladen, welke verzoend moet worden.

Dit voorschrift schijnt niet slechts overbodig, maar ook ongerijmd te zijn. Want hoe men te zuiveren was van de onreinheid door de aanraking, of van een lijk, of van een ander onrein ding, heeft Mozes hiervoor genoegzaam geleerd. Nu schrijft hij een gemakkelijke wijze van reiniging voor zonder kosten. Herhaling schijnt aldus nutteloos te zijn. Een zwaardere straf voor de overtreding op te leggen, wanneer een voorwendsel voor de dwaling de zaak verkleint, dan waar geen spraak van dwaling is, is onbillijk. Maar men behoort voor ogen te houden, dat niet alleen de onreinheid door een stuk geld moest geboet worden, maar ook de onachtzaamheid, waardoor het geschied was, dat hij de reiniging had weggelaten, die onrein was geworden. Het kan geschieden, dat, wie zo gevoelloos zijn voor hun misdaden, de dienst van God tijdelijk verontreinigen. Niet verwonderlijk is het daarom, indien een hardere straf wordt opgelegd wanneer de dwalingen, ontstaan uit trage en domme zorgeloosheid, meerdere ontreinigingen doen ontstaan, opdat als het ware onder de gelovigen de nauwlettendheid des te groter worde, om zich voor dwalingen te wachten. Daarom hebben de lezers hierop te letten, dat de overtreding, waarover hier gehandeld wordt, niet bestaat in het bloot aanvatten van een lijk, maar in de onbedachtzaamheid zelf, omdat, indien iemand de wet van God ijverig betracht, de vergeetachtigheid hem niet zo makkelijk zal bekruipen, waardoor het onderscheid tussen het geoorloofde en ongeoorloofde wordt opgeheven.

Daar de wet rakende degenen, die enig onrein ding aangeroerd hadden, behelsde, dat zij hun lichamen en kleren wassen, en zich tot de avond als onreinen moesten afzonderen, zonder dat iets meer van hen gevorderd werd, zo schijnt deze plicht niet zo zeer te betreffen hen, die slechts enig onrein ding hadden aangeroerd, maar wel voornamelijk, zoals het ook de Joodse leraren verstaan degenen die dus wellicht onrein zijnde, in het Heiligdom gekomen waren, of van de heilige dingen gegeten hadden, zonder zich alvorens te wassen, zijnde het oogmerk van deze en vele andere wetten, voor het volk een heilige vrees voor Gods heiligdom in te prenten, waar omtrent de wetgever zo nauwkeurig was, dat, wanneer iemand, dienaar de ceremoniële wet onrein was, moedwillig verzuimd had zich te reinigen, als een ontheiliger van Gods heiligdom uit het midden van de gemeente moest uitgevoerd worden.

Of 1) als een mens bij het dagelijks verkeer met anderen, in een toestand van overspanning of anders in overijling, zal gezworen hebben, onbedacht een eed met zijn lippen uitsprekende, waardoor hij zich bindt, om kwaad tedoen, of om goed te doen, iets, wat dit ook zij (Numeri. 24:13 Jesaja. 41:23) naar al wat de mens, bij de ongelukkige gewoonte, om uit te spreken, wat niet overdacht is, zeer gemakkelijk in de eed onbedacht uitspreekt, en het is voor hem verborgen geweest, dat hij door dit zweren zich onder ede verbindt, en hij is het gewaar geworden en komt later bij meerdere bedaardheid tothet bewustzijn, wat hij eigenlijk gedaan, dat hij de naam van God misbruikt heeft, dan is hij aan een van die, in betrekking tot een van deze dingen, naar aanleiding waarvan men lichtzinnig en leugenachtig pleegt te zweren, schuldig (1 Samuel 25:22).

God wil daarom, dat de gelofte trouw zou gehouden worden, opdat de geringschatting niet hoe langer hoe meer tot goddeloosheid zou aanzetten. Indien iemand nu ondoordacht aan het gegeven woord ontrouw wordt, wordt hij bevolen God te verzoenen niet uit toegevendheid, omdat hij beloofd heeft, wat hij niet schuldig was, maar wegens onachtzaamheid, omdat hij zich niet heeft bevlijtigd, om op tijd aan de gelofte te gedenken.

Het zal dan geschieden, als hij, een Israëliet uit het volk, aan een van die in betrekking tot de in Vs. 1-4 opgenoemde dingen, schuldig is, zonder dit op het ogenblik, dat hij het doet, te weten of te bedenken, dat hij daarna belijden zal, waarin hij gezondigd heeft.

En dat ook openlijk belijden en tot zijn schuldoffer 1) voor de HEERE voor zijn zonde, die hij gezondigd heeft, tot verzoening van zijn schuld, die hij daardoor op zich geladen heeft, brengen zal een wijfje van klein vee, zij het dan een lam of een jonge geit, voor de zonde, zo zal de priester op de (Leviticus. 4:30) voorgestelde wijs, voor hem vanwege zijn zonde verzoening doen. 2)

Msa (Ascham) betekent noch schuldoffer, noch verschuldigde, maar schuld, overtreding, zoals in Vs. 7; "als zijn schuld" is tot verzoening van zijn schuld, die hij op zich heeft geladen.

Duidelijk wordt hiermee aangeduid, dat de overtreder geroepen is, belijdenis van zijn zonde te doen en de Heere God, zijn Rechter en Wetgever, om genade te smeken; in de tweede plaats, de strafwaardigheid van de zonde, en eindelijk, dat God de zondaar hoop geeft op genade, wanneer aan zijn Heiligheid en Rechtvaardigheid is genoeg gedaan.

a) Maar indien Zijn hand bij geringheid van vermogen zoveel niet bereiken kan, als genoeg is tot een stuk klein vee, een lam of een geit, zo zal hij tot zijn offer voor de schuld, die hij gezondigd heeft, de HEERE brengen twee tortelduiven of twee jonge duiven, hoofdstuk 1:14 één ten zondoffer, opdat de in Vs. 8,9 vermelde wijze, de eigenlijke verzoening geschiede, en één ten brandoffer, dat zij geheel op het altaar verbrand wordt, in plaats van de vetdelen van een gewoon zondoffer (Leviticus. 4:31,35).

Leviticus. 12:8 Luk.2:24

Een enkele duif ware te weinig geweest, om de verschillende, tot het eigenlijke zondoffer behorende handelingen aan deze te voltrekken, daarom worden twee duiven verordend; aan de een zal de bloedbesprenkeling en het eten van het offervlees door de priester geschieden, maar de andere zal hoofdzakelijk tot verbranding op het altaar zijn, die wordt daarom het zondoffer, deze het brandoffer genoemd.

En hij zal die tot de priester brengen, welke eerst, zoals gezegd is, die zal offeren, die tot het zondoffer is, en zal tot dat doel haar hoofd met zijn nagel naast haar nek splijten, met de nagel van zijn duim de grote bloedaderaan de hals afscheuren, maar alzo het hoofd niet afscheiden of geheel wegnemen, zoals bij het brandoffer van duiven geschiedt (Leviticus. 1:15).

En van het nu vanzelf wegvloeiende bloed van het zondoffer, daar dit te weinig is, om het eerst in een schaal op te vangen en dan met de vinger aan de hoornen van het altaar te strijken, zal hij aan de wand van het altaar sprenkelen, maar het overgeblevene van het bloed zal door drukking van het dier uitgeduwd worden, gelijkstaande met het uitstorten van al het bloed van de grote zondoffers (Leviticus. 11:7,18,25,30,34) aan de bodem van het altaar, maar het vlees komt hem toe, en zal als heilig door hem op de heilige plaats worden gegeten (hoofdstuk 6:26,29); het is een zondoffer; zo zal men doen met de eerste duif tot een zondoffer bestemd.

En de andere zal hij ten brandoffer maken naar de wijze, terwijl hij daarmee geheel volgens de (Leviticus. 1:14 vv.) voorgeschreven wijze handelt; zo zal, daar beide duiven een volkomen zondoffer vormen, de priester voor hem, vanwege zijn zonde, die hij, die het offer brengt(Vs. 1) gezondigd heeft verzoening 1) doen en het zal hem vergeven worden.

In het Hebreeuws Ciffér, eigenlijk bedekken. Bloed bedekt alzo, dat het bedekte onzichtbaar is. Waar de zonde onzichtbaar is, wordt zij niet meer gedacht.

Maar indien zijn hand bij nog grotere bekrompenheid niet eens reiken kan aan twee tortelduiven, of twee jonge duiven, zo zal hij, die gezondigd heeft toch tot zijn offerande, waartoe hij verplicht is, brengen het tiende deel van een efa (zie "Ex 16.36) meelbloem ten zondoffer. Hij zal geen olie daarover doen gieten, noch wierook daarop leggen, zoals bij het spijsoffer geschiedt (Leviticus. 2:1), want het is een zondoffer, dat naar zijn aard en betekenis, zonder deze bijgevoegde gaven blijven moet, gelijk het spijsoffer van de ijvering en de gedachtenis (Numeri. 5:15).

De zondoffers mochten dien ten gevolge niet met spijsoffers worden verbonden, die altijd alleen op de brand- en dankoffers volgden. De reden is duidelijk, zodra slechts de betekenis van de spijsoffers erkend wordt. Betekenen deze de goede werken, dan plaatsen wij de volbrachte verzoening op de voorgrond en alzo ook de door het brandoffer voorgestelde toewijding van de gehele persoonlijkheid; want goede werken kunnen eerst door de gerechtvaardigden, door hen, die in de staat van heiligheid verkeren, worden volbracht. Slechts de verdorven rede van de natuurlijke mens meent, dat men met de spijsoffers kan beginnen, maar het woord van God komt zo ernstig mogelijk tegen zulk een dwaze waan van deugdzaamheid op: "Leest men ook druiven van doornen of vijgen van distels?" "Een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen." "Hij zal geen olie daarop doen, luidt het verder, noch wierook daarop leggen; want het is een zondoffer." Waarom geen olie blijkt uit Psalm. 51:13, waar David na zware zondenval bidt: "Neem Uw heilige Geest niet van mij" bij de smartelijke belijdenis dat de geest van God, die hij zo zwaar bedroefd heeft, bijna van hem geweken is. Olie betekent overal in de beeldspraak van de schrift de Geest; zonde nu en Geest sluiten elkaar uit. Eer de Geest kan inkeren, moet de zonde door het bloed van de verzoening zijn uitgedelgd. De geest, die met de zonde in een verdrag leeft, is niet de heilige, het is de geest van de wereld, de geest uit de afgrond, die nu werkt in de kinderen van de ongehoorzaamheid, de broederschap van de vrije geest. Waarom geen wierook blijkt uit dit woord: "wij weten dat God de zondaars niet hoort, maar als iemand godvruchtig is en Zijn wil doet, die hoort Hij." (Johannes 9:31). De wierook is overal het zinnebeeld van het gebed,

maar de zondaar kan niet bidden, voor de met bloed bevlekte handen en de door ongerechtigheid bezoedelde vingers in het levende water van de vergiffenis gereinigd zijn, die slechts op grond van de bloedige zondoffers meegedeeld kan worden Jesaja 1:15; 59:2,3).

En hij zal dat tot de priester brengen, en de priester zal zoals bij het spijsoffer (Leviticus. 2:2) daarvan zijn hand vol, ter gedachtenis hieraan grijpen en
dat aansteken op het altaar, op de vuuroffers van de HEERE: het is een zondoffer, 1) dat juist daardoor, dat een deel daarvan door aansteking op het altaar in het bereik van de heerschappijvoerende genade van God komt, de zonde verzoent, ofschoon het offer niet bloedig geweest is.

Leviticus. 4:35

Hieruit nu kan opgemaakt worden, dat, wanneer het van wierook gebruikt wordt, of zoals hier van een offerande, voor zover die op de altaar aangestoken en verteerd werd, zoiets dan strekte, om het voorname oogmerk van het gehele offer, of tenminste van dat gedeelte, dat op het altaar kwam, aan te wijzen, nl. deels, om God als het ware te herinneren of in gedachtenis te brengen, Zijn verbond en belofte, waarop, als zijnde een eeuwig Verbond, gegrond op Zijn onwankelbare trouw, onder bemiddeling van Gods eigen Zoon ontworpen en opgericht, en in Zijn bloed, door de offerande afgebeeld, bevestigt, een boetvaardig en gelovig zondaar zich beriep en hoopte, en uit kracht daarvan voor de troon van God, om verzoening en vergeving van zijn zonden smeekte; deels, om te vermelden en te verheerlijken Gods deugden en volmaaktheden, die aan de ene zijde wel door de zonde onteerd en verloochend waren, doch in het schuldoffer van de Messias al haar luister weer kregen, of liever des te meer openbaar werden, ook dan, wanneer uit kracht van het offer de zondaar met God bevredigd en van zijn schulden werd vrijgesproken.

Zo zal de priester voor hem verzoening doen, 1) over zijn zonde, die hij gezondigd heeft, in enige van die stukken, en het zal hem vergeven worden; en wat na de afval van het offer overblijft, het zal voor de priester zijn, zoals het overblijfsel van het spijsoffer (hoofdstuk 2:3).

Dat ook door een offer van meelbloem verzoening kon geschieden, indien een doodarme geen bloedig offer kon brengen, kon het volk leren, dat, hoewel het de algemene regel was, dat zonder bloedstorting geen vergeving was, de vergeving niet geschiedde uit kracht van het offer van bok of stier, maar enkel en alleen uit kracht van het bloed van de Middelaar, waarvan de bloedige offers de zinnebeelden waren. Het offer van meelbloem werd dan ook een arme toegerekend, alsof het een bloedig offer was.

Vs. 14-6:7. Van de zondoffers gaat de Heere over tot de schuldoffers, en vangt, daar deze evenzo een nieuwe zaak zijn, zijn rede opnieuw aan. Zij behoren in zekere zin bij de zondoffers, daar zij evenals deze de verzoening bedoelen maar hebben toch alleen betrekking op zulke misdaden, waarbij sprake is van de verkrachting van de theocratische rechten door de Heere vastgesteld, of van Zijn eigen eisen aan de afzonderlijke leden van Zijn volk, of van de plichten, die in Zijn rijksgebied de een tegenover de ander te vervullen heeft. Al deze

rechtsverkrachtingen zijn door een vergoeding van hetgeen ontvreemd is en door toevoeging van een vijfde deel van de waarde, of op de tevoren door de wet bepaalde wijze allereerst materieel, of in verband tot de zaak weer te vereffenen; maar daar de zedelijke schuld nog niet is weggenomen, is de bepaalde aanbieding van een schuldoffer nodig.

Verder (hoofdstuk 1:1; 4:1) sprak de Heere tot Mozes, zeggende:

Als een mens door overtreding overtreden, iets ontvreemdt, of de wet verkracht en door afdwaling gezondigd zal hebben, wat ontwendende van de heilige dingen van de HEERE, door achteloosheid en vergeetachtigheid de Heere die gaven onthoudende, welke hij naar de wet verplicht is aan het heiligdom of aan de priesters te brengen (Exodus. 23:19; 30:12 vv. Numeri. 18:11 vv.), zo zal hij tot Zijn schuldoffer, voor zijn schuldbetaling, waartoe hij nu verplicht is, de HEERE brengen een volkomen ram 1) uit de kudde, met uwschatting aan zilveren sikkels, 2) die tenminste twee zilvers sikkelen waard is, naar de sikkel van het heiligdom (zie "Ex 30.13) ten schuldoffer, opdat daardoor zijn zonde verzoend wordt.

Het onderscheid in het offerdier toont duidelijk, dat hier een ander soort van overtreding wordt aangeroerd, omdat God nu in plaats van een wijfje een mannelijk offerdier eist. Eerder was Hij tevreden met een lam of bok, omdat echter de prijs van een ram groter is, daaruit volgt, dat de straf wordt opgelegd voor een zwaardere overtreding. De zwaarte van de straf nu hangt af van de hoedanigheid van de zaak, wanneer iemand niet slechts een sterfelijk mens heeft beledigd, maar God zelf, en niet eenvoudig één van de geboden van de eerste tafel heeft overtreden, maar, wanneer hij zijn belofte niet heeft vervuld, of een kreupele offerande had gebracht; of in welk offerande ook, hij God, krachtens zijn persoonlijk recht, had bedrogen. Vandaar ook de uitdrukking: "Van de heilige dingen van de Heere." Met welke uitdrukking Mozes op het oog heeft, zowel de gelofte vrijwillig gedaan, als de wettig voorgeschreven offeranden, zoals de tienden, de eerstelingen, de aanbieding van de eerstgeborenen, omdat in al deze dingen de Israëlieten streng bevolen waren, om God naar hun beste weten te dienen. Indien nu de gierigheid iemand had verblind, zodat hij, door eigen voordeel te zoeken, God minder betaalde, dan hij gehouden was, eiste de zorgeloosheid, naar verdienste, een zwaardere straf. Men moet echter weten, dat hier een overtreding wordt getekend, wanneer bedrog en kwade trouw niet in het spel waren, omdat, indien iemand met opzet en listig van het heilige tot eigen voordeel had aangewend, de zonde van heiligschennis niet zo gemakkelijk kon verzoend worden. Maar, omdat het dikwijls gebeurde, dat vasthoudende mensen en gierigaards ter behartiging van eigen zaken al te spaarzaam zijn heeft God; voor dat geval, deze offerande opgelegd, indien uit onbedachtzaamheid huiselijk voordeel meer had gewogen, dan de zorg voor de vervulling van de godsdienstplichten.

Het is zeer opmerkelijk, dat wij in Jesaja. 53, na de vermelding dat Jezus om onze ongerechtigheden in het algemeen is verbrijzeld, ook lezen, dat Hij Zijn ziel zou stellen tot een dergelijk (ash'am) schuldoffer; want in die woorden worden wij erop gewezen, dat er waarlijk in al onze noden hulp besteld is bij een volkomen Held, die verlossen kan. God wilde niet dat Israël zich vergenoegen zou met een algemene overtuiging van de verzoening, die bij Hem is; maar dat de gelovigen zouden stilstaan bij de overweging van de bepaalde kracht van het offer, tot wegneming en reiniging van bijzondere zonden. Niet zelden gebeurt het, dat wij

in bijzondere omstandigheden, en gebogen onder bepaalde zonden zodanig worden geslingerd en in verwarring gebracht, alsof daarvoor geen vergeving besteld was, vooral wanneer die zonden opzicht hebben op Gods majesteiten de bepaalde instellingen van Zijn dienst. Daartoe wordt Christus als het schuldoffer aan ons voorgesteld. God is in Hem voldaan, en wij moeten arbeiden om van Hem zo'n geloofsgezicht te verwerven, dat ook wij voor ons zelf met Hem voldaan worden, dat is, dat wij tot reiniging van al onze zonden aan Hem genoeg hebben. Dat voldaan zijn met Christus als het offer, is het eten van Zijn offervlees, dat aan de priesters bij het schuldoffer ten deel viel; want Christus, door het geloof aangenomen, is niet slechts onze verzoening bij God, maar evenzeer onze spijs en drank tot het eeuwige leven.

De prijs is onbestemd gelaten omdat deze in verband stond met de zwaarte van de overtreding. De schatting werd aan de priester overgelaten. Minstens moest de ram twee sikkels waard zijn. Volgens de mening van sommigen moest bij de ram nog een bedrag in sikkels zelf als een bijzondere belasting gevoegd worden. O.i. ten onrechte.

Zo zal hij, dat hij zondigende 1) heeft ontwend, dat hij wederrechtelijk heeft teruggehouden van de heilige, aan God en Zijn dienstknechten toegewijde dingen, weergeven, tot vereffening van het benadeelde recht, en zal dit vijfde deel daarenboven toedoen tot schadeloosstelling van de benadeelde, dat hij de priester geven zal; (Leviticus. 22:14 vv. Numeri. 5:5 vv.); alzo zal de priester met de ram van het schuldoffer voor hem op de in Leviticus. 7:1 vv. omschreven wijze verzoening doen, en het zal hem vergeven worden 2) wat hij gezondigd heeft.

Hier blijkt duidelijk, dat zij ten opzichte van de heilige dingen gezondigd hebben, die, naar het onschendbaar recht van God, iets hebben onttrokken aan hetgeen moest geofferd worden, omdat zij bevolen worden het terug te geven met bijvoeging van een vijfde deel. De lezers echter herinneren zich, dat niet tot teruggave gedwongen worden, zij die op bedrieglijke wijze heilige dingen hadden vervreemd, maar die onder het een of ander ijdel voorwendsel zich hadden gevleid, dat zij geen schuld op zich hadden geladen. Het doel van deze offerande was daarom het volk attent erop te maken, dat zij met voorbijzien van eigen voordeel, God vrijwillig moest betalen, wat men schuldig was.

De verzoening had niet plaats door het weergeven van het ontvreemde, maar door de priester met de ram, ziende op Christus Jezus, als de enige en volkomen Hogepriester.

En indien verder een mens door ontvreemding tegen de naaste zal gezondigd hebben, 1) en gedaan tegen een van alle geboden van de HEERE, dat niet zou gedaan worden, alzo b.v. tegen een van de geboden Exodus. 20:17; 23:4 vv. Numeri 19:11 vv., al is het dat hij het niet geweten heeft, 2) of op dat ogenblik niet bedacht heeft, wat hij deed, omdat hij de zaak uit een verkeerd oogpunt beschouwd of anders gedwaald heeft, nochthans ook in weerwil van deze onwetendheid en onbedachtzaamheid is hij schuldig voor de Heere, die hetgebod gegeven heeft, en zal zijn ongerechtigheid, die verzoening nodig heeft, dragen.

Ofschoon het een algemene uitdrukking schijnt, alsof hij kort samenvat, hetgeen hij tot hiertoe had gezegd, is het echter toch noodzakelijk, het óf met het voorgaande lid in verband

te brengen, óf het te doen slaan op bepaalde soorten van overtredingen. Mij schijnt de eerste verklaring de juiste te zijn. Het is toch volstrekt niet ongerijmd tweemaal hetzelfde te herhalen, om aan de onwilligen elke aanleiding om te aarzelen af te snijden. Evenwel loochen ik niet, dat de reden, welke aan het einde erbij wordt gevoegd, tot alle wijze van verzoening, waarvan hij heeft gesproken, zich uitstrekt, namelijk, dat, ofschoon hij onbekendheid voorwendt, die onbedachtzaam gevallen is, óf niet met opzet heeft willen zondigen, óf door verzuim aan de een of andere verontreiniging of bezoedeling zich heeft schuldig gemaakt, hij toch voor God als schuldig staat, totdat hij verzoening heeft aangebracht. Daarom, waar Hij beveelt een volkomen ram en naar een juiste prijs, te offeren, toont hij weer, hoe zij schuldig zijn, zich te zuiveren, die ten opzichte van de heilige offerande al te bekrompen waren geweest. Maar terstond daarop voegt hij er de algemene regel voor alle dwalingen bij, alsof hij wilde zeggen, dat zij niet vrij tegenover God staan, die om hun schuld te bedekken, onwetendheid voorwenden.

Dit ziet niet op het onbekend zijn met de geboden van de Heere, maar op het onbekend zijn met de overtreding. Velen zijn dan ook van mening, dat hier gesproken wordt van twijfelachtige gevallen, waarin de mens niet weet, of hij wel werkelijk een zonde begaan heeft. Echter ten onrechte. Er is hier sprake van een zonde, welke door de overtreder niet bewust gedaan is, maar waardoor hij nochthans schuldig staat voor God.

En hij zal nu, wanneer hij tot bewustheid komt van zijn onrecht, behalve de vergoeding welke hij de benadeelde naaste moet geven, en die reeds in de wet zelf overal bij het daarop betrekking hebbende gebod vastgesteld is, waar over zulk een schadeloosstelling zich werkelijk iets laat aanwijzen, een volkomen ram uit de kudde tot de priester brengen met uw schatting, ten schuldoffer, dat met het vroeger in Vs. 15 opgenoemde schuldoffer van gelijke waarde is, en de priester zal voor hem op dezelfde wijze verzoening doen over zijn zonde van afdwaling, waardoor hij afgedwaald is, die hij niet geweten had, toen hij ze beging; zo zal het hem vergeven worden.

Het is een schuldoffer, hij heeft zich voorzeker schuldig gemaakt aan de HEERE. 1)

Niemand moet alzo menen, dat dergelijke benadeling van de naaste de Heere verder niet aangaat, als ware het onrecht met de aanbieding van de schadevergoeding reeds vereffend; de Heere heeft integendeel de wederkerige rechten van allen, die tot Zijn volk behoren in de Verbondswet vastgesteld; de verkrachting van die wet is daarom tegelijk een zonde tegen Hem die verzoend moeten worden. Opmerkelijk is de in de Joodse eredienst doorgevoerde gedachte: in geen schuld kan men berusten, geen schuld wordt zonder meer eenvoudig vergeven; maar iedere schuld eist een bepaalde verzoening.

De Mozaïsche wet komt daardoor lijnrecht tegenover die beschouwing te staan, welke bij de natuurlijke mens is vastgeworteld, de beschouwing van de zonde als kleinigheid, als peccatilio (of misstapje) welke beschouwingswijze Claus Harms in de 21ste van zijn stellingen ook onze tijd, die zich tevenover de tijd van de reformatie zo zeer op vooruitgang verheft, voor de voeten werpt. "De vergeving van zonden kostte in de 16de eeuw nog geld, maar in de 19de heeft men deze voor niet, want men schenkt haar aan zichzelf.".

HOOFDSTUK 6.

Verder sprak de HEERE, 1) tot Mozes, zeggende:

Mozes handelt nu niet over dwalingen, welke verzoend moeten worden, wanneer de zondaar uit onwetendheid gezondigd heeft, maar schrijft de wijze van verzoening voor, indien iemand vrijwillig en met overleg God heeft beledigd. Wat waardig is, om aangetekend te worden, opdat zij, die vrijwillig in de zonde waren vervallen niet zouden twijfelen, dat God hen genadig wil zijn, indien zij slechts tot het enige slachtoffer van Christus (in wie de waarheid van de wet van de schaduwdienst volkomen is vervuld) zich begaven. Men moet zich echter wel wachten, dat men ze, onder voorwendsel van de zachtmoedigheid en edelaardigheid van God, inwilligt. Want, meer dan recht is, zet de wellust van het vlees ons tot zondigen aan, zodat er niet zodanig een aanloksel bij behoeft te komen, noch is men vrij, door goddeloze minachting van God, de vrijheid om te zondigen daaruit zich aan te matigen, omdat God geneigd is te vergeven. De vrees voor God, die de slechte begeerlijkheden als een teugel bedwingt, regere in ons alzo, dat wij niet vrijwillig in zonde vallen en zijn mededogen verwekke veeleer een haat en afkeer van de zonde in onze harten, dan dat zij ons tot laatdunkendheid aanzet. Maar tegelijk moet men zich ijverig wachten, dat, indien wij ons God voorstellen als licht te verbidden voor de zonden, die wij vrijwillig begingen, de strengheid bij de heiligsten, wie dan ook, de hoop op behoud uitwisse. Want er zijn er heden ten dage nog wel krankzinnigen, welke de vergiffenis ontkennen voor allen, die door zwakheid van het vlees kwamen te vallen.

Als nu wordt de noodzakelijkheid van een schuldoffer uitgebreid voor die gevallen, waarbij de zonde niet in onwetendheid of onbedachtzaamheid is gepleegd, maar met opzet en laatdunkendheid, ja, met valse eedzwering is ontkend, maar welke later door de klop van het geweten niet langer ontkend, maar beleden wordt.

Als een mens gezondigd en alzo tegen de HEERE, die de Grondlegger en Beschermer is van alle onder de leden van Zijn volk bestaande rechtstoestanden, door overtredingovertreden zal hebben, dat hij, die zondigt, aan zijn naaste zal gelogen hebben, van hetgeen hem in bewaring gegeven, of als onderpand ter hand gesteld was, of van roof (Genesis 21:25 Job 24:2 Micha 2:2) of dat hij met geweld zijn naaste onthoudt, hem afperst (Deuteronomium. 24:14 Hos.12:8 Mal.3:5).

Of dat hij het verlorene gevonden en daarover gelogen en met valsheid gezworen zal hebben; a)over iets van alles, dat de mens doet, daarin zondigende; de valse eed moge dan betrekking hebben op hetgeen gevonden is, of op een andere van het in Vs. 2 vermelde of anders in het leven voorkomende ontvreemdingen.

Numeri. 5:6

Het zal dan geschieden, omdat hij gezondigd heeft en schuldig geworden is, en nu zijn zonde en schuld inziet en daarover berouw heeft, dat hij weer uitkeren zal de roof, die hij

geroofd, of het onthoudene, dat hij met geweld onthoudt, of het bewaarde, dat bij hem te bewaren gegeven was, of het verlorene, dat hij gevonden heeft;

Of van al, waarover hij dan ook vals gezworen heeft, dat hij dit in zijn hoofdsom 1) in het volle bedrag teruggeeft en nog het vijfde deel daarenboven toedoen zal (Leviticus. 5:16) van wie dat is, die zal hij ditgeven op de dag van zijn schuld. 2)

In het Hebreeuws Beroscho, eigenlijk naar zijn som, dat is, naar het volle bedrag.

In het Hebreeuws Bejoom Aschmato, beter, op de dag van zijn schuldoffer, d.i. op de dag, waarop hij zijn schuldoffer brengt.

En hij zal de HEERE, voor zijn schuld, die daardoor nog niet is uitgedelgd, zijn schuldoffer brengen tot de priester, een volkomen ram uit de kudde, met uw schatting, alzo tenminste twee zilveren sikkels (Leviticus. 5:15,18) ten schuldoffer.

Dan zal de priester 1) door het brengen van een offer (Leviticus. 7:1 vv.) voor hem verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN, en het zal hem vergeven worden; over iets van al, wat hij doet, waar hij schuld aan heeft, 2) zowel de zonde van onthouding en berovingenz., als die van loochening en eedzwering.

Ook uit deze uitdrukking, welke meermalen wordt aangetroffen, leest men, dat het offerdier op zichzelf niet de losprijs is geweest, maar dat de verzoening gefundeerd was in het priesterschap.

Van de vier soorten bloedige offers, waarover wij (hoofdstuk 1, 3, 4 en 5) hebben gesproken (wij rekenen hier hoofdstuk 5 tot 6:7; over de niet zeldzaam ons voorkomende verkeerde verdeling in hoofdstukken zie Ge 32.2), stellen de twee eerste, de brand- en dankoffers, de Verbondsbetrekking als een ongestoorde, nog bestaande op de voorgrond. In de daad van de slachting en bloedbesprenkeling hebben zij ook wel met verzoening te doen, maar toch alleen met de verzoening van de menselijke zonde in het algemeen, en niet met de verzoening als met haar hoogste, haar einddoel, maar alleen als met een middel tot het doel, als met de weg, waarlangs zij alleen tot het einddoel kunnen leiden. Dit doel nu is de versterking en bevestiging van de offeraar in de genadestaat. In het brandoffer geeft deze zich opnieuw en onverdeeld aan zijn Verbondsgod over; in het dankoffer wordt hij zich inwendig met blijdschap van de Verbondsgenade en Verbondsvriendschap van zijn God bewust. De beide andere offers, het zond- en schuldoffer, bedoelen de opheffing van een bijzondere, in de Verbondsbetrekking ontstane breuk en het herstel van de rechte betrekking tot God, hetzij van het gehele volk, hetzij van de afzonderlijke Israëliet; dit doel nu wordt bereikt door de verzoening van hetgeen de betrekking verstoord en de band verbroken heeft, maar wat daarbuiten ligt, en tot het gebied van de weer herstelde heils- en genadestaat behoort, moeten zij aan de werking van de andere offers overlaten, van welke dan in de regel een of meerdere daarop volgen! Zo werd het reeds vastgesteld met betrekking tot de priesterwijding (Exodus. 29:9 vv.), en iets dergelijks wordt daarna voor de viering van de grote Verzoendag en de hoge feesten bepaald. Deze zijn allen slechts zondoffers, die gebracht moeten worden, geen

schuldoffers, daar de overtredingen, die aan de laatste ten grondslag liggen, in zoverre aan deze altijd een werkelijke vergoeding van het ontvreemde moet voorafgaan, geen samengestelde behandeling gedogen. Maar wel lieten de afzonderlijke zonden van onwetendheid, overijling en zwakheid, welke door Aäron en zijn zonen sedert het sluiten van het Verbond (Exodus. 24), of wil men dit liever sedert het herstel van het Verbond (Exodus.
en door het volk in zijn geheel van de ene verzoeningsdag tot de andere en van het ene feest tot het andere bedreven waren, zich als een geheel samenvatten (naar het woord van de Psalmdichter Psalm. 19:13): "wie kan de afdwalingen verstaan, reinig mij van de verborgene) en door een enkel gemeenschappelijk offer verzoenen. Door een dergelijke behandeling gaat het begrip van de afzonderlijke offers in dat van de zonde, in het algemeen voorbij; alleen moet men daaronder niet de erfelijke zonde, of de zondigheid, maar de dadelijke zonde, of de vereniging van alle mogelijke overtredingen van de goddelijke wet verstaan! Nadat deze in het gebrachte zondoffer verzoend zijn, heeft de daad van de verzoening door de daarop volgende brand- en dankoffers betrekking op de uitdelging van de zondenschuld welke reeds wegens de zondigheid van de mens, afgezien van de verschillende uitingen van deze door woord en daad, op hem rust.

Dit is een opklimming van het uit- naar het inwendige, van het grovere tot het fijne, die geheel overeenkomt met de voortgang van de zedelijke erkenning en de behoefte van de godsdienstige levens; want eerst leert de mens zijn afzonderlijke zonde bij naam kennen, en is begerig naar vergeving van deze; later wordt dit ook hem tot een ondraaglijke last, waarvan hij zo graag bevrijd zou zijn, namelijk dat hij uit zondige ouders geboren is en dat zijn gedachten alleen boos zijn. (zie Ex 20.17 over, de opklimming van de werkelijke tot erfelijke boze lusten, zoals deze volgens de Lutherse opvatting in de Tien Geboden worden voorgesteld, gene namelijk in de 9de, deze in het tiende gebod, -zo dezelfde voortgang van buiten naar binnen, van het grovere tot het fijnere)

OVER DE BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN VOOR DE PRIESTER IN BETREKKING TOT HET BRAND-, SPIJS- EN ZONDOFFER.

Vs. 8-13. Nu volgen, na de voorstelling van de offerwet in het algemeen, nog vele afzonderlijke voorschriften, die vooral de priesters aangaan, en zowel op hun ambtsbediening als op hun rechten betrekking hebben, en wel het eerst met betrekking tot het in hoofdstuk 4 behandelde brandoffer.

Verder sprak de HEERE (waarschijnlijk op de tweede dag na de oprichting van de tabernakel, Leviticus. 1:1) tot Mozes, zeggende:

Gebied Aäron en zijn zonen, met betrekking tot hun priesterlijke bediening, welke zij nu spoedig zullen aanvaarden, zeggende: dit is de wet van het brandoffer, de wet van hetgeen gij daarbij te doen hebt. Het is (zoals Ik reeds in Exodus. 29:38 vv. gezegd heb) hetgeen, wat door de branding op het altaar, en wel vóór iets anders (daar iedere dag met de avond van de vorige dag begint, zie "Ge 1.5) dat, wat tussen de twee avonden geofferd wordt, en de gehele nacht tot aan de morgen opvaart, alwaar het vuur van het altaar, dat Ik te gelegener tijd zelf

ontsteken zal (hoofdstuk 9:24), en dat geen vreemd of uit het gewone leven genomen vuur zijn mag, zal brandende gehouden worden. 1)

Ten opzichte van de brandoffers beveelt hij, dat zij niet van het altaar zouden genomen worden, dan wanneer zij geheel door het vuur waren verteerd. Maar van de tijd, dat zij erop gelegd zijn, beveelt hij, dat zij aanhoudend door het vuur moeten verteerd worden, tot op de volgende dag. Hiermee doet hij duidelijk uitkomen, dat het vuur daartoe de gehele nacht moest worden onderhouden. Want anders kon het offer niet tot as vergaan, tenzij het vuur gedurig gevoed werd.

En de dienstdoende priester zal op de morgen na die nacht, gedurende welke het offer gebrand heeft, zijn linnen kleed, zijn rok van lijnwaad (zie "Ex 28.42) aantrekken en de linnen onderbroek, welke bestemd is, om de schaamdelen te bedekken (Exodus. 28:42 vv.), zal hij over Zijn vlees aantrekken, en hij zal, door middel van de (Exodus. 27:3) opgenoemde gereedschappen, de as opnemen en wegruimen als het vuur het brandoffer op het altaar zal verteerd hebben, en zal die bij het altaar op de ashoop die zich aan de oostzijde van het altaar bevindt, leggen, en vervolgens in de eigenlijkepriesterkleding het morgenbrandoffer gereed maken.

Daarna, zo menigmaal het weer tijd is om de as weg te ruimen, zal hij zijn priesterlijke kleren, die hij slechts in het heiligdom dragen mag, uittrekken, en zal andere gewone kleren aandoen, en zal de as tot buiten het leger uitdragen op een reine plaats. 1)

Met de priesterlijke kleren versierd mocht de priester alleen verkeren bij het altaar, maar in het leger moest hij zijn gewone kleren aantrekken.

Het vuur nu op het altaar zal, terwijl zo het ene offer het andere opvolgt, daarop brandende gehouden worden; het zal niet uitgeblust worden, 1) ten teken dat Israël zonder ophouden zijn God dient; maar de priester zal daarelke morgen, nadat hij de van het avondoffer overgebleven as heeft weggeruimd (Vs. 10), hout aansteken, en zal daarop het morgenbrandoffer schikken en hij zal in de loop van de dag het vet van de dankoffers, die óf voor die dat vastgesteld, óf door afzonderlijke Israëlieten vrijwillig gebracht zijn, daarop aansteken.

Wel opmerkenswaardig is het, dat hij hier het voorschrift erbij voegt, omtrent het zó onderhouden van het vuur, dat het vuur nooit uitging. Daarmee toch werd te zien gegeven, dat de offerdieren onafgebroken door het hemels vuur werden verbrand. Want van de dag af, waarop Aäron optrad, is de offerande niet door toedoen van mensen, maar door een wonder tot as verteerd, tot een teken van goedkeuring. God nu wilde wel niet dagelijks Zijn macht tentoon spreiden maar heeft toch zó de macht en de arbeid van de mensen tussenbeide laten treden, dat de oorsprong van het heilige vuur uit de hemel bleef.

Het vuur zal, zoals gezegd is, gedurig op het altaar brandende gehouden worden, het zal niet uitgeblust worden.

Israël zou anders ontrouw worden aan zijn roeping, wanneer het te eniger tijd de heilige dienst van zijn God verliet. 2)

Gods bedoeling was, door het vreemde vuur te verbieden, Zijn volk te houden bij Zijn ware verordeningen en de voorschriften van de wet, opdat geen uitvindingen van mensen zou binnensluipen. Want evenzo was het verbod van het vreemde vuur van kracht, als de mensen verboden was, iets van het hun in te voeren of te voegen bij de zuivere kennis van Gods wet, of van Zijn voorschriften iets af te doen. Ondertussen, omdat God als met uitgestrekte hand van de hemel eenmaal had getuigd, dat de offerande Hem behaagde, werden de gelovigen in hun geloof bevestigd, door het onderpand van het altijd brandend vuur.

Het vuur moest om twee redenen op het altaar brandende worden gehouden. Ten eerste, omdat God, de Heere, het eerste offer met vuur uit de hemel had aangestoken, en dus uit heilige eerbied voor het onderpand van God. Ten tweede, omdat door het immer onderhouden van het vuur de gemeenschap tussen Israël en God als blijvend moest worden afgeschaduwd. Door het onderhouden van het vuur deed de priester en door hem Israël belijdenis van de noodzakelijkheid en de heerlijkheid van de verering van zijn Verbondsgod.

Het bevel om het vuur van het brandofferaltaar onafgebroken te doen branden, heeft vóór alle dingen en voornamelijk ten doel, dat Israël toont een volk te zijn, dat onafgebroken zijn God dient dag en nacht. Intussen is het niet zonder betekenis, dat, daar later (Leviticus. 9:24) vuur van de Heere afdaalt en het door Aäron bij zijn ambtsbediening gebrachte offer verteert, het een goddelijk, hemels vuur is, dat door de voortdurende Godsverering op het altaar op natuurlijke wijs onderhouden werd, tot op de bouw van Salomo’s tempel, toen de Heere het opnieuw gaf (2 Kron.7:1). Over de betekenis van dit feit, zie Le 1.9. Bij de verwoesting van de tempel ging dit, zoals nog menig ander zinnebeeld en onderpand, b.v. de Urim en Tummim (zie Ex 28.30) verloren en werd niet weer hersteld, deels tot straf voor Israël, dat Gods genade even zo weinig tot Zijn ere gebruikt en Zijn Verbond zo smadelijk verbroken had, maar deels, omdat het alleen zinnebeelden en onderpanden waren, geen tot zaligheid nodige, maar slechts eregaven, en omdat de tijd nu reeds zo dicht op handen was, waarop het Oude Verbond voor een nieuw wijken en alles veel rijker en veel inniger door de beloofde Christus vervuld zou worden.

II. Vs. 14-23. Hieraan sluiten zich bijzondere bepalingen voor de priesters, met betrekking tot het (hoofdstuk 2) behandelde spijsoffer, en wordt bij deze gelegenheid ook het spijsoffer, dat door de Hogepriester bij de dagelijkse morgen- en avondbrandoffers gebracht moest worden, nader omschreven.

Dit is nu de wet a) van het spijsoffer; één van de zonen van Aäron wiens beurt het was de dienst te verrichten zal dat voor het aangezicht des HEEREN offeren, voor aan het altaar, in zoverre de priesters aan het brengen daarvan deel hebben.

Numeri. 15:4 vv.

En hij, diegene van de priesters, die de offerdaad moet volbrengen, zal daarvan opnemen zijn hand vol, uit de meelbloem van het spijsoffer en van de olie en al dewierook, die op het spijsoffer is (Leviticus. 2:2) dan zal hij hetgeen hij zo-even opgenomen heeft-van ieder van de verschillende koeken (Leviticus. 2:4 vv.) - een koek behalve al de wierook, aansteken op het altaar; het is een liefelijke reuk tot diens gedachtenis voor de HEERE, om hem, die het brengt, daardoor bij de Heere in genadig aandenken te brengen.

En het overblijvende daarvan zullen Aäron en zijn zonen, als het hun toekomend deel van het offer (Leviticus. 2:3,10) eten, en wel: het overige van het spijsoffer van meel en gerst, de gezamenlijke priesterschaar; maar het overige van het spijsoffer van koeken, de dienstdoende priesters (Leviticus. 7:9,10); ongezuurd, zoals het is, zal het gegeten worden, nadat zij het vooraf hebben gebakken, in de heilige plaats, in de voorhof van de tent der samenkomst zullen zij dat eten. 1)

Dat de priesters deze dingen moesten eten in de heilige plaats, en als in de bijzondere aanwezigheid van de Heere moest hen verplichten tot te meer oplettendheid, om zijn gaven en vooral zaken, die God geheiligd waren, niet anders dan heilig te gebruiken, en hen leren, dat zij deze en andere spijzen moesten nuttigen, zo in dankbaarheid jegens Hem als de Gever zelf, als ten opzichte van Zijn dienst en Zijn verheerlijking.

Het zal niet gedesemd gebakken worden; het is hun deel, dat Ik gegeven heb van Mijn vuuroffers: in de toestand waarin het Mij zelf naar Mijn bevel is gebracht (Leviticus. 2:11) zullen het ook Mijn disgenoten eten en daardoor zich betonen heilige lieden voor Mijn aangezicht te zijn; het, zelfs dit overige, is hun een Heiligheid derHeiligheden, iets dat niet alleen heilig, maar ook hoogheilig is (zie "Ex 40.10) zoals het overige van het zondoffer en zoals het schuldoffer.

Al wat mannelijk is onder de zonen van Aäron, en alzo tot de priesterlijke stand behoort, zal het eten, daarentegen zullen de vrouwelijke leden van hun geslachtdaarvan zijn uitgesloten; het zij een eeuwige instelling voor uw geslachten met betrekking tot het aandeel van de priesters, van de vuur (spijs) offers van de HEERE; a) al wat die zal aanraken, 1) zal heilig zijn.

Ex.29:37

Deze laatste bepaling, welke wij reeds in Exodus. 29:37; 30:29 hebben aangetroffen en later in het 27ste vers van dit hoofdstuk evenzo door ons zal gelezen worden wordt door de uitleggers verschillend verklaard. Sommigen verstaan het heilig worden in deze zin: een zodanige valt het heiligdom toe, en moet, zoals hij, die zich door een gelofte aan God heeft verbonden, voor een bepaalde som geld worden losgekocht (hoofdstuk 27:1-8). Anderen denken daarentegen aan de vele beperkingen in het leven, waaraan de priesters om zich hun God als heilig te vertonen moesten onderwerpen (hoofdstuk 24:1-15); aan dergelijke beperkingen hadden zulke leden, die iets hoogheiligs hadden aangeraakt, zich voortaan moeten onderwerpen: hetgeen des te meer iets zeer ongeschikts en ondragelijks in het dagelijks leven voor hen moest meebrengen, daar zij niet tevens dezelfde rechten en

voorrechten deelachtig werden, als de priesters bezaten en die bij deze een tegenwicht vormden tegen de bepaalde, ook voor hen gedeeltelijk onaangename opofferingen.

De gedachte is: ieder niet-priester, die deze hoogheilige dingen aanraakt, wordt door de aanraking heilig, zodat hij voortaan zich in dezelfde mate als de geheiligde priester voor verontreiniging te wachten heeft, zonder de priesterlijke rechten en voorrechten deelachtig te worden. Daardoor raakte hij in een toestand, welke vele ongeriefelijkheden voor het gewone verkeer in het leven met zich bracht.

Verder sprak de HEERE tot Mozes, met de bepalingen, welke betrekking hebben op de ambtsbediening en rechten van de priester, bij de gewone spijsoffers (Vs. 14-18), verenigende wat evenzo op de priesters betrekking heeft, zeggende:

Dit is de offerande 1) van Aäron en van zijn zonen, die zij door Aäron, die het hoofd is van de gehele priesterschaar, uit eigen middelen de HEERE offeren zullen, ten dage 2) dat hij gezalfd zal worden, van de dag af, dat zijn zalving zal voleindigd zijn en hij zijn hogepriesterlijke bediening zal aanvaarden (Vs. 9), het tiende deel van een efa meelbloem, een spijsoffer gedurig 3) zijn tiende deel efa (Leviticus. 5:11) fijn meel zullen zij door hem brengen tot een dagelijks spijsoffer; de helft daarvan op de morgen nade aanbieding van het tot het morgenbrandoffer behorende spijsoffer van de gemeente (Exodus. 29:40), voordat het dan volgende drankoffer (Numeri. 28:7) uitgestort wordt, en de helft daarvan op de avond, evenals bij het morgenbrandoffer te brengen tussen het zich daaraan aansluitende spijs- en het daarop volgende drankoffer van de gemeente (Sirach. 45:17).

Het spijsoffer voor de priester wordt hier tussenin gevoegd, omdat zo-even van de priester is gesproken en deze wet een gehele enige plaats inneemt. Deze offerande moest gebracht worden als de zalving was geschied; daarom, omdat laatstgenoemde verrichting zeven dagen duurde, op de 8ste dag.

In het Hebreeuws Bejoom hamaschach. Hiermee wordt niet één dag bedoeld, maar de volle zeven dagen, gedurende welke de zalving plaats had. Omdat deze zeven dagen als een geheel werden beschouwd, wordt gesproken van "ten dage enz"

Een spijsoffer gedurig, d.i. elke dag, zolang zijn ambt zal duren, zal hij bij het morgen- en avondoffer zulk een spijsoffer aansteken.

Het zal door de Hogepriester, die het in uw naam en in die van de gehele priesterschaar brengt, in een pan 1) (Leviticus. 2:5) met olie, maar zonder zuurdeeg gemaakt worden; geroosterd, nadat het behoorlijk in de olie gewenteld en hard daarin gebakken is, zult gij het brengen; en de gebakken stukken van het spijsoffer, 2) na het bakken in stukken gebroken, (Leviticus. 2:6) zult gij offeren tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

Beter, op een pan.

De gebakken stukken van het spijsoffer. Hoogstwaarschijnlijk duidt het grondwoord, in verband met het stamverwante Arabisch, aan, dat de geroosterde broden evenals bij het spijsoffer in stukken moesten worden gebroken (sommigen menen in twaalf) waarvan de helft dan ‘s morgens en de andere helft ‘s avonds werd geofferd.

Ook zal de priester, die uit zijn zonen, na hem, in zijn plaats de gezalfde, de Hogepriester zal worden, hetzelfde doen, zo menigmaal hij het dagelijks morgen- en avondoffer van de gemeente brengt, op de bepaalde tijd, namelijk tussen het spijs- en drankoffer, het zij een eeuwige inzetting, dat de priesterschaar Hem dagelijks bijzondere offers brengt; het zal echter voor de HEERE geheel, en niet slechts gedeeltelijk, gelijk een gewoonspijsoffer (Vs. 15,16) aangestoken worden.

Alzo zal alle spijsoffer van de priester geheel zijn;
het zal niet voor een deel gegeten worden, 2) daar de priester hier niet voor het volk, maar in zijn persoonlijk belang werkzaam is, komt hem dus ook geen loon toe.

In de vorige voorschriften vervult de Hogepriester, in het aanbieden van de offerande, het ambt voor het volk; in dit bevel voert hij uit, wat op zijn eigen van toepassing is en wat op hemzelf betrekking heeft.

Terwijl het dagelijks voor de gehele gemeente gebrachte morgen- en avondbrandoffer ook de Hogepriester, het hoofd van deze gemeente aangaat, zal deze, bij het algemene spijsoffer, en nog een afzonderlijk voor zich en zijn ambtgenoten bijvoegen, en wel in een andere en verhoogde bewerking van het koren (gebakken in een pan), wanneer dan ook de hoeveelheid (getal) slechts half zo veel is; dit doelt daarop, dat Hij in wiens heiligheid de gehele gemeente vertegenwoordigd wordt, ook in zijn ambtsverrichting een hogere graad van heiligheid moet ontwikkelen en handhaven, dan van het gehele volk kan worden geëist.

Daar dit spijsoffer valt in de categorie van de brandoffers, moest het geheel voor de Heere verbrand worden en mocht er niets van worden gegeten.

III. Vs. 24-7:10. Onmiddellijk hierop volgen nadere bepalingen over de in hoofdstuk 4:1-6,7 slechts gedeeltelijk behandelde zond- en schuldoffers, en wordt daar over de vorm, waarin zij moeten gebracht worden, en over het gebruik van het vlees veel meegedeeld, wat vroeger voorbijgegaan of meer aanwijzend dan uitvoerig behandeld was.

Verder sprak de HEERE, na deze tussenrede over het dagelijks spijsoffer van de Hogepriester (Vs. 19-23) tot het vroegere onderwerp, de ambtsbezigheden en voorrechten van de priester bij de offers van de gemeente terugkerende, tot Mozes, om na de behandeling van het brandoffer (Vs. 8-13) en het spijsoffer, (Vs. 14-18) hem nu ook over het zond- en schuldoffer het nodige mee te delen, zeggende:

Spreek tot Aäron 1) en tot zijn zonen, zeggende: Dit is de wet van het zondoffer, met betrekking tot hetgeen gij daarbij te doen en te eisen hebt; in de plaats, waar het brandoffer geslacht wordt, namelijk aan de noordzijde van het altaar (Leviticus. 1:11) zal het zondoffer

door hem, die het brengt, voor het aangezicht des HEEREN geslacht worden (Leviticus. 4:24) het is een Heiligheid der Heiligheden, met het bloed en vlees van zulk een offer moet in ieder opzicht op zeer heilige wijze worden gehandeld, opdat daarvan toch niets ontheiligd wordt.

Wij zien overal, hoe ijverig God ervoor waakt, dat het volk in geen enkele zaak in twijfel hoeft te verkeren. En zeker van de valse voorstellingen wordt de ware godsverering als het ware door een eigenaardig teken onderscheiden, wanneer God zelf voorschrijft, wat gedaan moet worden. Nu kon niet anders dan uit zijn eigen mond met zekerheid vernomen worden, waarin de ware vroomheid behoort gefundeerd te zijn. Verder, omdat er onderscheid was tussen de offeranden en offerdieren, voor de zonde, zou het geschikst zijn geweest, dat zij afgezonderd op verschillende plaatsen werden geslacht, indien men daarmee maar niet tot dwaling aanleiding gaf. Doch alle twijfel wordt weggenomen, wanneer God voor beide gevallen dezelfde plaats aanwijst. Waaruit wij opmaken, dat een wet, omtrent het dienen van God, wel voldoende zou zijn, indien maar niet de mens bij zichzelf wijs wilde zijn, maar de mond van God wilde gehoorzamen. Want hoe het geschied is, dat, terwijl die twee soorten van elkaar waren onderscheiden er toen gelijktijdig van deze sprake is, komt, omdat het Gode zo wilde. Deze plaats herinnert ons genoegzaam, met hoe grote bezonnenheid en bescheidenheid behoort opgevolgd te worden, wat door het woord van God wordt aangewezen.

a) De priester die het voor de zonde offert, die bij deze offerdaad de dienst verricht, voor de besprenkeling met het bloed en de verbranding zorgt, zal het vlees, dat niet op het altaar komt, eten; in de heilige plaats zal het gegeten worden, in het voorhof van de tent van de samenkomst.

Hos.4:8

Al wat dit, van het zondoffer, vlees zal aanroeren, zal heilig zijn; zo wie van zijn bloed op een kleed zal gesprenkeld hebben, op wiens kleed bij het slachten van een dergelijk offer iets van dit bloed spat, dat kleed, waarop hij gesprenkeld zal hebben, zult gij in de heilige plaats met het water uit het koperen wasvat wassen. 1)

Dit moest geschieden, opdat het hoogheilige bloed niet mede gedragen zou worden op het kleed in het leger en aldus ontheiligd.

En het aarden vat, waarin het vlees gekookt is door de dienstdoende priester, als die gerechtigd is om het te eten (Vs. 26), zal, wanneer het van aarde is, gebroken worden, maar zo het in een koperen vat gekookt is, dan zal het geschuurd en goed in water gespoeld worden.1)

In een aarden pot, soms meegebracht door niet-priesters, (in het Heiligdom had men alleen koperen vaten) bleef soms nog iets van het heilige vlees over. Bovendien, als straks die pot weer gebruikt werd voor het dagelijks voedsel, daarmee werd het heilige vlees, dat erin gekookt was, smaad aangedaan. Daarom moest, om dit te voorkomen, de aarden pot gebroken worden. Een koperen vat kon genoegzaam geschuurd worden, om de ontheiliging te voorkomen.

Ongetwijfeld diende dit voorschrift, om bij de Israëliet een heilige eerbied voor de dienst van de Heere te bewerken en levendig te houden.

Al wat mannelijk is onder de priesters zal alleen dat gekookte vlees eten; het is een Heiligheid der Heiligheden. (Vs. 18)

Maar geen zondoffer, a) waarvan het bloed in de tent der samenkomst zal gebracht worden, om in het heiligdom te verzoenen, alzo zowel het vlees van dat zondoffer, dat de hogepriester voor zichzelf (Leviticus. 4:2 vv.) als ook het vlees, dat hij voor de gehele gemeente offert (Leviticus. 4:13 vv.) zal gegeten worden; maar het zal op de (Leviticus. 4:11,21) voorgeschreven wijze in het vuur verbrand worden. 1)

a)Hebr.13:11

De uitzondering wordt herhaald, zowel ten opzichte van de offerande, waarvan sprake is geweest in het vierde hoofdstuk, als van de plechtige offerande, waardoor priester en volk, jaarlijks werden verzoend. Want voor een minder bedrag verzoende de mens afzonderlijk zijn zonde, en slechts het altaar, dat in het voorhof was, werd met bloed besprenkeld. Maar, indien de priester God óf voor zichzelf, óf voor het volk verzoening aanbracht, ging hij, opdat de voorbede des te klemmender zou zijn, het heiligdom binnen, om recht tegenover het voorhangsel het bloed uit te gieten. Zodanige offerdieren nu beval God, geheel te verbranden. Zo is deze plaats niets anders dan een bevestiging van die andere, waarin een gelijk bevel werd gegeven.

HOOFDSTUK 7.

OVER HET SCHULD- EN HET DANKOFFER.

Dit is nu de wet van het schuldoffer, in zoverre dit de priester nog in het bijzonder aangaat: het is een Heiligheid der Heiligheden. Ook hiermee moet, zoals met hetzondoffer, in ieder opzicht op zeer heilige wijze gehandeld worden (Leviticus. 6:25).

In de plaats, waar zij het brandoffer slachten, zullen zij het schuldoffer slachten (Leviticus. 6:25) en men zal, zoals bij dat brandoffer (Leviticus. 1:5) dit bloed rondom op het altaar sprenkelen, 1) alzo bij het brengen tot God daarmee niet zo handelen, als met het bloed van het zondoffer (hoofdstuk 4), daar het bij een schuldoffer niet uitsluitend om de verzoening van schuld, maar tegelijk om genoegdoening voor de daardoor veroorzaakte schuld te doen is (Leviticus. 5:16; 6:5).

Dit slachten aan de noordzijde van het brandofferaltaar, dat door de wet uitdrukkelijk voor de brand-, zond- en schuldoffers gevorderd wordt, terwijl de wet bij het dankoffer de plaats van de slachting onvermeld laat, heeft zonder twijfel, zoals bij alles in de offerdienst, een zinnebeeldige of voorbeeldige betekenis. Volgens de gissing van Tholuck, was deze zijde gekozen, omdat zij gold als zijnde zonder licht en zonder leven; en werkelijk is de slachting niets anders dan de voltrekking van de plaatsvervangende doodstraf aan het offerdier. De overlevering, welke tot in de 4de eeuw bleef voortleven, plaatste de heuvel Golgotha evenzo in het noordelijk deel van de berg Sion, en toont die ook heden ten dage als Calvariënberg (schedelplaats) met het heilige graf binnen het tegenwoordige Jeruzalem.

En daarvan zal men, gelijk bij een dankoffer, (Leviticus. 3:3,9) al zijn vet offeren, de staart en het vet, dat de ingewanden bedekt.

Ook de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat op de weekdarmen is; en het net over de lever, met de nieren zal men afnemen. 1)

De (4-5) vetstukken, die van dankoffers, zowel als van zond- en schuldoffers in het altaarvuur verbrand worden, zijn: 1. Het vet dat de ingewanden bedekt of het grote net, dat zich van de maag over de darmen uitstrekt en deze bedekt; men vindt dit slechts bij de mensen en zoogdieren en dit bevat bij de herkauwende dieren zeer veel vetdelen. 2. Het vet aan de ingewanden, namelijk, dat zich aan de darmen heeft vastgezet en zich gemakkelijk van deze laat afscheiden. 3. De beide nieren en het aan deze begroeide vet, dat bij schapen zo aanzienlijk zijn kan, dat zij daaraan sterven, daarbij komt het vet aan de lendenen, d.i. aan de inwendige lendenspieren of in de nierstreek. 4. De Jothereth (d.i. overspanning, uitspanning, net) om de lever of over de lever, waaronder meerdere geleerden met de LXX de grote leverlap verstaan, die echter toch geen vetstuk is; met veel meer recht heeft reeds Luther, hierin de Vulgata volgende, dit van het kleine, het maag- of levernet verstaan, dat van de dwarsvoor tussen de rechter- en linkerleverlap uitgaat en zich van de ene zijde over de maag, aan de andere zijde tot aan de nierstreek uitstrekt, bij de nieren, tot waar het reikt, zal het dan weggenomen of afgescheurd worden. 5. Bij de schapen komt dan nog daarbij als vijfde stuk

de vette staart (zie Ex 29.23), die geheel uit een samenstel van merg en vet bestaat, in de keuken dikwijls de plaats van boter vervangt, en klein gesneden, bij verschillende gerechten gebruikt wordt. Deze verschillende vetstukken komen als het beste en edelste van het vlees van de dieren in aanmerking; waar de Heere niet het geheel werd gebracht, zoals bij het brandoffer, moest men Hem tenminste "het beste", of datgene doen geworden, waarin levenskracht en wasdom zich het meeste openbaren. Enige uitleggers willen in die vetstukken een symbool (zinnebeeld) zien van de inwendige mens tegenover de ledematen of de uitwendige mens (Rom.7:22), die door het vlees vertegenwoordigd wordt. Maar bij deze verklaring is voor de vette staart geen plaats, terwijl juist het hart, dat bij zulk een verklaring wel het eerst mocht vermeld worden, ontbreekt; en bovendien zijn in de Heilige Schrift die vetdelen minder zinnebeelden van het innerlijk beter deel van de mens, van zijn tederste en meest verborgen gevoelens, maar meer tekenen van ongevoeligheid en verharding (Psalm. 119:70)

En de priester zal die reeds genoemde vijf stukken aansteken op het altaar, ten vuuroffer de HEERE. Hetgeen door het vuur zou verteerd worden is een schuldoffer, het verzoent de schuld, die daaraan ten grondslag ligt, nadat zij door de gebrachte genoegdoening of boete (Leviticus. 5:16; 6:5), voor deze aarde weer is goed gemaakt, ook voor God.

Al wat mannelijk is onder de priesters, zal dat, wat van een zo gebracht schuldoffer overblijft, namelijk het vlees van het dier, eten; in de heilige plaats zal het gegeten worden; het is een Heiligheid der Heiligheden; het behoort tot die overblijfselen van het offer, waarmee men zo heilig mogelijk moet handelen; waarom dan ook alleen aan de mannelijke leden van de priesterlijke geslachten het eten hiervan vergund is.

Zoals het zondoffer, waaromtrent (Leviticus. 6:29) dezelfde bepalingen gemaakt werden, alzo zal ook het schuldoffer zijn, een wet zal hiervoor zijn, daar zij tot elkaar in het nauwste verband staan, omdat zij alleen de verzoening bedoelen, het vlees zal dan ook hier, zoals bij het zondoffer (Leviticus. 6:26), van de priester zijn, die daarmee verzoening gedaan, de verzoening door het offer bewerkt zal hebben. 1)

Hieruit volgt zonneklaar, dat aan de slachting van het dier de handoplegging door hem, die het offer bracht, voorafging, want deze wordt vroeger (Leviticus. 4:4,15,24,29,33) voor het zondoffer, met de instelling waarvan die van het schuldoffer één zijn zal, uitdrukkelijk gevorderd. Meerdere geleerden hechten voor de beide offerdaden aan de handoplegging niet meer deze betekenis, dat daardoor de doodsschuld of de verplichting van de offeraar voor zijn zonde de dood te ondergaan op het offerdier overgedragen wordt, zoals wij hier boven (op het voorbeeld van Kurtz) gedaan hebben; maar zij zien daarin een overdragen van de zonde zelf, waardoor het dier als tot werkelijke zonde wordt, en wel niet alleen op het bloed, als zetel van de ziel, maar ook op het gehele dier, zodat nu ook vlees en vet daarvan met de zonde beladen zijn. In verband daarmee vatten zij dan het eten van het offervlees door de dienstdoende priester als een daad op, welke mee behoort tot de verzoening, welke hij doen moet (Leviticus. 5:6,10,13); tot volkomen verwijdering of uitdelging van schuld, was namelijk ook dat bevorderlijk geweest, dat hij, de priester, de zonde in het vlees verteerde, en haar zo krachtens de heiligheid, die omwille van zijn ambt, zijn deel was, vernietigde, waarom Mozes

dan ook (Leviticus. 10:16 vv.) zich vertoornt, dat Eleazar en Ithamar het vlees van een als zondoffer geofferde bok niet gegeten, maar verbrand hadden. Maar tegen deze beschouwing kunnen wij inbrengen, dat het vlees van zond- en schuldoffers in de wet zelf uitdrukkelijk voor iets zeer heiligs verklaard wordt, en men alzo onmogelijk kan beweren, dat de zonde door handoplegging dit is ingelijfd geworden, dat deze zonde ook na de bloedsprenkeling nog aan het vlees gekleefd heeft, en dat zij eerst ten gevolge van het priesterlijke eten van het vlees door de priesterlijke heiligheid is overwonnen en uitgedelgd. Integendeel schijnt het juist de voorstelling van zulk een incorporatie van de zonde te zijn, welke Mozes daar als de oorzaak op de voorgrond plaatst, waarom Eleazar en Ithamar zich hadden laten weerhouden dat vlees te eten, welke dwaling hij bestrijden wil door de stelling, dat dit vlees zeer heilig is.

Maar deze mening lag hun daarom zo voor de hand, omdat men in Egypte van de offers, van de God Typhon, als vertegenwoordiger van al het schadelijke in de wegstervende natuur gebracht, geloofde, dat zij de op hem overgebrachte zonde en schuld hadden ingezogen en men derhalve een afschrik van deze had. Waarvoor nu, naar onze mening, die reeds bij Philo wordt aangetroffen, het eten van het vlees van de zond- en schuldoffers dienen moest, kan men zien in de aanmerking zie Le 4.12 en zie Le 10.17. In de drie volgende verzen 8-10 worden achtereenvolgens nog enige bepalingen opgenoemd, hoe te handelen met de overblijfselenvan de brand- en spijsoffers, welke bepalingen echter tot 6:8-18 behoren, maar om haar verband tot hetgeen 6:6 en 7 gezegd is, nu volgen.

Ook de priester, die iemands brandoffer offert, die priester zal als beloning voor zijn dienst de huid van het brandoffer hebben, dat hij geofferd heeft. 1)

Dit was ook het geval bij de schuld- en zondoffers van de leken, terwijl de huid van de dankoffers aan de eigenaar van het offer bleef.

Daartoe al het spijsoffer, het overblijfsel van ieder spijsoffer, dat in de oven gebakken wordt, met al wat in de ketel en in de pan bereid wordt (Leviticus. 22:4-7)), zal van de priester zijn, die dat offert; die het in ontvangst neemt, en een deel daarvan op het altaar aansteekt (Leviticus. 2:8,9); dit strekt tot nadere bepaling van het (Leviticus. 2:10) gezegde.

Ook alle spijsoffer, het overblijfsel van een dergelijk spijsoffer, dat uit meel of geroosterd koren bestaat (Leviticus. 2:1-3,14-16) en met olie gemengd of ook zonder olie, dus droog is, (Leviticus. 5:11 Numeri. 5:15) zal voor alle zonen van Aäron zijn, voor de een als voor de ander; 1) het moet gelijkmatig onder de gezamenlijke priesters verdeeld worden; want terwijl het in Vs. 9 voorgestelde slechts in enkele bijzondere gevallen zou voorkomen, en dan nog altijd in zeer kleine hoeveelheden, zijn deze (Vs. 10) als de gewone te verwachten, en zouden de overblijfselen daarvan meer zijn dan de dienstdoende priester voor zich zelf verteren kon.

Dit aandeel aan alle offergaven van Israël, dat de Heere hiermee, zoals later (hoofdstuk 27; Numeri. 18) de opbrengst van de eerstelingen, en de eerstgeborenen, het tiende gedeelte van de tienden voor zijn priesters tot hun levensonderhoud beschikt, is geheel overeenkomstig hun (Exodus. 28:1) voorgestelde betrekking tot Jehova, daar zij onder het volk Zijn bijzonder eigendom zijn en hun deel en goed slechts van Hem zullen hebben. Het staat ook in dadelijk

verband met hun daar voorgestelde roeping, tot de Heere te naderen en de omgang van het volk met Jehova; want indien zij niet verder voor hun onderhoud hadden te zorgen, konden zij zich geheel aan de bediening van hun ambt en de zorg voor het heiligdom toewijden.

Vs. 11-34. Eindelijk wordt ook het dankoffer, waaraan vooral de priesters met hun rechten zouden deel hebben, met betrekking tot hoofdstuk 4 nog eenmaal behandeld, en daarbij zowel de wijze van de offermaaltijden bij gelegenheid van de dankoffers voorgesteld, als ook het aandeel dat de priesters daaraan moesten hebben.

Dit is nu de wet van het (hoofdstuk 3) beschouwde dankoffer, dat men de HEERE offeren zal, met betrekking deels op het daartoe behorende spijsoffer, deels op het gebruik van het vlees.

Indien hij, de Israëliet, dat tot een a) lofoffer, offert, 1) dat dan uit een stuk groot of klein vee, zonder gebrek, mannetje of wijfje bestaan kan, zo zal hij, naast het lofoffer als bijgevoegde gave, welke nimmer daarbij ontbreken mag, evenmin als bij een brandoffer, als een vrijwillig offer (Numeri. 15:1)) ongezuurde koeken met olie gemengd en ongezuurde vladen met olie bestreken, offeren; en zullen die koeken met olie gemengd van geroosterd meelbloem zijn, gebak dus van de drie (hoofdstuk 2:4-7) opgenoemde soorten, alzo een spijsoffer, zo voortreffelijk mogelijk, zoals het lofoffer zelf van de drie dankoffers het aanzienlijkste is.

Psalm. 116:17

Dit lofoffer of bekenoffer was óf algemeen, hetgeen voor de gehele vergadering eenmaal per jaar, nl. op het Pinksterfeest geofferd, en onder de heiligste dingen geteld werd, óf wel bijzonder, hetgeen voor een ieder, zonder onderscheid, naar dat hij gelegenheid daartoe kreeg, geofferd en een mindere heiligheid genoemd werd.

De geestelijke betekenis van het lofoffer wordt ons op een bijzondere wijze beschreven in Psalm. 116. Uit een dodelijke ziekte opgericht, uit zielsbezwaren gered, vindt de dichter zich gedwongen, zijn liefde tot de Heere te betuigen, en zijn gewilligheid tot een offeren van een lofoffer aan Hem, die zijn ziel en zijn lichaam had gered. Het lofoffer werd opgeheven voor de Heere, maar Jehova had er geen voordeel van. "Onze goedheid raakt tot Hem niet." Zij, die het lofoffer bereidden, aten het als een bewijs, dat de lof, God toegebracht, Hem niets aanbrengt of rijker en heerlijker maakt, maar dat het als koorn en most is voor de zielen van hen, die zich in de 103de Psalm voor Hem uitstorten. (2 Kron.29: 31; 33:16 Psalm. 104:4,10,17,21).

Het lofoffer werd gebracht, deels, om de Heere te loven voor ontvangen weldaden, deels, om van Hem nieuwe weldaden af te smeken.

Het dankoffer vindt hier zijn plaats na het schuldoffer, omdat dan alleen, in waarheid en in oprechtheid van ziel, de Heere de dank kan worden gebracht, indien men geloven mag, dat de

zonden vergeven zijn, de schuld is uitgedelgd. Het stuk van dankbaarheid volgt op dat van ellende en van verlossing.

Behalve de koeken zal hij tot zijn offerande gedesemd brood offeren, met het lofoffer van zijn dankoffer, dit, behalve de gezuurde broodkoeken, die hij vanzelf reeds voor de later te houden offermaaltijd meebrengt, en het tot lof-en dankoffer bestemde dier aanbieden, en eerst een deel daarvan op het altaar tot een gedenkoffer (Leviticus. 2:8) laten aansteken.

En een daarvan 1) uit de gehele offerande zal hij, die het offer brengt de HEERE ten hefoffer, 2) als een geschenk van de toewijding offeren: het (de aldus geofferde koeken) zal voor de priester zijn, die het bloed van het dankoffer sprenkelt, die tevoren, bij de slachting van het rund, het schaap of de bok, (Leviticus. 3:2) voor de besprenkeling met het bloed en voor het brandoffer zorgt.

Een daarvan, nl. óf één van de broden óf één uit ieder gedeelte van de offerande.

Ook: zie Ex 29.24, zie Ex 29.25, zie Ex 29.26, zie Ex 29.27 en zie Ex 29.28.

Maar het vlees van het lofoffer van zijn dankoffer, het na afzondering van de beweegborst en de hefschouder (Vs. 30-32) tot de offermaaltijd bruikbare vlees van het lof-dankoffer, zal op de dag van deze offerande gegeten worden; daarvan zal men niet tot de morgen overlaten, 1) om de mogelijkheid, dat dit belangrijkste van alle dankoffers tot bederf overga, zo nauwkeurig mogelijk af te keren.

Niets mocht tot de morgen worden overgelaten, én om een heilige eerbied te bewaren voor hetgeen de Heere gewijd was, én om een volkomen blijk te geven van hun dankbaarheid, een bewijs, dat men niet traag was in het betonen van zijn dankbaarheid.

Ook van het Paasoffer en van het Manna mocht niets overblijven tot de morgen.

En zo daarentegen het slachtoffer van zijn offerande een gelofte, of vrijwillig dankoffer is, (zie "Le 3.1) a) dat zal zoveel mogelijk ten dage, als hij zijn offer offeren zal, door hem, die hetbrengt en hem, die hij tot de offermaaltijd nodigt, gegeten worden, en het overgebleven daarvan zal ook de volgende dag gegeten worden, en niet reeds op die dag, zols met het lofdankoffer (Vs. 15) geschiedt, met vuur worden verbrand.

Leviticus. 19:6

Wat nog van het vlees van het slachtoffer overgebleven is, zal evenzo op een reine plaats, buiten het leger (Leviticus. 4:11,21) op de derde dag met vuur verbrand worden, daar het door de nu beginnende ontbindingonrein is geworden.

Mocht van het lofoffer niets overblijven tot de volgende morgen, van het gelofte- en het vrijwillig offer mocht gegeten worden, ook de volgende dag. Wat er dan overbleef moest met vuur verbrand worden, om de ontheiliging van het heilige vlees te voorkomen. Een

gelofteoffer werd dan gebracht, wanneer men een heilige verbintenis had aangegaan, waarbij iemand beloofd had, tot bevordering van de eer van de Heere iets te zullen doen, of ook wel iets te zullen laten. Jefta beloofde de Heere een offer, wanneer hij ongedeerd en als overwinnaar uit de strijd tevoorschijn kwam. Ook lezen wij van geloften van de Nazireeërs.

Dat ook de volgende dag van het gelofte-offer mocht gegeten worden heeft hoogstwaarschijnlijk zijn oorzaak hierin, dat de Israëliet gedurende die tweedaagse maaltijd een diepe indruk zou ontvangen van de gelofte, welke hij gedaan had en om te voorkomen daarom, dat de gelofte overijld werd gedaan zonder al de zwaarte van het nakomen ervan te berekenen.

Want als enigszins van dat vlees van zijn dankoffer op de derde dag gegeten wordt, die dat de Heere geofferd heeft, zal niet aangenaam zijn, het zal hem niet toegerekend worden als een God welgevallige offergave; het geldt nu maar voor gewoon dagelijks vlees, ja het zal, daar het nu eenmaal voor een offer gediend heeft, een afgrijselijk ding zijn, 1) en hem, die zulk een offermaaltijd aanricht, aan Gods ongenoegen en ongenade onderwerpen, en de ziel van de genodigde gast, die daarvan eet, zal haar ongerechtigheid dragen, als die het heiligdom van de Heere ontheiligd heeft (Leviticus. 19:5).

In het Hebreeuws Phigul jehejéh, eigenlijk het zal Hem een gruwel zijn. Deze uitdrukking wordt ook gebruikt van het offervlees Leviticus. 19:7 Eze.4:14 Jesaja. 65:4. De grondbetekenis is: Stinkende een stank. Zo staat er ook in de Franse vertaling. De LXX geeft miasma, besmetting.

En het vlees, dat iets onreins aangeraakt zal hebben,
met iets, dat volgens hoofdstuk 11-15 naar de wet onrein is, met een dergelijk persoon of dergelijke zaak in aanraking is gekomen en daardoor zelf onrein geworden, zal niet gegeten worden, met vuur zal het verbrand worden. Ook niemand, die op enigerlei wijze naar de wet onrein is, zal het heilige offervlees aanraken en het door zijn onreinheid bevlekken, maar aangaande het andere vlees, dat vlees zal een ieder die rein, die niet door een verontreinigde kwaal, als melaatsheid, zaadvloed en dergelijke aangetast, is, en zo iemand ook alleen, mogen eten.

Geen verontreinigd vlees mocht gegeten worden, maar bij de offerande wordt er in het bijzonder op gewezen, omdat verontreiniging heiligschennis met zich mee bracht. Hierom beveelt hij het te verbranden, evenals dat, wat binnen de bepaalde tijd niet was gegeten. De straf wordt erbij aangekondigd, dat, wie als een onreine het heilige vlees aanraakt, uitgeroeid zou worden uit het volk. Waarvan de hevigheid of de strengheid sommigen aanleiding heeft gegeven, om te menen, dat zij op geen andere wijze werd uitgevoerd, dan dat men buiten de legerplaats werd gebracht. Maar te verwonderen is het niet, dat God zo streng heeft gestraft, die wetens en willens verontreinigde, wat heilig was. Want niet, wie door dwaling tot zoiets verviel, werd door dit vonnis getroffen, maar wie door goddeloze ontheiliging van de heilige dingen openlijk God had veracht.

Doch als een ziel het vlees van het dankoffer, dat van de HEERE is, in weerwil van onreinheid naar de wet, a) gegeten zal hebben en haar onreinigheid aan haar is, zo zal die ziel uit haar volkeren uitgeroeid worden. 1) (Genesis 17:14).

Leviticus. 15:3

Deze straf werd toegepast, als de daad met bewustheid was volbracht. Wanneer men er zich niet van bewust was geweest, kon men voor de zonde een offer brengen (Leviticus. 5:2).

En wanneer een ziel iets onreins zal aangeraakt hebben, met iets, dat naar de wet onrein is, in aanraking zal zijn gekomen als de onreinheid van de mens (hoofdstuk 12-15) of het onreine vee (Leviticus. 11:4-8) of enig onrein verfoeisel 1) (Leviticus. 11:10-42) en zal van het vlees van het dankoffer, dat van de HEERE is, gegeten hebben, zonder zich vooraf van deze verontreiniging naar het voorschrift van de wet te hebben gezuiverd, zo zal die ziel uit haar volken uitgeroeid worden.

In het Hebreeuws Schékéts, eigenlijk wat men te schuwen heeft. Hiermee wordt samengevat, wat in hoofdstuk 11:10-42 nader wordt aangeduid.

Daarna sprak de HEERE, met deze voorschriften over het dankoffer nog enige daarmee in verband staande bepalingen verenigende, verder tot Mozes, zeggende:

Spreek1) tot de kinderen van Israël zeggende: geen vet, geen van de (Vs. 3 vv.) opgenoemde vetstukken van een voor de offerdienst bestemd dier, een os, of schaap, of geit zult gij eten, daar van deze stukken bij het offeren een vuur voor de Heere aangestoken wordt, en zij dus voor altijd van het gewoon gebruik afgezonderd zijn, ook niet wanneer net dier niet tot offer bestemd is.

Daar hij alle offeranden het vet God heilig was en aangestoken werd op het altaar, verbiedt God zijn volk het vet te gebruiken, ook bij de gewone maaltijd, opdat zij ook thuis de Godsverering hoog zouden houden. Deze oefening in de godsvrucht was geenszins zonder doel, maar opdat hij die verwijderd van de tempel woonde, zich in zijn dagelijkse leeftocht zou gewennen aan de dienst van God.

Calvijn schijnt dus van mening, dat ook dit gebod van kracht was in Kanaän. Echter, zoals we vroeger gezien hebben, is toen wel het bevel omtrent het bloed herhaald, maar niet dat omtrent het vet.

Maar het vet van de andere reine, maar niet voor offer geschikte dieren, het aan het vlees gegroeide vet kunt gij eten; eindelijk het vet van een dood aas, gestorven vee van de kudde, en het vet van het verscheurde, mag tot alle werk in het gewone dagelijkse leven, gebezigd worden; doch gij zult het evenwel niet geheel eten, daar het onrein is en u zou verontreinigen (hoofdstuk 17:15; 22:8).

De vetstukken van het tot offer gebruikt wordende vee zult gij in geen geval eten, want al wie het vet van vee eten zal, waarvan men de HEERE een vuuroffer zal geofferd hebben, die ziel, die het gegeten zal hebben, zal uit haar volken uitgeroeid worden.

a) Ook zult gij in al uw woningen geen bloed 1) eten, hetzij van het gevogelte, of van het vee (Leviticus. 3:17), en wel op de (Leviticus. 17:11) aangegeven grond ook niet, wanneer gij in het voor u bestemde land zult gekomen zijn, en door de verwijdering van uw woningen van het heiligdom, de gewone slachtingenhet karakter van offer, dat zij nu hebben (Leviticus. 17:3 vv.) verliezen. (Deuteronomium. 12:15 vv.)

Genesis 9:4

Het verbod van het bloed strekt zich uit tot alle gevogelte en het vee, zonder daarbij de vissen in te sluiten, omdat het weinige bloed dat zij hebben, niet gegeten pleegt te worden. Dit verbod zal Israël houden in al zijn woonplaatsen (Exodus. 12:20,23), niet slechts zolang als alle slachtingen het karakter van offerande hebben, maar voor alle tijden, omdat het bloed geldt voor de ziel van het dier, welke God tot zoenmiddel voor de zielen van de mens had geheiligd (Leviticus. 17:11), waardoor het bloed een veel hogere graad van heiligheid bezat dan het vet.

Alle ziel die enig bloed, zij het ook het bloed van een dier dat niet tot offer geschikt is, eten zal, die ziel zal uit haar volken uitgeroeid worden.

Voorts sprak de HEERE nog tot Mozes, zeggende: hem ook het aandeel dat hij zelf aan de dankoffers hebben zou, nader voorstellende.

Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: wie zijn dankoffer aan de HEERE offert, zij het dan een lof-, of een gelofte-, of een vrijwillig offer, zal zijn offerande van zijn dankoffer, behalve de in Leviticus. 3:3 vv. opgenoemde vetstukken, die op het altaar verbrand worden, van het vlees, de borst en de rechterschouder de HEERE toebrengen, hij zal die tot het altaar dragen.

Zijn eigen handen 1) zullen de vuuroffers voor de Heere brengen, het niet in de nabijheid van het altaar brengen of het daarheen laten brengen, het vet, de vetstukken aan de borst zal hij opdat zij in het vuur vanhet altaar verbrand worden, en alzo werkelijk en dadelijk de Heere worden toegebracht, met die borst brengen, om die borst tot een beweegoffer 2) voor het aangezicht des HEEREN te bewegen, en door deze zinnebeeldige handeling, (zie "Ex 29.28) Hem tenminste onmiddellijk toegebracht te worden.

Bij de borst werd gevorderd de rechterschouder, welke beide delen mogelijk te kennen gaven, de edelste en beste vermogens van ziel en lichaam, waarmee God verheerlijkt en Zijn dienst moest worden waargenomen.

Het bewogene werd eigendom van de priester.

Bij zondoffers mocht de schuldige ook het offer door anderen laten brengen. Men kon zelfs ook aan de Priester geld zenden, om een offerdier te kopen; de dankoffers echter moesten eigenhandig aan de Heere worden gebracht.

Het bewegen werd verricht bij de dankoffers met het borststuk, dat daarom de naam ontving van de borst van het beweegoffer; bij de priesterwijding; verder, met de eerstelingen van de oogst op het Paasfeest; bij het schuldoffer van de Melaatsen en het ijveroffer; bij het spijsoffer van de Nazireeërs en bij de wijding van de Levieten.

En de priester zal dat vet op het altaar aansteken, als een vuur tot een liefelijke reuk voor de Heere (Leviticus. 3:5); doch de borst zal voor Aäron en zijn zonen zijn, aan de gehele priesterschaar, als het aandeel dat deHeer van zijn offers hun overlaat, ten dele vallen.

Gij kinderen van Israël zult ook de rechterschouder tot een hefoffer aan de priester geven, uit uw dankoffers, als overblijfsel van uw dankoffers, eer zij dan van het overige vlees de offermaaltijd aanrichten.

Wie uit de zonen van Aäron het bloed van het dankoffer door besprenkeling daarvan aan het altaar (Leviticus. 3:2,8,13) en het vet offert, die zal de rechterschouder ten deel zijn, als loon voor de door hem bewezen diensten.

Want de beweegborst (Vs. 30) en de hefschouder (Vs. 32) heb Ik van de kinderen van Israël uit hun dankoffers genomen; als een gave van alle dankoffers, welke Ik de kinderen van Israël reeds bij hetgeen Ik over de priesterlijke wijding (Exodus. 29:27 vv.) bepaald voorgeschreven heb, en heb deze aan Aäron, de priester en aan zijn zonen tot een eeuwige instelling gegeven, van de kinderen van Israël, 1) zodat zij daarop bij ieder afzonderlijk dankoffer het volste recht hebben (Leviticus. 10:15).

Jezus Christus is het grote dankoffer, want Hij heeft zichzelf een slachtoffer gesteld, niet alleen, om verzoening te doen wegens de zonde, en dus Zijn volk voor de vloek te bewaren, maar om ook een zegen voor Zijn dienaren te verwerven. Werden deze dankoffers voor een gedeelte de Heere tot een vuuroffer opgeofferd, en genoten de priesters en de offeraars ook een deel daarvan, het kan te kennen geven, dat de vruchten van Christus verdienste tussen God en Christus zelf en tussen de uitverkoren gelovigen als verdeeld worden, zodat God daarvan enige eer en zij oneindige nuttigheid daarvan ontvangen.

II. Vs. 35-38. Terwijl de offerwetten door de Heere zeer uitvoerig omschreven zijn, voegt Mozes, om dit onderwerp af te sluiten, een degelijke opmerking daaraan toe als (Exodus. 16:32) tot de geschiedenis van het manna, vooraf het priesterlijk aandeel aan de dankoffers van Israël nog eenmaal vermeldende; dan overziet hij de offerwet in haar geheel, en betuigt op de stelligste wijze haar goddelijke oorsprong.

Dit, wat (Vs. 28-34) genoemd werd, de beweegborst en de hefschouder, is de zalving 1) van Aäron en de zalving van zijn zonen, het aan de geroepene en daarom ook gezalfde en plechtig in hun ambtsrechten bevestigde priesters door God uitdrukkelijk toegezegde deelvan

de vuuroffers van de HEERE, hun stellig toegezegd ten dage als Hij hen deed naderen om het priesterdom voor de HEERE te bedienen (hoofdstuk 8).

In het Hebreeuws Mischchath. Door de Statenvertaling weergegeven door zalving. Echter ten onrechte. Evenals in Numeri. 18:8 betekent het hier aandeel. In het stamverwante Arabisch heeft het werkwoord, waarvan het zelfstandig naamwoord wordt afgeleid de betekenis van: de hand op iets leggen, iets als zijn eigendom beschouwen. Wil men het woord zalving behouden, dan heeft men daaronder verstaan, het recht, dat de priester uit kracht van de zalving ontving. De eerste vertaling is echter alleen zuiver.

Hetgeen de HEERE, hun van de kinderen van Israël te geven, geboden heeft, ten dage dat Hij hen door Mozes zalfde: Het zij een eeuwige inzetting voor hun geslachten.

Dit, wat van hoofdstuk 1:1-7,27 gezegd met hetgeen vroeger (Exodus. 29:19 vv.) verhaald is, is de wet van het brandoffer, het spijsoffer, het zondoffer, het schuldoffer, het vuloffer en het dankoffer.
1)

Met dit slotwoord wijst Mozes aan, dat ervoor gezorgd is, dat niets bijkomstigs binnensloop, voortgekomen uit de gedachten van de mensen, tot verontreiniging van de offeranden. Door het ten dage, zegt hij, dat God op de berg Sinaï de offeranden heeft ingesteld, welke men Hem zou offeren en dat hij niets waarnemenswaardigs heeft weggelaten, opdat de mens niets zou durven volbrengen, tenzij wat in de wet was voorgeschreven. En zeker, omdat hij alle ceremoniën zo getrouw heeft samengevat, daaruit is gemakkelijk op te maken, hoezeer de onbezonnenheid om iets na te laten is te mijden en tegelijk iets uit stoutmoedigheid te verzinnen. Maar doel was alzo, door deze korte herinnering, het volk tot bezadigdheid te vermanen, opdat het de door God gestelde grenzen niet zou overschrijden.

Hiermee wordt het wetboek omtrent de offers afgesloten. Alle offeranden waren Verbondsplechtigheden en bedoelden de instandhouding van het Verbond, dat de Heere God met Zijn volk Israël had gesloten.

Die de HEERE Mozes deels op, deels bij de berg Sinaï geboden heeft, ten dage dat hij de kinderen van Israël gebood, hun Zijn bevelen gaf, dat zij hun offeranden aan de HEERE in de woestijn van Sinaï zouden offeren; waarna zij dan, als de Heere geëindigd had Zijn bevelen te geven, van daar verder voorttrokken, het beloofde land tegemoet.

Overzien wij nu aan het einde van deze afdeling nog eenmaal de offers van het Oude Testament, dan kunnen wij die verdelen:

Met betrekking tot de materie of stof, waaruit zij bestaan.

In *dierlijke of bloedige* offers van dieren, daartoe geschikt, d.i. rein, wier gebruik ook de Israëlieten tot voeding vergund was (hoofdstuk 11); van deze echter slechts de zodanige, die

tot het gewone huisvee behoren en daar gefokt en gekweekt worden, terwijl het wild, ook dat, waarvan het vlees gegeten mocht worden, zowel als vissen, uitgesloten is alzo:

Van het viervoetig gedierte het rund, het schaap en de geit van beide geslachten; toch heeft iedere offersoort haar bepaald voorschrift, welke diersoort en welk geslacht daartoe gebruikt moest worden.

Van het gevogelte de tortelduiven, evenals de jonge huis- en veldduiven, die intussen met uitzondering van enige reinigingsoffers, alleen door armen, als vergoeding voor de eerste soort mochten gebracht worden, en dus slechts de offers van mindere graad vormden, Terwijl de in hoofdstuk 14:4 bedoelde vogels voor een ceremonie (plechtigheid) dienden, welke nog niet tot het eigenlijke offer behoort.

In *plantaardige of bloedeloze* offers. Als eigenlijke offermaterie komt hier alleen de vrucht van graan en wijnstok in aanmerking, terwijl zout, olie en wierook slechts betekenisvolle toevoegselen tot de offers zijn, die aan deze nog een bijzonder karakter verlenen, dat zij niet van zichzelf hebben. Het eerste, de vrucht van graan, of nog juister van tarwe (gerstemeel kost uitsluitend bij het ijveroffer, Numeri. 5:15 met bijzondere bedoeling voor) kon op drievoudige wijze als offer gebruikt worden.

Als grutten of gebroken koren.

Als fijnmeel.

Als gebak, en ook dit weer in drieledige vorm, of als in de oven gebakken, deels koeken met olie gekneed, deels dunne vladen met olie bestreken, of als gebak op de plaat of vlakke pan, dat, hard zijnde, in stukken gebroken werd, nadat het reeds als deeg met olie gekneed geworden was, nogmaals met olie bestreken werd, of eindelijk als gebakken in de pan, als in olie gekookte koeken. Zoals van de reine dieren alle wild met de vissen uitgesloten was, alzo ook van de vruchten alle, die meer buiten de mens om groeien, tuin- en boomvruchten. Het behoort namelijk tot het begrip van het offer, als een gave van de mens aan de Heere, dat het in volkomen zin van het woord eigendom van de mens is, zijn eigendom in het zweet van zijn aangezicht en met zorgvuldigheid en moeite verworven; want het komt hier overal niet op de gave zelf, welke de Heere wel niet nodig heeft, maar op de gever aan; zijn zelfovergave aan de Heere zal in de gave haar werkelijke, zicht- en tastbare uitdrukking vinden; daarom moest deze een zodanige zijn, die als een deel van zijn leven is, en in de hoogst denkbare graad tot hem in een innerlijke betrekking staat, om hem ook werkelijk te kunnen vervangen.

II. Met betrekking tot het ritueel of de wijze van offering zijn:

bij de bloedige offers te onderscheiden:

De voorstelling aan de Heere, waardoor hij, die het offer brengt, zijn verlangen te kennen gaf, om de gemeenschap met Hem, die daar woonde en beloofd had zich in genade aan Zijn volk te openbaren, te vernieuwen of te bekrachtigen, en waarmee zonder twijfel een

onderzoek door de dienstdoende priesters verbonden was, of het offerdier ook met de wettelijke voorschriften overeenkwam.

De handoplegging, waardoor het goed bevonden offer door hem, die het gebracht had, tot zijn plaatsbekleder gesteld werd, opdat het werkelijk lijde en zinnebeeldig doe, wat hij eigenlijk zelf lijden moet, en wat hij geestelijk in en met dit wilde doen.

De slachting, waarmee door de eigen hand van de offeraar het dier nu werkelijk leed, wat het in zijn plaats lijden moest, de dood.

De bloedbesprenkeling, waarbij de priesterlijke middelaar het verse nog dampende bloed in de onmiddellijke nabijheid van de heerschappij van de goddelijke genade bracht, en voor hem, wiens ziel door dit bloed moest bedekt worden, genade verwierf.

De verbranding, òf van het geheel, òf van het beste, het edelste van het vlees, waardoor zinnebeeldig voorgesteld werd wat op geestelijke wijze de offeraar met zich moest laten doen.

De maaltijd, welke de Heere, daar, waar niet alles was verbrand geworden, van het overblijvende vlees òf alleen voor zijn dienaars, de priesters, òf tegelijk ook voor de offeraar verordende, voor die, om hen aan zijn tafel te spijzigen, voor deze om hem in Zijn gemeenschap te sterken.

Bij de onbloedige offers daarentegen is het ritueel veel eenvoudiger, daar hier de handoplegging, slachting en bloedbesprenkeling vanzelf wegvielen; deze offers werden in de regel, zo niet uitsluitend, in verbinding met een bloedig offer gebracht, aan deze lag deels de daardoor aangebrachte verzoening ten grondslag; deels ging met hun natuur ook hun ritueel daarop over.

III. Met betrekking tot hun betekenis verdeelt men de offers:

In zodanige, welke gebracht werden door hen, die nog in de staat van genade of in de Verbondsgemeenschap met de Heere leefden, en tot bevestiging of versterking van die gemeenschap dienden.

Brandoffers.

Spijs- en drankoffers.

Dankoffers (lof-, gelofte- en vrijwillige offers). Terwijl in het brandoffer de offeraar zich opnieuw aan de Heere tot een volkomen en eeuwig eigendom overgaf, en in spijs- en drankoffer de vruchten van de heiliging van zijn leven Hem zinnebeeldig aanbood, verblijdde hij zich aan de maaltijd, bij het dankoffer gehouden, over zijn gemeenschap met Hem.

In de zodanige die gebracht werden door hen, die buiten de genadestaat zich bevonden, en waardoor de wederopname in de Verbondsbetrekking moest bewerkt worden. Dat zijn de eigenlijke zoenoffers, namelijk:

De zondoffers, welke de verzoening van een enkele begane misdaad, welke voor verzoening vatbaar was, bedoelden.

De schuldoffers, die hetzelfde bedoelden, maar slechts daar in aanmerking kwamen, waar behalve de verzoening van de zonde tegelijk de genoegdoening voor een tegen de Heere of de naaste begane rechtsverkrachting in aanmerking kwam. Vergeten wij niet, dat ook aan de beide andere van de bloedige offers, het brand- en dankoffer, het denkbeeld van verzoening eigen was, dat zij namelijk altijd weer opnieuw de algemeen menselijke zondigheid moesten verzoenen; zo riep de grote, door het gehele leven van de oudtestamentische gemeente heengaande allegorie of beeldspraak van de offers heen, bestendig: Zoekt de vergeving van uw zonden (zoenoffer), wijdt u aan de Heere met lichaam en ziel toe (brandoffer), doet recht en gerechtigheid (spijs- en drankoffer), verblijdt u in Zijn gemeenschap, dankt Hem voor Zijn genade; roept Hem aan in de nood (dankoffer). In de plaats van de allegorie is in het Nieuwe Testament de geschiedkundige werkelijkheid getreden, en wel in het leven, lijden en sterven van onze Heer en Heiland, Jezus Christus, die alle verschillende eigenschappen van het offer in het Oude Testament over verschillende offers verdeeld en door een offerritueel van verschillende vormen uitgedrukt, in zich verenigt. De brief aan de Hebreeën geeft daarover meer licht, en ook zullen wij ter gelegener tijd daar aanwijzen, hoe het een offer, dat Christus in Zichzelf gebracht geeft, niet alleen alle oudtestamentische offers in zich heeft opgenomen, maar ook ze alle zeer ver overtreft.

HOOFDSTUK 8.

WIJDING VAN DE PRIESTERS.

Vs. 1-13. Nadat alzo de wet van de offer in haar voornaamste delen ontwikkeld, en daarmee de grond gelegd is voor de nu beginnende bestendige dienst in het heiligdom is het de tijd, dat zij, die tot de uitoefening van hun ambt geroepen zijn, met dit ambt op een plechtige wijze worden bekend gemaakt. De Heere beveelt dus aan Mozes, de reeds in Exodus. 29 voorgeschreven priesterwijding nu aan Aäron en zijn zonen voor de verzamelde gemeente te voltrekken, en zo volbrengt Mozes volgens het goddelijk bevel het EERSTE deel van de heilige handeling door wassing, kleding en zalving.

Verder, (opnieuw, Leviticus. 1:1; 6:8) sprak de HEERE uit de tent der samenkomst tot Mozes, zeggende:

Neem Aäron en zijn zonen met hem, 1) en de (Exodus. 28) voor hen bestemde heilige klederen, en de (Exodus. 30:22) verordende zalfolie, daartoe de var, jonge stier, van het zondoffer, en de twee rammen zonder gebrek, de een tot een brand- de ander tot een dank- en eigenlijk wijoffer, en, tot volmaking van het laatste de korf van de ongezuurde broden, en de (Exodus. 29:2) opgenoemde twee soorten van koeken tot spijsoffer.

Dat Aäron niet zichzelf tot priester heeft opgeworpen, maar op Gods bevel door Mozes daartoe is gewijd, daarin is hij ook een schaduwbeeld van dan Grote Hogepriester, welke naar het woorden van de Apostel (Hebr.5:5) zichzelf niet heeft verheerlijkt, maar Die, die tot Hem gezegd had: Gij zijt mijn Zoon, heden heb ik u gegenereerd. De wijding van Aäron en zijn zonen werd volbracht naar het voorschrift vermeld in Exodus. 29:1-36; 40:12-15. Tegelijk met de zalving had ook plaats die van de tent der samenkomst en van het altaar met zijn gereedschappen, volgens Exodus. 29:37; 30:26-29; 40:9-11.

En verzamel de gehele vergadering 1) aan de deur van de tent der samenkomst, in de nabijheid van het brandofferaltaar, om daar in hun tegenwoordigheid te doen, wat Ik u met betrekking tot de priesterwijding heb voorgeschreven.

Onder de gehele vergadering hebben wij hier te verstaan de oudsten, de hoofden van de verschillende stammen en geslachten en gezinnen. Daarom moest de gemeente aanwezig zijn, omdat voortaan Aäron en zijn zonen de middelaars zouden zijn tussen God en Israël. Israël moest weten, dat Aäron en zijn zonen zich niet hadden opgedrongen, maar dat zij volgens Goddelijke verordening daartoe door Hem zelf waren geroepen. Daarom deelde Mozes, voordat hij tot de heilige handeling overging, ook het bevel van God mee.

Mozes nu deed, zoals de HEERE hem geboden had, en de vergadering van de oudsten werd verzameld aan de deur van de tent der samenkomst, waarheen hij ook Aäron en zijn zonen had laten komen en de vroeger genoemde offerbenodigdheden.

Toen zei Mozes tot de vergadering: dit, wat ik nu zal voorschrijven, is de zaak a) die de HEERE mij geboden heeft te doen.

Ex.29:4

En Mozes deed Aäron en zijn zonen uit de menigte van het volk tot zich in de nabijheid van de tent der samenkomst, (Exodus. 28:1) naderen, en waste hen met dat water 1) uit het bekken, dat onder het koperen wasvat was.

Deze wassing zag op de natuurlijke onreinheid, waarvan zij gereinigd moesten worden, en op de reinheid, die tot een heilzame waarneming van de heilige priester- en middelaars-bediening wordt gevorderd, en zonder welke die dienst geheel niet aannemelijk zou zijn; waarom dan ook de Apostel, in tegenstelling van het onvolmaakte priesterschap van Aäron, van de tegenbeeldende Hogepriester Christus zeggen kon: Zodanig een Hogepriester betaamde ons heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren. (Hebr.7:26).

Wanneer de priesters zuiver waren bevonden, dan werden zij tot de wassing uitgebracht aan de deur van de tent der samenkomst, dat is in de voorhof, nabij het wasvat. Daar moesten zij dan zeven dagen en zeven nachten onophoudelijk blijven (Leviticus. 8:35). Dit was een afschaduwing en voorstelling van de verbondmaking van de gelovigen met God. (Nu is het in mijn hart met de Heere een Verbond maken.) Zeven is altijd in de Schrift het getal van de overeenkomst of van het Verbond tussen God (voorgesteld door het getal drie) en de mens (voorgesteld door het wereldgetal vier; want drie en vier vormen tezamen het zevental). Vandaar reeds in Abrahams tijd het gebruik om bij elk verbond zeven lammeren of ooien te offeren; gelijk dan ook het woord eedzwering bij het maken van een verbond, in het Hebreeuws wordt uitgedrukt: "zevenen" Vergelijk bijvoorbeeld Ber-séba, de put van de eedzwering (Genesis 26:23-33). Gedurende deze zeven dagen werden zij dagelijks gewassen met water, en daardoor van het overige van het volk afgezonderd, om priesters van God te zijn. Die wassingen waren een herhaalde verwijting over hun zonden en onreinigheid, waardoor zij zichzelf onbekwaam hadden gemaakt tot het oefenen van de reine en heilige dienst van de Heere; en in het algemeen schaduwden zij af, het overtuigingswerk van de Heilige Geest, (Johannes 16:7) waardoor de zondaar wordt overgehaald om de besmettingen van deze tegenwoordige wereld te ontvluchten, en zich geheel en onverdeeld toe te wijden aan de dienst van de Heere.

Daar deed hij, nadat zij de linnen onderkleding hadden aangetrokken, hem, tot de Hogepriester bestemde Aäron, de uit wit lijnwaad geweefde rok 1) aan, en gordde hem met de driekleurige gordel, en trok hem de uit donkerblauwpurpergaren vervaardigde en met de granaatappels en bellen voorziene mantel aan; ook deed hij hem de uit gouddraad, wit lijnwaad en donkerblauw, donkerrood en karmozijnrood purper gewerkte efod aan, en gordde die met de kunstige riem, de uit dezelfde stof vervaardigde gordel van de efod en ombond hem daarmee.

Over de betekenis van de Hogepriesterlijke kleding zie Ex 29.1.

Voorts deed hij hem de borstlap aan en voegde aan a) de borstlap de als onderpand van goddelijke verlichting en regering Urim en de Tummim, de beide licht en recht genoemde voorwerpen.

Ex.28:29

En hij zette de uit dezelfde stof als de priesterlijke rok vervaardigde hoed op zijn hoofd, en aan de hoed boven zijn aangezicht zette hij de gouden plaat, de kroon van de heiligheid met het opschrift: de HEILIGHEID DES HEEREN, a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

Ex.28:36; 29:6

Toen nam Mozes de zalfolie 1) en zalfde door besprenkeling daarmee de tabernakel en al wat daarin was, de Ark van het Verbond, het reukaltaar, de gouden kandelaar, de tafel van de toonbroden, en al het gereedschap, en heiligde ze op deze wijze tot middelen en werktuigen van die genadegaven, welke de Heere wilde meedelen aan het volk, door de dienst van Zijn priesters, welke zij door middel van al deze voorwerpen te verrichten hadden.

De priesters werden gezalfd, zodra de kleding geschied was. In het heiligdom werd de gewijde hoorn bewaard, waarin olie was, bestaande uit een allerkostelijkst mengsel van uitgeperste olijven met specerijen. Die olie was daardoor een zinnebeeld van liefelijkheid en duurzaamheid. Zij werd uitgestort op het hoofd van de priester, en vloeide van daar nederwaarts langs de baard en tot aan de zomen van het gewaad, zie Psalm 133.1-3. Op deze zalving doelt Johannes, zeggende: "Gij hebt de zalving van de Heilige." Voor de priester betekende het, de genadige mededeling van die gaven, welke hij overeenkomstig zijn priesterambt behoefde. Als schaduw voor het Nieuwe Testament was de olie, de velerlei gaven van de Heilige Geest. Christus is de hoorn, die God ons opgericht heeft in Davids huis (Luk.1:69). Uit die gezegende Hoorn van zaligheid wordt Zijn volk bedeeld met alle geestelijke gaven en zegeningen (Psalm. 68:19); en ontvang de eernaam van christenen, omdat zij door Zijn olie geroepen en bekwaam gemaakt zijn om te wezen: profeten, tot het verkondigen van de deugden van Hem, Die hen liedhad; priesters, om zich Hem over te geven als een dankoffer; en koningen, om tegen al Zijn en hun vijanden te strijden, en over die vijanden te triomferen in Zijn kracht.

En hij sprenkelde daarvan op het in de voorhof staande altaar, niet zoals op de tent der samenkomst en al wat daarin was éénmaal, maar zevenmaal en al zijn gereedschap, dus ook de aspotten, schoffels, bekkens enz. (Exodus. 27:3), en hij zalfde zo het altaar en al zijn gereedschap, evenals het wasvat en zijn voet besprenkelde hij, maar dit slechts eenmaal, om die eenvoudig te heiligen, terwijl het altaar door de zevenvoudige besprenkeling zeer heilig geworden was. (Exodus. 40:10).

Daarna goot hij een groot deel a) van de zalfolie op het hoofd1) van Aäron, en hij zalfde hem, om hem te heiligen tot een middelaar van de genadegaven voor het volk.

Psalm. 133:2

Volgens de Joodse overlevering moet de zalving van Aäron van die van zijn zonen onderscheiden zijn geweest. Bij Aäron werd de zalfolie op het hoofd uitgegoten, bij zijn zonen slechts het voorhoofd met olie bestreken. Voor deze opvatting is veel te zeggen, omdat ook hoofdstuk 21:10,12 een onderscheid gemaakt wordt tussen de zalving van de Hogepriester en die van de gewone priester. De Hogepriester, of, zoals hij ook wel genoemd wordt in de oorspronkelijke tekst, de grote priester, wat hetzelfde denkbeeld in zich sluit, draagt ook de naam van de gezalfde priester. Dit was niet, omdat hij alleen gezalfd was. Maar hij draagt die naam, omdat hij zo niet op een andere wijze, dan toch in veel ruimere mate, de zalving met de heilige olie heeft ontvangen, dan de gewone priesters haar ontvangen hebben.

Ook deed Mozes de zonen van Aäron naderen en trok hun, die tot gewone priesters waren gewijd, rokken, priestermantels van piqué-achtig geweefd lijnwaad aan, en gordde hen met een driekleurige gordel, en bond hun de voor hen bestemde mutsen op, hoofdbedeksels van wit linnen, in de vorm van bloemkelken, en zalfde ze wellicht door bestrijking van hun voorhoofd met heilige olie, a)zoals de HEERE Mozes geboden had. 1)

Ex.29:9

Volgens de mening van de Rabbijnen heeft Mozes bij deze bestrijking hun de Hebreeuwse letter, waarmee het woord Cohen, d.i. priester, begint, op het voorhoofd getekend; maar het moet nog bewezen worden, dat deze mening juist is. In geen geval komt iets op een dergelijk teken aan, anders had de Heilige Schrift daarvan wel melding gemaakt; wel is het opmerkelijk dat de gewone priesters alleen met olie werden bestreken, terwijl Mozes de Hogepriester daarmee geheel overstort. Want in hem zou het heiligingsambt zich concentreren; hij zou het in zijn gehele volheid bezitten en niet alleen van enkelen, maar van de gehele gemeente middelaar zijn; terwijl het priesterschap van de gewone priesters slechts een gedeeltelijk priesterschap, een van mindere rang was; om die volkomen zalving wordt de priester dan ook de "Gezalfde" priester (Leviticus. 4:3; 6:22), of de "heilige van de Heere" genoemd (Psalm. 106:16)

II. Vs. 14-36. Hierna gaat Mozes tot het tweede deel van de heilige handeling over en brengt de drie offers, het zondoffer, het brandoffer en het dankoffer; bij het laatste vult hij Aäron en zijn zonen de handen, en bevestigt hen daardoor in de werkzaamheden en emolumenten (rechten van genot) van hun priesterlijk ambt. De wijding, zowel in haar eerste als tweede deel wordt zeven dagen achtereenvolgende herhaald, gedurende welke tijd zij, die gewijd worden, het voorhof van de tabernakel niet mogen verlaten.

a) Toen deed hij de (Vs. 4) meegebrachte var van het zondoffer komen. En Aäron en zijn zonen, voor wie dat offer bestemd was, legden hun handen op het hoofd van de var van het zondoffer. 1)

Ex.29:1

Door een zondoffer, want zo luide het bevel van de Heere: "Brengt een var nabij de tent, (dat is dus bij het altaar) en laten de priesters hun handen op zijn hoofd leggen." Die

handoplegging was een belijdenis van hun zonden. Zij bekenden daarmee waardig te zijn, en zelf te worden geslacht; maar zij betuigden daarmee tevens, hun ongerechtigheden en schulden over te dragen aan de var. Daarop moest die var geslacht, en van zijn bloed aan de hoornen van het altaar gestreken worden. Het niervet en het ingewandsvet, dus het beste gedeelte, moest worden aangestoken; terwijl het vlees en het vel met vuur verbrand moesten worden buiten het leger. Het vet van het zondoffer beeldt altijd af de ziel van de Heiland, als het beste deel van Zijn mensheid. Het vlees en de huid van het zondoffer, Jezus' lichaam. Het was dus geheel en al zinnebeeldig een overdragen van eigen vloek aan Hem, Die als een vloek ook buiten de legerplaats van de heilige stad moest sterven. (Hebr.13:11-13).

En men, een van hen, die gewijd moesten worden, waarschijnlijk Aäron zelf, slachtte hem, namelijk het door handoplegging met de doodschuld beladen dier, en Mozes nam een deel van het bloed, en deed het met zijn vinger rondomop de hoornen van het altaar, en ontzondigde daarmee, behalve de persoon van de offeraar, ook de plaats van hun aanstaande handeling, het altaar; 1) daarna goot hij het overige bloed uit aan de bodem van het altaar en heiligde het, om hiervoor verzoening te doen 2) (Leviticus. 16:16).

Het altaar werd op die wijze van bloedsprenkeling langs de hoornen "ontzondigd," waarbij wij te denken hebben aan een ontsmetting van de onreinheid, die het door menselijke aanraking en behandeling, tot hiertoe ondergaan, aankleefde. Zouden toch de offers, die erop gebracht werden, God aangenaam wezen, dan moesten die offers zelf niet alleen rein zijn, maar ook dat, waarop ze Hem gebracht of aangeboden werden, gelijk dit zijn hoogste vervulling heeft gehad in het offer van de Heere Christus, Die dat God, Zijn Vader, met een volkomen, rein en heilig gemoed gebracht heeft door de Heilige Geest, die in al Zijn volheid in Hem wonen. Daarop worden wij dan ook in het Nieuwe Verbond gewezen, waar geschreven staat: "Hoeveel temeer zal het bloed van Christus, Die door de eeuwige Geest zichzelf God onstraffelijk opgeofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen." (Hebr.9:14)

Niet alleen moest het altaar ontreinigd en geheiligd worden van de zonden, waarmee het besmet was, maar ook moest voor die zonden, voor het altaar, verzoening bij God worden gedaan. Daarop doelde die tweede handeling.

Voorts nam hij de vetstukken, die alleen bij een zondoffer op het altaar mochten verbrand worden, (Leviticus. 4:8 vv., 19,26,31, 35) namelijk al het vet, dat aan de ingewanden is, en het net van de lever, en de twee nieren en haar vet (Leviticus. 7:3 vv.) enMozes stak het aan op het altaar.

Maar de var met zijn huid, en zijn vlees en zijn mest, heeft hij op een reine plaats (Leviticus. 4:12) buiten het leger met vuur verbrand, 1) a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

Ex.29:14 Leviticus. 4:11

1)Hoogstwaarschijnlijk geschiedde dit ook met dit zondoffer voor de priester, omdat het offer tot ontzondiging diende, hoewel de geestelijke betekenis ons niet recht duidelijk in Gods Woord is verklaard. Sommigen menen, zoals Henry en Stachhousen, dat de reden hiervan was: dat evenals de zonden van het volk op een schaduwachtige wijze en als een uitbreiding van het werk van de volmaakte Hogepriester Christus verzoend werden door de priester, die door het eten van de zondofferanden duidelijk toonden, dat zij ongerechtigheid dragen, gelijk gezegd wordt (hoofdstuk 10:17), zo ook de zonden van de priester zelf door de wettische offeranden, die zij zelf offerden, op een dergelijke wijze werden verzoend, dat zij duidelijk gewezen werden, naar een volmaakte Hogepriester, ter wegneming van hun ongerechtigheid, die zij allen als voorbeeld droegen, wanneer zij voor anderen offerende, van de zondoffers aten; en mogelijk is de reden, waarom Mozes weer van dit voorrecht werd uitgesloten geweest, dat hij bij de inwijding evenzo als priester, hoewel een buitengewone, werd aangemerkt, zoala hij ook uit de stam van Levi was, en aan hem de naam van priester gegeven is (Psalm. 99:6)

Daarna deed hij de ram (Vs. 1) van het brandoffer1) bijbrengen, en Aäron en zijn zonen leiden, zoals dit bij ieder bloedig offer door de offeraar geschieden moest, hun handen op het hoofd van de ram.

De priesters moesten opnieuw hun handen op het hoofd van die ram leggen, ten teken van ruiling of verwisseling. Daarna moest het bloed van het ram rondom op het altaar worden gesprenkeld; waarna men de huid afstroopte en de ram in delen verdeelde, die aldus geheel en al aangestoken en verbrand moest worden op het altaar, en dat wel "tot een liefelijke reuk voor de Heere." Daardoor eigenden de priesters zichzelf de Heere toe, en gaven zich aan Hem over, om uit te doen de oude mens met al zijn begeerlijkheden, en de leden te doden, die op aarde waren, ten einde alzo niet zichzelf meer te leven, maar Die, die in hun plaats gestorven was.

Ook dit brandoffer hier wees op Christus Jezus. Was het voor de priester een bewijs van zijn gehele overgave en toewijding aan God, het wees tevens op Christus Jezus, die zich geheel de Vader zou overgeven, om een eeuwige verzoening aan te brengen en die voor al de zijnen het leven door de dood zou overwinnen. Omdat hierop gewezen werd door het brandoffer, moest het ook geheel en al door het vuur worden verteerd.

En men slachtte hem (Vs. 15). En Mozes sprenkelde al het bloed, zoals dit (hoofdstuk 1:5) was voorgeschreven, op het altaar rondom.

Hij deelde ook de ram in zijn delen, liet hem door Aäron en zijn zonen verdelen en Mozes stak zelf op het altaar het hoofd aan en die delen en het smeer (zie "1Sa 5.4); juister: de voor het verdelen uit het dier weggenomen vetdelen.

Doch de ingewanden en de onderschenkels waste hij, liet hij door hen, die gewijd moesten worden, wassen met water uit het koperen wasvat, en Mozes stak, terwijl hij ook deze bij de vroeger opgenoemde stukken voegde, die gehele ramaan op het altaar; het was een brandoffer

tot een liefelijke reuk, 1)een vuuroffer was het voor de HEERE, a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

Ex.29:18

Tot een liefelijke reuk, d.i. God aangenaam, zodat Hij het aannam.

Daarna deed hij de andere ram, de ram van het vuloffer bijbrengen. 1) Deze ram moest dienen om Aäron en zijn zonen de handen te vullen, d.i. hun dezelfde offergaven mee te delen, welke zij later bij hun dienst als middelaar van het volk op het altaar moesten offeren, en Aäron met zijn zonen legden hun handen op het hoofd van de ram (Vs. 18).

Ook op het hoofd van deze ram moesten de priesters de handen leggen. En als daarna die ram geslacht werd, moest er van het bloed gestreken worden aan de rechteroorlel, de rechterduim en op de rechterteen van de priester. Hoofd, handen en voeten werden daardoor gereinigd, om wapens van gerechtigheid te worden, toegewijd aan de dienst van de Heere. Vervolgens moest dat bloed vermengd met heilige zalfolie op hun kleren gesprenkeld worden, als een bewijs hoe het bloed van reinigmaking en de Geest van genade samenwerken, om aan de gelovige een gestalte te geven, waardoor hij voor God en mensen welbehagelijk en aangenaam wordt.

En men slachtte hem (Vs. 15). En Mozes nam enige droppels van zijn bloed, en deed het op het lelletje van Aärons rechteroor, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtervoet (Ex.29:20).

Hij deed ook de zonen van Aäron naderen, en Mozes deed van dat bloed op het lelletje van hun rechteroor, en op de duim van hun rechterhand, en op de grote teen van hun rechtervoet; 1) daarna sprenkelde Mozes het overige van dat bloed rondom op het altaar, vermengde van het weer aflopende bloed enige druppels onder het overblijfsel van zalfolie (Vs. 9 vv.) en volbracht de (Vs. 30) voorgestelde plechtigheid.

Waren zij schuldig en bevlekt voor God, én wat hun horen naar Hem betreft, én wat betreft hun doen van Gods wil, én wat aangaat hun wandelen in Zijn wegen, daarom moesten zij eerst vergeving ontvangen; die schuld, die vloek moest eerst worden uitgewist; vóórdat zij Hem welbehagelijk in Zijn heiligdom zouden kunnen dienen.

a) En hij nam nu, eer hij tot het ontsteken van het vuloffer overging, eerst de daartoe bestemde delen van het offerdier, namelijk het vet en de staart, en al het vet, dat aan de ingewanden is, en het net van de lever, en de beide nieren en haar vet (Vs. 9 vv.); daartoe de rechterschouder, die bij andere dankoffers de dienstdoende priesters als hun aandeel toegewezen was (Leviticus. 7:32).

Ook nam hij uit de korf van de ongezuurde broden, die voor het aangezicht des HEEREN was (Vs. 1) een ongezuurde koek en een geoliede broodkoek, en een vlade, en hij legde ze op dat vet en op de rechterschouder.

En hij gaf dat alles in de handen van Aäron en in de handen van zijn zonen, om ze hun de een na de ander te vullen, en bewoog die ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN (zie "Ex 29.24).

Daarna nam Mozes ze uit hun handen en stak ze aan op het altaar, op het brandoffer, dat toen nog brandde; zij waren vuloffers: daarom legde Mozes de stukken, die verbrand moesten worden; op de handen van Aäron en van zijn zonen, en bewoog ze voor de Heere; maar zij waren toch ook vuloffers, daarom nam hij deze stukken weer uit hun handen en stak ze op het altaar aan, tot een liefelijke reuk: het was een vuuroffer voor de HEERE.

Voorts nam Mozes de borst, die niet als de rechterschouder op het brandaltaar neergelegd was, en bewoog ze ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN; hij deed alzo met de borst van een ram van het vuloffer, zoals met die van een gewoon dankoffer (Leviticus. 7:30). Zij werd Mozes ten dele van de ram van het vuloffer, a) zoals de HEERE Mozes geboden had, 1) zodat hem aldus datgene toeviel, wat in de toekomst voor de gehele priesterschaar zou zijn (Leviticus. 7:31).

Ex.29:26

Ook nu lezen wij gedurig, zoals de Heere Mozes geboden had, en dat, om te doen uitkomen, dat alles, wat plaatsvond, was volgens het Woord van God. Neen, niet van menselijke uitvinding was die dienst onder Israël, maar van Goddelijke oorsprong. Voortgekomen uit de eigen gedachte van God.

Mozes nam ook van de zalfolie en van het bloed, dat op het altaar was, en sprenkelde het mengsel van zalfolie en bloed op Aäron, op zijn kleren en op zijn zonen en op de kleren van zijn zonen met hem, en hij heiligde Aäron, zijn kleren en zijn zonen en de kleren van zijn zonen met hem
(zie "Ex 29.21).

Met de zalfolie en met het bloed nog eens besprenkeld, duidde het slot van de plechtige wijding aan, dat de Heere God Aäron en zijn zonen bekwaam maakte tot hun heilig ambt, en met hen in verzoende betrekking stond. Door deze besprenkeling werden de Priesters hier met hoger kracht van het geestelijke leven begenadigd.

En Mozes zei, als hij niet alleen deze plechtigheid, maar ook al wat (Vs. 25-29) over het vullen van de handen, het bewegen en het aansteken van de eigenlijke offerdelen bevolen was, volbracht had, tot Aäron en tot zijn zonen: Ziet dat overige vlees voor de deur van de tent der samenkomst en eet hetzelfde daar als offermaaltijd, bovendien het brood, dat in de korf van het vuloffer is, waarvan mede een deel (Vs. 26) tot vuloffer was gebruikt geworden, zoals Ik geboden heb, zeggende: Aäron en zijn zonen zullen dat eten.

Ex.29:32 Leviticus. 24:9

Maar het, na de gehouden maaltijd, overige van het vlees en van het brood, zult gij niet tot de volgende morgen bewaren, maar nog heden, zoals bij het lofoffergeschiedt, (Leviticus. 7:15) met vuur verbranden.
1)

Het offervlees mocht, omdat het heilig vlees was, alleen door de priester voor de deur van de tabernakel gegeten worden, en wat over was, moest met vuur worden verbrand, ook weer, opdat het niet ontheiligd zou worden.

Ook zult gij uit de deur van de tent der samenkomst, zeven dagen niet uitgaan, tot aan de dag, dat vervuld worden de dagen van uw vuloffer, en de verdere aan u tevolbrengen wijding; want zeven dagen zal men op dezelfde wijze uw handen vullen. 1)

Deze herhaling van de wijding is als een bekrachtiging daarvan te beschouwen; de vaststelling ervan op zeven dagen is echter uit de heiligheid van het getal zeven als teken van de voleindiging van het werk van God te verklaren.

Zoals men gedaan heeft op dezelfde dag, alzo heeft de HEERE te doen geboden, om voor u geheel verzoening te doen, en u te heiligen, opdat gij alzo uw bediening aanvaardt.

Gij zult dan, zoals gezegd is (Vs. 33) aan de deur van de tent der samenkomst in de voorhof blijven, dag en nacht, 1) zeven dagen, en zult de wacht van de HEERE waarnemen, 2) de door God voor u verordende wijding geregeld ondergaan, en het verband tussen deze verschillende delen niet verbreken door terug te keren in het gewone, dagelijkse leven, opdat gij niet tot straf voor uw lichtzinnigheid sterft; 3) want alzo is het mij geboden.

Hiermee wordt aangeduid, dat de priesters nooit, noch overdag noch ‘s nachts ontslagen zouden zijn van de dienst van de Heere, dat zij immer moesten zorgen voor de welstand van het huis van de Heere.

In het Hebreeuws Schemarthem et-mischmereth Jahveh. Gij zult de hoede, de bewaking van de Heere waarnemen, d.i. gij zult doen, wat tot bewaking van de Heere en tot waarneming van Zijn wet bevorderlijk kan zijn. De Schomerim waren degene, wie de wacht over Gods Kerk op aarde was aanbevolen (Ezechiel. 3:7; Jesaja. 56:10) d.i. de Profeten, de priesters en de Levieten.

Wel was de straf zwaar, maar men vergete niet, dat Aäron en zijn zonen geheiligde personen waren, en dat hun zonde een geheel volk ten verderve was.

Aäron nu en zijn zonen deden al de dingen, die de HEERE door de dienst van Mozes geboden had.1) Zij verwijderden zich zeven dagen lang niet van het heiligdom, maar onderwierpen zich volkomen aan de voor hen bepaalde wijding.

Daar op de 1ste Abib, in het 2de jaar na de uittocht (Exodus. 40:2,17) de tabernakel werd opgericht, en waarschijnlijk op de beide volgende dagen de offerwetten werden gegeven

(Leviticus. 1-7), moeten de dagen van 4-10 Abib de dagen van de wijding geweest zijn; op de laatste van deze dagen volgde tegelijk de afzondering van het Paaslam voor het nu nabij zijnde Paasfeest (Exodus. 12:1 vv.), waarvan de viering van 12-21 Abib ons in Numeri. 9:1-5 beschreven wordt. Op de 14de dag van de andere maand (Jijar) had er dan een naviering van het Pascha plaats voor sommigen, die op de juiste tijd het Pascha niet hadden kunnen vieren (Numeri. 9:6-14), en op de 20ste dag van diezelfde maand brak men op van Sinaï (Numeri. 10:11 vv.), nadat Israël bijna een jaar daar was gelegerd geweest. (Exodus. 19:1).

Wegens de onvolmaaktheid van de schaduwdienst (men moet dit wel in het oog houden), moest dus dat, wat in Christus' Persoon en werk onafscheidelijk verenigd was, door drie onderscheidene offers voorgesteld worden. Eenvoudig zouden wij hier kunnen zeggen, dat de inwijding van de priesters (dat wil zeggen: de intrede van arme zondaren als verloste kinderen van God in Zijn kerk) geschiedt door Christus, als de grote vloekwegnemer; door Christus, Die het handschrift van de zonde uitgewist en daardoor tevens de oude mens gedood en van zijn heerschappij beroofd heeft; en door Christus, Wiens bloed en Geest reinigen van alle vlekken, en Die daardoor oorsprong en voedsel is van een nieuw leven in Zijn gemeenschap.

HOOFDSTUK 9.

HET EERSTE OFFER VAN AÄRON WORDT DOOR VUUR VERTEERD.

Vs. 1-24. Op de achtste dag, de dag na de zevendaagse priesterwijding, aanvaarden Aäron en zijn zonen, na het gewone morgenbrandoffer, hun bediening met een zond- en brandoffer voor zichzelf, en een zond-, brand-, spijs- en dankoffer voor het volk. Als Mozes zijn broeder nu in de tent der samenkomst brengt, om hem de Heere als Hogepriester voor te stellen, en daarna met hem weer de voorhof betreedt, verschijnt de heerlijkheid des Heeren in de wolk, en een vuurstraal, die daaruit neerschiet, verteert de op het altaar brandende offers.

En het geschiedde op de achtste dag, naar onze berekening op 11 Nisan of Abib, dat Mozes, die op deze dag nog eenmaal, zoals al de tijd sedert de oprichting van de tabernakel, (Exodus. 40:29), het gewone morgenbrandoffer zelf gebracht had (Vs. 17),riep Aäron en zijn zonen, en de oudsten van Israël, als vertegenwoordigers van de gemeente.

En hij zei tot Aäron, die nu zijn bediening aanvaarden en, zoals Mozes door de Heere wist (Vs. 4) bij deze gelegenheid het zegel van de Goddelijke bevestiging van zijn wijding ontvangen zou; neem U een kalf, want een volwassen stier is voor ditmaal na de vele offers, die in de afgelopen 7 dagen reeds gebracht zijn, niet nodig, een jong rund 1) ten zondoffer, 2) voor u en uw zonen, en een ram ten brandoffer, die zoals dit betaamt, volkomen zijn, en breng ze voor het aangezicht des HEEREN.

Ex.29:1

De in de plaatsstelling van een iets geringer dier, dan in Leviticus. 4:3 bevolen is, tot een priesterlijk zondoffer wijst aan, dat de verzoening van de vorige dagen nog kracht bezit; dat echter in het algemeen een zondoffer moet worden gebracht, wijst erop, dat de oudtestamentische offerdienst niet heiligen kan; voortdurend moet die herhaald worden, want in haar geschiedt ieder jaar weer gedachtenis aan de zonde.

Nu legde Mozes zijn priesterambt neer en Aäron moest zijn Hogepriesterschap aanvaarden met een zondoffer, om aan te tonen, dat hij, hoewel Hogepriester zijnde, echter een zondig mens, geenszins de ware Hogepriester en maar slechts een voorbeeld was van Hem, Die zonder zonde zijnde, Zichzelf tot een zondoffer en rantsoen voor anderen offeren zou.

Daarna spreek tot de kinderen van Israël, waarvan de oudsten hier tegenwoordig zijn zeggende: neemt een geitebok, 1) ten zondoffer van de gemeente, en een kalf en een lam, eenjarig, volkomen ten brandoffer.

D.i. een jong bokje. Voor een bepaalde zonde werd een jong rund ten zondoffer geëist: maar hier was het een zondoffer in het algemeen. Wel een bewijs, dat in de grond van de zaak de verzoening niet afhing van de waarde van het offer, maar van het bloed van het Lam van de verzoening.

Ook een os, een mannelijk of vrouwelijk rund (Leviticus. 3:1; 4:10 vv.) en ram 1) ten dankoffer, om voor het aangezicht des HEEREN te offeren; en brengt spijsoffer van meel (Leviticus. 2:1) met olie gemengd; 2) want heden zal de HEERE u verschijnen, 3)u Zijn aanwezigheid op bijzondere wijze openbaren.

De woorden in de grondtekst geven aan, dat én de os én de ram tot hun volle kracht moesten gekomen zijn. Een groot offer werd dus geëist, opdat er een kostelijke feestmaaltijd zou zijn.

Voor Aäron werd geen dankoffer geëist, wel voor de vergadering van het volk. Dit komt, omdat Aäron in dit geval priester en offeraar tegelijk was.

Dit diende, om het dankoffer te volmaken.

Mozes voorspelde het volk deze gebeurtenis: 1e. Opdat het onder de inwachting van Gods zichtbare aanwezigheid zich stiller en in meer ontzag zou houden. 2e. Ten einde blijdschap in de harten te verwekken, door hen hoop te geven, dat God de offeranden, die men Hem ging aanbieden, gunstig zou aannemen. 3e. Om voor te komen, dat zij de nederdaling van het vuur niet voor een natuurlijk geval zouden aanzien, hetgeen zou hebben kunnen gebeuren, indien zoiets niet was voorzegd gevreest. 4e. Opdat zij zich des te meer zouden beijverigen in een betamelijke voorbereiding om als een heilig volk, dat het Verbond met God maakte, met offeranden de Heere te naderen en Zijn verschijning af te wachten.

Toen namen zij, Aäron en de oudsten, hetgeen Mozes geboden had, brengende dat tot vóór aan de tent der samenkomst; en de gehele vergadering, vertegenwoordigd door de hoofden van de stammen, geslachten en gezinnen, (Leviticus. 8:3) naderde en stond voor het aangezicht des HEEREN, aan de zuid- en oostzijde van de voorhof.

En Mozes zei tot de vergadering: deze zaak, die nu door Aäron gebeuren zal, die de HEERE mij geboden heeft, zult gij doen; en de Heerlijkheid des HEEREN 1) zal u verschijnen en voor allen het nu bestaande priesterschap plechtig bevestigen.

Ook: zie Ex 16.10.

En Mozes zei tot de Hogepriester Aäron: nader tot het altaar en maak het eerst a) uw zondoffer en uw brandoffer, waar over ik u vroeger (Vs. 2) sprak, en doe daarmee verzoening voor u en voor het volk1) over alle schuld, welke gij, van nu af hun hoofd, daarover gebracht hebt; daarna maak de offerande van het volk, het zond-, brand- en dankoffer, dat gij door de oudsten hebt laten brengen (Vs. 3 vv.) en doe de verzoening ook voor hen, voor de zonden, die zij zelf gedaan hebben, zoals de HEERE geboden heeft.

Leviticus. 16:6 Hebr.7:27

Hiermee komt de onvolmaaktheid uit van het priesterschap van Aäron. Niet alleen voor het volk, maar ook voor eigen zonde moest de priester verzoening doen. Het Evangelie wijst de

Hogepriester aan, die niet voor eigen zonde behoefde te offeren. Priester en volk waren hier overigens op het nauwste verbonden. Het offer van het volk ontving zijn kracht van de heiligheid van de priester.

Toen naderde Aäron, het bevel van Mozes opvolgende, tot het altaar en slachtte aan de noordzijde daarvan het kalf van het zondoffer (Vs. 2), dat voor hem was.

a) En de zonen van Aäron in hun betrekking als priesters brachten het bloed, dat zij onder het slachten in schalen hadden opgevangen, tot hem, en hij doopte zijn vinger in dat bloed 1) en deed het op de hoornen vanhet altaar; 2) daarna goot hij het overige bloed uit aan de bodem van het altaar.

a)Zach.9:15; 14:20

Dit was een afbeelding van het werk van de Heilige Geest, door Wie de verlossing door het bloed van Christus aan de harten van de gelovigen toegepast en verzameld wordt.

Het bloed werd niet in het Heilige gebracht, omdat het niet diende tot verzoening van een bijzondere zonde.

Maar het vet en de nieren en het net van de lever van het zondoffer heeft hij op het altaar aangestoken, zoals de HEERE Mozes geboden had.

Doch het vlees en de huid verbrandde hij met vuur buiten het leger. 1)

Met het vlees en de huid wordt gehandeld als met alle zondoffers, welke voor de priester werden gebracht. Dit offer werd nog met aards vuur aangestoken. Wel hebben sommigen gemeend, dat hier bij wijze van vervroeging gesproken wordt, alsof Aäron alleen het vet enz. heeft gelegd op het altaar, maar ten onrechte. Eerst het avondoffer, toen al de aangewezen offers waren gebracht en des Heeren bevel was gehoorzaamd, is op bijzondere wijze door vuur uit de hemel verbrand.

Nog is Aäron geen volkomen toegerust hogepriester, maar wordt eerst daarvoor toebereid; daarom handelt hij met het zondoffer, zoals met die gedurende de 7 dagen van zijn wijding (Le.8:14-17, en brengt het bloed niet in het heilige, zoals in hfdts. 4:5-7 voor het zondoffer van de hogepriesters voorgeschreven werd.

Daarna slachtte hij het voor hem (Vs. 2) bepaalde brandoffer; en de zonen van Aäron leverden aan hem het bloed, en hij sprenkelde dat rondom op het altaar (Leviticus. 1:5).

Ook leverden zij aan hem het brandoffer in zijn stukken; zij bezorgen behalve de bloedopvanging (Vs. 9), ook de onthoofding en verdeling van het dier, en brachten de afzonderlijke stukken tot hem, met het hoofd, dat bij ieder verdeeld offer een afzonderlijk stuk vormde (Leviticus. 1:8,12; 4:11) en hij stak het aan op het altaar.

En hij waste de ingewanden en de schenkels (Leviticus. 1:9), en hij stak ze aan op het brandoffer, op het altaar.

Daarna deed hij de offerande a) van het volk toebrengen (Vs. 3 vv.) en nam eerst de bok van het zondoffer, die voor het volk was, en slachtte hem; en bereidde hem ten zondoffer, zoals het eerste. 1)

Leviticus. 4:13

Hij behandelde dit offer in alles op dezelfde wijze, als het vroeger (Vs. 8-11) voor hem zelf gebrachte zoenoffer; hij bracht dus het bloed ook niet in het heiligdom, maar bestreek alleen de hoornen van het brandofferaltaar daarmee, en zijn zonen verbrandden het vlees en het vet met vuur buiten de legerplaats; welke laatste daad echter niet de juiste was. (Leviticus. 10:16 vv.).

Verder deed hij het brandoffer, bestaande uit een eenjarig kalf en eenjarig schaap, toebrengen en maakte dat toe naar het recht, hij deed daarmee naar hetgeen bevolen was (Leviticus. 1:3-13).

En hij deed verder het uit meel met olie (Vs. 4) bestaande spijsoffer toebrengen en vulde daarvan zijn hand, zoveel hij van dit met olie vermengde meel met zijn hand vatten kon (Leviticus. 2:2) en stak het met al de wierook aan op het altaar; dit spijsoffer bracht hij, behalve het spijsoffer, dat reeds op dezelfde dag als morgenbrandoffer, naar Exodus. 29:40 was gebracht geworden.

Daarna slachtte hij de os en de ram (Vs. 4) ten dankoffer, dat voor het volk was, en de zonen van Aäron leverden het bloed aan hem, dat hij rondom op het altaar sprenkelde (Leviticus. 3:2).

En het vet van de os en van de ram, (Leviticus. 3:3 vv.; 9 vv.), de staart en wat de ingewanden bedekt, en de nieren en het net van de lever.

En zij legden het vet op de borsten, die zij van het vlees afgenomen hadden, en reikten het gezamenlijk hem over, en hij stak dat vet aan op het altaar.

Maar de borsten en de medeafgenomen rechterschouder bewoog Aäron, op de (Exodus. 29:24,28) voorgeschreven wijze, ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN, zoals Mozes geboden had (Leviticus. 7:30 vv.); daarna bracht hij ook het voor het dankoffer (Leviticus. 7:12 vv.) voorgeschreven spijsoffer.

Daarna, nadat hij zo alle offers gebracht had, hief Aäron zijn handen op tot het volk, ze daardoor middellijk een ieder in het bijzonder opleggende (Genesis 48:14) en zegende hen; 1) en hij kwam af van de om het altaar heenlopende verhevenheid (Exodus. 27:4), nadat hij het zondoffer en brandoffer en dankoffer gedaan (op het altaar aangestoken) had. 2)

Voor deze priesterlijke zegening werd later (Numeri. 6:22 vv.), een bijzondere blijvende formule verordend, die nog heden ten dage in de Christelijke kerk bij het zegenen van de gemeente gebruikt wordt.

Dat Aäron het volk, na het brengen van de offerande zegende, daarmee gaf hij te kennen, dat alle zegen gegrond is op verzoening.

Toen ging Mozes met Aäron in de tent der samenkomst, 1) daarna kwamen zij uit en zegende het volk, deelden tezamen aan het volk de zegen mee, waarom zij in het heiligdom hadden gebeden. En de heerlijkheid des HEEREN verscheen aanal het volk; 2) op hetzelfde ogenblik, dat zij hun handen over het volk ophieven, uit de wolk, die op de tabernakel rustte (Exodus. 40:34 vv.), lichtte plotseling een wonderbare glans, zoals vroeger (Exodus. 16:10); dat lichten ging echter nu nog met iets bijzonders gepaard.

Mozes en Aäron gingen niet in het Heilige, om een reukwerk aan te steken, maar om Aäron in te leiden tot zijn heilig dienstwerk en ‘s Heeren aangezicht te zoeken, opdat Hij Zijn woord en belofte zou vervullen. Want toch, al is alles gedaan naar recht en naar het eigen bevel van de Heere, daarom blijft God toch nog vrijmachtig, om te doen naar Zijn welbehagen. Als Hij straks het avondoffer met vuur uit de hemel zal aansteken, en daarom blijken zal geven van Zijn Goddelijke goedkeuring en zegen, zal dit nog altijd vrije gunst en ontferming zijn. Mozes en Aäron beiden het Heilige binnengaande schaduwen af het Profetisch en het Hogepriesterlijk werk van Christus.

De verschijning van de heerlijkheid van Jehova hier zoals Numeri. 16:19; 17:7; 20:6 hebben wij ons vermoedelijk als een plotseling oplichten van een wonderbare lichtglans te denken, welke uit de wolk, die de tabernakel bedekte, wellicht ook van de, in het Allerheilige zich bevindende, wolk te voorschijn kwam, of als een plotselinge, zeer in het oog vallende verandering van de, de Heerlijkheid des Heeren omhullende, wolk in een heldere lichtglans, waarvan dan in dit geval het vuur op de wijze van de bliksemstralen uitging, dat het offer op het altaar verteerde.

Want a) een vuur ging uit van 1) het aangezicht des HEEREN, en verteerde op het altaar het brandoffer, en het vet, 2) zodat de offers eensklaps tot as werden verbrand. Als het gehele volk dit zag, zo juichten zij van vreugde en vielen aanbiddend op hun aangezichten; want zij zagen met recht daarin een teken, dat de Heere hun offers genadig had aangenomen (Numeri. 4:4), en hun een priesterschap gegeven had, welks dienst Hem welgevallig was; maar tegelijk hadden zij nu op hun altaar in plaats van het gewone, natuurlijke vuur, een goddelijk, hemels vuur, dat nimmer weer zou uitgaan (Leviticus. 6:13).

1 Kon.18:38; 2 Kron.7:1

De overleveringen van heidense volkeren delen evenzo de aansteking van hun offers door hemels vuur mee (Pausan. V: 27, 3; Sueton. Tib. 14 Amm. Marc. XXIII: 6, 34); dit zijn getuigenissen van hetgeen de mens ter Godsverering nodig heeft, namelijk, dat God de hemel scheure en genadig tot hem afdale; want de mens kan niet tot God opstijgen en zelf de

gemeenschap met Hem herstellen. Terwijl nu bij de overige volkeren deze behoefte zich alleen in overleveringen uitspreekt, vinden wij bij Israël ook bevrediging van de behoefte door werkelijke vervulling van hetgeen het God zoekende hart begeert. Zie Ex 13.21 zie Ex 19.9.

Letterlijk: Van voor het aangezicht des Heeren, d.i. vanuit de verschijning van Jehova.

Daar hier staat het brandoffer en het vet, mogen wij veilig aannemen, dat hiermee het avondoffer wordt bedoeld. Alles werd tot as verteerd, tot teken van Gods genoegen in het offer. Dit verklaart de uitdrukking, voorkomende in Psalm. 20:3. Anderen zijn van mening, dat het offer reeds aangestoken was, maar het vuur van het offer nu door goddelijk vuur wordt gewijd.

HOOFDSTUK 10.

NADAB EN ABIHU DOOR HET VUUR GEDOOD.

Vs. 1-11. Nauwelijks had de Heere door hemels vuur de offerdienst van Aäron en zijn zonen als Hem welgevallig bekrachtigd of Hij moet Zich door een strafgericht over de twee oudste van deze zonen, die op hun ambt zich verheffen en vreemd vuur in het heiligdom willen brengen, heiligen en Zich voor het gehele volk verheerlijken als Degene, die wel het minst door de priesters Zijn geboden straffeloos laat overtreden. In verband daarmee geeft Hij dan nog een bijzonder voorschrift voor de priesters, dat nu met de meeste bedaardheid zal worden opgevolgd.

En de beide oudste (Exodus. 6:23) zonen van Aäron, Nadab en Abihu, zich verheffende op hun priesterlijke bediening, die door hetgeen (Leviticus. 9:24) verhaald is, zo heerlijk voor het aangezicht des Heeren bekrachtigd was, namen, 1) om het danklied van het volk met een reukoffer te verenigen, een ieder zijnwierookvat, het voor zijn priesterlijke bediening verordende vuurbekken (Leviticus. 16:12 vv.), en deden vuur daarin, en legden reukwerk, zoals dit bij het dagelijkse reukwerk gebruikt werd (Exodus. 30:7 vv.), daarop, en brachten vreemd vuur 2) voor het aangezicht des HEEREN, dat Hij hun niet geboden had. 3) Zij waren juist van plan met dit door willekeurige aandrift gereed gemaakte reukoffer in het Heilige te gaan.

Het tijdstip, waarop dit geschiedde, is, niet moeilijk na te gaan. Uit Vs. 12 en 16 blijkt duidelijk, dat dit geschiedde tussen het brengen van het offer en de daarop volgende maaltijd, waarvan in het vorige hoofdstuk melding is gemaakt. Op de eigen dag van hun optreden als priester is dit geschied.

Onder het vuur, dat zij voor Jehova brachten, is ongetwijfeld het vuur van het reukoffer te verstaan. Dit kan vreemd vuur worden genoemd, wanneer het niet gebruikt wordt op de wijze, zoals het bij de Wet is voorgeschreven, zoals (Exodus. 30) ook het niet naar goddelijk voorschrift bereidde reukwerk vreemd reukwerk wordt genoemd.

Wij doen o.i. het veiligst, ons bij de letterlijke betekenis van ons tekstwoord te houden. Dat wil zeggen, de zonde van Nadab en Abihu hier in te stellen, dat zij vreemd, d.i. gewoon (profaan), en dus geen heilig vuur op het altaar brachten. Daarmee vervalt de opmerking niet, dat het bij hen was een eigenwillige godsdienst, of een Godsverering naar eigen keuze. Met de mening van sommigen, dat zij in een toestand van bedwelming hebben verkeerd, kunnen wij ons volstrekt niet verenigen. Geen enkele zekere aanwijzing daaromtrent wordt ons gegeven. De eigenlijke aard van de zonde, waarvan het met vreemd vuur voor Gods aangezicht verschijnen het uitvloeisel was, was het op vergaande wijze onheilig behandelen van de meest heilige zaken. Dan wordt ook verstaan, wat Mozes straks tot Aäron zegt.

Hiermee wordt niet gezegd, dat het niet alleen geboden was, maar ook, dat het hun verboden was. Zoals zij dit wilden doen, ging regelrecht tegen Gods verordeningen in.

Toen, nog voordat zij de ingang van de tent der samenkomst waren genaderd, ging een vuur uit van het aangezicht des HEEREN; er schoot op dezelfde wijze alsvroeger (Leviticus. 9:24) uit de lichtglans van de wolk een bliksemstraal, en verteerde 1) hen; en a) zij stierven voor het aangezicht des HEEREN, 2) binnen de voorhof.

Numeri. 3:4; 26:61; 1 Kronieken 24:2

De wijze van hun dood wordt hiermee niet aangewezen. De bedoeling is: werden levenloos. Hun lichamen bleven onverteerd. Hugo de Groot tekent bij deze plaats aan, dat de Joden de gewoonte hadden, om de zodanigen, die volgens de Wet tot het vuur waren gedoemd, gesmolten lood in de mond te gieten, omdat zij het onnodig achten, zodanig een tot as te verbranden, omdat door het vuur verteerd te worden, hier alleen te kennen geeft, iemand levenloos te maken.

Niet door alle uitleggers wordt de eigenlijke aard van de zonde van Nadab en Abihu verklaard. Sommigen vermoeden, daar (Vs. 8 vv.) aan de priesters, voordat zij hun dienstwerk verrichten, het gebruik van wijn en sterke drank verboden wordt, dat zij in een toestand van bedwelming verkeerd hebben; maar duidelijk blijkt, dat men hierin te ver gaat; de verbinding tussen dit verbod en hetgeen geschied is, wijst ons alleen op een betrekking tussen de gezindheid, waarmee Aärons zonen in het heiligdom willen ingaan en de toestand van de dronkenschap zelf. Het was een toestand van overmoed, waarbij men evenzeer kalmte en bezadigdheid verliest, en door een onheilige geest tot verkeerde dingen wordt aangezet als een die niet nuchter is. Anderen daarentegen verstaan onder de uitdrukking "vreemd vuur, dat de Heere hun niet geboden had", aldus, dat zij òf in plaats van altaarvuur, ander gewoon vuur, òf, in plaats van de (Exodus. 30:35 vv.) voor het reukoffer verordende wierook iets anders, iets vreemds (Exodus. 30:9) genomen hadden. Maar geen van beide opvattingen komen met de samenhang van de geschiedenis overeen; want afgezien daarvan, dat het gebod tot het reukoffer om slechts altaarvuur te gebruiken (Leviticus. 16:12), toen nog niet gegeven was, is de daad van Nadab en Abihu veel te weinig voorbereid en te veel een vrucht van ogenblikkelijke ingeving, dan dat zij vreemd vuur of vreemd reukwerk zouden hebben bij de hand gehad. De bijvoeging: dat de Heere hun niet geboden had, wijst veel meer daarop, dat "vreemd vuur" te verstaan van een reukoffer, waartoe zij ook niet bij het gebruik van altaarvuur in het voorgeschreven reukwerk recht hadden. Wij denken dus aan een eigenwillige godsdienst (Kol.2:23), of een Godsverering naar eigen keuze, waarmee zij, ofschoon goede bedoeling, buiten hun ambtsbevoegdheid gingen, en de grenzen, door de wet hun gesteld, overstapten. Hoe diepzinniger en heerlijker de Heere kort tevoren met het vuur, dat van Hem uitging, de door Hem zelf verordende Godsverering, als Hem welgevallig en tot de gemeenschap met Hem leidende, bekrachtigd had, des te beslister en duidelijker moest Hij nu ook alle menselijke toevoeging en alle eigenwilligheid van zich afwijzen en de priesters binnen hun grenzen houden. Dat het vuur juist op zo’n wijze, zoals het vroeger Aärons offer verteerd had, nu zijn zonen wegrukte, was een heenwijzing naar de eigenaardige werkzaamheid van het Evangelie van Jezus Christus, dat dit de één een reuk van het leven ten leven, de ander een reuk van de dood ten dode wordt. 2 Corinthiers. 2:16).

Voor het aangezicht des Heeren. Met deze uitdrukking wordt zowel bedoeld in het Heiligdom als in de Voorhof. Hier geeft het in de Voorhof te kennen, in verband met Vs. 4b. Zij werden daarom door het vuur uit de hemel getroffen, voordat zij het Heilige waren binnengegaan.

En Mozes zei tot Aäron, hem de grond en de bedoeling van dit ontzettend Godsgericht voor houdende, dat is het, wat de HEERE gesproken heeft, 1) wat Hij bij de instelling van een afzonderlijke priesterstand bedoeld en bij dewetten daarover herhaaldelijk betuigd heeft, zeggende: in degenen, die tot Mij naderen, 2) zal Ik geheiligd worden, en voor het aangezicht van al het volk zal ik verheerlijkt worden. 3) Doch Aäron, de waarheid en het gewicht van deze woorden erkennende, zweeg stil. 4)

Hoewel de woorden, welke hier gezegd worden, door de Heere gesproken te zijn, noch in de twee vorige boeken, noch in de vorige hoofdstukken van dit boek uitdrukkelijk worden gevonden, zo vindt men echter de zin van die Goddelijke uitspraak Exodus. 19:22, waar gezegd wordt: Daartoe zullen ook de priesters, die tot de Heere naderen, zich heiligen; Dat de Heere niet tegen hen uitbreke; en de reden van deze waarschuwing leest men in Exodus. 29:43,44 waar gezegd zijnde, dat de Tabernakel zou geheiligd worden door de Goddelijke heerlijkheid, en dat Aäron en zijn zonen geheiligd worden, om de Heere het priesterambt te bedienen, hen daardoor duidelijk geleraard werd, dat zij God met een heilige vrees naderen, en niets verrichten moesten op een onbedachtzame wijze en buiten Zijn bevel. Maar behalve dat, kan ook waar zijn, dat de Heere, die zich aan Mozes algemener dan aan iemand anders van Zijn profeten openbaarde, tegen hem gesproken heeft, onmiddellijk, nadat Hij op zo’n vreselijke wijze voor de ere van Zijn heiligheid geijverd had.

Hiermee werden de priesters bedoeld, die op een bijzondere wijze tot God naderden en aan wie de toegang tot het Heiligdom openstond.

Beter is de vertaling: zal ik Mij heiligen, en de betekenis dan: zal ik Mij openbaren als een heilig God, zowel door de openbaring van mijn goedheid, genade en al mijn deugden als in de betoning van mijn strafeisende gerechtigheid tegen de zonde. In verband met de voorgaande woorden wil de Heere hiermee zeggen, dat Hij, zowel in de betuiging van zijn goedheid en genade, als in die strafeisende gerechtigheid, verheerlijkt wordt voor het aangezicht van het volk. Waardoor Hij zich openbaart als Degene, die niet met zich laat spotten. Wij hebben deze woorden niet op te vatten als woorden van bestraffing. Zij werden door Mozes gesproken tot waarschuwing, opdat zij in het vervolg ter harte zouden genomen worden.

Dit zeggen is ons tot lering: 1. Dat, als de Heere ons kastijdt om onze zonden, het onze plicht is, onder de tuchtiging stil te zwijgen, niet met God te twisten noch zijn gerechtigheid in twijfel te trekken, noch Hem, wegens al te grote strengheid, te beschuldigen, maar de mond niet open te doen, omdat de Heere het gedaan heeft, niet alleen verdragende, maar ook aan de straf van ongerechtigheid een welgevallen hebben, 2. de sterke drangredenen, om een begenadigde ziel, onder droefheden gerust te stellen en te doen bedaren, zijn degene, die van Gods heerlijkheid ontleend worden. Deze deden Aäron zwijgen. Het is waar, door deze strenge strafoefening werd hij vleselijk aangetast, in hetgeen hem het dierbaarst was, maar Mozes toonde Hem, dat de Heere daardoor aan een ieder klaarheid wilde tonen, dat hij heilig

was, en daarom had hij niets daartegen in te brengen. Is God geheiligd, Aäron is stil, hij bidt de rechtvaardigheid van de heilige God stilzwijgend aan.

In het zwijgen beleed Aäron, dat Gods gerechtigheid boven alles ging, dat, waar God op een dergelijke wijze zich heiligde, hij, de geringe dienstknecht, te zwijgen had.

En Mozes, opdat Aäron, de gezalfde Hogepriester niet door voor de lijken van de gedoden te zorgen, zich op enigerlei wijze verontreinigde (Numeri. 19:11 vv.), riep Misaël en Elzafan, de zonen van Uzziël, de oom van Aäron, (Ex.6:18-22) en zei tot hen: treedt toe en draagt uw broeders, 1) uw betrekkingen, weg, van voor het heiligdom, 2) tot buiten het leger, om ze daar te begraven.

Ook hieruit blijkt, dat bloedverwanten ook van de tweede rang broeders werden genoemd.

In het Hebreeuws eth-phené hakodesch. Zeer juist vertaald, door: van vóór het Heiligdom, d.i. dus in de Voorhof. Zij waren daarom nog niet in het Heilige binnengegaan. Houdt men dat in het oog, dan behoeft het geen bevreemding te wekken, dat de beide genoemde mannen, neven van Nadab en Abihu gelast werden de lijken weg te dragen. Als gewone Levieten mochten zij niet, maar behoefden ook niet de tabernakel binnen te gaan. Het heilige staat hier in plaats van tent der samenkomst.

Toon traden ze toe, en droegen hen in hun rokken, in hun priesterlijke opperkleren, die door hun misdaad mede ontheiligd waren, tot buiten het leger zoals Mozes gesproken had (Hand.5:6-10).

En Mozes zei tot Aäron, en tot Eleßzar, en tot Ithamar, zijn beide andere zonen, hun reeds nu mededelende, hoe zij zich moesten gedragen bij sterfgevallen onder hun familie (Leviticus. 21:10-12); Gij zult van iederrouwteken u onthouden, en alzo uw hoofden niet ontbloten, noch uw kleren verscheuren, noch met los, onordelijk neerhangend haar lopen, gelijk men gewoon is in dagen van zware rouw te doen, noch uw gewaad voor aan de borst scheuren (Genesis 37:29,34; 44:13), opdat gij niet sterft, niet een schuld de dood waardig op u laadt, en niet de grote toorn van God, die voor iedere zonde van het priesterschap moet boeten, (Leviticus. 4:3) over de gehele vergadering kome. 1) Maar uw broeders, het gehele huis van Israël, het overige Israël, welks leden in geestelijke zin uw broeders zijn (Exodus. 4:18) zullen deze brand, die de HEERE aangestoken heeft, bewenen, zij zullen wenen over het treurtoneel, dat de Heere in het vuur van Zijn heilige toorn bewerkt heeft. 2)

Noch Aäron, noch zijn beide overgebleven zonen mochten tekenen van rouw en smart geven, opdat er ook zelfs geen schijn van ontevredenheid of teleurstelling bij hen zou worden gevonden. Als priesters van de Heere moesten zij het volk houden, ook door hun daden, bij deze waarheid, dat de Heere recht is in al zijn wegen en werken.

Waarom mocht wel het volk wenen? Omdat de Heere door het ijvervuur van zijn gerechtigheid twee van de vier priesters had gedood. Het volk mocht wenen over de breuk, welke de Heere in de priesters had geslagen. In de priesters was het gehele volk getroffen.

a) Gij zult ook uit de deur van de tent der samenkomst niet eenmaal uitgaan, om de begrafenis bij te wonen, maar onafgebroken uw priesterlijke bedieningvervullen, opdat gij niet sterft, daar gij aldus een ontevredenheid met de beschikking van God aan de dag leggen zou. Want de zalfolie van de HEERE is op u, 1) en deze zalving met de geest van het leven en van de vreugde zal u sterk maken, om ieder door sterfgeval verwekt smartgevoel te overwinnen. En zij, Aäron en zijn beide nog overige zonen, deden naar het woord van Mozes,

zij gaven hun droefheid door niet één uiterlijk teken te kennen, zij verlieten het heiligdom niet, noch staakten hun dienst om hun doden mee te helpen begraven.

Leviticus. 21:12

De heilige zalfolie is symbool, schaduwteken van de Heilige Geest, van de Geest van het leven. Leven en dood hebben geen gemeenschap met elkaar. Dat moest Aäron, in zijn zich niet bemoeien met de begraving van de lijken, afschaduwen.

Allen bogen zich in hun hart neer voor de wil van God, zij aanbaden met eerbied de hand die hen sloeg en zij gaven daardoor aan alle gelovigen een voorbeeld van zelfverloochening, dat niet genoeg met verwondering kan herdacht worden.

En de HEERE sprak, daarna nog zelf en onmiddellijk tot Aäron, 1) zeggende.

Niet door bemiddeling van Mozes, maar rechtstreeks, zonder tussenkomst, spreekt de Heere tot Aäron. Aäron was nu in zijn Hogepriesterschap bevestigd, had het bevel van de Heere gehoorzaamd, en nu erkent de Heere hem, op bijzondere wijze, in zijn Hogepriesterlijk ambt. Waarschijnlijk ook rechtstreeks, opdat het verbod omtrent wijn en sterke drank des te klemmender zou zijn en er bij Aäron geen vermoeden zou oprijzen, dat Mozes hem of zijn zonen verdacht van onmatigheid.

Wijn en sterke drank zult gij niet drinken, gij, noch uw zonen met u, als gij gaan zult in de tent der samenkomst, alzo, wanneer gij u gereed maakt om uw priesterlijke dienst waar te nemen, opdat gij niet sterft; het zij een eeuwige instelling onder uw geslachten, dat gij zo in matigheid uw heilig ambt waarneemt.

En om onderscheid 1) te maken tussen het heilige en tussen het onheilige,2) en tussen het onreine en tussen het reine, naar de wet, en opdat in de Godsverering niets onbetamelijks insluipe;

Het oogmerk van de Goddelijke wetgever in het geven van het gemelde gebod, is dan geweest, zijn dienaren te leren, alle mogenlijke oplettendheid en voorzichtigheid, waarvan zij door het gebruik van de wijn zeer lichtelijk hadden kunnen beroofd worden, toe te brengen tot het werk van hun dienst, in tegenstelling van het verzuim van Nadab en Abihu die geen onderscheid tussen heilig en gewoon vuur gemaakt hadden, zodat zij altoos in staat zouden wezen, om een behoorlijk onderscheid te maken tussen het heilige en het onheilige en tussen het reine en het onreine.

In het Hebreeuws Hachool. De juiste betekenis is profaan. Voor onrein in de zin van bedorven wordt in het Hebreeuws een ander woord gebruikt. Het woord hier heeft een meer uitgestrekte betekenis, en betekent, het gewone, het alledaagse, hetgeen niet in het Heiligdom mocht komen, of voor het Heilige mocht bestemd worden. Het vuur, dat Nadab en Abihu op het altaar wilden brengen, was geen onrein, maar gewoon, profaan vuur, vuur, dat ook voor de gewone dagelijkse dingen werd gebezigd.

En om de kinderen van Israël, als de voor hen verordende leidslieden en wachters van de wet (Mal.2:7) te leren al de instellingen, die de HEERE, door de dienst van Mozes, tot hen gesproken heeft. 1)

In hoeverre dit bevel van de Heere in hetgeen met Nadab en Abihu voorviel, zijn grond heeft, ofschoon hun misdaad in geen geval moet verklaard worden als vrucht van beschonkenheid, werd reeds in de aanmerking bij Vs. 2 verklaard. Dit bevel staat nog in een ander opzicht met het vorige in verband; zoals toch niets van buiten af de gezalfden priester mocht brengen uit zijn gewijde stemming en de aandacht van zijn ziel, geheel op de aangelegenheden gevestigd, mocht aftrekken, zo mocht ook geen enkele gemoedsaandoening de plaats van deze heilige geestverrukking innemen en haar onmogelijk maken. Wat de sterke drank aangaat, bij de wijn vermeld, men versta onder deze uitdrukking geen gedistilleerde (overgehaalde) dranken of brandewijn, zoals door de Arabieren, ten gevolge van het verbod op wijn door Mohammed uitgevonden, en door hen met al de ontzettende verwoestingen, welke zij aanrichten, tot ons gebracht zijn; maar veeleer kunstwijnen, welke men zich uit appels, dadels en andere vruchten, voornamelijk uit gerst bereidde, dus de bij ons gebruikelijke onvervalste appelwijnen en bieren (het nadere over de onthouding van dergelijke dranken, Numeri. 6:4)

Deze wet, die men hier vindt gegeven, vindt men ook ten opzichte van de tempel, welke aan Ezechiël werd vertoond (Ezech.44:21). Al is deze wet niet gegeven, omdat, zoals men meent, maar zonder bewijs, Nadab en Abihu zich aan dronkenschap zouden hebben schuldig gemaakt, toch staat zij met de daad als daad in het nauwste verband. Deze hadden geen onderscheid gemaakt tussen het profane en het heilige in hun jeugdige overmoed. Overmoed had hen tot zonde verleid. Daarom, omdat ook wijn en sterke drank overmoedig maken, had de priester zich tijdens de heilige bediening van zijn ambt zich van deze dranken te onthouden.

II. Vs. 12-20. Hierna zorgt Mozes er ook voor, dat met de overblijfsels van de voor het volk gebrachte offers naar bepaalde voorschriften gehandeld worde; hij ontdekt daarbij, dat het vlees van het zondoffer niet gegeten, maar buiten de legerplaats verbrand werd, en spreekt nu daarover met Aärons zonen, stelt zich evenwel tevreden met hetgeen Aäron tot verontschuldiging bijbrengt.

En Mozes sprak tot Aäron, en tot Eleßzar, en tot Ithamar, zijn na de geweldige dood van de anderen overgeblevene zonen, om hen na het staken van de offerdienst (hoofdstuk 9) door de (Leviticus. 10:1-11) vermelde voorvallen, aan de offerwet en haar nog niet nagekomen bepalingen (Leviticus. 2:3; 6:16-18; 7:28-34) te herinneren: Neemt het spijsoffer, (Leviticus.

10:17) dat van de vuuroffers van de HEERE overgebleven is, na aansteking vanhet daarvan genomene voor de Heere, en eet dit ongezuurd bij het altaar; want het is een Heiligheid der Heiligheden, een overblijfsel van het offer waarmee men op heilige wijze moet handelen.

Daarom zult gij dat eten in de heilige plaats 1) zonder zuurdeeg bakken, en zonder de vrouwelijke leden van uw geslacht, omdat het uw bescheiden deel en het bescheiden deel van uw zonen uit de vuuroffers van de HEERE is; a)want alzo is mij geboden.

Leviticus. 2:3; 6:16

Aäron mocht niet aflaten te doen naar het woord des Heeren, ook al was zijn ziel doorwond door het plotseling verlies van zijn zonen. Daarom herinnert Mozes hem dit, en hetgeen in het vorige vers ons wordt meegedeeld, opdat van het vuuroffer niets zou overblijven tot op de volgende dag.

Ook de beweegborst en de hefschouder van het dankoffer, (Leviticus. 10:18 vv.) zult gij in een reine plaats 1) eten, gij, en uw zonen, en uw dochters met u, want tot uw bescheiden deel en uw zonen bescheiden deelzijn zij uit de dankoffers van de kinderen van Israël gegeven.

Een reine plaats, d.w.z. een plaats, die niet verontreinigd was. De beweegborst en de hefschouder van het dankoffer behoefde niet in het heiligdom door de priester en zijn zonen gegeten te worden, maar mocht ook in zijn woning gebruikt worden, mits die woning niet door het een of ander verontreinigd was.

De hefschouder en de beweegborst zullen zij, de kinderen van Israël, behalve de vuuroffers van het vet toebrengen, om ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN te bewegen, dat voor u en uw zonen met u tot een eeuwige instelling zijn zal, daar beide stukken ten gevolge van het bewegen de Heere overgegeven en nu door Hem aan Zijn dienaren overgegeven zijn, zoals de HEERE geboden heeft.

En Mozes zocht zeer naarstig de bok van het zondoffer, hij onderzocht, waar het vlees van de tot zondoffer van het volk, (Leviticus. 9:15) geslachte bok gebleven, en of dit naar Gods gebod (hoofdstuk 6:26 vv.) door Aäron en zijn zonen gegeten was, en ziet, hij was verbrand, hij bemerkte, dat dit niet geschied, dat dit zondoffer, verbrand was. Dit om deze met de wet strijdige daad, was hij op Eleßzar en op Ithamar, de overgebleven zonen van Aäron, zeer toornig, dat ook zij zich zoals hun broeders aan lichtvaardigheid in de opvolging van Gods gebodenschuldig gemaakt hadden, zeggende:

Waarom hebt gij dat zondoffer niet gegeten in de heilige plaats, zoals toch uw plicht was geweest? Want het is een Heiligheid der Heiligheden, behorende tot de zeer heilige overblijfselen, en Hij, de Heere, heeft u dat gegeven, opdat gij, terwijl gij het geniet, de ongerechtigheid van de vergadering zou dragen, op u zou nemen en wegdoen, om over die verzoening te doen voor het aangezicht des HEEREN, 1) dit eten is een deel van

uwverzoenings- en middelaarsambt, en maakt de door het offer bedoelde verzoening eerst volkomen.

Deze dingen waren hen gegeven, om door het eten hiervan te tonen, dat de ongerechtigheid, waarvoor de offerande was verordend, op hen gelegd was en door hen werd gedragen, om hierover verzoening te doen voor het aangezicht van de Heere: nl. door het offeren van die offerande en het verrichten van die plechtigheden, welke afschaduwden en vertegenwoordigden het offer van de Messias, waardoor alle boetvaardige en gelovige zondaren waarlijk met God verzoend worden; waarom dan ook het verloste volk tot Gods verheerlijking van de Borg van het eeuwige Verbond belijdt: Waarlijk, Hij heeft onze ziekten op zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen Jesaja 53:4)

Hoe deze woorden door vele uitleggers verstaan worden, is reeds 7:7 aangetoond; wij hebben ons echter daar bij anderen gevoegd, die menen dat het eten van het offervlees door de dienstdoende priester, zoals het aansteken van het vet, een aanneming van het offer door God in zich sluit, en strekt om te bevestigen, dat het offer de verzoening werkelijk aangebracht heeft. Reeds Philo, zoals wij meedeelden, heeft als een voornaam doel van dit eten van het offervlees, de bevrediging van de offeraars met betrekking tot de verkregen vergiffenis vermeld; "want, zegt hij, God zou Zijn dienaar niet geroepen hebben, om aan zo’n maaltijd deel te nemen, indien de zonde niet bepaald vergeven was," Ex.28:38, waarop de verdedigers van de eerste mening zich beroepen, komt bij onze verklaring vol tot zijn recht. Zoals volgens deze plaats de verzoenende kracht van het offer daarvan afhangt, dat de hogepriester als middelaar in heilige tooi voor Jehovah staat, en krachtens deze zijn ambtsheiligheid alle gebreken, die aan de offers kleven, wegneemt, zo wordt hier daardoor, dat de priester, door het eten van het offervlees in onmiddellijke betrekking tot het offer komt, van zijn ambtsheiligheid iets op het offer overgebracht, en alzo de verzoekende kracht van de handeling verstrekt.

Ziet, dit bloed is niet binnen in het heiligdom gedragen, wat toch bij een zondoffer van de gemeente zal moeten geschieden (Leviticus. 4:13), gij moest, maar juist daarom, omdat dit volkszondoffer slechts moetbehandeld worden zoals dat van een stamhoofd of gewoon Israëliet, (Leviticus. 4:25,30,34) ook zijn vlees niet verbrand, maar dat geheel gegeten hebben in het heiligdom, in het voorhof, zoals ik voor al zulke zoenoffers, wier bloed niet in het heiligdom gebracht wordt, geboden heb (Leviticus. 6:25 vv.).

Toen sprak Aäron, 1) tot Mozes: zie, heden hebben zij vóór het brengen van het volksoffer, hun eigen zondoffer, en daarna ook hun brandoffer voor het aangezicht des HEEREN geofferd (Leviticus. 9:8-14) en hebben daarmee beleden evenzeer verzoening en offerdienst nodig tehebben als het volk haar nodig had, en zulke dingen zijn mij, na al de offers gebracht te hebben, wedervaren, dat namelijk twee van mijn zonen door een straffend oordeel van God zijn weggenomen, en wij priesters daardoor als zoiets de dood waardige zondaars zijn aangewezen, zoals alle anderen dit zijn, en had ik heden het zondoffer van de gemeente, gegeten, zou dat goed geweest zijn in de ogen van de HEERE. 2)

Evenals volgens Exodus. 28:38 de Hogepriester met de heiligheid van zijn ambt, de afgebeelde gouden band, aan het voorhoofd voor de Heere zou treden, om als Middelaar zijn volk uit kracht van de heiligheid van zijn ambt, de zonde, welke de heilige gaven van het volk aangekleefd, te delgen, zo wordt hier van het ambtelijk eten van het hoogheilig vlees van het zondoffer, dat de priester bevolen was, gezegd, dat zij daardoor de zonde van de Gemeente zouden dragen om ze te verzoenen.

Aäron neemt het voor zijn beide zonen op, omdat ook hem, en hem voornamelijk, de berisping aangaat. Zo schaduwt hij ook hier reeds af, Hem, die de voorspraak van zijn volk zou zijn.

Aäron wijst Mozes op het feit, dat, nadat hij en zijn zonen, dus ook Nadab en Abihu hun eigen zondoffer hadden gebracht, laatstgenoemden, op bijzondere wijze, door Gods toorn zijn getroffen en Aäron in en door hen. Welnu, indien nu, niettegenstaande het gebrachte zondoffer, het op deze dag zo duidelijk openbaar is geworden, wil Aäron zeggen, dat wij zondaren zijn, niettegenstaande ons Hogepriesterlijk en priesterlijk ambt, zou het dan de Heere aangenaam geveest zijn, indien wij op deze eigen dag, waarop het gericht van zijn toorn ons trof, het vlees van het zondoffer aten, om daardoor te tonen, dat wij, zondige schepselen, bekwaam waren, om de schulden van het volk te dragen en, door het eten van het vlees van het zondoffer, te verzoenen?.

Als Mozes dit hoorde en opmerkte, dat noch lichtzinnigheid in het waarnemen van de Goddelijke voorschriften, noch enige valse voorstelling van een zodanig zondoffer, als ware het onrein, de oorzaak geweest was, dat het vlees niet gegeten was, zo was het goed in zijn ogen, 1) ja, hij moest het goedkeuren, wat Aäron zo-even gezegd had, en het gevoel van persoonlijke behoefte en onwaardigheid bij hem billijken.

Aärons belijdenis is feitelijk een profetie met betrekking tot de toekomstige Hogepriester, die werkelijk bekwaam zijn zal om te doen, wat Aäron slechts als schaduwbeeld doen kan. Terwijl Mozes zich dit woord laat welgevallen, treedt de Wetgever achter de gezalfde Hogepriester terug; en ook dat is wederom een voorspelling op de tijd van het Nieuwe Verbond, wanneer men God niet meer dienen zal in de oudheid van de letter, maar in nieuwheid van de Geest (Rom.7:6). Het is opmerkelijk, dat juist op de dag, waarop de oudtestamentische bedeling aanvangt, zij zo bepaald moet doen uitkomen, eenmaal door een andere te zullen worden vervangen. Maar die oudtestamentische bedeling draagt reeds in zich de kiem van de nieuwtestamentische; want op dezelfde dag, waarop de onbepaalde band, die de oudtestamentische priester aan de wet bindt, door zulk een in het oog vallend Godsoordeel, zoals dat aan Nadab en Abihu volvoerd werd, openbaar wordt, wordt ook de samenspreking gehouden over het gebruik van het vlees van het zondoffer, met erkenning van de vrijheid van de priester in de letter der wet.

Het blijkt, dat Aäron oprechtelijk zocht te doen en te laten God welbehagelijk te zijn, en die dat doen in eenvoudigheid van hart, zullen bevinden, dat Hij niet nauw let op hetgeen wij hiertegen doen. Ook behoren godvruchtigen geneigd te zijn, gunstig op te nemen en goedgevendheid te tonen, als er geen moedwillige verachting, maar veeleer eerbied tot een

heilige zaak beoogd is, ofschoon er enige dwaling mocht ingeslopen zijn; immers, men moet niet voorbij zien, dat wij ook mensen zijn, die zwakheden hebben en ook zelf in verzoeking kunnen komen.

HOOFDSTUK 11.

OVER HET ONDERSCHEID TUSSEN REINE EN ONREINE DIEREN.

Vs. 1-47. Nu, daar de priesterstand reeds handelend is opgetreden, en de Godsverering geordend is, laat de Heere ook die wettelijke bepalingen volgen, welke Israël moet opvolgen, om het algemeen priesterlijk karakter, welke aan het gehele volk eigen is (Exodus. 19:8), en waaraan ieder individu tot in een zekere graad deel neemt, te bewaren, en waar dit voor een ogenblik gestoord en opgeheven is, weer te verkrijgen. Tot bewaring van dit karakter strekken de nu volgende spijswetten tot herstel de reinigingswetten, die zich daarbij aansluiten. De laatste hebben in ons hoofdstuk slechts betrekking op de aanraking van het aas van de gestorven onreine of reine dieren.

En de HEERE sprak, waarschijnlijk op de volgenden dag na hetgeen (Leviticus. 10:11) is verhaald geworden, dat is naar onze berekening op de 12de Abib, tot Mozes en tot Aäron, 1) zeggende tot hen, van uit de tent dersamenkomst.

De priesters vooral was het geboden het volk te onderwijzen in alle wetten van God. Daarom sprak de Heere het volgende niet alleen tot Mozes, maar ook tot Aäron. Bovendien stond Aäron Mozes voortaan ter zijde, als wachter van het volk.

Spreekt tot de kinderen van Israël, zeggende: a) dit is het gedierte dat gij alleen eten zult uit alle beesten, die op de aarde zijn, 1) onder de verschillende soorten van de viervoetige landdieren.

Deuteronomium. 14:4 Hand.10:14

Hetzelfde onderscheid, dat God, wat de geschiedenis van de genade aangaat, heeft vastgesteld, dat Hij Zich een volk uitverkoren en in een bijzondere betrekking tot Zich geplaatst heeft, terwijl al de andere volken van de aarde overgelaten zijn aan hun eigen wegen en aan de ontwikkeling van de zondige natuur, die in de mens is, dat onderscheid zal nu ook op het gebied van de natuur, door te onderscheiden tussen reine en onreine dieren op de voorgrond worden gesteld; want de natuur is daartoe bestemd een zinnebeeld of afbeelding te zijn van hetgeen op geestelijk gebied of juister nog, in het rijk van God voorvalt. Dit onderscheiden tussen reine en onreine dieren, d.i. van zulke, die gegeten en zulke, die niet gegeten mogen worden, is geen nieuwe zaak. Wij vonden dit reeds ten tijde van de aartsvaders (Genesis 7), en dit heeft zich later voortgeplant onder alle volkeren van de oude wereld, ofschoon naar de verschillende godsdienstige begrippen van ieder volk, in een verschillende vorm. Maar hier geschiedt hetzelfde wat wij bij Leviticus. 1:2 met betrekking tot de mede reeds aanwezig offerdienst konden opmerken: de Heere ordent en regelt hier, hetgeen reeds aanwezig is in verband tot de gedachten van het heil, welke Hij over Israël heeft, en neemt dit zo in het godsdienstige leven van zijn volk op. In Leviticus. 20:24 vv. wijst de Heere er uitdrukkelijk op, dat wij hier werkelijk in de reine dieren een vertegenwoordiging van Israël, of een belichaming van zijn wezen bezitten, tegenover de nog onreine volken; tot bevestiging van deze opvatting dient dientengevolge het visioen dat Petrus

had (Hand.10:10 vv.)) die juist omdat hem reine en onreine dieren zonder onderscheid tot slachten en eten worden getoond, erkennen zal, dat de door het Oude Testament opgerichte scheidsmuur tussen heidenen en Joden van nu af is weggenomen. Terwijl wij ons nu door de tekst zullen laten aanwijzen, welke dieren in iedere afzonderlijke van de verschillende klassen rein, welke onrein geacht worden, zullen wij later moeten nagaan, welke goddelijke wijsheid onder het kleed van de voorgestelde uiterlijke kenmerken verborgen ligt.

Al wat onder de beesten, de landdieren, de klauw verdeelt, aan de ondervoet twee van voren naar achteren gespleten klauwen heeft, en de kloof van de klauwen in tweeën klieft, en herkauwt, alzo vóór al het andere runderen, schapen, geiten, daarna ook van het wild datgene, waarbij deze beide kenmerken worden aangetroffen (Deuteronomium. 14:5), dat zult gij eten. 1)

Augustinus zegt hiervan het volgende: Het herkauwen betekent een herhaalde kennismaking, of een nadere betrachting van datgene, dat men gehad heeft (Conf. Iren. LV c.
in Psalm 46. Daarom zegt hij ook op een andere plaats: De hoorder van het Woord moet gelijk zijn aan de dieren, die, omdat zij herkauwen, rein genoemd worden. Laat hij niet traag zijn, om, wat hij in de buik van zijn hart heeft ontvangen, te overdenken, en laat Hij, wanneer hij hoort, gelijk zijn aan de etende, en wanneer hij, na het gehoord te hebben, in zijn geheugen terugroept, gelijk zijn aan de herkauwende. Aan het de klauw verderven, en de kloof in tweeën klieven, en het herkauwen, kon men de reine dieren herkennen. Vele van de onreine dieren, welke hier opgesomd werden, stonden bij de heidenen in hoog aanzien. Dat zal ongetwijfeld ook een van de redenen zijn geweest, waarom de Heere ze Israël verbood te gebruiken.

Deze nochthans zult gij niet eten, van degenen, die alleen herkauwen, of de klauwen alleen verdelen; de kameel, die een onverdeelde ondervoet heeft; want hij herkauwt wel, maar verdeelt de klauw niet; die zal u onrein zijn.

En het konijntje, 1) of juister, de klipdas, die toch met het konijn veel overeenkomsten heeft, want het herkauwt wel, maar verdeelt de klauw niet, maar heeft een poot met meerdere tenen; dat zal u onrein zijn.

De klipdas (Hebreeuws: Schaphan, Arabisch: Wabr) iets kleiner dan een kat, is bruinachtig, grauw of geel van kleur, en in de landen van Libanon en Jordaan te huis, maar wordt ook in Arabië en Afrika gevonden. Het heeft levendige ogen, ronde oren en een zeer korte staart, houdt zich in holen en klipgaten op, waar zij in grote massa’s leven en is zeer weerloos en vreesachtig (Psalm. 104:18 Spreuken. 30:26;). Het vlees is vet en wit, zoals dat van jonge hoenders en wordt door de Arabieren gegeten, maar nimmer aan een gast voorgezet.

En de haas, 1) want hij herkauwt wel, maar verdeelt, zoals de klipdas of het konijn, de klauw niet; die zal u onrein zijn.

De haas is een knaagdier, hij maakt, zoals de vroeger genoemde klipdas, beweging met de bek, alsof hij herkauwt, en zelfs nog Linnaeus heeft hem onder de herkauwende dieren gerekend. Onze tekst stelt dus de zaak voor, zoals zij zich voordoet, naar de gewone volksmening, zonder zich nu verder in natuurkundige beschouwingen te verdiepen.

Ook het zwijn, want dat verdeelt wel de klauw, en klieft de kloof van de klauwen in tweeën, maar herkauwt het gekauwde niet; dat zal u onrein zijn.

Van hun vlees zult gij niet eten en hun dood aas niet aanraken, 1) zoals gij ook dat van een rein dier niet aanraken zult (Vs. 39); zij zullen u onrein zijn.

Twee kentekenen worden hier dus voor de landdieren vermeld, welk vlees men eten mag;
zij moeten herkauwende dieren zijn; 2. zij moeten geheel gespleten hoeven hebben. Wat zal dit nu betekenen? In welk verband staat dit tot het innerlijke geestelijke onderscheid, dat er bestaat tussen Israël en de heidense volkeren? Reeds Luther heeft zeer terecht het herkauwen voorgesteld als beeld van de herhaalde betrachting en verwerking van het Goddelijke woord! Israëls voorrecht als Gods Verbondsvolk bestaat in het bezit van het zuivere woord van God. Het zal dit boek der wet dan ook niet van zijn mond doen wijken, maar het dag en nacht overdenken, om het te houden en te doen naar al wat daarin geschreven staat Jozua 1:8. Geschiedt dit, dan zal Israël rechte paden maken voor zijn voeten op de rechte weg (Hebr.12:13) en niet zijn als de heidenen, wier overmoed en vermetelheid, hoogmoed en eigenzinnigheid in de dieren, die op een hoef gaan, een ronde poot hebben, of op hun poten springen, hun beeld vinden.

Dit zult gij eten van al wat in de wateren is, van de verschillende soorten van waterdieren, al wat in de wateren, in de zeeën en in de rivieren vinnen en schubbenheeft, dat zult gij eten.

Maar al wat in de zeeën en in de rivieren, van alle gewemel van de wateren en van alle levende ziel, die in de wateren is, geen vinnen en schubben heeft (b.v. kreeften, palingen) dat zal u een verfoeisel zijn.

Ja! een verfoeisel zullen zij u zijn; van hun vlees zult gij niet eten en hun dood aas zult gij verfoeien, om niet door aanraking daarvan onrein te worden.

Om nogmaals de beide gemakkelijk op te merken kentekenen op te noemen: Al wat in de wateren geen vinnen en schubben heeft, dat zal u een verfoeisel zijn.1)

Vinnen en schubben maken een scherp en bepaald onderscheid tussen de eigenlijk gezegde vissen en alle andere waterdieren; vooral worden de vissen daardoor afgescheiden van de slangen, hoewel zij anders met deze veel overeenkomst hebben. Op de slang, het werktuig van de duivel en het beeld van de zonde, wordt dan wel in het bijzonder bij dit voorschrift gedoeld: Israël is toch gered uit de macht van de overste van de duisternis, en zal geen gemeenschap hebben met zijn onvruchtbare werken, daar het zich bevindt onder de leiding en verzorging van de ware levende God. De heidense volkeren daarentegen mogen genieten wat

zij willen, daar de macht van de satan en van de zonde zich ongehinderd en onafgebroken in hen openbaart.

In Egypte worden nog altijd de vissen zonder schubben als een zeer ongezond voedsel geacht. Ongetwijfeld is ook de aal, als onrein, verboden, omdat deze vis wegkruipt in het modderig slijk van de wateren.

En van de luchtdieren, en wel in het bijzonder van het gevogelte zult gij deze verfoeien, zij zullen niet gegeten worden, zij zullen een verfoeisel zijn: de arend1) en de havik en de zeearend. 2)

De hier opgesomde onreine vogels voeden zich met aas, daarom mochten zij door het volk, dat rein moest zijn en zich met het onreine mocht vermengen, gegeten worden.

Onder zeearend hebben wij te verstaan de lammergier. De vertaling zeearend is minder juist.

En de gier, en de kraai naar haar aard. 1)

In Deuteronomium. 14:13 wordt ook nog de wouw erbij gevoegd, waarschijnlijk ook een valksoort. Naar zijn aard, wil zeggen, het gehele geslacht van die vogels.

Alle raven naar haar aard.

En de struis, 1) en de nachtuil, en de koekoek, 2) en de sperwer naar zijn aard.

De struis eet wel geen aas, maar voedt zich toch met allerlei afval en allerlei plantenstoffen.

Volgens sommigen een haviksoort, welke gebruikt werd bij de jacht op hazen en gazellen.

En de steenuil en het duikertje 1) en de schuifuil.
2)

Naar de mening van velen een pelikaansoort, welke aan de oevers van de Nijl wordt gevonden en in de Rode zee wordt aangetroffen.

Een vogel behorende tot het geslacht van de uilen. In het Chaldees en Syrisch uhu genoemd, naar het geluid, dat hij voortbrengt, nl. het uhu puhu. Het werkwoord in de grondtekst, van dit zelfstandig naamwoord afgeleid, betekent blazen, zuchten. Deze vogel brengt een klagend geluid voort.

En de kauw, en de roerdomp, 1) en de pelikaan.

Eigenlijk een pelikaan. De LXX vertaalt ook zo. De volgende vogel is de zwaan of de visreiger.

En de ooievaar, de reiger naar zijn aard, 1) en de hop, 2) en de vleermuis.

Van deze vogelsoorten, waarover (Deuteronomium. 14:12 vv.) nader zal worden gesproken, worden de meeste ook nu nog door de Arabieren en andere volkeren gegeten. Maar Israël zou, daarvan etende, zich verontreinigen, omdat het daardoor zijn roeping en verkiezing verloochent. Want daar deze dieren van levend vlees of aas, of anders van onreine en walgelijke spijs leven, zich in poelen of andere onreine plaatsen ophouden of ook ‘s nachts uitvliegen, zijn zij een beeld van de heidenen met hun gruwelen en vleselijke lusten en hun geheel losbandige wandel.

Eigenlijk de pluvier, een moerasvogel.

De hop is een vogel van de grootte van een lijster met een grote kuif. Zijn vlees heeft een zeer onwelriekende smaak.

Al het kruipend gevogelte, 1) dat op vier voeten gaat, zal u een verfoeisel zijn.

Eigenlijk alle gewemel van gevogelte. Hier zijn bedoeld de vier voeten hebbende, kleine gevleugelde dieren, uitgezonderd de sprinkhanen.

Dit nochthans zult gij eten van al het kruipend gevogelte, dat op vier voeten gaat, dat boven aan zijn voeten schenkels heeft, om daarmee op de aarde te springen; wat behalve de voeten nog twee springvoeten heeft.

De laatste woorden geven het kenmerk aan van die dieren, welke mogen gegeten worden. Luther heeft zich bij zijn vertaling naar het in de tekst staande leesteken al (lo = niet) gericht; maar deze plaats is een van de 15 in het Oude Testament, waarbij de Masorethen (de Joodse Schriftgeleerden van de 6de tot de 9de eeuw na Christus, die met vaststelling van de Hebreeuwse grondtekst wat het plaatsen van de klinkers aangaat, zich met het stellen van de toontekens en de juiste leesaard bezighielden), op de rand hebben opgemerkt, dat men niet al (in de vroeger opgegeven betekenis) maar met verandering van een letter wl(lo = hem) moet lezen, waardoor dan de hier boven gegeven verklaring gewettigd wordt. Ofschoon de Joden met de meeste zorgvuldigheid toezagen, dat de grondteksten van de Heilige Schrift zuiver behouden werd, was het toch niet te vermijden, dat bij het afschrijven hier en daar een kleine fout insloop, welke in verwisseling van een daarop gelijkende letter of in gelijkheid van klank haar grond vindt. De Masorethen echter hebben, menende zulk een schrijffout te bemerken, haar niet veranderd en hetgeen zij voorgoed hielden, daarvoor in de plaats gesteld, maar het bewuste woord met een cirkeltje of sterretje aangeduid, en daardoor op de verbetering op de rand of onder de tekst opmerkzaam gemaakt.

Van die, de gevleugelde dieren, wier soort is aangegeven, zult gij deze vier soorten eten: de sprinkhaan naar zijn aard, 1) en de solham naar zijn aard, en de hargol naar zijn aard, en de hagab naar zijn aard.

1)Sprinkhanen werden en worden nog door vele volkeren van het Oosten gegeten; zelfs de Grieken vonden de cicaden smakelijk; in Ethiopië was er zelfs een afzonderlijke volksstam, die sprinkhaaneters genoemd werd, omdat hij hoofdzakelijk van deze spijs leefde, zoals later Johannes de Doper (Matth.3:4). Nadat kop, vleugels en poten waren weggenomen, werden deze dieren boven kolen op een blad geroosterd en in boter gebraden en met zout in specerijen gegeten; men heeft ook de gewoonte ze te drogen en daarna tot meel gemalen als koeken te eten. In Arabië worden zij als koopwaren op de markten gebracht, en of aan rissen geregen, of bij de maat verkocht, de kopers doen ze dan in zakken als spijs voor de winter. Van de vier hier opgenoemde soorten is de eerste de vliegende treksprinkhaan (zie Ex 10.12), de solham een grote, vooral vraatachtige soort, de hargol en de hagal hebben geen, of niet tot vliegen geschikte vleugels, en onderscheiden zich van de andere daardoor, dat de eerste zeer groot, de tweede klein (Numeri. 13:33 Jesaja. 40:22), maar zeer talrijk zijn.

De solham is de grote, vraatzuchtige sprinkhaan. De hargol een niet vliegende sprinkhaan en de hagab een sprinkhaan, welke in het Oosten in menigte voorkomt, maar niet kan vliegen.

En alle kruipend gevogelte, ieder gevleugeld insekt, dat vier voeten, maar de beide springvoeten niet heeft, zal u een verfoeisel zijn, dat gij het vlees daarvan niet eet.

En aan deze zult gij verontreinigd worden; zo wie hun dood aas, een gestorven of afgemaakt dier van deze soort zal aangeroerd hebben, zal zelf onrein zijn gedurende het verder gedeelte van de dag tot aan de avond, waarmee devolgende dag begint.

Zo wie van hun dood aas gedragen zal hebben, om het te verwijderen, zal, daar hij door langduriger verkeer met zulk aas in nog hogere graad, dan door blote aanraking zich verontreinigd heeft, niet alleen zichzelf, maar ook zijnkleren, daar deze ermee bevlekt zijn, wassen en hij zal onrein zijn tot aan de avond. 1)

Wat alle andere soorten van vliegende dieren, behalve de sprinkhanen onrein maakt, is, naar het schijnt, hun aangename bewegelijkheid, hun kruipen over de grond; want dat herinnert aan de slang welke veroordeeld werd, om op de buik te kruipen (Genesis 3:14). Daarvan zijn de sprinkhanen om de sprinkbenen, waarmee zij springen, uitgezonderd; behalve dit, voeden zij zich met plantaardig voedsel, en wijzen ons dus heen naar de oorspronkelijke orde in de schepping (Genesis 1:30). Het woord des Heeren gaat hier, zoals reeds in Vs. 8 en 11 voorlopig geschied is, van nu aan bepaald van de onreine dieren, wier vlees men niet eten zal, op de verschillende verontreinigingen over, waarover, behalve in de overige verzen van dit hoofdstuk, ook in hoofdstuk 12-15 gesproken wordt, en toont de verscheidene gevallen aan, waarin de Israëliet zelf onrein werd, d.i. onbekwaam om tot de heilige God en de heilige dingen te naderen, zodat hij aan geen godsdienstige handeling deelnemen en van al wat tot de offermaaltijd behoort, niet mee-eten mocht (Leviticus. 7:19). Deze zogenaamde Levitische verontreinigingen zijn aldus voor hem, die daartoe gekomen was een tijdelijke opheffing van

de betrekking, waarin God tot Israël en Israël tot God stond, en maakten hem voor de tijd dat zij duurden aan een onreine heiden gelijk. Hieronder worden nu verschillende graden van onreinheid opgenoemd; de laagste graad is die, welke in dit hoofdstuk voorkomt, wanneer iemand door de aanraking van een aas, d.i. een dood lichaam zich bevlekt had, om het even of het tot de reine of onreine dieren behoorde. Wanneer het leefde kon men ieder dier, ook een onrein, aanraken en het doden zonder zich te verontreinigen. Maar de aanraking, van een aas maakte in ieder geval onrein; men moest zich dadelijk na de verontreiniging met water wassen, ja! wanneer men het aas van de plaats, waar het lag, verwijderd had, ook zijn kleren wassen en nu gedurende het nog overig deel van de dag, waarop men zich verontreinigd had, verre van het Heiligdom en al wat tot de Godsverering in enige betrekking stond, terughouden. Wij zullen in het vervolg gelegenheid hebben de inwendige grond en de diepere betekenis van deze wettelijke voorschriften aan betonen; voor het tegenwoordige zijn de algemene opmerkingen tot recht verstand van de tekst toereikend.

Elk beest, dus (Vs. 2-8) dat de klauw verdeelt, doch de kloof niet in tweeën klieft, en dat herkauwt, zullen u onrein ten gebruik verboden zijn, evenzo wie deze, als zij dood zijn, aangeraakt zal hebben, zal onrein zijn.

En al wat op zijn poten gaat onder al het gedierte, op vier voeten gaande, als katten, honden, beren en dergelijke, die zullen u onrein zijn, al wie hun dood aas aangeraakt zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

Ook die hun dood aas zal gedragen hebben, om het te verwijderen, zal, behalve zichzelf ook zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond; zij, deze op poten gaande dieren, zullen u onrein zijn.

Verder zal u, behalve het kruipend gevogelte, (Vs. 20 vv.), dit onder het kleiner kruipende gedierte, dat op de aarde kruipt, onrein zijn: het wezeltje, en de muis, en de schildpad 2) naar haar aard;

Onder kruipend gedierte hebben wij niet alleen te verstaan, dat gedierte, dat in het geheel geen poten heeft, maar ook, dat wat zeer kleine of korte poten bezit.

De uitleggers verklaren de Hebreeuwse woorden voor een deel nog van andere dieren, dan in onze vertaling vermeld worden. Wanneer men echter de verschillende verklaringen nagaat, behoeft men des te minder van onze vertaling af te wijken, daar het erop aankomt, de Bijbel overal Nederlands te laten spreken en dus voor de ons vreemde diersoorten zulke op te noemen, die ons bekend zijn en daarmee het meest overeenkomen (Vs. 5, zie Ex 9.32 met betrekking tot de rogge of spelt). Slechts schijnt het, alsof men onder de schildpad ook de kikvors verstaan heeft; men moet eerder denken aan de dhab of dhob (in het Hebreeuws: Zab) een niet giftige, gele hagedis, die zich in de woestijn ophoudt, nimmer water drinkt en waarvan het vlees als dat van de kikvorsen smaakt. Ofschoon zij door sommige stammen van de Arabieren gegeten worden, gebruiken meerdere volkeren ook het vlees van deze overige dieren, al is het dan ook als middel tegen zekere kwalen; maar ook dit zal Israël niet doen, want de Heere is zijn geneesmeester (Ex.15:26)

En de zwijnegel, 1) en de krokodil, 2) en de hagedis, 3) en de slak, 4) en de mol. 5)

In het Hebreeuws Anaka. De LXX mugalh, Spitsmuis. Anderen verstaan eronder, de z.g. Gekko van de Egyptenaars, omdat het werkwoord, waarvan dit zelfstandig naamwoord is afgeleid, stenen betekent, en genoemd dier ‘s nachts een steenachtig geluid doet horen.

In het Hebreeuws Coach. LXX camaileion (Camaleon). Hier door krokodil vertaald. Waarschijnlijk volgens Bochart, de groene hagedis.

Deze hagedis is ongetwijfeld die, welke ongeveer dertig duim lang is en een zeer heldere kleur heeft, maar alles vergiftigt, wat hij aanraakt.

Luther vertaalt blinde slang. Waarschijnlijk die hagedis, die de overgang tot de familie van de slangen vormt. Slak wordt met een ander Hebreeuws woord aangeduid.

In het Hebreeuws Thinschéméth. Dit dier is ongetwijfeld de camaleon. Het werkwoord Nascham betekent, door ademhalen opblazen. En dit is juist het eigenaardige van de camaleon, dat hij, als hij getergd wordt, de buik opblaast en zo enige tijd in die toestand zich houdt.

Die zullen u onrein zijn onder al het kruipend gedierte, zoals het overige kruipende gedierte; deze echter worden hier afzonderlijk opgenoemd, omdat zij in menselijke woningen dikwijls voorkomen, waarom gij u zorgvuldig voordeze wachten zult; al wie die zal aangeraakt hebben, als zij dood zijn, 1) zal onrein zijn tot aan de avond.

Beter, in hun sterven. Ook dan als zij in hun sterven op iets vallen, zal datgene, waarop of waarin zij gevallen zijn, onrein zijn.

Daartoe al hetgeen, dat in huis is, waarop iets hiervan vallen zal, als zij dood zijn, waarop zo’n dier, als het sterft, valt, zal onrein zijn, hetzij a) van elk houten vat, of kleed, of vel, of zak, of elk vat, waarmee enig werk gedaan wordt, dat door de mens bij zijn werk in huis gebruikt wordt; het zal, wanneer zulk een dood dier daarop gevallen is, in het water gestoken worden en onrein zijn en tot verder gebruik ongeschikt tot aan de avond; 1) daarna, nadat het nog het overige deel van de dag in hetwater heeft gelegen, zal het weer rein zijn, en tot gebruik geschikt.

Leviticus. 15:12

Tot aan de avond. De verontreiniging was alleen uitwendig en maakt niet zedelijk onrein, daarom duurde zij slechts tot de avond.

En elk aarden vat, waarin iets hiervan zal gevallen zijn, al wat daarin is, zal onrein zijn, en gij zult dat, wat door het leggen in het water niet weer rein wordt, (Leviticus. 6:28) breken.

Van alle spijze, die men eet, die op zichzelf rein en eetbaar is, waarop het water, dat in een verontreinigd vat geweest is, zal gekomen zijn, die zal onrein zijn; en alle drank, die men drinkt, wanneer die zich in een vroeger verontreinigd vat bevindt, zal in elk vat onrein zijn, en hem, die deze drinkt, verontreinigen.

En al het, van aarden met een deksel gesloten huisraad, waarop iets van hun dood aas zal vallen, zal onrein zijn; de oven, een tot bakken dienende pot, (zie "Ex 16.24) en de aarden pan; een mede tot bereiding van bakwerk gebruikte pot, (Leviticus. 2:7) zal verbroken worden; zij zijn onrein, daarom zullen zij u onrein zijn, zodat gij ze nimmer meer gebruiken moogt.

Doch een springende fontein, of put, kleine groeve met opborrelend water, van vergadering van de wateren, zal rein zijn, ook wanneer een dood aas daarin valt, daar bij de eerste het gedurig toestromende water en bij de tweede de watermassa de onreinheid dadelijk weer wegneemt; maar wie hun daarin gevallen dood aas zal aangeraakt hebben, om het daaruit te halen, zal onrein zijn tot aan de avond en moet zich in water baden.

Doch een springende fontein, of put, kleine groeve met opborrelend water, van vergadering van de wateren, zal rein zijn, ook wanneer een dood aas daarin valt, daar bij de eerste het gedurig toestromende water en bij de tweede de watermassa de onreinheid dadelijk weer wegneemt; maar wie hun daarin gevallen dood aas zal aangeraakt hebben, om het daaruit te halen, zal onrein zijn tot aan de avond en moet zich in water baden.

En wanneer van hun dood aas zal gevallen zijn op enig zaaibaar zaad, dat gezaaid wordt, dat men dadelijk in de aarde zaaien wil, dat zal, in weerwil van de schijnbaar aanklevende onreinheid, rein zijn, omdat het die onreinheiddadelijk in de aarde verliest.

Maar als water op het zaad gedaan zal worden, omdat vóór het zaaien eerst week te maken, zoals dit bij veel zaadsoorten om de tedere kiem geschieden moet, en van hun dood aas daarop, na het vochtig maken, zal gevallen zijn, dat zal, daar met het water ook de onreinheid is ingedrongen, u onrein zijn,1) en mag nu niet gebruikt worden, daar anders ook de daaruit gegroeide vrucht onrein zou zijn.

1)Opmerkelijk is het, dat God alleen de dieren, zonder onderscheid, vóór de val aan de heerschappij van de mensen heeft onderworpen, waaronder de kruipende dieren ons als de verachtelijkste en walgelijkste toeschijnen, en dat God nochthans die geringe dieren, zelfs na de val, gebruikt tot onze leermeesters, om ons een afkeer te doen hebben van alle besmetting van de zonde, daaronder van aardsgezindheid, arglistigheid, vuile reden, kwaadaardigheid enz., hetgeen ons allerdiepst behoorde te verootmoedigen.

En wanneer van de dieren, die u tot spijze gegeven zijn, iets, dat naar de wet (Vs. 2-22) op zichzelf rein is, en naar de regel geslacht, door u mag worden gegeten, zijn natuurlijke dood zal gestorven zijn, dan verliest het daardoor het karakter van een rein dier; wie dit dode aas zal aangeraakt hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

Ook die van hun dode aas gegeten zal hebben, zal zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond; en die hun dode aas zal gedragen hebben, om het te verwijderen, zal zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond.

Als de diepsten grond van de verontreinigingen (zie Le 11.25) leren wij uit al wat tot heden gezegd is, de aanraking met dood en verderf kennen; daarmee zal een ieder, die tot het volk van God behoort, niets te doen hebben. Want "de dood met de verderving achter zich is de onvermijdelijke, door de vloek van de zonde (Exodus. 2:17; 3:19) veroorzaakte uitgang uit dit aardse, zondige leven, waarin, wat de zonde op geestelijk gebied is en werkt, storing en verwoesting van het leven, een verscheuren, oplossen en uiteenvallen van het door God verenigde, ook op lichamelijk gebied tot zijn volle en besliste openbaring komt." Het meest verontreinigt de aanraking van een menselijk lichaam en maakt deze bijzondere reinigingsmiddelen nodig (Numeri. 19) daar hier de dood zich dadelijk in zijn eigenschap als vloek van de zonde openbaart. Waar hij nu ook aan het levende schepsel in deze eigenschap openbaar wordt, d.i. waar een dier niet door de mens, de opperheer van de aardse schepping, geslacht of gedood, maar ten gevolge van de vloek van de zonde, die op de gehele schepping rust, gevallen en gestorven is, daar wordt evenzo onreinheid bewerkt, ofschoon dan ook in mindere graad, ten nadele van hem, die met zulk een aas op enigerlei wijze in aanraking geweest is; een onreinheid, welke hem van alle omgang met God, de God van het leven, die het leven liefheeft, zo lang uitsluit, totdat deze verontreiniging deels door de kracht van het water, deels door de invloed van de frisse lucht weer weggenomen is. Wij, die staan in het Nieuwe Verbond, dragen de naam van Hem, die de vloek van de zonde uitgedelgd, de macht van de dood overwonnen heeft en zullen dat leven van de Geest persoonlijk in ons dragen, als die tot een woonstede van God in de Geest door de doop geroepen zijn. Daarmee overwinnen wij de ons overal in het dagelijks leven omringende macht van de dood. Maar voor Israël was deze nieuwtestamentische tijd nog niet aangebroken; daarom moest naar een uitwendige hulp worden omgezien en wel door middel van de beide elementen, die de natuurlijke zinnebeelden van het leven zijn, door lucht en water. Van nu aan gaat de openbaring van God weer op het vroeger onderwerp terug, de onreine en ten gebruik verboden dieren; zij telt ze evenwel niet nog eenmaal op, maar vermeldt vooral de kruipende landdieren; al deze dieren zullen verboden zijn, hetzij dat zij op de buik gaan, zoals de slangen en de wormen, of op vier poten, zoals ratten, muizen, wezels enz., of op veel poten, zoals de insekten.

Wanneer de Heere hier en in Le.17:15 vv. het eten van ‘t aas van reine beesten nog niet zo streng verbiedt, zoals Deuteronomium. 14:21, maar de onreinheid ten gevolge van dit gebruik, zoals door ‘t gbruik van het in zijn bloed gestikte, zich slechts uitstrekt tot aan de avond; geschiedt dit zeker, omdat men in de woestijn nog weinig vee en geen gelegenheid had om het vlees van gestorven, of door het wild gedierte verscheurde beesten nog enige waarde te doen behouden, door het over te laten voor een vreemdeling, of het te verkopen aan een buitenlander. Het meest kwam het met Gods wil overeen, wanneer men zulk vlees dadelijk de honden voorwierp (Ex.22:31)

De Heere verbiedt hier niet het eten van het dode aas van de reine dieren, zoals dit later geschiedt (Deuteronomium. 14:21), maar geeft alleen te kennen, dat deze onrein zouden zijn tot aan de avond, zoals hij, die het in zijn bloed gestikte gebruikt. Wij hebben hier nu geen

verschil in opvatting, geen tweeërlei wetgever, één hier en één in Deuteronomium, maar een en dezelfde, die echter met tijd en tijdsomstandigheden te rade gaat. Dit gebod hier gold voor de woestijn, waar men nog geen overvloed van beesten had, en daarom het vlees van gestorven of verscheurde beesten zeer goed kon gebruiken. Toen Israël echter Kanaän zou binnengaan, hield deze reden op en moest men het dode, of gestikte, of verscheurde overlaten aan de vreemdeling, of moest men het verkopen. Raakte men het echter aan, ook in de woestijn, dan was men onrein tot de avond. Wilde men geheel en al de wil van God volbrengen, dan moest men het de honden voorwerpen. (Exodus. 22:31)

Voorts al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, zoals de slangen, zal een verfoeisel zijn; het zal niet gegeten worden.

Namelijk: Al wat op zijn buik 1) wat zonder poten gaat, zoals slangen en wormen, en verder al wat gaat op zijn vier voeten, of al wat vele voeten heeft, onder alle kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, zoals de (Vs. 29) genoemde dieren met de insekten, die zult gij niet eten; want zij zijn een verfoeisel.

Bij het woord voor "buik" Nwxkwordt in de Hebreeuwse Codex de voorlaatste letter (de met een cirkel aangeduid, en òf groot òf op een in het oog vallende wijze gedrukt, want zij is de middelste letter in de gehele Pentateuch (de 5 boeken van Mozes); met zulk een nauwkeurigheid hebben de Mazorethen op ieder afzonderlijk woord, ja, op iedere enkele letter in de Heilige Schrift acht gegeven, en ze allen naar haar getal en plaatsing juist berekend.

Maakt uw zielen niet verfoeilijk aan enig kruipend gedierte, dat kruipt; tot een voorwerp van afschuw in mijn ogen; en verontreinigt u niet daaraan, door het eten of de aanraking van zijn aas, dat gij daaraan, daardoor met iets verontreinigd zou worden, dat u uit mijn gemeenschap sluit.

a) Want Ik ben de HEERE uw God; daarom zult gij u heiligen, en heilig, rein van alle bevlekking zijn, omdat Ik heilig ben; juist omdat gij een heilig God tot uw Verbondsgod hebt, en gij zult daarom uw ziel niet verontreinigen aan enig kruipend gedierte, dat zich op de aarde roert, daar dergelijk dier vóór alle andere de onreinheid, die in de natuur doorgedrongen is, in zijn afzichtelijke beweging aanschouwelijk voorstelt.

Leviticus. 19:2; 20:7; 1 Petr.1:16

Want Ik ben de HEERE, die u uit Egypte doe optrekken, opdat Ik u tot een God zij, en opdat gij heilig zijt, omdat Ik heilig ben. Onder de huidige bedeling kan weliswaar deze heiligheid slechts een uitwendige, lichamelijke zijn kan;maar te rechter tijd zal Ik de innerlijke, geestelijke reinheid mogelijk maken, dat deze de plaats hiervan vervangt!

Zoals de dood slechts in het geloof kan worden overwonnen, zo is er evenzo tegen de onreinheid van de natuur geen andere macht dan het geloof. En wanneer de wetenschap, zonder dat zij door de op zichzelf arme elementen van de natuur heendringt tot de diepste

grond van de wereld, het Woord, dat bij God en God was, de Mozaïsche waarschuwing voor hetgeen gruwelijk is, als Joods vooroordeel beschouwt en uit eigen begeerte en lust de verfoeiselen van de natuur aanraakt plaatsen wij daartegenover wat Judas schrijft (Vs. 10,19): "Maar dat wat zij niet weten, dat lasteren zij; en hetgeen zij natuurlijk, als de onredelijke dieren weten, daarin verderven zij zich. Deze zijn het, die zichzelf afscheiden, natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende.".

Dit, wat nu gezegd is, is de wet van de beesten en van het gevogelte, en van elke levende ziel, die zich roert in de wateren, en van alle ziel, die kruipt of schuifelt op de aarde.

Om te onderscheiden tussen het onreine en tussen het reine, niet om Mijnentwil, want Ik heb ze geschapen, maar om uwentwil, dat gij daaruit de betekenis van uw roeping als volk van mijn eigendom leert verstaan, tot een volk, dat lijnrecht staat tegenover zonde en duivel en dat worstelt om de verlossing van dood en verderf, en alzo onderscheid leert maken en tussen het gedierte, dat men eten, en tussen het gedierte, dat men niet eten zal. 1)

Overzien wij nu aan het eind van dit hoofdstuk de als onrein en ten gebruik verboden opgenoemde dieren, dan blijkt daaruit, dat het onder de grote landdieren vooral alle verscheurende dieren zijn, die andere levende schepselen verscheuren en met hun bloed verslinden. Van de waterdieren alle slangachtige dieren en slijmachtige schaaldieren. Onder het gevogelte de roofvogels, die het leven van andere dieren vernietigen, door ze te doden; de moerasvogels, die zich met wormen, aas en allerlei onreinheid voeden en de bastaardvogels, de in de woestijn levende struisvogel en de in de duisternis vliegende vleermuis. Eindelijk van de kleine dieren, behalve enige graanetende sprinkhaansoorten alle, maar vooral de slangachtige hagedissen, daar deze dieren deels aan de oude slang herinneren, deels in het stof kruipen, in slijk en modder hun voedsel zoeken en in de slijmachtige hoedanigheid van hun lichaam de verderving afbeelden; dus alle gezamenlijke dieren, die meer of minder de onheilspellende typen zijn van zonde, dood en verderf.

De theocratie of Godsregering in Israël was van zedelijke aard. Juist hier zelfs was de godsdienst van de openbaring alle andere godsdienst overtreffende, dat niet het majestueus-machtige, niet het boeiend-schone, niet het diepzinnig-wijze, maar het zedelijk-goede voor Israël als het hoogste heilgoed gold. Zijn theocratie doelde op de triomf van het zedelijk goede, zocht daarin alleen haar kracht en uitnemendheid, en kan dus slechts door onze blindheid, ons een ogenblik als voor het zedelijk leven gescheiden voorkomen.

HOOFDSTUK 12.

WET VAN DE KRAAMVROUWEN.

Vs. 1-8. Als vervolg op de reeds in het vorige hoofdstuk voor het eerst vermelde reinigingswetten spreekt de Heere hier over zulke verontreinigingen, welke niet van buitenaf komen, zoals dit bij de aanraking van een dood aas het geval is, maar uit het menselijk lichaam zelf voortkomen; en het eerst over de onreinheid van de kraamvrouwen, hoelang deze duurt en hoe zij weggenomen moet worden.

Verder sprak de HEERE, waarschijnlijk op dezelfde tijd, dat Hij de wet over de reine en onreine dieren gaf (Leviticus. 11:1 vv.) tot Mozes, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: wanneer een vrouw zaad gegeven, een kind gekregen, en een jongetje gebaard zal hebben, zo zal zij eerst zeven dagen onreinzijn; alzo volgens de dagen van de afzondering van haar ziekte, als zij de gewone maandelijkse vloed van bloed heeft, (Leviticus. 15:19) zal zij onrein 1) zijn.

Die onreinheid kwam niet voort uit ontvangenis of het baren van de vrucht zelf, maar deze diende ter uitbeelding van de algemene, diep ingewortelde verdorvenheid van de menselijke natuur, zelfs van de baarmoeder, ja van de ontvangenis af. (Psalm. 51:7).

Deze ceremonie heeft tweeërlei doel. Want, vooreerst worden de Joden herinnerd aan de algemene verdorvenheid van de natuur, vervolgens wordt hun het middel tegen het kwaad aangewezen. Waarom de vrouw, die ontvangen en gebaard heeft, onrein wordt verklaard, is volstrekt niet duister. Namelijk, omdat het gehele geslacht van Adam is bezoedeld en bevlekt, zodat de moeder vanwege het kroost, dat zij baart, reeds de onreinheid zich op de hals haalt, en vervolgens het kroost door de geboorte zelf bezoedelt. Hieruit blijkt, hoe bedorven en vuil onze toestand is in de ogen van God, wanneer wij door het geboren worden, ja, zelfs vóór onze geboorte, de verontreiniging aan onze moeder meedelen. Volgens velen is het aangenomen, dat het een grove dwaling is, dat hier slechts de wellust in de gemeenschap tussen man en vrouw wordt verondersteld. Want de reiniging wordt niet geëist, tenzij na het baren. Door deze heilige handeling wil God het oude volk leren, dat alle mensen, als liggende onder Zijn toorn, geboren worden, en dat zij de erfzonde met zich meebrengen, welke zelfs de moeder bezoedelt. Indien iemand tegenwerpt, dat het heilige huwelijk op die wijze tot oneer en schande wordt gemaakt, dan hebben wij dit antwoord gereed: dat het huwelijksbed onbevlekt is, dit is toe te schrijven aan de tedere liefde van God. Dat daarom man en vrouw, wettig verbonden, kinderen verwekken, moet niet eenvoudig voor geoorloofd worden gehouden, alsof de generering volstrekt alle smet mist, maar uit toegevendheid en door een bijzondere privilege, omdat de heiligheid van het huwelijk bedekt, hetgeen overigens tot schuld kon aangerekend worden en zelfs de vuilheden van onze bedorven natuur wegneemt. Waaruit blijkt, dat geen huwelijk als oneerbaar kan gebrandmerkt worden, dat met oog op het verwekken van wettig kroost, gesloten is. Daaruit volgt echter volstrekt niet dat de kinderen, die daaruit gewonnen worden, heilig zijn en vrij van verderf, omdat onder het vonnis van de vloek liggen, wie uit ongelovigen geboren werden. Wie na van gelovigen hun oorsprong

hebben, worden door bovennatuurlijke genade en door bijzondere aanneming bevrijd van het algemeen verderf. En dit heeft God openlijk en juist getuigd willen hebben, door deze offerande voor hun reiniging te verordenen. Want, ofschoon Mozes alleen over de moeder schijnt te spreken, Lukas echter, als vertrouwbaar uitlegger, vat tegelijk haar kroost erbij. Indien nu iemand vraagt, of niet de besnijdenis, om nu het bederf van de bedorven natuur weg te nemen, voldoende was, antwoord ik: dat hierdoor nog beter is uitgemaakt, hoedanig onze onreinheid is, om welke te reinigen, God niet met een symbool tevreden was, maar opdat Hij de Zijnen in een gedurige overdenking zou oefenen, een tweede tot hulp er heeft bijgevoegd en dit voornamelijk heeft gedaan, omdat Hij weet, hoe diep de huichelarij bij de mensen zit, hoe zij, ten opzichte van hun gebreken, zich vleien, hoe moeilijk het is hun trotsheid te vernederen, en waar zij gedwongen worden hun ellendige toestand te erkennen, hoe gemakkelijk het vergeten ervan hen bekruipt. Daarom, omdat hier uitdrukkelijk van de besnijdenis sprake is, meen ik, dat dit bij wijze van anticipatie gezegd is, opdat de Israëlieten niet zouden tegenwerpen, dat, omdat de besnijdenis voorging, de reiniging, waarover hij nu spreekt, overbodig zou zijn.

a) En op de achtste 1) dag zal, naar het reeds aan Abraham gegeven gebod (Genesis 17:12) het vlees van zijn voorhuid, namelijk van het nieuwgeboren knaapje, besneden worden.

Luk.1:59; 2:21 Joh.7:22

Ook, wanneer die achtste dag op een Sabbat viel, moest de besnijdenis plaats hebben. De besnijdenis mocht niet worden uitgesteld, tenzij overgrote zwakheid van het kind dit belette.

Daarna, nadat deze zeven dagen geëindigd zijn, zal zij, de kraamvrouw, nog drieëndertig dagen blijven in het bloed van haar reiniging, in de bloedvloed, waardoor haar lichaam verder gereinigd wordt; niets heiligs zal zij ook in die dagen, ofschoon zij met mensen weer omgang hebben mag, aanraken; zij zal noch aan het Pascha, als dit in deze tijd valt, noch aan andere offermaaltijden deel nemen, en tot het heiligdom zal zij niet komen, totdat de veertig dagen van haar reiniging vervuld zijn. 1)

Als verdere aanleiding tot verontreiniging (zie Le 11.40) wordt ons hier een eigenaardige toestand van het menselijk lichaam voorgesteld, namelijk de zogenaamde vloeiingen van een vrouw, die gebaard heeft, of de onreine afzonderingen, die het gevolg zijn van een pijnlijk en geweldig baren, en zeer natuurlijk in twee soorten verdeeld worden, namelijk de rode en de witte vloed. Ofschoon intussen de in dit hoofdstuk gemaakte scheiding tussen het eerste tijdperk van die onreinheid, welke ook aan anderen zich meedeelt en daarom een afzondering van de vrouw nodig maakt, (Vs. 2 Leviticus. 15:19-24) en het tweede tijdperk, waarin die mededeelbaarheid niet meer plaats vindt en alleen nog maar de afzondering van het heiligdom en de openbare dienst (Vs. 4) nodig is, in het algemeen zowel wat de uitwendige verschijning als wat de tijd aangaat, met die natuurlijke verschijnselen overeenkomt, hebben de bepalingen van de wet met iets geheel anders dan met de afzondering van de vrouw gedurende die weken te doen. Integendeel is het de vloek van de zonde, welke in dat pijnlijk en geweldig baren opnieuw te voorschijn treedt (Genesis 3:16) en die de vrouw nog in hogere graad dan de man dragen moet, daar zij het eerst in overtreding is geweest (1 Tim.2:14); terwijl de natuurlijke

afscheidingen van vloeistoffen, die in de eerste weken veelvuldiger en bloediger zijn dan in de volgende, wanneer zij meer in waterige en slijmerige stoffen overgaan, daarmee in verband staan, dat het menselijk lichaam omwille van de zonde aan dood en verderf is prijsgegeven. Slechts aan de goddelijke genade, welke de mens voortdurend uitstel verleent, moet men het dank weten, wanneer deze afscheidingen in haar geregeld verloop aan de andere kant alleen moeten strekken om weer tot een normale of gezonde toestand te raken. Terwijl de wet een kraamvrouw nu voor onrein verklaart en zelfs een geruime tijd laat verlopen, eer zij weer voor anderen te benaderen is en zelfs in het heiligdom mag komen, hebben deze voorschriften en die van de volgende hoofdstukken, zowel als de eerdere (hoofdstuk 11) en de latere (Numeri. 19) over de onreine dieren en de verontreiniging door aas en door lijken, geen andere bedoeling dan om door het verwekken van sterke weerzin tegen al wat in de natuur dood is of zo genoemd wordt, een diepe afkeer van al wat zonde is en alzo genoemd wordt in te planten en de gevallen mens tot zijn bestendige verootmoediging bij alle hoofdmomenten van het natuurlijke leven: bevruchting, geboorte, voeding, ziekte, dood, daaraan te herinneren, dat alles, ook de lichamelijke natuur, onder de vloek van de zonde ligt; opdat dit een tuchtmeester tot Christus worde, het verlangen naar de Verlosser van de vloek, die ook op het lichaam rust, bestendig opwekke en levendig houde."

In het Nieuwe Testament heeft de Mozaïsche instelling omtrent de kraamvrouwen geen godsdienstige betekenis meer, daar nu een vrouw het beloofde zaad ter wereld gebracht en de Zoon van de begenadigde onder al de vrouwen de moederschoot en al de toestanden, waarin deze na de geboorte verkeert, eens voor altijd geheiligd heeft, zodat alle andere reinigingen van het Oude Verbond tegenover deze reiniging haar waarde hebben verloren. (zie Lu 2.24).

Het uitsluiten van de vrouw, nadat zij moeder was geworden, uit het Heiligdom, gedurende veertig of tachtig dagen, wijst duidelijk aan, dat wij van nature midden in de dood liggen en voor eeuwig buiten het Heiligdom, d.i. de Hemel, zouden gesloten zijn, indien niet onze zonden waren verzoend, en de oorzaak van onze onreinheid weggenomen.

Maar indien zij een meisje gebaard zal hebben, zo zal zij tweemaal zeven dagen, of twee weken onrein zijn, volgens haar afzondering; zoals wanneer zij de maandelijkse vloed heeft; daarna zal zij 2 maal drieëndertig, of zesenzestig dagen blijven in het bloed van haar reiniging (Vs. 2,3).

Het tijdperk van de onreinheid is voor iedere aard door de wet zeer nauwkeurig bepaald. De geringste aard duurde slechts tot de avond van de dag, waarop zij begon (Leviticus. 11:24 vv.; 15:16-18); voor zwaardere verontreiniging is de tijdruimte van een week bepaald (Leviticus. 15:19-24 Numeri. 11:19 vv.). Bij ziekelijke toestanden duurt deze onreinheid nog een week nadat de ziekte geweken is (Leviticus. 15:25-30; 1-15). Maar hier bij de kraamvrouw, komen bij de 7 of 14 dagen van haar onreinheid 33 of 66 dagen, gedurende welke zij thuis moet blijven en niet in de tabernakel mag komen, zodat het tijdperk van de volkomen reiniging 40 of 80 dagen bevat. Al deze tijdsbepalingen hebben een zinnebeeldige betekenis. Wat inzonderheid het getal 40 aangaat, daarover wordt bij Exodus. 24:18 gesproken. Haar betekenis wordt ons ook hier duidelijk, daardoor wordt de toestand van de kraamvrouw als een gebonden, en met opzicht tot godsdienstige betrekkingen drukkende

toestand voorgesteld. Zij is van zoveel gewicht in de getallensymboliek van het Oude Verbond, dat om harentwille de dagen van de reiniging na de geboorte van een meisje juist op 80 dagen worden bepaald, opdat zij ook hier duidelijk op de voorgrond trede en niet onopgemerkt voorbij ga, wat geschieden zou, wanneer de op bepaalde gronden gevorderde langere duur slechts 10 of 20 dagen bedroeg, wat op zichzelf toereikend was geweest. Waarom moet de tijd van de reiniging bij de geboorte van een meisje langer zijn? Duidelijk is het, dat dit geschiedt omwille van de vloek van de zonde, die de moeder reeds onder deze gehele staat van onreinheid gebracht heeft en nu ook nog meer in het vrouwelijk dan in het mannelijk kind openbaar wordt. Daar komt bij, dat een mannelijk kind van Israël door de besnijding op de 8ste dag (Vs. 3) geheiligd wordt; terwijl het vrouwelijk kind aan dit middel tot heiliging geen deel heeft. Wat het daardoor missen moet, wordt aan het kind door de langere reinigingstijd van de moeder vergoed.

In het Nieuwe Testament heeft de Mozaïsche instelling omtrent de kraamvrouwen geen godsdienstige betekenis meer, daar nu een vrouw het beloofde zaad ter wereld gebracht en de Zoon van de begenadigde onder al de vrouwen de moederschoot en al de toestanden, waarin deze na de geboorte verkeert, eens voor altijd geheiligd heeft, zodat alle andere reinigingen van het Oude Verbond tegenover deze reiniging haar waarde hebben verloren. (zie Lu 2.24).

En als de dagen van haar reiniging voor de zoon, veertig dagen, of voor de dochter, tachtig dagen, vervuld zullen zijn, zo zal zij tot des te bepaalder en inniger toewijding van haar hart aan de Heere, nadat zij zo aangeven tijd vanhet heiligdom verwijderd moest blijven, een éénjarig lam ten brandoffer, (Leviticus. 1:10-13) en vooraf, tot delging van de in haar lichamelijke toestand openbaar geworden zonde, een jonge duif of tortelduif ten zondoffer brengen voor de deur van de tent der samenkomst, tot de priester, in het voorhof.

Die zal dat op de (Leviticus. 5:8,9) bepaalde wijze offeren voor het aangezicht des HEEREN, en zal voor haar verzoening doen; zo zal zij rein zijn van de onreinheid die haar met de vloed van haar bloed heeft aangekleefd, zodat zij nu weer in de rechte betrekking tot de Heere staat en in de Verbondsgenade van Israël delen mag. Dit is de wet van haar, die een jongentje of meisje gebaard heeft.

Maar indien haar hand door grote armoede niet genoeg voor een lam ten brandoffer vindt, zo zal zij, in plaats daarvan, twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, één ten brandoffer en één ten zondoffer, 1) en de priester zal voor haar verzoening doen, eerst met de duif van het zondoffer, en daarna de duif van het brandoffer (Leviticus. 1:15-17) offeren; zo zal zij rein zijn.

Hoewel in Vs. 8 het brandoffer het eerst genoemd wordt, zo werd toch het zondoffer het eerst gebracht tot verzoening van de zonde. Met het brandoffer werd de dank van het hart toegebracht, en kracht en steun gevraagd, om het kind de Heere groot te brengen.

HOOFDSTUK 13.

KENTEKENEN VAN DE MELAATSHEID AAN DE MENS EN DE KLEREN.

Vs. 1-46. Een andere onreinheid, die aan het menselijk lichaam zelf tevoorschijn komt, is de melaatsheid. De priesters moeten hem, aan wiens vlees zich een verdachte huiduitslag vertoont, welke op melaatsheid lijkt, herhaalde malen en zorgvuldig onderzoeken, wanneer zij zich volgens bepaalde kentekenen van de werkelijkheid van de melaatsheid overtuigd hebben, de daardoor aangetaste voor onrein verklaren, deze moet dan afgezonderd wonen, in treurgewaad gekleed en door het geroep: Onrein! Onrein! ieder waarschuwen, dat men hem niet nadere en door hem verontreinigd worde!

Verder sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron 1) (Leviticus. 11:1), zeggende:

Niet alleen spreekt de Heere hier tot Mozes, maar ook tot Aäron, omdat het de roeping van de priesters was, de zieke voor rein of onrein te verklaren.

Een mens, als in het vel van zijn vlees of lichaam, een gezwel, 1) puist, of gezweer, schurft, of witte blaar zal zijn, een opgezwollen, glimmende plaats ontstaat, en nu de een of andere van deze blaren, die op zichzelf nietsverontrustends hebben, maar ook weer kunnen weggaan, blijft en zich ontwikkelt, welke in het vel van zijn vlees tot een plaag van de melaatsheid 2) zou worden, hij zal dan tot de hogepriester Aäron, of tot een uit zijn zonen, de gewone priesters, gebracht worden.

Omdat de melaatsheid niet de eerste de beste schurftziekte was, en de mens onrein maakte, heeft God de beslissing aan de priesters opdragende, door zekere kentekenen de gewone schurft van de melaatsheid onderscheiden; vervolgens heeft hij het onderscheid tussen verschillende soorten van melaatsheid er bijgevoegd. Want niet alle melaatsheid was ongeneselijk maar, wanneer door het geheel bedorven bloed de huid was verhard, of, tengevolge van het bederf, was opgezwollen. Dit is in de eerste plaats wel op te merken dat de naam lepra bij de Grieken en Latijnen en de naam teru bij de Hebreeën uitgestrekter betekenis heeft, daar deze ongeneselijke ziekte, omdat zij door de medici genoemd wordt elephantiasis, zowel wegens de verharding van de huid, als wegens de verscheidenheid van kleur. Dat God de priesters, en wel in het bijzonder in eerste aanleg, tot rechters heeft aangesteld, strekt tot bewijs dat de geestelijke dienst van God op meer dan op de gezondheid van het lichaam het oog heeft. Indien iemand vraagt, of de ziekte van de melaatsheid niet besmettelijk was, en het daarom dienstig was, dat allen, die met haar besmet waren, van de menselijke samenleving werden afgesneden, dan beken ik, dat dit wel waar is, maar ik ontken, dat hier dat doel voornamelijk op de voorgrond treedt. Want in het vervolg van tijd konden de medici haar, naar eis van de wetenschap, beter leren kennen, maar God legt deze plicht als nu aan de priesters op, en deelt hen de regel van de onderscheiding mee. En niet stelt hij de Levieten, zonder onderscheid, daartoe aan, maar slechts de zonen van Aäron, die de eersten in rang waren, opdat het gewicht van de uitspraak des te klemmender zou zijn.

In het Hebreeuws Dsara'ath. Het werkwoord in het stamverwante Arabisch, Dsara'a, betekent geselen. De melaatsheid werd dan ook in het bijzonder als een gesel van God beschouwd.

En de priester zal de plaag in het vel van het vlees, puist, schurft of blaar, bezien, zo het aan nature donkere haar in die plaag van het aangestoken lichaamsdeel in wit veranderd is, 1) en het aanzien van de plaag dieper is dan het vel van zijn vlees, de plaats in vergelijking van de overige huid ingezonken en dieper schijnt, het is de plaag van de melaatsheid; als de priester, om het aanwezig gevaar ter rechter tijd te ontdekken, hem bezien zal hebben, dan zal hij hem onrein verklaren.

De melaatsheid, in het Hebreeuws: Zaraath d.i. gesel genoemd, daar zij voor de zwaarste straf van God gehouden werd (Numeri. 12:9 vv.; 2 Kron.26:19), is een in Egypte en het zuidelijk deel van Voor-Azië inheemse ziekte, die zich het eerst aan de opperhuid vertoont, spoedig ook het cellenweefsel, de vethuid en zelfs het gebeente, het merg en de gewrichten aantast, zeer langzaam voortgaat, zeer gemakkelijk besmet en dikwijls op de kinderen tot in het vierde lid overgaat, al is dit dan ook in steeds afnemende graad, zodat zij eindelijk nog maar in zwarte tanden, een stinkende adem en een ziekelijk voorkomen zich openbaart. Wij kunnen de melaatsheid in vier soorten verdelen, van welke hier slechts twee in aanmerking komen, de witte en de knobbelige. Deze, welke ook de Elephantiasis of de gewrichtmelaatsheid genoemd wordt, komt vooral in Egypte voor (zie De 28.27); geen daarentegen is de onder de Hebreeën en Syriërs heersende lepra mosaica. Van deze wordt dan ook in dit hoofdstuk gesproken. De kwaal breekt meestal plotseling uit, in de vorm van een witte vlek of vurigheid, dikwijls niet groter dan een punt van een naald en spoedig, onder de invloed van schrik of andere hevige gemoedsaandoeningen opkomende; de vlek wordt groter, het haar wordt op die plaats wit, de huid valt weg en het vlees wordt rauw. Bij het voortwoeden van de ziekte, die dan ook de inwendige delen aantast, wordt de huid aan het voorhoofd, de neus enz. glimmend wit, opgeblazen, gespannen en dor als leder; soms barst zij open en komen er gezwellen te voorschijn. Van nu af zwellen de uiterlijke ledematen op, de nagels van handen en voeten vallen af, de oogleden krimpen in, het haar wordt met een walgelijk riekende korst bedekt of valt uit. Alle uiterlijke zinnen worden stomp, de ogen verliezen hun glans, zijn zeer gevoelig en druipen voortdurend en uit de neusgaten vloeit een branderig slijm. Waterzucht en verterende koortsen maken gewoonlijk een einde aan het lijden van deze ongelukkigen. Maar soms gaat de ziekte vanzelf weer weg, wanneer de smetstof met alle macht op eenmaal uitbreekt, en de zieke van het hoofd tot de voeten wit wordt. (Vs. 12 vv.).

Dikwijls jarenlang, voordat de ziekte werkelijk uitbreekt, vertonen zich witte, geelachtige, onmerkbare in de diepte van de huid liggende vlekken, in het bijzonder aan de geheime delen, of in het gezicht, aan het voorhoofd, en op de ledematen, waarbij de hoofdharen tegelijk de kleur van de vlekken aannemen. Later dringen deze vlekken door het cellenweefsel tot op de spieren en beenderen, het haar wordt wit als wol en valt uit; er vormen zich harde, geleiachtige verzweringen in het cellenweefsel, de huid wordt hard, ruw en vol spleten, etter komt tevoorschijn, welke grote korsten vormt, die zich van tijd tot tijd losscheuren en waaronder dikwijls vuile, ruwe zweren zitten. Later zwellen de nagels op, krommen zich, vallen af en er vormt zich Entropium, bloedend tandvlees, verstopte neus en sterke

speekselvloed. Stompheid van zinnen, grote zwakte en magerheid, buikloop stinkende adem, algemene waterzucht en sluipkoortsen maken een einde aan het lijden van de ongelukkigen.

Bij de Arabieren geldt de melaatsheid voor geneselijk, als de haar op de witte vlekken zwart zijn gebleven, daarentegen als ongeneselijk, wanneer zij wit zijn geworden.

Maar zo de blaar in het vel van zijn vlees wit is, en dus de tweede van de drie opgenoemde ziekten zich openbaart, en toch haar aanzien niet dieper is dan het vel,en het haar niet in wit veranderd is, de beide kentekenen van de werkelijke melaatsheid, (Vs. 3) nog ontbreken, zo zal de priester hem, die de plaag heeft, namelijk degene die tot hem gebracht is, zeven dagen opsluiten, en daardoor van het verkeer met anderen afzonderen.

Daarna zal de priester op de zevende dag hem opnieuw bezien; indien, ziet, de plaag, naar dat hij zien kan, is staande gebleven, nog even groot gebleven is, en de plaag in het vel niet uitgespreid is, zo zal de priester hem zeven andere dagen opsluiten.

En de priester zal hem andermaal op de zevende dag, na de tweede opsluiting, opnieuw zeven dagen later, bezien; indien, ziet, de plaag ingetrokken, bleker geworden, en de plaag in het vel niet uitgespreid is, zo zal de priesterhem rein verklaren, voor niet meer verdacht van melaats te zijn; het was een verzwering, een eenvoudige huiduitslag en geen melaatsheid. En hij, de voor rein verklaarde, zal zijn kleren wassen, dan is hij ook wettelijk of levitisch rein, en kan zich weer onder de mensen begeven en tot het heiligdom naderen.

Maar zo de verzwering, de uitslag, in het vel geheel uitgespreid is, nadat hij, de daardoor aangetaste, na de eerste opsluiting (Vs. 4) opnieuw aan de priester tot zijn reiniging zal vertoond (Vs. 6) en dan nog rein verklaard zijn, zo zal hij andermaal aan de priester vertoond worden.

Indien de priester merken zal, dat, ziet, de verzwering in het vel uitgebreid is, zo zal de priester hem onrein verklaren: het is melaatsheid. 1)

Nadat hiermee (Vs. 2-8) het eerste geval, wanneer de melaatsheid uit verschillende huidzweren uitbreekt, vermeld en de wijze ontwikkeld is, hoe de priester de werkelijke van de schijnbare kenmerken van de melaatsheid zeker kan onderscheiden, stelt de Heere daarna (Vs. 9-17) een tweede geval voor, dat de melaatsheid niet door bepaalde kentekenen zich laat aankondigen, maar onverwachts uitbreekt. Ook hier openbaart dit hoofdstuk een zeer juiste kennis van de zaak zelf en angstvallige zorgvuldigheid reeds in geneeskundig opzicht, zodat zij, die de onmiddellijke goddelijke ingeving van de Heilige Schrift niet willen erkennen, tenminste de diepe wijsheid van de menselijke wetgever moeten belijden. Voor ons echter, die weten dat Mozes wel van de Egyptische (knobbel) melaatsheid, maar nog niet van de eigenlijk Joodse (witte) kennis moest dragen, is deze wijsheid een nieuw bewijs, dat hier niet een mens, maar de Heere zelf spreekt, die reeds nu zijn volk, eer het in het bezit van het beloofde land gesteld wordt, die kennis van zaken en gezondheidsmaatregelen, met betrekking tot de in Kanaän wachtende ziekte meedeelt, waarover de wetenschap van onze dagen tot nog toe geen meerder licht heeft kunnen verspreiden.

Wanneer de plaag van de melaatsheid, of liever een teken, dat aan melaatsheid doet denken, in een mens zal zijn, zo zal hij dadelijk tot de priester gebracht worden, opdat die hem onderzoeke.

Indien de priester dan merken zal, dat, ziet, een wit gezwel, melaatsheid, in het vel is, dat het haar in de omtrek, reeds in wit veranderd heeft, en behalve dit,gezondheid van levend rood vlees 1) in dat gezwel is; en op die plaats voortwoekert;

In het Hebreeuws Michjath basar chai. Door onze Statenvertalers weergegeven door gezondheid van levend vlees. Deze vertaling is minder zuiver of duidelijk. Beter is het te vertalen, en een teken van levend, d.i. wild vlees in het gezwel is. Wel betekent het eerste woord, beweging van het leven, of levensonderhoud, maar hier en in Vs. 24 heeft het die van, teken, kenteken. Zo vertaalt ook de Syriër en Onkelos. Wat Mozes hier dan leert op goddelijk bevel, leert ook het verloop van de ziekte. Want bij deze soort van melaatsheid is er in de gezwellen noch etter noch vuil water, maar zij zijn weggetrokken in de dikke, witte huid maar daaronder verschijnt het wilde, sponsachtige vlees, dat ook pleegt voor de dag te komen, en soms in grootte een moerbei nabij komt, waarop het ook zeer lijkt, zoals Hillary heeft opgemerkt.

Dat is zeker een verouderde melaatsheid, die in het vel van zijn vlees verborgen geweest en eerst nu tevoorschijn gekomen is; daarom zal hem, de aangetaste, de priester zonder uitstel, onrein verklaren; hij zal hem niet tot verdere onderzoeking doen opsluiten, want hij is reeds onrein.

En zo de melaatsheid in het vel geheel uitbot, opeens met kracht uitbreekt, en de melaatsheid het gehele vel van hem, die de plaag heeft, van zijn hoofd tot zijn voeten met witte blaren bedekt heeft, naar al het gezicht van de ogen van de priester; zodat de priester, waar hij ook ziet, niets dan melaatsheid ontdekt.

En de priester merken zal, de zieke ook verder aan de verborgen leden van zijn lichaam beziende, dat, ziet, de melaatsheid zijn gehele vlees overal bedekt heeft, zo zal hij hem, die de plaag heeft, rein verklaren; zij is geheelin wit veranderd: hij is rein; met dit snel en volkomen uitbreken van de ziektestof is tegelijk een crisis gekomen, waarop de genezing volgt, de witte blaren veranderen dan dadelijk in korsten, die vanzelf afvallen, zodat het kwaad weggenomen is.

Maar op de dag dat levend rauw vlees daarin gezien zal worden, wordt bij het afvallen van de korsten dat vlees gezien, dan zal hij, de vroeger rein verklaarde, toch nog onrein zijn, en zich aan de priester vertonen.

Als dan de priester dat levende rauwe vlees gezien, zich van de aanwezigheid daarvan overtuigd zal hebben, zal hij hem onrein verklaren; dat levende vlees is onrein: het is melaatsheid, het geweld van de ziekte is nog niet gebroken, zoals in het rauwe vlees openbaar wordt; zodat men de verdere ontwikkeling van de ziekte eerst moet afwachten.

Of als dat levende vlees verkeert, en in wit veranderd zal worden, nadat het eerst een rode kleur had, zo zal hij wederom tot de priester komen.

Als de priester hem bezien zal hebben, dat, ziet, de plaag in wit veranderd is, zo zal de priester hem, die de plaag heeft, rein verklaren: hij is rein, daar is geen gevaar meer te vrezen. 1)

Hieraan sluit zich nu (Vs. 18-23) een derde gevaar aan, namelijk, wanneer de melaatsheid zich uit een reeds genezende gewone zweer ontwikkelt en zich door dezelfde kentekenen openbaart als die welke volgens Vs. 28 uit de gewone huid uitbreekt. De wijze, waarop zulke zieken door de priester moeten behandeld worden, komt geheel met de eerste overeen.

Het vlees ook, als in dit vel een op zichzelf weinig betekenende zweer zal geweest zijn, zo het genezen is.

En daarna in de plaats van die zweer, een wit gezwel, of een witte roodachtige blaar worden zal, zo zal het aan de priester vertoond worden.

Indien nu de priester merken zal, dat, ziet, haar aanzien lager is dan het vel, en het haar in wit veranderd is, (Vs. 3), zo zal de priester hem onrein verklaren: het is de plaag van de melaatsheid, zij is door de zweer uitgebot.

Wanneer nu de priester die bezien zal hebben, dat, ziet, geen wit haar daaraan is, en die, de aangestoken plaats, niet lager dan het vel, maar ingetrokken is, en de zweer begint reeds bleker te worden (Vs. 4,6), zo zal de priester hem ter nadere waarneming zeven dagen opsluiten.

Zo zij daarna geheelin het vel uitgespreid zal zijn (Vs. 7,8), zo zal de priester hem, bij het tweede onderzoek, onrein verklaren; het is de plaag.

Maar indien de blaar in haar plaats gedurende de zeven dagen zal staande blijven, niet uitgespreid zijnde, het is de roof van die zweer, de van de zweer nog overgebleven ontsteking, die in een korst overgaat en als zodanig langzamerhand afvalt, zo zal de priester hem rein verklaren. 1)

Het vierde, tot het voorgaande in betrekking staande geval is het volgende: wanneer aan een brandwond zich kentekenen van melaatsheid opdoen: hierin moet de priester handelen, zoals in het derde geval.

Of wanneer in het vel van het vlees een vurige brand zal geweest zijn, en het gezonde van die brand een witte roodachtige of witte blaar is, en op de verbrande plaats een etterende puist zich vertoont, die er roodachtig of wit uitziet.

En de priester die gezien zal hebben, dat, ziet, het haar op de blaar in wit veranderd is en haar aanzien dieper is dan het vel: het is melaatsheid, door de brand is zij uitgebot (Vs. 20). Daarom zal hem de priester onrein verklaren: het is de plaag van de melaatsheid.

Maar indien de priester die merken zal, dat, ziet, op de blaar geen wit haar is, en zij niet lager dan het vel maar ingetrokken is, de in het begin roodachtige ofblinkende kleur van de zweer begint te verbleken, zo zal de priester hem zeven dagen opsluiten.

Daarna zal de priester hem op de zevende dag weer bezien; indien zij geheel uitgespreid is in het vel, zo zal de priester hem onrein verklaren, het is de plaag van de melaatsheid (Vs. 22).

Maar indien de blaar in haar plaats, op de plaats van de brandwond, staan zal blijven, noch in het vel uitgespreid maar ingetrokken, de kleur geheel verdwenen zalzijn, het is een gezwel van de brand; daarom zal de priester hem rein verklaren; want het is de roof van de brand 1) (Vs. 23).

In de vijfde plaats wordt over het geval gehandeld (Vs. 29-37), dat op een met haar bezette plaats van het menselijk lichaam, het hoofd of de kin, zich een zweer vormt, die aan melaatsheid doet denken; ook dan moet de priester handelen als in het vorige geval.

Verder, als in een man of vrouw een plaag zal zijn in het hoofd of in de baard.

En de priester de plaag zal bezien hebben, dat, ziet, haar aanzien dieper is dan het vel, en geelachtig, rosachtig, dun haar, dat in gezonde toestand donker is, daarop is, zo zal de priester hem onrein verklaren: het, een dergelijke uitslag, waarbij diepere plekken of kloven in de huid ontstaan en het haar zijn natuurlijke kleur verliest en uitvalt, is schurft, het is melaatsheid van het hoofd of van de baard.

Maar als de priester de plaag van de schurft zal bezien hebben, dat, ziet, haar aanzien niet dieper is dan het vel, en geen zwart haar daarop is, zo zal de priester hem, die de plaag van de schurft heeft, zeven dagen doen opsluiten.

Daarna zal de priester die plaag op de zevende dag bezien; indien, ziet, de schurft niet uitgebreid, en daarop geen geelachtig haar is, noch het aanzien van de schurft dieper dan het vel is.

Zo zal hij, die schurft heeft, zich scheren laten, maar de schurft, de schurftige plaats, zal hij niet scheren en de priester zal hem, die de schurft heeft, andermaal zeven dagen doen opsluiten.

Daarna zal de priester die schurft op de zevende dag, na zijn tweede opsluiting, bezien; indien, ziet, de schurft in het vel niet uitgespreid is en haar aanzien niet dieper is dan het vel, zo zal de priester hem rein verklaren enhij zal zijn kleren wassen en rein zijn, zoals ieder die rein verklaard is, doen moet (Vs. 6).

Maar indien die schurft in het vel geheel uitgebreid is, na zijn reiniging, na zijn terugkering in het dagelijks leven;

En de priester hem opnieuw zal bezien hebben, dat, ziet, de schurft in het vel uitgebreid is, de priester zal naar het geelachtig haar niet zoeken, of het rosachtig, vaal is of niet: hij is onrein; de uitbreiding van de uitslag bewijst reeds duidelijk genoeg de aanwezigheid van de schurft; verdere bewijzen zijn niet nodig.

Maar indien die schurft, voor zover hij zien kan, op de plaats waar zij vroeger te zien was, is staande gebleven en zwart haar daarop gegroeid is (zie "Le 13.31), die schurftheid is genezen, hij, de daardoor aangetaste, is rein: daarom zal de priester hem rein verklaren. 1)

Hierna (Vs. 38,39) wordt in de zesde plaats van de onschadelijke uitslag of de witte melaatsheid (Hebreeuws: bohak) melding gemaakt.

Verder als een man, of vrouw, aan het vel van hun vlees blaren zullen hebben, witte blaren; een puist of een lichte witte vlek.

En de priester zal gemerkt hebben, dat, ziet, ingetrokken witte blaren in het vel van hun vlees zijn de witte vlek niet blinkend wit is, maar er flauw en bleek uitziet: het is een witte puist in het vel uitgebot, geen eigenlijke melaatsheid, hij, de daardoor aangetaste, is rein. 1)

Eindelijk ten zevende (Vs. 40-44), de op een kaal hoofd, het zij voor- of achterhoofd, uitbrekende melaatsheid.

En als een man zijn hoofdhaar voor of achter zal uitgevallen zijn, hij is kaal, hij heeft een kaal hoofd, hij is rein: zo’n kaal worden van het hoofd verontreinigt op zichzelf niet.

En zo van de zijde van zijn gezicht het haar van zijn hoofd op het voorhoofd of aan de slapen, zal uitgevallen zijn, hij is bles, hij heeft een kaal hoofd, hij is evenzo rein.

Maar zo in de kaalheid van achteren (Vs. 40) of in de bles van voren (Vs. 41), een witte roodachtige plaag is, een witrode plek of puist, (Vs. 24), dat ismelaatsheid, uitbottende in zijn kaalheid of in zijn bles.

Als de priester hem zal bezien hebben, dat, ziet, het gezwel van die plaag in zijn kaalheid of bles wit roodachtig is, en wel zoals het aanzien vande melaatsheidvan het vel van het vlees: die op de naakte huid opkomt, dieper dan het vel (Vs. 25), en altijd meer zich uitbreidt (Vs. 27).

Die man is melaats hij is onrein; de priester zal hem geheel onrein verklaren, zijn plaag is op zijn hoofd. 1)

In het eerste lid van het vers zegt hij, dat de melaatse voor onrein moet gehouden worden. Doch in het tweede bericht hij, dat de priester over deze onreinheid vonnis zal vellen, opdat het leger niet wordt aangestoken. Hierom zegt hij: De plaag zou op zijn hoofd zijn, wat van

even dezelfde kracht is, als iemand rechterlijk te brandmerken. Mozes nu neemt als uitgemaakt aan, dat God met openbare eerloosheid tekent, wie Hij met de melaatsheid heeft getroffen, en daarop herinnert hij, dat hij deze straf naar verdienste en naar recht draagt. Het hierna volgende en het daarop volgende bevatten de wijze van uitvoering van het vonnis, nl. dat hij zijn kleed gescheurd zal dragen, hetgeen een teken is van oneer; met ontbloot hoofd zal voortgaan en met bewimpelde mond, opdat hij daardoor zelf een prediker van zijn verontreiniging zij; vervolgens, dat hij woont buiten de legerplaats, als het ware afgesloten van de gemeenschap van mensen. Waar Mozes de tegenwoordige toestand van het volk op het oog heeft, moest hij in de woestijn als vreemdeling verkeren. Want eerst sedert het volk het land bewoonde, zijn de melaatsen gebannen uit steden en dorpen, om, op zichzelf wonende, het leven door te brengen. Dat hier nu beweerd wordt dat zij de mond of de lippen omhuld zouden hebben, daaruit willen sommigen afleiden dat zij de gezonden niet door de stank van hun adem zouden kwellen, maar ik weet niet, of dit wel zo vast is. Ik meen, dat dit moest, omdat zij burgerlijk dood waren; zo was ook die bewimpelde mond een teken van de dood, zodat hun verlaten toestand hen van het gewone leven uitsloot.

Nu volgen eerst (Vs. 45,46) voorschriften voor hem, die door de priester melaats wordt bevonden, waar hij in zijn ziekte wonen en hoe hij zich gedragen zal.

Voorts zullen de kleren van de melaatsen, in wie die plaag is, en die daarom onrein verklaard is, tot een teken van diepe droefheid, gescheurd voor aan de borst ingescheurd (Genesis 37:29) zijn, en zijn hoofd zal ontbloot zijn, zijn hoofdhaar ongekamd en niet gezalfd (Leviticus. 10:6), en hij zal de bovenste lip, de onderkin met de baard a) bewimpelen (Ezech.24:17,22), daartoe zal hij steeds roepen: onrein, onrein! opdat niemand hem te dicht nadere en alzo verontreinigd worde.

a)Klaagl.4:15

Al de dagen, in welke deze plaag van de melaatsheid aan hem zijn zal, zal hij onrein zijn; onrein is hij, hij zal alleen, afgezonderd, wonen; buiten het leger zal zijn woning wezen, 1) opdat niemand door zijn onreinheid bevlekt worde. (Numeri. 12:15; 2 Koningen. 7:3; 15:5).

De reden van deze afzondering van de melaatsen is niet zozeer in de vrees voor een lichamelijke bevlekking gelegen. Deze is alleen bij te nauwe aanraking te vrezen en niet groter dan bij vele andere ziekten; waarom later de melaatsen niet verboden werd in de synagogen te komen, waar zij alleen op een afgezonderde plaats moesten blijven. Veeleer is het de buitengewone hoge graad van levitische onreinheid, welk een melaatse aankleeft en hem niet alleen van het heiligdom, maar ook van alle verkeer van anderen uitsluit, zolang de plaag duurt. Voor een in de hoogste graad onreine wordt hij door de wet eensdeels daarom gehouden, daar hij in zulk een toestand het lichamelijk beeld van de zonde en haar gruwelen met zich omdraagt en anderdeels, omdat hij in zulk een toestand tegelijk een levend lijk (Numeri. 12:12), of een rondwandelend graf is (Sepulcrum ambulans). In het eerste opzicht zullen wij later (Matth.8:2) gelegenheid hebben nog verder over de melaatsheid te spreken; alleen wordt hier nog opgemerkt, dat juist, omdat de melaatsheid het beeld van de zonde en Gods voornaamste gesel is, het onderzoek en de beoordeling van de aangetasten door de priesters als wachters van de wet en plaatsbekleders van God moest geschieden.

II. Vs. 47-59. Met de melaatsheid aan mensen staan in verband zekere verschijnselen aan linnen kleren, of aan gereedschappen, ook aan leren stoffen en voorwerpen. ook deze zullen daarom door de priester onderzocht en, ingeval zij als de werkelijke kleermelaatsheid openbaar worden, met vuur verbrand worden.

Verder als aan een kleed de plaag van de melaatsheid zal zijn, aan een wollen kleed of aan een linnen kleed.

Of aan de scheerdraad, of aan de inslag, aan stof die nog niet bearbeid is, die óf tot uittreksel op de weefstoel, óf als inslag tot weven in het uittrekselbestemd is, van linnen, of aan wol, of aan vel, nog onbewerkt leer, of aan enig vellenwerk, aan enig van leer gemaakt voorwerp.

En die plaag aan het kleed, of aan het vel, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig groenachtig of roodachtig is; het is de plaag van demelaatsheid, een verschijnsel, waaruit de werkelijke melaatsheid ontstaan kan, daarom zal zij de priester vertoond worden. 1)

Het is wetenschappelijk nog niet bewezen, wat onder deze melaatsheid aan kleren en stoffen moet verstaan worden. Enige denken aan vlekken, die voorkomen aan wollen tuig, van de wol van een ziek of dood schaap vervaardigd; maar deze wol mocht in het geheel niet gebruikt worden, en bovendien is hier sprake van nog andere dan wollen voorwerpen. Anderen denken aan een door melaatsen aan kleren en stoffen meegedeelde en ook in deze verder zich uitbreidende melaatsheid; en wanneer ook geneeskundigen een dergelijke aansteking mogelijk achten, toch doelt de wet nergens op een zodanige. Nog anderen zijn van mening, dat de bedoelde kentekenen van melaatsheid niets meer zijn dan gewone uitslag, zoals deze door vochtigheid en gebrek aan lucht ontstaat, en eindelijk een kleed op een stof zo verteert, dat de verteerde stof als molm uiteenvalt. Wij zullen met deze laatste verklaring tevreden moeten zijn, zolang nog niet door verder onderzoek de duistere zaak is opgehelderd.

En de priester zal de plaag bezien; en hij, overtuigd, dat de plaag aanwezig is, zal hetgeen de plaag heeft, het kleed, het tuig, het vel, zeven dagen doen opsluiten.

Daarna zal hij op de gevonden dag de plaag bezien; zo de plaag uitgebreid is aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan het vel, tot wat werkdat vel zou mogen gemaakt zijn, die plaag is een knagende melaatsheid, en het daardoor aangetaste voorwerp is onrein.

Daarom zal hij dat kleed, of die werpte, 1) of die inslag van wol, of van linnen, of alle vellentuig, waarin die plaag zal zijn, verbranden: want het is een knagende melaatsheid; het zal met vuur verbrand worden.

Onder werpte hebben wij te verstaan, het voor de schering bestemde garen, bestaande uit wol of vlas.

Doch indien de priester zal zien, dat, ziet, de plaag aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig niet uitgespreid is.

Zo zal de priester gebieden, dat men hetgeen, waaraan die plaag is, wast en hij zal dat andermaal zeven dagen doen opsluiten.

Zo zal de priester gebieden, dat men hetgeen, waaraan die plaag is, wast en hij zal dat andermaal zeven dagen doen opsluiten.

Als de priester, nadat het gewassen en nogmaals zeven dagen opgesloten geweest is, de plaag zal bezien hebben, dat, ziet, de plaag haar gedaante niet veranderd heeft voor zijn ogen en de plaag niet uitgebreid is, het is onrein, gij zult het met vuur verbranden: het is een ingraving, niet te niet, maar dieper is de plaag gegaan en heeft het kleed, tuig, vel geschaafd, kaal gemaakt aan zijn achterste of aan zijn voorste zijde.

Indien nu echter de priester merken zal dat, ziet, die plaag, nadat zij zal gewassen zijn, ingetrokken is, in vergelijking van haar vroegere groen- of roodachtige kleur, (Vs. 49), verbleekt, dan zal hij ze van het kleed, of van het vel, of van de scheerdraad, of van de inslag afscheuren.

Maar zo zij nog later aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig gezien wordt, het is uitbottende, een plek van nieuwuitbrekende melaatsheid; gij zult hetgeen, waaraan de plaag is, met vuur verbranden.

Maar het kleed, of de werpte, of de inslag, of alle vellentuig, dat gij gewassen en zeven dagen lang opgesloten (Vs. 54) zult hebben, als de plaag daarvan geweken zal zijn, en na het afscheuren of afsnijden van de daardoor aangetaste plaats (Vs. 56) geen vlek zich meer zal vertoond hebben (Vs. 57), dat zal andermaal gewassen worden, en het zal levitisch rein zijn en weer kunnen gebruikt worden.

Dit, het (Vs. 47-58) gezegde, is de wet van de plaag van de melaatsheid, van een wollen of linnenkleed, 1) of een werpte, of een inslag, of alle vellentuig, om dat rein te verklaren, of onrein te verklaren.

Het kleed is voor de mens niet maar iets uitwendigs, het staat innerlijk tot het wezen en de toestand van zijn leven in betrekking. Om deze nauwe en innige betrekking, waarin het kleed tot de mens staat, is voor de wet de melaatsheid van het kleed een beeld van de melaatsheid van de mens en neemt zij daaruit aanleiding om de aard van de menselijke melaatsheid in het voorschrift over de kleermelaatsheid nog duidelijker te doen uitkomen; zoals de heiliging van de menselijke eerstgeboorte zich eerst door de handelwijs met de eerstgeboorte van de dieren in haar diepste diepte openbaart (Exodus. 13:11 vv.). Terwijl nu bij de kleermelaatsheid een spoedige vernietiging door vuur kennelijk bedoeld wordt, zo is tegenover de melaatsheid van

de mensen met alle strengheid toch ook nog een sparen van het leven op te merken; dit kan nu echter alleen zo worden verstaan, dat uit de instandhouding van het menselijk geslacht nog een meer volledige reiniging en heiliging van de melaatsheid zich zou ontwikkelen. Deze hoop is ook later in Christus verwezenlijkt, wiens geboorte uit een vrouw alleen door het sparen van het menselijk leven en geslacht mogelijk is geworden.

HOOFDSTUK 14.

GENEZING VAN DE MELAATSHEID.

Vs. 1-32. Voor het slechts zelden, maar toch nu en dan voorkomend geval, dat een melaatse gereinigd van deze ziekte wordt, worden enkele voorschriften van handelingen, die hierop betrekking hebben, en door de priester bij de reinverklarlng te volbrengen zijn, voorgesteld. Vooreerst vinden wij hier (Vs. 2-8) wat geschieden moet bij de wederopname van de als dood verklaarde in de gemeente van de levende leden van het Verbondsvolk; ten tweede (Vs. 9-32) wat de wederopname van de tot dusver uitgeslotene in de gemeenschap met het heiligdom en de Godsverering bewerkt.

Daarna sprak de HEERE verder tot Mozes (Leviticus. 12:1), zeggende:

Dit zal de wet van de melaatse zijn, ten dage van zijn reiniging a) als hij na genezing van deze ziekte weer rein verklaard en zowel in de gemeenschap van het volk van het Verbond als in die van het heiligdom opnieuw opgenomen wordt. Mijn gebod is, dat hij tot de priester zal gebrachtworden, zich bij hem als gereinigd zal aanmelden, en wat nader bij de legerplaats of de plaats, waar een priester zich bevindt, komen zal.

Matth.8:4 Mark.1:44 Luk.5:14; 17:14

Nu schrijft Mozes voor, hoe zij, die van de melaatsheid genezen zijn, moeten gereinigd worden en in hun vorige toestand hersteld. Tot hiertoe heeft hij geleerd, wie de priester tot de heilige samenkomst mocht toelaten, en onder de reinen optellen; nu schrijft hij het ritueel van de ontzondiging voor, waardoor het volk leert, hoezeer God de onreinheid haat, welke Hij hier door een plechtig zoenoffer beveelt weg te nemen. Vervolgens, dat hij, die genezen was, zou erkennen, dat hij door een bijzondere weldaad van God van de dood werd gered en voor het vervolg meer zich zou inspannen, om rein te blijven. Want de offerande, welke hier wordt voorgeschreven, bestond uit twee delen: een reiniging van de vuile ziekte, en een daad van dankbaarheid. Doch altijd is het ervoor te houden, dat de Israëlieten door deze ceremonie geleerd hebben, God rein en zuiver te dienen en de onreinheden verre van zich te houden, opdat de godsdienst niet zou ontheiligd worden. Daar de melaatsheid een onreinheid was, daarom wilde God, dat zij, die van haar genezen waren, niet in de heilige samenkomst zouden opgenomen worden, dan door tussenkomst van een offerande. Daarom voegt het wel wat waardig is, om aangetekend te worden, nader uiteen te zetten. Aan de priester wordt het ambt van de ontzondiging opgedragen, en echter wordt tegelijk verboden, dat hij niemand zuivert, dan wie reeds zuiver en rein is. Wanneer nu God aan de ene zijde zich de lof van de gezondmaking voorbehoudt, opdat zij niet aan mensen wordt toegeschreven, daar stelt Hij aan de andere zijde de tucht vast, welke Hij wil dat in de Kerk zal van kracht zijn. Opdat het duidelijk in het oog springt, dat het Gode alleen toekomt, de zonden weg te doen. Wat rest daarom de mens, dan dat hij getuige zij en heraut van de ontvangen Goddelijke genade. Want een dienaar van God kan niemand de zonde vergeven, dan wie God reeds de zonde vergeven heeft.

En de priester zal buiten het leger gaan, of buiten de stad waar hij woont, de genezene tegemoet, daar deze de legerplaats of de stad nog niet mag binnengaan. Als de priester merken zal, dat, ziet, die plaag van de melaatsheid van de melaatse genezen is;

Zo zal de priester gebieden, dat men voor hem, die te reinigen zal zijn, twee levende reine vogels 1) neme, die zich in volle levenskracht bevinden, en in hun vlucht opgevangen zijn, alzo geen van de (Leviticus. 11:13-19) opgenoemde soorten, bovendien een stuk cederhout, en een draad scharlaken en een bundel hysop.

De Rabbijnen denken hier aan de mussen, maar het is niet waarschijnlijk, dat juist deze bedoeld zijn.

De priester zal ook gebieden, wanneer deze dingen daar ter plaatse zullen bijeengebracht zijn, dat men de ene vogel slacht in een aarden vat, over levend water.1)

Luther heeft gemeend de laatste woorden zo te moeten verstaan: het vat, waarin de vogel geslacht wordt, moet boven een stromend water, bron of beek worden gehouden; maar de bedoeling is deze: de vogel moet geslacht worden boven een aarden vat, gevuld met water uit een bron of beek, opdat het daaruit droppelende bloed zich met het water vermengt.

Die levende vogel zal hij nemen, en het cederhout, en het scharlaken, en de hysop, de uit cederhout, de bundel hysop en de scharlakenrode wollen draad vervaardigde sprengkwast, en zal die en de levende vogel dopen in hetbloed van de vogel, die over het levende water geslacht is en wiens bloed zich met dat water vermengd heeft.

En hij zal over hem, die van de melaatsheid te reinigen is, zevenmaal sprenkelen met de sprengkwast, welke met de levende vogel in het bloedig water gedoopt is; daarna zal hij hem ten gevolge van deze besprenkeling, rein verklaren, en daarna de levende vogel in het open veld vliegen laten.
1)

Het is duidelijk dat de beide vogels zinnebeelden zijn van hem, die gereinigd moet worden. De eerste vogel, die geslacht wordt, is het zinnebeeld van de melaatse, in zoverre deze, om zijn tot in het diepst van het leven doorgedrongen onreinheid, had moeten sterven; maar Gods barmhartigheid heeft hem het leven teruggeschonken, daarom moet het bloed van de geslachte vogel, in levend of stromend water opgevangen zich daarmee vermengen. Wanneer de reinverklaring volgt, wordt hij aan het leven en wel aan het leven onder en met het volk, dat tot God in Verbondsbetrekking staat, teruggegeven; daarom wordt hij zevenmaal met dat bloedwater besprenkeld en wordt de andere vogel vrijgelaten. Zoals deze nu heenvliegt, waarheen hij maar wil en naar zijn nest terugkeert, nadat hij vroeger gevangen was geweest, zo mag ook de gereinigde, uit de banden van zijn ziekte verlost, van nu aan zich vrij bewegen en tot de zijnen terugkeren. Het nu geschonken leven wordt als een blijvend, fris en gezond leven, zoals de reine leden van Gods volk het bezitten, zinnebeeldig voorgesteld door de drie bestanddelen, waaruit de sprengkwast is samengesteld. Cederhout, dat het bederf weerstaat (Ezech.17:22) scharlakenrode kleur van de wollen draad, die op een krachtig leven wijst (zie

Ex 26.6), hysop die tot bloedzuivering en bevordering van de gezondheid strekt. Niet ten onrechte zien de uitleggers in het dompelen van de levende vogel in het water, dat met het bloed van de geslachte vogel vermengd is en in het later laten vliegen van deze een schaduwbeeld van de heilige Doop (Rom.6:3 1 Joh.5:6)

Het cederhout is, omdat het het bederf tegenhoudt, zinnebeeld van de duur van het leven; het scharlaken, zinnebeeld van de kracht van het leven, en de hysop, zinnebeeld van de reiniging van het ten dode gedoemd zijn. De besprenkeling is een zevenvoudige, om haar het karakter van een goddelijke heilsdaad te schenken, en geschiedt met een mengsel van bloed en water, waarbij het bloed naar het leven, het water naar de reiniging wijst.

Door het bloed van de een, werd de vrijheid van de ander bewerkt, omdat hij niet vrij uitging, tenzij eerst gedompeld in het bloed en water, waarmee de besprenkeling, om de mens te reinigen, plaats had. Zevenmaal werd dit herhaald, opdat de gedurige overdenking van de genade, des te dieper in het geheugen van de mensen werd ingeprent. Want wij weten, dat door het getal zeven in de Schrift dikwijls de volmaking wordt aangeduid. Tot hetzelfde doel schoor zich het haar en waste zich met water, wie genezen was. Echter op de eerste dag mocht hij nog niet naar zijn huis gaan, maar pas op de achtste dag. Ondertussen schoor hij op de zevende dag de baard, de wenkbrauwen van zijn ogen en al het haar, waste zich en zijn kleren, daarop ging hij naar het heiligdom. Zo moeilijk is de mens te gewennen aan de hartelijke erkenning van deze beide zaken, dat hij de ondeugden haat en de genade van God naar waarde schat, waardoor hij gered wordt.

Let men op de samenvoeging van de gemelde dingen met twee vogels, die tevens hiermee werden aangebracht, voorwaar, het kan ons een levendige schildering uitleveren van een boetvaardig en gelovig toevluchtnemende zondaar tot de eeuwig levende en gezegende Zieleborg. Zodanig een toch brengt niet alleen het cederhout als een getuigenis, dat hij Gods genade en de gemeenschap aan de goederen van zijn huis aanmerkt als zijn hoogste goed, en enige troost in leven en in sterven, maar hij voegt daarbij de hysop als een nederige erkentenis, dat hij in een allernaarste staat van ellende ligt neergezonken, vervreemd en afgescheiden van God en Zijn volk, en dat wel naar het allerrechtvaardigst oordeel van God, hetgeen Hij uit aanmerking van zijn bloedzonden vlekken en schulden van harte billijkt en toestemt, hetgeen hij dan ook met nadruk bekrachtigt, wanneer hij twee levende reine vogels aanbrengt, als een erkentenis, dat hij geen waarachtig leven heeft in zichzelf, en dat hij, daar hij dood is door de zonden en de misdaden geen ander leven kent noch begeert, dan datgene, dat alleen door de volkomen onschuldig gestorvenen en weer levend geworden God en Zaligmaker verworven is, en hetgeen de gelovige van het Oude Verbond door de terugwerkende kracht van zijn verdienste werd meegedeeld.

Augustinus in zijn aantekeningen op Psalm. 51 zegt van de hysop: een laag groeiend kruid, dat genezende kracht bezit en geschikt is, om de longen te zuiveren.

Die nu te reinigen is, zal, zoals dit bij alle reinigingen moet geschieden, zijn kleren wassen en al zijn haar van het gehele lichaam afscheren en zich in het water afwassen, zo zal hij rein zijn en al zijn onreinheid vanzich hebben afgeworpen; daarna zal hij in het leger van de

kinderen van Israël, of, wanneer gij het u beloofde land bewonen zult, in zijn stad komen, maar hij zal buiten zijn tent of woning zeven dagen blijven, opdat hij niet in verzoeking kome, gedurende deze tijd van voorbereiding voor de hem wachtende hereniging met de Heere (Vs. 9 vv.) zich door huwelijksgemeenschap, of op enige andere wijze weer te verontreinigen (Ex.19:15).

En op de zevende, de laatste voorbereidingsdag zal het geschieden dat hij nogmaals al zijn haar zal afscheren, voor zover dit inmiddels weer gegroeid is, zijn hoofd en zijn baard en de wenkbrauwen van zijn ogen; ja, al zijn haar op alle plaatsen van zijn lichaam zal hij afscheren, opdat hij niets onreins uit dat oude leven in het nieuwe overneme, en hij zal tot bereiking van dat doel nog eenmaal ook zijn kleren wassen en zijn vlees, het gehele lichaam, met water baden, zo zal hij rein zijn en voor dewederopname in de gemeenschap van het heiligdom zoals het behoort toegerust.

Niet alleen op de eerste dag, maar ook op de zevende moest hij nog eens zijn haar afscheren, als teken van voortdurende reiniging en afsterving van de zonde. Daarop doelt ook het zich opnieuw wassen. Niet alleen van de zonde, maar ook van de dagelijkse zonden moet de gelovige gereinigd worden.

En op de achtste dag 1) zal hij twee volkomen lammeren, het een tot schuld- en eigenlijke wijoffer, het andere tot zondoffer en éénjarig volkomen schaap ten brandoffer nemen, bovendien drie tienden meelbloem in plaats van het anders gewone een tiende (Numeri. 15:4) ten spijsoffer, met olie gemengd, en behalve dit voor de bij het schuldoffer gevorderde dienst (Vs. 14 vv.) één log olie.2)

Evenals op de achtste dag de kinderen na de weggenomen onreinheid, welke zij uit de baarmoeder hadden meegenomen, in de Kerk werden ingezet en daarvan leden werden, zo ook wordt de zevende dag voorgeschreven om hen, die, na de gezondheid terug ontvangen te hebben, als het ware opnieuw geboren waren, in hun vorige betrekking te herstellen. Want voor gestorvenen werden zij gehouden, die de melaatsheid van de heilige samenkomst uitsloot. Daarom wordt het offer verordend, dat de besnijdenis aan de ene zijde vernietigde, bevrijde en herstelde. Verder, niet alles, waarvan hier melding wordt gemaakt, is mij de zin duidelijk, en ik zou willen, dat de lezer niet al te nieuwsgierig was. Sommige dingen kunnen beter verklaard worden. Dat de rechtervinger met het bloed van het offerdier in aanraking werd gebracht, de duim van de hand en de teen van de voet tevens, was omdat de melaatse werd hersteld in datgene, wat tot het gewone leven en zijn gewoonten in betrekking stond, opdat hij zou hebben een vrije ingang, vrij zou mogen horen, kortom, vrijelijk aan de samenleving zou mogen deelnemen, omdat wederkerig het ook betrekking heeft op het spreken en horen. Het hoofd werd gezalfd met olie, opdat in het gehele lichaam er niets onreins zou overblijven.

Ook: zie Ex 29.40.

Allereerst menen wij, de olie hier te mogen begrijpen als een zinnebeeld van de volheid van genade, vrede en barmhartigheid, die in Christus Jezus uit kracht van zijn borgtochtelijke

overneming van en voldoening voor de schuld van het volk is en wordt gegrond, en die de Heilige Geest, door een dadelijke toepassing van de verdienste van de Heiland een gelovige en boetvaardige zondaar tot zijn onuitsprekelijke blijdschap en vertroosting deelachtig maakt en verzegelt.

Zoals het bloed bij het offer van de zonde, zo schaduwt de olie bij de zalving de Geest af. Wanneer door besprenkeling met het verzoenende offerbloed, de zondaar in de genadevolle gemeenschap met de Heere ingezet wordt, zo geldt de zalving met olie de het lichaam en de ziel levensmakende geest, welke daardoor met de kracht van de goddelijke Geest begiftigd wordt. Op deze wijze wordt hij, die van de melaatsheid gereinigd is, met Jehova verzoend en in de rechten en in de genadegaven van het Verbond met zijn God weer ingezet.

De priester nu, die de reiniging doet, zal de man, die te reinigen is en die dingen (Vs. 10) stellen voor het aangezicht des HEEREN, aan de deur van de tent der samenkomst 1) voor het brandofferaltaar, omhem alzo met zijn offergaven voor te stellen.

Later bij de tempel werd een dergelijk offer eerst gebracht in de buitenste voorhof, de voorhof van de melaatsen. Van daar werd hij gebracht naar de poort van Nicanor, omdat het hem nog niet geoorloofd was in de voorhof van de Levieten de voet te zetten, voordat voor hem verzoening was aangebracht.

En de priester zal het ene lam nemen en op de (Leviticus. 7:1 vv.) voorgeschreven wijze offeren tot een schuldoffer met de log olie, die bij de aan het schuldoffer zich aansluitende daad van de toewijding moet gebruikt worden, en zal die, het lam en de olie, nog voor de eigenlijke offering ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN bewegen, door de beweging voorwaarts en terugwaarts (Ex.29:24 Numeri. 3:11).

Daarna zal hij dat lam van de gereinigde laten slachten in de plaats, waar men het zondoffer en het brandoffer slacht, in de heilige plaats aan de noordzijde van hetaltaar (Leviticus. 1:11), want het schuldoffer, evenals het zondoffer en hetgeen daarvan overblijft, is voor de priester (Leviticus. 7:7); het is een heiligheid der heiligheden, men zal met dat vlees op heilige wijze handelen; de priester zal het op een heilige plaats moeten eten (Leviticus. 10:17).

Het eerste dat voor de gereinigde, die nu weer tot het heiligdom en de dienst aldaar toegelaten wordt, moet worden opgeheven, is zijn langdurige verwijdering van dat heiligdom, gedurende welke hij al die plichten en diensten, waartoe ieder lid van Gods volk geroepen is, de Heere is schuldig gebleven; de opheffing volgt uit de aanbieding van een schuldoffer, waardoor bedoeld wordt de schuld te delgen van de roof aan de Heere gepleegd (zie Le 4.2). Het doet niets ter zake, dat de melaatse niet vrijwillig maar gedwongen van het heiligdom en de openlijke godsverering is verwijderd gebleven; hij bleef in ieder geval daarvan verwijderd en is daardoor aan Jehova ontrouw geworden; maar hij zou tot zulk een verwijdering van Jehova niet gedwongen zijn geworden, wanneer er niet wat aan hem geweest ware, dat van de gemeenschap met de Heere uitsluit, namelijk de melaatsheid, dit lichamelijke beeld van de zonde.

En de priester zal, nadat hij de hoornen van het altaar bestreken heeft, van het bloed van het schuldoffer nemen, eer hij dit op de grond bij het altaar uitstort, hetgeen de priester doen zal op het lelletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtervoet (Ex.29:20 vv.) om hem die opgehouden heeft een lid van het priesterlijke volk (Ex.19:6) te zijn, opnieuw als zodanig te wijden en zijn gehoor, zowel als zijn handel en wandel voor het geestelijk leven onder dit volk opnieuw te heiligen, nadat hij aangeven tijd buiten het burgerschap van Israël geleefd heeft.

De priester zal ook uit de log een deel van de olie nemen en zal ze op de linkerhand van de priester gieten.

Dan zal de priester zijn rechterwijsvinger indopen, nemende van die olie, die in zijn linkerhand is, en zal met zijn vinger van die olie zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEEREN, in de richting van de plaats, waar de tent der samenkomst is.

En van het overige van de olie, die in zijn hand zijn zal en door het sprenkelen (Vs. 16) nu geheiligd is, zal de priester doen op het lelletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand en op de grote teen van zijn rechtervoet, boven op het bloed van het schuldoffer, boven op de vroege (Vs. 14), met het bloed van het schuldoffer bestreken plaatsen, opdat de olie met het bloed zich verenige en, zoals dit de Verbondswijding (Ex.24:8), door de melaatsheid vernietigd weer hersteld heeft, zo ook nu weer in betrekking brengt tot de priesterlijke geest, die van nu aan oren, handen en voeten weer zijn invloed zal openbaren.

Wat nog overgebleven zal zijn van die olie, die in de hand van de priester geweest is, zal hij doen op het hoofd van hem, die te reinigen is; om alzo nog de gehelepersoonlijkheid tot een nieuw leven in de Kerk van God te heiligen, zo zal door de verdere handeling met het offer, als het aansteken van de vetdelen en verteren van het vlees, de priester over hem verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN.

De priester zal nu ook het zondoffer bereiden; hij zal het tweede van de beide lammeren naar de wijze van een zondoffer (Leviticus. 4:32 vv.) brengen, en voor hem, die van zijn onreinigheid te reinigen is, ook nogverzoening doen over zijn andere zonden, afgezien van de schuld van de beroving van God, en daarna zal hij van hem het tot brandoffer bestemde eenjarige schaap later slachten, waarmee deze zich, na meegedeelde gerechtigheid, opnieuw de Heere tot een volkomen en onbepaald eigendom overgeeft.

En de priester zal dat brandoffer en dat in drie delen gebrachte spijsoffer, dat de goede wil van de geheiligde te kennen geeft, om van nu aan slechts des te meer op een heilige wandel acht te geven, geheel op het altaar offeren, zo zal de priester ook hierdoor de verzoening voor hem doen, en hij zal rein zijn; aan zijn hereniging met de Heere en zijn heiligdom ontbreekt nu verder niets meer; de wederopname, zoals vroeger (Vs. 4-8) in de burgerlijke, alzo ook nu in de godsdienstige gemeenschap van Israël is volkomen.

Daar het brandoffer voor de Heere dagelijks tweemaal werd gebracht, als geschenk aan de Heere mocht dit in dat geval niet eerder geofferd worden, dan wanneer het zondoffer was gebracht en de melaatse in verzoenende betrekking met God was gekomen.

Maar indien hij arm 1) is, en het met hem zó gesteld is, dat zijn hand dat niet bereikt, dat hij niet in staat is, de (Vs. 10) voorgeschreven offers te brengen, zo zal hij (ten minste) één lam tenschuldoffer, en daarna ter beweging nemen, om voor hem verzoening te doen; daar op dit offer als het eigenlijke toewijdingsoffer het wel bovenal aankomt; daartoe in plaats van drie, één tiende meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer en daarbij een log olie, daar hem hiervan zelfs niet het minste deel kan worden geschonken.

Met de behoeftigen en geringen ging God verschonend te werk, zodat zij geen twee lammeren behoefden te offeren, en Hij hen alzo niet boven vermogen wilde bezwaren. Daaruit blijkt, dat de offerande niet naar de prijs, die het waardig was, werd geschat, maar naar de vrome zin van het hart, wanneer iemand blijmoedig ten offer bracht, naarmate het hem gegeven was.

Bovendien twee tortelduiven, of twee jonge duiven, die zijn hand bereiken zal, daarentegen kunnen in plaats van het andere lam en het schaap om zijn armoedige omstandigheden ook twee duiven worden gebracht, waarvan een ten zondoffer en een ten brandoffer zijn zal.

En hij zal die, op de achtste dag van zijn reiniging, tot de priester brengen, en zich met zijn gaven door deze tot aan de deur van de tent der samenkomst, voor het aangezicht des HEEREN bij het brandofferaltaar laten leiden.

En de priester zal dan eerst het lam van het schuldoffer en de log olie nemen, en de priester zal die, op de voorgeschreven wijze, ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN bewegen.

Daarna ook in alle andere dingen de wijding, zonder welke de wederopname in de gemeenschap van het heiligdom en van de godsverering niet mogelijk is, volkomen naardezelfde wijze, als (Vs. 13-18) is voorgeschreven, volbrengende, zal hij het lam van het schuldoffer slachten en de priester zal van het bloed van het schuldoffer nemen en doen op de rechteroorlel van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtervoet.

Ook zal de priester een deel van die olie op de linkerhand van de priester gieten.

Daarna zal de priester met zijn rechterwijsvinger van die olie, die op zijn linkerhand is, sprenkelen, zevenmaal, voor het aangezicht des HEEREN, in de richting van de tent der samenkomst.

En de priester zal van de olie, die op zijn hand is, enige druppels doen aan het lelletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en aan de duim van zijnrechterhand, en aan de grote

teen van zijn rechtervoet, op de plaats van het bloed van het schuldoffer, dat op die plaatsen reeds gestreken is.

En het nog overgeblevene van de olie, dat in de hand van de priester is, zal hij doen op het hoofd van hem, die te reinigen is (Vs. 18) om de verzoening voor hem te doen, voor het aangezicht des HEEREN.

Daarna zal hij de één van de tortelduiven, of van de jonge duiven bereiden, van hetgeen zijn hand bereikt zal hebben, om daardoor het gebrek van een lam (Vs. 19) te vergoeden.

Van hetgeen zijn hand bereikt zal hebben zal het ene, (Leviticus. 5:8 vv.) ten zondoffer, en het ene in plaats van het eenjarige schaap gebracht (Vs. 19 vv.) ten brandoffer (Leviticus. 5:10) zijn, en zal hij dit laatste brengen boven het spijsoffervan een tiende meelbloem met olie gemengd; zo zal de priester voor hem, die te reinigen is, ook op grond van deze drie verminderde offers, verzoening doen 1) voor het aangezicht des HEEREN, zoals hij dit bij een meer vermogend Israëliet met de volkomen offers doet (Vs. 20).

Al had de melaatse zich niet door eigen schuld de ziekte op de hals gehaald, al kon de melaatsheid in de eigenlijke zin geen zonde worden genoemd, toch werd hij geacht tegen Gods wet, tegen Gods volk te hebben gezondigd, en daarom moest er voor hem verzoening worden aangebracht, als had hij zich met een zware daad van overtreding bezoedeld.

Dat in Vs. 22-31 de wijze van de reiniging van een arme even uitvoerig beschreven wordt als die van een rijke, hoewel hetzelfde ritueel gevraagd werd, bewijst wel van hoeveel gewicht deze daad bij God geacht was.

Dit wat gezegd is geworden (Vs. 21-31), is de wet van hem, in wie de plaag van de melaatsheid zal zijn, wiens hand in hetgeen tot zijn reiniging gevorderd wordt, dat alles niet zal bereikthebben, bij wie alzo daar een verzuim moet zijn, waar verdragen wordt; maar aan het schuld- en toewijdingsoffer mag in geen geval iets ontbreken.

II. Vs. 33-57. Zoals hierboven aan de wet op het onderzoek van de melaatsen zich die over de kleermelaatsheid aansluit, zo worden hier de voorschriften over de wederopname van genezen melaatsen door die over de reiniging van door melaatsheid aangestoken huizen gevolgd; deze voorschriften zullen echter pas geldig zijn, als Israël in Kanaän woont, maar worden reeds nu gegeven, omdat zij tot de reiniging van personen, die melaats zijn geweest, in zeer nauwe betrekking staan.

Verder sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

Als gij zult gekomen zijn in het land van Kanaän, dat Ik u tot bezitting geven zal en Ik, als Degene, die met uw lichamen ook uw woningen in Mijn macht heb, de plaag van de melaatsheid 1) aan een huis van dat land van uw bezitting zal gegeven hebben, om u op meer dan een wijze de zonde als in waarheid afschuwelijk en haar werkingen als in ieder opzicht verderfelijk voor te stellen.

Hier wordt over een ander soort melaatsheid gehandeld, welke, tot onze niet geringe blijdschap, ook heden ten dage onbekend is. Doch evenals God dat volk met een bijzondere privilegie had begiftigd, zo was het ook passende, dat, indien het de genadegaven, waarin het uitmuntte, misbruikte, zijn ondankbaarheid met strengere straffen werd gestraft. Alzo is het niet te verwonderen, dat er straffen zijn opgelegd, waardoor ons, bij het horen alleen, verwondering en schrik overvalt. Het was een treurig schouwspel, de melaatsheid op het menselijke lichaam te zien uitgespreid, maar dit mocht wel een verdichtsel worden genoemd, dat, ook de huizen met melaatsheid werden besmet, welke de bezitters met hun gezinnen uitwierp, omdat, indien zij daarin willens en wetens bleven vertoeven, de besmetting op hun zelf en op al hun vaatwerk oversloeg. Daar nu God hen in het publiek met eerloosheid tekende, wier huizen hij trof met melaatsheid, zo beveelt Hij hen zich schuldig te erkennen, en niet alleen, wanneer de kwaal werkelijk aanwezig was, maar ook, wanneer het vermoeden begon op te komen. Verder blijkt uit deze wet, dat sommigen lichter gekastijd zijn, omdat, indien na het onderzoek van de priester in zeven dagen de plaag niet was vermeerderd, nadat de muren bestreken waren, hij, die bezitter was, naar zijn huis mocht terugkeren. Anderen trof God echter zwaarder, die hun huizen moesten afbreken, omdat de verontreiniging ongeneeslijk was. Ofschoon dit tekenen van Gods toorn waren, heeft Hij echter dat volk in het verzoening aanbrengen voor hun onreinheden geoefend in hun ijver voor hun reinheid, omdat het hetzelfde was, alsof men van de toegang tot het heiligdom was afgesloten, indien men uit een besmet huis kwam. Hoofddoel was daarom, dat men ijverig zich erop moest toeleggen, dat een ieder zijn huis rein en zuiver en van alle onreinheid vrij bewaarde. Indien door de genade van God de plaag week, moest een offerande worden gebracht, evenals voor de mens.

Dat de Heere ook met deze wet kost, daarmee wil Hij het volk leren, dat het niet alleen het bezit van het leven, maar ook het bezit van huizen en goederen Hem verschuldigd is, en dat de reinheid zich daarom moest uitstrekken, tot alles, wat zij uit de handen van de Heilige God hadden ontvangen, om daarmee in alles te betonen een heilig volk te zijn. De melaatsheid aan de huizen werd als een bijzondere straf van God beschouwd. Zij kwam, naar men meent, dan ook alleen in Palestina voor.

Zo zal hij van wie dat huis is, komen en dit ongeval de priester te kennen geven, zeggende: het schijnt mij, het komt mij zo voor, alsof er een plaag in het huis is. 1)

De melaatsheid is in oude tijden veel algemener en heviger geweest dan tegenwoordig, er is daaromtrent menigmaal veel geschied, wat nu niet kan verklaard worden; daarom kan over de melaatsheid in huizen even weinig als over die aan kleren iets zekers gezegd worden. Onder de uitleggers denken sommigen aan salpeter- of muurverrotting, die zich vooral aan vette of niet goed uitgedroogde muren openbaart, de kalk met blaren omhoog werkt en zo doorvreet, dat zij afvalt en diepe groeven nalaat; anderen denken aan plantaardige vormingen, (ook lichenen genoemd) zoals deze zich op verweerde stenen en afgebrokkelde muren vertonen en daar invreten.

En de priester zal gebieden dat zij dat huis ruimen, voordat de priester komt om die plaag te bezien, opdat niet, wanneer hij nu komt en de kwaal als werkelijkemelaatsheid erkent, dadelijk door zijn uitspraak al wat in dat huis is, onrein wordt, en daarna, wanneer alles

vooraf opgeruimd en tegen het gevaar van verontreiniging in veiligheid gebracht is, zal de priester komen, om dat huis te bezien.

Als hij die plaag bezien zal, dat die plaag aan de wanden van dat huis, zijn groenachtige of roodachtige kuiltjes, holten, en hun aanzien lager is dan die wand:

De priester zal uit dat huis, als verdacht van aangestoken te zijn, uitgaan; aan de deur van het huis, en hij zal dat huis, tot verder onderzoek, zeven dagen doen toesluiten.

Daarna zal de priester op de zevende dag terugkeren; indien hij merken zal, dat die plaag aan de wanden van dat huis uitgespreid is;

Zo zal de priester gebieden dat zij de stenen, waarin die plaag is, uitbreken en deze tot buiten de stad werpen, op een onreine plaats;

En dat huis zal hij rondom van binnen doen schrappen, en zij zullen het stof, leem, puin, dat zij afgeschrapt hebben, tot buiten de stad op een onreine plaatsuitstorten.

Daarna zullen zij andere stenen nemen en in de plaats van deze stenen brengen, invoegen, en men zal ander leem nemen en dat huis inwendig daarmee bestrijken.

Maar indien die plaag terugkeert en in dat huis uitbot, nadat men de stenen uitgebroken heeft en na het afschrappen van het huis, en nadat het met ander leem, zal bestreken zijn.

Zo zal de priester, om het andermaal te bezien, komen; als hij nu zal merken, dat, ziet, die plaag aan dat huis uitgespreid is; het is een knagende melaatsheid in dat huis, het (huis) is onrein, zodat allen die het voortaan betreden, of daarin wonen, zich daardoor zullen verontreinigen.

Daarom zal men dat huis, zijn stenen en zijn hout eveneens, geheel afbreken, bovendien al het leem van het huis en men zal het tot buiten de stad uitvoeren aan een onreine plaats.

En die in dat huis gaat op de dag, dat men het, na het eerste onderzoek (Vs. 37) zal toegesloten hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

Die ook, gedurende die dagen van de sluiting, in dat huis te slapen ligt, zal, als nog meer verontreinigd, niet alleen zichzelf maar ook zijn kleren wassen (Leviticus. 11:24 vv.), evenzo die in dat huis eet, zal zijn kleren wassen.

Maar als de priester weer (Vs. 44) zal ingegaan zijn, en zal merken, dat, ziet, die plaag aan dat huis niet uitgebreid is, nadat het huis zal bestreken zijn; zo zal de priester dat huis rein verklaren, omdat die plaag genezen is.

Daarna zal hij, om dat huis te ontzondigen, namelijk in zoverre aan dat huis verschijnselen worden waargenomen, die in de mens het wezen van de zonde voorstellen, nemen, zoals ter

ontzondiging van de genezen melaatse (Vs. 4 vv.), twee vogeltjes, bovendien cederhout, en scharlaken, en hysop.

En hij zal de een vogel slachten in een aarden vat, over levend water (Vs. 5).

Dan zal hij dat cederhout, en die hysop, en het scharlaken, en de levende vogel nemen en zal die, dat alles in het bloed van de geslachte vogel en in het met bloed vermengde levende water dopen; en hij zal dat huis zevenmaal besprenkelen.

Zo zal hij dat huis ontzondigen met het bloed van de vogel, en met dat levend water, en met de levende vogel, en met dat cederhout, en met de hysop, en met het scharlaken.

De levende vogel nu zal hij tot buiten de stad, in het open veld, laten vliegen; zo zal hij over het huis verzoening doen en het zal rein zijn, en weer bestemd totverder gebruik. 1)

Het kleed, waarvan de oorsprong (Genesis 3:21) onmiddellijk van God zelf wordt afgeleid, is het lijf van het lichaam (Deuteronomium. 22:5), maar de woning de tent van de aardse tabernakel 2 Corinthiers. 5:1-4)

Dit (hoofdstuk 13 en 14) is de wet voor elke plage van de melaatsheid, en voor schurft aan de mens.

En voor melaatsheid van de kleren en van de huizen.

Bovendien voor gezwel en voor gezweer en voor blaren, alle soorten van uitslag, zoals en waar zij ook voorkomen.

Voor de priester, die naar zijn ambt over al deze verschijnselen zijn mening zeggen moet, om te leren op welke dag iets onrein, en op welke dag iets rein is, of hij deze of gene onrein of rein verklaren zal. Dit, zoals gezegd werd, is de wet van de melaatsheid, welke uit het midden van mijn volk zal weggedaan worden, hoe en waar zij zich ook vertoont; opdat Israël rein blijve van datgene, waarin de zonde zich als het ware belichaamd!

In Deuteronomium vinden wij geen herhaling van deze wet; slechts een waarschuwing tegen de melaatsheid zelf. In deze wet blijkt niet alleen de zorg van God voor de lichamelijke reinheid, maar ook voor de geestelijke reinheid van Zijn volk.

HOOFDSTUK 15.

MANNEN EN VROUWEN MET EEN ONREINE VLOED, HOE DIE TE REINIGEN.

Vs. 1-18. Behalve over de verontreinigingen door melaatsheid spreekt de Heere ook over die door geslachtsvloeiingen, zowel gezonde als ziekelijke; en wel het eerst over de vloeiingen van de man, beginnende met de ziekelijke en daarna overgaande tot de gezonde of natuurlijke.

Verder sprak de HEERE opnieuw tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

Spreekt tot de kinderen van Israël en zegt tot hen: ieder man, als hij vloeiende zal zijn uit zijn vlees, 1) zijn lichaam zal om zijn vloed, bij een zekere aard van dergelijke vloeiingen, naar de wet of Levitisch onrein zijn en niet in het heiligdom komen, of andere heilige dingen zich voornemen.

In het Hebreeuws Basar, vlees, in de zin van lichaam, zoals in Vs. 13. Volgens Trusen is deze ziekte de z.g. blenorrhaea urethrae. Door deze wetten heeft God Israël ook weer willen tonen, dat het een heilig volk was, en bedoeld de middelmuur van het afscheidsel te vormen tussen Israël en de heidenen.

Dit nu zal zijn onreinigheid om zijn vloed zijn; zo zijn vlees, het geslachtslid dat aan een dergelijke vloed lijdende is, zijn vloed uitzevert, het zaad laat uitvloeien, of zijn vlees van zijn vloed zich verstopt, ten gevolge van verstoppingen de vloed terughoudt, dat is zijn onreinheid.

De uitleggers verschillen van elkaar in de beantwoording van de vraag, of hieronder verstaan moet worden de ziekelijke zaadvloed (gonorr hoeabenigna, niet te vereenzelvigen met de eerst sedert de 15de eeuw n. Chr. voorkomende syphilitische gonorr. virulenta) d.i. een onwillekeurig uit zwakheid van de teeldelen ontstaande droppelsgewijze wegvloeing van het mannelijk zaad, of slechts de uit katarrhalisch lijden ontstaande slijmvloed, die, wanneer hij verstopt is, zeer gevaarlijk worden kan. Waarschijnlijk heeft men aan beide te denken; het komt op de zaak zelf minder aan, meer op de ontzaglijke ernst, waarmee de wet hier en hoofdstuk 12 het gehele geslachtsleven van de mens onder haar tucht en straf neemt. Juist de geslachtsbetrekkingen zullen het meest onder de volkomen zelfbeheersing van de menselijke wil en in de dienst van de Heere staan. Maar hier vooral heeft de zonde met haar duistere macht en verstotende gevolgen zich laten gelden en de bronnen van het menselijk geslacht in de waren zin vna het woord vergiftigd. Dit zal diep worden geprent in het bewustzijn van het volk van het Oude Verbond daarom worden alle verschijnselen op dit gebied, hetzij ziekelijk, hetzij onschuldig, als onrein en verontreinigend beschouwd en behandeld; terwijl andere lichaamstoestanden, zoals haemorrhoïdale vloeiingen, slijm-, etter- en speekselvloeiingen uit mond en neus, uit wonden en zweren met het oog op de wet voor onverschillig worden gehouden.

Elk leger, waarop hij, die de vloed heeft, zal liggen, zal onrein zijn, en elk tuig, waarop hij zal zitten, zal onrein zijn.

5.Een ieder ook, die zijn leger zal aanraken, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en zal onrein zijn tot aan de avond.

En die op dat tuig zit, waarop hij, die de vloed heeft, gezeten zal hebben, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en zal onrein zijn tot aan de avond.

En die het vlees, een of ander lichaamsdeel, van hem, die de vloed heeft, aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

Als ook hij die de zaad- of slijmvloed heeft, op een reine zal gespogen hebben, dan zal hij, die bespogen is, zijn kleren wassen, en zal zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

Evenzo elk zadel of wagen, waarop hij, die de vloed heeft, zal gereden hebben, zal onrein zijn.

En al wie iets, zo’n zadel of wagen, aanraak, dat onder hem zal geweest zijn, zal onrein zijn tot aan de avond; en die het draagt, om het te verwijderen, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

Daartoe een ieder, wie hij, die de vloed heeft, zal aangeraakt hebben, zonder zijn handen met water gespoeld te hebben, al heeft hij dat vroeger gedaan en dus demededeelbaarheid van zijn onreinheid voor dat ogenblik krachteloos gemaakt, die zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

Ook het aarden vat, dat hij, die de vloed heeft, zal aangeraakt hebben, zal gebroken worden (Leviticus. 6:28; 11:33; 14:5), maar elk houten vat, waarin, zoals in het koperen (Leviticus. 6:28), de onreinheid niet zo erg intrekt, zal met water gespoeld worden.

Als hij nu, die de vloed heeft, van zijn vloed gereinigd zal zijn, zo zal hij tot zijn reiniging zeven dagen, van de dag van zijn onreinheid af, voor zich tellen, en zijn kleren wassen, en hij zal zijn vlees met levend, lopend, water baden, 1) zo zal hij rein zijn, en weer tot het heiligdom toegelaten worden.

Zo dikwijls er sprake is van water, komt in de gedachte het woord van Johannes, dat Christus gekomen is met water en bloed, om van de vuiligheid te reinigen en die te verzoenen.

En op de achtste dag zal hij voor zich twee tortelduiven, of twee jonge duiven nemen, en zal voor het aangezicht des HEEREN aan de deur van de tent dersamenkomst komen, en zal ze de priester geven; bij deze reiniging is ook voor een rijke, het voor armen bevolen zondoffer (Leviticus. 5:7) toereikend en is geen groter offer nodig.

En de priester zal die bereiden, een ten zondoffer en een ten brandoffer, volgens de (Leviticus. 5:8-10) voorgeschreven wijze, zo zal de priester over hem voor het aangezicht des HEEREN vanwege zijn vloed verzoening doen. 1)

Behalve de ziekelijke zaad- en slijmvloed is voor de man verder verontreinigend, al is dit dan in mindere graad, zowel de onwillekeurige uitstorting van zaad in slaap, of droom (pollutio), als de willekeurige in de bijslaap, en wordt door deze vloed ook de vrouw onrein.

Verder een man, als van hem het zaad van het bijliggen zal uitgegaan zijn, die zal zijn gehele vlees, lichaam, met water baden en onrein zijn tot aan de avond (Deuteronomium. 23:10 vv.).

Ook elk kleed, en elk vel, leer, waaraan het zaad van het bijliggen wezen zal, dat zal met water gewassen worden en onrein zijn tot aan de avond.

Bovendien de vrouw, als een man met het zaad van het bijliggen bij haar gelegen zal hebben, daarom zullen zij beide zich met water baden en onrein zijn tot aan de avond.
1)

Volgens de meeste uitleggers hebben deze woorden betrekking op de bijslaap en blijkt het ook uit andere uitspraken, dat door de daarbij plaats hebbende uitstorting van zaad een verontreiniging in levitische zin plaats heeft (Exodus. 19:15; 1 Samuel. 21:4 vv.; 2 Samuel. 11:4). Maar anderen (zo ook Luther) verbinden ons vers zeer nauw met de beide vorige, en geven daarvan deze verklaring, dat door de bijslaap van een wettisch onrein man ook de vrouw verontreinigd wordt. Ondertussen wordt door de eerste uitlegging de geslachtsgemeenschap tussen man en vrouw volstrekt niet als zondig en verdoemelijk op zichzelf verklaard; beiden zullen slechts bedenken dat zij daardoor op een gebied overgaan, dat vóór ieder ander een zetel van de zonde is geworden en door de mens, zoals hij nu eenmaal na de zondeval is, zonder zondige prikkel niet meer kan betreden worden, waarom zij ook niet dadelijk daarna in Gods heiligdom mogen ingaan.

Hieruit blijkt, dat in alle schaamachtige zaken de Joden hun onreinheid wordt voor ogen gesteld, opdat zij op die wijze aan eerbied voor het heilige zouden gewennen en op reinheid van zeden zich zouden toeleggen. Wat dan ook uit het slot van het hoofdstuk des te meer blijkt, waar gezegd wordt: "Zodat de kinderen van Israël zich afzonderen van hun onreinigheden, opdat zij niet sterven, indien zij mijn tabernakel zullen verontreinigen." Kort, zeg ik, stelt God Zijn doel hun voor ogen, nl. dat iedere ontheiliging verre van het volk verwijderd blijve, omdat Hij wil, dat bij Zijn dienaren de reinheid van wandel gevonden wordt, daar Hij niet zou kunnen verdragen, dat Zijn tabernakel door enige smet werd ontheiligd.

Zoals de wet aangaande de kraamvrouwen de onreinheid leren, waarin de mens wordt geboren, en zoals de wet, die de melaatsheid betrof, aantoonde, dat zijn gehele natuur bedorven is, zo vermaande deze en de volgende wetten, de oorsprong van dat verderf af te leiden van de verdorven gesteldheid van de ouders, zijnde de beginselen van de geboorte van

de mens zelf besmet; dit, dat Israël alle zijn voorrechten niet aan de natuur, maar aan de genade had toe te schrijven, welke genadebedeling op verzoening was gegrond en met dankbaarheid moest worden beantwoord.

God heeft ons door natuurlijke dingen onderwezen aangaande de ondeugden van het gemoed, en heeft ons geleerd, hoe verfoeilijk die ondeugden zijn, en hoe men ze met alle vlijt moet trachten te vermijden.

Het verband van deze zin geeft duidelijk aan, dat hier bedoeld wordt, de gemeenschap tussen een man, waarover in de vorige verzen gesproken wordt, en een vrouw. Betere vertaling is dan ook in plaats van: een man, die van de man, in de zin van, die man. Luther vertaalt: de vrouw, waarbij zo’n man zal gelegen hebben.

II. Vs. 19-33. De zo-even vermelde verontreiniging van de vrouw door vleselijke gemeenschap met de man brengt als vanzelf tot de verdere verontreinigingen waaraan de vrouw in haar geslachtsleven onderworpen is, zo gaat het goddelijk onderricht nu van de gezonde en natuurlijke toestanden op de ziekelijke over.

Maar als een vrouw vloeiende zijn zal, de gewone maandelijkse zuivering heeft, zijnde haar vloed van bloed in haar vlees, zo zal zij zeven dagen in haar afzondering van anderen zijn; en al wie haar aanraakt, zal onrein zijntot aan de avond.

En al hetgeen, waarop zij in haar afzondering zal gelegen hebben, zal onrein zijn; bovendien alles, waarop zij zal gezeten hebben, zal onrein zijn.

En al wie haar leger aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

Ook al wie enig tuig, waarop zij gezeten zal hebben, aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

Zelfs indien het op het leger zal geweest zijn, of op het tuig, waarop zij zat, als hij dat aanraakte, hij zal onrein zijn tot aan de avond.

Evenzo alsiemand zeker bij haar gelegen heeft, 1) dat haar afzondering op hem zij, zo zal hij, zoals zij zelf (Vs. 19) zeven dagen onrein zijn; daartoe elk leger, waarop hij zal gelegen hebben, zal onrein zijn;
liggen zij nu bij elkaar nadat haar afzondering gekomen is, en hebben zij dan nog met elkaar geslachtsgemeenschap, dan zullen zij beiden uit het volk uitgeroeid worden, het is een vloekwaardige daad (Leviticus. 18:19; 20:18).

Het geval, hier bedoeld, is het intreden van de "afzondering," gedurende de gemeenschap, zodat de man onwillekeurig, zonder dat hij het vooruit kon vermoeden, onrein wordt.

Wij konden hier nu nog nader aanwijzen hoe juist en gegrond al deze wetsbepalingen zijn, die op het geslachtsleven betrekking hebben, wanneer niet de verdere uiteenzetting daarvan veel bezwaar had. Zulke dingen moeten over het algemeen meer tot die school beperkt blijven, waarin de Heilige Geest zelf de opmerkzame bijbellezer brengt; die zal het dan ook niet aan het nodige onderwijs laten ontbreken, zoals wij ook uit alles voordeel kunnen trekken, wat God hier aan Zijn oud Verbondsvolk bevolen heeft, om daaruit de ware reiniging van alle bevlekking van het vlees en de geest te leren kennen 2 Corinthiers. 7:1)

Wanneer ook een vrouw in zieke toestand, vele dagen buiten de tijd van haar afzondering, van de vloed van haar bloed vloeien zal; of wanneer zij vloeien zal boven haar afzondering (Matth.9:20 Mark.5:25 vv. Luk.8:43); zij zal al dedagen van de vloed van haar onreinheid, zolang die ziekelijke toestand duurt, als in de dagen van haar afzondering, geheel op dezelfde wijze, zoals ten tijde van haar maandelijkse vloeiing (Vs. 19 vv.), onrein zijn.

Elk leger, waarop zij al de dagen van haar vloed zal gelegen hebben, zal haar zijn als het leger van haar afzondering; en elk tuig, waarop zij zal gezeten hebben, zal onrein zijn, naar de onreinheid van haar afzondering.

En wie die dingen aanraakt, zal onrein zijn; daarom zal hij zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

Maar als zij van haar vloed rein wordt, dan zal zij (van die dag af) voor zich zeven dagen tellen, zoals hij, die van een zaad- of slijmvloed genezen is (Vs. 13), en daarna zal zij rein zijn en weer tot het heiligdom toegelaten worden.

En op de achtste dag zal zij, zoals de gereinigde man (Vs. 14 vv.) voor zich twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, en zij zal die tot de priester brengen, aan de deur van de tent der samenkomst.

Dan zal de priester een ten zondoffer, opdat de verstoorde betrekking tot de Heere weer hersteld wordt, en een ten brandoffer bereiden, opdat zo de vernieuwde overgave aan God volbracht wordt, en de priester zal, doordie beide offers voor haar, van de vloed van haar onreinheid, verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN.

Alzo, door mededeling van deze voorschriften, die Ik nu aan u, Mozes en Aäron, gegeven heb, zult gij de kinderen van Israël afzonderen van hun, in al de opgenoemdelichaamstoestanden voorkomende onreinheid, opdat zij niet door Mij, de Reine en Heilige, in toorn weggedaan, in hun onreinigheid niet sterven, als zij, deze niet achtende en het hun aangeboden middel, om daarvan verlost te worden, verachtende, in mijn heiligdom zouden komen en mijn tabernakel, die in het midden van hen is, verontreinigen zouden1) (Numeri. 19:13).

Hoe diep alzo de wet van de Israëlieten in de afgrond van menselijke onreinheid moge doen wegzinken, toch laat zij hen daarin niet omkomen, maar trekt hen door de instelling van haar reinigingen weer tot het licht van het goddelijk aanschijn van Jehova.

Dit (Vs. 2-18 en Vs. 19-30) is de wet van hem, die de vloed heeft en van wie in de slaap het zaad van de bijligging uitgaat, zodat hij daardoor onrein wordt.

Bovendien van een zwakke vrouw in haar afzondering, en over het algemeen van hem, die van zijn vloed is vloeiende, voor een man en voor een vrouw; en voor een man, die bij een onreine zal gelegen hebben, op de in Vs. 24 voorgestelde wijze. (Vrgl. de wet over de verontreinigden door doden, Numeri 19).

Duidelijk heeft God door deze wetten willen tonen, dat Israël geroepen was, om een heilig volk te zijn, een volk, dat, in zijn naderen tot de Heere, en in zijn omgang met elkaar, zich als een heilig volk had te gedragen. Wel had de Heere met deze wetten de gezondheid van het volk op het oog, maar de eigenlijke reden lag dieper. Het was te doen, om de gezondheid van de ziel. Israël werd gewezen door de onreinheden van het lichaam op de onreinheid van de ziel, maar ook, dat een onrein en onheilig zondaar niet bij God kon verkeren, niet tot Zijn gemeenschap kon worden toegelaten, tenzij de reiniging en verzoening door het bloed van de verzoening had plaatsgevonden.

HOOFDSTUK 16.

JAARLIJKS ZOENOFFER.

Vs. 1-28. Daar de tot hiertoe bevolen offers en reinigingen niet voldoende zijn, om de volkomen verzoening en de ware levensgemeenschap van Israël met zijn God naar de bedoeling van het Oude Verbond tot stand te brengen, wordt nu ook nog een dag bepaald die de allesomvattende en volkomen verzoening van alle zonden aanbieden en met haar de toegang tot de genadetroon, althans voor deze enkele dag en voor het hoofd van het Verbondsvolk van God banen zal; dit is de grote Verzoendag, waarvan de viering in het nu volgende hoofdstuk tot in de afzonderlijke delen ontwikkeld en als zinnebeeld van de toekomstige eigenlijke Verzoendag geregeld wordt.

En de HEERE sprak tot Mozes, op een van de volgende dagen, nadat de twee zonen van Aäron, Nadab en Abihu door het vuur van Gods toorn verteerd, gestorven waren, als zij genaderd, met een zelf uitgedacht offer gekomen waren voor het aangezicht des HEEREN, om daarmee in het heiligdom te gaan, en gestorven waren;

Ofschoon ook op andere tijden van het jaar de zonden, zowel de openbare als de bijzondere, verzoend werden, en daarvoor al de dagelijkse offeranden toe dienden, moest nu echter een plechtig ritueel de zinnen van het volk opwekken, om zich des te nauwlettender te oefenen, geheel het jaar, in het gedurig zoeken van vergiffenis en opheffing van de zonde. Daarom, opdat zij meer bekommerd zouden zijn, om God te behagen; heeft Hij één verzoening per jaar verordend, welke al de overige moesten heiligen. Overigens, opdat zij des te ijveriger zouden houden, wat geboden werd, tekent Mozes de tijdsomstandigheden aan, dat de wet is gegeven, nadat Nadab en Abihu, die door hun nalatigheid al te zeer het altaar van God hadden bezoedeld, op Goddelijke wijze van de aarde waren verdwenen.

Zoals Calvijn reeds aanmerkt, moet terdege gelet worden op het in herinnering brengen van de dood van Nadab en Abihu. Door het vermelden van hun dood, brengt de Heere in herinnering het woord: In degenen, die tot Mij naderen, zal Ik geheiligd worden. Er moest bij de priesters een heilige vrees en eerbied blijven voor de Heere God. Door het dagelijks verkeer bij en in de tabernakel, kon het naderen tot God zo spoedig een sleur worden, iets van de heilige eerbied voor Jehova verloren gaan. En onder de wet bovenal, eer het grote zoenoffer was gebracht, bleef Jehova voor de onheilige zondaar een verterend vuur. Daarom ook in Vs. 2 de vermaning aan Aäron.

De HEERE dan zei tot Mozes, uit dit feit aanleiding nemende om de priesters voor ieder ondoordacht naderen tot Hem te waarschuwen, spreek 1) tot uw broeder Aäron, a) dat hij niet te allen tijde, op ieder willekeurig gestelde tijd, ga in het Heilige der Heiligen binnen de voorhang, enwillekeurig voor het Verzoendeksel, komt, (Exodus. 25:17 vv.), dat op de Ark is, opdat hij niet, zoals die beide zonen, sterve; want Ik verschijn in een wolk op het Verzoendeksel, in de wolk, op de Verbondsark rustende (Exodus. 40:35); Ik zal Mij dus in mijn bedekte heerlijkheid daar vertegenwoordigen; terwijl eendoordringen tot deze allerheiligste plaats slechts op mijn uitdrukkelijken last mag geschieden.

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

De hoofdsom van de wet is, dat de priester niet dikwijls het binnenste heiligdom zou betreden, maar slechts eenmaal per jaar, namelijk op de dag van de verzoening, in de maand september. Hetgeen daarom is gedaan, opdat niet het veelvuldig binnengaan de indruk zou verslappen. Want, indien zonder onderscheid, voor alle offeranden het binnenste heiligdom werd betreden, zou niet weinig aan de eerbied voor het Heilige te kort worden gedaan. De besprenkeling van het altaar in de voorhof was voldoende, om van de verzoening getuigenis af te leggen. Doch deze handeling, eenmaal per jaar, hield de gemoederen van het volk meer gespannen. Vervolgens, de offerande, welke zij slechts eenmaal op het einde van het jaar zagen, representeerde hen des te duidelijker het enige en eeuwigdurende zoenoffer, dat de Zoon van God zou aanbrengen. Op deze ceremonie zinspeelt ook de Apostel in zijn brief aan de Hebreeën (hoofdstuk 9:8; 10:13), waar hij zegt: "dat door het elk jaar ingaan van de Hogepriester, de Heilige Geest heeft geleerd, dat, zolang de eerste tabernakel stond, de weg tot het Heiligdom nog niet ontsloten was," en kort daarna voegt hij erbij: dat, nadat Christus de ware Hogepriester, is verschenen, deze eenmaal in het heilige is ingegaan, omdat Hij een eeuwige verlossing heeft aangebracht." Zo ook was in het Oude Verbond het jaar een symbool van de eeuwige offerande, opdat de gelovigen zouden begrijpen, dat het offer, waardoor God verzoend moest worden, niet dikwijls mocht herhaald worden. Nu, opdat God des te meer vrees inboezemde, en om aan de priester alle zorgeloosheid te ontnemen, brengt Hij in herinnering, dat Zijn luister in de wolk zichtbaar was in dat gedeelte van het Heiligdom, waarin de verzoening plaatsvond. Wij weten nu, dat daarmee het teken aan de Israëlieten werd gegeven, wanneer zij moesten opbreken, of, wanneer zij op de een of andere plaats moest blijven. Doch dit teken van de aanwezigheid van God moest de priester waarlijk tot grotere zorg en oplettendheid aanzetten. Waaruit ook nu te leren is, dat, hoe dichter bij de Majesteit van God zich openbaart, wij ons des te zorgvuldiger hebben te wachten, om door onze onbedachtzaamheid enig teken van geringschatting te geven, maar onze onderwerping betuigen in nederigheid en met bescheidenheid, zoals het betaamt.

Hiermee alleen zal Aäron, en wel eenmaal in het jaar, namelijk op de tiende dag van de zevende maand (Vs. 29) in het Heilige gaan, met een var, een jong rund ten zondoffer, en een ram ten brandoffer, 1)met het bloed van de var van het zondoffer, die hij op deze dag tegelijk met een ram ten brandoffer voor zich en zijn huis offeren moet (Vs. 6 vv.).

De dag, waarover de Heere hier spreekt en wiens hoog gewicht Hij des te meer doet uitkomen, hoe bepaalder Hij tevoren aan Aäron het verschijnen voor het Verzoendeksel op alle andere tijden verboden heeft, wordt (Leviticus. 23:27) de Verzoendag (letterlijk: dag van de verzoeningen of ontzondigingen) genaamd. Deze dag bedoelde, zoals de naam reeds te kennen geeft, een alles omvattende en algehele verzoening, zo wel van priesters en volk als van de heilige plaats zelf, waarom hij, als dag van de grote Sabbat, door onthouding van alle werkzaamheden en, als algemene boete- en treurdag, onder kastijding van het lichaam van de ene avond tot de andere doorgebracht moest worden (Vs. 29-31). Gewoonlijk meent men dat de verzoening op deze dag gold voor al de zonden, die in de loop van een jaar onbeleden en onverzoend waren gebleven. Zij zou dus zowel de openbare als de bijzondere verzoeningen van het gehele jaar aanvullen en voltooien. In Vs. 16 wordt echter bepaald van Israëls

overtredingen en "naar al hun zonden" gesproken; daarom is het veeleer de zonde zonder uitzondering, de erkende zowel als de niet erkende, de reeds vroeger verzoende zowel als de nog onverzoend geblevene, welke nu zal worden uitgedelgd. Ja! de verzoening treedt zo duidelijk op de voorgrond als de alles omvattende massa en hoogste trap van alle afzonderlijke verzoeningen gedurende dit jaar geschied, dat op die dag de Hogepriester zelf en onmiddellijk het offer moest brengen, en geen ander priester zijn plaats mocht innemen (Vs. 32 vv.). Wanneer deze dag dus aan de ene zijde te kennen geeft dat de verzoening van de zonde, welke gewoonlijk slechts de voorhof te aanschouwen geeft, in de grond op zichzelf ontoereikend en gebrekkig is en dat nog een andere, die in het Heilige der Heiligen geschiedt, geëist wordt, dan wil hij toch ook deze andere, welke Israël nog verwachten mag, afschaduwen en wel hoofdzakelijk door de verschillende handelingen, welke de toekomstige Hogepriester, die deze verzoening zal tot stand brengen, zijn opgedragen. In de innigste betrekking tot de Verzoendag staat de dag van het Pascha; op deze dag heeft de voorstelling van Christus in zijn eigenschap van offer plaats; want beide zijn in één persoon verenigd, niet alleen de verzoenende Hogepriester maar ook het voor de zonde geslachte offer. In het Pascha nu is tegelijk de tijd van het jaar voorspeld, wanneer het ware geldende offer zal gebracht worden; het is dezelfde tijd waarop Israël eenmaal tegen de verderver beschermd en uit Egypte’s diensthuis uitgeleid werd. En ook het tijdperk van de dag van de verzoening is van betekenis, en niet zonder bedoeling in de 7de maand van het jaar en op de 10de dag van die maand gesteld; daardoor wordt deze dag reeds uitwendig als de heiligste en volkomenste dag van het gehele jaar gekenmerkt (zeven is het getal van de heiligheid; tien dat van de volkomenheid. Voor zo’n dag hebben de Joden vanouds hem gehouden, daar zij hem "de grote dag" noemen, of eenvoudig "de dag", d.i. de dag van de dagen, in het Nieuwe Testament vallen, nadat Hij gekomen is, die priester is en offer in één persoon, die zijn verheven werk volbracht heeft, de dag van de verzoening en de dag van de verschoning op dezelfde dag, op Goede Vrijdag, die van het Pascha zijn dagtekening en van de Verzoendag zijn uitnemende plaats in de rij van de dagen verkrijgt.

Hij, Aäron, zal, eer hij op de bestemde dag en de voorschreven wijze (Vs. 3) het Heilige der Heiligen binnengaat, ja, eer hij in het algemeen, nadat het dagelijks morgenoffer gebracht is, met de bijzondereambtswerkzaamheden aan deze dag begint, de heilige linnen, alleen uit linnen lijnwaad vervaardigde, priesterlijke rok, die hij behalve de gewone bezit, aandoen 1) en, zoals ook anders (Exodus. 28:42 vv.) een linnen onderbroek zal aan zijn vlees zijn, en in plaats van met de gewone bontgekleurde (Exodus. 28:39), met een eenvoudige witlinnen gordel zal hij zich gorden, en met de eveneens witlinnen hoed bedekken; dit zijn heilige kleren, welke hij bij de volgende handelingen tot na de volbrachte verzoening (Vs. 23 vv.) in plaats van zijn gouden prachtkleren zal dragen, daarom zal hij zijn vlees, niet maar handen en voeten, zoals hij de andere ambtverrichtingen, (Exodus. 40:31 vv.) maar het gehele lichaam met water uit het koperen wasvat baden, als, voordat hij ze, de vier kledingstukken: onderbroek, hemd, rok en hoed zal aandoen. 2)

Dit moest plaatshebben, opdat Israël zou weten, dat het Hogepriesterschap van Aäron slechts voorbeeldig was, en zag op het ware Hogepriesterschap van Christus.

Op dit bijzonder, alleen op de grote Verzoendag ter verzoening door de Hogepriester te dragen ambtsgewaad, in plaats van de gewone priesterkleren hebben wij reeds gewezen, zie Ex 28.39. Ook is reeds bij Exodus. 28:42 (zie Ex 28.42) opgemerkt dat een dergelijke kleding, een geweven lijnwaad uit Bad of katoen, zonder aanwending van kunstig bijwerk, overal genoemd wordt, waar het karakter van heiligheid, dat reeds de Byssus kenmerkt, nog scherper moet worden uitgedrukt. In zulk een hoogheilige kleding zal Aäron nu op deze dag verschijnen, want hij zal op die dag geheel de Hogepriester afbeelden, die heilig is, onnozel en onbevlekt, afgescheiden van de zondaren en hoger dan de hemelen geworden, en die met Zijn eigen bloed eenmaal is ingegaan in het heilige, een eeuwige verzoening teweeg gebracht hebbende (Hebr.7:26; 9:12). Terwijl nu Aäron daarmee tegelijk van zijn gewone hogepriesterlijke pracht, die hem hoog en heerlijk maakt in de ogen van de mensen, afstand doet, is hij ook daarin een schaduwbeeld van de nieuwtestamentische Hogepriester Christus, die, anders de schoonste onder de mensenkinderen (Psalm. 45:3) geen gedaante of heerlijkheid hebben zou op die dag, als Hij zijn offer bracht Jesaja 53:2)

In Mydb (Badim) (het linnen hier vermeld) gekleed, verschijnt de Engel des Heeren, bij Ezech.9:2,11; 10:6 en Dan.10:5; 12:6, wiens gehele verschijning (Dan.10:6) overeenkomt met het aanschouwen van de heerlijkheid van Jehova, welke Ezechiël in het visioen van de Cherubim ziet, en zeker geheel gelijk aan de heerlijkheid van Jezus Christus, welke Johannes in de Openbaringen (Openb.1:13-15) aanschouwde.

Uit zijn vermogen zal hij een var en een bok (Vs. 3) geven. En van de vergadering van de kinderen van Israël zal hij nemen twee geitenbokken ten zondoffer en een ram ten brandoffer;
want zoals geen twee offers voor hem zelf zijn en voor zijn huis, alzo zijn deze beide voor de gemeente bestemd, en moeten daarom ook op gemeenschappelijke kosten worden geleverd.

Wat voor de Hogepriester van het Oude Verbond nodig was, dat hij eerst voor zijn eigen zonden verzoening deed, dit heeft op de Hogepriester van het Nieuwe Testament geen betrekking, zoals de apostel (Hebr.7:27) uitdrukkelijk verklaart. Maar juist dit behoorde daartoe, zou het zoenoffer van de laatste een volkomen zijn.

Daarna zal Aäron, 1) na het aanvoeren van de verschillende offerdieren (Vs. 3,5) en na zijn eenvoudig ambtsgewaad (Vs. 4) te hebben aangedaan, het werk van die dag beginnende, de var van het zondoffer, die voor hem zal zijn, offeren bij het brandofferaltaar, voor het aangezicht des Heeren stellen, en zal later daarmee op de (Vs. 11-14) voorgeschreven wijze a) voor zich en voor zijn huis, de verenigde priesterschaar, verzoening doen.

a)Hebr.7:27,28

Daarom werden de heilige vaderen alzo vermaand, dat onder het beeld van een sterfelijk mens, een andere Middelaar beloofd werd, die, om het menselijk geslacht te verzoenen, zich zou stellen voor Gods aangezicht en met meer dan engelen reinheid. Daartoe werd het volk in de persoon van de priester te zien gegeven een schouwspel van bedorvenheid, waarmee het gehele volk bezoedeld was, zodat hij voor Gods aangezicht niet kon bestaan. Want, indien de

priester én door God uitverkoren, én met de heilige zalving voorzien, toch, wegens zijn onreinheden, onwaardig was, om tot het altaar te naderen, waar moest dan wel bij het gewone volk de waardigheid gevonden worden? En daarom blijft er voor ons hieruit een zeer nuttige kennis te verzamelen, dat men, wanneer over het naderen tot God gehandeld wordt, men niet her- en derwaarts de ogen moet richten, omdat buiten Christus er geen reinheid is en onschuld, welke overeenstemt met het oordeel van God.

Daar Aäron slechts een voorbeeldig priester was, moest hij deze offerande voor eigen zonden brengen. Het is hierom, dat de Apostel, waar hij wijst op het onderscheid tussen het Hogepriesterschap, naar de ordening van Aäron, en dat, naar de ordening van Melchizédek ook hierbij zijn lezers bepaalt, dat Christus Jezus, als de volkomen Hogepriester, voor Zijn eigen zonde geen offerande had te brengen.

Hij zal ook na voorstelling van de var, beide de tot zondoffer van de gemeente bestemde bokken nemen en hij zal ook die stellen voor het aangezicht des HEEREN, terwijl hij ze stelt bij het altaar aan de deur van de tent der samenkomst.

Hier wordt een dubbele vorm van verzoening vastgesteld. Want uit de beide bokken werd de een naar de wet geofferd en de andere uitgezonden, opdat hij zou zijn een kayarma (uitvaagsel) of periqhma (voetwis, het voorwerp van hoon en verachting). Beide figuren zijn vervuld in Christus, omdat Hij zowel het lam Gods was (Wiens offerande de zonde der wereld heeft uitgewist), als ook, omdat hij zou zijn tot een kayarma(uitvaagsel), bij hem alle schoonheid was uitgeblust en hij van de mensen verworpen was. Men zou nog wel een meer scherpzinnige beschouwing kunnen bijbrengen, nl. dit, nadat de bok was aangeboden, zijn vrijlating afbeelding was van de opstanding van Christus, alsof de offerande van de ene bok getuigde, dat de voldoening voor de zonden in de dood van Christus was te zoeken, doch het leven en het weggaan van de andere zou aangetoond hebben, dat Christus, nadat hij voor de zonden geofferd was, en de vloek van de mensheid gedragen, echter weer levend was geworden. Ik nu omhels, wat eenvoudig en zeker is, en ben hiermee tevreden; dat de bok, die levend en vrij uitging, de plaats van het zoenoffer heeft vervuld, opdat ook zijn weggaan en vlucht het volk des te zekerder hiervan zou overtuigen, dat hun zonden ver waren weggedaan. En dit offer was in de wet het enige zoenoffer zonder bloedstorting. En dat dit niet met de mening van de Apostel strijdt, blijkt hieruit, dat, wijl de beide bokken gezamenlijk werden aangeboden, het genoeg was, dat de dood van de een tussenbeide kwam en diens bloed tot verzoening werd uitgestort. Want het lot werd niet geworpen, dan nadat beide bokken bij de deur van de tabernakel waren gebracht. Alzo, ofschoon de priester de ene levend ter verzoening stelde, zoals het in de woorden van Mozes wordt uitgesproken, werd God echter niet verzoend zonder bloedstorting, omdat de kracht van de verzoening van de offerande van de andere bok afhing. Wat nu het woord Asasel aangaat, ofschoon de uitleggers verschillen, twijfel ik niet, of daarmee wordt de plaats aangeduid, waarheen de bok van de verzoening werd gebracht. Althans is het een samengestelde naam, welke even dezelfde kracht heeft, als het "weggaan" van de bok, dat de Grieken door xxx vertaald hebben. Ik weet niet of dit goed is. Althans, wat de uitleggers aannemen, alsof deze bok alzo genoemd is, afwender van de rampen. Ik vrees, dat dit te gewaagd is. Het best komt uit, hetgeen ik gezegd heb, omtrent het weggaan van de bok, ofschoon ik verschil van de Hebreeën, die willen, dat hier een plaats

op de berg Sinaï is bedoeld, alsof niet jaarlijks het lot is geworpen voor Asasel, hoewel het volk zeer ver van de berg Sinaï verwijderd was. Het was daarom voldoende, dat een eenzaam en minder bewoonbare landstreek werd uitgekozen, opdat de bok daarheen zou gevoerd worden en de vloek van God niet bij het volk zou blijven.

De beide bokken, die in alles aan elkaar gelijk moesten zijn, schaduwden een en dezelfde persoon af, namelijk Jezus, maar in twee verschillende staten. Wat de schaduwdienst niet in één voorwerp kon afbeelden, daarvoor worden hier twee dieren gebezigd. De bok voor de Heere is de lijdende, stervende, zonde- en vloekdragende en dus vernederde Jezus; de weggaande bok is de opgestane en uit de macht van de dood ontbonden Jezus. Zoals op de lijdende Jezus de straf van de zonde werd gelegd, om ervoor te boeten, zo is de opgestane Jezus door de kracht van Zijn bloed en Zijn gehoorzaamheid een eeuwige verzoening, op Wie Zijn volk diens ongerechtigheden werpt, een altijd verse en levende weg, om door Hem tot God te gaan, bij Wie in Zijn bloed voor de grootsten van de zondaren vergeving is. Zo toonde de Verzoendag aan het gelovige Israël wat Jezus was en wat Hij is, wat Jezus gedaan heeft en wat Hij nog doet.

Het woord la-asasel, dat in de Schrift nergens voorkomt behalve in dit hoofdstuk, en hier viermaal, wordt door de uitleggers verschillend verklaard: 1. Sommigen houden het voor een substantivum verbale (een werkwoord dat tot zelfstandig naamwoord is geworden), uitdrukkende het doel waartoe de bok dienen moet; zij vertalen het aldus: "tot volkomen verwijdering" (namelijk van de zonden). 2. Anderen vatten het op als aanwijzing van de plaats, waarheen de bok zal gebracht worden en vertalen of algemeen "in de woestijn (waarbij dan echter een herhaling van dat woord ontstaat, daar de bijvoeging: "in de woestijn", nog eenmaal hetzelfde zegt; of meer bepaald: "naar Asasel" (een ruw gebergte niet ver van Sinaï).
De Vulgata verklaart dit woord als een uit twee woorden (laës-asêl) samengesteld begrip, en vertaalt "de uitlatingsbok" (hirco emissario); daarop berust ook Luthers verklaring: "de uit te laten, vrij weggaande bok;" -maar tegen deze mening is de betekenis van het woord we es), dat in het Hebreeuws nimmer de bok, maar altijd de geit betekent. 4. De meeste uitleggers beroepen zich echter met recht daarop, dat tegen het eerste lot: "voor de Heere" slechts zulk een als tweede kon overstaan, waarop evenzo de naam van een persoonlijk wezen of een eigen naam te staan kwam. Zij verklaren nu Asasel aldus: "de geheel verwijderde, de volkomen afgezonderde, en denken hierbij aan de duivel, de oorzaak van de zonde, het hoofd van de gevallen engelen, die in het boek Job "de satan" en bij de rabbijnen Sammaël genoemd wordt.

De gestalte van de duivel, als stond die daar op de achtergrond, zagen wij reeds in de geschiedenis van de zondeval (Genesis 3); daar had hij, om zo te spreken, een slangenlijf tot orgaan gehad, had zich de slang tot zijn werktuig uitgekozen, zodat zij met hem slechts een persoonlijkheid uitmaakte en zij als persoonlijk wezen denken, spreken en handelen kon. Duidelijk komt in hetgeen de slang spreekt tevoorschijn de gehele duivelsnatuur, zijn hoogmoed, die hem zoeken doet God gelijk te zijn, zijn nijd jegens de Heere en de mensen, terwijl hij noch de Heere het bezit van de mens, noch de mens de gemeenschap met zijn Schepper gunt; zijn leugengeest, ook zijn lust om te verleiden en te verderven. Voor nadenkenden is deze geschiedenis dus duidelijk genoeg, ofschoon het verhaal bij het

uitwendig voorgevallene staan blijft, zonder de sluier die het wezen bedekt, op te heffen. Waarom de satan nu noch in zijn eigen natuur, noch in menselijke gedaante verschijnen mocht, is naar alle waarschijnlijkheid de wil van God, opdat de mensen niet misleid werden aangaande de werkelijke stand van de verleider; zij zouden geen aanleiding hebben, om hem voor een aan God gelijk, of met God op gelijke lijn geplaatst wezen te houden, maar moesten dadelijk bemerken met welk een diep onder hen vernederd schepsel zij te doen hadden, opdat reeds het bewustzijn van hun eigen hoge staat het hun als een onwaardige zaak deed voorkomen, om zich met hem maar enigszins in te laten. Voor het eerst na deze geschiedenis komt nu in onze tekst de persoonlijkheid van de satan weer tevoorschijn; maar hier, waar het gaat om een volle en alles omvattende verzoening van de zonde, wordt dan ook terecht van hem melding gemaakt. Want daar de satan de zonde in de wereld heeft gebracht en door de zonde de dood, en zonde en dood sedert die tijd het gebied zijn geworden waar hij heerst, hetgeen hem echter eenmaal door het verlossingswerk van de Zoon van God weer zal worden ontrukt, moet de dag, waarop dit verzoeningswerk vooraf zinnebeeldig zal worden voorgesteld, een antwoord geven op de vraag, in welke betrekking de verzoende zondaar en de satan tot elkaar staan. Dit antwoord wordt dan door de weggaande bok, zoals Luther dit vertaald heeft, gegeven; de zonden van Israël met de eerste bok verzoend, worden op het hoofd van de tweede geladen en daarmee wordt hij tot Asasel in de woestijn gezonden, om deze de volbrachte verwijdering van de zonden zegepralend voor te stellen, en hem te verkondigen dat hij van nu af het recht om te beschuldigen en ook over het uit zijn banden bevrijde volk van God, de heerschappij door de zonde aangebracht en in de dood haar toppunt bereikende, verloren heeft. De werkelijke vervulling van deze type lezen wij in Kol.2:13-15 waar de zegepraal van Christus over de machten van de duisternis door de op het kruis volbrachte verzoening geschilderd is. (FILIPPI).

Met de mening, dat hier onder Asasel moet worden verstaan, de duivel, stemmen overeen Herm. Witsius, Keil, Schouten e.a., maar leggen dan ook al de nadruk erop, dat het hier geen offer was aan de duivel, maar zoals o.a. Schouten zegt: "Om die zonden, die God aan zijn volk had vergeven, terug te zenden naar Asasel, de hoofdbewerker van- en verleider tot de zonde. Om het die boze vijand te doen zien, dat Israël van die zonden, die hun weer als thuis gebracht werden, en van haar schuld was verlost." Deze verklaring geeft echter geen bevredigende oplossing en gaat o.i niet op. Want meent men, dat, omdat de ene bok was "voor de Heere," nu de andere ook noodzakelijk voor een persoon moest zijn, dat daarom Asasel evenals Javeh een eigen naam is, dan moet men ook hiertoe komen, dat, zoals de ene bok de bok "la Javeh" was, om voor de Heere de zonde te verzoenen, de andere de bok "la Asasel" ook de duivel ter verzoening moest worden gebracht. Hiertegen komen de eerstgenoemde schrijvers, en terecht, tegen op, omdat het offer aan de duivel door de Heere God ten strengste was verboden.

Niets echter gebiedt ons, om Asasel voor een eigen naam te houden, de naam van een persoonlijk wezen, noch om aan een tegenstelling te denken. Integendeel alles verbiedt ons, dit te doen. De Mozaïsche wetgeving kent geen dualisme, kent geen verering van de Heere God, naast die, als is het dan ook in negatieve zin, van de geest van het kwaad.

Ook grammatisch wordt dit niet gevorderd. Wat wij dan daarmee hebben te verstaan? De schaduwdienst was onvolkomen. Gelijk Mozes en Aäron gezamelijk het Profetische en het Hogepriesterlijk ambt van Christus afschaduwden, zo schaduwde de levende bok af, Christus Jezus de smaadheden van zijn volk dragende en de ander, Christus voor de zonde verzoening aanbrengende door Zijn bloed.

Op de grote Verzoendag werd afgebeeld de verzoening van het Lam Gods op Golgotha. Welnu, de ene bok zinnebeelde af, Christus gekruisigd, geslacht tot verzoening, en de andere, Christus, buiten de legerplaats, de smaadheden van Zijn volk dragende. Het woord in de grondtekst moet dan ook niet vertaald worden door voor Asasel, maar door voor de weggaande, of duidelijker door, voor de buiten de legerplaats afgezonderde. Die bok moest dan naar de woestijn worden gezonden, omdat hij onrein, als beladen met de zonden van het volk, niet mocht verkeren in de legerplaats van het God geheiligde volk. Met deze beschouwing kan o.i. ook alleen Vs. 10 tot zijn recht komen als er gezegd wordt van de weggaande bok, om door hem verzoening te doen.

En Aäron zal de loten over die twee bokken werpen; een lot zal beschreven zijn: voor de HEERE, en een lot met de woorden: voor de weggaande bok. 1)

Door geheel het Oude Testament heen zijn de denkbeelden verzoening en vrijlating naast elkaar geplaatst, als een heenwijzing naar Christus en naar de vrucht van Zijn werk. Christus werd geofferd, de zondaar vrijgelaten. Ook het denkbeeld van gedood te worden en uit de dood weer op te staan, wordt hier uitgedrukt, en dus de vrijlating van het offer zelf, dat reeds in Izak was afgebeeld. Ook wij, in Christus gestorven zijnde, zullen in Hem weer opstaan. De twee bokken moeten dus afzonderlijk voorstellen, wat zich in Christus verenigt: de dood en de opstanding. Het is hetzelfde met de een duif, die gedood werd, en de andere, die vrij naar de hemel vloog. Ook ligt hierin de zedelijke zin (want in de dingen van God is het een afspiegeling van het ander), de oude mens moet ten onder gebracht worden, de nieuwe moet zich ten hemel verheffen.

De bok is een vuil dier. Het is de voorstelling van Christus, als de onreine, door het dragen van de zonde in Zijn lichaam op het hout, als de man zonder gedaante, als de verachtste en onwaardigste onder de mensen, "voor wie ieder het aangezicht verborg." De onderscheide offeranden en plechtigheden moesten Christus als het enig groot en waarachtig offer van alle zijden voorstellen.

Het lam stelde Hem en Zijn offerwerk van een geheel andere zijde voor, namelijk als het in zichzelf rein en zachtmoedig offer voor de zonde. Doch bij beide is de overneming van schuld het hoofddenkbeeld. In het oordeel worden de schapen en de bokken tegenover elkaar gesteld; in de verzoening is Christus het beeld van beide. Het lot moest over de beide bokken geworpen worden, om aan te tonen, dat zij volkomen met elkaar gelijk stonden. De Hogepriester, die op de grote Verzoendag verzoening moest doen met het bloed van de geslachte bok, mocht enkel in linnen gekleed, moest zonder alle sieraden zijn, in nederigheid, alleen gedekt door zijn reinheid en onschuld, welke God hem door de witte kleren gaf; want de witte kleren zijn de rechtvaardigmaking van de heiligen. De met de zonde van de kinderen

van Israël beladen bok werd in de woestijn uitgeleid en vrijgelaten. De bok is weg, wie zal hem nalopen? Wie kan hem vinden? Liefelijk beeld van Gods handelwijze met onze verzoende zonden.

Dan zal Aäron, nadat hij zijn eigen zondoffer geslacht en het bloed daarvan in het heiligdom gebracht heeft, de bok, waarop het lot voor de HEERE zal gekomen zijn, toebrengen1) en zal hem ten zondoffer maken 2) voor de gemeente (Vs. 15).

1)Toebrengen, in de zin van, naderbij brengen bij de plaats, waar hij geslacht moest worden.

Dit betekent niet, dat de bok toen werd geslacht. Hiertoe wordt pas het bevel in Vs. 15 gegeven. Maar dat de bok ten zondoffer wordt verklaard en geheiligd.

Maar de bok, waarop het lot gekomen zal zijn om een weggaande bok te zijn, zal, wanneer de gehele verzoeningsdaad volbracht is (Vs. 20 vv.),levend voor het aangezicht des Heeren gesteld worden, om door hem, de bok, verzoening te doen; 1) naar de in Vs. 21 voorgeschreven, mee tot de volkomenheid van de verzoening behorende handelingen met deze te doen opdat men hem, daarna, als een weggaande bok naar de woestijn uitlaat.

Christus is om onzentwille tot zonde gemaakt, tot veroordeling en vloek, opdat wij, om zijnentwille, de gerechtigheid en zegening zouden deelachtig worden. Hij heeft onze zonde op zich genomen, opdat wij, voor het aangezicht van God, hiervan verlost, vrij van straf zouden zijn; de straf is op Hem geweest, opdat wij vrede zouden hebben Jesaja 53:5), hetgeen in de type van de bok, apopompaion, naar de woestijn weggezonden, en in die van de andere, tot een offerande God opgeofferd, zeer schoon is voorgesteld.

Hier is sprake van de "weggaande bok," op wiens hoofd alle zonden van de kinderen van Israël werden gelegd, welke hij droeg naar de woestijn. Zo ook is Christus dat Lam Gods, dat onze zonde zelf gedragen heeft in zijn lichaam op het hout.

Aäron dan zal, nadat de voorstelling van beide zoenoffers, zowel van de var als van de twee bokken geschied en over de laatsten het lot geworpen is, de varvan het zondoffer, die voor hem zelf zijn zal, toebrengen, hem onder gebed 1) de handen opleggen, en met deze voor zichzelf en voor zijn huis verzoening doen, en zal daartoe aan de noordzijde van het altaar de var van het zondoffer, die voor hem zelf zal zijn, slachten, terwijl een ander priester het bloed opvangt en het door gestadig omroeren voor stollen bewaart.

Volgens de rabbijnen luidde dit gebed aldus: Ach, Heere! ik heb gedwaald, ik heb mij tegen U verheven, ik heb tegen U gezondigd, ik en mijn huis. Maar, o God! ik smeek U, vergeef mij mijn zonde en misdaad, die ik met mijn huis gepleegd heb; zoals geschreven staat in de wet van Mozes, uw knecht: Op deze dag geschiedt voor u verzoening, opdat gij gereinigd wordt van al uw zonden wordt gij gereinigd voor de Heere. (Vs. 30).

Die het offer opofferde, gaf het door de oplegging van de handen aan God over en liet het gelijk, als uit zijn hand, vrij henengaan, belijdende, dat hij afstond van het recht, dat hij op dat

dier had en dat hij het van zijn eigendom ontsloeg en de godsdienst toeheiligde. Evenals de Romeinen eertijds een slaaf, die zij in vrijheid stelden, met de hand vasthielden, zeggende, ik wil dat deze mens vrij zij. 2. Door deze wijze van doen bad de zondaar Gods toorn af en begeerde, dat die gezonden werd op het hoofd van dat offer, dat hij in zijn plaats stelden. Op deze bok dan werd door deze wijze van doen geworpen de zonde van geheel Israël, opdat hij die voorbeeldelijk zou dragen en ver van Israël wegdragen.

Hij zal ook een wierookvat vol vurige kolen nemen van het altaar, van voor het aangezicht des HEEREN, in de voorhof, en zijn handen vol 1) reukwerk van welriekende specerijen, wier soort in Exodus. 30:34 vv. beschreven is, klein gestoten, en hij zal het in de tent der

samenkomst, binnen de voorhang, tussen het Heilige en het Heilige der Heiligen dragen.

1)Letterlijk: de vulling van zijn handen, d.i. zo veel als hij in zijn beide handen kon houden.

En hij zal, wanneer hij nu staat voor de Ark van het Verbond, dat reukwerk op het vuur, op de kolen, welke hij in de pan meegebracht heeft, leggen voor het aangezicht van de in de wolk (Vs. 2) aanwezig zijnde HEERE,
opdat de nevel van het reukwerk, de van het reukwerk opstijgende damp het Verzoendeksel, dat is op de getuigenis, op de kist, die de tafel van de getuigenis bevat, bedekt en dat hij niet sterft; want hij bevindt zich hier in de onmiddellijke nabijheid van de Heere en zou als een zondaar dadelijk door Gods toorn worden verdelgd, werd hij niet door het bedekkend reukoffer beschermd (zie "Ex 30.10" en zie "Le 1.4).

Voor hij het bloed in het heiligdom brengt, wordt hem bevolen reukwerk te offeren. Er was wel een reukaltaar, waarop de priester offerde, maar vóór het voorhangsel, maar nu, opdat de priester reukwerk in het Allerheilige inbrengt, wordt hem bevolen achter het voorhangsel binnen te gaan. Het is wel waardig opgemerkt te worden, dat gezegd wordt, dat het Verzoendeksel met de reuk van het reukwerk moest bedekt worden, opdat de priester niet zou sterven. Hierdoor wordt wel aangetoond, hoe vreselijk de Majesteit van God is waarvan de aanschouwing, ook voor de priester, dodelijk was, opdat alle zondaren zouden leren te beven en zich als smekeling te stellen voor Hem. Vervolgens om alle stoutmoedigheid en onbezonnenheid te beteugelen.

Volgens sommigen, o.a. Keil, is het aansteken van het reukwerk en het bedekken van het Verzoendeksel daarmee een zinnebeeldige bedekking van de heerlijkheid van het Allerheiligste, met het Gebed, dat God de zonde niet mocht aanzien, niet Zijn heilige toorn over de zondaar uitstrekken, maar in het bloed van het zondoffer de ziel, voor wie het gebracht wordt, ten genade aannemen. Ook niet deze verklaring dient de "nevel van het reukwerk" om te beveiligen tegen de Majesteit van God.

a) En hij zal, aldus beschermd voor de toorn van de ongenaakbare God, weer uitgaan naar de voorhof en van het bloed van de var, die bij vroeger geslacht heeft, (Vs. 11) een deel nemen en zal weer in het Allerheiligste ingaande, met zijn vinger eenmaal op het Verzoendeksel oostwaarts aan de voor-, de oostelijke zijde sprenkelen, en voor het Verzoendeksel, 1) op de

zich voor hem bevindende plaats, zal hij2) daarna zevenmaal met zijn vinger van dat bloed sprenkelen.

Leviticus. 4:6 Hebr.9:15; 10:4

Het zevenmaal sprenkelen van het bloed vóór het Verzoendeksel, bedoelde de reiniging van het Heiligdom, dat verontreinigd was door de zonde van de Hogepriester en van het volk. Niet alleen had het volk, vanwege de zonde, een verzoening eenmaal per jaar in het bijzonder nodig, maar ook voor het Heiligdom, als staande te midden van een in zichzelf onrein en onheilig volk, was de reiniging noodzakelijk.

De woorden in de grondtekst: "en hij zal van het bloed van de var nemen, en hij zal met zijn vinger op het Verzoendeksel oostwaarts sprenkelen en voor het Verzoendeksel zal hij zevenmaal met zijn vinger van dit bloed sprenkelen," heeft Luther zo verstaan, als bevatte het tweede deel van de tekst slechts een nadere bepaling, op welke wijze dit in de eerste helft voorgeschreven sprenkelen geschieden moest, en heeft achter zal hij het woordje alzo gevoegd; dientengevolge heeft hij de laatste woorden van Vs. 15: "en zal dit sprenkelen op het Verzoendeksel en vóór het Verzoendeksel," aldus samengevoegd: "aan de voorzijde tegen het Verzoendeksel." Het is echter duidelijk, dat men een tweeledig sprenkelen moet aannemen; het eerste slechts éénmaal, op het Verzoendeksel aan de voorzijde, d.i. niet op het Verzoendeksel hier en daar, maar alleen op de voorzijde; het andere zevenmaal, op de vrije plaats vóór het Verzoendeksel. Dien ten gevolge meldt dan ook de overlevering met eenparigheid dat in de tweede tempel, waar de Verbondsark ontbrak, in het geheel achtmaal gesprenkeld werd, eenmaal naar de hoogte en zevenmaal naar beneden. Naar de mening van de Joden werd door dit tweeledige sprenkelen aangeduid, dat de volbrachte verzoening kracht had zowel in de hemel als op de aarde; maar meer waarschijnlijk is het, dat het eerste sprenkelen op de personen, zowel op de priesters (Vs. 14) als op het volk (Vs. 15) betrekking had, het tweede daarentegen op het heiligdom, dat betreden werd door de onheilige voeten van de priesters en stond in het midden van een onrein volk, waarom het evenzo ontzondiging nodig had (Vs. 16)

Daarna zal hij, het wierookvat in het heiligdom latende en zich weer naar de voorhof begevende, de door het lot bestemde bok van het zondoffer die voor het volk zal zijn, slachten en zal een deel van zijn bloed tot binnen in devoorhang, in het binnenste heiligdom dragen, en zal met zijn bloed doen, zoals hij met het bloed van de var gedaan heeft (Vs. 14), en zal dat eenmaal sprenkelen op het Verzoendeksel, en zevenmaal voor het Verzoendeksel.

Zo zal hij, zoals hij dit gedaan heeft voor zichzelf en voor de priesters, voor het Heilige, in het binnenste daarvan in het Heilige der Heiligen, vanwege de onreinheden van de kinderen van Israël en vanwege hun overtredingen, naar al hun zonden, verzoening doen, en alzo op gelijke wijze zal hij doen aan de tent der samenkomst, 1) welke met hen, de kinderen van Israël, woont in het midden van hun onreinheden; 2) de tenten van de kinderen van Israël omringen de tabernakel en ontheiligen die door de aldus verontreinigde dampkring, waarom die tabernakel evenzeer als de priesters en het volk een ontzondiging nodig hebben.

Dat voor de heilige plaats zelf en voor de tent der samenkomst verzoening moest geschieden door het bloed, betekent, dat Gods inwoning in de zondige mens zonder de offerande en het bloed van Christus niet heilig kan zijn, en dat de hemel zelf zou verontreinigd worden, indien, hetgeen niet kan geschieden, de zondaren zonder verzoening hierin werden ingelaten. Alzo zegt Paulus (Hebr.9:23), dat de hemelse dingen door betere offeranden gereinigd worden.

Onder het Heilige hebben wij hier en in Vs. 17 te verstaan, het Heilige der Heiligen, en onder tent der samenkomst, het Heilige, als grootste gedeelte van de tent der samenkomst. Ook voor het Heilige en het Allerheiligste moest verzoening worden aangebracht, niet alleen, omdat zij verontreinigd werden door de zonden van de priesters, maar ook, omdat de tent der samenkomst door de onreinheden van een zondig volk werden ontheiligd.

De verzoening voor het heiligdom zou ongerijmd kunnen schijnen, alsof het in de macht van de mens stond, te bezoedelen, wat God gewijd had. Maar wij weten dat God waarachtig blijft, ofschoon de gehele wereld goddeloos is. Waaruit volgt, dat, wat God heeft ingesteld door de zonde van de mensen, zijn natuur niet verandert. Indien het nu geen besmetting, tengevolge van de zonde van de mensen heeft aangekleefd, zou de verzoening overbodig zijn. Maar, ofschoon het Heiligdom op zichzelf geen besmetting naar zich toetrok uit de misdaden van de mensen, toch echter werd het terecht gerekend zelf, met betrekking tot de zonde en schuld van het volk, onrein te zijn. Maar alzo was dan ook de schuld groter, omdat de mensen (wie het overigens is voorgesteld God te dienen), indien zij dat met minachting of met minder eerbied deden, en Zijn heilige Naam ontheiligden. Voor allen was het een afschuwelijke heiligschennis het altaar en het heiligdom van God te verontreinigen. Maar Mozes verklaart hier de Israëlieten schuldig aan deze heiligschennis, waar hij beveelt het Heiligdom te reinigen. Verder merken wij op, dat de mensen zo de heilige dingen van God bezoedelen, dat echter niets van haar natuur verloren ging, noch haar waardigheid geweld werd aangedaan. Waarom hij het juist uitdrukt, dat het Heiligdom verontreinigd werd, niet ten gevolge van zijn onreinigheden, maar van die van de kinderen van Israël. Nu is de waarheid van deze zaak tot ons nut te verstaan. Door de Doop en de Heilige tafel verschijnt God ons in Zijn eniggeboren Zoon. Deze zijn de onderpanden van onze heiliging. Maar, omdat onze natuur bedorven is, laten wij, voor zoveel in ons is, niet toe, dat deze organen van de Geest, waardoor God ons heiligt, ontheiligd worden. Doch, wanneer geen vee meer geslacht wordt, behoort men erom te zuchten en smekend erom te vragen, dat Christus onze onreinheden, waardoor de Doop en de Heilige tafel bezoedeld worden, met de besprenkeling van Zijn bloed reinigt en zuivert. Als reden van de reiniging is vast te stellen, omdat de tabernakel bij hen woonde te midden van hun onreinheden. Met welke woorden Mozes bedoelt, dat de mensen zo bezoedeld en door bederf aangetast waren, dat zij, al wat heilig was, verontreinigden, tenzij de ontzondiging tussenbeide kwam. Want voor uitgemaakt neemt hij aan, dat het niet anders kon, of de mens droeg altijd enige onreinheid bij zich.

En geen mens, 1) ook niemand van de gewone priesters, ofschoon deze anders in het heiligdom mogen ingaan, zal in de tent der samenkomst zijn, als hij, de Hogepriester, zal ingaan uit de voorhof in het Heilige en het Heilige der Heiligen, om in het Heilige verzoening te doen, en alle in Vs. 14-16 opgenoemde ontzondigingen te verrichten, totdat hij, na

voleindiging daarvan, naar de voorhof zal uitkomen, omdat door de aanwezigheid van iemand buiten de alleen tot dit werk geroepen Hogepriester de plaats, welke geheiligd moet worden, weer zou worden ontheiligd: alzo zal hij, geheel alleen zijnde, verzoening doen voor zichzelf en voor zijn huis, en voor de gehele gemeente van Israël, en voor de woning van de Heere zelf, die zich in het midden van de gemeente bevindt.

Dat allen tijdens de daad van de reiniging van de toegang tot de tabernakel werden afgehouden, werd hun als straf van tijdelijke verbanning opgelegd, opdat zij zouden erkennen, dat zij zich diep voor Gods aangezicht moesten vernederen, zolang de plaats, waar het offer voor hun zonden werd gebracht, werd gereinigd. Dat was een treurig schouwspel, wanneer allen, wier zonde werd uitgewist, de tabernakel verlieten. Mede op die wijze werd hun herinnerd, dat geheel hun heil was besloten onder het één mededogen van God, terwijl zij zich zagen buitengesloten, buiten het voorgesteld middel om vergiffenis te verkrijgen; dat er geen andere vergiffenis was te bekomen, omdat zij de hoop op verzoening hadden verloren.

Dat door de Hogepriester verzoening van het Heilige en het Heilige der Heiligen, die beide bijzondere delen van de tabernakels, als tot een lichaam verzoend werden, zoals deze ook bij de ingang van de Hogepriester in de heiligste plaats, door het openen van de voorhang tot een enig voorteken gemaakt waren, zulks doet ons denken aan de vrucht van de Heilands verzoenende en volbrachte offerande, waardoor de gelovigen niet alleen met Christus in de hemel gezeten, maar ook met de engelen en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen tot een lichaam verzoend zijn en met hen tot God mogen naderen.

Niemand, zelfs geen gewoon priester, mocht in het Heiligdom ingaan, mocht daarom de Hogepriester in dit allergewichtigste werk helpen en ondersteunen. Alleen moest hij dat grote werk van de verzoening verrichten. Zo ergens, dan wel hier in de hoogste mate, blijkt de voorbeeldende betekenis van het Hogepriesterschap van Aäron, ten opzichte van Hem, die door Zichzelf de reinigmaking van de zonde heeft teweeggebracht.

Daarna zal hij, nadat hij het reukvat uit het Heilige der Heiligen (Vs. 15) weer gehaald heeft, uit de tabernakel tot het brandofferaltaar, 1)dat in de voorhof voor het aangezicht des HEEREN is, uitkomen en daar, in de twee delen van het heiligdom, verzoening hiervoor doen; en hij zal, om eerst de verzoening voor zichzelf en voor zijn huis en voor de gehele gemeente ook op dit altaar te doen, van het bloed van de var en van het bloed van de bok nemen, dat onderling gemengd werd, (Vs. 16) en doen het rondom op de hoornen van het altaar.

Dit altaar is niet het reukaltaar in het Heiligdom, maar het brandofferaltaar in de Voorhof. Ook dit altaar stond voor het aangezicht des Heeren.

De mening van sommigen, dat de heiliging van het Heilige der Heiligen, het Heilige en de Voorhof aanduidde, de reiniging van de gehele mens, als bestaande uit geest, ziel en lichaam, is onjuist, omdat deze verdeling van de mens volstrekt niet op schriftmatige wijze is te verdedigen. Integendeel, de gehele Heilige Schrift, ook de Apostel Paulus in zijn brieven, doet de mens bestaan uit ziel en lichaam. Op die onderscheiding is de leer van Apostelen en

Profeten en ook van onze Heere Jezus Christus gebouwd. Wel spreekt de Apostel in 1 Thess.5:23 van geest, ziel en lichaam, maar met een enkele uitdrukking is niet een stelsel te verdedigen, dat overigens genoeg weersproken wordt.

En hij zal daarop van dat bloed met zijn vinger zevenmaal, op het altaarvlak, sprenkelen, en hij zal alzo dat altaar reinigen en heiligen van de onreinigheden van de kinderen van Israël in wier midden hij zich bevindt en door wier zonden hij mee bevlekt is.

Alle verzoeningen en ontzondigingen van de personen, zowel als van het heiligdom, die in de loop van het jaar geschieden, zijn reeds daardoor als gebrekkig en ontoereikend aangeduid, dat zij niet onmiddellijk voor het aangezicht des Heeren, in het Allerheiligste, maar alleen in de nabijheid van de Heere, bij het reukaltaar worden volbracht; met allen wordt, zoals wij reeds in Vs. 16 opmerkten, hetzelfde bedoeld, namelijk haar volbrenging bij het Verzoendeksel, en alzo de bereiking van het doel van de volkomenheid. Want, zoals het altaar van het Heilige een voortzetting in verhoogde graad van het voorhofaltaar is (zie Ex 30.10), zo is op zijn beurt het Verzoendeksel een verhoogde voortzetting van het reukaltaar; dit is, om zo te zeggen, het altaar in de hoogste macht en kan alleen de verzoening bewerken. Op de grote Verzoendag wordt de verzoening, daar deze als Profetie van hetgeen op Goede Vrijdag geschieden zal, een naar de maatstaf van de oudtestamentische bedeling volkomen en bevredigende zijn zal, werkelijk aan het Verzoendeksel volbracht, welk Verzoendeksel op de Verbondsark rust, die de twee tafelen van de wet bevat. Dit wijst profetisch daarop, dat Christus' zoenoffer eenmaal de vloek en het juk van de wet opheffen en bewerken zal dat deze nu nog maar een getuigenis van God aan ons (Exodus. 25:16), niet meer tegelijk een getuigenis tegen ons zijn zal. Na de besprenkeling van het Verzoendeksel met bloed wordt dan dat bloed van de verzoening in omgekeerde orde ook naar het altaar in het Heilige en dat in de voorhof gebracht.

Om dit met betrekking tot zijn vervulling in het Nieuwe Testament voor te stellen, moeten wij hier vermelden, wat wij vroeger ter zijde lieten liggen, dat de twee afdelingen van de tabernakel en de voorhof, die de laatste afdeling omringde, ook een beeld zijn van de mens, in de drie verschillende delen van zijn wezen: geest, ziel en lichaam, zoals met name Luther het oudtestamentische heiligdom heeft opgevat. De betekenis van deze omgekeerde orde volgt nu vanzelf; men hoeft slechts aan 1 Thess.5:23 te denken: De God van de vrede zelf heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worden onberispelijk bewaard tot de toekomst van onze Heer Jezus Christus. Wij hebben nog niet vermeld of ook voor het reukofferen in 't allerheiligste, dat volgens Vs. 12 aan de verschillende ontzondingen moet voorafgaan, een daarmee overeenkomstig tegenbeeld in de priesterlijke werkzaamheid van Christus te vinden is. Wij menen dat dit zo is en denken daarbij aan hetgeen de apostel Hebr.5:7 met het oog op de gebedsstrijd van Jezus in Gethsemané zegt: "Hij heeft in de dagen van zijn vlees gebeden en smekingen met sterke roeping en tranen geofferd tot Degene, die Hem uit de dood verlossen kon en verhoord zijnde uit de vrees, is Hij voor allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak van de eeuwige zaligheid geworden." Het gebed is dan ook de metgezel van onze Heiland gebleven op al de paden van zijn doodsweg, zoals het reukvat al de tijd, dat de hogepriester in het heiligdom dienst deed, zijn geur verspreidde; maar het verzoendeksel, waarop Hij de nieuwtestamentische verzoening volbrengt, is eenmaal Hij zelf

geweest (Rom.3:25) en daarna de troon van God in de hemel, voor welke Hij on der de hogepriesterlijke voorbede op Zijn verzoenend offer voor ons pleit (Hebr.9:11,24). In de dienst op de verzoendag is dit voor het tweemaal ingaan van de hogepriester, eerst met het bloed van de var van de zondoffers (Vs. 14) en dan met het bloed van de bok van de zondoffers (Vs. 15) ten minste oppervlakkig afgebeeld, omdat het uit de aard van de zaak niet bepaalder kon worden uitgedrukt.

Als hij nu zal geëindigd hebben van het binnenste Heilige, (Vs. 14-16a) en de tent der samenkomst, in haar voorste ruimte, (Vs. 16b) en het in de voorhof staande altaar (Vs. 18) te verzoenen, zo zal hij die levende (Vs. 8 vv.) bok tot het brandofferaltaar doentoebrengen. 1)

Duidelijk wordt nu de aard van de verzoening uitgedrukt, wat de andere bok betreft, nl. dat hij zou gesteld worden voor Gods aangezicht, en de priester, na zijn handen op het hoofd gelegd te hebben, zou hem beladen met de zonden van het volk, opdat hij de vloek zou werpen op de bok zelf. Dit is het enige onbloedige offer. Want duidelijk wordt hij tot een offerande gesteld, maar in verband met de offerande van de eerste bok, en daarom, wat de kracht van de verzoening betreft, is hij niet van deze te scheiden. Verder, dat een onschuldig dier gesteld zou worden in de plaats van de mens, opdat hij aan de vloek van God zou onderworpen worden, is volstrekt niet passend, tenzij om de gelovigen te leren, dat zij in het oordeel van God volstrekt niet kennen bestaan, en niet anders zich kunnen bevrijden, dan wanneer de schuld en zonde op een ander is overgedragen. Want, omdat de mensen voelen, dat zij door de toorn van God, welke op allen rust, geheel worden overstelpt, beproeven zij deze ondragelijke last op verschillende wijze kwijt te raken of af te schudden, maar tevergeefs, omdat er geen wegnemen is te hopen, dan door tussenbeide komende voldoening. Dit de mens te doen verstaan, is bijna niet mogelijk, en het is een teken van dwaze trotsheid, bij zichzelf de prijs te bepalen, waarvoor men de zonde kan vereffenen. Doch een andere wijze van verzoening is ons overgegeven, omdat Christus, een vloek geworden zijnde, op zich de zonde, welke de mens van God vervreemde, heeft genomen. Doch deze belijdenis strekte om het volk te vernederen en was alzo een prikkel tot waar berouw, omdat een verslagen geest Gods offerande was. Nu komt het niet met Gods mededogen overeen, om uit te leiden, dan hen, die terneergeworpen zijn, of vrijspraak te geven, dan hen, die zichzelf geheel en al veroordelen. Hierop slaat de opeenstapeling van woorden: "En zal alle ongerechtigheden, alle hun overtredingen en alle zonden belijden," opdat de gelovigen niet gemakkelijk en oppervlakkig zich voor Gods aangezicht schuldig zouden erkennen, maar diep onder het gevoel en de zwaarte van hun zonden zouden zuchtten. Nu daar het Christus niet behaagd heeft, een zekere dag van het jaar vast te stellen, waarop de herinnering haar zonden door een plechtige handeling zou belijden, toch hebben de gelovigen dit te leren, dat, zo dikwijls zij in de naam van God samenkomen, zij op smekende wijze om vergiffenis bidden en zich vrijwillig van de veroordeling onderwerpen, alsof de Geest van God de vorm aangaf. Tegelijk heeft ieder voor zich in het bijzonder aan deze regel zich te houden.

En Aäron zal zijn beide handen op het hoofd van de levende bok leggen, doen rusten (Leviticus. 1:4) en zal daarop al de ongerechtigheden van de kinderen van Israël en al hun overtredingen, naar al hun zonden, belijden; en hij zal die, door middel van die handoplegging onder belijdenis en gebed, 1) op het hoofd van de bok leggen, en zal hem door de hand van

een man, die voorhanden is, 2) voor dit werk reeds is afgezonderd, naar de woestijn uitlaten, doen drijven.

Dit gebed luidde, zoals het bij de verklaring van Vs. 11 opgegeven: "Ach Heere, Uw volk, het huis van Israël, heeft gezondigd; zij zijn weerspannig geworden en hebben voor Uw aangezicht overtreden! Ach Heer, vergeef nu die dwaling, weerspannigheid en zonde, opdat zij terugkeren tot datgene waarin zij weerspannig zijn geweest, en waarmee zij tegen U hebben gezondigd voor Uw aangezicht, Uw volk, het huis van Israël, zoals geschreven staat in de wet van Mozes, Uw knecht, zeggende: Heden wordt uw verzoening volbracht enz." (Vs. 30)

In het Hebreeuws Bejad isch itti. Beter, door een man, die daartoe bereid is, uitgerust. Niet de eerste de beste, die gevonden werd, maar die daartoe opzettelijk was uitgekozen, en gereed stond, zijn werk te volbrengen.

Alzo zal die bok op zich al hun ongerechtigheden, welke op hem gelegd zijn, in een afgezonderd land 1) in een eenzame, van het beloofde land afgezonderde plaats, van waar terugkeren niet meer mogelijk is, wegdragen, en hij, de man, die de bok heeft weggevoerd, zal die bok in de woestijn uitlaten (en hem aan zijn lot overlaten).

In een afgezonderd land, wil zeggen, in een woest, ontoegankelijk, onbewoonbaar land, waar geen menselijke voet een stap durft te zetten. De LXX noemt het een ghn abaton.

De bedoeling is, dat de zonde werd weggedragen, maar zo, dat geen enkele Israëliet er weer mee in aanraking kwam. De verzoening, als ziende op Christus, was volkomen.

Deze tweede bok vormt insgelijks met de eerste slechts een eeuwig zondoffer, zoals bij de reiniging van een melaatse (14:4 vv.) twee vogels zo nauw mogelijk onderling verbonden zijn en dezelfde mens afschaduwen; de tweede is de herhaling van de eerste bok, en wat in deze niet meer kan worden afgebeeld, omdat hij reeds ter verzoening geslacht is, wordt niet aanschouwelijk voorgesteld. Zoals wij dit reeds bij Vs. 10 opmerkten, zal in hem worden voorgesteld de overwinning over de duivel, en zal aan deze de door middel van de eerste bok gebrachte verzoening door bloed, als een zo volkomen en onloochenbare worden aangetoond, dat zelfs hij, de aanklager, haar erkennnen moet en van zijn recht afstand doen moet, om Gods toorn en straf over de zondaars nog verder te eisen. Wanneer hierbij de satan als de van het aangezicht van God geheel verwijderde en van de gemeenschap van het verbondsvolk geheel uitgeslotene, of als de Asasel in de woestijn vertoevende voorgesteld wordt, is zo’n verblijfplaats, die ook in andere plaatsen van de schrift genoemd wordt, (zie 17:7 Jesaja. 13:21; 34:14 Matth.12:43. Luk.11:24. Openb.18:2) geheel in overeenstemming met werkelijke toestanden. Nadat hij toch uit de hemel verdreven is en de ongoddelijk wereld zijn gebied geworden is, is hij ook gebannen uit het midden van het vezoende verbondsvolk en kan nu slechts in de woestijn het beeld van zijn eigen inwendig wezen en het zinnebeeld van de dood en het verderf, die zijn volgelingen zijn, zijn verblijfplaats vinden. Daarheen worden de zonden, die hij door zijn verleiding heeft bewerkt, als zijn eigene hem toegezonden, opdat

hij, om zo te zeggen zichzelf daarvan overtuigt, dat hetgeen aan die zonden nog strafbaar is, slechts hemzelf, de bewerker, treffen kan.

Daarna, na wegzending van de man met de bok, zal Aäron komen in de tent der samenkomst, en zal in het Heilige de linnen kleren uitdoen, die hij (Vs. 4) aangedaan had, als hij in het Heilige ging, om de verschillende ontzondigingen (Vs. 12-17) te verrichten, en hij zal ze daar laten.

Volgens Maimonides mochten deze kleren nooit weer gebruikt worden, maar werden zij bewaard en in de tabernakel opgehangen.

En hij zal andermaal zijn vlees, het gehele lichaam, in de heilige plaats met water baden1) in de voorhof, bij het koperen wasvat, zoals hij dat vroeger (Vs. 4) gedaan heeft en zijn, de gewone hogepriesterlijke prachtkleren aan doen; dan zal hij uitgaan uit het Heilige, waar hij zich verkleed heeft, naar de voorhof, en zijn brandoffer, de bok (Vs. 3) en het brandoffer van het volk, de bok (Vs. 5) bereiden, zoals de wet dat voorschrijft, (Leviticus. 1:10 vv.), en voor zich met de eerste, en voor het volk met de tweede bok, verzoening 2) doen.

Daar de priester, door het leggen van de zonden van het volk op de bok, verontreinigd was geworden, moest hij zich met water baden, opdat het volk tevens zou zien, hoe verfoeilijk de zonden bij God zijn en hoe schuldig en onrein zij de mens maken.

Voor het volk verzoening doen. Deze woorden schijnen duister, omdat de verzoening reeds had plaats gehad, en het brandoffer, hier wellicht het avondoffer niet in de eerste plaats een verzoenende kracht had. De zin is echter duidelijk, wanneer wij het woord verzoening doen hier opvatten niet in de zin van wegnemen van de zonde, maar in die van het bekwaam maken tot de dienst van God; daarom in de zin van, de vrucht van de verzoening te doen genieten. De Hogepriester offerde dan ook dit offer, opdat hij en het volk de heiligende genade van een verzoend God zou ervaren, opdat het verzoende volk God waardig zou wandelen.

Ook zal hij, tegelijk met dit dubbel brandoffer, het vet van de zondoffer, zowel van de var (Vs. 11), als van de eerste bok (Vs. 15), op het altaar aansteken; daarna kan hij dan tot het brengen van de andere feestoffers (Numeri. 29:7 vv.) overgaan, en dan tot het vieren van die dag besluiten met het gewoon dagelijks avondoffer, zoals hij de dag met het gewoon dagelijks morgenoffer begon.

Wat de in de aangehaalde plaats vermelde overige feestoffers van die dag aangaat, (een geitebok tot zondoffer, een var, een bok en zeven eenjarige lammeren ten brandoffer en dan nog een daarbij behorend spijsoffer) valt het in het oog, dat in weerwil van de voorafgegane hoogste en volkomen verzoening nog een zondoffer vóór de andere offers moet worden gebracht. Dit heeft echter zijn grond daarin dat "ook de geheiligde hier beneden de zonde nog altijd aankleeft en zelfs zijn heiligste voornemens en werken bevlekt, en dat hij daarom bij al wat hij doet, de vergevende genade nodig heeft.".

En die de bok, welke een weggaande bok was, (Asasel) zal uitgelaten hebben, zal, bij zijn terugkeer van dit werk, zijn kleren wassen en zijn vlees, zijn gehelelichaam, met water baden; daar hij door het wegleiden van het met zonden beladen dier zichzelf verontreinigd heeft, en eerst daarna, na volbrachte reiniging, zal hij in het leger komen.

Door welke tekenen de gelovigen vermaand werden, hoe verwerpelijk hun zonde is, opdat zij des te meer zouden bevreesd zijn, zo dikwijls zij bedachten, wat zij wel verdiend zouden hebben. Want, wanneer zij zagen, dat de man van het leger werd afgehouden, alleen omdat hij door de aanraking met de bok was verontreinigd, dan moest hun wel noodzakelijk in de gedachte komen, hoe groot een scheidsmuur er was tussen God en hen zelf, die de onreinheid niet van elders hadden opgedaan, maar, door eigen schuld verwekt, in zich omdroegen.

Maar a) de var van het zondoffer (Vs. 3) en de bok van het zondoffer (Vs. 5), waarvan het bloed ingebracht is om verzoening te doen in het Heilige (Vs. 14,15), zal men, volgens het (Leviticus. 6:30) gegeven voorschrift, tot buiten het leger uitvoeren, doch hun overblijfsels: vellen, hun vlees en hun mest zullen zij met vuur verbranden.

a)Hebr.13:11

Die nu dezelve, naar het bevel van de Hogepriester, (Leviticus. 4:11,21) verbrandt, zal, omdat ook hij daardoor verontreinigd is geworden (Vs. 26) zijn kleren wassen en zijn vlees met water baden; en daarna zal hij in het leger komen.

II. Vs. 29-34. Nu volgen nog enige nadere bepalingen over de wijze, waarop de grote Verzoendag zal gevierd worden, zowel als over de tijd en de betekenis van die dag. Op deze dag, namelijk op de tiende dag van de zevende maand, wordt over alle zonden van Israël verzoening gedaan; deze dag moet dus niet alleen als een grote Sabbat onder onthouding van alle beroepsarbeid maar ook als een dag van algemene verootmoediging onder lichaamskastijding worden doorgebracht; ook moet het priesterlijk werk van die dag door de Hogepriester zelf verricht worden.

En dit zal, met betrekking tot de viering van het vermelde feest, voor u tot een eeuwige instelling zijn: a) Gij zult in de zevende maand, op de tiende dag van de maand, de maand Tisri, (zie "Ex 12.2) van 9Tisri ‘s avonds tot de 10de ‘s avonds (Leviticus. 23:32) uw zielen verootmoedigen, 1) of buigen door bedwinging van lichamelijke begeerten, dus door vasten u in een, met de plechtige ernst van deze dag overeenkomende gemoedstoestand brengen en, zoals op de Sabbat, (Exodus. 20:10) geen werk doen, ieder werk staken, (zie "Ex 31.15) en wel zal een ieder zonder uitzondering alzo vasten en feest vieren; zowel de inboorling, die tot het volk van Israël behoort, noch de vreemdeling, 2) die in het midden van u als vreemdeling verkeert (Exodus. 12:49).

Leviticus. 23:27

Als hier nu gezegd wordt: Gij zult uw zielen verootmoedigen, zo geeft dit in het algemeen zo veel te kennen als: Gij zult u onthouden van eten en drinken, en van alle slaafse arbeid en

vleselijke wellust, en de dag besteden in het belijden van zonden en in het verrichten van andere plichten van boetvaardigheid.

De bedoeling van dit alles is duidelijk. De Heere God wil Israël door het uitwendige tot het innerlijke opleiden. De uitwendige tekenen van verootmoediging moeten dienen, om bij Israël een waarachtige verootmoediging te wekken, een ware droefheid, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid bewerkt.

Uw zielen verootmoedigen. Eigenlijk staat er: Uw zielen buigen, en is een omschrijving van het woord vasten. Niet alleen moest Israël leren, dat God verzoend werd door het offer van het bloed, maar ook, dat daarbij paste, een verbroken hart en een verslagen Geest. Het gehele zijn van Israëls volk, zijn gehele verschijning moest het duidelijk maken, dat het de grote Verzoendag was. Houding en daad moesten volkomen met elkaar in overeenstemming zijn.

Onder vreemdeling hebben wij te verstaan: de Jodengenoot, oorspronkelijk heiden, maar die zich in Israël door besnijdenis en door belofte van onderhouding bij de wet had laten inlijven. Zij waren de proselieten van de gerechtigheid.

Want op die dag zal hij voor u verzoening doen, om u te reinigen; van al uw zonden zult gij, op deze dag, voor het aangezicht des HEEREN gereinigd worden.

Dat zal U een Sabbat van volkomen rust 1) zijn, zoals de zevende dag van iedere week, opdat gij bovendien uw zielen verootmoedigt, door u, zoals reeds (Vs. 29) gezegd is, op die aan een streng vasten te onderwerpen: het is een eeuwige instelling. 2)

Beter: Dat zal u een Sabbat der Sabbatten zijn.

Behalve voor deze dag wordt door de wet voor geen andere feesttijd in het jaar een algemeen vasten bevolen; maar het afzonderlijk vasten, waartoe iemand vrijwillig in de vorm van een gelofte zich verbindt, (Numeri. 30:14 vv.) slechts in zoverre in aanmerking genomen, als het door een afhankelijk persoon op zich genomen wordt, om een collisio (d.i. een strijd van plichten onderling) voor te komen. Het openlijk vasten geschiedde na Mozes bij buitengewone aanleiding daartoe, die tot algemene verootmoediging voor God opwekte (Richteren. 20:26; 1 Samuel. 7:6; 31:13; 1 Kon.21:12) totdat na de Babylonische ballingschap bepaalde jaarlijkse vastendagen werden ingesteld, namelijk: 1. in de 4de maand, waarin de Chaldeeërs voor het eerst in de stad waren gedrongen (Jeremia. 52:6 vv.); 2. in de 5de maand, tot herinnering aan de verwoesting van stad en tempel (2 Koningen. 25:8 vv. Zach.7:3); 3. in de 7de maand, tot herinnering aan de moord van Gedalia en zijn getrouwen (2 Koningen. 25:25 vv. Jer.41:1 vv.); 4. in de 10de maand, toen de belegering begonnen was (2 Koningen. 25:1 vv. Zach.8:19 vv.); 5. op de dag vóór het op 14 en 15 Adar invallend Purimfeest, tot herinnering aan de door Esther bewerkte verlossing van de Joden uit de moordaanslag van Haman, in algemene vrolijkheid en onder allerlei scherts gevierd. Na de ballingschap werd ook het bijzonder vasten zeer algemeen; vooral zagen de Farizeërs daarin een verdienstelijk deel van de godsverering; zij vastten tweemaal in de week (Luk.18:12), op Maandag en Donderdag, daar volgens de overlevering Mozes op een Donderdag de berg beklommen en op

een Maandag met de tafelen van de wet de berg verlaten had. Onder de Christenen werd het vasten tweemaal in de week gehouden, maar het op Woensdag, dag van Jezus' verraad en op Vrijdag, dag van Zijn kruisiging gesteld; evenzo ontstonden uit de jaarlijkse vastendagen van de Joden, zo-even onder No. 1-4 vermeld, vier jaarlijkse, grote tijdperken van vasten in de christelijke Kerk: 1. het veertigdaags vasten vóór Pasen (Matth.4:2); 2. het vasten vóór Kerstmis, van 15 Nov. tot 24 Dec.; 3. de Mariavasten, van 1-15 Aug.; 4. de Apostelvasten, na Pinksteren (Hand.13:3). Van deze bestaan in de Evang.-Lutherse Kerk nog alleen de eerste; maar niet meer als eigenlijke vastentijd; werkelijk vasten in de strengste zin van dit woord, als onthouding van ieder voedsel gedurende een bepaalde tijd, wordt in haar voor een deel nog gehouden door hen, die ten Avondmaal gaan.

En de priester, 1) die men gezalfd en wiens hand men gevuld zal hebben, de tot zijn ambt door wettelijke zalving gewijde en, volgens Exodus. 29, in zijn bedieningen en rechten plechtig bevestigde Hogepriester, om voor zijn vader het priesterambt te bedienen, zal de verzoening doen: zoals volgens Vs. 30 op die dag geschieden moet, als hij, tot dit doel, de linnen kleren, (Vs. 4) de heilige kleren, welke hij, behalve het eigenlijk hogepriesterlijk ambtsgewaad, voor dit doel bezit, zal aangetrokken hebben.

De bedoeling van dit vers en de volgende is, dat iedere Hogepriester, die in de plaats van zijn vader was gezalfd, dit werk op de grote Verzoendag moet verrichten, volgens de bevelen en voorschriften hier gegeven, maar tevens, dat dit elk jaar moest geschieden.

Wel bleek hieruit de onvolkomenheid van het priesterschap naar de ordening van Aäron, en wel was die elk jaar terugkerende verzoening ertoe geschikt, om bij de gelovigen van de oude dag, het verlangen levendig te houden naar de Grote Hogepriester, die een volkomen offerande zou brengen.

En dit zal u, de priesters, aan wier hoofd de Hogepriester staat, tot een eeuwige instelling zijn, om voor de kinderen van Israël van al hun zonden, a)eenmaal per jaar, op de (Vs. 29) voorgestelde tijd, verzoening te doen. En men deed, zoals de HEERE Mozes geboden had.1) Mozes deelde zijn broeder Aäron het bevel (Vs. 2 vv.) mee, en deze deed op zijn beurt naar die goddelijke voorschriften, voor het eerst toen de 10de dag van de maand Tisri terugkeerde, toen Israël de berg Sinaï nu reeds verlaten had (Numeri. 10:11).

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

De laatste woorden van Vs. 34 zijn bij wijze van voorverhaal (protasis) er aan toegevoegd, omdat eerst in de 7de maand van het lopende jaar dit bevel kon worden gehoorzaamd.

Zo zal hij, met deze linnen kleren bekleed, het heilige heiligdom, het Allerheiligste, verzoenen, en de tent der samenkomst, het heilige, en het brandofferaltaar, (Vs. 16-20) zal hij verzoenen; evenals voor de priesters, en voor al het volk van de gemeente zal hij, op de (Vs. 11-15) beschreven wijze, verzoening doen.

En dit zal u, de priesters, aan wier hoofd de Hogepriester staat, tot een eeuwige instelling zijn, om voor de kinderen van Israël van al hun zonden, a)eenmaal per jaar, op de (Vs. 29) voorgestelde tijd, verzoening te doen. En men deed, zoals de HEERE Mozes geboden had.1) Mozes deelde zijn broeder Aäron het bevel (Vs. 2 vv.) mee, en deze deed op zijn beurt naar die goddelijke voorschriften, voor het eerst toen de 10de dag van de maand Tisri terugkeerde, toen Israël de berg Sinaï nu reeds verlaten had (Numeri. 10:11).

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

De laatste woorden van Vs. 34 zijn bij wijze van voorverhaal (protasis) er aan toegevoegd, omdat eerst in de 7de maand van het lopende jaar dit bevel kon worden gehoorzaamd.

HOOFDSTUK 17.

PLAATS VOOR DE OFFERS BESTEMD. HET GEBRUIK VAN BLOED VERBODEN.

Vs. 1-16. Nadat de Heere Zijn volk een dag in het jaar had aangewezen, waarop het altijd weer opnieuw voor Hem moet gereinigd worden van al Zijn zonden, eist Hij ook nu des te beslister dat het niet wandelt naar de wijze van de heidenen en Kanaänieten, maar op de weg van de geboden van zijn God. Hij bepaald nu eerst hoe het tot openbaring van de heiligheid, waartoe het geroepen is met betrekking tot zijn voeding zich gedragen moet. Ook zijn slachtingen voor bijzonder gebruik zal het, althans voor die tijd dat dit nog mogelijk is, bij de tent der samenkomst verrichten, om zo alles de Heere en niet meer de woestijnduivels te offeren; maar voor altijd zich streng van bloedgebruik onthouden, en ook het eten van aas en vlees van gestorven dieren, al kan dit gedurende de woestijn niet geheel worden vermeden, toch als iets dat verontreinigt beschouwen.

Verder sprak 1) de HEERE tot Mozes, zeggende:

Op deze plaatsen en op die, welke hiermee overeenstemmen, geeft God de priesters voorschriften, omtrent het offeren van de offerdieren. Hoewel de offeranden door het gehele volk werden gebracht, wil God echter, dat zij door de hand van één en op een bepaalde plaats Hem worden aangeboden. Ten eerste, opdat niet, indien hij zou toelaten, dat wijd en zijd altaren werden opgericht, de zuivere en onvervalste dienst door deze verscheidenheid van aanbidding zou bedorven worden; vervolgens, opdat Hij het volk zou leiden tot de Middelaar, omdat dit in de eerste plaats door de gelovigen moest vastgehouden worden, dat geen offerande wettig was, tenzij met het oog op Zijn Genade. Hetzelfde onderricht zal men later meermalen ontmoeten, wanneer over de offeranden wordt gehandeld. Maar, omdat wij nu handelen over het ambt van de priester, behoorde dit eenmaal vast te staan, dat het niet geoorloofd is, iets door de handen van gewone mensen God aan te bieden, maar door de hand van de priester, aan wie dit ambt was opgedragen. Daar nu in dit stuk de eerzucht de gemoederen van de mensen op verwonderlijke wijze prikkelt, dreigt Hij streng, indien iemand dit zou durven ondernemen, dat Hij een wreker zou zijn. Waarom God één Heiligdom heeft uitgekozen, is ergens anders gezegd; nu kondigt Hij aan, dat, indien de offerdieren niet daarheen werden gebracht, die ontwijding gelijk zou staan met een moord, alsof een mens was gedood. Daarom beveelt Hij, dat alle offerdieren voor het altaar zouden gesteld worden, ook indien zij verre afwezig waren, die ze zouden beloven. Want de aanduiding van veld en akker wijst de afstand aan, opdat niet iemand zou voorgeven, dat de reis zo bezwaarlijk was. De dankoffers noemt hij met name, omdat deze een soort waren, waarmee gewone mensen gewoon waren hun vroomheid te betuigen. Zo wijst God aan, dat de dienst Hem aangenaam zou zijn, indien de priester tussenbeide kwam, die de heilige zaak naar het recht van het hem opgedragen ambt behandelde.

Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, 1) en tot al de kinderen van Israël, als degenen, op wie de volgende geboden betrekking hebben, en zeg tot hen: dit is het woord, dat de HEERE, met betrekking tot uw voeding door vlees, geboden heeft, opdat de aard en wijze daarvan overeenkomt met uw roeping als volk van Mijn eigendom, zeggende:

Deze wetten werden ook Aäron en zijn zonen gegeven, niet alleen, omdat zij uitleggers van de wet waren, maar omdat zij ook voor de priesters golden. De bedoeling is, niet alleen de spijswetten te volmaken, maar Israël af te houden van het offeren aan de duivel, en hen hierop te wijzen, dat ook onder het Oude Verbond elke gave door dankzegging en gebed, geheiligd wordt.

Een ieder van het huis van Israël, die een voor huiselijk gebruik bestemde os, of lam, of geit in het leger, bij zijn tent, slachten zal, of die ze slachten zal buiten het leger, in het vrije veld;

En deze slachtdieren aan de deur van de tent der samenkomst, de voorhof, niet brengen zal, waar voortaan alle slachtingen, ook die voor huiselijk gebruik moeten geschieden, om tegelijk door strijking van het bloed aan het altaar en aansteking van de vetdelen daarop (Vs. 6) een offerande de HEERE voor de tabernakel van de HEERE te offeren; 1)het bloed dat door hem vergoten wordt, zal die man toegerekend worden, hij heeft bloedvergoten 2) een moord begaan; daarom zal deze man, als een op wie de straf van de moordenaar moet worden toegepast, uit het midden van zijn volk uitgeroeid worden.

Hieruit volgt, dat iedere slachting, welke onder Israël door iemand uit het volk werd verricht, het karakter moest dragen van offerande aan de Heere. Het doel is duidelijk. Zowel, om Israël te leren, dat het alles, wat het bezat, als vrije gift van God ontving, als tevens, om Israël te verhinderen, een gedeelte van het geslachte vee de afgoden te offeren, zoals uit Vs. 5 blijkt. Bovendien werd hierdoor de Godsverering beperkt tot de tabernakel, opdat Israël zou weten, dat alleen de dienst van de Heere God, de enige ware dienst was, de verering van Jehova, de enig ware verering was. Ook hier ging God, de Heere, opvoedend met Israël, als met een kind te werk. Zoals vanzelf spreekt, golden deze wetten ten opzichte van de gewone slachtingen, alleen voor de woestijn.

De zin van deze woorden is: Eerst, dat hij, die met verlating en verachting van Gods tabernakel en altaar een offerande in of buiten het leger van Israël offerde, zich voor God evenzeer schuldig maakte, dan of hij het bloed van een mens had vergoten, hetgeen des te gruwelijker zou zijn, indien dit gedaan was met oogmerk, om het God te offeren Jesaja 66:3). Of, en tweede, de uitdrukking kan de zin hebben, dat hij, die buiten de bepaalde plaats en naar eigen willekeur geofferd had, zich had schuldig gemaakt aan ontheiliging van het bloed van de offeranden, dat, ofschoon slechts het bloed zijnde van ossen, lammeren of geiten, nochthans zeer dierbaar was, vermits het God was toegewijd, en omdat het was een bloed van het Testament, en een afbeelding van het dierbaar rantsoenbloed van Christus, het onstraffelijk en onbevlekt Lam Gods, waardoor de uitverkorenen zijn vrijgekocht. Ook kan men, ten derde, de woorden verstaan met betrekking tot de offeraar zelf, alsof er stond, hij heeft Zijn eigen bloed vergoten, nl. niet regelrecht of met voordacht, maar bij wijze van gevolg, zijnde degeen, die zich tegen de wens en de gedurige ernstig aanhoudingen van de Goddelijke genade en wijsheid, aan deze misdaad schuldig maakte, niet anders aan te merken, dan als een moordenaar van zichzelf.

Deze woorden kunnen het best verstaan worden, indien zij in verband gebracht worden met die in Vs. 11 (zie Le 17.11)

Opdat, wanneer de kinderen van Israël hun slachtoffers brengen, welke zij anders gewoonlijk op het veld slachten, dat zij die niet meer daar, maar de HEERE toebrengen, aan de deur van de tent der samenkomst tot de priester, en hun slachtoffers tot dankoffers op de (hoofdstuk 3) voorgeschreven wijze, voor de HEERE slachten.

En de priester zal het bloed op het altaar van de HEERE, aan de deur van de tent der

samenkomst sprenkelen; en hij zal het vet aansteken tot een a) liefelijke reuk voor de HEERE.

a)Exodus. 29:18 Leviticus. 4:31

En zij, de kinderen van Israël, zullen ook niet meer, zoals tot heden geschiedde, hun slachtoffers de duivels, welke zij nahoereren, waarmee zij afgoderij plegen, (zie "Ex 34.16) offeren; dat zij zo hun offers alleen de Heere hun God brengen, maar niet de duivels of boze geesten van de woestijn, zal hun een eeuwige instelling zijn voor hun geslachten. 1) Ook dßn, als het gebruik van al wat men ook voor het gezin slachten zal, bij de tent der samenkomst te slachten, (Vs. 3 vv.) te zijner tijd weer moet ophouden (Deuteronomium. 12:15); daar dit in het land Kanaän niet meer uitvoerbaar is.

Reeds in Exodus. 32:19 werd een heidens gebruik, door Israël in Egypte aangenomen, zo streng mogelijk verboden. Ook Leviticus. 18:23 toont aan hoe zeer Israël met de gruwelen van Egypte besmet was. Hier moet men dan onder de veldduivels, in het Hebreeuws Seirim, (d.i. bokken), de boze geesten of duivels van de woestijn verstaan, die men zich in de gedaante van bokken voorstelde (zoals de satyrs bij Grieken en Romeinen) en aan wie men een deel van het geslachte vee toewijdde, om zich hun gunst te verwerven en alzo tegen hun verderfelijke invloed zich in veiligheid te stellen. Zoals nu de Schrift reeds op de eerste bladzijden het bestaan van een rijk van de duisternis predikt en niet alleen de duivel en de boze geesten als werkelijk bestaande voorstelt, maar ook de woestijn noemt als hun verblijfplaats, die zij verlaten om hun strooptochten en aanvallen tegen de mensen te ondernemen (zie Le 16.10 en zie Le 16.22), even beslist verbiedt zij om aan dit rijk van de boze geesten enige dienst te bewijzen en trekt juist zo nadrukkelijk ten strijde tegen de demonendienst, omdat deze dienst volgens haar een duivels- en afgodendienst is (zie Ex 7.22), ook afgezien van de offers, welke de heidenen met opzet en zelfbewustheid de duivel en zijn demonen brachten. De kinderen van Israël waren, zoals uit onze plaats blijkt, in Egypte gewend geraakt hun vee in het vrije veld op zo’n wijze te slachten, dat zij daarvan ook een deel aan de monsters van de woestijn toewijdden (Deuteronomium. 32:17 Jozua. 24:14) en daardoor de oorspronkelijke wijze van slachten (zie Le 1.2) op een gruwelijke wijze veranderde; deze wijze wordt dan hier hersteld en daardoor de ware godsdienst opnieuw in de plaats van de heidense duiveldienst geplaatst. Het volk van God zal over de duivel zegepralen en hem teruggeven wat hem toekomt: de zonde en haar verdoemenis (Leviticus. 16:20-22); maar nu ook zijn hulp en zijn heil alleen verwachten van de levende God, daarom ook Hem alleen zijn gaven en dienst toewijden.

Zeg dan tot hen, tot Aäron en zijn zonen, en tot al de kinderen van Israël (Vs. 2), een ieder van het huis van Israël en van de vreemdelingen, 1)die in het midden van hen als vreemdelingen verkeren, die een brandoffer of slachtoffer, uit vrije beweging, zal offeren.

Nu wordt de wet uitgestrekt tot de vreemdelingen, niet tot hen, die nog heidenen waren, maar die, hun oorsprong uit andere volken hebbende, werden gerekend, de zuivere godsdienst te hebben aangenomen. Want indien hun meer werd toegestaan, dan aan de eigen zonen van Abraham, zou het bederf vanwege hun zonden zich terstond verder verspreid hebben. God wil daarom niet, dat Zijn Heiligdom door vreemdelingen zou verontreinigd worden, opdat hun ongebondenheid het gehele volk niet zou bekruipen.

En dat tot de deur van de tent der samenkomst, van het enige heiligdom van Israël, niet zal brengen, om het de HEERE te bereiden; maar hij brengt het op een andereplaats, welke dan ook, deze man zal uit zijn volken uitgeroeid worden1) (Deuteronomium. 12:1-14).

Deze toelating van de vreemdelingen tot de gewone offerdienst bij de tent der samenkomst was des te meer een behoefte, daar deze in het land van Israëls God hun vroegere goden niet meer mochten dienen; zij stond ook in nauw verband tot de roeping van hett uitverkoren volk, de kennis van de ware God te bewaren en onder de andere volken te verbreiden. In het algemeen stelt de wet de vreemdelingen in het land niet alleen onder haar bescherming, opdat zij in geen enkel opzicht verdrukt worden, maar verleent hun ook gelijke maatschappelijke en kerkelijke rechten als aan de ingeborenen; zij mochten echter, zoals reeds is opgemerkt, geen afgoderij plegen (Leviticus. 20:2), de naam van Jehova niet lasteren (Leviticus. 24:16), geen zonden van ontucht bedrijven (Leviticus. 18:26), op de sabbat geen arbeid verrichten (Exodus. 20:10), in de paasweek geen gezuurd brood eten (Exodus. 12:19), geen bloed of vlees van gestorven of verscheurde dieren gebruiken (Leviticus. 17:10,15), en moesten op de grote Verzoendag mede vasten (Leviticus. 16:29). Daaruit ontwikkelde zich later een bijzondere soort van proselieten (d.i. bijgekomenen, namelijk bij het Jodendom, Jodengenoten), die in Deuteronomium. 31:12 proselieten van de poort genaamd worden; deze naam nu dragen alle vreemdelingen, die zich bij het Jodendom voegden, zich onder Israël legerden en de verplichting tot het houden van de zogenaamde 7 geloften van Noach (Hand.15:20) op zich namen. Van hen moeten wij de proselieten van de gerechtigheid onderscheiden, die door zich aan de besnijdenis te onderwerpen en tot waarneming van de gehele Mozaïsche wet te verbinden, geheel en al tot de Godsregering overgingen en werkelijk leden van het Verbond werden; zij mochten dan ook aan het Pascha deel nemen (Exodus. 12:48), maar Edomiten en Egyptenaren slechts in het derde geslacht; terwijl Ammonieten en Moabieten, met de zeven ter verdelging bestemde Kanaänitische volkeren, behalve de gesnedenen en in ontucht geborenen, in geen geval burgers van Israël konden worden (Deuteronomium. 7:1 vv.; 23:1-8)

En een ieder uit het huis van Israël, en uit de vreemdelingen, die in het midden van hen als vreemdelingen verkeren, a) die enig bloed zal gegeten hebben, tegen diens ziel, die dat bloed zal gegeten hebben, zal Ik Mijnaangezicht zetten, 1) dat zij haar straf niet ontgaat, ook wanneer de misdaad door haar begaan, voor de mensen verborgen blijft, en zelfs door hen niet vermoed wordt, en zal die, door een plotseling gericht, uit het midden van haar volk uitroeien.

Genesis 9:4 Leviticus. 3:17; 7:27; 19:26 Deuteronomium. 12:16,23; 1 Samuel. 14:33

Zal Ik Mijn aangezicht zetten. Een uitdrukking, waarvan God zich bedient, om Zijn toorn te kennen te geven. Zij komt alleen hier voor en in hoofdstuk 20:3,6 en geeft wel aan, dat het eten van bloed en de afgoderij een daad was, welke met de zwaarste straffen van God achtervolgd zou worden.

Want de ziel van het vlees, de ziel die het lichaam doet leven, is in het bloed, heeft in het bloed haar zetel, wordt door het bloed als het ware gedragen en daardoor met het gehele organisme van het lichaam in verband gebracht, dat zij dit beleven en doordringen kan, daarom heb Ik het u, in alle bloedige offers, waarover in hoofdstuk 1 en 3-5 gesproken is, op het altaar gegeven, om over uw eigen zielen, welke om de zondeschuld, die op haar rust, verdiend hebben in de dood te worden gestort, verzoening te doen; want het is het bloed, dat voor de ziel verzoening zal doen. 1) Juist omdat het bloed zetel en drager is van de ziel en beide, ziel en bloed, in zekere zin één zijn (Deuteronomium. 12:23), is het mogelijk de ene ziel voor de andere over te geven en alzo de verzoening of bedekking van uw eigen, ten dode opgeschreven leven te bewerken.

Het leven zetelt in het bloed. Daarom bekleedt het bloed hier zo'n grote plaats, maar daarom heeft ook de uitstorting van het bloed op het altaar zulk een vermogende kracht. Want het is juist het leven, dat in het bloed op en voor het altaar wordt uitgestort, het leven van het dier als in de plaats tredende voor het leven van de mens. Hierdoor wordt ook duidelijk de verlossing door het bloed van Christus. Want het is niet het bloed op zichzelf, dat op Golgotha's kruis werd vergoten, maar het was het leven, dat Hij in dit bloed gaf voor een verloren geslacht. Zijn leven, opdat door Zijn uitgeblust leven, vrijwillig prijsgegeven, leven en behoud zou zijn en verlossing tegen en van de eeuwige dood.

Daarom mocht ook in de woestijn geen slachting plaats hebben, dan bij de tabernakel, en moest iedere slachting het karakter van offerande dragen, waarvan het bloed en in dat bloed het leven op het altaar werd gebracht. Hieruit spruit dan ook voort, dat iedere slachting, welke niet bij de Tabernakel plaatsvond, gelijk stond met moord, omdat het bloed, d.i. het leven niet op het altaar of bij het altaar werd gesprenkeld en aan God, die het geschonken had, werd teruggegeven. Toen later (Deuteronomium. 12:16,24) het verbod, om geen dieren te slachten dan bij de tabernakel werd opgeheven, werd het verbod van het gebruik van bloed nog eens bekrachtigd en verscherpt. Opdat Israël dat gebod wel zou houden, drukt de Heere er herhaaldelijk op, dat de ziel van al het vlees in zijn bloed is.

Daarom heb Ik reeds vroeger meer dan eenmaal (Leviticus. 3:17; 7:26 vv.) tot de kinderen van Israël gezegd, en strek dit gebod, nu met bijzondere aandrang herhaald, ook tot allen uit, die in uw midden wonen: geen ziel, of persoon, van u zal bloed, of wat dan ook dat met bloed vermengd is, (Leviticus. 19:26) eten; noch de vreemdeling, die als vreemdeling in het midden van u verkeert, zal bloed eten.

Vermits de bloedsprenkelingen, die onder de wet van de schaduwen zo menigvuldig waren en een kostbare dienst was, waartoe veel goud en zilver werd besteed, zo kon ook Petrus met

toepassing op het tegenbeeldige bloed van Christus, de verlosten van de Heere daarmee geluk wensen, dat zij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost waren, maar door het dierbaar bloed van Christus als het onbestraffelijke en onbevlekte Lam Gods, Christus heeft als een onbestraffelijk en onbevlekt Lam, dat geen zonde gekend heeft en in wie geen bedrog is gevonden, zijn ziel tot een schuldoffer voor allen, die van nature zondaars en overtreders waren gesteld en deze met Zijn bloed duur gekocht, zijnde Hij voor hen zonde, ja, een vloek geworden.

Een ieder ook van de kinderen van Israël en van de vreemdelingen, die als vreemdelingen in het midden van hen verkeren, die enig wild gedierte of gevogelte, dat gegeten wordt, dat tot die soort van wild of vogels behoort, waarvan het vlees, volgens hoofdstuk 11 mag worden gegeten, in de jacht gevangen zal hebben, die zal, eer hij het gedode dier of de gevangen vogel als voedsel gebruikt, diens bloed vergieten en zal dat, de plaats waar hij dat bloed heeft doen wegvloeien, met stof bedekken, 1) opdat dit bloed niet op enige wijze ontwijd wordt.

Uit heilige eerbied voor het bloed moet het met stof bedekt worden, opdat niet enig beest het zou oplikken. Bovendien, opdat het niet tot bijgelovige doeleinden zou gebruikt worden.

Want het is de ziel van alle vlees, wel niet dit bloed op zichzelf, als zou de bloedstof ook afgescheiden van de ziel die met haar verbonden is, reeds kunnen geacht worden het leven van het lichaam te zijn, maar wel zijn bloed is voor zijn ziel; zolang het bloed leeft, wordt de ziel nog daardoor besloten en gedragen, eerst met het wegvloeien van het bloed is het dier waarlijk dood; daarom heb Ik tot de kinderen van Israël gezegd: gij zult geen bloed van enig vlees (vlees betekent hier dier) eten; daarom moet gij, zoals in Vs. 13 gezegd is, bij ieder dier, dat gij eten zult, zeer nauwkeurig op de verwijdering van al het bloed bedacht zijn: want voor de derde maal zeg Ik u dit, opdat gij een heilige vrees hebt voor al het bloed, de ziel van alle vlees, dat is zijn bloed, zo wie dan, in weerwil van mijn uitdrukkelijk verbod, dat eet, zal, alseen, die een misdaad begaan heeft (Numeri. 15:30), uitgeroeid worden. 1)

In de voorgaande verzen worden drie stellingen uitgesproken: 1. het bloed heeft de ziel in zich; 2. het is een zoenmiddel voor de zielen van de mensen; 3. het zal niet worden gegeten. Maar nu ontstaat de vraag naar het onderling verband van deze drie stellingen; a. of de tweede uit de eerste en wederom de derde uit de tweede voortvloeit; b. dan of de eerste zowel als de tweede een eigen zelfstandige grond voor het verbod in de derde aangeeft. Al naarmate men zich voor een van deze beide beschouwingen verklaart, zal men het verbod om bloed te eten erkennen als in het Nieuwe Testament opgeheven of van blijvende kracht; zoals dan ook werkelijk in de eerste eeuwen van het christendom dit verbod mede is waargenomen en ook nu nog vele Christenen daaraan zich vasthouden, zodat hun het eten van vogels, die in de strik gevangen zijn en van wild, dat geschoten is, maar niet behoorlijk uitgebloed heeft, vooral van bloedworst en ander tot spijs bereid bloed, als bepaald verwerpelijk voorkomt. Volgens de eerstgenoemde opvatting van deze plaats is de ontwikkeling van gedachten deze: Het bloed is zetel en drager van de dierlijke ziel, daarom heb Ik u dit tot verzoeningsmiddel voor uw zielen verordend. En daar Ik het dan aan u gegeven heb voor het altaar, ter verzoening van uw zielen, zult gij het niet eten; gelijk gij ook het vet van de tot offerdienst bestemde dieren, een vuuroffer de Heere en daardoor van het algemeen gebruik afgezonderd, niet eten moogt

(Leviticus. 7:23 vv.). Sedert het offerbloed van de dieren niet meer een zoenmiddel voor mensenzielen is, daar Christus ons met Zijn bloed eens voor altijd verzoend heeft, heeft dit verbod zijn eigenlijke grond en daarmee ook zijn kracht verloren. In Hand.15:20,29; 21:25 wordt dit voorschrift nog gedurende enige tijd voor geldend verklaard, daar het voor de Christenen uit de Joden zo zwaar was zich aan de opheffing van de Mozaïsche ceremoniële wetten te onderwerpen en hun bij hun zwakheid alle ergernis moest bespaard worden.

Volgens de tweede beschouwing zijn er echter twee gronden voor het bewuste verbod gegeven; de ene is genomen uit het wezen van ‘t bloed, (het is zetel en drager van de ziel) -de andere uit de bestemming van ‘t bloed, (het zal een zoenmiddel voor mensenzielen zijn). Niet één is de oorspronkelijke grond, die reeds vóór de afkondiging van de Mozaïsche offerwet kracht had (Genesis 9:4) en ook na de opheffing van deze kracht behouden heeft (Hand.15:20); deze, de tweede of bijkomende grond, heeft in het Nieuwe Testament met de offerdood des Heeren zijn betekenis verloren. Bij deze beschouwing beroept men zich daarop, dat het verbod om het voor de offerdienst bestemde vet te gebruiken, geheel anders voorgesteld wordt dan het verbod om het bloed te gebruiken; terwijl namelijk dit laatste een onbepaalde en op alle mogelijke gevallen en betrekkingen toepasselijke betekenis heeft (Le.7:26 vv.), is het eerste nooit verder uitgestrekt geworden dan tot op zulke diersoorten, die deels onmiddellijk als offers gebruikt, (Le.7:23-25), deels middellijk in de vorm van dankoffers, zolang Israël zich in de woestijn bevond, geslacht werden (Le.17:3-5). Ook dit eerste verbod met betrekking tot de gewone slachtingen voor huiselijk gebruik uitdrukkelijk tot die tijd bepaald, wanneer het slachten van de dieren zich nog bij de tent der samenkomst kon voltrekken (Deuteronomium. 12:15,20-24). Hieruit volgt duidelijk dat bij het bloed, behalve het gebruik tot heilige doeleinden, zoals ook het vet daartoe gebruikt werd, nog een andere grond voor dit verbod gevoegd wordt, namelijk het in Deuteronomium. 12:23 nog eenmaal met bijzonder nadruk herhaalde: "Het bloed is de ziel." Wij moeten daarom de lezer in bedenking geven, of hij het met zijn christelijk geweten kan verenigenhet verbod van bloedsgebruik als afgeschaft te beschouwen; ofschoon wij aan de andere kant ook niet willen verbergen, dat de Westerse kerk (en in navolging van haar ook Augustinius) zich tegenover de Oosterse kerk reeds zeer vroeg vóór de opheffing van dit verbod verklaard heeft.

Volgens de tweede beschouwing zijn er echter twee gronden voor het bewuste verbod gegeven; de een is genomen uit het wezen van het bloed (het is zetel en drager van de ziel) -de andere uit de bestemming van het bloed (het zal een zoenmiddel voor mensenzielen zijn). Geen is de oorspronkelijke grond, die reeds voor de afkondiging van de Mozaïsche offerwet kracht had (Genesis 9:4) en ook na de opheffing van deze kracht behouden heeft (Hand.15:20); deze tweede of bijkomende grond, heeft in het Nieuwe Testament met de offerdood van de Heere zijn betekenis verloren. Bij deze beschouwing beroept men zich daarop, dat het verbod om het voor de offerdienst bestemde vet te gebruiken, geheel anders voorgesteld wordt dan het verbod om het bloed te gebruiken; terwijl namelijk dit laatste een onbepaalde en op alle mogelijke gevallen en betrekkingen toepasselijke betekenis heeft (Leviticus. 7:26 vv.), is het eerste nimmer verder uitgestrekt geworden dan tot op zulke diersoorten, die deels onmiddellijk als offers gebruikt (Leviticus. 7:23-25), deels middellijk in de vorm van dankoffers, zolang Israël in de woestijn zich bevond, geslacht werden (Leviticus. 17:3-5). Ook wordt dit eerste verbod met betrekking tot de gewone slachtingen voor huiselijk

gebruik uitdrukkelijk tot die tijd bepaald, wanneer het slachten van de dieren nog bij de tent der samenkomst kon geschieden (Deuteronomium. 12:15,20-24). Hieruit volgt duidelijk dat bij het bloed, behalve het gebruik tot heilige doeleinden, zoals ook het vet daartoe gebruikt werd, nog een andere grond voor dit verbod gevoegd wordt, namelijk het in Deuteronomium. 12:23 nog eenmaal met bijzondere nadruk herhaalde: "Het bloed is de ziel". Wij moeten daarom de lezer in bedenking geven, of hij het met zijn christelijk geweten verenigen kan het verbod van bloedgebruik als afgeschaft te beschouwen; ofschoon wij aan de andere kant ook niet willen verbergen, dat de Westerse kerk (en in navolging van haar ook Augustinus) zich tegenover de Oosterse kerk reeds zeer vroeg vóór de opheffing van dit verbod verklaard heeft.

a) En elke ziel, ieder mens, onder de inwoners of onder de vreemdelingen, die een dood aas, het vlees van een op zichzelf rein dier, dat gestorven is, of het verscheurde zal gegeten hebben, waarin dus nog bloed is, die zal zijn kleren wassen en zich met water baden en onrein zijn tot aan de avond; daarna zal hij weer naar de wet rein zijn.

a)Exodus. 22:31 Leviticus. 11:40 Ezech.44:31

Maar indien hij die niet wast en zijn vlees niet baadt, zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen, en heeft voor Mijn strafgericht te vrezen.

Zoals in Deuteronomium. 12:15,20 vv. het bevel (Vs. 3-5) om alle slachtingen hij het heiligdom plaats te doen hebben, voor de komst in Kanaän, als daar niet mogelijk, weer opgeheven wordt, komt hier het tegenovergestelde geval voor: het vlees van gestorven of verscheurde dieren zal eigenlijk in het geheel niet gebruikt, maar de honden voorgeworpen of aan uitlanders verkocht worden (Exodus. 22:30 Deuteronomium. 14:21) met het oog op het gebrek aan vlees in de woestijn; echter wordt het gebruik van dit vlees nu nog niet bepaald verboden maar als tot de avond verontreinigend beschouwd (zie Le 11.40). Uit het veranderlijke van zulke geboden blijkt dat zij geen zedelijke, maar alleen een ceremoniële betekenis hebben. Desalniettemin behouden zij ook voor ons onder het Nieuwe Verbond levende, nog altijd hoge waarde, en moesten veel nauwkeuriger betracht en zorgvuldiger overdacht worden dan helaas! geschiedt, niet als of zij op zichzelf nog verbindende kracht hadden, maar omdat zij als van God afkomstig, goddelijke wijsheid en kracht bezitten, welke wij zowel voor ons persoonlijk als voor ons maatschappelijk en godsdienstig leven ons moeten ten nut maken, naar het woord des Heeren bij Jesaja (hoofdstuk 65:8) "verderf ze niet, want er is een zegen in"

HOOFDSTUK 18.

VERBODEN GRADEN VAN BLOEDVERWANTSCHAP IN HET HUWELIJK.

Vs. 1-30. Met betrekking tot het huwelijk zal Israël zich wachten voor bloedschande, naar zijn roeping om niet te wandelen als de heidenen en vooral de Kanaänieten, wier land het beërft. Het zal heilig zijn, zoals de Heere Zijn God, heilig is. Behalve voor deze bloedschande (Vs. 6-18) zal het zich voor elke gruwel van ontucht, vooral van de onnatuurlijke ontucht wachten (Vs. 19-23). Deed het dit niet, dan moest het verdreven worden uit het land zoals het nu de Kanaänieten verdreef, omdat deze in zeer hevige graad door hun gruwelen dat land hadden bevlekt.

Verder sprak de HEERE, voortgaande te gebieden al wat uit de heiligen wandel van Israël moest voortvloeien, tot Mozes, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: Ik ben de HEERE 1) uw God, en daar Ik heilig ben, zult ook gij u zelf heiligen, opdat gij heilig zijt (Leviticus. 11:44).

Dat de Koning en Wetgever van Israël zich noemde met de naam Jehova, kan geweest zijn:
Om aan te tonen, dat Hij dezelfde Persoon was, die bij Zijn verschijning in de braambos zich in de kracht van die naam aan Mozes had bekend gemaakt, zoals ook Zijn genade en goedgunstigheid, met terugwijzing op die verschijning. nog naderhand door Mozes met aanbidding genoemd werd. 2. Om de grootheid van Zijn Persoon uit te drukken. 3. Om het volk in te boezemen, hoe Hij wilde aangemerkt zijn nl. als een algenoegzaam, genadig en barmhartig God, hetgeem in het bijzonder in de naam van Jehova ligt opgesloten; zoals blijkt uit vergelijking van Exodus. 30; 4:6,7 Jesaja. 54:10 Hos.3:5. 4. Om te kennen te geven, Zijn getrouwheid en waarheid, die Hij betonen zou in het vervullen van Zijn belofte aan en over de gelovigen. Voeg hierbij 5. dat deze benaming strekt, om aan te tonen, hoe onverantwoordelijk het zou zijn, Zijn Verbond niet te omhelzen, of Zijn wetten te versmaden.

Hoofdreden was, om daarmee Zijn Verbondsbetrekking op het volk aan te geven. Het huwelijk beeldde af, de gemeenschap tussen Hem en Zijn volk. Het huwelijk moest daarom heilig worden gehouden, opdat het een ware afschaduwing zou zijn tussen een heilig God en een heilig volk.

Gij zult daarom niet doen naar de werken, naar het voorbeeld van het Egyptische land, waarin gij gewoond hebt, en naar de werken van het land Kanaän, 1) waarheen Ik u breng, zult gij niet doen, en zult in hun instellingen, waarmee zij de onder hen heersende gewoonten rechtvaardigen, niet wandelen, en u daardoor in uw eigen zedelijk oordeel niet aan het wankelen laten brengen.

Egypte en Kanaän worden hier van de afgodische landen bij name genoemd, niet omdat deze landen bij uitstek goddeloos waren, maar omdat Israël in Egypte had verkeerd en naar Kanaän zou gaan. De zonden, waarvoor de Heere hun waarschuwt, stonden vooral in verband met de afgoderij van die volken.

Mijn rechten, die Ik u laat verkondigen, zult gij doen, en Mijn instellingen zult gij houden, om in die te wandelen: 1) Ik ben de HEERE, uw God! en van Mij alleen is de regel voor uw gehele volksleven en voor iedere afzonderlijke daad; en wanneer gij u voegde tot de werken en instellingen van de heidenen, zou gij dadelijk tot de dienst van hun afgoden vervallen en zelf heidenen worden.

Onder wandelen hebben wij hier en op meer plaatsen in de Heilige Schrift te verstaan, een voortdurende onderhouding, een voortdurend leven voor en in de geboden van de Heere. Een leven met vreugde en vrolijkheid.

Ja! Mijn instellingen en Mijn rechten zult gij houden:
welk mens dit zal doen, die zal hierdoor leven; hij zal het ware leven vinden en gelukzalig zijn in dit zijn doen (Luk.10:28 Jak.1:25). Ik ben de HEERE, en heb alleen het leven, en geef alleen in Mijn gemeenschap het leven.

a)Exodus. 20:11,13 Rom.10:5 Galaten. 3:12

Niemand, dit zijn Mijn instellingen en rechten, zal tot enige nabestaande, tot iemand die reeds vlees van zijn vlees is, van zijn vlees naderen, om de schaamte teontdekken, met haar één vlees te worden (Genesis 2:24): Ik ben de HEERE, 1) die het huwelijk heb ingesteld, en Mijn instellingen streng wil bewaard hebben, dat zij niet op enige wijze worden overtreden.

Het huwelijk, dat aan de ene zijde zijn grond heeft in het door God vastgestelde onderscheid van de geslachten bedoelt aan de andere kant de door God gewilde geslachtsvereniging, en wel een vereniging in en met welke het ene deel zich hecht en duurzaam aan het andere tot dienstbetoning met lichaam en ziel verbonden weet, en alzo zeer bepaald van alle vleselijke vermenging buiten de echt onderscheiden wordt. Hierdoor wordt het huwelijk de hoogste en volkomen vorm van persoonlijke gemeenschap op aarde, een wederkerige betrekking, waarin de geest van de menselijke liefde tot de meest omvattende werkzaamheid aanleiding vindt en in een dergelijke werkzaamheid de volheid van de goddelijke liefde leert peilen. Behoort het nu tot de geest van het huwelijk, dat daarin man en vrouw als twee tot één vlees worden, dan moeten zij vroeger werkelijk twee zijn geweest en mogen niet tot elkaar in natuurlijke eenheid van het vlees hebben gestaan! Dit moet bij het aangaan van een huwelijk des te duidelijker op de voorgrond worden gesteld, omdat de in de echt geoefende geslachtsgemeenschap bepaald en gedragen wordt door de uit het huwelijk voortgevloeide levens- en beroepsgemeenschap van beide echtgenoten gedurende hun gehele leven, zodat een man zijn vader en zijn moeder verlaat en zijn vrouw aanhangt (Genesis 2:24). Want zo’n verlaten aan de ene, zo’n aanhangen aan de andere zijde, kan dßßr niet tot volkomen waarheid worden, waar reeds een nauwere bloedverwantschap tussen man en vrouw bestaat. Daar kunnen omstandigheden en betrekkingen zijn, dat een andere echtelijke vereniging dan met een bloedverwante de man onmogelijk is, of in de hoogste graad bedenkelijk zou zijn; het eerste was bij Kaïn het geval, die zich een van zijn zusters tot vrouw nam (Genesis 4:17); het tweede bij Abram, die door het huwelijk met zijn halfzuster Saraï de betrekking met het al meer en meer zich uitbreidende heidendom wilde vermijden (Genesis 11:29). In het eerste geval was het mensengeslacht slechts nog in een enkele familie besloten;

deze vertegenwoordigde dus het gehele mensdom; in het andere geval had iets dergelijks in geestelijke zin plaats, daar de andere geslachten van de mensen voordat de vromen een gebied vormden, dat zij niet mochten betreden, en dat dus als het ware voor hen niet bestond. In het huis van Jakob zagen wij met betrekking tot de dochters de keus tussen twee even verkeerde besluiten, òf zich met heidense gezinnen te verbinden, òf met nauwe bloedverwanten zich te verbinden, door bijzondere leiding van de wijsheid van God ontweken (zie Ge 46.15), hier, in dit hoofdstuk, waar niet meer sprake is van uitzonderingen, treedt het denkbeeld van bloedschande, of geslachtsvermenging onder bloedverwanten in al zijn kracht op de voorgrond. Daarbij wordt de uitdrukking: "de schaamte ontbloten" gebruikt, waardoor gewezen wordt op de geslachtsgemeenschap, ofschoon als verordening van God, op zichzelf heilig, niet van onreinheid vrij, sedert de mens onder de macht vn de zonde is gekomen. Dit bewustzijn, dat ons de huwelijksgemeenschap nog veel te sterk als een vleselijke daad doet voelen, dan dat wij daarin iets zedelijks zouden beschouwen, is dan de grond van afschuw van de geslachtsgemeenschap met zulke mensen, van wie eerbied jegens bloedverwanten ons terughoudt, zoals deze in het woord bloedschande zich uitspreekt. Van deze afschuw, zonder welke het familieleven voor het uiterste gevaar van de verwoesting door steeds verder zich uitbreidende ontucht blootstaat, zonder welke noch de kinderlijke betrekking van de ondergeschiktheid, noch de zusterlijke van de gelijkheid van orde kan blijven bestaan, kende men in Egypte en Kanaän niets meer; daar bestond in het belang van het kastenwezen juist de gewoonte, dat ieder met zijn zuster in het huwelijk trad en hier kwamen de Israëlieten in een land, door nog veel erger gruwelen van zijn inwoners verontreinigd. Daarom houdt de Heere Zijn volk door de volgende geboden, bepaald tot de man gericht en betrekking hebbende op de verboden graden van de bloedbetrekking, tussen twee grenzen, tussen het land van zijn vroeger verblijf en dat van zijn aanstaande woning en stelt aan Israël zijn volks- en familieleven voor, maar gevestigd op nieuwe, zedelijke grondslagen.

Gij zult de schaamte van uw vader en 1) de schaamte van uw moeder niet ontdekken, u met de vrouw van uw vader, die tevens uw moeder is, verbindende, zij is uw moeder, gij zult haar schaamte niet ontdekken, zo zondigt gij niet alleen tegen de vader, zoals in het volgende (Vs. 8) aangevoerde geval, maar ook ter zelfder tijd tegen uw eigen moeder.

Of, dat is: de schaamte van uw moeder, is dan nadere bepaling van de schaamte van uw vader.

a) Gij zult de schaamte van de vrouw van uw vader met ontdekken, al is zij uw stiefmoeder en staat tot u alleen indirect in bloedbetrekking: het is de schaamte van uw vader, en wel in beide gevallen, hetzij deze zijn echtevrouw, of alleen zijn bijvrouw is (Genesis 35:22; 49:4 Leviticus. 20:13 Deuteronomium. 27:20).

1 Kor.5:1

De schaamte van uw zuster, van de dochter van uw vader of van de dochter van uw moeder, aldus uw halve zuster, thuis geboren of buiten geboren, 1) haar schaamte zult gij niet ontdekken.

Thuis geboren of buiten geboren. Sommigen verstaan daaronder, in of buiten de echt geboren, anderen, waarmee wij instemmen, beschouwen het als nadere verklaring van de dochter van uw vader of van de moeder, en verstaan er dan onder de halfzuster, die, of door de vader uit een vorig huwelijk is gewonnen, of door de moeder uit een vorig huwelijk met een ander man is verkregen.

De schaamte van de dochter van uw zoon, of van de dochter van uw dochter, uw kleindochter, haar schaamte zult gij niet ontdekken: want zij zijn uw schaamte, uw kleindochter is feitelijk door u geteeld; een vleselijkevereniging met haar ware die ten gevolge een schending van uw eigen vlees en bloed.

a) De schaamte van de dochter 1) van de vrouw van uw vader, die uw vader geboren is (zij is uw, in wettige echt geboren bloed- of stiefzuster), haar schaamte zult gij niet ontdekken.

Leviticus. 20:17

Volgens de mening van anderen heeft dit verbod op de zoon uit het eerste huwelijk betrekking, die zich niet met zijn halfzuster uit het tweede huwelijk van de vader mag verbinden; terwijl in Vs. 9 de zoon uit het tweede huwelijk aangesproken en hem de vereniging met een dochter uit het eerste huwelijk, hetzij van de vader, hetzij van de moeder verboden wordt.

Deze is de halfzuster uit het tweede huwelijk van de vader. Het verbod heeft betrekking op het huwelijk tussen de zoon uit het eerste huwelijk en de dochter uit het tweede.

a) Gij zult de schaamte van de zuster van uw vader, uw tante van vaderszijde, niet ontdekken: zij is uw vaders nabestaande en om zijnentwil voor u ongenaakbaar.

Leviticus. 20:19

Gij zult de schaamte van de zuster van uw moeder, uw tante van moeders zijde, niet ontdekken, want zij is uw moeders nabestaande, en om harentwille u ontzegd.

a) Gij zult de schaamte van de broeder van uw vader niet ontdekken, 1) tot zijn vrouw zult gij met naderen, zij is uw tante en als de zodanig voor u een eerbiedwaardige persoon.

Leviticus. 20:20 Ezech.22:11

In de eigenlijke zin wordt de uitdrukking: "de schaamte ontdekken" slechts met betrekking tot een vrouw gebruikt; daar echter man en vrouw door het huwelijk één vlees zijn, zo wordt in de schaamte van de vrouw tevens die van de man ontdekt (Vs. 7) of, zoals in Deuteronomium. 22:30; 27:20 gezegd wordt, zijn deksel, zijn vleugel opgebeurd (Ruth 3:9) Terwijl voor het overige de (Vs. 7-11,15,17) opgenoemde gevallen in Leviticus. 20:11 vv. als vloekwaardige misdrijven met de straf van de uitroeiing bedreigd worden, wordt daar met

betrekking tot de gevallen, in Vs. 12-14,16 vermeld, slechts gezegd dat zij die dit doen, hun zonde dragen, d.i. dat zij kinderloos sterven zullen.

Gij a) zult de schaamte van uw schoondochters (Genesis 38:16) niet ontdekken; zij is uw zoons vrouw, en om zijnentwil u ontzegd, gij zult haar schaamte niet ontdekken.

Leviticus. 20:12

a) Gij zult de schaamte van de vrouw 1) van uw broeder, uw schoonzuster, niet ontdekken; het is de schaamte van uw broeder.

Leviticus. 20:21

Namelijk in het geval, dat zij kinderen had. Was zij als een kinderloze weduwe achtergebleven, dan moest de naast aanverwante bloedverwant haar huwen, om de overledene kinderen te verwekken.

Gij zult de schaamte van een vrouw en haar dochter 1) niet ontdekken, de dochter van haar zoon, noch de dochter van haar dochter, die toch uw stiefkleindochter is, zult gij niet nemen om haar schaamte te ontdekken, zij zijn nabestaanden; het huwelijk met de kleindochter is, omdat gij de grootmoeder tot een vrouw gehad hebt, een schandelijke daad, die met verbranding zal gestraft worden (hoofdstuk 20:14).

Het huwelijk met een moeder en haar dochter uit een vroegere echt wordt hier verboden, niet alleen het huwelijk met beide tegelijk, maar ook het huwelijk met de een na de andere (Deuteronomium. 27:23)

Gij zult ook geen vrouw tot haar zuster nemen, als tweede vrouw, zoals uw vader Jakob deed op aanraden van Laban, (zie "Ge 29.30) om haar te benauwen, mits haar schaamte naast haar, in haar leven, 1) teontdekken, zodat gij haar door u zelf, de gemeenschappelijke echtgenoot, brengt tot vleselijke gemeenschap met haar zuster, en gij aldus de zusterlijke betrekking verbreekt.

Ook het Romeinse recht, sedert de 10de eeuw in Duitsland ingevoerd, gelijk het kanonieke, uit de besluiten van de kerkvergaderingen en de verordeningen van de pausen voortgekomen, vergunt het huwelijk niet tussen hen, die van nabij aan elkaar verwand zijn. Deze verwantschap is een natuurlijke (gegrond in bloedgemeenschap) of een kunstmatige. De laatste ontstaat, volgens het Romeinse recht, door adoptie (aanneming tot kind), volgens het kanonieke recht bovendien door doop en vormsel, zowel tussen de doopvader en de dopeling als gevormde, als tussen hen die dopen of vormen, en de dopeling en gevormde, en zijn ouders; die wijze van kunstmatige verwantschap wordt de burgerlijke deze de geestelijke genaamd. Van de belijdenisgeschriften van de Lutherse Kerk hebben de Smalkaldische artikelen zich bepaald tegen die geestelijke verwantschap verklaard; echter komt zij in enige van de oudste evangelische kerkorden nog voor, terwijl de andere haar uitdrukkelijk opheffen. In onze tijd geldt zij nergens meer in de Evangelische kerk als beletsel voor het huwelijk,

maar de burgerlijke verwantschap als adoptie bestaat als zodanig nog. Wat nu de natuurlijke verwantschap aangaat, kan men als algemeen recht bij de Evangelische Kerken van onze tijd dit vinden: onvoorwaardelijk verboden zijn de huwelijken tussen betrekkingen in rechte, zowel klimmende als dalende lijn, en tussen bloedverwanten in de eerste graad, of met vol- of halfbloedzusters. Voorwaardelijk verboden, dat is eerst na bekomen vrijspraak of dispensatie toe te laten, zijn de huwelijken tussen betrekkingen in de tweede, ongelijke graad, alsmede in het algemeen tussen hen, die niet één vlees en niet vlees van één vlees zijn. Alle andere graden van verwantschap laten het huwelijk toe. Ook is geoorloofd het huwelijk met de weduwe van de broeder (Vs. 16), hetgeen de Engelse wet nog altijd verbiedt. Alzo heeft de reeds door Luther, in zijn mening over het huwelijk van Hendrik VIII gestelde grondregel burgerrecht verkregen, dat wij niet meer onder de wet van Mozes leven, maar in zulke zaken aan de burgerlijke wet onderworpen zijn.

In haar leven, d.w.z. zolang zij leefde. Na de dood van de een was het huwelijk met de andere geoorloofd.

Verboden wordt alzo het huwelijk: 1. met de moeder; 2. met de stiefmoeder; 3. met de zuster of halfzuster; 4. met de kleindochter, de dochter van de zoons of dochter; 5. met de dochter van de stiefmoeder; 6. met de tante, zowel van vaders als van moeder zijde; 7. met de vrouw van de oom, van vaders zijde; 8. met de schoondochter; 9. met de schoonzuster; 10. met een vrouw en haar dochter of met de moeder en kleindochter en 11. met twee zusters tegelijk.

Ook zult gij, op straffe van uitroeiing (Leviticus. 20:18) tot de vrouw in de afzondering, de tijd van haar maandelijkse zuivering na de geboorte van een kind, van haar onreinheid (Leviticus. 15:19) niet naderen, om haar schaamte te ontdekken, daar dit eenmoedwillig gepleegde verontreiniging van u zelf is.

En gij zult niet liggen bij de vrouw van uw naaste ter bezading, bevruchting, om met haar onrein te worden; door een dergelijke verontreiniging laadt gij, evenals het in Vs. 19 opgenoemde geval, een de dood waardige schuld (Leviticus. 20:10 Deuteronomium. 22:22) op u.

Voor deze plaats geldt dezelfde reden als voor de bovengenoemde. Want, ofschoon elke hoererij de mens bezoedelt, in de echtbreuk is de onreinheid zo veel te schandelijker, omdat de heiligheid van het huwelijk wordt geschonden, en door de vermenging van zaad een onecht en niet verwant kroost wordt voortgebracht. Daarom telt God, naar waarheid, deze schanddaad onder de onreinheden van de volken, zoals men duidelijk uit de voorafspraak van dit hoofdstuk kan zien, waarom deze uitspraak is genomen.

a) En van uw zaad, uw kinderen, zult gij niet een geven om voor de Molech, ter ere van hem, door het vuur te doen gaan; en de naam van uw God zult gij niet door zo’n aan de goden van de heidenen bewezen dienst ontheiligen: Ik ben de HEERE!

Leviticus. 20:2 Deuteronomium. 18:10; 2 Koningen. 17:17; 23:10

"Mozes schrijft, zoals het gaat," zegt Luther met het oog daarop, dat de wetten, door God hem gegeven en door hem aan het volk meegedeeld, niet in de vorm van een systeem of leerstelsel verschijnen, met een stelling voorop, die de andere beheerst, uit welk dogma dan logisch de andere worden afgeleid; maar dat veeleer het werkelijke leven en behoefte, welke voor de hand ligt, hem de orde voorstelt, waarin het een op het ander volgt. Dat echter deze schrijfwijze een geregelde orde en een juiste innige samenhang niet uitsluit, zien wij ook hier, waar "de eeuwige klaarheid van de Geest door de zwakheden van de letter heen zo glansrijk schittert." Want aan het verbod van een afschuwelijke kinderteling (Vs. 20) sluit zich in ons vers het verbod aan van een afschuwelijk kindergebruik; terwijl op de overige wetten tegen de ontucht (Vs. 7-20) in ons vers en de volgende een godsdienstige wet tegen de ontucht volgt. De hier en elders (Leviticus. 20:2 vv.; 1 Kon.11:7; 2 Koningen. 23:10) vermelde Molech, of volgens de schrijfwijze van de LXX Molech (Jeremia. 32:35 Hand.7:43) is een Oudkanaänitische godheid, die, wat de naam betreft, zoveel als koning betekent en met de afgod Baäl (d.i. Heer) na verwant is. In later tijd was hij de volksgod van de Ammonnieten, zoals Camos (of Chamos) die van de Moabieten (1 Kon.11:7), zij noemden hem "Malchon" (onze koning), maar de Israëlieten zeiden daarvoor Malchom (hun koning) of "Milkom" (Jeremia. 49:1,3 Zef.1:5; 1 Kon.11:5,33; 2 Koningen. 23:13 1.5 1Ki 11.5,33). Gewoonlijk werd hij in de vorm van een koperen, van binnen hol en gloeibaar gemaakt beeld voorgesteld, met de kop van een stier en met uitgestrekte mensenarmen tot opname van de offers, voor hem bestemd, en bij voorkeur in mensenoffers, voornamelijk in kinderoffers bestaande. Bij de Carthagers, die van de Feniciërs, een Kanaänitische volksstam afstammen, legde men de kinderen, die geofferd moesten worden, het afgodsbeeld in de armen, stak in het beeld een vuur aan en liet dan de kinderen langzaam verbranden; hun jammeren en weeklagen noemde men een sardonisch gelach en maakte, om dat niet te horen, een groot rumoer; dit wordt ons door de oude schrijvers niet zonder afkeer meegedeeld (Diod. Sic. XX: 14; Justin. XIX: 1; Sil.Ital.IV: 767; Varro bij Augustinus' De Civitate Dei.VII: 19). Moeilijk is nu de vraag, wat de Hebreeuwse uitdrukking heëbir (laten doorgaan) betekent, welke uitdrukking nu eens (zoals op deze plaats en in Jer.32:35 2 Samuel Ezech.23:37) op zichzelf staat, dan met de bijvoeging (bijwoord) baësch (door het vuur) verbonden wordt (Deuteronomium. 18:10; 2 Koningen. 16:3; 23:10). Volgens de verklaring van de Rabbijnen, kerkvaders en oudere Godgeleerden betekent zij alleen een gaan door het vuur zonder verbranding, een reiniging; in de oudheid bestond toch het algemeen gebruik de kinderen door het vuur te laten gaan, om ze te reinigen en te wijden. Volgens deze verklaring werd reeds op straffe van de dood (Leviticus. 20:1,2) aan Israël verboden, hun kinderen aan een dergelijke vuurdoop te onderwerpen, waardoor zij hen naar de wijze van de Kanaänieten, wier land zij op het punt stonden in bezit te nemen en niet alleen naar deze wijze, maar tegelijk aan hun afgod Molech te wijden. Israël heeft toch reeds in de besnijdenis van zijn zonen en de voorstelling van de eerstgeborenen de door God bevolen daad van de wijding; het zal niet een andere wijding naast deze aannemen, zelfs al geschiedde dit in de mening, dat zij een toewijding aan Jehova was; Israël zou daardoor toch slechts de goden van de heidenen dienen en de naam van zijn God ontheiligen. Sedert Clerikus, hoogleraar aan het Remonstrants Seminarie te Amsterdam, gestorven 1736, verstond men onder de uitdrukking: "voor Molech door het vuur laten gaan," een slachten van de kinderen als offers en het daarop volgend verbranden van deze op de armen van het afgodsbeeld. Deze wijze van volkomen opoffering had sedert koning Ahas van Juda, werkelijk plaats in het dal Ben-Hinnom bij Jeruzalem, waar standbeelden van de

Molech waren opgericht (2 Koningen. 16:3; 17:17; 21:6; 23:10 Jer.32:35 Ezech.16:20 vv.; 20:31). Het is echter niet aan te nemen, dat dit ook vroeger zou geschied zijn; veeleer bewijst het voorbeeld van Salomo, die aan zijn heidense vrouwen de Molechdienst vergunde (1 Kon.11:5,7), dat er ook een zachtere vorm van deze dienst bestond, bestaande in gewone dieroffers, zoals dan ook de Rabbijnen verklaren, dat het beeld van de Molech zeven kamers had, van welke alleen de laatste bestemd was voor kinderoffers, maar de zes andere voor verschillende dieroffers gebruikt werden.

Onmiddellijk na het verbod tegen de vleselijke hoererij, geeft de Heere hier het gebod tegen de geestelijke hoererij, omdat afgoderij en hoererij dikwijls hand aan hand gaan, en de afgoderij tot hoererij aanleiding geeft.

a) Bij een manspersoon zult gij niet liggen en dus de zonde van de homofilie niet bedrijven, met vrouwelijke bijligging (Leviticus. 9:5); dit is een gruwel, 1) waaraan de heidenen door hun afgoderij overgegeven zijn (Rom.1:27), en die bij Mijn volk de doodstraf voor de beide schuldigen ten gevolge heeft.

Leviticus. 20:13

In het Hebreeuws Tho'ebah, eigenlijk een afschuwelijke zaak. Wel zijn alle zonden in de ogen van de Heere gruwelijke zaken, maar toch van deze zonde, tot ernstige waarschuwing, wordt gezegd, dat zij de Heere bij uitnemendheid een afschuwelijke zaak is. De steden Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm zijn om haar verwoest.

Evenzo zult gij bij geen beest liggen, (Exodus. 22:19) om daarmee onrein te worden en de dood te sterven (Leviticus. 20:15), een vrouw zal ook niet staan voor een beest, 1) om daarmee te doen te hebben; het is een gruwelijke vermenging 2) (Deuteronomium. 27:21).

De Egyptenaars vereerden de bokken als goden en hadden in de provincie Mendes, aan de mond van de Nijl, een prachtige tempel, waarin de bokkendienst door gruwelen, als in de tweede helft van dit vers aangeduid zijn, plaats vond (Herod.11:46)

Ook deze zonde wordt bij uitstek een gruwel genoemd.

Verontreinigt u niet met enige van deze ontuchtszonden; want de heidenen: Hethieten, Ferezieten, Hevieten, Jebusieten, Girgasieten, Amorieten en Kanaänieten (Deuteronomium. 7:1 Jozua. 3:10), die Ik van uw aangezicht, uit dit land Kanaän uitwerp, zijn met al deze zonden (Vs. 6-23) verontreinigd. 1)

Sommige uitleggers, o.a. Hugo de Groot, zijn van mening, dat hier bedoeld worden, alleen de zonden in de beide voorgaande verzen aangegeven. Anderen zoals Calovius, dat hier alle zonden, welke in dit hoofdstuk worden verboden, worden bedoeld. Wij verenigen ons met de laatste. Immers in Vs. 2 is ook van een dergelijk verbod van verontreiniging sprake.

Zodat door de gruwelen, die deze volkeren hebben gepleegd, het land onrein is, en Ik nu, daar Ik u tot hun uitroeiing daarheen zend, hierover zijn ongerechtigheid bezoek, en het land zijn inwoners uitspuwt. 1)

Het land wordt hier voorgesteld als een persoon, die van de walgelijke spijze genoeg hebbende, haar uitspuwt. Het land kan als het ware niet langer die zonden verduren. Zulke figuurlijke spreekwijzen komen meer voor in de Heilige Schrift: 2 Koningen. 3:19 Job 31:38.

a) Maar gij zult Mijn instellingen en Mijn rechten, die Ik u vroeger meegedeeld heb, onderhouden en wanneer gij nu in Kanaän komt, van al die gruwelen niets doen, inwoner noch vreemdeling, die in het midden van u als vreemdeling verkeert.

Leviticus. 20:22

Want de lieden van dit land, die vóór u geweest zijn, hebben al deze gruwelen gedaan; en het land is daardoor onrein geworden.

Dat u dat land niet op zijn tijd uitspuwe, als gij het op dezelfde wijze zult verontreinigd hebben, zoals het het volk, dat vóór u was, uitgespuwd heeft. 1)

De Heere spreekt hier op profetische wijze. Voor de profeet bestaat er geen tijdsruimte. Tot waarschuwing spreekt de Heere alzo, maar ook, om de Israëlieten in het geloof te versterken, dat zij eenmaal Kanaän erfelijk zouden bezitten.

Want al wie enige van deze gruwelen doen zal; die zielen, die ze doen, zullen naar Mijn bevel uit het midden van haar volk uitgeroeid worden, 1) en zolang dit werkelijk geschiedt, zal het verderf van het volk als volkworden afgewend.

Hieruit is te leren, dat deze geboden niet alleen voor Israël golden, maar voor alle volken. Indien de Kanaänieten ook om deze zonden zijn vernietigd, dan wacht deze straf alle andere volken of personen, die zich hieraan schuldig maken, tenzij zij zich bekeren.

Daarom zult gij Mijn bevel onderhouden, dat gij niet doet van die gruwelijke instellingen, die vóór u zijn gedaan geweest, en u daarmee niet verontreinigt: Ik ben de HEERE, uw God!
En daar Ik heilig ben, zult gij voor Mijn aangezicht heilig zijn (Exodus. 22:31).

De Heere besluit met het: "Ik ben de Heere, uw God", én om de Verbondsbetrekking te doen voelen, én om Israël te herinneren, dat het te doen heeft, niet met een onreine en onheilige afgod, maar met de Heilige God, die te rein van ogen is, dan dat Hij het kwade zou kunnen aanschouwen.

HOOFDSTUK 19.

UITLEGGING VAN DE TIEN GEBODEN EN ANDERE WETTEN.

Vs. 1-37. Nu volgt het woord des Heeren over de betrekking tot Hem en de naaste, welke de Israëliet in alle toestanden van zijn leven en in alle betrekkingen, waartoe hij geroepen is, in het oog zal houden; daartoe gaan de geboden van de eerste tafel ter voldoening aan de eis van de heiligheid vooraf (Vs. 3-8), dan volgen die van de tweede (Vs. 9-18), waaraan nog verscheidene andere voorschriften worden verbonden, welke deels de instandhouding van de natuurlijke en zedelijke wereldorde vorderen (Vs. 19-32), deels enige rechtsbetrekkingen van het burgerlijk leven nader toelichten (Vs. 33-37).

Verder sprak de HEERE tot Mozes, om het volk nog eens ernstig de heiligheid in doen en laten, door Hem geëist, voor te stellen, zeggende:

Spreek tot de ganse vergadering van de kinderen van Israël en zeg tot hen: a) Gij zult heilig zijn, want Ik de HEERE, uw God, ben heilig, 1) en daarom geef Ik u de volgende geboden, die, uit Mijn heiligheid voortvloeiende, ook uw heiligheid bedoelen, naar Mijn met u opgerichtverbond.

a)Leviticus. 11:44; 20:7,26; 1 Petr.1:16

D.i. die mijn verbond met u heb opgericht, die u heb aangenomen tot mijn eigen volk, om mijn stem gehoorzaam zijn, met belofte aan degenen, die dit als Abrahams rechtgeaarde kinderen in het geloof doen, dat ik hen zal wezen een God van zaligheid, niet alleen in dit, maar in de meeste volkomenheid in het toekomende leven.

Een ieder zal, naar het vijfde gebod, (Exodus. 20:12) zijn moeder en zijn vader vrezen, 1) daar Ik aan hen een deel van Mijn macht en dus ook van Mijn ere gegeven heb, en Mijn Sabbatten, zowel de Sabbat op dezevende dag van iedere week als de andere dagen op welke gij rusten zult, (Exodus. 20:8 vv.) houden. Ik ben de HEERE, Uw God! aan wie uw aardse beroepsbezigheid zal geheiligd zijn.

a)Exodus. 31:13 Leviticus. 26:2

Daar deze verordening zonder twijfel dient tot nadere verklaring van het vijfde gebod, bevestigt dit, wat ik vroeger heb geleerd, dat de eer, welke God beveelt, aan de ouders te bewijzen, niet alleen bestaat in verering, maar ook tegelijk de gehoorzaamheid omvat. De eerbied nu, waaromtrent Hij nu een bevel geeft, maakt gewillige en gehoorzame kinderen. Nu vatten wij aldus, hoe de ouders zijn te eren, omdat God de kinderen vermaant, zich te wachten iets te doen, wat hun ergernis geeft. Want dit is eerst het ware bewijs van de eerbied, het juk van de onderwerping vrolijk te dragen, en door de daad zelf werkelijk de lust om te gehoorzamen te bewijzen.

De moeder wordt hier eerst genoemd. En dat, daar bij de oudste volken de moeder weinig geacht werd. God wil hiermee aan Israël in het bijzonder leren, om toch ook vooral de moeder te vereren.

Uit deze beide plaatsen (Leviticus. 26:2) blijkt duidelijk, dat de dienst van de tabernakel is verbonden aan de Sabbat; dat niet slechts deze zaken door een onverbrekelijke band zijn verbonden, maar dat de onthouding van elke arbeid de offeranden ten goede moest komen, omdat het niets anders dan voor korte tijd zou geweest zijn, ledig te zijn, zonder dat daarbij een doel waartoe, was aangegeven. Ja, wanneer Mozes over de rust spreekt, schijnt hij de eerbied voor het heiligdom, om zo te zeggen, op de voorgrond gezet te hebben, opdat het volk zou begrijpen, dat alle beletselen uit de weg moesten geruimd worden, welke van de dienst van God plegen af te trekken.

De Sabbatviering is een sterk onderscheidend merkteken, waardoor Gods volk van de wereld is afgescheiden. Het is een zaak, die onder ieders gezicht en bereik valt. En ook, men kan iemands wijze van de Sabbat afkeuren, zonder hem in zijn karakter te kwetsen. Vooral bij dit gebod bestaat er dus noodzakelijkheid voor elk van ons, om toe te zien; er ligt in dit gebod een prikkel tot allerlei aanmerking; en een aanklacht van overtreding van dit gebod is wel ernstig, maar kwetst toch de burgerlijke persoon niet. Zeg dus ook niet, dat het beter ware, zo dit oordeel van de broeders zweeg. Integendeel, meer dan een, die nog geen vrees voor God in zijn hart had, om de Sabbat om Gods wil te houden, is begonnen met het uit vrees voor de broeders te doen, en is zo op weg gekomen, om een Sabbatsvierder om Gods wil te worden. Alleen maar op de vraag: Wie keurt uw Sabbat? moogt ge nooit antwoorden: "Mijn broeder." Uw enige Keurmeester bij uw Sabbatviering is de Heere Heere. Hij heeft gezegd: Het zijn Mijn Sabbatten.

De eerste eis betreft de vrees voor de ouders en de waarneming van de Sabbatten van de Heere, die twee grondzuilen van de zedelijke wereldorde en van de burgerlijke welvaart.

Gij zult, naar het 1ste gebod (Exodus. 20:3) u tot de afgoden1) niet keren en u, tot vermijding van de evenzo verboden beeldendienst (Exodus. 20:4 vv.) geen gegoten goden maken (Exodus. 34:17): Ik ben de HEERE, uw God, die Mijn eer aan geen ander geven wil, noch Mijn lof de gesneden beeldenJesaja 42:8).

in het Hebreeuws Haélilim. Letterlijk, de nietswaardige. Het is daarom, dat de Apostel Paulus 1 Corinthiers. 8:4) zegt: Wij weten, dat een afgod niets is in de wereld.

En wanneer gij een dankoffer 1) de HEERE offeren zult, naar uw welgevallen2) zult gij dat offeren, zulke offers zo brengen als Hij het wil en die dan ook alleen u in Zijn welgevallen kunnen doen delen.

De dankoffers worden alleen vermeld, daar alleen bij deze met de priester ook de offeraar mede werkzaam was, en er juist daarom wel het spoedigst iets tegen de vastgestelde regel kon geschieden.

In het Hebreeuws Lirdsonkem. De Septuagint vertaalt dus: zoals het u aannemelijk is. De bedoeling is: naar dat het u lust, niet in de zin van, naar willekeur, maar in de zin, dat het als een offer van dankbaarheid een vrijwillig offer bleef, een offer, dat vrijwillig, maar van harte de Heere werd gebracht.

1) Op de dag van uw offeren, als het een lofoffer is en de volgende dag, zo het een gelofte- of vrijwillig offer is, zal het gegeten worden; maar wat tot op de derde dag overblijft, zal met vuur verbrand worden.

Alsnu wordt het volk bevolen, de offeranden te brengen, zoals dat in hoofdstuk 7:16 is voorgeschreven. Hier wordt het gebod, de priester eerst gegeven, ook nu aan het volk bekend gemaakt (zie Le 7.16)

En zo het op de derde dag enigszins gegeten wordt, het is een afgrijselijk ding, het zal niet aangenaam zijn.

En zo wie dat eet, zal zijn ongerechtigheid dragen, de hem toekomende straf daarvoor lijden, omdat hij het heilige van de HEERE ontheiligd heeft, het heilige de Heere toegewijde offervlees als gewoon vlees behandeld en daardoor ontheiligd heeft; daarom zal dit zijn straf zijn, dat deze ziel uit haar volken uitgeroeid worden.

a) Als gij ook de oogst van uw land inoogsten zult,
gij zult de hoek van uw veld niet geheel, tot aan de uiterste rand, afoogsten, maar voor de armen en vreemdelingen de buitenste rand laten staan, en dat van uw oogst op te zamelen is, niet opzamelen, de aren, die bij het snijden en binden hier en daar zijn blijven liggen, niet oprapen.

Leviticus. 23:22 Deuteronomium. 24:19

Deze weldadigheid beveelt God aan de eigenaren van de landerijen, wanneer hun oogst wordt ingezameld. Want Zijn goedgunstigheid, waar zij ons voor ogen wordt gesteld, beveelt Hij tot navolging aan. En het is een teken van ondankbaarheid, om, hetgeen Hij ons door Zijn zegeningen beschikt, gierig en onmenslievend in te houden. God nu wil wel niet, dat zij die overvloed hebben, zo kwistig van hun voorraad weggeven, dat zij, door anderen rijk te maken, zichzelf beroven. En zeker, Paulus stelt deze grenzen aan de aalmoezen, dat de verlichting van de armen aan de gegoeden, die welwillend geven, geen armoede aanbrengen 2 Corinthiers. 8:13). Doch God laat toe aan ieder zijn tarwe te oogsten, de wijn te lezen, en van zijn overvloed te genieten, indien slechts de rijken, tevreden met hun inzameling van wijn en van koren, aan de behoeftigen de nalezing van de druiven en de aren niet benijden. Niet, omdat Hij aan de armen eenzijdig het recht toekent op wat er over is, zodat zij dat het als het hun bezitten, maar opdat, bij wijze van vergunning, een klein deel uit de overvloed van de rijken tot hen afvloeie.

Evenzo zult gij uw wijngaard niet nalezen, bij het inoogsten van de druiven geen nalezing houden van de hier en daar alleen hangende trossen, en de afgevallen, de bij het inzamelen u

ontvallen bessen, druiven, van uw wijngaard niet opzamelen; de arme en de vreemdeling 1) zult gij die overlaten (Leviticus. 23:22 Deuteronomium. 24:19 vv.). Ik ben de HEERE, uw God! die u land en oogst gegeven heb en nu aan armen en vreemdelingen hun deel toewijs.

De vreemdelingen worden bij de armen gevoegd, omdat de vreemdeling geen eigen stuk land onder Israël had.

Gij zult, naar het 8ste gebod (Exodus. 20:15) niet stelen en gij zult niet liegen, het bezit van aanvertrouwd of gevonden goed niet ontkennen (Leviticus. 6:2 vv.), noch valselijk handelen, een ieder tegen zijn naaste, 1) niet tot bevoordeling van u zelf en tot misleiding van de naaste hem met allerlei leugens om de tuin leiden Jesaja 42:8; 1 Thes.4:6).

Hier drukt God een weinig duidelijker Zijn bedoeling uit, omdat Hij een soort stelen aanwijst, waarbij bedrieglijk wordt gehandeld, of met wreedheid wordt te werk gegaan. Twee woorden, waarvan wij het een door ontkennen, het andere door liegen vertalen, betekenen ook bedriegen, op de wijze van liegen, of met de hoop op bedriegen. Het is niet twijfelachtig, of God maant de zijnen af van alle bedrog en list, opdat zij oprecht en te goeder trouw onder elkaar zullen verkeren. In de tweede plaats beveelt Hij bescheiden en zacht met de naaste te handelen, om zich van alle onrechtvaardige onderdrukking te onthouden.

Daar dit verbod zo onmiddellijk met het liegen verknocht is, zo schijnt het ook gegeven te zijn tot voorkoming en wering van het overbieden van elkaar in het stuk van koophandel.

a) En gij zult niet vals bij Mijn naam zweren, 1) nog minder ter bevestiging van zulke leugens Mijn naam misbruiken: want gij zou alzo op zeer slechte wijze de naam van uw God ontheiligen: Ik ben de HEERE! die naar de bedreiging gevoegd bij het gebod (Exodus. 20:7), zo’n misdaad niet ongestraft laat.

Deuteronomium. 5:11

Ofschoon Mozes handelt over de plichten van de tweede tafel, en nadat hij verboden heeft bedrieglijk te handelen met zijn naasten, voegt hij deze vermaning ter bevestiging eraan toe. Echter uit het tweede lid van het vers mag men opmaken, dat hij eigenlijk het oog heeft gehad op de eer van God, waar hij zegt: Gij zult de naam van uw God niet ontheiligen. Want een onzalige begeerte naar winst maakt, dat de gierigaard en de schraapzuchtige niet slechts de mensen bedriegt, maar ook jegens God zelf zich verontreinigt. Daarom, ofschoon Mozes opzettelijk liegen en bedriegen veroordeelt, waarmee de naaste bedrogen wordt, vlecht hij toch bij deze gelegenheid erin, dat men zich heeft te wachten, om, waar de begeerte ons tot iemand te schaden drijft, niet slechts de mens, maar ook God zelf te beledigen.

Gij zult verder, naar het 8ste gebod, uw naaste niet bedrieglijk verdrukken, terwijl gij hem onthoudt wat hem behoort, noch hem beroven, hem ontnemende wat hij bezit: het a) dagloners arbeidsloon zal bij u niet vernachtentot aan de morgen, 1) maar zal door u uitbetaald worden op de avond van iedere dag, waarop hij voor u gearbeid heeft (Deuteronomium. 24:14 vv.).

Jak.5:4

Nadat Hij daarom verboden heeft, op welke wijze dan ook, de broeders te onderdrukken en in hun goederen te treffen, voegt hij er tegelijk bij, dat zij geen geweld zullen plegen, om hen onbillijk te beroven. Ten eerste tekent hij nog één wijze van onrechtvaardige verdrukking aan, wanneer de arbeider van zijn loon beroofd wordt; niet slechts indien hij met lege handen wordt weggezonden, zodat het loon voor de arbeid hem geweigerd wordt, maar ook, indien de betaling uitgesteld wordt tot de morgen. Want wij weten, dat de loondienaars in de meeste gevallen bij de dag leven en daarom, indien ook slechts een weinig druk wordt in toepassing gebracht, zij aan het gebrek worden prijsgeven. Daarom, indien de rijke de arme en behoeftige mens, wiens zweet hij misbruikt heeft, bekrompen houdt, kwelt hij hem op deze wijze, dat hij hem berooft van de dagelijkse leeftocht. Hoofdsom is zo de menslievendheid te betrachten, dat niemand bezwaard wordt, of vanwege karige betaling een vonnis ontvangt.

Gij zult de dove niet vloeken, een smaadrede of lastering spreken, in de mening dat hij haar toch niet hoort, en voor het aangezicht van de blinde geen aanstoot, die hem struikelen of vallen doet, zetten, om uw moedwil met hem te drijven (Deuteronomium. 27:18); maar gij zult voor uw God, die alles ziet en hoort, vrezen; want Ik ben de HEERE! en zal Mij de ellendigen en gebrekkigen, wie leed wordt aangedaan, aantrekken.

Vs. 14 behoort, evenals Vs. 17 en 18, tot nadere verklaring van het zesde gebod, omdat in dit gebod niet alleen de moord met voorbedachte rade wordt verboden, maar alle schade en ongemak, wat men de naaste zou kunnen toebrengen.

Gij zult geen onrecht doen in het gericht, bij de rechtspleging; a) gij zult het aangezicht van de geringe niet aannemen, uit verkeerd medelijden met zijn ellendige toestand geen besluit nemen, dat voor de tegenpartij nadelig is, noch uit mensenbehaagzucht of winzucht het aangezicht van de grote voortrekken of begunstigen (Exodus. 23:3,8); in gerechtigheid zult gij uw naaste zowel in het een als ander richten.1)

a)Deuteronomium. 1:17; 16:19 Spreuken. 24:28

Door de Rabbijnen in het boek Siphra worden deze woorden aldus verklaard: Gij zult uw naasten op een rechtlievende wijze richten, niet latende de ene partij staan en de andere doen nederzitten, noch toelatende, dat de ene partij alles inbrengt, wat hem behaagt, en de andere gebiedende stil te zwijgen, of weinig woorden te gebruiken.

a) Gij zult naar het 9de gebod (Exodus. 20:16) niet wandelen als een achterklapper 1) onder uw volken; die onder de mensen van de een naar de ander gaat, om zijn zaak aan de man te brengen; gij zult niet staan tegen het bloed van uw naaste: niet tegen hem opstaan, om een oordeel van bloed over hem te brengen, opdat gij u van hem afmaakt, als van iemand die tegen u is (1 Kon.21:8 vv.), Ik ben de HEERE! die een gruwel heb van de bloeddorstige en valse (Psalm. 5:7) en hen hun dagen niet tot de helft laat brengen (Psalm. 55:24).

Exodus. 23:1

In het Hebreeuws Rakil, eigenlijk afgunst, verkleining. Het woord wordt afgeleid van een werkwoord, dat betekent: rondgaan, om kleinhandel te drijven. De bedoeling is dus: als iemand rond te gaan, die de geheimen van de een aan de ander ververtelt.

a) Gij zult (naar het 6de gebod) uw broeder in uw hart niet haten: b) gij zult uw naaste naarstig berispen; 1) het hem eerlijk zeggen, wanneer gij iets tegen hem hebt, (Matth.18:15 vv.) en zult de zonde in hem niet verdragen. 2)

1 Joh.2:9,11; 3:15 b) Luk.17:8

In het Hebreeuws Hokeach thociach, eigenlijk zeker berispen, in de zin van, het hem in zijn gezicht zeggen, indien gij iets tegen hem hebt. Het tegenovergestelde daarom van achter zijn rug van hem te klappen.

Indien men deze vertaling van de grondtekst behoudt, verklaart men aldus: Niet in het openbaar brengen wat verborgen is, en alzo hen, die overigens niet te beschuldigen zijn, door hun zonden tevoorschijn te brengen, tot wanhoop te leiden. Zo verklaart o.a. Calvijn. Anderen vertalen en o.i. beter: Gij zult geen zonden op hem laden. Het woord in de grondtekst betekent toch veelal dragen, en niet verdragen.

a) Gij zult in het algemeen niet wreken, noch toorn behouden tegen de kinderen van uw volk; 1) om uw vijandschap tegen hen te gelegener tijd te openbaren. Maar gij zult veeleer uw naaste, of volksgenoot, maar dus ook de vreemdeling, die in uw poorten is (Vs. 34), liefhebben als u zelf: Ik ben de HEERE! die u beiden geschapen heb, de ander zowel als u (Mal.2:10).

a)Matth.5:39,44 Luk.6:27 Rom.12:19; 1 Kor.6:7; 1 Thess.5:15; 1 Petr.3:9 b) Matth.5:43; 22:39 Rom.13:9 Galaten. 5:14 Jak.2:8.

Hieruit blijkt duidelijk, dat God nog meer op het oog heeft gehad, dan het niet doden van anderen, omdat Hij niet slechts de hand beteugelt, maar ook de harten van alle haat rein wil houden. Want, omdat de bron en oorzaak van alle vijandschap is, de begeerte naar wraak, daaruit volgt, dat met het woord doden alles veroordeeld wordt, wat met de broederlijke liefde in strijd is. Hieruit volgt de antithese, dat niet alleen iemand zijn broeder niet met haat vervolge, maar veeleer hem liefhebbe als zichzelf. Aldus is naar geen ander uitlegger van dit gebod te zoeken, dan naar God zelf, die aan moord schuldig verklaart, wie ook maar met enige kwaadwilligheid is behebt; niet slechts wie, beledigd, gelijk met gelijk zoeken te vergelden, maar ook wie zijn naaste niet oprecht bemint, zelfs hen, die naar recht voor zijn vijanden zijn te houden. Waarom? opdat God ons van de geestelijke moord vrijhoudt. Wij leren uit onze harten elk verlangen naar wraak te verbannen, en na de haat afgelegd te hebben de broederlijke liefde jegens allen te kweken. Doch ofschoon het laatste gedeelte van het vers de hoofdsom van de gehele tweede tafel behelst, omdat echter de liefde aan de wraak wordt tegenovergesteld, mag men ook niet scheiden, wat zo nauw aan elkaar verbonden is, voornamelijk, omdat Hij het een aan het andere verbindt. Aan de zonen van Abraham heeft Hij dit nu wel geboden, omdat de misdaad van wraakoefening onder hen des te meer te

veroordelen was, die tegelijk door het recht van bloedverwantschap waren verbonden, toch is er geen twijfel aan, of God heeft hier deze zonde in het algemeen afgekeurd.

Gij zult Mijn instellingen, maar ook in andere gevallen dan in de opgegeven houden en wel vooreerst daarin: gij zult geen tweeërlei aard van uw beesten laten samen te doen hebben, zich laten vermengen ter verkrijging van bastaardsoorten; uw akker of wijnberg (Deuteronomium. 22:9) zult gij niet met twee soorten zaad bezaaien, om een bastaardvrucht voort te brengen, en een kleed van twee soorten stof dooreen vermengd dat geweven is van wol en linnen, zal aan u, aan uw lichaam niet komen (Deuteronomium. 22:11).

Hiermee wordt de Israëlieten het ontzag voor de natuurlijke orde en afzondering van de dingen als een goddelijke, in de schepping gegronde zaak bevolen, opdat ook hierin hun karakter als volkseigendom van de Schepper openbaar wordt. Behartigenswaardig is deze wenk voor de Christen, al is dit dan niet wat het uitwendig wettische aangaat! Op deze grond wordt dan ook (Deuteronomium. 22:10) verboden rund en ezel tezamen voor de ploeg te spannen. Treffend is de opmerking van de rabbijnen bij dit vers: "Al wie verschillende dieren vermengt, handelt alsof God niet alles had geschapen wat nodig is, maar als moest hij nieuwe schepselen voortbrengen en God in Zijn wereldschepping bijstaan. Die de verschillende soorten vermengt, vervalst de stempel van de munt van de Koning." Het woord Schaatnes (vermenging), dat Luther naar de aangehaalde gelijkluidende plaats zeer terecht door "wol met lijnwaad vermengd" vertaald heeft, is geen eigenlijk gezegd Hebreeuws woord, maar waarschijnlijk uit Egypte, waar de Hebreeërs de kunst om te weven hadden geleerd (volgens 1 Kronieken 4:21 wijdde een geslacht uit de stam Juda zich bij voorkeur aan de linnenweverij toe) en de uitdrukkingen voor de verschillende stoffen gebruikelijk zich hadden eigen gemaakt; daartoe behoort ook het woord Schesch (lijnwaad, Luther: witte zijde; Exodus. 25:4).

En wanneer een man, buiten de echt, door bijligging van het zaad, bij een vrouw zal gelegen hebben, die een dienstmaagd is, bij de man versmaad, 1) en ook nog geenszins gelost is, door een ander vrijwillig gekocht, en haar kosteloos (Exodus. 21:11) geen vrijheid is gegeven; die zullen gegeseld worden, zij zullen niet gedood worden, zoals bij bepaalde echtbreuk (Leviticus. 20:10), of bij verkrachting van een vrije maagd, die verloofd is (Deuteronomium. 22:23 vv.), want zij was niet vrij gemaakt, en alzo niet met de man, zoals een echtgenote, van gelijke geboorte, waarom de straf verzacht mag worden.

Ofschoon er bij God geen onderscheid is tussen slaven en vrijen, in de gerichtshandel is echter hun toestand verschillend, en ook volgt uit de echtbreuk met een dienstmaagd niet zo veel rampen. Daarom ofschoon de misdaad de dood waardig is, wegens de zwakheid van het volk wordt de straf gematigd, zodat indien iemand, een slavin aan een man verloofd, heeft geschonden, beiden zullen gegeseld worden. Waaruit is op te maken, dat, indien een bijvrouw, welke reeds bij de man inwoonde, werd geschonden, dit voor een halsmisdaad moest gehouden worden. Verder, opdat uit de gemakkelijkheid van de wet, of uit haar toegevendheid, zij niet valselijk erop zouden steunen, dat de overtreding een lichte was, wordt aan deze dwaling tegelijk de kop ingedrukt, door het bijgevoegde schuldoffer. Want, indien

de geselstraf nog niet tot verzoening voldoende was, daaruit volgt, dat uit de straf de aard van de overtreding niet was te berekenen.

In het Hebreeuws Néchéréfeth. De Statenvertalers hebben het Hebreeuwse woord vertaald door versmaad. De LXX vertaalt, zoals blijkt, door: voor een man bewaard. Maimonides vertaalt: aan een man verloofd, terwijl Schultens, Opera Minora pag.144 zegt: "In verband met het Arabisch vertaal ik, een dienstmaagd door een man geminacht, of liever, een dienstmaagd aan een man gegeven, d.i. een dienstmaagd, over wie een man, d.i. haar heer, de macht is gegeven, haar vrij te gebruiken, of welke haar heer zich genomen heeft, om haar tot voldoening van zijn lusten te gebruiken." Bij een man versmaad, moet in ieder geval genomen worden in de zin van, een dienstmaagd, die tot een man in betrekking staat, hetzij als verloofde, hetzij als concubine. Dit eist het verband van de zin, omdat het geval enigszins met echtbreuk wordt gelijkgesteld. Enigszins, niet geheel, omdat deze dienstmaagd niet een vrije was, noch vrijgeboren, noch vrijgemaakt door loskoping. Het stamverwante Arabische woord betekent, veil hebben. Daar dit geval niet gelijk stond met echtbreuk, behoefde niet de doodstraf toegepast te worden, maar had enkel de geseling plaats. Volgens de Rabbijnen werd aan de vrouw veertig min één slagen toegedeeld. Bovendien moest de schuldige een schuldoffer brengen.

En hij zal zijn schuldoffer, 1) waartoe hij door verkrachting van de rechten van de naaste volgens de Verbondswet verplicht is, de HEERE aan de deur van de tent der samenkomst brengen, een ram ten schuldoffer.

Ook: zie Le 4.2.

En de priester zal met de ram van het schuldoffer, volgens de voorschriften bij het brengen van een schuldoffer, (Leviticus. 5:14 vv.) voor hem over zijn zonde, die hij gezondigd heeft, voor het aangezicht van de HEERE verzoening doen; en hem zal vergeving geschieden van zijn zonde, die hij gezondigd heeft, daar zijn schuld nu ook voor hem uitgedelgd is, nadat de lichamelijke tuchtiging-vleselijke straf voor vleselijk genot-het onrecht tegenover de naaste weggenomen heeft.

Als gij ook in dat land, in Kanaän, gekomen zult zijn en daar alle geboomte 1) tot spijze geplant zult hebben, hof- of fruitbomen, wier vruchten de mens tot voedsel zijn, zo zult gij de voorhuid daarvan, van deze rucht, besnijden; de vruchten van de eerste jaren als iets onreins aanzien, zoals de voorhuid van uw vlees en ze evenals deze behandelen, d.i. wegwerpen; drie jaren zal het u, op zo’n wijze, onbesneden zijn; daarvan zal niet gegeten worden.

Of van de bomen, evenals de besnijdenis van de mensen op het eerste gebod betrekking heeft, schijnt mij niet twijfelachtig te zijn. Niet alleen als symbool voor zijn aanneming zouden de Joden het in de bomen zelfs kunnen opmerken, maar opdat zij zouden leren, dat het niet geoorloofd was, behalve aan de kinderen van God, van hun vrucht te genieten. Vervolgen, dat, wat ook de aarde voortbrengt, in zijn eerste oorsprong, op elke wijze, profaan is, totdat het gereinigd wordt. Want zeker, door deze ceremonie wordt aangetoond, zoals Paulus leert (1 Tim.4:5), dat alleen door gebed en woord geheiligd wordt, niet omdat het en

zichzelf iets onreins is, maar, omdat vanwege de bedorven aard van de mensen, de aarde de besmetting naar zich toetrekt. Terecht worden met betrekking tot ons zelf, de onschuldige vrucht gerekend, de onreinheid van de voorhuid te hebben. Het doel is, dat God een omheining wil aanbrengen, waardoor Hij Zijn volk van de heidenen scheidt, en tegelijk het eraan gewennen, dat van dat, hetgeen de aarde voortbrengt, het geoorloofd gebruik niet anders dan door een bijzonder privilegie, door de kinderen van Abraham kon verkregen worden.

Maar in het vierde jaar zal al zijn, van de fruitboom, vrucht een heilig ding zijn, tot lofzegging voor de HEERE; Hem geheel en al als een heilige offergave, tot lof en prijs voor de zegen in de bomen gelegd, worden toegebracht.

En in het vijfde jaar zult gij diens vrucht eten, om het inkomen daarvan eerst dan voor u, voor uw eigen gebruik te vermeerderen: Ik ben de HEERE, Uw God! die als Eigenaar van het land, ook over de opbrengst te beschikken heb en als deze op zo’n wijze, als Ik zo-even vermeld heb, door u wil erkend en geprezen worden.

Dit gebod heeft wel het naast daarin zijn grond, dat Israël overal in het rijk van de natuur een spiegel zal hebben van het rijk van de genade, dat de Heere onder dit volk heeft opgericht. Zoals ieder knaapje van zijn geboorte af onrein is, totdat het door het verbond van de besnijdenis God overgegeven en geheiligd wordt, zo zullen ook de boomvruchten voor onrein gelden, totdat zij geheiligd worden. Deze heiliging geschiedt nu door de overgave van de opbrengst van het vierde jaar aan het heiligdom, (waarbij echter niet duidelijk is, of deze opbrengst aan de dienaars van het heiligdom, de priesters, toeviel, dan of zij, zoals Josephus meent en uit Richteren. 9:27 schijnt te blijken, voor de offermaaltijden bij het heiligdom gebruikt werd). Deze overgave kon echter niet geschieden, vóórdat de bomen iets volkomens en goeds leverden. Ook hierom moest het vierde jaar worden afgewacht. Daarvan echter trekt ook Israël zelf voordeel; want als de vruchtbomen in de eerste jaren gespaard en hun bloesems en vruchten niet afgeplukt worden, dragen zij later slechts des te rijkelijker. Daarop wijzen wellicht de woorden van Vs. 25, welke Luther aldus vertaald heeft: "en ze inzamelen", ofschoon zij naar de grondtekst letterlijk vertaald, aldus luiden: "u het inkomen te vermeerderen," en men deze woorden ook aldus verstaan kan: "en zult nu des te overvloediger inkomsten hebben." Dit gebod herinnert ons Christenen, aan het woord van Paulus (1 Tim.4:4 vv.)): "Elk schepsel van God is goed en daar is niets verwerpelijk, met dankzegging genoten wordende, want het wordt geheiligd door het woord van God en door het gebed.".

Maimonides is van mening, dat dit verbod ook gegeven is in tegenstelling van een afgodische en bijgelovige gewoonte van de Sabeeërs, die althans de vruchten van het eerste jaar, nadat de bomen geplant waren, aan hun afgoden offerden, uit vrees, dat alle bomen zouden verdorren, of dat de vruchten zouden afvallen, indien zij niet een gedeelte daarvan in hun afgodentempels offerden.

Gij zult niet alleen geen bloed (Leviticus. 17:10 vv.), maar ook niets met het bloed 1) eten. Gij zult op geen vogelgeschrei acht geven, noch tovenarij plegen, niet sommige dagen

voor geluks-, andere dagen voor ongeluksdagen houden; en in het algemeen niets met waarzeggers te doen hebben.

Men heeft dit gebod niet op te vatten als een blote herhaling van een vorige, maar veeleer als een verscherping. Niets met bloed, d.w.z. geen vlees, waaraan nog enig bloed kleeft.

a) Gij zult de hoeken van uw hoofd, het haar bij de slapen, niet rond afscheren, zoals vele volksstammen ter ere van deze of gene van hun goden doen; ook zult gij de hoeken van uw baard niet verderven, 1) zoals door anderen in de dienstbaarheid van het bijgeloof geschiedt.

Leviticus. 21:5

De hoeken van het hoofd afscheren was een gewoonte van sommige heidenen, ter ere van hun afgoden. Evenzo het afscheren van de hoeken van de baard.

Gij zult om een dood lichaam geen snede in uw vlees maken, nog schrift van een ingedrukt teken in uw huid maken, of etsen (tatoeëren), om daardoor uw droefheid over hun verlies recht duidelijk uit te drukken (Deuteronomium. 14:1), Ik ben de HEERE! die u het lichaam gaf en daarom zult gij het niet misvormen.

Duidelijk toont deze plaats, dat alle ongebonden paring altijd bij God ongeoorloofd is geweest. Allegorisch op geestelijke hoererij te laten slaan, wat hier gezegd wordt, is gedwongen en laf. Want al te zeer beperken zij de wet, die menen, dat alleen openbare koppeling verboden wordt, omdat God aan de ouders in het algemeen voorschrijft, dat zij hun dochters onder een reine en kuise opvoeding ter bewaking zullen stellen. Maar opdat wij niet zeggen, dat niet anders verboden wordt, dan dat de ouders hun dochters niet hoeren laten worden, kan uit het woord verontreinigen opgemaakt worden, dat ten gevolge van de hoererij zij zelf een schande op zich laden en de bijgevoegde reden bevestigt het over genoeg, dat elke soort van hoererij bij God gehaat is. Opdat het land niet hoerere, zegt Hij, en met schandelijke daden vervuld worde. Hier wordt zeker niet over de echtbreuk gehandeld. Maar, indien buiten huwelijk man en vrouw gemeenschap hebben, noemt God dat een schandelijke daad. Waaruit volgt, dat door het zevende gebod aan het volk geleerd wordt, dat het zich voor alle onkuisheid heeft te wachten.

Ook dit gebod staat in verband met de afgodendienst van de heidenen, die hun dochters uit bijgeloof tot hoererij overgaven, om de afgoden te behagen.

Gij zult uw dochter niet ontheiligen, haar tot hoererij houdende, zoals de heidenen doen, die hun dochters ter ere van een godin voor het algemeen prijsgeven, opdat het land niet hoerere, en het land met schandelijke daden vervuld worde (2 Koningen. 23:7) 2 Samuel.

Gij zult Mijn Sabbaten, die Ik u gegeven heb houden, en Mijn heiligdom zult gij vrezen, 1)Ik ben de HEERE! een heilig God, van wiens ware vrees en dienst een heiligende kracht uitgaat door het gehele leven.

Met Vs. 30 treedt de vermaning terug tot de hoofdzaak, het houden van de Sabbatten van de Heeren en het vrezen van Zijn Heiligdom, waarin, de in de gezamenlijke rituele geboden gevorderde juiste wijze van de Godsverering, samengevat wordt. Waar de dag des Heeren heilig gehouden wordt en een heilige vrees is voor de heiligdommen van de Heere in de harten leeft, daar worden niet alleen vele zonden ten onder gehouden, maar daar wordt ook het burgerlijke en huiselijke leven met de vrees voor God doortrokken en in tucht en eerbied gehouden.

a) Gij zult u niet, naar de wijze van de heidenen (zie "Nu 23.3) keren 1) tot de waarzeggers, of dodenbezweerders (1 Samuel 28:7 vv.); en tot de duivelskunstenaars, tot hen die zich met het oproepen van doden of geesten bezig houden, zoekt hen niet, u met hen verontreinigende; want de toekomst komt gij toch niet te weten; wel wordt gij door zulke handelingen in zeer hevige graad bevlekt. Ik ben de HEERE, uw God! die u wat gij weten moogt zelf wel zal verkondigen, en ook dßn, als Ik u in het duister laat, u zeker goed en zalig leiden zal.

Leviticus. 20:6

Uit deze woorden kan men opmaken, wat het betekent, voor zich geen vreemde goden aan te nemen, nl. wanneer, nadat bevolen is de uitvindsels van de mensen vaarwel te zeggen, op dit ene de aandacht wordt gevestigd, wat God voorschrijft. Want, waarom wil God door het uitverkoren volk anders gediend worden, dan dat de heidenen gewoon zijn hun goden te vrezen, tenzij, omdat er een kennelijk onderscheid behoort te zijn, opdat de Godsverering niet in wanorde gebracht wordt. En zeker, tenzij de mens zich stelt onder de tucht van Gods woord, opdat zij zeker vaststellen, dat niets anders geoorloofd is, dan wat daarin geleerd wordt, zullen wij niet slechts wankelen, maar, wat hen ook tegenkomt, zonder onderscheid aannemen.

Het verband tussen het vorige gebod en dit, is niet ver te zoeken. Het vrezen van het Heiligdom des Heeren maant af van het zich keren tot de waarzeggers, sluit uit een zich wenden tot de duivelskunstenaars. Waar integendeel de vrees voor God uit het hart is geweken, daar wendt men zich tot de ijdele kunsten van de waarzeggers, zoals duidelijk blijkt uit het leven en sterven van Saul, Israëls eerste Koning.

Onder waarzeggers heeft men te verstaan, degenen, die een geest laten opkomen, om door hem omtrent de toekomst ingelicht te worden. Onder duivelskunstenaars, de tovenaars, die zich met geestenbezwering afgeven. Zulke personen komen voor in 1 Samuel. 28:7; 2 Koningen. 23:24

Voor het grauwe haar, voor een man met grijs haar zult gij met eerbied opstaan, wanneer hij u ergens tegemoet komt, zelfs wanneer gij rijker en voornamer waart dan hij, en zult ook in ieder opzicht het aangezicht van de oude vereren; en gij zult vrezen voor uw God; 1) en deze vrees voor God door eerbied jegens hen, die Ik door een lang leven heb willen eren,

openbaren. Ik ben de HEERE, die Mij zelf onder het beeld van een grijze voorstel (Dan.7:9,13,22).

In de grijsaards, leert God, dat enige afstraling van zijn Majesteit schittert, waardoor zij raken tot de eernaam van "vaders"

En wanneer een vreemdeling bij u in uw land als vreemdeling verkeren zal, gij zult hem niet verdrukken, als iemand zonder recht, jegens wie gij meent u alles te mogen veroorloven (Exodus. 22:21; 23:9).

De vreemdeling, die als vreemdeling bij u verkeert, zal integendeel naar hetzelfde recht door u behandeld worden, en onder u zijn als een inwoner van u: gij zult hem zoals uw volksgenoot (Vs. 18) liefhebben als uzelf; want gij zijt ook vreemdelingen geweest in Egypte en weet dus uit eigen ervaring hoe het de vreemdeling te moede is, wanneer hij hard behandeld wordt. Ik ben de HEERE, uw God! en vorder van u, Mijn volk, een andere gezindheid, dan die de heidense Egyptenaars betoonden jegens u.

Gij zult geen onrecht doen, geen onrechtvaardigheid begaan, noch in het gericht, bij de rechtspleging (Vs. 15), noch in het gewone burgerlijke leven, met de el, met het gewicht of met de maat.

Ga zult een rechte waag hebben, rechte weegstenen, een rechte efa en een rechte hin (Deuteronomium. 25:13 vv.): Ik ben de HEERE, uw God, die u uit Egypte gevoerd heb.

Spreuken. 11:1; 16:11; 20:10

Daarom zult gij al Mijn instellingen en al Mijn rechten onderhouden, en zult ze doen 1) en zo tegenover alle heidenen als een heilig volk u gedragen. Ik ben de HEERE! en het volk dat Ik Mij ten eigendom heb verkoren, moet, omdat Ik heilig ben, ook heilig zijn en de deugden van Hem verkondigen, die het uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht (1 Petr.2:9).

Nadat wij bij Exodus. 16:36 de Hebreeuwse maten voor droge, bij Exodus. 29:40 voor natte waren hebben vermeld, en bij Exodus. 30:13 de verschillende in de Bijbel voorkomende munten en geldsoorten, geeft Vs. 36 ons gelegenheid ook nog over het Hebreeuwse gewicht en de lengte- en afstandsmaten te spreken. Het gewicht werd zoals bij ons door de weegschaal bepaald (Spreuken. 16:11 Jesaja. 40:12) en bestond in het eerst uit stenen, later ook uit lood (Zach.5:7); gewoonlijk werd het met de weegschaal in een zak aan de gordel gedragen (zie Ge 23.16 Deuteronomium. 25:13 Spreuken. 16:11 Micha 6:11). Deze gewichten zijn dezelfde, welke in Exodus. 30:13 als munten vermeld worden; zij regelen zich alle naar de sikkel; 1. Gera = 1/20 sikkel of 4 2/5 cent; 2. Beka = 1/2 sikkel, of 4 drachmen, 4 cent; 3. Sekel = 274 Parijse greinen = 14,55 gram = ongeveer 7/8 lood of drachmen, 8 cent; 4. de Mina (Luther: pond) = 50 sikkel of 1 pond, 13 lood, 8 1/2 drachmen; 5. het Talent (Luther: centenaar) = 3000 sikkels of 60 mina’s of 87 pond, 20 lood, 8 1/2 drachmen. De plaats (Ezech.45:12), welke met deze opgaven schijnt te strijden, is waarschijnlijk niet getrouw naar

het oorspronkelijke vertaald en zal wel zo moeten luiden: "Een stuk van 5 zal juist 5, een stuk van 10 sikkels zal juist 10 sikkels doen, en de mina zal 50 sikkels waard zijn." Maar in het Nieuwe Testament moet in Joh.12:3; 19:39 onder pond het Oudromeinse pond verstaan worden = circa 7/10 Pruissische pond. Wat de lengtemaat betreft, waartoe men maatstaf of maatsnoer gebruikte, komt in de Bijbel voor: 1. de roede = 6 el (Ezech.40:5; 41:8); 2. de el = 18 1/2 Rijnlandse duim (zie Ex 25.10); 3. de span = 3 handbreedten of l/2 el (Exodus. 28:16); de handbreedte = 4 vingerbreedten of 1/6 el (Exodus. 25:25); 5. de vinger (d.i. duimen-) breedte = 1/24 el, ongeveer 1 duim (Jeremia. 52:21) of 8,034 Parijse lijnen. Voor afstanden of verwijderingen dienen als maat: 1. de schrede (Luther: gang, 2 Samuel. 6:13), de kleinste maat; 2. een streek land (Luther: veldweg, Genesis 35:16; 2 Koningen. 5:19), ongeveer 1 uur wandelen = 3/4 Duitse mijl; 3. een dagreis (Genesis 30:36) wat haar langdurigheid betreft nog onbekend, door elkaar gerekend 7 tot 8 uren; 4. de stadie (Luther: veldweg, 2 Makk.11:5 Luk.24:13 Joh.6:19; 11:18 Openb.14:20; 21:16) een Griekse maat sedert Alexander de Grote in het Oosten ingevoerd = 1/40 Duitse mijl; 5. de mijl (naar Romeinse rekening, Matth.5:21) 8 stadiën of 1/5 Duitse mijl (1000 schreden); 6. (Hand.1:12) de weg, welke de Joden op de Sabbat de sabbatsreize buiten hun woning mochten gaan, volgens gewone opgaaf = 2000 el (zie Ex 16.29), volgens anderen = 6 stadiën of 3/20 Duitse mijl.

HOOFDSTUK 20.

STRAFFEN OP VERSCHILLENDE ZONDEN GESTELD.

Vs. 1-27. Opdat Israël zich van al de heidense gruwelen, waarover tot nu toe gesproken is, afhoudt en waar deze in het midden van het volk vaste voet verkregen hadden, ze dadelijk verbannen kon, verordent de Heere een gemeenschappelijke straf voor hen, die tot een van die vele zonden vervielen. Zij zouden uit het volk worden uitgeroeid en de dood sterven. Daardoor wordt de Heere toch aan hen geheiligd, daar het niet door hen geschiedt, en het heilig karakter van Zijn volk blijft zo althans middellijk bewaard, opdat het verderf zich van hen uit niet verder verbreidt.

Verder, tot de in de 2 vorige hoofdstukken verboden misdaden en zonden nu ook enige bepalingen over de bestraffing van hen, die zich daaraan schuldig maken,toevoegende, sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Vroeger is het verbod van dit bijgeloof uitgevaardigd; nu beveelt God de straf te voltrekken, indien iemand zich met haar heeft bezoedeld. En zeker, afschuwelijk was deze heiligschennis, het nageslacht, dat door God was doen geboren worden en dat in het Verbond met Abraham was opgenomen, aan de afgoden te offeren, omdat zij niet alleen God van Zijn recht beroofden maar ook de genade van de aanneming, voor zoveel het aan hun stond, verdierven.

Gij zult ook tot de kinderen van Israël zeggen: a) Een ieder uit de kinderen van Israël, of zij het ook maar uit de vreemdelingen, 1) die in Israël als vreemdelingen verkeren, die van zijn zaad een van zijn kinderen de Molech gegeven zal hebben, op de in Leviticus. 18:21 beschreven wijze hem toewijdt, zal zeker gedood worden; het volk van het land zal hem met stenen stenigen. 2)

Leviticus. 18:21

Deze wetten waren niet alleen geldig voor de Israëliet, maar ook voor alle vreemdelingen; niet alleen voor de Jodengenoot, maar ook voor hen, die nog niet tot de godsdienst van Israël waren overgegaan, omdat deze zonden voor immer veroordeeld werden. Een toelaten van zulke zonden keert de orde van iedere staat ondersteboven.

Van doodstraffen als wettelijke en geregelde komen er bij de Joden slechts twee voor: de dood door het zwaard en de steniging, die meer voor staatkundige, deze voor godsdienstig-kerkelijke misdaden. Wanneer nu de Talmoedisten (de Joodse wetgeleerden van de 2de tot de 6de eeuw na Chr., waarop dan het tijdperk van de Masorethen van de 6de tot de 9de eeuw volgt), bovendien van de verbranding en de levendbegraving melding maken, dan moge dit zijn grond hebben in het later gedrag van de Joodse raad; de beide laatste doodstraffen zijn niet oorspronkelijk. Wat nu het doden door het zwaard aangaat, dat bij godsdienstig kerkelijke misdrijven slechts dßßr toegepast werd, waar óf de bloedwreker de doodstraf voltrok, óf een grotere menigte, b.v. een gehele stad het doodvonnis deed uitvoeren,

zo is daarbij niet zozeer aan een afslaan van het hoofd te denken (want dat was wel in Egypte sedert de vroegste tijden gebruikelijk, Genesis 40:19), maar komt bij de Joden eerst ten tijde van de Romeinen voor (Matth.14:10 vv.), als veeleer aan een nederslaan of doorsteken, en geschiedde dit laatste in bijzondere gevallen ook met de speer of met pijlen (Exodus. 19:18 Numeri. 25:7 vv.). Hoe men nu bij de andere ook hier vermelde doodstraf, de steniging, handelde, wordt nergens in het Oude Testament nader beschreven; slechts wordt gezegd dat zij geschiedde buiten de legerplaats of de stad, dat de getuigen als vóór al de anderen verantwoordelijk, wanneer daarbij een onrechtvaardigheid gepleegd werd, de eerste steen op de misdadiger moesten werpen, en dat verder de gehele gemeente deel daaraan moest nemen, daar het hier de verwijdering van een algemeen gegeven ergernis gold. Bovendien komt de steniging nog voor als een door het volk in een oproerige beweging uitgeoefende lynchgerechtigheid, *i)* en wel in 1 Samuel. 3:6 Luk.20:6 Joh.11:31 vv.; 11:8.

Alzo genaamd naar de Amerikaan Lynch die door zijn medeburgers met onbeperkte macht bekleed, op het einde van de 16de eeuw het eerste dergelijke volksgericht voorstond.

En Ik zal Mijn aangezicht (Leviticus. 17:10) tegen die man zetten, dat hij met Mij zal te doen hebben, zelfs al bleef zijn daad voor mensen verborgen, en zal hem, door een dadelijk strafgericht, uit het midden van zijn volk uitroeien: want hij heeft van zijn zaad aan de Molech gegeven, opdat hij daardoor Mijn heiligdom, dat in uw midden is en door al het boze dat bij u geschiedt, bevlekt wordt (Leviticus. 15:31; 16:16) ontreinigen en Mijn heilige naam, door de dienst aan de vreemde goden bewezen (Leviticus. 18:21) ontheiligen zou. 1)

Dit verzwaarde de misdaad grotelijk, dat namelijk daardoor het Heiligdom des Heeren verontreinigd werd, het zij men de zaak aldus begrijpt, eerst, of dat zodanige gruwelijke afgodendienaars, terwijl zij de dienst van de Molech waren toegedaan, zich naast andere nog in Gods huis vertoonden en dus op twee gedachten schenen te hinken, of wel, de dienst van de ware God met die van de afgoden poogden samen te paren, of ten tweede, dat men zich die mensen voorstelt als deze, die uit hoofde van hun belijdenis en uitwendige Verbondstoestemming een bijzondere betrekking op Gods Heiligdom hadden; of ten derde, dat men hen veronderstelt, als dat Heiligdom ten enenmale verlatende en daaraan een scheidbrief gevende. In elk geval werd Gods Heiligdom door zo’n misdaad verontreinigd.

De ontheiliging van de Naam des Heeren stond in het nauwste verband met en vloeide voort uit het ontreinigen van het Heiligdom des Heeren. Het Huis van de Heere, Zijn Heiligdom, was toch naar Zijn Naam genoemd.

En indien het volk van het land, omdat het zelf door deze gruwelen bedekt is, hun ogen enigszins verbergen zal van die man, als hij van zijn zaad de Molech zal gegeven hebben, dat het hem niet dode; maar met gewetenloze onverschilligheid of onder geheime goedkeuring van zijn zonde leven laat.

Zo zal Ik Mijn aangezicht tegen die man en tegen zijn met hem in dezelfde zonde levend gezin zetten, en Ik zal hem en al degenen, die hem nahoereren, 1) om de Molech na te

hoereren (zie "Ex 34.16) uit het midden van hun volk uitroeien, zodat ook zij, die hem hebben laten worden, zullen omkomen met hem.

Die hem nahoereren, d.w.z. die zijn voorbeeld volgen, in plaats van hem tegen staan en hem uit te roeien. Ook hier wordt het verlaten van God en Zijn dienst met de naam van hoererij aangeduid, uit kracht van het verbond, dat er bestond tussen de Heere God en Zijn volk.

Wanneer er een ziel, wanneer er iemand is, die zich, in weerwil van Mijn uitdrukkelijk verbod (Leviticus. 19:31) tot de waarzeggers en tot de duivelskunstenaars zal gekeerd hebben, om die na te hoereren, door tot hen te gaan, zich aan heidense gruwelen zal schuldig gemaakt hebben, zo zal Ik Mijn aangezicht tegen die ziel zetten, zoals tegen de Molechdienaar, (Vs. 3,5) en zal ze uit het midden van haar volk uitroeien.

a) Daarom heiligt u van alle afgoderij en weest heilig: 1) toont in alles dat gij mensen zijt, die geen gemeenschap hebt met de onvruchtbare werken van de duisternis, want Ik ben de HEERE, uw God! Ik heb u doorverkiezing tot volk van Mijn eigendom van de wereld en haar wegen afgezonderd.

a)Leviticus. 11:44; 19:2; 1 Petr.1:16

Hier wordt de heiligheid van de heiliging onderscheiden. De heiliging is de aanhoudende werkzaamheid van een gelovige in dit leven, waarom hij zich door dagelijkse boetvaardigheid en telkens herhaalde toevluchteling tot de reinigende bloedverdiensten van Christus, alsmede door afzondering van zichzelf, van alle onreinheid zich reinigt van alle besmetting van het vlees en van de geest, en zich beijvert, om het hart en de genegenheden althans opwaarts tot God te verheffen en op te wekken, en om naar Zijn geboden, in Zijn kracht eerlijk, rein, rechtvaardig en Godzalig te leven. Uit zodanige heiliging ontstaat dan vooral de heiligheid, door de werking van de Geeste en de kracht van God, als zo’n geheiligde zich vertoont als een nieuw schepsel en in een vernieuwde gestalte ten opzichte van zijn lichaams- en zielevermogens als herschapen naar het beeld van God.

Het heiligen hier moet niet opgevat worden in de levitische zin van het woord, maar in de meer geestelijke.

En onderhoudt integendeel Mijn instellingen, en doet deze; Ik ben de HEERE, een heilig God, die door deze instellingen ook U heilige, aan Mij gelijkvormig maak.

a) Als er iemand is, die zijn vader of zijn moeder in plaats van te eren, zoals Ik geboden heb (Leviticus. 19:3) zal gevloekt, gesmaad of met lastering zal verwenst hebben, die zal zeker gedood worden (Exodus. 21:15,17). Hij heeft zijn vader of zijn moeder gevloekt: dus een bloedschuld op zich geladen, (Leviticus. 17:4) zijn bloed is op hem!

Spreuken. 20:20 Matth.15:4

De schending van het vijfde gebod wordt nu met de doodstraf gestraft. Niet echter geld dit hen alleen, die jegens hun ouders, op welke wijze ook, zich goddeloos gedragen, maar ook toont het genoeg, dat het recht van de ouders heilig is, dat niet kan geschonden worden, zonder dat dit tot de grootste misdaad wordt gerekend. Wij weten, dat de vadermoordenaar, als de afschuwelijkste van alle moorden, eertijds in een leren zak werd genaaid en in het water geworpen. God nu gaat verder, omdat Hij beveelt van de aardbodem te verwijderen, wie hun wrede handen aan de ouders slaan, of jegens hen zich verachtelijk gedragen. De mishandelingen nu werden niet alleen voor moord gerekend, maar iedere onstuimige behandeling, ook al was geen wond toegebracht. Indien iemand daarom met een knuppel of met de vuist vader of moeder had geslagen, voor zo dolle woede gold dezelfde straf als voor moord. En zeker, het is een afschuwelijk monster een zoon, die niet aarzelt tegen hen, van wie hij het leven ontving, op te staan, en het niet straffen van zulk een vuile misdaad moet terstond een onmenselijk barbarisme doen ontstaan. De tweede wet is, dat niet slechts geweld aan de ouders gepleegd, gewroken wordt, maar ook het vervloeken, hetgeen tot lichtvaardigheid in het bespotten en tot gruwelijke verachting voortschrijdt.

De herhaling en nadere verscherping van het vijfde gebod met de bijvoeging van de straf, volgt nu onmiddellijk, omdat er een groot verband bestaat tussen de eer van God en de eer van de ouders. De ouders zijn de plaatsvervangers van God voor het kind. De ouders heeft God tot het dragen van een gedeelte van Zijn Souverein gezag aangesteld, opdat zij op aarde, ten opzichte van de kinderen, Zijn rechten en instellingen zouden handhaven. Wie de ouders niet eert, eert ook God niet.

Een man ook, die met iemands vrouw overspel zal gedaan hebben (Leviticus. 18:20), omdat hij met de vrouw van zijn naaste overspel gedaan heeft en zij zich tot een dergelijke daad verleiden liet (Deuteronomium. 22:22), zal (evenzo) zeker gedood worden, en wel niet alleen hij, maar beide de overspeler en de overspeelster.

Joh.8:5

En een man, die bij de vrouw van zijn vader gelegen zal hebben, heeft de schaamte van zijn vader ontdekt, zijn echtelijk bed geschonden, ook al heeft hij zich na de dood van de vader zijn moeder tot vrouw genomen, zij beiden zullen als schuldig aan echtbreuk (Vs. 10) en aan bloedschande (Leviticus. 18:7), zeker gedood worden: hun bloed is op hen!

Evenzo, als een man bij de vrouw van zijn zoon, zijn schoondochter, zal gelegen hebben, zij zullen beiden zeker gedood worden; zij hebben een gruwelijke vermenging,bloedschande gedaan: volgens Leviticus. 18:15 maggeen geslachtsgemeenschap, hetzij in, hetzij buiten de echt tussen hen plaats hebben, hun bloed is op hen!

En wanneer een man een vrouw en bovendien haar moeder zal genomen hebben (Leviticus. 18:17), het is een schandelijke daad; men zal hem en diens moeder en dochter, na ze gedood te hebben, met vuur verbranden (Genesis 38:24); opdat geen schandelijke daad in het midden van u zij, 1) maar dadelijk met wortel en tak wordt uitgeroeid.

Aan een levend verbrand worden, zoals dit bij de Babyloniërs voorkwam (Jeremia. 29:22 Dan.3) kan hier niet gedacht worden; dit blijkt duidelijk uit de handelswijze met Achan Jozua 7:25). Zowel dit verbranden van het lichaam als het ophangen daarvan aan een boom of paal, waarover in Numeri. 25:4 en Deuteronomium. 21:22 gesproken wordt, is slechts een verzwaring van de doodstraf, nadat deze reeds op de gewone wijze, voltrokken is, tot des te groter schande over de misdadiger, zoals men dan ook tot ditzelfde doel het lichaam of de as nog met een steenhoop bedekte Jozua 7:25; 8:29; 2 Samuel. 18:17).

Wanneer ook een man bij een manspersoon, een schandjongen (1 Kon.15:12), zal gelegen hebben met vrouwelijke bijligging (Leviticus. 18:22), zij beiden hebben een gruwel gedaan, zij zullen zeker gedood worden: hun bloed is op hen!

En wanneer een man een vrouw en bovendien haar moeder zal genomen hebben (Leviticus. 18:17), het is een schandelijke daad; men zal hem en diens moeder en dochter, na ze gedood te hebben, met vuur verbranden (Genesis 38:24); opdat geen schandelijke daad in het midden van u zij, 1) maar dadelijk met wortel en tak wordt uitgeroeid.

Aan een levend verbrand worden, zoals dit bij de Babyloniërs voorkwam (Jeremia. 29:22 Dan.3) kan hier niet gedacht worden; dit blijkt duidelijk uit de handelswijze met Achan Jozua 7:25). Zowel dit verbranden van het lichaam als het ophangen daarvan aan een boom of paal, waarover in Numeri. 25:4 en Deuteronomium. 21:22 gesproken wordt, is slechts een verzwaring van de doodstraf, nadat deze reeds op de gewone wijze, voltrokken is, tot des te groter schande over de misdadiger, zoals men dan ook tot ditzelfde doel het lichaam of de as nog met een steenhoop bedekte Jozua 7:25; 8:29; 2 Samuel. 18:17).

Daartoe als een man bij enig vee zal gelegen hebben (Leviticus. 18:23 vv.) hij zal zeker gedood worden; ook zult gij het beest, waarmee hij zichverontreinigd heeft, doden,

Alzo wanneer een vrouw tot enig beest genaderd zal zijn, (Leviticus. 18:23) om daarmee te doen te hebben, zo zult gij die vrouw en dat beest doden; zij beide, zowel de vrouw als het misbruikte vee, zullen zeker gedood worden: hun bloed is op hen! 1)

Hieruit maken wij op, hoezeer deze soort van schanddaad God mishaagt, omdat Hij ook de dieren, welke toen zonder schuld zijn, ten dode doemt.

En als een man zijn zuster, de dochter van zijn vader, of de dochter van zijn moeder (Leviticus. 18:9,11) zal genomen hebben en hij haar schaamte gezien en zij zijn schaamte zal gezien hebben, hij met haaren zij met hem vleselijke gemeenschap heeft, het is een schandvlek; het is bloedschande, daarom zullen zij voor de ogen van de kinderen van hun volk uitgeroeid worden: want hij heeft tegen Mijn uitdrukkelijk verbod, de schaamte van zijn zuster ontdekt, hij zal zijn ongerechtigheid dragen, en daarvoor boeten.

En als een man bij een vrouw, die haar ziekte, de maandelijkse vloed, heeft, zal gelegen (Leviticus. 18:19) en haar schaamte ontdekt, haar fontein, haar van bloed vloeiende schaamte ontbloot, 1) en zijzelf om de man ter wille te zijn, in plaats van hem af te wijzen, de fontein

van haar bloed ontdekt zal hebben, zo zullen zij beiden uit het midden van hun volk uitgeroeid worden. 2)

Uit de hardheid van de straf kan de zwaarte van de overtreding gekend worden, en wel bleek, wanneer zij zich met zo grote schandelijkheid afgaven, bij man en vrouw geen gevoel van schaamte meer overgebleven. Aldus beschouwt God haar niet slechts als een misdaad, maar ook als een redeloze aanval van wellust, waardoor de mens zo aangetast wordt, dat hij elk natuurlijk gevoel heeft uitgeschud. Welke liederlijkheid zou hij schuwen, die tot zo grote teugeloosheid vervalt, dat hij een hindernis, welke de beesten zelfs in hun driften terughoudt, doorbreekt? Laten wij er ons dan niet over verwonderen, dat God van een dergelijke liederlijkheid een streng wreker is.

Hier wordt de zonde met de dood gestraft, omdat bij beide geen onwetendheid kan voorgewend worden, daar de zaak, hier veroordeeld, opzettelijk gebeurt. In hoofdstuk 15:24 gebeurde het onopzettelijk.

Zoals de uitdrukking: "de dood sterven" betekent ook de spreekwijs: "uit het midden van het volk uitgeroeid worden," in al deze strafbepalingen voorkomende, de dood door steniging. De vleselijke gemeenschap met de moeder (Leviticus. 18:7) en kleindochter (Leviticus. 18:10) wordt hier niet bijzonder vermeld, daar de strafbaarheid van deze zonde als vanzelf spreekt. Voor de volgende drie gevallen (Vs. 19,20,21) wordt nu geen burgerlijke of gemeentelijke straf bepaald; maar de Heere houdt zich het recht van de bestraffing voor en bedreigt zo’n huwelijk met kinderloosheid.

Daartoe zult gij de schaamte van de zuster van uw moeder en van de zuster van uw vader niet ontdekken (Leviticus. 18:12,13); omdat hij, die zijn tante van moeders of vaders zijde ten huwelijk neemt, zijn nabestaande ontbloot heeft, zullen zij beide, man en vrouw, die alzo in bloedschande leven, hun ongerechtigheid dragen; daarin dat Ik hun de huwelijkszegen onthoud.

Als ook een man bij zijn tante zal gelegen hebben, hij heeft de schaamte van zijn oom ontdekt, wat volgens Leviticus. 18:14 ongeoorloofd is; zij zullen hun zonde dragen; zonder kinderen zullen zij sterven. 1)

Hierover zijn de meningen verschillend. De meesten vatten het op in de zin, dat God zulke huwelijken met kinderloosheid zou straffen. Anderen echter o.a. Junius, dat de overheid zulke personen terstond gerechtelijk moest laten doden, opdat geen kinderen zouden verwekt worden. De eerste mening is het aannemelijkst.

En wanneer een man de vrouw van zijn broeder zal genomen hebben, het is (Leviticus. 18:16) onreinheid; hij heeft de schaamte van zijn broeder ontdekt; zij zullen evenzo zonder kinderen zijn.

Onderhoudt dan al Mijn instellingen en al Mijn rechten, die Ik u hiermee geboden heb en doet deze; opdat u dat land, waarheen Ik u brengt, om daarin te wonen, nietuitspuwe. 1)

Voor de derde maal trekt God de Israëlieten van het navolgen van de heidenen af en vermaant hen, dat zij zich zullen houden binnen de grenzen van de wet. Hetgeen ik heb herinnerd als niet zonder overleg gedaan te zijn, omdat men overigens zo licht geneigd zou zijn een slechte gewoonte goed te keuren. Verder, opdat zij het juk niet zouden afschudden, nadat Hij gezegd heeft, dat de volken van Kanaän wegens soortgelijke verontreiniging uitgeroeid werden, voegt Hij er bij, dat onder deze voorwaarden zij van dat land bezitters zouden worden, indien zij zich zouden afhouden van hun onheilige zeden.

En wandelt niet in de instellingen van het volk, dat Ik voor uw aangezicht uitwerp (Leviticus. 18:3); want al deze dingen hebben zij gedaan, daarom ben Ik op hen verdrietig geworden (Leviticus. 18:24).

En Ik heb u gezegd: Gij zult hun land erfelijk bezitten, en Ik zal u dat geven, opdat gij het erfelijk bezit, a) een land vloeiende van melk en honing: en dat land is zo (Leviticus. 3:17). Ik ben de HEERE, uw God, die u van de overige volken afgezonderd, en Mij tot een heilig volk (Exodus. 22:31), gemaakt heb!

Exodus. 3:8

a) Daarom zult gij, tot een uiterlijk teken van het tussen u en hen bestaande verschil, naar Mijn bevel (hoofdstuk 11), onderscheid maken tussen reine en onreine beesten, en tussen het onrein en het rein gevogelte; en gij zult uw zielen u niet verfoeielijk maken aan de beesten en aan het gevogelte, en aan al wat op de aardbodem kruipt, dat Ik voor u afgezonderd heb, opdat gij het onrein en niet bruikbaar houdt.

Leviticus. 11:2 Deuteronomium. 14:4

Dat dit gebod met het einde van het vorige vers in verband staat, is voor mij niet twijfelachtig. Want ofschoon hij om deze reden van de ontucht en bloedschuld afschrikt, waarvan hij melding heeft gemaakt, toch heeft Hij tegelijk het oog op de tegenwoordige onderwijzing, zodat het is als in de plaats van een voorafspraak. Kortom, twee zaken vermeldt Hij hier, omdat God daarmee kort zijn plan aanwijst, dat hij niet slechts op het oog heeft de ongeoorloofde en schandelijke paring, maar ook, waarom Hij zijn volk verbiedt de onreine dieren te eten. Daarom zegt Hij: Ik ben alzo uw God, die U heb afgezonderd van de volkeren. Waaruit volgt, dat hun om geen andere reden werd verboden het eten van die dieren, dan om daaruit weer te leren, zich ijverig te wachten voor en zich verder af te houden van alle onreinheden van de heidenen. De reinheid heeft Hij hen tevoren, onder vele symbolen, geboden, nu strekt Hij die ook uit tot de dieren. En die rede is terdege op te merken, dat het onderscheid tussen de spijzen hun wordt voorgehouden, opdat zij zich op reinheid zullen toeleggen. Want het zou iets hards zijn, wat hen gezegd wordt, zo wij niet wisten, dat het verbod tot dat doel is gegeven, dat zij zich in geen enkel geval met de heidenen zouden vermengen. Daarom wordt voor de tweede maal herhaald, dat zij afgezonderd zijn, om erfgenamen van God te wezen. Waaruit volgt, dat zij de heiligheid hadden te oefenen, omdat zij zich naar het voorbeeld van God zouden vormen. Nu kan het niet twijfelachtig zijn, of het genot van de spijs, dat voorgesteld wordt, is een aanhangsel van het eerste gebod. Door welke

regels overgeleverd wordt, God plechtig en zuiver te dienen. En zo wordt de Godsverering van alle bijgelovige vermengingen gezuiverd.

En gij zult Mij heilig zijn, u in alle dingen als aan Mij geheiligd beschouwen, want Ik, de HEERE, ben heilig; en Ik heb u van de volken afgezonderd, opdat gij van Mij, Mijn eigendomsvolk (Exodus. 19:4-6), zou zijn.

a) Als nu een man of vrouw in zich een waarzeggende geest zal hebben, of een duivelskunstenaar zal zijn, zij zullen zeker gedood worden; men zal hen met stenen stenigen; hun bloed is op hen (Exodus. 22:18).

a)Deuteronomium. 18:10; 1 Samuel. 28:7

Dus toonde God, dat Hij het boze uit het midden van zijn volk wilde weggedaan hebben en dat Hij de zonde van zijn volk in het geheel niet wilde dulden, waarom niet alleen degenen, die ze bedreven, maar ook degenen die de bevorderaars waren, en ook zij, die de zonde konden beletten, nochthans deze door de vingers zagen, allen even schuldig en strafbaar waren.

HOOFDSTUK 21

HOE EEN PRIESTER ZICH GEDRAGEN MOET.

Vs. 1-24. Nadat nu de Heere aan het gehele volk die instellingen en rechten gegeven heeft, waarin het wandelen en waardoor het zich van alle heidenen en vooral van de Kanaänieten onderscheiden zal, bepaalt Hij nu hoe de wandel zijn zal van hen onder het volk, in wie het karakter van de heiligheid, dat reeds Israël zelf kenmerkt, nog in hogere graad zal geopenbaard worden, namelijk van de priesters en van hun hoofd, de Hogepriester; zij moeten in hun huiselijk en huwelijksleven zich zo streng mogelijk voor alle verontreiniging wachten, maar ook uiterlijk zich daardoor als onstraffelijk openbaren, dat niemand van hen, die een lichaamsgebrek heeft, als priester handelend mag optreden.

Daarna zei de HEERE tot Mozes: Spreek tot de priesters, de zonen van Aäron, 1) die Ik zoals Israël van de andere volkeren (Leviticus. 20:24 vv.), alzo weer van Israël afgezonderd heb, om Mijn eigendom te zijn (Exodus. 28:1), en zeg tot hen: over een dode zal een priester, om het hem eigen karakter van heiligheid gestreng te bewaren, zich niet verontreinigen 1) onder zijn volken, door aan een begrafenis of aan enige rouwplechtigheden deel te nemen.

Alles wat nu volgt, heeft dit doel, dat de priesters van het volk door zichtbare tekenen verschillen, als het ware van de mensen in het algemeen afgezonderd worden. Want hun, die de persoon van Christus vertoonden, paste een buitengewone zuiverheid. En zelfs, omtrent de kleine zaken en die van geringe betekenis zijn, schijnt God hier voorschriften te geven, maar wij hebben elders gezegd, dat de wettelijke voorschriften als het ware trappen waren, waardoor de Israëlieten opklommen tot de ware wijze van heiligmaking. Wel is van kracht het woord van Paulus (1 Tim.4:8), "dat de lichamelijke oefening tot weinig nut is," maar onder de wet moest het nut van de oude schaduwbeelding op zijn prijs geschat worden. Ofschoon daarom van de zaken, waarover nu gehandeld wordt, de waarneming op zichzelf God niet zeer welbehagelijk was, omdat zij echter een hogere bedoeling had, mag men haar niet gering schatten. Ofschoon nu de priesters vermaand werden, dat zij de heiligheid met buitengewone ijver moesten behartigen, zoals de waardigheid van het ambt het vorderde, toch was het voornaamste doel van God, dat zij het beeld van de volmaakte heiliging zouden vertonen, welke eerst in Christus aanschouwd zou worden.

Dit gebod kon ook gestrekt hebben: Eerst, om van de persoon en het ambt des priesters alle verontreiniging, ja! zelfs alle wettische onreinheid zoveel mogelijk te weren; ten tweede, om hun eer en achting en de voortreffelijkheid van Gods gemeente te handhaven, dat hun wezenlijkheid zeer groot moest wezen, omdat hen niet toegelaten was, zodanige geringe diensten te bewijzen, waartoe anderen vrijheid hadden. Ten derde, opdat de priesters betonen zouden, de sterksten te wezen in het geloof en in de hoop van de opstanding van de doden, hetgeen Gods dienaars niet zouden doen, wanneer hun droefheid en rouwklacht over een gestorvene gelijk was met die van anderen, die òf die hoop niet hadden, òf daarin niet zo gevestigd waren, als in een dienaar van God nog eerst moest verondersteld worden.

Door het begraven van een dode, bleef de priester (Numeri. 19:11,14) zeven dagen onrein, en werd hij gedurende die tijd verhinderd, het altaar te bedienen.

Behalve over zijn bloedvriend, die hem zeer na staat, over een lid van zijn familie, over zijn moeder en over zijn vader, en over zijn zoon, en over zijn dochter, en over zijn broeder.

En over zijn zuster, die maagd is, en hem nabestaande, en nog tot hetzelfde gezin met hem behorende, die nog geen man toebehoord heeft en daardoor in geen andere familie overgegaan is: over die, de zo-even opgenoemde personen, zal hij zich verontreinigen (Ezech.44:25).

Hij zal zich niet verontreinigen over een overste 1) onder zijn volken, om zich te ontheiligen. 2)

De Statenvertaling heeft vertaald alsof er stond: Hij zal zich niet verontreinigen over een overste. Deze vertaling gaat echter niet op. Beter is: Hij zal zich niet verontreinigen, een overste (of voorganger) zijnde, onder zijn volken. Vs. 4 is gedeeltelijk een nadere verklaring van de eerste drie verzen en geeft de reden aan, waarom hij zich niet verontreinigen mocht, maar is ook een verbod, dat in de volgende verzen nader wordt aangevuld. Hij staat toch mede aan het hoofd van Israëls volk, en moet daarom strenger toezien dan de gewone menigte. Hij is degene, die voor het volk tussen treedt bij God. Heeft hij zich verontreinigd, dan mag hij het heiligdom niet binnengaan, en is Israël verstoken van zijn geestelijk hoofd. Vooral in die dagen rustte het priesterlijk ambt op de schouders van slechts drie personen, Aäron en zijn beide zonen. Bovendien als type van de Christus had hij zich zo veel mogelijk van alle verontreiniging te onthouden. De mening, dat de priester zich niet mocht verontreinigen, door de begraving van zijn vrouw bij te wonen, is onjuist. In Ezech.24:16 wordt het als iets bijzonders voorgesteld, dat de profeet bij de dood van zijn vrouw niet mocht treuren.

Om zich te ontheiligen. Dit laatste verbiedt te vertalen: Hij zal zich niet verontreinigen over een overste, omdat ontheiligen de priesters volstrekt verboden was. Ontheiligen is toch nog iets anders dan ontreinigen. Door ontheiliging maakt men zich geheel onbekwaam tot het priesterschap. Door verontreiniging slechts tijdelijk. Daarom wordt in Vs. 5 en 6 ook volstrekt verboden, de gewoonte van de heidenen na te volgen, en wordt in Vs. 7 en 9 nader uiteengezet, wanneer de Priesters zich ontheiligden.

Zij zullen ook in die gevallen, waarin zij volgens Vs. 2 vv. aan het rouw bedrijven over een gestorvene uit hun familie mogen deelnemen, van alle onbetamelijke treurgewoonten zich onthouden, en alzo op hun hoofd geen kaalheid maken, aan het voorhoofd tussen de ogen (Deuteronomium. 14:1) en zullen de hoek van hun baard niet afscheren en in hun vlees zullen zij geen sneden snijden, geen inkervingen maken, zoals Ik dit (Leviticus. 19:27 vv.) reeds alle kinderen van Israël in het algemeen verboden heb, maar dit nu Mijn priesters zo strengmogelijk verbied.

Zij zullen integendeel hun God heilig zijn, en door mismaking van hun hoofd en lichaam in de dienst van een hartstochtelijke droefheid de naam van hun God zullen zij niet ontheiligen:

want zij offeren, in hetgeen zij op het altaar aansteken, de vuuroffers van de HEERE, de spijze van hun God; die met de liefelijke geur, welke zij verspreidt, hun God tot spijze is (Leviticus. 3:11,16), daarom zullen zij heilig zijn, opdat Hij uit heilige handen zulke gaven ontvangt.

Wanneer gezegd wordt: Zij zullen de naam van hun God niet ontheiligen en van de Hogepriester (Vs. 12): Hij zal niet uitgaan uit het Heiligdom, bevestigt dit, dat aan hen het rouwmisbaar verboden was; deze kon verhinderen hun ambt uit te oefenen.

Zij zullen, ook naar de eis van de heiligheid, waartoe zij geroepen zijn, geen vrouw nemen die een hoer, 1) zelfs wanneer zij van dat leven afstand heeft gedaan(zie "Jozua 6.25) of ontheiligde is, 2) nocheen vrouw nemen, die van haar man verstoten, van hem gescheiden is, maar alleen een maagd of weduwe van onbevlekte wandel en wel bij voorkeur een maagd uit Israëlitisch, of een weduwe uit priesterlijk (Ezech.14:22), want hij, de priester, is zijn God heilig (zie "Ex 28.1).

Een derde soort van heiligheid was in het huwelijk zelf gelegen, opdat het huis van de priester rein zou zijn en vrij van alle oneer. Heden ook beveelt God door de mond van Paulus, dat de herders zullen gekozen worden, die hun gezinnen wel regeren, wier vrouwen kuis en bedaard zijn en wier kinderen wel onder de tucht verkeren (1 Tim.3:2 Fil.1:6). Hiervan is onder de Wet sprake, opdat de Oversten van de Kerk niet wegens huiselijke schande ongeëerd en verworpen zouden zijn. Maar het meest heeft God het oog op het priesterschap van Christus, opdat aan de afbeelding ervan geen verachting zou kleven. Een verachte vrouw mocht nu door een man wel getrouwd worden, maar voor Gods aangezicht was zo’n huwelijk ongeoorloofd. Niets verbiedt gewone mensen een hoer te trouwen, maar wat aan het volk toegestaan werd, veroordeelt God in de Priester, opdat Hij hem van alle tekenen van eerloosheid verre hield. En deze reden wordt ook uitgedrukt, waar Hij wil, dat de priester zich heilig houdt, omdat Hij hem zichzelf heeft uitverkoren. Indien nu het volk hem niet eerbiedig behandelde, zou de gehele Godsverering in minachting komen. Daarom, opdat hun waardigheid hun behouden bleef, schrijft Hij hen voor, dat zij zich ijverig in acht moesten nemen, om zich niet aan geringachting bloot te stellen. Verder, opdat de eerbied voor hun heilig ambt hen des te meer op het hart zou worden gebonden, vermaant Hij hen, om het oog te hebben op het heil van het gehele volk. Ik, zegt Hij, ben de God, die U heilige. En met deze woorden wijst Hij erop, dat de genade van de aanneming, waardoor zij waren uitverkoren, in het priesterschap was gefundeerd.

2)Ontheiligde. Dit is niet een buiten echt geborene maar een verkrachtte, een gevallen jongedochter.

Daarom zult gij, het gehele huis van Israël, hem heiligen, door in uw oudsten of vorsten daarvoor te waken, dat hij niet door een bevlekte echt zijn bediening ontheilige, omdat hij de spijze van uw God offert, hij steekt het vet van uw offers tot een vuuroffer voor de Heere uw God aan; hij zal om zijn heilige dienst, u heilig zijn, want Ik ben heilig; Ik ben de HEERE, die u heilige.
1)

1)Uitdrukkelijk wordt dit laatste erbij gevoegd, om daarmee te kennen te geven, dat in de priesters het heilige Wezen van God moest openbaar worden en vervolgens, dat het heiligen van het volk moest afstralen in het heiligen van de priesters.

Als nu de dochter van enige priester zal beginnen te hoereren 1) en zich aan overspel overgeeft, zij ontheiligt haar vader 2) en in hem zijn stand, met vuur zal zij verbrand worden, de daardoor gegeven ergernis moet dus door verzwaarde doodstraf (zie "Le 20.14) van hem en zijn stand weer verwijderd worden.

De zelfbeheersing en reinheid van zeden wordt ook tot de dochters uitgestrekt, en bij wijze van het nemen van een deel voor het geheel, wordt onder één soort de juiste tucht samengevat, opdat de kinderen zouden gewend worden aan ijver voor de deugd en aan eerbare en kuise zeden. Een zware straf wordt vastgesteld, indien de dochter van een priester zich aan hoererij schuldig maakte, omdat met de zonde van ontucht heiligschennis verbonden was. Verder, niet makkelijk ware het, het heiligdom van God te ontwijden. Indien nu de priester zo’n schandelijke daad in zijn dochter dulde, zou hij een weinig gestreng rechter zijn over dezelfde schulden bij hen, die buiten zijn huis stonden, ja zou hij niet vrij zijn in het straffen van een misdaad, indien hij niet bij zijn eigen gezin begon.

Zij is niet alleen een schandvlek voor haar kinderen, een onreine voor haar geheel geslacht, en een smet voor haar hoedanigheid, als zijnde de dochter van een priester, in wie men meerdere deugdzaamheid moest verwachten, maar ook kwetst zij haar vaders eer en achting, zij werpt een smaad op de heiligheid van hem, en zij loochent het goede voorbeeld en de deugdzame opvoeding, die men veronderstelt, dat haar vader haar gegeven heeft; ja, zij stelt haar vader buiten staat om het priesterambt te bedienen.

En hij, die de Hogepriester 1) onder zijn broeders, de overige priesters, is, op wiens hoofd de zalfolie gegoten is, 2) zodat hij de gezalfde priester genaamd wordt (Leviticus. 4:3) en wiens hand men gevuld beeft, die op bijzonder plechtige wijze een volmacht ontving en in het ambt gesteld werd om die kleren aan te trekken (Exodus. 28:4 vv.) en die nu in deze kleren de gehele volkomen heiligheid van het priesterambt in zich vertegenwoordigt, zal bij rouwklacht in zijn familie niet alleen alles vermijden, wat in Vs. 5 reeds aan de gewone priesters is verboden, maar ook tot nog meerder onthouding van uitwendige rouwtekenen zijn hoofd niet ontbloten, niet met losgemaakt, om het hoofd zwierend haar, rondgaan (Leviticus. 10:6), noch zijn kleren 3) scheuren, ze niet voor aan de borst openrukken.

Betroffen de vorige wetten alleen de gewone priesters, de nu volgende tot Vs. 15 betreffen de Hogepriester, die zich nog strenger had te wachten voor iets, wat zijn ambt tot verontreiniging kon strekken.

Hieruit blijkt wel, dat de Hogepriester op buitengewone wijze met de heilige zalfolie overgoten was (zie Ex 29.22 en zie Le 8.7)

Deze zijn niet zijn ambtskleren, maar zijn gewone kleren. De ambtskleren mochten in geen geval worden gescheurd. Hier wordt hem ook verboden zijn gewone kleren te scheuren.

Hij zal ook niet bij dode lichamen komen, niet tot die lijken naderen om ze aan te raken, en rouwgebruiken bij hen in acht te nemen (Genesis 23:3): zelfs over zijn vader 1) en over zijn moeder zal hij zich nietverontreinigen, zelfs als de gestorvene zijn vader of zijn moeder is geweest, zal hij evenzo zich op generlei wijze met die lijken afgeven, opdat hij zich niet over hen verontreinigt.

Een gewoon priester mocht bij het lijk van zijn vader komen. De Hogepriester niet. Op de vraag, waarom dit verbod is gegeven, omdat een priester eerst Hogepriester werd na de dood van zijn vader, kan dit antwoord gegeven worden, dat soms, tijdens de laatste ziekte van de vader de oudste zoon tot Hogepriester gezalfd werd, of dat dit geschiedde ogenblikkelijk na de dood van zijn vader. Een Hogepriester ging in het Heilige der Heiligen was in het bijzonder de type van de grote Hogepriester, die volkomen heilig was. Duidelijk springt hier echter in het oog het verschil tussen de Levitische Hogepriester en de grote Hogepriester van het Nieuwe Verbond; die toch door de aanraking met de dood niet onheilig, niet onrein werd.

En uit het heiligdom, waar hij zich gewoonlijk zal ophouden (1 Samuel 1:9; 3:2) zal hij niet uitgaan, om zich aan zijn droefheid over te geven, of de begrafenis bij te wonen, dat hij het heiligdom van zijn Godniet ontheilige, wanneer hij terugkeert van de dode en zijn begrafenis door de verontreiniging, waaraan hij zich dan bloot gesteld heeft; want de kroon 1) van zalfolie van zijn God is op hem: Ik ben de HEERE! en om Mijnentwil zal hij zo angstvallig voor ontheiliging zich wachten.

In het Hebreeuws Nézér. De LXX to agion. De Statenvertalers hebben dit met kroon vertaald. De LXX door de wijding. Dit laatste is juist, zie ook Numeri. 6:7. Omdat Hij door de heilige zalfolie gewijd was en daardoor het symbool van de Heilige Geest deelachtig was, daarom moest hij in alles een bijzondere heiligheid in acht nemen.

Hij zal ook in ieder geval een vrouw in haar maagdom nemen, zodat de bevelen aan de priesters in het algemeen (Vs. 7) gegeven, bij de Hogepriester nog meer beperkt worden.

Een weduwe, welke aan de gewone priesters vergund is, mag hij niet huwen, of nog veel minder een verstotene of ontheiligde hoer, al deze zal hij niet nemen; maar eenmaagd uit zijn volken zal hij zich tot een vrouw nemen. 1)

Van de Hogepriester wordt meer gevorderd; dat hij geen weduwe trouwt, of een andere vrouw, dan uit zijn eigen stam. En zeker, hoe meer in hem het beeld van Christus afstraalde, hoe groter en volmaakter zijn heiligheid moest zichtbaar worden.

Hier wordt gesproken van de Hogepriester, hem werd niet geboden, dat hij moest trouwen: wilde hij ongetrouwd blijven, dit was hem niet verboden: ook was hem geoorloofd, zolang hij geen Hogepriester was, met de weduwe van een priester te trouwen (Ezechiel. 44:22). De mindere priester stond vrij, een weduwe zich tot vrouw te nemen, en meer dan een vrouw te hebben, zo zij zich slechts onthielden van hoeren, ontheiligde en verstotene.

Door het huwelijk van een Hogepriester met een maagd, werd te kennen gegeven, dat de tegenbeeldige Hogepriester Christus op een geestelijke wijze niet zou verkeren bij de onreine en onheilige van hart, maar met reine en kuise gemoederen, zijnde om zo te spreken, geestelijke maagden, die de besmetting van deze tegenwoordige boze wereld aanvankelijk ontvlucht zouden zijn, dat Hij deze en niet de onreinen vruchtbaar maken en hen zijn geslacht zou noemen.

En hij zal door een huwelijk aan te gaan tegen de heiligheid van zijn stand, zijn nageslacht, zijn kinderen in zulk een echt verwekt, onder zijn volken niet ontheiligen: want Ik ben de HEERE, die hem heilige! hem de bijzondere heiligheid, welke hem heilig is, verleend heb en die zal hij daarom op generlei wijze bevlekken.

Verder sprak de HEERE, Zijn onderwijs over de eisen aan de priester gesteld, voortzettende, tot Mozes, zeggende:

Spreek tot Aäron, zeggende: niemand uit uw nageslacht, naar hun geslachten, van uw nakomelingen in alle volgende geslachten, in wie een lichaamsgebrek1) zal zijn, zal naderen tot het altaar in de voorhof om de spijze van zijn God te offeren, de spijze van God, de offers Hem te brengen, maar zal van alle priesterlijke werkzaamheid voor altijd uitgesloten zijn.

Daar in de gesteldheid van het lichaam de geestelijke natuur van de mens en zijn bekwaamheid zich afspiegelt, zo kan de heiligheid van de priesters slechts zich vertonen in een gesteldheid van het lichaam, vrij van alle gebreken.

Hier worden van het altaar afgehouden die priesters, in wie enig lichaamsgebrek zichtbaar was. Ik zal geen diep onderzoek instellen naar de gebreken, welke Mozes hier vermeldt, omdat dezelfde regel hier geldt als bij de offeranden, welke niet mochten gebracht worden, tenzij zij ongeschonden waren. Want wat gebrekkig of geschonden was, verbiedt God, opdat de Israëlieten zouden weten, dat geen slachtoffer de zonde kon verzoenen, tenzij dat, waaraan de hoogste volkomenheid gevonden werd. Hetgeen van de priester terecht werd geëist, die geen Middelaar tussen God en de mens kon zijn, tenzij hij van alle gebrek zuiver was. Verder is in het oog te houden het overbrengen van de uiterlijke beelden op de geestelijke volmaaktheid, welke alleen in Christus was. Geen gebrek kon God verdragen bij de priesters. Daarom volgt daaruit, dat men iemand van hemelse reinheid had te verwachten, die God met de wereld zou verzoenen.

Want geen man, in wie een gebrek zal zijn, zal naderen, een dienstknecht van de Heere moet, ook wat zijn lichaam aangaat, zonder gebreken zijn, hij de gebrekkige, zij nu een blind man, of kreupel, of te kort, 1) of te lang inleden 2) (2 Samuel 21:20).

In het Hebreeuws charum. De LXX kolobrin, een verminkte neus. De Engelse vertaling heeft een platte neus. In verband met het Arabisch betekent het woord in de grondtekst iemand, die een verminking heeft ondergaan. Dit kan plaats hebben, zowel wat neus als oren aangaat.

In het Hebreeuws Seroeà. iemand, wie de oren zijn afgesneden. De betekenis is eigenlijk iemand, van wie het ene lid langer is dan het andere.

Of een man, in wie een breuk van de voet, of een breuk van de hand zal zijn, been- of armbreuk;

Of die bultachtig, of dwergachtig zal zijn, of een vel, witte vlek op zijn oog zal hebben, of droge schurft of etterige schurft, of die gebroken zal zijn aan zijngeslachtsdeel, een lies- of andere breuk heeft. 1)

Een lichaamsgebrek is wel geen onreinheid in de eigenlijke zin, in zoverre dit een blijvend iets is, dat het organische leven van de mens niet verder stoort; maar het is toch een in het oog vallend teken van de menselijke onvolkomenheid, dat naar de grondoorzaak van alle menselijk gebrek, naar de abnormale betrekking van de gehele mensheid tot God heenwijst. Daarom maakt een dergelijk gebrek de mens ongeschikt voor het priesterambt, waarbij hij verschijnt als een, dit tot Jehova in de innigste betrekking staat.

Dat echter aan de andere kant uiterlijke welstand alleen een zinnebeeld van de innerlijke heiligheid en een voorbeeld van de reinheid van de onstraffelijke Hogepriester (Hebr.7:26) is, bewijst het laatste van de genoemde gebreken, dat toch voor het menselijk oog bedekt is.

Men behoort toe te zien, dat men toch niet in de afzonderlijke, hier vermelde lichaamsgebreken beelden of symbolen zie van afzonderlijk bepaalde zedelijke of geestelijke gebreken, zoals b.v. Theodoretus (bisschop van Cyrus, geb. 393 na Chr.), dit beproefd heeft.

Geen man uit het geslacht van Aäron, de priester, in Wie een dergelijk of ander gebrek1) is, zal toetreden tot het heiligdom, om de vuuroffers van de HEERE, die voor de Heere bestemd zijn, te offeren; een gebrek is in hem,hij zal niet toetreden, om de spijs van zijn God (Vs. 17) te offeren.

De Joden tellen honderd en veertig zulke gebreken op, welke zowel de Hogepriester als de gewone priesters onbekwaam maakten, om tot de heilige dienst te worden toegelaten. De voornaamste van deze zijn: in de ziel een zotheid, dolheid en een onreine geest, alsmede de vallende ziekte. Aan het lichaam een te grote en wanschapene gestalte, zo het lichaam een reuzen- of dwergengestalte had. Aan het hoofd een kaalheid, een kromte en holte van de kruin, het voorhoofd of achterhoofd overhangende. Aan de ogen, gebreken van het haar, één wenkbrauw of meerdere wenkbrauwen, samengegroeid. Aan de oogleden, óf gebreken van haar, óf een al te grote overvloed van die, of verscheidenheid van kleur. Ogen, ongelijk van grootte, van plaats en van kleur. Een verward gezicht, wenking van de ogen. Ogen, vloeiende van water. Ogen, naar behoren, kleine en grote. Oren te klein en te groot, hangende, verschillende. Een al te gebochelde neus, te groot of te klein, neerhangend, omgebogen. Een boven- of onderuitstekende lip. Een mond, welke het speeksel niet inhoudt. Een al te lange of tussen de schouders al te ingedrukte hals. Een kromme, gebochelde en verrekte rug. Handen, het behoorlijke getal van de vingers niet hebbende, samengegroeide vingers, een ongemakkelijk gebruik van de rechterhand. Aan de voeten een ongelijkheid. Een gebrek van

vingers enz. Als de Apostel Christus (Hebr.7:26) onnozel noemt, dan betekent dit daar niet onschuldig, maar zonder enig gebrek.

De spijs van zijn God, de delen van de offers, welke voor de priesters zijn, van de allerheiligste dingen en van de heilige dingen, zowel van die van de eerste als van die van de tweede rang zal hij mogen eten. 1)

Wel laat Hij toe, dat zij van de offeranden zullen eten, omdat, wegens het hun aanklevend natuurlijk gebrek geen onreinheid hen van de heilige tafel afhoudt; slechts worden zij verboden te verschijnen voor het aangezicht van God als Middelaar, om Hem verzoening te doen. Maar hier wordt de onvolkomenheid van de wettische eredienst openbaar, omdat niets onder de mensen kan gevonden worden, hetgeen de waarheid geheel en al kan uitdrukken. Wanneer dus de zwakheid van de mensen verbonden zaken, eer en last, dwong te scheiden, daardoor werden de Israëlieten herinnerd, dat hun een ander Priester werd beloofd, aan wie, wat het getal van zijn deugden en volkomenheden betrof, niets zou ontbreken.

Voor de offeraandelen van de eerste rang bestond het bevel: 1. dat niemand dan die tot het geslacht van Aäron behoorde, ze mocht genieten; 2. dat het eten daarvan slechts aan de mannelijke leden geoorloofd was; 3. dat zij dit in de voorhof moesten doen. Wat de offeraandelen van de tweede rang aangaat, was bepaald: 1. dat alle leden van de priestergeslachten daarbij mochten worden toegelaten; 2. dat zij, die deze spijzen genoten, rein moesten zijn; 3. dat men ze op een reine plaats eten moest. Tot de laatste soort behoorden ook de beweegoffers, de eerstgeboren, tienden en dergelijke (zie Le 7.10)

Doch, ofschoon hij zo mag toegaan tot het heiligdom, zoals ieder ander uit Aärons geslacht, tot de voorhang, vóór de deur van de tent der samenkomst zal hij niet komen, om in het heilige een priesterlijk werk te doen, en tot het brandofferaltaar in de voorhof niet toetreden, om daar offers te brengen en te ontsteken, omdat een gebrek in hem en hij daardoor voor de priesterdienst ongeschikt is; opdat hij, wanneer hij het toch deed, Mijn heiligdommen, waarin slechts lichamelijk goed ontwikkelde mannen zullen dienen, niet ontheilige; want Ik ben de HEERE, die hen heilige, van wie de heiligheid van hun stand uitgaat en die nu ook bepalen moet wat daartoe gevorderd wordt. 1)

De eerste en meest voor de hand liggende eis van een volkomen priesterambt, dat middelaar zal zijn tussen de heilige God en het zondige volk, is de zondeloosheid van hen, die het bekleden. Maar het ware krachtige middelaarschap stelt ook aan hem, die het bekleedt, een dubbele eis: hij moet, om het volk bij Jehovah en Jehovah bij het volk te vertegenwoordigen, en in zijn persoon de bemiddeling tussen die beiden tot stand te brengen, in werkelijke gemeenschap zowel met het volk als met God staan; hij moet, om aan deze eis volkomen te beantwoorden, zowel iets goddelijks als iets menselijks bezitten. Aan beide eisen voldoet waarlijk slechts volkomen die hogepriester (Hebr.7:26 vv.), naar wiens komst en werkzaamheid de geschiedenis van het heil wijst, die godheid en mensheid persoonlijk in zich verenigde, aan het uitverkoren volk en door bemiddeling van dit (Genesis 12:3; 28:14), aan het gehele menselijke geslacht in de volheid van de tijd gegeven werd; door wie dan eindelijk ook, zoals Aärons zonen door natuurlijke geboorte uit Aäron tot het priesterambt kwamen,

door middel van geestelijke wedergeboort een kindschap, het algemene geestelijke en koninklijke priesterdom (1 Petr.2:5,9) werkelijk werd geopenbaard, waarvan de leden verlost zijn van de zonde en de goddelijke natuur deelachtig (2 Petr.1:4); terwijl Israël, (Exodus. 19:4-6), geroepen en bestemd was om de rechten van die eerstgeboorte te genieten (Numeri. 4:22). Omdat echter de instelling van dat priesterdom niet het begin en uitgangspunt maar alleen het doel en de vrucht van de gehele oudtestamentische heilsorde kon en moest zijn, en toch, om tot dit doel te komen, ook voor het uitverkoren volk van het Oude Verbond een omgang met God door middel van de priesters onmisbaar was; zo kon alleen, maar moest dan ook het toenmalige priesterdom een typische (afschaduwende) voorstelling van het toekomstige zijn; en aan de eisen daarvan: zondeloosheid en goddelijkheid, symbolisch-typisch (zinnebeeldig afschaduwend) beantwoorden. Niemand verkreeg het door wassing en zoenoffer, deze door kleding en zalving bij zijn aanstelling en wijding, (Exodus.

terwijl het vernieuwd werd bij iedere priesterlijke ambtsdaad door herhaalde wassing en het aandoen van de gezalfde ambtskleding (Exodus. 29:21). De verzoening door een offer, die bij de inwijding geschied was, moest niet alleen zo vaak als een priester zich van een zonde of onreinheid bewust werd, geschieden; maar ook eenmaal in het jaar, op de grote Verzoendag, Hfdts 16, tot delging van de onbekend gebleven zonden en onreinheden van de gehele priesterschaar, en wel vóór iedere andere priesterlijke handeling. Bovendien had de eis van de zondeloosheid een blijvende symbolische uitdrukking in de eis van lichamelijke zuiverheid en onbepaalde geschiktheid voor de werkelijke priesterdienst.

En Mozes sprak dit, alles wat hem in dit en de voorgaande hoofdstukken was bevolen, tot Aäron en tot zijn zonen, en tot al de kinderen van Israël, 1) daar het deels gene, deels deze aanging, een ieder overeenkomstig zijn eigenaardige betrekking tot de Godsregering.

Het volk moest toezien en ervoor zorg dragen, dat geen onbekwame priesters tot het ambt werden verkozen.

HOOFDSTUK 22.

DE HEILIGHOUDING VAN DE GEHEILIGDEN.

Vs. 1-33. Van de heilige personen gaat de Heere nu over tot de heilige gaven, welke de kinderen van Israël Hem brengen, hoe deze heilig zullen worden gehouden, wel het eerst door de priesters, daar noch een onrein geworden priester ze mag aanraken en daarvan eten (Vs. 2-9), noch iemand anders, dan die tot het priesterlijk gezin behoort, tot het genot daarvan toegelaten wordt (Vs. 10-16); daarna door het volk zelf, dat het nu slechts offers moet brengen, die tot de ware soort behoren (Vs. 17-25), en over het algemeen in zijn offerdienst zich zeer gestreng moet houden aan Gods wil en gebod (Vs. 26-33).

Daarna sprak de HEERE 1) opnieuw, misschien wel op de volgende dag, tot Mozes, zeggende:

Hier spreekt Mozes over de toevallige omstandigheden, waardoor er een gebrek kon ontstaan, ofschoon de persoon van nature zuiver en ongeschonden was. Wie aan een natuurlijk gebrek leden, hun heeft de Heere het priesterlijk ambt verboden. Nu, indien een bijkomstig gebrek een priester heeft verontreinigd, beveelt Hij hem van zijn ambt afstand te doen, totdat hij gereinigd is. Vroeger beveelt hij hun, die onrein zijn, zich van het volk te scheiden, opdat niet anderen met besmetting zouden worden bezoedeld. Het schijnt daarom, dat aan de priesters iets overbodigs wordt voorgeschreven, wat al aan de anderen reeds is opgelegd. Maar, omdat soms de mensen, die in een of ander eerambt zijn geplaatst, de genade van God misbruiken in een vrijbrief om te zondigen, opdat de priesterlijke waardigheid niet een dekmantel zou zijn, om de ondeugden te koesteren of te verontschuldigen, is het noodzakelijk, dat in het bijzonder een wet wordt uitgevaardigd, opdat de priesters geen privilegies zouden voorwenden, dat zij onrein de offeranden mogen eten, die slechts aan de reine geoorloofd zijn te gebruiken. En opdat de heiligschennis des te meer afschrikwekkend zij, kondigt Hij de dood aan, indien iemand zijn onreinheden met de heiligheid van God vermengt. Want uit vrees voor straf moet men afschrikken en als het ware streng dwingen tot zijn plicht, hen, voor wie er overigens geen bezwaar zou zijn, de dienst van God gering te achten.

Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, dat zij zich, in het algemeen vol heilige vrees zich verre houden van de heilige dingen van de kinderen van Israël, die zij Mij heiligen, afzonderen 1) van de gewijde gaven van de kinderen vanIsraël, die niet op het altaar komen, maar als hef- en beweegoffer Mij gebracht worden, opdat zij de naam van Mijn heiligheid niet daardoor ontheiligen, dat zij deze zonder beraad als hun toekomende beschouwen, en nu als met ongewijde of gewone dingen daarmee omgaan: Ik ben de HEERE!
2)

Een gelijk bevel wordt gegeven in hoofdstuk 7:20,21. Daar ten opzichte van de gehele gemeente, hier voor de priester. De bedoeling is, dat zij én de ergernissen hadden te weren en het misbruik van de heilige dingen tegen te gaan, én dat zij voor zichzelf hadden toe te zien, dat zij zich aan geen ontheiliging van de heilige dingen schuldig maakten. Het heilige niet als

het niet-heilige behandelen, dat is de eigenlijke betekenis van het woord. Onder heilige dingen hebben wij hier vooral te verstaan, dat, wat buiten de tabernakel of tempel werd gegeten, door het volk tot het Heiligdom des Heeren werd gebracht, in het bijzonder tot onderhoud van de priesters. Dit blijkt duidelijk uit de volgende verzen.

Hiermee wijst de Heere op Zijn onvervreembaar recht op die gave, maar ook tevens op de Heiligheid van zijn Persoon, die geen overtreding ongestraft kan laten.

Zeg tot hen, als een voor hen en hun nazaten geldige wet: elke man onder uw geslachten, die uit uw gehele geslacht tot de heilige dingen, die de kinderen van Israëlde HEERE heiligen, om een gave van de (Vs. 2) beschreven soort tot spijs te bereiden, of zelf daarvan te eten, naderen zal, als zijn onreinigheid op hem is; als hij zich in een staat van levitische onreinheid bevindt, deze mens zal van voor Mijn aangezicht uitgeroeid worden, opdat hij niet meer voor Mij sta, om Mij te dienen, Ik ben deHEERE, die als een heilig God ook heilige en reine dienstknechten verlang!

Niemand dus van het zaad van Aäron, die een voortdurende onreinheid met zich omdraagt, daarin dat hij melaats is (Leviticus. 13:45 vv.), of een vloed heeft (Leviticus. 15:2 vv.), zal van die heilige dingen eten, totdat hij rein is; totdat zijn ziekte geweken is en hij zich nu aan de voorgeschreven reinigingswetten kan onderwerpen; bovendien die van de priesters ook maar door een voorbijgaande onreinheid aangetast is, daarin dat hij iets aanroert, dat onrein is door aanraking van een dood lichaam en daardoor zelf onrein wordt (Numeri. 19:22), of iemand, wie het zaad van de bijligging, hetzij onwillekeurig in de slaap of willekeurig door geslachtsgemeenschap (Leviticus. 15:16,18) ontgaat.

Of zo wie aangeroerd zal hebben enig kruipend gedierte, waarvan hij onrein is, welks aanraking hem (Leviticus. 11:19 vv.) onrein maakt, of een mens, waarvan hij onrein is, naar in betrekking tot al zijn onreinheid, duseen van wie het zaad afvloeit, een melaatse en andere mensen, wier aanraking naar de wet onrein maakt.

De mens, de priester, die dat aangeroerd zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond, en hij zal in de loop van die dag van die heilige dingen niet eten, 1) zoals hij dan ook gedurende deze tijd niet tot het heiligdom naderen en priesterlijk werk verrichten mag; maar een zodanige zal vooraf, eer hij weer met heilige dingen omgaat, Zijn vlees met water baden.

Men ziet hier, dat dit de priesters verplichtte, om zorgvuldig hun reinheid te bewaren, en een afschrik te hebben van alles, hetgeen hen kon verontreinigen. De heilige dingen verstrekten hun tot leeftocht, en van hun spijzen mochten zij daarom niet eten, dan konden ze niet bestaan. Hoe meer vertroosting en ere wij door onze verontreiniging te verliezen hebben, hoe zorgvuldiger wij behoorden te zijn, om onze reinheid te bewaren. 2. Dat dit het volk eerbied inboezemde voor de heilige dingen als zij zagen, dat Gods wet de priesters zelf, zolang zij onrein waren, van die dingen terughield. Hij is zonder twijfel een God van volmaakte reinheid en zuiverheid, die niet genaderd mag worden en van de spijzen van Zijn tafel niet gegeten wil hebben, als waren het zelfs Zijn eerste ambtenaars en eigen

huisbedienden, indien zij zich niet van alle besmetting onthouden, of zich daarvan gereinigd hebben of straffen van de hoogste ongenade.

Als de zon ondergegaan zal zijn, dan met het einde van de dag zal hij rein zijn (zie "Le 11.25" en zie "Le 11.40) en daarna zal hij zoals in het algemeen tot het heiligdom naderen; alzo ook van die heilige dingen, van de offergaven eten; want dat is zijn hem door de Heere aangewezen spijze, waarvan hij zich maar zolang onthouden zal, als de tijd van de onreinheid hem dit gebiedt.

a) Het dode aas en het door wilde dieren verscheurde zal hij, de priester, niet eten; daar dergelijke spijzen reeds de gewone Israëliet verboden zijn (Leviticus. 17:15 vv.), om daarmee onrein te worden, hetgeen hij als een aan zijn God gewijde nog veel zorgvuldiger te vermijden heeft dan de man uit het volk. Ik ben de HEERE!

a)Ezech.44:31

Zij zullen dan Mijn hun vroeger gegeven bevel onderhouden, opdat zij door overtreding daarvan geen zonde daarover dragen, en daarin tot straf sterven, als zij die plaats, het heilige ontheiligd zouden hebben, door haar, in weerwil van hun onreinheid te betreden (Vs. 3). Ik ben de HEERE, die hen heilige! hun om hun betrekking tot Mij meer heiligheid gegeven heb dan aan het overige volk; deze zullen zij dan nauwkeurig in acht nemen en niet verwerpen.

Ook zal geen vreemde, die niet geheel in een priesterlijke familie is opgenomen, het heilige eten, dat aan de priesters en de leden van hun geslacht totlevensonderhoud is gegeven, een bijwoner van de priester, een huisgenoot, en een dagloner zullen het heilige niet eten, 1) want zij behoren niet tot zijn familie, al staan zij dan tot hem in nadere betrekking (Exodus. 12:45).

Ook dit erbij te voegen was noodzakelijk, opdat de majesteit van de heilige dingen niet verdonkerd werd. Want, indien het allen, zonder onderscheid, werd toegestaan, het heilige brood te eten en de andere offeranden, zou het volk er terstond toe geleid zijn, het in niets te onderscheiden van de gewone spijs. Zo aan de gierigheid van de priesters geen weerstand werd geboden, zou een schandelijke handel zijn ontstaan, omdat zij de spijzen te koop hadden aangeboden, en zou het huis van de priester als het ware een plaats zijn geweest, waar lekkernijen te koop waren. Dat Hij nu verder verbiedt, de spijs, tot offerande aangeboden, te eten, was niet zo zeer om hen, als wel om de priesters, die overigens uit de offeranden een overvloedige winst zouden maken, of door ze aan hun gastvrienden aan te bieden, niet zouden aarzelen de dienst van God in minachting te brengen. Daarom verbiedt te wet, dat noch een bijwoner, noch een huurling mede mocht eten; slechts aan de inheemse, en aan wie in de familie was ingezet, stond zij toe mede te eten. Zelfs ook de dochters van de priester, welke in een andere stam zijn ingetrouwd, stempelt zij tot vreemdelingen. Hoofdsom is nu, dat, wat ook met de dienst van God samenhangt, haar eerbied moet bewaren, wat niet kan geschieden, tenzij, wat in de tempel geofferd wordt, wordt onderscheiden van de gewone spijs.

Wanneer dan nog de priester een ziel, een mens, met zijn geld zal gekocht hebben, die, zulk een gekochte en nu voortaan tot het gezin behorende slaaf, zal daarvan eten; en de ingeborene van zijn huis (Genesis 14:14) die zullen van zijn spijze het heilige (Vs. 10) eten, want zij zijn door de besnijdenis geheel in Israëls gemeenschap als volk opgenomen (Genesis 17:12), en reeds daardoor dat zij met die van het paaslam eten, aangewezen als behorende in alles tot het gezin.

Maar als de dochter van de priester een vreemde man, een die geen priester is, zal toebehoren en daardoor uit de priesterlijke familie uittreedt, zij zal van het hefoffer van de heilige dingen, van de heilige offergaven, die de Heere tot een hefoffer gegeven en door Hem aan de priesters tot hun onderhoud afgestaan worden, niet eten.

Doch als de dochter van de priester een weduwe of door haar man verstotene zal zijn (Deuteronomium. 24:1-4), en geen zaad hebben, en als kinderloze weduwe of verstotene tot haars vadershuis (Genesis 38:11) als in haar jeugd zal teruggekeerd zijn, zo zal zij van de spijze van haar vader eten, daar zij nu weer zo goed een lid van zijn gezin is als vroeger, toen zij nog maagd was. Maar geen vreemde, die geen priester is, zal daarvan eten; heeft zij dus kinderen, dan maakt zij daarmee na de dood van haar man of na de scheiding van hem een eigen gezin uit en mag dus van de spijze van de vader niet eten.

En wanneer iemand, zonder tot het gezin van een priester te behoren, het heilige door dwaling 1) zal gegeten hebben, zo zal hij als een, die zich aan het heilige vergrepen heeft, (Leviticus. 5:16) nietalleen wat hij zo onrechtvaardig gegeten heeft, vergoeden, maar ook als boete een vijfde deel van de waarde daarboven toedoen, en zal het de priester met het vijfde deel te vergoeden heilige weergeven. 2)

Door dwaling, d.i. zonder dat hij het weet, of uit onwetendheid en onbedachtzaamheid.

De vraag kan oprijzen, waarom God beveelt, dat aan de priester moest vergoed worden, indien iemand van de offerspijzen had gegeten. Want veeleer waren zij straf waardig, dan loon, die hadden toegestaan, dat de heilige zaken door het gebruik zonder onderscheid in minachting kwamen. Maar hier wordt hun dwaling gestraft, die het wettelijk gedeelte voor de priester niet hadden bewaard. Het deel was, zoals wij zullen zien, van Godswege afgedeeld, hetgeen zij moesten wegleggen, voordat zij iets van het offerdier proefden. Hun dus, die onbedachtzaamheid waren gevallen, beveelt God hun misdrijf te verzoenen, door aan de priester evenveel te geven en een vijfde erbij te voegen. En dat hierom, opdat niet, indien de offerspijs van God tot algemeen gebruik werd prijsgegeven, de godsdienst werd ontheiligd.

Zo’n boete en vergoeding zal geschieden, zo zullen zij, het volk, niet ontheiligen de heilige dingen van de kinderen van Israël, die zij de HEERE zullen gegeven hebben, die zij verplicht zijn aan Hem ten behoeve van Zijn priesters af te staan;

En 1) hun doen dragen de ongerechtigheid van de schuld, als zij hun heilige dingen, van de alleen de priesters toekomende heilige offergaven zouden eten; want Ik ben de HEERE, die hen, de priesters, heilige. 2)

En. Beter is de vertaling met: Maar, want dit vers vormt met het vorige een tegenstelling. Ook de Franse vertaling vertaalt door Maar. Anderen vertalen met opdat.

Gedurig herinnert de Heere eraan, dat Hij het is, die de priesters heeft geheiligd, afgezonderd tot hun heilig ambt, en dat Hij daarom, ook niet in enig ding, vermenging tussen het heilige en het onheilige dulden mag en kan.

Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Duidelijker leert Hij nu en meer uitgebreid vervolgt Hij, wat Hij eerder enigszins heeft verordend, dat het onrecht was, God een verminkt of kreupel dier te offeren, of een, waaraan het een of ander gebrek was. Verder vermaant die uitwendige ongeschiktheid het oude volk, dat het verkeerd is, God half te dienen, omdat een dubbelzinnig hart verafschuwd wordt. Tegelijk werd door dit symbool de volmaakte zuiverheid van de offerande aangetoond, waardoor God eindelijk verzoend moest worden. Wij weten, hoeveel vrijheid de wereld zich gunt ten opzichte van de dienst van God. Want, ofschoon zij gemakkelijk verachtelijke kleinigheden, als ware zij slechts een knaap, opdringt, weet zij zichzelf gemakkelijk ervan te ontslaan. Hierdoor komt het, dat zij een beloning toekent aan, wie weet wat, lage dingen, en juicht over de spotternijen jegens God, alsof zij Hem aan zich hadden geboeid.

Met Vs. 17 gaat de Heere over van de plichten van de priesters tot die van het volk, wat het heilig houden van de offers aangaat.

Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, als die de ware gesteldheid van de gebrachte offers moeten onderzoeken, en tot al de kinderen van Israël, die de offers naar het heiligdom brengen, en zeg tot hen: zo wie uit het huis van Israël en uit de vreemdelingen in Israël is (zie "Le 17.9), die zijn offerande zal offeren om aan een godsdienstige behoefte te voldoen, naar al hun geloften, het geschiede naar een vroeger door hem gedane gelofte (zie "Le 3.2), en naar hun gelofte of vrijwillige neiging daartoe, of naar al hun vrijwillige offeren, die zij de HEERE ten brandoffer zullen offeren.

Het zal, wanneer het ook gebracht wordt, zoals de betekenis van een brandoffer dit ook vordert (Leviticus. 1:3), altijd naar uw welgevallen zijn, 1) daar gij Mij vertegenwoordigt, een volkomen mannetje zonder gebrek, van de runderen, van de lammeren of van de geiten.

In het Hebreeuws Lirdsonekem. De LXX dekta umin. De Zeventigen hebben het dus opgevat in de zin van, het zij voor U welgevallig. Deze zin heeft het ook. Het wil niet zeggen, dat de Israëlieten naar eigen willekeur mochten te werk gaan, maar de betekenis is deze, dat die offerande zo de Heere welgevallig was, dat de vrucht ervan door hen werd genoten. Het zij voor U tot een welgevallen is dan ook een juistere vertaling.

Gij zult daarentegen niet offeren iets, waarin een gebrek is, 1) dat kreupel is of blind, enz. (Vs. 22-24 Deuteronomium. 5:21); want het zou niet aangenaam zijn voor u, 2) het zou Gods welgevallen niet verwerven; de in zo’n gebrekkig offer zichuitsprekende gemoedsstemming zou juist het tegendeel uitwerken (Deuteronomium. 17:1).

Alle offers, welke de Schrift instelt en goedkeurt, zijn eigenlijk zelfoffers. God wil niet de runderen en de schapen, maar in de runderen en schapen het hart.

Vanwege de bestemming van het offerdier tot zoenmiddel mag het niet aan zich dragen, wat het juist voor de offeraar verzoenen moet. Bij de mens zijn het nu wel zedelijke zwakheden, gebreken en ellenden, die verzoend moeten worden, terwijl het dier als niet voor toerekening vatbaar, geen zedelijke, maar alleen lichamelijke gebreken hebben kan; maar wat op ‘t gebied van ‘t zedelijk leven van de geest de zonde is, dat zijn op het gebied van het fysieke natuurleven lichamelijke krankheden en ellenden.

De bepaling van lichamelijke volmaaktheid heeft zijn natuurlijke grond daarin, dat deels de liefde zich in de gave moet uitspreken, de liefde, die het schoonste en beste weggeeft, die alleen een vlekkeloze en volmaakte gave is en God, de Heilige en Volkomen waardig offer zijn kan. Maar evenzeer sluit zij de zedelijke eis mede in, dat-in zoverre lichaamskwalen typen zijn van zedelijke gebreken-de mens slechts als zonder gebrek en van zedelijke vlekken vrij zich God, de Heilige overgeven en met Hem in levensgemeenschap treden kan.

Deze woorden bevestigen, wat we aantekenden bij Vs. 19, omdat in de grondtekst hetzelfde woord, wat de grondvorm aangaat, gebruikt wordt.

En als iemand een dankoffer 1) de HEERE zal offeren, uitzonderende van de runderen of van de schapen een bijzondere gelofte of een vrijwillig offer, zonder bijzondere aanleiding, alleen als vrucht van bijzondereaandrang, het zal, zoals het brandoffer (Vs. 19), volkomen zijn, opdat het aangenaam zij; al is het dan geen mannetje, tenminste geen gebrek zal daarin zijn.
2)

Ook: zie Le 3.1.

Omdat de offeranden zinnebeelden waren, niet alleen van de Messias, maar ook van de gelovigen en van hun plichten, zo toonde de hoedanigheid van de offerande: 1e. Dat de Middelaar van God en de mensen heilig, onnozel en onbesmet moest wezen. 2e. Dat de gelovigen zichzelf als levende, heilige en God welbehagelijke offeranden aan de Heere moesten opofferen. 3e. Dat hun plichten ook rein en heilig moesten wezen (Jacobus 1:10).

Het blinde, of gebrokene, b.v. lamme (Deuteronomium. 15:21), of verlamde aan een of ander lid, of wratte, met etterende zweren, of droge schurft, of etterige schurft hebbende (Leviticus. 21:18-20), deze zult gij de HEERE niet offeren, en daarvan zult gij de HEERE geen vuuroffer, het zij een gelofte, of een vrijwillig offer, op het altaar geven.

Doch een os, of klein vee, te lang of te verkrompen in leden, die zult gij tot een vrijwillig offer bereiden. 1) Ik vorder bij zulke offers geen onbepaalde vrijheid van alle gebrek, doch tot een gelofte-offerande zou het niet aangenaam zijn; al wie eenmaal een gelofte heeft gedaan, zal later daarvan niets terugnemen en zich niet met een minder offer behelpen.

Hier wordt een uitzondering gesteld, ten opzichte van de vrijwillige offers. Want in dit geval verbiedt God niet een dier, te lang of te verkrompen in leden, te offeren. En zeker, wanneer iemand, noch door enige gelofte, noch door enige noodzakelijkheid verbonden was, moest zijn vrijheid groter zijn. Echter is het ervoor te houden, dat geen slachtoffer door God kon goedgekeurd worden, dat aan enig zichtbaar gebrek leed.

De Rabbijnen verstaan hier onder, een vrijwillige gift aan de priester van de Heere. Andere uitleggers vertalen, alsof er stond: Doch, wanneer gij een os, of klein vee, te lang of te verkrompen in leden, tot een vrijwillig offer, of tot een gelofteoffer zou bereiden, het zou niet aangenaam zijn. Zo vertaalt o.a. Outram, De Saccrif. Lib. I. Cap. 9.

Het gedrukte, of gestotene, of gescheurde, of gesnedene zult gij de HEERE niet offeren; dus geen dier, dat op een van de vier gebruikelijke wijzen door kwetsing, ofverplettering, of afdraaiing, of uitsnijding van de zaadballen is ontmand geworden, dat zult gij in uw land niet doen. 1)

Dit laatste ziet niet op het niet offeren van het gedrukte enz., maar hierdoor wordt het ontmannen van de dieren verboden, omdat het, evenals het doen voortbrengen van bastaardsoorten, een ingrijpen was in de Scheppingswereld van God.

Gij zult ook uit de hand van de vreemde, 1) van al deze dingen, van al deze in Vs. 22-24 als gebrekkig aangeduide dieren, uw God geen spijs offeren; want hun, van deze dieren, verdorvenheid is in hen; in deze is gebrek, daarom zijn zij geen spijsoffer voor de Heere, zij zouden niet aangenaam zijn voor u, u Mijn welbehagen niet aanbrengen.

Hier verbiedt God, dat zodanige offeranden, zelfs van vreemden gekocht, Hem werden geofferd, ofschoon de Joden een andere zin eraan hechten, dat ook niet van bijwoners de offerande mocht aangenomen worden, welke door de eigen zonen van de Kerk niet mocht worden gebracht. Maar, omdat de wet de onreine volken geheel van de heilige offeranden uitsluit, moest er wel een oplossing voor deze zwarigheid uitgedacht worden. Zij willen alzo, dat hier, vreemdelingen, genoemd werden, die de Noachitische geboden onderhielden, nl. die God vreesden, zich niet met ontucht besmetten, zich onthielden van het vergieten van het bloed van mensen en van het verstikte, en de afgoden niet aanbaden, maar het verband van de zin is hiermee in strijd, omdat aan het einde Mozes voorschrijft, dat de offerande van deze soort voor de Joden zelf niet aangenaam zou zijn, wat niet paste, indien de volkeren zelf offerden. Mij schijnt dus het een bevestiging te zijn van een vroeger bevel gesteld, om alle mogelijke uitzonderingen af te snijden (per modum occupationis). Want een offerande kon duldbaar schijnen, indien zij een dier, ofschoon verminkt, met geld hadden gekocht. Maar God kondigt hen aan, dat, indien het niet geoorloofd was, uit de eigen stallen uit te leiden, het evenmin kon goedgekeurd worden, indien het door geld was aangeschaft, omdat een gebrek altijd mishaagde.

En opdat het verbod des te klemmender zou zijn, noemt Hij weer de offerande, de spijze van God. Niet, omdat God, die de Bron van leven is, behoefte heeft aan spijs, of, omdat Hij bederfelijk vlees eet, omdat Hij de eeuwige Geest is, maar opdat de mens zich met des te

meer ijver erop zou toeleggen, de heilige zaken naar eis te behandelen, wanneer zij op algemene wijze tot God naderden. Indien niemand aan een aards vorst slecht of bedorven vlees zou durven voorzetten, dan was het nog minder te dulden, dat de tafel van God met enig gebrek werd bezoedeld.

Letterlijk vertaald luid dit vers aldus: Ook zult gij niet van de hand van een vreemdeling offeren de spijs van uw God van al deze; want hun verderf is in hen, in hen is gebrek, zij zouden niet aangenaam zijn voor u. Hierin vinden andere uitleggers de betekenis, dat de Israëlieten tot hun offer het daartoe benodigde dier niet van een vreemdeling kopen mochten, maar alleen zelf aangekweekte of van een volksgenoot gekochte dieren mochten gebruiken; andere dieren moesten gelijk worden gesteld met de gebrekkige en verdorvene en konden hun Gods welgevallen niet doen verwerven. Deze verklaring is op zichzelf zeer juist; want daar alle offers eigenlijk offers van zichzelf zijn (zie Le 22.20) is de eerste en voor de hand liggende voorwaarde van een God welgevallig offer deze: dat hetgeen geofferd wordt eigendom is en wel rechtmatig, door eigen arbeid en moeite verkregen eigendom van de offeraar, waarvoor hij een deel van zijn leven heeft afgestaan om het te verkrijgen; dat dien ten gevolge tot hem staat in de innigste betrekking en dus hem kan vertegenwoordigen. Op grond hiervan mocht als altaaroffer niet gelden zowel het eetbare wild, als de zonder bijzondere kweking de mens als in de hand groeiende boomvrucht; maar ook niet met gekocht vee, door vreemdelingen aangekweekt zou Israël zichzelf en de vruchten van zijn aardse werkzaamheid de Heere aanbieden! Wel levert de latere geschiedenis meerdere voorbeelden op dat Israël zijn God offerde wat vreemde koningen aan het volk hadden gegeven (Ezra 6:9; 7:17 vv. 1 Makk. 10:39; 2 Makk. 3:3; 9:16, maar dit was slechts uit door de bestaande behoefte voortgevloeide noodzakelijkheid. Hoe vast men ook toen overtuigd was van de verplichting, dat Israël zelf de kosten van zijn Godsverering moest dragen, toont Nehemiah. 10:32 vv. duidelijk aan. Wat nu de in dit vers en eerder (Leviticus. 3:11,16; 21:6,8) gebruikte uitdrukking: "brood of spijze van God," (ter aanduiding van de offers) aangaat, verklaart Luther aldus: "de offers werden immers door vuur verteerd ter ere van God." Wij hebben intussen niet nodig te vrezen dat wij ze werkelijk als een spijze van God aanmerken. Het spreekt wel vanzelf, dat het bij de God van Israël niet gaat om vlees en brood en dergelijke dingen, welke Hem als spijze worden aangeboden (Psalm. 50:12 vv.), maar in hetgeen zij betekenen, zijn zij voor Hem een geestelijke spijze (zie Le 2.3)

Andere uitleggers, zoals Henry, Keil e.a. menen, dat hier verboden wordt, dat ook de vreemdelingen geen gebrekkige dieren mochten offeren, en niet, dat de Israëlieten ze ook van hen niet mochten kopen. Hiertegen strijdt, zoals Calvijn reeds opmerkt, het laatste gedeelte van Vs. 25

Verder sprak de HEERE, met betrekking tot de ware gesteldheid van het offer een andere opmerking, en wel over de ouderdom van de daartoe bruikbare dieren meedelende, tot Mozes, zeggende:

Wanneer een os, of lam, of geit zal geboren zijn, en men eraan denkt, om dit jonge stuk vee tot een offer te nemen, zo zal die vooraf zoals een eerstgeborene, die men aan Mij toewijden zal (Exodus. 22:30), zevendagen onder zijn moeder zijn; 1) daarna, eerst van de

achtste dag en daarover, wanneer die nog ouder dan 8 dagen geworden is, zal hij aangenaam zijn tot offerande van het vuuroffer voor de HEERE; minder dan 8 dagen oud heeft het dier nog geen vol zelfstandig leven en kan daarom voor dit heilig doel niet gebruikt worden.

Het jonge rund en het klein vee moest zeven dagen bij de moeder zijn, en mocht eerst vanaf de achtste dag en later geofferd worden, zoals in Exodus. 22:29, ook met betrekking tot de eerstgeborene is voorgeschreven. De grond is deze, dat het jonge dier binnen de eerste weken nog niet rijp is voor het zelfstandige leven. Deze rijpheid verkrijgt het eerst na afloop van een week, die door de Schepping geheiligde tijdsruimte.

Evenmin als een kind vóór de 8ste dag mocht besneden, evenmin mocht het jong van een rund, of een lam vóór de achtste dag geofferd worden. Tussen die beide bestaat een onafwijsbaar verband.

Gij zult ook een os, of kleinvee, rund of schaap, hem, het oude dier, en zijn jong, op één dag als offer, niet slachten 1) zoals gij dan ook in het algemeen grote zachtheid tegenover de natuur van de dieren aan de dag leggen en voor de instandhouding van de door God verordende betrekking tussen het dier en zijn jongen zorgen zult (Deuteronomium. 22:6 vv. zie "Ex 23.19).

God heeft gewild, dat de beoefening van de godsvrucht niet vreemd zou zijn aan menselijke plicht. En daarop heeft het bevel betrekking, dat het altaar van God geen pijnbank mocht zijn.

En als gij een lofoffer voor de HEERE zult slachten, tot dank voor een reeds ontvangen weldaad (zie "Le 3.2), naar uw wil 1) zult gij het slachten, gij zult het zo doen, dat gij daardoor in Mijn welgevallen delen kunt.

Naar uw wil. Ook hier weer, zodat het u te wille zij, of, dat het u ten goede komt.

Het vlees van een dergelijk dankoffer, zoals Ik reeds (Leviticus. 7:15) gezegd en (Leviticus. 19:5 vv.) herhaald heb, zal, nog op dezelfde dag, als offermaaltijd, gegeten worden; gij zult daarvan niet overlaten tot op de morgen: Ik ben de HEERE! die u niet tevergeefs meegedeeld heb al die voorschriften, hoe men Mij dienen zal.

Daarom zult gij Mijn geboden houden, en die doen, Ik ben de HEERE uw God, die het wel aan u verdiend heb, dat gij in alles Mijn wil volbrengt en niet naar uw goedvinden wandelt.

En gij zult Mijn heilige naam niet door ongehoorzaamheid ontheiligen, opdat Ik in het midden van de kinderen van Israël geheiligd word: Ik ben de HEERE, die u heilige!

Die u uit Egypte gevoerd heb, opdat Ik U tot een God zij, Ik ben de HEERE!

HOOFDSTUK 23.

VASTSTELLING VAN DE VOORNAAMSTE FEESTEN.

Vs. 1-24:9. Verder heeft Israël ook zijn heilige tijden, hem door de Heere gegeven, des te meer te heiligen, daar het dingen zijn, waarop Hij Zijn volk doet naderen tot in Zijn aanwezigheid, om Zijn gaven te ontvangen en van Hem Zijn zegen deelachtig te worden. Deze tijden worden nu afzonderlijk opgenoemd, verklaard zowel in hun maatschappelijke als in hun godsdienstige betekenis en naar de wijze van hun viering meer omschreven, zonder dat hier nu een eigenlijke feestalmanak volgt; deze kalender zal eerst worden gegeven, als Israël op het punt staat het Joodse land binnen te trekken (Numeri. 28 en 29).

Daarna sprak de HEERE opnieuw tot Mozes, 1) zeggende:

Dit hoofdstuk bevat geen "Feestkalender," geen korte samenvatting van de tot hiertoe verstrooid gegeven bestemmingen over de feestdagen van Israël, maar slechts een overzicht van die feestdagen en feesttijden van het jaar, waarop heilige verzamelingen zouden plaats vinden.

Spreek 1)tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: de gezette hoogtijden van de HEERE, 2) de volgens een bepaalde orde terugkerende, de Heere geheiligde dagen en tijden, welke gij uitroepen 3) zult, zullen heilige samenroepingen zijn; die gij als heilige verzamelingen, wanneer de Heere met u en gij met de Heere samenkomt, door blazen met de bazuin (Numeri. 10:10), openlijk zult uitroepen, deze zijn Mijn gezette hoogtijden.

Terwijl naar onze berekening op 12 en 13 Nisan de geboden in hoofdstuk 11-22 worden gegeven, is nu met de 14de van deze maand het tweede Paasfeest aangebroken en geeft de Heere waarschijnlijk op deze dag de in dit hoofdstuk voorkomende voorschriften over de feesten van Zijn volk. De ordening van die feesten gaat uit van de Sabbat, als de dag die Israël de Heere zijn God zal heiligen, daar Hij reeds bij de schepping van de wereld deze dag door Zijn rust gezegend en geheiligd heeft. Terwijl het volk daardoor die God belijdt, die door het woord van Zijn almacht in zes dagen hemel en aarde heeft geschapen, stelt het zich, wat zijn godsdienstige kennis aangaat, scherp en beslist tegenover alle andere volken, die òf God en de natuur vereenzelvigen, òf naast de eeuwige God de eeuwige wereldstof plaatsen. Daarom is de Sabbat voor Israël tegelijk een teken van het Verbond (Exodus. 31:12 vv.), en wel een teken van het Verbond, wat de natuur aangaat, zoals de besnijdenis (Genesis 17:10 vv.) een teken van het Verbond is wat de genade betreft; het bezit in de Sabbat een goddelijk onderpand, dat bij dit volk, als erkennende en belijdende de Schepper en Gebieder van de wereld, het menselijk leven in werken en rusten zich naar het oorspronkelijke beeld van het goddelijk leven vormen zal.

2)Hoogtijden van de Heere. Alzo werden deze dagen genoemd, omdat zij bestemd waren, om dagen van de Heere te zijn, die Hem geheiligd en gewijd werden. De naam hoogtijd is beter dan die van feestdag, omdat ook de Verzoendag eronder begrepen wordt en deze in de

eigenlijke zin van het woord geen feesttijd kan worden genoemd. In Numeri. 28:2 en 29:39 worden onder de hoogtijden ook begrepen de tijden van het dagelijks morgen- en avondoffer.

Dit uitroepen moest geschieden door de priesters en wel door middel van zilveren trompetten, welke op bevel van de Heere (Numeri. 8:2) moesten gemaakt worden.

a) Zes dagen zal men het werk doen (Ex.20:9; 23:12; 31:15), maar op de zevende dag is de Sabbat van de rust, de dag van volkomen rust en bepaalde onthouding van alle arbeid, een heilige samenroeping tot het heiligdom om daar te aanbidden (Ezech.46:3), geen werk, niet eens een huiselijk werk (zie "Ex 21.15), zult gij op deze dag doen: het is de Sabbat van de HEERE, en zal als zo’n Sabbatdag door u worden gehouden in al uw woningen, wanneer gij in het land Kanaän komt en daar niet meer tot hetheiligdom naderen kunt.

Deuteronomium. 5:13 Luk.13:14

Bij de negatieve zijde van de sabbatviering, het nalaten van elke arbeid, welke in de vorige plaatsen, waar reeds over de Sabbat gesproken werd (Ex.16:23 vv.; 20:8 vv.; 23:12 vv.; 31:12 vv.; 34:21; 35:2 vv.) bepaald genoemd is, komt hier nu ook de positieve zijde, de verzameling tot Godsverering; maar deze wordt dadelijk weer op de achtergrond gesteld, daar in Kanaän het bezoeken van het enige heiligdom, dat men daar had, slechts voor een zeer klein deel van het volk mogelijk was, waarom dan ook de profeten bij hun aandringen op sabbatsheiliging zich bepalen tot het verbieden van hetgeen men op de sabbat niet doen mocht. Jesaja 56:2; 58:13 vv. Jer.17:21). Echter was in de wenk over de godsdienstige bestemming van de sabbat de kiem gelegd tot verdere ontwikkeling van het sabbatsgebod, welk gebod dan ook in de loop der tijden al meer en meer ontwikkeld is en alzo de tijd van het Nieuwe Verbond, wanneer de positieve zijde weer op de voorgrond treedt, voorbereid heeft. Reeds zeer vroeg zullen er op de sabbat samenkomsten tot het horen en overdenken van Gods Woord hebben plaatsgevonden, vooral in de profetenscholen (2 Koningen. 4:23); daaruit ontstonden dan ook de synagogen (Luther: scholen), zoals wij deze ten tijde van Jezus en de Apostelen niet maar in iedere stad van Palestina, maar ook overal onder de Joden in de verstrooiing aantreffen. Zoals nu in de sabbatviering de erkenning van God als Schepper van hemel en aarde haar uitdrukking vindt, alzo belichamen zich in de drie jaarlijkse feesten, waarover de volgende verzen handelen, de grote heilsdaden, welke de Heere voor Israël, Zijn uitverkoren volk, verricht heeft. Het zijn de feesten in de meer bepaalde zin van het woord, waarop de heilige verzameling werkelijk plaats heeft, daar zij Israëls pelgrimsfeesten zijn, waarop al wat mannelijk is zich bij het heiligdom verenigen zal (Exodus. 23:14,17; 34:23 Deuteronomium. 16:16). Deze grote daden van God bedoelen de verzoening, heiliging en verlossing van Israël; de feestdagen aan de herdenking van deze daden gewijd, Pasen, Pinksteren en Loofhutten, hebben tevens betrekking op de verzorging van het volk, dat de Heere uit Egypte, voorbij de Sinaï, door de woestijn in het land van de belofte gebracht heeft, met het voor zijn verblijf in dat land nodige levensonderhoud, en zijn alle drie feesten van de oogst. Terwijl toch het eerste het begin en het tweede het einde van de oogst voorstelt, vormt het derde de alles besluitende dankzegging voor de gezegende opbrengst van de grond na volbrachte inzameling van allerlei vruchten; ja, bij het tweede, het Pinksterfeest, treedt de

geschiedkundige betekenis van het feest op de achtergrond, en wel zo, dat zij geheel schijnt te ontbreken en het feest zelf in de voorspelling (Ezech.45:21 vv.) geheel wordt voorbijgezien.

In deze aardse bedeling wordt de gemeenschap met God niet alleen door strijd en zonde, maar ook door arbeid en lijden belet of belemmerd. Vandaar de afzondering van overgebleven dagen, tijdperken, waarin die gemeenschap meer opzettelijk kan worden geoefend. Deze zogenaamde heilige tijden moeten evenwel aan het gehele leven een hogere wijding verlenen.

Deze zijn de gezette hoogtijden van de HEERE, de heilige samenroepingen, welke gij als de heilige door Mij voorgestelde tijden uitroepen zult op hun gezette tijd, als gij samenkomt bij het heiligdom.

Met de Sabbat verwant zijn de andere hoogtijden, welke hier Mozes voorschrijft. In de eerste plaats wordt het Pascha gesteld, waarvan ik echter de betekenis niet zonder reden met het eerste gebod heb verbonden. Want daar werd de instelling vastgesteld, voor zoverre het het volk terughield, om vreemde goden te dienen. Want door die dienst werden zij gewend aan de gehoorzaamheid van God, opdat zij, nadat hun geboden was, om alle bijgelovigheden van de volkeren vaarwel te zeggen, bij de zuiverheid van de wet rust zouden vinden. Daarom is het Pascha als vanzelf een aanhangsel van het eerste gebod. Een dag echter, jaarlijks terugkerende, moest wel onder de andere dagen opzettelijk vermeld worden. En zeker, het vierde gebod had geen ander doel of nut, dan het volk te oefenen in de dienst van God. Maar omdat het slachten van het lam de genade van de aanneming voorstelde, waardoor God zich met het volk had verbonden, moest het met het eerste gebod verbonden worden.

a) In de eerste maand, namelijk van het kerkelijke jaar, op de veertiende dag van de maand, tussen twee avonden is, volgens hetgeen Ik reeds in Exodus. 12:2 vv. gezegd heb, het pascha van de HEERE.

Ex.12:18; 28:15 Numeri. 28:16 Deuteronomium. 16:1

En op de vijftiende dag van dezelfde maand is het feest van de ongezuurde BRODEN van de HEERE; zeven dagen zult gij ongezuurde BRODEN eten, tot de eenentwintigste dag toe.

Op de eerste dag, de 15de Abib, zult gij een heilige samenroeping hebben; die dag zal als een bijzonder hoge feestdag door u gevierd worden met een heilige feestelijke samenkomst; geen dienstwerk, geen werk van burgerlijke handtering of beroepsbezigheid zult gij doen, 1) al zijn huiselijke bezigheden, b.v. de toebereiding van spijzen u geoorloofd.

Vier bekers, soms vijf, werden gedurende het Paasmaal geledigd, waarvan de derde de beker der dankzegging heette 1 Corinthiers. 10:16). De gasten zongen het groot en klein hallel (de lofzang, Matth.26:30), Psalm. 113,114; 115-118. Soms nog Psalm. 120-137.

Het Paasfeest, het feest van de ongezuurde broden, kan niet verklaard worden uit het lentefeest van de heidenen, staat er ook niet mee in verband.

Maar gij zult van deze dag af zeven dagen vuuroffer voor de HEERE offeren; de (Numeri. 28:19 vv.) voorgeschreven feestoffers met de (Numeri. 29:30) opgenoemde afzonderlijke offers brengen, daar gij niet met lege handen voor Mij verschijnen moogt (Exodus. 23:15; 34:20); op de zevende dag, 21 Abib, zal als op de eerste (Vs. 7) een heilige samenroeping wezen; geen dienstwerk zult gij dan doen, terwijl gij op de tussenliggende dagen, behalve op de dag, waarop de Sabbat invalt en gij alzo van allesrusten moet (Vs. 3) uw gewone werkzaamheden kunt voortzetten.

Dien ten gevolge wordt Pasen als het eerste van de drie jaarfeesten in 2 delen verdeeld: in het voorafgaande Paasfeest en het zich onmiddellijk daaraan sluitende feest van de ongezuurde (Luther: zoete) broden (Mark.14:1 Luk.22:1). De betrekking tussen beide delen moet men niet beschouwen, zoals door sommige oudheidkundigen geschiedt, als ware het Pascha niet meer dan de eenvoudige inleiding tot het feest en dat van de ongezuurde broden de eigenlijk gezegde feestviering; integendeel vormt het eerste zowel de aanvang als het hoofdbestanddeel van de feestviering en is het tweede de voortzetting en voltooiing daarvan. Uit dit innig verband tussen beide delen, waarbij het een met het andere samenvloeit en het tweede zelf reeds met het eerste begint, wordt het verklaard, dat zowel de uitdrukking: "feest van de ongezuurde broden," het gehele feest, met inbegrip van de Paasmaaltijd, betekent (Exodus. 12:18 vv.) als dat ook de naam "Pascha" van de op de zevende dag te brengen offers gebruikt wordt (Deuteronomium. 16:2 Joh.18:28)

En de HEERE met de herhaling van de reeds eerder over de viering van het Paasfeest gemaakte bepalingen een nieuwe voorstelling met betrekking tot de huishoudelijke betekenis daarvan verbindende, sprak tot Mozes, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: als gij in het land zult gekomen zijn, dat Ik u geven zal, en gij zijn oogst, de vrucht van zijn grond, zult oogsten, dan zult gij de gehele gemeente door haar vertegenwoordigers, de oudsten, een handvol van de eerstelingen 1) van uw oogst, van uw omstreeks die tijd rijp geworden gerst, tot de priester brengen.

Deze handvol van de eerstelingen was een zinneprent van Christus, want Hij is door alle eerstelingen verbeeld en dien ten gevolge ook door deze handvol van de eerstelingen en wel voornamelijk ten opzichte van haar beweging. Want 1. Zoals deze handvol van de eerstelingen door de priester op de tweede dag van het feest van de ongezuurde broden werd bewogen en wel naar alle de delen van de wereld, zo is Christus opgestaan door de opstanding uit de doden en is gepredikt door de gehele wereld. 2. Zoals met deze handvol van de eerstelingen moest gepaard gaan een brandoffer, spijsoffer en drinkoffer, zo hebben de gelovigen met de opstanding van de Zaligmaker zichzelf aan God geheel geheiligd en overgegeven tot geestelijke brandoffers, spijsoffers en drankoffers.

En hij zal die handvol op de in Exodus. 29:24 voorgeschreven wijze, door beweging voor- en dan achterwaarts, voor het aangezicht van de HEERE in de voorhof van de tabernakel bewegen, opdat het voor u aangenaam zij; de volgende dag na de Sabbat, d.i. op de eerste feestdag (Vs. 7), d.i. de 16de Nisan, zal de priester die bewegen.

Wij hebben hier, zoals reeds in de aanmerking op Exodus. 19:15, de laatste woorden van het vers in die zin te verstaan, waarin de meeste christelijke uitleggers, voorafgegaan door Philo, Josefus en de Rabbijnen, ze verklaarden. Intussen zijn er nog drie andere uitleggingen, welke wij echter, daar zij toch niet te verdedigen zijn, niet nader willen vermelden, slechts dit merken wij op, dat 1. de Baithuseeërs, die in latere tijd de beschouwingen van de Esseeërs over de Schrift op deze wijze vertegenwoordigden, als de Rabbaniten die van de Farizeeërs, en de Karaïten die van de Sadduceeërs (zie Ex 12.6), onder die Sabbat die wekelijkse Sabbat verstonden, die in de zeven dagen van het Paasfeest viel; 2. enige godgeleerden daarentegen aannamen, dat de oude Hebreeën met ieder nieuw jaar ook altijd een nieuwe week begonnen, zodat de 7de, de 14de, de 21ste en de 28ste Nisan werkelijk een sabbat geweest waren, waarvan nu óf de tweede (14) óf de derde (21) bedoeld was; 3. een ander uitlegger eindelijk evenzo de 21ste Sisan, die zoals de 15de het wezen van de Sabbat had (Vs. 8), onder de bedoelde Sabbat wil verstaan hebben, maar de vroeger vermelde mening over de aanvang van het Hebreeuwse jaar niet deelt. Voor het overige moet het brengen van de te bewegen handvol, in de naam van de hele gemeente en naar de bepaling van dit vers wel worden onderscheiden van het (Leviticus. 2:14) vermelde spijsoffer van de eerste vruchten, dat vrijwillig en in de vorm van gebroken koren of grutten gebracht werd.

Gij zult ook op de dag als gij die handvol bewegen zult, vooraf als een aansluiting aan het feestoffer van de dag (Numeri. 28:19-29) bereiden een volkomen lam, dat eenjarig is, ten brandoffer voor de HEERE.

En zijn daartoebehorend spijsoffer, echter niet naar de (Exodus. 29:40) voor het dagelijks brandoffer bepaalde maat, maar daar het hier een oogstoffer geldt, in dubbele mate, en dus twee tienden meelbloem, met olie gemengd, ten vuuroffer, de HEERE tot een liefelijke reuk, dat Hem een liefelijke reuk bereidt; en zijn drankoffer van wijn, maar, omdat de wijnoogst nog niet daar is, het vierde deel van een hin. 1)

De maat van de meelbloem was verdubbeld, niet die van de wijn. Het offer werd gebracht van de korenoogst en niet van de wijnoogst.

En gij zult geen nieuw brood, noch geroosterd koren (Leviticus. 2:14), noch de korrels van groene aren eten (Deuteronomium. 23:25 Luk.6:1); tot op deze dag dat gij met de zo-even genoemde handvol van de eerstelingen de offerande voor uw God zult gebracht hebben, 1) daar Hem als gever de oogst toekomt, dus ookde eerstelingen daarvan: het is een eeuwige instelling voor uw geslachten, in al uw woningen, dat, waar gij ook in dat land wonen moogt, gij het brengen van de te bewegen handvol op de bepaalde dag afwacht, eer gij zelf van de vrucht van het veld iets geniet.

God moest het eerste hebben. Met God moest men beginnen. Ook hier wordt in beginsel onder het Oude Verbond geleerd wat de Heere Christus zegt: Zoekt eerst het Koninkrijk van God en alle andere dingen zullen U worden toegeworpen.

Daarna zult gij u tellen van de volgende dag na de Sabbat, 1) van de dag dat gij de handvol van het beweegoffer zult gebracht hebben (Vs. 11), dus van de 16de Abib af, het zullen zeven volkomen Sabbatten zijn of weken (Deuteronomium. 16:9); d.i. 49 dagen.

Volgens de Rabbijnen beginnen de Joden daarmee terstond met de aanvang van iedere dag, als de zon onderging en spraken aldus: Wij prijzen U Heere, onze God, Koning der wereld, die ons door Uw geboden geheiligd hebt en ons belast de dagen te tellen van dat de handvol van de eerstelingen is geofferd.

Tot de volgende dag na de zevende Sabbat, tot de dag die volgt op de laatste dag van de zevende week, zult gij in het geheel vijftig dagen tellen; dan zult gij op deze 50ste dag na het dagelijks morgenoffer en na het voor die dag (Numeri. 28:16-31) verordende feestoffer, een uit de vrucht van de nieuwe nu geëindigde oogst bereid nieuw spijsoffer voor de HEERE offeren.

Gij zult uit uw woningen twee beweegbroden 1) brengen, zij zullen van twee tienden, 1 1/5 schepel (zie "Ex 16.36), meelbloem, fijn tarwemeel zijn; gedesemd zullen zij gebakken worden, met zuurdeeg gemengd en op de gewone wijze gebakken: het zijn de eerstelingen voor de HEERE. 2)

Twee beweegbroden. De bedoeling is niet, dat uit iedere woning twee broden moesten gebracht worden, maar dat in het geheel twee broden moesten worden aangeboden. Uit uw woningen is tegenstelling van uit het heiligdom en zijn schatten. Die twee broden werden gebracht in naam van het gehele volk.

Terwijl de gerst in de warmere streken van Palestina reeds in het midden van april rijp wordt, komt het koren eerst meerdere weken later tot rijpheid (Ruth 1:22; 2:23). Het komt alzo geheel met de huishoudelijke betrekkingen van het land overeen, dat de handvol van de beweegoffer op Pasen een handvol gerst is, maar het brood van het beweegoffer op Pinksteren uit reeds verbakken tarwemeel, want dan wordt het feest van de eerstbeginnenden, nu dat van de reeds geëindigde graanoogst gevierd.

Gij zult ook met het brood, waarover zo-even gesproken is, als een dat begeleidend offer, zoals ook de handvol van het beweegoffer op het Paasfeest van zo’n offer vergezeld gaat (Vs. 12), zeven volkomen éénjarige lammeren en één var, het jong van een rund en twee rammen offeren; zij, deze dieren met hetgeen als spijs- en drankoffer daarbij behoort, zullen de HEERE een brandoffer zijn met hun spijsoffer en hun drankoffers, een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, waardoor ook de aanbieding van de beide offers eerst tot een welgevalligeofferande wordt.

Ook zult gij, behalve het brandoffer (Vs. 17) één geitebok ten zondoffer en twee éénjarige lammeren ten dankoffer bereiden.

Dat voor het feest van de oogst niet alleen een veel groter brandoffer dan bij de handvol van het beweegoffer tot heiliging van de beginnende oogst (Vs. 12), maar ook een zondoffer en een

brandoffer worden voorgeschreven, moet verklaard worden uit de betekenis van het feest als dankfeest voor de ingeoogste rijke zegen van God. Het zondoffer moest het gevoel en bewustzijn van de zonde van de gemeente van Israël verwekken, dat zij toch bij het genot van het gezuurde dagelijkse brood niet de zuurdesem van de oude natuurlijke mens dienen, maar bij de Heere schuldvergiffenis en schulddelging zoeken en van Hem begeren zou. In het vermeerderde brandoffer moest zij haar dankzegging uitspreken voor de zegen van de oogst, tot vermeerderde toewijding en heiliging van al de leden van de gehele mens aan de dienst van de Heere, en door middel van het dankoffer zich verliezen in de daardoor afgeschaduwde zalige gemeenschap van vrede met de Heere, waartoe zij geroepen is en die zij in haar erfdeel door Zijn zegen deelachtig zal worden.

Dan zal de priester deze uit twee lammeren bestaande offerande van de dankzegging (Vs. 19) eer hij ze slachten gaat, met het brood van de eerstelingen (Vs. 17), ten beweegoffer voor hetaangezicht van de HEERE met de twee lammeren bewegen; zij, de twee lammeren met het brood van de eerstelingen, zullen de HEERE een heilig ding zijn, voor de priester;
zodat het vlees niet tot een offermaaltijd voor het volk gebruikt wordt, maar zoals het brood, waarvan om het zuurdeeg niets in het altaarvuur komt (Leviticus. 2:11), de priesters toevalt.

Op dezelfde wijze, als hier het brood, werd de handvol van het beweegoffer op het Paasfeest (Vs. 10) de Heere slechts aangeboden, niet verbrand op het altaar: alleen door het bewegen Hem zinnebeeldig toegebracht, om dan voor de priesters te zijn.

Evenals van de zondoffers mocht ook de Priester alleen van deze dankoffers op het wekenfeest eten. Zij waren een Heiligheid der Heiligheden.

a) Als gij nu in de tijd tussen Pasen en Pinksteren de oogst van uw land zult inoogsten, gij zult in uw inoogsten de hoek van het veld niet geheel afmaaien, maar zoals reeds gezegd is (Leviticus. 19:9), de rand aan alle kanten laten staan, en de opzameling van uw oogst, wat liggen bleef, niet opzamelen; voor de arme en voor de vreemdeling zult gij ze laten: Ik ben de HEERE, uw God! die u aldus geboden heb; ook zullen uw offers op het oogstfeest Mij eerst dßn aangenaam zijn, wanneer gij in de oogst naar Mijn wil gedaan hebt.

a)Deuteronomium. 24:19

Het hier beschreven tweede van de drie jaarfeesten van Israël wordt door Mozes zelf het wekenfeest genoemd (Deuteronomium. 16:10), het feest van de eerstelingen (Exodus. 23:16) of de dag van de eerstelingen (Deuteronomium. 28:26); maar in het Nieuwe Testament (Hand.2:1) (volgens de berekening van zijn duur in Vs. 16) pentekosth (Pentekoste) of Pinksterfeest. Zoals wij reeds bij het derde vers opmerkten, wordt de geschiedkundige betekenis van deze dag niet verder verklaard; maar de Joodse overlevering heeft vanouds daaraan vastgehouden, dat dit feest, behalve om zijn huishoudelijke betekenis tevens als gedenkdag van de wetgeving op Sinaï, welke op de 6de Sivan geschied is (zie Ex 19.15), moest gevierd worden. Daarom versierden de Talmoedische Joden op die rustdag de Synagogen en huizen met loof, wonden om de rollen van de wet bloemkransen en bestrooiden de grond van hun vertrekken met gras en allerlei groen; daar alles om de berg Sinaï groen

was, toen de wet gegeven werd. Een aanwijzing dat men reeds vóór de ballingschap die dag in verband bracht tot de wetgeving, ligt wellicht in 2 Kron.15:10 vv., omdat de aldaar vermelde verzameling te Jeruzalem zeker die is, welke bijeengeroepen werd tot het vieren van het Pinksterfeest en van het komen in het Verbond, van het besliste terugkeren tot de wet, welke de Heere eens gaf, toen Hij Zijn verbond met Israël oprichtte. Moet men nu ook (Johannes 5:1) onder het daar opgenoemde feest het wekenfeest verstaan, dan had de vermaning van Christus (Johannes 5:39) een aanrakingspunt in de reeds toen bestaande gewoonte, om op dit feest zich met het lezen van de wet bezig te honden, zoals dit door de Talmoedische Joden geschiedt en zoals ook Christus bij Zijn gesprekken (Johannes 6:51 vv.; 7:37 vv.) evenzo van bestaande feestgewoonten, dßßr op het eten van het Pascha en hier op het waterscheppen bij gelegenheid van het Loofhuttenfeest, gebruik maakt. In de Christelijke Kerk neemt men zo onvoorwaardelijk de wetgeving op Sinaï als de geschiedkundige grondslag van het wekenfeest aan, dat in een Cathechismus (van Wurtemberg) op de vraag: wanneer heeft God de 10 geboden gegeven? geantwoord wordt: op de 50ste dag na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte.

En gij zult op deze dag uitroepen, plechtig laten afkondigen (Vs. 2), dat gij een heilige samenroeping zult hebben, een samenroeping, welke tot uw godsdienstig volksbestaan behoort; geen dienstwerk, zoals op de 1ste en de 7de dag van het Paasfeest (Vs. 7,8), zult gij doen, op dit slechts voor één dag bestaande feest; het is een eeuwige instelling in al uw woningen voor uw geslachten, dat gij op die aangewezen dag van ieder dienstwerk uitrust en daarentegen al wat mannelijk is, zich bij het heiligdom vergadert.

a) Als gij nu in de tijd tussen Pasen en Pinksteren de oogst van uw land zult inoogsten, gij zult in uw inoogsten de hoek van het veld niet geheel afmaaien, maar zoals reeds gezegd is (Leviticus. 19:9), de rand aan alle kanten laten staan, en de opzameling van uw oogst, wat liggen bleef, niet opzamelen; voor de arme en voor de vreemdeling zult gij ze laten: Ik ben de HEERE, uw God! die u aldus geboden heb; ook zullen uw offers op het oogstfeest Mij eerst dßn aangenaam zijn, wanneer gij in de oogst naar Mijn wil gedaan hebt.

a)Deuteronomium. 24:19

Het hier beschreven tweede van de drie jaarfeesten van Israël wordt door Mozes zelf het wekenfeest genoemd (Deuteronomium. 16:10), het feest van de eerstelingen (Exodus. 23:16) of de dag van de eerstelingen (Deuteronomium. 28:26); maar in het Nieuwe Testament (Hand.2:1) (volgens de berekening van zijn duur in Vs. 16) pentekosth (Pentekoste) of Pinksterfeest. Zoals wij reeds bij het derde vers opmerkten, wordt de geschiedkundige betekenis van deze dag niet verder verklaard; maar de Joodse overlevering heeft vanouds daaraan vastgehouden, dat dit feest, behalve om zijn huishoudelijke betekenis tevens als gedenkdag van de wetgeving op Sinaï, welke op de 6de Sivan geschied is (Ex 19:15), moest gevierd worden. Daarom versierden de Talmoedische Joden op die rustdag de Synagogen en huizen met loof, wonden om de rollen van de wet bloemkransen en bestrooiden de grond van hun vertrekken met gras en allerlei groen; daar alles om de berg Sinaï groen was, toen de wet gegeven werd. Een aanwijzing dat men reeds vóór de ballingschap die dag in verband bracht tot de wetgeving, ligt wellicht in 2 Kron.15:10 vv., omdat de aldaar vermelde verzameling te

Jeruzalem zeker die is, welke bijeengeroepen werd tot het vieren van het Pinksterfeest en van het komen in het Verbond, van het besliste terugkeren tot de wet, welke de Heere eens gaf, toen Hij Zijn verbond met Israël oprichtte. Moet men nu ook (Johannes 5:1) onder het daar opgenoemde feest het wekenfeest verstaan, dan had de vermaning van Christus (Johannes 5:39) een aanrakingspunt in de reeds toen bestaande gewoonte, om op dit feest zich met het lezen van de wet bezig te honden, zoals dit door de Talmoedische Joden geschiedt en zoals ook Christus bij Zijn gesprekken (Johannes 6:51 vv.; 7:37 vv.) evenzo van bestaande feestgewoonten, dßßr op het eten van het Pascha en hier op het waterscheppen bij gelegenheid van het Loofhuttenfeest, gebruik maakt. In de Christelijke Kerk neemt men zo onvoorwaardelijk de wetgeving op Sinaï als de geschiedkundige grondslag van het wekenfeest aan, dat in een Cathechismus (van Wurtemberg) op de vraag: wanneer heeft God de 10 geboden gegeven? geantwoord wordt: op de 50ste dag na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte.

En de HEERE, van het wekenfeest als sluiting van het oogstfeest, tot een andere feestdag overgaande, sprak opnieuw tot Mozes, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: 1) a) in de zevende maand Tisri, (zie "Ex 12.2) op de eerste dag van de maand zult gij een rust hebben, een gedachtenis van het geklank, een rust- of feestdag houden, waarop tot gedachtenis voor de Heere een geklank verordend is, en zult gij op die dag hebben een heilige samenroeping.

Numeri. 29:1

Sommigen menen, dat de wereld op die dag geschapen is, wat niet onwaarschijnlijk is. Immers, de Joden nu volgen in de burgerlijke zaken en in die, welke op het nut van het aardse leven betrekking hebben, die berekening het eerst onafgebroken door, terwijl zij, ten opzichte van de heilige zaken, het jaar beginnen met maart. Deze reden komt mij wel waarschijnlijk voor, waarom God op die dag, die nu aangewezen wordt, de herinnering aan Zijn regering door een plechtige afkondiging vernieuwt, en de zevende maand aanwijst, zowel voor het Jubel- als voor het Sabbatjaar. Met één dag was nu de plechtigheid geëindigd, terwijl hij bijna in niets verschilde van de gewone rustdag, behalve in het geklank van de bazuin en in het brengen van het offer.

In Numeri. 29 wordt van deze feestdag nader gesproken en aangewezen, welke offeranden moesten worden gebruikt. Deze dag was de Nieuwjaarsdag van de Joden. De Joden zijn van mening, dat ook op die dag Izak is geofferd, of liever, in zijn plaats de ram, en eveneens dat op die dag de muren van Jericho zijn gevallen. Echter zonder enig nader bewijs. Deze dag werd het feest van het geklank genaamd, omdat men op die dag onafgebroken op de ramshoornen blies, om allen te vermanen, God dank te zeggen voor Zijn weldaden. De dagen tussen deze dag en de grote Verzoendag werden genaamd, de tien dagen van de boete. Maimonides zegt: Het blazen van de trompetten beduidt: Ontwaakt, gij slapende uit uw slaap, en waak op, gij, die met een diepe slaapzucht bevangen zijt; onderzoek uw daden, keer door boetvaardigheid weer en gedenk aan uw Schepper.

Geen dienstwerk zult gij doen, als op de eerste en zevende dag van het Paasfeest (Vs. 7 vv.) en op het wekenfeest (Vs. 21): maar gij zult de HEERE vuuroffer offeren; de in Numeri. 29:2-6 voorgeschreven feestoffers brengen.

De feesten en vierdagen van Israël dragen gewoonlijk het zegel van het zevental. De twee belangrijkste van deze feesten, Pasen en Loofhutten (Vs. 34 vv.), beginnen op de 15de dag, Pasen op de 15de van de eerste, Loofhutten op de 15de van de zevende maand, dus 2 maal 7 dagen nadat de maand begon; maar Pinksteren werd op de 50ste dag, nadat het Paasfeest een aanvang nam, dus na verloop van 7 maal 7 dagen gevierd; bovendien duurt met Pasen en Loofhutten de feestviering zelf juist zeven dagen. Zoals nu iedere zevende dag (Vs. 7) en ieder zevende jaar (Leviticus. 25:2 vv.), zo moest ook de zevende maand in ieder jaar aan het sabbatskarakter van de zevenheden deel hebben. Maar daar het ondoenlijk was om de gehele maand te vieren en bovendien nog andere feesttijden in die maand vielen (Vs. 27 vv.; 34,36) wordt hier slechts aan de eerste dag als vertegenwoordigende de gehele maand het sabbatskarakter met onthouding van elk werk en verzameling bij het heiligdom toegekend. Zijn naam "dag van het geklank" (Numeri. 29:1) verkreeg hij door het luidklinkend blazen op de zilveren bazuinen, welk geklank niet alleen bij het brengen van de offers, zoals op andere dagen en op de gewone dagen van de nieuwe maan (Numeri. 10:10), maar de gehele dag vernomen werd; daardoor moest Israël luid en aanhoudend tot de Heere roepen, opdat Hij aan het volk dacht (Exodus. 28:12,29; 30:16) en in verhoogde graad Zijn genade mededeelde om die maand te heiligen, die de gemeente niet alleen volkomen verzoening door vergeving van alle schuld en reiniging van alle onreinheid, maar ook volle heil bij de viering van het Loofhuttenfeest aanbrengen zou.

Verder sprak de HEERE, met de beschrijving van de heilige feesten voortgaande, tot Mozes, zeggende:

Doch op de tienden van deze zevende maand Tisri zal de Verzoendag zijn, waarover in Leviticus. 16 zeer uitvoerig gesproken is, een heilige samenroeping zult gij hebben; deze dag zal dan door u als een bijzonder heilige dag worden aangeroepen; dan zult gij uw zielen verootmoedigen door vasten, en zult de HEERE op de (Numeri. 29:8-11) voorgeschreven wijze, een vuuroffer offeren, behalve het op deze dag nodige zoenoffer.

En op deze dag zult gij als op de Sabbat geen werk, zelfs geen huiselijk werk (zie "Ex 31.15) doen; want het is de Verzoendag om daarop over u verzoening te doen voor het aangezicht van de HEERE uw God.

Want elke ziel, welke op deze dag niet zal verootmoedigd zijn geweest, die zal uitgeroeid worden uit haar volken. 1)

Laat ons hieruit leren, hoezeer God het offer van een verbroken en verslagen hart behaagt, wanneer Hij heeft bevolen, dat zulk een zware straf zal voltrokken worden aan de verachter van deze ceremoniën. En zeker, dit was wel een teken van een grove zorgeloosheid, om, wanneer God de vrees voor Zijn toorn inboezemt en tot boete roept, zorgeloos en bedaard zijn gewone gang te gaan en de vrije teugel te geven aan wellustigheid. Waarom Hij met een

vreselijke eed bij Jesaja (hoofdstuk 22:14) verkondigt, dat Hij nooit zich zou laten verzoenen met die Joden, bij wie er geen zorg was, om zich te verootmoedigen, maar die, wanneer God luid geroepen had door Zijn profeten, dat zij zich zouden haasten tot verootmoediging, geklag, tot het zich het hoofd scheren en het zich omgorden met een zak, door vrolijk te eten en te drinken hadden gezegd: Laat ons eten, want morgen sterven wij. Niet te verwonderen voorzeker, wanneer die hoogte van uiterste goddeloosheid is bereikt, zodat men het geweten door domme hovaardigheid gevoelloos heeft gemaakt, en God beroofd van Zijn macht als Rechter.

Zij moesten hun zielen verootmoedigen, en dit op straffe van door Gods hand uitgeroeid te worden. Zij moesten doen blijken, dat hun berouw over de zonde oprecht was, het vlees doden met diens bewegingen en begeerlijkheden, hun zondige begeerlijkheden zoeken ten onder te brengen en vooral geen voedsel geven aan boze overdenkingen en hartstocht, noch zich werkzaam houden, omtrent dingen, die hun vleselijke lusten en aardse belangen zouden kunnen bevorderlijk zijn. Alle of elke ziel moest zich verootmoedigen, omdat elke ziel besmet is en schuldig staat voor God.

Ook elke ziel, die enig niet alleen dienst maar ook beroepswerk op deze dag gedaan zal hebben, die ziel zal Ik uit het midden van het volk verderven.

Gij zult, om aan deze straf van de verdelging te ontkomen, geen werk doen: het is een eeuwige instelling voor uw geslachten, in al uw woningen (Exodus. 12:20).

Het zal u een Sabbat van rust zijn (Leviticus. 16:31), dan zult gij u van alle arbeid onthouden en uw zielen door streng vasten verootmoedigen: op de negende dag van de maand in de avond, waarmee de 10de dag begint, van de avond tot de avond, tot aan de avond van de 10de dag, waarmee die gesloten is, zult gij uw Sabbat, uw rust- en vastendag, rusten. 1)

In het Hebreeuws Thisbetoe Schabbathkem. Beter, gij zult uw rust rusten, d.i. u onthouden van alle dagelijkse arbeid.

En de HEERE sprak verder tot Mozes, overgaande tot het derde van de drie jaarfeesten, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: a) Op de vijftiende dag van de zevende maand, op de eerste dag waarvan de dag van het geklank (Vs. 24 vv.) is, terwijl op de tiende dag de Verzoendag (Vs. 26 vv.) valt, zal het feest van de Loofhutten zeven dagen voor de HEERE zijn, tot op de 21ste dag.

a)Exodus. 23:16 Numeri. 29:12 Deuteronomium. 16:15

Aan het einde van het hoofdstuk wordt aangetoond, waarom God het feest van de hutten heeft ingesteld, nl. opdat de kinderen van Israël er gedurig aan zouden herinnerd worden, dat zij in de woestijn onder loofhutten hadden gewoond, terwijl zij geen vaste woonplaats hadden, maar als het ware een zwervend leven hadden geleid. Pasen leerde hen, dat zij op

verwonderlijke wijze uit de ogenblikkelijke dood, door de hand van God waren verlost. Doch door deze dag, prentte God hen de voortdurende en dagelijkse gang van zijn genade in, omdat het niet genoeg was de macht van God in de uittocht zelf te erkennen en te danken wegens de ogenblikkelijke bevrijding, indien zij niet met alle voortgezette bevrijding tegelijk rekenden, welke zij gedurende veertig jaar hadden ondervonden. Hierop zinspelende, schrijft de profeet Zacharias, waar hij over de tweede verlossing handelt, alle volken, welke zich tot de dienst van God gewend hadden, voor, om jaarlijks deze dag te vieren (Zach.14:10). En waarom deze eerder dan de andere dagen? Omdat, namelijk de terugkeer uit Babel, met een lange en moeilijke reis, gevaarlijk wegens de aanval van de vijanden en hun wreedheden, evenzeer herinneringswaardig was, als de doorgang van het volk uit Egypte naar het beloofde land. Waaruit wij besluiten, dat, ofschoon deze ceremonie in onbruik is geraakt, haar gebruik in geest en waarheid nog van kracht is, opdat ons aanhoudend voor ogen wordt gesteld de onvergelijkelijke kracht en het medelijden van God, die ons uit de duisternis en uit de diepe afgerond van de dood uitrukt en overbrengt naar het hemelse leven.

Eerst de grote verzoendag en dan het feest van de loofhutten. Eerst dan, als Israël verzekerd was van de verzoening, wist dat het in verzoende betrekking tot God stond, kon het ook in waarheid blij zijn en God welgevallige dankbaarheid bewijzen. Het Loofhuttenfeest was in het bijzonder het feest van de dankbaarheid. Dan gedacht het volk hoe de Heere het langs allerlei wegen, wegen van uitredding en verootmoediging, door de woestijn naar het land van rust had gebracht. De vrome Israëliet leerde door dit feest ook, dat Kanaän nog het land van rust, in de ware zin van het woord, niet was, maar dat het hem heenwees naar het eigenlijke Kanaän, het eigenlijke land van rust.

Op de eersten dag zal een heilige samenroeping zijn, zoals op het Paasfeest (Vs. 7) 23.7; geen dienstwerk zult gij op die dag doen.

Zeven dagen, zolang het feest duurt, zult gij de HEERE vuuroffers offeren, de (Numeri. 29:13-34) bevolen offers brengen; a) op de achtste dag, 1) 22 Tisri, zult gij zoals op de eerste (Vs. 35), een heilige samenroeping hebben, dat gij, terwijl gij in de tussentijd (16-21) met uw arbeid weer zijt voortgegaan, op de 8ste dag u weer bij het heiligdom verenigt, en zult de HEERE vuuroffer offeren, zoals dit in Numeri. 29:36 is voorgeschreven: het is een verbodsdag,
gij zult hierop geen dienstwerk doen.

Joh.7:37

In plaats van de 7de dag, die bij het Paasfeest aan de feestviering een einde maakt (Vs. 8), wordt bij het derde jaarlijkse feest de achtste dag hiertoe gesteld; dit komt, omdat deze dag niet alleen het Loofhuttenfeest zelf zal besluiten maar ook de gehele kring van de jaarfeesten, de gehele feestelijke helft van het kerkelijk jaar. In de beide volgende verzen wordt, nadat het einde van de feestviering reeds vermeld is, de wet over de feesten, die in dit hoofdstuk zouden meegedeeld worden (Vs. 2,4) voorlopig ter zijde gesteld; daarna volgt echter (Vs. 39 vv.) nog een nadere ontwikkeling over het hier te weinig besproken Loofhuttenfeest, en met het oog op

zijn huishoudelijke betekenis en de wijze waarop het overeenkomstig deze betekenis gevierd moest worden.

In het Hebreeuws Azereth. De Statenvertalers vertalen dit woord door: verbodsdag. Beter is de vertaling: Het is de dag van de besluiting, of van de sluiting. Met de achtste dag wordt niet alleen dit feest besloten, maar alle feesten. Theodoretus noemt deze dag het besluit van de feesten (to telov twn eortwn)

Dit, wat van Vs. 5 af is genoemd, zijn de gezette hoogtijden van de HEERE, welke gij zult uitroepen tot heilige samenroepingen, om de HEERE vuuroffer, brandoffer en spijsoffer, slachtoffer en drankoffers, elk dagelijks op zijn dag, op iedere dag die offers, welke in de kalender van de feestoffers (Numeri. 28 en 29) voor die dag zijn voorgeschreven, te offeren.

Behalve de Sabbatten van de HEERE, de zevende dag van iedere week (Vs. 3) en zijn offers (Numeri. 28:9 vv.), en behalve uw gaven, toewijdingsgeschenken, eerstelingen, tienden en andere zogenaamde hefoffers (Numeri. 7:18; 11:29), en behalve al uw geloften en behalve al uw vrijwillige offers (Leviticus. 7:16; 27:9,28) welke gij de HEERE geven zult: 1) hun aanbieding kan natuurlijk ook op de feesten geschieden, ofschoon zij geen onvermijdelijk, maar alleen een bijkomend bestanddeel daarvan vormen.

Hieruit zien wij, dat Gods instellingen plaats laten tot vrijwillige offeranden. Niet, dat wij mogen verzinnen, hetgeen Hij nooit heeft ingezet, maar, dat wij mogen herhalen, hetgeen Hij ingezet heeft, en dit doorgaans hoe meer hoe beter. De Heere heeft een welgevallen aan een vrijwillig volk, en Hij heeft een blijmoedige gever lief.

Alzo door de takken te dragen betoonden zij Hem blijdschap en brachten Hem als het ware een ovatie. Want Hij was er niet mee gediend, dat zij treurig en met benepen harten onder de takken verblijf hielden, welke zowel de vroegere als de huidige genade van God voor hun ogen daarstelden, en tegelijk een voorsmaak van het eeuwige leven gaven, waar zij nog op de aarde als bijwoners verkeerden.

De hutten op dit feest werden niet uit armelijke struiken van de woestijn gemaakt, maar uit twijgen van vruchtbomen, palmen en bomen van dicht loof, welke het goede en heerlijke land, waarin God het geleid had, aanbood en in deze eigenschap levendige beelden vertoonden van de rechte volheid van de zegen, waarmee de Heere Zijn volk had beweldadigd.

Doch 1) op de vijftiende dag van de zevende maand, zoals in Vs. 34 gezegd is, als gij het inkomen van het land geheel binnengehaald zult hebben, 2) en ook de herfstoogst is afgelopen, zult gij het feest van de HEERE, dat van de inzameling (Exodus. 23:16), of van de Loofhutten zeven dagen vieren; op de eerste dag zal er rust zijn (Vs. 33), en op de achtste dag zal er rust zijn (Vs. 36).

In het Hebreeuws Az. Beter, zeker. Juist door dit verbindingswoord met het vorige, wijst de Heere er nadrukkelijk op, dat Hij het Loofhuttenfeest wil gevierd hebben.

Mocht het soms gebeuren, wegens onstuimigheid van het weer, dat de oogst nog niet geheel was ingezameld, daarom mocht deze dag niet verzet worden.

En op de eerste dag zult gij u nemen, takken met daaraan hangende vruchten, van mooi1) geboomte, zoals dit in de hoven tot sieraad gekweekt wordt, oranje-, citroen-, mirtenbomen en dergelijke, palmtakken en meien van dichte bladerrijke bomen, met beekwilgen, die dicht loof hebben; en gij zult in de daarvan vervaardige hutten (Nehemiah. 8:15 vv.) wonende, voor het aangezicht van de HEERE uw God zeven dagen vrolijk zijn.

Door dit symbool werden de Israëlieten vermaand, die dag vrolijk en vreugdevol te vieren. Want het was niet slechts een herdenking van de genade, waarmee God de vaderen in de woestijn had verwaardigd, toen hij hen, aan allerlei ongeneugten van het weer blootgesteld, onder zijn vleugels had gekoesterd als een adelaar zijn jongen, maar was ook een daad van dankbaarheid, omdat hij hen een veel gemakkelijker verblijf in het beloofde land had bereid.

En gij zult in ware vreugde jaarlijks dat feest voor de HEERE zeven dagen in het jaar vieren; het is een eeuwige instelling voor uw geslachten; in de zevende maand zult gij het vieren.

Zeven dagen zult gij in de loofhutten wonen, welke gij u op de daken van uw woningen; in de hoven, straten en openbare plaatsen bouwt, alle inwoners in Israël zullen in loofhutten wonen;

Opdat uw geslachten weten, door dit gebruik in voortdurende herinnering houden, dat Ik de kinderen van Israël in loofhutten heb doen wonen, als Ik hen uit Egypte gevoerd heb, Ik ben de HEERE, Uw God, en heb Mij als uw God aan u verheerlijkt ook door dit laten wonen in hutten; daarom zult gij de weldaden van mijn genade nimmer vergeten.

De geschiedkundige betekenis van het Loofhuttenfeest is dus het wonen van de kinderen van Israël in hutten na hun uittocht uit Egypte; hetgeen dan ook ieder jaar opnieuw werd voorgesteld door de van loof en takken gemaakte hutten, waarin men gedurende de zeven feestdagen woonde. Met de geschiedkundige betekenis is ook een huishoudelijke verbonden, want de takken zijn voor een deel van vruchten voorzien en zo heeft dat feest tegelijk op de nu volbrachte inzameling van al wat dat jaar aan koren, fruit, olie en wijn opgeleverd heeft, betrekking. Maar nu vragen wij hoe juist het verblijf in de woestijn, dat zo menigmaal als een leven vol gevaren en ontberingen voorgesteld wordt, door de Heere zelf als de stof van de vrolijkste en zaligste feestvreugde kon worden aangewezen; eerder had de herinnering daaraan aan het feest een somber karakter moeten geven. Ondertussen moeten wij bedenken dat niet zozeer het later 38« jarig verblijf in de woestijn, waartoe Israël om zijn ongeloof veroordeeld was geworden, als wel het vroeger, namelijk het eenjarig verblijf bij de berg Sinaï, hier in aanmerking komt. Dit verblijf was tegenover het vroeger wonen in Egypte wel een zeer eigenaardige aanleiding, om het dagelijks wonen in de gesloten, dompige, doodstille huizen voor enige tijd met het wonen in frisse, vrije en luchtige hutten van loof te verwisselen. Want terwijl het volk in het land van dienstbaarheid nauwelijks een enkele stap doen kon, zonder de gesel van de drijver op de rug te voelen, was het in de buiten de

grijpende armen van het Egyptische despotisme liggende woestijn, onder Gods schone hemel, waar alles groen, levend en welriekend was, waar het oog ook zag, vrolijk en vrij als een vogel in de lucht (Psalm. 124:7). Maar ook, wanneer wij de gehele veertigjarige zwerftocht met zijn moeite en bezwaren in aanmerking nemen, kon de herinnering daaraan des te vrolijker en aangenamer in nagemaakte hutten worden gevierd, hoe duidelijker men zich daarvan bewust was, dat deze nagemaakte hutten slechts voor een tijd duurden, en hoe geruster men zich juist dan hierin voelen moest, daar de zegeningen van het bestendig grondgebied opnieuw in de schuren waren weggeborgen. Israëls feest was in dit opzicht een voorbeeld van het wonen van het volk van God in de eeuwige hutten daarboven (Luk.16:9). "Daar rusten wij en zijn in vrede, en leven eeuwig zonder zorg. Geen dorst of honger zal ons kwellen. De eeuw van lafenis is daar. Het gebeente zal groenen. De Sabbat verschijnt, als het lijden verdwijnt. Eens kan men in alle hemelskoren, De woorden van de verlossing horen: de Heer heeft alles welgemaakt. Ja! wél gemaakt door al het leven. En wel, in angst, in pijn van de dood. Als een moeder droeg Hij mij. Hij trok mij op uit iedere diepte. Hij droeg mij door de duisternis, De duisternis van de aardse lusten; Voorbij satans steile kusten, En doet mij nu voor eeuwig rusten in het Eden, waar geen nacht meer is." In de loop der tijd werden tot verhoging van de feestvreugde nog verschillende gebruiken aan hetgeen in de wet over het loofhuttenfeest gezegd was, toegevoegd. De feestgenoten droegen in de linkerhand een citroen, in de rechterhand een met wilgen- en mirtentakken omgeven palmtak; op ieder van de zeven feestdagen had na het morgenoffer een plengen van water (libatio) plaats. In een gouden, 3 log inhoudende kruik haalde de priester water uit de bron Siloah en goot dat, met wijn vermengd, in twee aan de westzijde van het altaar aangebrachte vergietschalen, welke daad onder spel en zang geschiedde- wellicht een herinnering aan de wondervolle vloeiing van water uit de rots in de woestijn (1 Samuel 7:6 Jesaja. 12:3 Joh.7:37 vv.); maar aan de avond van de eerste feestdag werd in de voorhof van de vrouwen, door middel van grote gouden kroonlampen, een verlichting gereed gemaakt, die zich over geheel Jeruzalem verbreidde (Johannes 8:12), terwijl mannen voor deze kroonlampen een fakkeldans uitvoerden.

Alzo heeft Mozes de gezette hoogtijden van de HEERE tot de kinderen van Israël uitgesproken en vierde daarop met hen het eerste van deze, het Paasfeest (Numeri. 9:1 vv.).

Daar zijn nog wel meer Joodse feesten (Numeri. 28:11 Esther 9:17,26,28 1 Makk. 4:56; 2 Makk.1:18 maar deze, welke hier beschreven zijn, hadden een goddelijke instelling en zagen alle op Christus en Zijn gelovigen. 1. Het Paasfeest op de dood van Christus 1 Corinthiers. 5:6). 2. Het feest van de eersteling op de opstanding van Christus (Kol.1:18; 1 Kor.15:20,23).

Het feest van de eerste vruchten of Pinksteren op de uitstorting van de Heilige Geest (Hand.2:1 Rom.8:23 Jak.1:18). 4. Het feest van het geklank of van de bazuinen op de verschijning zowel van Christus in het vlees als op de jongsten da (1 Thes.4:16). 5. Het grote verzoeningsfeest op het verzoenend offer van de Heiland (Dan.9:24). 6. Het loofhuttenfeest deels op de Kerk van Christus als een tent van God (Openb.21:3), deels op de aardse tabernakels van de gelovigen, welke zij zullen afleggen (2 Petr.1:14)

HOOFDSTUK 24.

VAN DE KANDELAAR, VAN DE TOONBRODEN, DE STRAF, VAN GODSLASTERAARS EN DOODSLAGERS.

En de HEERE, over de bijzonder heilige tijden gehandeld hebbende, sprak tot Mozes ook over de wijze, waarop behalve de Sabbat iedere afzonderlijke dag van de week, en behalve de feesten iedere afzonderlijke week van het jaar in Israël moest geheiligd worden, zeggende:

Gebied de kinderen van Israël, zoals Ik reeds in Exodus. 27:20 u beval, en dit bevel dan ook reeds uitgevoerd is (Exodus. 40:25 Numeri. 8:1-4); maar Ik herhaal het toen gesproken woord nog eenmaal, omdat Ik voor de rechte, zuivere godsdienst op de stipte volbrenging daarvan zoveel aankomt, dat zij tot u brengen zuivere gestoten olijfolie, voor de luchter, om de lampen van de gouden kandelaar (Exodus. 25:31 vv.) gedurig aan te steken. 1)

Sommigen menen, dat die lampen onophoudelijk hebben gebrand, doch het is waarschijnlijker, dat zij ‘s nachts, maar niet bij dag gebrand hebben, te meer daar de Heilige Schrift nergens melding maakt, dat enig licht bij dag heeft gebrand, maar wel, dat ze ‘s avonds werden aangestoken en tot ‘s morgens brandden, daarom moet het woord gedurig verstaan worden in die betekenis, dat geen nacht mocht worden overgeslagen.

Aäron, of wie van de gewone priesters in zijn plaats de dienst verricht, zal die voor het aangezicht van de HEERE gedurig toerichten, van de avond tot de morgen, bij het brengen van het avond en morgenoffer (Exodus. 29:38 vv.) buiten de voorhang van de getuigenis, 1) in de tent der samenkomst, die in de tabernakel de plaats van de getuigenis (Exodus. 25:22) van de overige ruimte afzondert; het is een eeuwige instelling voor uw geslachten.

In Exodus. 27:21 luidt het: Buiten de voorhang, die voor het getuigenis is. De bedoeling is, buiten de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt.

Hij zal, zoals gezegd is, op de loutere kandelaar, de kandelaar van louter of zuiver goud, die lampen voor het aangezicht van de HEERE gedurig 1) toerichten, en dit werk met het andere voor de dagelijkse tempeldienst ook op de Sabbat en de feestdagen niet nalaten, maar altijd voor het brengen van de sabbat- en feestoffers op gewone wijze toerichten.

De wet spaart geen herhaling, zolang zij nog niet haar geestelijke vervulling verkregen heeft.

Gij zult ook, zoals volgens Mijn bevel (Exodus. 25:30) tot dusver geschied is (Exodus. 39:36; 40:23) door de priester die voor de dienst zorgen moet, meelbloem nemen en twaalf broodkoeken, van dikkere vorm dan de in Leviticus. 2:4 vermelde vladen daarvan bakken; van twee tienden (of Gomer) zal één koek zijn 1) (zie "Ex 16.36).

Volgens de eenparige Joodse overlevering werden zij zonder zuurdeeg toebereid. Voor deze toebereiding moest later het geslacht van de Kahathieten zorgen (1 Kronieken 9:32), dat

de wijze van toebereiding als familiegeheim bewaarde. In de tweede tempel geschiedde dit in een bijzonder vertrek, het gloed- of bakhuis aan de noordzijde van de voorhof van de priesters; maar zij mochten ook, zoals ander heilig gebak, in het vlek Bethfagé, bij Jeruzalem (Matth.21:1) worden gebakken.

Nu is men gekomen tot het derde deel van de uitwendige eredienst, dat de overgang vormt voor de uitlegging van het tweede gebod. Er is daarom te handelen over de heilige offeranden, waaronder Hij de eerste plaats behaagt te geven aan de broden, die een eigen tafel hebben, recht tegenover de kandelaar, aan de noordzijde, zoals bij de bouw van de tabernakel is gezien. Doch ofschoon er ergens anders sprake van is, zoals zij echter op zichzelf werden aangeboden en geplaatst vóór de Ark van het Verbond, als het ware vóór het aangezicht van God, waren zij niet te scheiden van de offeranden. Ik heb reeds vroeger uitgelegd, dat dit een symbool is geweest van een niet alledaagse genade van God, waar Hij op gemeenzame wijze tot hen af daalt, alsof Hij hun gastvriend ware. Doch zij worden genaamd toonbroden, daarom, omdat zij als voor de ogen van God worden geplaatst. Maar daarmee toont Hij een zeldzame gunst, door als het ware wederkerig tot hun gastmaal te komen. Het is niet twijfelachtig, dat Hij het getal twaalf heeft bevolen met het oog op de twaalf stammen, alsof Hij de door elke stam afzonderlijk aangeboden spijs tot Zijn tafel toeliet.

De bereiding van de toonbroden wordt eerst nu nauwkeurig beschreven, ofschoon zij reeds bij de inwijding van de tabernakel door de gemeente geleverd en door Mozes op de dis gelegd werden. Door het brengen en bereiden ervan, uit de door de gemeente gebrachte meelbloem, en meer nog door de bijvoeging van wierook, die bij de wegneming van de broden, op iedere Sabbat, als Ascara, d.i. als dadelijke herinnering van de gemeente, voor God op het altaar aangestoken werd, werd die oplegging van de broden een onbloedig offer waarmee de gemeente de vrucht van haar werken, leven en sterven voor het aangezicht van de Heere brengt, en in deze God zich als een volk, dat ijverig is, in de heiliging tot goede werken, bewijst.

Deze koeken moesten wel zonder zuurdeeg zijn, omdat zij waren een Heiligheid der Heiligheden. De gezuurdesemde koek mocht niet op het altaar komen, en evenmin daarom op de tafel van de toonbroden, voor het aangezicht van de Heere.

En gij zult ze in twee rijen leggen, zes in een rij, op de daartoe bestemde reine tafel (Exodus. 25:23 vv.)) die voor het aangezicht van de in het Allerheiligste aanwezige HEERE staat.

En op elke rij zult gij, op gouden schalen, zuivere wierook leggen, welke het brood ten gedenkoffer zal zijn, terwijl de wierook bij het wegnemen van de broden op het altaar aangestoken wordt; het is een vuuroffer voor de HEERE, waardoor deze bewogen wordt, aan Zijn gemeente in genade te denken.

Op elke Sabbatdag gedurig zal men, de dienstdoende priester, bij het begin van de sabbat dat voor het aangezicht van de HEERE toerichten, de oude broden wegnemenen daarvoor de

nieuwe-nog warm (1 Samuel 21:6) -in de plaats stellen, vanwege de kinderen van Israël, tot een eeuwig verbond. 1)

De bedoeling is, dat deze broden, deze onbloedige offeranden teken en onderpand zouden zijn van het Verbond, dat de Heere God met Zijn volk had opgericht. Volgens Maimonides werden de toonbroden door vier priesters op de tafel bezorgd, terwijl vier anderen de broden van de tafel afnamen.

En a) het, de weggenomen vorige broden, zal voor Aäron en zijn zonen zijn, die dat in de heilige plaats zullen eten; want het is voor hem een Heiligheid der Heiligheden uit de vuuroffers van de HEERE, een eeuwige instelling; het behoort mede tot die overblijfselen van het offer, waarmee men zeer heilig moet handelen en die de priesters alleen, met uitsluiting van de vrouwelijke leden van het priesterlijke geslacht, mogen eten (Leviticus. 6:17 vv.; 21:22 Matth.12:4).

a)Exodus. 29:32 Leviticus. 8:31; 1 Samuel. 21:6

Wil men zoals het leggen van de toonbroden in het algemeen (zie Ex 25.30) ook dit, dat alleen de priesters en dan nog maar binnen het heiligdom ze mochten eten, geestelijk verklaren, dan lag daarin voor Israël de wenk: "Wees ijverig in goede werken, dan zult gij als een priesterlijk volk in Gods huis wonen en uit Zijn gemeenschap heil en zegen voor u zien vloeien."

Vs. 10-23. Te midden van deze overlegging van God met Mozes, waarbij de Heere hem die wetten meedeelt, welke de ontwikkeling van Israël als een heilig volk bedoelen, geschiedt er iets dat aan de gemeente de eerste gelegenheid biedt, om het goddelijk strafgericht te handhaven. De zoon van een Israëlitische vrouw, geboren uit een vermenging met een Egyptische man, wordt als een godslasteraar tot Mozes gebracht; deze laat door de Heere zelf zeggen wat met de misdadiger moet geschieden, en nu volgt als Gods bevel de openbare steniging buiten de legerplaats.

En er ging uit de tent van zijn vader, welke, zoals de tenten van de uit Egypte meegevoerde gemengde schare (Exodus. 12:38) in het algemeen, buiten de tenten van de naar hun stamhoofden gelegerde Israëlieten (Numeri. 2:2) stond, de zoon van een Israëlitische vrouw (Vs. 11), uit, die in het midden van de kinderen van Israël, als ware hij hun geloofsgenoot, de zoon van een Egyptische, met haar gehuwde, man was; 1) en de zoon van deze Israëlitischeen een Israëlietisch man, die dat niet verdragen en om zijn afkomst van een vreemdeling hem afwijzen wilde, twistten in het leger.

De zo nadrukkelijke vermelding van de afkomst van de vloeker, bedoelt zonder twijfel op het bedenkelijke van zulke huwelijken opmerkzaam te maken. Zo wordt ook in de Christelijke Kerk, zowel door de Evangelische als door de Room- Katholieken, het gemengde huwelijk (tussen personen van verschillende geloofsbelijdenis) aangezien voor iets, dat eerder moet nagelaten dan gedaan worden; de oudste Evangelische kerkorden bepalen, dat vóór het huwelijk de geloofsbelijdenis van de verloofden zeer nauwkeurig zal onderzocht worden.

Toen lasterde 1) in het vuur van drift, de zoon van de Israëlitische vrouw uitdrukkelijk de NAAM des Heeren (Vs. 16) en vloekte, braakte allerlei verachtelijke en goddeloze woorden tegen die naam uit; daarom brachten zij, die dit hadden aangehoord, hem totMozes; de naam nu van zijn moeder was Selomith, de dochter van Dibri, van de stam Dan.

Het in de grondtekst staande woord betekent in het algemeen "aanduiden, noemen, uitspreken" en wordt zowel in goede als slechte zin gebruikt. Welke zin bedoeld wordt, moet het verband dan aangeven. Maar de Joden zijn van oudsher bij de algemene betekenis van het woord blijven staan, en hebben nu op deze plaats (Vs. 16) het bekende verbod gegrond, dat de naamhwhy hwhy eigenlijk = Jahveh te punktuéren, in het geheel niet uitgesproken, maar daarvoor altijd ynda (Adonai = de Heere) moest worden gelezen, (waarom nu xrxy = Jehova gepunktueerd wordt). Maimonides (een Joods geleerde uit de 12de eeuw, om zijn diepe kennis van de Joodse godgeleerdheid de tweede Mozes genoemd) zegt het volgende: Die naam werd vroeger alleen in het heiligdom en wel door de gewijde priesters, bij de priesterlijke zegen en door de Hogepriester, op de grote Verzoendag uitgesproken. Sedert de tijd van Simon de rechtvaardige, werd dit echter afgeschaft, en van nu aan ook in de tempel steeds Adonai gezegd, opdat niet iemand die naam leerde, die hij ontheiligen kon.

En Zij leidden hem op bevel van Mozes, die in dit ongehoord geval niet zelf het oordeel durfde uitspreken, in de gevangenis, opdat hem naar de mond van de HEEREverklaring 1) geschieden zou.

In het Hebreeuws Liphrasch, eigenlijk scheiden. Vandaar de betekenis, zijn vonnis bepalen. Verklaring doen betekent dan ook, het vonnis vellen, zijn vonnis aanzeggen.

En de HEERE sprak tot Mozes, om hem het begeerde antwoord te geven, zeggende:

Breng de vloeker uit tot buiten het leger, en allen die het, zijn lastering, gehoord hebben, zullen hun handen op zijn hoofd leggen; daarna zal hem de gehele vergadering stenigen.

Door een zonde, als deze, was de gehele, met de zondaar uiterlijk verbonden gemeente aan deze schuld medeplichtig; wel was deze schuld slechts ontvangen, haar gewelddadig opgedrongen, maar zij was haar eigen, persoonlijke geworden, wanneer zij haar niet aan degene had weergegeven, van wie zij haar ontvangen had. Dit teruggeven geschiedt nu werkelijk door de verdelging van de zondaar, door de gehele gemeente volbracht; maar vooraf geschiedt dit ook symbolisch, daar zij die getuigen van zijn zonde zijn geweest, de vloek hebben aangehoord en nog in bijzondere zin door zijn schuld zijn besmet geworden, de handen op hem leggen. Deze hier en overal door de wet voorgeschreven handeling bij openbare misdrijven verdient ook door ons zeer nauwkeurig beschouwd te worden. Het kwaad, dat in grotere of kleinere kringen gepleegd wordt, steekt voor een deel als een doordringend vergif de anderen aan en werkt deels afschuwwekkend, deels verleidend op hen; wanneer niet door aan de gerechtigheid de volle loop te laten, de lucht, om zo te zeggen, weer gezuiverd is 1 Corinthiers. 5:6)

De getuigen legden de handen op de zondaar, niet alleen, omdat zij in het openbaar beleden, getuigen van de misdaad te zijn, maar dat ze ook de onheilen te wachten, om zulke schrikkelijke misdaden, van het volk afkeerden en ze weer op het hoofd van de misdadiger brachten. Hieruit leert men de kracht van de spreekwijze kennen: Zijn ongeluk komt op zijn hoofd.

Het leggen van de handen door de getuigen op het hoofd van de schuldige betekende ook, dat zij de zonden, waarmee zij zelfs door het aanhoren ervan besmet waren, op de vloeker weer overdroegen.

En tot de kinderen van Israël zult gij spreken, 1) voor alle voorkomende gevallen van deze aard, zeggende: Een ieder, als hij zijn God gevloekt zal hebben, zo zal hij zijn zonde dragen, boeten.

Hieruit blijkt meer duidelijk, dat het doel van het derde gebod is geweest, dat, zoals het betaamt, de heilige naam van God met zorgvuldigheid en eerbied zou gevreesd worden, omdat met de doodstraf gestraft werd de zorgeloosheid, waardoor deze werd geschonden. Want met het woord laster duidt Mozes aan, alle ijdele en onreine woorden, welke bedoelden die Naam te ontheiligen, zoals, indien iemand God van onrechtvaardigheid of wreedheid betichtte, of Hem met smaadredenen hekelde, of met opzet Zijn roem verkleinde, hetzij dit uit wraakzucht geschiedde, hetzij uit onbezonnenheid, zoals velen, zo maar, de schrikkelijkste godslasteringen uitbraken, en anderen in hun overmoed hun brutaalheid tonen.

En wie de naam des HEEREN gelasterd zal hebben, zal zeker gedood worden, de gehele vergadering zal hem zeker stenigen; alzo zal de vreemdeling zijn gelijk aan de inwoner, als hij, de inwoner, de Naam boven alle namen (Deuteronomium. 28:38) zal gelasterd hebben, hij zal op dezelfde wijze gedood worden, zoals nu deze vreemdeling sterven moet.

Als iemand enige ziel van de mens zal verslagen hebben, hij zal zeker gedood worden. 1)

Wat in Exodus. 21:12 gezegd is, in zake het zesde gebod, ten opzichte van de Israëliet, wordt nu ook op de vreemdeling van toepassing verklaard. Zowel het recht van de vreemdeling wordt hiermee gehandhaafd, als de straf op zijn misdrijven gesteld.

Maar wie de ziel van enig vee zal verslagen hebben, hij zal het teruggeven, volgens de grondstellingen van de strenge wedervergelding, het jus talionis (zie "Ex 21.14" en zie "Ex 21.25), zalhij geven, ziel voor ziel, een levend wezen voor het andere.

Als ook iemand aan zijn naaste een gebrek zal aangebracht hebben, waarvan deze een blijvende schade ondervindt, zoals hij gedaan heeft, zo zal ook aan hemgedaan worden.

Breuk voor breuk, a) oog voor oog, tand voor tand; zoals hij een gebrek een mens zal aangebracht hebben, zo zal ook hem aangebracht worden.

a)Exodus. 21:24 Deuteronomium. 19:21 Matth.5:38

Wie dan enig vee verslaat, die zal het weergeven; maar wie een mens verslaat, die zal gedood worden.

Een recht zult gij hebben; 1) zo zal de vreemdeling zijn als de inwoner; want Ik ben de Heere uw God, die onder u geheiligd wil zijn-wanneer niet door u, dan tenminste aan u.

Opdat het volk Israël naar de aard van zijn trotse natuur niet zou menen, dat het geslacht van Abraham alleen onschendbaar was, strekt Hij ook de wet tot de vreemdelingen uit. En zo toont God, dat het gehele menselijke geslacht Hem ter harte gaat, zodat Hij ook niet wil, dat de meest vreemden aan de willekeur van de goddelozen zouden blootgesteld zijn. In andere zaken zorgt Hij, door een bijzonder privilegie, voor Zijn uitverkoren volk, maar nu, omdat Hij zonder uitzondering, alle stervelingen naar Zijn beeld heeft geformeerd, neemt Hij hen allen in Zijn bijzondere hoede en bescherming, opdat niemand hen straffeloos schade zou aanbrengen.

En Mozes zei tot de kinderen van Israël wat hem bij gelegenheid van het gebeurde in Vs. 10 vv. als de wil van de Heere (Vs. 14 vv.) was geopenbaard; dat zij de vloeker overeenkomstig die wil tot buiten het leger uitbrengen en hem met stenen stenigen zouden. En de kinderen van Israël deden, zoals de HEERE Mozes geboden had.

Naar alle waarschijnlijkheid geschiedde de strafoefening op een van de dagen van het Paasfeest (Leviticus. 23:44). Ook later waren de Joden gewoon zware misdadigers juist op feestdagen als er veel volk te Jeruzalem bijeen was te vonnissen, en wel op grond van Deuteronomium. 17:13, opdat al het volk hoorde en vreesde en zich niet meer onderwond om dit te doen. Vooral geschiedde dit, wanneer het de bestraffing van een godslasteraar gold, daar men deze straf voor een deel van de godsdienst aanzag en daardoor de Sabbat niet geschonden werd. Zo kan het ons niet verwonderen, dat Jezus op de 15de Nisan, de eerste van de zeven dagen van de ongezuurde broden, ofschoon op die dag geen werk werd verricht, maar een feestelijke verzameling moest worden gehouden (Hebr.13:7), gekruisigd is.

HOOFDSTUK 25.

FEEST- EN JUBELJAAR.

Vs. 1-55. Na het gebeurde met de godslasteraar gaat de Heere verder voort met de voorstelling van de voor Israël vastgestelde heilige tijden daar zowel Sabbat- als Jubeljaar nog een nadere verklaring nodig heeft; want over het Sabbatjaar was slechts terloops (Exodus. 28:10 vv.), over het Jubeljaar nog in het geheel niet gesproken. Dit deel van de wetgeving wordt weer, zoals het eerste (Exodus. 20:21-31:18; Exodus 34:10,28) van de berg Sinaï afgekondigd en ook de daarmee verbonden bedreiging en belofte in hoofdstuk 26, waarmee de eigenlijke wet haar eindpunt bereikt en nu nog maar ophelderingen, uitwijdingen en herhalingen in het afzonderlijke, al naar gelang dit nodig is in het verdere verhaal worden tussengevoegd

Verder sprak de HEERE tot Mozes en wel op de berg Sinaï,
zeggende:

Het gebod, omtrent het Sabbat- en het Jubeljaar, vormt het slot van de wetten, die Jehova op de berg Sinaï aan Mozes gegeven heeft. Dit leert de mededeling in het opschrift (Vs. 1) 25.1, dat, op Exodus. 34:32 terugslaande, de gehele som van de wetten, welke Mozes op de berg van God ontvangen en het volk voor en na geopenbaard heeft, tot innerlijke eenheid verbindt.

Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: wanneer gij zult gekomen zijn in dat land, dat Ik u geef, dan zal de bodem van dat land rusten een Sabbat voor de HEERE; 1) evenzo een de Heere gewijde rust hebben, zoals gij zelf met uw vee op de zevende dag.

Door de instelling van het Sabbatjaar werd: 1. gezorgd voor de vruchtbaarheid van het land, door het elke zeven jaar te laten rusten, zonder het te beploegen of te bezaaien. 2. Een vermaning gegeven naar de gedachte van de Joden, en naar die van Paulus Fagius, dat de rijken aan de behoefte van de armen zouden gedenken, door gade te slaan, dat, zoals zij zelf in dat zevende jaar enigszins bekrompener leefden, dan in de andere zes, de armeren zich altoos in zo’n bekrompen, zorgelijke staat bevinden, omdat zij nooit zaaien noch maaien. 3. Afgeschaduwd de Sabbat van vergeving en vrijheid, die onder het Nieuwe Testament te verwachten waren, volgens het zeggen van Procopius; en 4. Een schaduwbeeld gegeven van de eeuwige Sabbat.

Elk zevende jaar had de naam van Sabbatjaar, opdat in dat jaar de aarde rustte en niet bebouwd werd. Het werd ook het jaar van de verlating genoemd, omdat in dat jaar de schuldenaars de schulden werden kwijtgescholden, en de dienenden, zo ze wilden, van hun dienst werden ontslagen. De reden van het vieren van dit feest waren verscheiden: Allereerst de staatkundige of burgerlijke, omdat God beloofd had, dat er geen bedelaar onder Israël zou zijn, zodat voor de armen hierin op deze wijze was zorg gedragen. Ten tweede, de zedelijke, want God wilde hiermee leren, de barmhartigheid jegens hun arme medebroeder en de gedachten van de Israëlieten van de gierigheid en hebzucht afhouden en hen de dankbaarheid

jegens God, de Gever van alle goederen, inboezemen. Ten derde, de geestelijke, want het verbeelde het jaar van de genade, volgens de voorzegging van Jesaja (hoofdstuk 61:1,2). Dat is, de tijden van het Nieuwe Verbond vol van genade, die eeuwige Sabbat de rust van de werkelijke dienst van het Oude Verbond en van de vloek van de wet en volkomen vergeving.

Een Sabbat voor de Heere, d.i.een Sabbat ter ere van God. Vóór het Loofhuttenfeest van ieder 7de jaar moest dan ook de wet van het Verbond het volk worden voorgelezen. De wekelijkse Sabbat en de Jaarsabbat staan met elkaar in zeer nauw verband. Zoals de Sabbat volgt op zes dagen van arbeid, zo volgt op zes jaren van arbeid een jaar van rust voor mens en vee en land. Bovendien is de wekelijkse Sabbat een dag, door de Heere gewijd en geheiligd, zo ook de Jaarsabbat.

Zes jaar achtereen zult gij uw akker bezaaien, en zes jaar lang uw wijngaard, uw wijn- en olijfbergen (Leviticus. 19:10) met het snoeimes tot vruchtdragen besnijden Jesaja 5:6 Joh.15:12) en de inkomst daarvan inzamelen.

Doch in het zevende jaar zal voor het land een Sabbat van rust zijn, waarover (Vs. 2) gesproken is, een Sabbat voor de HEERE, namelijk een rusttijd, een braakliggen, uw akker zult gij niet bezaaien en uw wijngaard niet besnijden.

Wat op het land vanzelf van uw oogst, van de korrels, bij de oogst van het zesde jaar op het land gevallen en ontkiemd, zal gegroeid zijn, zult gij in het zevende jaar niet inoogsten, en de druiven van uw afzondering, gegroeid zonder dat de wijngaard besnoeid is, zult gij niet afsnijden; het zal een jaar van rust voor het land zijn, en die rust zult gij niet verstoren.

En de inkomst van de Sabbat van het land zal voor u tot spijze zijn, 1) wat het land gedurende die rust vanzelf opbrengt zult gij voor u zelf houden, voor u, de bezitter, en ook voor uw knecht, en voor uw dienstmaagd, en voor uwdagloners en voor uw bijwoner, die bij u als vreemdelingen verkeren, als ook voor de arme onder uw volk (Exodus. 23:11).

De bedoeling in verband met Vs. 5 is duidelijk. Wat op de landen als vanzelf opkwam, mocht niet ingeoogst worden, dat is, gemaaid en daarna in de schuren verzameld, maar was algemeen goed. Een ieder, die behoefte had, mocht er zoveel van nemen, als hij op dat ogenblik nodig had. De arme had er even veel recht op als de rijke, de niet-bezitter als de bezitter. Exodus. 23:11 is hiermee niet in strijd, omdat hier niet wordt ontkend, dat ook de arme, of wil men, dat de arme er gebruik van mocht maken.

Bovendien voor uw fok- en huisvee, en voor het gedierte, het wild, dat in uw land is, zal al de inkomst, die vanzelf groeit, daarvan tot spijze zijn, niet ingezameld, maar als gemeenschappelijk goed voor allen, mensen en dieren, buitengelaten worden, dat een ieder daarvan neemt en eet wat hij juist nodig heeft.

In Exodus. 23:10 vv., waar reeds het sabbatjaar vermeld werd, was hoofdzakelijk de zorg voor de armen bedoeld en werd die instelling van de sabbat in dit licht beschouwd; maar hier wordt deze instelling nog meer bepaald als een goddelijke beschouwd, als een de Heere

gewijde feestviering van het gehele land, en aan de Hoofdstuk 23 vermelde rust- en feesttijden van het volk van God toegevoegd. Het sabbatjaar sluit zich toch zeer nauw aan de gewone wekelijkse sabbat (23:3) aan, het is daarvan de ontwikkeling. Zoals toch de wekelijkse sabbat op de zes werkdagen volgt en voor de mens en vee een dag van rust en verkwikking is, zo lost het sabbatjaar de zes jaren van regelmatige veld- en landbouw af en laat de vruchtbare grond een jaar lang vieren, terwijl deze dit jaar aan zijn eigen onmiddellijke groeikracht overgelaten wordt en van alle ingrijpende werkzaamheid van de mensen verschoond blijft. Het is een dwaling naar allerlei redenen te zoeken, om het nut van deze maatregel op te sporen (bv. vermeerdering van de vruchtbaarheid van de grond door gedurig terugkerend braakliggen; vermeerdering van handel en vriendschappelijk verkeer met andere volkeren, door verhindering van een meer dan tot de eigen dringende behoefte toereikende opbrengst; bevordering van de jacht door toereikend voedsel voor het wild en bemesting van de grond, door het vrij daarop rondlopend vee)

Het is de Heere, die het Sabbatjaar verordent, en wat Hij verordent, heeft vanzelf ook voor het tijdelijke leven zijn goede uitkomsten; maar het eigenlijke doel is op de grondvesting van Zijn rijk, op de verwerkelijking van geestelijke waarheden en de verwezenlijking van hemelse plannen gericht. En dan is het ook niet onmogelijk om Gods gedachten en raadsbesluiten te verstaan, men moet ze maar niet met opzet willen miskennen, daar zij toch door de woorden: "In het zevende jaar zal voor het land een Sabbat van rust zijn, een Sabbat voor de Heere" duidelijk genoeg zijn aangewezen. De akker geeft jaarlijks zijn vrucht als een schuld, welke hij aan de mens voldoet en waarop deze als een loon voor al zijn moeite rekenen mag. Maar daarbij zal Israël als volk van God toch niet vergeten dat de aarde, ofschoon voor de mens geschapen, nochthans niet daartoe is, opdat de mens haar als zijn eigendom aanzie en nu met haar vermogen om vrucht te dragen in de dienst van zelfzucht tot in het uiterste woekere; veeleer zal Israël de aarde als de Heere heilig erkennen, en ook als geroepen om aan zijn zalige rust deel te hebben. Terwijl het land in het zevende jaar droeg wat het vanzelf voortbracht, werd het daarmee zijn Schepper en Heere gedurende de door Hem bepaalde tijd weer tot vrije beschikking en besturing overgegeven en voor verder menselijk gebruik opnieuw geheiligd. Terwijl nu de dwingende werkende mensenhand voor die tijd van de grond afliet, genoot deze zinnebeeldig de rust, waarin hij zich voor de zonde na volbrachte schepping verblijd had (Genesis 2:2,3) en vierde zinnebeeldig dezelfde Sabbat, welke in de toekomst, wanneer alles weer zal zijn opgericht, ook het beleid is (Hebr.4:9). Wat het werkelijke leven aangaat, had zulk een volkomen rust van de grond niet de minste moeilijkheid; nog heden ten dage zaait in Palestina een groot deel van het koren zich vanzelf in een overvloed, die veel meer is dan de bestaande behoefte eist en in vele streken planten de graangewassen zich zonder bearbeiding voort. Wel was een grote zegen daaraan verbonden; want niet alleen vonden de armen, wezen, dagloners en vreemdelingen, die zelf geen eigendom hadden, toch hun oogst en verblijdden zich des te meer in het leven, daar in het Sabbatjaar geen schulden mochten worden ingevorderd (Deuteronomium. 15:1 vv.), maar de vrije tijd bood ook gelegenheid aan om zich meer dan gewoonlijk met geestelijke dingen bezig te houden en aan school en onderwijs meer zorg te wijden, dan anders geschieden kon. Alle klassen van de bevolking ondervonden alzo werkelijk dat het levensdoel van de gemeente van de Heere niet bestaat in het onophoudelijk en zwaar bearbeiden van de grond, in het zweet des aanschijns (Genesis 3:17,19), maar in het onbezorgde genot van de vruchten

van de aarde, welke de Heere haar God geeft zonder de arbeid van haar hand en altijd geven zal, wanneer zij er naar staat in Zijn verbond te blijven en in Zijn wet zich te vermaken. Tot bereiking van het laatstgenoemde deel, het gehele volk eenmaal tot de levende overtuiging te brengen, welk een kostbare schat het in de wet van de Heere bezit (Psalm. 19:8 vv.), wordt in Deuteronomium. 31:10 vv. bevolen dat vóór het Loofhuttenfeest van ieder 7de jaar bij het heiligdom de wet in het openbaar zal worden voorgelezen. Wel heeft Israël Gods goede en genadige wil over het geheel weinig erkend en reeds sedert Salomo's laatste regeringsjaren de viering van het Sabbatjaar nagelaten; maar daarom moest het land dan ook later 70 jaar lang (gedurende de Babylonische ballingschap) woest liggen, om de nagelaten Sabbatjaren in te halen (Leviticus. 26:34 vv; 2 Kron.30:21). Na de ballingschap vinden wij dan de waarneming van de rusttijd voor het land in Nehemiah. 10:31 1 Makk.6:49,53, Tacitus hist. V: 4, en ook bij Jozefus vermeld.

Gij zult u ook tellen zeven jaarweken, 1) zevenmaal zeven jaar, zodat de dagen van de zeven jaarweken, waarvan ieder een tijdruimte van zeven jaar vormt, u negenenveertig jaar zullen zijn.

Een derde soort van Sabbat wordt hier aangeduid, welke werd uitgevaardigd na negenenveertig jaar, of na zeven jaarweken. Deze Sabbat was zeer beroemd, omdat, zowel ten opzichte van de personen, als ten opzichte van de gebouwen en landerijen, alles bij het volk weer in de oude toestand terugkwam. Ofschoon God op deze wijze heeft zorg gedragen voor het publiek belang, de armen te hulp is gekomen, opdat hun vrijheid niet werd opgeheven, en de orde, door Hem gesteld, bewaard heeft, toch is het volstrekt niet twijfelachtig, of nog een andere prikkel heeft Hij er bijgevoegd, waardoor de Joden tot de viering van deze Sabbat werden opgewekt. Het is toch een in het oog vallend bewijs van heilige rust geweest, te zien, dat de slaven werden vrijgelaten en plotseling vrij werden, dat de huizen en de bezittingen van land tot de vorige bezitters, die ze verkocht hadden, terugkeerden. Kortom, dat het gelaat van alle dingen vernieuwd werd. Jubel noemen zij dit jaar, vanwege het geklank van de ramshoorn, waarmee de vrijheid en het herstel in het bezit van de akkers werd verleend, maar hoofdzaak van de plechtigheid is, dat zij daardoor leerden, dat zij van de andere volken gescheiden waren, dat zij een volk waren, bijzonder geheiligd aan God. Ja, de herstelling had dit tot doel, dat zij op de grote Sabbat weer verlost, zich aan God, als hun Verlosser, geheel en al zouden wijden.

Het Jubeljaar verschilde hierin van het Sabbatjaar, vooral wat de vrijlating enz. aangaat, dat deze laatste veel meer beperkt was. Op het Jubeljaar had een algemene en veel minder bepaalde vrijlating plaats. Overigens heeft ook het Jubeljaar dezelfde geestelijke en zedelijke betekenis als het Sabbatjaar, alleen alles is meer volledig. De afschaduwing van het eeuwige is volkomener. Toen de Heere Israël zou verschijnen op de berg, werden zij vermaand, om te letten op het horen van de ramshoorn. Evenzo wordt nu Gods oude Verbondsvolk aangezegd, om erop te letten, wanneer na 7 x 7 jaren de bazuin of ramshoorn zou klinken. Dan was het jaar van de vrijlating. Dat bazuingeklank zou Israël tot de vrijheid uitroepen.

Daarna, bij het einde van het 49ste jaar zult gij in de zevende maand, op de tiende dag van de maand de bazuin van het geklank doen doorgaan; op de Verzoendag zult gij de bazuin doen doorgaan in uw gehele land.

Het Sabbatjaar werd niet naar het kerkelijk, maar naar het burgerlijk jaar berekend, het nam alzo een aanvang met de maand Tisri (zie Ex 12.2), terwijl de met deze maand beginnende veldarbeid achterwege bleef. Van zulke Sabbatjaren zouden nu zeven, d.i. 7 x 7 = 49 gewone jaren geteld en het daarop volgende 50ste jaar, dat onmiddellijk aan het 7de sabbatjaar zich aansloot, op de 10de dag van zijn eerste maand (de 7de naar kerkelijke berekening) door middel van boden in het gehele land uitgezonden, als een nieuw eigenaardig Sabbatjaar uitgeroepen worden, waarin het denkbeeld van rust tot zijn volle ontwikkeling en tijdelijke volmaking komt. Het muziekinstrument, waardoor het wordt aangekondigd, is de bazuin. Om de sterke, overal weergalmende toon van deze bazuin wordt dat jaar het halleljaar genoemd. Daar het ook ontbinding van alle vroeger gesloten verbonden aanbracht, zodat een ieder weer tot zijn eigen have en tot zijn geslacht kwam (Vs. 10), draagt het tegelijk de naam jaar van de vrijlating. In hoeverre ook het Sabbatjaar die naam draagt, kan men zien in Deuteronomium. 15:1 vv. In het Hebreeuws wordt de sterke, alom weerklinkende toon van de bazuin lbwy (Jobeel) genoemd; dit woord Jobeel hebben vele uitleggers als "jubel" vertaald (zo reeds de Vulgata); maar Luther heeft de vertaling Jubeljaar (misschien wel uit afschuw van de gruwel), die de Roomse pausen met het uitschrijven van Jubeljaren dreven) in zijn Bijbel vermeden. Niet zonder grond moest dit jaar, waarin de om schulden tot slaaf verkochten weer vrij, de uit nood van hun grondbezit beroofden weer in het bezit gesteld werden van het hun door de Heere aangewezen erfdeel (Vs. 12,30), en dat daarom ook het genadejaar (Luther: "het genadige jaar" Jesaja. 61:2) genoemd wordt, juist op die dag worden aangekondigd, waarop de verzoening van alle zonden geschied was, d.i. op de grote Verzoendag; want de mededeling van de genade onderstelt de volkomen schuldvergiffenis. Wat de aard van dit jaar van de vrijlating aangaat, is het een nog ruimere ontwikkeling van het denkbeeld van rust dan het bij Vs. 7 nader omschreven feestjaar, in dat jaar zal de eigendomsstaat, in het vorige tijdperk door de verschillende voorvallen van het dagelijks, burgerlijk leven in wanorde gebracht, weer tot rust, en dat goed, uit de handen van de vreemde weer in die van de eigenaar komen. Wat nu de tijdrekenkunde aangaat, sluit het zich daarentegen zo nauw mogelijk aan het Pinksterfeest aan; want zoals dit op de 50ste dag na Pasen valt, als sedert de aanbieding van de handvol van het beweegoffer zeven volle Sabbatjaren zijn voorbijgegaan (Leviticus. 23:15 vv.), zo is het halleljaar het ieder 50ste jaar en breekt weer aan, zo menigmaal zeven Sabbatjaren zijn voorbijgegaan.

En gij zult dat vijftigste, van de 10de Tisri tot op de eerstvolgende herfsttijd durend jaar heiligen, als een kerkelijke feesttijd behandelen en vrijheid uitroepen in het land, voor al zijn inwoners; het zal u een Jubeljaar zijn, waarvan het bazuingeschal klinkt door het gehele land, verkondigende aan een ieder vrijheid en loslating, en gij zult terugkeren, een ieder tot zijn bezittingen, en zult terugkeren, een ieder tot zijn geslacht.1)

Zij, die verkocht waren aan andere geslachten, werden daardoor vreemden van hun eigen geslacht, maar in dit jaar van de verlossing zouden zij terugkeren, een ieder tot zijn geslacht.

Dit was een zinneprent van de verlossing door Christus uit de slavernij van de zonde en de satan, en van de herstelling tot de heerlijke vrijheid van de kinderen van God.

Dit Jubeljaar zal u het vijftigste jaar zijn; juist omdat het tot de oorspronkelijke instelling van God terugleidt en alles in de vorige staat herstelt, zal het als een Sabbatjaar worden behandeld (Vs. 4 vv.), gij zult niet zaaien, noch inoogsten wat vanzelf daarin zal gegroeid zijn, noch ook de druiven van de afzondering hierin afsnijden.

Want, zoals gezegd is, dat is het Jubeljaar, 1) het zal u heilig zijn; gij zult uit het veld de inkomst daarvan eten. 2)

1)Eigenlijk: Dit is het jaar van het bazuingeschal.

Ook een herhaald braakliggen van velden, wijnbergen, olijfgaarden en hoven in het vijftigste jaar, nadat reeds het vorige jaar een Sabbatjaar geweest was, had op zichzelf geen moeilijkheid, daar hetgeen Strabo, XI: 4, 3 meedeelt over Albanië (aan de Kaspische Zee, heden Schirwan genaamd), dat daar van één zaaisel 2-3 jaren na elkaar geoogst kon worden, door de Heere in Vs. 21 bepaald aan Zijn volk beloofd wordt; evenzo wordt Jesaja 37:30) aan Hiskia zulk een tweemalige opbrengst van de grond uit zichzelf toegezegd, waardoor alle schade van de toenmalige verwoesting na drie jaar geheel zou zijn weggenomen.

Ook hier opnieuw als in het Sabbatjaar; zij mochten het als vanzelf groeiende koren niet inoogsten, maar slechts zoveel telkens verzamelen, als nodig was voor het ogenblikkelijk levensonderhoud. Alles was algemeen goed. Een ieder, die behoefte had, mocht ervan genieten.

In dat Jubeljaar, zult gij ieder terugkeren tot zijn hem oorspronkelijk toekomende bezitting.

Daarom, wanneer wij gedurende de voor het Jubeljaar verlopen 49 jaar aan uw naaste goederen, een akker of een stuk grond verkopen, of uit de hand van uw naaste iets dergelijks kopen zult, dat niemand de een de ander, noch deverkoper de koper door te hogen, noch de koper de verkoper door te lagen koopprijs verdrukke. 1)

Het woord in de grondtekst betekent in het bijzonder, de verdrukking van de vreemdelingen (Leviticus. 19:33 Exodus. 22:22), van de slaven (Deuteronomium. 23:17), van de armen, weduwen en wezen (Jeremia. 22:3 Ezech.18:8), in burgerlijk opzicht, door afzetten of onttrekken van have en goed.

Naar het getal van de jaren van het laatste Jubeljaar af zult gij van uw naaste kopen, en niet meer, dan dit getal, van de waarde van opbrengst van de akker of het deel grond in rekening brengen, en naar het getal van de jaren van de inkomsten, die tot het volgende halleljaar nog over zijn, zal hij het aan u verkopen, zo hoog en niet hoger, opdat gij het hem in het jaar van de vrijlating zonder schade kunt teruggeven.

Naar de veelheid van de jaren, die van de tijd van de verkoping tot aan het begin van het jaar van de vrijlating verlopen, zult gij, de koper, zijn koopprijs vermeerderen, en naar de weinigheid van de jaren zult gij zijn koopverminderen: want hij, de verkoper, verkoopt aan u het getal van de inkomsten, de akker of het stuk grond naar de opbrengst, niet naar de eigenlijke waarde van de grond, zodat het dan uw eigendom zou worden (Vs. 23).

Dat dan niemand zijn naaste verdrukke, 1) maar vreest, hetzij koper, of verkoper, voor uw God: want Ik ben de HEERE, uw God die wederkerig èn woeker èn verdrukking niet ongestraft laat.

Niemand mocht de waarde van zijn land verhogen, evenmin mocht iemand van de benarde toestand van de verkoper misbruik maken, door van hem het land voor te lage prijs te kopen.

En doet, opdat gij niet valt in de macht van Mijn straffende gerechtigheid, Mijn instellingen, en houdt Mijn rechten, welke Ik u (Vs. 14-17) geboden heb, en doet gij, die van uw naaste koopt, dezelfde; zo zult gij, in plaats van voor Mijn toorn te moeten vrezen, zeker1) wonen in het land.

In het Hebreeuws Labétach, eigenlijk vrij van zorg, zonder zorg. Zij zouden geen kwaad hebben te vrezen. Aan het onderhouden van de geboden van de Heere is groot loon verbonden.

En het land zal, door de bijzonderen zege die Ik daarop zal leggen, wanneer gij naar Mijn rechten doet, Zijn vrucht in rijke volheid geven, en gij zult altijd eten, tot verzadiging toe, en gij zult zeker, rustig en gelukkig (1 Kon.4:25) daarin wonen.

En als gij, bij het naderen van het Sabbatjaar, zou zeggen: 1) Wat zullen wij eten in het zevende jaar? Ziet, wij zullen in dit jaar niet zaaien, en onze inkomst niet inzamelen, wanneer wij werkelijk naar de instellingen van de Heere doen (Vs. 4).

Nooit zijn de mensen gehoorzaam aan de bevelen van de Heere, tenzij dan, wanneer het wantrouwen wordt opgeheven, en altijd zijn zij schrander in het opwerpen van voorwendselen, om niet te gehoorzamen. Doch er was voor de Joden een fraai klinkende verontschuldiging, wegens een moeilijkheid die zich kon voordoen, dat de honger hen gedurende twee jaar kon overvallen, wanneer zij in het zevende jaar noch konden maaien, noch zaaien. Om te maaien moest men het einde van het achtste jaar afwachten. Want vanwaar nu zou er overvloed van gemaaide zijn, als het land een jaar lang braak had gelegen? Niet zonder oorzaak neemt God hier nu de twijfel weg, door te beloven, dat Hij in het zesde jaar een bijzondere vruchtbaarheid zou geven, welke voldoende zou zijn voor de komende twee jaren. De uitdrukking is wel op te merken: dat God Zijn zegening zou bevelen op buitengewone wijze en tegen de gewone omstandigheden in, opdat het land het dubbele, ja, het driedubbele zou voortbrengen. Waardoor ons een niet gewone stof tot vertrouwen wordt ingeprent, om ons dagelijks brood te begeren. Maar dit was een geheel bijzondere belofte, dat de Joden het voedsel niet ontbreken zou, wegens de Sabbat. Waarvan God in de woestijn reeds een voorbeeld had gegeven, toen Hij de dag vóór de Sabbat een dubbele portie manna

aan de inzamelaars had geschonken. Aldus ontneemt God hun de vrees voor gebrek tot aan de oogst van het achtste jaar, ofschoon het schijnt, dat Hij hen tegelijk aan matig gebruik wil gewennen, opdat zij niet door onmatigheid en weelde kwijt worden, wat Hij overvloedig heeft geschonken, maar voor de twee volgende jaren genoeg over hielden. Op dit gebod zinspeelt God, wanneer Hij door Zijn profeten aankondigt, dat het land Zijn Sabbatten zal genieten, wanneer het zijn inwoners heeft uitgespuwd (2 Kron.36:21). Daar zij nu, door de Sabbatten te schenden, het land hadden verontreinigd, zodat het zuchtte onder een zware last, zegt Hij, dat het lang en aanhoudend zou rusten, opdat het braak liggende de arbeid van vele jaren zou goed maken.

Voor het geval, dat een Jubeljaar volgde onmiddellijk op een Sabbatjaar, zodat het land dan twee achtereenvolgende jaren moest braak liggen, belooft de Heere, met het oog hierop, dat Hij in het zesde jaar zulk een overvloedige oogst zou geven, dat er voor drie achtereenvolgende jaren genoegzaam zou zijn tot levensonderhoud voor mens en vee.

Zo zal Ik Mijn zegen gebieden over u in het zesde jaar, dat het de inkomst voor drie jaar zal voortbrengen, op eenmaal een driejarige oogst, de ene oogst voor hetlopende, de tweede voor het aanbrekende Sabbat-, de derde voor het daarna volgende halleljaar.

Het achtste jaar nu zult gij zaaien, en zult van de oude inkomst die van het zesde jaar, eten, tot het negende jaar toe, zolang de oogst van het achtste jaar nog op het veld staat rijp te worden; totdat zijn inkomst, de met de aanvang van het negende jaar nu geheel ingezamelde oogst ingekomen is, zult gij het oude eten.

Hoe getrouw en met welk een vrij geweten kon Israël, door zulk een belofte in het geloof gesterkt, niet alleen het Sabbat-, maar ook het Jubeljaar houden, zonder daarbij wat zijn nooddruft aangaat, schade te lijden! Reeds in de aanm. bij Vs. 7 (zie Le 25.7) is gezegd dat men al vroegtijdig begon het Sabbatjaar niet meer te houden; eerst na de Babylonische ballingschap voldeed het volk weer aan Gods bevel (Nehemiah. 10:31 1 Makk.6:49,53). Ook van de viering van het Jubeljaar vindt men in het Oude Testament vóór de tijd van de ballingschap geen bepaalde sporen, ofschoon meerdere plaatsen (1 Kon.21:3 vv. Jesaja. 37:30; 16:1 vv. Ezech.7:12 vv.; 46:17) te kennen geven, dat in het hart van de vromen de overtuiging, dat het alzo Gods ordening was, diepe wortels had geschoten. Maar tot de werkelijke gehoorzaamheid aan deze verordening van God behoorde een volkomen vrijheid van alle zelfzuchtige bedoelingen en een gehoorzaamheid van het geloof, zoals bij de grote meerderheid slechts zelden worden aangetroffen, zodat dan ook nß de Babylonische ballingschap de wetten over het Jubeljaar niet weer werden ter hand genomen.

Het land, de grond die ieder als zijn erfdeel ontvangt, ook zal niet voor altoos, tot een blijvende bezitting, verkocht worden, 1) door de een aan de ander; want het land is het Mijne,
Jesaja 14:2,25 Jer.2:7 Ezech.36:5; 38:16 Psalm. 10:16), a) omdat gij vreemdelingen en bijwoners bij Mij zijt. 3)

1 Kronieken 29:15

Niet voor altoos verkocht, d.i. niet zó verkocht, dat het niet weer gelost kon worden. Een uitzondering vinden we in hoofdstuk 27:20

D.w.z. in het bijzonder Zijn eigendom. Wel is de Heere de God van de gehele aardbodem, maar voor Israël was Hij het op bijzondere wijze. Het land Kanaän was in het bijzonder Zijn land. Israëls volk mocht het als het ware slechts beschouwen als het in leengebruik van Hem, de opperste Leenheer, te hebben ontvangen.

Omdat zij vreemdelingen en inwoners waren bij de Heere, in Zijn land en in Zijn huizen, en Hij Zijn tabernakel onder hen had, zo zou het vervreemden van hun gedeelte aan dat land in van de daad wezen, alsof zij zich van hun gemeenschap met God afzonderden, en voor altoos afstand deden van het land, dat Immanuëls land was Jesaja 7:8), waar de Messias geboren zou worden, leven en sterven zou. Daar Kanaän daarenboven een voorbeeld en onderpand van de hemelse erfenis was, zo kon geen Israëliet, zonder versmading van een uitnemend voorrecht zijn deel ervan, in dat land volstrekt overgaven op een wijze, dat hem alle mogelijkheid van lossing benomen ware. Om die reden wilde Naboth zich liever de boosheid van de koning op de hals halen, dan het erfgoed van zijn vaderen aan hem afstaan (1 Kon.21:3)

Daarom, zoals om deze oorzaak niemand zijn stuk grond aan een ander in eigenlijke zin verkopen mag, zo zal ook niemand een stuk grond, dat hij van een ander overneemt, als zijn blijvend eigendom aanmerken, maar zult gij in hetgehele land van uw bezitting, dat Ik u geleend heb, lossing voor het land toelaten. 1)

Zoals uit Vs. 25,26 en 28 blijkt, kon deze lossing op drie manieren plaatshebben. In Vs. 25 wordt de lossing beschreven, doordat een rijke bloedverwant, de naastbestaande, het verkochte lost. In Vs. 26 wordt het geval gesteld, dat iemand geen losser heeft, hetzij die niet bestaat, of deze zelf te arm is. In dit geval, zo hij zelf genoeg geld verkregen heeft, om het verkochte terug te kopen, zullen de jaren, die nog verlopen moeten tot aan het volgende Jubeljaar, berekend worden, en naar die maatstaf de som van de lossing vastgesteld. In Vs. 28 wordt het derde geval meegedeeld, waar er noch een losser is, noch de verkoper de benodigde som bijeen kan krijgen. Dan moet hij wachten totdat het Jubeljaar komt, en in dit Jubeljaar wordt het weer zijn rechtmatig eigendom. Niets onbillijks lag hierin, omdat de koopsom berekend werd naar de opbrengst van de oogst en de koper al die jaren lang het genot van de oogst had gehad. De koper had hiermee moeten en kunnen rekenen. Een losser heette in het Hebreeuws Goël. Onze Heere en Zaligmaker wordt ook met die naam aangeduid, omdat Hij voor de Gemeente, de nabestaande is geworden, vrijwillig geworden, om God, de Vader, het losgeld, het rantsoen te betalen, en alzo allen, die in Hem geloven, voor eeuwig vrij te maken en het erfrecht op de Hemel te verlenen.

Wanneer alzo uw broeder, een in uw omgeving wonend volksgenoot, Israëliet, zal verarmd zijn en iets van zijn bezitting verkocht zal hebben, zo zal zijn losser die hem nabestaande is en op wie de plicht van de lossing dus rust (Vs. 48 vv.), komen, voor hem opkomen, en zal, naar berekening van de tijd, die tot het jaar van de vrijlating nog verloopt

(Vs. 27), het verkochte van zijn broeder lossen, en gij zult het hem zonder weigering weer overgeven.

En wanneer iemand geen losser zal hebben, terwijl daartoe verplichte betrekkingen of niet aanwezig of de aanwezigen te arm zijn om hun verplichting na te komen, maar zijn hand verkrijgen en hij, de verkoper, na verloop van enige tijd zelf gevonden zal hebben zoveel genoeg is tot zijn lossing, de tot lossing gevorderde som bezit.

Dan zal hij de jaren van zijn verkoping rekenen en even zoveel delen, als het getal van deze jaren bedraagt, van de koopsom aftrekken, en het overschot zal hij, de verkoper, tegen overlegging van de eerste, de man aan wie hij het verkocht had, weer uitkeren, zijn stuk grond tot zijn eigen gebruik; en hij zal zo spoedig mogelijk weer tot zijn bezitting komen.

De door de koper betaalde som zal dus naar hetgeen in Vs. 15 vv. als regel voor de verkoop van liggend goed is vastgesteld, (namelijk dat men niet de grond zelf, maar slechts de opbrengst daarvan, gedurende de jaren die nog moeten verlopen tot op het eerste jubeljaar zou verkopen) over de afzonderlijke jaren van de verkoop tot het jubeljaar gelijk verdeeld worden.

Zoveel jaren de koper de grond reeds in vruchtgebruik gehad heeft, zoveel delen worden van de koopsom afgetrokken; daar de koper daarvoor door de opbrengst van deze jaren schadeloos is gesteld, en slechts de tot op het Jubeljaar nog over zijnde tijd komt nu bij de lossing in aanmerking. Zoveel jaren dit nu zijn, zoveel delen moet men van de koopsom aftrekken.

Maar indien zijn, de verkoper, hand niet gevonden, bijeengebracht heeft wat genoeg is om een deel van de verkochte jaarlijkse opbrengst nog vóór de aanvang van het jaar van de vrijlating aan hem weer uit te keren, zo zal zijn verkochte goed, stuks grond, zijn in de hand van deze koper, tot vrij gebruik, tot het Jubeljaar toe; maar in het Jubeljaar zal het uitgaan1) zonder losgeld de verkoper worden teruggegeven, en hij zal tot zijn bezitting terugkeren. 2)

Zal het uitgaan, in de zin van, vrij worden. Het kwam dan weer in het bezit van de verarmde verkoper.

Zo zou alle verkoop van grondeigendom in Israël werkelijk slechts een verpanding of verpachting zijn, voor een bepaalde tijd, tot het jaar van de vrijlating. Of een ruiling geoorloofd is geweest, wordt in de wet niet aangewezen. Daar echter Naboth in zijn gesprek met Achab (1 Kon.21:2 vv.) zich met een ruiling evenmin als met een eigenlijke verkoping inlaat, moeten wij deze vraag tegenover de archeologen, die getracht hebben daarop een bevestigend antwoord te vinden, des te beslister ontkennend beantwoorden, daar de verkoop slechts een bijzondere vorm van ruiling is en het laatste even goed als het eerste de grondwaarheid, dat al het de kinderen van Israël gegeven land eigendom van de Heere is, van Wie zij het in leen hebben, weerspreekt. In onze Christelijke staten gelden wel geheel andere rechtsbetrekkingen, dan die de Heere hier onder Zijn volk instelt; maar iedere Christen, al moet hij dan in zulke gevallen de weldaden van die goddelijke rechtsbedeling missen,

wanneer hij genoodzaakt wordt om zijn eigen erfdeel te verkopen, zal zich echter in zoverre van zijn verplichtingen jegens deze niet kunnen ontslaan, als hij naar Luthers verklaring van het 9de gebod (Gij zult niet begeren uws naasten huis) op alle mogelijke wijze bevorderlijk en nuttig moet zijn, om zijn erfgoed of huis te behouden en-zo voegen wij op grond van deze plaats daaraan toe-weer hiertoe, d.i. tot het bezit daarvan te komen.

Evenzo, wanneer iemand een woonhuis in een bemuurde stad gelegen en alzo niet zo dadelijk samenhangende met de grond, welke de Heere aan Zijn volk ten erfdeel heeft gegeven, maar meer alleen tot woning en tot het verrichten van een handwerk of het drijven van handel bestond, zal verkocht hebben, zo zal zijn lossing zijn, totdat het jaar van zijn verkoping volkomen zal zijn; in een vol jaar zal zijn lossing wezen, 1) maar niet de gehele tijd tot het naaste Jubeljaar.

Hier maakt Hij onderscheid tussen huizen en akkers, opdat de vrijheid, om terug te kopen, zich niet langer dan een jaar zou uitstrekken; vervolgens, opdat de koop in het Jubeljaar ook vast bepaald bleef. Evenwel een tweede onderscheiding tussen de huizen zelf wordt er bijgevoegd, zodat het geoorloofd is, de huizen in de steden geheel te vervreemden. Doch voor die van de dorpen geldt dezelfde conditie als voor de landen, omdat zij daarmee als onafscheidelijk zijn verbonden. Wat nu de huizen in de steden betreft, omdat zij soms voor arme eigenaars bezwaar opleverden, was het nuttig, dat zij in de handen van rijken konden overgaan, die de kosten van opbouw konden betalen. Voeg er nog bij, dat een huis niet evenals een akker in de dagelijkse behoefte kon voorzien, en een huis te ontberen beter te dragen was, dan een akker, waarop gij uw bedrijf kunt uitoefenen, en uit haar opbrengst voor u en uw gezin het levensonderhoud kunt vinden. Doch de dorpen behoorde men uit te zonderen, evenals de bezittingen van landerijen. Wat hielp het u, de vrucht in te zamelen, wanneer gij geen plaats om te wonen hebt? Ja, wat gaf het u, land te bezitten, hetgeen gij niet zou kunnen bebouwen? Hoe zouden de runderen kunnen ploegen, waarvoor geen stal was bij de akker? Daar landerijen zonder dak of hut bijna waardeloos zijn, niet gemakkelijk kunnen gescheiden worden, heeft God met recht ingesteld, dat in het Jubeljaar elke landelijke bezitting tot haar vroegere eigenaar zou terugkeren.

De bedoeling is deze, het recht van terugkoop of lossing verviel na een vol jaar. Had de vorige eigenaar het verkochte goed niet binnen een jaar weer teruggekocht, dan bleef het het eigendom van de koper, ook in het Jubeljaar.

Maar is het, dat het niet gelost wordt tegen dat hem het gehele jaar, gerekend van de verkoopdag, zal vervuld zijn, zo zal dat huis, dat in die stad is, die een muur heeft, voor altoos blijven aan hem, die dat gekocht heeft, onder zijn geslachten; het zal, als een verkocht stuk grond (Vs. 28), in het Jubeljaar niet uitgaan, zonder beloning, vergoeding aan de oorspronkelijke bezitter weer toevallen.

Met de werkelijke verkoop van zo’n door mensenhand gebouwd huis is niet met de (Vs. 23) opgenoemde grond in strijd; daarom wordt het na verloop van een jaar de koper voor altijd ten eigendom, zodat hij nu daarmee doen kan wat hij wil.

Aan dit voorschrift ligt deze beschouwing ten grondslag, dat de huizen in bemuurde steden, met het eigendom aan land en grond niet zó nauwkeurig samenhangen, dat door haar verkoping, het aan ieder gezin oorspronkelijk toegemeten deel van het grondbezit van het land veranderd wordt. Als door mensen gebouwd, behoren zij tot het volle eigendom van de bezitters, hetzij deze ze bij de verovering van het land ontvingen, of slechts in stand hadden gehouden, of zelf gebouwd hadden.

Doch de huizen van de dorpen, 1) die rondom geen muur hebben; zullen als het velds van het land, tot de omtrek waarvan zij behoren, gerekend worden, dat zij evenzo als dit niet verkocht, maar slechts voor die tijd tot op het eerstvolgende jaar van de vrijlating verpacht worden; daarvoor zal lossing zijn, zij zullen te allen tijde door de verkoper of zijn losser worden teruggekocht, en zij zullen in het Jubeljaar uitgaan, zonder vergoeding aan de oorspronkelijke bezitter weer vervallen.

Wat voor de huizen in de steden geldt, geldt niet voor die in de dorpen. Deze huizen worden onafscheidelijk gedacht van de grond, van het grondbezit. Zij mogen die niet voor altijd vervreemden, maar deze moeten in het Jubeljaar weer vrij worden.

Aangaande de steden 1) van de Levieten, en de huizen van de steden van hun bezitting, die hun met de tot onderhouding van hun veestapel nodige weiden door iedere stam zullen worden overgelaten (Numeri. 35:1 vv.), de Levieten zullen daarentegen een eeuwige lossing hebben.

Een andere uitzondering is, dat de Levieten de verkochte huizen, óf volgens het recht van de lossing, óf in het Jubeljaar voor niets terug krijgen. Wat niet slechts voor hun behoefte is vastgesteld, maar omdat het gehele volk er belang bij had, dat zij waren aangesteld, om de wacht te houden, waar God aan hun een plaats had aangewezen. Wat nu de voorsteden betreft, of de landen bestemd, om het vee te voeden, God verbiedt hun ze te vervreemden, omdat zij op die wijze, na hun vaste woonplaats verlaten te hebben, hier en daar zouden omzwerven. Dat deze verstrooiing niet plaats kon hebben, daarbij had het gehele volk belang.

Op de Levieten was, wat in Vs. 29 over de huizen in de steden gezegd wordt, niet van toepassing, maar voor hen gold de wet op de huizen in de dorpen.

En als men onder de Levieten lossing zal gedaan hebben,
erft of door koop zich toeëigent, zo zal de koop van het huis en van de stad van zijn bezitting in het Jubeljaar uitgaan, en aan de Levieten zonder geld worden teruggegeven; want de huizen van de steden van de Levieten zijn hun bezitting in het midden van de kinderen van Israël; 2) daar zij geen erfelijke bezitting in het land hebben, maar slechts huizen in de voor hen bestemde steden.

Het moet echter, zoals gezegd is, een huis in een van de vaste steden van de Levieten zijn, niet een huis in een andere stad, dat de Leviet door erfrecht of koop verkreeg. In dit geval geldt bepaald het in Vs. 29 vv. gezegde; in het eerste geval echter zal met het huis van een Leviet als met de grond van een gewoon Israëliet worden gehandeld. Niet zonder grond wordt

hier, waar over de Levieten wordt gesproken, de uitdrukking "lossen" in plaats van "afkopen" gebruikt. Eigenlijk gezegd hadden de Levieten geen bezitting, maar werden hun alleen huizen in bepaalde steden van iedere stam ingeruimd; wat zij bezaten was het eigendom van de stam, waar dit huis stond, het afkopen was dus werkelijk een eenvoudig terugkopen of lossen.

Anderen vertalen, en meer in overeenstemming, met de grondtekst: Wie (wanneer men) lost, d.i. koopt van de Levieten. Het woord lossen vatten de Rabbijnen hier op in de zin van, kopen. Dit is hier ook de bedoeling.

Doch het veld van de voorstad van hun steden, de tot de weiden voor hun vee in de omtrek van hun steden aangewezen grasvlakten, zal in het geheel niet verkocht worden, niet eenmaal tot het jaar van de vrijlating; want het is eeneeuwige bezitting voor hen; zij kunnen deze vlakte nimmer ontberen, en moesten, wanneer zij ze misten, tegelijk hun veestapel wegdoen, waardoor zij dan hun eigenlijk voedingsmiddel zouden verliezen.

Nadat de Heere in het tot nu toe gezegde (Vs. 13-34), de ene werking van de wet van de vrijlating, de terugkering van ieder tot zijn bezitting, waardoor dit jaar tot een jaar van genade of verlossing werd, besproken heeft, spreekt Hij daarna (Vs. 35-55) over een andere werking van dergelijke aard, over de terugkering van de in lijfeigenschap gekomen Israëlieten tot vrijheid en tot hun geslacht (Vs. 10). Zoals hij nu daar aan Zijn instellingen een vermaning tegen de benadeling van de naaste bij koop en verkoop van grond doet voorafgaan (Vs. 14 vv.), zo geeft Hij hier vóór Zijn wetten een vermaning om de verarmde broeder te ondersteunen en hem zoveel mogelijk zijn persoonlijke vrijheid te doen behouden (Vs. 35-38).

En als uw broeder, volks- of stamgenoot, zal verarmd zijn en zijn hand bij u wankelen zal, zodat gij duidelijk ziet dat hij niet lang meer een onafhankelijk bestaan zal hebben, zo zult gij hem, nadat hij reeds uit nood zijn grondbezitting heeft moeten verkopen, vasthouden, zelfs 1) een vreemdeling en bijwoner, hem een onderkomen in uw eigen huis verlenen, opdat hij bij u leeft; tot aan het naaste Jubeljaar, waarin hij zijn eigendom terugkrijgt, zich en de zijnen door arbeid om loon in uw gezin onderhouden kan.

Door de Statenvertaling is tot verduidelijking het woordje zelfs er tussenin gevoegd. In verband echter met Vs. 40 is het beter het woordje als er tussenin te voegen. Dit eist de grondtekst.

Gij zult, als hij gedurende die tijd geld of vruchten van u neemt, a) geen woeker noch overwinst van hem nemen, 1) noch boven het hem geleende geld jaarlijkse rente, noch van de geleende levensmiddelen bij de teruggave een overwinst van hem eisen; maar gij zult vrezen voor uw God,2) en uit godsvrucht al het mogelijke doen, opdat uw broeder onafhankelijk, zonder zich aan een ander te moeten verkopen, bij u leeft.

a)Exodus. 22:25 Deuteronomium. 23:19 Spreuken. 28:8 Ezech.18:8; 22:12

Het is duidelijk, dat hier gesproken wordt van de geheel verarmde natuurgenoot, en dat hier niet gesproken wordt van het lenen van geld, tot het drijven van koophandel, tot het kopen

van land enz. Af te manen van verdrukking en van onbarmhartigheid is het doel van God (zie De 23.20)

De Heere stond de armen voor: Gij zult vrezen voor uw God, die rekenschap van u eisen zal, wegens alle verongelijkingen, die gij de armen hebt aangedaan. Vreest gij hen niet, die gij in uw macht hebt en die zichzelf niet rechten kunnen, zo vreest mij, die u bevolen heeft, hen vriendelijk te behandelen en, zo gij hen verdrukt, hun zaak zal handhaven.

Uw geld, om u nog eenmaal te zeggen wat gij tot behoud van zijn onafhankelijkheid doen kunt, zult gij hem niet op woeker geven, en gij zult uw spijze niet op overwinstgeven, wat Ik echter van u met een goed recht kan vorderen.

Ik ben de HEERE uw God, die u uit Egypte gevoerd heb, om u tot een zelfstandig volk te maken en u het land Kanaän tot een bezitting te geven, opdat Ik u hierin tot een God zij; heb Ik nu zo grote dingen aan u gedaan, dan zult gij ook elkaar het kleine doen en u onderling bij uw zelfstandigheid zoeken te bewaren.

Evenals, 1)wanneer uw broeder, een ander van uw broeders, die gij niet op de in Vs. 35 vv. beschreven wijze hebt kunnen helpen, zó bij u zal verarmd zijn, dat hij zichzelfs niet meer als bewoner kan staande houden, en zich aan u verkocht zal hebben tot een lijfeigene (Exodus. 21:2-6), gij zult hem toch niet doen dienen de dienst van een slaaf, in de ware zin van het woord als een slaaf van vreemde afkomst, die ook tot de nederigste en zwaarste arbeid zijn arm lenen moet (Vs. 34 vv.).

In Vs. 39-46 wordt gesproken over het lot van de Israëliet, die bij een andere Israëliet dient. Sommigen menen hier een verschil op te merken met Exodus. 21:2-6, maar men ziet voorbij, dat daar hoofdzakelijk wordt gehandeld over de duur van het knechtschap, en hier vooral over de behandeling, welke men zo’n knecht verplicht is, terwijl verondersteld wordt, dat wie in het Jubeljaar vrij uitgaat, alsdan de zeven jaar, waarvan in Exodus. 21 sprake is, nog niet heeft vervuld. Hij mocht als dan vrij uitgaan, tenzij hij vrijwillig verzekerde, voor altijd in het huis van zijn heer knecht te willen blijven.

Maar als een dagloner, 1) voor loon gehuurde knecht, als een bijwoner, in het huis opgenomen vreemdeling (Vs. 35), zal hij bij u zijn, en niet langer dan tot het Jubeljaar zal hij bij u dienen, zelfs wanneer tot die tijd de 6 jaar van zijn dienstbaarheid (Exodus. 21:2 Deuteronomium. 15:12) nog niet geëindigd waren. a)

Jer.34:14

Als een dagloner, als iemand, van wie zijn heer behoorlijk dienst heeft, zonder dat hij een volstrekte macht over hem had. Er moest onderscheid gemaakt worden tussen een Israëliet en een vreemdeling, die dikwijls niet meer als een stuk vee werd geschat, over wie zijn heer een onbeperkte macht bezat.

Dan, zodra het Jubeljaar begint, zal hij, in ieder geval, ook wanneer dit eerst het tweede of derde enz. dienstjaar ware, van u uitgaan, 1) zonder teruggave van het koopgeld, hij en zijn kinderen met hem, die hij behalve zijn vrouw u heeft toegebracht, en hij zal, als zelfstandig man, tot zijn geslacht terugkeren en tot de bezitting van zijn vaderen terugkeren: 2) waarvan hij reeds vroeger, eer hij zichzelf verkocht, zich uit nood heeft moeten vervreemden en die nu evenzo volgens de wet (Vs. 24-28) onvoorwaardelijk hem weer toevalt.

Een uitzondering van de hier voorgeschreven vrijstelling van de knechten, ten tijde van het Jubeljaar nog lijfeigenen zijnde, maakte natuurlijk het geval, wanneer de knecht reeds vroeger vrij had kunnen worden, maar met opzet van die vrijheid afstand had gedaan en nu door het zinnebeeldig gebruik (Exodus. 21:5 vv.) voor altijd aan het huis verbonden was.

Wanneer iemand zijn knecht met zeven jaar vrijliet (Exodus. 21), dan moest hij hem een behoorlijk uitzet meegeven (Deuteronomium. 15:13). Met het vrijlaten in het Jubeljaar behoefde dit niet.

Want zij, de Israëlieten, die zichzelf aan hun volksgenoten verkopen, of van rechtswege verkocht worden (Exodus. 22:3), zijn Mijn 1) dienstknechten, die Ik uit Egypte gevoerd en daardoor tot Mijn bestendige bezitting Mij verworven heb; zij zullen niet verkocht worden, zoals men een slaaf verkoopt, zodat zij werkelijke slaven van de mensen worden.

Hier kondigt God aan, dat Hem zijn recht wordt ontnomen, wanneer in andermans bezit werd gebracht, die Hij zich tot een bijzonder eigendom had gekocht. Daarom zegt Hij, dat Hij het volk heeft verworven, toen Hij hen uit Egypte heeft gevoerd. Waaruit Hij besluit, dat zij Zijn recht schonden, indien iemand een van de Hebreeën zich tot een altijd durend bezit verkreeg.

Het zogenaamde lijfeigenschap mocht daarom in Israël niet bestaan ten opzichte van de Israëliet zelf.

a) Gij, die zo iemand koopt, zult geen heerschappij over hem hebben met wreedheid, waarmee men een slaaf behandelt, die men tot iedere arbeid gebruiken en zelfs lichamelijk tuchtigen kan, maar gij zult vrezen voor uw God, die de ware en opperste Gebieder is van zo’n gekochte, en gewis alle buitensporigheid in de wijze waarop gij hem behandelt, niet ongestraft zal laten.

Efe.6:9 Kol.4:1

Aangaande uw slaaf of uw slavin, die gij zult hebben, zo gij er werkelijk zo een hebben wilt, die zullen van de volken zijn, die rondom u zijn; van die zult gij een slaaf of een slavin kopen.

Gij zult ze eveneens ook kopen van de kinderen van de bijwoners, die bij u als vreemdelingen verkeren, zich vormelijk onder u hebben neergezet en u hun eigen slaventen verkoop aanbieden, uit hen en uit hun geslachten, of kinderen, die bij u zullen zijn, die zij in

uw land zullen gewonnen hebben en aan u willen verkopen; en zij zullen u tot een bezitting zijn, want zij zijn niet in bijzondere zin Mijn eigendom, zoals uw volksgenoten.

En gij zult u tot bezitters over hen stellen voor uw kinderen 1) na u, opdat zij de bezitting erven, zodat zij mede behoren tot de bezitting die uw kinderen van u erven, gij zult hen dan ook in die zin in eeuwigheid doen dienen, dat gij met strengheid, maar altijd binnen de grenzen door de wet gesteld, over hen heerst; maar over uw broeders, de kinderen van Israël, een ieder over zijn broeder, gij zult over hem geen heerschappij hebben met wreedheid van een heer over zijn slaven.

Wat God hier ten opzichte van de vreemdelingen toestaat, was wijd en zijd bij alle volken de gewoonte, zodat de macht over de slaven bij de meester verbleef, niet slechts tot aan zijn dood, maar ook door voortdurende opvolging bij de kinderen, door hem verwekt. Dit is de kracht van de uitdrukking: "Gij zult ze bezitten voor uw kinderen." Het recht van bezit ging over op de erfgenamen. Niet alleen, wat het altijd durende van het dienen aangaat, was er onderscheid, maar ook in de wijze van heerschappij. Op te merken is toch de tegenstelling: Gij zult hun arbeid gebruiken, doch zijn broeder zal niemand hard doen dienen. Waaruit blijkt, dat hier een teugel wordt aangedaan, opdat zij de zonen van Abraham niet zo heerszuchtig zouden behandelen, of een halve vrijheid bleef hen nog over in vergelijking met de volkeren. Niet, omdat hun een tyrannische of onmenselijke macht over de vreemdelingen vrijstond, maar omdat God, door een zeker privilege, het geslacht van Abraham, waarvan Hij de bevrijder was, van het algemene lot wilde bevrijd hebben.

En wanneer1) de hand van een vreemdeling en 2) bijwoner, die bij u is, wat verkregen zal hebben, tot zeker vermogen komt, en uw broeder, een Israëliet, die bij hem is, verarmd zal zijn, dat hij uit nood, omdat hij zich niet langer kan staande houden, zich aan de vreemdeling, de bijwoner, die bij u is, die als bijwoner in uw land woont, of aan de stam van het geslacht van de vreemdeling, of aan iemand die van een buitenlander afstamt, zal verkocht hebben.

De Heere zorgt niet alleen voor de Israëliet, die bij een van zijn eigen stamgenoot dient, maar ook voor hem, die in de hand van een vreemdeling is gevallen; van zo’n vreemdeling, die in Kanaän is komen wonen, en daar in het bezit van huizen, of enig ander vermogen was gekomen (niet in het bezit van grond). God zorgt ervoor, dat Zijn volk in stand blijft. Zoals Hij beloofd heeft, dat er geen klauw zou achterblijven in Egypte, alzo zorgt Hij ook door deze voorschriften, dat het volk in zijn geheel blijft in Kanaän en in het land van de vaderen niet voor altijd in de macht van vreemden blijft. Hij die uitleidt, bewaart ook zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied.

Beter, van een bijwoner. Een vreemdeling, een bijwoner, in tegenstelling van de Israëliet, die als bijwoner verkeerde (Vs. 35). Zo ook in het tweede lid van dit vers: Zich aan de vreemdeling, de bijwoner.

Nadat hij zich zal verkocht hebben, zal er toch te allen tijde lossing, een naar het getal van de jaren, dat hij nog dienen moest, berekend losgeld (Vs. 50-52), voor hem zijn; een van zijn

natuurlijke broeders, die tot zijn naaste bloedverwantschap behoren, zal hem lossen; opdat hij zo spoedig mogelijk weer los worde.

Of wanneer hij deze niet heeft, of deze zelf te arm zijn, zijn oom, broeder van zijn vader, of de zoons van zijn oom zal hem lossen, neef, of die uit de naasten van zijn vlees van zijn geslacht is, die met hem tot hetzelfdegeslacht behoort, zal hem lossen; of heeft zijn eigen hand wat, gedurende zijn diensttijd, verkregen, dat hij zichzelf vrijkopen kan, dat hij zichzelf lost.

Onder vreemdelingen zijn in het algemeen te verstaan alle niet-Israëlieten, de afstammelingen van andere volken, tegenover de inwoners of de nazaten van Abraham, Izak en Jakob, aan wie de Heere het land Kanaän tot een bezitting wilde geven. Die vreemdelingen nu, welke een blijvende woonplaats in het land hadden gevonden en door het bezit van huizen op een bepaalde plaats (maar niet door het bezit van grond, wat naar de wet niet geoorloofd was) zich tot inlanders hadden gemaakt, zonder toch in de godsdienstige gemeenschap van Israël te zijn opgenomen, (werden zij dit, dan behoorden zij tot de proselieten, (zie Le 17.9) worden in de Hebreeuwse grondtekst bijwoners genoemd (Luther: huisgenoten, Exodus. 12:45 Leviticus. 25:6, of gasten, Leviticus. 25:35,40,45); zij konden een vermogen verwerven en, zoals op deze plaats blijkt, Hebreeërs in dienst nemen. De anderen die zich slechts tijdelijk in het land ophielden en eenvoudig vreemdelingen genoemd werden (Deuteronomium. 14:21), zochten een onderkomen in Israëlitische gezinnen (huisgenoten of gasten in de eigenlijke zin), of traden als gehuurde knechten in Israëlitische dienst (huurlingen, Exodus. 12:45 en dagloners). In Vs. 35 en 40 van dit hoofdstuk is volgens de samenhang zonder twijfel aan de betrekking van een huisgenoot (Exodus. 3:22) te denken, en heeft Luther dus zeer juist dit woord door "gast" vertaald. Reeds vroeger (Vs. 25 vv.) zagen wij de plicht van de naaste bloedverwanten jegens een van zijn erfbezitting in grond beroofde Israëliet voorgesteld, om namelijk voor hem op te komen en in zijn plaats de lossing van hetgeen hij uit nood had moeten verkopen, te bewerken; want in geen ander geval dan in dringende nood, om zich en de zijnen bij het leven te behouden, mocht een Israëliet zijn grondbezitting verkopen. Zo was een verkopen uit winstbejag of om andere oorzaken reeds daardoor onmogelijk gemaakt, dat over het algemeen geen werkelijk verkopen maar slechts een tijdelijk verpachten bestond (Vs. 23). Om deze verplichting tot lossing wordt zulk een nabestaande de losser (Goël) genoemd. Wij zien echter uit het behandelde, dat ook daar, waar een Israëliet zijn persoonlijke vrijheid verloor, de naaste van zijn betrekkingen verplicht was hem door betaling van het losgeld zijn vrijheid weer te verschaffen. Het geheel was toch meer een plicht van vrijwillige liefde, welke met een belangrijk offer verbonden was, dan een plicht van wettische dwang, zoals het bij Genesis 38:8 besproken Leviraatshuwelijk, zonder dat zoals hierbij ergens in de wet wordt gezegd dat hij, die aan deze plicht zich onttrok, een smaadheid op zich moest nemen; veeleer plaatst de wet de bereidwilligheid van de naaste betrekkingen op de voorgrond om voor het familielid, dat goed of vrijheid verloren heeft, op te komen, zij geeft hun het recht daartoe en stelt de voorwaarden vast, waaronder die daad van bloedverwantschappelijke liefde kan worden verricht. De wet kon des te meer de eigenlijke dwang ter zijde stellen, daar zij er reeds elders voor gezorgd had, dat iedere Israëliet, die erfgoed of vrijheid verloor, ook wanneer niemand van zijn bloedverwanten zich over hem ontfermde, eindelijk toch weer tot zijn bezitting en zijn geslacht kwam. In liederen en leerredenen wordt Christus niet zelden onze Goël

genoemd; dat woord staat echter ook in de grondtekst en wel in Job 19:25 waar het met "Verlosser" en niet "Losser" vertaald is.

En hij zal, wanneer hij in staat is om zichzelf te lossen, met zijn koper rekenen van dat jaar af, dat hij zich aan hem verkocht heeft, tot het Jubeljaar toe, hoeveel jaren dit zijn; alzo dat het geld van zijn verkoping, de prijs waarvoor hij zich verkocht heeft, zal zijn naar het getal van de jaren, over deze jaren gelijk verdeeld, naar de dagen van een dagloner zal het met hem zijn, de jaren gedurende welke hij gearbeid heeft, zullen als die van een arbeider om loon, die zijn bepaalde uren gearbeid heeft endaarvoor een vast loon ontvangt, gewaardeerd en van de koopsom afgetrokken worden.

Indien nog vele van die jaren zijn, naar die, naar het getal heirvan, zal hij tot zijn lossing van het geld, waarvoor hij gekocht is, hetzij veel of weinig, weergeven.

En indien er nog weinige van die jaren overgebleven zijn, tot aan het Jubeljaar, zo zal hij met hem, naar die jaren, rekenen; naar zijn jaren zal hij zijn lossing weergeven; de jaren van zijn diensttijd, berekend naar het loon van een gehuurde arbeider, van de hoofdsom aftrekken.

Als een dagloner zal hij van jaar tot jaar 1) bij hem zijn; men, geheel Israël, in wiens midden de vreemdeling als bijwoner leeft en zich een van Israëls zonen tot knecht koopt, zal zijn heer over hem geen heerschappij doen hebben, zoals over de slaven, met wreedheid voor uw ogen, 2) maar veeleer daarop zien, dat hij als een arbeider, die jaar op jaar arbeidt, gehouden wordt.

Van jaar tot jaar, d.i. als een voor jaren gehuurde dagloner.

Wanneer men bespeurde, dat een dienstknecht door zijn meester met wreedheid gekweld werd, zo moest de overheid met haar gericht tussenbeide komen, om dit te beletten.

En is het, dat hij hierdoor, zoals eerder (Vs. 48-52) is voorgesteld, niet gedurende zijn diensttijd gelost wordt, zo zal hij in het Jubeljaar zonder losgeld vrij uitgaan, hij en zijn kinderen met hem.

Want de kinderen van Israël zijn, zoals Ik reeds (Vs. 42) gezegd heb, Mij tot dienstknechten, Mijn dienstknechten zijn zij, die Ik uit Egypte gevoerd en Mij daardoor tot een eigendom verworven heb; Ik ben deHEERE uw God, en kan daarom niet toelaten dat een van Mijn volk voor altijd in de macht van een vreemde zou zijn!

Het doel van deze wet is, dat niemand van hen, welke God heeft aangenomen tot kinderen, van Zijn geslacht vervreemd wordt, en op die wijze afgesneden van de zuivere dienst van God zelf.

Het jaar van de vrijlating bracht reeds op zichzelf een rijke zegen mee, deels omdat het niet alleen onder de kinderen van Israël het bewustzijn levend hield, dat zij allen een volk van broeders, een eigendom van de Heere waren en als knechten van God niet knechten van

mensen zouden worden, maar ook die stoornissen en verwarringen van oorspronkelijke rechts- en bezitsbetrekkingen, welke in de loop der tijden waren ontstaan, weer ophief en elke 50 jaar de staat als met nieuwe kracht uit al wat zijn aan God ondergeschikte grondslagen met verwoesting bedreigde, deed opstaan, maar daardoor evenzeer geweldige omwentelingen als het aangroeien van het geslacht van de burgers zonder geld en zonder land, de zogenaamde proletariërs, verhinderde. Evenwel behoort dit alles slechts tot de heilzame en onmiddellijke gevolgen, het is niet de eigenlijke betekenis en het bepaalde doel van deze instelling. Die betekenis, dit doel is veeleer: "een grote afschaduwende voorspelling te zijn, eenmaal door tijd en eeuwigheid te vervullen".

"Een voorbeeld van het grote wereldjaar van de verlossing, als alle dienstbaarheid een einde heeft, alle schuld uitgedelgd, al het verlorene herkregen is en een nieuwe wereldtijd beginnen zal.".

Als voorspelling en voorbeeld wordt het jaar van de vrijlating dan ook overal in de schriften van profeten en apostelen voorgesteld Jesaja 61:1 vv. Luk.4:17 vv. Hand.3:19 vv. Rom.8:19 vv.). Met de grote Verzoendag, de komst van Christus in het vlees en Zijn offer voor de zonden van de wereld, nam de tijd van vrijheid dan ook werkelijk een aanvang, welke tijd aangekondigd werd door het alle landen doordringend bazuingeschal van het Evangelie (Rom.10:18; 2 Kor.6:2). Voleindigd zal die tijd worden, als de laatste bazuin slaat, wanneer de verlossing uit de macht van de laatste vijand komt, d.i. van de dood, die verslonden wordt en alles zal vervuld worden, wat God heeft gesproken door de mond van al Zijn heilige profeten van het begin van de wereld af (1 Thess.4:16; 1 Kor.15:52 vv. Hand.3:21). Men heeft berekend dat de verschijning van Christus in het vlees in de 84ste Jubeljaarperiode sedert de schepping van de wereld en ook Zijn dood in een Jubeljaar valt, maar al kan bij de moeilijkheden, die de bijbelse tijdrekenkunde oplevert, iets zekers daarover niet gezegd worden, zo geloven wij toch dat de dag des Heeren nog veel verrassender ophelderingen over de verwonderlijk diepe en goddelijk grote plannen van de gehele heilsgeschiedenis, zelfs in uiterlijke en tijdelijke dingen, geven zal, dan wij ons nu nauwelijks kunnen voorstellen.

Ontegenzeglijk wordt door deze voorschriften symbolisch voor ogen gesteld, wat de Heere in latere eeuwen laat zeggen: Gij zijt duur gekocht, wordt geen dienstknechten van mensen 1 Corinthiers. 7:23)

HOOFDSTUK 26.

GEDREIGDE VLOEK EN BELOOFDE ZEGEN.

Vs. 1-46. Daar de Heere nu genaderd is tot het einde van de wet, die Hij de kinderen van Israël door Mozes wilde geven naar het met hen opgericht Verbond, laat Hij nu ook bekend maken welke zegen zij van Hem mogen verwachten, wanneer zij in Zijn instellingen wandelen en Zijn geboden houden; maar ook laat Hij hun betuigen, welke straffen hen in steeds toenemende graad zullen treffen, wanneer zij Hem niet gehoorzaam zijn en met hardnekkige ongehoorzaamheid zich tegen Hem en Zijn voorlopige oordelen zullen verzetten. Dan zal Hij hen aan gevangenschap en zware ellende overgeven en zich eerst dßn over hen ontfermen, wanneer zij hun schuld belijden en zich onder Zijn machtige hand verootmoedigen.

Gij zult u naar het oorspronkelijk gebod (Exodus. 20:2-5), waarvan de getrouwe en gemoedelijke volbrenging die van alle andere geboden ten gevolge heeft, geen afgoden maken (Leviticus. 19:4), noch gesneden beeld van de ware God, noch opgericht standbeeld van dieGod zult gij u stellen, zoals de heidenen zulke standbeelden hebben van hun goden (Exodus. 23:24), noch gebeeldhouwde steen, 1) stenen beeld in uw land zetten, om u daarvoor te buigen; want Ik ben de HEERE uw God, die gij alleen zult dienen, en niet de afgoden. En hoe gij Mij zonder al deze soorten van beelden op de rechte wijze dienen kunt, heb Ik u in de wet over het heiligdom, de heilige gaven en tijden duidelijk genoeg gezegd.

Deuteronomium. 5:8; 16:22 Psalm. 97:7

Bij het verbod van geen afgoden te dienen, of gesneden beelden te maken, wordt nu ook nog gevoegd, dat, omtrent het vervaardigen van stenen beelden, een afgodsbeeld uit steen gemaakt om zich daarvoor neer te buigen. Deze afgodsbeelden van steen zijn wel te onderscheiden van gedenkstenen.

Mijn Sabbatten, 1) de heilige feest- en rusttijden, waarover in hoofdstuk 23 en 25 gehandeld is, zult gij dan houden en Mijn heiligdom zult gij vrezen, dat Ik in uw midden heb opgericht, om onder u te wonen, zodat gij, zowel priesters als volk, altijd met heilige eerbied hiertoe nadert (hoofdstuk 22): Ik ben de HEERE! (Leviticus. 19:30).

De Sabbat is een instelling van de Heere. Nu weet gij, hoe Mozes in de Naam des Heeren niets geduriger voor het oor van Israël herhaalt, dan dat al deze heiligheden de rechten en instellingen en geboden van de Heere zijn. En dat moest. Want in Israël zat juist dezelfde zonde, die ook gedurig in uw hart sluipt, om wel, ja, God de ere te willen geven, mits het geschieden kon naar eigen inzicht en uit eigen aandrift, naar de prikkel van het eigen hart. En wat Israël niet wilde, en wat gij van nature ook niet wilt, dat is dienen uit gehoorzaamheid; omdat Hij het u geboden heeft, en omdat Hij het u heeft ingezet. Gij wilt dan wel iets voor uw God doen. O, gij zou alles voor Hem over hebben. Alleen maar, de Heere moet het niet van u in de weg van gehoorzaamheid vorderen. Veeleer moet Hij het aan u overlaten, dat gij het uit eigen aandrift doet. En dan zult gij, al wat gij slechts vermoogt, aan uw God toewijden. In

lust, om uw God de ere te geven, zult gij met de beste wedijveren. Alleen maar die ene eer, dat Hij als uw Souverein en Koning zelf bepalen zal, wat gij voor Hem doen zult, die ere gunt gij Hem niet. En dat is het nu juist, wat uw Sabbat u telkens weer prediken komt: "God heeft mij ingezet." Van God ben ik verordend.

Deze beide verzen behoren in het verband niet meer tot het vorige hoofdstuk, maar vormen de inleiding op het volgende; daarom moet men aan de oude verdeling in hoofdstukken boven de nieuwe de voorkeur geven (zie Ge 32.2). Terwijl de wetgeving op Sinaï nu haar einde bereikt (Vs. 46), keert zij tot haar begin terug, stelt nog eenmaal het eerste gebod voor, dat alle volgende in zich bevat en ontwikkelt verder de daar beloofde zegen en gedreigde vloek. Beiden, vloek en zegen, worden hier uitdrukkelijk op alle geboden toegepast, en zo strekt dit hoofdstuk tot rechtvaardiging van de wijze, waarop Luther in zijn catechismus de 10 geboden behandeld heeft, die namelijk de woorden (Exodus. 20:5,6) aan het slot van het eerste hoofdstuk gesteld heeft (zie Ex 20.6)

a) Indien gij nu in deze Mijn instellingen welke op de ware Godsverering betrekking hebben, wandelen en ook Mijn andere geboden, die Ik als uw God en Heere u gegeven heb, houden, en die doen zult;

Deuteronomium. 28:1

Zo zal Ik u in het land, waarin Ik u nu leid, uw regens geven op hun tijd, zowel vroege als late regen (Deuteronomium. 11:14), en het land zal zijn inkomst geven en het geboomte van het veld zal zijn vrucht geven.

En de dorstijd zal u reiken tot de wijnoogst, en de wijnoogst zal reiken tot de zaaitijd, 1)zodat gij met het oogsten en inzamelen van de zegen van de velden, wijnbergen enz. werk genoeg hebt, zo rijkelijk zal die zegen u toevloeien, en gij zult uw brood eten, niet alleen tot voorziening in uw nooddruft, maar ook tot verzadiging toe, en gij zult zeker, zonder zorg voor uw onderhoud (Leviticus. 25:18 vv.), in uw land wonen.2)

Hiermee wordt aangeduid, een zeer overvloedige oogst, indien Israël in de wegen van de Heere zou wandelen. Het dorsen begint tegelijk met de oogst, einde april, de wijnoogst valt in september voor en het zaaien neemt een aanvang eind oktober of begin november.

Zoals het boek van het Verbond (Exodus. 20:22-23:19), dat de grondtrekken van de rechte betrekking van Israël, de plichten die uit zijn Verbondsbetrekking tot Jehova voortvloeien, in zich bevat, met beloften en bedreigingen eindigt (Exodus. 23:20-33), alzo sluit nu ook de Sinaïtische wetgeving in het algemeen, nadat zij de innerlijke, de geestelijke betekenis van de gehele Verbondsinstelling heeft ontwikkeld, met een zeer uitvoerige voorstelling: allereerst van de zegen, die op de getrouwe opvolging van Gods geboden rust, daarna van de vloek, waardoor hun overtreding gevolgd wordt. Terwijl echter die beloften en bedreigingen aan het einde van het boek van het Verbond meegedeeld, slechts op de beërving van het land van belofte betrekking hadden, zien de beloften in dit hoofdstuk op de zegeningen, welke Israël in het reeds verkregen land zal genieten en de bedreigingen op de strafgerichten, waarmee het

daar zal bezocht worden; want de tijd is nu gekomen, dat het volk weer van Sinaï zal opbreken en zijn erfenis aanvaarden. Nog uitvoeriger worden de zegen en vloek van de wet, na herhaling van deze, ontwikkeld in Mozes' 5de boek, als Israël reeds staat aan de grenzen van het heilige land (Deuteronomium. 28-30). Wat nu het klimaat van het heilige land aangaat, waarop Vs. 3 en 4 betrekking hebben, merken wij op, dat Palestina onder 32 graden noorderbreedte gelegen, over het algemeen een gematigd warm klimaat heeft en het gehele jaar door een slechts geringe wisseling van lengte van de dagen (de langste dag duurt 14 uur, 12 minuten, de kortste 9 uur, 48 minuten (zie Ex 12.2). Toch is de warmte in de onderscheiden streken, naardat zij gelegen zijn, zeer verschillend. Het sterkst is zij in de Jordaanvlakte, waar de hitte in de zomer door de steile bergwanden aan beide zijden, ten gevolge waarvan de afkoeling door de westenwind onmogelijk is, zeer drukkend en verzengend wordt; minder drukkend is zij in het lage land bij de Middellandse Zee; terwijl in Galiléa en op het gebergte Efraïm en Juda de lucht veel frisser is en er slechts op enkele dagen door sterke zuidenwinden een drukkende hitte heerst. In de winter valt dikwijls (maar gewoonlijk pas in februari) op het gebergte veel sneeuw, die echter zelden lang blijft liggen; alleen de top van de Hermon is altijd met sneeuw bedekt, ook als in zijn dalen de heerlijkste lente- en zomerwarmte heerst. Onder winter is slechts die tijd van het jaar te verstaan, waarin koude noordwestelijke en noordelijke winden waaien, die regen, onweer en sneeuw aanbrengen, zonder dat de grond ooit bevriest. Hij begint met de zogenaamde vroege regen na de dag- en nachtevening in de herfst, waarmee het burgerlijke jaar zijn aanvang neemt; doch niet opeens, maar geleidelijk, waardoor de landbouwer gelegenheid ontvangt om zijn koren- en gerstvelden te bezaaien. Gedurende de maanden november en december valt de regen dan meest in sterke stromen; later keert die regen slechts na langere tussenruimten terug, maar houdt 's winters nimmer geheel op. De gehele regentijd, die de winter vormt, eindigt met de late regen in maart, eer dat men het wintergraan begint te maaien en het zomerkoren te zaaien; gewoonlijk duurt die slechts enige dagen, menigmaal alleen enige uren. Dan begint de zomer, van april tot oktober, wanneer gewoonlijk in het geheel geen regen valt en de hemel bijna altijd helder is, zodat dan ook in 1 Samuel. 12:17 vv. regen en onweer als aan wonder vermeld worden. Nu neemt de hitte met de dag toe, totdat zij in augustus bijna ondraaglijk wordt, terwijl dan in september de nachten koeler worden, die de hitte overdag temperen en de buitengewoon sterke dauw van de nacht gras en planten voor verdorren bewaart.

Ook zal Ik, opdat gij de vrucht van het land in rust en blijmoedig genieten moogt, vrede geven in het land, a) dat gij als een kudde, welke in een goede weide rustiggelegerd is, zult te slapen liggen en niemand zij, die verschrikt, 1)daar de goede Herder (Psalm. 23) over u de wacht houdt; en Ik zal het boos, verscheurend en gevaarlijk gedierte uit het land doen ophouden, en het zwaard zal door uw land niet doorgaan, 2) geen van de omringende volkeren zal het wagen u de oorlog aan te doen.

Job 11:18,19

Dit is een sierlijke schildering van een volmaakte rust van een volk, en Jesaja beeldt de overvloedige vrede en de grote uitbreiding van de Kerk bijna op gelijke wijze aldus af: Uw poorten zullen steeds openstaan, zij zullen overdag, noch 's nachts niet gesloten worden. Jesaja 60:11 Jer.30:10 Ezech.34:28 Micha 4:3).

Het beeld is ontleend aan het legeren van het vee in een goede weide, beschermd tegen de aanvallen van het roofgedierte en van de dief en moordenaar. De Heere stelt zich hier voor als de goede Herder, die Zijn volk in veiligheid zal doen neerliggen.

En gij zult, wanneer een volk het zal wagen u in uw land aan te vallen, uw vijanden door Mijn machtige hulp dadelijk vervolgen, en zij zullen voor uw aangezicht door het zwaard, waarmee zij u vervolgen, vallen, zodat zij niet andermaal beproeven u aan te tasten.

a) Vijf uit u zullen honderd vervolgen en honderd uit u zullen tienduizend vervolgen; zo krachtig zal Ik u bijstaan en niet toelaten dat zelfs de grootste overmacht, welke u aanvalt, iets tegen u uitricht, en uw vijandenzullen in ieder geval voor uw aangezicht door het zwaard vallen, 1)zij komen dan met zulk een overmacht, als zij maar willen.

Jozua. 23:10

Niet alleen vrede in het binnenland, maar ook zegen en voorspoed zou hun deel zijn in hun buitenlandse oorlogen. De Heere zou zich in Zijn heerlijkheid en macht zo openbaren ten gunste van Zijn erfvolk, dat ook de machtigste vijand niet tegen hen bestand zou zijn.

En Ik zal in de rustige vredevolle dagen, die Ik u ongestoord zal bewaren, Mij met de heerlijkste u toegedachte zegen tot u wenden, 1) en zal u in getal en volksmenigte, volgens de aan Abraham gegeven belofte, (Genesis 17:4 vv.) zeer vruchtbaar maken, en u vermenigvuldigen; en Mijn Verbond dat Ik met hen heb opgericht, zal Ik met u bevestigen.2)

Mij tot u wenden, d.i. op deelnemende wijze Mij tot u keren, mijn gunstrijk aangezicht tot u wenden.

Duidelijk geeft de Heere hier aan, dat al de weldaden, welke Hij belooft, uitvloeisels zijn van het Verbond, dat Hij met hen opgericht heeft. De weldaden opgesomd, zijn Verbondsweldaden.

En gij zult het oude, dat verouderd is, de opbrengst van het vorige jaar (Hoogl.7:9) eten; en het oude zult gij vanwege het nieuwe, de nieuwe oogst, uitbrengen, 1) om daarvoor plaats te maken in uw schuren.

Hiermee wordt de vrees weggenomen voor gebrek aan voedsel, bij vermeerdering en toeneming van de bevolking. De Heere belooft hun, dat de oogst van koren en wijn zo overvloedig zou wezen, dat zij gedwongen zullen worden, door het uitbrengen van de oude, plaats te maken voor de nieuwe oogst.

En a) Ik zal Mijn tabernakel in het midden van u zetten 1) en Mijn ziel zal van u niet

walgen, alsof Ik verdrietig over u worden en Mijn genadige hand van u terugtrekken kon.

a)Ezech.37:26; 2 Kor.6:16

Het wonen van God in het midden van Zijn volk voorgesteld door: Ik zal mijn tabernakel in het midden van u zetten, geeft aan een volheid van zegeningen, een rustig en zeker wonen. In de woestijn moest de tabernakel gedurig verplaatst worden, maar in het beloofde land zou die tabernakel een vaste woonplaats hebben, en dat zou het bewijs zijn, dat Israël rustig mocht vertoeven onder Zijn wijnstok en vijgeboom. De grondtekst laat dan ook de vertaling toe: Ik zal mijn woning onder u oprichten.

En Ik zal in het midden van u wandelen, 1) niet maar in het heiligdom Mijn woning onder u hebben, maar ook daaruit gaan en werkzaam onder u verkeren, en zal u tot een God zijn, Mij kennelijk op al uw wegen en gangen als uw God openbaren; en gij zult Mij tot een volk zijn, ook aan de andere kant in Mijn zegenende nabijheid en zaligende gemeenschap u verblijden en u als Mijn volk gelukkig voelen.

Het wandelen van God in het midden van Israëls volk ziet niet op de begeleiding van het volk op zijn tocht, maar betekent, het wandelen van God onder Zijn volk in Kanaän, waardoor Hij zich steeds aan het volk zal betonen, als hun God te zijn, hetgeen Hij, tot Zijn eigendom gemaakt, in steeds inniger levensgemeenschap met Zich zet en het alle heilsgoederen van Zijn genadeverbond toeschikt.

Ik ben de HEERE uw God, die u uit het land van de Egyptenaren uitgevoerd heb, opdat gij hun, van de Egyptenaren, slaven niet zou zijn, 1) maar Mijn volk; en Ik heb de disselbomen 2) van uw door hen u opgelegdjuk verbroken, en heb u doen recht opgaan; 3) want nu drukt en buigt u geen juk meer neer, zoals voorheen; maar dat is echter eerst het begin van Mijn wegen met u, welke Ik Mij heb voorgenomen.

Gedurig wordt Israël gewezen op dit veelbetekenende feit, opdat het nooit zou vergeten, dat het als een volk van slaven, door God tot Zijn volk was aangenomen. Onderscheidene malen wordt het erop gewezen (Exodus. 20:2; 22:33 Deuteronomium. 4:37; 7:8,14; 16:6, Richteren. 2:1; 6:9; 1 Samuel. 10:18). De uitvoering wordt dan ook wel genoemd, het fundament en begin van de burgerstaat.

De disselbomen zijn de stangen, die het lastdier op de nek als juk worden gelegd (Jeremia. 27:2), om zijn nek te buigen en het tot de arbeid aan te zetten. Met de last van zulk een juk had Egypte de Israëlieten neergedrukt, opdat zij niet meer opgericht zouden kunnen gaan, totdat God door verbreking van het juk, hen weer bracht tot een opgerichte gang. Zoals het juk beeld is van de druk, die terneer buigt, zo is het met opgericht hoofd gaan beeld van de bevrijding van de dienstbaarheid.

God stort hier zo heel Zijn liefdevol hart voor Israël uit, zoals na de zondvloed voor Noach en zijn huis (zie Ge 9.17). Gij, vader, meent het goed met uw mensenkinderen; Gij hebt het bloed van Uw Zoon bereid en biedt het de zondaars aan; Gij wilt dat zij met de hand van het geloof aannemende wat Gij hun aanbiedt, zich daaraan zullen verkwikken en die gave in hun hart wegleggen. Maar zie, is niet voortdurend de hele wereld U tegen? Gij bouwt hier, Gij bouwt daar, maar de wereld werpt alles neer. Daarom verkrijgt zij ook Uw heil niet, maar

blijft in de dood en heeft geen deel aan het rijk, waar vromen worden vergaderd, die hun God hier volgden.

a) Maar1) indien gij Mij niet zult horen, en al deze geboden niet zult doen, welke Ik u van Exodus. 20 af tot Leviticus. 25:55 geboden heb.

a)Deuteronomium. 28:15 Klaagl.2:17 Mal.2:2

Met Vs. 14 begint de Heere met de bedreiging van de straffen, welke Hij zal doen komen over Zijn volk, indien zij niet naar Zijn geboden zullen luisteren. Vier verschillende graden van strafoefeningen laat de Heere aankondigen. In Vs. 18-20 wordt de eerste graad; Vs. 21 en 22 de tweede; Vs. 23-26 de derde, en Vs. 27-33 de vierde of hoogste graad aangekondigd, terwijl in Vs. 16 en 17 met de straffen in het algemeen wordt gedreigd.

En zo gij Mijn instellingen smadelijk zultverwerpen en zo uw ziel van Mijn rechten zal walgen, 1) dat gij moedwillig niet doet al Mijn geboden, want voor menselijke zwakheidszonden heb Ik u in de offers een verzoeningbereid, om Mijn Verbond te vernietigen, te verbreken en te niet te doen.

Walgen, in de zin van, een afkeer hebben.

Dit, namelijk wat uw volhardende ongehoorzaamheid en uw verachting van Mijn verbondsgenade ook verdient, zal Ik u ook doen, dat Ik over u stellen zal verschrikking, 1)u bezoeken met verschrikkelijke dingen, met tering en koorts, die de ogen verteren, en de ziel pijnigen; 2) gij zult ook uw zaad tevergeefs zaaien en uw vijanden zullen dat, wat daaruit groeit, de oogst opeten (Richteren. 6:3 vv.).

1)Verschrikking. Onder verschrikking hebben wij te verstaan, wat onmiddellijk daarop volgt: 1e. tering en koorts; 2e. zaaien, zonder te kunnen oogsten, en 3e. verslagen worden door de vijanden.

Die de ogen verteren en de ziel pijnigen. De ogen zijn hier genomen voor het levenslicht en de ziel voor het leven. De bedoeling is daarom, dat, én door de tering, én door de koortsen, en dat wel ontstekingskoortsen, het levenslicht zal uitgeblust worden en het leven weggenomen. De tering komt in Palestina zelden voor, slechts in de hoger gelegen streken.

Daartoe zal Ik Mijn aangezicht in vijandschap tegen u zetten, 1) dat gij geslagen zult worden voor het aangezicht van uw vijanden en voor hen vluchten moet; en uw haters zullen over u heerschappij hebben en a) gijzult, door de voortdurende nederslagen moedeloos en vertwijfeld, vluchten, als iemand u vervolgt (Vs. 36 Richteren. 6:2).

Spreuken. 28:1

Deze bedreiging staat haaks tegenover de belofte in Vs. 9 gedaan, en vandaar hetgeen volgt: dat zij zullen vallen in de handen van hun vijanden, ja, met de uiterste lafhartigheid zullen vervuld worden.

En zo gij Mij tot deze dingen toe, in weerwil van deze aanvankelijke tuchtigingen, die uw berouw en uw bekering bedoelen, nog niet horen zult, Ik zal nog daartoe doen, om u zevenvoudig over uw zonden te tuchtigen.

Want Ik zal de hovaardigheid van uw kracht 1) verbreken, en zal uw hemel, de hemel in uw land, als ijzer maken en uw aarde, de vruchtbare bodem van uw land, als koper dat die geen zegen, deze geen vrucht zal geven.

In het Hebreeuws Ethgeoon uzkem, de hoogheid, of hovaardigheid van uw kracht of sterkte. Hiermee wordt aangeduid, datgene, waarop een volk zijn macht grondt. In dit geval, de vruchtbaarheid van de bomen en de overvloed van de oogst. God zou echter die hoogmoed zo verbreken, dat de hemel als van koper zou zijn en de aarde van ijzer, d.i. dat er geen regen zou neerstromen en de aarde geen grasscheutjes zou voortbrengen vanwege de felle droogte.

En uw macht, welke gij aan de landbouw besteedt, zal ijdel verdaan worden; 1) en uw land zal zijn inkomst niet geven, en het geboomte van het land zal zijn vrucht niet geven (1 Kon.17:1; 18:5 vv.).

IJdel verdaan worden, in de zin van, tevergeefs aangewend worden. Al uw arbeid zal vruchteloos zijn.

En zo gij met Mij in tegenheid wandelen 1) zult en Mij niet zult willen horen, uw tegenstand tegen Mij ook bij zulke kastijdingen voortzet en in opstand toeneemt, zo zal Ik over u, naar uw zonden, in evenredigheid van de klimmende ongehoorzaamheid, zevenvoudig slagen toedoen, u bij toeneming tuchtigen.

In tegenheid wandelen geeft aan, een vijandelijke houding aannemen, God de nek toekeren en zich tegen Zijn wil verharden. In tegenheid wandelen is het tegenovergestelde van, wandelen met God, voor Zijn aangezicht, wandelen in oprechtheid. Anderen zijn van mening, dat dit betekent, in vijandelijke houding tegen God verkeren. De bedoeling is vrijwel hetzelfde.

Want Ik zal onder u zenden het gedierte van het veld, beren en leeuwen, die u beroven en uw vee uitroeien, en u verminderen zal; 1) en uw wegen zullen woest worden;
2)

U verminderen. Dat is, door onvruchtbaarheid, door kinderloosheid het getal van het volk verminderen. Beroving van vee en kinderloosheid is nu de straf die volgen zal.

Het woest worden van de wegen, is gevolg van de vermindering van het volk. Ten gevolge van het inkrimpen van de bevolking, zullen de wegen zo weinig gebruikt worden, dat zij, in plaats van goede heerbanen, woeste wegen, ongebaande wegen zullen worden.

Indien gij nog door deze dingen Mij niet getuchtigd zult zijn, tot berouw en bekering, maar nog verder met Mij in tegenheid wandelen;

a) Zo zal Ik ook met u in tegenheid wandelen en Ik zal u ook zevenvoudig over uw zonden slaan (Vs. 21).

2 Samuel. 22:27 Psalm. 18:27

Want Ik zal door gruwzame en machtige vijanden, die Ik in uw land zend, een zwaard 1) over u brengen, dat de wraak van het door u ontheiligde Verbond wreken zal2) zodat gij om aan dit zwaard te ontkomen, in uw versterkte steden vergaderd zult worden; dan zal Ik u toch straffen en de pest 3) in het midden van u zenden, die u verwoesten zal, en gij, die door de pest gespaard zijt, zult door hongersnood tot de overgave gedwongen, in weerwil van alle tegenstand, in de hand van de vijand overgegeven worden.

Nu kondigt God aan, bij steeds toenemende goddeloosheid, oorlog, pest en hongersnood Jesaja 15:18; 16:4) Jer.15:2-4; 44:12,13 Ezech.6:11,12; 14:21

Dat de wraak van het Verbond wreken zal. Hiermee spreekt God het uit, dat de straf komen zal, om de schending, de verbreking van het Verbond door het volk te wreken.

Zij zouden vluchten in hun versterkte steden, maar ook dat zou hen niet baten, want dan zou de pest hen overvallen.

Als Ik u bij de derde plaag, de hongersnood, de staf van het brood 1) zal gebroken en de hoeveelheid brood zo zal verminderd hebben, dan zullen tien vrouwen uw brood in één oven bakken, dat één enkele bakoven (zie "Ex 16.24) voor 10 gezinnen plaats genoeg heeft, terwijl anders ieder gezin een afzonderlijke oven heeft, en zullen uw brood bij het gewicht weergeven; daar een ieder slechts een zeer klein, nauwkeurig afgepast deel verkrijgt, in plaats van naar welgevallen te kunnen nemen, en gij zult eten, maar niet verzadigd worden, op zijn meest voor hongersnood bewaard blijven (2 Koningen. 6:25 vv. Jer.14:18 Ezech.4:16; 5:12).

Behalve het lichamelijk wezen van het schepsel, moeten wij arbeiden een verdere zaak te zien, nl. de zegen van God in het schepsel, die voortkomt van Zijn woord, besluit en verordening, waardoor het bekwaam en krachtig gemaakt wordt, om onderhoud en voedsel te verlenen. Dit noemt de Schrift, de staf van het brood. En zo is het in waarheid, want, evenals een oud en onmachtig mens ter aarde valt, indien zijn staf hem ontrukt wordt, alzo wordt het beste schepsel, dat tot ons gebruik dient, zonder Gods zegen, ons onvruchtbaar.

Als gij hierom ook Mij niet horen zult, maar met Mij wandelen zult in tegenheid en uw weerspannigheid nog vermeerdert;

Zo zal Ik ook met u in zeer grimmige, verhoogde tegenheid wandelen, en Ik zal u ook zevenvoudig over uw zonden tuchtigen.

Want gij zult door de vreselijkste hongersnood gefolterd, in vertwijfeling uw kinderen doden en het vlees van uw zonen eten en het vlees van uw dochters zult gij eten 1) (2 Koningen. 6:28 vv. Klaagl.2:20; 4:10).

Het vlees van uw zonen eten en het vlees van uw dochters eten, is de uiterste daad van vertwijfeling, waartoe Israël zal komen, als God Zijn oordelen over het volk zendt, die oordelen, welke Hij in de volgende verzen aankondigt.

En Ik zal, bij de algemene verwoesting door de hand van de overwinnende vijanden uw hoogten verderven, de op heuvels en bergen opgerichte altaren, waarop gij naar de wijze van de heidenen geofferd hebt, en uw zonnebeelden, uw aan de goden gewijde zuilen (2 Kron.34:4,7) uitroeien en zal uw dode lichamen op de dode lichamen, de omgeworpen beelden van uw drekgoden werpen, opdat gij ook in de dood bij hen zijn moogt, vanwie gij u in uw leven niet hebt willen afscheiden, en Mijn ziel zal aan u walgen, dat Ik u wegwerp, zoals men een walgelijke zaak ver wegwerpt.

En Ik zal uw steden, op de sterkte waarvan gij u verlaat, om binnen haar muren Mijn strafgerichten nog verder te weerstaan (Vs. 25), een woestijn maken en uw heiligdommen, de tempel met zijn altaren enheilige sieraden, verwoesten; en Ik zal uw liefelijke reuk niet ruiken, 1) van zo’n ongehoorzaam en verhard volk wil Ik geen offer meer aannemen.

Dat is het reukwerk, dat dagelijks van verscheidene welriekende specerijen aan God in de tabernakel geofferd werd, en daardoor wordt betekend, dat noch hun gebeden verhoord, noch hun offeranden zouden worden aangenomen.

Ja, Ik zal dat land verwoesten, dat uw vijanden, die daarin zullen wonen, de vijandelijke volkeren die het hebben veroverd en het nu zelf gaan bezitten, zich daarover, over die vreselijke verwoesting ontzetten zullen.

Daartoe zal Ik u onder de heidenen verstrooien en een zwaard achter u uittrekken, met getrokken zwaard achter u gaan en u zo ver wegdrijven, dat gij er niet meer aan denken zult om spoedig terug te keren; en uw land zal een aangeven tijd woest, en uw steden zullen een woestijn zijn.

Deze goddelijke bedreigingen omvatten de gehele toekomst van Israël en zijn een zinnebeeldige voorstelling van de oordelen van God, die zich met innerlijke noodzakelijkheid ontwikkelen, in verband tot de ontwikkeling van de zonde; daarom mag men ook niet verwachten dat de latere geschiedenis van het volk de hier voorgestelde volgorde van plagen bevatten en zich chronologisch naar die plagen als naar een reeds vooruitgezet plan richten zal. Wel is deze geschiedenis in haar geheel een tot in het afzonderlijke toe zich vervullende voltrekking van de bedreigingen van God, daar Israël niet wandelde in de wegen van de Heere, integendeel zijn boze aard en voortdurende verharding al meer en meer openbaarde;

vooral is het besluit van deze geschiedenis niets meer dan een verwezenlijking van hetgeen de Heer aan het slot van Zijn rede voorstelt. Opmerkelijk is in deze rede, dat God viermaal (Vs. 18,21,23,27) over een verzwaring van Zijn oordelen, en wel iedere keer over een zevenvoudige verzwaring spreekt; want het gaat hier om Zijn rijk, welks toekomst Hij tegenover de hardnekkigheid van Zijn volk door strafgerichten, om Zijn verbond, welks verbreking Hij aan het die het hebben verkracht, te redden heeft. Dien ten gevolge is de trapsgewijze verzwaring van Zijn oordelen zo ingericht, dat op de eerste trap staat een straf (volkomen onvruchtbaarheid van het land Vs. 18-20); op de tweede twee straffen (uitroeiing van het vee en kinderloosheid, Vs. 21,22); op de derde trap drie straffen (oorlog, pest en hongersnood, Vs. 23-26) eindelijk, op de vierde trap vier straffen (uitroeiing van de gruwel van de afgoderij, verwoesting van steden en heiligdommen, verwoesting van het land en verstrooiing van het volk onder de heidenen (Vs. 23-27)

Dit behoort tot de dichterlijke vorm van de rede, maar doet over het algemeen aan de waarheid van dat wat gezegd wordt, geen afbreuk, maar is daar overal op zijn plaats, waar het hart zo geheel vervuld is met het behandeld wordende onderwerp (zie Genesis 1:27)

Dan zal het land aan zijn Sabbatten een welgevallen hebben, 1) de rust genieten welke daaraan nu vergund is, al de dagen van de verwoesting, en gij zult in het land van uw vijanden zijn; dan zal het land rusten en aan zijnSabbatten een welgevallen hebben, 2) zich hierin verlustigen.

Vanwege de afval van God, zou het volk ook zijn Sabbatjaar niet vieren, maar dan zou door de verwoesting, die komen zou, het land rust genieten.

Zoals de aardbodem onder de druk van de zonden van de mensenkinderen zucht, zo verheugt hij zich ook over de verlossing van de druk en zijn deelhebben aan de zalige rust van de gehele schepping.

Al de dagen van de verwoesting zal het rusten, omdat het niet rust in uw Sabbatten, in zijn Sabbatsjaren, zoals Ik u geboden had (Leviticus. 25:2 vv.), maar door u uit ongehoorzaamheid en vleselijke zin werd nagelaten, alsgij daarin woonde (2 Kron.36:21 zie "Le 25.7).

En aangaande de in de strijd, die de verwoesting voorafgaat (Vs. 27 vv.), overgeblevenen onder u, die ver waren verdreven (Vs. 33), Ik zal in hun hart een weekheid, een bestendig gevoel van vrees, in de landen van hun vijanden laten komen, zodat het geruis van een gedreven blad, de onbeduidendste en onschuldigste zaak, hen jagen zal, en zij zullen vluchten, zoals men vlucht voor een zwaard, als ware het uitgetogen zwaard (Vs. 33) bestendig achter hen, en zullen vallen, waar niemand is, die jaagt, terwijl reeds de vrees alleen hen doet bezwijken.

En zij zullen de een op de ander als voor het zwaard vallen, zoals de door de sikkel gemaaide halmen, waar niemand is, die jaagt, zo vreselijk zal de bestendige angst en zorg zijn; en gij zult voor het aangezicht van uwvijanden niet kunnen bestaan, zodat gij zelfs niet eenmaal daaraan denken kunt, u uit uw gevangenschap te bevrijden.

Maar gij zult, nog voor een groot deel, omkomen onder de heidenen, ten gevolge van de drukkende lasten, die u daar wachten en het land van uw vijanden zal u tot op een zeer gering overblijfsel verteren.

En de overgeblevene onder u, de druk van de ballingschap uithoudende, zullen om hun ongerechtigheid, die hun een loodzware last zal opleggen, in de landen van uw vijanden wegteren; 1) ja, ook om de ongerechtigheden van hun vaderen, welke zij met de hunnen moeten dragen,zullen zij met hen wegteren.

Het woord in de grondtekst betekent eigenlijk: vermolmen, verrotten. Israël wordt hier gedreigd met bijna gehele ondergang, indien zij de rechten en instellingen van de Heere verwerpen. Slechts dan, indien zij tot belijdenis van zonden zullen komen, zal God, om Zijn eeuwig Verbond, het overblijfsel nog genadig zijn.

Dan 1) zullen zij, wanneer zij zo wegkwijnen en nergens rust en vrede kunnen vinden, hun ongerechtigheid belijden, en de ongerechtigheid van hun vaderen met hunovertredingen, waarmee 2) zij tegen Mij overtreden hebben, en ook dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben.

Of, wanneer zij hun ongerechtigheden belijden. Zo luidt ook de Engelse vertaling. Zoals de belofte omtrent de zegen conditioneel is en eveneens de bedreiging van de straf, zo is ook de belofte van een nieuwe bestraling met Gods vriendelijk aangezicht voorwaardelijk. Eerst dan, als Israël zich verootmoedigen zal voor de Heere, zal Hij Zijn Verbond gedachtig zijn.

Vanaf waarmee zij tot in Vs. 41 gebracht zal hebben, is een neven- of tussenzin, die aldus vertaald moet worden: Bij, of vanwege hun overtredingen, waarmee zij tegen Mij overtreden hebben, en ook dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben, wandelde ik ook met hen in tegenheid en bracht hun in het land van hun vijanden.

Dat Ik, juist opdat zij tot deze gezegende kennis zouden raken, ook met hen, zoals Ik (Vs. 28) gezegd heb, toen zij tegen Mij zondigden, in tegenheid gewandeld en hen in het land van hun vijanden gebracht zal hebben, om daar alle (Vs. 36 vv.) gedreigde plagen over hen te laten komen; zo dan 1) onder de lastvan deze plagen hun vroeger onbesneden, 2) voor alle trekkingen van de genade zo ongevoelig en onheilig hart (zie "De 10.16) gebogen wordt, en zij dan, wanneer zij nu beginnen zich te verootmoedigen en de weg van de bekering tot Mij te bewandelen aan de straf van hun ongerechtigheid, welke zij moeten dragen, een welgevallenhebben. 3)

Beter, of veelmeer. Hiermee wordt de voorwaarde, in Vs. 40 het eerste gedeelte begonnen, voortgezet.

Een onbesneden hart is een hart als dat van de heidenen, dat zich tegen God en zijn dienst stelt, een hart, alleen te vermurwen door de oordelen van God. Onbesneden is hier in de zin van onbuigzaam. Een onbesneden hart erkent geen zonde. Slechts dan, wanneer het door de bemoeiingen van God verbroken wordt, komt het tot verootmoediging. Belijden van zonde is

alleen mogelijk, als eerst het hart is vertederd. Vandaar de vertaling van, of veel meer, beter dan, zo dan.

Aan God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend (Hand.15:18). Daarom kunnen wij ons niet daarover verwonderen, dat Hij in dit hoofdstuk niet alleen de beide mogelijkheden: wanneer gij in Mijn instellingen zult wandelen enz. (Vs. 3), en: wanneer gij Mij niet gehoorzaam zult zijn, enz. (Vs. 14) eenvoudig voorstelt, maar als zij later werkelijkheid zijn geworden, ook als de zodanige nader beschouwt en nu met betrekking daarop het gehele raadsbesluit van Zijn goddelijke wijsheid ontdekt. Zij, die niet willen geloven dat de Heilige Schrift werkelijk de openbaring van God is, maar haar alleen houden voor een menselijk produkt, zoals ieder ander boek, komen bij zulke plaatsen als deze zeer in het gedrang en weten zich niet anders te behelpen dan met de jammerlijke uitvlucht dat al dergelijke profetieën, die later zo volkomen en juist vervuld werden, eerst nadat die uitkomst aanschouwd is, zijn geschreven geworden. Maar net zo min iemand loochenen kan, die in een levende God gelooft, dat deze God lang tevoren weet wat geschieden zal eer het geschiedt, net zo min ligt daarin een zwarigheid, dat Hij nu ook over de gebeurtenissen van de toekomst verkondigt wat Hij tot heil van de mensen openbaren wil. En niet alleen maakt Hij hier Zijn oordelen, maar ook het einddoel hiervan openbaar, opdat Zijn volk, wanneer de tijd van de zware tuchtiging aanbreekt, daaronder niet bezwijke, maar zich tot Hem bekere. Om mensenzielen te redden is het wel de moeite waard zich aan mensenzielen te openbaren.

Dat is een gevoelige aandoening over de straf, gepaard met een hartbrekende droefheid, die de uitgevoerde voordelen beschouwt en de billijkheid hiervan erkent. En omdat aan deze hartelijke droefheid is vastgemaakt, dat God zou gedenken aan zijn verbond en aan het land, zo ziet men ook, dat de heilige Psalmzanger, terwijl de Joden in de gevangenis waren, zittende aan de rivier van Babel, en wenende, wanneer zij gedachten aan Sion (Psalm. 137:1), zeer gevoegelijk als de Heere smekende voordraagt, dat de tijd om Sion genadig te zijn, de bestemde tijd gekomen was, omdat Gods knechten een welgevallen hadden aan deze stenen, dat is, daarover gevoelig waren aangedaan (Psalm. 102:12,13); waarin hij waarschijnlijk ziet op de belofte, die in verband met dit vers nu volgt.

Dan, wanneer het zover gekomen en de tijd om Mij te ontfermen, daar is, zal Ik gedenken aan Mijn Verbond met Jakob, en ook aan Mijn Verbond met Izak, en ook aan Mijn Verbond met Abraham zal Ik gedenken, dat toch een eeuwig Verbond zal zijn (Genesis 17:7; 13:15); en aan het land 1) zal Ik gedenken.

Onder land wordt verstaan, zowel het land zelf als zijn bewoners. Dat God eerst spreekt over het Verbond met Jakob, heeft sommigen ertoe geleid, te verklaren, dat God dit hierom gedaan heeft, omdat het Verbond, met Jakob gesloten, het best de Israëlieten nog in het geheugen zat. Ons inziens ten onrechte. Jakob wordt daarom eerst genoemd, omdat zij kinderen van Jakob of kinderen van Israël werden genoemd. Maar opdat Israëls volk zou weten, dat het verbond zeer vast was, daarom deelt God mee, dat Hij het niet alleen met Jakob heeft gesloten, maar ook met de twee andere patriarchen, Izak en Abraham, van wie Jakob de zoon en kleinzoon was.

Als het land nu om hunnentwil zal verlaten zijn geweest, en aan zijn Sabbatten een welgevallen gehad hebben, wanneer het om zijnentwil verwoest was (Vs. 34). en zij aan de straf van hun ongerechtigheid, om de daaruit voortgevloeide heilzame gevolgen (Vs. 40 vv.), een welgevallen zullen gehad hebben, de straf van hun ongerechtigheid, welke zij daarom dragen, en omdat zij, toen zij nog in hun land woonden, Mijn rechten hadden verworpen en hun ziel aan Mijn instellingen gewalgd hadden.

En hierboven is dit ook: 1) als zij in het land van hun vijanden zullen zijn en schijnen door Mij verworpen te zijn a) zal Ik hen niet geheel verwerpen, noch van hen walgen (Vs. 30), om voor altijd een einde van hen te maken, vernietigende Mijn verbond met hen, want Ik ben de HEERE, de Onveranderlijke en de onwankelbaarGetrouwe (Exodus. 3:14), en ben als de zodanige hun God geworden; daarom moet Ik Mij vrij in Mijn onwankelbare trouw aan hen verheerlijken.

Deuteronomium. 4:31 Rom.11:1,26 vv.

Met deze woorden drukt de Heere het duidelijk uit, dat de uitredding van Israël zijn diepste grond heeft in het Verbond, dat niet vernietigd kon worden. God heeft gezworen, dat het nageslacht van Abraham niet vernietigd zou worden. En daarom zal het volk weer terugkeren. De straffen zullen dienen, om bij het volk verootmoediging te wekken, opdat alsdan de Heere Zijn verbond zou gedenken. Hier ontmoeten de conditionele (voorwaardelijke) en de positieve (stellige) beloften elkaar. Hier blijkt het zo duidelijk mogelijk, dat boven alles de raad van de Heere zal bestaan en Hij zijn welbehagen zal doen.

Maar Ik zal, hun ten beste, gedenken aan het eerste Verbond van de voorouderen, met hen opgericht, die Ik uit Egypte voor de ogen van de heidenen uitgevoerd heb, opdat Ik hun tot een God ware. Ik ben de HEERE! -en wil nu op dezelfde wijze en met gelijke bedoeling hen, de nakomelingen, evenzo leiden uit het land van hun ballingschap (Deuteronomium. 30:1-5).

De rede van de Heere neemt hier een beklagende toon aan, waarin men de weemoed over het lijden van het volk ontdekt, maar ook de mildheid van een verzoend hart, dat nu aan dit lijden een einde maakt Voor de hand ligt een toespeling op de Babylonische ballingschap; maar hier is meer; deze woorden wijzen ook op een toekomst, welke Israël nog moet verwachten, (Rom.11:23 vv.; 2 Kor.3:16), en wel nu het voor de tweede maal uit het land van zijn vaderen verdreven en aan de bestraffing van zijn misdaad overgegeven is. De naam Jehova, waarop God zelf (Vs. 44) zich beroept, om te bevestigen, dat Zijn verbond met het uitverkoren volk nog verder van kracht blijft, in weerwil van de tijdelijke krachteloosheid van dit verbond, stelt God voor zoals wij dit bij Exodus. 3:14 vv.; 6:3 ook zo verklaard hebben, als de geheel zelfstandige, met onbeperkte vrijheid regerende Wereldheerser, die in al wat Hij spreekt en voorneemt, waarlijk met zichzelf in overeenstemming is en blijft. "De betekenis van deze naam is dieper dan de zee, zij is ondoorgrondelijk; doch dit zien wij duidelijk: Hij zal zijn-Hij is eeuwig. Hij zal zijn, die Hij is-Hij is onveranderlijk, zonder schaduw van omkering, zichzelf getrouw in woord en daad. Een eeuwig onveranderlijk Wezen"

Over de taalkundige verklaring en eigenlijke uitspraak van het woord heerst in de theologische wereld nog altijd veel onzekerheid, wat samenhangt met de in Le.24:11 en 16 vermelde gewoonten van de Joden, door die naam helemeel niet uit te spreken, maar daarvoor een ander woord te lezen; in het wetenschappelijk spraakgebruik behield men over het algemeen dit woord; de Statenvertaling luidt " *Heere*," maar schrijft overal HEERE, terwijl *Heere* overal staat, waar men in grondtekst *adonai* leest. Tegenwoordig wordt dit onderscheid in spreek- of schrijfwijze door de meesten niet meer gevolgd.

Dit, wat van Exodus. 25 af tot hiertoe bij de geschiedenis tot verklaring van de wet gezegd wordt, zijn die instellingen, en die rechten, en die wetten, welke de HEERE gegeven heeft tussen zich en tussen de kinderen van Israël,
tot verdere ontwikkeling van het met hen gesloten verbond op de berg Sinaï, door de hand van Mozes, die alles, wat de Heere met hem sprak, ook schriftelijk moestoptekenen.

Uit deze woorden blijkt duidelijk, dat deze wetten, rechten en instellingen beschouwd moeten worden als bevelen, welke de God van het Verbond aan de deelgenoten van dat Verbond, hun ten goede, gegeven heeft.

HOOFDSTUK 27.

OVER GELOFTEN EN TIENDEN.

Vs. 1-34. Als een aanhangsel op de Sinaïtische wetgeving volgen nu nog de bepalingen over de geloften, die als vrijwillige daad van godsvrucht eigenlijk buiten de wet stonden, in zoverre zij door deze niet werden geëist, maar ook konden nagelaten worden, zonder dat, daarom het Verbond met God verbroken werd; die echter ook een regeling door de wet nodig hadden, om met de geest van de wet overeen te komen.

Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: Wanneer iemand bij zijn gebed om redding of om de gave van iets goeds, een gelofte voor de Heere zal afgezonderd hebben, dat hij Hem voor die gave iets ten offer wil brengen, naar uw schatting zullen de zielen van de HEERE zijn; gij zult naar priesterlijke schatting tegen geld het beloofde offer van de ziel, d.i. van de persoonlijkheid inruilen, wanneer hij, die het beloofd heeft, zijn gelofte vervult.

Als uw schatting van een man, de regel volgens welke de priester schat, zal zijn van twintig jaar oud, tot een die zestig jaar oud is, dan zal uw schatting voor een man zijn van vijftig sikkels zilver, naar de sikkel van het heiligdom, d.i. voor een man, 50 zilveren sikkels.

Maar is het een vrouw, dan zal uw schatting zijn dertig sikkels.

En is het van een, die vijf jaar oud is, tot een die twintig jaar oud is, zo zal uw schatting van een man twintig sikkels zijn, en voor een vrouw tien sikkels.

Maar is het van een, die een maand oud is, tot een, die vijf jaar oud is, zo zal uw schatting van een man zijn vijf sikkels zilver, en uw schatting over een vrouw, zal zijn drie sikkels zilver.

En is het van een, die zestig jaar of ouder is (Vs. 3), is het een man, zo zal uw schatting zijn vijftien sikkels, en voor een vrouw tien sikkels.

Maar zo hij armer is dan uw schatting, te arm om de met uw schatting overeenkomende som aan het heiligdom te kunnen betalen als lossing, zo zal hij zich voor het aangezicht van de priester zetten, opdat de priester hem naar een andere maatstaf dan die van de wet schatte, naar dat de hand van hem, die de gelofte gedaan heeft, zal kunnen verkrijgen, zal de priester hem schatten, dus naar de maatstaf van zijn vermogen, opdat het ook een arme mogelijk zij, voor zijn persoon de Heere een gelofte doen.

De geloften zijn, net als de offers, zeer oud (Genesis 28:20 vv. Job 22:27) en worden bij alle volkeren aangetroffen (Jona 1:10). Zij bestaan in de belofte God iets te geven, of Hem ter ere zich van een anders veroorloofd genot te onthouden en gaan deels van de veronderstelling uit, dat men daardoor iets doet, wat Hem welgevallig is en waardoor men dan Zijn bijzondere

genade deelachtig wordt; deels wordt daarmee bedoeld in een buitengewoon geval, waarin men de hulp van God dringend nodig heeft, zich daardoor van deze hulp te verzekeren, dat men reeds vooraf zich plechtig tot een wederdienst verbindt. De bepalingen van de wet laten zich tot de twee volgende hoofdstellingen beperken: 1. Wanneer gij geen geloften doet, wordt dat u niet als zonde toegerekend; maar wat gij beloofd hebt, zult gij houden en zult doen wat gij de Heere, uw God vrijwillig hebt beloofd (Deuteronomium. 23:22 vv.); 2. Gij moogt de Heere niets beloven wat Hem reeds toebehoort, of waardoor Zijn door de wet geheiligde orde verbroken wordt, of waaraan zonde en schande kleeft (Leviticus. 27:26 vv. Numeri. 30:4 vv. Deuteronomium. 23:18). Ook mag nimmer iets dat minder in waarde is dan het eigenlijk beloofde Hem als betaling van de gelofte toegebracht worden, om daardoor met Hem op een effen voet te komen (Leviticus. 27:10). Daar de geloften in zich sluiten óf de belofte van een toewijding aan God, óf een onthouding van iets tot Zijn ere, onderscheidt de wet deels toewijdings-, deels onthoudingsgeloften. Tot de laatste behoort vooral het in Numeri. 6 nader te ontwikkelen Nazireeërschap en het in Numeri. 30:14 vermelde vasten; terwijl wij in dit hoofdstuk alleen met toewijdingsgeloften te doen hebben. En zo worden alle dingen, die men de Heere beloven kan, opgenoemd: 1. een mens, (Vs. 2-8), 2. een dier, (Vs. 9-13), 3. een huis, (Vs. 14,15), 4. een stuk grond (Vs. 16-25). Wat nu de gelofte van mensen aangaat, kon men òf zichzelf òf een van zijn onderhorigen de Heere tot een bijzonder eigendom beloven, want in het algemeen waren allen in Israël het eigendom van de Heere (Exodus. 19:5) en moesten zich als zodanig beschouwen ook ten gevolge van de heiliging van de eerstgeborenen, waarin, als in de kern van het gehele volk, de Heere hen allen tezamen zich geheiligd had (zie Ex 13.2). Die zo zichzelf de Heere beloofd had, of door zijn ouders of heersers Hem beloofd was, was daardoor een lijfeigene van het heiligdom geworden en had eigenlijk met het maatschappelijk leven niets meer te maken, maar moest in zoverre hij als leek daartoe in de gelegenheid was, in de tent der samenkomst dienst doen. Zoals intussen de eerstgeborene bij mensen moest gelost worden (Exodus. 13:13; 34:20 Numeri. 18:16) en wellicht ook hij zich lossen moest, die door aanraking met het Allerheiligste heilig was geworden (zie Le 6.18), zo kocht ook hij, die beloofd was, zich los of werd losgekocht en was het geld daarvoor betaald, in zijn plaats voor de dienst van het heiligdom (2 Koningen. 12:4 vv.). Bij de bepaling van de prijs van de waarde, waarvoor hij zichzelf lossen of gelost worden moest, kwam volgens de bovenstaande verzen zowel zijn ouderdom als zijn geslacht in aanmerking; het meest had hij te betalen, die zich op de leeftijd van de hoogste levenskracht bevond, maar het vrouwelijk geslacht als het zwakkere deel (1 Petr.3:7) betaalde op iedere leeftijd maar de helft, waarbij voor de getallen 50, 15, 5, de ronde sommen 30, 10, 3 als de helft werden gerekend (Vs. 3,6,7).

En indien het beloofde een beest is en wel zulk een beest, waarvan men de HEERE offerande offert, een rund, schaap of geit: al wat hij daarvan, van dit vee, de HEERE zal gegeven hebben, zal van het ogenblik af dat het beloofd werd, heilig zijn, zodat de bezitter zijn eigendomsrecht daarop heeft verloren.

Hij zal daarom niet vermangelen, noch het verwisselen, gevende een goed voor een kwaad met een goede bedoeling, of een kwaad voor een goed, met een zelfzuchtige bedoeling; indien hij nochthans een beest voor een beest enigszins verwisselt, zo zal dit, en wat daarvoor

verwisseld is, zowel dit eerste als het tweede beest, de Heere heilig zijn, 1) daar het eerste, als reeds volgens (Vs. 9) heilig, de Heere niet weer kan ontnomen worden.

Hiermee wil de Heere zeggen, dat, wanneer een beest de Heere beloofd is, het niet terug mag genomen worden. Het mocht niet vermangeld, d.i. geruild worden tegen een ander of verwisseld met een ander. Het beloofde moest de Heere gegeven worden. Was het echter zo, dat het wegens een of ander gebrek niet op het altaar mocht komen, en werd het daarom voor een ander verruild, dan moest het eerste aan de priester tot levensonderhoud worden gegeven, en het andere de Heere geofferd, want beide dieren waren heilig, d.i. de Heere gewijd.

En indien het beloofde enig onrein beest is, 1) van hetgeen men de HEERE geen offerande offert, b.v. een ezel, zo zal hij dat beest, daar het ten voordele van het heiligdom moet verkocht worden, tot schatting van zijn waarde voor het aangezicht van de priester zetten.

Mozes handelt nu over de stomme dieren, welke hij beveelt, de Heere te offeren, indien zij voor offeranden geschikt waren. Indien zij verminkt waren of onrein, geeft hij de wet van de lossing. Maar de vraag kan oprijzen, hoe men mag beloven, wat God verboden heeft Hem te offeren, en van de toegang tot de tempel als onrein heeft afgesloten. En zeker, indien het iemand in de gedachte was gekomen, een onrein dier te offeren, zou het een godsverering zijn geweest, die verwerpelijk was, ja, waarvoor verzoening nodig was. Doch hier wordt (naar mijn oordeel) een ander soort van offerande aangevoerd, die de offeranden en de tempeldienst niet tegen de voorschriften van de wet in bedierf. Er stak niets ongerijmds in, dat, indien God zo’n gelofte ontving, Hij die wuftheid kastijdde met een geldboete. B.v., dat de gebieder een krachtig en beproefd paard, indien het in gevaar was, had beloofd, maar hij, nadat het weer gered was, veroordeeld werd, om de waarde ervan te betalen. Zo ook ten opzichte van de overige dingen. De gelofte bestond dan in niets anders, dan dat men aan de hoede en bescherming van God overgaf, wat men wenste te behouden. Hierdoor kwam er een grote overvloed van geloften, welke echter op de een of andere wijze moesten gehouden worden, opdat de heilige Naam van God niet tot een aanfluiting zou worden. De schatting hiervan laat God over aan het oordeel van de priester. Indien echter het dier geofferd kon worden, was geen lossing mogelijk. Indien iemand een ander dier in de plaats stelde, of de waarde betaalde, ontving hij straf voor zijn bedrog, omdat beide God waren geheiligd. Doch de schatting wordt vastgesteld, welke de "belover" opgelegd wordt, omdat God beveelt, dat de Israëliet zou staan voor de rechtbank van de priesters, en bij wijze van boete moesten zij erbij voegen, een vijfde gedeelte boven de waarde, door de priesters bepaald.

En de priester zal dat op een gemiddelde prijs schatten, naar dat het goed of kwaad is, dus het goede niet te hoog en het kwade niet te laag, naar uw schatting, priester! zo zal het zijn, naar de door u aangegeven waardezal het verkocht worden en de opbrengst voor het heiligdom zijn.

Maar indien hij, de belovende, het immers, integendeel, lossen, de vastgestelde prijs betalen zal, om het beest te kunnen behouden, zo zal hij, als rouwgeld daarvoor, dat hij een de

Heere beloofde zaak zich niet kan ontzeggen, een vijfde deel hiervan boven uw schatting toedoen (Leviticus. 5:16).

En wanneer iemand zijn huis zal geheiligd hebben, dat het de HEERE heilig zij, zo zal de priester dat schatten, ten behoeve van de latere verkoop (Vs. 11), en wel op middelbare waarde, naar dat het goed of kwaad is, (Vs. 12); zoals de priester dat geschat zalhebben, zo zal het stand hebben.

En indien hij, die het geheiligd heeft, zijn huis zal lossen, om het te kunnen behouden, zo zal hij een vijfde deel van het geld van uw schatting daarboven toedoen, als boete (Vs. 13); zo zal het zijn zijn. 1)

Ten opzichte van de huizen gold dezelfde wet als voor het onrein vee. Een huis, de Heere gewijd, werd ten behoeve en ten voordele van het huis van de Heeren verkocht. Wilde echter de "belover" het terug hebben, dan werd het getaxeerd en voor de getaxeerde waarde, vermeerderd met een vijfde van die som, kon men het terugkrijgen.

Indien ook iemand van de akker en wel van de akker van zijn bezitting, zijn erfgoed, de HEERE wat geheiligd zal hebben, zo zal uw schatting van de akker zijn naar zijn zaad, naar de hoeveelheid zaad, die bij het bezaaien gebruikt wordt. Een stuk land bezaaid met een homer gerstenzaad zal zijn gewaardeerd op vijftig sikkels zilver.

Indien hij daarna zijn akker dadelijk van het Jubeljaar
af geheiligd zal hebben, zo zal het naar uw schatting stand hebben.

Vs. 17 verklaart Vs. 16. De vijftig sikkels zilver is niet de schatting over één jaar, maar over 50 jaar, die verliepen tussen het ene en het andere Jubeljaar. De vijftig sikkels zilver was de som voor een gemiddelde opbrengst, gedurende 50 jaar. Jaarlijks moest die som afgelost worden.

Maar zo hij zijn akker enige tijd na het Jubeljaar geheiligd zal hebben, dan zal hem de priester het geld rekenen naar de jaren, die nog over zijn tot het Jubeljaar; en het zal van uw schatting afgetrokken worden, al naar dater veel of weinig jaren over zijn, de akker hoger of minder schatten, zodat hij, die de gelofte doet, wanneer b.v. nog slechts 10 jaar moesten verlopen, slechts het 10de deel van de gehele som in jaarlijkse termijnen moest betalen.

En indien hij, die de akker geheiligd heeft, deze geheel lossen zal, om vrij hierover te kunnen beschikken en in voorkomende gevallen die te kunnen verkopen, zo zal hij een vijfde deel van het geld van uw schatting daarboven toedoen, en dezee zal hem gevestigd tot zijn beschikking zijn.

En indien hij die akker niet zal lossen of indien hij die akker gedurende die tijd tot het volgende Jubeljaar aan een andere man verkocht heeft, zo zal hij tot straf daarvoor, dat hij zich aan het eigendom van de Heere, waarop hij door zijn gelofte geen recht meer had, heeft

vergrepen, in het geheel niet meer gelost worden 1) en in het Jubeljaar, waarin de nieuwe koper hem weer overgeven moet (Leviticus. 25:28), niet meer terug ontvangen.

Hieruit blijkt, dat de akker niet alleen aan het Heiligdom verviel, wanneer de "belover" deze aan een ander had verkocht, maar ook, wanneer hij deze niet vóór het Jubeljaar had gelost.

Maar die akker, nadat hij in het Jubeljaar zal uitgegaan zijn, zal de HEERE heilig zijn, als een verbannen akker; 1) (Vs. 28) de bezitting daarvan zal van de priesters zijn, de priesters voor altijdtoevallen.

Dat is, als een akker, waarop de gewezen bezitter geen recht van lossing meer had, als hebbende hij dit door zijn weigering zelf verbeurd.

In het Hebreeuws Kisdee hacherém. De Zeventigen vertalen daarom: als een verpande akker. De Statenvertalers vertalen: verbannen akker. Het Hebreeuwse woord geeft aan, een akker, die aan God gewijd is, maar niet meer kan terug gekocht worden. Het werkwoord, waarvan het afgeleid is, betekent, iets van het algemeen gebruik afzonderen, of afhouden.

En indien hij de HEERE een akker heeft geheiligd, die hij gekocht, van een andere Israëliet naar het bevel (Leviticus. 25:15 vv.) tot op het eerstvolgende Jubeljaar in pacht genomen heeft, en deze niet is van deakker van zijn bezitting, erfgoed (Vs. 16), die hij dus in het Jubeljaar zonder losgeld aan zijn oorspronkelijke bezitter terug moet geven.

Zo zal de priester hem rekenen de som van uw schatting, naar zijn waarde, overeenkomstig zijn opbrengst (Vs. 16) tot het Jubeljaar, terwijl hij daarbij slechts de tot het Jubeljaar nog overblijvende jaren in rekening brengt; en hij, die de gelofte gedaan heeft, zal op deze dag uw schatting geven, de verschuldigde som op dezelfde dag, dat hij zijn gelofte betaalt, in het heiligdom brengen, dat deze akker een heiligheid voor de HEERE zij, voor de gehele, nog tot het Jubeljaar overblijvende tijd.

In het Jubeljaar zal die akker, naar hetgeen gezegd is, (Leviticus. 25:23-28)) terugkomen tot die, van wie hij hem gekocht had tot hem, wiens de bezitting van dat land was.

Al uw schatting nu, waardering door de priester in de (Vs. 3-23) opgenoemde gevallen, zal naar de sikkel van het heiligdom geschieden, naar de oorspronkelijke sikkel van volkome gewicht, niet naar de sikkel van geringe waarde, die in het gewone leven gangbaar is (Ex.30:13), a) de sikkel zal zijn van twintig gera.

Numeri. 3:47 Ezech.45:12

Uit 1 Kon.10:17 en 2 Kron.9:16, volgens welke 3 mina (pond) = 300 sikkels zijn, de mina dus 100 sikkels bevat, terwijl zij naar onze opgave bij Exodus. 30:13 slechts 50 heilige sikkels bevatte, volgt dat de gewone sikkel maar de helft was van de heilige sikkel (= 1 Beka), wat dan ook door de Rabbijnen wordt aangenomen. Daar er, zoals blijkt uit Genesis 24:22 en

Exodus. 38:26 ook halve sikkels of beka-stukken waren van 10 gera, welke in het dagelijks leven gebruikt werden, kon men des te gemakkelijker ook aan deze de naam "sikkel" geven, omdat de naam op zichzelf geen bepaald gewicht uitdrukt, maar slechts in het algemeen iets dat afgewogen is.

a) Maar het eerstgeborene, dat de HEERE reeds volgens de wet (Ex.13:2), van een beest eerst geboren wordt, dat zal niemand heiligen, door een bijzondere gelofte beloven te zullen geven; hetzij een os, of klein vee, een eerstgeborene van rund of klein vee, het is van de HEERE en zal Hem dus bovendien als offer gebracht worden.

a)Exodus. 22:29; 34:19 Numeri. 3:13; 8:17

Doch is het van een onrein beest, behoort dit eerstgeborene tot de onreine niet voor offer bestemde beesten, hij zal dat lossen naar uw schatting, waarvoor het door de priester geschat wordt, en zal zijn vijfde deel daarboven toedoen; en indien het niet gelost wordt door hem, aan wie het geboren en die tot het geven hiervan aan het heiligdom verplicht is, zo zal het verkocht worden naar uw schatting.

De Heere wijzigt dus de eerder (Ex.13:13; 34:20) door Hem gegeven verordening dat onreine, niet voor een offer vatbare dieren door een schaap gelost, of gedood moeten worden, ten voordele van het nu opgerichte heiligdom en van de onderhouding van de priesterstand. (Numeri. 18:15 vv.).

a) Evenwel niets dat verbannen is, dat iemand de HEERE zal verbannen 1) hebben, van al hetgeen Hij heeft, van een mens of van een beest, of van de akker van zijn bezitting, zal verkocht noch gelost worden; al wat verbannen is, zal de HEERE een Heiligheid der Heiligheden zijn, Hem geheel en onveranderlijk gewijd zijn; het mag daarom niet door verkoop en lossing in de handen van mensen overgaan.

Jozua. 6:18; 7:13 vv.

Verbannen heeft een veel sterkere betekenis dan beloven. Het verbannene was onherroepelijk de Heere over gegeven. De ban werd later uitgesproken over personen en goederen, als een theocratisch strafgericht, wegens afgoderij en beeldendienst.

Al wat verbannen is, dat van de mensen, van de gehele gemeente wegens zijn afgoderij (Ex.22:20), zal verbannen zijn, zal niet gelost worden, maar het zal, nadat de ban in behoorlijke vorm, naar Deuteronomium. 17:2 vv., over hem uitgesproken is, zeker gedood worden.

Als een bijzondere gelofte van toewijding, ontdekken wij hier de bangelofte, d.i. die gelofte, waardoor van hetgeen men de Heere wilde toewijden, geheel en voor altijd afstand werd gedaan en men het Hem onherroepelijk tot een eigendom overgaf. "Verbannen" betekent dus "heiligen" in verhoogde graad; het is de gehele overgave aan God met uitsluiting van alle mogelijkheid om het ooit weer terug te ontvangen, wat bij het in gewone zin geheiligde nog

altijd mogelijk was. Op grond hiervan wordt ook bij de vermelding van hetgeen iemand van het zijne verbannen kan, zowel het huis als het gekochte veld ongenoemd laten; het eerste kon de eigenaar niet voor altijd weggeven, zonder zichzelf van een beschermend dak te beroven; (het tweede) was niet werkelijk het eigendom van de koper, maar alleen, naar het in Israël heersende recht, een soort van pakgoed, dat in het jaar van de vrijlating weer tot de oorspronkelijke bezitter terugkeerde. Mensen, die men de Heere verbande, werden werkelijk lijfeigenen van het heiligdom, en moesten van het burgerlijk leven voor altijd afstand doen, zoals wij dit zien in Samuël (1 Samuel 1:11,24 vv.), evenals in de dochter van Jefta (Richteren. 11:30,34 vv.). Deze soort van toewijding, die in betrekking staat tot de eenvoudige gelofte, zoals het brand- tot het dankoffer, gebeurde overal daar, waar de aandrang van het gemoed, welke in het algemeen de grond is van alle geloften, het krachtigst was en slechts in de volkomen verzaking van het beloofde voorwerp haar bevrediging vond. Daarvan is echter een andere, de vernietigingsban, wel te onderscheiden, waarbij iemand de Heere overgegeven werd, niet tot eeuwig eigendom, maar tot vernietiging; hier is drijfveer van het godvrezende hart, niet liefde en dankbaarheid jegens Hem, die gezegend heeft en nog daarmee voortgaat, maar heilige ijver voor Zijn ere en toorn tegen hem, die deze ere geschonden heeft. Zo'n ban zou komen niet alleen over de afzonderlijke afgodendienaar (Exodus. 22:20 Deuteronomium. 17:2 vv.), maar ook over een gehele afgodische plaats (Deuteronomium. 13:12 vv.), ja! over het gehele afgodische volk van de Kanaänieten, wier maat van gruwelen nu vol was geworden (Deuteronomium. 20:16 vv.). Waar deze ban zo streng mogelijk werd voltrokken, werd daarin ook al wat de verbannene bezat, begrepen en met hem vernietigd, of tot een schat aan het huis van de Heere gegeven Jozua 6:21 vv.; 1 Samuel. 15:2 vv.); in andere gevallen bleef de levende en dode have van een verbannene in de ban verschoond en werd dan het eigendom van hen, die de ban voltrokken (Deuteronomium. 2:34 vv. Jozua. 8:26 vv.). Zo'n ban van vernietiging over een mens of vergadering te brengen en te voltrekken, was natuurlijk geen personele zaak, maar alleen de zaak van de gehele gemeente; het was een in Zijn naam volvoerd Gods oordeel, waardoor de Heere geheiligd werd aan hen, die Hem niet hadden willen heiligen in hun hart. Tot een dergelijke voltrekking van het oordeel kon echter slechts een hetzij kleinere, hetzij grote volksverzameling de bevoegdheid hebben, wanneer zij niet zelf aan deze zware zonde schuldig stond.

Ook alle tienden, 1) tiende gedeelte van de jaarlijkse oogst, van het land, waarin gij nu komt, van het zaad van het land, van hetgeen op het veld groeit, van de vrucht van het geboomte, wijnstok zowel als olijfboom (Deuteronomium. 14:23) zijn, volgens de gewoonte, die reeds bij de vaderen bestond (Genesis 14:22; 28:22), welke Ik nu tot wet maak, totdat Ik u dan later (Numeri. 18:20 vv.) zeggen zal wat met deze tienden geschieden moet, van de HEERE, zij zijn de HEERE heilig, zij moeten aangemerkt worden als een Hem reeds gewijd eigendom, waarom zij evenmin als de eerstgeborenen van het vee (Vs. 26), totvoorwerpen van een bijzondere gelofte mogen gemaakt worden.

Met deze woorden toont God, dat Hij, door de tienden aan de Levieten te schenken, afstand doet van Zijn eigendomsrecht, omdat deze voor Hem zijn als een soort van koninklijke belasting. Maar zo neemt Hij ook alle bezwaar weg, omdat toch de andere stammen erover zouden kunnen mopperen, dat zij bovenmate bezwaard werden.

Maar als iemand van zijn tienden immers iets lossen zal, wat hem altijd zal geoorloofd zijn, hij zal zijn vijfde deel, boven de eigenlijke waarde daarboven toedoen, zoals bij de andere lossingen (Vs. 13,15,19,27).

Aangaande al de tienden van runderen en klein vee, alles wat onder de roede 1) zal doorgaan, over het algemeen van het vee kan vertiend worden, het tiende zal, evenals het tiende deel van de opbrengst van het land (Vs. 30), de HEERE heilig zijn, en zal niet eerst beloofd, maar ook zonder bijzondere belofte gegeven worden.

Volgens de Rabbijnen werd, bij het afzonderen van de tienden van het vee, het bedoelde vee in een stal gedreven en dan stuk voor stuk weer uitgelaten, met een staf geteld en ieder tiende stuk met rood krijt gemerkt. Naar deze gewoonte worden in de bovenstaande uitdrukking alle tienden van het vee in het algemeen samengevat.

Hij zal, bij uitzondering daarvan tussen het goede en het kwade niet onderzoeken, niet vragen of het tiende stuk goed of kwaad is; hij zal het ook niet verwisselen, noch met een goede, noch met een zelfzuchtige bedoeling (Vs. 10); maar indien hij het immers verwisselen zal en een ander voor dat tiende stuk geven, het zij dan beter of slechter, zo zal dit en wat daarvoor verwisseld is, zowel het rechte als het ondergeschovene, heilig, aan het heiligdom vervallen zijn; het zal niet gelost worden, want gij zult u geen ingrijpen in het eigendom van de Heere veroorloven.

In het Christelijk leven is er voor het "bijzonder" beloven geen plaats meer (1 Tim.4:3 vv.); het behoort tot de uiterlijkheden van de toestand van onvolkomenheid (Galaten. 4:3). De Christen geeft zich voortdurend met lichaam, ziel en geest en al wat hij heeft, God ten offer, dat offer is levend, heilig en God welgevallig, dat is zijn redelijke godsdienst (Rom.12:1). Zo zijn dan ook de pauselijke beloften tegen de geest van het Evangelie. Daarentegen vernieuwt een Christen dagelijks zijn doopgelofte: te verloochenen de duivel de wereld, de zondige lusten van het vlees, en ook God en zijn Heere Jezus Christus te dienen; zijn leven lang en eigent zich in deze zaak toe wat in Psalm. 50:14; 81:6; 66:13; 116:14,18, over geloften gezegd wordt.

Slechts als het leven nog onder de wet is, staat ook de gelofte als een neiging om zijn eigen besluit, zijn eigen wil tot een bindende wet te maken, in overeenstemming met de algemene levensregel. Vandaar de geloften in het Oude Verbond en de nagalm van deze dingen in het leven van Paulus (Hand.18:18; 21:24); ofschoon de daar vemelde toedracht van zaken de stempel draagt van een vervulling van de wet als godsdienstig gebruik, of als het letten van de liefde op de zwakheid van de naaste. Waar zulke aanleidingen wegvallen, zal de gelofte nergens als een vrucht van het ware evangelische leven kunnen worden aangetroffen. Zich in de werkzaamheid van de ware liefde door geloften te laten binden, kan alleen als vrees voor de zwakheid en weerspannigheid van het eigen hart verklaard en verontschuldigd worden en is, namelijk in zover het uit dit beginsel geschiedt, toe te laten, maar in ieder ander opzicht verwerpelijk; het moet voorgesteld worden als het afdalen tot een diepte, waaruit de in Christus tot vrijheid geborene voor altijd moest zijn verrezen.

Dit zijn de geboden, die de HEERE Mozes geboden 1) heeft, aan de kinderen van Israël, op en bij de berg Sinaï.
2)

Hierdoor verbindt Mozes aan de kennis van de wet de geloofwaardigheid ervan. Allereerst vanwege de autoriteit, omdat deze van God is gegeven. Vervolgens, omdat hij zichzelf niet de rol van wetgever heeft toebedeeld, maar omdat hij door God is gekozen, en geroepen, om dit ambt te vervullen. Doch van de kinderen van Israël verlangt Hij vertrouwen en achting, omdat hij tot hen is gezonden, als onderwijzer en leermeester.

De nu nog volgende wetten zijn door de Heere aan Mozes opgedragen, toen de toebereidselen, om uit de nabijheid van de Sinaï op te breken, reeds een aanvang hadden genomen en bestaan deels in tijdelijke voorschriften, deels in aanwijzingen voor bepaalde gevallen, deels in verdere ontwikkelingen van de reeds vroeger afgekondigde fundamentele wetten.

SLOTWOORD

In verband tot de beschrijving van de Tabernakel (Exodus. 26 vv.) staat die van de verschillende offers in dit derde boek van Mozes. Het offer vinden wij reeds bij de eerste mensen (Genesis 4:4); later bij Noach (Genesis 8:20). Abraham is bereid, om zijn zoon God ten offer te brengen. Zo waren de offers reeds lang vóór Mozes in gebruik, en dit zelfs onder de heidense volken. Reeds van het vroegste, in de Heilige Schrift voorkomende offers kan worden gezegd, dat zij door middel van een bijzondere Godsopenbaring de mens waren opgelegd. Hetzelfde kunnen wij nu ook zeggen van de verdere ontwikkeling van de offerdienst; ook deze behoort tot hetgeen Mozes op de berg is meegedeeld. De algemene betekenis van alle offers is de overgave van zichzelf en zijn innerlijke wezen en leven aan God; dit nu wordt uiterlijk voorgesteld en afgebeeld door het brengen van het beste, dat men bezit, aan Hem. Het was dus reeds naar het uitwendige een oefening in zelfverloochening en gehoorzaamheid aan het Goddelijk voorschrift; het was verbreking van eigen wil, buiging van die wil onder de wil van God, gelijk de zedewet de gehoorzaamheid van de harten, wat gezindheid, liefde en vertrouwen aangaat, moet regelen; tevens waren de offers tekenen van de voortdurende erkenning van de verbondsgemeenschap met Jehova. Maar in dit uitwendige, zinnelijke en zichtbare bij de offers, waaraan een groot deel van het volk hangen bleef, bestond toch, naar de bedoeling van de Wetgever, die ook door velen en in de loop der eeuwen altijd beter gekend werd, het eigenlijke wezen en de betekenis van de zaak niet; het moest tevens schaduwbeeld van iets hogers, van iets volkomens, iets toekomstigs zijn, dat zich in het offer van Christus als de volmaakte zelfopoffering en ware overgave aan God openbaart. De gehele wet, waartoe nu ook de offerdienst behoort, heeft maar een schaduw van de toekomende goederen, niet het beeld zelf van de zaken (Heb.10:1). Zo is de oudtestamentische offertheorie niet iets onwaars, maar iets onvolkomens, dat ons nu wijst op het volmaakte, dat daarvoor de weg baant en het voorbereidt.

Bij de behandeling van dit derde boek zijn wij er opnieuw in bevestigd, dat het niemand anders dan Mozes, de man Gods, tot auteur heeft gehad. De voorstelling van zaken, de

aanwijzijng van de godsdienstige plechtigheden verraadt onmiskenbaar de man, die op Gods bevel, op Zijn onmiddellijke lastgeving, dat alles aan het oude Verbondsvolk heeft meegedeeld en gechreven in het boek, daartoe verordend. Het geheel toont duidelijk, dat het door één hand is geschreven, die zich nauwkeurig doel en omvang heeft voor ogen gesteld, en het bevestigt met het, voor de gelovigen alles afdoend woord, dat hem alles is meegedeeld en getoond, door niemand minder dan God zelf. Geen gezochte, maar een werkelijke, goddelijke, harmonische eenheid valt in dit boek niet te loochenen, maar duidelijk aan te wijzen. Alles concentreert zich, om het Heiligdom, dat Jehova onder Israël had opgericht. Alles bedoelt de heiligheid van het in zichzelf onheilig volk, opdat het Verbond, met hen opgericht, van kracht zou blijven, en de Verbondsweldaden mild tot hen konden uitstromen. En waar er soms veranderingen gebracht worden in eenmaal gegevene verordeningen, daar geschiedt dit, omdat de Heere zich altijd schikt naar de behoeften en toestanden van de Zijnen; daar heeft dit plaats, opdat Zijn volk steeds meer een volk zal worden, dat Hem gewillig dient, zonder enig mopperen; daar wordt dit gedaan, omdat de toestand van het volk ook anders is geworden. Vandaar dat ook gedurig nog geboden herhaald worden, niet, omdat aan dit boek verschillende grondschriften ten grondslag liggen, maar of, omdat de toestand enigszins anders is geworden, of omdat de Heere bij schijnbare herhaling toch met die voorschriften op iets wijzen wil, wat geheel past in het kader van de voor de eerste maal te geven rechten en instellingen (hoofdstuk 23 en 26). Laten wij niet vergeten, dat Israël, als een volk van slaven, uit Egypte is gevoerd, en dat het daarom nodig was, dat het gedurig weer aan de wet van de tien geboden als grondwet op allerlei wijze werd herinnerd, opdat het zou leren, dat alle ceremoniële wetten dienden, opdat hun de wet van de zeden zou worden ingescherpt, en dat het volbrengen van wat God, op godsdienstig en burgerlijk gebied, verordende, moest strekken, opdat zij de tien geboden, de grondwet van het Koninkrijk Gods, zouden leren onderhouden. Alle ceremoniële wetten waren als even zovele trappen, die moesten dienen, dat Israël zou komen tot de geestelijke kennis en de aanbidding van een God, die zich in Christus Jezus, de te komen Messias, de eeuwige en grote Hogepriester, als een verzoend God, voor al Zijn volk openbaarde en zou openbaren.

Door geheel het Oude Testament heen zijn de denkbeelden verzoening en vrijlating naast elkaar geplaatst als een heenwijzing naar Christus en naar de vrucht van zijn werk. Christus werd geofferd, de zondaar vrijgelaten. Ook het denkbeeld van gedood te worden en uit de dood weer op te staan wordt in het zestiende hoofdstuk van Leviticus "over twee bokken" uitgedrukt, en dus de vrijlating van het offer zelf, dat reeds in Izak afgebeeld was. Ook wij, in Christus gestorven zijnde, zullen in Hem weer opstaan. De twee bokken moeten dus afzonderlijk voorstellen, wat zich in Christus verenigt, de dood en de opstanding. Het is hetzelfde met de ene duif, die gedood werd en de andere, die vrij naar de hemel vloog. Ook ligt hierin een zedelijke zin, want in de dingen van God is het éne afspiegeling van het andere, de oude mens moet ten onder gebracht worden, de nieuwe moet zich ten hemel verheffen.

Wij hebben in Leviticus gezien dat zowel de verzoening als de reiniging van de zondaar aan de offertheorie ten grondslag ligt. Het bloedige offer werd door de offeraar zelf tot zijn plaatsbekleder gewijd en dit zinnebeeldig door het leggen van zijn hand op de kop van het dier uitgedrukt, als om daardoor te verklaren dat hij zijn schuld op dit schuldeloze overbracht. In het gevoel van die schuld en met het verlangen God weer geheel toe te behoren, slachtte hij

(niet de priester) het offerdier, terwijl hij daarmee betuigde dat hij zelf om zijn schuld de dood verdiend had, die het dier onderging en de wens uitdrukte dat God hem van de straf mocht ontheffen. Op de rechtvaardiging (verzoening) volgde nu ook de heiliging. Deze heiliging of toewijding van de zondaar aan Jehova werd zinnebeeldig uitgedrukt door het verbranden van al het vlees of een gedeelte daarvan met de (zogenaamde onbloedige) spijsoffers: brood en wijn, olie, wierook en zout. Dat dit alles maar zinnebeeldig was, zowel verzoening als heiliging, wordt door de schrijver van de brief aan de Hebreeën in het helderste licht gesteld, wanneer hij verklaart: "Indien het boed van de stieren en bokken en de as van de jonge koe, besprenkelende de onreinen, hen heiligt tot de reinheid van het vlees, hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door de eeuwige Geest zichzelf God onstraffelijk opgeofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen?" Wat een gewichtige, heerlijke, vertroostende betekenis verkrijgt nu voor de gemeente der gelovigen, die juichen mag dat haar Pascha, namelijk Christus, geslacht is, de viering van het Heilig Avondmaal, als zijnde van harentwege een plechtige verklaring, welke zij aflegt: "O Lam Gods! Uw dood is ons leven," en een plechtige toewijding aan de dienst van Hem, die het haar aan dat Avondmaal doet ondervinden, dat zijn vlees waarlijk spijs en zijn bloed waarlijk drank is; die het haar op de stelligste wijze verzekert en verzegelt, dat Hij haar een eeuwige rustplaats bereid heeft in het Vaderhuis, waar zij Hem en de Vader altijd zal opofferen een offerande van lof, namelijk de vrucht van de lippen, die zijn maan beleiden. "Juich, o sterveling! Juich, verzoende! Juich, de pijl van de dood brak af: Jezus, voor uw schuld voldoende, Rukte het zegel van het graf. Jezus, uit de dood verheven, Is de waarborg van uw leven, Borgtocht van uw Heilgenot. Treed dan blij het sterfuur tegen; ‘t Is vervulling van de zegen: Uw Verlosser, ja, is God!

HET VIERDE BOEK VAN MOZES, NUMERI.
(Getallen).

Het vierde boek van Mozes ontleent zijn naam aan de Vulgata, in navolging van de Septuaginta. Naar zijn inhoud, of liever naar de inhoud van de eerste hoofdstukken, wordt het door de "Zeventigen" Ariymoi, in de Vulgata, Numeri geheten. Beide woorden betekenen: Getallen. Bij de Hebreeën wordt het genoemd naar zijn eerste woord: Wajedabbeer, En Hij (de Heere) sprak, of naar zijn inhoud: Bemidbar, d.i. in de woestijn. In dit boek wordt ons bericht, hoe Israël in de tweede maand van het tweede jaar opbrak van het gebergte Sinaï en zijn reis door de woestijn voortzette tot aan de grenzen van Kanaän. De weg van Gosen tot Sinaï was afgelegd, en nu wordt de weg van Sinaï tot Kanaän beschreven. Wat de geschiedkundige bijzonderheden betreft, deze hebben plaats gehad óf in het tweede, óf in veertigste jaar van de woestijnreis. Wat daar tussen ligt, gaat de Heilige Schrift met stilzwijgen voorbij. In drie bijna gelijke hoofddelen laat Numeri zich gemakkelijk splitsen. Het eerste deel (hoofdstuk 1 tot 10:10) deelt ons mee, hoe Israël wordt voorbereid, om op te trekken van het gebergte Sinaï. In het tweede deel (hoofdstuk 10:11 tot 21) geeft ons een blik op, wat met Israël voorviel, gedurende de tocht, tot aan het gebergte Pisga. Het derde deel (hoofdstuk 22 tot 34) meldt ons, wat er met Israël geschiedde aan de oostzijde van de Jordaanvlakte, behalve welke wetten daar, in het bijzonder met betrekking tot Israëls verblijf in Kanaän, werden gegeven. Zoals Israël alzo in het vorige tijdperk werd voorbereid, om de wetten en instellingen van God op Sinaï te ontvangen en aldus tot Verbondsvolk van God te worden bezegeld, in dit tijdvak wordt Israël voorbereid, om in Kanaän op eigen erfgoed gesteld te worden, en daar te wonen als het eigen en verkregen volk van God.

HOOFDSTUK 1.

TELLING VAN ISRAELS STRIJDBARE MANNEN.

Vs. 1-54. Het doel van de legering bij de Sinaï is bereikt; want het Verbond is gesloten, de Wet gegeven, de godsdienst verordend. Nu is de tijd om aan opbreken te denken, ten einde de bestemming, waartoe Israël gewijd is, tegemoet te gaan. Wat hierna te doen staat is de verovering van het beloofde land; maar omdat deze inname tevens de voltrekking is van het goddelijk strafgericht aan diens bewoners, moet Israël, voordat het verder gaat en vóór alle dingen, tot een krijgsleger van de Heere gevormd worden. Daarom ontvangt Mozes bevel, om in vereniging met Aäron en met de hulp van een vorst of overste uit elk van de twaalf stammen, een telling te houden van de mannen die ten strijde geschikt zijn. De stam van Levi echter wordt hiervan uitgezonderd, uit hoofde van de bijzondere bestemming, die hem zal ten deel vallen.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes in de woestijn van Sinaï, in de vlakte Sebayeh, aan de voet van de Sinaï, alwaar Israël zich sedert Exodus. 19:1 bevond, in de tent der samenkomst, ter plaatse waar Hij zich openbaarde tussen de cherubs van het Verzoendeksel (Exodus. 25:17-22 Leviticus. 1:1) op de eerste dag van de tweede maand, Sif of Ijar (zie "Ex 12.2), in het tweede jaar, nadat zij uit Egypte uitgetrokken waren, en dus 4 weken na de oprichting van het heiligdom (Exodus. 40:17), zeggende:

Neem op de som van de gehele vergadering van de kinderen van Israël, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, zodat gij dus alle leden van de onderscheidenegeslachten van de verschillende stamhuizen telt (zie "Ex 6.15); in het getal 1) van de namen van al wat mannelijk is, hoofd voor hoofd, zodat gij allen, die van het mannelijk geslacht zijn man voor man en bij name optekent.

Om zoveel maar mogelijk, verwisseling van personen, die dezelfde namen mochten dragen, te voorkomen, moest elk niet slechts naar zijn stam en naar zijn geslacht, maar bovendien met al zijn bijzondere namen op een monsterrol aangetekend worden.

In het getal heeft dezelfde kracht als ons naar het getal, en duidt aan, dat ieder, hoofd voor hoofd, werd opgeschreven met vermelding van stam, geslacht en vaderhuis.

Van twintig jaar en ouder, 1) allen, die ten strijde in Israël uittrekken, allen, die geschikt zijn om die wapens te dragen, die zult gij tellen naar hun legers, die zult gij bij deze telling, naar hun stammen en geslachten tot legerafdelingen of legers samenvoegen, terwijl gij het aantal van de manschappen van deze afdelingen wel hebt in acht te houden (Exodus. 7:4); dit nu zult gij doen, gij en Aäron.

Geen anderen zouden geteld worden, dan de mannen, en van deze maar alleen die de wapens dragen konden. Niet beneden de twintig jaar oud, want ofschoon sommige kloekheid en sterkte genoeg mochten hebben tot de krijgsdienst, zo wilde nochthans de Heere uit medelijden met hun tedere jaren, hen wel verschonen van de wapens te dragen. Ook zouden

geen geteld worden, die door ouderdom of lichamelijke zwakheid, blindheid, lamheid of andere kwalen onbekwaam tot de dienst waren. Daar de Kerk strijdbaar is, zo wordt dit slechts voor haar oprechte leden gehouden, die zich als krijgsknechten van Jezus Christus laten optekenen en als zodanige dienst doen. Want ons leven, het leven van een Christen, is een krijgvoering.

En met u zullen zijn, om u bij het houden van deze telling behulpzaam te zijn, van elke stam één man, die een hoofdman is over het huis van zijn vaderen. 1)

Hiermee worden bedoeld, de zogenaamde stamvorsten. Iedere stam had een stamvorst. Mozes en Aäron zouden dus twaalf helpers hebben, welke in de volgende verzen door de Heere zelf met name worden aangeduid.

Deze zijn nu de namen van de mannen, die bij u staan, u ter zijde staan en u helpen zullen: van Ruben, Elizur de zoon van Sedéür.

Van Simeon, Selûmiël, de zoon van Zurísaddai.

Van Juda, Nahesson, de zoon van Amminßdab (Exodus. 6:23 Ruth 4:20 Matth.1:4).

Van Issaschar Nethßneël, de zoon van Zuar.

Van Zebulon, Elíab, de zoon van Helon.

Van de kinderen van Jozef: van Efraïm, Elisßma, de zoon van Ammihud (1 Kronieken 8:26); van Manasse, Gamßliël, de zoon van Pedßzur.

Van Benjamin, Abídan, de zoon van Gideóni.

Van Dan, Ahiézer, de zoon van Ammíssaddai.

Van Aser, Pßgiël, de zoon van Ochran.

Van Gad, Eljasaf, de zoon van Dehuël. 1)

De vader van Eljasaf wordt in hoofdstuk 2:14 Rehuël genoemd. Dit is evenwel een schrijffout, zo als uit hoofdstuk 7:42 en hoofdstuk 10:20 blijkt. Deze fout, door het gezicht van de afschrijver begaan, laat zich zeer gemakkelijk verklaren uit de grote overeenkomst van de Hebreeuwse letters d(d) en r (r). Zie ook Leviticus. 3:11,21 en 13:31

De namen van de zonen van Israël worden opgesomd naar hun geboorte uit de vrouwen van Jakob. Eerst de zonen van Lea, daarna die van Rachel vervolgens die van zijn bijvrouwen Bilha en Zilpa. De zonen van de laatste worden niet naar hun ouderdom vermeld.

Van Nafthali, Ahíra, de zoon van Enan.

Van de hier verordende volkstelling is die, welke in het eerste jaar na de uittocht plaats had en in Exodus. 30:12-16 en 38:25,26 bericht werdt, wel te onderscheiden. Hier is het om de getalsterkte van Israëls leger, daar was het om de heffing van geld ten dienste van de tabernakel te doen.

Deze, de in Vs. 15 en 16 genoemde mannen, waren de geroepenen van de vergadering, 1) de oversten van de stammen van hun vaderen, de geslachtshoofden door God geroepen, om Mozes en Aäron in dedoor hen te houden vergadering (Vs. 18) bij te staan; zij waren 2) de hoofden van de duizenden van Israël, hoofdmannen van hun geslachten, zie "Nu 2.34", en voerden elk de stam aan, waartoe hij behoorde (hoofdstuk 10:13).

1)Geroepenen van de vergadering, omdat zij benoemd of geroepen werden, om op de vergaderingen van het volk, de belangen van het volk te behartigen.

In plaats van waren kan men hier ook vertalen zijn. Met Luther en anderen aldus vetalend, merke men dit vers niet als een aantekening van de geschiedschrijver aan, maar als het slot van hetgeen de Heere nu tot Mozes sprak.

Ongetwijfeld had deze telling ook plaats, om Israël afgezonderd te houden van het vermengd volk, dat met hen uit Egypte was opgetrokken.

Toen namen Mozes en Aäron die mannen bij zich, welke met namen uitgedrukt zijn.

En zij verzamelden de gehele vergadering, al het manvolk, op de eerste dag van de tweede maand; en die vergaderden verklaarden hun afkomst, hun geboorte, hun ouderdom naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van die twintig jaar en ouder was, hoofd voor hoofd.

Van elke jongeling, die 20 jaar oud was, en van elke jongeman en man, die ouder was, werden, hoofd voor hoofd, zijn ouderdom, zijn namen, zijn geslacht en de naam van zijn vader, onderzocht en beschreven.

Zoals de HEERE Mozes geboden had (Vs. 2 vv.), zo heeft hij hen geteld 1) in de woestijn van Sinaï (Vs. 1).

In het Hebreeuws Jiphkedeem, eigenlijk heeft hen gemonsterd.

Zo waren de zonen van Ruben, de eerstgeborene van Israël, hun geboorten, wat betreft hun geslachtsregisters, die ingericht waren naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, hoofd voor hoofd, al wat mannelijk was, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Hun getelden van de stam van Ruben waren zesenveertigduizend en vijfhonderd (46.500).

Van de zonen van Simeon, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, zijn getelden, in het getal van de namen, hoofd voor hoofd, al wat mannelijk was, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Hun getelden van de stam van Simeon waren negenenvijftigduizend en driehonderd (59.300).

Van de zonen van Gad, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Gad vijfenveertigduizend zeshonderd en vijftig (45.650).

Van de zonen van Juda, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Juda vierenzeventigduizend en zeshonderd (74.600).

De stam van Juda is de sterkste in getal. Dit is een eerste vrucht van Jakobs zegen (Genesis 49:8 vv.). Weldra (hoofdstuk 2:3 vv.) treedt deze stam aan de spits van de overige, en zijn aanvoerder is de eerste onder alle vorsten van Israël (hoofdstuk 7:12 vv.).

Dat Juda de talrijkste van allen is, blijkt hier; ruim eens zo talrijk als Benjamin en Manasse en bijna twaalfduizend boven enige andere stam. Het was Juda, wiens broeders hem loven zouden, omdat van Hem de Messias, de Vredevorst, zou stammen. Doch, vermits zulks nog vooreerst niet zou geschieden, zo vereerde God die stam op verscheidene wijze en wel voornamelijk door deze grote vermenigvuldiging, omwille van hem, die in de volheid van de tijd uit Juda spruiten zou (Hebr.7:14). Juda stond de voorhoede door de woestijn te hebben, en was dien ten gevolge voorzien van groter sterkte, dan enige andere stam.

Van de zonen van Issaschar, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Issaschar vierenvijftigduizend en vierhonderd (54.400).

Van de zonen van Zebulon, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Zebulon zevenenvijftigduizend en vierhonderd (57.400).

Van de zonen van Jozef: van de zonen van Efraïm, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar enouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Efraïm veertigduizend en vijfhonderd (40.500);

Van de zonen van Manasse, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Manasse tweeendertigduizend en tweehonderd (32.200).

Van de zonen van Benjamin, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Benjamin vijfendertigduizend en vierhonderd (35.400).

Efraïm, de door Jakob bevoorrechte zoon van Jozef (Genesis 48:13 vv.), telt reeds méér (40.500) dan Benjamin (35.400), en Manasse, Jozefs tweede zoon, slechts weinig minder (32.200) dan Benjamin. De zonen van Jozef zijn dus reeds inderdaad tot die verhouding met de zonen van Jakob gekomen, welke hun door hun grootvader toegezegd was. Ten aanzien van Benjamin heeft er een aanmerkelijk verschil plaats tussen de tijd van de uittocht uit Egypte en de huidige; toenmaals namelijk had Benjamin het grootste (Genesis 48:8), nu daarentegen het kleinste zielental.

Van de zonen van Dan, 1) hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Volgens Genesis 46:23 had Dan bij zijn komst in Egypte slechts één zoon. Benjamin had tien zonen. En toch is Dans geslacht nu bijna tweemaal zoveel in getal als dat van Benjamin.

Waren hun getelden van de stam van Dan tweeënzestigduizend en zevenhonderd (62.700)

Van de zonen van Aser, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Aser eenenveertigduizend en vijfhonderd (41.500).

Van de zonen van Nafthali, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

Waren hun getelden van de stam van Nafthali drieënvijftigduizend en vierhonderd (53.400).

Deze zijn de getelden, welke Mozes geteld heeft en Aäron en de oversten van Israël; twaalf mannen waren zij, elk over het huis van zijn vaderen.

De telling en beschrijving werd zeer waarschijnlijk gehouden na de, op Jethro's raad (Exodus. 18:25) ten geval van de rechtspleging bepaalde indeling van de stammen in duizenden, honderden, vijftigtallen en tientallen (welke indeling vermoedelijk ten tijde, dat men aan de tabernakel werkte (Exodus. 36-39) in werking gekomen is), en is dan ook dienovereenkomstig het getal van de strijdbare manschappen van de afzonderlijke stammen slechts bij duizend- en honderdtallen enz. berekend. Zo laat zich verklaren dat het getal bij geen enkele stam met eenheden sluit. Men kan deze beknoptheid (concinniteit) van de getallen evenwel ook aanmerken als een bewijs van 's Heeren nauwkeurig achtgeven op de aanwas van Zijn volk; zoals we daarvan ook reeds (Genesis 46:15) een soortgelijk bewijs opmerkten. Een zodanige goddelijke voorzienigheid, die zich in het Oude Testament meermalen in uitwendige tekenen te aanschouwen geeft, zien we ook later weer in Israëls getallen; want het getal van de te lossen eerstgeborenen (22.273, hoofdstuk 3:42 vv.) komt tamelijk wel met het aantal van de Levieten (22.000, hoofdstuk 3:39) overeen, en het overschietende cijfer (273) is ook niet zonder zinnebeeldige betekenis.

Welk een nauwkeurigheid in de herhaalde, grotendeels eensluidende opgaven voor de verscheidene stammen. Zij geeft ons de indruk, dat de opgelegde taak door Mozes en Aäron en hun helpers met grote zorgvuldigheid is verricht. Met deze nauwkeurigheid strijdt het echter niet, zo men de hier voorkomende cijfers, die òf met honderdtallen òf, zo als bij Gad, met een vijftigtal en geen van allen met eenheden sluiten, als in ronde getallen opgegeven wil aanmerken. Nauwlettendheid in alle dingen, om daarin God welbehagelijk te zijn, kan niet te zeer worden aangeprezen; maar God wordt niet door kleingeestigheid verheerlijkt. Kleingeestigheid zo als die, welke, waar het zonder schade of hinder geschieden kan, geen rond getal voor het andere zou willen bezigen, of de dille en het komijn vertient, vaak bedilzuchtig jegens anderen, voert de mens ligt van de weg van de nauwlettendheid af in die zaken, waarin wezenlijk zijn roeping bestaat.

Geen jongeman beneden de 20 jaar werd tot de krijgsdienst opgeschreven. Ouders, vordert van uw kinderen noch naar het lichaam, noch naar de geest, dingen, waarvoor hun leeftijd nog niet gerijpt en hun krachten nog niet genoeg ontwikkeld zijn. Om de geestelijke wapenrusting van geloof en hoop en liefde te dragen en een goed krijgsknecht van Jezus Christus te kunnen wezen, is een kind niet lang te jong. Zij het al ons bedenken, bidden en waken, dat wij zelf door de Koning der Koningen mogen geteld worden bij de strijders, die onder Zijn leiding, tegen Zijn en onze vijanden, de goede strijd van het geloof volhouden, en dat ook onze kinderen en allen, die aan onze zorgen zijn toevertrouwd, in de zalige gemeenschap van deze Overste Leidsman en Voleinder van het geloof leven, eeuwig leven mogen.

Alzo waren al de getelden van de zonen van Israël, naar het huis van hunr vaderen, van twintig jaar en ouder, allen, die in Israël ten strijde uittrokken.

Al de getelden dan waren zeshonderddrieduizend vijfhonderd en vijftig (603.550).

Deze som komt nauwkeurig overeen met de eerder bevondene (Exodus. 38:26). Wij hebben daarover reeds eerder bij Exodus. 30:12 het nodige opgemerkt. De mogelijkheid van een zo buitengewoon sterke aanwas van het volk in betrekkelijk korte tijd, hebben wij bij Exodus.

12:37 aangetoond, en die van de voeding van een zo grote menigte op het Sinaïtische schiereiland, gedurende een tijdperk van 40 jaar, bij Exodus. 16:35 besproken. Met deze volkstelling is overigens die te vergelijken, welke 38 jaar later in de velden van Moab gehouden werd (hoofdstuk 26). Deze vergelijking zal onderscheidene merkwaardige bijzonderheden aanwijzen.

Maar de Levieten, naar de stam van hun vaderen, werden onder hen niet geteld. De

Levieten zijn later (hoofdstuk 3:14 vv.) afzonderlijk geteld.

Want de HEERE had, terwijl Hij hem de volkstelling (Vs. 2-16) beval, tevens tot Mozes gesproken, zeggende:

Alleen de stam Levi zult gij niet tellen, noch hun som opnemen onder de zonen van Israël, daar zij niet voor de krijgsdienst, maar tot een geheel andere dienst bestemd zijn.

Maar gij, stel de Levieten over de tabernakel van de getuigenis, 1) en over al zijn gereedschap en over alles, wat daartoe behoort; zij zullen op de verdere tocht door de woestijn de tabernakel dragen en al zijn gereedschap; en zij zullen die, als hij weer een vaste plaats beslaat, bedienen, op de in Numeri 3:14-4:49 nader beschreven wijze, en zij zullen zich met hun tenten rondom de tabernakel legeren.

De Joodse schrijvers zeggen, dat de tabernakel alzo genoemd werd, omdat hij een getuigenis was, dat de Schechina in Israël woonde. Beter is de verklaring, dat de tent der samenkomst aldus genaamd werd, omdat de Ark met de tafelen van de getuigenis in het Allerheiligste van de tabernakel stond.

En als de tabernakel zal optrekken, of naar een andere plaats moet vervoerd worden, de Levieten zullen deze afnemen, uit elkaar nemen; en wanneer de tabernakel zich legeren, weer een vaste plaats innemen zal, zullen de Levieten deze oprichten: en de vreemde, 1) degene, die niet tot de stam van Levi behoort, die daarbij komt, zodat hij iets van de heilige voorwerpen aanraakt, zal gedood worden 2) (hoofdstuk 3:10,38).

De vreemde is degene, die niet tot de stam van Levi behoort. Zelfs worden de gewone Levieten, ook wel vreemden genoemd, in tegenstelling tot de nakomelingen van Aäron, de Hogepriester (Numeri. 16:40)

Het was om de ere van de heilige dingen op te houden, dat een vreemde deze niet zien noch aanraken mocht, hetgeen alleen de Levieten mochten doen, als zijnde zij door God tot de heilige dienst geroepen of aangesteld. Wij zijn dus allen onbekwaam en onwaardig, om gemeenschap te hebben met God, tenzij wij alvorens door Zijn genade tot de gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onze Heere, geroepen en afgezonderd en dus het geestelijk zaad van die grote Hogepriester, een uitverkoren geslacht geworden, en tevens tot een koninklijk priesterdom verheven zijn, volgens de belofte, dat de Heere zich uit de heidenen sommigen tot priesters en tot Levieten nemen zou.

En de kinderen van Israël van de overige stammen zullen zich in een orde, die later (hoofdstuk 2:2 vv.) zal aangegeven worden, legeren, een ieder bij zijn leger, bij zijn afdeling, en een ieder bij zijn banier, naar hun legers.

Maar de Levieten zullen zich legeren rondom de tabernakel van de getuigenis 1) (Vs. 50), opdat geen verbolgenheid, 2) toorn of strafgericht van God, over de vergadering van de kinderen van Israël zij of kome; hetgeen het geval zijn zou, indien de andere stammen zich in de onmiddellijke nabijheid van de tabernakel legerden (hoofdstuk 7:19); daarom zullen de Levieten de wacht van de tabernakel van de getuigenis waarnemen 3) en alzo alles doen, wat ter bezorging en bewaking daarvan nodig en dienstig is.

Dit was om twee redenen. Zowel om te allen tijde dicht bij hun werk te zijn, altijd gereed, om de offeranden de Heere op te dragen, als om de heiligheid van het huis van de Heere zuiver te houden en de tabernakel te beschermen en te verdedigen tegen onverhoedse aanvallen.

Onder verbolgenheid wordt met name verstaan, die heilige toorn van God tegen de onheiligen, die, niettegenstaande Zijn verbod, het heiligdom zouden willen binnengaan.

Op deze bijzondere bestemming van de stam Levi heeft Mozes, vervuld van de geest van God, reeds in Exodus. 32:29 gedoeld; en de Heer zelf heeft dit eigenaardig voorrecht (Leviticus. 25:32-34) in acht genomen. Thans wordt hun ambt in grote omtrekken nader bepaald, om hun in de volgende hoofdstukken vormelijk te worden opgedragen.

Zo deden de kinderen van Israël; naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, zo deden zij.

Deze mededeling geeft te kennen, dat de Israëliet en Mozes en Aäron en hun helpers, bij het houden van de volkstelling niet door onwil of tegenstrevigheid bemoeilijkten, maar hun taak zoveel mogelijk gemakkelijk maakten. Gehoorzaamheid aan de wettige overheden en aan de wetten van de staat is gehoorzaamheid aan God, als namelijk hun bevelen niet met Gods woord in strijd, maar recht en billijk zijn. Anders moeten wij God meer gehoorzaam wezen dan de mensen. Die zich tegen de met Gods woord overeenkomstige verordeningen aankant, die tot welzijn van de maatschappij door de overheden nodig geacht worden, die verheft zich tegen God zelf. De beste burger in het Koninkrijk der hemelen is tevens de beste burger in de aardse maatschappij. Leid ons, o Heer, opdat wij in elke betrekking van het leven, als Uw onderdanen wandelen en geen aanstoot geven in enig ding! Zie ook Matth.22:21 Hand.4:19; 5:29 Rom.13:1-9; 1 Tim.2:1-4 Tit.3:1; 1 Petrus. 2:13-20, Spreuken. 8:15 Dan.4:32.

HOOFDSTUK 2.

INRICHTING VAN ISRAELS LEGERPLAATS.

Vs. 1-34. Opdat de alzo getelden, die het krijgsleger van de Heere zouden uitmaken, een ordelijk gesloten geheel vormden, wordt nu ook de inrichting van de legerplaats, als ook de wijze waarop het vertrek moest plaats hebben, nauwkeurig beschreven. De tabernakel moet in het midden zijn plaats vinden om in zijn naaste omgeving moeten, zoals reeds het einde van het vorige hoofdstuk bepaald heeft, de tenten van de Levieten worden opgeslagen. Voorts nemen aan elk van de 4 zijden telkens 3 stammen een plaats in, van welke stammen elke reis de middelste, als de voornaamste, een banier voert, die de 2 belendende met hem gemeen hebben. Naar deze inrichting van het leger heeft het opbreken alzo plaats, dat 2 legerafdelingen of zes stammen de tabernakel vooruit, gaan, en dat twee andere afdelingen, die de 6 overige stammen bevatten, hem volgen.

En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron, om hun Zijn wil ter zake van Israëls legering (hoofdstuk 1:52) nader bekend te maken, zeggende:

De kinderen van Israël zullen zich legeren, een ieder onder zijn banier, onder die banier, welke aan het hoofdkorps, waartoe zijn stam behoort, eigen is, naar detekenen 1) van het huis van hun vaderen, zodat elk blijft bij zijn eigen stam en bij zijn eigen geslacht, dat ook zijn bijzondere vaan hebbe; rondom, tegenover de tent der samenkomst zullen zij zich legeren.2)

De slagordeningen van Israël, dus onder hun banier als een wél verenigd en samengevoegd leger in het veld verschijnende, zo gaf dit hieraan een gedaante, die in de ogen van vrienden aangenaam en schoon, maar tevens ontzaglijk en verschrikkelijk voor vijanden was. De Kerk, als een strijdbaar en gewillig volk, en een wél geordineerd en dicht ineen gesloten leger onder het geleide van haar grote Legervorst, die de banier draagt boven tienduizenden, is om die reden met alleen schoon en heerlijk, maar ook verschrikkelijk als slagorden met banieren (Hoogl.6:4,10)

Tussen banier en teken is dit verschil, dat onder banier verstaan moet worden, het grote veldteken van drie stammen, die onder één banier waren verenigd, en onder teken, het kleine veldteken van iedere stam of stamafdeling. Zoals de veldheerstent in het centrum van het leger is opgeslagen, zo bevond de tent der samenkomst zich in het midden van het volk van Israël, om daarmee te leren, dat het een volk was, dat in bijzondere zin, God, de Heere tot gebieder had.

De inrichting was, blijkens hetgeen daar volgt, deze: dat de tabernakel met de omringende voorhof, het middelpunt van de legerplaats innam; opdat de Heer zo ook uiterlijk in het midden van Zijn volk woonde. Rondom de tabernakel en dichtst hierbij legeren zich Mozes, de priesters en de Levieten, als die de Heere het naast. Rondom deze bevinden zich, op enige afstand, de overige stammen; zodat het geheel een vierkant (kwadraat) vormt en in deze gedaante het thans nog tot een enkel volk bepaalde, maar later zich tot alle volken uitbreidende godsrijk voorstelt. Aan de voorste of de oostelijke zijde heeft Juda, de

vorstenstam, zijn plaats, terwijl hij aan weerszijden de beide jongere zonen van zijn moeder, Issaschar en Zebulon heeft (zie Ge 29.31). Aan de zuidzijde staat Ruben met zijn jongere broeder Simeon en met de oudste van de twee zonen van de dienstmaagd van zijn moeder, nl. Gad. De westzijde wordt door Rachels zonen, met Efraïm aan het hoofd ingenomen; en de noordkant eindelijk beslaan de drie overige zonen van de dienstmaagden, onder welke Dan billijkerwijze de voornaamste is (Genesis 49:16 vv.). Aangaande de aard en de gedaante van de banieren of veldtekenen van deze 4 legerafdelingen (divisiën) zegt de Heilige Schrift niets naders; doch volgens de overlevering van de Joodse rabbijnen, voerde Juda een leeuw in zijn vaan, Ruben het beeld van een mensenhoofd, Efraïm het beeld van een stier en Dan een adelaar (Ezech.1:10). Op de tocht werd de Verbondsark van de tabernakel gescheiden, de gehele trein vooruitgedragen (hoofdstuk 10:33), opdat de op haar rustende wolk- en vuurkolom de richting van de weg, die men volgen moest, zou aanwijzen. Op Juda's banier volgde verder die van Ruben; de afdeling, aan welks hoofd Ruben stond, werd gevolgd door de Levieten met de tabernakel; achter deze kwam de banier van Efraïm, terwijl Dan met de bij hem behorende stammen de achterhoede uitmaakte. Ook de legering van de stam Levi (Gerson, Kahath, Merßri) rondom de tabernakel is in haar bijzondere inrichting (hoofdstuk 3:23,29,35,38) niet zonder betekenis en beantwoordt aan de rangschikking van de zijwaarts gelegerde stammen. Aan de Oostzijde van de tabernakel bevonden zich Mozes, Aäron en zijn zonen, en achter deze Juda; aan de zuidzijde, de Kahathieten met Ruben achter zich; aan de westzijde, de Gersonieten, in wier rug Efraïm gelegerd was; en aan de noordzijde, de Merarieten, die van achteren door Dan gedekt werden.

Die 1) zich nu legeren zullen oostwaarts tegen de opgang van de zon zal zijn de banier van het leger van Juda, 2) naar hun legers, naar de 3 divisiës of stammen, die tot de vaan van Juda behoren; en Nahesson de zoon van Amminßdab, zal de overste van de zonen van Juda zijn (hoofdstuk 1:7).

God zelf wijst Israëls stammen de plaats aan, waar zij zich hebben te legeren. Zo wordt afgunst en nijd onder het volk van God voorkomen.

Juda staat, krachtens het verkregen eerstgeboorterecht, aan het hoofd van Israëls stammen. Hij is de voorste in de rij, als het leger van plaats verandert. Zo vervult de Heere nu reeds Zijn belofte.

Zijn leger nu, en zijn getelden waren vierenzeventigduizend en zeshonderd (hoofdstuk 1:26 vv.).

En naast hem zal zich aan de ene zijde legeren de stam van Issaschar; en Nethßneël, de zoon van Zuar, zal de overste van de zonen van Issaschar zijn (hoofdstuk 1:8).

Zijn leger nu en zijn getelden waren vierenvijftigduizend en vierhonderd (hoofdstuk 1:28 vv.).

Daartoe de stam van Zebulon aan de andere zijde van Juda; en Eliab, de zoon van Helon, zal de overste van de zonen van Zebulon zijn (hoofdstuk 1:9).

Zijn leger nu en zijn getelden waren zevenenvijftigduizend en vierhonderd (hoofdstuk 1:30 vv.).

Al de getelden van het leger van Juda, het gezamenlijk getal van de drie stammen, die tot Juda's banier behoorden, zonder de vrouwen, kinderen en grijsaards mee te rekenen, waren honderdzesentachtigduizend en vierhonderd (186.400)naar hun legers. Zij zullen vooraan optrekken, en dus de voorhoede van het gehele leger uitmaken.

De banier van het leger van Ruben, naar hun legers, zal tegen het zuiden zijn; en Elizur, de zoon van Sedéür zal de overste van de zonen van Ruben zijn (hoofdstuk 1:5).

Zijn leger nu en zijn getelden waren zesenveertigduizend en vijfhonderd (hoofdstuk 1:20).

En naast hem zal zich legeren aan de rechter zijde, de stam van Simeon; en Selûmiël, de zoon van Zurísaddai, zal de overste van de zonen van Simeon zijn (hoofdstuk 1:6).

Zijn leger nu en zijn getelden waren negenenvijftigduizend en driehonderd (hoofdstuk 1:22 vv.).

Daartoe aan Rubens linkerzijde de stam van Gad; en Eljasaf, de zoon van Rehuël, (hoofdstuk 1:14) zal de overste van de zonen van Gad zijn.

Zijn leger nu en zijn getelden waren vijfenveertigduizend zeshonderd en vijftig (hoofdstuk 1:24 vv.).

Al de getelden in het leger van Ruben waren honderd eenenvijftigduizend vierhonderd en vijftig, naar hun legers (151.450). En zij zullen de tweede optrekken, en dus als tweede legerafdeling, behalve de Gersonieten en Merarieten(hoofdstuk 10:17) aanstonds op Juda volgen.

Daarna, achter Ruben met Simeon en Gad, zal de tent der samenkomst optrekken, met het leger van de Levieten, 1) in het midden van de legers; alzo zullen twee legers voorafgaan (Vs. 9,16) en twee legers(Vs. 24,31) volgen; zoals zij, de kinderen van Israël, zich legeren zullen, met de tabernakel en de Levieten in hun middelpunt, alzo zullen zij ook optrekken een ieder aan zijn plaats, waar hij overeenkomstig zijn stam behoort, naar hun banieren, wanneer de banier, waartoe zijn stam behoort, aan de beurt is.

Volgens hoofdstuk 10:17,21 is dit niet van het gehele leger van de Levieten te verstaan, maar alleen van de Kahathieten, die de heilige gereedschappen droegen (hoofdstuk 3:31 hoofdstuk 4:15). De Gersonieten en de Merarieten daarentegen, van welke de eersten de tot het heiligdom behorende bekleedsels, deksels enz., en de anderen de planken, richels en staven te dragen hadden (hoofdstuk 3:25,36 hoofdstuk 4:24,31) braken altijd reeds na de eerste legerafdeling (die van Juda, Vs. 9) op, opdat zij, ter plaatse van de nieuwe legering aangekomen, de tabernakel vooraf konden oprichten, en de later aankomende Kahathieten alsdan de heilige voorwerpen aanstonds daarin overbrengen mochten.

De banier van het leger van Efraïm, naar hun legers, zal tegen het westen zijn; en Elisßma, de zoon van Ammihud, zal de overste van de zonen van Efraïm zijn (hoofdstuk 1:10).

Zijn leger nu en zijn getelden waren veertigduizend en vijfhonderd (hoofdstuk 1:32 vv.).

En naast hem de stam van Manasse; en Gamßliël, de zoon van Pedßzur, zal de overste van de zonen van Manasse zijn (hoofdstuk 1:10).

Zijn leger nu en zijn getelden waren tweeëndertigduizend en tweehonderd (hoofdstuk 1:34 vv.).

Daartoe aan Efraïms andere zijde de stam van Benjamin; en Abídan, de zoon van Gidéoni, zal de overste van de zonen van Benjamin zijn (hoofdstuk 1:11).

Zijn leger nu en zijn getelden waren vijfendertigduizend en vierhonderd (hoofdstuk 1:36 vv.).

Al de getelden in het leger van Efraïm waren honderdachtduizend en éénhonderd (108.100), naar hun legers. En zij zullen de derde optrekken, en alzoonmiddellijk achter de Levieten en de tabernakel (Vs. 17) volgen.

De banier van het leger van Dan zal tegen het noorden zijn, naar hun legers; en Ahiézer, de zoon van Ammísaddai zal de overste van de zonen van Dan zijn (hoofdstuk 1:12).

Zijn leger nu en zijn getelden waren tweeënzestigduizend en zevenhonderd (hoofdstuk 1:38 vv.).

En naast hem, naast de stam aan Dan, aan de ene zijde, zal zich legeren de stam van Aser; en Pßgiël, de zoon van Ochran, zal de overste van de zonen van Aser zijn(hoofdstuk 1:13).

Zijn leger nu en zijn getelden waren eenenveertigduizend en vijfhonderd (hoofdstuk 1:40 vv.).

Daartoe, aan de andere zijde van Dan, de stam van Nafthali; en Ahira, de zoon van Enan, zal de overste van de zonen van Nafthali zijn (hoofdstuk 1:15).

Zijn leger nu en zijn getelden waren drieënvijftigduizend en vierhonderd (hoofdstuk 1:42 vv.).

Al de getelden in het leger van Dan, de hoofdsom van de 3 tot het leger van Dan behorende stammen, waren honderdzevenenvijftigduizend en zeshonderd (157.600); inhet achterste, of de achterhoede, zullen zij optrekken, naar hun banieren, ieder onder de bijzondere banier van de stam en van het geslacht, waartoe hij behoort.

Deze, 186.400 + 151.450 + 108.100 + 157.600 (Vs. 9,16,24,31), zijn de getelden van de kinderen van Israël, naar het huis van hun vaderen; al de getelden van de legers, naar hun

legers, waren a) zeshonderddrieduizend vijfhonderd en vijftig (603.550, hoofdstuk 1:46).

a)Exodus. 38:26

Maar de Levieten werden niet geteld onder de zonen van Israël, zoals de HEERE Mozes geboden had (hoofdstuk 1:47 vv.).

En de kinderen van Israël deden naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, en namen alzo Gods verordening, betreffende de inrichting van hun leger en van hunoptrekken, in gehoorzaamheid waar, zonder dat de een of andere stam zich verongelijkt of achtergesteld achtte en daarover enige klacht of enig bezwaar wilde doen gelden; zo legerden zij zich, naar hun banieren,1) nadat ook de in hoofdstuk 3 verhaalde telling van de Levieten had plaats gehad, en zo trokken zij op, een ieder naar zijn geslachten, naar het huis van zijn vaderen. 2)

De legerplaats is deels een uitbreiding van de tabernakel en als zodanig een openbaring van het Koninkrijk van God. De onvolkomenheid van de tegenwoordige bedeling, wordt door het langwerpig vierkant, de heerlijkheid van het Koninkrijk in de toekomende eeuw door het vierkant aangeduid (Openb.21:16)

Wat wij eigenlijk onder "het huis van de vaderen" te verstaan hebben, is bij Exodus. 6:14 opgemerkt. De uitdrukking heeft echter in de boeken van Mozes ook nog een ruimere betekenis, en geeft alzo in het algemeen een zeker getal van mensen te kennen, die dezelfde stamvader hebben. Zij bevat nu eens meer, dan eens minder dan een afdeling van de geslachten, en duidt nu eens de stammen van Israël, dan weer afdelingen van die stammen aan, en voorts ook wel aan elkaar verwante indelingen van deze stamafdelingen. Wat de geslachten betreft, komt soms ook het woord: "duizenden" voor; welke benaming wellicht zijn oorsprong daaraan ontleende, dat Mozes bij de indeling van het volk in duizenden, honderden enz. zich, ten geval van de rechtspleging, zo veel mogelijk aan de natuurlijke geslachtsafdelingen van de stammen hield.

God wilde, dat Israël ordelijk optrok en zich ordelijk legerde; deze orde werd door Hem zelf bepaald. God is een God van orde. Hij heeft ook voor elk van onze zijn plaats in gezin, gemeente en maatschappij bepaald daar Hij wil, dat alle dingen, die ons te doen staan, eerlijk en met orde gebeuren. Hierdoor wordt Zijn naam verheerlijkt. Eerlijkheid en orde in al onze zaken zijn nauw verwant. Orde is macht. Op de weg van de goede orde alleen is in alle dingen vordering mogelijk en kunnen wij dienstbaar zijn aan het welzijn van de naaste. "Heere, maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden; leid mij in Uw waarheid, en leer mij; want Gij zijt de God van mijn heil, U verwacht ik de hele dag." (Psalm. 25:4,5).

HOOFDSTUK 3.

TELLING VAN DE LEVIETEN EN BEPALING VAN HUN AMBT. LOSSING VAN DE EERSTGEBORENEN.

Vs. 1-51. Zoals er een telling van de andere stammen heeft plaatsgehad, wordt nu, op goddelijk bevel, ook de stam van Levi geteld. Deze zullen namelijk in de plaats treden van de eerstgeborenen, op welke de Heere, door hen, bij de laatste plaag, welke Hij over Egypte bracht, te verschonen, een bijzonder recht heeft, en de uitwendige dienst van het heiligdom waarnemen. Ook de eerstgeborenen worden geteld en hun getal wordt groter bevonden dan dat van de Levieten. Omtrent dit meerder getal van oudste zonen wordt de bepaling gemaakt, dat zij voor een losgeld van 5 sikkels van de dienst van de tabernakel zullen vrijgekocht worden; zo vangt hier de voor alle volgende tijden wettelijk bepaalde lossing aan.

Dit nu zijn de geboorten 1) van Aäron en Mozes, met wier roeping, -de een tot bevrijder en wetgever en de ander tot priester van Israël-de Heere reeds begonnen was, aan de stam van Levi een bijzondere plaats onder het volk toe te wijzen, en die vroeger wel, zoals Exodus. 6:14 vv., als delen van het groot geheel van het volk en als daarin meegerekend, voorgesteld werden, maar ten dage dat, of sedert de tijd, dat de HEERE met Mozes gesproken heeft op de berg Sinaï, beiden met hun geslacht van de menigte.

Of, stamboeken, geslachtsregisters. In het bijzonder worden hier de geslachtsregisters van Aärons en Mozes' nakomelingen geboekt, omdat zij beiden de vaders zijn geworden van het Levitische geslacht, dat de tabernakel en de tempel zou bedienen. Aäron wordt eerst genoemd, omdat zijn nakomelingen in het bijzonder tot Priesters werden gezalfd en Mozes' nakomelingen slechts gewone Levieten zouden zijn.

En dit zijn de namen van de zonen van Aäron, die aan de bijzondere verhouding van hun vader tot het volk deelhadden, terwijl zich het bijzonder beroep van Mozes totzijn eigen persoon bepaalde, zodat de zonen van deze hier niet verder in aanmerking komen: de eerstgeborene, Nadab, daarna Abíhu, daarna Eleßzar, en de vierde Ithamar (Exodus. 6:23; 28:1).

Dit zijn de namen van de zonen van Aäron, van de priesters, die, ten tijde, waarvan wij nu spreken, reeds tot priesters gezalfd waren, wiens hand men gevuld had, om het priesterambt te bedienen; waarom de Heere omtrent hun plaats in Israël verder niets te verordenen heeft, daar zij reeds volkomen bepaald is.

a) Maar Nadab en Abihu stierven voor het aangezicht van de HEERE, als zij vreemd vuur voor het aangezicht van de HEERE in de woestijn van Sinaï brachten (Leviticus. 10:1 vv.) en hadden geen kinderen, zodat deze tak van Aärons geslacht reeds was afgebroken; doch Eleßzar en Ithamar, uit wie voorts het priesterschap afstamde, bedienden het priesterambt

voor het aangezicht 1) van hun vader Aäron, die aan het hoofd van het priesterschap stond. a)

a)Numeri. 26:61; 1 Kronieken 24:2

Voor het aangezicht, in de zin van, gedurende zijn leven (Genesis 11:28)

En de HEERE, die de plaats, welke de overige geslachten van Levi's stam zouden bekleden, wel reeds meermalen aangeduid en ook reeds voorbereid, maar nog niet voor allen kenbaar aangewezen had en haar thans nader bepalen wilde, sprak tot Mozes, zeggende:

a) Doe de stam Levi naderen, en stel hem voor het aangezicht 1) van de priester Aäron, opdat zij hem dienen;

Numeri. 16:9; 18:2

In het Hebreeuws Ha'amadtha otho liphnee. Eigenlijk, doe hem staan voor het aangezicht enz. Deze uitdrukking wordt dikwijls gebezigd, om daarmee de stelling van iemand aan te duiden, die wacht op de bevelen van zijn heer. De stam Levi wordt hiermee verklaard ten dienste te staan van het priesterschap in het behartigen van de zaken, de tabernakel betreffende. Waarin zij Aäron en de gehele vergadering zullen dienen, wordt in de volgende verzen nader aangeduid.

En dat zij waarnemen zijn, Aärons, wacht en de wacht van de gehele vergadering, 1) voor de tent der samenkomst, en alzo die zorg tot bewaking, reiniging en vervoering van de tabernakel dragen, welke wel in de eerste plaats Aäron, maar ook de gehele gemeente is aanbevolen, om in deze en dergelijke uitwendige aangelegenheden, de dienst van de tabernakels te bedienen.

Het ambt, dat aan de bedienaars van het Evangelie is toevertrouwd, is niet alleen ter ere van Christus, maar ook ten welzijn van Zijn Kerk, zodat zij niet alleen de wacht moeten waarnemen van de Hogepriester, maar ook getrouw zijn, omtrent de zielen, over wie hen de wacht mede bevolen is.

En dat zij al het gereedschap van de tent der samenkomst en de wacht van de kinderen van Israël, die eigenlijk allen schuldig zijn, om het heiligdom te bewaken en daarvoor te zorgen, waarnemen, om in hun plaats de dienst van de tabernakel te bedienen.

Gij zult dan aan Aäron en aan zijn zonen, de Levieten, tot helpers geven; zij zijn gegeven; zij zijn hem hiertoe dan toch gegeven uit de kinderen van Israël. 1)

Zij zijn gegeven, zij zijn hem gegeven uit de kinderen van Israël. Letterlijk: Gegeven, gegevenen zijn zij hem van uit de kinderen van Israël. De herhaling van het woord gegevenen dient, om daarmee de volkomen overgave aan te duiden, om daarmee te verzekeren, dat de Heere God hen inderdaad en in waarheid aan Aäron en aan de vergadering had gegeven. De Levieten heten hier Nethoenim. Later werden voor de geringste diensten hun nog mensen toegevoegd (de Gibeonieten), die niet uit Israël waren. Deze werden Nethinim genoemd.

Maar Aäron en zijn zonen, die ook wel Levieten zijn, maar reeds vroeger door Mij, uit hun stam tot een bijzondere bediening bestemd zijn (Exodus. 28:1), zult gij deze bijzondere

betrekking laten behouden en stellen, dat zij het hun opgedragen priesterambt waarnemen; en de vreemde, ieder, die niet van het priesterlijk geslacht is, die zich iets van het priesterschap aanmatigt en tot de verrichtingen van deze bediening nadert, zal gedood worden (hoofdstuk 16:1 vv.).

En de HEERE, zich nader willende verklaren over de grond en het doel van de bestemming van de Levieten tot de dienst van de tabernakel, sprak tot Mozes, zeggende:

En Ik, zie, Ik, die de macht en het recht heb, om met Mijn volk te doen wat Mij behaagt in Mijn wijsheid, en wiens bestellingen ieder, als werken van de hoogstewijsheid en goedheid, te eerbiedigen heeft, Ik heb de Levieten uit het midden van de kinderen van Israël genomen, in plaats van alle eerstgeborene, a) die de baarmoeder opent, uit de kinderen van Israël; en de Levieten zullen van Mij zijn, 1) in de plaats van al de eerstgeborenen van de moeders in Israël, op wie Ik rechtmatige aanspraak heb;

Exodus. 13:2

1)Uitdrukkelijk, dit geeft de grondtekst aan, wil de Heere zeggen, dat hij een verkregen recht heeft op alle eerstgeborenen, niet alleen uit kracht van schepping, maar ook uit kracht van de verlossing uit Egypte. Het recht op de gelovigen door de verlossing, bekrachtigt het recht en bevestigt het recht, dat Hij door de schepping op hen heeft.

Want alle eerstgeborene zijn van Mij; van de dag, dat Ik alle eerstgeborenen in Egypte sloeg, a) heb Ik Mij geheiligd alle eerstgeborenen in Israël, van de mensen tot de beesten, 1) zij zullen van Mij zijn, zij zijn van Mij en zullen door ieder als de Mijnen erkend worden, zodatniemand Mijn recht op hen te na kome; Ik ben de HEERE! 2)

a)Exodus. 13:2; 22:29; 34:19 Leviticus. 27:26 Numeri. 8:16 Luk.2:23

Thans, terwijl de voorbereidingen plaats hebben, om van de Sinaï verder voort te trekken, treedt ook de behoefte aan een aanmerkelijke vermeerdering van het in de godsdienstige aangelegenheden werkzame personeel duidelijk in het licht; want de tabernakel moet afgebroken, naar zijn afzonderlijke bestanddelen en gereedschappen weggeborgen en op elke nieuwe legeringsplaats weer opgezet worden; waartoe een groter tal van uitverkoren en gewijde handen dan tot nog toe was aangewezen, vereist werd. Sedert nu alle eerstgeborenen van Israël in Egypte waren gespaard gebleven (Exodus. 11:4-7; 12:21-29) waren deze eigenlijk de Heere tot lijfeigenen geworden (Exodus. 13:2; 22:29; 34:19); zodat zij tot een levenslange dienst bij de tabernakel hadden kunnen opgeroepen worden. Daar echter het volk wel tot een koninkrijk van priesters geroepen (Exodus. 19:6) maar voor de vervulling van deze roeping nog niet rijp is (Exodus. 20:19), en alzo de Heere en Zijn heiligdom niet onmiddellijk naderen mag, kan het ook niet zo rechtstreeks uit zijn midden de dienaren voor het heiligdom opleveren, maar moet veelmeer de Heere zelf Zijn dienaren verkiezen en hun personen een bepaald en aan de heiligheid van hun beroep beantwoordend karakter van heiligheid toedelen; zoals Hij dit reeds met de priesters gedaan heeft. Deze verkiezing heeft dan nu alzó plaats, dat God, na afzondering eerst van Aärons geslacht, het overige gedeelte

van de stam Levi voor altijd aan de werkzaamheden van het gewone leven onttrekt en in een nadere betrekking tot Zich plaatst; waarna de opdracht of toedeling van het karakter van heiligheid in die mate, als de bediening van de Levieten het vereiste, in de later (hoofdstuk 8:5 vv.) voorgeschreven wijding van de Levieten voltrokken werd. Zijn de Levieten aldus voor de eerstgeborenen in plaats gesteld en is deze verplichting hun opgedragen, zo kan voorts een lossing of vrijkoping van de eerstgeborenen plaats hebben, die wel reeds eerder (Exodus. 13:3) aangeduid, maar in haar rechtmatigheid nog niet nader verklaard is; die lossing moet echter ook plaatshebben, opdat Israël in dit lossen van zijn, het gehele volk vertegenwoordigende, eerstgeborenen betuige: alles wat het is, en alles wat het heeft, alleen aan de verschonende en reddende genade van zijn God verschuldigd te zijn. Dien ten gevolge bekleedden de Levieten in het groot geheel van de theocratie deze plaats, dat Zij deels, in tegenstelling met de andere stammen, tot op zekere hoogte aan het priesterlijk middelaarschap van Aäron en zijn zonen deel hebben, alzo de Heere ook hen verkozen en tot Zijn bijzondere dienst gebracht heeft, terwijl zij alzo Israël tevens tot bedekking (hoofdstuk 8:19) dienen, opdat er geen toorn over de gemeente kome (hoofdstuk 1:53) en hierom zich, met de priesters in de naaste nabijheid van de tabernakel moeten legeren; en dat zij deels, als plaatsvervangers van de eerstgeborenen, de personen zijn, in wie Israël zijn verplichting jegens de Heere en diens heiligdom nakomt. Zij zijn toch een geschenk of een offer van het volk aan de Heere (hoofdstuk 8:6): en in zo verre Deze hen, evenals alle offers van de eerstelingen (hoofdstuk 8:19) de priesters toelegt, ook een geschenk van het volk aan de priesters, om hen te dienen, maar niet om aan de eigenlijke priesterlijke bediening deel te nemen; want zo ver reikt het hun toegedeelde karakter van heiligheid niet. Ten aanzien van de priesterlijke bediening staan zij veel meer met het overige volk op één lijn, zodat zij ook de heilige dienst, op straffe van de dood, niet mochten verrichten (hoofdstuk 3:10 hoofdstuk 4:4-15), maar wel zullen zij, ter vervulling van hetgeen de naam van hun stamvader betekent (zie Ex 4.14), zich aan de priesters aansluiten (Numeri. 18:2,4) en hen in uiterlijke zaken helpen. Allereerst heeft de dienst van de Levieten nog slechts betrekking op het afbreken, wegdragen en weer opslaan van de tabernakel, waarvan de Verbondsark slechts bij bijzondere plechtige gelegenheden Jozua 3:3; 6:6; 1 Kon.8:3), door de priesters zelf gedragen werd; maar later, in het land Kanaän, rustte op hen ook de verplichting, om het heiligdom te bewaken, te sluiten en te openen, om het met zijn gereedschappen rein te houden, en voor de bereiding van de toonbroden en de overige offerkoeken te zorgen, als ook om, in vereniging met de priesters, het opzicht te houden over de benodigdheden van de tempel en de melaatsen te onderzoeken enz. (2 Kron.29:16,34; 30:16 vv.; 34:12; 35:11 Nehemiah. 10:34; 13:13) totdat David hun de uitvoering van de heilige liederen en de muziek bij de openbare godsdienstoefeningen opdroeg (1 Kronieken 16:19; 26:1; 2 Kron.5:12 Ezra 3:10 Nehemiah. 12:27), uit hen rechters en ambtslieden koos (1 Kronieken 24:4; 2 Kron.19:11), en later koning Jozafat hen door het land zond, om het volk te onderrichten (2 Kron.17:8).

Zij zullen van Mij zijn, Ik ben de Heere. Beter, van Mij, de Heere, zullen zij zijn. De Souvereine God spreekt hier, die nimmer van Zijn recht kan en wil en mag afstand doen.

En de HEERE, uitvoering willende geven aan het reeds (hoofdstuk 1:48) te kennen gegeven voornemen, sprak tot Mozes in de woestijn van Sinaï, zeggende:

Tel de zonen van Levi naar het huis van hun vaderen, naar hun geslachten, en wel niet slechts zoals bij de andere stammen (hoofdstuk 1:13) degenen, die 20 jaar en ouder zijn, maar, omdat het bij de Levieten om de in de plaatstreding voor alle eerstgeborenen te doen is, al wat mannelijk is van één maand en ouder, die zult gij tellen; 1) want op deze leeftijd werden de eerstgeborenen losbaar (hoofdstuk 18:16).

Daar de Levieten kwamen in de plaats van de eerstgeborenen, moesten allen geteld van een maand en daarboven. Met een maand werden de eerstgeborenen gelost. Bovendien hadden nu de ouders de schuldige verplichting, om hun kinderen reeds vroeg, van hun eerste jeugd af aan, bekend te maken met de heerlijke roeping, waartoe zij geroepen waren. Allen moesten geteld worden, ook de zwakken en ongeschikten, opdat allen zouden weten, dat zij, omdat zij uit de stam van Levi waren, Aäron waren gegeven, om hem te helpen in het bedien van het Heiligdom. Dat zij één maand oud moesten zijn, om op de lijst van de getelden geplaatst te kunnen worden, moest hun aantonen, dat het vrije genade van God was, dat zij tot deze dienst geroepen werden, omdat ook zij, evenals alle andere Israëlieten, deelden in de onreine geboorte.

En Mozes telde hen naar het bevel van de HEERE, zoals hem geboden was.

a) Dit nu waren de zonen van Levi, de stamvaders van de drie Levitische geslachten (Vs. 23,27,33); met hun namen: Gerson, en Kahath, en Merßri (Exodus. 6:16).

a)Numeri. 26:57; 1 Kronieken 6:1; 23:6

En dit zijn de namen van de zonen van Gerson naar hun geslachten, d.i. van welke verdere geslachten afstamden (Vs. 21): Libni en Simeï (Exodus. 6:17).

En de zonen van Kahath, naar hun geslachten (Vs. 27): Amram en Izhar, Hebron en Uzziël (Exodus. 6:18).

En de zonen van Merßri, naar hun geslachten, (Vs. 33) Mßheli en Mûsi (Exodus. 6:19); dit zijn de geslachten van de Levieten, Gerson, Kahath en Merßri, naar het huis van hun vaderen, die in de volgende verzen nogmaals afzonderlijk vermeld worden.

Van Gerson, vooreerst, was het geslacht van de Libnieten en het geslacht van de Semeïeten; dit zijn de geslachten van de Gersonieten.

Hun, namelijk van de leden van de beide uit Gerson afstammende geslachten, getelden in getal waren van al wat mannelijk was, van één maand en ouder; hun getelden waren zevenduizend en vijfhonderd (7500).

De geslachten van de Gersonieten zullen zich legeren achter de tabernakel westwaarts (zie "Nu 2.2).

De overste nu van het vaderlijke huis van de Gersonieten zal zijn Eljasaf, de zoon van Laël.

En de wacht, de bijzondere zorg, van de zonen van Gerson in de tent der samenkomst, waaraan zij, in vereniging met de beide andere Levitische geslachten, hun dienst bewijzen zullen, zal zijn, zoals dit (hoofdstuk 4:24) nader bepaald wordt, de tabernakel, het binnenste zeer prachtige bekleedsel (Exodus. 26:1 vv.), en de tent, het tweede, uit fijn geitehaar geweven dekkleed (Exodus. 26:7 vv.), haar deksel zowel het uit rood ramsleder bestaande, derde, als het vierde, uit de huiden van zeekalveren vervaardigde kleed (Exodus. 26:14 vv.), en het deksel, het voorhangsel, aan de deur van de tent der samenkomst (Exodus. 26:36 vv.).

En de behangselen van de voorhof (Exodus. 27:9 vv.) en het deksel van de deur van de voorhof (Exodus. 27:16); welke bij de tabernakel en bij het altaar rondom zijn, welke behangselen en welk deksel de tabernakel en het voor de tabernakel staande brandofferaltaar omringen; bovendien zijn de touwen van de tabernakel, die tot zijn gehele dienst behoren, of die bij de verschillende bestanddelen van het heiligdom met zijn omgeving nodig zijn en gebruikt worden.

En ten tweede van Kahath is het geslacht van de Amramieten, en het geslacht van de Izharieten en het geslacht van de Hebronieten en het geslacht van deUzziëlieten; dit zijn de geslachten van de Kahathieten.

In getal van al wat mannelijk was, van een maand en ouder, waren achtduizend en zeshonderd (8.600), waarnemende de wacht van het heiligdom.

De geslachten van de zonen van Kahath zullen zich legeren aan de zijde van de tabernakel, zuidwaarts.

De overste nu van het vaderlijke huis van de geslachten van de Kahathieten zal zijn Elisafan, de zoon van Uzziël (Vs. 19 Exodus. 6:22).

Hun wacht, hetgeen aan hun bijzondere zorg aanbevolen is, nu zal zijn de Ark van het Verbond en de tafel van de toonbroden en de gouden kandelaar, en de altaren, zowel het rook- als het brandofferaltaar, en al het gereedschap van het heiligsdom, waarmee zij dienst doen, en het deksel, dat tussen het Heilige en het Heilige der Heiligen hangt, en deze delen van de tabernakel van elkaar scheidt, en al wat tot zijn (namelijk van het voorhangsel) dienst behoort (hoofdstuk 4:4 vv.); zodat dus de Kahathieten, als het voornaamste van de drie Levietische geslachten uitmakende, waartoe ook Mozes en Aäron met zijn zonen zelfbehoren, de voornaamste voorwerpen van het heiligdom te verzorgen hebben.

De overste nu van de drie oversten van Levi, die dus zal gesteld zijn over Eljazaf, de overste van de Gersonieten (Vs. 24), en over Elisafan, de overste van de Kahathieten (Vs. 30), en over Zûriël, de overste van de Merßrieten (Vs. 35), zal zijn Eleßzar, de oudste zoon van Aäron, de priester; zijn opzicht zal zijn over degenen, die de wacht van het heiligdom waarnemen.

Van Merßri, ten derde, is het geslacht van de Mßhelieten en het geslacht van de Musieten; dit zijn de geslachten van Merßri.

En hun getelden in getal van al, wat mannelijk was, van een maand en ouder, waren zesduizend en tweehonderd (6200).

De overste nu van het vaderlijke huis van de geslachten van Merßri zal zijn Zûriël, de zoon van Abihaïl; zij zullen zich legeren aan de zijde van de tabernakel, noordwaarts.

En het opzicht van de wachten (hoofdstuk 4:29 vv.), van de zonen van Merßri zal zijn over de planken (of stijlen) van de tabernakel (Exodus. 26:15 vv.), en zijn richels (Exodus. 26:26 vv.), en zijn pilaren (Exodus. 26:32,37), en zijn voeten (Exodus. 26:19,32,37), en al zijn gereedschap en al, wat tot zijn dienst behoort, als pinnen en wat er verder nodig was om het uitwendig lichaam van de tabernakel op te richten en vast te zetten.

En de pilaren, waaraan de gordijnen van de voorhof hangen, die de tabernakel rondom omgeven, en hun voeten, en hun pennen, en hun touwen (Exodus. 27:10,19; 35:18).

Die nu zich legeren zullen vóór en dus tegenover de ingang van de tabernakel oostwaarts, voor de tent der samenkomst, tegen de opgang van de zon, zullen zijn Mozes en Aäron met zijn zonen, in de hoogste rang waarnemende de wacht, d.i. de algemene verzorging van het heiligdom, voor of in plaats van de wacht, die aan het heiligdom verschuldigd is door de gehele vergadering van de kinderen van Israël; en de a) vreemde, al wie geen priester is, die nadert tot iets van hetgeen tot de priesterlijke bediening behoort, zal gedood worden.

Vs. 10 Numeri. 16:40

Alle getelden van de Levieten, welke Mozes en Aäron, op het bevel van de HEERE (Vs. 15), naar hun geslachten geteld hebben (Vs. 22,28,34), al wat mannelijk was, van een maand en ouder, waren 7500 + 8600 + 6200, en dus tezamen 22.300, waarvan echter 300 Levieten, die zelf eerstgeborenen waren en daarom niet als plaatsvervangers van eerstgeborenen uit andere stammen aangemerkt konden worden, worden afgetrokken (Vs. 43), zodat er overblijven tweeëntwintigduizend (22.000).

Wij hebben de zwarigheid, die de gehele opgave van dit vers bevat, op de weg, die door de meeste Joodse leraren gevolgd is, opgelost. Andere verklaarders echter nemen aan, dat in Vs. 28 een schrijffout is ingeslopen. Daar namelijk bij de Hebreeën de letters van het Alfabet ook tot cijfers dienden, is het goed mogelijk, dat in plaats van ss (8.600) oorspronkelijk sls (8.300) in de tekst gestaan heeft en zo zou de rekening 7.500 + 8.300 + 6200 = 22.000 volkomen juist zijn. Door verwisselingen van veel op elkaar lijkende, of bijna geheel gelijkvormige letters, of ook door het overzien van een als cijferteken gebezigde letter, zijn in de getalsopgaven van het Oude Testament hier en daar mistellingen ontstaan, zoals wij ter plaatse zullen opmerken. Het getal van de Levieten komt in vergelijking met dat van de overige stammen nog des te meer als klein voor, doordat bij hen reeds de kinderen van een maand en ouder meegeteld werden, terwijl bij de overige de telling eerst van de twintigjarigen

af begon; wilde men toch bv. de stam Manasse (32.200 mannen boven de 20 jaar) (hoofdstuk 1:34 vv.) naar de maatstaf begroten, volgens welke Levi geteld werd, dan zou het getal van de mannelijke zielen van Manasse 50.000 bedragen. De aanwas intussen van Levi's stam hield ook later, tot in Davids tijden toe, met die van de overige op verre na geen gelijke gang, maar bleef bij deze opvallend veel achter (2 Kron.24:3)

De betekenis van deze stam ligt niet in zijn uitwendig bestaan, maar in zijn innerlijke aard.

En de HEERE zei, nadat alzo Zijn eerste bevel (Vs. 14) was ten uitvoer gelegd, tot Mozes: Tel nu verder ook alle eerstgeborenen, wat mannelijk is onder de kinderen van Israël, van een maand en ouder; en neem het getal van hun namen op, om dit met dat van de Levieten te vergelijken.

En gij zult, zoals Ik reeds te kennen gaf in Vs. 12 vv., voor Mij de Levieten nemen, om (Ik ben de HEERE!) te dienen bij Mijn heiligdom, in plaats van alle eerstgeborenen onder de kinderen van Israël, en de beesten van de Levieten in plaats van alle eerstgeborenen onder de beesten van de kinderen van Israël.

De beesten van beide zijden behoefden niet eerst geteld te worden. Hier geschiedt de ruil zonder dat het getal in bijzondere aanmerking genomen wordt.

Mozes dan telde, zoals de HEERE hem geboden had, alle eerstgeborenen onder de kinderen van Israël.

En alle eerstgeborenen, die mannelijk waren, in het getal van de namen van een maand en ouder, naar hun getelden waren, de eerstgeborenen van Levi meegerekend, tweeëntwintigduizend tweehonderd en drieënzeventig (22.273), en alzo 273 meer in getal dan bij de Levieten de hoofdsom van de getelden van één maand en ouder (Vs. 39).

Men heeft die som van 22.273 eerstgeborenen op een getal van 603.550 strijdbare mannen (hoofdstuk 1:46; 2:32) dat is op een hoofdsom van ongeveer een miljoen mannelijke personen, voor veel te gering gehouden, daar alzo op elke 43 à 45 zielen slechts één eerstgeborene zou voorkomen. Men kan intussen van alle andere pogingen om de zaak te verklaren, afzien, zo men slechts opmerkt, dat het gebod (Exodus. 13:2) geen terugwerkende kracht heeft gehad, en hier van die eerstgeborenen alleen sprake is, welke na de uittocht uit Egypte, en dus gedurende de laatstverlopen 10 à 11 maanden geboren werden. Nu schijnt weliswaar het getal naar evenredigheid weer te groot te zijn, maar men bedenke, dat de aanwas van het volk in de woestijn, nog veel meer dan reeds in Egypte, buitengewoon voorspoedig moet geweest zijn, alzo na de 40 jaar omzwerven het nieuwe geslacht slechts weinig minder talrijk was dan het oude (hoofdstuk 26:51). Wellicht zijn er, in de tijd, die de uittocht naast voorafging, toen er voor het volk een zeker uitzicht op spoedige verlossing uit de Egyptische slavernij verrees, vele nieuwe huwelijken gesloten; terwijl het tevoren geenszins raadzaam was, zich in het huwelijk te begeven (Exodus. 1:22)

En de HEERE sprak verder tot Mozes, om hem nader in te lichten, omtrent de wijze, waarop de inplaatstreding van de Levieten, voor al de eerstgeborenen, geschieden moest, zeggende:

Neem de Levieten, in plaats van alle eerstgeboorte onder de kinderen van Israël, welke van Mij is en Mij eigenlijk dienen moest bij Mijn heiligdom, en de beesten van de Levieten, in plaats van de eerstgeboorten van hun beesten; want de Levieten zullen van Mij zijn, en ook hun vee zal Mij als een bijzonder eigendom toebehoren (Vs. 41); Ik ben de HEERE!

Aangaande de tweehonderd drieënzeventig (273), die gelost zullen worden, die overschieten boven de Levieten (Vs. 43) van de eerstgeborenen van de kinderen van Israël;

Gij zult voor elk hoofd vijf sikkels van de ouders nemen; naar de waarde van de sikkel van het heiligdom zult gij ze nemen; a) die sikkel is twintig gera.

a)Exodus. 30:13 Leviticus. 27:25 Numeri. 18:16 Ezech.45:12

En gij zult dat geld, die 273 maal 5 = 1365 sikkels, aan Aäron en zijn zonen geven, die het als vergoeding voor hen, welke als eerstgeborenen eigenlijk aan de Heeretoebehoorden en tot de dienst van de priester verplicht waren, in de kas van de tabernakel storten en ten dienste van het heiligdom besteden zullen, het geld van de gelosten, die onder hen overschieten.

Deze losprijs voor de overschietende eerstgeborenen werd vervolgens maatstaf voor de lossing van alle volgende eerstgeborenen (hoofdstuk 18:16). Het bedrag komt met de prijs van die mannelijke kinderen overeen, welke men de Heere in gelofte toegezegd had, zolang zij nog niet boven de 5 jaar oud geworden waren (Leviticus. 27:6)

Toen nam Mozes dat losgeld van degenen, die overschoten boven de gelosten, die door de Levieten vervangen waren.

Van de eerstgeborenen van de kinderen van Israël nam hij dat geld, duizend driehonderd vijfenzestig (1365) sikkels naar de sikkel van het heiligdom.

En Mozes gaf dat geld van de gelosten aan Aäron en aan zijn zonen, naar het bevel van de HEERE, zoals de HEERE (Vs. 48) Mozes geboden had.

De Kerk is genaamd de gemeente van de eerstgeborenen (Hebr.12:23), die gerantsoeneerd of gelost is, niet zoals de eerstgeborenen van de Israëlieten, met zilver of goud, maar door het dierbaar bloed van Christus, het onbestraffelijke en onbevlekte Lam van God (1 Petr.1:18,19).

De stam van Levi, die zich, door de geest van het ootmoed en door het bloed van het zwaard, ten tijde dat het volk zich aan de afgoderij met het gouden kalf schuldig maakte, de Heere had geheiligd (Exodus. 32:25 vv.), wil Hij als Israëls eerstgeboorte aanzien, en hun dienst bij Zijn heiligdom zal Hij aanmerken als een toewijding van alle eerstgeborenen van Israël aan Zich. Zo als nu in de eerstgeboorte onder Israël alle daarna geborenen begrepen en in de heiliging

van hen ook deze geheiligd zijn (Rom.11:16), zo is ook in de geheiligde stam van Levi geheel Israël heilig.

Beschouwt, Christenouders, ook uw kinderen als hen, die in hun levensbetrekking met u de Heere heilig zijn, en met bijzondere roeping tot Zijn verheerlijking van Hem geroepen worden 1 Corinthiers. 7:14). Bewaakt uw kinderen als zodanigen, op wie de Heere een bijzondere aanspraak heeft. Houdt bij hun opvoeding boven alles uw en hun Heer voor ogen. Bedenkt dit, hoe gij hen voor Hem moogt opvoeden. Laat uw wandel waardig de roeping, waarmee gij geroepen zijt, voor hen het zegel drukken op de woorden van uw lering, vermaning en bestraffing. Houdt dat woord in gedachtenis: "Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis!" (Hand.16:31). Stelt, eerstgeborenen des huizes, niets op hoger prijs, dan voor uw jongere broeders en zusters een voorbeeld te mogen wezen in alles, wat de Heere welbehaaglijk is en waardoor Zijn naam verheerlijkt wordt. Kinderen, dient allen de Heere, die God, wiens ondoorgrondelijke liefde Zijn eigen Zoon deed in de plaats treden voor zondaars, opdat Hij lijdend en stervend alles volbracht, wat er nodig is tot onze eeuwige zaligheid. Al het vertrouwen, al de liefde, al de gehoorzaamheid van onze harten komt Hem eeuwig toe. Eeuwig Zijn naam tot ere, als Zijn kinderen in Christus te leven, dat zij ons aller vurige bede.

Aan Aäron en zijn zonen kwam dat geld toe, omdat de Levieten hun in de plaats van alle eerstgeborenen van de kinderen van Israël waren gegeven, en dit de som was voor het ontbrekende getal aan de hoofdsom van de getelde Levieten.

HOOFDSTUK 4.

BIJZONDERE BEPALINGEN OMTRENT HET AMBT, EN OPGAVEN VAN HET GETAL VAN DE LEVIETEN.

Vs. 1-49. Dergelijke bepalingen, betreffende de legering en de optocht, als (hoofdstuk 2) voor de andere stammen gegeven zijn, worden nu ten aanzien van Levi in het bijzonder voorgeschreven. Deze stam heeft zich, zoals ook tevoren reeds gezegd is, in de naaste nabijheid van de tabernakel te legeren en trekt, met zijn voornaamste geslacht, dat van de Kahathieten namelijk, voorop, in het midden van de overige. Wat hem is opgedragen, verdeelt zich naar zijn drie geslachten (dat van de Kahathieten, Gersonieten en Merßrieten), in dienst voor de gereedschappen, -dienst voor de dekkleden en-dienst voor de uitwendige bestanddelen van het heiligdom. De hoofdsom van alle tot de dienst geschikte Levieten bedraagt 8580 man.

En de HEERE, 1) die nu nader wilde bekend maken, welke diensten Hij door elk van de Levitische geslachten wilde bewezen hebben, sprak verder tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

Zoals de stam van Levi uitverkoren was uit al de stammen van Israël, om het Heiligdom te bedienen, zo werd nu uit de stam van Levi weer uitverkoren, die de leeftijd van dertig jaar hadden bereikt.

Neemt op de som van de zonen van Kahath, die tot de gewichtigste diensten geroepen zijn (hoofdstuk 3:31), en tel hen nog eens afzonderlijk, uit het midden van de zonen van Levi, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen.

Van dertig jaar en ouder tot vijftig jaar; al wie tot deze strijd, tot deze heilige krijgsdienst, d.i. tot deze heilige arbeid inkomt, en niet door zwakheid of gebreken daarvoor ongeschikt is, maar die in staat is, om het werkin de tent der samenkomst te doen.

De dienst van de Levieten heeft vooreerst slechts betrekking op het uit elkaar nemen, wegdragen en weer opslaan van de tabernakel, gedurende de tocht door de woestijn (zie Nu 3.13). Tot deze werkzaamheden wordt de leeftijd van minstens 30 jaar vereist. Als daartegen (hoofdstuk 8:24) gezegd wordt, dat zij reeds van hun 25ste jaar af de tabernakel dienen kunnen, dan ziet dit op hun dienst bij de openbare godsdienstoefening na de intocht in het beloofde land.

Dit 1) nu zal de dienst zijn van de zonen van Kahath, in de tent der samenkomst, te weten, de Heiligheid der Heiligheden, zij zullen voor de heiligsteaangelegenheden, als de Verbondsark, de toonbroden enz. te zorgen hebben.

Hij heeft de ambten onder de Levieten verdeeld, allereerst, opdat er geen wanorde zou ontstaan, door het werk door elkaar te verrichten; vervolgens, opdat geen ijverzucht de een voor de ander zou prikkelen, waaruit strijd en twist zou kunnen voortkomen. Want wij weten, hoe verkeerd vaak mensen hun best doen, indien niet een zekere regelmaat hun wordt

voorgeschreven, opdat zij niet in tomeloze haast doorvloeien. Wanneer nu ieder begeert de ander voor te komen, ontstaat er een verkeerde naijver, welke daarna in twisten overgaat. Daarom, indien het hun niet was belet, zouden de Levieten al spoedig in het volbrengen van hun plichten aan het schermutselen zijn gegaan en onder elkaar hebben gestreden. God, Die krachtens Zijn autoriteit iedereen houdt binnen de juiste grenzen en de dwaze begeerlijkheden onderdrukt, treedt hier nu onpartijdig op.

In het optrekken van het leger, zo zullen Aäron en zijn zonen in de tabernakel komen en de voorhang van de deksel, d.i. het voorhangsel, dat het Heilige der Heiligen van het Heilige afscheidt, afnemen en zullen daarmee de Ark van de Getuigenis bedekken.

En zij zullen een deksel van dassenvellen of eekalfshuiden, dat tot dit doel vervaardigd is (zie "Ex 25.5) daarop, en de met het voorhangsel bedekte tabernakel, leggen en ter onderscheiding van de zetel van de heerlijkheid van de Heere, een geheel kleed van hemelsblauw (Exodus. 28:31) daarbovenop uitspreiden; en zij zullen de handbomen, waarmee de Verbondsark moest gedragen worden en die niet uit haar ringen mogen uitgetrokken worden(Exodus. 25:13 vv.) aanleggen, of met het omkleedsel tegen de ark vastbinden.

Zij zullen ook op de toontafel een kleed van hemelsblauw uitspreiden, en zullen daarop zetten de schotels van de toonbroden, en de reukschalen of wierookschalen, en de kroezen of wijnkannen, en de dekschotels, of de schalen bij het drankoffer gebruikelijk (Exodus. 25:29); ook zal het gedurig brood (Numeri. 24:5 vv.) daarop zijn.

Daarna zullen zij een scharlaken kleed daarover, over deze vaatwerken en toonbroden uitspreiden, en zullen dat met een deksel van dassenvellen, of zeekalfshuiden, tegen de invloed van het weer bedekken; en zij zullen dehandbomen, waarmee de tafel van de toonbroden moet gedragen worden (Exodus. 25:27)), aanleggen (Vs. 6).

Dan zullen zij een kleed van hemelsblauw nemen, en bedekken de kandelaar van de luchter (Exodus. 25:31 vv.), en zijn lampen en zijn snuiters en zijn a) blusvaten of snuitselbakjes, en al zijn olievaten, waarmee zij aan deze kandelaar dienen.

Ex.25:38

Zij zullen ook deze en al zijn gereedschap in een deksel van dassenvellen, zeekalfshuiden, doen, en zullen hem met zijn toebehoren, op de draagboom of de draagbaar leggen.

En over het gouden reukaltaar zullen zij eveneens een kleed van hemelsblauw uitspreiden en zullen dat met een deksel van dassenvellen, zeekalfshuiden, bedekken; en zij zullen de handbomen, waarmee het altaar gedragen wordt aanleggen (Vs. 6).

Zij zullen ook nemen alle overige gereedschap van de dienst, waarmee zij in het heiligdom dienen, waartoe men onder meer de dienstkleren van de priesters rekent, en zullen het leggen in een kleed van hemelsblauw, en zullen het met een deksel van dassenvellen, zeekalfshuiden, bedekken; en zij zullen het op de draagboom of de draagbaar leggen.

En zij zullen de as van het brandofferaltaar vegen, en zij zullen, nadat het ontdaan is van de aarde en de stenen, waarmee het is aangevuld (Exodus. 27:1 vv.) daarover een kleed van purper uitspreiden.

En zij zullen daarop leggen al zijn gereedschap, waarmee zij hieraan dienen, de koolpannen of vuurpannen, de krauwelen d.w.z. de drietandige vorken en de schoffels of schoppen, en de sprengbekkens, waarin, bij het slachten van de offerdieren, het bloed wordt opgevangen; in één woord al het gereedschap van het altaar; en zij zullen daarover een deksel van dassenvellen, zeekalfshuiden, uitspreiden, en zullen de handbomen, waarmee het brandofferaltaar moet gedragen worden, aanleggen (Vs. 6).

Van het koperen wasvat (Exodus. 30:18) wordt hier geen melding gemaakt. Waarschijnlijk werd het als een minder heilig en voor beschadiging minder vatbaar voorwerp niet omwonden, maar onbedekt vervoerd. De vertaling van de "Zeventig" wil dit aanvullen en heeft hier dit vers ingeschoven: "En zij zullen een hemelsblauw dekkleed nemen en daarmee het wasvat en zijn voet bedekken, en zullen het dan in een deksel van dassenvellen hullen, en het op de draagbaar leggen." Deze aanvulling is echter zonder enige twijfel niet echt.

Als nu Aäron en zijn zonen het dekken van het heiligdom en van alle gereedschap van het heiligdom, in (bij) gelegenheden van het optrekken van het leger, zullenvoleind hebben, zo zullen daarna de zonen van Kahath in de tabernakel komen, om de ingepakte voorwerpen te dragen; 1) maar zij zullen al dat heilige niet onmiddellijk aanraken, dat zij niet sterven, 2) (hoofdstuk 18:3 2 Samuel. 6:6 vv.). Dit is de last van de zonen van Kahath, in de tent der samenkomst.

Men zie hieruit, hoe de tekenen van Gods aanwezigheid in deze wereld bewegelijke dingen zijn; nochthans is het Koninkrijk, dat ons nu aangeboden wordt, een Hemels, een onbewegelijk Koninkrijk, en daarom heeft men dit met alle bereidwilligheid en dankzegging te ontvangen en de genade van God vast te houden, waardoor wij Hem welbehagelijk mogen dienen met eerbied en Godvruchtigheid.

Het priesterlijk karakter, dat aan Israël in zijn geheel, tegenover de natiën van de wereld, eigen is (Exodus. 19:4 vv.) drukt zich in hoge mate in Levi uit, welke God onder de stammen afgezonderd en in nadere betrekking tot Zich gesteld heeft, om te dienen aan Zijn heiligdom (hoofdstuk 16:9). Evenwel, ook hun dienst bepaalt zich tot het uitwendig heiligdom (hoofdstuk 3:28,32). In alle zaken van het altaar, daarentegen en binnen het voorhangsel (hoofdstuk 18:7) dienen alleen de priesters, waaronder wederom de Hogepriester de eerste plaats bekleedt, als de drager en vertegenwoordiger van alle persoonlijke rechten en plichten.

Het opzicht nu van Eleßzar, de zoon van Aäron, de Hogepriester (hoofdstuk 3:32) zal zijn over de olie van de luchter (Exodus. 27:20) en het reukwerk van de welriekende specerijen, of de specerijen, die tot reukwerk gebezigd worden (Exodus. 30:34) en het gedurig, het dagelijks, spijsoffer (Exodus. 29:40), en de zalfolie (Exodus. 30:23); het opzicht van de gehele tabernakel en alles, wat daarin is, aan het heiligdom en aan zijn gereedschap, zodat hij

dus ook over de dienstverrichtingen van de Kahathieten toezicht te houden heeft, zoals zijn broeder Ithamar over die van de Gersonieten en van de Merßrieten (Vs. 28,33).

En de HEERE, de voorschriften (Vs. 5-15) nogmaals de priesters tot zorgvuldige betrachting op het hart drukkend, opdat strafgerichten vermeden werden, sprak tot Mozes en Aäron, zeggende:

Gij zult de stam van de geslachten van de Kahathieten, die (Vs. 4) tot de heiligste diensten aan de tabernakel geroepen, maar juist daardoor aan het meeste gevaar onderhevig zijn, om Mijn toorn te verwekken, nietlaten uitgeroeid worden uit het midden van de Levieten; 1)

God dreigt met de dood, indien zij iets verbodens aanraken. Maar de priesters, de zonen van Aäron, vermaant Hij, om niet door hun zorgeloosheid hun broeders te verderven, omdat, indien zij iets onbedekt laten, zij de oorzaak van hun verderf zouden zijn.

Tot een hoge waardigheid had de Heere Aäron en zijn zonen verheven, maar die hoge waardigheid brengt ook een zware verantwoordelijkheid mee. Aäron wordt hier verantwoordelijk gesteld voor het leven van de Kahathieten.

Maar dit zult gij hun doen, opdat zij leven en niet sterven, als zij tot de Heiligheid der Heiligheden toetreden zullen: Aäron en zijn zonen zullen als alle gereedschappen op de in Vs. 5 vv. voorgeschrevene wijze zullen ingewikkeld en bedekt zijn, komen, om tegelijk met de Kahathieten (Vs. 15) de tabernakel binnen te gaan, en stellen hen een ieder over zijn dienst en aan zijn last.

Doch zij, de Kahathieten, zullen niet, zonder door Aäron en zijn zonen vergezeld te zijn, inkomen, om te zien, als men het heiligdom inwindt, opdat zij niet ten straf hiervoor (1 Samuel 6:19) sterven.

En de HEERE, die nu ook omtrent de diensten van de beide andere Levitische geslachten nadere bepalingen geven wil, sprak tot Mozes, zeggende:

Neem ook op de som van de zonen van Gerson, gelijkerwijs gij het die van de zonen van Kahath (Vs. 2 vv.) gedaan hebt, naar het huis van hun vaderen, naar hun geslachten.

Gij zult hen tellen van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wie inkomt of geschikt is om de geestelijke strijd 1) te strijden, of die dienst te vervullen, opdat hij mede de dienst bedient in de tent dersamenkomst.

Telkens wordt de dienst ten behoeve van het Heilige een strijd genoemd. De Engelse vertaling geeft heerscharen. Het is de militia sacra, de heilige krijgsdienst, de strijd als zinnebeeld van de strijd de geestelijke strijd in de dienst van de Heere, door de Apostel van het geloof de goede strijd van het geloof genaamd.

Dit 1) zal zijn de dienst van de geslachten van de Gersonieten, in het dienen en in het dragen van de last van de voorwerpen, die in hoofdstuk 3:25 vv. reeds genoemd zijn;

Gering in schijn en lastig was het werk, dat zowel aan de zonen van Gerson als aan die van Merßri werd opgedragen. Want de vaten en de tent met haar gereedschappen te dragen, de tafel en de balken en de kolommen was een harde en niet minder een slaafse arbeid. Maar hieruit leren wij, dat in de dienst van God niets verachtelijk is, maar dat men vrolijk en wel zijn plicht heeft te vervullen, omdat het ons een overvloedige weldaad moet zijn, wanneer God zich verwaardigt, ons uit te kiezen tot bedienaars van Zijn heiligdom, opdat noch verdriet noch trots ons in het uitoefenen van ons ambt hinderlijk zij.

Zij zullen dan dragen de gordijnen van de tabernakel, de binnenste bekleedsels (Exodus. 26:1-6) en de tent der samenkomst, te weten haar tweede en derde deksel, (Exodus. 26:7-13), en het dassendeksel, of het dekkleed van zeekalfshuiden, dat als het vierde er bovenop is, (Exodus. 26:14) en het deksel van de deur van de tent der samenkomst (Exodus. 26:36 vv.);

En de behangselen van de voorhof, waardoor dit afgesloten is (Exodus. 27:9 vv.), en het deksel van de deur van de poort van de voorhof, dat is bij de tabernakel en bij het brandofferaltaar, zodat het deze rondom omgeeft, (Exodus. 27:16); en hun, (namelijk van de reeds genoemde gordijnen, dekkleden en voorhangsels van de beide ingangen) hun touwen en al het gereedschap, dat zij tot uitoefening van hun dienst nodig hebben (Exodus. 27:19), bovendien al, wat daarvoor bereid wordt, opdat zij dienen.

De laatste woorden van dit vers worden ook aldus vertaald: en al, wat daaromtrent d.i. betreffende de in dit vers genoemde behangselen en kleden met hun toebehoren gedaan moet worden, behoort tot hun dienst.

De gehele dienst van de zonen van de Gersonieten in al hun lasten in al hun dienst, zal zijn of plaats hebben, naar het bevel 1) van Aäron en van zijn zonen, die aan ieder zijn bijzonder werk van hetgeen hij te dragen of te doen heeft, hebben aan te wijzen; en gij, Aäron en zijn zonen, zult hun, ter bewaring, al hun last bevelen, 2) en dus alles opzettelijk en nauwkeurig aanwijzen en opdragen, wat tot hun arbeid behoort.

In het Hebreeuws Al-phi, eigenlijk naar de mond van, d.i. hier: zoals Aäron en zijn zonen het zullen aanwijzen. Zij mochten niets uit eigen autoriteit doen.

Of, gij zult hun opdragen, al hun last, welke zij te bezorgen hebben. Aäron is het hoofd van de Levieten. Alle verantwoordelijkheid rust op Hem. Zij hebben alle bevelen stipt te gehoorzamen.

Dit, wat zo-even is opgegeven, is de dienst van de geslachten van de zonen van de Gersonieten, in de tent der samenkomst; en hun wacht of hun dienstwerk zal zijn onder de hand d.i. onder het opzicht, bestuur en bevel van Ithamar, de tweede, nog levende zoon van Aäron, de Hogepriester.

Aangaande de zonen van Merßri, die zult gij, naar hun geslachten en naar het huis van hun vaderen, tellen.

Gij zult hen tellen van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar oud, al wie inkomt tot deze strijd (Vs. 3,23), om te bedienen de dienst van de tent der samenkomst.

Dit zal nu zijn de onderhouding van hun last, naar al hun dienst, in de tent der samenkomst: de stijlen van de tabernakel of de 48 planken, waaruit het geraamte van de tabernakel bestaat (Exodus. 26:15 vv.) en zijn3 x 5 richels, waarmee de planken bijeengehouden worden (Exodus. 26:26 vv.) en zijn 4 pilaren, waaraan het voorhangsel bevestigd is, dat het Heilige der Heiligen van het Heilige scheidt, alsook de 5 pilaren, die aan de ingang van het heiligdom staan, en zijn voeten of zijn onderlagen (Exodus. 26:32,37), alsook de voetstukken van de planken;

Bovendien de zestig pilaren van de voorhof, die het rondom omgeven (Exodus. 27:9 vv.) en hun voeten of voetstukken, en hun pennen, en hun touwen met al hun gereedschap en met al hun dienst, die zij, bij het afbrekenen weer oprichten van het gebouw nodig hebben; en het gereedschap van de waarneming van hun last, het gereedschap, dat zij te dragen en waarvoor zij, naar hun bijzondere bestemming, te zorgen hebben, zult gij bij namen tellen, zodat gij nauwkeurig opneemt, hoeveel stuks en welke voorwerpen hun toevertrouwd zijn, opdat er niets verloren ga.

Dit is de dienst van de geslachten van de zonen van Merßri, naar hun gehele dienst, die zij, evenals de Gersonieten (Vs. 28) in de tent der samenkomst, onder de hand van Ithamar, de zoon van Aäron, de Hogepriester, te verrichten hebben.

34.Mozes dan en Aäron en de oversten van de vergadering, die hun tot helpers dienden, telden, overeenkomstig de goddelijke last (Vs. 2) de zonen van de Kahathieten, naar hun geslachten en naar het huis van hun vaderen:

35.Van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wil inkwam tot deze strijd (Vs. 3,23) tot de dienst in de tent der samenkomst.

Hun getelden nu waren, naar hun geslachten, tweeduizend zevenhonderd en vijftig (2750). Van de in hoofdstuk 3:28 opgegeven hoofdsom van de Kahathieten bleken daarom 5850 door hun jeugd of ouderdom, of ook anderszins niet tot de dienst geschikt te zijn.

Dit zijn de getelden van de geslachten van de Kahathieten, van al wie in de tent der samenkomst diende, welke Mozes en Aäron geteld hebben, naar het bevel van de HEERE, door de hand van Mozes.

Evenzo de getelden van de zonen van Gerson, naar hun geslachten en naar het huis van hun vaderen:

Van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wie inkwam tot deze strijd (Vs. 3,23) tot de dienst in de tent der samenkomst.

Hun getelden waren, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, tweeduizend zeshonderd en dertig (2630). Te jong of te oud of anderszins ongeschikt waren 4870 (hoofdstuk 3:22).

Deze zijn de getelden van de geslachten van de zonen van Gerson, van al wie in de tent der samenkomst diende, welke Mozes en Aäron telden, naar het bevel van de HEERE.

En de getelden van de geslachten van de zonen van Merßri, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen;

Van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wie inkwam tot deze strijd (Vs. 3,23), tot de dienst in de tent der samenkomst;

Hun getelden nu waren naar hun geslachten, drieduizend en tweehonderd (3200), te jong dus of te oud of anderszins ongeschikt waren 3000 (hoofdstuk 3:34).

Deze zijn de getelden van de geslachten van de zonen van Merßri, 1) welke Mozes en Aäron geteld hebben, naar het bevel van de HEERE, door de hand van Mozes.

Dat de Merßrieten in het geheel maar waren zesduizend tweehonderd, en dat er nochthans van deze waren drieduizend en tweehonderd, die dienst konden doen, hetgeen ruim de helft was, hebbe men wel op te merken. De zwaarste en grootste last lag op dat geslacht, n.l. de stijlen, de pilaren en de voeten van de tabernakel, en daarom had de Heere in Zijn Voorzienigheid het zo geschikt, dat, terwijl van de Kahathieten en Gersonieten, wiens werk licht was, slechts omtrent een derde gedeelte zich in staat bevond, om dienst te doen, de Merßrieten daarentegen, alhoewel zij de minsten in getal waren, nochthans de meeste bekwame mannen uitleverden; want wat ook de dienst zijn mocht, waartoe de Heere de mensen roept, Hij zal hen nochthans genoegzame genade en sterkte verlenen naar de eis van het werk.

Al de getelden, welke Mozes en Aäron en de oversten van Israël geteld hebben van de Levieten, naar hun geslachten en naar het huis van hun vaderen.

Van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wie inkwam om de dienst van de bediening en de dienst van de last in de tent der samenkomst te bedienen, d.i. al, die in staat bevonden werden, om, hetzij door andere arbeid, of door het dragen van lasten zijn dienst ten aanzien van de tabernakel te bewijzen;

Hun getelden waren achtduizend vijfhonderd en tachtig, (8580 = 2750 + 2630 + 3200).

Men telde hen naar het bevel van de HEERE, door de hand van Mozes, een ieder naar zijn dienst en naar zijn last; en zijn (Mozes) getelden waren, die de HEERE Mozes geboden had.

Deze som staat in juiste verhouding tot de algemene som van dr Levieten, zoals die in hoofdstuk 3:39 is opgegeven. In België bijv. beleven op het land op een bevolking van 10.000 mannelijke personen, 8926 de eerste maand, 4572 bereiken de ouderdom van 30 en 3588 die van 50 jaren. Een bijzondere lichaamstoestand werd bij de Levieten niet gevorderd, zoals bij de priesters, die van gebreken vrij moesten zijn (Leviticus. 21:16 enz.); alzo waren slechts zij voor de dienst ongeschikt, die aan gebreken onderhevig waren, die hen van het praktische leven uitsloten. Hun wordt ook niet, zoals de priesters, (Leviticus. 21:1 enz.) een bijzondere levenswijze voorgeschreven, maar slechts hiervoor wordt gezorgd, dat zij door vrijdom van het gewone beroep, dat naar de theocratische bepaling in de landbouw bestaat, zich uitsluitend aan de dienst van het heiligdom wijden kunnen. Over de wijding van de Levieten (hoofdstuk 8:5); aangaande hun levensonderhoud, (hoofdstuk 18:21 vv.), en betreffende hun woonplaats in het land Kanaän (hoofdstuk 35:1 vv.).

HOOFDSTUK 5.

REINIGING VAN DE LEGERPLAATS. VERZOENINGS- EN IJVEROFFER.

Vs. 1-4. Nadat Israël uiterlijk tot een krijgsleger van de Heere georganiseerd is, om het voorgestelde doel, waartoe het geroepen is, tegemoet te kunnen trekken, volgt nu ook de innerlijke of geestelijke organisatie. Daarom krijgt Mozes nu allereerst bevel, om allen, die volgens Leviticus. 13-15 en Numeri. 19:11 vv. Levitisch onrein zijn, uit het leger te verwijderen; want daar de heilige God in het midden van Zijn volk optrekt, mag Israëls legerplaats door niets, van welke aard ook, verontreinigd zijn.

En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

Gebied 1)de kinderen van Israël, dat zij uit het leger wegzenden alle melaatsen (Leviticus. 13:45 vv.) en alle vloeienden (Leviticus. 15:2,19) en allen, die onrein zijn door aanraking van een dode (Numeri. 19:11 vv.).

Helder toont deze plaats, dat God volstrekt niet het ambt van medicus uitoefende, om de gezondheid van het volk te bevorderen, als Hij wilde, dat de melaatsen uit de legerplaats zouden verdreven worden; maar dat Hij, door deze uiterlijke rituelen en ceremoniën, het volk in ijver voor reinheid heeft geoefend, omdat Hij de zaadvloeiende en de onreine met de melaatse in één adem verbindende, eenvoudig het volk beveelt, zich van alle onreinheid ver te houden. Hetzelfde bevestigt, wat onmiddellijk volgt: Opdat zij de legerplaats, waar God woont, niet bezoedelen. Ja, het is, alsof Hij zei, dat alle verblijven van het uitverkoren volk, delen waren van Zijn heiligdom, welke het ongerechtigd zou zijn door eigen verontreiniging, te bezoedelen. Wij nu weten, hoe gemakkelijk de mensen zich veroorloven, de dienst van God te bevlekken, als zij de heilige zaken vermengen met de onheilige (profane), zoals men in het algemeen zegt. Wij zien alzo, dat de meest slechte, die zich niet het laatst begeven onder de dienaren van God, niet aarzelen, hun bezoedelde handen op te dringen, hoe ook God hen gestrengelijk van de hand wijst. Daarom ware het nuttig, dat dit door een zichtbaar teken, het oude volk herinnerd werd, dat zij allen, die bezoedeld waren, God niet naar recht konden dienen, of liever, dat zij door hun onreinheden bedierven, wat overigens rein was, en daarom valselijk de oefeningen van de godsvrucht misbruikten; vervolgens, dat zij niet moesten geduld worden in de heilige samenkomst, opdat zij niet op anderen de besmetting zouden overdragen.

Door gemeenzame verkering met de goddelozen, worden de godzaligen zelf besmet. Een weinig zuurdesem maakt het gehele deeg zuur 1 Corinthiers. 5:6,7,11). Het toelaten van openbare ergernissen is een middel, om de zonde in een ieder gedeelte van de Kerk zodanig uit te breiden, dat het gehele lichaam eindelijk onrein of afschuwelijk wordt.

Van de man tot de vrouw toe, en dus allen, zonder onderscheid, zult gij hen wegzenden; tot buiten het leger zult gij hen wegzenden: opdat zij niet verontreinigen hun legers of die afdelingen van het leger, waartoe zij, volgens hun stam, behoren, in wiens midden Ik woon (hoofdstuk 35:34).

En de kinderen van Israël deden alzo en zonden hen, die niet slechts voor één dag naar de wet, maar Levitisch onrein waren, tot buiten het leger; zoals de HEERE totMozes gesproken had, zo deden de kinderen van Israël.

Dit voorschrift werd later, tijdens de inwoning in Kanaän in dier voege onderhouden, dat men tenminste de melaatsen buiten de steden in afgezonderde woningen plaatste (2 Kron.26:21). Zie voor de nog strengere voorschriften om het krijgsleger, in wiens midden de Heere door de Verbondsark onmiddellijk tegenwoordig was, rein te houden Deuteronomium. 23:9-14

Daar het Heiligdom des Heeren nu opgericht was onder Israël, moest ook alles uit Israël verwijderd worden, wat Levitisch onrein was. Wat hier vermeld wordt, behoorde niet zozeer tot de roeping van de Overheid, als wel tot die van Aäron en zijn zonen, als hoofden van de kerkelijke gemeente.

II. Vs. 5-10. In de gemeente, waarin de Heere woont, zal verder geen vergrijp tegen het eigendom van de naaste onverzoend en geen roof, aan iemand gepleegd, onvergolden blijven. Veelmeer moet er in deze gemeente volkomen eendracht en strenge orde heersen. Zelfs wanneer het de benadeelde niet meer kan ten goede komen, moet er vergoeding van een gepleegd onrecht plaats hebben.

Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël: wanneer een man of een vrouw iets van enige menselijke zonde, 1) of liever: tegen enig mens een of andere zonde, door hem in zijn goed te benadelen, gedaan zullen hebben, op zodanige wijze als (Leviticus. 6:2 vv.) gezegd is, overtreden hebbende door overtreding tegen de HEERE, d.i. zich daarmee tevens zwaar bezondigd hebbende tegen de Heere, die de grondlegger en de beschermer is van alle onder de leden van Zijn volk bestaande rechtsbetrekkingen, zo is deze ziel, die man of vrouw schuldig. 2)

Enige menselijke zonde, niet alleen, omdat deze zonden onder de mensen veelvuldig voorkomen, als wel, omdat zij in de eerste plaats tegen de mensen begaan worden. Zij moesten echter ook als tegen de Heere begaan beschouwd worden, omdat Israël zijn instellingen en rechten op bijzondere wijze van de Heere ontvangen had.

Gemeend is een zonde, waarmee men een overtreding tegen de Heere begaat, d.i. een van de in Leviticus. 5:1 * opgenoemde soort van benadeling van de naaste aan zijn eigendommen, waardoor men een schuld op zich laadt, tot wier verzoening daadwerkelijke overgave, met bijvoeging van een vijfde deel van zijn waarde en een schuldoffer voorgeschreven is (Leviticus. 5:13-16). Om de uit deze overtredingen voortvloeiende verstoring van de gemeenschap en om de vrede in de gemeente terug te brengen, wordt het reeds gegeven gebod hier vernieuwd, en door deze nieuwe toevoeging versterkt, dat, wanneer de man, van wie iets van zijn eigendommen onrechtmatig onttrokken is, geen Goël heeft, aan wie de schuld kan overgedragen worden, het te vergoedene aan Jehova, voor de priester, ten deel zal vallen.

Leviticus. 6:1-6?

En zij, hetzij dan man, hetzij vrouw, zullen hun zonde, welke zij gedaan hebben, belijden; daarna zal hij, de persoon, die de naaste benadeeld heeft, zijn schuld, die hij door oneerlijkheid bij een ander gemaakt heeft, weer uitkeren, naar de hoofdsom of de volle waarde daarvan en een vijfde deel zal hij daarenboven toedoen; behalve de volle waarde zal hij nog een vijfde gedeelte van die waarde als boete betalen, en zal het gezamenlijk bedrag die geven, aan wie hij zich verschuldigd heeft (Leviticus. 6:4 vv.).

Maar zo die man, intussen gestorven zijnde en geen aanverwanten nalatende, die tot het ontvangen van de schadevergoeding gerechtigd zijn, geen losser zal hebben, om de schuld aan hem weer uit te keren, of: aan wie de schuld weer kan uitgekeerd worden, dan zal die schuld, die in elk geval afgedaan moet worden, de Heere betaald worden, en deze schuld, welke de HEERE weer uitgekeerd wordt, zal van de priester zijn, omdat aan hem de Heere haar als een gave toewijst (Leviticus. 23:20), behalve nog de ram van de verzoening, waarmee hij, de priester, voor hem, die zich schuldig gemaakt heeft, verzoening doen zal. 1)

Volgens Leviticus. 6:6 vv. moet ook een ram als schuldoffer tot de priester gebracht worden, waarmee deze de schuldige te verzoenen heeft, en welks vlees de priester, voor zijn dienst ten deel valt (Leviticus. 7:7)

Deze ordening diende, om degene, welke bovengenoemde zonde had bedreven, elke reden tot verschoning te ontnemen. Nimmer zou hij het wederrechtelijk genomene mogen behouden. Was de wettige bezitter gestorven en had hij geen naaste bloedverwanten, dan werd het aan de priester gegeven. Behouden mocht hij het in geen enkel geval.

Evenals zal alle heffing, 1) van alle geheiligde dingen, van de kinderen van Israël, welke zij tot de priester brengen, het zijne zijn, en alzo aan de dienstdoende priester, tot wie het gebracht wordt, toebehoren, zonder dat iemand anders daarop enige aanspraak maken kan.

Hiermee worden niet bedoeld de eigenlijke offeranden, maar de heilige gaven van de kinderen van Israël, zoals de geloften, de eerstelingen enz. Zij zullen van de priester zijn. Dit vers en het volgende staan in nauw verband met het vorige, omdat men, wanneer de gelofte of de eerstelingen de priesters onthield, men ze hun wederrechtelijk onthield en men daarom schuldig stond tegenover God en tegenover de priesters.

En een ieders geheiligde dingen zullen het zijne zijn;
wat iemand de priester zal gegeven hebben, zal het zijne zijn. 2)

Werd in het vorige vers van de heilige gaven van het volk, als volk gesproken, in Vs. 10 is van die van de enkele persoon sprake.

Het eerste lid van dit vers betekent óf: dat, hetgeen iemand in Israël uit eigen, vrije beweging, tot heilig gebruik afzonderde, van hem bleef, zodat hij, zonder het juist te moeten offeren, daarover de verdere beschikking bleef houden, óf in het algemeen dat, wat men als heilige gave eenmaal tot de priester gebracht had, verder in de hand van deze berustte, om daarmee, zonder dat het teruggevraagd kon worden, naar de voorschriften van de wet te handelen.

Hij, welke die dingen aan hen gaf, zou zijn gaven niet mogen terugnemen, onder wat voorwendsel het ook wezen mocht. Deze wet bekrachtigt en bevestigt alle godvruchtige liefdegiften, het zij in levende lijve, hetzij bij laatste wil geschonken of toegezegd.

III. Vs. 11-31. Vooral van het huwelijk en van het huiselijk leven, op welks welzijn de welvaart van geheel de burgerstaat rust, moet alle stoornis van vrede en alle besmetting zo ver mogelijk geweerd worden. Is dus een vrouw bij haar echtgenoot verdacht de echtelijke trouw te hebben geschonden, dan moet hij haar met het ijver- of wraakoffer tot de priester brengen, die haar vervolgens een eed afneemt en het vloekwater te drinken geeft, in geval van schuld zal dit laaste niet zonder uitwerking bij haar blijven en haar de rechtvaardige straf veroorzaken.

Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende: 1)

Doel van deze ceremonie is, dat de vrouwen geenszins door vertrouwen op straffeloosheid zich aan schaamteloosheid zouden wagen, of opdat geen jaloersheid onenigheid zou veroorzaken en, door de ziel van de man van de vrouw te vervreemden, de band van de reine liefde zou verbreken, omdat op die wijze de deur aan vele misdaden werd geopend. Verder heeft God door dit ritueel getuigd, dat Hij de beschermer en wreker was van de echtelijke trouw. Waaruit blijkt, hoe de reinheid van de gehuwde vrouwen voor haarzelf een offer is van welriekende reuk, waarvoor Hij zich verwaardigt als bewaker op te treden. Waarom het geen kleine troost is voor de mannen, wanneer God naar het bedrog, in het verborgen gepleegd, een onderzoek instelt, indien soms de vrouwen zich trouweloos hebben gedragen.

Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: wanneer van iemand zijn vrouw zal afgeweken zijn, de rechte weg inzake het huwelijk verlatende, en door overtreding tegen hem overtreden zal hebben,

Daardoor, dat een ander man bij haar, door bijligging van het zaad, zal gelegen hebben, en het voor de ogen van haar man zal verborgen zijn, en zij zich verheeld, of haar misdaad verborgen gehouden zal hebben, zijnde nochthans onrein geworden, en er, terwijl de man reeds kwaad vermoeden gekregen heeft, evenwel geen getuige tegen haar is, en zij niet betrapt is.

En de ijvergeest, 1) die in deze betrekking geen mededinger of deelgenoot duldt, over hem gekomen is, en hij in billijke verontwaardiging is ontstoken, zodat hij ijvert over zijn vrouw, omdat zij onrein, inderdaad schuldig en misdadig geworden is; of dat over hem de ijvergeest gekomenis, dat hij over zijn vrouw ijvert, hoewel zij niet onrein, misdadig en schuldig geworden is, zodat hij haar dus ten onrechte verdenkt.

IJveren, in de taal van de zeventiende eeuw, betekent, iemand van ontrouw in zijn liefde verdenken en daarover zijn misnoegen tonen. IJvergeest heeft daarom ruimere betekenis dan geest van jaloersheid.

Dan zal die man zijn vrouw tot de priester brengen om haar, door tussenkomst van deze aan een Godsgericht te onderwerpen, en hij zal, daar zij als gehuwde vrouw geen bijzonder eigendom heeft, waarvan zij een offer zou kunnen brengen, haar offerande, 1) die zij bij zulk een gelegenheid schuldig is, voor haar meebrengen, namelijk: een tiende deel van een efa 2) gerstemeel; hij zal geen olie daarop gieten, noch wierook daarop leggen, 3) watanders bij spijsoffers van meel gebeurde (Leviticus. 2:1 vv.), omdat het een spijsoffer van de ijveringen is, een spijsoffer van de gedachtenis, dat de ijvergeest van de man daardoor bevredigen moet, dat het de ongerechtigheid van de vrouw, indien zij zich werkelijk zozeer vergeten heeft, in gedachtenis brengt, 4) bij de Heere en Hem tot straf daarover oproept.

Deze offerande verschilt van de vorige, waarvan eerder sprake is geweest, omdat het een soort van medegetuigenis is, waardoor de vrouw zich aan de vloek onderwerpt. Enkel meel zonder wierook en olie werd aangeboden, omdat bij de vloek geen ritueel van een blije offerande paste. Nu, opdat de vrouw des te meer voor een meineed zou beven, werd zij geplaatst als voor het aangezicht van God en wel met ontbloot hoofd, alsof de priester haar uit de duisternis tevoorschijn trok. Want dat sommigen menen, dat het bedeksel van haar hoofd werd weggenomen om de oneer, schijnt mij niet gevoegelijk toe, omdat zij op deze wijze reeds veroordeeld werd, voordat de zaak bekend was geworden. Met ontbloot hoofd werd zij daarom voor Gods aangezicht gebracht, opdat zij in ernst beducht zou wezen.

Een maat bevattende omstreeks 50 Ned. ponden (?) (Exodus. 29:40)

Het spijsoffer komt hier zelfstandig voor, zonder dat er een bloedig offer voorafgaat. Het is in dit geval, waarvan hier sprake is, ook volstrekt niet om een verzoening te doen, daar de schuld van de vrouw, indien zij inderdaad echtbreuk gepleegd had, niet voor verzoening vatbaar was, en er, was zij onschuldig, geen reden tot verzoening bestond. Wel is hier een spijsoffer op zijn plaats; want het betreft hier het gedrag en de wandel van de levenswijze van de vrouw. (zie Le 2.3 en zie Le 2.7). Deze is de man in een twijfelachtig licht voorgekomen; daarom wordt tot het offer slechts tarwe van de geringste soort gebruikt; daarom mag er ook geen olie noch wierook bij gedaan worden, welke bestemd zijn om daden te kenmerken, als uit de Geest van God voortgevloeid en onder gebeden volbracht.

De onbloting van het haar, wat de priester vervolgens (Vs. 11) de vrouw aandoet, dient eveneens ter verootmoediging van de aangeklaagde; want de bedekking van het hoofd was voor de vrouw een zinnebeeld van huwelijkstrouw en zedigheid. Dit geldt al mede voor het aarden vat van luttele waarde en voor het stof, dat aan de vloek doet denken, die in het paradijs (Genesis 3:14) over de slang werd uitgesproken (Vs. 17)

Het spijsoffer wordt genoemd een spijsoffer van de ijveringen en een spijsoffer van de gedachtenis, omdat het offer gebracht werd door de vrouw, opdat haar zaak tot de troon van de Heere zou opklimmen, bij de Heere in gedachtenis zou komen, Hij zou richten, tussen haar en haar man, in wie de ijvergeest was ontwaakt.

Volgens Lightfoot, was bij de nadering van het Nieuwe Testament, bedeling, het overspel zo groot bij de Joden, dat het Sanhedrin een besluit uitvaardigde, waarbij dit Godsoordeel werd

afgeschaft. Een van de Joodse regels was dan ook: Toen de overspelingen vermenigvuldigden, hielden de bittere wateren op.

En de priester zal haar van de ingang van de voorhof, tot waartoe de man haar gebracht heeft, doen naderen tot het altaar; hij zal haar stellen voor het aangezicht van de HEERE, die aldaar aanwezig is; om haar alzo aan Hem voor te stellen als een, die geheel en al in Zijn macht is, en van wie Hij al wat in het verborgen schuilt aan het licht brengen kan.

En de priester zal het heilig water, 1) uit het koperen wasvat, in een aarde vat nemen; en van het stof, dat op de vloer van de tabernakel is, zal de priester nemen en in het water doen.
2)

Dit water wordt heilig water genoemd, omdat het geschept werd uit het koperen wasvat, niet omdat in het water op zichzelf heiligheid was. Als dan ook de vrouw bekende, dat zij werkelijk gezondigd had, moest zij het uitgieten, juist omdat er geen heiligheid in was. Onkelos heeft in plaats van, heilig water, water van het wasvat.

En het aarden vat, èn de vermenging van het water met het stof van de vloer, duiden de vernederende toestand van de vrouw aan. Bovendien was het stof nog een zinnebeeld van verachting (Genesis 3:15 Job 2:12 Psalm. 22:16 Klaagl.3:29)

Daarna zal de priester de vrouw, tegenover de ingang van de tabernakel, voor het aangezicht van de HEERE stellen, en zal het hoofd van de vrouw ontbloten, door deband van het haar los te maken, zodat dit naar beneden hangt, en zal het spijsoffer van de gedachtenis (Vs. 15) op haar handen leggen, dat het spijsoffer van de ijveringen is; en in de hand van de priester zal dat water, dat hij met stof vermengd heeft, en dat een bitter
water is zijn, dat in geval van schuld de vloek meebrengt.

Bitter water. Eigenlijk water van bitterheid. Er wordt niet zozeer op een bittere smaak van dit water gedoeld, als wel op de bittere gevolgen, die het drinken daarvan, in geval van meineed, na zich sleepte.

Bij de eedzwering wordt haar het offer op de handen gezet, opdat zij de vrucht van haar wandel voor God zou brengen en zich overgeven aan Zijn heilig gericht. De priester echter houdt als middelaar van God in zijn hand het vat met water, dat "water van bitterheden, het vloekbrengende" heet, in zoverre het de vrouw, wanneer het vermoedelijke misdrijf een goede grond heeft, bitter lijden, als goddelijke vloek zal brengen.

En de priester zal haar beëedigen, 1) door haar een plechtige eed voor te zeggen, die zij herhalen en als haar getuigenis voor God uitspreken moet; en hij zal tot die vrouw zeggen: indien niemand bij u gelegen heeft, en indien gij, onder uw man zijnde, of: terwijl gij met hem gehuwd zijt, niet afgeweken zijt tot onreinheid, en alzo ten onrechte zijt verdacht gehouden, zo wees vrij van alle bittere gevolgen die dit bitter water (Vs. 18), dat voor de schuldige de vloek meebrengt, u anders berokkenen zal!

De eed heet in Vs. 21 de eed van de vervloeking, of de verwensing, (xxx) maar zet het geval

voorop, dat de vrouw onschuldig kon zijn. In dit geval zouden de wateren van bitterheid haar geen schade doen.

Maar zo gij onder uw man zijnde, of tijdens uw huwelijk, afgeweken zijt, en zo gij onrein geworden zijt, doordat een man bij u gelegen heeft, behalve uw man.

Dan 1) zal de priester die vrouw met de eed van de vervloeking beëedigen, en de priester zal tot de vrouw zeggen: de HEERE zette u tot een voorbeeld van vervulde vloek en tot een eed in het midden van uw volk, Hij stelt utot een voorbeeld, waarop zwerende zich in het vervolg zullen kunnen beroepen, mits dat de HEERE uw heup vervallende en uw buik zwellende make;

Beter: aldus zal de priester die vrouw met de eed van de vervloeking beëedigen en aldus zal de priester tot deze vrouw zeggen: zo zal de Heere U zetten tot enz.

Dat dit water, dat, zo gij schuldig zijt en valselijk de eed aanvaardt, de vervloeking meebrengt, in uw ingewanden inga, om door Gods bestuur de buik te doenzwellen en de heup te doen vervallen! Dan zal die vrouw, indien zij een goed geweten heeft, zeggen: Amen, amen! d.i.: Waarlijk, waarlijk! of: Voorwaar, voorwaar! of: Ja, ja, het zal geschieden, zoals gij gezegd hebt; maar zo zij zich van misdaad bewust is, zal zij haar misdaad belijden en met hem, die haar onteerd heeft, haar straf ondergaan (Leviticus. 20:10).

Daarna, nadat de eed op deze wijze is afgelegd, 1) zal de priester dezelfde vloeken, die hij zo-even uitsprak, op een tafwltje schrijven, 2) en hij zal het nog verse schrift met het bittere water (Vs. 18) uitdoen, 3) of: uitwissen, zodat zich dat schrift en daarmee ook de geschreven vloek aan het water meedeelt.

Slechts in het gewone leven sprak de zwerende de eed uit (1 Samuel 3:17; 20:3,13; 25:22 vv.). Het afleggen van een eed voor het gericht bestond, naar het schijnt, daarentegen altijd alleen in het beantwoorden van een, met beroep op God en Zijn gericht, aan de beschuldigde voorgelegde vraag. Deze beantwoordde haar dan met waarlijk of amen, of met: gij hebt het gezegd (1 Kon.22:16 Matth.26:63). Kon de bezworene dit antwoord niet geven, dan moest hij zijn schuld bekennen Jozua 7:19 vv.) of zijn zwijgen zelf gold reeds als schuldbelijdenis.

De uitvinding en het eerste gebruik van de schrijfkunst dateert minstens uit de tijden van Abraham, en het is bewezen, dat de Indiërs hun schrift aan de Semieten ontleend hebben. Tijdens hun verblijf in Egypte hebben de Israëlieten zich de schrijfkunst ten volle eigen gemaakt, want de (Ex.5:6 vv.) vermelde ambtslieden dragen in het Hebreeuws de naam van schrijvers. Als materiaal gebruikte men toebereide huiden van schapen of geiten (perkament), of het Egyptische vlas- op papyrusblad (papier). Wij hebben hier aan perkament te denken. Dat men ook al vroeg inkt gehad heeft, blijkt uit de hier voorkomende verordening, en men schreef wel waarschijnlijk met een schrijfpen (veder), die met een pennemes werd aangescherpt. 2 Johannes 1:13 Jer.36:23).

De priester moest de vloek van woord tot woord, zoals hij hem had uitgesproken, schrijven op een tafeltje of strookje perkament en dan het geschrevene met het bitter water uitdoen, om daardoor te kennen te geven, dat de vloek met het water vermengd was en hieraan de kracht gaf, om de uitwerking te doen, die men daarmee beoogde. Het betekende, dat, indien zij onschuldig was, de vloek alsdan uitgewist en tot niet komen zou.

En hij zal die vrouw, nadat het offer (Vs. 26) gebracht is, dat bitter water, dat de vervloeking meebrengt, te drinken geven, opdat het water, dat voor de schuldige de vervloeking meebrengt, in haar totbitterheden inga, d.i. om bittere gevolgen te veroorzaken, indien zij schuldig is.

En de priester zal, onmiddellijk na het uitwissen van het schrift van het tafeltje, uit de hand van die vrouw het spijsoffer van de ijveringen (Vs. 18) nemen, en hij zal dat spijsoffer voor het aangezicht van de HEERE bewegen, voorwaarts en achterwaarts (zie "Ex 29.24), en zal dat dan op het altaar offeren, op de volgende wijze:

De priester zal ook, namelijk of van dat uit meel bestaand spijsoffer, dit gedenkoffer (Leviticus. 2:2,9), ten bedrage van een handvol grijpen, en zal hetgeen hij van het spijsoffer ten gedenkoffer afgenomen heeft, op het altaar aansteken, zoals elk ander spijsoffer; en daarna zal hij dat water die vrouw te drinken geven. 1)

Wel wordt in Vs. 24 eerst gezegd, dat de priester na het uitwissen van de vloek met het water, dit aan de vrouw te drinken geeft, maar uit Vs. 26 blijkt duidelijk, dat dit in het algemeen gezegd wordt, omdat, eer dit plaatsvond, eerst nog de offerande plaats greep en het bewegen van het spijsoffer. Deze laatste handelingen duidden aan, dat de Heere een alwetend God was, voor Wie niets verborgen is. Was het de vrouw van een priester zelf, dan werd het spijsoffer met de as van het gedenkoffer weggeworpen. In alle andere gevallen werd het spijsoffer door de priester gegeten. Men moet niet voorbijzien, dat dit offer eerst werd gebracht, nadat zij de eed had gedaan en daarmee zichzelf van het misdrijf had vrijgesproken.

Als hij haar nu dat water zal te drinken gegeven hebben, dan zal het weldra blijken of zij schuldig of onschuldig is; het zal namelijk geschieden, indien zijonrein geworden is, en tegen haar man door overtreding zal overtreden hebben, dat het water, dat voor de schuldige (de) vervloeking meebrengt, tot bitterheid in haar ingaan zal, en haar buik zwellen en haar heup vervallen zal; en die vrouw zal in het midden van haar volk tot een vloek zijn.

Doch indien de vrouw, die het water gedronken heeft, niet onrein geworden is, maar rein is, zo zal zij vrij zijn van schadelijke uitwerkingen van het water, en zal met zaad bezadigd worden. 1)

Met zaad bezadigd worden, d.i. geschiktheid en kracht verkrijgen als gunst van God, om te ontvangen en aan kinderen het leven te schenken. Aan de vloek ligt de gedachte ten grondslag, zoals Theodoretus het uitdrukt: di wn gar h amartia dia toutwn h timwria d.i. waarmee gezondigd is, dat zal de vloek dragen. Over het weigeren van het water wordt niet

gesproken, omdat dit een bekentenis van schuld zou zijn en zij dan met de dood moest worden gestraft.

Dit is de wet van de ijveringen, als een vrouw, onder haar man zijnde (Vs. 19), zal afgeweken en onrein geworden zijn, zodat de man wel uit verscheidene bijzonderheden een vermoeden koestert, maar toch bij gemisvan getuigen, haar misdaad niet bewijzen kan;

Of als over een man, ook zonder zekere uitwendige gronden, de ijvergeest zal gekomen zijn, en hij over zijn vrouw zal geijverd hebben, deze wetsbepaling geeft hem, zo in het ene als in het andere geval, volle vrijheid, dat hij de vrouw voor het aangezicht van de HEERE stelt, en de priester aan haar, tot verzekering van de huiselijke eer en vrede, deze gehele wet volbrengt.

En de man zal, ook wanneer zijn ijveren bij de uitkomst blijken mocht ongegrond te zijn, van de ongerechtigheid onschuldig zijn, zodat hem hierover geen leed of verwijt mag worden aangedaan; maar deze vrouw zal, in geval van schuld, haar ongerechtigheid dragen, en de in de vloek van de priester aangekondigde straf ondergaan.

Een en hetzelve woord is voor sommigen een recht van het leven te leren en voor anderen een recht van de dood te doden, evenals het water van de ijveringen, gedronken zijnde, van een verschillende uitwerking was, de een tot een vloek, de ander tot een zegen.

Wat de Heere hier bepaalt zou geenszins een van het eigen goeddunken van de man afhankelijk middel zijn, om van het gegronde of ongegronde van zijn verdenking overtuigd te worden; zodat het hem, wanneer hij zich van dat middel niet bedienen wilde, ook vrijstond om de vrouw, zonder meer, te verstoten. Veelmeer wil God door deze ijverwet deels echtscheiding voorkomen, maar ook deels de man tot rust en vrede brengen, die anders door voortdurende argwaan en kwaad vermoeden zou gekweld worden, waardoor het huiselijk leven met allerlei bitterheid zou worden vervuld. Het voorschrift nu is zo ingericht, dat de ijvergeest volle speelruimte heeft. Ook zonder dat hij bepaalde redenen kan aanvoeren, is het de man geoorloofd over zijn vrouw te ijveren; ja, het is zelfs de uitdrukkelijke wil van God, dat hij met alle strengheid over de eer van zijn huis waakt en van de vrouw volstrekt geen zodanige betrekking veroorlooft, die ook slechts in de verte enige twijfel aan haar trouw teweeg zou kunnen brengen. Dit heeft zijn grond ook wel hierin, dat het bij Israël, voor het "volk van de geslachtstafelen," waarvan de gehele inrichting, zowel wat het innerlijke als wat het uiterlijke aangaat, wezenlijk door de zuiverheid en de zekerheid van de lichamelijke afstamming bepaald is, veel op de onvervalstheid van de afstamming en het afweren van vreemd zaad, dat in de huizen en families zou kunnen indringen, aankomt; maar het heeft zijn grond evenwel veel meer nog daarin, dat in Israël het huwelijk als een afbeelding gesteld is van het Verbond, dat Jehova met Zijn uitverkoren volk gesloten heeft (zie Ex 34.16). Door zijn eigen voorbeeld zal de Israëlitische man gedurig herinnerd worden, dat de Heere, zijn God, in betrekking tot hem eveneens een ijverig God is, die geen mededinger naast zich gedoogt (Exodus. 20:5 Jesaja. 42:8). Het voorschrift is dien ten gevolge zo ingericht, dat het werkelijk tot zijn doel leidt, en al naar gelang het met de zaak gesteld is, of de eer van de vrouw redt of haar rechtvaardige straf aanvoert.

Wij kunnen dus niet, met zo vele uitleggers, het afleggen van de eed voor de hoofdzaak houden van de gehele handeling bij de priester en het drinken van de vloekdrank voor een blote ceremonie aanzien, die zou moeten dienen om af te schrikken van een valse eed; veelmeer zien wij in dit drinken de eigenlijke hoofdzaak en kennen aan de vloekdrank ongetwijfeld die kracht toe, welke de Heere zelf (Vs. 27 vv.) in volle duidelijkheid daaraan toeschrijft. Verplaatsen wij ons slechts levendig in de samenhang, dan kan onze overtuiging geen andere dan van deze zijn: Echtbreuk is een zonde, die in het verborgen gepleegd wordt. Kan de vrouw in ongehuwde staat zich minder aan ontucht schuldig maken zonder zich bloot te stellen aan het gevaar, dat haar schande openbaar worden zal, na haar huwelijk is zij door het huwelijksbed zelf des te meer tegen ontdekking beveiligd en heeft zij slechts een betrapt worden op de daad zelf te vrezen. In welke schromelijke mate had dus de trouweloosheid bij Israëlitische vrouwen kunnen om zich grijpen, als men bedenkt, dat zij de liefde van haar mannen met andere van haar geslacht delen moesten; daar het toch de mannen volkomen vrijstond om verscheidene vrouwen te hebben of hun slavinnen tot bijvrouwen aan te nemen. Deze ontrouw nu wordt door de Heere met alle strengheid geweerd, alzo Hij op openbaar geworden echtbreuk de straf van de steniging door het gehele volk bepaalt en de verborgen echtbreuk aan het licht brengt en met Zijn geduchte straf achtervolgt. Bij de handeling, die de ijverwet voorschrijft, treedt de priester als zaakbezorger van de klager op; deze kan zijn zaak niet voor het burgerlijk gerecht brengen, daar hij geen bewijzen kan aanvoeren; daarom neemt hij zijn toevlucht tot een gericht van de Heere bij de persoon, die tot een middelaar tussen de Heere en Zijn volk gesteld is. De priester neemt de vrouw, die de schuld ontkent, een plechtige eed af. Maar nadat zij de haar opgelegde reinigingseed in haar amen, amen! heeft overgenomen, en alzo eerst als onschuldig moet worden aangemerkt, verandert de priester van rol en wordt hij de zaakbezorger van de aangeklaagde, alzo hij haar offer op het altaar ontsteekt en haar daarmee bij God in gedachtenis brengt, opdat Hij zich als de handhaver van haar onschuld betoont. Deze dubbele verhouding van de priester moet zich intussen weldra in een hogere eenheid oplossen, wanneer hij straks als zaakbezorger van God optreedt, en aan de vrouw het te voren bereide en nu met de uitgesproken vloek vermengde water te drinken geeft. Hierbij handelt hij met dezelfde goddelijke volmacht, als wanneer een dienaar van Christus het ambt van de sleutels uitoefent, slechts met dit onderscheid, dat vergeven of houden van zonden door laatstgenoemde van kracht is in de hemel, terwijl het woord van de priester (Vs. 19) zich van kracht bewijzen zal reeds hier op aarde (Vs. 27 vv.). Het zal spoedig aan het licht komen, of de vrouw schuldig of onschuldig is, of zij naar waarheid of vals gezworen heeft.

Is het eerste het geval, dan wil de Heere haar een zwangerschap verlenen, die juist in staat is om haar in haar eer te herstellen en haar de liefde van haar man weer te verwerven. In het tweede getal echter zal Hij werkelijk haar buik laten opzwellen en haar heup laten vervallen, en alzo aan die delen van haar lichaam haar straffen, waarmee zij zich bezondigd heeft. Naar veel waarschijnlijkheid wordt die kwaal bedoeld, die de geneesheren hydrops ovarii (waterzucht van de eierstok) noemen. In de plaats hiervan vormt zich bij deze kwaal een gezwel, dat zo groot worden kan, dat het bij de 100 pond vocht inhoudt. Zo zwelt de buik tot een ongewone dikte op; de zieke wordt daarbij doodmager, staat onuitsprekelijke pijnen uit en moet, na korter of langer tijd, bezwijken. De vraag, wat de vrouw harerzijds ten aanzien van de man doen kon, wanneer zij hem van ontrouw verdacht, kan op het standpunt van het Oude

Testament zelfs niet gedaan worden; de man toch is hier aan de vrouw volstrekt niet die trouw schuldig, die hij haar naar de Nieuwe bedeling verplicht is. Hij kan, zoals we reeds opmerkten, meer dan één vrouw houden, of een van zijn dienstmaagden tot bijvrouw nemen (Exodus. 21:11). Begeeft hij zich daarentegen in verboden omgang met andermans echtgenoot, zo heeft hij in deze zijn wreker, daar toch deze, door middel van de ijverwet, achter de ontrouw van zijn vrouw komen kan, ook al was die tot hiertoe voor de ogen van mensen verborgen gebleven, en dan ook het recht heeft, om aan de onteerder bloedwraak te voltrekken. De vraag, die hier overigens in aanmerking komt, is: of een christelijk echtgenoot, bij verdachte omgang van de wederhelft, al of niet tot echtscheiding gebruik maken mag van de vrijheid, die door de burgerlijke wetgeving aangeboden wordt? Bij een oppervlakkige beschouwing schijnt het, als mocht deze vraag, op grond van de hier behandelde wet, bevestigend worden beantwoord; een dieper indenken leert evenwel, dat de Heere zelf te Zijner tijd die huwelijksbetrekking zal weten te ontbinden, en dat het de Christen alleen betaamt op Zijn gericht zich te beroepen.

HOOFDSTUK 6.

WET OMTRENT DE NAZIREEERS. FORMULIER OM HET VOLK TE ZEGENEN.

Vs. 1-21. Verder kan het, aan geheel Israël eigen, priesterschap (Exodus. 19:6) door hen, die zich daartoe gedreven gevoelen, nog op een bijzondere wijze, in hun persoon verwezenlijkt worden; door zich namelijk voor een bepaalde tijd aan de Heere te wijden, gedurende deze tijd zich aan een, aan de priesterlijke verwante, levenswijze te onderwerpen (Leviticus. 10:8 vv.; 21:1,12) en aan het einde daarvan een offer te brengen, dat eveneens het karakter draagt van de priesterlijke gemeenschap (Exodus. 29:1 vv.), waarin zij gedurende deze tijd tot de Heere gestaan hebben. (Nazireeërschap).

En de HEERE sprak verder tot Mozes, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: wanneer een man of een vrouw, uit aandrift van de Geest, zich afgescheiden zal hebben, belovende de gelofte van een Nazireeër, waarbij hij of zij zich verbindt, om zich, gedurende enige tijd, voor de HEERE af te zonderen;
1)

Indien men God zich voor een tijd uit eigen beweging had gewijd, dan werden deze Nazireeërs genoemd, wat dezelfde kracht heeft als afgezonderden of uitgelezenen, omdat bij hen groter waardigheid en voortreffelijkheid was, dan bij het gewone volk. Zij nu werden als het ware ornamenten van de Kerk en God wilde in hen de luister van Zijn glorie op bijzondere wijze doen schitteren. Het is ervoor te houden, dat de Nazireeërs onder het volk van God als kostbare edelgesteenten hebben geflonkerd, en dat, ofschoon weinigen hun voorbeeld volgden, zij toch banierdragers en leidslieden zijn geweest, die de ijver, om God te dienen, bij het gros van het volk hebben aangevuurd.

Er waren Nazireeërs, die van God zelf waren geroepen, zoals Simson en Johannes de Doper; die door hun ouders daartoe bestemd waren, zoals Samuël enz., en die zichzelf de Heere gewijd hadden. De eersten waren tot aan hun dood toe Nazireeërs. Het is daarom, dat van laatstgenoemde alleen hier sprake is. Ook Jozef wordt genoemd een afgezonderde onder zijn broeders (Genesis 49:26)

Van wijn en sterke drank zal hij zich afzonderen, evenals de priester, wanneer hij zich ter heilige bediening begeeft (Leviticus. 10:8 vv.); wijnazijn en azijn van sterke drank zal hij niet drinken, noch enigevochtigheid van druiven zal hij drinken (zie "Ge 40.11), noch verse of gedroogde druiven, rozijnen, eten.

Al de dagen van zijn Nazireeërschap zal hij niet eten van iets, dat van de wijnstok van de wijn gemaakt is, of tot de toebereiding waarvan wijn gebruikt is van de kernen, pitten, af tot de basten toe.

Het Nazireeërschap is het gewichtigste van de onder Israël gewone geloften, en komt hier als zijn onthoudingsgelofte naast de reeds in Leviticus. 27 behandelde toewijdingsgelofte voor.

Het schijnt op een reeds bestaande volksgewoonte te berusten, waaromtrent de Heere nu op soortgelijke wijze bepalingen maakt, en welke Hij in Zijn rijksverordeningen opneemt, evenals Hij met de evenzo reeds bestaande offers (zie Le 1.2) en de eerder vermelde, andere geloften gedaan had. De naam Nadzir (van de stam Nadzar, zich afzonderen, (Genesis 49:26 Deuteronomium. 33:16) betekent iemand, die zich verbindt, om een van de wereld afgezonderd leven te leiden, en wel met het oogmerk, om zich daarin geheel en al aan de Heere over te geven en Hem des te ongestoorder, in gebeden en overdenkingen, te dienen. Zo'n afzondering bestaat evenwel niet in een geheel verlaten van het gezelschap van de mensen, zoals bij de monniken in de Roomse kerk, maar alleen in onthouding van alle, voor de heiliging nadelige, genietingen en van de verontreinigende invloeden van de wereld, waartoe men zich ook voor geheel zijn leven, en niet slechts voor een bepaalde tijd, verbinden kan; zoals het geval was met Simson (Richteren. 13:5,14), Samuël (1 Samuel 1:11), Johannes de Doper (Luk.1:15), en, althans naar het bericht van Hegesippus (volgens mededeling van Eusebius in zijn Kerkelijke Geschiedenis II, c. 23), ook met Jakobus de Rechtvaardige, de eerste opziener van de gemeente te Jeruzalem (Jacobus 1:1). Wat nu vooreerst de afzondering van de genietingen van de wereld aangaat; het gebod, de priesters gegeven, om bij hun dienst door onthouding van bedwelmende drank de volle klaarheid en nuchterheid van hun geest te bewaren, dit gebod is voor de Nazireeër in dier voege uitgebreid, dat hij zich in het algemeen van al, wat de zinnen streelt, te onthouden heeft; want verse en gedroogde druiven en spijzen, bij wier bereiding rozijnen of druiven gebezigd zijn, zijn niet bedwelmend, maar kunnen slechts als lekkernijen aangemerkt worden. Van de sterke drank is reeds in Leviticus. 10:11 het nodige aangemerkt. Hier wordt daarnevens ook nog de azijn genoemd, en wel wijnazijn en de azijn van sterke drank, of de azijn van andere vruchten dan de druiven, die bij de Hebreeën op een aardige wijze bereid en vooral als verkoelende drank voor arbeiders, soldaten enz. gebruikt werd (Ruth 2:14)

Terwijl nu de sterke dranken, waarover de bijbel spreekt, geheel iets anders zijn dan de gedestilleerde dranken van de tegenwoordige tijd (jenever, brandewijn, grog en allerlei likeuren), heeft de Christen, afgezien reeds van het zeer verdacht en verderfelijk karakter van de laatstgenoemde, nog des te meer aanleiding en reden om zich van genot van deze geheel en al te onthouden, omdat hij, krachtens zijn gemeenschap met de gemeente der heiligen zichzelf heeft aan te merken als een, die voor heel zijn leven van de wereld en haar wegen is afgescheiden, of als een Nazireeër in de geestelijke zin van het woord. Hij heeft intussen ook overal, waar hij in het volle bezit van de zalving, waarover de apostel Johannes (1 Joh 2:20 enz.) spreekt, spreken en handelen moet, zich zelfs van een matig gebruik van wijn te onthouden, en alzo de levensverordening van de oudtestamentische priesters en Nazireeërs, in zijn priesterlijke, de Heere gewijde wandel, te vertegenwoordigen.

Onthouding van alles, wat met de wijnstok in verband staat, moest dienen, opdat zij met heilige ernst de dienst van de Heere zouden zoeken, met afzien van elk zinnelijk genot, dat de wereld geeft. Mochten de priesters geen wijn drinken, wanneer zij zich aangordden, om het Heiligdom binnen te gaan, en kwamen daarin de Nazireeërs hun zeer nabij, zij mochten, zolang zij Nazireeërs waren, in het geheel niet van de vrucht van de wijnstok, in welke toestand ook, genieten, opdat zij zouden leren, te allen tijde matig en rechtvaardig en godzalig te leven, van de wereld geheel en al af te sterven.

Al de dagen van de gelofte van zijn Nazireeërschap zal verder het a) scheermes over zijn hoofd niet gaan; totdat die dagen vervuld zullen zijn, die hij zich de HEERE zal afgezonderd hebben, zal hij heilig, of in bijzonderezin de Heere toegewijd zijn, latende de lokken van het haar van zijn hoofd wassen.

a)Richteren. 13:5; 1 Samuel. 1:11

Terwijl de onthouding van wijn en sterke drank (Vs. 2-4), alsook het stipt vermijden van alle aanraking van doden (Vs. 6-12) de negatieve (ontkennende) zijde van het nazireaat uitmaken, hebben we hier (Vs. 5) de positieven (stelligen) kant voor ons; want deze vrije groei van het haar wordt straks (Vs. 7) de kroon of de diadeem op het hoofd van de Nazireeër genoemd, en alzo op één lijn gesteld met het gouden voorhoofdversiersel aan de hoofdband van de Hogepriester, hetgeen deze als een Godgewijd persoon kenmerkt (Exodus. 29:6 Exodus. 28:36). Reeds (Leviticus. 25:3,11) worden de wijnstokken, die in het Sabbat- en Jubeljaar ongesnoeid blijven en vrij voortwoekeren mogen, opdat de Heere zelf ze onmiddellijk onder Zijn macht hebbe, en ze hun gehele groeikracht ongehinderd ontwikkelen mogen, in de Hebreeuwse tekst als Nazireeërs aangeduid. Op dezelfde wijze nu zal de eigenlijke Nazireeër als een, die in de macht van de Heere en voor de hand en de kunst van de mens ongenaakbaar is, kenbaar zijn, door de vrije, onbelemmerde groei van zijn haar, dat hem zelf tot een heilig sieraad dient, daar het niet alleen een teken is, dat hij God toebehoort, maar tevens een zinnebeeld van de kracht en de levensvolheid, die uit dit aan God gewijd zijn voortspruit. Bij Simson is het meer nog dan louter zinnebeeld, ja, het is zelfs vehikel, drager, of genademiddel van deze kracht en levensvolheid, waarmee God Hem tot bevrijding van Israël uitrustte, terwijl het zevental van zijn haarvlechten (Richteren. 16:13 vv.) het zinnebeeldig teken is van het verbond, waarin hij met de Heere staat.

Dit betekende, een verloochening van de wereldse vermaken en van de ijdele verwachting van uitwendige schoonheid, die doorgaans met het scheren of snijden van het haar bedoeld was. Zij, die zich ten dienste van de Heere hebben afgezonderd, betaamt het, voornamelijk bezorgd te wezen, hoe zij de Heere zullen behagen, en hoe hun zielen op de beste wijze te versieren, en niet, hoe zij in de ogen en achting van een verdorven wereld zouden kunnen aangenaam wezen.

Al de dagen die hij zich de HEERE zal afgezonderd hebben, zal hij tot het lichaam van een dode niet gaan, 1) om treurplechtigheden te vervullen, of bij de begrafenis aanwezig te zijn, opdat hij zich niet aan de dode verontreinige (hoofdstuk 19:11 vv.).

Ook dit hebben zij gemeen met de Hogepriester, dat zij zelfs de gestorven ouders niet mochten begraven. Evenwel Mozes zet twee gevallen voorop, dat de Nazireeërs met of door het binnentreden van een sterfhuis of door rouwmisbaar zich verontreinigden. Want wel is het een menselijke plicht, de doden te begraven, indien iemand echter uit het volk een dode had aangeraakt, of genaderd was bij het bed, of bij de baar, was hij onrein. Doch God vraagt meer van de Nazireeërs, dat zij zich hoegenaamd niet met onreinheid bezoedelen, omdat het niet genoeg was, dat zij op de gewone wijze zich rein hielden, maar van alle onreinheden behoorden zij zich verre te houden. Waarom de aanraking van een lijk onrein maakte, zal op

de bestemde plaats uitgebreider worden behandeld. Nu, in één woord is het ervoor te houden, dat, omdat in de dood de vloek van God het loon van de zonde wordt vertegenwoordigd, de Israëlieten gewaarschuwd werden, zich te wachten voor alle dode werken. Het rouwmisbaar had een andere reden, nl. dat, wie in het bijzonder tot de dienst van God zich hadden begeven, anderen moesten opwekken tot grootheid van ziel en tot standvastigheid. Klagen en wenen, terwijl zij van vrienden beroofd worden, indien dit zondig ware, zou Christus niet geweend hebben bij het graf van Lazarus, maar, omdat met het klagelijk geween altijd enige geestverwarring verbonden is, en in het rouwmisbaar de mensen zich, zoals meestal het geval is, door ijverzucht en vertoon laten leiden en zelfs uit eigen beweging en met opzet de maat overschrijden, alsof de natuur hen niet meer dan genoeg daartoe bewoog, zo konden de Nazireeërs niet een voorbeeld van matiging geven, indien zij zich met de rouwklagenden vermengden. Daarom, zoals het zingenot eerst gebreideld is, zo wordt nu een middel gegeven tegen een tegenovergestelde ziekte, nl. de treurigheid. Ofschoon nu allen zich een maat moeten stellen, wordt echter aan de Nazireeërs iets meer voorgeschreven, opdat zij als het ware vrij en bevrijd van alle aardse hartstocht boven het andere volk zouden uitmunten.

Om zijn vader of om zijn moeder, om zijn broeder of om zijn zuster, om hen zelfs zal hij zich niet verontreinigen, als zij dood zijn, door op enigerlei wijze aan hunbegrafenis deel te nemen (Leviticus. 10:3 vv.); want het Nazireeërschap 1) van zijn God is op zijn hoofd. 2)

In het Hebreeuws staat het woord nedzer, dat wel een onderscheidingsteken, een kroon of een diadeem betekent en van hetzelfde stamwoord als nadzir afgeleid is. In Leviticus. 21:12 hebben onze Statenvertalers dit woord ook door kroon vertaald, terwijl zij het hier, alsook in Vs. 9, met Nazireeërschap weergeven. Anderen vertalen het hier met Luther door gelofte; niet ten onrechte, want het lange haar was als het ware de belichaming, het was de vertegenwoordiger van de gelofte. Daar het woord ook de betekenis van wijding heeft, kan men hier in Vs. 7-9 ook deze betekenis laten gelden.

Kon reeds bij het eerste gedeelte van het nazireaat (Vs. 2-4) een toespeling op de voor de priesters verordende levenswijze (Leviticus. 10:9 vv.) niet miskend worden; nog duidelijker komt in het verbod van de verontreiniging, zelfs aan het lijk van een van de naaste betrekkingen, de betrekking in het licht, die er tussen het nazireeërschap en de voorschriften voor de Hogepriester (Leviticus. 21:11) bestaat. De Nazireeër zal de idee van het priesterlijke leven (zijn reinheid en vrijheid van alles, dat met dood en verderf gemeenschap heeft, en zijn volstrekte overgave aan God, waarbij het zichzelf boven de innigste, aardse banden verheft), in zijn persoon aanschouwelijk uitdrukken. Deze verwantschap van het Nazireeërschap met het priesterschap is vanouds erkend geworden. Het nazireaat als zodanig sluit intussen geen bijzondere dienst aan het heiligdom in zich (1 Samuel 1:11); toch moeten de woorden: "Ik geef hem aan Jehova al de dagen van zijn leven," welke volgens Vs. 22 enz. een blijvende dienst in het heiligdom bedoelen, waarschijnlijk als een bijzondere gelofte, die nog bij de gelofte van het nazireaat gevoegd werd, aangemerkt worden; bij het nazireaat is het, zoals we reeds zeiden, alleen om de verwezenlijking van het denkbeeld van het priesterlijke leven te doen. m.a.w. om de vrije toeëigening van hetgeen de priester, uit kracht van het op zijn afstamming rustende beroep, opgelegd werd, namelijk zich God gewijd te gedragen, en alles, wat met deze overgave in strijd is, te verloochenen. Dat nu uit een dergelijk priesterlijk

karakter, een dergelijk geloof, dat zijn diepste krachten inspant, om God bijzonder eigen te zijn, ook een bijzondere opgewektheid tot het gebed, en vooral tot voorbeden, kan geboren worden, is niet te betwijfelen.

2)Ongetwijfeld ligt hierin, het zich verre houden van alle verontreiniging, maar ook een gelovige onderwerping aan de wil van de Heere en een gelovige goedkeuring ervan. Daarom mocht hij geen deel nemen aan het uiterlijk rouwmisbaar. Zonder wettig Nazireeër te zijn, vervult Job dit gebod en brengt het in toepassing, als hij bij het verlies van zijn lieve doden uitroept: de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam van de Heere zij geloofd.

Al de dagen van zijn Nazireeërschap is hij de HEERE heilig, en zal hij daarom ook de overige reinigingswetten op het nauwkeurigst onderhouden.

9.En zo de gestorvene bij hem, in zijn tegenwoordigheid of nabijheid, of in zijn huis, onvoorzien haastelijk gestorven ware, of zal gestorven zijn, zodat hij zich niet meer bijtijds verwijderen kon, zo dat hij het hoofd van zijn Nazireeërschap, het hoofd van zijn wijding, zijn Godgewijd hoofd zou (zal) verontreinigd hebben, hoewel buiten schuld, zo zal hij op de dag van zijn reiniging, wanneer de toestand van Levitische onreinheid (hoofdstuk 19:11,14,16,19) weer ophoudt, zijn hoofd bescheren; op de zevende dag daarom na zijn ontreiniging, zal hij het bescheren.1)

Dit was geen lichte straf, om van nieuws of aan de belofte te beginnen te vernieuwen, daar hij aan een eigenlijk misdrijf niet schuldig stond. Bij het verlies van de tijd, werd ook een offerande gevoegd, opdat, wie verontreinigd was, zich tot een nieuwe wijding toerustte. Maar, omdat de toewijding vrijwillig was, kon niemand over een onmatige strengheid klagen, waaraan hij zich uit eigen beweging had onderworpen. Ondertussen wordt hier duidelijk, van hoeveel waarde voor God de zuiverheid van Zijn dienst is.

En op de achtste dag zal hij twee tortelduiven, of twee jonge duiven brengen, tot de priester, tot de deur van de tent der samenkomst, bij het brandofferaltaar, waar de offers gebracht worden.

De priester nu zal, op de in Leviticus. 7 en hoofdstuk 1 beschreven wijze, een duif bereiden ten zondoffer en een ten brandoffer, en zal voor hem verzoening doen van dat hij aan het dode lichaam, hoewel onvrijwillig en buiten werkelijke schuld, gezondigd heeft alzo zal hij, bij dat brandoffer zich opnieuw aan de Heere overgevende, zijn hoofd op diezelfde dag opnieuw heiligen.

Daarna zal hij de dagen van zijn Nazireeërschap opnieuw de HEERE afzonderen, zodat er van nu af geen scheermes over zijn hoofd zal gaan, en hij zal, nadat de reiniging geschied en de verbondsbetrekking tot de Heere hersteld is, bovendien een lam, dat eenjarig is, brengen ten schuldoffer, daarvoor, dat door het afbreken van de tijd van zijn wijding, de betaling van zijn gelofte nu zo veel langer aan de Heere onthouden wordt (zie "Le 14.13); en de vorige dagen, die hij tot op het afbreken reeds in Nazireeërschap doorgebracht had, zullen vallen, of

tevergeefs zijn, d.i. niet meer meegerekend worden, zodat de tijd, waarvoor hij zijn gelofte gedaan had, nu weer opnieuw en van voren af aan begint te tellen, omdat zijn Nazireeërschap, door het (Vs. 9) vermelde voorval, verontreinigd was.

Hij moest de dagen van zijn Nazireeërschap opnieuw beginnen, want alle de dagen, die voor deze besmetting of verontreiniging voorbij gegaan waren, al waren zij nog zo vele in getal, dat zijn belofte bijna geheel vervuld was, waren verloren en werden hem niet toegerekend. Dit verplichtte hem tot de nauwkeurigste oplettendheid, om zich in alles rein en heilig te houden, en het leert ons, dat, wanneer een rechtvaardige onrecht doet, en hij zichzelf met dode werken verontreinigt, dat dan al zijn gerechtigheden, die hij gedaan heeft, niet zullen gedacht worden (Ex.33:13). Het is niet genoeg, wel te beginnen, maar men moet voortgaan en volhouden tot de einde toe, want daarop alleen is de zaligheid, de kroon van het leven beloofd.

En dit is de wet van de Nazireeërs, 1) op de dag dat de dagen van zijn Nazireeërschap zullen vervuld zijn, zal hij, alvorens tot het gewone leven terug te keren, evenals een zoon van Aäron, die de priesterwijding ontvangt (Exodus. 29), dit (Vs. 14) brengen tot de deur van de tent der samenkomst.

De wet van de Nazireeërs. Aldus wordt de verordening, die nu volgt, genoemd, omdat nu het wezen van het Nazireeërschap recht duidelijk wordt, als een vrijwillige aanvaarding van op priesterlijke wijze te zullen leven. In het offerfeest, waarmee de dagen van het Nazireeërschap werd besloten, wordt het duidelijk openbaar, dat, wie Nazireeër werd, een leven had te leiden, dat geheel en al aan God gewijd was, zonder te breken met de menselijke plichten en verordeningen, uitgezonderd het begraven van de doden.

Hij dan zal tot zijn offerande voor de HEERE offeren een volkomen eenjarig lam ten brandoffer, als afbeelding van zijn overgave aan de Heere, in welke hij de thans eindigende tijd van de gelofte doorgebracht heeft, en die hem nu ook in het gewone leven bijblijven zal, en een volkomen, eenjarig ooilam ten zondoffer 1) tot verzoening van de overtredingen, waarin hij zich in deze tijd, buiten weten, mocht hebben schuldig gemaakt, en een volkomen ram ten dankoffer, om zich daarbij nogmaals recht bewust te worden van zijn, tot blijdschap stemmende gemeenschap met God.

Wat wilde hij nu met het zondoffer, dat is de vraag. Voor reinen en heiligen was toch geen verzoening noodzakelijk. Hieruit zien wij duidelijk, dat, hoe levendig en streng de mensen zich ook de Heere geheel willen toewijden, zij toch nooit de grens van volmaaktheid kunnen bereiken, noch verkrijgen, wat zij begeren, of altijd zijn zij nog in het oog van God schuldig, indien zij niet hun zonden belijden.

Het brandoffer diende, om daarmee te erkennen, dat de Heere zijn Heer en Meester was en bleef, ook al was hij ontslagen van de gelofte van het Nazireeërschap. Het zondoffer, om daarmee te erkennen, dat, niettegenstaande de vervulling van de belofte, hij voor Gods aangezicht niet kon bestaan. Het dankoffer, om daarmee te erkennen, dat het de Heere en Hij alleen was, die hem in staat had gesteld, de gelofte te vervullen.

En, wat volgens Leviticus. 7:12 bij het dankoffer hoort, een korf ongezuurde koeken, koeken van meelbloem met olie gemengd, en ongezuurde vladen met olie bestreken, bovendien hun, d.i. het volgens hoofdstuk 15:3 bij het brand- en dankoffer nog behorende spijsoffer en hun drankoffers.

En de priester zal al het, wat tot deze verscheidene offergaven behoort, voor het aangezicht van de HEERE brengen, en zal eerst zijn zondoffer en daarna zijn brandoffer bereiden, volgens de daarvan bestaande voorschriften (Leviticus. 7:1 vv. hoofdstuk 1:10 vv.).

Hij zal, vervolgens ook de ram, (Leviticus. 6 vv.) ten dankoffer voor de HEERE bereiden, met de korf van de ongezuurde koeken, (Leviticus. 7:14) en de priester zal eindelijk (Leviticus. 6:14 vv.) zijn spijsoffer en zijn drankoffer bereiden.

Dan zal de Nazireeër, die deze offers brengt, aan de deur van de tent der samenkomst, bij het brandofferaltaar,
het hoofd van zijn Nazireeërschap bescheren, en hij zal het thans afgesneden hoofdhaar van zijn Nazireeërschap, dat hij tot hiertoe de Heere tot ere gedragen heeft, nemen en hij zal het leggen op het vuur, dat op het altaar onder het dankoffer is, 1) opdat het alzo aan alle ontwijding onttrokken wordt.

a)Hand.21:24

Hiermee werd het uiterlijke teken van het Nazireeërschap de Heere gewillig overgegeven en daarmee de gelofte volkomen voleindigd. Van dit ogenblik af aan, nam hij zijn plaats weer in onder het gewone volk, maar mocht eerst nog (Vs. 19,20) aan de offermaaltijd smaken en genieten, de levende gemeenschap met zijn Verbondsgod, en ervaren, dat de Heere goed was en zijn goedertierenheid tot in eeuwigheid.

Daarna zal de priester, bij de offermaaltijd, die van het dankoffer moet aangericht worden(zie "Ex 29.34) een gekookte schouder nemen van de ram, nadat diens vlees reeds voor de maaltijd gekookt is, en een ongezuurde koek uit de korf, en een ongezuurde vlade; en hij zal ze op de handen van de Nazireeërs leggen, nadat hij zijn Nazireeërschap, d.i. het haar, dat hij als Nazireeër droeg, afgeschoren en op het vuur van het altaar verbrand heeft.

En de priester zal die (Exodus. 29:24) bewegen ten beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE; het zo bewogene is een heilig ding voor de priester, en komt hem alzo als aandeel van het offer toe met de borst van het beweegoffer en met de schouder van het hefoffer, die reeds vroeger bij het voor alle dankoffers geldige voorschrift (Leviticus. 7:34) deels hem, deels aan de gezamenlijke priesterschap toegewezen zijn; en wel daarom zal de priester ook van de reeds bereide offermaaltijd een zeker stuk vlees en telkens een van deonderscheiden koeken ontvangen, omdat de Nazireeër zelf in een zekere priesterlijke gemeenschap met de Heere gestaan en de zegen daarvan ondervonden heeft; en daarna, nadat hij alzo van zijn gelofte ontbonden is, zal die Nazireeër wijn mogen drinken, daar hij zich nu, nadat de tijd van zijn gelofte vervuld is, niet meer te onthouden heeft.

Dit is de wet van de Nazireeër, die zijn offerande voor de HEERE voor zijn Nazireeërschap zal beloofd hebben, en zich met zijn Nazireeërsgelofte tevens tot het brengen van deze offers verplicht heeft, zonder dat er een opzettelijkegelofte hiervoor nodig is; dit is het, wat hij overeenkomstig zijn Nazireeërsgelofte, tijdens de vervulling daarvan, te offeren heeft, behalve wat zijn hand verkrijgen zal; naar gelang van zijn vermogen nogbuitengewone offers en gaven te beloven, dit is hem wettelijk bepaald; naar zijn gelofte, 1) welke hij beloofd zal hebben, hetzij dan een eenvoudige Nazireeërsgelofte, die op zichzelf reeds de wettelijk bepaalde offeranden in zich sluit, hetzij boven en behalvedeze gelofte nog de gelofte van gaven, waartoe hij overigens niet verplicht is, naar zijn gelofte, welke hij beloofd zal hebben, alzo zal hij doen naar de wet, die bij deze, van zijn Nazireeërschap gegeven is.

De bovengenoemde offers had hij te brengen op grond van zijn wijgelofte; buitendien stond het hem vrij, naar vermogen nog andere te beloven en nog andere offergaven de Heere voor Zijn heiligdom te brengen, en voor zijn dienaren; offeranden, die niet noodzakelijk bij het Nazireeërschap behoorden, wel bovendien erbij konden gevoegd worden. Hieruit heeft zich in de volgende tijden de gewoonte ontwikkeld, dat, wanneer arme lieden een Nazireeërsgelofte deden, welgestelden de kosten tot bestrijding van de offergaven op zich namen.

Naar het schijnt is het Nazireaat vooral in de tijden van de Richters in gebruik geweest. De verwarring van die tijden heeft wellicht sommigen des te meer aangespoord, om het verwilderde volk het beeld van zijn heilige, priesterlijke bestemming, in de onthoudingsgelofte voor ogen te stellen. Zo duidt de Heere (Amos 2:11 vv.) het verwekken van Nazireeërs behalve de profeten als een van Zijn bijzondere genadebewijzen aan, waardoor Hij Zich aan de kinderen van Israël heeft verheerlijkt, maar welke zij op schandelijke wijze misbruikt hadden (verg. de aan het Nazireaat verwante Rechabieten, Jer.35). Na de ballingschap werd het vooral gebruik, om zich vooral bij ziekten en andere noden, bij reizen en dergelijken, met geloften aan God op te dragen. Tevens ontstond de gewoonte, dat arme lieden, wanneer zij een Nazireeërsgelofte op zich wilden nemen, zonder aan het eindigen daarvan de bij de wet bepaalde offers uit eigen vermogen te kunnen brengen, zich tot de een of andere welgestelde en weldadige man wenden, opdat deze de kosten voor hen bestreed. Vandaar, dat we (Hand.18:18; 21:23 vv.) van de apostel Paulus lezen, dat hij èn zelf een Nazireeërsgelofte op zich neemt, èn, op raad van de apostelen in Palestina, zich tot het voldoen van de kosten voor vier mannen verbindt (zie Le 27.23)

II. Vs. 22-27. Eindelijk wordt aan Aäron en zijn zonen een bepaalde formule voorgeschreven, waarmee zij de gemeente zullen zegenen zodat Israël nu in alle delen, zowel inwendig als voor het uitwendige, in zijn godsdienstig en burgerlijk leven geordend is, en het volk van God in wiens midden de Heere woont en regeert, nu de Sinaï verlaten kan.

En de HEERE sprak 1) eindelijk nog tot Mozes, zeggende:

Hier wordt kort beschreven, een gedeelte van het ambt van de priester, waarvan wijd en zijd in de wet sprake is. God nu zegt, dat Hij de priesters heeft verkozen, om Zijn volk te zegenen. En hierop schijnt David met deze woorden te zinspelen: Wij zegenen U uit het huis

van de Heere (Psalm. 118:26). Welke kennis bovenmate nuttig is, opdat de gelovigen er vast op aan konden, dat God hun genegen was, omdat Hij de getuige en heraut van Zijn Vaderlijke gunst jegens hen zulks verordent. Het woord zegenen (beneficere) wordt dikwijls genomen voor "wel te bidden" (beneprecari), welke plicht aan alle vromen gemeen is. Maar dit ritueel is een krachtig bewijs van de genade van God, alsof de priesters het mandaat van de zegening uit zijn mond overbrachten. Doch nu toont Lukas (Luk.24:50) in waarheid aan, dat het in Christus vervuld is, als hij verhaalt, dat hij zijn handen ophief, volgens het plechtige ritueel van de wet, om Zijn discipelen te zegenen. Daarom wordt met deze woorden aan de priesters het ambt van een gezant van God gegeven, om met het volk in verbintenis te treden. En dit in de persoon van Christus, die alleen de geschikte borg is van de genade en de zegeningen van God. In zoverre zij toen de typen van de Christus vertoonden, zijn zij bevolen, het volk te zegenen. Maar waardig is, om opgemerkt te worden, dat zij bevolen werden, helder de vorm van de zegening uit te brengen, en niet met gedempte stem de bede uit te spreken. Waaruit wij opmaken, dat de genade, dat het volk met het geloof moest aanvaarden, hun gepredikt is.

Spreek tot Aäron en zijn zonen, zeggende: Alzo zult gij de kinderen van Israël aan het einde van het dagelijks morgen- en avondoffer (Exodus. 29:38 vv.) zegenen, zeggende tot hen:

Op de bodem van de eerste en voornaamste werkzaamheid van de priesters, het bedienen namelijk van de offeranden, verheffen zich ook de beide andere, nl. het uitoefenen van de voorbiddingen, en het uitdelen van de zegen (1 Kronieken 24:13 Sir.45:19). Wij zien Aäron op de dag van zijn eerste offer (Leviticus. 9:23) beide werkzaamheden uitoefenen, in gemeenschap met Mozes, die tot die tijd nog het priesterambt met dat van leidsman en richter in zich verenigde. Nadat echter de uitoefening van de voorbede, in het dagelijks rookoffer bij het morgen- en avondoffer zijn bepaalde vorm en vaste inrichting verkregen heeft (Exodus. 30:7 vv.), wordt thans ook de uitdeling van de zegen aan vaste woorden verbonden, niet alleen om daaraan een onmiddellijk door God bepaalde inhoud te geven, maar ook om op het godsdienstige leven van Israël het zegel van de voltooiing te drukken. De zegenspreuk, zoals die in volgende verzen meegedeeld wordt, bestaat uit drie leden, die elk met de naam Heere aanvangen. Deze is de naam, die God eens in de namen van Abram en Saraï heeft ingevlochten, toen Hij hen tot de stamouders maakte van Zijn uitverkoren volk (zie Ge 17.16), die Hij vervolgens aan Mozes openbaarde, toen Hij hem tot verlosser en leidsman van Israël riep (Exodus. 3:14 vv.), en welks verheven en diepe betekenis Hij niet slechts in Zijn leidingen tot hiertoe, maar ook in alle instellingen en rechten, die Hij aan Zijn gemeente gegeven heeft, bewaarheid heeft (Exodus. 6:2 vv.). Deze naam moet dan ook telkens op de kinderen van Israël gelegd worden, zo dikwijls de priester, uit kracht van zijn heilig ambt, hen zegent, en de op hen gelegde naam zal de gehele volheid van de in hem besloten zegen over hen uitstorten. Daarom juist komt hij driemaal weer; want eerst in het drietal komt dat, wat God is, tot rust en voleinding (Genesis 1:27; 48:15 vv. verg. de drie delen van de tabernakel enz.). Elk van de drie leden, waaruit de zegenspreuk bestaat, bestaat weer uit twee leden, waarvan het eerste, zowel als het tweede, in de grondtekst met het woordje U eindigt en alzo de gemeente, waarop de zegen gelegd wordt, als haar doelwit aanwijst. Dit heeft hierin zijn grond, dat alle zegenende werkzaamheid van God eigenlijk twee werkzaamheden van God in zich bevat, namelijk een geven en een bewaren, een wegnemen en een beschikken, terwijl zij

op beide delen van de mens, de ziel en het lichaam, betrekking heeft en zich zo in de toekomstige als in de huidige wereld gelden doet. Wij slaan de zegen nu eerst naar zijn delen gade, voordat wij nader over zijn inhoud spreken.

De HEERE, van wie, als de Vader van de lichten, bij wie geen verandering is noch schaduw van omkering, alle goede gaven en volmaakte giften afdalen (Jacobus 1:17), zegene
1) met alle stoffelijke goederen die gij nodig hebt, en behoede u, op de weg, die gij gaat, voor alle kwaad (Psalm. 121:7 vv.), opdat gij u over zijn gaven recht verblijdt en ze gerust en veilig genieten moogt.

Het zegenen van God is een werkdadige milddadigheid, omdat uit Zijn gunst, als uit de enige bron, ons een overvloed van alle goederen toevloeit. In de tweede plaats wordt er bijgevoegd, dat Hij het volk zal behoeden, waarmee Hij aanduidt, dat Hij Zijn volk tot een geheel enige verdediger zal zijn, en die haar met Zijn hoede beschermt. Maar, omdat het nut van de genade van God in het bijzonder in de waarneming zelf gelegen is, volgt er, dat Zijn aangezicht hen bestrale. Want niets is wenselijker voor het toppunt van geluk, dan helder het gelaat van God te beschouwen, zoals in Psalm. 4:7 gezegd wordt: Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef gij over ons het licht van uw aanschijn! Zo leg ik daarom dit zindeel uit, dat het volk voelt en smaakt, de zoetheid van de goedheid van God, welke het verblijdt, niet minder dan de glans van de zon, als zij de wereld bestraalt, aan een heldere hemel. Maar dadelijk daarop wordt het volk tot de eerste oorzaak teruggeroepen, namelijk, het genadig mededogen van God, welke alleen Hem aan ons verbindt, aan ons, die overigens naar verdienste te haten en te verwerpen zouden zijn. Wat daarna volgt: Hij verheffe Zijn aangezicht over U, is volgens de algemene wijze van de Schrift; opdat God het volk zich als van Hem zou gedenken. Niet, omdat Hij het zou vergeten, maar omdat wij menen, dat Hij de zorg voor ons uitgeschud heelt, indien Hij niet door de daad zelf bewijst, dat Hij voor ons heil waakt. Eindelijk wordt er nog bijgevoegd, dat Hij geve aan Zijn volk vrede, wat anderen wat anders vertalen, nl. Hij stelle U tot vrede. Maar, omdat deze naam niet slechts rust en een vredige toestand, maar alle voorspoed te kennen geeft, omhels ik gaarne de laatste mening, ofschoon mij de eigenlijke betekenis niet mishaagt.

De HEERE, die voor u uit Zijn verborgenheid is uitgetreden en in Zijn woord zich aan u geopenbaard heeft, doe Zijn aangezicht, dat Hij daarmee tot u gewend heeft, in gestaag heldere glans over u lichten, en zij u genadig, zodat Hij al uw zonden uitdelge en u brenge tot zijn volkomen gemeenschap.

De HEERE, die beloofd heeft, u door zijn aangezicht te zullen leiden (Exodus. 33:14), verheffe Zijn aangezicht, ter almachtige bewaking en bescherming over u, opdat geen vijand u kan schaden, en geve u, door eindelijke verlossing van alle lijden en strijden in deze wereld, vrede, volkomen zaligheid, in Zijn heerlijk en onvergankelijk hemelrijk.

Deze uitspraak nu is een van die plaatsen uit de Heilige Schrift, waarbij de schriftverklaarder zichzelf met zijn uitlegging voorkomt als iemand, die met een emmer de zee tracht uit te putten; hij scheppe zo vaak en zo veel als hij wil, de zee blijft even wijd en diep als tevoren. In elk geval verstaan wij de eigenlijke en rijke zin van deze zegenspreuk eerst in het licht van

het Nieuwe Testament, waar God zich als de Drieëenige geopenbaard heeft, en behalve het werk van de schepping ook dat van de verlossing en van de heiligmaking ten volle in het licht getreden. Van dit standpunt is het ons vergund te begrijpen, waarom de zegen driemaal met de Heere begint, en te verstaan, welk een bijzondere zegen in elk van de drie leden bedoeld is. "Deze zegen," zegt Luther, "is niet ver van de andere, gewone zegen. God, de Vader, en de Zoon en de Heilige Geest zegene u! want de Vader wordt het werk van de schepping toegekend, waarvan deze zegen ook spreekt en duidelijk gewaagt, als het heet: de Heere zegene u en behoede u, d.i. Hij geve u genadig lijf en leven en al, wat hiertoe behoort. Zo wordt de Zoon in het bijzonder het werk van de verlossing toegeschreven, waarvan in deze zegen eveneens verklarend gesproken wordt, daar hij zegt, de Heere late Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig, d.i.: Hij verlosse u van uw zonden, en zij u genadig en geve u Zijn Geest. En de Heilige Geest wordt het werk van de dagelijkse heiliging, vertroosting en versterking tegen de duivel en eindelijk de opwekking uit de dood toegekend, hetgeen deze zegen ook bevat en verklaart in de woorden: de Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede, d.i. Hij wille u sterken, troosten en eindelijk de overwinning geven." Op dezelfde wijs verklaart de Weimarse Bijbel: De Heere (God de Vader) zegene u (met allerlei hemelse goederen (Ef.1:8) en behoede u, want Hij is de mensenhoeder (Job 7:20), die nooit slaapt noch sluimert (Psalm. 121:4) en die de Zijnen voor alle kwaad bewaart als de appel van Zijn ogen (Psalm. 17:8); de Heere, God de Zoon dale van de hemel neer (Johannes 6:18), neme om uwentwil de menselijke natuur aan, verlosse u met Zijn bloed van uw zonden en doe Zijn aangezicht over u lichten. Hij geve zichzelf aan u met al Zijn weldaden in het Evangelie te erkennen, dat Hij uit de schoot van Zijn hemelse Vader meebrengt (Johannes 1:8)) en in welks kennis gij het eeuwige leven hebt (Johannes 17:3) en zij u genadig. Hij erbarme zich over u en rekene u om Zijn verdiensten wil, uw zonden niet toe; de Heere, God de Heilige Geest, verheffe Zijn aangezicht over u, Hij stelle u datzelfde, liefelijke aangezicht van Gods welbehagen en van Christus persoon altoos en immer in het woord en in de sacramenten voor ogen, en geve u het geloof in Christus, waarin Hij u ook sterke en bevestige, en geve u vrede met God en uw geweten tegen de beschuldiging van de satan, totdat gij zalig wordt en met vrede uit deze wereld scheidt." Wanneer dus eerst de openbaring en de huishouding van het Nieuwe Testament het juiste licht werpt op de, Aäron en zijn zonen, voorgeschreven zegen, zo is de Christelijke kerk volkomen in haar recht, dat zij deze zegen ook tot de hare maakt; hij was van begin af aan voor haar bestemd en aan de Israëlitische gemeente, mitsdien tevens als belofte voor de toekomst, gegeven juist nu omdat Israëls geestelijke inrichting hier zo rechtstreeks wijst op iets, dat boven haar staat, en ingrijpt in die dagen, waarin de goddelijke raad van de verlossing tot vervulling komt, kon deze zegenspreuk niet reeds vroeger meegedeeld, maar eerst hier in het nu voltooide gebouw, dat de Heere bij de Sinaï oprichten wilde, als sluitsteen ingevoegd worden.

Alzo, en niet met deze of gene woorden, die zij zelf bedacht hebben, hoe goed ze ook overigens wezen mogen, maar alzo zullen zij, nl. Aäron en zijn zonen, wanneer zij, in de hun opgedragen bediening, de gemeente zegenen, Mijn naam op de kinderen van Israël leggen; 1) en ik, in Mijn naam zelf over hen nederdalende, zal hen in geheel de rijkdom van de zin, die de zegenspreuke eigen is, zegenen. 2)

Wel vertaalt Hiëronymus juist: Zij zullen de Naam uitroepen, maar omdat de Hebreeuwse spreekwijze emphatisch is, wil ik liever behouden: en zij zullen Zijn Naam leggen. Want God deponeert Zijn Naam bij de priesters, opdat zij die dagelijks als een onderpand van de genade, en van wat heil daaruit ontstaat, in het midden van het volk zouden voor de dag brengen. Want de belofte, welke eindelijk eraan wordt toegevoegd, bevestigt, dat deze ceremoniën niet ijdel of tevergeefs zouden zijn, wanneer Hij verzekert, dat Hij het volk zelf inderdaad zal zegenen. Waaruit wij dit kunnen opmaken, dat, wat de dienaren van de Kerk volbrengen, volgens het bevel van God, Hij zelf door een ware en werkelijke uitkomst zal sanctioneren, omdat Hij niets door middel van Zijn dienaren aankondigt, wat Hij niet bekrachtigt en vervult door de kracht van Zijn Geest. Maar op te merken valt, dat Hij het ambt van te zegenen zo op de priester overdraagt, dat Hij Zijn recht niet prijsgeeft; omdat, nadat Hij aan hem de dienst heeft opgedragen, Hij zichzelf alleen de mededeling van de zaak voorbehoudt.

De Naam is het leven van de Verbondsgod zelf, Zijn Wezen. Daarom belooft de Heere hier aan Zijn volk, dat Hij zich in al Zijn gunst en genade naar Zijn volk zal toekeren. Hierom zegt de Heere het dan ook zo duidelijk, dat deze zegenbede geen vormeloze formule is, maar waarheid.

Slechts de priesters was het vergund, de gemeente te zegenen en daarbij de bovenstaande zegenspreuk te bezigen. Wanneer dus ook van David en van Salomo vermeld wordt, dat zij het volk zegenen (2 Samuel 6:18; 1 Kon.8:55), zo is daaronder meer een toewensen en toebidden van heil, dan een eigenlijk zegenen te verstaan. Bij deze gelegenheid nu werd de naam Jehova, die men anders naar zijn eigenlijke klank niet durfde uitspreken (zie Le 24.12), door de priesters wel uitgesproken, maar met zwakke, nauwelijks hoorbare stem. Daar het zegenen met deze spreuk, door de Heere een leggen van Zijn naam op de kinderen van Israël genoemd wordt, zo geschiedde het altijd onder uitbreiding of uitstrekking van de handen, dat de plaats van de handoplegging bekleedde (Sir.50:20, Leviticus. 9:22). In welke houding of samenvoeging van de vingers de handen hierbij gehouden werden, hierover bestaan onder de oudere archeologen (oudheidkundigen) verschillende meningen. Volgens deze werden de pink met de naastgelegen vinger verenigd, op ongeveer dezelfde afstand van de met de wijsvinger verbonden middelste vinger afgehouden, als de duim zich natuurlijkst van de wijsvinger verwijderd houdt; zodat de hand hierbij zo te leggen als drielelig voorkwam, (1e. de duim, 2e. de wijsvinger met de middelste aan elkaar, en 3e. de pink met de naastgelegen vinger aan elkaar. Volgens génen sloten de drie middelste vingers aan een, terwijl duim en pink van deze afstaken; waarbij de drie bijeengehouden vingers kunnen geacht worden, de drie hoofdleden van de zegen, en de twee vingers ter wederzijde van deze de twee onderdelen af te beelden, waarin elk hoofdlid van de zegen verdeeld is. Een andere meegedeelde vorm, beveelt zich aan voor het slaan van het kruis, dat bij het woord "vrede" gewoonte is geworden. Van dit kruisteken, in het Latijn zegnum is wellicht het woord zegenen afkomstig. De symboliek bij de bediening van het altaar is geenszins een zo onverschillige zaak, als velen wel schijnen te denken; alleen moet zij op redelijke en schriftmatige wijze beoefend worden. Anderen nog zijn van mening, dat de pink met zijn naaste, omgebogen en tegen de handpalm rustende, aan de eveneens met elkaar verenigde, maar opgeheven, middelste en wijsvinger sloten, terwijl alleen de duim afzonderlijk was.

HOOFDSTUK 7.

OFFERS EN GAVEN VAN DE VORSTEN TOT INWIJDING VAN DE TABERNAKEL.

Vs. 1-89. Terwijl het opbreken van de Sinaï reeds in zover voorbereid is, dat het na verloop van enige dagen kan aanvangen, worden nu de eerste aanstalten daartoe gemaakt. De 12 stamvorsten van Israël namelijk, brengen als wijdingsoffer ieder een os en twee aan twee een wagen, tot vervoer van het heiligdom. Mozes, die deze in ontvangst neemt, wijst ze op bevel van de Heere aan de Levieten toe, om zich daarvan bij het hun opgedragen ambt te bedienen. Een zelfde bereidvaardigheid tot offergaven in het geval van de Woning hebben de 12 vorsten reeds vroeger aan de dag gelegd, bij gelegenheid van de inwijding van het brandofferaltaar. Wat zij toenmaals offerden, wordt hier, ter aanvulling van het in Leviticus. 8-10 verhaalde, nader meegedeeld.

En het geschiedde, op de 1ste dag van de eerste maand van het tweede jaar na de uittocht, ten dage dat Mozes geëindigd had de tabernakel op te richten (Exodus. 40), en dat hij die gezalfd en die geheiligd had, en al zijn gereedschap, bovendien het altaar en al zijn gereedschap, en hij ze gezalfd en deze geheiligd had (Leviticus. 8).

Dat de oversten van Israël, de hoofden van het huis van hun vaderen (Numeri. 1:5 vv.), offerden, d.i. wijdingsgeschenken brachten; deze waren de oversten van de stammen, die over de getelden stonden (Numeri. 2:3 vv.).

Dit is niet zo te verstaan, alsof juist op deze dag, toen de wijding van de priesters en van het heiligdom plaatsvond, ook het brengen van geschenken, dat, in het nu volgende, bericht wordt, geschied is; wel echter hangen deze schenkingen met die wijding innerlijk nauw samen. Zij waren vruchten van die vreugde, die in Israël opgewekt was geworden, toen de Heere de woning met Zijn heerlijkheid vervulde en daarop Aärons eerste offer met vuur van de hemel verteerde. Hierdoor ontstond bij de vorsten van de 12 stammen een offervaardigheid, om het heiligdom te eren en voor zijn benodigdheden te zorgen, waarvan dit hoofdstuk van Vs. 10 af een uitvoerig bericht geeft, een offervaardigheid, die zich thans ten tweeden male openbaarde, toen de Levieten bekleed werden met het ambt om het vervoer van de afzonderlijke delen van de tabernakel, als hij zou afgebroken zijn, op zich te nemen. Deze tweede betoning van gewilligheid ten offer wordt hier het eerst vermeld, omdat zij naar de tijdsorde van het verhaalde hier behoort; van die eerste, die met deze gelijksoortig is, wordt daarop eveneens nog mededeling gedaan; welke mededeling zich aan Exodus. 40 en Leviticus. 8 aansluit.

En zij brachten hun offerande voor het aangezicht van de HEERE, zes overdekte wagens, zoals in Egypte bij het vervoer van huisraad enz. in gebruik waren (Genesis 45:19), en twaalf runderen; een wagen voor twee oversten, zodat zich de oversten twee aan twee verenigd hadden, om samen een wagen te bekostigen, omdat er in het geheel slechts 6 wagens nodig waren, en een os voor elk een van de oversten, omdat er voor elke wagen 2 en dus in het geheel 12 ossen vereist werden; en brachten ze voor de tabernakel, en dus naar de voorhof.

In het Hebreeuws Eglooth Dsab. Twee-raderige wagens. Volgens Aguila wagens, bedekt met een tent of huif. Zo hebben ook de Rabbijnen het opgevat.

En de HEERE sprak, toen de oversten aldus hun geschenken aanvoerden, tot Mozes, om hem te onderrichten, hoe hij zich jegens deze offeraars gedragen zou, zeggende:

Neem ze van hen, opdat zij, die wagens namelijk en ossen, zijn mogen om te bedienen de dienst van de tent der samenkomst, bij gelegenheid, dat zij moet vervoerd worden, en gij zult deze de Levieten geven, die volgens hoofdstuk 4 tot de bezorging van deze dingen verordend zijn, een iedervan hun geslachten naar zijn bijzondere dienst. Deze gave komt bij de aanstaande tocht door de woestijn, tot vervoering van het heiligdom, juist te stade; Ik zelf heb dan ook door mijn Geest de vorsten deze gedachte in het hart gegeven.

Alzo nam Mozes die zes wagens en die twaalf runderen van de vorsten aan, en gaf deze, naar het bevel van de Heere en tot gezegd doeleinde, aan de Levieten.

Twee wagens en voor elke wagen twee runderen, dus bij de twee wagens vier runderen gaf hij de zonen van Gerson, naar hun dienst, om daarmee de dekkleden en de voorhangsels van de tabernakel, alsmede de bekleedselen van de voorhof te vervoeren (hoofdstuk 4:24-27).

En vier wagens en acht runderen gaf hij de zonen van Merßri, naar hun dienst, om daarmee onder de hand, of onder het bestuur van Ithamar, de jongste zoon van Aäron, de Hogepriester, de veel zwaardere lasten dan die van de zonenvan Gerson, welke zij te vervoeren hadden, zoals de planken, pilaren enz. te bezorgen (hoofdstuk 4:29-33).

Maar de zonen van Kahath gaf hij niet van de vervoermiddelen; want de dienst van de bijzonder heilige dingen, zoals de Verbondsark, de toonbroden enz. (hoofdstuk 3:31 vv.), was op hen, die zij op de schouders droegen.

Volgens hoofdstuk 4:15 mochten deze voorwerpen niet anders dan door de zonen van Kahath gedragen en dus niet door lastdieren vervoerd worden. Bijzonder heilig moest met deze worden omgegaan.

En de oversten offerden vrijwillige geschenken ook ter inwijding van het altaar, op de dag dat deze door Mozes gezalfd werd, in de dagen van de 4de tot de 10de van de maand Abib (zie "Le 8.36); de oversten danofferden hun offeranden voor het altaar, om het, nadat het van Gods zijde door Zijn dienaren gewijd was, ook te wijden van de zijde van de gemeente, wier oversten en vertegenwoordigers zij waren.

Niet dan zeer ongaarne zouden wij deze mededeling missen, die ons zulk een mooie blik in de Sinaïtische geschiedenis opent. Na zulke buitengewone daden van Jehova, die zich al tezamen als daden van louter genade kennen doen, mocht men ook wel eens van de zijde van het volk een teken zien van dankbare erkentenis en van blijmoedige overgifte. Het waren grotendeels vrijwillige gaven, waarvan het heiligdom gebouwd werd. Maar hoe ver was de openbaring sinds die tijd gevorderd. Het verschaft een eigenaardige bevrediging, in de huidige afdeling

de rijkdom van geschenken te zien, die de vorsten van de stammen gezamenlijk aan het heiligdom brengen. Twaalf achtereenvolgende dagen brachten de vorsten, elk op zijn bepaalde dag, geschenken en offers, die bij alle juist dezelfde waren, als had ieder hiermee willen betuigen, dat hij hetzelfde deel heeft aan het heiligdom als de anderen. In het wetboek opgenomen, waren deze geschenken tevens voor de latere geslachten een opwekking om de vaderen in vrijwillige dienst voor het huis van de Heere na te volgen.

En de HEERE zei tot Mozes, daar alle vorsten tegelijk kwamen: Elke overste zal, een ieder op zijn dag, die naar de volgorde van de twaalf stammen (hoofdstuk 2:3 vv.) op hem valt, zijn offerande offeren ter inwijding van het altaar.

Deze volgorde van de 12 stammen was toenmaals weliswaar, nog niet bepaald; maar doordat de Heere haar reeds hier aan Mozes bekend maakt en hem de 12 vorsten daarnaar op 12 achtereenvolgende dagen hun wijdingsgeschenken en offers brengen laat, bereidt Hij thans de inrichting van het leger, die later vastgesteld worden zou, voor.

De Heere bestemde of verordende, dat het dus op verscheidene dagen zou gedaan worden: 1e. Opdat de plechtigheid zou worden verlengd en dus in het algemeen geheel Israël kennis daarvan zou verkrijgen en het geheugen daarvan langer zou worden bewaard. 2e. Opdat een evengrote eer daardoor op elke bijzondere stam gelegd zou worden. Op Aärons borstlap had elke stam zijn edelgesteente, en dus had ook tot het doen van deze offerande elk zijn dag. Op die wijze zou het betamelijker en in betere orde geschieden. Het werk van de Heere hoort niet onordelijk, noch met overhaasting gedaan te worden.

Die nu op de eerste dag, omstreeks de 12de dag van de maand Abib, of daags nadat Aäron zijn eerste offer gebracht had (Leviticus. 9 en 10), zijn offerande offerde, was Nahesson, de zoon van Amminßdab, voor de stam van Juda, 1) waarvanhij de overste was (Numeri. 1:7).

Ook nu weer opent Juda de rij, als bewijs, dat hij bij God als eerstgeborene van Jakobs zonen werd gerekend.

En zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was, 1) een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van het heiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer (Leviticus. 2:1);

Ook: zie Le 19.37. De sikkel van het heiligdom woog omtrent vier drachmen, iets minder dan een lood. Volgens anderen wordt hier niet het gewicht, maar de waarde opgegeven.

Een reukschaal, in de gedaante van een lepel, zoals de in Exodus. 25:29 vermelde bekers, van tien gouden sikkels, 1) vol reukwerk.

Zie Exodus. 38:24

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarige was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Nahesson, de zoon van Amminßdab, wiens offerdieren nog op de dag, dat hij ze bracht, na het morgenoffer geofferd werden, terwijl de schotel, het sprengbekken en de reukschaal tot godsdienstig gebruik bij het heiligdom bewaard werden.

Op de tweede dag, 13 Abib, offerde Nethßneël, de zoon van Zuar, de overste van Issaschar (hoofdstuk 1:8.

Hij offerde zijn offerande: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van het heiligsdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Nethßneël, de zoon van Zuar.

Op de derde dag, 14 Abib, offerde de overste van de zonen van Zebulon, Eliab, de zoon van Helon (hoofdstuk 1:9).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Eliab, de zoon van Helon.

Op de vierde dag, 15 Abib, offerde de overste van de kinderen van Ruben, Elizur, de zoon van Sedéür (hoofdstuk 1:5).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Elizur, de zoon van Sedéür.

Op de vijfde dag, 16 Abib, offerde de overste van de kinderen van Simeon, Selûmiël, de zoon van Zurísaddai (hoofdstuk 1:6).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd; ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels: vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Selûmiël, de zoon van Zurísaddai.

Op de zesde dag, 17 Abib, offerde de overste van de kinderen van Gad, Eljasaf, de zoon van Dehuël (hoofdstuk 1:14).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; beiden vol meelbloem gemengd met olie, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Eljasaf, de zoon van Dehuël.

Op de zevende dag, 18 Abib, offerde de overste van de kinderen van Efraïm, Elisßma, de zoon van Ammihud (hoofdstuk 1:10).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

Op de achtste dag, 19 Abib, offerde de overste van de kinderen van Manasse, Gamßliël, de zoon van Pedßzur (hoofdstuk 1:10).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Gamßliël, de zoon van Pedßzur.

Op de negende dag, 20 Abib, offerde de overste van de kinderen van Benjamin, Abidan, de zoon van Gideóni (hoofdstuk 1:11).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Abidan, de zoon van Gideóni.

Op de tiende dag, 21 Abib, offerde de overste van de kinderen van Dan, Ahiëzer, de zoon van Ammisaddai (hoofdstuk 1:12).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Ahiëzer, de zoon van Ammisaddai.

Op de elfde dag, 22 Abib, offerde de overste van de kinderen van Aser, Pßgiël, de zoon van Ochran (hoofdstuk 1:13).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels; naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Pßgiël, de zoon van Ochran.

Op de twaalfde dag, 23 Abib, offerde de overste van de kinderen van Nafthali, Ahira, de zoon van Enan (hoofdstuk 1:15).

Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

Een geitebok, ten zondoffer;

En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Ahira, de zoon van Enan.

Dit is de inwijding van het brandofferaltaar van de oversten van Israël, namens de gemeente, op de dag dat deze gezalfd werd: twaalf zilveren schotels, twaalf zilveren sprengbekkens, twaalf gouden reukschalen.

Een zilveren schotel was van honderd dertig sikkels, 1) en een sprengbekken zeventig:2) al het zilver van de vaten was tweeduizend en vierhonderd sikkels, naar de sikkel van het heiligdom. 3)

Omstreeks een gewicht van 3 4/5 pond, zie Ex 30.13 en zie Le 27.25

Ongeveer 2 pond.

Nagenoeg 70 pond.

Twaalf gouden reukschalen vol reukwerk, elke reukschaal was van tien sikkels, naar de gouden sikkel van het heiligdom, 1) al het goud van de reukschalen washonderd en twintig sikkels. 2)

Omtrent 8 3/4 lood, zie Ex 38.24 en zie Le 19.37

Ongeveer 3« pond.

Al de runderen ten brandoffer waren twaalf varren, twaalf rammen, twaalf eenjarige lammeren, met hun, volgens hoofdstuk 15:4 vv. bijbehorend, spijsoffer; en twaalf geitenbokken ten zondoffer.

En al de runderen ten dankoffer waren vierentwintig varren, de rammen zestig, de bokken zestig, de eenjarige lammeren zestig. Dit is de inwijding van het altaar, nadat het gezalfd was.

En als Mozes in de tent der samenkomst ging, om met Hem te spreken, zo hoorde hij een stem van Hem, die zich hier aan hem openbaren wilde (Exodus. 25:22), tot hem sprekende van boven het Verzoendeksel, dat op de Ark van de Getuigenis is, van tussen de twee cherubim. 1) Alzo sprak Hij, overeenkomstig de belofte (Exodus. 25:22) tot hem, al mocht hij de Heere daarbij ook niet in enige lichamelijke aanwezigheid aanschouwen.

Hiermee toonde God, dat Hij genoegen nam met de geschenken, welke tot Zijn altaar werden gebracht; dat Hij ze genadig aannam. Hierin komt het uit, dat de Heere met Mozes sprak als een vriend met zijn boezemvriend. De tabernakel heet dan ook hier tent der samenkomst, omdat de heilige God hier met Mozes samenkwam en tot deze met een hoorbare stem sprak van boven het Verzoendeksel, tussen de twee cherubim.

HOOFDSTUK 8.

WIJDING VAN DE LEVIETEN.

Vs. 1-4. Eer nu het bericht met het verhaal van de laatste omstandigheden, die aan het opbreken van de Sinaï, vooraf gingen, wordt voortgezet, wordt nog een bepaling van de Heere meegedeeld, betreffende de zorg, die er moest gedragen worden voor de heilige lampen van de gouden kandelaar (Exodus. 27:20 vv. Leviticus. 24:1-4). Nauwkeuriger dan dit eerder (Exodus. 25:37) nog gebeurd is, wordt hier opgegeven, in welke richting deze lampen, naar de wil van de Heere, in het heiligdom hangen zouden. Daar Israël thans het oord, waar het tot hiertoe van de wereld afgescheiden, met zijn God alleen geweest was, verlaat en weer de wereld ingaat, heeft het een nieuwe herinnering nodig aan zijn hoge roeping, die in de zeven lampen is afgebeeld, om namelijk als lichten te schijnen te midden van een krom en verdraaid geslacht.

En de HEERE sprak, in de laatste dagen voor het opbreken, tot Mozes, zeggende:

Spreek tot Aäron, die de gouden kandelaar in het Heilige, bij het dagelijks morgen- en avondoffer, te verzorgen heeft, en zeg tot hem: als gij ‘s avonds delampen aansteken zult, om de gehele nacht door te branden, echt tegenover of naar de voorzijde van de kandelaar zullen de zeven lampen lichten. 1)

Dit betekende, dat God is de Vader van de lichten, die met Zijn Geest de Kerk bestraalt, opdat zij in de duisternis niet zou verdwalen. Dat alzo, wanneer duisternis de gehele wereld vervult, Hij Zijn gelovigen als een zon en maan tot een eeuwig licht zou zijn, zoals Jesaja zegt Jesaja 60:19)

Het licht van de kandelaar moest de gehele ruimte van het Heilige beschijnen. Dit voorschrift is geen blote herhaling van hetgeen in Exodus. 25:37 bevolen is. Veeleer wordt door dit bevel het vorige nader bestemd. Werd eerder (Exodus. 27:21) eenvoudig het aansteken en het toerichten van de kandelaar bevolen, hier wordt de wijze, waarop dit geschieden moest, nader aangegeven. Israël ontvangt hier tevens een wenk, dat het als een licht zou moeten schijnen, dat overal zijn stralen heenzond; als een licht te midden van een krom en verdraaid geslacht.

En Aäron deed alzo; tegenover vooraan, d.i. ze naar de voorzijde van de kandelaar gekeerd hebbende, stak hij nu, met nog groter zorgvuldigheid dan tevoren, deze lampen aan, zoals de HEERE Mozes geboden had.

Dit werk nu van de kandelaar was van dicht, massief goud vervaardigd, tot zijn schacht of zijn standaard, tot zijn pijpen met hun versierselen, of bloemen toe (Exodus. 25:31 vv.) was het een werkstuk van dicht goud; naar de gedaante, die de HEERE Mozes op de berg (Exodus. 25:9), vertoond had, alzo had hij, door de dienst van de verordende kunstenaars (Exodus. 31:1 vv.) de kandelaar gemaakt(Exodus. 37:17 vv.).

De huidige, met de wil van God op het nauwst overeenkomende bediening van de kandelaar door Aäron (Vs. 3) beantwoordde alzo volkomen aan de reeds vroeger bestede zorgvuldigheid, waarmee Mozes de kandelaar zelf, overeenkomstig de aanwijzing van de Heere, had laten
vervaardigen. Hoe had Israël zich dan steeds ijverig moeten betoond hebben, om zich door nauwgezette waarneming van het goddelijk woord te openbaren als een licht in de Heere.

Zoals de kandelaar was van dicht geslagen werk, en de olie van geslagen olijven, zo is het werk van de getrouwe Dienaren van het Woord geen gemakkelijk, maar een zwaar werk, dat veeltijds met verdrukking gepaard gaat, terwijl ook het maaksel van de kandelaar, naar de gedaante, die de Heere aan Mozes getoond had, tot waarschuwing moest strekken, dat geen ander voorbeeld van de leer moet voortgebracht en van de Kerk ingevoerd worden, dan, waarvan God zelf de ingever en eerste oorzaak is.

II. Vs. 5-26. Zich aansluitend aan de in hoofdstuk 7 berichte schenking van offergaven door de stamvorsten van Israël, volgt nu het tweede van de laatste bijzonderheden, die bij de Sinaï plaatshadden, de inwijding namelijk van de tot uiterlijke dienst van het heiligdom verordende Levieten (hoofdstuk 3 en 4). Zij heeft, even als die van de priesters (Exodus. 29:1 vv.) bij een dubbele behandeling plaats, maar is, wat haar afzonderlijke handelingen betreft, daaraan ondergeschikt en komt slechts als een flauw afschijnsel daarvan voor, zoals zij dan ook niet een heiligen, maar slechts een reinigen genoemd wordt. In de eerste handeling heeft hier, in plaats van de wassing, een besprenkeling met ontzondigingswater, in plaats van de zalving, een afscheren van het haar, in plaats van de bekleding, slechts een wassen van de klederen voor, en in de tweede, in plaats van het vullen van de handen, alleen een bewegen voor de Heere. Dit alles beantwoordde juist aan de plaats, die de Levieten in de theocratie beslaan en aan het beroep, waarin zij aan het heiligdom dienen moesten. Voor deze wordt, nu er van de vaste dienst en niet meer, zoals in hoofdstuk 4:3 van het vervoer van de verscheidene bestanddelen van de tabernakel sprake is, een ouderdom van 25 tot 50 jaar bepaald.

En de HEERE sprak 1) verder tot Mozes, zeggende:

Ofschoon het de Levieten niet geoorloofd was, het heiligdom binnen te treden, daar zij slechts dienaars van de priester waren, en tot bijna slaafse arbeid verordend: omdat zij echter het heiligdom met de heilige vaten moesten dragen, de offerdieren bereiden, de as wegnemen en alle andere onreinheden van het altaar, wilde God, dat zij ook door een plechtig ritueel Hem gewijd werden. Want, zoals geheel Israël, met het oog op de volkeren, een bijzonder volk van God was, zo was het huis van Levi, uit het volk zelf, tot een bijzonder eigendom uitverkoren, zoals hier gezegd wordt. Maar, opdat zij zich niet meer aanmatigden, dan geoorloofd was, komt God hun overmoed breidelen. Allereerst, doordat Hij hun wijding tot een latere tijd verschuift; vervolgens, doordat Hij wilde, dat zij niet door Mozes, maar door Aäron werden gewijd; ten derde, doordat Hij een geheel andere ceremonie voor hen instelt. Want, indien zij op dezelfde tijd waren gewijd, zouden zij wellicht, met dit voorwendsel tot wapen, om gelijkheid in rang gestreden hebben. Daarom, nadat de priesters reeds van het volk waren afgezonderd, bleven zij, opdat zij het ambt van deze zouden eerbiedigen, tot nog toe private personen. Vervolgens, omdat, indien zij op de algemene wijze door Mozes werden aangeboden, er gevaar was, dat zij tegen al de anderen zich trots zouden gedragen, wordt

Aäron bevolen, hen te wijden, opdat zij zich zedig aan zijn gezag zouden onderwerpen. Nu, omdat zij slechts met water en een offerande werden gewijd, doch er geen zalving nodig was, vermaande hen het onderscheid in de uiterlijke rites, dat zij niet hetzelfde of een gelijk eerambt bezaten.

Neem de Levieten uit het midden van de kinderen van Israël, en reinig 1) hen, tot het hun bestemde ambt.

Voor de priesters wordt het woord heiligen gebruikt, voor de Levieten het woord reinigen. In de grondtekst vindt men ook twee verschillende woorden. Het was, om duidelijk voor ogen te stellen, de veel grotere waardigheid van de priesters, dan die van de Levieten.

En aldus zult gij hen doen, om hen te reinigen: sprenkel op hen water van ontzondiging 1) en zij zullen het scheermes over hun gehele vlees 2) doen gaan, en zij zullen hun kleren-want een bijzonder ambtsgewaad zoals de priester hebben zij niet te dragen-wassen met water uit het koperen wasvat, en op deze wijze zich reinigen, 3) zodat zij door deze besprenkeling, beschering en wassing van de kleren rein zijn.

Waarin dit water bestaan moest, wordt niet gezegd. De uitleggers zijn het dan ook oneens, of hier aan een bijzonder, toebereid sprengwater, zoals het in Leviticus. 14:5 enz. vermelde, of het in Numeri. 19:9 voorgeschrevene gedacht worden moet, dan of er eenvoudig zuiver water uit een bron of uit het koperen wasvat bedoeld is. De eerste mening schijnt de voorkeur te verdienen.

Allereerst wordt Aäron bevolen, hen te besprenkelen met het water van ontzondiging, dat hen zou reinigen van alle onreinheden. Maar dit niet alleen, zij moesten ook hun kleren wassen, opdat zij zich ijverig zouden hoeden voor alle besmetting rondom, waardoor de verontreiniging op hen zou kunnen komen. Ten derde worden zij bevolen, hun huid te scheren met een scheermes, opdat zij, nadat zij ontdaan waren van de besmettingen van het vlees, als nieuwe mensen zouden beginnen. Een offerande wordt er nog bijgevoegd, en wel een dubbele, om hen te verzoenen. Om welke reden ook de oplegging van de handen hun bevolen wordt. Nadat dit volbracht was, wordt Aäron bevolen, volgens het recht en het eerambt van het Hogepriesterschap, hen te bewegen, niet anders als het heilig brood en de wierook werd bewogen. Het doel hiervan was, dat zij zouden erkennen, dat zij niet meer van hen zelf waren, maar God toegevoegd, om tot de dienst in Zijn heiligdom hun werk te verrichten. Dat nu ook tegelijk sommigen uit het volk bevolen werden, de handen op hen te leggen, dat geschiedde als een getuigenis van vervreemding, alsof alle stammen door deze ceremonie het getuigenis afleggen, dat met hun volle toestemming de Levieten overgingen tot een bijzonder eigendom van God, dat zij als het ware een deel waren van of toevoeging bij het heiligdom. Private personen pleegden hun handen op de offeranden te leggen, maar niet om dezelfde reden als de priesters.

Over hun gehele vlees. Dit wordt ook gezegd van de melaatsen, als zij ter reiniging bij de priesters kwamen. Zij moesten dan alle haar van het gehele lichaam afscheren. Ditzelfde wordt hier ook geëist van de Levieten; hoewel sommigen, o.i. ten onrechte, van mening zijn,

dat hier alleen het hoofdhaar bedoeld werd. Van het zich moeten baden, zoals de melaatse, werden zij vrij gesteld. Alleen het besprenkelen met het water van ontzondiging wordt voorgeschreven, zichzelf zuiveren met het water van de reiniging.

De grote naarstigheid van hen vereist, om zichzelf te reinigen, verstrekt alle Christenen, en nog veel meer de dienaren van Gods huis, tot een les, om door een waarachtige toevluchtneming tot de grote priester Christus Jezus, door een gedurige gebruikmaking van Zijn bloed en door een gestadige smeking, om Zijn reinigmakende Geest, alsmede door ernstige boetvaardigheid en bekering, en door een dadelijke afstand van aanklevende verdorvenheden, zichzelf te reinigen van alle besmettingen van het vlees en van de geest, en de heiligmaking te voleindigen in de vrees voor God.

Daarna zullen zij nemen een var, namelijk een jong rund ten brandoffer (Vs. 12), met zijn bijbehorend spijsoffer van meelbloem met olie gemengd, naar de in hoofdstuk 15:9 opgegeven maat, en een andere var, namelijk een jong rund, zult gij nemen ten zondoffer,opdat door dit hun zonde uitgewist, zoals door dat eerstgenoemde hun volledige overgave aan de Heere bewerkt wordt.

En gij zult, nadat alzo alles tot de eigenlijke wijding voorbereid is, de Levieten voor de tent der samenkomst, in de voorhof doen naderen, en gij zult de gehele vergadering van de kinderen van Israël op dezelfde plaats doen verzamelen.

Ja, gij zult de Levieten voor het aangezicht van de HEERE bij het brandofferaltaar, doen naderen! en de kinderen van Israël, door hun oudsten of stamhoofden vertegenwoordigd, zullen, om hun alzo hun verplichting tot de dienst van het heiligdom op te dragen, hun handen op de Levieten leggen.

En Aäron zal de Levieten, door ze naar de ingang van de tabernakel heen en van daar weer naar het brandofferaltaar terug te leiden, bewegen ten beweegoffer voor hetaangezicht van de HEERE; 1) want Ik neem hen aan, als een geschenk of een offergave (Vs. 16), vanwege de kinderen van Israël, en geef ze wederom als een geschenk (Vs. 19) aan Aäron en zijn zonen, opdat zij zijn, om de dienst van de HEERE te bedienen.

Ook: zie Ex 29.24.

En de Levieten zullen, na alzo bewogen en tot hun ambt gewijd te zijn, hun handen op het hoofd van de beide varren leggen, om deels hun schuld op de hun plaatsbekledende offerdieren over te dragen, deels hun bereidwilligheid tot een volledige overgave aan de dienst van de Heere te betuigen; daarna bereidt gij een ten zondoffer en een ten brandoffer voor de HEERE, om over de Levieten verzoening te doen, en hen Mij welgevallig te maken.

En gij zult de Levieten stellen voor het aangezicht van Aäron en voor het aangezicht van zijn zonen, ten teken dat zij hun van nu aan als dienaars en helpers toegeschikt zijn zullen, en gij zult hen bewegen 1) ten beweegoffer voor de HEERE, d.i. door deze formele overgave aan

de Heere en aan Zijn dienaren daadwerkelijk ten uitvoer leggen, hetgeen hun beweging (Vs. 11) zinnebeeldig heeft aangeduid.

Deze overgave zal Aäron zo uitvoeren, dat hij de Levieten als een beweegoffer voor Jehova, vanwege de kinderen van Israël beweegt, d.i. als een vanwege de Israëlieten gebracht offer, de Heere zinnebeeldig brengt. Het bewegen gebeurde zonder twijfel zo, dat Aäron de Levieten plechtig van en tot het altaar heen en weer voerde.

Wellicht dat de Apostel van het geloof in Rom.12:1 op deze handeling het oog heeft gehad en daarmee de geestelijke betekenis ervan heeft verklaard, als hij schrift: Ik bid u dan, broeders! door de ontferming van God, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en God welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst.

En gij zult de Levieten, door ze alzo tot hun bediening in te leiden, uit het midden van de kinderen van Israël scheiden, opdat de Levieten niet als deze een gewonelevenstaak kiezen, maar, zoals Ik hen (hoofdstuk 3:45) daartoe verordend heb, van Mij zijn, als hen, die Mij en de bediening van Mijn heiligdom zijn toegewijd.

En daarna zullen de Levieten, in het binnenste van het heiligdom, zodra dit door de priesters tot afbreken gereed gemaakt zijn zal (hoofdstuk 4:5-15), inkomen, om, op de in Numeri. 4:19 vv. beschreven wijze, de tent der samenkomst te bedienen; en gij zult hen dus, zoals Ik u (Vs. 5 vv.) nauwkeurig aangewezen heb, allereerst (Vs. 7), reinigen, en zult hen vervolgens ook ten beweegoffer (Vs. 9 vv.) bewegen, en alzo zowel de negatieve als de positieve wijding aan hen voltrekken.

Want zij zijn gegeven; zij zijn Mij gegeven uit het midden van de kinderen van Israël, zoals deze zelf door de handoplegging (Vs. 10) betuigd hebben; voor de opening van alle baarmoeder, voor de eerstgeborenen namelijk van een ieder uit de kinderen van Israël heb Ik ze Mij genomen, ten gevolge van de plaatsvervanging, waarvan Ik u tevoren (hoofdstuk 3:12 vv.) gesproken heb.

Opdat de andere stammen niet zouden klagen, dat het kader van het volk kleiner werd, openbaarde God, dat zij Zijn eigendom waren uit het geslacht van Abraham, omdat Hij hen zelf had verworven, toen Hij alle eerstgeborenen in Egypte sloeg. Het is nu zeker, dat, zowel de eerstgeborenen van het volk, als de eerstgeborene vrucht van de dieren op een verwonderlijke wijze zijn ontrukt aan het algemeen verderf. Daarom, zoals God hen door een bijzondere bescherming bevrijd heeft, alzo behoudt Hij hen zich ook door de weldaad van de verlossing.

Want elke eerstgeborene onder de kinderen van Israël is van Mij, en onder de mensen en onder de beesten; ten dage dat Ik alle eerstgeboorte in Egypte sloeg, daarentegen die van de kinderen van Israël spaarde, heb Ik deze voor Mijgeheiligd, door hen zo bijzonder te sparen.

En Ik heb later de Levieten, genomen voor alle eerstgeborenen onder de kinderen van Israël.

En Ik heb de Levieten, als een Mij toegekomen gift, weer aan Aäron en aan zijn zonen, mijn naaste en meest onmiddellijke dienaren, tot een gift gegeven, uit hetmidden van de kinderen van Israël, om de dienst in plaats van de kinderen van Israël, die anders zelf deze te vervullen hadden, in de tent der samenkomst te bedienen; daar de kinderen van Israël zelf deze niet waarnemen kunnen en uit hoofde van hun onreinheid niet tot Mijn heiligdom naderen mogen, en alsmede heb Ik Mij de Levieten, die de plaats van de anderen vervangen, verkoren, gereinigd en aan de priesters gegeven, om voor de kinderen van Israël verzoening te doen, of hen tegen Mijn toorn te bedekken, 1) opdat er geen plaag, zoals die, waardoor Aärons beide zonen zo plotseling omgekomen zijn (Leviticus. 10:2), zij onder de kinderen van Israël, als de kinderen van Israël zelf, in hun natuurlijke onreinheid, die door deze bijzondere reiniging Mijnerzijds is weggenomen, zoals dit bij de Levieten het geval is, tot het heiligdom naderen zouden, om daaraan de dienst te verrichten (1 Samuel 6:19 vv.).

Verg. Leviticus. 1:4b.

En Mozes deed, en in vereniging met hem deden Aäron en de gehele vergadering van de kinderen van Israël, door haar stamhoofden vertegenwoordigd, aan de Levieten; naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had van de Levieten, zo deden dekinderen van Israël aan hen.

En de Levieten ontzondigden zich, doordat zij zich met het ontzondigingswater lieten besprenkelen, en het haar afscheerden, en wasten hun kleren (Vs. 7), en Aäron bewoog hen ten beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE, op de in Vs. 11 aangewezen wijze, enAäron deed, door de beide (Vs. 12) vermelde offeranden, verzoening over hen, om hen aan de staat van de onreinheid, waarin ze tot nog toe waren, te ontnemen, en dus te reinigen, zodat zij nu de kinderen van Israël tot een verzoening of bedekking strekken konden (Vs. 19).

En daarna, toen men tot het afbreken van het heiligdom overging (hoofdstuk 10:11 vv.), kwamen de Levieten, om een ieder naar het werk, dat voor elk van hun drie geslachten bepaald was (hoofdstuk 4), hun dienst te bedienen in de tent der samenkomst, voor het aangezicht van Aäron en voor het aangezicht van zijn zonen, en dus onder hun hoede (hoofdstuk 4:17 vv.), en volgens hun aanwijzing (hoofdstuk 4:27,33); zoals de HEERE Mozes de Levieten geboden had, alzo deden zij aan hen.

En de HEERE, van de huidige diensten van de Levieten heenwijzende naar de tijd, waarop zij in het land Kanaän de uiterlijke gereedschappen bij het heiligdom zouden te bezorgen hebben, sprak tot Mozes, zeggende:

Dit is het wat de Levieten aangaat, 1) van vijfentwintig jaar2) en ouder zullen zij inkomen om, als gezalfde strijders (hoofdstuk 4:3), de strijd te strijden 3) in de dienst van de tent der samenkomst.

Hier wordt de leeftijd vastgesteld, waarop de Levieten zouden beginnen en ophouden hun ambt waar te nemen. God beveelt, dat zij met het vijfentwintigste jaar zouden beginnen, maar staat verlichting toe met het vijftigste jaar. En dat beide, om een zeer goede reden. Want, indien zij als knapen werden toegelaten, kon hun onnozelheid veel aan de eerbied voor het

heilige wegnemen, niet slechts, omdat zij meestal onbezonnen handelen, die nog niet tot de rijpe, mannelijke leeftijd gekomen zijn, maar vooral, omdat zij uit onachtzaamheid, of lichtzinnigheid, of onbedachtzaamheid, of onervarenheid, of dwaling vele dingen, omtrent de dienst van God, bij vergissing in de war zouden brengen. Doch evenals zij volstrekt niet eerder geschikt waren, om het ambt te beoefenen, totdat zij bezonnenheid en deftigheid hadden vergaderd, zo ook was het billijk, dat zij, opdat zij niet door de ouderdom krachteloos zouden zijn, op tijd hun ontslag kregen. Want het was een zwaarwichtige arbeid, en die een ferme lichaamskracht vereiste. Indien men nu dit op het herderlijk ambt wil overbrengen, zal men dit in het algemeen moeten vaststellen, dat niet ieder, die wil, moet gekozen worden, maar zij, die bewijs van hun bezadigdheid hebben gegeven, dat men hen niet bovenmate moet bezwaren, die zich volijverig eraan wijden, nog meer van hen vergen, dan hun kracht vermag. Daarom is het dwaas, wanneer sommigen op de jaren op zichzelf letten, alsof vóór het vierentwintigste jaar men niemand tot herder zou mogen verkiezen, die overigens met de nodige talenten is toegerust.

Dit is niet in strijd met Numeri. 4:3. Daar wordt wel de dertigjarige leeftijd voorgeschreven, maar alleen in voor zover zij de tabernakel moesten vervoeren. Daartoe werd de volle mannelijke leeftijd vereist. Hier wordt over heel de dienst van de tabernakel gehandeld, niet alleen in de woestijn, maar ook als Israël eenmaal in Kanaän zou zijn gekomen. David heeft later de leeftijd van 20 jaar bepaald (1 Kronieken 23:24)

De strijd strijden, wordt ook hier gebruikt voor het zijn in werkelijke dienst, voor het uit elkaar nemen en vervoeren van de tabernakel in de woestijn en voor alle zware werkzaamheden bij de tabernakel en bij de tempel.

Maar wanneer hij vijftig jaar oud is, zal hij, de Leviet, van de strijd van deze dienst afgaan, en hij zal niet meer dienen.

Doch hij zal met zijn broeders, de nieuw in dienst tredende Levieten, dienen in de tent der samenkomst, om de wacht waar te nemen, 1) zodat hij de aankomenden in hun dienstwerk terechtwijze en over hen wake, opdat allesordelijk en eerlijk toega 1 Corinthiers. 14:40); maar de dienst zal hij zelf niet meer bedienen. Alzo zult gij aan of met de Levieten doen in hun wachten, en ieder al naar gelang zijn ouderdom het een en ander ter bewaking in de dienst van de tabernakel opdragen.

In het Hebreeuws Lischmoor mischméréth. Deze uitdrukking staat tegenover het de dienst waarnemen, of de strijd strijden in de dienst. Hier wordt bedoeld, het opzicht houden over de heilige zaken van de tabernakel.

HOOFDSTUK 9.

HET PASCHA. DE TEKENEN TOT HET NEDERSLAAN EN HET OPBREKEN VAN HET LEGER.

Vs. 1-14. Het derde van de laatste bijzonderheden bij de Sinaï is de terugkeer van het Paasfeest.

En de HEERE sprak tot Mozes in de woestijn van Sinaï in het tweede jaar, nadat zij uit Egypte getrokken waren, in de eerste maand, 1) waarschijnlijk op de morgen van de 10de dag van de maand Abib, of van de laatste van de zevendagen van de priesterwijding (zie "Le 8.36), zeggende:

Dat God, voor er een jaar om was, het volk de viering van het Pascha in het geheugen terugroept, hoe grote zorgeloosheid van het volk kan daaruit opgemerkt worden, een zorgeloosheid, die ook ondankbaarheid verried. Want wat zouden zij na vijftig jaar gedaan hebben, wanneer er gevaar bestond, dat na zo groot verloop van tijd hun de vergeetachtigheid was overvallen. Want, indien zij uit eigen beweging ijverig in hun plichtsbetrachting zouden geweest zijn, was het overbodig, voor de tweede maal te herhalen, hetgeen Hij hen zo gestreng en met bijvoeging van bedreigingen had opgelegd. Nu vermaant God hun, dat, wanneer het jaar ten einde spoedde, zich bij de dag te houden, welke Hij voor het Pascha had vastgesteld, opdat de Israëlieten des te zekerder zouden leren, dat deze plechtige, heilige offerande jaarlijks terugkeerde en zij alzo haar niet mochten nalaten. Vervolgens beveelt Hij, dat alle ceremoniën ijverig zouden waargenomen worden, opdat zij niet door enige vreemde zuurdesem de zuivere instelling zouden bederven. Eindelijk wordt hun gehoorzaamheid geprezen, omdat zij aan het bevel niets toededen, noch er iets afdeden.

Dat de kinderen van Israël het pascha houden zouden, op zijn gezette tijd; 1)

Om de Israëlieten alle gedachte te ontnemen, dat men eerst bij het komen in Kanaän het Paasfeest behoefde te vieren en om hen erop te wijzen, dat het elk jaar, ook in de woestijn, moest gehouden worden, gebruikt de Heere hier de uitdrukking: op zijn gezette tijd.

Op de veertiende dag-zei de Heere-op de veertiende dag in deze maand, tussen de twee avonden, of op de tijd van de avondschemering, zult gij dat, met het slachten, toebereiden en eten van een lam houden, op zijn reeds in Exodus. 12:6 bepaalde, of gezette tijd; naar al zijn instellingen en naar al zijn rechten, die de Heere, bij de instelling daarvan (Exodus. 12) verordend heeft, zult gij dat houden.

Mozes dan sprak tot de kinderen van Israël, dat zij het pascha zouden houden.

En zij hielden het pascha op de veertiende dag van de eerste maand, tussen de twee avonden, in de woestijn van Sinaï; de onderscheidene vaders van de gezinnen slachten, op de bepaalde dag tegen de avond, hun lam, sprenkelden zijn bloed op het altaar van de voorhof, waarna het gebraden en ‘s avonds met bittere kruiden en ongezuurde broden, onder

lofgezangen (Boek der Wijsheid 18:9) gegeten werd; naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, zo deden de kinderen van Israël.

De bepaling om de maaltijd in de houding van reisvaardigen te nuttigen, gold slechts voor de eerste viering in Egypte; alwaar deze houding, door de omstandigheden zelf aangegeven, de spoed moest aanduiden, waarmee aanstonds na de maaltijd moest vertrokken worden (zie Ex 12.11). Naar de overlevering van de rabbijnen betrof ook het uitkiezen van het Paaslam op de 10de dag van de maand en de bewaring daarvan tot de 14de slechts die eerste viering. Het is evenwel niet onwaarschijnlijk, dat, zoals wij boven aangenomen hebben, de Heere ook nu de opwekking om zich nu weer ten Paasfeest te bereiden, op de 10de dag tot Israël komen liet. Ook de bestrijking van de deurposten met het bloed van het lam verviel nu natuurlijk; in de plaats daarvan kwam thans het sprenkelen van het bloed op het altaar, hetgeen nog ieder vader in eigen persoon schijnt verricht te hebben, terwijl zij later door de priesters, met hulp van de Levieten, gebeurde en slechts het slachten van de lammeren aan de vaders overgelaten bleef (2 Kron.30:16). Of het laatstgenoemde reeds nu, zoals later (Deuteronomium. 16:2 vv.) bepaald werd, bij het heiligdom moest voltrokken worden, is onzeker; in elk geval gebeurde het ook thans tussen 3-6 uur na de middag (zie Ex 12.6), daar anders de tijd om het bloed op het altaar te sprenkelen, bij het grote aantal van Paaslammeren, niet toereikend zou geweest zijn. Bij het gebruik van het Paasmaal ging alles voorzeker nog eenvoudig toe; na verloop van tijd echter kwamen daarbij meer en meer vaste gebruiken in zwang, die uit het volgende bestonden: nadat de lampen ontstoken waren en de disgenoten zich verenigd hadden, werd de eerste beker wijn, (gewoonlijk rode, hoewel ook witte gebruikt worden kon) ingeschonken, door de vader met deze dankzegging: "wees geloofd o, Heer, onze Koning van het heelal, die de vrucht van de wijnstok geschapen hebt!" gezegend en door de aanwezigen naar de rij gedronken. Nadat nu nog vooraf de handen gewassen waren, werd vervolgens de maaltijd hiermee geopend, dat ieder iets van de bittere kruiden nam en at, waarop het lezen van de
Hagada, d.i. de voor deze dag bepaalde en uit verschillende gedeelten van het wetboek bestaande herinneringen, aanving, een tweede beker ingeschonken werd en de oudste zoon des huizes tot de vader de vraag richtte: wat toch dit alles beduidde (zie Ex 12.27). Als nu deze zijn antwoord besloot met de woorden: "zo laat ons nu spreken Halleluja, looft gij Zijn knechten de Heere!" was daarmee het Hallel of het lofgezang ingeleid, waartoe intussen alleen Psalm. 113 en 114 uitgesproken of gezongen werden. Dan ledigde men de, tevoren ingeschonken, tweede beker, en hield hierna de eigenlijke maaltijd. Was deze geëindigd, dan waste men de handen weer, de vader deed het dankgebed, zegende de derde beker, die bij uitnemendheid "de gezegende beker" 1 Corinthiers. 10:16) genoemd werd, en dronk hem met de disgenoten uit, waarop dan nog een vierde ingeschonken, maar niet eerder genuttigd werd, dan ook het tweede gedeelte van de lofzang (Psalm. 115-118) geëindigd was of tenminste gebracht was tot de woorden (Psalm. 118:26): "Geloofd zij Hij, die daar komt in de naam des Heeren!" Op nog enkele gebruiken en gewoonten bij deze feestviering komen wij in het Nieuwe Testament, bij de geschiedenis van de instelling van het Heilig Avondmaal, terug.

Toen, ten tijde, dat heel Israël zich tot het vieren van het paasfeest bereidde, waren er lieden geweest, die naar de wet, 1) over het dode lichaam van een mens, 2) die zij begraven hadden, onrein waren, en op dezelfde daghet pascha niet hadden kunnen houden, daar toch volgens Leviticus. 7:21, slechts Levitisch reine personen aan een offermaal mochten

deelnemen; daarom naderden zij voor het aangezicht van Mozes en voor het aangezicht van Aäron, op deze dag.

Naar de latere bepaling (hoofdstuk 19:11) waren zij, die een dode mens aangeraakt hadden, zeven dagen onrein. Deze bepaling is nu nog niet uitgevaardigd; wel echter erkennen de mannen, van wie hier sprake is, op grond van Leviticus. 11:24 vv.; 21:1,11 tenminste hun onreinheid voor de lopende dag, en dat zij hierdoor van de Paasviering zijn uitgesloten. Het antwoord, dat Jehova (Vs. 10 vv.), aan Mozes op zijn vraag gaf, is zo ingericht, dat de bestaande bepaling daarbij ten volle tot haar recht komt.

Deze verontreiniging kon plaats hebben, óf door het aanraken van een lijk, óf door het vertoeven in een sterfhuis, óf door het bijwonen van een begrafenis. Waren zij Levitisch of ceremonieel onrein, dan mochten zij geen offerande bijwonen, noch van de offermaaltijd genieten. Duidelijk blijkt hier, dat het Paaslam wel degelijk een offerande was, dat het als zodanig door Israël werd beschouwd. Het is daarom dan ook, dat de Apostel van het geloof Christus noemt: Ons Pascha, voor ons geslacht.

En deze lieden zeiden tot hem: wij zijn onrein over het dode lichaam van een mens; waarom zouden wij omwille van zo’n zaak, die ons buiten onze schuld getroffen heeft, verkort worden en bij anderen achterstaan, die daarvan zijn verschoond gebleven, zodat wij de offerande van de HEERE, d.i. het paasoffer (zie "Ex 12.7) op zijn gezette tijd niet zouden offeren, in het midden van de kinderen van Israël? 1) Wij wensten zowel pascha te houden als onze broeders, maar mogen niet! Wat raad en hulpis er in dezen?

Wij merken aan, dat hier veroordeeld wordt, het gedrag van zodanige Christenen, die, wanneer zij op de onderzoeking van zichzelf merken, dat zij de bewijzen en blijken van een waar bondgenoot, zoals deze in Gods Woord worden opgegeven, niet in zich hebben, dan zichzelf van het Evangelische Pascha, te weten, het Verbondsteken van het Heilig Avondmaal, onthouden, en daarop dan volkomen gerust zijn. Zij zouden zich, menen zij, wanneer zij zich van het Avondmaal van de Heere onthouden, geen oordeel eten en drinken, hetgeen in zo verre wel waar is, maar dus doende, werpen zij zich aan de andere zijde onder Gods oordeel, want Zijn woord zegt duidelijk: De mens beproeve zichzelf en ete alzo 1 Corinthiers. 11:28). Die zichzelf dan niet beproeft, of die zich beproefd hebben, bevindt, dat hij nog in zijn natuurlijke en geestelijke onreinheid, geen waar gelovige, geen bondgenoot van God is, en daarom niet eet van het Avondmaal van de Heere, die begaat een verschrikkelijke ongehoorzaamheid, versmaadt Gods instelling en dierbare gemeenschap, en is bloot gesteld aan Zijn toorn (Johannes 3:36)

En Mozes zei tot hen: Blijft hier staan, dat ik hoor, wat de HEERE, die ik aanstonds in de tabernakel zal gaan raadplegen, U gebieden zal. 1)

Mozes beleed dat hij in deze zaak niet kon beslissen, waarom hij een ogenblik vraagt, om God te raadplegen. Waaruit de zorgvuldige bescheidenheid van de profeet blijkt, omdat hij omtrent een twijfelachtige zaak niet durfde beslissen, hoewel hij de wetgever was. Maar op die wijze toont hij het duidelijk, dat hij volstrekt niet de Wet, waarvan hij zelf niet de

uitlegger durfde zijn, tenzij na het ontvangen van een nadere verklaring, uit zijn eigen brein heeft voortgebracht.

Toen sprak de HEERE, van de Verbondsark, tot Mozes, zeggende: terwijl Hij niet alleen voor het tegenwoordige geval antwoordde, maar van het bestaande voorschrift tevens een algemene, op alle gelijksoortige gevallen toepasselijke verklaring gaf:

Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: Wanneer iemand onder u, of onder uw geslachten, tijdens het eigenlijke paasfeest, over een dood lichaam onrein, of op een verre weg; 1) van huis afwezig, zal zijn, zodat hij op paasavond niet teruggekomen zijn kan, hij zal dan nog deHEERE het pascha houden, al is het dan ook niet op dezelfde tijd als het gehele volk, de 14de dag van de eerste maand.

Niet alleen zij, die ceremonieel onrein waren, maar ook, die op reis waren geweest, moesten het Pascha in de tweede maand houden. De Heere wil, dat het Pascha gehouden wordt. Israël moest het jaar uit, jaar in herinnerd worden, dat God het met een sterke arm uit Egypte had verlost.

In de tweede maand, Sif of Ijar, op de veertiende dag, tussen de twee avonden, zullen zij dat alsnog houden; met ongezuurde broden en bittere saus (Exodus. 12:8) zullen zij dat dan eten.

Zij, die alzo de naviering houden, zullen daarvan niet overlaten tot de volgende morgen, en zullen, bij het bereiden van het lam, daaraan geen been breken; naar alle instellingen van het pascha (Exodus. 12:10,46) zullen zij dat houden, behalve dat zij niet nog 7 dagen daarna ongezuurd brood moeten eten; bij deze naviering is veel meer het feest met het houden van het paasmaal als zodanig, geëindigd.

Als echter een man, die rein is en op de weg niet is, en daarom geen rechtmatige verontschuldiging heeft, nalaten zal het pascha op de bepaalde tijd, de 14de dag van Nisan, te houden, daar hij meent, dat hij de viering immers een maand later, en dan met een enkele dag, inhalen en zijn huidig verzuim vergoeden kan, zo zal deze ziel uit haar volken uitgeroeid worden; want hij heeft de offerande van de HEERE (Vs. 7) op zijn door de Heere bepaalde of gezette tijd niet geofferd, en daarmee Mijn Verbond geschonden; deze man zal zijn zonde dragen en de verdiende straf niet ontgaan (Genesis 17:14).

Was nu aan beide sacramenten van het Oude Verbond zo veel gelegen, dat hij, die ze naliet en niet naar de instelling van de Heere gebruikte, de straf van de lijflijke dood zeker te wachten had; wat meent gij dan, gij spotters en verachters van de sacramenten van het Nieuwe Testament die door Christus zo wijs en heilzaam tot zegels van de gerechtigheid ingesteld zijn. Hoe zal het u gaan, die daar in het bijzonder het Heilig Avondmaal versmaadt, waarin u niet slechts ongezuurd brood, niet slechts lamsvlees, maar het lichaam en bloed van Christus, als van een onberispelijk en onbesmet Lam, tot verzekering van Gods genade en het eeuwige leven, geestelijk door het geloof, te eten en te drinken geboden wordt.

Opdat niemand uit achteloosheid, of onverschilligheid, of gemakzucht zich aan de viering op de bestemde tijd zou onttrekken, indien hij niet onrein was, komt de Heere hier met de aankondiging van Zijn oordelen, en dreigt hem uit te roeien, die het Pascha op die wijze veracht.

En wanneer een vreemdeling, die door het ondergaan van de besnijdenis zich geheel bij uw volk aangesloten heeft (Exodus. 12:48), bij u als vreemdeling verkeert, en hij-wat niet van zijn willekeur afhangt, daar hij, tot ingelijfd, aan dezelfde wetten onderworpen is als gij-het pascha voor de HEERE ook houden zal; naar de instelling van het pascha en naar zijn, door Mij voorgeschreven wijze, alzo zal hij het houden; hetgeen eerder betreffende het pascha bepaald en hier (Vs. 10-13) aangevuld is, het zal enerlei en evenzeer verbindende instelling voor u zijn, voor u beide, de vreemdeling, de proseliet van de gerechtigheid (zie "Le 17.9) en de inwoner van het land; gij zult daarom daaraan niets veranderen, uit aanmerking b.v. van de inzichten van de vreemden en diens genegenheden, maar deze moeten, zo ze er dan deel aan willen hebben, zich naar de vastgestelde voorschriften gedragen.

Zoals er toen een genadige wet was, zo zou er in de dagen van de Messias een genadig en zaligmakend Evangelie zijn, zowel ten behoeve van de vreemdelingen, als de inwoners; ja, de Heere zou dan een vreemde in Zijn huis en binnen Zijn muren een plaats en een naam geven, beter dan de zonen en de dochters Jesaja 56:5)

II. Vs. 15-23. Met de viering van het Paasfeest is de tijd gekomen, om van de Sinaï op te breken. Terwijl het geschiedverhaal tot dit vertrek overgaat, geeft het, zich aan het bericht aansluitend van hetgeen met de wolk, die Israël uit Egypte naar de berg van de wetgeving geleidde (Exodus. 13:21) op de dag van de oprichting van de tabernakel gebeurd was (Exodus. 40:34 vv.), allereerst een overzicht van heel de wijze, waarop de Heere, door middel van deze wolk Zijn volk op de verdere tochten naar het beloofde land placht te leiden, en breidt het hiermee de vroegere, hoofdzakelijke opgaven (Exodus. 40:36 vv.), verder uit.

En op de dag van het oprichten van de tabernakel, hetgeen gebeurde op de eerste dag van de eerste maand van het tweede jaar, na de uittocht uit Egypte (Exodus. 40:17), bedekte dezelfde wolk, waarin de Heere tot hiertoe bij Zijn volk aanwezig geweest was en het de weg gewezen had, de tabernakel, zoals reeds in Exodus. 40:34 vv. verhaald is, en legde zij zich neer op de tent van de getuigenis ter plaatse, alwaar daarbinnen, in het Heilige der Heiligen, de Verbondsark stond met de tafelen van de wet en het Verzoendeksel; en in de avond wasvan nu af, over de tabernakel als een gedaante van vuur, want de wolk lichtte in vurige glans (Exodus. 40:30), ten teken, dat de Heere ook bij nacht over Zijn volk waakte, en deze gedaante als van vuur bleef tot aan de morgen.

Alzo geschiedde het van nu voortaan gedurig: de wolk bedekte deze tabernakel bij dag en bij nacht, en ‘s nachts bepaald was er hieraan een gedaante van vuur eigen.

Het verschijnsel, dat zich op de dag van de oprichting van het heiligdom vertoonde, verdween niet soms, maar bleef bestendig.

Maar nadat de wolk, ten teken dat men opbreken en vertrekken moest, opgeheven werd van boven de tent, zodat zij niet meer daarop rustte, maar daarboven omhoog ging, zo verreisden ook daarna de kinderen van Israël; en in de plaats, waar de wolk, die zij als hun gids volgden, staan bleef, daar legerden zich de kinderen van Israël.

Daar de tabernakel gedurende de tocht uit elkaar genomen was, moet men het blijven, of rusten of zich neerlaten van de wolk in deze of gene plaats, zich zo voorstellen, dat ze uit de hoogte, op welke zij boven de, het leger vooruitgedragen, Verbondsark zwevend voortging, zich op duidelijke waarneembare wijze, nu eens hier, dan eens daar nederliet, ten teken dat op deze plaats stilgehouden en de tabernakel wederom opgeslagen worden moest; waarna zij haar plaats boven deze tabernakel en bepaaldelijk boven het Heilige der Heiligen weer innam, zoals (Vs. 15) voorgesteld is.

Naar de mond 1) van de HEERE, die in de beweging van de wolk tot hen sprak, verreisden de kinderen van Israël, en naar de mond van de HEERE legerden zij zich; al de dagen waarop de wolk over de tabernakel staan bleef en geen teken van vertrekken gaf, legerden zij zich, d.i. bleven zij op die plaats, waar zij waren, gelegerd.

Naar de mond, wil ook hier zeggen, naar het bevel van de Heere. Door de wolk maakte de Heere aan Israël Zijn bevelen bekend, omtrent het verreizen van de ene plaats naar de andere.

En als de wolk, zonder zich omhoog te verheffen, vele dagen over de tabernakel verbleef, zo namen de kinderen van Israël de wachts van de HEERE waar, 1) en verreisden niet.

Zij namen waar de waarneming van de Heere. De zin schijnt door het volgende: "en verreisden niet," bepaald te worden; zodat de uitdrukking zal te kennen geven: dat de Israëlieten zonder vooruitlopen, de tijd afwachtten, die de Heere hen hier wilde doen verblijven, om eerst dan weer op te breken, als zij aan de wolk waarnamen, dat de Heere een opbreken van het leger verlangde. Anderen denken, dat de wacht of de waarneming van de Heere waarnemen hier zoveel betekent als: zij namen de tabernakeldienst weer waar, zij verrichtten weer, zoals hun voorgeschreven was, de dienst van de offeranden, waarin het opbreken enige stoornis had teweeggebracht.

Als het nu het geval was, dat de wolk slechts weinige dagen op de tabernakel was, naar de mond van de HEERE, die door het rusten van de wolk tot hen sprak, legerden zij zich dan ook slechts die weinige dagen, zonder langer dande Heere het wilde, op die plaats gelegerd te blijven, en naar de mond van de HEERE die, in dit geval na slechts weinige dagen toeven, door de beweging van de wolk van vertrekken sprak, verreisden zij, na niet meer dan dat korte oponthoud.

Maar was het, dat de wolk slechts van de avond tot de morgen, en dus maar een enkele nacht daar, d.i. op de een of andere plaats, stil was, en de wolk in de morgenopgeheven werd, zo verreisden zij, zonder langer op die plaats te willen blijven; of verhief zich de wolk overdag, terwijl men ergens had stil gehouden, of verhief zij zich ’ s nachts, dan werd de

nacht niet als een verhindering tot vertrek aangemerkt, maar in elk geval, en op welk uur van dag of van nacht het dan ook was, als de wolk opgehevenwerd, zo verreisden zij.

Men vindt, met uitzondering van de tocht door de Rode Zee (Exodus. 13), wel geen zeker bericht, dat de Israëlieten ook bij nacht in de woestijn zijn voortgetrokken; God kan evenwel Zijn verborgen reden gehad hebben, waarom Hij soms wilde, dat het Israëlitische leger ook bij nacht waakzaam en vaardig zijn zou, tot een voorbeeld voor allen, die niet weten, wanneer God hen tot de reis naar de hemel oproepen wil, opdat zij te allen tijde bereid mogen zijn, om op Zijn wenk die reis te aanvaarden, zoals de maagden met haar lampen (Matth.25)

Of als de wolk twee of meer dagen, of een maand, of in het algemeen vele dagen verbleef op de tabernakel, blijvende daarop, zo legerden zich de kinderen van Israël, en verreisden niet; en als zij verheven werd, of: zich omhoog hief, dan verreisden zij.

Naar de mond van de HEERE legerden zij zich, en naar de mond van de HEERE verreisden zij, al naar dat Hij hun dus door de wolk het een of het ander als Zijn wil kenbaar maakte; zij namen de wacht van de HEERE waar (zie "Nu 9.19) naar de mond van de
HEERE, zodat zij handelden overeenkomstig hetgeen de Heere hun in deze aanwees en dat
Hij hun door de dienst, of de tussenkomst, of door de hand van Mozes nader bekend maakte.

Deze volstrekte afhankelijkheid van het volk van de wolk en de zich daarin betonende onmiddellijke en speciale voorzorgen van de Heere, hun God, is de hoofdzaak, waarvan de voorstelling de heilige schrijver op deze plaatse vooral bedoelt. Daarom heeft hij ook met zo grote nauwkeurigheid en uitvoerigheid alles opgegeven, wat ten aanzien van het rusten en het zich bewegen van de wolk maar denkbaar is.

Twee zaken vooral had Israël hierdoor te leren. Allereerst, dat het God, de Heere was, die hen tot Leidsman en Gids strekte en dat zij daarom altijd vol goede moed konden zijn, en ten tweede dat, daar God, de Heere hun Leidsman was, zij ook gewillig zich aan Zijn leiding moesten overgeven. Een verkregen volk was het, een gewillig volk moest het worden.

HOOFDSTUK 10.

GEBRUIK DER TROMPETTEN. ISRAELS VOORTTOCHT.

Vs. 1-10. Bij het zichtbare teken van Zijn leiding geeft de Heere, voordat Hij Israël opbreken laat, eerst nog een hoorbaar teken, opdat alle bewegingen van het nu georganiseerde krijgsleger ook in bijzonderheden naar Zijn wil bestuurd en, bij de grote menigte van het volk, tijd en orde behoorlijk in acht konden genomen worden. Op Gods bevel moet Mozes twee zilveren trompetten laten vervaardigen en deze aan de priesters ter hand stellen, om daarmee aan het volk tekenen te geven. Deze trompetten zullen echter niet slechts op de tegenwoordige reis en gedurende het verblijf in de woestijn, maar ook naderhand, bij Israëls krijgstochten en op zijn vreugdedagen, gebruikt worden.

Verder sprak de HEERE, waarschijnlijk tijdens het paasfeest, terwijl Hij hem de verordening, betreffende de heilige tijden (Leviticus. 23 en 25) alsook bepalingen omtrent het opslaan van de verscheidene legers (Numeri. 2 en 3) meedeelde, tot Mozes, zeggende:

Maak u, door de dienst van daartoe geschikte kunstenaars, twee zilveren trompetten; van dicht gedreven zilverwerk (Exodus. 25:18) zult gij ze laten maken, en zij zullen u, de zichtbare aanvoerder van Israël,tot gebruik zijn tot de samenroeping van de vergadering van de oudsten of stamvorsten, die het volk vertegenwoordigen, zo dikwijls gij hun in Mijn naam iets te bevelen hebt, en tot het geven van het teken tot de optocht van de leger, zo vaak het van zijn plaats verreizen moet.

De muziek-instrumenten van de Israëlieten waren zeer veelvuldig en laten zich, naar hun aard, in 3 soorten verdelen.

INSTRUMENTEN, DIE GESLAGEN EN BEWOGEN WERDEN; waartoe behoren: a. de pauk of handtrommel (Exodus. 15:20); b. de cimbaal of het bekken (Exodus. 6:5); c. de schellen (2 Samuel 6:5); d. de triangel (1 Samuel 18:6)

SNAARINSTRUMENTEN; waarvan vermeld worden: a. de kinnor of harp (1 Samuel 16:6); b. de nebel of luit (2 Samuel 6:5), waartoe ook de in Dan.3:5 vv. genoemde Babylonische snaarinstrumenten behoren, die door de onze met citer, vedel en psalteren verteld zijn.

BLAAS-INSTRUMENTEN. Hiertoe behoort: a. de reeds door Jubal (Genesis 4:21) uitgevonden pijp of schalmei (Job 21:12; 30:31), die later tot een soort van doedelzak werd, (twee door een met lucht gevulde zak gestoken pijpen, die van boven en van onderen even ver uit de zak uitsteken en waarop van boven geblazen wordt, terwijl de onderkant voorzien is van gaatjes, waarop evenals bij een fluit, met de vinger gespeeld wordt) (Psalm. 150:4); b. de fluit of pijp Jesaja 5:12 Matth.9:23), welke uit hout, riet of hoorn gemaakt werd, een zeer geliefd, tot treur en vreugdegeluid in het burgerlijk leven veel gebruikt, maar bij de godsdienst eerst later ingevoerd speeltuig; c. de, bij wijze van een hoorn, gekromde bazuin, met een doffe, ver klinkende toon, oorspronkelijk wel uit natuurlijke ramshorens bestaande,

maar later uit koper vervaardigd, en die men gebruikte om signalen te geven (Exodus. 19:18,19), als ook, om het Jubeljaar aan te kondigen (Leviticus. 25:9), waarom zij ook de bazuin van het Jubeljaar genoemd wordt Jozua 6:4 vv.); d. de trompet was recht en lang (omstreeks 2 voet), meest van metaal (zilver of koper), doch ook wel van hout, en diende alleen tot heilig gebruik, deels om signalen te geven aan de gemeente, deels om de feesten en de nieuwe manen aan te kondigen en ter begeleiding van de offerdienst, zodat zij, in laatstgenoemd opzicht, evenals de bazuinen, de dienst van onze tegenwoordige klokken vervulden. Waarschijnlijk kon daarmee slechts één hoofdtoon voortgebracht worden; het blazen bestond echter nu eens in enkele, kort afgebroken, dan eens in aanhoudende slepende tonen, al naardat de gemeente zich hij het heiligdom verzamelen, of het leger, naar zijn onderscheidene afdelingen, oprukken moest.

Als zij hiermee, beide trompetten, blazen zullen, zodat er slechts een aanhoudende toon gehoord wordt, dan zal de gehele vergadering van de volksvertegenwoordigers tot u vergaderd worden aan de deur van de tent der samenkomst.

Maar als zij met de ene zullen blazen, zodat er een aanhoudende toon voortkomt, dan zullen tot u vergaderd worden de oversten van de 12 stammen (hoofdstuk 1:5 vv.); en de hoofden van de duizenden van Israël (Exodus. 18:21).

Als gij, Aäron en zijn zonen, met een gebroken geklank blazen zult, zodat het geluid afgebroken en telkens herhaald is, dan zullen de legers, die in het oosten gelegerd zijn, nl. de stam Juda met de beide andere, die tot zijn banier behoren, Issaschar en Zebulon (hoofdstuk 2:3-9), optrekken.

Maar als gij, Aäron en zijn zonen, dan wederom en dus ten tweede maal, op dezelfde wijze, met een gebroken geklank blazen zult, zullen de legers, die in het zuiden legeren, de banier Ruben met Simeon en Gad (hoofdstuk 2:10-16), optrekken. En zo vervolgens, zal hij het derde blazen op dezelfde tonen de westelijke banier, van Efraïm met Manasse en Benjamin (hoofdstuk 2:17-24) en bij het vierde blazen de zuidelijke, van Dan met Aser en Nafthali (hoofdstuk 2:25-31), opbreken; met een gebroken klank zullen zij blazen, en daarmee het signaal geven, om de verschillende legerafdelingen in beweging te stellen tot hun optochten.

Maar in, bij of tot het verzamelen van de vertegenwoordigers van de gemeente zult gij blazen, doch (zoals in Vs. 3 en 4 gezegd is) geen gebroken geklank maar een aanhoudend geluid maken.

En de zonen van Aäron, maar geen anderen, de priesters zullen met die trompetten, zowel op de een, als op de andere wijze, zowel tot het ene, als tot het andere doelblazen; en deze trompetten, alleen tot heilig gebruik bestemd, zij zullen voor uw priesters zijn tot een eeuwige instelling bij uw geslachten, zodat uw opvolgers zich daarvan te allen tijde, zoals hier bepaald is, bedienen zullen.

En niet alleen nog op de tocht door de woestijn, zullen zij gebruikt worden, maar ook later, als Kanaän zal zijn ingenomen, bij alle gewichtige gelegenheden, die hetwelzijn van het volks

betreffen, wanneer gij dus in uw land ten strijde zult trekken 1) tegen de vijand, die u benauwt, zult gij ook met die trompetten een gebroken geklank maken; zo zal aan uw, als het volk, dat Hij zich verkoren heeft en waarover Hij zich in al diens noden ontfermen wil, gedacht worden, voor het aangezicht van de HEERE uw God, en gij zult van uw vijanden verlost worden.
2)

Eigenlijk staat er: in de strijd raken, wel te onderscheiden van, ten strijde oprukken.

Op te merken valt, welke belofte er tussenin gevoegd wordt, dat Hij hun vijanden zou verslaan; niet, omdat het heil of de bevrijding van het volk aan de trompetten op zichzelf verbonden was, maar, omdat zij tot de strijd niet zouden gaan, tenzij vertrouwende op de heilige God. Want met een uiterlijk symbool wordt de zaak zelf verbonden, nl. met deze, dat zij onder God zouden strijden, Hem zelf als aanvoerder zouden volgen en heel hun kracht van Zijn genade verwachten. En dat alle gelovigen aan deze regel hebben vastgehouden, blijkt uit Psalm. 20:8: Deze vermelden van wagens, gene van paarden, maar wij zullen vermelden van de naam van onze God. Evenzo: Een koning wordt niet behouden door een groot leger of een held bevrijd door grote kracht (Psalm. 33:10). Zie, de ogen van de Heere zijn over Hem die Hem vrezen, en over hen, die op Zijn goedertierenheid hopen.

Evenals ten dage van uw vrolijkheid, 1) in de tijd van de viering van uw feesten en in uw gezette hoogtijden, die de Heere u bepaalde (Leviticus. 23), en in de beginselen van uw maanden, 2) wanneer bij het dagelijks brandoffer nog een bijzonder offer komt (hoofdstuk 28:11 vv.), zult gij ook met de trompetten blazen over uw brandoffersen over uw dankoffers, terwijl zij gebracht worden, en deze uw feestviering en offeranden naar de goddelijke verordening, zij zullen u ter gedachtenis zijn voor het aangezicht van uw God, 3) hetgeen dan in gunst zal tot u gekeerd zijn. Ik ben de HEERE, uw God, 4) die u te allen tijde gedenken zal en niets zozeer begeert, als dat gij Hem gedenkt in trouwe bewaring van Zijn verbond.

1)Overeenkomstig deze, aan beloften rijke verordening van God, vinden wij in later tijd, dat de trompetten door de priesters geblazen werden, zowel in de oorlog (hoofdstuk 31:6; 2 Kron.13:12,14; 20:21 vv.) als bij vreugdefeesten, zoals bij de verplaatsing van de Verbondsark (1 Kronieken 16:24; 17:6), de inwijding van Salomo’s tempel (2 Kron.5:12; 7:6), de grondlegging van de tweede tempel (Ezra 3:10), de inwijding van de muren van Jeruzalem (Nehemiah. 12:35,41), en bij andere feestelijke gelegenheden (2 Kron.29:27)

De aanmerking van de Wet: dat geen wetgever deze belofte omtrent het blazen van de trompetten geven kon, is volkomen juist, zo men er slechts bijvoegt: behalve iemand, die op het woord en werk van God een vast vertrouwen stelde.

In de beginselen van uw maanden, d.i. bij uw nieuwe maanfeesten. Bij alle ingestemde hoogtijden en bij alle andere feesten, die op uitdrukkelijk bevel zijn ingesteld, wil de Heere, dat de trompetten zouden geblazen worden, opdat het volk zou weten, dat het instellingen van de Heere waren.

Mozes zegt, dat de trompetten van de Israëlieten zouden zijn ter gedachtenis voor het aangezicht van uw God, omdat, wanneer zij zouden zijn samengekomen volgens Zijn bevel, Hij op hen zou neerkijken en met zijn vaderlijke gunst hen verwaardigen.

Het is niet Mozes, die hier beloften doet, maar zoals de Heere, door deze, zijn verkoren dienaar, zijn wetten uitvaardigt, zo is het ook de Heere, die door deze, Zijn profeet, Zijn beloften doet.

II. Vs. 11-36. Op de twintigste dag van de tweede maand verheft zich de wolk van de tabernakel en Israël breekt, in de door de Heere bevolen orde, van de Sinaï op, waar het nu een jaar was gelegerd geweest. Voor het opbreken heeft Mozes nog zijn zwager Hobab bewogen, om het volk op de tocht door de woestijn Paran, waarheen nu de reis is, te vergezellen, om het met zijn nauwkeuriger kennis van het gebied, dat men nu moest doortrekken, van dienst te zijn; voor welke dienst hij hem aandeel in de zegeningen, die Israël in het beloofde land te verwachten heeft, toezegt.

En het geschiedde in het tweede jaar, na de uittocht uit Egypte, het jaar 2514 na de wereldschepping, het 1486ste voor Chr., in de tweede maand, Sif of Ijar,(zie "Ex 12.2), op de twintigste dag van demaand, dat de wolk verheven werd van boven de tabernakel van de getuigenis, en daarmee het teken gaf tot vertrek (hoofdstuk 9:15 vv.).

En de kinderen van Israël trokken, nadat de heilige gereedschappen ingepakt waren (hoofdstuk 4:5 vv.), en die Kahathieten, die de Verbondsark droegen, zich aan het hoofd van de tocht gesteld hadden, alzo trokken zij op, naar de rangorde van hun tochten of legerafdelingen (Vs. 13 vv.), uit de woestijn Sinaï, waar zij voor nu, op 10 dagen na, een jaar geleden, waren aangekomen (Exodus. 19:1); en de wolk bleef, na als standplaatsen Thab-éra met de lustgraven (hoofdstuk 11:3,34), Hazeroth (hoofdstuk 11:35) en enige andere plaatsen (hoofdstuk 33:18 vv.) aangedaan te hebben, eindelijk te Kades in de woestijn Paran (zie "Nu 12.16).

Alzo togen zij, en wel degenen, die hun legerafdeling tegen het oosten hadden (hoofdstuk 2:3-9), voorop, alzo togen zij eerst op, op het geklank van de heilige trompetten, naar de mond van de HEERE, door de hand van Mozes.

Want allereerst toog op de banier van het leger van de kinderen van Juda naar hun legers, uitmakende een getal van 74.600 strijdbare mannen, en over dit leger was Nahesson, de zoon van Amminßdab.

En over het, tot dezelfde banier behorende leger van de stam van de kinderen van Issaschar, bedragende 54.400 man, was Nethßneël, de zoon van Zuhar.

En over het, eveneens tot de banier van Juda behorende leger van de stam van de kinderen van Zebulon, die 57.400 man sterk waren, was Eliab de zoon van Helon; zodat onder deze banier, die het zinnebeeld van een leeuw voerde, een gezamenlijk getal van 186.400 mannen optrok.

Toen de banier van Juda voortgetrokken was, werd de tabernakel afgenomen, de voorhofsbekleedselen, het voorste voorhangsel van de tabernakel en zijn 4 dekkleden werden opgerold, en de pilaren, onderlagen en planken met hun richels werden uit elkaar gezet, en de zonen van Gerson en de zonen van Merßri trokken op, dragende of vervoerende, namelijk met de 6 wagens (hoofdstuk 7:3 vv.), de tabernakel, terwijl de zonen van Gerson daarbij voor de 4 dekkleden enz. (hoofdstuk 4:25 vv.), en de zonen van Merßri voor de planken enz. (hoofdstuk 7:31 vv.) zorg droegen.

Daarna, bij het tweede geklank van de zilveren trompetten, toog op de banier van het, naar de zuidzijde gelegerde, leger van Ruben naar hun legers; en over dit leger van 46.500 man was Elizur, de zoon van Sedéür.

En over het leger van de stam van de kinderen van Simeon, tot diezelfde banier behorende, wier zinnebeeld een mensenhoofd was en wier getal 59.300 bedroeg, was Selûmiël, de zoon van Zurísaddai.

En over het heer van de stam van de kinderen van Gad, behorende evenzo tot de banier van Ruben, en 45.650 man sterk, zodat de tweede legerafdeling, die de Gersonieten en Merßrieten volgde, in het geheel 151.450 man bedroeg, wasEljasaf, de zoon van Dehuël.

Toen trokken op de Kahathieten (hoofdstuk 2:17), dragende met hun schouders, op draagbaren het heiligdom, het rook- en brandofferaltaar, de gouden kandelaar, de tafel van de toonbroden en het koperen wasvat (hoofdstuk 4:15) en de anderen, namelijk de achter de banier van Juda volgende Gersonieten en Merßrieten (Vs. 17) richtten, als zij op een nieuwe legerplaats waren aangekomen, aanstonds de tabernakel, grondslagen, planken, stijlen enz. op, en bekleedden die met de behangselen, voorhangsels en dekkleden tegen dat deze, de Kahathieten met de heiligegereedschappen, kwamen, opdat deze zonder oponthoud, de heilige voorwerpen op hun plaats konden zetten.

Daarna, bij het derde geklank van de zilveren trompetten, trok op de, naar de westzijde gelegerde (hoofdstuk 2:18-24) banier van het leger van de kinderen van Efraïm, dat een stier tot zinnebeeld had, naar hun legers, die tezamen 108.100 man uitmaakten; en over dit leger (nl. Efraïm), dat op zichzelf 40.500 telde, was Elisßma, de zoon van Ammihud.

En over het leger van de, tot voornoemde banier behorende, stam van de kinderen van Manasse, 32.200 man in getal, was Gamaliël, de zoon van Pedßzur.

En over het leger van de stam van de kinderen van Benjamin, die 35.400 man telde en mede tot de banier van Efraïm behoorde, was Abidan, de zoon van Gideóni.

Toen, nadat de trompetten zich voor de vierde maal hadden laten horen, trok op de, 157.600 man sterke banier, die een adelaar tot zinnebeeld had, de banier van het noordelijk geplaatste (hoofdstuk 2:25-31) leger van de kinderen van Dan, samen sluitende of besluitende alzo, daar dit, volgens hoofdstuk 2:31 het laatst optrok, al de legers naar hun heren; en over dit leger, dat 62.700 man telde, was Ahiëzer, de zoon van Ammisaddai.

En over het leger van de, tot de banier van Dan behorende stam van de kinderen van Aser, die 41.500 man bedroegen, was Pagiël, de zoon van Ochran.

En over het leger van de stam van de kinderen van Nafthali, die, onder dezelfde banier geschaard, 53.400 man telde, was Ahira, de zoon van Enan.

Dit en naar deze, door de Heere zelf bepaalde rangorde ingericht, waren de tochten van de kinderen van Israël, naar hun legers, die een gezamenlijk getal aan 603.550 strijdbare mannen uitmaakten (hoofdstuk 2:32),dit waren hun tochten als zij reisden, waarbij dus de door de wolk geleide Verbondsark voorop ging, en de heilige gereedschappen met de heilige personen in het midden waren.

Mozes nu zei 1) nog, voordat de zo-even beschreven optocht aanving, tot Hobab, de zoon van Rehuël of Jethro (Exodus. 3:1), de Midianiet, de schoonvader van Mozes, die hem wellicht zijn vrouw en zijn beide zonen bij de Horeb gebracht had (Exodus. 18), of in elk geval ook daarheen gekomen en vanaf die tijd bij Mozes gebleven was: wij reizen nu naar die plaats, naar het land Kanaän, van welke plaats de HEERE gezegd heeft: Ik zal u die geven! zo ga gij, die nu al geruime tijd bij ons geweest zijt, met ons en wij zullen u wel doen, 2) door u deel te geven aan al de zegeningen die wij te wachten hebben; want deHEERE heeft over Israël het goede gesproken, 3) Hij heeft het heerlijke beloften gedaan.

Het is duidelijk, dat dit gesprek heeft plaats gehad, voordat het leger van de Sinaï optrok. Daar het echter een zaak was van minder belang voor Israëls geschiedenis in het algemeen, wordt dit verhaal hier tussenin geschoven. Het wordt aan de andere zijde opzettelijk vermeld, omdat, zoals uit Vs. 31 blijkt, Israël er voor de woestijnreis wel belang bij had, dat Hobab mede optrok.

Deze zijn de gevoelens van ieder kind van God. Wanneer een ziel tot Jezus gebracht is, gewassen in Zijn bloed en staande in Zijn gerechtigheid, dan wordt hij gedreven door twee dingen: ten eerste: dat hij nu op reis is naar een goed land, zijn zonden zijn uitgedelgd, de Heilige Geest woont in hem, God is zijn leidsman, de hemel ligt voor hem; ten tweede: hij wenst, dat allen, die hij lief heeft, met hem meegaan.

Heerlijk spreekt hier Mozes’ geloof zich uit. Hij is er vast van overtuigd, dat Israël Kanaän zal bereiken, omdat al wat de Heere gesproken heeft, zeker zal vervuld worden.

Doch hij, Hobab, zei tot hem, Mozes: ik zal niet met u gaan, maar ik zal naar mijn land, in het zuiden van het Sinaïtische schiereiland (zie "Ex 2.15) en naar mijn familie gaan. 1)

Men zou denken, dat hij, die zoveel van de bijzondere aanwezigheid van de Heere bij Israël, zoals ook de hoogstbewonderingswaardige tekenen van Zijn gunst, omtrent hen, gezien had, geen opwekking zou nodig gehad hebben, om met hen te gaan; en nochthans wees hij Mozes’ vriendelijk en ernstig verzoek hiervoor van de hand, zijnde zijn weigering naar alle schijn toe te schrijven aan een al te grote genegenheid, die hij had voor zijn land en familie, welke zucht, die de mens natuurlijk eigen is, niet, zoals men had mogen verwachten, in hem

was verflauwd of verkleind geworden, door een gelovige hoe schatting en omhelzing van de belofte van de Heere, en door een overheersende liefde tot de Verbondszegen.

En hij, Mozes, zei: verlaat ons toch niet; want omdat gij weet, dat wij ons legeren moeten in de woestijn, zo zult gij, die door uw tochten hier bekend zijt met detreken, welke wij hebben door te trekken, ons tot ogen, 1) d.i. tot gids, zijn (Job 29:15)

Tot ogen zijn. Hiermee doet Mozes in niets te kort aan de Voorzienige leiding van de Heere God. Mozes weet het, dat de Heere niet alleen voorgaat in de wolk- en vuurkolom, maar ook de richting aanwijst. Wat hij van Hobab wil, is, dat deze, als bekend met en in de woestijn, hem en het volk zal wijzen op de bronnen en op de weideplaatsen, die zich hier en daar bevinden, wanneer God door de wolk het sein heeft gegeven, dat het volk zich een tijd zou legeren. Calvijn vertaalt, doch o.i. ten onrechte, tot ogen geweest zijt. Mozes zou dan Hobab willen zeggen, dat hij straks in Kanaän zou beloond worden, voor hetgeen hij ten behoeve van Israël had gedaan, voordat de tabernakel was opgericht.

Uit Richteren. 1:16 blijkt, dat Hobab zich heeft laten overreden, omdat aldaar gemeld wordt, dat de nakomelingen van Mozes' schoonvader met de kinderen van Juda uit de Palmstad optogen naar de woestijn van Juda (Richteren. 4:11; 1 Samuel. 15:6; 27:10).

En het zal geschieden, als gij met ons zult gaan, en het goede geschieden zal, waarmee de HEERE naar Zijn belofte, die zeker vervuld worden zal, bij ons weldoen zal, dat wij, uit dankbaarheid voor uw trouwe diensten, u ook weldoen zullen, 1) en u geheel als een lid van ons volk zullen behandelen. Hierop nu bewilligde Hobab.

Wel had Israël in het algemeen de, in de wolk aanwezige, Heere zelf tot aanvoerder; hiermee werd evenwel menselijke raad en bijstand, (die toch ook, zo ze slechts goed zijn, van God komen) geenszins uitgesloten.

Zij, die naast God, Israël in hun ongemakken en moeiten deel nemen, zullen evenzo deel hebben in hun vertroosting en eer. Met Gods volk in de woestijn van deze wereld eenzelfde lot ondergaande, zo zullen ook zij eenzelfde lot met hen hebben in het hemels Kanaän. Indien wij met Christus blijven in Zijn verzoekingen, zo zullen wij ook met Hem zegepralen en heersen (Luk.22:28,29)

Zoals in Vs. 28 gezegd is, trokken zij, de kinderen van Israël, drie dagreizen van de berg van de HEERE, Sinaï; op welke tochten zij slechts hier en daar uitrustten, maar nergens hun leger mochten opslaan; en de Ark van het Verbond 1) van de HEERE, welke door deKahathieten gedragen werd, reisde, volgens de aanwijzing van de daarboven zwevende wolk, voor hun aangezicht drie dagreizen, om voor hen een rustplaats uit te speuren, 2) waar zij dan naar de wil van de Heere, een langere tijd zouden kunnen blijven.

Ark van het Verbond. Niet Ark van de Getuigenis, naar de wet die er in lag, maar Ark van het Verbond, naar haar betekenis voor het Israëlitische volk, omdat het een Verbondsvolk was van Jehova.

De Arke van het Verbond, zinnebeeld van de aanwezigheid van de Heere, wordt hier gezegd een rustplaats uit te speuren. Uitspeuren is een verouderd woord en betekent: bespieden, afloeren. De betekenis is deze, dat de wolk als boven de Ark van het Verbond in de eerste plaats zwevende, Israël de plek aanwees waar zij moesten halt houden. Op hen. Dit behoeft niet aan te duiden, dat de wolk zich over het gehele leger uitbreidde. Met kan ook in deze betekenis worden opgevat, dat het volk de beschermende leiding van de Heere ondervond.

En de wolk van de HEERE, die als geleidster boven de Ark zweefde en de weg wees, die men moest inslaan, was overdag over hen, 1) als zij uit het leger vertrokken, en was alzo niet alleen hoven de Ark, maar breidde zichtevens over geheel het volk, dat de Ark volgde, als een beschuttend dak, (Psalm. 105:39) uit, van de dag af, dat zij de legerplaats verlieten, en beschermde hen op geheel hun verdere reis.

Het schijnt, dat de wolkkolom voornamelijk boven de Ark van het Verbond zweefde en met deze voorttrok. Tegelijkertijd breidde zij zich ook beschermend over het leger uit. Evenzo kan men ook aannemen, dat de vuurkolom ‘s nachts een lichtglans over het leger deed uitstralen, zodat ook deze voor Israël niet alleen een geleidend teken, maar ook een licht was op hun weg.

Het geschiedde nu in het optrekken van de Ark, als zij, bij het verlaten aan een rustplaats, zich wederom in beweging zetten, dat Mozes, in dichterlijke, door deHeilige Geest hem ingegeven woorden, zei: Sta op HEERE en trek als Voorvechter Uw leger vooruit, en laat Uw vijanden verstrooid worden en Uw haters van Uw aangezicht vluchten,
opdat Israël overwinnend en zonder oponthoud tot het doel van zijn roeping komt!

Zo sprak hij echter niet met het oog op de vijanden, die de Israëlieten in de woestijn konden tegen houden, maar met het oog van het geloof gericht op de bestemming van Israël, om in de God vijandige wereld voor de zaak van de Heere te strijden en Zijn rijk op aarde te grondvesten. Dat is geen werk voor mensen, daartoe moest de Almachtige God voor Zijn volk heentrekken en Zijn vijanden verstrooien. De eis aan God, om dat te doen, is uitdrukking van een sterk toeverzicht van het geloof; een bede, die van de verhoring zeker is, en voor Israël het wachtwoord, om als Gemeente van God, te allen tijde de strijd tegen de macht en het geweld van een geheel vijandelijke wereld te strijden. In deze zin heeft David ook deze woorden (Psalm. 68:2) zichzelf en zijn tijdgenoten als zegen aanbrengende banier voorgehouden, "opdat hij het geloofsvertrouwen van de Kerk zou wapenen en met moed vervullen tegen de hevige aanvallen van de vijanden"

En als zij, de Ark, na het afleggen van een enigszins aangeven weg, die de wolk aanwees, rustte, of weer stilhield, dan zei hij: Kom weer HEERE! tot de tienduizenden van de duizenden van Israël, laat nu af van verder voor ons uit te trekken en leger U weer als Beschermer in het midden van Uw volk.

Welke richting van de Sinaï af door de kinderen van Israël, naar de aanwijzing van de wolkkolom werd ingeslagen, om tot de woestijn Paran, het doel van hun huidige tocht (Vs. 12)

te komen, wordt hier met geen enkel woord aangeduid. Wel echter wordt (Deuteronomium. 5:1 vv.) (alwaar Mozes in zijn reden, die hij in de velden van Moab tot Israël hield, zich aan de wetgeving op Sinaï aansluit, om haar na de tussenliggende 38« jaren het volk nog eens nadrukkelijk in te scherpen, en waar hij uitdrukkelijk op de plaatselijke samenhang van het tegenwoordige met het toenmalige oord wijst, Disahab genoemd, als de laatste, dicht bij de Sinaï gelegen plaats. Deze is, volgens alle nieuwere onderzoekingen. dezelfde met het tegenwoordige Dahab, een plaats aan de Elanitische golf, waar zich thans slechts een oude bron, met een zeker aantal dadelbomen en een Arabische legerplaats bevindt. De weg van de Sinaï tot daartoe beloopt ongeveer 15 uur, hetgeen met de drie dagreizen in dit hoofdstuk zeer wel overeenkomt. Overigens bevinden zich aldaar ongeveer een duizend hopen van onregelmatig samenliggende stenen, die alle kentekenen dragen, dat ze eens zijn verenigd geweest. Geen van deze hopen is meer dan 5 voet hoog. De Arabieren noemen ze Kuber en Nassara, of graven van de Christenen; deze laatsten naam geven zij namelijk aan alle volken, die vóór de invoering van de Islam in hun land woonden.

Hoe zal in deze eenzaamheid (Laborde vond op zijn reis omstreeks 1820, aldaar slechts 4 arme Arabieren), ver van alle handelswegen, wellicht een van de oudste gedenktekenen gebleven zijn? Zullen hier de lustgraven wezen, die (hoofdstuk 11:34) vermeld worden, en onder die stenen de gebeenten begraven liggen van zoveel Israëlieten, die daar omkwamen?

Een gebed van geloof werd door Mozes uitgesproken, wanneer Israël de tocht aanvaardde of staakte, en in dit gebed, als een gebed van geloof, op de lippen van de Middelaar van het Oude Verbond, lag voor het volk zowel een bemoediging, als een herinnering aan zijn algehele afhankelijkheid van God.

HOOFDSTUK 11.

HET BEGERIGE VOLK GESTRAFT.

Vs. 1-34. Reeds op de eerste rustplaats, waar Israël na zijn vertrek van de Sinaï, na 3 dagreizen aankwam, breekt de ongoddelijke vleselijke zin, die in de harten woont, opnieuw uit, en God moet nu in een reeks van steeds toenemende strafgerichten, de tijd van de bezoeking laten aanbreken, die Hij zich had voorbehouden. In het eerst is het slechts een meer algemene mismoedigheid en ontevredenheid over al de bezwaren, die de tocht door de woestijn oplevert, welke nog geen bepaalde vorm van klacht aanneemt. Een vuur, dat de Heere in de uiterste omgeving van het leger uitbreken laat, heeft ten doel de verkeerde stemming van het volk in de kiem te smoren. Het is evenwel nauwelijks op de voorbede van Mozes opgeheven, of er ontstaat een meer bepaald gemor. Het laagste volk namelijk, dat uit Egypte getrokken was, uit zijn begeerte naar de genietingen van het verlaten land, welke zij nu al zolang hadden moeten missen, en brengt het gehele volk tot een luid jammeren en wenen, dat men hier in de woestijn geen vlees met sapvolle en smakelijke bijgerechten, maar dag aan dag niets anders dan alleen maar manna te eten had. Mozes klaagt tot de Heere, dat de last om dit volk te leiden, hem alleen te zwaar wordt, en krijgt tot medeverzorgers 70 oudsten, op wie de Heere Zijn Geest legt. Daarop werd ook de begeerte van het volk naar ander spijs, door een ongehoorde menigte van wachtels of kwakkels, die de zuidoosten wind van over zee aanvoerde, een gehele maand lang, bevredigd; maar het wonder van de goddelijke hulp wordt door de straf van een goddelijke plaag op de voet gevolgd, zodat er velen omkomen en dezelfde plaats, die te voren tot een brandplaats geworden was, een grafplaats voor het naar zingenot hakende volk werd.

En het geschiedde, als het volk, dat door het gerust en geschikt verblijf in de water- en weiderijke nabijheid van de Sinaï verwend geworden was, zich was beklagende,1) dat het kwaad was in de oren van de HEERE, tegen wie het volk zich aldus met ondankbaarheid en wantrouwen aankantte; want de HEERE hoorde het twisten tegen Hem, dat in het begin slechts met zachte stem geschiedde, maar zich langs zo meer onverholen lucht gaf, waarom Hij daarop niet meer zwijgen kon, zodat Zijn toorn ontstak, en het vuur van de HEERE onder hen, die nu aan het einde van de driedaagse tocht gekomen waren, ontbrandde en, wat het maar ontmoette, verteerde in het uiterste van het leger. 2)

Men lere hieruit: 1e. de ijselijkheid van de zonde, welke gelegenheid neemt uit de geboden zelf, om zoveel te meer zondigende te zijn; 2e. de krachteloosheid van de wet door het vlees (Rom.8:3). De wet ontdekt de zonde, maar zij kan ze niet wegnemen; zij beteugelt de zonde voor een kleine tijd, maar zij kan ze niet overwinnen, noch haar van haar macht en heerschappij beroven.

Het vuur brak niet, zoals in Leviticus. 10:2, uit de wolk voort, maar werd door een bliksemstraal of op een andere, onmiddellijke wijze, door de Heere, misschien in het kreupelhout, dat de Israëlitische legerplaats omgaf, ontstoken, zodat het van daar de nabijgelegen tenten aangreep en de gehele legerplaats met vernietiging dreigde. Naar het schijnt, bleef hierbij nog elk mensenleven verschoond, en wilde God Zijn macht om de

morrenden te straffen, vooreerst nog slechts van verre tonen, om het volk een heilzame schrik in te boezemen. Het is intussen een zinrijk teken, dat aanstonds de eerste legerplaats de naam van brandplaats (Vs. 3), alsook die van lustgraven (Vs. 34) krijgt, want die bedreiging (Exodus. 32:34), "ten dage van Mijn bezoek, zo zal Ik hun zonde over hen bezoeken," hebben de kinderen van Israël, wegens hun onbuigzaam en onbekeerlijk hart, van de Sinaï meegenomen als een vloek, die over hen zweeft. Door Gods toorn zal dus het vuur ontbranden (Exodus. 32:22), en de woestijn zal heel het huidig geslacht in zijn zand begraven (Numeri. 14:29)

Toen riep het volk, als het zag hoe het vuur steeds verder om zich greep, tot Mozes, de kracht van wiens voorbede, aan de Sinaï zo treffend gebleken (Exodus. 32-34), hun nog levendig voor de geest stond; en Mozes bad tot deHEERE; en het vuur werd gedempt 1) (Amos 7:4-6).

Eigenlijk staat er: Het vuur zonk neer. Thab-éra en hij Kebrôth-Thßäva zijn niet twee verschillende plaatsen. Het uiterste van het leger werd met eerstgenoemde naam aangeduid. De gehele plaats met laatstgenoemde. Het is mogelijk, dat geen mensenlevens te betreuren vielen, maar de Schrift zwijgt ervan. Er zijn er, die gemeend hebben, dat hier aan een verzengend vuur moet gedacht worden, die de achterblijvenden en de morrenden naar de legerplaats dreef, maar o.i. zonder grond. Duidelijk staat er: het vuur van de Heere.

Daarom noemde hij de naam van die plaats Thab-éra, brand of brandplaats, omdat het vuur van de HEERE onder hen gebrand had.

En, want de boze natuur van het hart was door dit proefgericht nog geenszins overwonnen, maar brak weldra, nog tijdens de legering in Disahab opnieuw uit, het gewone volk, 1) dat in het midden van hen was (Exodus. 12:38), werd met lust bevangen naar spijzen zoals zij daar gegeten hadden en vooral naar vlees, daarom zo weenden ook de kinderen van Israël; die zij met hun ontevredenheid hadden aangestoken, opnieuw, evenals zij vroeger (Exodus. 16:2 vv.) gedaan hadden, en zeiden: wie zal ons eindelijk, nadat wij het zolang hebbenmoeten missen, vlees 2) te eten geven?

In het Hebreeuws Haasaphsuph, eigenlijk het gepeupel. Dit is het vermengd volk uit Exodus. 12:38, dat hier Israël tot een valstrik begint te worden. De Engelse vertaling geeft: de vermengde menigte.

Onder vlees hebben wij hier te verstaan, een meer krachtiger spijs dan het Manna, en al wat zij in Egypte in overvloed en voor een klein prijs konden verkrijgen.

Wij denken aan de vissen, die wij in Egypte, bij de grote overvloed, waarin de Nijl en andere wateren deze opleveren, zo goed als om niet aten; aan de, in het welig Egypte zo goed gedijende komkommers, en aan de pompoenen, watermeloenen, en aan het bieslook, en aan de uien, en aan de knoflook. 1)

Zowel de vissen als de groenten, hier opgesomd waren in Egypte voor een kleine prijs te verkrijgen. In de woestijn was hiervan niets te krijgen. Het gemengd volk was alleen

voordeelshalve meegetrokken. Toen zij niet spoedig hun wensen zagen vervuld, werden zij wrevelig, begonnen te mopperen en er spijt over te voelen, dat zij met Israël uit Egypte waren opgetrokken.

Maar nu, in deze dorre, onvruchtbare woestijn, waarin wij nu al langer dan een jaar omtrekken, is onze ziel dor van de droge, saploze kost, die we hier eten moeten, er is niet van dit alles, behalve dit eenzelvige en flauwe Mannavoor onze ogen.

Het Manna nu, waarvan zij met zulk een verachting spraken, was, wat zijn vorm betreft, zo fijn en schoon als korianderzaad, 1) en zijn verf of kleur was als de verf van de bedólah of bedellion, een welriekende en doorzichtige harssoort, niet ongelijk aan was, en dus reeds als zodanig voor het oog een liefelijke gave van de hemel.

Ook: zie Ex 16.31.

Het volk liep, in naarstige bedrijvigheid hier en daar en verzamelde het, zoveel als het maar voor zijn dagelijkse behoeften nodig had, en maalde het met molens of stootte het fijn in mortieren, en kookte het in potten, en maakte daarvan koeken; 1) en zijn smaak was als de smaak van gebakken, die met de beste vochtigheid van de olie toebereid zijn en anders voor een lekkere spijze doorgaan (Exodus. 16:31).

Het manna liet zich op verschillende wijzen tot spijze gereed maken (zie Ex 16.24).

En wanneer de dauw van de nacht op het leger neerviel, viel het Manna hierop mede neer, en bleek dus telkens opnieuw brood te zijn, dat hun dagelijks vers van de hemel gegeven werd (Psalm. 78; Psalm. 105:40); zijechter hielden meer van het scherpe en bijtende, en gaven daarom aan de genietingen van Egypte ver de voorkeur boven zo’n onmiddellijke gave van de Heere.

Het moet ons niet verwonderen, dat Mozes hier nogmaals zo’n nauwkeurige beschrijving van het manna geeft, zonder naar het eerder, uitvoerig bericht te verwijzen. Het behoort juist tot het eigenaardige van de Bijbelse verhaaltrant, om zich telkens in het nu aanwezige te verdiepen en, in weerwil van zijn grote beknoptheid, daar, waar enige bijzonderheid voor de gang van de geschiedenis bijzondere betekenis heeft, deze dan ook, zonder verder omzien, zuiver en volledig voor te stellen. Het verhaal neemt in zo’n geval de natuur van de daden zelf aan, want ook deze zijn hoewel zij herhaaldelijk plaats hebben, toch voor elk tijdpunt, dat zij innemen, weer een bijzonderheid op zichzelf. Overigens vindt men hier ook geenszins een blote herhaling, maar er komen ook nieuwe trekken omtrent gedaante, bereiding en smaak van het manna bij, om de gave, die Israël versmaadde en in plaats waarvan het vlees met de scherpe planten van Egypte begeerde, en in al haar waarde te doen kennen. Maar dat is de ontstemde of bedorven natuur van de mens, die in het rustig genot van het reine en onvermengde niet kan uithouden, maar, wegens haar innerlijke disharmonie, het bijvoegen van de prikkel van de zure en scherpe dingen verlangt. Wie als Israël de woestijn van het leven doortrekt, wie namelijk als een verloste van God, onder de onbepaalde leiding van de goddelijke wil in de wereld leeft, die zal weldra ervaren, dat hij met manna gevoed wordt, dat

is, met het hemelse woord van God, dat alle stoffen tot zijn genot heiligt en veredelt; maar hij zal vervolgens ook iets van die verveling ondervinden, waardoor Israël bevangen werd, omdat de zichzelf steeds gelijkblijvende, rustige kracht van Gods Woord in strijd is met zijn natuur, wier verlangen naar de strelende en prikkelende genietingen van de wereld uitgaat.

Wat nog de bovengenoemde Egyptische voedingsmiddelen aangaat, ook tegenwoordig nog behoren gezouten vis, komkommers, pompoenen, bieslook, ui en knoflook tot de meest geliefde spijzen van de lagere Egyptische volksklasse; met name zijn de Egyptische uien beter dan die van alle andere landen; zij worden soms gebraden, soms als moeskruid gekookt en met vlees genuttigd.

Toen 1) hoorde Mozes het volk wenen, door al hun gezinnen, het een zowel als het andere, een ieder, zo algemeen was het gejammer in het leger, aan de deur van zijn hut; en de toorn van de HEERE ontstak zeer; ook was het geklaag van het volk kwaad in de ogen van Mozes, die tevens het ongenoegen van de Heere opmerkte, en geen raad wist, hoe hij het volk bedaren en de toorn van de Heere afwenden zou, maar zich reeds voorbereidde op een treurige afloop met Israël, waarvan de leiding in zijn handen berustte en dat hij toch zo graag in vrede en welvaart inKanaän brengen zou.

Beter is de vertaling: Toen Mozes het volk hoorde wenen naar zijn gezinnen, een ieder aan de deur van zijn hut (of tent) en de toorn van de Heere zeer ontstak: Mozes echter de zaak ongevallig was; in Vs. 11 is dan de nazin en moet alzo gelezen worden: Zo zei Mozes tot de Heere.

Wenen door (of naar) hun gezinnen duidt aan, een algemeen wenen, een morren, dat overal, het gehele leger door, gehoord werd.

En Mozes ging in het Heilige der Heiligen van de tabernakel (Vs. 24), om daar raad en troost van de Heere te erlangen (Exodus. 25:22 Numeri. 7:89), en alzo zei hij tot de HEERE: Waarom hebt Gij aan mij, Uw knecht kwalijk gedaan, 1) of: verwekt Gij mij zo veel zorg, doordat ik herhaaldelijk in zulke moeiten geraak? en waarom heb ik geen genade in Uw ogen gevonden, dat Gij mij niet ten minste raadslieden en helpers ter zijde stelt, maar dat Gij de last van dit gehelee volk op mij legt? 2)

Ook: zie Ge 15.3.

Dit ziet niet alleen op het mopperen van het volk, maar ook op het ontbranden van de toorn van de Heere over het mopperen van Israël.

Onder last van dit gehele volk is te verstaan de zorg, om hen te regeren en hen van alle nooddruft te voorzien. Mozes klaagt hier God zijn nood. Niet uit ongeloof, of uit verzet tegen hetgeen de Heere hem heeft opgedragen, maar uit kleinmoedigheid, bij de ervaring van het klagen en mopperen van het volk.

Heb ik dan al het volk ontvangen? heb ik het gebaard? dat Gij tot mij zou zeggen: Draag het in uw schoot, zoals een voedstervader of een voedster de zuigeling draagt, tot dat land, dat Ik hun toegedacht heb? En al heb ik werkelijkvan dit gehele volk zwanger gegaan en het ter wereld gebracht, zodat ik nu verplicht ben, om het als een moeder haar kind, aan mijn boezem naar dat land te dragen, dat Gij hun vaderen gezworen hebt, zijt Gij dan toch niet de Schepper en Vader van Israël (Exodus. 4:22; Jes.66:16) en alzo gehouden om dit Uw kind op de weg te verzorgen en te voeden?

Van waar zou ik het vlees hebben of verkrijgen, om al dit volk te geven? want zij wenen tegen mij, zeggende: Geef ons vlees, dat wij eten!

Alsof raad ik moet schaffen; en Gij, die toch alleen hier helpen kunt, bevredigt hun verlangen niet. Zo wekken zij des te meer Uw toorn op, en ik moet zien dat ik hen Uw strafgericht en niet het beloofde land tegemoet voer.

Ik alleen kan al dit volk, met zijn begeerten en noden niet dragen; want het is mij te zwaar.

En indien Gij alzo aan mij doet en mij alleen onder deze last laat staan, zo dood mij toch slechts liever in eens, dan mij langzamerhand te laten bezwijken, indien ik nog enigszins in uw ogen genade gevonden heb; en laat mij mijn ongeluk, waaronder ik ten laatste toch zou moeten omkomen, niet langer aanzien en de lasten, die het volk mij oplaadt, niet langer voortslepen!

Met een zo stoute taal als Mozes hier en in Exodus. 32:31 vv. voert, waagde het ook Luther tot de Heere te naderen, toen Ph.Melanthon, in juni 1540, op reis naar de samenkomst te Hagenau, onderweg zo ziek geworden was, dat voor hem niets anders meer dan een zekere dood te wachten scheen. Luther werd naar Weimar tot hem geroepen, en vond hem in een ontzettende toestand, zodat hij tot zijn reisgenoten zei: God beware ons; hoe heeft mij de duivel (Melanthons ziekte was namelijk een gevolg van kwaad geweten; hij erkende, dat hij in de ergerlijke zaak van het beoogde, dubbele huwelijk van de landgraaf Filips van Hessen, zich ver van de rechte weg had laten afvoeren) -dit orgaan (uitverkoren werktuig) te schande gemaakt! Daarop wendde hij zich spoedig naar het venster en bad daar tot God op een wijze, waarvan hij zelf verhaalt: aldaar moest de Heere God mij verstaan; want ik wierp Hem de zak voor de deur en riep tot Zijn oren met alle beloften, dat gebeden verhoord worden, die ik uit de Heilige Schrift maar wist bij te brengen, dat Hij mij verhoren moest, indien ik op Zijn beloften zou blijven vertrouwen. Hierop vatte hij Melanthon bij de hand en sprak hem toe: wees getroost Philippus, gij zult geenszins sterven! Deze werd inderdaad ook weer gezond en bekende later: dat hij door goddelijke kracht uit de dood tot het leven teruggeroepen was, maar dat hij zeker zou gestorven zijn, indien Luther niet was gekomen. Luther intussen schreef aan zijn vrouw: dat, ofschoon wat de rijksdag van Hagenau betrof, moeite en arbeid verloren was, hij toch Magister Philippus weer uit de hel gehaald had, en hem, zo God wilde, weer vol goede moed uit zijn graf zou naar huis brengen (zie Ge 18.32)

Mozes' hart spreekt zich hier uit; het Middelaarshart van Mozes, waarop de noden en behoeften van het volk zwaar weegt, maar er zelf ook nameloos onder lijdt, als het de toorn van God tegen dat volk ziet ontbranden.

En de HEERE, die de dubbele klacht van Zijn knecht met dubbele hulp wilde beantwoorden, zei1) tot Mozes: Verzamel Mij zeventig mannen uit de oudsten of hoofden van de verschillende stammen, geslachten en families van Israël, van wie gij weet, dat zij de oudsten van het volk en diens ambtslieden zijn; 2) en gij zult hen brengen voor de tent der samenkomst, en zij zullen zich daar bij u stellen.

Dat het geen morrend ongeloof was geweest, blijkt uit het antwoord van de Heere. Immers, waar de Heere het ongeloof bestraft, daar steunt en sterkt Hij altijd de bijna bezwijkende zondaar en neemt het zwak geloof in Zijn goddelijke bescherming. Helder blijkt hier, dat de Heere de klacht van Zijn knecht genadig aanneemt en aan zijn wens tegemoet komt. Hij ontslaat hem niet van zijn ambt, maar schenkt hem hulpmiddelen.

Exodus. 1:7; 3:16; 4:29; 5:11; 12:21; 17:5 vv.; 18:12; 19:7.

Zo zal Ik, in de wolk (Numeri. 11:25) van de plaats, waar zij op de tabernakel rust (Exodus. 40:34), afkomen tot de plaats, waar gij staat, en met u aldaar spreken; en van de Geest, die op u is, zal Ik afzonderen en op hen, de 70 oudsten, leggen, 1)en zij zullen met u de last van dit volk dragen, opdat gij die langer alleen niet draagt. 2)

Niet, dat Mozes daardoor minder van de Geest had, omdat zij evenzo daarmee werden begiftigd, want de fontein van Gods algenoegzaamheid is onuitputtelijk en overvloedig toereikende voor allen, die Hij gelieft te begenadigen, noch dat zij daardoor hem gelijk werden gemaakt, want Mozes was steeds zonder weerga, en daar was geen profeet meer in Israël, zoals Mozes (Deuteronomium. 34:10). Hierdoor werden zij, zoals Mozes voorheen en nog was, in staat gesteld, zo tot het kennen van verborgen en toekomstige zaken, als tot het oplossen van zwaarwichtige gevallen, in de regering van het volk voorkomende.

Het dragen van de last van Israël, die Mozes dreigde te zwaar te worden, was een werk van de Geest; daarom was een mededeling van de Geest nodig voor hen, door wier bijstand de Heere hem verlichting wilde aanbrengen, en ware een bloot zinnelijke wijding, zoals bij de priesters en de Levieten, bij deze oudsten niet voldoende geweest. Hun college zou echter geen zelfstandig, maar slechts een aan Mozes ondergeschikt ambt bekleden; daarom geschiedt de mededeling van de Geest aan hen, door een mededeling van zijn Geest, evenals de vrouw, daar zij slechts een vervollediging en hulp voor de man is, van deze genomen werd (Genesis 2:20 vv.). De mate van de Geest, die Mozes bezat, was op zichzelf volkomen genoegzaam; alleen zijn lichaamskracht had versterking of bijstand nodig; en deze werd hem verleend in de mannen, die hem werden ter zijde gesteld. Terwijl echter van zijn Geest op hen zal gelegd worden, wordt de mate van de Geest bij hem zelf zo weinig verminderd, als een licht van zijn kracht om te lichten en een vuur van zijn kracht om te branden iets verliest, doordat men er nog andere lichten en andere vuren mee aansteekt; het wint integendeel door zulk een

extensie of uitzetting naar buiten nog des te meer aan intensiteit en wordt innerlijk des te krachtiger en werkzamer.

En tot het volk, dat zowel bevrediging van zijn begeerte, als gij verlichting van uw last verkrijgen zal, zult gij zeggen: Heiligt u, door heilige wassingen (Genesis 35:2 Exodus 19:10
voorde morgen, en gij zult vlees eten, zo als gij verlangd hebt; want gij hebt voor de oren van de HEERE geweend, zeggende: wie zal ons vlees te eten geven? want het ging ons wel in Egypte, maar hier in de woestijn zien onze ogen niets anders dan manna! daarom zal de HEERE u vlees geven, en gij zult tot verzadiging eten.

Gij zult niet een dag, noch twee dagen eten, noch vijf dagen, noch tien dagen, noch twintig dagen.

Maar tot een gehele maand toe, totdat het uit uw neus uitga 1) en u tot een walging zij; 2) omdat gij de HEERE, die in het midden van u is, verworpen hebt en hebt voor Zijn aangezicht geweend, zeggende: waarom nu zijn wij uit Egypte getrokken?

Wij zouden zeggen: dat het u de keel uitkomt.

Anderen denken hier aan een zo hevig braken, dat zij haar weg ten dele door de neus neemt.

De Septuaginta vertaalt deze woorden aldus: het zal u tot galziekte (cholera) zijn; waaruit blijkt, dat deze ziekte reeds ten tijde, dat die vertaling reeds gemaakt werd, kan voorgekomen zijn; en dat dit werkelijk het geval was, wordt door beschrijvingen van geneeskundigen uit de oudheid zeer waarschijnlijk. Het is intussen verkeerd in de Hebreeuwse woorden (Prediker. 6:2) cholira (boze plagen) reeds de naam van die ziekte te willen vinden.

De belofte, dat aan hun wens zou voldaan worden, gaat hier in een bedreiging over. De zegen zal in een vloek verkeerd worden, omdat het volk de weldaden van de Heeren en Zijn, op bijzondere wijze, in de noden van het volk voorzienende hand veracht hebben.

En Mozes, wie het bijkans ongelooflijk voorkwam, dat een zo verbazend grote menigte volk, een hele maand lang, met vlees, tot walgens toe, zou verzadigd worden, zei tot de Heere zeshonderdduizend man te voet, 1) de vrouwenen kinderen niet eens meegerekend, is dit volk, in wiens midden ik ben; en gij hebt gezegd: ik zal hun vlees geven, en zij zullen een hele maand eten!

Mozes noemt slechts het ronde getal (hoofdstuk 1:46 zie Ex 12.37)

Zullen er dan voor hen schapen en runderen geslacht worden, dat voor hen genoeg zij? Zullen al de vissen van de zee voor hen verzameld worden, zodat er voor hen genoeg zij? 1)

Deze vraag van Mozes is een nieuw bewijs, dat wij boven (zie Nu 10.36) de plaats van de lustgraven juist hebben aangewezen. Wordt deze rustplaats midden in de woestijn gesteld, zoals door vele uitleggers gedaan wordt, zo heeft de vraag geen voegzame zin en klinkt zeer

zonderling, maar in de nabijheid van de zee verklaart zij zich vanzelf. Het bezwaar, dat zich voor de tocht van de Sinaï naar Disahab geen grond of reden laat aanvoeren, terwijl deze tocht het volk niet nader tot het doel bracht, maar veeleer van Kanaän afvoerde, is van geen belang, daar Gods wegen dikwijls genoeg geheel anders zijn dan de onze, ja, zelfs dwaas schijnen in het oog van de menselijke kortzichtigheid.

Deze vraag herinnert ons aan de vraag van de discipelen: Van waar zal iemand deze met broden in de woestijn kunnen verzadigen (Mark.8:4)? In die vraag ligt enige kleingelovigheid opgesloten, kleingelovigheid als gevolg van de moedeloze toestand, waarin hij verkeerd had en verkeerde. Daarom openbaart zich de Heere hier ook weer aan Mozes als El-Schaddai, als God, de Almachtige, Wiens arm niet verkort is.

Doch de HEERE zei tot Mozes: zou dan de hand van de HEERE, die reeds zo vele wonderen gedaan heeft, verkort zijn, 1) of aan macht verloren hebben; zodat Hij niet zou kunnen volvoeren, hetgeen Hij zich voorgenomen heeft?Gij zult nu zien, of Mijn woord u wedervaren d.i. vervuld worden zal of niet. 2)

Met deze vraag wil de Heere Mozes in het geheugen terugroepen, al wat Hij reeds gedaan heeft: hoe Hij zich geopenbaard heeft als de Sterke God. Met een bestraffing komt de Heere ook nu niet, maar toestand en behoefte van Zijn knecht in aanmerking nemende, wijst Hij hem op het verleden, opdat hij voor de toekomst moed zou grijpen. Hij betoonde zich ook hier de beste Zielearts te zijn.

Ook: zie Ex 14.12.

En Mozes ging uit de tabernakel, waar hij (Vs. 11 vv.) God zijn nood geklaagd had, en sprak de woorden van de HEERE, die zowel hem zelf verlichting van zijn al te zware last, alsook Israël de vervulling van hun begeerte toezegden, die woorden sprak hij tot het volk; en hij verzamelde, volgens het bevel, dat hem gegeven was (Vs. 16), zeventig mannen 1) uit de oudsten van het volk, en stelde hen, in een halve cirkel, rondom de tent, terwijl hij zelf aan haar ingang stond, het gelaat gekeerd naar de menigte, die in de voorhof vergaderdwas.

De Rabbijnen hebben beweerd, dat uit deze zeventig oudsten het Sanhedrin is ontstaan; dat daarom deze Raad er al geweest is in de dagen van Mozes, doch ten onrechte. In latere dagen leest men er niet meer van, zelfs niet in de dagen, kort na de Babylonische ballingschap.

Toen kwam de HEERE van de tabernakel af in de wolk, zodat deze, die op het achterste gedeelte van de tabernakel rustte, zich langzaam en Majestueus naar de voorste ingang voortbewoog en eindelijk boven het hoofd van Mozes staanbleef, en de Heere sprak tot hem uit de wolk, wat thans aan de zeventig oudsten geschieden zou en op welke wijze zij Mozes met raad en daad ter zijde zouden staan, en afzonderende van de Geest, die op hem was, legde de Heere, waarschijnlijk doordat de wolk, die boven Mozes' hoofd zweefde, ook hun schouders aanraakte, hem, nl. de van Mozes genomen Geest, op de zeventig mannen, die oudsten; en het geschiedde, als de Geest nu ook op hen rustte, dat zij profeteerden, d.i. in een toestand van verrukking geraakten en in verheven taal, die op alle omstanders een diepe

indruk maakte, zich ontboezemden, zodat het ook uiterlijk bleek, dat er iets groots in hun binnenste geschied was (zie "1Sa 10.11), maar daarna profeteerden zij niet meer.1)

Daarna niet meer. Zo worden de oorspronkelijke woorden door onze Statenvertalers vertolkt; en voor déze opvatting pleit alleszins de wijze, waarop de woorden in de grondtaal geschreven zijn. Er staat letterlijk: zij voegden er niet bij, hetgeen wel niets anders betekenen kan dan dat het profeteren van die 70 zich later niet meer herhaalde; hoewel zij bleven in het bezit van de Geest.

In het voetspoor van de Vulgata vertaalt Luther: en zij hielden niet op, volgens welke vertaling die oudsten ook nog later herhaaldelijk zullen geprofeteerd hebben en de gave van de profetie hun was meegedeeld. Voor deze opvatting laat zich aanvoeren, dat de betekenis van het Hebreeuwse woord jasaph (bijvoegen) niet alleen in de naam van joseph (Jozef, Genesis 30:28 vv.)) geheel en al overgaat in die van een ander, klankverwant woord asaf (terugtrekken, wegnemen), maar dat ook de van deze beide woorden (jasaph en asaf) afgeleide vormen niet zelden met elkaar verwisseld worden (Exodus. 5:7 Psalm. 104:29). Volgens de Lutherse vertaling zouden we hier een kort bericht hebben van de verdere werkzaamheid van de oudsten; zij stonden Mozes dan op soortgelijke wijze ter zijde, als later de profetenleerlingen (zie 1Sa 1.20) Samuël ter zijde stonden, alzo zij in heilige geestdrift, op het volk met indrukwekkende vermaningen invloed uitoefenden en de om zich grijpende afval tegenwerkten. Volgens de Statenvertaling wordt daarentegen gezegd, dat weliswaar de buitengewone genadegave van de profetie, nadat zij als bewijs van de ontvangen Geestesmededeling gediend had, van die oudsten weer geweken, maar niettemin de Geest, die zij ter uitoefening van hun ambt behoefden, bij hen gebleven is en hen ook verder bekwaam maakte om Mozes, als medeverzorgers, in zijn betrekking van Israëls leidsman, bij te staan. Van hun verdere werkzaamheid lezen wij, met uitzondering alleen van hoofdstuk 16:25, niets meer. Zo laat zich dan ook niet nader bepalen op welke wijze zij Mozes zijn last hielpen dragen.

De talmoedisten en rabijnen beweren, dat de 70 een bestendig college hebben uitgemaakt, dat van Mozes af tot aan de Babylonische ballingschap bleef bestaan en na de ballingschap weer hersteld is in het Sanhedrin of de grote Raad. (Matth.2:4. de Aant.)

Maar twee mannen waren in het leger overgebleven: de naam van de ene was Eldad, en van de andere Medad; en die Geest, die zich, terwijl het (Vs. 25) verhaalde bij de tabernakel plaats had, aan hen zowel alsaan de anderen meedeelde, rustte op hen, want zij waren onder de aangeschrevenen, 1) die Mozes, volgens Vs. 16 moest uitkiezen, hoewel zij tot de tent niet uitgegaan waren, en zij profeteerden ten gevolge van de Geestesmededeling in het leger, 2) evenals de anderen bij de tabernakel.

Beter: beschrevenen (een conscripti). Zij waren schriftelijk uitgenodigd, dit blijkt hieruit, om tot de tabernakel te komen. Waarom zij niet kwamen, weet men niet. Calvijn gelooft, dat zij niet te vinden waren, toen zij geroepen waren, anderen schrijven het toe aan een gevoel van onwaardigheid en onbekwaamheid. De Heere echter deelt ook hen mee van de Geest, zodat ook zij in het leger beginnen te profeteren.

Ook bij deze gelegenheid moest het blijken, dat de Geest des Heeren aan geen menselijke regelen gebonden was, maar in onbeperkte vrijheid werkte, evenals bij de voorkeur aan Jakob boven Ezau, aan Efraïm boven Manasse verleend, en evenals bij de uitstorting van de Heilige Geest vóór de doop in het huis van Cornelius (Hand.10:47)

Toen liep een jongen 1) heen, naar de tabernakel, en boodschapte aan Mozes, en zei: Eldad en Medad profeteren in het leger! 2)

Ook: zie Ge 14.13.

Deze zaak verwekte, zoals men denken kan, bij degenen, die hen in het leger omringden, groot opzien en veel verwondering. Daarom zond men in allerijl een bode naar Mozes.

En Jozua, de zoon van Nun, de dienaar van Mozes, één van zijn uitgelezen jongemannen, 1)die het voor een ongepaste aanmatiging en voor een inbreuk op het ambt van zijn heer hield, dat die twee zo onafhankelijk van Mozes enzijn tussenkomst profeteerden; antwoordde en zei: Mijn heer Mozes! verbied hun! 2)

Exodus. 17:9.

Joh.3:25 vv. Mark.9:38 vv.

Doch Mozes zei tot hem: Zijt gij voor mij ijverende? Let gij alleen op mijn eer en aanzien, en laat gij u alzo vervoeren om het grote werk, dat de Heere in Israël doet, te miskennen, terwijl gij u daarover verheugen moest? Och of al het volk van de HEERE profeten waren, zoals dezen, dat de HEERE Zijn Geest over hen gave! 1) Dan ware mijn vurigste hartewens vervuld en ik zou met blijdschap mijn plaats van middelaar verlaten!

Wij moeten niet voorbarig zijn, om te veroordelen hen, die in min wezenlijke dingen van ons verschillen, alsof zij Christus niet volgden, omdat zij zich niet bij ons voegen. Wij moeten niet verwerpen, degenen, die Christus niet verwerpt, noch geen mensen verhinderen, goed te doen, omdat zij in alle omstandigheden niet van onze mening zijn. Mozes was van een andere geaardheid; in plaats van aan die twee het profeteren te verbieden, en de Geest, die in hen was, uit te blussen, wenste hij integendeel, dat al het volk van de Heere profeten waren en dat Hij zijn Geest over hen uitstorten wilde. Niet dat Hij hen voor Profeten wilde gehouden hebben, welke het ontbrak aan de nodige gave, of dat hij wenste, dat de gave van de geest tot het waarnemen van het regeringsambt, aan al het volk mocht meegedeeld worden, hetgeen ongerijmd zou wezen, maar hij drukte op die wijze de liefde en achting uit, die hij voor al het volk van de Heere had, wensende dat zij allen mochten bevoorrecht en opgewekt worden tot de lof en de verheerlijking van God.

De mededeling van de Geest staat buiten het verband met de instelling van de raad van oudsten. Het geldt hier geen blijvende gave, maar een voorbijgaand verschijnen, en bijgevolg een teken voor Mozes, het volk en de Kerk van het Nieuwe Verbond.

Zowel voor de mening, dat deze oudsten dezelfden zijn, als de 70 richters vroeger op Jethro's raad aangesteld, als voor die, dat dezelfde vroeger met Mozes en Aäron op de berg zijn geweest, is geen voldoende grond te vinden. Wel vindt men telkens het getal 70, maar dit toont duidelijk, welke betekenis de getallen 7 en 10 in de Heilige Schrift hebben.

Daarna, toen hij, in de ontvangen helpers, bevrediging van zijn eigen klacht verkregen had, verzamelde of begaf zich Mozes tot het leger, hij en de oudsten van Israël, die voortaan in vereniging met hem de last van het volk dragenzouden (hoofdstuk 16:25).

a) Toen voer een wind uit van de HEERE, die Hij als Zijn middel en werktuig gebruiken wilde, om ook de klachten van het volk tegemoet te komen, en raapte, zoals ook vroeger reeds (Exodus. 16:13) eens geschied was, kwakkels van de zee, van de Elanitische golf, en strooide ze bij het leger, omtrent een dagreis ver hierheen, en omtrent een dagreis ver daarheen,

rondom het leger, en wel in zo'n overvloed, dat zij waren omtrent twee el boven de aarde. 1)

a)Psalm. 78:27,28

Zij waren omtrent twee el boven de aarde. Dit betekent niet, dat zij omtrent twee el van de aarde verwijderd waren, zodat men ze dan vangen moest, maar, dat zij in zo'n grote menigte neervielen, dat de hoop als twee el hoog was. In het Hebreeuws staat toch uitdrukkelijk: Op het leger neerwerpen.

Toen maakte zich het volk uit de legerplaats op, die gehele dag en die gehele nacht, en de gehele volgende dag, en verzamelde de kwakkels; die het minst had, had tien homers 1) verzameld, en zij spreidden ze voor zich van elkaar rondom het leger. 2)

Homer, de grootste maat voor droge waren, bij de Hebreeërs 10 Efa's bevattende, bedroeg, naar de kleinste berekening van Thenius, 101,43 kubieke duimen. Met deze menigte wil God het volk Zijn macht, om hen niet voor één of voor weinige dagen, maar voor een hele maand vlees te kunnen geven, tonen, tot beschaming van hun ongeloof, maar tegelijk ook om daarmee hun begeerlijkheid te bestraffen.

Wat zij niet terstond verbruikten, hingen zij buiten het leger bij rijen op, om ze in de zon te laten drogen en ze alzo voor de volgende dagen te bewaren; zoals zij in Egypte gewoon waren geweest met de vis te handelen.

Dat vlees nu was, nadat zij hun lust reeds een maand lang voldaan hadden (Psalm. 78:29 vv.) nog tussen hun tanden, eer het gekauwd was, dat wil zeggen: het was nog niet verteerd, nog niet verbruikt, nog niet op, zo ontstak de toorn van de HEERE tegen het volk, dat (Vs. 20) Hem verworpen had, en de HEERE sloeg het volk met een zeer grote plaag, die veel van hen, en wel juist de gezondste en sterkste (Psalm. 78:31), plotseling neervelde.

Niet alsof het genot van het kwakkelvlees op zichzelf zo gevaarlijk voor hen geworden was, maar de plaag was een strafgericht, dat de Heere op buitengewone wijze beschikte. Te midden van hun genot moesten zo velen van hun overvloed scheiden; hetgeen ook nog de

ongelovigen en vleselijk gezinde kinderen van de wereld overkomt (Luk.12:20 Boek der Wijsheid 5:7 vv)

Daarom noemt men de naam van deze plaats, die, naar het (Vs. 1 vv.) vermelde voorval reeds Thab-éra genoemd was, met een tweede woord, dat later (hoofdstuk 33:16) die eerste naam verving, Kibrôth Thßäva: d.i. graven van de lust of lustgraven; want daar begroeven zij het volk, dat belust was geweest op vlees, en waarvan de begeerte de Heere wel bevredigde, maar dat Hij daarna ook in Zijn toorn ten dele deed omkomen.

De zichtbare gave was hier dus geen onderpand van de goddelijke genade. Dikwijls gebeurt het dan ook, dat aan enig mens een lang, eigenzinnig en driftig gekoesterde begeerte, onder zichtbare werking van de voorzienigheid Gods, ingewilligd wordt, maar dat met die inwilliging het Godsgericht aanvangt.

Als God ons onze vleselijke wil geeft, dan zijn wij verloren. Bidden wij daarom altijd: "Niet onze, maar Uw wil geschiedde?".

De "lustgraven" prediken aan Israël en alle volgende eeuwen, dat zelfs Gods bijzondere gaven geen waarachtige zegen bereiden kunnen, wanneer zij zonder dankzegging en zonder mate genoten worden.

De plaag, waardoor de gave van de kwakkels wordt achtervolgd, wordt niet veroorzaakt door het overmatig gebruik van een spijze, waaraan het volk ontwend was, maar is als een strafgericht te beschouwen (Numeri. 11:20,33 Psalm. 78:29,31)

Ook vroeger had Israël om vlees gevraagd en verkregen. Nu echter wordt het gestraft, waar het weer moppert, omdat de betrekking, na Sinaï’s wetgeving, veel inniger was geworden tussen God en Zijn volk.

II. Vs. 35-12:15. Na een verdere tocht van omstreeks twee dagreizen komt Israël op de tweede rustplaats te Hazerôth aan. Hier kantten Mirjam en Aäron zich aan tegen Mozes en de bevoorrechte plaats, waarop hij voor zich aanspraak maakte, alzo hij alleen de profeet van de Heere en de Middelaar van de Goddelijke openbaring zijn wilde. Terwijl zij met minachting spreken van zijn familiebetrekkingen, verheffen zij zich op eigen gaven en krachten, maar de Heere, aan wie Mozes deze ergerlijke zaak met een zachtmoedig stilzwijgen overliet, treedt voor Zijn trouwe knecht op, trekt de tegenstrevers voor zijn gericht en verklaart de bestredene uitdrukkelijk voor Zijn hoogste profeet. Als daarna Mirjam tot straf voor haar opstand, waardoor de betekenis van haar naam (Mirjam = hun wederstrevigheid) in een bepaald feit vervuld werd, melaats werd als sneeuw, verzoekt Aäron Mozes om vergiffenis van het aangedane onrecht en neemt hij voor hun beider zuster de toevlucht tot diens voorbede. Deze wordt haar dan ook verleend, zij moet evenwel naar de wil van de Heere, ter heilzame verootmoediging wegens haar trots, eerst zeven dagen buiten het leger gesloten blijven, voordat zij weer opname in Israëls volk en gemeenschap verkrijgen kan.

Van Kibrôth Thßäva, lustgraven in Disahab, vertrok het volk, toen de wolk, na een oponthoud aldaar van meer dan een maand, opnieuw het teken tot vertrek gaf, naar het noordelijk gelegen Hazerôth; en zij bleven enige tijd in Hazerôth.

Omstreeks 5 Duitse mijl ten noorden van Dahab bevindt zich de bron el Hudhera of Hadhra met een wel, die gedurende het hele jaar tamelijk goed, slechts enigszins zout water geeft. Verreweg de meeste uitleggers stellen daarom Hazerôth in dit oord. Hier begint de grote en huiveringwekkende (Deuteronomium. 1:19; 8:15) woestijn Paran, waarvan verder bij hoofdstuk 12:16 zal gesproken worden.

HOOFDSTUK 12.

DE TWISTENDE MIRJAM WORDT MELAATS.

Mirjam nu, Mozes' zuster, de profetes (Exodus. 15:20), sprak, en ook haar broeder Aäron, de Hogepriester, die door haar meegesleept werd, tegen Mozes, die zij niet alleen door de bloedbanden, maar ook door deroeping, die de Heere hun opgedragen had, zo nauw verwant waren, minachtende woorden, ter oorzake van de vrouw, de Cuschitische, die hij genomen had, en stelden hem daarmee aan het volk voor als een, die de hoge rang, welke hij bekleedde, onwaardig was; want hij had een Cuschitische tot vrouw genomen. 1)

Deze vrouw kan niet de Midianitische Zippora geweest zijn. Want al had Mirjam deze wellicht ook een Cuschitische kunnen noemen, hetzij, omdat in Arabië ook Cuschitische volksstammen woonden, hetzij in verachtelijke zin, als een Moorse of Hamitische, zo zou toch de berichtgever deze op zijn minst onnauwkeurige, zo niet verachtelijke benaming, niet door de opmerking: "want een Cuschitische vrouw had hij genomen," bevestigd hebben, afgezien nog van de onwaarschijnlijkheid, dat Mirjam haar broeder, wegens zijn huwelijk, als vluchteling in het vreemde land, lang voor zijn goddelijke roeping, gesloten, nu, na vele jaren, nog voor de voeten had geworpen. Geheel anders is het, wanneer hij pas, waarschijnlijk na de dood van Zippora, in een tweede huwelijk getreden was met een Cuschitische, die, of van de in Arabië wonende Cuschieten, of van de met Israël uit Egypte opgetrokkene vreemdelingen afstamde. Dit huwelijk was op zichzelf niet te berispen, daar God de Israëlieten slechts de verbintenis met de dochters van Kanaän verboden had (Exodus. 34:16). Zo Mozes, daarbij bovendien niet de betekenisvolle bedoeling heeft gehad, door zijn echtverbintenis met een Hamitische, de gemeenschap tussen Israël en de heidenen, voor zo ver het onder de wet geschieden kon, daar te stellen, en daardoor in zijn eigen persoon, de gelijkheid van de vreemdelingen met Israël, welke het gebod op veelvuldige wijze eist, daadzakelijk te voltrekken (Baumgarten), of in dit voorbeeld de eindelijke vereniging van Israël met de verste heidenen af te beelden, zoals v. Gerlach in navolging van de Kerkvaderen meent.

Als gelovige mensen tegen elkaar boos zijn, dan geeft men aan alles een vrome schijn en een godsdienstige tint.

Uit de grondtekst blijkt duidelijk, dat Mirjam begonnen is en dat Aäron haar heeft toegestemd. Zoals hij bij Horeb geen moed had, om zich tegen het volk te stellen, toen het goden begeerde, alzo mist hij ook nu de moed, om het voor Mozes op te nemen en Mirjam te weerstaan.

En zij zeiden, 1) terwijl zij daarmee op des te meer eer en aanzien voor hun eigen persoon aanspraak maakten: Heeft dan de HEERE alleen maar door Mozes gesproken? 2) door mij, Mirjam, die u eenmaal aan het strand van de Rode zee een God geheiligd lied gezongen heb (Exodus. 15), en doormij, Aäron, die u door Urim en Tummim (Exodus. 28:30) goddelijk antwoord geef op zware vragen? En de HEERE hoorde het, wat Mirjam en Aäron alzo achter de rug van Mozes tot het volk spraken, en trad dien ten gevolge (Vs. 4) op zo'n wijze voor Zijn dienaar op, dat deze des te meer verheerlijkt werd.

Op de profetische gave verheffen zij zich, welke hen veeleer tot bezadigdheid had moeten stemmen. Maar dit is een snoodheid, het menselijk vernuft eigen, dat men niet alleen de gave van God tot krenking van de broeders misbruikt, maar door een goddeloos en heiligschendend pochen zich zo verheft, dat men de roem van de Bewerker verdonkert.

Wat beider hart beweegt is de afgunst op Mozes' plaats of stand, die, zowel in betrekking tot de Heere als tegenover het gehele volk, in zijn aard enig is; want hij was Gods onmiddellijke dienaar en de onbepaalde leiding en besturing van Israël was aan hem opgedragen, terwijl zij zich in beide opzichten in het geheel afhankelijk en ondergeschikt voelden. Deze afgunst deed hen dus geheel vergeten, met wat uitnemende genade en gaven zij anders door de Heere waren verwaardigd geworden, of liever: in zelfverheffing op de hun verleende genade en gaven, menen zij hetzelfde te kunnen doen als hun broeder en beschouwen zij zichzelf als van zijn plaatse nog meer waardig dan hij, daar zij het Israëlitische bloed zuiverder bewaard en zich van alle besmetting door gemeenschap met enige vreemde natie vrij gehouden hebben.

Daar komt het ik in het spel, en het ik, zeggen de Turken, is van de duivel.

Doch de man Mozes was zeer zachtmoedig, 1) meer dan alle mensen, die op de aardbodem waren.

Hij hoorde het ook wel, wat Mirjam en Aäron tegen hem inbrachten, maar hij bewaarde daarbij een diep stilzwijgen en liet alles rustig zijn gang gaan, de zaak zo geheel overgevende aan Hem, die rechtvaardig oordeelt, dat hij zich zelfs niet, wegens deze tegenstrevers, in het gebed tot God wendde, maar Hem de zaak ter beschikking overliet, zoals het Hem behagen zou.

Het Hebreeuwse woord Anaw, betekent allereerst lijdend (Psalm. 10:12,17) en wordt vooral van ootmoedige, vrome dulders gebezigd (Psalm. 25:9), waardoor de betekenis tot die van geduldig, ootmoedig, zachtmoedig overgaat. Wel schijnt de lof, die Mozes, als we het woord in laatstgenoemde zin opvatten, hier zichzelf toekent, bevreemdend, maar "alleen op de bodem van het Farizeïsme en van het Pelagianisme, waar hetgeen de mens voortbrengt, als zijn eigen verdienste voorkomt, is de eigen lof een zaak van zondige ijdelheid; bij het levendig bewustzijn echter van de genade van God, die de mens tot grote dingen in staat stelt, is een zodanige uiting veel meer een getuigenis van oprechte ootmoed en van objectieve waarheid.

"Zoals Mozes hier zonder hovaardij zichzelf prijst, zo zal hij elders zichzelf in ootmoed laken." (Calmet, een van de voortreffelijkste godgeleerden van de katholieke kerk in Frankrijk 1757). Met Van der Palm mogen wij intussen denken: "dat hier voornamelijk gedoeld wordt op Mozes' zachtmoedigheid, in dit geval aan de dag gelegd.".

Luther hield zich aan de eerste betekenis van hetw oord Anaw en vertaalde: Mozes was een zeer geplaagd man; hetgeen in de samenhang zeer wel voegt. Wellicht zijn deze woorden van Jozua. "Neem niet ter harte wat u de groep van haters toe wil dichten; Laat hen maar spotten,

want uw God, Die het hoort, is trouw in het rechtspreken. Is God uw vriend maar en de vriend van uw zaken, wat zou uw vijand dan, wat zou een mens u maken!" (ontleend aan een Duits lied)

Omdat Mozes zo'n zachtmoedig man was, deed God juist door hem Zijn oordelen over Egypte uitvoeren. Geen driftige, oplopende mensen mogen Gods oordelen volbrengen, want deze brengen er van het hunne in, en het moet zuiver de zaak van de Heere zijn. Daarom zal ook eenmaal juist het Lam toornen. De zachtmoedigste van de zachtmoedigen zal eenmaal het oordeel houden over heel de wereld. Doch daarmee zal dan ook het oordeel des te vreselijker zijn.

Geen zwakheid als die van Eli (1 Samuel 3:13) wil de Heere, maar zachtmoedigheid, die over de zonde toornen kan. "Heeft dan de Heere maar alleen door Mozes gesproken? Heeft Hij ook niet door ons gesproken?" Zo spraken zij en smaalden tevens op de afkomst van haar, die hij zich tot vrouw genomen had, en door wie verzacht waren de smarten van die ballingschap welke de liefde tot zijn mishandeld volk hem had berokkend. Jehova hoorde het en trok het zich aan. Maar Mozes deed, alsof hij het niet hoorde en verdroeg het. Jehova sprak, maar Mozes zweeg. Jehova's toorn ontstak; Zijn strafgericht bleef niet uit; maar Mozes bad voor de met melaatsheid gestrafte: Och Heere! heel ze toch!" En waarom verdroeg, waarom zweeg de man Mozes, bij ene verkleining zo onverdiend, zo boosaardig, zo verraderlijk, en van deze lippen zo dubbel bitter voor zijn hart? Waarom liet hij het aan Jehova over, om zijn ere in het licht te stellen, en zijn smaad te wreken, en gebruikte hij zijn lippen niet, dan om Jehova's toorn te stillen, om Jehova's toorn te verbidden? Omdat hij te flauwhartig was, om de hoon te voelen, te lafhartig om hen te vergelden? Neen, maar omdat hij zeer zachtmoedig was, meer dan alle mensen, die op de aardbodem waren, omdat zijn zachtmoedigheid proef hield ook in deze verzoeking. Dezelfde liefde, die hem voor een arm mishandeld volk alles had doen vragen en nog verdragen deed; die hem had doen verkiezen liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting van de zonde te hebben, die hem de toorn van Faraö had doen verachten, en waardoor hij, ware Hij anders niet te verbidden geweest, om zijn volk te behouden, zich aan de toorn van Jehova zou hebben opgeofferd (Ex.32:31,32), dezelfde liefde sprak ook nu in zijn hart. Zij had vruchten gedragen, zij droeg gedurig vruchten van de edelste zelfverloochening, de trouwste volharding, de verhevenste heldenmoed; zij droeg ook de vruchten van de zachtmoedigheid. Waar het recht van anderen gekrenkt, waar de onschuld verdrukt, waar de naam van Jehova aangetast werd, waar het erop aankwam Jehova's wet te handhaven en Zijn eer te wreken, daar bruiste dat hart in edele verontwaardiging op, daar greep die hand naar het zwaard, daar was de man Mozes kloekmoedig, ijverig, onverbiddelijk, meer dan alle mensen, die op de aardbodem waren; maar persoonlijke beledigingen wreekte hij niet. Hij gevoelde, maar vergaf ze; vergaf ze aan een onkundige menigte, en ook aan een broeder, die beter wist; vergaf ze aan goddelozen en aan vromen, aan afgodendienaars en aan profetessen; en hierin stelde hij zijn eer, en het is hem tot ere gerekend.

De man Mozes, die zeer zachtmoedig was, meer dan alle mensen die op aarde waren, was ook gelukkiger dan die allen; niet alleen omdat Jehovah van mond tot mond met hem sprak, en door zijn aanzien, niet door duistere woorden, niet alleen omdat hij de gelijkenis des Heeren

aanschouwde, maar omdat door de liefde, het beeld van God in zijn binnenste weer opkwam en zich herstelde. De mens is gelukkig door zich met zijn God te vergelijken en naar de mate waarin hij op hem lijkt. Het geluk van de liefde is de aanvankelijke hemel voor hen, die op aarde zijn. En die hemel staat open voor ieder, die geen hemelse invloeden afwijst en geen hemelse geboden versmaadt.

Ongetwijfeld behelst dit vers een tegenstelling met het laatste gedeelte van het vorige. Het is volstrekt geen ijdele zelfverheffing, nog minder een te kennen geven van onverschilligheid, omtrent deze zaak. De knecht van God wil ermee uitdrukken, dat hij het oordeel geeft aan de Heere, die alles gehoord heeft, waar hij zelf, nu zijn eigen eer gekrenkt wordt, deze niet tegenover zijn zuster en zijn broeder wil handhaven. Calvijn zegt: "Hierop heeft de lofspraak op zijn zachtmoedigheid betrekking, alsof Mozes wilde zeggen, dat hij die belediging stilzwijgend wilde verdragen, omdat hij uit kracht van zijn zachtmoedigheid zich de plicht van te verdragen had opgelegd." Zo iemand, dan heeft wel Mozes geleerd, het eigen ik geheel en al af te sterven en de eer van God alleen te bedoelen.

Toen sprak de HEERE haastig, 1) na het eerste openlijk uitspreken van de in Vs. 1,2 vermelde reden, opdat zij niet weldra te diep in het volk zouden doordringen en in hun harten wortel schieten; toen sprak de Heere, uit de wolkkolom, haastig tot Mozes en tot Aäron en tot Mirjam: Gij drieën komt uit het leger en begeeft u tot de tent der samenkomst, die in het midden van het leger staat; Ik wil tussen u richten! En zij kwamen alledrie uit, de aangeklaagde met zijn beide aanklagers.

Mozes had meer dan eens voor de ijver van de Heere geijverd en nu was de Heere ijverende voor de goede naam van Zijn dienaar, want degene, die God eren, zullen eer van Hem ontvangen, en Hij zal zich nooit onttrekken van hen, die Zijn zaak verdedigen.

De onenigheid tussen deze aanverwanten had van een zeer ongelukkige uitwerking op het volk kunnen geweest zijn; want indien de mannen, die, zoals aan ieder bekend was, met onmiddellijke openbaring van de wil van God verwaardigd werden, elkaar hadden tegengesproken; hoe zou dan de gemeente geweten hebben, door wie zij zich moest laten regeren? Er zouden partijen, scheuringen uit zodanige onenigheid ontstaan zijn. Daarom trad God zelf in het midden.

Werd in de poort van de stad recht gesproken, opdat Mirjam en Aäron het zouden weten, dat zij hier geplaatst werden voor de vierschaar van de Heere, daarom moesten zij komen aan de deur van de tent der samenkomst.

Toen kwam de HEERE, op dezelfde wijze als in hoofdstuk 11:25, af van de tabernakel, in de wolkkolom en stond aan de voorste deur van de tent, die naar de voorhof voerde; daarna riep Hij Aäron en Mirjam; en zij beiden kwamen uit de kring, waarin de 3 eerst (Vs. 4) tegenover de deur van het heiligdom naast elkaar stonden, en traden alzo de Heere, die in de wolk aanwezig was, nader, terwijl Mozes alleen op de vorige plaats staan bleef.

En Hij, de Heere, zei: hoort nu Mijn woorden, Mijn goddelijke beslissing ter zake van de door u aangerichte twist! Zo er een profeet onder u is, alzo Ik alleszins nu deze, dan gene onder het volk tot profeet verwek, en danook door u beiden (Vs. 2) tot het volk spreek, Ik, de HEERE, zal door een gezicht Mij aan hem bekend maken, en hem op deze wijze de openbaringen ingeven, die hij tot het volk te brengen heeft, of door een droom zal Ik met hem spreken. 1)

Anderen vertalen: "Zo er een profeet van de Heere onder u is, maak Ik Mij door een gezicht aan hem bekend, spreek Ik in dromen met (in) hem." De grondtekst laat deze vertaling zeer goed toe, en zij heeft veel voor boven die van de Statenvertaling, omdat het woordje Ik in de grondtekst niet opzettelijk wordt uitgedrukt, zoals gewoonlijk vóór het woord Heere plaats vindt, wanneer God zichzelf met die Naam openbaart. De Heere wil hier het grote onderscheid doen uitkomen tussen een gewoon profeet van de Heere en Zijn knecht Mozes, om aldus de eer van de Middelaar van het Oude Verbond te handhaven.

Alzo, dat hij Mijn openbaringen op dezelfde, onvolkomen wijze, door middel van gezichten en dromen ontvangen zou, alzo is het met Mijn knecht Mozes niet a) die in Mijn gehele huis 1) getrouw is.

Hebr.3:2

Het gehele huis van Jehova is niet zijn woning de heilige tent, in dit geval was het woord gehele totaal overbodig, maar het gehele huis van Israël, of het Verbondsvolk als rijk gedacht, tot de verzorging en regering waarvan Mozes geroepen was; alzo de gehele huishouding van het Oude Verbond, die in de heilige tent, welke Jehova tot woonplaats van Zijn Naam had laten bouwen, wel haar middelpunt had, maar toch in de dienst van de tabernakel niet opging, zoals hieruit blijkt, dat God niet de met de verzorging van het Heiligdom belaste priester tot overgave van Zijn heilsopenbaring maakt, maar daartoe, na Mozes' dood, Profeten verwekte en riep.

Dit is dat gedeelte van Mozes' karakter, waarop de Apostel het oog heeft, als hij een vergelijk treft tussen Mozes en Christus, de Middelaar van het Oude en de Middelaar van het Nieuwe Verbond.

Van mond tot mond, 1) van aangezicht tot aangezicht en niet slechts uit de verte, zoals met u het geval is, spreek Ik met hem, als een vriend met zijn vriend (Exodus. 33:11), en door aanzien, zodat hij Mij zo duidelijk en zo volkomen verstaan mag, als men iemand verstaat, die men bij zijn spreken in het aangezicht ziet; en niet door duistere woorden 2) en de gelijkenis van de HEERE aanschouwt hij, voor zover dit voor een mensenkind mogelijk is (Exodus. 33:18 vv.), zonder enig bedeksel en ontvangt alzo Mijn openbaring induidelijke taal; waarom dan hebt gij niet gevreesd tegen Mijn zo hoog vereerde en zo dicht nabij Mij geplaatste knecht, tegen Mozes met minachting te spreken en u zelf met hem gelijk te stellen, hoewel een mens niet van zichzelf kan aannemen, tenzij het hem van boven gegeven zij? (Johannes 3:27)

In het Hebreeuws Phè el phè. Mond tot mond. Om aan te duiden, de onmiddellijke openbaring van de Heere aan Mozes, zoals de vriend tot zijn vriend spreekt. De Rabbijnen spreken dan ook van een gradus Mosaicus naast de openbaring in dromen en gezichten. Hieronder verstaan zij, de meest heerlijke openbaring, welke bestond in een meer onmiddellijke, volmaakte en gewone omgang met God, zonder enige verschrikking in het hart, noch enige ontstellende indruk op de verbeelding van Mozes te maken; een omgang, welke nooit enig gewoon mensenkind vroeger of later heeft genoten.

Door aanzien en niet door duistere woorden is een nadere verklaring van het van mond tot mond. Door aanzien wil niet zeggen in een visioen, ook niet, in de onomhulde heerlijkheid van Zijn Wezen. Dit laatste zou Mozes niet hebben kunnen verdragen, maar in zo'n vorm, welke voor Mozes duidelijk genoeg de aanwezigheid van de Heere bewees. Zonder in een toestand van extase te moeten verkeren, zonder een droombeeld nodig te hebben, deelde God zich aan Mozes mee, op geestelijke wijze met volkomen helderheid. Niet door duistere woorden, kan ook vertaald worden: niet in raadselen. Als wachter van het Heiligdom des Heeren, had Mozes elk ogenblik als het ware toegang tot de troon van de Heere, en stond Hij elk ogenblik gereed, Zijn knecht te woord te staan. Aan de Profeten verschijnt de Heere slechts nu en dan, in voor volk en persoon gewichtige ogenblikken. Over de aard van het oudtestamentische profetisme, de verschillende vormen van de goddelijke openbaring, en de meerdere en mindere mate van de goddelijke inspiratie of ingeving, zie De 18.9en volgende en zie 1Sa 10.10

Zo ontstak bij dit verwijt, de toorn van de HEERE tegen hen, en Hij ging weg 1) van hen, evenals een rechter, die zijn vonnis uitgesproken heeft en zich nu van de rechterstoel terugtrekt, zonder tot enige tegenspraak gelegenheid te laten.

Het was waarlijk een zeer vreselijk kenmerk van Gods ongenoegen, dat Hij wegging en hun verantwoording niet horen wilde, hebbende Hij dit ook niet nodig, want hun binnenste gedachte zelf was Hem ten enenmale bekend. Immers, het missen van de aanwezigheid van de Heere is het zekerste en duidelijkste teken van Zijn ongenoegen over ons.

En de wolk, die het zichtbare teken van de aanwezigheid van de Heere was, week van boven de tent, zodat zij zich nu voor het eerst niet weer naar haar rustplaats op de tabernakel (Exodus. 40:34 vv.) begaf, maar inde hoogte steeg en op tamelijke afstand boven het leger zweefde; en ziet, Mirjam, de oorzaak van het treurige voorval, was over geheel haar lichaam melaats, zo wit als de sneeuw. 1) En Aäron zag Mirjam, met wie hij nu wilde weggaan, en ziet, zij was tot zijn ontzetting melaats.

De melaatsheid is het volkomendste beeld van de zonde. Zij bedekt de mens van het hoofd tot de voetzool. Zij zondert de mens af van al het gezonde, en geeft hem, nog levend, over aan de verderving; zo doet ook de zonde. Wat een straf en wat smaad, en dat voor de eerste, de aanzienlijkste, de geëerbiedigste vrouw in Israël!.

Over de melaatsheid zie Le 13.3.

Het vergif van haar tong had de eer van haar broeder zoeken te vergiften en daarom werd haar vlees door een giftige besmetting opgegeten, en haar dwaasheid, om met Mozes gelijk te willen zijn, werd aan alle mensen openbaar gemaakt, want elk zag zijn aangezicht glinsteren, terwijl het haar zich daartegen geheel melaats vertoonde. Terwijl Mozes een sluier nodig had, om Zijn heiligheid te bedekken, had Mirjam er een nodig, om haar schande te bedekken.

Daarom zei Aäron tot Mozes, die nog op enige afstand achter beiden stond, (Vs. 5): Och mijnheer (Exodus. 32:22) leg toch niet op ons, houd ons toch niet, de zonde, waarmee wij zot gedaan hebben, en waarmee wij gezondigd hebben! 1)

Ziet, een Hogepriester met zonde! Wij hebben een Hogepriester, die heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren is. Aäron belijdt schuld. Geen valse schaamte of hoogmoed moet ons hiervan terughouden. Ook voor de gelovigen is hier een les. Aäron was een gelovig man, en toch handelde hij zot. Hoe dikwijls zijn ook wij wijzen in het een, en dwazen in het ander!.

Hieruit blijkt wel, dat Mirjam de aanstookster is geweest, omdat zij de straf ontving. Overigens was het voor Aäron ook een treurige zaak, als priester zijn eigen zuster, met wie hij zo-even zich tegen Mozes had aangegord, onrein te verklaren, en uit de vergadering te bannen.

Laat zij (Mirjam) toch niet zijn als een dode, of als een doodgeboren kind, van wiens vlees, als hij uit zijn moeders lijf uitgaat, de helft wel verteerd is, maar treed als voorspraak bij de Heere voor haar op! Als haar geen barmhartigheid geschiedt, zal zij bezwijken!

Wat voor akelige ziekte de melaatsheid was, kan vooral blijken uit deze plaats. In haar ergste graad maakte zij de ongelukkige lijder gelijk aan ene half verteerde misdracht. Dat Mirjam alleen gestraft werd, was niet enkel, omdat Aäron door zo’n plaag tot de heilige dienst geheel ongeschikt zou geworden zijn, maar ook, omdat Mirjam zich in dit hele geval veel onbetamelijker had gedragen dan haar broeder.

Mozes dan, zachtmoedig als hij was (Vs. 3), riep tot de HEERE, zeggende: O God, heel haar toch! 1)

Wat een kort gebed! De heidenen menen door hun veelheid van woorden verhoord te worden. Wordt hun niet gelijk (Matth.6:7,8)

En de HEERE verhoorde de bede van Zijn trouwe knecht, maar wilde evenwel aan Mirjam de tijd tot verootmoediging, die haar tot genezing van haar overmoed zo nodig was, niet onthouden, en zei tot Mozes: Zo haar vader, bij enige misstap, die zij mocht begaan hebben, smadelijk in haar aangezicht gespuugd1) had, zou zij niet zeven dagen beschaamd zijn en zich, uit schaamte voor de mensen, minstens zolang verborgen houden? Laat haar zo ook in dit geval, wegens de smaad, die zij zich berokkend heeft, en die haar in de melaatsheid overkomen is, als een onreine zeven dagen buiten het leger gesloten, en daarna, door de in

Leviticus. 14 voorschreven reinigingsplechtigheden, weer in de gemeenschap van het volk en van het heiligdom aangenomen worden.

Het spuwen in het gezicht was in het Oosten de grootste smaad, die men iemand kon aandoen Jesaja 50:6 Matth.26:67)

In haar overmoed had zij met Mozes gelijk willen staan, tot straf daarvoor wordt zij nu als een onreine uit het leger gebannen, zodat zij zelfs beneden de meest geringeren stond. Genade en recht ontmoeten hier elkaar.

Zo werd Mirjam, die in hoogmoed op haar profetische gave, zich boven de gemeente verheven had, van haar afgescheiden, en buiten het leger zeven dagen gesloten; enhet volk vertrok niet, totdat Mirjam aangenomen werd; want pas nadat de dagen van haar reiniging geëindigd waren, daalde de wolk weer op de tabernakel neer (Vs. 10) en gaf daarop het teken tot vertrek.

Volgens de allegorische (zinnebeeldige) verklaring van de kerkvaders, vertegenwoordigt Zippora, om wie Mozes gesmaad werd, de, door Christus tot Zijn rijk geroepen, heidenwereld, terwijl Mirjam en Aäron de, deze roeping weerstrevende, kerk uit de Joden voorstellen. Nu is deze tot straf voor haar zelfverheffing met de melaatsheid geslagen en, voor de 7 tijdperken van het tegenwoordig tijdsverloop, van de legerplaats van het geestelijke Israël uitgesloten, totdat zij eindelijk weer in genade aangenomen en in het Godsrijk opgenomen worden zal.

Vs. 16-13:33. Na een verdere tocht, waarop herhaaldelijk rust gehouden werd, doch waarop niets bijzonders voorviel, waarom hij ook niet nader beschreven wordt, komt Israël aan het doel van zijn reis, nl. in de woestijn Paran, die ten noorden aan de zuidelijke delen van het beloofde land grenst. Van hier worden, volgens het verlangen van het volk, verspieders naar Kanaän gezonden, uit elke stam een, die het land in zijn gehele uitgebreidheid, van het zuiden tot het noorden, moesten doortrekken en, behalve bericht omtrent de gesteldheid van het land en zijn bewoners, ook vruchten als proeven meebrengen moesten. Deze nu volvoeren hun last in 40 dagen en roemen, bij hun terugkeer, het goede en de vruchtbaarheid van het land, maar veroorzaken tevens, door hun overdreven mededelingen omtrent zulke sterke vestingen en zijn krijgszuchtige bewoners en van de reusachtige Enakskinderen, bij welke zij in eigen oog slechts sprinkhanen leken, een buitengemene opgewondenheid onder het volk, waarbij die twee mede afgezondenen, die van een geheel andere mening waren, volstrekt niet meer aan het woord kunnen komen.

Maar daarna, toen Mirjam weer in de gemeente was opgenomen, vertrok het volk van Hazerôth omstreeks 11 dagreizen verder, noordwaarts, en zij legerden zich in de woestijn van Paran, en wel in haar noordelijkst gedeelte bij Kades (Numeri. 13:26; Deuteronomium. 1:20).

De woestijn Paran is de 400 vierkante mijl grote, 30 mijl lange en voor een gedeelte even zo vele mijlen brede, woeste vlakte, die oostelijk door de Wady el Arabah (een laagvlakte, die van het zuidelijk uiteinde van de Dode zee tot aan de Elanitische golf zich uitstrekt) begrensd

wordt, zich aan de westzijde uitstrekt tot aan de woestijn el Dschifar, (die Egypte van alle Filistea scheidt), zuidwaarts het gebergte et Tih (dat het voorhof van het Horebgebergte is) ontmoet, en ten noorden aan het Amorietengebergte grenst, (dat de zuidelijke afhelling is van het Palestijnse hoogland, zie Ex 13.20). De oorsprong van de naam Paran is donker, maar hij was reeds in Abrahams tijd gebruikelijk en duidde toen de gehele woestijn et Tih aan, tot aan de Elanitische golf (Genesis 14:6). Door de Wady el Arisch, of de Beek van Egypte, wordt deze woestijn in een westelijke en oostelijke helft verdeeld. Het westelijk gedeelte is het laagst en daalt langzamerhand tot de vlakke woestijn Dschifar af. Het oostelijk deel is daarentegen over t algemeen hoog, een van grotere of kleinere Wady's of bergstromen, wier houding slechts gedurende de regentijd water bevat, doorsneden bergland, met uitgestrekte hoogvlakten tussen afzonderlijke, hogere bergketenen.

Dit is het land van een bijna 38-jarige omzwerving voor Israël geworden, van waar de gehele woestijn de naam van Tih benei Israël (omdwaling van de kinderen van Israël) ontvangen heeft, en wordt (Deuteronomium. 1:19), als "de heel grote en vreselijke woestijn" getekend. En dit met recht. Onafzienbare, met zwarte vuurstenen bezaaide vlakten, waarin men dagen achtereen kan omtrekken, zonder ene legerplaats van bedoeïenen en water te ontmoeten, en dan weer grote streken vol van drijfzand, en met onregelmatige ketens van kalk- en krijtheuvels bedekt, als ook van kleine beken, kloven en dalen doorsneden, deze geven, in vereniging met de bedrieglijke luchtspiegeling, aan deze grenzeloze hoogvlakte het zuiver karakter van ene woestijn, waar de blik aan alle zijden op een ontzettende wildernis rust, geen boom, struik noch grashalm het oog verkwikt en de wandelaar maar al te gemakkelijk verdwaalt. Slechts de bedoeïene vindt, dankzij zijn merkwaardige kennis van deze streken, de weg ook zonder kompas. Hij ontdekt aan het voetspoor, aan welke persoon van zijn of van een naburige stam het eigen is, en of een vriend of een vijand of een vreemdeling langs de weg gekomen is; uit het min of meer oppervlakkige of ingedrukte van de voetstap maakt hij op, of de hier langs gekomene al of niet een last droeg, en uit de meerdere of mindere duidelijkheid daarvan, of hij dezelfde dag of een of twee dagen vroeger hier gepasseerd is. Eveneens kent hij de tochten van zijn eigen kamelen, als ook die van zijn naburen en dikwijls vindt hij uit duizenden voetsporen van kamelen, die van zijn eigen terug, zoals hij, naar de voetstappen, ook alle mannen bij name weet te noemen, die 's morgens voorbij gingen.

Te Hazerôth gekomen, hadden de Israëlieten de Sinaï en zijn omgeving geheel verlaten, en waren zij gekomen in de grote, vreselijke woestijn. De Heilige Schrift zwijgt van hun tocht door deze wildernis. Het strafgericht bij de lustgraven en het voorval met Mirjam schijnt hen zelf stiller te hebben gemaakt. zodat zij vooreerst niet weer morden. De Heere heeft hen ook wel zo spoedig en gemakkelijk, als maar mogelijk was, voortgevoerd, om hen niet te laten verzocht worden boven vermogen. Nu echter gebeurde het, dat, zoals reeds tevoren (Numeri. 10:12) aangemerkt is, de wolk in de woestijn Paran stil hield. Israël is hier tot het doel van zijn reis gekomen; het heeft de woestijn achter zich en staat voor de deur van het beloofde land; want de woestijn Paran, die hier bedoeld is, is het laatste, meest noordelijke deel van het geheel, en draagt een geheel ander karakter dan de streek, die het volk tot nog toe heeft doorgetrokken. In haar noordoostelijke uitgang namelijk stijgt de tevoren beschreven oostelijke helft van de woestijn Paran uit de vlakte, waartoe van het zuiden af tot hiertoe steeds dieper afdaalde, plotseling tot een fors vierkant (of nauwkeuriger: rhomboïdisch)

gevormd gebergte op, dat, naar zijn tegenwoordige bewoners, het bergland van de Azazimeh heet en een gebied van omstreeks 40 vierkante mijl beslaat, doch welks binnenste, (deels wegens de onherbergzaamheid van het oord, en deels uit hoofde van de roofzucht van de bewoners) nog een zeer onbekend land is. Eerst onlangs (sedert 1842) is door de twee reizigers, G. Williams, kapelaan bij de Evangelische gemeente te Jeruzalem, en zijn vriend J. Rowland, een begin gemaakt van nader onderzoek van deze landstreek. De zuidelijke grensmuur van dit bergland vormt een rechtlijnige bergrug, die zich van het oosten naar het westen uitstrekt, en wiens oostelijke en westelijke uiteinden zich tot een uitstekende hoogte verheffen; de oostelijke hoekpilaar, dicht bij de Arabah, heet Dschebel el Mukrah, terwijl de westelijke de naam draagt van Dschebel Araïf en Nakbah. De oostelijke bergwand stijgt even steil als de zuidelijke uit de Arabah op; zij is slechts met meer dalen doorsneden, welke min of meer bezwaarlijke toegangen tot het innerlijke van dit gehele gebergte opleveren.

De noordelijke zijde van het gebergte verheft zich, als een reusachtig hooggebergte met naakte rotsgevaarten, in een ontzettende wildernis omhoog en heeft, door zijn woeste, van verre zichtbare krijtmassa's, die de gloeiende zonnestralen verblindend terugkaatsen, het voorkomen van een ongenaakbaar vuurland en is de vreselijkste woestenij, daar zich hier geen spoor zelfs van plantengroei vertoont. Aan de voet van dit bolwerk strekte een breed dal, Wady Murreh genaamd, zich van het westen naar het oosten tot in de Arabah uit; het heeft een breedte van 4 tot 6 uur en verdeelt zich, bij de berg Dschebel Madurah, die zich als een gebergte op zichzelf in het midden van het dal verheft, in twee delen; het zuidelijk deel, dat een voortzetting is van het hoofddal, loopt in de Arabah uit, terwijl het andere, in noordoostelijke richting, zich door de Wady el Ghor tot de Dode zee uitstrekt. Aan de overzijde van de Wady Murreh hebben wij de zuidelijke bergwal van het Palestijnse hoogland, het oude gebergte van de Amorieten (Plateau Er Rakmah) voor ons, dat tot de Wady es Seba reikt. En dat wij in dat dal Murreh dat het gebergte van de Amorieten van het bergland van de Azazemet scheidt, de Bijbelse woestijn Zin, waarvan in Numeri. 13:22 en later meermalen sprake zijn zal, te erkennen hebben, lijdt geen twijfel. De westelijke grensmuur eindelijk van het land van de Azazemet strekt zich in een rechte lijn van het zuiden naar het noorden, van de voornoemde Araïf en Nakbah tot aan het Amorietengebergte uit. Hij bestaat in een reeks van bergen, die 300 tot 400 voet hoog zijn en waarlangs zeer vele, van het oosten naar het westen met elkaar evenwijdig lopende en alle in de El Arisch uitwaterende, riviertjes afvloeien. Door de waterrijke woestijn, die tussen dit gebergte en de beek van Egypte ligt, loopt de weg van de Sinaï naar Hebron. Volgen wij deze baan in haar noordelijkste gedeelte, van daar af, waar zij het Palestijnse hoogland bereikt, dan ontmoeten wij allereerst Ain Moilahi, een hoofdlegerplaats van de karavanen, die haar naam draagt van haar wateren; hoger op, omstreeks 10 uur van daar, is de plaats, waar Izak een put groef, die hij Rehoboth noemde (Genesis 26:22), verder volgen de ruïnes van Zepata, waarin zich niet moeilijk het Bijbelse Zephat of Horma (hoofdstuk 14:45 Richteren. 1:17) herkennen laat; eindelijk, 2« uur noordoostwaarts van hier, komt men aan het huidige Khalasa, het oude Chessalon of Chesil Jozua 15:10,30)

Van bijzonder belang is voor ons op deze plaats de eerstgenoemde bron Ain Moilahi. Dit is ongetwijfeld de bron van de levende, waar de Engel des Heeren Hagar vond, op haar vlucht voor Sara (Genesis 16:7 vv.). Op een afstand, die door een kameel in omtrent 4« uur afgelegd

wordt, ligt zuidoostwaarts van daar ene vlakte van omtrent 2 mijl lang en 1 mijl breed, in het noordoostelijk einde waarvan zich een kale rots bevindt, wier voet door een milde bron besproeid wordt. Sedert Rowlands tweede reis, die hij, niet door Williams vergezeld, van Gaza uit naar deze streek ondernam, wordt deze rots, wier bron in de volksmond nog Ain Kades heet, tegenwoordig door alle geleerden voor die gehouden, welke Mozes sloeg (hoofdstuk 20:11); de vlakte, waarin hij staat, zal alzo Kades Barnea zijn, die men vroeger veel meer oostwaarts in de Arabah, hetzij naar Ain El Weibeh zo als Robinson doet, of, met von Raumer, meer noordelijk naar de kanten van Ain El Hasb gelegen achtte. Dat de vlakte Kades deels tot de woestijn Paran (Et Tih), deels tot de woestijn Zin (Wady Murreh) gerekend werd (hoofdstuk 13:26; 20:1; 27:14; 33:36; 34:3 vv.), heeft zijn grond in de natuur van het land, daar de bergwal, die de woestijn Et Tih van de Wady Murreh scheidt, niet zeer hoog is en die overigens met deze hetzelfde karakter vertoont.

De plaats nu, waar de kinderen van Israël van de noordelijke richting, welke zij tot hiertoe gevolgd waren zich naar het oosten wendden, om te Kades te komen is waarschijnlijk de Wady Retemat, welke Wady dan zal te verstaan zijn onder het Rithma, dat hoofdstuk 33:18 als de naaste rustplaats op de weg naar Hazerôth vermeld wordt. Op de aangehaalde plaats staat dit Rithma, (zo genoemd, wegens de vele Retem- of bremstruiken, die daar groeiden, 1 Kon.19:4) juist in plaats van Kades; hetgeen opzettelijk, om misverstand en verwarring te voorkomen, nu nog niet maar eerst in Nu 33.36 vv. genoemd wordt, als de Israëlieten, na hun 38-jarig verblijf in de woestijn Paran, ten tweeden male te Kades komen, en nu van daar het beloofde land tegemoet gaan (zie Nu 20.13). De in Vs. 19 tot 36 genoemde rustplaatsen zullen daarom die zijn, welke zij gedurende de 38 jaar betrokken hebben.

HOOFDSTUK 13.

DE VERSPIEDERS VAN HET LAND KANAÄN.

En de HEERE sprak tot Mozes, die, als de kinderen van Israël tot hem kwamen, en zeiden: laat ons mannen voor ons uitzenden, om het land te verspieden en ons te berichten, langs welke weg wij het kunnen binnentrekken, en hoedanigde steden zijn, waar wij komen zullen (Deuteronomium. 1:22) niet wist, of hij zo'n begeerte al dan niet mocht inwilligen, zeggende:

Zend u mannen uit, die het land Kanaän verspieden, dat Ik de kinderen van Israël geven zal; van elke stam van zijn vaderen zult gij een man zenden, zijnde ieder een overste van een van de geslachten of families onder hen.

Blijkbaar wilde de Heere, met dit toegeven aan zijn begeerte, de zwakheid van het volk tegemoet komen. Voor het vast geloof was het woord van Zijn belofte aangaande het goede van het land, en de aanwezigheid van Zijn hulp en leiding volkomen voldoende; maar evenals Mozes, niettegenstaande de leiding door de wolkkolom, de aanwijzingen van Hobab niet versmaadde (Numeri. 10:29-32), zo wordt ook hier aan het volk vergund, om zich van hetgeen God reeds betreffende het land en zijn bewoners meegedeeld heeft, door tussenkomst van mensen te vergewissen. Werden er maar geloofwaardige en getrouwe mannen uitgezonden, dan kon hun tussenkomst veel bijdragen tot versterking van het zwak geloof. Op soortgelijke wijze rust op de godgeleerde wetenschap, onder toelaten van de Heere, ja met uitdrukkelijk billijken Zijnerzijds, de taak om het land van de Heilige Schrift te doorzoeken en kritiek te oefenen, dat wil zeggen: alles nauwkeurig te proeven en toe te zien, of het daarmee zo gesteld is als de in de Kerk levende Geest getuigt. Het eenvoudig gelovig gemoed heeft deze werkzaamheid van de menselijke wetenschap niet nodig; want het is ook bovendien en onmiddellijk van zijn geloof zeker; wordt zij echter door mannen als Jozua en Kaleb (Leviticus. 14:6 vv.) uitgeoefend, die de verborgenheid van het geloof in een rein geweten bewaren, zo kan haar onderzoek veel bijdragen om het geloof te sterken, te bevestigen en de bewustheid daarvan te verlevendigen. Maar het getal van de mannen van de wetenschap is helaas, grotendeels gelijk aan die tien, die onder de Israëlieten een boos geschrei over het land teweegbrachten, en de lichtgelovige, dwaze menigte geeft aan hetgeen zij zeggen zonder voorafgegaan onderzoek geloof (Vs. 26-33); vandaar de grote afval onder de Christenheid, voornamelijk onder hen, die zich de ontwikkelden noemen, die liever naar de dienstbaarheid van Egypte terug of in de woestijn sterven, dan Kanaän innemen willen (hoofdstuk 14:1-4).

Mozes dan, nadat hij zich vooraf uit de vorsten van de verschillende stammen (hoofdstuk 1:3 vv.; 7:12 vv.) geschikte personen vertegenwoordigd had, zond hen uit de woestijn van Paran, naar de mond van de HEERE; al die mannen waren hoofden van de kinderen van Israël.

En dit zijn hun namen: van de stam van Ruben, Sammua, de zoon van Saccur.

Van de stam van Simeon, Safat, de zoon van Hori.

Van de stam van Juda, Kaleb, de zoon van Jefunne.

Van de stam van Issaschar, Jigeal, de zoon van Jozef. 1)

Deze Jozef is een geheel andere dan de uit Genesis 37 vv. bekende. Er komen verschillende personen met deze naam voor: 1 Kronieken 26:2-9 Ezra 10:42 Nehemiah. 12:14 Matth.1:16; 27:57 1.16 Hand.1:23

Van de stam van Efraïm, Hoséa, de zoon van Nun (Vs. 17).

Van de stam van Benjamin, Palti, de zoon van Rafu.

Van de stam van Zebulon, Gaddiël, de zoon van Sodi.

Van de stam van Jozef voor de stam van Manasse, Gaddi, de zoon van Susi.

Van de stam van Dan, Ammiël, de zoon van Gemalli.

Van de stam van Aser, Sethur, de zoon van Michaël.

Van de stam van Nafthali, Nachbi, de zoon van Wofsi.

Van de stam van Gad, Guël, de zoon van Machi.

Dit zijn de namen van de mannen, die Mozes zond om dat land te verspieden; en Mozes noemde Hoséa, de zoon van Nun, Jozua. 1)

Reeds eerder (Exodus. 17:9 vv.) had Mozes hem, in plaats van dn algemene naam hulp, de bijzondere naam van Jehova helpt gegeven. Thans bevestigde hij hem deze naam, welks betekenis ook in deze geschiedenis weer treffend vervuld werd (Numeri. 14:8-9).

Hoséa, hulp, ontvangt vóór zijn vertrek naar Kanaän de naam Jehozua; Jozua, de Heere helpt, Jezus. Die naam bevat een belofte, een teken, een wenk voor de verspieders en het volk.

Mozes dan zond hen, om het land Kanaän te verspieden; en hij zei tot hen: trekt naar dit land heen op tegen het zuiden, d.i. trekt op naar het voor u liggend zuidelijk deel van dit land
en klimt van daar verder gaande, op het gebergte. 2)

Genesis 12:9; 20:1; 26:1. Het zuidelijke land (Hebreeuws Negeb) bevat het zuiderdeel van Kanaän in zijn gehele breedte, van het zuidelijke einde van de Dode zee en de Arabah af, tot aan de kust van de Middellandse Zee. Ten noorden strekt het zich, van de (Numeri. 34:3-5) opgegeven zuidelijke grenzen van Kanaän af, tot de Wady Scheriah in het westen en ongeveer tot Molada en Mazada aan de oostzijde uit. Dit district vormt de overgang van de woestijn tot het eigenlijke bebouwde land en draagt het karakter van de steppen, in wier zand- en heidegrond, behalve struikgewassen, vooral gras en kruiden groeien, terwijl hier en daar ook

graan verbouwd wordt. Het is alzo een landstreek, meer voor de veefokkerij dan voor de landbouw geschikt, doch waar zich reeds ten tijde van Mozes en Jozua een menigte van bewoonde plaatsen bevonden Jozua 15:21-32; 19:1-9)

Later het gebergte van Juda en van Efraïm, dat het land in zijn lengte doorlopend, als de ruggegraat daarvan kan aangemerkt worden.

En beziet het land, hoedanig het zij, en het volk, dat daarin woont, of het sterk, weerbaar en dapper zij of zwak, lafhartig en bang, of het weinig zij in getal of veel.

En hoedanig het land zij, waarin het woont, of het, wat gronds- en luchtsgesteldheid betreft, goed zij of kwaad; en hoedanig de steden zijn, waarin het woont, of zij wonen in legers, open vlekken en dorpen, of in sterkten, bemuurde en omwalde plaatsen.

Ook hoedanig het land zij, wat zijn vruchtbaarheid aangaat, of het vet zij of mager, of er dan ook veel bomen in zijn of niet; en versterkt 1) u, en neemt van de vrucht van het land, om die als proeve mee terug te brengen! Die dagen nu waren de dagen van de eerste vruchten van de wijndruiven, d.i. het einde van juli of het begin van augustus; zo was het overeenkomstig het jaargetijde, dat Mozes voor hun dienst proeven begeerde van de vruchten van het land.

Mozes bedoelt hiermee niet alleen, dat zij zich dapper en moedig zouden gedragen, maar bovenal, dat zij sterk zouden zijn in het vertrouwen op de Heere God, die het land aan de vaderen beloofd had en ervoor zorgen zou, dat zij, de kinderen van die vaderen, het erfelijk zouden bezitten.

Alzo trokken zij overeenkomstig hun zending op, 1) en verspieden het land, van de, onmiddellijk voor Kades gelegen woestijn Zin af tot het hoog noordelijk liggende Rechob, ten westen van Dan of Lais, 2) toe, waar mengaat naar Hamath. 3)

1)Hoogstwaarschijnlijk zijn zij twee aan twee het land binnen getrokken om het te verspieden.

2)Richteren. 18:28

Genesis 10:18. Van Rechob uit komt men namelijk, in noordoostelijke richting voortgaande, door het dal el Bukan, tot de stad Hamath of Epiphania in Syrië, die beneden aan de Orontes ligt.

En zij trokken vervolgens van het noorden terug en gingen op in het zuiden (Vs. 17), en kwamen tot Hebron 1) toe, op het gebergte van Juda, en daar waren Ahiman, Sesai en Talmai, kinderen van Enak, de driegeslachten van de van Arba, een nakomeling van de oorspronkelijk Semitische bevolking (zie "Ge 14.18), die de stad Hebron bezat (zie "Jozua 14.15), afstammende Enakieten, lieden van reusachtige lichaamsgrootte, evenals de Enaïm (Deuteronomium. 2:10 vv.) en de reuzen te Astharoth Karnaïm (Genesis 14:5). Hebron nu was zeven jaren gebouwd vóór Zoan in Egypte. 2)

De reis tot Hebron komt hier vooral in aanmerking, daar hetgeen zij hier verspieden, later van zeer gewichtige gevolgen voor Israël was. Zoan is het Tanis van de Grieken.

Zoan lag op de oostelijke oever van de Tanitische Nijlarm (zie Ex 5.1). Het was reeds ten tijde van Abraham in wording (Genesis 13:18; 23:2 vv.)

Bovenal wordt van deze stad in het bijzonder gewag gemaakt, omdat dicht bij haar, in de spelonk van Machpela, de aartsvaderen begraven waren. De stad vinden zij in bezit van de kinderen van Enak, en daarom vinden zij op de plaats, waar zij de grootste aanmoediging wellicht verwachten, zoals zij meenden, reden tot droeve ontmoediging.

Daarna kwamen zij tot het dal Eskol, en sneden van daar
een rank als met een tros wijndruiven van buitengewone grootte, die zij droegen met z'n tweeën 2) op een draagstok; ook van de granaatappels en van de vijgen namen zij enige proeven mee.

De heuvels van deze streek waren van beide zijden met uitnemende wijnstokken beplant. Zelfs thans nog, nu de landbouw zo zeer verwaarloosd is, worden er druiventrossen gevonden, die een gewicht hebben van 10 tot 12 pond.

Volgens Tobler vindt men nog in Palestina druiven van 8,10 à 12 pond, waarvan de bessen onze pruimen nabij komen. Volgens sommigen wordt het dal Eskol gehouden voor dat dal, dat noordelijk van Hebron zich bevindt, op de weg naar Jeruzalem.

Hieruit is af te leiden, dat de verspieders twee aan twee het land zijn doorgetrokken. Ook de Heere zond Zijn discipelen twee aan twee.

Deze plaats, die vroeger een andere naam droeg, noemde men het dal Eskol (=
Druivendal), ten gevolge van de tros, die de kinderen van Israël van daar afgesneden hadden.

Aan de overzijde van de Wady es Seba, die de vlakte er Rakmah of het Amorietengebergte ten noorden begrenst (zie Nu 12.16), verheft zich het gebergte van Juda, dat zijn grootste hoogte bereikt bij de stad Hebron, die ongeveer 2800 voet boven de oppervlakte van de zee ligt, en zich vervolgens over Bethlehem en Jeruzalem naar het noorden uitstrekt en in het gebergte van Efraïm overgaat. Aan zijn westelijke afhelling ligt een heuvelachtig landschap, dat langzamerhand naar de zeekant vlakker wordt. Aan de oostzijde strekt zich tussen het gebergte en de Dode zee een woestijnvlakte uit, die de woestijn van Juda heet en 7 à 8 mijl breed is. In de woestijn van Juda onderscheidt men 1e. de woestijn Maon (1 Samuel 23:24), 2e. de woestijn Siph (1 Samuel 23:14), 3e. de woestijn Engedi (1 Samuel 24:2), 4e. de woestijn Thekoa (2 Kron.20:20). Deze vlakte is met vuur- en keistenen bezaaid of met kale kalkrotsen bedekt, waarom zij niet ter bebouwing geschikt is; haar westelijke gedeelten evenwel leveren naar de kant van het gebergte, grote weidevelden met kruiderijen op, terwijl het oostelijke deel, naar de zeekant, al meer en meer het voorkomen van een eigenlijke woestijn aanneemt en eindelijk een zeer ruwe, rotsachtige en van vele spelonken doorsneden landstreek wordt. Gaan we naar het gebergte terug, dat ongeveer 18 uur lang en gemiddeld 4

uur breed is, zijn oppervlakte biedt ons een afwisseling aan van gewelfde vlakten, steile toppen en lange ruggen. Door de Wady el Khalil, die tussen Hebron en Bethlehem begint, wordt het gebergte van het noorden naar het zuiden, met aanmerkelijke diepte doorsneden en in tweeën gedeeld.

Het westelijke deel stijgt van het zuiden op, tot een hoog bolwerk en daalt met scherp afgebroken wanden, die op een onafgebroken muur lijken, naar het langs zijn voet voortlopende en met struiken begroeide heuvelland af; meer noordwaarts echter, van Bethlehem tot het gebergte Efraïm is deze westerrand niet meer zo vast aaneen gesloten als tevoren, maar verspreidt de beek Sorek, evenals een boom met uitgebreide kroon, haar takken tot aan de waterscheiding van het gebergte en vormt met de tot haar behorende Wady's onderscheiden openingen, waardoor het hoogland, waarop Jeruzalem ligt, volkomen toegankelijk wordt. Een soortgelijk karakter heeft vervolgens de oostelijke helft van Juda's gebergte, waarvan een menigte Wady's zich naar de Dode Zee uitstrekken. De rug van de vlakte zelf met de tussengelegen gronden is met zaadvelden bedekt en met olijvengaarden beplant en vooral ook rijk aan wijnbergen en wijngaarden. Dit geldt in het bijzonder van de streek rondom Hebron, die nog de voortreffelijkste granaatappels, vijgen en druiven oplevert. De druiven zijn in grootte ongeveer gelijk aan onze kleine pruimen en, zoals reeds gezegd is, worden er nog trossen gevonden van 10 à 12 pond zwaar. Wat het dal Eskol betreft, het Hebreeuwse woord nachal (dal) betekent ook wel een beek, vooral een beek, die in het voor- en najaar door de regen en door de sneeuw, die op de bergen ontdooit, vol, maar in de zomer, bij de zonnehitte, droog, en alzo een Wady is (zie De 8.10); maar de eerste betekenis van nachal is dal, en deze betekenis moet hier worden behouden, omdat de, bij Askalon uitlopende Wady Simsin, de enige, die onder de naam van de beek Eskol zou kunnen verstaan worden, met zijn takken niet door de westrand van het gebergte Juda heen tot in de nabijheid van Hebron komt, maar zich uitstrekt tot de heuvels, die deze westrand bezomen.

Daarna keerden zij terug van het verspieden van het land, ten einde van veertig dagen, en dus, te rekenen naar hun vertrek (Vs. 21), omstreeks het einde van september.

En zij gingen heen, en kwamen tot Mozes en tot Aäron, en tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël, in de woestijn van Paran, naar Kades, en brachten bericht uit aan hen, en aan de gehele vergadering, en lieten hun de meegebrachte vrucht van het land zien.

En zij vertelden hem en zeiden: wij zijn gekomen tot dat land, waarheen gij ons gezonden hebt; en voorwaar het is, zoals de Heere gezegd heeft, van melk en honing overvloeiende, 1) en dit is zijn vrucht. 2)

Ook: zie Ex 3.17.

De Heere had hen een land beloofd, vloeiende van melk en honing, en de ontrouwe verspieders zelf moesten bekennen, dat het land zodanig was. Uit de mond van de tegenstanders zelf zal de Heere dus verheerlijkt en de waarheid van zijn beloften erkend worden.

Behalve1) dat het een sterk volk is, dat in dat land woont, en de steden zijn vast en zeer groot; en ook hebben wij daar kinderen van Enak, mensen van ontzettende grootte en sterkte, gezien, waardoor het ons bijkans onmogelijk voorkomt dit land te veroveren.

Of: Maar het volk is sterk.

De Amelekieten, waarmee wij reeds te Rafidim zo'n zware strijd te doorstaan hadden (Exodus. 17:8 vv.), wonen in het land en wel in de delen van het zuiden, en zullen ons dus zeker de pas zoeken af te snijden (Genesis 14:7), maar de Hethieten en de Jebusieten en de Amorieten a) wonen verder landinwaarts op het gebergte
en de Kanaänieten wonen aan de grote of Middellandse Zee en aan de oever van de Jordaan. 2) Gij ziet dus, wij hebben met even krachtige en wel versterkte, als talrijkevolksstammen te doen, als wij dat land willen innemen.

Genesis 10:15 vv.; 15:20 vv.

Later het gebergte van Juda en het gebergte van Efraïm genoemd.

Alzo in de vlakten aan de west- en aan de oostzijde van het gebergte (Genesis 13:7)

Toen stilde Kaleb, 1) die het eerst van de twee, welke (hoofdstuk 14:6) van een andere mening waren, het woord opvatte, het volk, dat voor Mozes vergaderd was en door deze berichten in beweging gebrachtzich reeds oproerig begon aan te stellen (hoofdstuk 14:2 vv.), en zei, nadat hij zich door een vriendelijk woord gehoor verworven had: laat ons vrijmoedig optrekken, en dat land erfelijk gaan bezitten: want wij zullen dat, in weerwil van alle moeilijkheden, voorzeker overweldigen, 2) door de almachtige hulp van die God, die ons vroeger de Amalekieten reeds eenmaal overwinnen deed (Exodus. 17:8 vv.), en die ons Zijn bijstand tegen de Hethieten, Jebusieten en alle volken van Kanaän reeds zo dikwijls heeft toegezegd.

Kaleb betekent kloekmoedig, en hij was kloekmoedig, en wilde het volk evenzo maken, als hij zelf was. Dat Kaleb het woord opneemt, had zijn bijzondere reden. Allerreerst was hij uit de stam van Juda, de stam, die vooruitging, als het leger optrok. In de tweede plaats nam hij, en niet Jozua, het woord op, omdat Jozua in nauwe betrekking tot Mozes stond en men hem van partijdigheid had kunnen verdenken. Bovenal sprak door Kaleb het geloof, dat zich op hoop tegen hoop vasthoudt aan de beloften van de Heere.

De hinderpalen, die op de weg van zaligheid liggen, verdwijnen voor een oprecht geloof, hetgeen levendig en werkzaam is, omtrent de macht en de belofte van God. Alle dingen zijn mogelijk voor hem, die gelooft, mits, dat het geloof in God waarheid en trouw ten grondslag heeft.

Maar de tien mannen, die met hem en met Jozua opgetrokken waren, zeiden: wij zullen tot dat volk niet kunnen optrekken, want het is sterker dan wij. 1)

Het ongeloof moge juiste berichten brengen, het maakt onjuiste gevolgtrekkingen, omdat het God buiten rekening laat.

Alzo brachten zij, door hetgeen zij verder spraken, om Kalebs woord krachteloos te maken, een kwaad gerucht voort van het land, dat zij verspied hadden, met groteoverdrijving van de bestaande zwarigheden, aan de kinderen van Israël, zeggende: Dat land, waardoor wij gegaan zijn om het te verspieden, is een land, dat zijn inwoners verteert;
en hoe zou het mogelijk zijn, dat dit land door ons veroverd werd, want al het volk, dat wij in het midden hiervan gezien hebben, zijn mannen van grote lengte.

Over de betekenis van deze woorden zijn de meningen, ook van gelovige uitleggers, verschillend. Calvijn zegt, het betekent, dat de mensen zich door voortdurende arbeid verzwakken, als zij de grond bebouwen, en dat door de ruwheid van het klimaat de cultuur moeilijk en lastig is, met vele bezwaren gepaard. Keil, Roozemuller e.a. verklaren het aldus: dat vanwege de vruchtbaarheid van het land er gedurig strijd om is, zodat de inwoners, ten gevolge van de oorlog, het verlies van mensenlevens te betreuren hebben. Ook zijn er, die menen, dat er een grote sterfte onder de bewoners heerste, toen de verspieders het land doorgingen, welke plaag diende, opdat straks de inneming van Kanaän des te gemakkelijker zou gaan. Wij verenigen ons met de mening van Keil e.a., omdat de opvatting van Calvijn o.i. niet past bij de beschrijving, die de verspieders geven van de kracht en de sterkte van het volk.

Wij hebben ook daar, zoals we u reeds zeiden, behalve het slag van mensen, dat er over het algemeen groot is, de reuzen gezien, niet ongelijk aan de geweldigen of tyrannen vóór de zondvloed (Genesis 6:4), en 1) dekinderen van Enak, die wel afstammelingen zijn mogen van de reuzen van de oudste tijden; en wij waren, in vergelijking met hen, zo klein en nietig, als sprinkhanen 2) van de kleinste soort, in vergelijking met een gewoon mens zijn, zo klein en nietig waren wij, in onze eigen ogen; alzo waren wij ook in hun ogen, want zij zagen met verachting opons neer, evenals men in het voorbijgaan op een sprinkhaan ziet, waarop men verder geen acht meer geeft.

Het woordje en staat in de grondtekst niet. De vertaling is deze: Aldaar hebben wij ook de reuzen gezien, kinderen van Enak, afstammelingen van de reuzen. Met de reuzen worden hier bedoeld, de mannen van naam uit de tijden vóór de zondvloed. Enak is geen persoonsnaam, maar een geslachtsnaam.

De Hagab (zie Le 11.22). Zo is helaas de wijze van doen bij het ongeloof; het ziet meer op de strijd dan op de te behalen ereprijs, meer op onze zwakheid dan op de beloften, de barmhartigheid en het alvermogen van de Heere; het maakt alles groot, alleen God niet; het ziet op de bezwaren en niet op de bondgenoten, en wordt daardoor zelf te schande, terwijl het anderen mede ten verderve sleept.

Het ongeloof maakt de vijanden al te groot en maakt God klein; de vleselijke overmoed maakt de vijanden klein en stelt eigen kracht in de plaats van God; het geloof laat de vijanden en de hinderpalen zijn, zoals ze zijn, maar huldigt ook God zoals Hij is.

HOOFDSTUK 14.

HET MORRENDE VOLK WORDT GESLAGEN.

Vs. 1-38. Het volk, door het bericht van de verspieders in grote beweging gebracht, weent en klaagt de volgende nacht in volslagen troosteloosheid en staat de volgende dag openlijk tegen Mozes en Aäron op. Het wil een leider aan zijn hoofd stellen en naar Egypte terugkeren. Mozes en Aäron werpen zich, terwijl het volk aan het muiten is, voor de Heere ter aarde neer; Jozua en Kaleb trachten de ontstoken gemoederen tot bezinning te brengen, maar prikkelen hen daarmee slechts des te meer tot openlijke woede en lopen gevaar van gestenigd te worden. Daar openbaart zich, ten aanschouwe van het gehele volk, de heerlijkheid van de Heere in de tabernakel. Israël zal, ten straf op zijn halsstarrig ongeloof met pestilentie geslagen en van de aardbodem verdelgd worden. Mozes treedt echter met zijn voorbede tussenbeide en verkrijgt van de Heere, dat dit strafgericht afgewend wordt; daar intussen de maat van het ongeloof van het volk is vol geworden, zal geen van hen, die 20 jaar en ouder zijn, het beloofde land zien, maar eerst als er 40 jaar na de uittocht uit Egypte zullen verstreken zijn, zal, na hun afsterven, het jonger geslacht dat land beërven. Ten bewijze, hoe ernstig deze bedreiging gemeend is, worden, met uitzondering van de twee, in wie een andere geest is, de verspieders wier ongeloof het ongeloof van het volk had gaande gemaakt, door een plotselinge dood neergeveld.

Toen zij zulke kwade berichten gehoord hadden, en deze, hoe duidelijk ze ook als leugenachtige overdrijving te onderkennen waren, evenwel aannamen, verhief zich de gehele vergadering tot een onrustige beweging, en zij hieven met luid geklag hun stem op, en het volk weende in deze gehele nacht.

En al de kinderen van Israël mopperden tegen Mozes en tegen Aäron, die hen trachtten te troosten en gerust te stellen (Deuteronomium. 1:29-31) en de gehele vergadering zei tot hen: Och, of wij in Egypte gestorvenwaren, of, och of wij in deze woestijn gestorven waren, dan toch waren wij van al die noden en gevaren vrij, die ons nu te wachten staan!

En waarom brengt ons de HEERE naar dat land, dat wij toch nooit kunnen innemen, maar slechts met dit gevolg kunnen aanvallen, dat wij door het zwaard vallen, en onze vrouwen en onze kinderen de vijanden tot roof worden? Zou het ons niet goed zijn naar Egypte terug te keren, waar het ons anders ook wel kwalijk ging, maar waar we tenminste het leven nog kon houden?

En zij zeiden, daar zo’n terugkeer hun inderdaad het beste toescheen, de een tot de ander: laat ons, in de plaats van deze Mozes, die ons slechts tot de onderganguitgeleid heeft een hoofd opwerpen en terugkeren naar Egypte. 1)

Wel blijkt hieruit de diep ongelovige toestand van het volk, maar ook hun grote onbezonnenheid. Want, wie zou hun de weg wijzen naar Egypte? Van waar zouden zij

voedsel krijgen, daar God hen dan wel niet met manna uit de hemel zou voorzien? Het ongeloof aan de trouw en macht van de Heere had hen bijna buiten zinnen gemaakt.

Toen vielen Mozes en Aäron, 1) daar zij zagen dat hun woorden bij de opgeruide menigte volstrekt geen invloed hadden (Deuteronomium. 1:32 vv.), op hun aangezichten, voor het aangezicht van de gehele gemeente van de vergadering van de kinderen van Israël, en smeekten insprakeloze smart tot de Heere, dat Hij in deze grote nood zelf tussenbeide komen en het hart van het volk tot andere gedachten brengen wilde.

Bij zo grote verharding bleef niets anders over, dan hun wens bij God bekend te maken. Zo echter, dat het gebed in het openbaar, voor aller oog, werd opgezonden, opdat hun gemoederen vertederd zouden worden.

Mozes en Aäron baden hen, of liever God zelf bad hen, door deze Zijn gezanten, om zich met God te laten verzoenen.

Israël wilde wel Kanaän binnentrekken, maar wilde het binnentrekken zonder strijd. En de weg van God lag anders. Kanaän zou in het bezit komen van het zaad van Abraham, maar in een weg van veel strijd, waarin wel de Heere hen de overwinning zou geven, maar waarin het toch ook zou blijken, dat zonder bloed en tranen er geen rust is voor het volk des Heeren, noch op geestelijk, noch op tijdelijk gebied.

En Jozua, de zoon van Nun, Mozes' getrouwe dienaar en helper, en Kaleb, de zoon van Jefunne, zijnde van degenen, die dat land verspied hadden (hoofdstuk 13:7,9), scheurden hun kleren a) 1) van smart en ontzetting over de ellende, die de andere 10 door hun woorden hadden aangericht.

Leviticus. 10:6

De opstand baarde de godvruchtige mannen een des te groter droefheid, omdat zij veroorzaakt was door zodanige personen, die tot de bespieding van het land hen toegevoegd en daarin hun medegenoten waren geweest, en daarom achten zij zich des te meer verplicht, om alles te doen, wat zij konden, om het onweer, door hen over de gemeente van Israël gebracht, te stillen. Geen redevoering kan welbespraakter en zielroerender zijn, dan de hunne hier was.

En zij spraken tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël, zeggende: Het land, waardoor wij getrokken zijn, om het te verspieden, is een uitermate goed land, wel waardig om er alles voor te doen en te wagen.

Indien de HEERE een welgevallen aan ons heeft en ons bijstaat met Zijn alvermogende hulp, wat Hij naar Zijn beloften, ongetwijfeld ook doen zal, zo wij Hem maar niet verlaten, zo zal Hij ons in dat land brengen en zal ons dat geven;1) een land, dat van melk en honing is vloeiende.

Tegenover het ongeloof van het volk, komt hier het geloof van Jozua en Kaleb helder uit. Zij wijzen op het goede van het land, maar bovenal op de trouw en almacht van de Heere. Als Israël zich overgeeft aan zijn Verbondsgod, dan zal het zeker komen in het land van de belofte. Zo ook op geestelijk gebied. Als een gelovige in kommernissen verkeert, of gevallen is, is dit niet door de kracht van de hartstocht zozeer, of door de macht van de satan, of door de verlokking van een ten verderfgaande wereld, maar door ongeloof. En evenzo, alleen is hij sterk en werkzaam door het geloof.

Alleen zijt dan tegen de HEERE niet weerspannig, en vreest gij niet het volk van dit land, als zou hun zwaard u verslinden; het zal geheel anders uitvallen; want zij zijn ons brood! d.i. wij zullen hen met zo weinig moeite ten onder brengen, ja te niet maken, als men een stuk brood opeet; zij zullen niet ons, wij zullen hen verslinden. a) Hun schaduw, 1) is nu geheel en al van hen geweken, b) en de HEERE is met ons, c) zoals Hij uitdrukkelijk betuigd heeft en in de leiding door de wolkkolom ook zichtbaar bewijst: vreest hen dan niet, ook afgezien daarvan, dat het met hun sterkte en overmacht in het geheel niet zo gesteld is als de anderen daarvan gezegd hebben (hoofdstuk 13:31 vv.).

a)hoofdstuk 22:4; 24:8 Deuteronomium. 7:16 b) Genesis 15:16 Leviticus. 18:25; 20:23, Zach.10:5 Richteren. 6:16

Hun schaduw. Onder schaduw hebben wij hier te verstaan: de bescherming van God. In die betekenis komt dit woord gedurig voor in de Heilige Schrift. Tot nog toe had God hen gespaard, omdat hun zonde nog niet volkomen was, maar nu was de tijd van de bezoeking daar en zou God ophouden, Zijn beschermende of sparende hand over hen uit te strekken.

In het Oosters spraakgebruik komt schaduw zeer dikwijls voor in de betekenis van bescherming, terwijl de hitte van de zon dan verdrukking aangeeft.

Toen zei de gehele vergadering, 1) die zich door zulke reden zo min beteugelen en tot bezonnenheid terug brengen liet, dat zij daardoor integendeel nog maar des te meer tot de woede van de vertwijfeling opgewonden werd, dat men hen met stenen stenigen zou. Maar terwijl noch het gezicht van Mozes en Aäron, zoals zij daar ter aarde gebogen lagen, noch de toespraak van de geloofwaardige mannen, Jozua en Kaleb, iets vermocht om de zinneloze gemoederen te bedaren, ziet daar de Sjechinah (Exodus. 24:17), de heerlijkheid van de HEERE verscheen, evenals vroeger (Exodus. 16:10 Leviticus. 9:23) plotseling in majestueuze glans schitterende, in de tent der samenkomst, voor het oog van al de kinderen van Israël.2)

Onder de gehele vergadering hebben wij in de eerste plaats te verstaan, de aanzienlijken, de oudsten van het volk. Daarom heeft ook dit zeggen, de kracht van gebieden.

Kaleb en Jozua wisten, dat zij voor de Heere en Zijn zaak pleiten en daarvoor uitkwamen, en daarom twijfelen zij niet, of de Heere zou voor hen en hun veiligheid zorgen. Ook werden zij in hun verwachting niet teleurgesteld, want, zodra hun leven in gevaar was, verscheen de heerlijkheid van de Heere tot redding van Zijn getrouwe dienaren, en tot uiterste verwarring

van hen, die gereed waren, hen te stenigen. Toen zij een slinkse aanmerking maakten op de Heere (Vs. 3), verscheen de Heerlijkheid van de Heere niet, zoals men had mogen verwachten, dat geschieden zou, ten einde hun godslasteringen zouden ophouden, maar toen zij Kaleb en Jozua dreigden, raakten zij als het ware de oogappel van de Heere aan, en daarop verscheen aanstonds Zijn Heerlijkheid op zo'n verbazende wijze, dat de woedende menigte van haar voornemen werd afgeschrikt. Men ziet hier de wonderbare hand van Gods voorzorg en bescherming over Zijn volk en dienaren, die voor Zijn zaak uitkomen.

En de HEERE zei uit de wolk tot Mozes, die nog voor het oog van de gehele vergadering ter aarde lag: 1) hoe lang zal mij dat volk tergen? en hoe lang zullen zij aan Mij niet geloven, in weerwil daarvan, dat Ik reeds zodikwijls beproefd heb hen tot geloof te brengen, door alle tekenen, die Ik in het midden van hen gedaan heb? 2)

In het Hebreeuws Jenaädsni, beter, zal Mijn verachten. Uit hetgeen daarop volgt: en hoe lang zullen zij aan Mij niet geloven, blijkt, dat ongeloof de bittere wortel was, waaruit dit mopperen was voortgekomen. De wortel van alle zonde is in de grond van de zaak ongeloof.

Jehova, die van mond tot mond of van aangezicht tot aangezicht met Mozes placht te spreken, als een man met zijn vriend (Numeri. 12:8 Exodus. 33:11), sprak hier wellicht op een voor Mozes alleen verstaanbare wijze en niet zó, dat Hij door het algemeen gehoord werd.

Ik zal het, daar toch alle moeite en arbeid om het tot geloof te bewegen, vruchteloos schijnt, met pest slaan, en Ik zal het verstoten, 1) of verdelgen; en Ik zal U tot een groter en sterker volk maken, dan is dit,2) om alzo aan uw kroost Mijn beloften, die Ik aan Abraham gedaan heb, in vervulling te doen treden.

In Exodus. 32:34 had de Heere gezegd: "Doch ten dage van mijn bezoeken, zo zal Ik hun zonde over hen bezoeken." Die dag van het bezoeken was nu gekomen, nu de zonde van het volk, in betrekkelijke zin, volkomen was geworden.

De Heere wilde dus Mozes beproeven, of hij steeds dezelfde genegenheid voor Israël behield, die hij voorheen in een dergelijke gelegenheid had laten blijken, door hun belangen hoger en meer te achten, dan de bevordering van zijn eigen persoon en geslacht, en het bleek, dat Mozes nog evenzo meedogende en ontfermende, en dat zijn zucht voor het behoud van een ondankbaar en weerspannig volk nu niet minder was dan tevoren, alsmede, dat het nooit in zijn gedachten zou opkomen, om voor zichzelf en zijn eigen huis een grootheid te begeren, die op de ondergang van het volk zou gegrond en opgebouwd zijn.

Ook: zie Ex 32.10.

En Mozes, ook nu weer, evenals eerder bij de Sinaï (Exodus. 32:11 vv.), als voorbidder optredende (Psalm. 106:23), zei tot de HEERE: Zo zullen het de Egyptenaars horen, als Gij dit doet; en deze zijn zeer nijdig op Uw eer en aanstonds gereed, zodra zich maar gelegenheid

aanbiedt, om U te smaden; want Gij hebt door Uw kracht dit volk uit het midden van hen doen optrekken, waardoor juist hun nijd en lasterzucht is gaande gemaakt.

En zij, die Egyptenaars, zullen zeggen tot de inwoners van dit land, dat rondom ons is, zo als de Arabieren, Filistijnen, Moabieten en de overige Kanaänieten, met wie zij veelvuldige handelsbetrekkingen hebben, die gehoord hebben, dat Gij, HEERE, in het midden van dit volk Israël zijt, en dat Gij, HEERE, oog aan oog 1) bij hen gezien wordt, en dat Uw wolk over hen staat, en a) Gij in een wolkkolom voor hun aangezicht gaat overdag en in een vuurkolom ‘s nachts.

a)Exodus. 13:21; 40:38

Oog aan oog geeft een onmiddellijke nabijheid te kennen. Wie met iemand oog aan oog staat, bevindt zich in diens onmiddellijke nabijheid. Mozes wijst hier op de innerlijke betrekking, die er bestaat tussen de Heere en het volk van Israël.

En zou Gij dan nu, zoals Gij daar dreigde, dit volk als een enkele man doden? Indien Gij dat deed, zo zouden de heidenen, als de Egyptenaars (Vs. 14) en de Arabieren en de Kanaänieten, door hen opgestookt, die Uw gerucht, het gerucht van de grote daden, die Gij in het geval van Israël deed, gehoord hebben, tot Uw oneer spreken, zeggende:

a) Omdat de HEERE, Israëls God, dit volk, dat Hij eerst door Zijn macht uitgeleid heeft, niet kon brengen in dat land, dat Hij hun gezworen had, zo heeft Hij hen, als in radeloosheid wegens het onuitvoerlijke van het begonnenwerk, geslacht in de woestijn, 1) want de heidenen, die Uw eeuwige kracht en goddelijkheid niet kennen, oordelen immers over U, evenals men over een mensenkind denkt!

Deuteronomium. 9:28

Uit Vs. 13-16 blijkt helder en klaar, dat Mozes als pleitgrond voor zijn voorbede voor het volk gebruikt, de heerlijkheid van de ere van God. Het is om de eer van God te doen, die door de Egyptenaars en de Kanaänieten zou vertreden worden, indien de Heere dit volk in zijn geheel in de woestijn liet omkomen. De eer van zijn God ligt hem nader aan het hart, dan zijn eigen belang. Het Uw Naam worde geheiligd van het alleen volmaakte gebed, vindt men hier in de woorden van de knecht van God toegepast.

Nu dan, laat toch de kracht van de HEERE groot worden,
zoals Gij, bij die grote en heerlijke openbaring, die mij eens (Exodus. 34:6 vv.) ten deel gevallen is, gesproken hebt, zeggende:

Dit ziet niet op het voorgaande, maar op het volgende. Mozes wil zeggen, dat, indien God de Israëlieten zou verdelgen, Zijn vergevende kracht, de kracht van Zijn genade, door de volken in twijfel zou worden getrokken, terwijl, wanneer Hij Israël vergeven zou, de kracht van Zijn genade juist zou verheerlijkt worden. Mozes smeekt de Heere daarom, dat Hij zich

hierin groot van kracht zou openbaren, dat Hij Zijn woord, in het volgende vers herinnerd, waar make.

a) De HEERE is lankmoedig en groot van weldadigheid, vergevende de ongerechtigheid en de overtreding, die de schuldige geenszins onschuldig houdt,
bezoekende de ongerechtigheid van de vaderen aan de kinderen, in het derde en in het vierde lid.

Exodus. 34:6 Psalm. 86:15; 103:8; 145:8 Jona 4:2 b) Ex.20:5; 34:7 Deuteronomium. 5:9

Een ontzaglijke Openbaring, die zichzelf schijnt te weerspreken: Barmhartig en de ongerechtigheid vergevende, en toch een God, die de schuldige geenszins onschuldig houdt.
in het kruis zou die strijd opgelost, die tegenspraak verzoend worden, maar zoals dat woord tot Mozes uitging, scheen het een troost, die zichzelf weersprak. En toch, dit moest ook Mozes voelen: op die barmhartigheid van God werd in die Openbaring alle nadruk gelegd. Er is bij Hem weldadigheid, er rust in zijn eeuwige ontferming, vergeving voor de schuld, vergeving voor de ongerechtigheid, vergeving voor de overtreding en de zonde!.

Mozes houdt zich aan deze openbaring van de Naam van God vast, en laat die niet los, omdat hij weet, dat God nooit Zijn eigen Wezen verloochenen kan.

Vergeef toch, overeenkomstig hetgeen Gij zelf van U getuigd hebt, de ongerechtigheid van dit volk, naar de grootte van Uw goedertierenheid, en zoals Gij ze aan dit volk, van Egypte af tot hiertoe, vergeven hebt, 1) vergeef alzo de zonde van het volk ook nu en oefen het gedreigde strafgericht niet uit.

In de tweede plaats pleit Mozes op hetgeen de Heere zelf aan Mozes en het volk openbaarde. Hij houdt de Heere bij Zijn woord, en wijst Hem op de veelvuldige verlossing, reeds geschonken.

En de HEERE, die ook nu weer verhoorde de voorbede van Zijn knecht, die in geheel Zijn huis getrouw was, (hoofdstuk 12:7) zei: Ik heb hun vergeven naar uw woord, 1) waarmee gij Mij bij Mijn eigen woordgebeden hebt, en Ik zal dus het volk niet verdelgen.

1)Uitdrukkelijk zegt de Heere, dat Hij het volk zal vergeven, naar het woord van Mozes. Mozes had gepleit voor de eer van God bij de Heere zelf, en nu geeft de Heere aan Mozes de ere, dat de vergeving naar zijn woord geschieden zou. Wel blijkt het ook hier, dat een krachtig gebed van de rechtvaardige veel vermag, al is het ook volstrekt waar, dat de Heere nooit om het gebed, maar wel op het gebed de wensen van Zijn gelovigen vervult.

Doch dit heb Ik mij voorgenomen zeker uit te voeren: zo waarachtig als Ik leef! zo zal de gehele aarde-door de wijze waarop Ik hun niet alleen Mijn grote barmhartigheid, maar ook Mijn gerechtigheid, die niemand ongestraft laat, openbaren zal- met de heerlijkheid van de HEERE vervuld worden.1)

Alzo zweert Hij, als Hij in de woestijn hen zou verdelgen, die niet geloofd hadden, nadat zij Gods heerlijkheid en tekenen hadden gezien. Gods heerlijkheid betekende daar een openbaarmaking van Zijn ijver tegen de versmaders, zijnde Hij Diegene, die zich niet laat bespotten. Evenals Hij door Zijn heerlijkheid niet kan nalaten te zoeken, alzo kan Hij de schender van Zijn Majesteit niet ongestraft laten heengaan.

Want al de mannen van twintig jaar en ouder, die gezien hebben Mijn heerlijkheid en Mijn tekenen, die Ik in Egypte en in de woestijn gedaan heb, en Mij nu tienmaal 1) verzocht hebben, en Mijn stem niet gehoorzaam zijn geweest;

Tienmaal zou hier op zichzelf als een rond getal, een volle maat, kunnen opgevat worden, zoals dit getal ook elders gebruikt wordt, om met een algemene, ronde som het denkbeeld van dikwijls, herhaaldelijk uit te drukken (zie Ge 31.7). Er zijn intussen in het geschiedverhaal tot dusverre juist tien voorvallen vermeld, waardoor Israël de Heere had verzocht. 1e. Het mopperen aan het strand van de Rode Zee (Exodus. 14:11,12); 2e. te Mara (Exodus. 15:23); 3e. in de woestijn Sinaï (Exodus. 16:2); 4e. bij het Manna (Exodus. 16:20); 5e. op dezelfde plaats (Exodus. 16:27); 6e. te Rafidim (Exodus. 17:1); 7e. aan de Horeb (Exodus. 32); 8e. te Thab-éra (Numeri. 11:1); 9e. bij de lustgraven (Numeri. 11:4 vv.); en 10e. hier bij Kades. Daarmee was de maat van de zonde dus waarlijk vol en de tijd van de genade voorbij.

Aan het einde van de tien plagen, de verlossing; aan dat van de tien verzoekingen, het gericht. Dat gericht wordt thans een tijdelijke verwerping, maar de aanneming van de natie is nu reeds aangekondigd.

Zo zij het land, dat Ik aan hun vaderen gezworen heb, zien zullen! 1) Ja, niemand van die Mij getergd hebben, en evenmin als de verspieders die Mij door ontrouwe berichten (hoofdstuk 13:32 vv.) smaad hebben aangedaan, zullen dat zien. 2)

Deze uitdrukking heeft de kracht van een gezworen ontkenning. Zij zullen het gewis niet zien!.

Niet alleen werd daarom de heerlijkheid van de Heere openbaar in het verdelgen van de weerspannigen, maar de Heere wil ook nog tonen dat Hij in de toorn het ontfermen gedachtig is. Straks zal het oordeel beperkt worden tot hen, die twintig jaar en ouder waren, toen zij uit Egypte vertrokken.

Doch aangaande Mijn knecht Kaleb, omdat een andere geest, 1) de geest, niet van ongelovige vrees en van weerstrevend wantrouwen, maar van een onverschrokken, volgzaam geloof met hem geweest is en nog is, en hijvolhard heeft Mij na te volgen, zodat hij dan ook openlijk voor zijn vertrouwen op Mij en het woord van Mijn belofte is uitgekomen (hoofdstuk 13:31; 14:7 vv.), zo zal Ik hem en met hem de even trouwe Jozua (Vs. 30), brengen tot het land, waarin hij gekomen was, 2) en zijn nakomelingen zullen het erfelijk bezitten. a)

a)Jozua. 15:13-19 Richteren. 1:9-15

Kaleb had een andere geest. De andere verspieders waren vleselijke mensen, maar Kaleb had een andere geest; in hem woonde de Heilige Geest, die Geest leidde hem, hield hem staande, vernieuwde hem. Zo is het ook met allen, die volhouden, de Heere te volgen. De Geest van God in de ziel, is een immer vloeiende stroom, een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven.

Aan Kaleb werd later juist dat gedeelte van het land ten erfdeel gegeven, waarover de 10 kwalijk gezinde verspieders zulk een geschrei hadden teweeggebracht Jozua 14:6-15).

De Amalekieten nu en de Kanaänieten, waarvan de tien verspieders zeiden: Wij kunnen tegen dat volk niet optrekken, want zij zijn ons te sterk (hoofdstuk 13:31), wonen 1) in dat dal, aan de overzijde van het thans voor Israël gelegen gebergte, en zouden u thans, nu het volk zo tegen Mij rebelleert, inderdaad te sterk zijn; gij kunt dus niet tegen hen optrekken, noch hun aanval afwachten; daarom wendt u morgen om en maakt uw reis weer terug naar de woestijn, op de weg naar de Schelfzee,
en alzo in de richting van de plaats, van waar gij gekomen zijt.

Van der Palm zet het woord wonen hier over met hebben zich neergeslagen, en acht het waarschijnlijk, dat de zuidelijkst gelegen Kanaänitische volken, en wel de strijdbaarste onder hen, bij de nadering van de Israëlieten, zich in een geduchte staat van tegenweer gesteld en de grenzen bezet hadden, om de enge doortocht langs deze kant te betwisten. Dat de Amalekieten en de Kanaänieten thans inderdaad Israël te sterk waren, is bij de aanval op eigen gezag (Vs. 45) gebleken.

Vanwege hun ongeloof, gebruikt de Heere de Amalekieten en de Kanaänieten, voor wie zij zo gevreesd hadden, om hen te verschrikken en hen terug te voeren in de barre woestijn, van waar zij gekomen waren. Zij wilden terug, zij moesten nu ook terug, tot straf voor hun zondig mopperen.

Daarna sprak de HEERE, die nu nog alleen tot Mozes (Vs. 11) gesproken had, tot Mozes en tot Aäron, zeggende, ten aanhore van al het volk, opdat dit met eigen oren verstaan zou, dat hetgeen deze beidenaankondigen zouden, Gods eigen wil en raad was:

Hoe a) lang zal Ik bij deze boze vergadering zijn en hen uitstaan, die tegen Mij zijn mopperende? Ik heb telkens en ook nu gehoord het gemopper van de kinderen van Israël, waarmee zij tegen Mij mopperend zijn, en zal nu eengeduchte straf aan hen voltrekken.

Psalm. 106:26

Zeg tot hen: a) zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE, indien Ik u zo niet doe, zoals

gij in Mijn oren gesproken hebt: ach, of wij gestorven waren in deze woestijn! (Vs.

2) a)Numeri. 26:65; 32:11

Uw a) dode lichamen zullen in deze woestijn vallen, en al uw getelden (hoofdstuk 1) naar uw gehele getal, van twintig jaar en ouder, tezamen een getal van 603.550 strijdbare mannen; gij, die tegen Mij gemopperd hebt.

Deuteronomium. 1:35 Hebr.3:17

Zo gij en uw vrouwen in dat land komt, waarover Ik Mijn hand, met eedzwering (Exodus. 6:8), opgeheven heb, dat Ik u daarin zou doen wonen! behalve Kaleb, de zoon van Jefunne, en Jozua, de zoon van Nun, die van dit Mijnbesluit zijn uitgezonderd; deze zullen het land Kanaän ingaan.

Behalve Jozua en Kaleb zijn ook de Levieten uitgezonderd. Zij behoren niet mee onder de (hoofdstuk 1) getelden, maar werden veel meer (hoofdstuk 3) afzonderlijk geteld, en hadden onder de verspieders geen vertegenwoordiger uit hun stam. Bovendien mag men aannemen, dat de stam van Levi, sedert de geschiedenis van het gouden kalf, bij welke gelegenheid hij zich zozeer onderscheidde door ijver voor de Naam des Heeren (Exodus. 32:25 vv.), steeds op de zijde van God en van zijn dienaar Mozes geweest is.

En daarentegen uw kinderen, waarvan gij zei (Vs. 3): Zij zullen ten roof worden! die zal Ik daarin brengen, en die zullen met eigen ogen zien en bekennen, 1) dat gewenste, goede, voortreffelijk land, dat gij smadelijk verworpen hebt.

Bekennen, hier in de zin van, leren kennen. Met deze woorden wil de Heere hen doen zien, dat de belofte, aan Abraham gedaan, vast was, en dat Hij, uit kracht van die belofte, zich nog uit dit boos en mopperend geslacht een overblijfsel zou behouden, dat Kanaän bevolken zou.

Maar U aangaande, gij zult, de een voor en de ander na sterven, en Uw dode lichamen 1) zullen in deze woestijn vallen, zodat er niet één van u overblijft.

Hun vaderen hadden zodanige achting voor Kanaän, dat zij begeerden, dat hun dode lichamen tot begraving daarheen gebracht mochten worden, betuigende zij dus hun vertrouwen op de belofte van de Heere, dat zij het land tot een bezitting zouden hebben, maar deze, die dat goede land verachten, en geen geloof hadden geslagen aan de belofte van de Heere, zouden de eer niet genieten, dat zij daarin begraven zouden worden, maar hun dode lichamen zouden in de woestijn worden verteerd.

En uw kinderen onder de twintig jaar zullen als herders hun vee gaan weiden 1) in deze woestijn, veertig jaar, met inbegrip van de anderhalf jaar, die sedert de uittocht uit Egypte reeds verstreken zijn, Jozua 5:10), en zij zullen in zoverre de gevolgen van uw hoereren, d.i. van uw trouweloosheid jegens Mij, met u
dragen, totdat uw dode lichamen verteerd zijn in deze woestijn.

Gaan weiden, d.i. een leven leiden als de herders, die gedurig van plaats moeten veranderen, om voedsel voor hun vee te zoeken. Het leven van Israël zou zijn, een gedurig hier- en daarheen zwerven, veertig jaar lang, totdat zij in Kanaän zouden gekomen zijn.

Israëls trouweloosheid jegens en afval van de Heere wordt hoererij genoemd, omdat Hij met dit volk in de nauwste betrekking, een betrekking als die van het huwelijk, getreden was (Exodus. 34:16)

Naar het getal van de dagen (hoofdstuk 13:26), waarin gij door de twaalf mannen dat land verspied hebt, en welk getal a) veertig dagen bedroeg, elke dag voor elk jaar, 1) zult gij, zoals gezegd is (Vs. 23), uw ongerechtigheden dragen, veertig jaar; en gij zult gewaar worden Mijn afbreking. 2)

Psalm. 95:10

Veertig dagen waren de verspieders uit geweest, veertig jaar zou de omzwerving duren. De Heere neemt elke dag uit die verspiedingstijd voor een jaar in Zijn strafbepaling. Men kan de tussenzin elke dag voor een jaar ook wel aldus uitdrukken: Voor elke dag een jaar.

Mijn afbreking. Het woord in de grondtekst geeft aan, een onttrekking, een zich verwijderen van. De Heere spreekt er hier van, wat het te zeggen zal zijn voor die mopperenden, indien zij zullen ondervinden, dat Hij zich van hen onttrokken heeft. De Engelse vertaling geeft: "Gij zult gewaar worden, de afbreking van mijn belofte.".

Ik de HEERE, de Almachtige, die alles doen kan, wat Mijn mond gesproken heeft (Job 12:16), en die als de Waarachtige zeker doe, wat Ik gezegd heb Jesaja 46:11), Ik de Heere heb gesproken: Zo Ik dit aan deze gehele boze vergadering van hen, die zichtegen Mij verzameld hebben, niet doe! 1) zij zullen in deze woestijn te niet worden en zullen daar sterven!

Dit is een eed, waarvan het tweede lid verzwegen is.

De betrekking van de 40 jaren omzwerven op die 40 dagen van het verspieden is in meer dan één opzicht van betekenis en van veel gewicht in de opvoeding van het volk. Hoe levendig moest daardoor de tegenstelling van het moedwillig versmade inwonen in het beloofde land en van het, als straf opgelegde, wonen in de woestijn hun voor ogen treden, en hoe helder moest hun daardoor de betrekking worden van oorzaak en gevolg, van zonde en straf. Elk jaar, dat van de 40 strafjaren aftelde, was een nieuwe, ernstige boetprediking, omdat het een herinnering was aan de oorzaak van de verwerking.

En die mannen, die Mozes gezonden had, om het land te verspieden, en die, teruggekomen zijnde, de gehele vergadering tegen hem hadden doen mopperen, een kwaadgerucht over dat land voortbrengende, als ware het een onoverwinnelijk land en bovendien vol doodsgevaren, zo men het al innam (hoofdstuk 13:33 vv.).

Deze mannen, die een kwaad gerucht van dat land voortgebracht hadden, a) stierven terstond door een plaag, die de wonderenverrichtende hand van God hunplotseling toebracht, voor het aangezicht van de HEERE. 1)

1 Kor.10:10 Judas 1:5

Een plaag voor het aangezicht van de Heere, d.i. door een plotselinge dood, die op een zichtbare wijze door de Heere werd toegezonden, opdat Israël het zou weten, hoe kwaad deze zaak in Zijn ogen was.

Maar Jozua, de zoon van Nun, en Kaleb, de zoon van Jefunne, bleven leven van de mannen, die heengegaan waren, om het land te verspieden, en niet alleen dat zij nu niet met de andere verspieders omkwamen, maar zij bleven ook later gespaard, terwijl allen, die boven de twintig jaar oud waren, in de woestijn bezweken (hoofdstuk 26:65).

II. Vs. 39-45. Nadat Mozes het besluit van de Heere aan het volk heeft meegedeeld, treurt het over zijn uitsluiting van het bezit van het beloofde land, dat het tevoren zo lichtzinnig versmaad had. Nu wil het Kanaän binnendringen en zich zo verwerven wat God hun ontzegd heeft. Het laat zich door Mozes' vermaningen niet weerhouden, en moet in een strijd met de Amalekieten en de Kanaänieten zijn vermetelheid met een zware nederlaag boeten.

En Mozes sprak deze, door de Heere hem opgedragen, woorden (Vs. 28-35), tot al de kinderen van Israël. Toen treurde het volk zeer, 1) doch het was niet met de droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt, maar met de droefheid van de wereld, die de dood werkt 1 Corinthiers. 7:10).

Men zou mogen vragen, hoe dat dit met de gerechtigeid bestaan kan, dat deze lieden zouden omgebracht worden, want het schijnt, dat zij berouw over deze zonde hebben gehad. Zij beleden haar en treurden daarover, zij toonden zich bereid, om spoedig naar Kanaän te vertrekken. Wij antwoorden: zij hadden wel berouw, maar geveinsd, het was verre van ware oprechte boetvaardigheid en droefheid; want straks blijkt het, dat zij God ongehoorzaam waren; want als hij vonnis gegeven had tegen hun zonde, bevelende dat zij zouden terugkeren in de woestijn van Arabië (Vs. 25), en daar veertig jaar blijven en sterven, wilden zij zich aan dat vonnis niet onderwerpen, maar in alle haast wilden zij voortgaan naar Kanaän, volgens de belofte, nochthans tegen een bijzonder gebod, ja, Mozes zelf kon deze niet weerhouden, maar dit bracht een spoedig verderf onder hen. Leert hieruit kennen, de boze natuur van het bedrieglijke hart van de mens, dat in benauwdheid wanneer de hand van God daartegen uitgestrekt is, een valse boetvaardigheid en nagebootste ootmoedigheid veinzen kan, welke menig mens in ziekte betering van het leven doet beloven, indien God hem zal laten opstaan, en nochthans zo haast als de roede voorbij is, vergeet hij de hand van de Heere, ja, zijn eigen beloften en toezeggingen, en hij valt weer terug in dezelfde kwade wegen.

En zij stonden-in plaats van, zoals de Heere gezegd had (Vs. 25), om te keren en, in de richting naar de Rode Zee, in de woestijn terug te keren-de volgende morgen vroeg op en klommen op de hoogte van de berg, het Amorietengebergte, zeggende: Ziet, hier zijn wij, en wij zullen optrekken tot de plaats, die de HEERE gezegd heeft, dat wij zouden in bezit krijgen; want wij hebben gezondigd, wij hebben verkeerd gedaan, met ons door de berichten van die tien verspieders bevreesd te laten maken. Nu willen wij ons ongelijk, door des te meer betoon van moed, weer goed maken!

Dit is de oppervlakkigheid van de oude mens, die, als hij bij zijn zonde bepaald wordt, in plaats van behoorlijk over haar na te denken en bij haar bittere wortel haar aan te vatten, die zonde slechts voor iets toevalligs aanziet en dus, hoewel eigenlijk in dezelfde toestand blijvende volharden, haar aanstonds in eigen kracht wil gaan verbeteren.

Genesis 28:6-9; 1 Samuel. 13:15-14:48

Maar Mozes zei, toen zij zich opmaakten om op het voor hen liggende gebergte te klimmen:a) waarom overtreedt gij alzo het bevel van de HEERE? Overtreedt nu het bevel van de Heere niet; want dat zal geen voorspoed hebben.

Deuteronomium. 1:41

Wie niet op de belofte vertrouwt, vreest ook de bedreiging niet; het ongeloof openbaart zich zowel in het overschatten als in het geringschatten van onze kracht.

Trekt niet op, want de HEERE zal in het midden van u niet zijn; trekt dan niet op, opdat gij niet geslagen wordt voor het aangezicht van uw vijanden, en dan klagen moet: heeft niet al dit kwaad mij getroffen, omdat God niet metmij is! (Deuteronomium. 31:17).

Want de Amalekieten en de Kanaänieten zijn daar op de hoogte van de berg voor uw aangezicht en gij zult door hen ontvangen worden en door het zwaard vallen; want, omdat gij u afgekeerd hebt van de HEERE, zo zal de HEERE, zonder wiegij geenszins overwinnen zult, met u niet zijn!

Nochthans poogden zij vermetel om op de hoogte van de berg te kilmmen; 1) maar de Ark van het Verbond van de HEERE, waarop de wolk, het teken van Zijn aanwezigheid rustte en Mozes, anders hun wettige aanvoerder, maar diegeen deel aan hun overtreden van Gods bevel hebben wilde, scheidden niet uit het midden van het leger, maar bleven beneden, in de woestijn Paran bij Kades.

Hadden zij vroeger door ongeloof aan de macht van de goddelijke belofte, geweigerd de strijd met de Kanaänieten te ondernemen, zo willen zij nu, door ongeloof aan de eis van het goddelijk gericht, in eigen kracht, zonder bijstand van God, deze strijd wagen, en de vroegere zonde van ongelovige vrees, door de nieuwe van vermetel zelfvertrouwen overwinnen.

Wij zoeken het verbodene en begeren altijd wat ons geweigerd is.

Nochthans poogden zij vermetel om op de hoogte van de berg te kilmmen; 1) maar de Ark van het Verbond van de HEERE, waarop de wolk, het teken van Zijn aanwezigheid rustte en Mozes, anders hun wettige aanvoerder, maar diegeen deel aan hun overtreden van Gods bevel hebben wilde, scheidden niet uit het midden van het leger, maar bleven beneden, in de woestijn Paran bij Kades.

Hadden zij vroeger door ongeloof aan de macht van de goddelijke belofte, geweigerd de strijd met de Kanaänieten te ondernemen, zo willen zij nu, door ongeloof aan de eis van het goddelijk gericht, in eigen kracht, zonder bijstand van God, deze strijd wagen, en de vroegere zonde van ongelovige vrees, door de nieuwe van vermetel zelfvertrouwen overwinnen.

Wij zoeken het verbodene en begeren altijd wat ons geweigerd is.

Toen kwamen, nog voordat de Israëlieten de hoogte van de berg beklommen hadden, daarvan af de Amalekieten en de Kanaänieten, die in en op de helling van dat gebergte woonden, en sloegen hen, die zo stout geroemd hadden (Vs. 40): Hier zijn wij en wij zullen optrekken tot de plaats, die de Heere gezegd heeft! en verwierpen hen, verjoegen, versloegen en wierpen hen door elkaar, langs de westelijke afhelling van de berg, tot Horma toe. 1)

Deze plaats heette toen nog Zefat. Zij ontving 38 jaar later (Numeri. 21:3) de naam Horma (plaats van de ban). Van hier vluchten de ontkomenen, die nu niet verder vervolgd werden, naar de legerplaats bij Kades. Hier bleven zij nu nog jaar en dag (Deuteronomium. 1:46). Wel had de Heere bevolen (Vs. 25), dat de kinderen van Israël, reeds daags na het over hen uitgesproken vonnis van de verwerping, in de woestijn naar de kant van de Schelfzee zouden terugkeren; daar echter de reden tot dat spoedige vertrek, namelijk het gevaar, dat van de zijde van de Amalekieten en Kanaänieten dreigde, verviel, doordat Israël het gevaar moedwillig en vermetel getart had, en de vijanden na hun overwinning en na de vervolging tot Horma toe te hebben voortgezet, weer naar hun haardsteden teruggekeerd waren, kon Israëls vertrek nu ook later plaatsvinden, indien het maar eenmaal plaats had. Onder de veranderde omstandigheden was thans een langer verblijf te Kades veel meer heilzaam; daar de Heere zijn volk eerst nog onder een bijzondere tucht nemen moest, voordat Hij het weer de woestijn kon laten ingaan. Vóór alles moest Israël leren, zich onder Zijn machtige hand te vernederen; en het volk leerde dit, als zij, na de geleden nederlaag, met wenen zochten te verkrijgen, wat zij tevoren met eigen macht dachten te bemachtigen, en Hij hun stem evenwel niet verhoorde (Deuteronomium. 1:45). Daar zij zich nu schikten naar Zijn wil, en van de verovering van Kanaän voor het tegenwoordige geslacht afzagen, moest de Heere hen voorts bereiden op de tijd, dat zij, de een voor en de ander na, in de woestijn zouden wegsterven; en Hij bereidt hen daarop: door in het volgende hoofdstuk de, reeds bij de Sinaï voltooide wetgeving, in enige bijzonderheden aan te vullen of nader te bepalen, en hierbij hun blik bepaaldelijk naar het beloofde land te richten. Hierin ontvangen zij een goddelijke waarborg, dat hun verwerping geen volstrekte maar een tijdelijke was, dat zij namelijk alleen het bezit van het land Kanaän, maar geenszins de Verbondsbetrekking zelf betrof, alsook dat hetgeen de vaderen onherroepelijk moest ontzegd blijven, eenmaal gewis de kinderen zou ten deel worden, zodat, zoals de kinderen thans, omwille van de vaderen, als herders in de woestijn moesten omzwerven, (Vs. 33) alzo ook de vaderen, omwille van de kinderen, in hoop welgemoed en daarmee in hun droefenis geduldig zijn konden. Wij zien, uit de samenhang van het volgende hoofdstuk met het huidige, hoe ook met betrekking tot het Woord van God van toepassing is, wat Psalm. 104:24 van de werken van de schepping gezegd wordt: "Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt!" Ja ook de Schrift is vol van Zijn goedheid; wij mogen ons slechts niet verstouten, tegenover haar de meester te willen spelen en met onze armzalige en

kortzichtige gedachten haar te bekritiseren, maar wij moeten met onze geest proberen af te dalen in haar diepten, en haar leergierige discipelen worden.

HOOFDSTUK 15.

ENIGE WETTEN NADER AANGEVULD OF NADER OMSCHREVEN EN DE ONTHEILIGING VAN DE SABBAT GESTRAFT.

Vs. 1-31. Hier volgen enige bijzonderheden ter aanvulling van de op Sinaï gegeven wet. De eerste betreft de vereniging van de spijs- en drankoffers met de brand- en slachtoffers (Vs. 1-16); de tweede een heffing van het brood, dat de Israëlieten in het land Kanaän zullen eten (Vs. 17-21); de derde geeft bepalingen omtrent zondoffers, waarbij men vergiffenis verkrijgt, voor het geval iemand uit onwetendheid een van de goddelijke geboden nagelaten heeft. Deze verordeningen staan juist hier op haar plaats, waar Israël zich, onder de opgelegde straf, gebogen heeft en de Heere door voorschriften, die geheel en al op het inwonen in Kanaän berekend zijn, betuigen wil dat Hij niet altoos twisten en Zijn toorn behouden, maar het volk zeker te Zijner tijd naar het beloofde land brengen zal; opdat het, in de huidige zeer treurige omstandigheden, vertroost en opgebeurd wordt, door de hoop op de zoveel vrolijker en van genade getuigende toekomst, die het navolgende geslacht beschoren is.

Daarna sprak de HEERE tot Mozes, 1) zeggende:

Hoofddoel van deze wet is, dat, zowel bij de wettig voorgeschreven, als bij de vrijwillig gebrachte offeranden, de evenredigheid wordt in acht genomen.

Met deze nadere bepaling van de wetten, reeds vroeger gegeven, wil de Heere ongetwijfeld Israël ook bij de belofte vasthouden, dat het in Kanaän erfelijk en zeker wonen zal. Te midden van de beproevingen, die het volk overkomen vanwege hun zonden, zijn deze wetten als het ware druppels uit de stroom van Gods barmhartigheid.

Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: Wanneer gij gekomen zult zijn in het land van uw woningen, dat Ik u geven zal;

En gij een bloedig vuuroffer voor de HEERE zult doen, hetzij een brandoffer (Leviticus. 1) of een slachtoffer (Leviticus. 3), en wel ook voor het geval, dat dit brand- of slachtoffer een offer is, dat gij bestemde om het af te zonderen alsgave van een gelofte, of dat het uit een vrijwillig offer bestaat (Leviticus. 7:11-21), of wanneer heteen brand- of slachtoffer is, dat gij in uw gezette hoogtijden, waarvan Ik, (Leviticus 23:37,38) gesproken heb, ten altaar brengt, om voor de HEERE een liefelijke reuk te maken van runderen of van klein vee;

Zo zal hij, die zijn offerande voor de HEERE offert, een daarbij behorend spijsoffer offeren van een tiende 1) meelbloem, gemengd met een vierendeel van een hin2) olijfolie;

Een tiende deel van een efa of homer (zie Ex 16.36)

Ook: zie Ex 29.40.

En wat betreft de wijn ten drankoffer, dat wederom bij het spijsoffer behoort, eveneens een vierendeel van een hin, zult gij bereiden tot een brandoffer of in hetalgemeen tot een slachtoffer, hetzij dan een lofoffer of een offer, dat uit kracht van een gelofte, of dat vrijwillig gebracht wordt, zodanig spijs- en drankoffer zult gij adan brengen, wanneer het dienen moet tot een offerande, die uit een lam bestaat.

Of voor het geval, dat gij niet slechts een lam, maar een ram, dat een kostbaarder dier is ten brand- of ten slachtoffer brengt, zo zult gij een spijsoffer bereiden van twee tienden meelbloem, gemengd met olie, en wel met olieten bedrage van een derde deel van een hin;

En wijn ten drankoffer, bij dat spijsoffer, eveneens een derde deel van een hin zult gij offeren, opdat dit, evenals het brand- of slachtoffer zelf, zijn moge tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

Hetzelfde vinden wij bij de heidenen. Plinius (XXX: 5) zegt, dat zonder deze mola salsa (gezouten offerkoeken) geen slachtoffer voor volkomen gehouden werd. Homerus (II. I: 459) zegt: "zij brachten koeken" en (462): "hij goot daarop rode wijn."

En wanneer gij een jong rund, en alzo de kostbaarste soort van offerdieren, zult bereiden tot een brandoffer of tot een slachtoffer, dat bestemd is om het als gave van een gelofte af te zonderen, of dat gij anders als een lofofferof als een vrijwillige gave ten dankoffer brengt aan de HEERE;

En wanneer gij een jong rund, en alzo de kostbaarste soort van offerdieren, zult bereiden tot een brandoffer of tot een slachtoffer, dat bestemd is om het als gave van een gelofte af te zonderen, of dat gij anders als een lofofferof als een vrijwillige gave ten dankoffer brengt aan de HEERE;

Zo zal hij, die dat brand- of slachtoffer brengt, tot een jong rund, overeenkomstig de waarde van dit offerdier, offeren een spijsoffer van drie tienden meelbloem, gemengd met olie, ter mate van de helft van een hin.

En aangaande de wijn, die zult gij daarbij offeren ten drankoffer, naar de maat van de helft van een hin, opdat uw brand- of slachtoffer, in vereniging met dit spijs- en drankoffer, zo zij tot een vuuroffer van liefelijke reuk voor de HEERE.

Alzo, als hier ter zake van het bij te voegen spijs- en drankoffer bepaald is, zal gedaan worden met de een (elke) os, of met de ene ram, of met het klein vee, van de lammeren, of van de geiten: 1)

Als uw brand- of slachtoffer slechts uit één rund, één ram, één lam (hetzij dit een schaap of een geit zij) bestaat. Maar bestaat het uit twee, drie of meer runderen, rammen of lammeren, dan moet gij ook twee, drie of meer, daaraan beantwoordende spijs- en drankoffers daarbij voegen.

Naar het getal dus, van brand- of slachtofferdieren, dat gij bereiden zult, zult gij alzo doen met elk van die offerdieren naar hun getal, dat gij aan elk zijn spijs- en drankoffer toevoegt en dus evenveel spijs- en drankoffers als offerdieren brengt.

Elke inwoner onder u zal deze dingen zo doen, offerende een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

Wanneer ook een vreemdeling, 1) een zekere tijd, bij u als vreemdeling verkeert, of als een, die in het midden van u is, met zijn gezin en voorgoed zich in uw geslachten gevestigd heeft, 2) en hij een vuuroffer zal bereiden tot een liefelijke reuk voor de HEERE; zoals gij zult doen, alzo zal hij ook doen.

Ook: zie Le 25.49.

Ook: zie Le 17.9.

Onder vreemdelingen verstaat Hij niet iedereen, naar hen, die afkomstig uit de heidense volken, de dienst van God hadden aangenomen, en alzo opgenomen waren in de schoot van de Kerk. Want vreemdelingen, die de voorhuid nog hadden, hun onreinheid verbood hen deel te nemen aan de wettische eredienst. Verder, waarom wilde God een en dezelfde regel bewaren? Ik acht, dat er twee oorzaken voor zijn: dat de vreemdelingen, die pas waren opgenomen, met des te meer ijver de oefeningen tot de godzaligheid zouden beijveren, wanneer zij zagen, dat zij op gelijke voet met de kinderen van Abraham werden gesteld; vervolgens, om te voorkomen, dat er verkeerde bijvoegsels zouden insluipen, wat wel geschieden zou, indien er onderscheid werd gemaakt. Daarom opdat de zuiverheid van de dienst van God niet langzamerhand door verkeerde naijver bedorven zou worden, werd de deur gesloten voor verschil, welke de mens hierheen en daarheen pleegt heen te trekken.

Gij gemeente, hetzij voor u a) en voor de vreemdeling, die als vreemdeling bij u verkeert
één instelling, een instelling, voor beide gelijk geldend; dit is bepaald tot een eeuwige instelling bij uw geslachten, dit namelijk: zoals gij, alzo zal ook de vreemdeling, ingodsdienstig of gemeentelijk opzicht, voor het aangezicht van de HEERE zijn, zodat de vreemdeling zich te gedragen heeft naar dezelfde voorschriften en zich volstrekt geen bijzondere vrijheden veroorloven mag.

a)Exodus. 12:49 Numeri. 9:14

De LXX vertaalt: de Jodengenoten, die met u verenigd zijn.

Eén wet en één recht zal voor u geldend zijn en voor de vreemdeling, die bij u als vreemdeling verkeert.

In de vroeger beschreven offerwet was van het spijs- en drankoffer slechts meer terloops en bij gelegenheid sprake, wat tenminste de verhouding van zijn hoeveelheid tot het bloedig offer, waarbij het behoort, aangaat. Zo lang Israël zich nog in de woestijn bevond, waar het

nog geen vruchten van het land oogstte, kon het ook geen eigenlijke spijs- en drankoffers brengen. Bij het uitvaardigen nu van de tegenwoordige bepalingen, merkt de Heere Zijn volk aan als reeds in het heilige Land gekomen, ofschoon er vóór diens werkelijke verovering nog omtrent 37 jaar verlopen moeten; de Heere doet dit in Zijn vriendelijkheid en goedertierenheid. Hij heeft hun stem niet verhoord, toen zij tot Hem weenden; het stond onherroepelijk vast, dat het huidig geslacht van Kanaän zou zijn uitgesloten; evenwel is hun wenen niet tevergeefs geweest; wat Hij hun hier zeggen laat, is zoveel als wat Hij spreekt door de profeet Jesaja 40:1 vv.): Troost, troost Mijn volk, zal uw God zeggen; spreekt naar het hart van Jeruzalem en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is.

Wat overigens hier het gegeven gebod, betreffende de spijs- en drankoffers aangaat, van hun betekenis in verband met een brand- of dankoffer hebben wij reeds bij Leviticus. 2:10,16. gesproken, maar om het gewicht van een zo nadrukkelijk uitgevaardigd gebod beter te doen verstaan, nemen we nog eens alles samen. "De verbinding van het spijsoffer met het brandoffer wijst daarop, dat aan de goede werken noodzakelijk de wijding en de overgave van de gehele persoon moet voorafgaan, maar even noodzakelijk op deze overgave de goede werken volgen moeten; dat Jehova, de heilige, die juist, omdat Hij zelf heilig is, zegt: Zijt heilig! niet met een bloot gevoel van afhankelijkheid, of met een halve liefde gediend is, maar dat Hij ijver tot de uitoefening van Zijn geboden verlangt, waarin alleen de bevestiging of de verzegeling bestaat van de overgave van het leven, als een overgave, die in waarheid gegeven is (Psalm. 15:1 vv. Joh.15:14). De verbinding van het spijsoffer met het drankoffer geeft te kennen: dat de ware dankbaarheid zich niet alleen door de belijdenis, die door het bloedig offer voorgesteld wordt, maar ook door de wandel openbaren moet.

Voorts sprak de HEERE, die het volk ook nog op een andere wijze het voortduren van Zijn Verbond en de inname van het beloofde land wilde waarborgen, tot Mozes, zeggende:

Spreek tot de kinderen van Israël zeg tot hen: als gij zult gekomen zijn in het land, waarheen Ik u, in uw kinderen, inbrengen zal,

De eerstelingen van uw deeg, 1) van het eerste deeg, dat gij van de verschillende granen tot brood kneedt, een koek van gewone grootte en hoedanigheid, zult gij daarvan tot een hefoffer offeren; zoals het hefoffer van de dorsvloer door u uit de eerstelingen van het uitgedorste graan wordt opgenomen, als een gave voor de Heere, om hiermee al wat er verder wordt afgedorst, aan Hem te heiligen, a) zo zult gij dat offer, aan de eerste mengsels van het deeg ontleend, de Heere offeren.

a)Exodus. 23:19

De eerstelingen van uw deeg. Reeds vroeger was bepaald, om de eerstelingen van de oogst te brengen; hier wordt verordend, om ook de eerstelingen van het deeg de Heere tot een hefoffer aan te bieden. Dit moest geschieden, opdat Israël daardoor zijn voortdurende afhankelijkheid van de Heere zou erkennen, omdat Hij niet alleen het koren moet doen groeien, maar ook de zegen geven over het genieten ervan.

Van de eerstelingen van uw deeg zult gij een zekere maat, zoveel namelijk als tot een koek nodig is, de HEERE als een hefoffer geven, en dit zal als een eeuwigeinstelling bij uw geslachten onderhouden worden.

Voorts, 1)wanneer gij uit onwetendheid, zonder opzet, uit onbedachtzaamheid afgedwaald zult zijn, en niet zult gedaan hebben enige van al deze geboden, die de HEERE (Vs. 18-21) tot Mozes gesproken heeft;

Aan het voorgaande voorschrift zijn (Vs. 22-31) verordeningen omtrent het zondoffer vastgeknoopt, van welke de eerste (Vs. 22-26) zich van de in Leviticus. 4:13-21 behandelde gevallen daarin onderscheiden, dat de zonden hier niet als het doen van een van de geboden van de Heere, die niet gedaan mochten worden, maar als niet doen van alles, wat God door Mozes had gesproken, laten aanwijzen. Hierom wordt hier dus gehandeld, niet over zonden, die moedwillig begaan worden, maar over zonden van nalatigheid, van niet opvolging van de goddelijke wetten.

Alles, wat u de HEERE door de hand van Mozes geboden heeft, en dat voor u verbindend is van die dag af, dat het de HEERE geboden heeft en voortaan bij uw geslachtenverbindend blijven zal, als iets van dat alles niet opzettelijk maar uit dwaling door u zal nagelaten zijn.

Zo zal het geschieden, indien iets bij dwaling gedaan of nagelaten en voor de ogen van de vergadering verborgen is, 1) dat de gehele vergadering, zodra zij zich van deze dwaling bewust wordt, of tot kennis daarvan komt, tenteken van haar vernieuwde, volledige overgave aan Mij, een var, een jong rund zal bereiden ten brandoffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, met zijn bijbehorend spijsoffer en met zijn drankoffer, naar de wijze (het voorschrift) (Vs. 8-10) en voordat het brandoffer gebracht wordt, een geitebok ten zondoffer.

1)Letterlijk staat er: Indien iets buiten de ogen van de vergadering (of van de gemeente), uit dwaling gedaan is; hetgeen misschien betekent: indien er iets van het voorgeschreven door de gemeente onopzettelijk is nagelaten, zonder dat zij ervan wist. Men versta het hier gezegde met Van der Palm in deze zin: indien enig voorschrift sedert jaren op enigerlei wijze in onbruik en vergetelheid geraakt is, en het tegenwoordig geslacht, dat daaraan geen schuld heeft, dit verzuim en deze vergetelheid bemerkt en daarom deze wetsbepaling weer invoert en gaat handhaven, dan zullen ter verzoening van de in de tijd van de onwetendheid begane zonde van nalatigheid, de hier bepaalde offers gebracht worden (Leviticus. 4:13 vv.)

Daarom, opdat noch het volk, noch de enkele personen, wanneer zij hun schuld zouden bemerken, als het ware door het wanhopen aan vergiffenis, zich van de dienst van God zonden losscheuren, komt God hen hier tegemoet, en leert hen, op welke wijze zij verzoend kunnen worden, opdat, wie in zonde vielen, niet Zijn dienst zouden vaarwel zeggen.

Het veronderstelde geval is een nationale of volkszonde, gepleegd door onkunde en in gebruik geraakt door een algemene afdwaling.

En de priester zal, door het brengen van deze beide offers, de verzoening doen voor de gehele vergadering van de kinderen van Israël, en het zal hun vergeven worden; want het was een onopzettelijke afdwaling, die, terwijl hetmet de moedwillige overtreding (Vs. 30) geheel anders gesteld is, vatbaar is voor verzoening, en zij hebben schuldbelijdend hun offerande, hun brandoffer met bijbehorend spijs- en drankoffer gebracht, een vuuroffer voor de HEERE, en wel als hun zondoffer hebben zij dat gebracht voor het aangezicht van de HEERE, omverzoening te verkrijgen over hun afdwaling.

Het zal dan aan de gehele vergadering van de kinderen van Israël vergeven worden, ook de vreemdeling, die in het midden van hen als vreemdeling verkeert; want het is het gehele volk, met inbegrip van de vreemdelingen, door dwaling overkomen, en zij hebben tezamen de vergiffenis nodig.

En indien niet de gehele gemeente, maar alleen een ziel door afdwaling gezondigd zal hebben, in het nalaten van het een of ander, dat zij had behoren te doen, die zal een eenjarige geit ten zondoffer offeren! a)

Leviticus. 4:27 vv.; 5:5 vv

En de priester zal de verzoening doen over de dwalende ziel, als zij namelijk gezondigd heeft, niet opzettelijk, maar door afdwaling voor het aangezicht van de HEERE, doende de verzoening over haar; en het zal haar vergeven worden.

De inwoner van de kinderen van Israël, en de vreemdeling, 1) die in hun midden als vreemdeling verkeert, één wet zal onder u gelden, ten aanzien van hen, die het een of ander door afdwaling doet of nalaat.

Ook hier weer wordt de vreemdeling met de inwoner gelijk gesteld, opdat reeds onder de wet zou afgeschaduwd worden, dat het in de Nieuwe Bedeling zou gelden, ten opzichte van de zaligheid van Gods kinderen, dat er geen onderscheid zou zijn tussen Jood en Griek, Barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije.

Maar de ziel, die iets zal gedaan of nagelaten hebben,
niet in onwetendheid of uit zwakheid en overijling, maar met een in moedwil en weerspannigheid tegen de Heere opgeheven hand, 2) die ziel, hetzij van inwoners of van vreemdelingen, die smaadt de HEERE en is de godslasteraar gelijk; en deze ziel zal, evenals de godslasteraar (Leviticus. 24:16), uitgeroeid worden uit het midden van haar volk;

Hier is speciaal sprake van de ontheiliging van de ware en wettige dienst van God, door iets vermetels te bedenken, dat in strijd is met de zuiverheid van de dienst van God. Niet alleen op roof, of moord, of andere misdaden wordt straf gezet, maar ook op goddeloze verzinsels, die tot doel hebben de godsdienst te schaden.

Met opgeheven hand, d.i. die moedwillig zich tegen God en Zijn heilige geboden stelt en verzet. Eigenlijk staat er, met hoge hand, d.i. met de hand uitgestrekt naar Jehova, als om daarmee te zeggen, dat men de toorn van de Heere over de zonde niet vreest.

Want zij heeft het woord, niet van een mens, maar van de HEERE veracht en op een Hem smadelijke wijze, Zijn gebod vernietigd; 1) deze ziel zal geheel, zeker, uitgeroeid worden, zonder dat eraan gedacht mag worden, dat er nog een zoenoffer voor haar zou te brengen zijn; haar ongerechtigheid is op haar 2) en kan niet van haar weggenomen worden, zodat zij dan ook zelf de straf dragen moet.

Hier wordt de reden bijgevoegd, omdat hij het woord van God veracht heeft en Zijn voorschrift voor niets geacht. Het is geen licht misdrijf, de grenzen door God gesteld, te overschrijden. Het is zeker, dat alle verwaterde godsdienst een goddeloze geringschatting voortbrengt, alsof men met opzet God veracht en Zijn geboden versmaadt. Waaruit wij opmaken, dat niets meer de zuivere en eenvoudige dienst van God in de weg staat, dan de laatdunkendheid, dat ieder volgt, wat hem zelf behaagt.

Zonden met opgeheven hand zijn alleen deze, waarbij zich met het bewustzijn van haar strijd met de wet, weerzin tegen de wet zelf en eigenwillige losmaking van haar bepalingen verbinden, maar niet ook die, waartoe de mens vervoerd wordt, doordat de macht van de lust of van de onlust zijn beter willen en zijn geweten overweldigt. De verzekering van de vergiffenis van de laatste mag en moet, altijd in geval van oprecht berouw en mishagen over zichzelf, op de weg van de offers gezocht worden. Maar de zonde van hen, die op een oproerige, God en zijn gebod voorbedachtelijk en stout versmadende wijze, misdoen, kan geen voorwerp van hogepriesterlijk medelijden zijn (Hebr.5:2), daar dit een gemis van de behoorlijke afschuw van de zonde zijn zou (zie Le 4.2)

Niemand zondigde op deze wijze, dan die in zijn hart een ingeworteld gevoel had tegen de wet van God.

II. Vs. 32-41. Nauwelijks heeft de Heere in het voorgaande van het zondigen uit moedwil gesproken, waarvoor geen zoenoffer kan toegelaten worden, of daar doet zich een voorbeeld van zo’n zondige voor; wanneer er buiten het leger een man betrapt wordt, die op de Sabbat hout verzamelt en hiermee het derde gebod (Exodus. 20:8 vv.) overtreedt. Wie hem betrapt hebben, brengen hem tot Mozes en Aäron en de oudsten van de gemeente, en nadat de Heere over de wijze, waarop de doodstraf aan hem voltrokken worden moet, is geraadpleegd, wordt bij in het openbaar gestenigd. Dit voorval bewijst, dat Israël zich nog van de heiligheid van het Goddelijke gebod bewust is en alzo de overtreder in zijn midden voor Gods gericht stelt; maar het maakt tevens openbaar, hoe licht een afzonderlijk persoon Gods geboden uit het oog verliest en naar zijn eigen gedachten wandelt op een weg, die niet goed is; waarom de Heere voor elke persoon een teken voorschrijft, dat hij ter herinnering aan Zijn heilige geboden in franjes of kwasten aan zijn klederen dragen moest.

Toen nu de kinderen van Israël in de woestijn waren, waarin zij veertig jaar zouden moeten omzwerven (Numeri. 14:33 vv.), en thans hun legerplaats nog in Kades hadden,

(Deuteronomium. 1:46), zo vonden zij een man, die bezig was, hier en daar verspreide stukken hout te verzamelen op de Sabbatdag.

En die hem vonden, hout verzamelende, brachten hem tot Mozes en tot Aäron en tot de gehele vergadering van de oudsten die, sedert de invoering van de, door Jethrovoorgestelde en door de Heere goedgekeurde inrichting (Exodus. 18:13-26), de rechtsmacht van de gemeente uitmaakten.

En zij stelden hem, evenals eerder (Leviticus. 24:10 vv.) met een godslasteraar gedaan was, in bewaring: want het was niet bepaald verklaard, wat straf hem aangedaan zou worden, hoewel er wel op de overtreding van het Sabbatsgebod de doodstraf bepaald was (Exodus. 34:14 v.; 35:2), maar de wijze, waarop deze voltrokken moest worden, nog niet nader was voorgeschreven.

En zij stelden hem, evenals eerder (Leviticus. 24:10 vv.) met een godslasteraar gedaan was, in bewaring: want het was niet bepaald verklaard, wat straf hem aangedaan zou worden, hoewel er wel op de overtreding van het Sabbatsgebod de doodstraf bepaald was (Exodus. 34:14 v.; 35:2), maar de wijze, waarop deze voltrokken moest worden, nog niet nader was voorgeschreven.

Zo zei dan nu de HEERE tot Mozes, toen deze Hem in de tabernakel vroeg naar hetgeen Hij wilde, dat er gebeuren zou: die man zal als een, die met opgeheven hand en moedwillig overtreden heeft (Vs. 30), zekergedood worden; de gehele vergadering zal hem met stenen stenigen, buiten het leger. 1)

Ook: zie Le 20.2.

Toen bracht de gehele vergadering hem uit tot buiten het leger, en zij stenigden hem met stenen, zodat hij stierf, zoals de HEERE Mozes geboden had.

Om dit geval juist te beoordelen, heeft men zorgvuldig in het oog te houden, welke betekenis de Sabbat, als teken van het Verbond, voor het volk had. De overtreding met voorbedachte rade van het verbod van de arbeid was een openlijke verbreking van het Verbond, een daadwerkelijke opstand tegen de Heere.

De Sabbat kwam tot Israël niet alleen, omdat het een volk van mensen was, dat leven moest in de verordening, die krachtens de schepping voor elk mensenkind gold; maar ook bovendien, omdat het een volk van verlosten was, dat in deze Sabbatviering typisch de verlossing van de Heere had af te beelden.

Door Ezechiël (hoofdstuk 20:12) laat de Heere Zijn volk zeggen, dat Hij hun de Sabbat had gegeven tot een teken tussen Hem en hen, opdat zij weten zouden, dat Hij de Heere is, die hen heiligt. Deze man verachtte dit teken, verachtte het teken, door God gesteld, tot heiliging, en dat kort na de straf, die over Israël was gekomen. Het is daarom, dat de Heere beveelt, hem op die wijze voor zijn zonde te straffen.

En de HEERE, aan dit voorval aanleiding ontlenende, om het volk de onderhouding van Zijn geboden in te scherpen en het tegen moedwillige zonden zo dringend mogelijk te waarschuwen, sprak tot Mozes, zeggende:

Spreek1) tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: a) dat zij zich snoertjes, franjes of kwasten maken aan de vier hoeken van hun bovenkleren, 2) hetgeen van nu af bij hun geslachten onderhouden wordt; en op of aan het boveneinde van de snoertjes, franjes of
kwasten van de hoek zullen zij een hemelsblauwe of hyacinthkleurige draad of koord zetten,

door welke draad of koord die franje of die kwast aan het kleed vastgehecht zij. 3)

a)Deuteronomium. 22:12 Matth.23:5

1)Hoogstwaarschijnlijk heeft deze verordening zijn oorzaak in het zo-even medegedeelde en plaatsgehad hebbende geval van Sabbatontheiliging. De Heere beveelt nu, dat zij zich snoertjes aan de kleren zouden maken, en aan die snoertjes draden, opdat zij aan de geboden van de Heere gedachtig zouden zijn. In Matth.23:5 worden deze zomen genoemd.

Ook: zie Ex 12.34.

Kwasten, die uit van boven bijeengebonden en naar beneden loshangend koord bestonden, moesten de Israëlieten met een hyacinthkleurig koord aan de 4 hoeken van hun bovenkleed vasthechten. Deze kwasten moesten, bij de beweging van het lichaam het oog tot zich trekken. De kleur van de koorden herinnerde aan het feestgewaad van de Hogepriester (Exodus. 28:5)

En hij, die draad of koord, zal u aan de snoertjes a) kwasten, zijn, opdat gij het uitwendig versiersel aanziet, en daarbij dan aan al de geboden van de HEERE, waarvan het ene afbeelding is en waaraan gij dus daardoor moetherinnerd worden, 1) gedenkt, en die doet; en gij zult naar de lusten van uw eigen bedorven hart en naar de begeerten van uw ogen niet sporen zoeken, die gij zijt nahoererende. 2)

a)Matth.23:5 Luk.8:44

Vele draden in een kwast aan een hemelsblauw snoer zijn vele geboden van een ondeelbaar hemels gebod van liefde (Jacobus 2:8-10).

Eigenlijk gij zult niet achter uw hart en achter uw ogen navorsen of omdolen, d.i. gij zult de ingevingen van de boze lust van het hart niet opvolgen en de dingen van deze wereld, die uw ogen en zinnen tot zich trekken, niet najagen 1 Johannes 2:15). Nahoereren betekent enig ding van deze wereld met ene drift, die de wil van God miskent en Zijnen naam versmaadt, zoeken en aanhangen, of dit met afgodische liefde nalopen.

Hart en ogen mochten daarom niet gericht worden op de dingen, die strelend zijn voor het natuurlijk hart en aangenaam in de ogen van de zondige mens, maar op de geboden van God, die hem zijn gegeven ten goede.

Opdat gij van een wandel in godvergetenheid, in gelijkvormigheid aan de wereld moogt bewaard worden, en daarentegen, door dit teken aan uw kleren, aan Mijn wil gedenkt en doet al 1) Mijn geboden, en uw God heilig zijt.

Het bijgeloof van de latere joden bedacht de franjes zo te doen werken, dat daardoor al de 613 geboden in de wet van Mozes vervat, konden aangewezen worden.

Ik ben de HEERE Uw God, die U uit Egypte gevoerd heb 1) om u tot een God te zijn, om Mij in Mijn goddelijke macht, genade en heiligheid aan u te openbaren en door u, als Mijn uitverkoren volk, als de enige, waarachtige God gekend enverheerlijkt te worden: Ik ben de HEERE, uw God! 2) Aan Mij is het, dat gij in alles te gehoorzamen hebt.

De Heere brengt met deze verordening de verlossing uit Egypte in verband, om daarmee weer te herinneren, dat Israël een verkregen volk is, een volk, dat op bijzondere wijze Zijn eigendom is.

Hoe diep nederbuigend is de liefdezorg van God, om zijn volk te weerhouden van al wat kwaad is, en het daarentegen op de weg des levens te leiden en te besturen. Men vergelijke de opmerkingen bij Deuteronomium. 6:9 (zie De 6.9) betreffende de gedenktekens aan voorhoofd en armen, de kwasten aan de kleren en de gedenkschriften in de huizen.

HOOFDSTUK 16.

GOD STRAFT EEN OPROERIGE AFDELING.

Vs. 1-40. Nog tijdens het langdurig, eerste oponthoud in Kades, verbindt zich Korach, een Leviet uit het geslacht van de Kahathieten, met Dathan, Abiram en On, uit de stam van Ruben, om de bestaande orde van zaken omver te werpen en de priesterlijke waardigheid aan zich te brengen, terwijl hij voor de Rubenieten aanspraak maakt op de waardigheid van de heersende stam. Het lukt de samengezworen tweehonderd en vijftig van de aanzienlijkste mannen voor hun plannen te winnen; en zo treden zij daarmee openlijk voor de dag. Als Mozes hen vermaant om de volgende dag met wierookvaten naar het heiligdom te komen en daar van het priesterschap, welks bediening hun, haar zij meenden, bij het algemene priesterlijke karakter van het gehele volk, zowel vrij stond als Aäron, een proef te geven, laat On zijn betrekking tot de samengezworenen varen, weigeren Dathan en Abiram, onder snode verwijten, alle gehoorzaamheid aan de Godsman, en komen de overigen zich inderdaad tot de priesterlijke dienst aanmelden. Een dubbel Godsgericht verdelgt op de dag van de beslissing deze booswichten, Korach, Dathan en Abiram worden met al het hunne door de aarde verzwolgen, en de 250 mannen door het vuur van de Heere verteerd.

Korach a)nu, de zoon van Jizhar, zoon van Kahath, zoon van Levi, nam tot zich zowel Dathan als Abiram, zonen van Eliab (uit het geslacht van Pallu hoofdstuk 26:5 vv.) en On, de zoon van Peleth, alle zonen d.i. afstammelingen van Ruben, wiens stam, volgens de legerindeling (Numeri. 2:1-34) zijn tenten had ten zuiden van de tabernakel, dicht achter die van Korach.

Numeri. 26:9; 27:3 Judas 1:11

En zij stonden op voor het aangezicht van Mozes, bovendien tweehonderd en vijftig door hen opgeruide mannen uit de overige stammen van de kinderen van Israël, oversten van geslachten en families van de vergadering, de geroepenen van de samenkomst, vertegenwoordigers van het volk, mannen van naam.1)

Deze mannen waren leden van de Raad van de oudsten, waardoor Mozes de bevelen van de Heere tot het volk placht te brengen. Zij bekleden dus een zeer eervolle plaats en waren mensen van invloed.

En zij 1)vergaderden zich tegen Mozes en tegen Aäron, en zeiden tot hen: het is te veel voor u! 2) het is genoeg, dat gij nu al zolang het roer van zaken hebt in handen gehad; deze waardigheden moeten nu eindelijk ook eens op anderen overgaan; want deze gehele vergadering, zij allen, de een zowel als de ander, zijn, zoals God zelf ons heeft laten aanzeggen (Exodus. 19:5 vv.) heilig, en de HEERE is met zijn heiligdom in het midden van hen wonende, waarmee Hij het gehele volk voor heilig verklaart; waarom dan verheft gij u over de gemeente 3) van de HEERE en trekt gij de hoogste waardigheden aan u, alsof gij iets boven de overigen voor had?

Korach, de aanstoker van het oproer, waarom de oproerigen later (Vs. 3 vv.; 26:9; 27:3) de afdeling van Korach genoemd worden, was een neef van Mozes en Aäron, zoals uit deze stamtafel blijkt (Exodus. 6:16 vv.):

Levi-Gerson, *Kahath*, Merßri. Kahath- *Amram*, *Jizhar*, Hebron, Uzziël. Amram-Mozes en Aäron. Jizhar-*Korach*, Nefeg, Zichri. Korach-Assir, Elkana, Abiasaph.

Zijn zonen waren echter niet mede in het oproer gewikkeld en bleven alzo ook van het gericht verschoond, dat aan hun vader voltrokken werd (Numeri. 26:11). Zo schijnt ook On uit de stam van Ruben, die in het begin tot de oproermakers behoorde, tot inkeer te zijn gekomen; van hem wordt althans in het vervolg van de geschiedenis geen melding meer gemaakt. Wat Korachs hart bewoog, was zonder twijfel begeerte om de hogepriesterlijke waardigheid te bekleden; maar, daar hij inzag, dat hij alleen niets zou kunnen uitrichten, zo zocht hij zich een aanhang te maken uit de Rubenieten, van wie hij wel wist, hoe weinig zij het konden verkroppen, dat aan hun stamvader eens het recht van de eerstgeboorte en hiermee aan hun stam het oppergezag over het gehele volk ontnomen was, dat thans op Juda was overgegaan. Deze dan overreedt hij om zich van het werelds of burgerlijk gezag meester te maken, zoals hij voor zich het Hogepriesterschap begeert. Hierbij komt hem deze uiterlijke omstandigheid van pas, dat de tenten van de Kahathieten en Rubenieten zo dichtbij elkaar stonden, dat de samenzwering eerst lang genoeg in het geheim gesmeed kon worden, om alles in bijzonderheden af te spreken en ook uit de overige stammen gelijkgezinden onder de aanzienlijkste mannen tot partij te kiezen over te halen.

Is het wegens de onwaarheid van het mensenhart, in de wereld duizenden malen nodig, dat men woord en zaak wel onderscheide en hore, lere en opmerke als een, die weet, dat vaak de schoonste rede dienen moet tot dekmantel voor de slechtste zaak, en dat hetgeen er voorgegeven en gezegd wordt, geheel iets anders is dan hetgeen ten grondslag ligt en eigenlijk gemeend en gewild wordt, dit is in het bijzonder dßßr nodig, waar van opstand tegen de bestaande orde sprake is. Daar hoort men heerlijke, lieflijke klanken van vrijheid, van recht, van volksgeluk. Dit is het woord. Maar de aanmatiging, de eerzucht, de gierigheid, de heerszucht van hen, die dat woord spreken, dit is de zaak. Zij willen slechts verandering van personen. Zelf begeren zij de plaats in te nemen van hen, die in de staat de voornaamsten zijn, en alzo zelf de bestuurders, de geëerde mannen, de gegoeden te worden, Zo was het, blijkens de geschiedenis van alle oproeren onder alle volken, altijd en overal. Zo was het ook reeds bij Korach en zijn afdeling in de Arabische woestijn. Hoe hemelsbreed verschilde daar het woord van de zaak zelf! Van de zaak zelf-van zelfzucht, aanmatiging, afgunst, hoogmoed spraken die lieden geen enkel woord-en dit was toch eigenlijk alleen de zaak, die zij dienden-zij spraken integendeel van de waardigheid, het recht, de vrijheid van het gehele volk. Toen alles genoegzaam was afgesproken en zij meenden, dat, als zij nu openlijk voor de dag kwamen, de menigte van het volk hun zou bijvallen, gingen zij tezamen naar Mozes en Aäron en zeiden, zonder twijfel in tegenwoordigheid van het vergaderde volk: "Gij matigt u te veel aan; want de gemeente is in haar geheel en in al haar leden heilig, en de Heere is in haar midden; waarom verheft gij u boven de gemeente?" Dit klonk schoon, in zover het de schijn hebben kon, alsof deze aanzienlijke mannen volstrekt geen eigenbelang op het oog hadden, maar alleen voor het verdrukte volk in de bres wilden springen, en zochten te verhinderen, dat de

hoogste macht en waardigheid in de hand van twee mannen bleef, die zich tot hiertoe wederrechtelijk hadden aangematigd. Zij zeiden de waarheid, als zij beweerden, dat de gehele gemeente, krachtens de tegenwoordigheid van de Heere onder Zijn volk, heilig is; maar wat betekende dit hier? Zou daarom onder Gods volk dan geen orde moeten heersen? Moest zij niet daarom juist zo veel te meer bestaan? En zou deze een andere mogen zijn, dan welke Hij zelf heeft voorgeschreven? Zij spraken, als wisten zij het volstrekt niet, dat de Heere, Jehova, de God van Israël zelf, deze Mozes naar Egypte gezonden en hem aan het hoofd van het volk gesteld had, en dat Hij zelf deze Aäron en diens zonen tot het priesterschap had uitverkoren. Hadden zij, hetgeen zij eigenlijk meenden en wilden, duidelijk en naar waarheid willen en durven uitspreken, dan zouden zij gezegd hebben: "Wij, Kahathieten, Korach en zijn zonen, aan de patriarch Levi net zo naverwant als Aäron, wij begeren het priesterschap; en wij, Dathan en Abiram, begeren het burgerlijk bestuur van zaken; deze Mozes toch is niet meer dan wij.".

De ongelovige en oproerige afdeling wordt steeds groter; want waar men tegen de menselijke en Goddelijke verordening kwalijk spreekt, daar zijn altijd velen, die het graag horen. Ach, in onze tijd lukt het de valse profeten maar al te goed, door hun machtige dwalingen en goddeloze leerlingen velen, zelfs anders eerlijke lieden, te verblinden en te verleiden; zij hebben hun vrienden in paleizen en in hutten; op de markten van de steden, in de gezelschappen van de meest beschaafde toon zowel als in kringen, waar de grofste zinnenlust haar feesten viert, wordt hun bijval geschonken; de tijdgeest, die zij als hun patroon en afgod altijd bewieroken en huldigen, is op hun zijde; de kranten en de dagbladen verkondigen hun roem en prijzen de diepten van hun wijsheid; verenigingen en volksvergaderingen luisteren naar hun reden; in scholen en kweekplaatsen gelden hun grondstellingen.

Oproerigen hebben gewoonlijk drie voorwendsels: 1. "Allen zijn gelijk," om het volk te vleien. 2. "De overheid heeft te veel en de anderen te weinig," om het volk te trekken. 3. "De overheid is van al het onheil de oorzaak," om de liefde jegens de hoger geplaatsten in haat te doen omkeren. De ware oorzaken van het oproer zijn hier en overal hoogmoed en ondankbaarheid jegens God.

In het Hebreeuws Rab lakem. Beter is de vertaling: Houdt ermee op, n.l. met het voeren van het opperbestuur en met het bedienen van het priesterschap. Letterlijk: genoeg U! Zij bedoelen daarmee, dat Mozes en Aäron lang genoeg aan het hoofd van het Israëlitische volk hadden gestaan. Eergierigheid en hovaardij spreken zich hierin uit.

In dit vers wordt eerst van de verzameling van de Israëlieten gesproken als vergadering en daarna als gemeente. Het verschil van beide woorden is deze, dat door eerstgenoemd woord wordt uitgedrukt, de meer burgerlijke verhouding van het volk, en door het tweede, de bestemming van Israël, om een theocratisch volk te zijn, een volk op bijzondere wijze door God geroepen, en door Hem geregeerd en bestuurd.

Als Mozes dit hoorde, zo viel hij op zijn aangezicht 1) ter aarde, om de zaak de Heere te klagen en Zijn beslissing in te roepen, even als ten tijde dat de gehele vergadering tegen hem en Aäron opstond (Numeri. 14:5).

Mozes betoonde dus, hoe graag hij de minste wilde zijn en de regering afstaan; indien dit bestaanbaar was met zijn plicht jegens God, en met zijn getrouwheid, omtrent het ambt waarmee hij bekleed was. Hij vervoegde zich dan tot God door het gebed, om bestuurd en onderricht te worden, aangaande hij te zeggen en te doen had. Hij schroomde tot hen te spreken, voordat hij tot God gesproken en zijn ziel voor Hem uitgestort had, ten einde de Heere in deze omstandigheid met hem zijn zou. Want ons hart kan zich niet bereiden om te spreken, noch uitbrengen, hetgeen wij overdacht hebben, tenzij God ons daartoe bijstand verleent.

En hij sprak, nadat God hem Zijn wil geopenbaard en hij zich weer opgericht had, tot Korach en tot Zijn gehele vergadering, zeggende: Morgen vroeg bij het morgenoffer,waar gij even goed als Aäron de priesterlijke bediening van het reukwerk mag vervullen, dan zal de HEERE bekend maken, wie de Zijne en de heilige is, die Hij tot Zich zal doen naderen, of dit iedereen uit de gemeente is, die zich, zoals gij, daarvoor maar opdoet, dan of het alleen de daartoe geroepen en geordende Hogepriester is, en wie Hij, bij deze dubbele aanbieding van reukwerk, deels van uw, deels van Aärons zijde, verkoren zal hebben, door het aannemen van diens offer, die zal Hij tot Zich doen naderen, en daardoor aanwijzen als de man, die voortaan het priesterambt te bekleden heeft.

Doet, om dan eens de proef te nemen van de priesterlijke dienst waarop gij aanspraak maakt, en om te tonen, hoe het met uw vermeende heiligheid gesteld is, doet daartoe dit: neemt u wierookvaten 1) zoals er bij het wierookoffer in gebruik zijn (Leviticus. 10:1), gij Korach en gij, zijn gehele vergadering.

Daar het brengen van het reukoffer een van de heiligste, zo niet de heiligste verrichting was van de gewone priester, beveelt Mozes Korach en zijn verbondenen, om reukwerk voor de Heere in hun wierookvaten te brengen. Mozes schroomt niet een publiek onderzoek, wie door de Heere tot Priesters zijn verkoren, daar hij weet, dat God, de Heere, Aäron en zijn nakomelingschap tot priesters, heeft afgezonderd.

En doet morgen vuur van de gloeiende kolen van het voorhofsaltaar daarin; legt, terwijl Aäron uit kracht van zijn ambt (Exodus. 30:7) datzelfde doet, reukwerk daarop voor het aangezicht van de HEERE, en het zal geschieden, dat de man die de HEERE, bij deze proeve, waarbij beide partijen het reukwerk bedienen, verkiezen en op buitengewone wijze als Zijn rechtmatige priester aanwijzen zal, die zal heilig zijn, en voortaan niet weer in zijn priesterlijke waardigheid aangerand worden. Het is te veel voor u, gij kinderen van Levi; 1)

Weer als in Vs. 3 in het Hebreeuws Rab lakem. Beter is dan ook de vertaling: Laat dit u genoeg zijn, o kinderen van Levi! Mozes geeft hen hiermee hun eigen woorden, in Vs. 3 uitgesproken, terug.

a) Voorts zei Mozes tot Korach, om hem, zo mogelijk, nog bijtijds tot bezinning te brengen en tot bekentenis te doen komen, dat hij met zijn aanhang zich inderdaad te veel aanmatigde: Hoort toch, gij kinderen van Levi!1)

Leviticus. 10:1 vv.

Mozes maakt uit kracht van hun positie onderscheid tussen Korach en Dathan en Abiram. Korach was een Leviet, Dathan en Abiram niet. Hij wijst dan Korach op zijn bijzondere plaats in het midden van Israëls volk, hoe God hier de Levieten heeft uitverkoren, om de dienst van de Heere waar te nemen.

Is het u te weinig, en niet reeds voorrecht genoeg, dat de God van Israël u, de gehele stam van Levi, van de vergadering van Israël heeft afgescheiden, en alzo met de bijzondere ere verwaardigd heeft, om u dichter dan enige andere van de stammen tot Zich te doen naderen, om, op de (Numeri. 3:5 vv.) beschreven wijze, de dienst van de tabernakel van de HEERE te bedienen, en als een verzoening of een bedeksel, te staan voor het aangezicht van de vergadering, om hen te dienen en in hun plaats de hun toekomende dienst bij het heiligdom te vervullen? (hoofdstuk 8:5 vv.)

Daar Hij u en al uw broeders, de kinderen van Levi met u alzo tot zich heeft doen naderen, en u, als geheiligden, in meer bijzondere betrekking tot zich gesteld heeft, zijt gij dan met deze onderscheiding nog niet tevreden, en zoektgij nu ook het priesterambt, dat de Heere uitsluitend aan Aäron en zijn zonen heeft voorbehouden?

Daarom1) gij en uw gehele oproerige vergadering, gij zijt, met uw aanspraak, als oproerlingen vergaderd tegen de HEERE, die aan ieder zijn plaats in Zijn rijk aanwijst, naar Zijn welbehagen! want Aäron, wat is hij, dat gij tegen hem moppert? Gij kent hem immers, dat hij geen trots geweldenaar is, die zich zijn ambt zou hebben willen aanmatigen! Gij weet immers, dat hij de door de Heere zelf verkoren Hogepriester is, die gij als zodanig te eerbiedigen hebt!

1)Letterlijk staat er: Daarom, gij en uw gehele vergadering, die tegen de Heere vergaderd zijn, en Aäron, wat is hij, dat gij tegen hem moppert. Uit de grondtekst is op te maken, dat Mozes dit in heilige toorn heeft uitgesproken. De bedoeling is: Gij, die u tegen de Heere vergadert, wat wilt gij toch? Gij moppert niet tegen Aäron, die toch door de Heere is uitverkoren tot priester, maar tegen de Heere zelf.

En Mozes schikte na deze vermaning een boodschap heen, om Dathan en Abiram, de zonen van Eliab, te roepen, want deze hadden, terwijl Mozes met Korach handelde (Vs. 8-10), zich naar hun tenten teruggetrokken, en Mozes wilde thans ook tot hun hart een woord spreken; maar zij zeiden, in de onboetvaardigheid en hardheid van hun gemoederen, hetgeen aan Mozes moest weer geboodschapt worden: Wij zullen niet opkomen! gij moet niet denken, dat wij tegenover u slechts onderdanige dienaren zijn, die gij kunt laten ontbieden, als het u belieft en die dan gehoorzamen moeten; neen! Wij zullen ook morgen niet aanwezig zijn bij de proef, die gij in de zin hebt

Is het te weinig, en hebt gij ons daarmee niet reeds schade genoeg gedaan, dat gij ons uit Egypte, een land, evenzeer van melk en honing vloeiende, 1) als dat Kanaän, waarvan gij ons tot hiertoe zoveel gesnoefd hebt, hebt opgevoerd, en dit met geen ander doel dan om ons

langzamerhand door honger te doden in de woestijn, waar geen behoorlijk voedsel is, is dat nog niet genoeg, maar moet er nog bijkomen, dat gij ook u zelf ten enenmale over ons tot een overheer maakt? 2)

Zo noemen zij, uit bittere wrok Egypte, omdat het hun was ontzegd, om in Kanaän, het land in waarheid vloeiende van melk en honing, te komen. Aan de ellende van de slavernij wordt niet gedacht, en evenmin aan de weldaad van de verlossing.

Eigenlijk staat er: dat gij ook voor altijd de baas over ons blijft spelen. De woorden in de grondtekst geven een voortdurende handeling aan. Hiermee randen zij echter het wettig, hem door de Heere zelf gegeven gezag, aan, en vertreden alzo Gods verordeningen met de voeten. Hun zonde was dan ook eigenlijk geen zonde tegen Mozes, maar tegen God, de hoogste Souverein.

Ook hebt gij ons schandelijk bedrogen, en ons niet naar hetgeen gij beloofde, gebracht in een land, dat van melk en honing vloeit, noch ons akkers en wijngaarden ten erfdeel gegeven, zoals gij ons voorspiegelde, om ons te bewegen, dat we Egypte, waar we het zoveel beter hadden dan hier, verlieten. Zult gij de ogen van deze mannen uitgraven? De ogen zijn hun thans opengegaan voor hetgeen gij in de zin had! En zou gij hen nu, opdat zij het nog maar altoos niet mogen inzien, maar u blindelings volgen en gehoorzamen, de ogen kunnen uitgraven, hen nog langer verblinden en met hen als met volslagen blinden omgaan? Dat moogt gij al willen; het zal u niet lukken. Wij ten minste zijn niet meer zo dwaas van uw gehoorzame onderdanen te blijven; bij ons is het met uw gezag uit. Wij zullen niet opkomen, noch heden, noch morgen.

Toen ontstak Mozes zeer, in diepe droefheid over deze stoute lasterlijke taal, die niet zo zeer zijn, als wel Gods eer aantaste, maar ook in rechtmatige toorn over zulke boosaardige beschuldigingen en hij zei tot de HEERE: zie als zij het wagen nog weer met een offer tot u te naderen en U hun verering te bewijzen, zie dan hun offer niet aan; daar ze niet anders zijn dan huichelaars en verachters van Uw woord! ik heb niet een ezel van hen genomen, zelfs niet de minste dienst of gave van hen begeerd a) en niet een van hen kwaad gedaan! 1) Hoe kunnen zij mij dan ten laste leggen, dat ik als een hard dwingeland met hen gehandeld heb!

1 Samuel. 8:16; 12:3

Hiermee wil Mozes zeggen, dat hij hen volstrekt niet als een overheerser heeft behandeld. Heeft een koning het recht, om van zijn onderdanen van het hunne te vragen, wat hem nodig dunkt, hij heeft niet de schijn willen geven, dat hij zich als hun koning beschouwt. Zelfs geen ezel heeft hij van hen gevorderd.

Voorts zei Mozes, na deze boze weigering van Dathan en Abiram gekregen te hebben, tot Korach, die nog bij hem aanwezig was: Gij en uw gehele vergadering van de 250aanzienlijken, die het met u eens zijn, weest voor het aangezicht van de HEERE; gij en zij, als ook Aäron, wiens verkiezing tot het priesterambt gij niet als geldig erkennen wilt,

komt morgen tezamen voor het aangezicht van de Heere, opdat dan door de Heere zelf beslist wordt, wie van beide partijen het priesterambt te bedienen heeft.

En neemt een ieder zijn wierookvat, en legt reukwerk daarin, en brengt voor het aangezicht van de HEERE een ieder zijn wierookvat, dat zijn twee honderd en vijftigwierookvaten; 1) ook gij en Aäron, een ieder zijn wierookvat.2) Zo zullen wij dan zien wat gij met zovele reukwerken tegen het ene van Aäron vermag. 3)

Vs. 2

Terwijl er nog eens uitdrukkelijk aan Korach te kennen gegeven wordt, dat hij ook zelf met zijn wierookvat komen moest en niet de anderen alleen moest laten komen, wordt hij tevens in één adem met en tegenover Aäron genoemd, omdat hij het eigenlijk is, die zich tegen Aäron verheft en de plaats van deze begeert in te nemen.

Hoe eerwaardig staat Mozes in deze gehele geschiedenis voor ons. Door boze kunstgrepen van hoogmoed en heerszucht omringd, door smaad en laster, nijd en kwaadaardigheid bestookt, staat hij pal als een rots, hoewel niet ongevoelig als een rots. De beschuldiging en de laster doet hem zeer, en het onrecht beweegt zijn ziel, want hij is mens onder de mensen, en wil niet anders zijn dan een mens onder de mensen, maar God is zijn schild, zijn troost en zijn bescherming. Hij spreekt geen enkel woord van zelfverdediging tot de mensen, nauwelijks een enkel woord tot God, en wat hij zegt is kort, eenvoudig, edel. Waar hij gaat en staat, is zijn God hem nabij, en daar kan hij tot Hem bidden, in het rumoer van de volksvergadering zowel als in de eenzaamheid van de binnenkamer, en voor de gehele wereld kan hij zich op de getuigenis en het oordeel van de rechtvaardige Rechter van de ganse wereld beroepen. Lees Psalm. 1.

Waar Mozes ziet, dat al zijn vermaningen geen vat hebben op het hart van de opstandelingen, daar verwijst hij nu de zaak naar de rechtbank van de Heere God, van Wie hij weet, dat Deze zeker recht zal doen.

Zo namen zij, die tot Korachs aanhang behoorden, de volgende morgen, overeenkomstig de nodiging van Mozes, een ieder zijn wierookvat en deden vuur daarin, en legden reukwerk daarin; en zij stonden alzo, vol trotse gerustheid, als moest hun voornemen gelukken, voor de deur van de tent der samenkomst, om deze met hun reukwerk binnen te dringen; ook Mozes en Aäron bevonden zich aldaar, maar deze in een zeker geloofsvertrouwen, dat de Heere aan deze sluwe verachters Zijn heiligdom niet prijsgeven zou.

Deze waren mogelijk wierookvaten, waarvan de vaderen van de gezinnen aan hun huisaltaren gebruik hadden gemaakt, eer en alvorens dit gedeelte van de schaduwachtige godsdienst aan het priesterschap en aan het altaar in de tabernakel bepaald was, en zij wilden dit weer in zwang brengen; of wel het waren meest gewone vuurpannen, die tot hun dagelijks gebruik verstrekten.

En Korach, bij wie de toespraak van Mozes de vorige dag (Vs. 8-12), zo weinig had uitgewerkt, dat hij zich daardoor slechts des te meer had laten verbitteren, deed de gehele vergadering van de kinderen van Israël tegen hen, 1) Mozes en Aäron, wier val hij beoogde, verzamelen, aan de deur van de tent der samenkomst, opdat het gehele volk getuige zou zijn, hoe zijn medegenoten naast hem het reukwerk even goed verrichten konden als Aäron, en hem aanstonds hierop tot Hogepriester mochten uitroepen. Toen verscheen de Sjechinah, de heerlijkheid van de HEERE2) aan deze gehele vergadering, die rondom de tabernakel geschaardstond.

Korach en de zijnen schijnen zoveel invloed te hebben uitgeoefend, dat zij de gehele vergadering van de kinderen van Israël op hun hand schenen te hebben gekregen. Zij, nl. Korach en de zijnen, verwachtten niet anders, dan dat zij zouden zegepralen. Wellicht dat het volk dit wel wenste.

2)Hoofdstuk 14:10

En de HEERE sprak met een luide, voor het gehele volk hoorbare stem, uit de wolk, tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

Scheidt u af uit het midden van deze vergadering, die door haar verschijnen op de stem (Vs. 19) van de oproermaker, voor hem en zijn aanhang partij gekozen en zich deelgenoot van zijn zonde gemaakt heeft, en Ik zal hen als in een ogenblik verteren. 1)

Men ziet hieruit, hoe gevaarlijk het is, gemeenschap te hebben met zondaars, en tenminste hun partij te kiezen. Velen van de vergadering kwamen waarschijnlijk slechts bij wijze van gezelschaphouding, zoals ook uit nieuwsgierigheid, om de uitslag te zien, doch omdat zij niet kwamen, zoals zij behoorden, te weten, om getuigenis te dragen tegen de wederhorigen en zich openlijk te verklaren voor God en voor Mozes, zo liepen zij gevaar, om allen evenzo, als in een ogenblik, verteerd te worden. Volgen wij de kudde, waarin de duivel gevaren is, zo lopen wij gevaar, om met deze om te komen en tot verderf neer te storten.

Maar zij, mannen, die zich ook nu weer als de rechte bemiddelaars voor het arme, verleide volk gedroegen, vielen op hun aangezichten 1) en zeiden: O God! God van de geesten van elk vlees, 2) die zelf aan allen het leven en de adem gegeven hebt! Zou gij nu al deze, Uw eigene schepselen zo plotseling en ineens verdelgen? Een enig man, de snode Korach, die de anderen verleidde, zal gezondigd en deze grote dwaasheid in Israël begonnen heeft, en zult Gij U over deze gehele vergadering, die door hem bedrogen is, zo grotelijks vertoornen? 3)

Deze gestalte duidt aan, dat zij als voorbidders voor het volk optraden. In wat een liefelijke gestalte vertonen zij zich aan ons, en hoe blijkt het uit hun gebed, dat zij de eer van God en de redding van het volk op het nauwst met elkaar voeten te verbinden!.

Met God deze naam te geven, doet Mozes alzo een beroep op de algemene genade voor het schepsel. Doch hetzij men dit belieft uit te leggen, ten opzichte van alle schepselen, hetzij slechts ten opzichte van het menselijk geslacht is van weinig belang, omdat Mozes slechts

bidt, dat God, omdat Hij de Schepper en Formeerder van de wereld is, de mensen, welke Hij geschapen heeft, niet verderft, maar hen veeleer, als zijn eigen werk, genade bewijst.

God van de geesten van elk vlees, is de Schepper en Onderhouder van alle wezens, die aan al het vlees het leven en de adem heeft gegeven. Als de Schepper van de geest van het leven in al het vergankelijk vlees, kan God in toorn niet Zijn eigen handenwerk vernietigen, daartegen strijdt Zijn vaderlijke barmhartigheid en liefde.

Ons tot vertroosting, dat, wat de Heere ook zou kunnen doen als Opperheer, en als een rechtvaardig Rechter, wij nochthans hoop hebben, dat Hij nooit een gehele vergadering verdelgen zal, om de zonde van een enkel man maar, dat in de uitvoering van het verzoeningswerk van de grote Middelaar van God en van de mensen, de gerechtigheid en de vrede elkaar zullen kunnen en de barmhartigheid roemen zal tegen het oordeel.

En de HEERE, de voorbede van Zijn trouwe knechten verhorende, sprak op dezelfde wijze als tevoren (Vs. 21) tot Mozes, zeggende:

Spreek tot deze vergadering, zeggende: gaat op en wijkt van de plaatsen die het naast rondom de woning van Korach, Dathan en Abiram zijn. Gehoorzaamt zij aan dit bevel en scheidt zij zich alzo metterdaad van deze verleiders, dan zal Ik haar verschonen.

Toen stond Mozes op en ging, nadat hij de volksmenigte, die zich aan de zuidzijde van de tabernakel bevond, bewogen had om zich van Korachs tent te verwijderen, tot Dathan en Abiram, 1) wier tenten een weinig meer oostwaartsstonden, om ook het hier gelegerde volk tot een spoedig ontvluchten uit de onheildreigende nabijheid van deze beide mannen aan te sporen; en achter hem gingen de oudsten van Israël, die hem als helpers in zijn ambt

ondergeschikt waren, a) en hem thans in de uitvoering van zijn voornemen zouden

bijstaan. a)hoofdstuk 11:16 vv.

Toen de Heerlijkheid van de Heere verscheen, waren Dathan en Abiram naar hun tenten gegaan, en waanden zich daar veilig. Het is daarom, dat Mozes zich nu met de 70 oudsten naar dat gedeelte van het leger, waar zich hun tenten bevonden, begeeft, om ook daar het volk te bewegen, zich van deze mannen af te scheiden.

En hij sprak tot de vergadering, zeggende: wijkt toch af van de tenten van deze goddeloze mannen, en roert niets aan van hetgeen van hen is; want met al het hunne zijn zij verbannen van de Heere, 1) opdat gij niet misschiengedood wordt, en ellendig omkomt in gemeenschap aan de straf op al hun zonden, waardoor zij nu de rechtvaardige straf ondergaan zullen.a)

Genesis 19:15 Openb.18:4

Ook: zie Le 27.29.

Zo gingen zij, 1) die alzo door Mozes waren vermaand en gewaarschuwd geworden, op en weken van de woning van Korach, Dathan en Abiram, en vluchtten van de plaatsen rondom deze; maar Dathan en Abiram gingen vol van driest overmoed uit hun tenten en bleven staande in de deur van hun tenten met hun vrouwen en hun volwassen zonen en hun nog kleine kinderen; waarmee zij het volk, dat ijlings uit hun nabijheid wegvluchtte, tonen wilden, dat zij voor deze Mozes en zijn bedreigingen niet bang waren, en in plaats van omkomen veel meer een opkomen en groot worden in Israël verwachtten.

Anderen verstaan dit van Mozes en de oudsten, als die, nadat zij het volk tot weggaan bewogen hadden, zich weer naar de tabernakel wilden begeven. Naar de klankstippen van de Hebreeuwse tekst vertaalt men, in plaats van met zij gingen op, nauwkeuriger zij deden opgaan, hetgeen betekent, dat Mozes en de oudsten het volk ertoe brachten, om uit de nabijheid van de tenten van de oproerlingen zich te verwijderen.

Toen zei Mozes tot de wegtrekkende menigte, omdat zij zich door de onbeschaamdheid en de vermetelheid van die beide overmoedigen niet zouden laten afhouden vangehoorzaamheid aan zijn vermaning (Vs. 26): Hieraan zult gij bekennen, dat de HEERE mij gezonden heeft, om al deze daden te doen, waarover deze oproerigen mij thans (Vs. 13) lasteren, en in de plaats waarvan zij een andere orde van zaken willen invoeren (Vs. 3), en dat zij niet, zoals deze mijvoorwerpen, uit mijn eigen hart en daden van mijn willekeur en heerszucht zijn, hieraan zult gij dat weten:

Indien deze een gewone, natuurlijke dood zullen sterven, zoals alle mensen sterven en over hen een bezoeking zal gedaan worden naar de bezoeking van alle mensen,1) zodat zij in deze niet zouden te onderscheiden zijn van zo vele anderen, zo heeft mij de HEERE niet gezonden, en zal het uitgemaakt zijn, dat zij in hun recht zijn met hetgeen zij verwijten.

De bedoeling is deze, dat, indien deze mensen hun natuurlijke dood zouden sterven, en de bezoeking hen zou treffen, zoals deze allen treffen zou, dan zou het daaruit blijken, dat de Heere Mozes niet had gezonden.

Maar indien de HEERE wat nieuws zal scheppen, 1) dat als een onmiskenbaar wonder van de almachtige en alomtegenwoordige God in de dagelijkse loop van de dingen ingrijpt en wel-wat ik tot nog meerdere bevestiging van mijn goddelijke zending hier tevens uitdrukkelijk noemen wil-indien het aardrijk zijn mond zal opendoen en verslinden hen met alles wat van hun is, en zij levend ter helle zullen neervaren; dan zult gij bekennen, dat deze mannen de HEERE getergd hebben, 2) want zij hebben zo’ntaal gevoerd, alsof er geen God in Israël leefde, en als waren al die grote daden van de Heere, waardoor Israëls zelfstandig bestaan ingesteld en geheiligd is, werken van menselijke arglistigheid en bedrog. 3)

In het Hebreeuws Beriah jibra. Letterlijk: een schepping scheppen zal. M.a.w. indien de Heere een buitengewone zaak zal verrichten, zal ingrijpen in de gewone dagelijkse loop van de dingen.

Het oordeel zelf zou bewijs genoeg geweest zijn van de toorn van de Heere tegen de oproermakers, en aan hen allen te verstaan hebben gegeven, dat zij de Heere getergd hadden; maar, wanneer het dus plechtig voorspeld en door Mozes voorzegd was, en wel zo onmiddellijk tevoren, terwijl niet de minste schijn daartoe zich opdeed, zo was het overtuigend blijk daarvan des te sterker, en het was buiten verschil gesteld, dat hij niet alleen was, een dienaar, maar ook een gunsteling van de Hemel, die een zeer nauwkeurige kennis had van het Goddelijk raadsbesluit, en aan wie, door de alvermogende kracht van God, geheel buitengewone proeven en bewijzen tot zijn verdediging verleend werden.

De dood van het lichaam, hoezeer een straf van de zonde, is nochthans een zachtere vorm van de zonde straf; want juist door de omstandigheden, die het stervan voorafgaan en vergezellen, heeft de dood een merkwaardige macht om van de zonde los te maken en haar jongste en noodlottigste gevolgen af te weren. Dat is het nieuwe, wat God in dit geval doet, dat Hij die staat van overgang niet geboren laat worden, dat Hij de schuldigen ineens uit het zondige leven in de toestand van de verwerping verplaatst, waarvan datgene, wat voor ogen was, namelijk dat zij in levende lijve in de aarde verzonken, slechts het zinnebeeld was. -zie over de hel de Aant. bij Luk.16:26

Deze plaats in haar geheel is van belang: 1e. tot kennis van het eigenlijke wezen en van het Goddelijke doel van de bijbelse wonderen (zie Mt 4.25) en 2e. tot recht verstand van hetgeen de Heere de zonde tegen de Geest noemt. (zie Mt 12.32).

En het geschiedde als hij nog nauwelijks geëindigd had al deze woorden te spreken, zo werd naar Mozes woord het aardrijk, dat onder hen was, gekliefd.

En de aarde opende haar mond en verslond hen, Nathan en Abiram, met hun huizen, en hun bewoners, en eveneens alle mensen, 1) die Korach toebehoorden, en al de have, die zij hadden.

Wij weten uit Numeri. 26:11, dat Korachs zonen niet zijn omgekomen. Alle mensen, die Korach toebehoorden, zijn dan ook, niet zijn kinderen, maar zijn dienstbaren. Door de leden van dit geslacht van de Levieten zijn ons veel van de mooiste psalmen nagelaten.

En zij voeren neer, zij en alles, wat van hun was, levend ter helle; en de aarde, die zich nu weer toesloot, overdekte hen; en zij kwamen om uit het midden van de gemeente. 1)

Het vonnis was zeer wijselijk geschikt naar de natuur van de misdaad. Hun binnenste was enkel verderving en hun keel een open graf, als gereed zijnde tot verslinding van allen, die binnen hun bereik kwamen en daarom opende met recht de aarde haar mond en verslond hen. Zij maakten een scheuring in de vergadering, en daarom maakte de aarde met recht een scheuring onder hen.

En het gehele Israël, dat rondom hen was, vluchtte voor hun geschrei, bij het kraken waarmee de afgrond zich onder hen opende en hen verslond: Want, zeiden zij, dat ons de aarde misschien niet mee verslinde!

Was de geschiedenis van Israël van de tijd van de Patriarchen af, de geschiedenis van de verlossing uit Egypte en van de doortocht door de Rode Zee tot aan de wetgeving op Sinaï, waarheid, wilde God zich in de geschiedenis van dit volk in Zijn heiligheid openbaren en onder dit volk aanstalten van heilige liefde grondvesten, die zich in de volgende eeuwen tot licht en zegen voor alle volken van de aarde ontwikkelen en over het mensdom verbreiden zouden; zo was het te voorzien, dat dit oproer geen ander einde hebben kon, dan één, dat vrees en ontzetting inboezemde, daar het, indien het gelukt ware, het gehele voorkomen en wezen van de zaak verstoord, elk geloof aan de waarheid vernietigd, de waarheid zelf in een fabel en bedrog veranderd en het geheim van de zegen van God in een geheim van eerzucht en heerszucht van arglistige mensen verkeerd zou hebben. Er kon wel geen vreselijker en ontzettender oordeel gedacht worden, dan hetgeen hier werkelijk plaats vond, maar ook geen wijzer en waardiger gekozen zijn met het oog op de zaak, wier onvergelijkelijke hoogheid, waarheid en onschendbaarheid als een zaak van God, in dit uiteinde van de lasteraars openbaar moest gemaakt worden. Welk ander, niet door een menselijk gericht en door een menselijke macht beschikt uiteinde hadden deze oproermakers kunnen ondergaan, dat meer onloochenbaar dan dit als een door God zelf tot wraak en straf over hen uitgestort verderf had moeten erkend worden, hetgeen de God en Koning Israëls nog duidelijker als de God en Heer van de gehele natuur zou geopenbaard hebben, maar dat tegelijkertijd ook deze Aäron, als de door Hem aangestelde priester, en deze Mozes, als de door Hem gezonden herder en leidsman van het volk en als de door Hem zelf bevestigde Profeet heerlijker in het licht had kunnen stellen?.

Daartoe ging, terwijl de drie hoofden van het oproer op deze ontzettende wijze met hun gezinnen omkwamen, een vuur uit van de HEERE, 1) en verteerde die tweehonderd en vijftig mannen, die reukwerk offerden en nog voor de deur van de tabernakel stonden (Vs. 18).

1)Hoogstwaarschijnlijk heeft ook Korach tot hen behoord, die, zoals Nadab en Abihu (Leviticus. 10:2), door het vuur des Heeren verteerd werden. Zijn zonen werden uit vrije genade van God gespaard, omdat God in Zijn rechtvaardigheid aan Zijn barmhartigheid gedenkende, hen voor de dienst van de tabernakel behouden heeft. Zij zullen niet met hun vader in zijn boze raad bewilligd hebben.

En de HEERE sprak, nadat hun lijken uit de voorhof weggenomen en buiten het leger begraven waren, a) tot Mozes, zeggende:

Leviticus. 10:4 vv.

Zeg tot Eleßzar, de oudste zoon van Aäron, de priester, dat hij de 250 wierookvaten, welke de mannen bij hun offeren gebruikt hebben, uit de brand d.i. van de plaats,waar de mannen ten gevolge van de over hen ontbrande toorn van God omgekomen zijn, opneme; en strooit het vuur, dat in die wierookschalen is, ver weg, zodat het niet meer komt op het altaar, waarvan het genomen is, want zij zijn heilig;
1)

Als men deze laatste woorden van het volgende vers afscheidt, kunnen zij op Eleßzar en Aäron en hen, die door hen vertegenwoordigd worden, betrekkelijk geacht worden, en men zal ze dan, doch slechts zeer gedwongen, als een reden in de mond van de Heere verklaren, waarom Hij het opnemen van de pannen en het verstrooien van het vuur door Eleßzar wil verricht hebben; omdat namelijk hij en zijn geslacht, zoals thans krachtiglijk opnieuw bevestigd was, de God geheiligde bedienaren waren van de offers en van hetgeen daarmee samenhangt. Het natuurlijkste en eenvoudigste is echter, wat ook onze vertalers gedaan hebben, de woorden 'want zij zijn heilig' met het volgende vers te verbinden en ze op de wierookschalen te laten slaan, zodat de rede na het gebod, dat Mozes aan Eleßzar geven moest, om het vuur ver weg te strooien, in deze voege voortgaat.

Want zij zijn heilig, ziet ongetwijfeld op de wierookvaten. Daarom waren zij heilig, omdat zij tot de tabernakel van de Heere waren gebracht, en na de dood van de offeraars, als voorwerpen, de Heere gebannen, moesten beschouwd worden. De Heere verklaart dit zelf in het volgende vers (Leviticus. 27:28).

Te weten: de wierookvaten van hen, die tegen hun zielen gezondigd hebben en het snode misbruik, dat zij van die schalen maakten, met hun leven hebben moeten boeten; dat men uitgerekte platen daarvan maakt en deze platen gebruikttot een overtreksel voor het brandofferaltaar; want zij, die daar zijn omgekomen, hebben ze gebracht voor het aangezicht van de HEERE; daarom zijn zij, krachtens Mijn meer bijzondere aanwezigheid, tot welke zij, als tot Mijn dienst, door hen gebracht werden, heilig; en zij zullen, tot een tweede bekleedsel van het brandofferaltaar aangewend, 1) de kinderen van Israël tot een teken zijn. 2)

Van het eerste bekleedsel van dit altaar, zie Exodus. 27:2

Korach had gepoogd, het priesterschap van Aäron te vernietigen. God was echter tussenbeide getreden, en dat nu de wierookvaten van hem en zijn volgelingen gebruikt moesten worden om het altaar te bedekken en te versterken, dit moest voor Israël een teken zijn, dat het priesterschap van Aäron des te meer bevestigd was, door zijn samenspanning. Israël moest daardoor telkens herinnerd worden aan deze ontzaglijke gebeurtenis, opdat het immer het huis van Aäron als door God uitverkoren zou erkennen als de wettige priesters.

En Eleßzar, de priester, nam de koperen wierookvaten, die de verbranden gebracht hadden; en zij, wie dit verder werd opgedragen, rekten ze uit, overeenkomstig hetgoddelijk bevel, tot een overtreksel voor het altaar;

Ter gedachtenis voor de kinderen van Israël, opdat zij, zo vaak als zij in het voorhof verschenen, door het zien van deze platen, aan deze gebeurtenis herinnerd en gewaarschuwd werden, en geen vreemde, 1) die niet uithet geslacht van Aäron is, nadere om reukwerk aan te steken voor het aangezicht van de HEERE; opdat hij niet worde als Korach 2) en zijn vergadering, wie het gegaan is zoals hem de HEERE door de dienst van Mozes gesproken had (Vs. 5-11), en die zich evenwel noch door deze vermaning, noch door het voorbeeld van Aärons zonen, waarschuwen liet (2 Kron.26:10-23).

Een ongewijde, een leek (hoofdstuk 1:51; 3:10)

Behalve dit gedenkteken aan het altaar, dat de Israëlieten te allen tijde de heiligheid van het priesterschap en van het heiligdom getuigen en hen waarschuwend aan de ondergang van degenen herinneren zou, die beiden trachtten te ontwijden, bleef nog een ander gedenkteken, dat dit alles evenzeer en nog meer voortdurend betuigde, en wel een levend. De zonen van Korach, (Assir, Elkena, Abiasaph, Exodus. 6:24 kwamen niet om (hoofdstuk 26:11)). Met hen werd de ene tak van het geslacht van de Kohathieten, die de eerste en voornaamste in de stam van Levi was, (4:1-20) behouden (26:58). Deze vormden de familie van Levieten, die de priesterfamilie het dichste bijkwam, en van hier wordt er in het Oude Testament dikwijls over de zonen of nakomelingen van Korach gesproken, vooral daar, waar van Israëls openlijke godsdienst sprake is.

Twee van de voortreffelijkste mannen van hen, die groot geweest zijn in Israël, waren afstammelingen van de boze en rampzalige Korach, namelijk de profeet en veldheer Samuël (zie 1Sa 1.1) en de oom van hem, Heman (1 Kronieken 6:33-48), de profeet en zanger, Azafs ambtgenoot bij de eredienst (1 Kronieken 28:1 vv.). Verscheidene Psalmen (Psalm. 42; 44-49; 85; 87; 88) dragen in hun opschrift de naam van de zonen van Korach, als welke het boven anderen, ja wellicht uitsluitend, aanbevolen was deze Psalmen voor het heiligdom te zingen.

II. Vs. 41-17:13. In weerwil van het dubbel strafgericht is de door Korach en zijn aanhang in de gemeente opgewekte en gevoede geest van oproer nog niet onderdrukt; veel meer stelt deze de volgende dag Mozes en Aäron verantwoordelijk voor de ondergang van de verleiders, wier partij men gekozen had. Daar zendt de Heere een plaag onder de oproerige menigte, die 14.700 mensen vallen doet en eerst daardoor wordt opgeheven, dat Aäron op Mozes' bevel met een rookoffer tussen de levenden en de doden treedt en, krachtens zijn ambt, over de gemeente verzoening doet. De Heere wil intussen nog een bijzondere daad doen, opdat alle tegenspraak tegen het door Hem ingestelde priesterschap voor altijd verstomt. Op Zijn bevel moet Mozes van de vorsten van de 12 stammen en onder deze ook van Aäron, als het hoofd van de stam van Levi, zich afgesneden staven van een amandelboom laten geven en deze, vóór de volgende nacht, voor de Verbondsark neerleggen. Als Mozes deze de volgende morgen voor de dag haalt, zijn alle overige staven nog evenals tevoren, maar aan die van Aäron zijn knoppen gekomen, hij bloeit en draagt vruchten. Bij dit ontegenzeglijk teken, wie de Heere tot Zijn priester gekozen had, komt nu wel het gemor van de gemeente tot zwijgen, en opdat het zich niet ook later weer verheffe, wordt de bloeiende staf van Aäron in het heiligdom bij de Verbondsark tot bewaring gelegd, maar tot blijdschap over een zo heerlijk en zegenrijk priesterschap, als de Heere aan Zijn volk gegeven heeft, komt het niet, maar Israëls hart is met de ban van zijn verwerping en met angst voor Gods gerichten bezwaard.

Maar de volgende dag, na het dubbele strafgericht over de oproermakers, deels over de drie aanstichters, Korach, Dathan en Abiram (Vs. 31-33), deels over de 250 voornaamsten, die hun aanhangers waren (Vs. 35), mopperde de gehele vergadering van de kinderen van Israël, die wel met schrik en ontzetting, over hetgeen zij beleefd hadden, vervuld, maar van hun partijgeest voor de oproermakers niet genezen waren, en dit des te minder, daar zich de

aanzienlijkste hoofden van hetvolk onder hen bevonden; zij mopperden tegen Mozes en tegen Aäron, alsof deze de oorzaak waren van het onheil, dat gisteren plaatsgevonden had, terwijl zij het integendeel door hun voorbede en trouwe ijver in hun ambt (Vs. 22 vv.) van de gemeente zelf afgeweerd hadden; zij mopperden tegen Mozes en Aäron zeggende: Gij hebt het volk van de HEERE gedood!

De tijdgeest verstond het dus toen reeds, openbare rebellen voor de edelsten en de besten van het volk te verklaren en de ware vrienden en weldoeners van het volk als verdervers daarvan te brandmerken. Hoe hebben toch het ongeloof en de goddeloosheid van oudsher dezelfde taal gesproken, die in onze dagen, zo luid, als nieuwe wijsheid en als machtige voortgang van de eeuw geprezen wordt. Deze vermeende wijsheid en verlichting is echter in waarheid niets anders, dan de tot waanwijsheid gestegen trotsheid van het onbekeerde hart en het kenmerk van een geslacht, waarover Gods strafgericht gaat. Israël, dat overal de bestemming heeft, om alle hoogten en diepten van de geschiedenis van de mensen te doorleven, moet vooral thans, nu zijn strijdbare manschap in vleselijke lust gevallen is en onder de boom van de dood staat, de verkeerdheid van de mens jegens God openbaar laten worden.

Voornamelijk hebben zij hier Korach en de 250 oudsten op het oog. Dezen noemen zij hier het volk van de Heere. Hiermee beschuldigen zij Mozes en Aäron van onrechtvaardigheid. Israëls volk maakt zich hier schuldig aan de zonde van "de goddeloze te rechtvaardigen en de rechtvaardige te verdoemen." Vandaar de grote toorn van de Heere over Abrahams nageslacht.

En het geschiedde, als de vergadering zich verzamelde tegen Mozes en Aäron, waarschijnlijk met oogmerk om een zogenaamd volksgericht aan hen te voltrekken, 1)en zich wendde 2) naar de tent der samenkomst, ziet zo bedekte haar die wolk, die ook anders op haar
rustte, in een even ruime en volle mate, als bij de oprichting, a) om die beide godsmannen in

zich op te nemen en te beschermen; b) en de heerlijkheid van de HEERE verscheen.3)

a)Exodus. 40:34 b) Exodus. 20:21 Psalm. 27:1-6

Ook: zie Le 20.2.

Meer overeenkomstig de oorspronkelijke tekst, vertale men hier: en zij (namelijk Mozes en Aäron) zich wendden naar de tent der amenkomst, (als die hun burcht en vesting was (Psalm. 71:3 vv.)

3)Ongetwijfeld moet hier gedacht worden aan een in het oog vallende verschijning van de Heerlijkheid van de Heere, omdat immer de wolk de tabernakel bedekte. Aan zo’n openbaring hebben wij te denken, als ook plaatsvond bij de inwijding van de tent der samenkomst, waardoor het aan het oproerige volk duidelijk moest worden, dat de Heere partij trok voor Zijn zwaar beledigde knechten.

Mozes nu en Aäron kwamen tot voor de tent der samenkomst, in het voorhof (Vs. 50).

Toen sprak de HEERE uit de wolk tot Mozes, zeggende, met een stem, vol geweldige heilige toorn:

Maak u op uit het midden van deze vergadering, en Ik zal nu inderdaad, wat Ik hun reeds gisteren dreigde, maar toen omwille van uw voorbede niet gedaan heb (Vs. 21 vv.) hen verteren, als in een ogenblik, want nu is zij niet meer een misleide, maar een stout en moedwillig oproerige vergadering! Toen vielen zij op hun aangezichten, om door hun voorbede ook nu de slag weer af te weren; maar Mozes zocht tevergeefs naar woorden, waarmee hij het onheil mocht afwenden (Psalm. 106:23), 1) en de plaag, bestaande uit een plotselinge dood, als bij het woeden van een allertreurigste pest, ving reeds haarslachting onder het volk aan.

Alle beweegredenen, die hij tot hiertoe in zijn herhaalde voorbeden, om verzoening van deze boze vergadering had voorgesteld, waren uitgeput. Zijn leven kon hij niet, zoals bij de Horeb (Exodus. 32:32) voor het volk stellen, omdat het hem verworpen en zich van hem losgemaakt en vrijverklaard had. Op de eer van God onder de heidenen kon hij zich niet meer beroepen, daar de Heere hem reeds, bij de veroordeling van het weerspannig geslacht, om in de woestijn te vallen, toegezegd had, dat de gehele aarde met Zijn heerlijkheid zou vervuld worden (Leviticus. 14:13 vv.). Nog minder kon hij, nu de gehele gemeente voor de oproermakers partij gekozen had, God bidden (zoals in Vs. 22), dat Hij toch niet, omwille van enige misdadigen, tegen allen toornen zou.

En Mozes, tot wiens oren de jammerklachten van de stervenden en het angstgeschrei van de verschrikte menigte doordrong, zei tot Aäron, terwijl hem, door de verlichting van de Heilige Geest, snel nog een middel, het laatste, datin deze grote nood baten kon, te binnen kwam: Neem het wierookvat, 1)waarmee gij de hogepriesterlijke dienst van het reukwerk pleegt te verrichten, en doe vuur daarin van het brandofferaltaar, en leg reukwerk uit het heiligdom (Exodus. 30:34 vv.) daarop, en haastig gaande tot de vergadering, doe over hen verzoening; want een grote toorn is reeds van voor het aangezicht van de HEERE uitgegaan; de plaag, die zich door voorbede alleen van onze zijde niet meer tegenhouden laat, heeft onder de kinderen van Israël aangevangen.

Door de straf van de vorige dag is het reukwerk van het aangematigde priesterschap verworpen. Zou nu niet het reukwerk van de geroepen en gezalfde priester van kracht zijn, om de straf tegen het weerspannig volk te doen ophouden, en daarmee het voldoende bewijs voor de tegenstelling van de ware en de valse priester te leveren en de hoogmoed van de gemeente tot de diepste beschaamdheid te brengen? Van deze gedachte wordt Mozes aangegrepen en zij doet hem aan met hoop op de reeds zo dikwijls door hem ondervonden rijkdom van de goddelijke genade.

Het hogepriesterlijk reukwerk zou, zoals Mozes bij de verlichting van de Heilige Geest besefte, daarom van meer uitwerking zijn dan het gebed, omdat zijn kracht niet van de innigheid en de hartelijkheid van het onderwerpelijke geloof afhing, dat, hoe sterk het op zichzelf ook zijn mocht, al wat het enigszins voor God kon doen gelden reeds had uitgeput,

maar in de voorwerpelijke macht van de goddelijke instelling een vaste en onomstotelijke grondslag had.

Wij moeten opklimmen tot de hoge verborgenheid van deze Schriftplaats, en opmerken, hoe Christus Jezus, de Grote Hogepriester, onze natuur aannemende, als in het midden stond tussen de levenden en de doden, en hoe Hij door Zijn dood heeft teweeggebracht, dat de dood zich niet verder zou uitspreiden. Hij bidt voor ons, niet, dat Hij, nu in de hemelen zijnde, de knieën buigt voor Zijn Vader, of Zijn ogen opheft, of Zijn handen uitbreidt, of enige stem of gebed voor Zijn Kerk uitstort, want dit heeft Hij op aarde reeds genoegzaam volbracht; maar nu biedt Hij Zijn Vader de verdiensten aan van Zijn dood en lijden, van Zijn gehoorzaamheid en opstanding, dat de kracht heeft van een levendig gebed en de Vader met ons verzoent.

Dat de Heere op de bediening van zijn priesterschap de plaag deed ophouden, moest strekken, opdat Zijn eigen eer geheiligd en verheerlijkt werd. Niet, om de bediening op zichzelf deed de Heere het, maar, opdat het volk zou weten, dat Hij Aäron had uitverkoren en gezalfd tot priester, en dat, wanneer men deze verwierp, men Zijn heilige verordeningen aantastte.

En Aäron nam het wierookvat, zoals Mozes gesproken had, en liep, omhangen met zijn priesterlijk gewaad, in het midden van de gemeente, die daar voor het voorhof zich bevond, en ziet, de plaag had, zoals Mozes hem (Vs. 46 gezegd had, reeds aangevangen onder het volk, en sleepte de ene voor, de anderen na, met ontzettende snelheid ten grave. Aäron dan, nam het wierookvat, en hij legde reukwerk daarin, en deed verzoening over het volk.

En hij stond tussen de doden, die reeds door de plaag gevallen waren, en tussen de levenden, opdat het verderf van deze tenminste mocht afgeweerd worden; zo werd de plaag van die plotselinge dood inderdaad opgehouden.

Die nu aan de plaag gestorven zijn, waren, zoals bij het ter aarde bestellen bleek, veertienduizend en zevenhonderd (14.700), behalve die 250, die de vorie dag gestorven waren om de zaak van Korach. 1)

Door een gedeelte van het volk te verdelgen, betoonde de Heere, wat Hij door Zijn sterkte en volgens Zijn gerechtigheid zou kunnen doen met de gehele menigte, en door de grote menigte te sparen en hen de weg tot verzoening in de eeuwige Borg en Middelaar nog open te laten, voor te stellen en aan te prijzen, betoonde Hij Zijn genade, barmhartigheid, lankmoedigheid en goedertierenheid.

En Aäron keerde, om hem de uitslag van zijn zending (Vs. 46) mee te delen, terug tot Mozes, die zich steeds aan de deur van de tent der samenkomst bevond; en de plaag was opgehouden.

Hierin hadden de Israëlieten dan nu het werkelijk bewijs voor ogen, welk een zegen, een door God verordend priesterschap is, en hoe dit Gods genade en verzoening vermag deelachtig te maken.

HOOFDSTUK 17.

AÄRONS PRIESTERSCHAP WORDT DOOR DE BLOEIENDE STAF BEVESTIGD.

Toen sprak de HEERE, daar Hij het bij dit zichtbaar bewijs van de kracht en de werking van het door Hem ingestelde Aäronitische priesterschap niet laten wilde, maar ook de geldigheid van het laatste alleen nog op een bijzondere wijze wilde bevestigen, opdat elk gemor daartegen voor altijd mocht tot zwijgen gebracht worden, zo sprak de Heere tot Mozes, terwijl deze zich nog in het voorhof van de tabernakel bevond (hoofdstuk 16:50), zeggende:

Spreek tot de hoofden van de kinderen van Israël: dat zij zich van staven, die van een amandelboom afgesneden zijn, voorzien, en neem van hen, nadat zij daarmee tot u zullen teruggekeerd zijn, voor elk vaderlijk huis of stamhuis een staf, van al hun oversten, die thans de hoofden van de 12 stammen zijn (hoofdstuk 1:4), zodat gij in het geheel, naar het huis van hun vaderen, twaalf staven krijgt; een ieders naam zult gij schrijven opzijn staf.

Doch Aärons naam zult gij schrijven op de staf van de stam van Levi; want een staf zal er zijn voor elk, die het hoofd van het huis van hunr vaderen is, en van de stam Levi is Aäron het hoofd. 1)

Terwijl de stam Levi afzonderlijk wordt meegerekend, worden Efraïm en Manasse aangemerkt, als makende tezamen één stam uit (Deuteronomium. 27:12 vv.)

En gij zult ze, gedurende de eerstkomende nacht wegleggen in het Heilige der Heiligen van de tent der samenkomst, voor de Ark van de Getuigenis, tussen wierCherubs Ik troon, en waarheen Ik met u steeds samenkomen zal, zoals Ik u daar tot hiertoe Mijn openbaringen meedeelde (Exodus. 25:21 vv.).

En het zal geschieden, dat de staf van de man, welke Ik zal verkoren hebben, om aan het hoofd van het priesterschap te staan, in de nacht, door een wonder van Mijn almacht, zal bloeien, terwijl de overige staven blijven zullen zoalsze waren, en Ik zal met dit teken, eens en voor altijd stillen 1)en tot zwijgen brengen het gemopper van de kinderen van Israël tegen Mij, want tegen Mij zijn ze, dat gemopper, dat zij tegen u uiten, 2)als zij u, wegens het priesterschap van Aäron, van deze dagen zo bitter aanvallen.

Het woord in de grondtekst geeft aan, zo’n stillen, dat het oproer zich niet weer, wat deze zaak betreft, zou verheffen. Door dit teken zou vooral het goddelijk recht van het priesterschap van Aäron voor Israëls oog openbaar worden en bevestigd. Nimmer heeft zich dan ook later een geest van verzet tegen het priesterschap van Aäron en zijn nakomelingen geopenbaard.

Reeds bij Exodus. 25:40 werd opgemerkt, dat de amandelboom in het Hebreeuws zijn naam (Sjaked d.i. de wacht) hieraan ontleent, dat hij reeds in januari bloeit, in maart reeds rijpe vruchten draagt, en alzo waakt, terwijl de overige natuur nog in doodslaap neerligt. Hij kwam ons aldaar voor als een beeld van Israël, dat de reine kennis van God reeds bezat,

terwijl nog rondom duisternis de aarde en donkerheid de volken bedekte, dat zich in de gave van Gods woord verblijden mocht, om uit kracht daarvan te groenen te bloeien en vrucht te dragen. Op deze plaats nu wil de Heere door middel van de 12 amandelstaven, die elk met hun bepaalde naam beschreven zijn, door een wonder (dat tot een teken wordt, daar het in zichzelf zinnebeeldig datgene voorstelt wat het betuigen en bevestigen zal) aan het gehele volk voor ogen stellen, in welke verhouding Hij de 12 stammen van Israël, het geslacht van Aäron met de tot hem behorende, maar toch slechts aan hem ondergeschikte Levieten, aan de ene en de overige stammen aan de andere zijde, tot Zich, de enige Levensbron, geplaatst heeft. Op zichzelf zijn zij de een met de ander slechts afgesneden staven; Aäron en zijn zonen zijn van nature even onmachtig, om een levendwekkende en zegen aanbrengende priesterschap te zijn, als geheel het overige volk; maar door de genade en de roeping van de Heere, die hem verkoren heeft om Hem heilig te wezen en Zijn offerande te bedienen (hoofdstuk 16:5), hierdoor is hij in een verbintenis tot de Levengever gesteld, welke hem in staat stelt levenstekenen voort te brengen, die de anderen nooit vermogen op te leveren, daar zij aan zichzelf en aan eigen onmacht zijn overgelaten. Had Israël verstaan, wat de Heere met het wonder, dat Hij voor had, in zichtbare werkelijkheid voor ogen stellen, en zich over de heerlijkheid van Zijn priesterschap verheugd, als dat nog slechts een tijdelijk was, maar de bestemming had om eenmaal, in veel rijker volheid en dieper waarheid op het gehele volk over te gaan, zo zou het van een morrende gemeente tot een lofzingende geworden zijn. In plaats hiervan kost het bij het volk alleen tot een zwijgen uit vrees (Vs. 12,13). "Ach het is het verworpen geslacht van de oude zondaars, die het gericht van de heilige God niet overwinnen kunnen door het geloof aan de verzoenende en plaatsbekledende heiligheid van de Hogepriester; daarom zijn alle wonderen en tekenen tevergeefs; onder vrezen en klagen gaat hun tijd daarheen, totdat zij eindelijk allen in de woestijn zijn neergeveld.".

Als de Heere eerst van het gemopper tegen Hem en dan van die tegen Aäron spreekt, dan blijkt hieruit, dat Hij dat verzet tegen Aäron beschouwt als een verzet, dat tegen Hem heeft plaatsgehad. De zaak van Zijn dienaar is Zijn zaak.

Mozes dan sprak overeenkomstig tot de kinderen van Israël; en al hun oversten gaven aan hem een staf, voor elke overste een staf, naar het huis van hun vaderen, zodat hij in het geheel twaalf staven ontving; Aärons staf 1) was ook onder hun staven, opdat niemand later zou kunnen zeggen, dat er met deze bedrog gepleegd was.

Aärons staf. Sommige uitleggers, o.a. Voget en J.v.d. Honert zijn van mening, dat de staf van Aäron dezelfde is geweest, als die, welke door Mozes gebruikt is in Egypte, omdat de staf, toen door Mozes gebruikt, zes maal Aärons staf wordt genoemd. Met die staf heeft Mozes de rotssteen geslagen te Rafidim, en wij lezen, dat, toen hij bij Kades wederom water uit de steenrots moest doen ontspringen, hij de staf moest halen van voor het aangezicht van de Heere, uit het Heilige (Numeri. 20:8,9). Volgens anderen, o.a. Staekhouse, Keil e.a. is die staf van deze wel te onderscheiden. Deze laatste mening heeft meer waarschijnlijkheid, omdat in Vs. 3 duidelijk staat, dat de staf van de stam Levi Aäron wordt toegerekend. Aärons naam moest geschreven worden op de staf van Levi. Neemt men aan, dat de staf hier te onderscheiden is van de staf van Mozes of Aäron in Egypte, dan wordt de kracht van het teken ook zoveel te sterker. De staven waren van elkaar in niets te onderscheiden. Zij waren

allen gelijk, toen zij voor het aangezicht van de Heere werden gelegd, en ziet, toen Mozes de volgende dag de tent inging, zag hij, dat Aärons staf alleen bloeide, het teken (Vs. 5), dat hij door de Heere zeker was verkoren, om Hem het priesterschap te bedienen.

En Mozes legde deze staven weg, voor het aangezicht van de HEERE, in het Heilige der Heiligen van de tabernakel, of de tent van de getuigenis, en liet ze daar een nacht liggen.

Het geschiedde nu de volgende dag, dat Mozes in de tent van de getuigenis inging; en zie Aärons staf, die voor het huis van Levi gold (Vs. 3), bloeide, 1) want hij bracht bloeisel voort, en bloesemde bloesem, endroeg amandelen.

Dit was een gevoeglijk teken, om het priesterschap zelf te verbeelden, dat helder aan Aäron en diens wettige opvolgers bevestigd werd, te weten: 1. Dat het zijn zou, vruchtbaar, nuttig en dienstig voor de Kerk van de Heere. Dat Aärons staf botten, bloesem en ook rijpe vruchten voortbracht, gebeurde niet alleen, om Aäron daardoor eer te bewijzen en om te tonen, wat hij zelf wezen zou, maar wel voornamelijk ter afbeelding, hoe zijn dienst zou zijn tot een zegen voor Gods Israël. 2. Dat er zijn zou, een opvolging van priesters. Dus heeft Christus zorg gedragen, dat, zoals Hij altoos tot aan het einde van de wereld een Kerk en volk op aarde zal hebben er het Evangelie en zijn instellingen ook zolang zullen bediend worden.

Het uitspruiten, bloeien en vruchtdragen, dat anders op verschillende tijden plaats heeft, verenigt zich hier aan Aärons staf op dezelfde tijd. Op de ene plaats heeft hij knoppen en bladeren, op de andere bloesem, op de derde reeds rijpe amandelen. Reeds het groenen en uitspruiten was wonder genoeg geweest, om de goddelijke verkiezing van Aäron tot het priesterschap te bevestigen. Israël zou intussen aan het wonder tevens een teken hebben, waaruit het kon opmaken, hoe de Heere Aäron niet alleen geroepen, maar ook ter uitoefening van zijn ambt op zo’n wijze bekwaam gemaakt had, dat men "de betoning van de Geest en de kracht" wel aan hem bemerken kon, en ook reeds meermalen de zegen van zijn werkzaamheid was deelachtig geworden.

Als Veser in een van zijn volksschriften zegt: "de staf van de tucht in huis en school is de staf van Aäron; werpt men hem weg, dan ontstaat daaruit een slang; stelt men hem echter in het heiligdom, voor het aangezicht des Heeren, dan draagt hij bloesem en vrucht," zo ligt aan deze woorden, die aanwending van onze geschiedenis ten grondslag, volgens welke de staven van de overige stamhoofden de gewone staven geweest zullen zijn, die zij als onderscheidingstekens van hun vorstelijke waardigheid pleegden met zich te dragen, en die zeer wel van amandelhout konden zijn, maar de staf van Aäron zal de wonderstaf geweest zijn uit Egypte (Exodus. 4:17 vv), die daarna in het heiligdom werd neergelegd, totdat men hem nogmaals nodig had (Numeri. 20:8 vv). Wij kunnen in deze opvatting niet delen, doch stemmen overigens met de aangehaalde woorden van harte in.

Toen bracht Mozes al deze staven uit, van de plaats, waar zij gelegen hadden, voor het aangezicht van de HEERE, en bracht ze, tot de vergaderde vertegenwoordigers van al de kinderen van Israël; en zij zagen hetgeen met de ene staf gebeurd maar aan de anderen niet gebeurd was, en verstonden hieruit de wil van de Heere, en de hoofden van de 11 andere

stammen namen elk zijn staf, en waren nu daarmee bevredigd, dat niemand anders dan Aäron en zijn zonen het priesterambt bedienen zouden.

Toen zei de HEERE tot Mozes: Breng de staf van Aäron weer voor de Ark van de Getuigenis, 1)in het Heilige der Heiligen, en leg hem, zoals gij met de mannakruikgedaan hebt (Exodus. 16:32-34), aldaar neer in bewaring, 2) opdat hij zij tot een bestendig teken, voor de weerspannige kinderen, dat hen waarschuwend herinnert aan hetgeen Ik thans, ter openbaring van het goddelijk gezag, waarmee het Aäronitische priesterschap bekleed is, gedaan heb; alzo zult gij een einde maken aanhun gemopper, waarmee zij tot hiertoe tegen Mij en tegen Mijn verordeningen, zo stout en boos getwist hebben, opdat zij niet bij nog meer gemor, met Mijn strafgericht bezocht worden, zoals aan de anderen (hoofdstuk 16:48) geschied is, en alzo in hun zonden sterven.

Deze staf zou voor Israël een teken zijn, om aan hun gemopper een einde te maken, maar was, omdat zij lag en bewaard werd voor de Ark van de Getuigenis, voor Aäron een onderpand van de bestendigheid van zijn priesterschap, zolang de Oude Bedeling zou voortduren.

In of bij de Ark zijn bewaard, de Verbondstafelen, de gouden kruik, waarin het Manna was, en Aärons staf, opdat alle eeuwen met verwondering zouden zien, hoe Gods oude Kerk geleid, gevoed en bestuurd is geworden.

En Mozes deed het; zoals de HEERE hem geboden had, zo deed hij, en legde de staf van Aäron tot bewaring bij de Verbondsark in het Heilige der Heiligen neer (Hebr.9:4).

Volgens joodse overlevering bleef de staf van Aäron door Gods wondermacht groen, bloeiend en vruchtdragend, tot de tijd van de verwoesting van de eerste tempel, door de Babylonische koning Nebukadnezar. Hiervan nu wordt in de tekst wel niets gezegd, maar dat bericht is, bij de bestemming, die deze staf had, om tot een blijvend waarteken voor de volgende geslachten te dienen, niet van waarschijnlijkheid ontbloot.

Toen hun nu, door dit wonderwerk (Vs. 8) en het bevel van God (Vs. 10) de ogen daarvoor begonnen open te gaan, dat zij met hun gemor zich zwaar tegen de Heere bezondigd hadden, toen spraken de kinderen van Israël tot Mozes, zeggende: Zie wij geven de geest, wij vergaan, wij allen vergaan! 1)

Dit is de taal van het in doodsangst verkerende volk. Zij hebben gezien, hoe de Heere met Zijn wonderen onder hen heeft gewandeld, zij hebben nu door een zichtbaar teken de heiligheid van het priesterschap van Aäron aanschouwd. De zonde van Korach treedt hen nu in al haar verschrikkelijkheid voor de aandacht, en de vrees dringt hun hart binnen, omdat het geweten hen beschuldigt dat zij het met Korach gehouden hebben, dat God hen allen zal treffen.

Al wie-zo laat de Heere ons zeggen-enigszins 1) nadert tot de tabernakel van de HEERE, die zal sterven; zullen wij dan allen de geest gevende geheel en al verdaan worden, zodat

Israël ophoudt te bestaan? 2) Zal er danin het geheel geen einde komen aan het omkomen door de toorn van de Heere, waarvan wij nu al zovele voorbeelden hebben moeten beleven?

Enigzins nadert. Hebreeuws: al wie nadert, die nadert tot enz.; welke herhaling, volgens Van der Palm, nauwelijks iets anders kan betekenen dan, die ongeroepen nadert-die slechts nadert, omdat hij naderen wil. Of is het misschien de overdrijvende taal van een nog onvergenoegd gemoed, die we hier horen, en wel in deze zin: al, wie het maar waagt om zo dicht tot de tabernakel te naderen, dat het maar enigzins met de verschuldigde eerbied in strijd geacht worden kan, die zal dan-zo groot is de strengheid van God-Zijn onvoorzichtigheid met de dood moeten boeten.

Zij vrezen dat Gods bevel (Vs. 10) misschien de voorbode is van een nieuwe plaag, die hun overkomen zal, terwijl de Heere integendeel, door het teken, dat tot een bestendige herinnering voor hen bewaard zal worden, hen van het verderf bewaren wil. Maar een beschuldigend geweten vreest altoos het ergste (Boek der wijsheid 17:11). Het is zeker geen getuigenis van dankbaar geloof wat we hier lezen, maar een woord, dat vrees en ontzag voor God te kennen geeft. Deze vrees en dit ontzag heeft althans dit heilzaam gevolg, dat de reden, die thans tot opstand had aangezet, van nu af aan op het volk niet meer werkte.

HOOFDSTUK 18.

AMBT EN ONDERHOUD VAN DE PRIESTERS EN LEVIETEN.

Vs. 1-32. Op de vraag van het geschrokken volk (hoofdstuk 17:13): "zullen we dan geheel en al te gronde moeten gaan?" antwoordt de Heere met, naar we ons mogen voorstellen, ten aanhoren van het gehele volk, aan Aäron op te dragen, dat hij met Zijn vaders huis, de Aäronieten en voorts met hem ook zijn stamgenoten, de Levieten een zodanige zorg voor het heiligdom dragen zouden, dat dit geen Godsgericht meer na zich slepen zal, daar zij krachtens de hun verleende, bijzondere heiligheid, tot de woning van de Heere ongestraft mochten naderen, zo het maar naar de bij de wet bepaalde wijze geschiedde. Daarna bepaalt Hij ook de emolumenten of baten nader, welke de priesters en de Levieten, als hun toekomende, van de gemeente zullen mogen innen. Terwijl Hij alzo het nog vrezende volk geruststelt, neemt Hij tevens deze gelegenheid waar, om het zijn verplichtingen te doen beseffen, ter zake van het duidelijk onderhoud van hen, door wier tussenkomst het ongenaakbaar heiligdom niets verschrikkelijks meer voor Israël heeft.

Zo zei de HEERE tot Aäron, 1) om hem de ambtsplichten en de verantwoordelijkheid, die zo op hem zelf en zijn familie, als ook op de Levieten rustte, voor te houden: Gij en uw zonen en het huis van uw vader met u, en dus alle tot de Aäronitische familie behorende personen; zult dragen de ongerechtigheid van het heiligdom, 2) gij alleen zult het heiligdom, waartoe geen anderen naderen mogen, naderen en voor zijn behoorlijke bediening zorgen; en gij en uw zonen met u, alle tot de dienstdoende priesterstand behorende personen, zult dragen de ongerechtigheid van uw priesterambt, en dus in het bijzonder nog verantwoordelijk zijn voor de wettelijke uitoefening van de priesterdienst, die aan allen, welke haar zonder bevoegdheid zich zouden willen aanmatigen, de dood aanbrengt.

Wel heeft de Heere over het ambt en het onderhoud van de priesters op verschillende wijze gesproken, maar nu Hij Aäron voor aller oog in zijn ambt heeft bevestigd, nu herhaalt de Heere nog eens, wat reeds vroeger is gezegd en bevolen, maar nu meer in één bestek alles samenvattende, opdat ook tevens het volk zich zijn verplichtingen nog eens zou herinnerd zien.

Wat in het heiligdom en in de heilige dienst misdreven wordt, zal door u alleen worden geboet, omdat dat alles alleen en uitsluitend voor uw verantwoording komt.

Dragen de ongerechtigheid van uw priesterambt, betekent niet slechts, wat tegen de priesterwetten en tegen de heilige gereedschappen gepleegd wordt, te boeten, maar is ook de verontreiniging van hem door de zonde van hen, die het heiligdom naderen, niet slechts die van priesters en Levieten, maar ook van het gehele volk, dat niet alleen door zijn zonden, maar ook door zijn heilige gaven (Exodus. 28:38) het in zijn midden bevindende Heiligdom met zijn heilige gereedschappen bevlekt en over de gehele gemeente een schuld brengt, welke de priesters dragen, dat is, op zich nemen en, uit kracht van de door hun Ambt meegedeelde heiligheid en kracht tot heiliging, zullen uitdelgen.

De misdaad dragen. Deze uitdrukking wordt door Exodus. 28:38 toegelicht. Dragen (tevens wegdragen, wegnemen) betekent het bedekken, het uitleggen van de zonde door heiligheid, die door God aan de priester verleend is. Zij herinnert, hoe ondraaglijk de nabijheid van Jehovah is voor allen, die niet eveneens zijn ontheiligd, zoals de pas vermelde voorvallen getoond hebben. Door het bijgevoegde, dat zij ook de misdaad van de priesterschap, dat is van alle priesters tezamen, als een geheel gedacht, zouden moeten dragen, wordt hun ingescherpt, dat zij evenzeer als alle overige Israëlieten zondaars zijn en zowel hun eigen zonden als die van het volk moetem verzoenen.

En ook zult gij uw broeders, de stam van Levi, de stam van uw vader, bestaande uit de Kahathieten, Gersonieten en Merßrieten, met u tot het heiligdom doen naderen, zodat zij u bijgevoegd worden, of zich bij u aansluiten en met u hand aan hand gaan, als uw helpers in alle uitwendige aangelegenheden, en u dienen 1) in de vroeger bepaalde orde (hoofdstuk 3:5-13); Maar gij en uw zonen met u zult zijn voor de tent van de Getuigenis, en alles bezorgen wat tot de eigenlijke offerdienst behoort.

Er ligt een woordspeling in deze uitdrukking: zij zullen zich aan u aansluiten (jilawoe) en u dienen. Hun naam zal steeds daaraan herinneren, dat zij tot het gevolg van de priesters behoren.

En zij zullen uw wacht waarnemen, en alzo, door u te helpen, bij het slachten van de offerdieren enz., diensten bewijzen, die anders door u zelf zouden moeten verricht worden, en mede de wacht van de gehele tent waarnemen, zodat zij, als dit nodig is, voor het afbreken, vervoeren en weer opslaan daarvan zorgen (hoofdstuk 4:4-33); doch tot het heilige gereedschap van het heiligdom, het reukaltaar, de tafel van de toonbroden, de kandelaar en de Verbondsark, en tot het brandofferaltaarzullen zij niet naderen, opdat zij niet sterven, want sterven zouden zij dan, zo zij, wegens deze hun aanmatiging, als ook gij, omdat gij hen lichtvaardig tot deze gereedschappen zou hebben toegelaten (hoofdstuk 4:15).

Maar zij zullen u, wat ook hun naam Levieten uitdrukt,
tot helpers bijgevoegd worden, zonder een zelfstandige plaats voor zich in te nemen, en zij zullen de wacht van de tent der samenkomst waarnemen, in elke uitwendige dienst van de tent; en een vreemde, iemand, die niet tot de stam van Levi behoort, zal tot u niet naderen, om enige dienst aan het heiligdom te verrichten.

Ook: zie Nu 18.2 en zie Ex 4.14.

Gij nu zult waarnemen de wacht van het heiligdom en de wacht van het altaar, en voor alle gereedschappen en voorwerpen, die zich in het Heilige en in het Heilige der Heiligen bevinden, en voor het brandofferaltaar zorg dragen; opdat er geen verbolgenheid meer zij over de kinderen van Israël, zoals die, welke nog pas heeft plaatsgehad (hoofdstuk 16).

Want Ik, die het recht heb, om voor te schrijven wat Mij behaagt en om daarin een stipte gehoorzaamheid te vorderen, en die over alles en over allen naar Mijn welgevallen beschik, zie Ik heb uw broeders, de Levieten, in de plaatsvan alle, tot Mijn bijzondere dienst verplichte

eerstgeborenen, a)uit het midden van de kinderen van Israël genomen; zij zijn u een gave, die van Israëls zijde gegeven is aan de HEERE, en die Mijnerzijds wederom gegeven is aan u, niet alzó dat gij daarover, als over een eigendom, dat gij zelf u verworven hebt, naar goeddunken zou kunnen beschikken, maar als een gave, die Ik uitdrukkelijk bestemde, om de dienst van de tent der samenkomst te bedienen, opdat gij in geen geval, waar gij handreiking nodig hebt, de hulp van ongewijden zou behoeven in te roepen (hoofdstuk 8:16-19).

Numeri. 3:45

Maar Gij en uw zonen, Elißzar en Ithamar, met u zult uw priesterambt waarnemen in alle zaken van het altaar, in al wat tot de eigenlijke offerdienst behoort, en in hetgeen van binnen de voorhang is, het gereedschap in het Heilige en het aldaar te verrichten reukwerk (Exodus. 30:7 vv.) alsook de Verbondsark in het Heilige der Heiligen, en hetgeen hier op de grote Verzoendag door de Hogepriester moet gedaan worden (Leviticus. 16), dat zult gij bedienen;
uw priesterambt geve Ik u tot een dienstvan een geschenk, als een dienst, waarmee gij, ten gevolge van een bijzondere genadige verkiezing bekleed zijt, en dat gij naar de wil van Mij, de Gever, te bedienen hebt; en de vreemde, die tot het heiligdom nadert, om daar te verrichten wat bepaaldelijk aan u en uw zonen is opgedragen, die zal gedood worden.

Vs. 3

Voorts sprak de HEERE tot Aäron, om voor hem en zijn dienstgenoten, waaronder ook de Levieten behoren, de baten te bepalen, die zij van hun dienst zouden mogen genieten: En Ik, zie Ik heb u gegeven de wacht, de zorg, het toezicht van Mijn hefoffers; met alle heilige dingen van de kinderenvan Israël heb Ik ze u gegeven 1) omwille van de zalving2) en naast u, de Hogepriester, heb Ik ze gegeven aan uw zonen, de mindere priesters; hetgeen u wezen zal tot een eeuwig recht, zolang als het Levitische priesterschap duurt, tot een eeuwige instelling.

Nu gaat Hij voort meer in de breedte bekend te maken, wat Hij onlangs heeft aangeroerd omtrent het recht van de priesters, wat betreft de heilige offeranden. Doch de verhouding tussen de priester van de eerste rang en de Levieten is wel in het oog te houden, omdat, terwijl het huis van Aäron met een bijzondere eer wordt verwaardigd, de overige familieleden van de stam van Levi meer tot nederiger diensten worden gedwongen. Daarom aan de priesters alleen deelt God alle offeranden toe, waarin die grote heiligheid was, welke Heiligheid der Heiligheden genoemd wordt. Het zal vervolgens een uitzondering schijnen, dat hij namelijk van wat uit kracht van zijn ambt bij de priester was gedeponeerd, een gedeelte zou geven aan de Levieten, die hun diensten, ten behoeve van de tabernakel, volbrachten. Hij zegt, dit hen te geven uit kracht van hun zalving, opdat de priester daarop niet trots zou worden, of zich daarop verheffen. Want de onbaatzuchtige goedertierenheid van God moet ons aanzetten tot bescheidenheid en nederigheid. Met welk argument Paulus ook alle verkeerde roem terechtwijst en beteugelt: Wat roemt gij, alsof gij het niet ontvangen had 1 Corinthiers. 4:7). Verder, niet volgens een ander recht hadden de zonen van Aäron de zalving ontvangen, dan daarom, omdat het God behaagd had, hen uit te kiezen. Dit nu toonde ook wel de begiftiging aan, maar God vermeldt Zijn gave nog met opzet, omdat Hij nog met een ander doel de begiftiging ter sprake brengt, nl. dat geen twist of krakeel de priesters zou beroeren.

Liever: de hefoffers, die er plaats hebben met, eigen zijn aan, of genomen worden van alles, wat de kinderen van Israël bij hun offeranden, aan vruchten en anderszins aan Mij heiligen, die heb Ik u gegeven.

Anderen, als een ambtsgave, of wat hetzelfde is, voor uw priesterlijk ambt (Leviticus. 7:35).

Dit alzo allereerst zult gij hebben van de Heiligheid der Heiligheden, uit het vuur, alle in vroeger gegeven wetten, als hoogheilig gekenmerkte overblijfsels van deofferanden 1) al hun offeranden, met al hun spijsoffer en met al hun zondoffer en met al hun schuldoffer, dat zij Mij zullen weergeven, alles namelijk, wat van de aangebrachte spijs-, zond en schuldoffers niet op het altaar komt en dus niet verbrand wordt, het zal u en uw zonen een Heiligheid der Heiligheden zijn.

Ook: zie Le 21.21 en zie Ex 40.10.

Aan het Allerheiligste 1) in de voorhof namelijk van het heiligdom, zult gij dat eten; al wat mannelijk is onder de priesters, en niet ook enig vrouwelijk lid van hun familie zal dat eten; het zal u een heiligheid zijn, 2) die uitsluitend voor u bestemd is.

In het Hebreeuws Bekodesch hakòdaschim. De Statenvertaling geeft Allerheiligste. Het kan ook vertaald worden, en dat moet hier, door Hoogheilige, omdat hier niet bedoeld wordt, het Heilige der Heiligen, maar de Voorhof.

God schrijft de priesters voor, dat alleen de mannen de vuuroffers zouden eten, en niet ergens anders dan bij het Heiligdom. Want er bestond gevaar, dat de waardigheid van deze offeranden zou verminderen, indien zij naar het eigen huis werden overgebracht en met de alledaagse spijze vermengd. God wil niet in een weelderige levenswijze de priesters ter wille zijn, maar door de beschouwing van het heiligdom hen leiden tot een matig en sober genot van spijzen. Want het was als een militaire tucht, om hun aan onthouding te wennen, dat zij de spijzen moesten nuttigen van vrouw en kinderen gescheiden. Doch wat van de dankoffers over was en van de eerstelingen van de vrucht, mochten zij ook met de vrouwen en binnen hun eigen woningen eten. Niemand, die onrein was, mocht aanraken, wat eenmaal heilig was (Leviticus. 6:14-18; 25-30; 7:1-10).

Ook zal verder dit het uw zijn: het hefoffer van hun gave met alle beweegoffers van de kinderen van Israël, de beweegborst en de geheven schenkel van de dankoffers en al wat overigens bij de offers bewogen en geheven wordt(Leviticus. 7:11-34), Ik heb ze aan u gegeven, en aan uw zonen, en aan uw dochters met u, zodat deze, in vereniging met u daarvan nuttigen mogen; en dit zal u zijn tot een eeuwig recht, tot een eeuwige instelling; al wie in uw huis rein is, zal dat eten. 1)

1)Leviticus. 22:1-16

Al het beste 1) van de olie, en al het beste van most en van koren, hun eerstelingen, die zij, ieder naar hun vrij believen, wat de maat betreft, de HEERE zullen geven, al dat beste aan olie, most en koren, dat zij als eerstelingen ten heiligdom brengen, u heb Ik ze gegeven.

In het Hebreeuws Kool hacheleb, eigenlijk al het vet van, het allerbeste. Israël moest hierdoor leren, dat er voor de Heere niets te goed was; dat de Heere het beste vroeg, zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied.

De eerste vruchten van alles, wat in hun land is, die zij de HEERE zullen brengen, en dus ook wat aan boomvruchten en veldvruchten als eerstelingsgaven aan deHeere moet gebracht worden, a) zullen van u zijn; al wie in uw huis rein is, zal dat eten. 1)

1)Deuteronomium. 18:4; 26:1-11. Betreffende het genot en verbruik van deze emolumenten, gelden de in Vs. 11 genoemde bepalingen. Onder de laatstgenoemde zijn de eerstelingen van garven en brood, die met Pasen en Pinksteren door de gemeente moesten geofferd worden (Leviticus. 23:9-20)) reeds inbegrepen.

Al het verbannene in Israël, al wat door een bangelofte (zie "Le 27.28) de Heere geheiligd wordt, zal het uwe zijn.

Al wat de baarmoeder opent, 1) van alle vlees, dat zij, volgens de daarvan reeds gegeven of nog te geven bepalingen, a) de HEERE zullen brengen onder de mensen en onder de beesten, zal het uwe zijn; doch deeerstgeborenen van de mensen, voor welke Ik de stam van Levi tot Mijn dienst verkoren heb (Numeri. 8:16-18), zult gij geheel of zeker, zonder enige uitzondering, lossen; ook zult gij lossen de eerstgeborenen van de onreine beesten, daar deze niet tot Mijn heiligdom mogen gebracht worden.

a)Exodus. 13:12 vv.; 22:30 Deuteronomium. 15:19 vv.

Hetzelfde wordt nu ten opzichte van de eerstgeborenen verordend, dat zij als het ware het eigendom van de priesters zouden zijn. Evenwel, er wordt tegelijkertijd een onderscheiding ingevlochten, dat de eerstgeboren vrucht van de mensen moet gelost worden. Wat die, omtrent het onrein gedierte betreft, het stond de bezitter vrij, het te lossen of het te doden. Maar, omdat deze zaak niet opzettelijk wordt behandeld, maakt God slechts kort mededeling ervan, dat Hij aan de priesters heeft toebeschikt, welk voordeel de eerstgeborenen afwerpen. Dat Hij beveelt, dat de eerstgeborenen moeten gelost worden, volgens schatting van de priesters, is niet zo op te vatten, dat de priesters zelf die schatting mochten voorschrijven, alsof bij hen het gezag daaromtrent berustte, maar de schatting wordt bepaald, waaraan zij, volgens het bevel van God, gebonden waren, zoals op een andere plaats gezien is, en dat is gemakkelijk uit het vervolg op te maken, omdat straks de prijs wordt meegedeeld, welke God zelf had bepaald.

Die nu onder deze eerstgeborenen van mensen en van onreine dieren gelost zullen worden, die zult gij van een maand oud lossen, 1) gij zult die lossen naar uw schatting, en wel een eerstgeborene van de mensen voor het geld van vijf sikkels, naar de sikkel van het

heiligdom, die is twintig gera, (hoofdstuk 3:46 vv.); de eerste vrucht van een onrein dier daarentegen naar uw waardschatting, met bijvoeging van nog een vijfde deel van deze waarde (Leviticus. 27:27).

De vrucht moest, alvorens te kunnen gelost worden, minstens een maand oud zijn, omdat zij dan eerst zelfstandig is en niet meer met de moeder een geheel vormt. Ook om de moeder te sparen is dit verordend.

Leer ons, o heilige Vader in Christus, Uw wijsheid en Uw goedheid in al Uw verordeningen op te merken door Uw Heilige Geest!.

Maar het eerstgeborene van een koe, of het eerstgeborene van een schaap, of het eerstgeborene van een geit, de eerstgeborenen van rein vee, die tot Mijn altaar mogen gebracht worden, zult gijniet lossen; zij zijn heilig en mogen niet door lossing, tot het gewone gebruik van het leven overgaan; hun bloed zult gij, na ze werkelijk ten slachtoffer gemaakt te hebben, sprenkelen op het altaar (Leviticus. 3:2 Numeri. 1:5), en hun vet
zult gij aansteken, tot een vuuroffer van liefelijke reuk voor de HEERE.

Hier worden de vette stukken bedoeld (Leviticus. 3:3 zie Le 7.4).

En hun vlees daarentegen zal het uwe zijn; zoals de beweegborst en zoals de rechterschouder van zo’n offer, overeenkomstig de bepalingen, die bij de dankoffers gelden,
de uwe zijn zullen, zal ook het vlees het uwe zijn.

a)Exodus. 29:28 Leviticus. 7:31-34

Alle hefoffers van de heilige dingen, die de kinderen van Israël de HEERE zullen offeren, en hier (Vs. 9-18) met name zijn aangewezen, die heb Ik aan u gegeven en aan uw zonen, en aan uw dochters met u, tot een eeuwige instelling, 1) opdat gij, Mijn dienaar, met de uwe van Mijn brood mag eten en daarvan leeft; het zal een eeuwig zoutverbond2) zijn, voor het aangezicht van de HEERE, voor u en voor uw nakomelingen met u.

Het was niet om hun personele verdienste boven de andere Israëlieten, dat de schatting aan hen werd gegeven, maar, opdat ze door de zalving met de heilige olie tot priesters waren ingewijd en zij in de bediening zichzelf geheel tot de dienst van de Heere hadden overgegeven, zo had de Heere, opdat zij Zijn dienst met des te meer ijver en blijmoedigheid zouden waarnemen, hen deze tot hun onderhoud toegelegd.

Verder, opdat noch iemand van de Levieten, noch iemand uit het volk (omdat de meesten begerig zijn tot opstand), beproeven zou, dit dekreet te schenden, wordt voor het vervolg alle tegenwerping afgesneden, waar God afkondigt, dat Hij niet wil, dat, wat Hij aan de priesters heeft gegeven, hun ontnomen wordt. Allereerst gebruikt hij hier de naam van edict of dekreet, dat anderen met statuut vertalen; vervolgens verbindt hij hiermee de naam van Verbond, opdat de waarneming des te heiliger zou zijn, en minder aan verzet en twist blootgesteld, omdat niets minder past, dan de priesters te betwisten, waarop zij recht hebben en wat hun bij

privilegie geschonken is. God wijst dus aan, dat gewroken zou worden, indien men de priesters hier in moeilijkheid berokkende. Overdrachtelijk wordt nu door de naam zout de eeuwigdurendheid aangeduid, waarbij God echter schijnt te zinspelen op de offeranden, welke niet gebracht mochten worden, dan met bijvoeging van zout, opdat de Israëlieten zouden weten, dat door aardse en bederfelijke dingen iets hogers werd aangeduid Want wij weten, dat gezouten vlees niet zo gemakkelijk bederft. kortom, hierdoor wordt de onschendbare vastheid aangeduid.

Het zal een eeuwig zoutverbond zijn. Hiermee wil de Heere Aäron verzekeren, dat niettegenstaande de veranderingen, die in de openbare eredienst zouden gemaakt worden, in de volgende eeuwen, het wezen van de zaak hetzelfde zou zijn. Hij wil hem verzekeren, dat voor alle eeuwen de Heere zelf de bezorging van Zijn dienaren op zich neemt.

Ook zei de HEERE, om hem de grond en de reden, waarom Hij hem deze baten toelegde, te ontdekken, tot Aäron: Gij met geheel uw geslacht, zult in hun, de kinderen van Israël, land niet erven en aldaar geen akkers, wijnbergenen dergelijke bezitten, en gij zult, met de gehel stam, waartoe gij behoort, geen afzonderlijk deel van het land! geen eigen stamgebied, in het midden van hen hebben; Ik ben uw deel en uw erfenis, in het midden van de kinderen van Israël. 1)

Door deze woorden wil God hun zeggen, dat, omdat de Levieten van de algemene erfenis van het land waren uitgesloten, God hen dit verlies vergoedt uit Zijn eigen bezittingen, alsof zij het alleen uit Zijn hand ontvangen. Alsof Hij zeggen wilde, dat Hem een genoegzame overvloed ten dienste staat, waarmee Hij hen zal begiftigen. Ondertussen worden zij bevolen, op dit ene al hun aandacht te richten. Het is niet twijfelachtig, of David heeft het oog op deze plaats, als hij uitroept: "God is mijn deel en mijn erfgoed; het lot is mij in liefelijke plaatsen gevallen" (Psalm. 16:5). Hij wijst daardoor aan, dat God hem niet slechts meer is, dan alle aardse schatten, maar dat voor hem geen betekenis heeft, wat bij anderen heerlijk en het meest wenselijk wordt geacht. Nu, wanneer wij in Christus tot priesters gemaakt zijn, is ook ons geen andere voorwaarde gesteld, dan dat wij geen ander lot verwachten. Niet, omdat men nu zorgeloos de aardse goederen moet verachten, maar, omdat ons vast geluk zo alleen in God gelegen is, dat wij met Hem tevreden, geduldig alle gebrek aan aardse goederen kunnen dragen. Wie na iets bezitten, zijn nu niet gehouden en gebonden, alsof zij niets bezaten.

Wie God bezit, bezit alles, en het is deze dienst eigen, dat zij een voller en rijker vermaak schenkt, dan alle andere dienst tezamen.

Dit wordt herhaaldelijk als reden opgegeven, waarom Levi en Aäron geen erfgoed in Israël verkregen (Deuteronomium. 10:9 Jozua. 13:14,33; 18:7). Inderdaad was het verlenen van deze tienden zozeer bestemd om hun gedachten tot God en de eeuwigheid te leiden, dat zonder vast vertrouwen op de Heere en zonder volhardende ijver in Zijn dienst, daarin tevens een zware straf gelegen was.

En zie aan de kinderen van Levi, van wie datzelfde geldt heb Ik, tot hun verzorging, alle tienden in Israël tot erfenis gegeven, tot beloning voor hun dienst die zij bedienen, de dienst namelijk van de tent der samenkomst.

En de kinderen van Israël zullen niet meer naderen tot de tent der samenkomst, om daar enig priesterlijk of Levitisch werk te verrichten, en alzo zonde op zich teladen en de straf daarvan te dragen en te sterven tot straf op die zonde.

Maar de Levieten, die Ik verheven heb, die zullen bedienen de dienst van de tent der samenkomst, en die zullen hun ongerechtigheid dragen, wat zij misdoen en hun dienst, zo zij anderen toelaten om in te komen en hun werk te doen, daarvoor zullen zij boeten; het zal een eeuwige instelling zijn voor uw geslachten; en in het midden van de kinderen van Israël zullen zij, evenals gij (Vs. 20) geen erfenis erven.

Vs. 1 hoofdstuk 1:53; 8:19

Want de tienden van de kinderen van Israël, die zij, volgens de bepalingen van Leviticus. 27:30-33, van hun veldgewassen en van hun vee, de HEERE tot een hefoffer zullen offeren, heb Ik aan de Levieten tot eenerfenis gegeven; daarom heb Ik tot hun gezegd: Zij zullen in het midden van de kinderen van Israël geen erfenis erven.

En de HEERE verbond met deze algemene bepaling betreffende de tienden, nog een bijzondere, en sprak tot Mozes, dus niet meer, zoals te voren Vs. 1,8,20 tot Aäron, noch ook ten aanhoren van het volk, maar uit Zijn heiligdom bepaaldelijk tot Mozes, zeggende:

Gij zult ook tot de Levieten spreken en tot hen zeggen: Wanneer gij van de kinderen van Israël de tienden zult ontvangen hebben, die Ik u, bij hetgeen Ik zo-even gesproken heb (Vs. 21 vv.), voor uw erfenis van hen gegeven heb, zo zult wederom gij uwerzijds daarvan een hefoffer van de HEERE offeren, en wel de tienden van die tienden. 1)

Door deze verordening wil God aan de Levieten te kennen geven, dat Hij, op hetgeen Hij hun had toebeschikt, van de inkomsten van de kinderen van Israël, een dadelijk recht behield. Alles, wat Hij hen schonk, was het Zijne, en als zodanig hadden zij het te genieten.

En het zal u door Mij gerekend worden tot uw hefoffer, als gaf gij koren van de eigen dorsvloer, en als gaf gij de volheid olie en most (Exodus. 22:29) van de eigen perskuip; gij brengt met deze tienden van de tienden een hefoffer, evenals de kinderen van Israël brengen van hetgeen zij zelf geoogst hebben, daar gij geen eigen akkers en wijnbergen bezit, maar de tienden als uw oogst hebt aan te merken.

Alzo, daar dezelfde verplichtingen jegens de Heere op u rusten als op de overige leden van het volk, zult gij ook een hefoffer van de HEERE offeren van al uw tienden, die gij van de kinderen van Israël zult hebben ontvangen, en gij zult daarvan, van deze tienden namelijk, aan de HEERE een hefoffer geven aan de priester Aäron, die Ik (Vs. 8,19) alle hefoffers, die de

kinderen van Israël de Heere heiligen, tot onderhoud van hem zelf en van de zijnen toegewezen heb.

Van al uw gaven, daarom die gij, krachtens uw tiendrecht van de kinderen van Israël ontvangt, zult gij, naar de verschillende voortbrengselen, waarvan u de tienden toekomen, elk hefoffer van de HEERE offeren; gij zult dit hefoffer geven van al het beste van die gaven, van zijn heiliging daarvan. 1)

De zin van het laatste lid is: van al het beste van die gezamenlijke gaven, van al het beste van die gehele ontvangst zult gij het heilige, het alleruitnemendste tot hefoffer geven; uit dit alleruitnemendste hebt gij uw hefoffer te brengen. Wat van de inkomsten de Heere gewijd werd en ten doel had het overige te heiligen, moest het beste en edelste van alles zijn.

Gij Mozes zult dan Mijn bevel (Vs. 26-29) aan hen overbrengend tot hen zeggen: Als gij het beste daarvan, als gij stipt naar hetgeen Ik u gebied, van bepaaldelijk van uw inkomsten, offert, zo zal het de Levieten toegerekend worden als een offer van het inkomen van de eigen dorsvloers en als een offer van het inkomen van de perskuip, uw hefoffer zal dan dezelfde kracht hebben als wat de kinderen van Israël van het door henzelf verbouwende voor Mij heffen, zodat het overige daarmee werkelijk uw eigendom wordt, waarmee gij handelen mag naar welgevallen.

En gij zult dat eten op alle plaatsen, gij zult niet aan het heiligdom, of aan een reine plaats gebonden, zoals de priesters ten aanzien van het hun toekomend deel van de offeranden, 1) maar mag het op elke plaats eten, gij en uw huis; want het is voor u een loon voor uw dienst in de tent der samenkomst.

Ook: zie Le 21.22.

Zo zult gij dan daarover geen zonde en straf dragen, als gij slechts naar Mijn gebod, het beste daarvan als hefoffer offert en de priester geeft, en gij zult deheilige dingen van de kinderen van Israël, die zij Mij afzonderden, en die Ik op u overdraag, niet ontheiligen, 1) wanneer gij uw tienden verbruikt op welke plaats gij wilt, opdat gij niet, als straf op overtreding van Mijn gebod, sterft. 2)

Beter is de woordschikkig: En de heilige dingen van de kinderen van Israël zult gij niet ontheiligen, omdat dit ziet op het verbruik van de tienden, ook in hun eigen woningen, in tegenstelling met de hoogheilige dingen, die alleen bij de tent der samenkomst mochten genoten worden.

Reeds tevoren (zie Ex 28.1), waar wij handelden over het wezen en de aard van het Israëlitische priesterschap, merkten wij op, hoe uit het de priester eigen karakter, van de Heere te zijn, vanzelf voortvloeit, dat zij, om met geheel hun leven en werken niet zichzelf te behoren en om zich onverdeeld aan de dienst van God te kunnen wijden, zelfs geen tijdelijke bezitting hebben mochten, maar met hun levensonderhoud alleen de Heere moesten overgelaten zijn. Volgens hetgeen later (zie Le 3.13) over de plaats, die de Levieten in het

geheel van de theocratie innemen zouden, gezegd is, volgt hetzelfde ook voor hen. In de huidige afdeling nu hebben wij de praktische consequentie van deze grondstellingen, vooral in betrekking tot het uitwendig onderhoud van de priesters en Levieten, totdat (hoofdstuk 35) ook nog bepalingen betreffende hun woningen in het beloofde land gemaakt worden. Ten aanzien hiervan zal de gehele stam van Levi niet, zoals de overige stammen, een bijzonder gebied in Kanaän hebben, maar worden hem slechts 48 steden in de verschillende stammen, dus gemiddeld in elke stam 4 steden, toegezegd, waarvan 13 tevens de priestersteden zijn. Doordat zij alzo door het gehele land verstrooid leefden, hadden zij het best gelegenheid, om volgens hun roeping, het gebod van de Heere in zijn reinheid en in al zijn omvang te bewaren (Leviticus. 10:11), en lerend en vermanend, besturend en vormend op het volk te werken. In zoverre echter zij daarmee van aandeel aan grondbezit waren uitgesloten en de Heere zelf als hun goed en erfdeel te beschouwen hadden, waren zij deels ten hoogste geëerd en bevoorrecht, maar anderzijds ook in een tamelijk moeilijke en wisselvallige positie geplaatst. Zij waren op het hoogst geëerd en bevoorrecht; want tegen het onmiddellijk bezit van de Heere, is geen ander goed te achten; maar hun positie was tevens wisselvallig, daar hun lot, indien we ons zo eens mogen uitdrukken, met het lot van Jehova zelf onder Israël, ten nauwste samenhing. Daar hun namelijk tot hun levensonderhoud alleen zulke inkomsten toegelegd waren, die slechts bij een levende godsvrucht en in een land, waar vroomheid heerst, hun mild konden toevloeien, terwijl in tijden van afval van God en van verachting van Zijn Heiligdom ook gemis en gebrek voor de dienaars van de Heere konden opleveren, waren zij aan velerlei wisselvalligheden blootgesteld; maar dit moesten zij juist zijn, opdat zij, reeds omwille van hun eigen onderhoud, ijverig en naarstig zijn zouden om de aangelegenheden van de godsdienst recht ter harte te nemen en Israël zo veel mogelijk van de weg van de ontaarding af te houden. Wij zien hier overigens, hoe verkeerd het is, de voorschriften van de Mozaïsche wet in een of andere samenhang met Egyptische inrichtingen te brengen en hun oorsprong uit dat land af te leiden, waar Mozes geboren en opgevoed was. Daar toch bestond juist het tegendeel van hetgeen hier, in betrekking tot Gods dienaren, verordend wordt. De priesterkaste had daar de meeste en de beste gronden in bezit, zoals zij dan ook priesters waren van een godsdienst, die niets anders was dan louter natuurdienst, alzo waren zij als het ware in de natuur van hun land ingegroeid en hingen zij, met alle wortels en vezels van hun leven, samen met de gaven en goederen van de tegenwoordige wereld; deze was hun deel en hun erfgoed, en zij wisten zich daarin gemakkelijk en wel te schikken.

Beter is de vertaling: en gij zult niet sterven, hetgeen wel geschieden zou, indien zij de hoogheilige zaken mee naar huis namen.

HOOFDSTUK 19.

VAN DE RODE KOE EN VAN HET SPRENGWATER.

Vs. 1-22. In ander opzicht was de rede van het volk (Numeri. 17:13): "Zullen wij dan geheel en al te gronde gaan?" volkomen waar. Zij zouden toch inderdaad, zo velen als er namelijk tot het oude geslacht behoorden, allen verdelgd worden en in de woestijn omkomen (hoofdstuk 14:20 vv.). Maar nu hierdoor de gevallen, dat men zich aan lijken van mensen verontreinigde, zo veelvuldig werden en deze soort van verontreiniging de ergste was van alle (zie Le 11.40) zo is het nu ook juist tijdig, dat de Heere een krachtig reinigingsmiddel verordene dan dat eenvoudig water, dat bij andere verontreinigingen (Leviticus. 11-15) moest aangewend worden en, ook bij verontreiniging door doden (Leviticus. 5:1-4) tot hiertoe in gebruik geweest was; opdat Israël te midden van de dood, die zijn geweld op geheel het huidige geslacht uitoefende, niet van zijn gemeenschap met God afgetrokken werd en niet twijfelde aan de belofte, dat in hem de macht van de dood eenmaal de sterkere macht van het leven volkomen zou overwonnen worden. Zo volgt dan nu de verordening van zo’n reinigingsmiddel, bestaande in water, dat door de as van een zondoffer versterkt en tot een eigenlijk loog toebereid is. Eerst wordt (Vs. 1-10) de wijze van de toebereiding, en vervolgens (Vs. 11-22) de wijze van het gebruik nader bepaald.

Verder sprak de HEERE, die in het vorige hoofdstuk nu eens tot de een en dan tot de ander afzonderlijk gesproken had, tot Mozes en tot Aäron, tezamen, zeggende:

Dit is de instelling 1) tot vervollediging van de wet, betreffende de wijze van reiniging, nadat iemand van een lijk ontreinigd is, van welke bijzondere verordening, die de HEERE geboden heeft, Hij gesproken heeft, zeggende: Spreek tot de kinderen van Israël, dat zij tot u brengen een over haar gehele lichaam rode, volkomen vaars, waarin geen gebrek is, a) waarop geen juk gekomen is, 2) zodat haar levenskracht nog op geen enkele wijze gebruikt of verzwakt zij.

Leviticus. 1:13; 22:22 vv.

Daar het niet anders kan, of de gelovigen trekken, zolang zij op de wereld verkeren, enige besmetting door de aanraking met vele onreinheden, naar zich toe, zo wordt hier de toebereiding van het water beschreven, met de besprenkeling waarvan zij zich moeten reinigen en hun onreinheid kunnen verzoenen. Vervolgens, worden hier zekere soorten van verontreinigingen aangeduid, waarvan de zuivering vereist wordt. God beveelt, een rode koe te slachten, welke nog nooit een juk gedragen heeft, en haar te verbranden buiten de legerplaats, met huid en uitwerpselen tegelijk, de as door een rein mens te laten verzamelen en buiten de legerplaats tot algemeen gebruik van het volk te brengen. Maar, opdat het water, hetwelk met deze as gemengd werd, kracht om te verzoenen zou hebben, beveelt God tevens, dat het bloed met de vingers van de priesters zevenmaal voor het altaar moest gesprenkeld worden. Verder, had deze ceremonie een dubbel doel. God nu wilde het volk opmerkzaam erop maken, om hun onreinheden nauwkeuriger gade te slaan. Maar, opdat zij inwendig zuiver zouden zijn, wil Hij echter, dat zij ijverig zouden oppassen, om zich nergens te

verontreinigen. Vervolgens, zo dikwijls zij besmet waren met enige onreinheid, leert Hij hen, ergens anders de verzoening te zoeken, nl. bij het zondoffer en de besprenkeling. En hij vermaant hen alzo, dat zij het middel, om zich te reinigen, in het geheel niet bij zichzelf zoeken, omdat geen reinheid, dan bij het heiligdom, kan verkregen worden.

Een rode, volkomen vaars, waarin geen gebrek is, waarop geen juk gekomen is. Het dier was daarom niet van het mannelijk geslacht, zoals bij de zondoffers, maar van het vrouwelijke, omdat het vrouwelijk geslacht het leven voortbrengt. Over de kleur zijn de meingen verschillend. Waar Calvijn het vermoeden uit, dat de kleur genomen is, omdat zij algemeen voorkwam, en wit of zwart iets opzichtigs zou geweest zijn, zijn er anderen, zoals Felix, in navolging van de Kerkvaders, die het verklaren, als zou zij op Christus zien, die rood was van bloed, als de drager van Gods toorn, terwijl Bähr en meerderen van oordeel zijn, dat zij zag op het innerlijke leven, dat in het bloed zijn zetel heeft en in de rode kleur van het gezicht, van de wangen en lippen tevoorschijn treedt. Daar de andere vereisten, nl. volkomen, zonder gebrek, en onder geen juk gebracht, dus vrij, zien op de plaatsbekleding, moet ook o.i. de kleur daarop zien en daarom de rode kleur, de kleur van het bloed, dat in de plaats komt en uitgestort wordt voor het leven van de mens, dat gezondigd heeft, daarop betrekking hebben. In zoverre ziet het gehele dier, wat kleur, geslacht en gesteldheid van het lichaam aangaat, op de Christus Gods, die Zijn bloed heeft uitgestort voor het leven van de mensen, die zonder gebrek, zonder zonde en vrij van de wet, zichzelf onder de wet heeft gesteld, om Zijn kinderen te verlossen van de vloek van de wet.

a) En gij zult die geven aan Aärons oudste zoon, Eleßzar, de priester, 1)de toekomstige opvolger van zijn vader in de hogepriesterlijke waardigheid; en hij zal ze, door de dienst van een reine man, uitbrengena) tot buiten het leger, aan de oostzijde, en men zal haar aldaarvoor zijn aangezicht slachten.

a)Hebr.13:11,12

Hier wordt duidelijk het onderscheid aangegeven tussen de beide offeranden (nl. het zondoffer en deze), omdat aan het volk niet toegestaan wordt, de vaars te slachten, maar dit tot het ambt blijft van de priesters. Zo brengt het volk hem door de hand van de priester, waarom ook heden, ofschoon wij, om God te verzoenen, voor Zijn aangezicht Christus stellen, het noodzakelijk is, dat Hij zelf tussenbeide komt en de rol van priester vervult. Verder moest de vaars uit de legerplaats geleid worden, als een teken van verdoemlijkheid, omdat hij een zoenoffer was. Om welke reden ook de offerdieren ten zoenoffer, wiens bloed in het Heilige der Heiligen werd ingebracht, buiten de legerplaats verbrand werden. Welk tegenbeeld in Christus waarheid is geworden, die daarom buiten de poort van de stad heeft geleden, volgens de getuigenis van de Apostel (Hebr.13:11). Daar dit een soort van verwerping was, toonde God toch-opdat de vaars niet minder werd geschat, noch de Israëliet haar zou beschouwen als bezoedeld door de vloek-dat haar bloed heilig en Hem tot een lieflijke reuk was, door te bevelen, dat het zevenmaal voor het altaar zou gesprenkeld worden, wat niet mocht, indien het met enige verontreiniging was bezoedeld. Dit is wel in Christus zeer duidelijk aanschouwelijk gemaakt. Want ofschoon Hij een vloek voor ons is geworden en zonde genoemd werd, omdat hij, door onze zonden op het vloekhout te dragen, een offer

tot verzoening was, heeft Hij echter niets van Zijn heiligheid verloren, terwijl juist Zijn heiligheid de oorzaak van de heiligheid werd van de gehele wereld. Hij heeft zichzelf door de Geest geofferd en is met Zijn eigen bloed het heiligdom binnengegaan (Hebr.10:14) en Zijn dood wordt ergens door Paulus genoemd een offer van een zeer lieflijke reuk (Efe.5:2 Fil.4:8)

En Eleßzar, de priester, zal een beetje van haar bloed met zijn vinger nemen, en hij zal, zich naar het westen kerende, van haar bloed naar die zijden heen, die recht tegenover de tent der samenkomst is, zevenmaal sprenkelen.
1)

Het sprenkelen van het bloed diende hierom vooral, omdat het offer daardoor in betrekking werd gebracht tot de Heere; dat het leven, dat in het bloed was, daarom tot verzoening en reiniging van de zonde werd overgegeven. Predikte die vaars, dat Israël de dood had verdiend, naar ziel en lichaam, werd daarom alles verbrand: het bloed gesprenkeld voor het altaar, duidde aan dat het leven, door de dood van het dier, zinnebeeldig was aangebracht. Daarom ook de verordening in het volgende vers.

Voorts zal men deze vaars voor zijn ogen verbranden; haar vel en haar vlees, en a) haar niet tot sprenkelen gebruikt bloed met haar mest 1) zal men verbranden.

a)Exodus. 29:14 Leviticus. 4:11,12

De zin is: zonder iets uit haar weg te nemen; geheel zoals zij is.

En de priester zal nemen een stuk cederhout en een bundel hysop en een scharlaken draad, en werpt ze in het midden van de brand van deze vaars, 1) opdat ze tegelijk met haar verteren.

Cederhout verspreidt een aangename geur, hysop heeft de kracht om te reinigen en de scharlaken draad gaf aan, de innerlijk werkzame kracht van het leven. Allemaal zinnebeelden van de kracht van de offerande, om verzoening en leven aan te brengen; dat de as, vermengd met het water van de afzondering, de kracht van het nieuwe leven in zich had.

Dan, als hij dit werk, dat, daar het op onreinheid betrekking heeft, hem zelf verontreinigde, heeft verricht, dan zal de priester zijn kleren wassen en zijn vlees met water baden, a) en daarna, als nu ten dele weer rein geworden, in het leger gaan; en de priester zal onrein zijntot aan de avond, 1) en zich dus nog de rest van de dag van het heiligdom en de godsdienstige verrichtingen onthouden; eerst op de volgende dag, die aan de avond begint, wordt hij weer geheel rein (Leviticus. 14:8 vv.).

Leviticus. 16:24

Dit schijnt met het eerst vermelde inzicht te strijden, dat de vaars God heilig en rein was en toch de priester door zijn aanraking bezoedelde, wat toch zeer goed met elkaar overeenstemt. Want, dat zowel de priester als de bezorger van de verbranding onrein was tot aan de avond, moest het volk niet licht treffen, opdat het leerde, de zonde meer en meer te verafschuwen.

Maar, wanneer niemand anders dan een rein man de as mocht verzamelen en deze niet anders dan op een reine plaats moest weggelegd worden, dan werd door dit symbool aangetoond, dat niet een enkele vlek in het offer zelf aanwezig was, maar dat het door een van buiten bijkomende bezoedeling als onrein moest beschouwd worden, omdat het bestemd was om de onreinheden weg te nemen. Waarom het water, waarin de as moest gestort worden, zowel het water van de afzondering als van de ontzondiging werd genoemd.

Onrein was zowel de priester als degene, die de vaars had verbrand, als ook wie de as verzamelde, niet omdat het offerdier op zichzelf onrein was, maar omdat zij tot zonde gemaakt was, of liever, omdat zonde en dood op haar waren gelegd.

Ook de eerste reine man, die haar uitgeleid en geslacht (Vs. 3), en vervolgens (Vs. 5) haar verbrand heeft, zal, daar hij eveneens, door een onreine bezigheid onrein geworden is, zijn kleren met water wassen en zijn vlees met water baden, en onrein zijn tot aan de avond (Leviticus. 16:26).

En een ander rein man zal de as van deze vaars verzamelen en buiten het leger in een reine plaats wegleggen; en het zal zijn tot bewaring, d.i. die as zaldaar worden weggelegd om bewaard te worden voor de vergadering van de kinderen van Israël, 1) opdat zij haar bij voorkomende gelegenheden op de Vs. 11-22 nader beschreven wijze, gebruiken, tot het water van de afzondering, 2) het is ontzondiging.
3)

Wat de as van de rode koe van Israël afschaduwde, was dus niets anders dan de zonde wegnemende en de van alle zonden reinigende kracht van Christus' dood. Evenwel de as reinigde niet, dan door de besprenkeling. Het middel van de besprenkeling was het water. Dit is het badwater van het Woord. De as (of wil men liever het bloed) van Jezus is gemengd met en opgelost in de waarheid en in de beloften van het Evangelie. Door het gelovig aannemen van die waarheid en van die beloften, worden wij zelf en al het onze gereinigd voor God: terwijl zonder het geloof in het Woord de besprenkeling van onze zielen onmogelijk is. En als God beval, dat die besprenkeling met hysop zou gebeuren, dan leerde Hij hierdoor, dat de kleinste, armste en nederigste hier op aarde in staat is, dat Woord van de getuigenis te prediken, zodat het dient tot reiniging voor anderen; of wel, dat de bedienaren van het Woord, aan wie de besprenkeling is opgedragen, niets dan hysop, lage, niets beduidende planten zijn, en dat de reinigmaking niet voortvloeit uit enige kracht in hen (de hysop), maar uit de as van Jezus, die met het water van hun prediking gemengd is.

In het Hebreeuws Lemee niddah. Eigenlijk tot wateren van onreinheid, d.i. tot wateren, die dienen, om de onreinheid weg te nemen, d.i. tot water van de ontzondiging, waarvan in hoofdstuk 8:7 sprake is.

In het Hebreeuws Chataâth hi. Beter is de vertaling: Het is een zondoffer. De bedoeling is, die as, welke, vermengd met water, dient tot ontzondiging, is alleen te verkrijgen door een zondoffer, door een offer, dat bijna zoals een zondoffer moet behandeld worden.

En hij, die de as van deze vaars verzameld heeft, zal evenals de man, die haar uitleidde, slachte en verbrande (Vs. 8), zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond. a) Dit nu, wat in Vs. 11-22 over het gebruik van de as in het sprengwater, bij verontreiniging door een lijk, bepaald wordt, zal de kinderen van Israël en de vreemdeling, 1) die in het midden van hen als vreemdeling verkeert, tot een eeuwige instelling zijn.

Leviticus. 16:27 vv.

Men kan vragen, waarom dit statuut in het algemeen gezegd wordt, zowel voor de vreemdelingen, die in Israël verkeren, als voor de inwoners van kracht te zijn, omdat het toch volstrekt niet aan te nemen was, dat de onbesnedenen rein konden worden. De oplossing is gemakkelijk. Onder vreemdelingen worden hier begrepen, niet die volstrekt vreemd waren aan het volk, maar die geboren uit de heidenen, de wet hadden omhelsd. Zij, die ten opzichte van de offeranden en de overigen dienst van God gelijk stonden met het nageslacht van Abraham. En dit, opdat, indien er verschil zou zijn, de Kerk niet zou verscheurd worden, in wier schoot zij waren opgenomen.

Het tweede gedeelte verbindt het voorgaande met het volgende gedeelte van dit hoofdstuk, en geeft aan, in welke gevallen het water van de ontzondiging moest worden gebruikt.

Luther heeft het laatste gedeelte van dit Vs. op de voorafgaande bepalingen betrokken, zodat daarmee het slachten en verbranden van een nieuwe vaars, zodra de as van de vorige gebruikt was, bevolen zou zijn. Bij deze opvatting past echter niet, dat hier ook van de vreemdeling sprake is. De vermelding van deze duidt aan, dat de laatste zin van Vs. 10 de overgang is tot het volgende. Naar de opgave van de rabbijnen overigens zouden er in het geheel slechts 9 vaarsen op de voorgeschreven wijze gebruikt zijn en wel, wat nog ongelooflijker is, tot aan de Babylonische ballingschap toe slechts één enkele.

Wie een dode, enig dood lichaam namelijk van een mens,
van welk geslacht of van welke leeftijd deze ook zij, aanraakt, die zal zeven dagen in wettelijke zin onrein zijn, en met het heiligdom en de heilige dingen in geen enkele aanraking treden.

Alsnu worden enige soorten van verontreiniging aangehaald, waarvoor de wassing noodzakelijk was. Allen hebben zij betrekking op één hoofdzaak, nl. op de aanraking met een lijk, van zijn gebeente, van zijn graf, welke de mensen bezoedelt. Hier wordt geen onderscheid gemaakt tussen een lijk van een verslagen mens en van hem, die op het bed is gestorven. Waaruit volgt, dat de dood hier wordt voorgesteld als een bewijs van Gods vloek. En zeker is dit zo, indien men let op zijn oorsprong en oorzaak, hoe in ieder gestorven mens de bedorven natuur, waarin het beeld van God was gefundeerd, zich vertoont, omdat, indien wij niet geheel bedorven waren, wij niet zouden geboren worden om te sterven. Maar ook, om nog iets anders aan te wijzen, heeft God het volk geleerd, nl. dat zij zich een besmetting op de hals halen, wanneer zij gemeenschap hebben met de onvruchtbare werken van de duisternis. Want zonden noemt de Apostel (Hebr.6) de dode werken, of vanwege haar gevolgen, of omdat, zoals het geloof het leven is van de ziel, het ongeloof alzo haar in de dood gevangen

houdt. Wanneer daarom een lijk, een geraamte of een graf aanwijst wat wij uit de moederschoot meebrengen; omdat wij, totdat wij wedergeboren zijn en God ons door Zijn Geest en het geloof heeft levend gemaakt, levend dood zijn, is het niet twijfelachtig, of de kinderen van Israël werden gewaarschuwd, opdat zij zich rein voor God bewaarden, om zich van alle bederf ver verwijderd te houden. Kortom, op niets anders ziet deze ceremonie, dan opdat zij vrij van alle besmetting van het vlees, God rein zouden dienen, en zich zouden oefenen in aanhoudende overdenking van waar berouw. Indien zij van de reinheid waren afgeweken, moesten zij zich beijveren, met God, door de ingestelde offeranden en de reiniging, weer in verzoende betrekking te geraken.

Op de derde dag zal hij zich, op de in Vs. 17 voor te stellen wijze, daarmee, met de as namelijk van die vaars, ontzondigen, zo zal hij op de zevende dag rein zijn, en op de achtste dag weer tot het heiligdom mogen naderen; maar indien hij zich op de derde dag niet ontzondigt, zo zal hij op de zevende dag niet rein zijn. 1)

Beter is de vertaling, en het tweede gedeelte van dit vers eist het gebiedend: Hij zal zich op de derde dag en op de zevende dag daarmee ontzondigen, zo zal hij rein zijn; en indien hij op de derde dag en op de zevende dag zich niet ontzondigt, zo zal hij niet rein zijn. Hieruit blijkt dan, dat hij én op de derde dag, én op de zevende dag zich met dit water, waarin de as van de rode koe gemengd was, moest ontzondigen.

Al wie een dode, het dode lichaam van een mens, namelijk die gestorven zal zijn, aanraakt en zich niet ontzondigd zal hebben, voordat hij zich in het heiligdom in betrekking stelt, die verontreinigt de tabernakel van deHEERE (Leviticus. 15:31); ja, de aanwezigheid van een onreine in het leger, die zijn reiniging verzuimt, is ook, afgezien van het naderen tot het heiligdom, reeds op zichzelf een ontwijding hiervan, daar de Heere slechts bij reinen wonen wil; daarom zal die ziel uitgeroeid worden uit Israël, 1) omdat het water van de afzondering, of het reinigingswater op hem niet gesprenkeld is, zal hij onrein zijn en blijven; zijn onreinheid is nog steeds in hem.

De doodstraf moest op zo iemand worden toegepast, niet omdat de zonde van de ontreiniging op zichzelf beschouwd, zo zwaar was, maar, omdat zij zinnebeeld was van de verontreiniging en besmetting van de ziel, en de Heere hen hiermee wilde leren dat geen ziel, die niet gereinigd was door het door Hem verordende middel, in en bij Zijn Heiligdom kon verkeren. Vooral daarom, om de geestelijke betekenis van de zaak, wordt zo’n zware straf op het nalaten van de ontzondiging toegepast.

Dit, wat nu volgt, is de wet, betreffende personen en zaken, die onrein zullen geacht worden; wanneer een mens zal gestorven zijn in een tent, zoals gij thans bewoont (Leviticus. 23:43), en later in een huis, zoals gij, na de verovering van Kanaän bewonen zult; al wie na het overlijden van die persoon, in die tent, of dat huis, ingaat, en al wie in die tent, of dat huis is, tijdens het overlijden, die zal zeven dagen onrein zijn.

Ook al het open gereedschap, of vaatwerk, waarop geen deksel is, die daaraan door een band gebonden is, dat is onrein, omdat de lijklucht daarin gedrongen is; het mag dus óf in het geheel niet meer, óf eerst na bijzondere reiniging weer gebruikt worden (Leviticus. 11:32-35).

En al wie in het open veld een, die met het zwaard verslagen is, of een op andere wijze gestorven dode, die hij vindt, of ook maar het gebeente van een mens, of zelfs maar een graf zal aangeraakt hebben, die zal zeven dagen onrein zijn, omdat hij met dood en verderf is in aanraking gekomen.

Voor zo'n onreine nu zullen zij, d.i. anderen, die zelf in de toestand van reinheid verkeren, iets nemen van het stof van de brand van de ontzondiging, d.i. van de as van de vaars, die om ter ontzondiging te dienen, verbrand is, en daarop levend water 1) doen in een vat.

Levend water is vloeiend water uit een bron of een beek (zie Le 14.5)

Zoals de as van de vaars betekende Christus verdienste, zo betekende het levend water, de kracht en de genade van de Heilige Geest welke menigmaal met water wordt vergeleken en het is door Zijn werking dat de gerechtigheid van Christus, de gelovige tot hun reiniging wordt deelachtig gemaakt en toegepast, waarom zij dan ook worden gezegd, te zijn afgewassen, en gerechtvaardigd, en geheiligd in de Naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God.

En een eveneens rein man zal een bundel hysop nemen, a) en in dat met de asvermengde water dopen en het sprenkelen, bij het in Vs. 14 genoemde geval, aan die tent, of aan dat huis, en op al het gereedschap en aan de zielen d.i. personen die daar in geweest zijn; evenzo in het geval van Vs. 16, aan hen, die een gebeente, of een verslagene, of een dode, die op een andere wijze gestorven is, of een graf aangeraakt heeft. 1)

a)Exodus. 12:22 Psalm. 51:9

Het leven van de wet kan in ons geweten niet gedood worden dan door de overtuiging, dat er genade voor de grootsten van de zondaren bij God is, omdat God rechtvaardig is, daar waar Hij in het bloed van Zijn Zoon goddelozen, die niet werken, rechtvaardigt. Die overtuiging nu is de inhoud van het geloof, hetgeen een bewijs is van de zaken die wij niet zien; waaruit tevens blijkt, dat de besprenkeling onder het Oude Testament wel reinigde voor de ceremoniewet, maar het hart voor God niet reinigen kon, tenzij er bij de offeraars een oprecht geloof was onder de waarneming van deze symbolische instelling.

En de reine zal de onreine op de derde en op de zevende dag besprenkelen, daar de verontreiniging door het lijk van een mens zo sterk is, dat zij eerst langzamerhand en niet in een keer weer kan weggenomen worden; en op de zevende dag zal hij hem met de besprenkeling ontzondigen, 1) zodat op die dag de onreinheid, na het voltrekken van deze plechtigheid werkelijk een einde zal nemen; en hij, die verontreinigd was, zal zijn kleren wassen en zich met water baden, en op de avond rein zijn, zodat er nu verder niets meer hoeft plaats te hebben.

Evenals de onreinheid door bepaling van haar duur op 7 dagen, d.i. een gehele week, als de hoogste graad van de verontreiniging wordt vastgesteld, zo wijst ook de vaststelling van een tweevoudige reiniging met het water van de besprenkeling op de klacht van de weg te nemen onreinheid, waarbij de keuze van de derde en de zevende dag in verband staat met de betekenis van deze getallen.

Wie daarentegen-Ik herhaal nogmaals wat Ik reeds zei (Vs. 13), opdat gij de zaak met de vereiste ernst opneemt-wie daarentegen door een van de in Vs. 14-17 vermelde voorvallen uit het dagelijks leven wettelijk onrein zal zijn, en zich niettegenstaandeIk u het middel hiertoe heb in handen gegeven, niet zal ontzondigen, die zal uit het midden van de gemeente uitgeroeid worden; want hij heeft het heiligdom van de HEERE verontreinigd, het water van de afzondering, het reinigingswater, dat in zulke gevallen het enige zuiveringsmiddel is, is op hem niet gesprenkeld; hij is moedwillig onrein, en behoort dus niet te leven onder Israël, dat een voor de Heere rein volk moet wezen.

Dit zal hun zijn tot een eeuwige instelling, waaraan zij al de tijd van de oudtestamentische huishouding gebonden zijn. En ook hij, die het water van de afzondering, of het reinigingswater, sprenkelt (Vs. 18), zal zijn kleren wassen, want hij is, hoewel in mindere mate, ook onrein geworden (Vs. 7,8,10), ook wie het water van de afzondering, het reinigingswater, aanraakt, die zal onrein zijn tot aan de avond.

Ja, al wat, 1) of al wie, die onreine aangeraakt zal hebben, zal, gedurende die dag, onrein zijn, en de ziel, die dat, wat die onreine aangeraakt heeft, en ook die onreine zelf, aangeraakt zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond. 2)

Beter is de vertaling: Hij, wie de onreine zal aanraken en de ziel (d.i. de persoon), die hem zal aangeraakt hebben. De bedoeling is deze, dat wie met een onreine, op welke manier ook, in aanraking zal komen, hetzij dat de onreine hem, of hij de onreine aanroert, zal onrein zijn tot aan de avond. Dit zou voor Israël een eeuwige instelling zijn.

De Rabbijnen hebben eraan gewanhoopt, dat deze wetsbepalingen op bevredigende wijze zouden kunnen verklaard worden, en de eerste woorden van het tweede vers zo uitgelegd, als zou in het volgende een gebod gegeven worden, dat geen aanwijsbare grond heeft, maar alleen op de onbepaalde macht van de wetgever berust, en men, ook zonder zijn bedoeling te begrijpen, op het woord alleen zich te onderwerpen heeft. Zelfs Salomo, die anders alle geboden van God zo grondig verstond, zou, volgens hen, de hier voorkomende bepalingen niet hebben kunnen verstaan hetgeen hij zelf getuigen zou (Prediker. 7:24 vv.). Ja, evenals Mozes op de berg gekomen zijnde, zou hij God zelf in gepeins over dit geheim hebben gevonden. De Joden zijn intussen de zin dicht genoeg nabij geweest; had nu slechts niet, omwille van hun ongeloof, zich het deksel op hun aangezicht gelegd waarvan de Heilige Apostel spreekt 2 Corinthiers. 3:12 vv.). Zij zeggen namelijk, in de dagen van de Messias zal men de as van de rode koe niet meer nodig hebben, zoals geschreven is Jesaja 25:8). Hij zal de dood verslinden voor eeuwig. Het is niet te miskennen, dat de rode vaars, die als zondoffer buiten het leger gevoerd en daar geslacht zou worden, in een nauwe verbintenis staat met het, uit twee geitenbokken bestaande, maar evenwel slechts één offer uitmakende, zoenoffer van

de grote Verzoendag (Leviticus. 16:5,7-10,15 vv.). Het is een wederopname daarvan, en stelt beknopt een voorbeelding van Christus' offer, die ook uitgeleid werd buiten de poorten, om het volk door Zijn eigen bloed te heiligen. Dit, dat Hij de nog onverzoende zonde van Zijn volk draagt, wordt voorafgeschaduwd door die vaars van gehele rode kleur; want de gemeente wordt dikwijls genoeg onder het beeld van een vrouw voorgesteld en in de vaars hebben we hier het vrouwelijk geslacht voor ons, en van de bloedrode zonden wordt bijv. in Jesaja. 1:18 gesproken.

Intussen heeft Christus niet alleen voor Israël maar voor de zonde van de gehele wereld (Johannes 11:51 vv. 1 Joh.2:2) de dood ondergaan. Ook dit wordt door de rode vaars afgebeeld; want het Hebreeuwse woord voor vaars (hangt met parah (vruchtbaar zijn) samen) en het woord voor rood (adom) heeft dezelfde stam met het woord adam of mens (Genesis 2:7; 5:2), en de vruchtbare, waarvan alle mensen afstammen is de stammoeder Eva (Genesis 3:20). Wat het verbranden van de vaars betreft, nadat zij geofferd was, dit herinnert aan Christus' begrafenis. Hierin heeft de dood al zijn macht aan hem bewezen, maar daarin ook heeft Hij, krachtens Zijn leven, de dood verslonden, tot overwinning; want het graf was niet in staat Hem vast te houden. Hier wordt het wederom van betekenis, dat juist een vaars en wel een geheel en al rode, die nog geen juk gedragen heeft, ten voorbeeld gekozen is. Is toch de vaars, als de vruchtbare, op zichzelf reeds een symbool van levensmacht, meer nog is dit een rode vaars, want rood is de kleur van het innigste of krachtigste leven, en allermeest is dat een nog ongebruikte, rode vaars, van wie de natuurlijke levenskracht nog op geen enkele wijze door de mensen verzwakt is. In de as van de vaars nu is ook haar bloed in het vuur opgegaan; zo is het Christus bloed, hetgeen ons geweten reinigt van dode werken. (Hebr.9:12). Terwijl wij hiermee, met als het ware reinigingswater (Hebr.12:24), besprengt worden, worden wij tevens de kracht van Zijn opstanding deelachtig (Filipp.3:10); wat voor nieuw leven ons daarmee nu verstrekt wordt, dit beduiden de drie dingen, die door de priester Eleazar op de brandende vaars geworpen moeten worden; het cederhout, de hysop en de scharlakendraad zijn zinnebeelden van een onvergankelijk, gezond en krachtig leven. (zie Le 14.7). De Joden hebben volkomen gelijk, wanneer zij zeggen: "in de dagen van de Messias zal men de as van de rode vaars niet meer nodig hebben." Wij, die onder het nieuwe verbond leven en de naam van Hem dragen, die de vloek van de zonde weggenomen en de macht van de dood overwonnen heeft, dragen ook het leven van de Geest in ons en zijn geworden tot woonsteden van God in de Geest, zo we namelijk geloofd hebben in de naam van Gods Zoon, en overwinnen daarmee de doodsmacht, die ons overal in het dagelijks leven omringt. (zie Le 11.40). Israël echter, dat de tijd van de verbetering (Hebr.9:10) d.i. de tijd, toen hem, voor de blote schaduwbeelden van het Oude Testament, iets beters en wel de vervulling in Jezus Christus gegeven werd, verzuimde, is dus maar al te zeer onder het juk van dode werken gekomen en uit de gemeenschap aan lichamelijk doden tot de gemeenschap van geestelijke doden vervallen.

Van hier af begint nu de tijd, dat de kinderen van Israël naar het bevel van de Heere (hoofdstuk 14:25), zich omwendden en terugkeerden naar de woestijn, langs de weg naar de Schelfzee (Deuteronomium. 2:1). Hij beslaat, met inbegrip van de "aangeven tijd, die zij na hun uitsluiting van het bezit van het beloofde land, nog in Kades doorbrachten (Deuteronomium. 1:46 zie Nu 14.45) een tijdruimte van 37« jaar. De tocht, waarop de

wolkkolom hun voorging, liep in menigte van bochten en met grote omwegen, van Kades naar het noordelijk einde van de Elanitische golf. De onderscheiden legeringsplaatsen, waar zij kortere of langere tijd vertoefden, waren, volgens hoofdstuk 33:19-35: Rimmon-Perez, Libna, Rissa, Kehelatha, gebergte van Safer, Harada, Makheloth, Tachath, Tharah, Mithka Hasmona, Moseroth, Bene-Jaäkan, Horgïdgad, Jotbatha, Abrona, Ezeon-Geber. Deze tocht op een kaart te willen aanwijzen, blijft ondoenlijk, zolang als er omtrent de ligging van die plaatsen nog zo weinig bekend is, als tegenwoordig. Het oponthoud van Israël op elk van die plaatsen duurde waarschijnlijk niet slechts weken of maanden, maar gehele jaren, tenminste op die, welke genoegzaam van water en van weiden voorzien waren. Als men op een nieuwe legeringsplaats aangekomen was, werd de tabernakel met het hoofdleger aldaar opgeslagen, maar het volk, in zo ver het voor zich geen ruimte en voor het vee geen voer vinden mocht, verspreidde zich naar alle zijden in de omtrek, totdat de daardoor opgeleverde voedingsmiddelen verbruikt waren. Er wordt ons omtrent geheel dit, ongeveer zesendertigjarig leven van omzwerving volstrekt niets bericht; welk stilzwijgen zich vanzelf verklaart; want, zoals Baumgarten treffend opmerkt, "de strijdbare manschappen onder Israël zijn aan Jehova’s gerichtsoefening ten prooi geworden en in zoverre geen voorwerp van de heilige geschiedenis; maar de jeugd, waarin het leven en de hoop van Israël onderhouden wordt, heeft nog geen geschiedenis." Slechts dit weten wij betreffende deze tijd: "het was een tijd van opvoeding en beproeving, van verootmoediging en genadebewijzing, van de natuurlijke nood en de bovennatuurlijke uitredding. De Heere bleef, na het besluit om het huidige geslacht van Kanaäns bezit uit te sluiten, overigens dezelfde in Zijn betrekking tot Zijn volk, die Hij tevoren was en het volk bleef eveneens, wat het wezen van de zaak betreft, in Zijn verhouding tot Jehova, hetzelfde licht verschrikte, licht morrende, licht oproerige volk van vroeger, maar dat zich ook na zijn val steeds weer oprichtte en zich boetvaardig toonde, na zijn afdwaling." Wij weten dit uit de getuigenissen van de Heilige Schrift (Deuteronomium. 8:2 vv. Ezech.20:10 vv.). Daarbij werd de besnijdenis aan het in de woestijn geboren nageslacht en dien ten gevolge ook de viering van het Pascha, om nabij liggende redenen, die bij Jozua 5:7) nader zullen voorgesteld worden, nagelaten. Mozes echter, de man Gods, die het ene geslacht na het andere zag wegsterven, vervaardigde omtrent het einde van deze tijd, wellicht te Ezeon-Geber, waar de morgen van nieuwe genade reeds van verre aanlichtte, de 90ste Psalm (Psalm. 90:13 vv.): Keer terug tot Heere! Tot hoe lang? En het berouwe U over Uw knechten. Enz.

HOOFDSTUK 20.

WATER UIT DE ROTSSTEEN. MIRJAM EN AÄRON STERVEN.

Vs. 1-13. In het begin van het laatste jaar van zijn omzwerving komt Israël andermaal in Kades aan. Hier sterft Mirjam en wordt zij begraven. Daar het volk te lijden had aan gebrek van water en opnieuw tegen Mozes twist, ontvangt deze van God bevel, om de gemeente voor een zekere Rotssteen in die landstreek te legeren en tot deze, ten aanschouwe van het volk, te spreken; doch Mozes door de vele verzoekingen, die het volk hem reeds aangedaan had, vermoeid en voor het ogenblik ongestemd om de hardheid van hun harten nog langer met geduld te dragen spreekt het met harde woorden toe, die tevens enige twijfel aan Gods verdere hulp verraden en slaat, in mismoedigheid van hart, de rots tweemalen met de staf van God, die hij in zijn hand heeft, terwijl Aäron hem hierbij zwijgend ter zijde staat. De rots stort water uit; doch Mozes en Aäron hebben, daar zij hier, bij het twistwater, de Heer niet heiligden voor het oog van de kinderen van Israël, met dit hun ongeloof verbeurd, dat zij de gemeente geheel en al tot in het beloofde land zouden mogen brengen.

Toen de kinderen van Israël, de gehele vergadering, nadat zij in verschillende hopen verdeeld, de streken van de Arabische woestijn doorkruist en elkaar te Ezeon-Geber (hoofdstuk 33:36) weer ontmoet hadden, op de weg door de Arabah, 1) van het zuiden noordwaarts voorttrekkende, in de woestijn Zin, het tegenwoordige dal Murreh 2) gekomen waren, in de eerste maand, van het 40ste jaar na de uittocht uit Egypte, d.i. 1447 voor Chr., zo bleef het volk wederom een tijdlang gelegerd te Kades.
En Mirjam stierf aldaar,4) en zij werd aldaar begraven.

De Arabah (Wady el Arabah) is het grote, lange dal, dat tussen het Edomietengebergte ten oosten, en de El Tih ten westen, in een over het geheel zuidelijke richting van de Dode Zee tot aan de Elanitische zeeboezem, zich over een lengte van omstreeks 42 uur uitstrekt. Het is aan het zuideinde slechts 2 uur breed, maar verbreedt zich daar, waar men de waterscheiding tussen de Rode en de Dode Zee heeft, langzamerhand tot een breedte van 4 uur en daalt in het noorden af tot de rotsgebergten van de Akkrabbim en tot de Wady el Ghor (hoofdstuk 34:34). De rijen van bergen, die het dal aan weerszijden bezomen, bereiken ten westen een hoogte van 1500 à 1800, en ten oosten een hoogte van 2000 à 2500 voet Het heeft een met vele wateraderen doorsneden bodem, die of met keizand en stenen of met stuifzand bedekt is, overal van woeste bergstromen doorkliefd wordt en het karakter draagt van de vreselijkste woestenij, waar het oog slechts hier en daar een eenzame struik ontmoeten mag. Als merkwaardige plaatsen treffen we in het uiterste zuidelijk gedeelte, aan het stompe noordeinde van de Arabische golf, het Bijbelse Elath aan, dat in het Grieks Arlat genoemd wordt en, in zijn onmiddellijke nabijheid, de daarbij behorende havenplaats Ezeon-Geber, waar Salomo zijn schepen bouwde, die naar Ofir voeren (1 Kon.9:26 vv.; 22:49). Later hebben de kruisvaarders, die onder Boudewijn I dit oord aan de Moslims ontnamen, aldaar een kasteel gehad, dat de Arabische aardrijkskundige Akabeth Aila (kasteel van Ailah) noemen; daarom heeft dit oord ook de naam van Akabah gekegen. Hoog in het noorden daarentegen, alwaar de Arabah haar grootste breedte heeft, omtrent 8 uur zuidwaarts van de Akrabbim, ligt de voornaamste waterplaats van het gehele dal Aïn el Weibeh. Zij bestaat uit 3

bronnen, die aan de helling van de oostelijk gelegen krijtrotsen ontspringen, heeft een moerassige omgeving en wordt, zoals wij reeds vroeger opmerkten, door Robinson voor Kades Barnea gehouden, terwijl von Raumer dit laatste nog meer noordwaarts in een andere waterrijke plaats, Aïn el Hasb meent weer te vinden.

Ook: zie Nu 13.1.

Bleef, in de zin van, legerde zich. Op dezelfde plaats daarom, waar het in het tweede jaar ook gelegerd was, zie Nu 14.15. Dat Kades nu weer, zoals aan het begin, de plaats wordt, waar Israël moppert, is van niet geringe betekenis. Het doet ons het volk kennen, als in niets verschillende van het geslacht, dat in de woestijn was gevallen, maar het leert ons daarom ook, dat het enkel vrije gunst was, dat de Heere het toch in Kanaän bracht; dat Hij het deed, enkel en alleen omwille vn het Verbond.

Volgens de mening van de rabbijnen op de 10de van Nisan.

Mirjam is een van de weinig overgeblevenen van hen, die uit Egypte waren getrokken, meer dan 20 jaar oud zijnde. Het oordeel van God was aan bijna alle voltrokken en ook nu is haar einde gekomen. Ook zij mocht het beloofde land niet zien, omdat zij zwaar had gezondigd tegen de Heere en tegen Mozes.

Ofschoon het klimaat van steenachtig Arabië op zichzelf zeer gezond is en men daar van koorts en andere verderfelijke ziekten niet weet, zo vindt men daar evenwel ook nu nog slechts zeer weinig bejaarde mensen. Dit heeft zijn grond gedeeltelijk hierin, dat, terwijl het zwervend leven een niet geringe krachtsinspanning vordert, de streek slechts een karig en krachteloos voedsel oplevert, en voor een ander gedeelte in de snelle afwisseling van de temperatuur, waartegen de armoedige kleding niet bestand was. In het gebergte is het tijdens de winternachten zeer koud; brandend straalt daarentegen gedurende de zomermaanden de zon in de zandige dalen van de hemel en als weerschijn van de naakte rotswanden. "Ik had op mijn reis van Akaba in de maand mei 34 graden R. in de schaduw," verhaalt Ruppell, die steenachtig Arabië in 1817, 1822, 1826-27 doorreisde.

En er was geen water voor de vergadering, die thans weer in haar geheel te Kades samen was; toen vergaderden zij zich, evenals toen zij, in Rafidim aangekomen, ook door gebrek aan water gekweld werden (Exodus. 17:1 vv.), tegen Mozes en tegen Aäron.

En het volk twistte met Mozes, en zij spraken, zeggende: Och of wij tegelijkertijd met hen de geest gegeven hadden, toen onze broeders, in de loop van deze 38-jarigeomzwerving, voor het aangezicht van de HEERE de geest gaven, 1) zo zouden wij hier, waar we meenden aan de eindpaal van onze noden te zijn, door deze nieuwe noden gekweld worden.

Aan welke verschrikkelijke zonde maakt Israël zich hier schuldig! Want waarom waren hun vaderen in de woestijn gestorven? Omdat zij tegen de Heere hadden overtreden, en daarom ten gevolge van het oordeel van Gods gerechtigheid over de zonde. In plaats nu dankbaar ervoor te zijn, dat God hen genadig had verschoond en het oordeel had beperkt tot

hun vaderen en de ouderen onder hen, klagen zij erover, dat ook zij niet door het Goddelijk strafgericht getroffen zijn. Wat hun als een weldaad was toebedacht, verklaren zij hier niet minder dan een kastijding te zijn.

Waarom toch hebt gij de gemeente van de HEERE in deze woestijn gebracht, dat wij daar sterven zouden, wij en onze beesten?

En waarom hebt gij ons doen optrekken uit Egypte, om ons te brengen in deze kwade plaats? Het is geen plaats van zaad, noch van vijgen, noch van wijnstokken, noch vangranaatappels, zoals gij altijd geroemd hebt van het land, waarheen gij ons brengen zou; ook is er zelfs geen water om te drinken, en dit kunnen wij tenminste toch niet missen, al willen wij het gemis van edele vruchten ons laten welgevallen, en ons verder met manna en altoos manna, in plaats van brood, vergenoegen.

Dat het voor Israël niet zonder verdere betekenis was, dat zij, aan het eind van 37 jaren, weer aan hetzelfde Kadas verzameld werden, waar het goddelijke strafgerecht was opgelegd, is wel reeds onmiddellijk voor het gevoel duidelijk, in zoverre hierdoor de meest indrukwekkende vorm van het eindigen van de met vloek beladen periode voorgesteld is. Diep aangrijpend echter, treedt ons aanstonds het feit voor ogen, dat Israël, hetgeen voor henzelf tot zegen zou worden, weer in een vloek verandert en door zijn schuld opnieuw teweegbrengt, dat Kadas gelijk aan het begin, zo ook aan het einde een plaats moest worden van een tragische catastrofe, -de plaats van een aan onheil vruchtbaar keerpunt in de geschiedenis. (FRIES).

Toen gingen Mozes en Aäron, zonder op deze verwijten ook maar met een woord te antwoorden, van het aangezicht van de gemeente tot de deur van de tent der samenkomst,

1)en zij vielen op hun aangezichten, 2) en de heerlijkheid van de HEERE 3) verscheen hun.

1)hoofdstuk 16:42 vv.

Zo’n verwijt uit de mond van honderdduizend opgegaan, dringt Mozes als een dolk door de ziel. Waar zal hij tegenover die ontzettende overmacht en in het gevoel van zijn volslagen machteloosheid zich heenwenden, dan tot de Enige die meer is dan allen?.

Volgens de Latijnse vertaling hebben zij aldus gebeden: O, Heere God, hoor het geschrei van dit volk en ontsluit Uw schatkamer, de bron van levend water, opdat zij mogen gedrenkt worden en hun gemor ophoudt. Dit kan slechts gissing zijn.

Ook: zie Nu 16.42.

En de HEERE sprak uit de wolk tot Mozes, zeggende:

Neem die staf, waarmee gij alle wonderen in Egypte gedaan en reeds eenmaal water uit een rotssteen voortgebracht hebt a) en verzamel de vergadering, 1)gij en Aäron, uw broeder, en spreekt gij tot de steenrots, die zij op de plaats der samenkomst dicht voor zich hebben, spreekt tot de steenrots, staande voor hun ogen, zo zal zij op uw woord alleen, zonder dat gij

haar evenals vroeger (Ex.17:6) eerst behoeft te slaan, hun water geven; b) alzo zult gij, in vast geloof aan Mijn Woord en gedachtig aan de ontelbare wonderen, die gij reeds in Mijn kracht hebt mogen verrichten, waarvan uw staf het gedenkteken is, alzo zult gij hun water voortbrengen uit de steenrots, en gij zult de vergadering en haar beesten drenken, zodat de nood waarover zij klagen, ophoudt. 2)

a)Exodus. 4:17; 17:5 vv. b) Nehemiah. 9:15 Psalm. 8-16; 105:41; 114:8

Moest Mozes bij een vorige gelegenheid de oudsten verzamelen, hier wordt uitdrukkelijk bevolen, de vergadering, geheel Israël, te vergaderen. Dit onderscheid en het andere, dat hij nu niet op de steenrots moest slaan, maar tot haar moest spreken, wijst duidelijk aan, dat van twee verschillende wonderen sprake is, en dat we hier volstrekt niet aan een en hetzelfde feit moeten denken.

Een verbazend bevel en volstrekt onbegrijpelijk, als men de oppermacht van de Heer van de Schepping niet meetelt, die de springaderen van de verkwikkenste beken niet zelden achter de granietmuur van bijna ontoegankelijke rotsen verborg en met één wenk de onzichtbare fontein kan gebieden, uit haar stenen kerker te breken! Maar wat zou voor het geloof van een Mozes te groot zijn, die het reeds zo vaak ondervond, dat de God van Israël een God is, die wonderen doet?.

In het Noordoosten van de vlakte, waar Rowland de woestijn Kades heeft teruggevonden (zie Nu 13.1), staat ver op de achtergrond, van alle kanten door de wildernis omgeven, een machtige rots met een sterk vloeiende bron, wier water zich met sierlijke cascaden (watervallen) in de bedding van de Regenbeek stort en 400 schreden verder naar het westen in het zand versterft. De Bedoeïenen noemen deze stroom nog tegenwoordig Aïn Kades. En het is des te minder twijfelachtig, dat wij in die rots dezelfde aanschouwen, tot welke Mozes en Aäron spreken moesten, daar zij-een grote afgezonderde, uit het noordwaarts daar achter liggende gebergte vooruitspringende Massa-de enige zichtbare rots in de gehele omtrek is; waaruit het zich ook volkomen verklaart, dat de Heere zonder enige andere nadere bepaling daarvan spreekt, als van een steenrots, die voor hun ogen is. Daarentegen hebben de rabbijnen uit het bijgevoegde lidwoord (de steenrots) opgemaakt dat hier een bekende, reeds meer genoemde steenrots moet bedoeld zijn, en daar zich nu aan geen andere dan aan die van Rafidim liet denken (Exodus. 17:6 vv.), zo hebben zij de legende verzonnen, dat deze rots uit Rafidim het volk van God op zijn omzwervingen overal nagevolgd is, en het tot hiertoe steeds van water verzorgd heeft. Daar zij nu hier in Kades haar dienst scheen te zullen weigeren, moesten Mozes en Aäron haar in de naam des Heeren aanspreken, opdat zij opnieuw water gaf. Hoe ongerijmd deze legende anders klinkt, zij bevat nochthans een diepe geestelijke zin. "De ware mening van hem, die naar het eerst heeft voorgesteld," zegt Aberbanel, een van de beroemdste joden uit de 15de eeuw, "is deze, dat het water, dat te Horeb uit de rots vloeide, de Israëlieten een geschenk van God is geweest, dat, evenals het Manna, hun gedurende de gehele woestijnreis is gegeven; want waarheen zij reisden, bleef hun sedert die tijd steeds de springader van het levende water geopend. Zo was de rots te Kades dezelfde als te Horeb, dat is, het water van de rots te Kades was hetzelfde, dat te Horeb vloeide, in zoverre namelijk als het een wonderbare bron was, die hen door de woestijn vergezelde." Vergelijk wat Paulus

zegt 1 Corinthiers. 10:4): "zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde, en de steenrots was Christus.".

Toen nam Mozes de staf van voor het aangezicht van de HEERE uit het heiligdom, waar deze sedert het oprichten van de tent der samenkomst bewaard was, zoals Hij, de Heere, hem geboden had.

En Mozes en Aäron vergaderden de gemeente voor de steenrots, en Mozes, in plaats van tot de rots te spreken, zoals de Heere hem geboden had, sprak in zijn toorn tot hen, die niet ophielden de Heere te verzoeken en tegen Hem te morren, en hij zei tot hen: Hoort toch, gij weerspannigen! zullen wij, wanneer gij u de goddelijke hulp zo geheel onwaardig betoont, water voor u uit deze steenrots voortbrengen?

Toen hief Mozes, na deze woorden, die hij onbedacht met zijn lippen sprak (Psalm. 106:32 vv.), zijn hand op, en hij sloeg, ongelovig aan de uitkomst, desteenrots tweemaal met zijn staf, 1) alsof het hier op menselijke krachtsinspanning en niet op de goddelijke macht aankwam, terwijl naar het Woord van God ook zonder enig slaan de goddelijke belofte zou vervuld worden; a) en er kwam veel water uit, b) zodat de vergadering dronk en haar beesten, want de genadegiften en de roeping van God zijn onberouwelijk (Rom.11:29).

Psalm. 78:15; 105:41 Jer.48:21; 1 Kor.10:4 b) Jesaja. 43:20

Mozes overtreedt niet slechts de letter van het gebod, maar overschat ook het middel, waarvan het God behaagt, zich te bedienen, steunt op eigen kracht, wordt bijgevolg verbitterd en stelt zich daardoor op één lijn met het volk.

Het is onzeker, welke de overtreding geweest is, die God zodanig verstoorde, dat Hij hen in Kanaän niet deed inkomen. Het waarschijnlijkst is, dat zij in hun gedrag bij deze gelegenheid verscheidene overtredingen onder een vermengden, nl. 1e. Zij namen Gods bevel niet stipt waar, maar in sommige opzichten weken zij daarvan af. De Heere had hen bevolen, zeggende: Spreekt gij tot de steenrots, maar in plaats van dit te doen, spraken zij tot het volk en sloegen de steenrots, hetgeen regelrecht tegen Gods bevel inging, denkende zij mogelijk, dat het spreken tot de rots niet helpen zou, hetgeen dan tevens een blijk zou zijn van ongeloof. Wanneer men, om mensen te bewegen tot het geloof, geweld en de wereldlijke arm gebruikt, dan keert men Gods verordende en aangeprezen weg om, men wantrouwt de dierbaarheid en de kracht van het Woord, en evenals Mozes verkeerd deed, men slaat dan de steenrots, tot welke men slechts had behoren te spreken, de uitkomst voor het overige aan de Heere overlatende. 2e Zij matigden zich te veel eer aan in de uitvoering van hun last, wanneer zij zeiden: Zullen wij water voor u uit deze steenrots voortbrengen? alsof dit aan hen kon worden toegeschreven en zij door hun waardigheid of eigen kracht water konden voortbrengen, terwijl zij in tegendeel zich met alle ijver hadden moeten kanten tegen zulke vermoedens. 3e. Ongeloof was het voornaamste, waaraan zij zich schuldig maakten (Vs. 12). 4e. Zij zeiden en deden alles met een onbetamelijke gemoedsgestalte, zoals men op die wijze hun misslag vindt beschreven (Psalm. 106:33). 5e. Hetgeen voorts deze misslag merkelijk verzwaarde en zoveel te meer tegenbeeld maakte, was, dat alles in het openbaar gebeurde.

Daarom zei de HEERE tot Mozes, die zo verkeerd gehandeld had, en tot Aäron, die zijn broeder met geen enkel woord gewaarschuwd had (Genesis 3:6 Galaten. 6:1), a) omdat gij Mij niet geloofd hebt, dat gij Mij door een vast en onwrikbaar geloof, heiligde voor de ogen van de kinderen van Israël, waartoe gij toch volgens uw ambt geroepen zijt, daarom zult gij deze gemeente niet brengen in het land, dat Ik hun gegeven heb.
Ik zal Mijzelf voor hen heiligen, door ambt en leven van u te nemen, voordat Israël tot het van Mij gestelde doel van de reis komt.

Deuteronomium. 1:37 Numeri. 27:14

Het is, om zo te spreken, slechts een kleine wankeling, een geringe schudding, die de geloofszuil, Mozes, ondergaat; maar omdat hij daar staat als de enige herder van Israël, wie het gehele huis van God toevertrouwd is (hoofdstuk 12:7), is de geringste misstap van betekenis en toont genoegzaam, dat Israëls heil nog niet door Mozes verzekerd is.

Welk oordeel hebben wij over de struikeling van Mozes te vellen? 1. Niet weinig schijnt hier voor Mozes te pleiten. a. Een kleinigheid heeft, tegen zijn gewoonte aan de stipte uitvoering van de ontvangen lastbrief ontbroken. Jehova heeft spreken tot de steenrots bevolen; immers het meenemen van de staf moest niet dienen, om daarmee te slaan, maar alleen om als zichtbaar teken van gezag het vertrouwen van het volk op een te verrichten wonder te werken. Mozes heeft daarentegen, nu ja, geslagen, maar spreken of slaan, eenmaal of twee-, ja, meermalen slaan, wat maakt dat eigenlijk uit? b. Het laatste jaar van Israëls zwerftocht brak aan! Ziet, daar verzamelt het zich wederom van heinde en ver op hetzelfde punt, waar zoveel jaar geleden het vreselijk vonnis weerklonk; nog enkele maanden, en de voet drukt Kanaäns bodem! Wat kan Mozes anders verwachten, dan dat het zwaar getuchtigde volk, na zoveel schade en schande, althans in één opzicht wijzer geworden zal zijn; dat het jonger geslacht, als boven het stof van de gevonnisden opgegroeid, dan ook waarlijk een beter zal zijn; dat hij thans Kanaän, in één woord, aan het hoofd van een niet slechts vleselijk, maar ook geestelijk vernieuwd en weergeboren Israël intrekken en veroveren zal? Bekoorlijke droom, maar die niet langer duurt dan de dorst van weinige uren! Daar slaat het hoog en laag gewone volk al weer woest en onbeschaamd aan het muiten; het blijkt, dat zij niets vergeten hebben en ook vooral niets geleerd; het oude lied wordt weer aangestemd, dat hij reeds in het graf dacht verstomd: "Waarom hebt gij ons uit Egypte doen optrekken?" Zo is dan Egypte nogmaals opgeklommen in die weerbarstige harten, en dat juist, nu Mozes dacht dat de trek naar Kanaän luider dan ooit tevoren zal spreken? Zo is dan Gods zwaarste oordeel tevergeefs, en in de eerste nood al weer de Redder en Leidsman van zoveel jaren vergeten! Wat zal Mozes met zo’n volk toch beginnen; moet de vrijmoedigheid hem niet ontzinken, om daarvoor zelfs nog verder te bidden? Wie van ons, die de grijsaard met bevende handen de wandelstaf tot tweemaal ziet zwaaien om de harde steenrots te beuken, heeft vrijmoedigheid om over hem de staf van het oordeel te breken, waar hij met kennelijke boosheid spreekt: "hoort nu gij rebellen, zullen wij water voor u uit de steenrots voortbrengen? c. Welke weg ligt er al achter hem voordat hij tot dit noodlottig Kades gekomen is, en hoe voorbeeldig bewandeld! Wat heeft hij al van de vaderen van deze mokkende zonen verdragen, zonder moe of verbitterd te worden. Ach, Israël was vaak gelijk aan een rots, maar hij heeft die rots niet geslagen. Al die jaren was zijn leven een dagelijks offer van geloof en gehoorzaamheid, een dagelijks gebed

voor het heil van zijn volk; moet dan dat alles volstrekt niet worden meegeteld, waar de som van Mozes tekortkoming door een onfeilbaar Rechter berekend wordt? Mozes is oud, reeds honderd negentien jaar, met ere grijs geworden in de dienst van Israëls koning: mag aan de oude man niet vergeven worden, wat in de jongeren, wij geven het toe, de gestrengste berisping verdiende? En Mozes zal zich niet, zoals Israël, verharden, als de Heere hem zijn verkeerdheid verwijt; maar dadelijk, maar zo het zijn moet, openlijk boete doen; is er dan voor deze zelfs bij God geen onbepaalde vergeving? Tot dusver gaven wij Mozes ten volle, wat Mozes mag eisen; maar thans de bladzijde omgekeerd, en God gegeven, wat van God is.

Niet minder, voorwaar, dat luid tegen Mozes getuigt. a. Merken wij al dadelijk op, dat het misdrijf, hoe schijnbaar gering ook, geheel beantwoordt aan de juiste beschrijving, ons door de Apostel van de Heere gegeven: "De zonde," zegt Johannes, "is ongerechtigheid," of, zoals er letterlijk staat: "werkeloosheid," verzaking van een heilige, van een volstrekt onschendbare wet. In de grond van de zaak vertoont zich in het bedrijf van Mozes hetzelfde karakter, als in zo menige opstand van Israël. Immers God wil, dat hij tot de rots zich zal richten, en Mozes spreekt Israël aan. God wil een woord tot de zielloze steen en Mozes geeft een dubbele slag. God wil het volk van Zijn erfgoed verblijden, Mozes behandelt het met kennelijke onwil en wrevel. De Heere zelf gebruikt elders voor deze zonde het harde woord weerspannigheid (Numeri. 27:14), en dat harde woord, nee, het is voorwaar niet te hard. Mozes kan niet zeggen, dat hij de wil van de Heere niet begrepen heeft; het orakel sprak ondubbelzinnig genoeg. Evenmin, dat zoveel hevigheid nodig was, om tot de gewenste uitkomst te leiden; de ervaring van het verleden leert anders. Allerminst, dat de liefde óf tot God, óf tot zijn volk hem tot deze handelwijs aanspoort; zijn geweten getuigt luid het tegendeel. Zo heeft dan de wetgever wel waarlijk in de geest de geboden van beide tafelen aangerand, en wat was de bron van deze zonde? Hoort het oordeel van de onfeilbare Kenner van harten, voor Wie het diepste weefsel van een edele Mozes' ziel naakt en geopend ligt: "Omdat gij Mij niet geloofd hebt!" Zo heeft dan God in Mozes' daad gezien, wat Israël daarin wellicht niet eenmaal ontdekt heeft, wat niemand van ons op eigen gezag aan Mozes zou durven verwijten, en ongeloof heet de bittere wortel, waaraan de vrucht van deze ongehoorzaamheid groeide. Ongeloof, laat het zijn, volgens sommigen, aan de macht van God, om in zo hooggeklommen nood te voorzien, of, volgens anderen, aan Gods genadige gezindheid, om zich ook thans over dit zondig volk te ontfermen, het kan ons in zekere zin onverschillig zijn; genoeg, ongeloof, waar God heeft gesproken! Kent gij één zonde, waardoor de hoge God meer beledigd wordt, dan juist deze, waardoor de nietige mens Hem, de enige waarachtige, in het aangezicht een leugenaar scheldt? Wat dunkt u, begint de balans van hetgeen tot Mozes' verontschuldiging en beschuldiging strekt, niet naar de linkerzijde over te slaan?.

Wij zagen het, na lange jaren van stilstand, brak thans een nieuw tijdperk in Gods leiding met Israël aan. God begint kennelijk Zijn aangezicht weer in gunst tot de zonen te keren, waar Hij het van de vaderen had afgewend in heilige toorn. Het gemopper van het volk wordt door Jehova met merkbare verschoning vernomen. Hij wil Zijn dorstig erfvolk verkwikken, en Mozes wordt uitgelezen om Zijn medearbeider aan alle blijdschap te zijn. Merk gij het wel, hoe juist heden zich een diepe tweespalt tussen de gezindheid van God en van Mozes vertoont? God is tot vergeven, Mozes is tot bestraffen geneigd; tevoren scheen juist het tegendeel plaats te grijpen. God is lankmoedig, Mozes verbitterd; God wil Zijn genade

verheerlijken, bij Mozes treedt hier het eigen ik op de voorgrond. Duidelijk merkt men in de anders zo krachtige profeet hier het eerste spoor van afmatting op; hij is het moe geworden, deze stugge mensen langer te dragen. Nooit heeft de waarlijk grote man zich een ogenblik tegenover dit gehele Israël vergeten; thans is hij zichzelf geen meester. Het is, zo gij wilt, minder nog een persoonlijke, dan een ambtszonde, maar die juist in dit tijdsgewricht een dubbele betekenis heeft. De tijd van wachten is voorbij, de tijd van handelen is gekomen. Zonder verder uitstel zal men tot de kampstrijd zich aangorden, waarvan het land van de belofte de prijs is; thans komt het meer dan ooit op onbezweken geloof, op onbepaalde gehoorzaamheid aan. Al de inspanning, die tot dusver gevorderd werd, is in zeker opzicht nog niets bij die, welke voortaan gevorderd zal worden; geen verflauwen, voorwaar, maar vurigheid van geest wordt vereist, zal het laatste, het beslissende jaar van Israëls omzwerving in de uitkomst werkelijk het meest gezegende blijken.

"Van hem, wie zoveel geschonken was, mag ook te overvloediger geëist worden" (Luk.12:48). Wie zal Jehova's ere ophouden voor Israëls ogen, indien niet deze Mozes het doet, en welk vonnis zal nog door de overtreders gebillijkt worden, indien de Heere juist met Zijn gunstgenoot een uitzondering maakt op het ontzaglijk woord: "dat Hij de schuldige niet onschuldig zal houden?" (Exodus. 34:7). Mensen mogen zichzelf en elkaar strelen met het geliefkoosde stelsel, dat God in Zijn uitverkorenen geen kwaad ziet, de Bijbel leert anders en zegt, dat God in Zijn uitverkorenen geen enkele vlek kan gedogen. Juist hun zonden- het is tot hun loutering nodig-worden vaak, niet lichter, maar zwaarder dan die van de vijanden van de Heere bezocht. Als een zondeslaaf voortholt op de weg van het verderf, dan treuren de engelen van God, maar als Gods kinderen op het enge hemelpad struikelen, dan grijnst de satan van blijdschap. Gods genade, zij wordt openbaar, waar zij het zwaard van de vergelding nog keert, dat aan een dunne draad is gehangen boven het geschandvlekt hoofd van de zondaar, maar Gods heiligheid, zij schittert bovenal daarin ons tegen, dat Hij juist het minst toegevend is, voor wie Hij het hoogst begenadigde, want "in degenen, die tot Mij naderen, zal Ik geheilig worden," spreekt God (Leviticus. 10:3)

Waaruit kwam het ongeloof van Mozes voort? Wij menen, behalve uit het verdriet over het volk, vooral uit hoogmoed, die milde bron van allerlei zonden. (Psalm. 19:14) De eerste mensen wilden als God zijn (Genesis 3:15\; Mozes duldt het niet, dat hij gedeeltelijk zonder aandeel in het wonder zal blijven. Bij ieder wonder, dat Jehovah tot hiertoe deed, is het Mozes' staf geweest, die zich moest opheffen. (Ex.7:9-20; 17:9 vv) Toen aan het begin van de woestijnreis, God uit de rotssteen water zou laten vloeien, moest Mozes met de staf slaan. (Ex.17:5 vv) Nu zal hij alleen spreken; zijn eer onder Israël zal eronder lijden; hij is erdoor gekrenkt; dat God hem een mindere plaats dan vroeger aanwijst, en de woorden van God: Gij zult hun water voortbrengen" misbruikt hij voor zijn eerzucht. God wordt de eer ontzegd en Mozes spreekt tot Israël: "Zullen wij water voor u uit de steenrots voortbrengen?" Het is hier in beginsel de oude, de paradijszonde, en zoals Eva door hoogmoed ongelovig werd aan het Gods-woord: "Gij zult de dood sterven," is het dan een wonder, dat Mozes door diezelfde hoogmoed ongelovig is geworden aan het Gods-woord: "De rotssteen zal hun water geven." (Vs. 8) Is het vreemd, dat waar de eerste mensen hun schuld op anderen wilden werpen, ook Mozes, voordat hij met de staf slaat, het aan de weerspannigheid van Israël geweten wil hebben, zodat er geen water voor het volk vloeit?.

Ook Aäron wordt aansprakelijk gesteld, omdat hij Mozes niet verhinderd heelt, om de rotssteen te slaan. Het was bij beiden echter geen volledig ongeloof, maar een wankelen in het onbegrensd vertrouwen op de Heere, een wankelen echter, dat door de Heere met zulk een straf wordt gekastijd, omdat zij daardoor het volk niet waren voorgegaan in het heiligen van Hem, d.i. hier in het Hem erkennen, als die God, wie het evenmin aan macht als aan liefde ontbreekt, om in al de noden van Zijn volk op een bijzondere wijze, op een geheel enige, goddelijke wijze te voorzien.

Dit zijn, evenals de andere (Exodus. 17:7), de wateren van Meriba, a) of wateren van de twisting, van welke later meermalen zal gesproken worden, daar de kinderen van Israël met de HEERE om getwist hebben, voordat zij die ontvingen, alsof zij met hun vee van dorst in de woestijn moesten sterven; en Hij werd aan hen geheiligd; 1)

Vs. 24; 27:14 Deuteronomium. 32:51; 33:8 Psalm. 81:8; 106:32 Ezech.47:19

Wellicht heeft deze plaats de naam "Kades" ontvangen, omdat de Heere hier zichzelf heiligde; de woorden: "Hij werd aan hen geheiligd" luiden in het Hebreeuws: "Jikkadeesch baam." Het is mogelijk, dat ook de andere naam En-Mispat (Genesis 14:7), dat is "bron van het gericht" eveneens met onze geschiedenis samenhangt, in zo verre namelijk ook Mozes en Aäron hier het vonnis ontvingen, dat zij de gemeente niet in het beloofde land zouden brengen, nadat reeds voor 37« jaar op dezelfde plaats het vonnis van de verwerping over het volk was uitgesproken (Numeri. 14:22 vv.). In Genesis 14:7 zouden dan beide namen proleptisch of voorlopig gebruikt zijn, daar zij ten tijde van Abraham nog niet bekend waren, maar eerst ten tijde van Mozes ontstonden. Door vereniging van deze opmerking, met hetgeen bij hoofdstuk 13:1 gezegd is, wordt dan duidelijk, waarom hoofdstuk 33 het station Kades eerst bij de tweede aankomst (hoofdstuk 33:36) met zijn definitieve naam genoemd wordt, terwijl bij de eerste aankomst (Vs. 18) de naam van het daarheen leidend dal "Rithma" gebruikt is. De eerste naam was niet eerder op zijn plaats, voordat de Heere zich aan Israël geheiligd had, dat is, zich als de Heilige bewezen had-voor het volk, in Zijn onveranderlijke Verbondstrouw, voor Mozes en Aäron, in Zijn strenge gerechtigheid. Wanneer verder op meerdere plaatsen bij de naam "Kades" nog een tweede "Barnea" gevoegd wordt (hoofdstuk 32:8; 34:4 Deuteronomium. 1:19; 2:14 Jozua. 10:4; 15:3), zo is daardoor naar de in de nabijheid gelegen stad, die landstreek, die de grenzen tegen het land van de Edomieten vormde, (Vs. 16) aangewezen. Meer is hierover niet te zeggen, dan dat zij tot het gebied van de Amorieten behoorde, waarom de kinderen van Israël haar onder Jozua mee veroverden, wat niet zou geschied zijn, zo zij tot de Edomieten behoord had.

Het bericht van deze gebeurtenis sluit met de woorden: Dit zijn de wateren van Meriba (twisting), waarmee de kinderen van Israël met de Heere om getwist hebben, en Hij werd aan hen geheiligd. Daarin ligt niet, dat de plaats, waar dit geschied is, de naam water van de twistingen behouden heeft, maar slechts dat het water, dat God de Israëlieten uit de rotssteen liet vloeien, deze naam verkreeg. Geheiligd had zich echter God aan hen daardoor, dat Hij aan de ene zijde, door de wonderbare waterstroom, hun ongeloof beschaamde, aan de andere zijde Mozes en Aäron voor hun zwak geloof strafte.

II. Vs. 14-21. Mozes zendt boden aan de koning van de Edomieten met verzoek de doortocht door zijn land toe te staan, daar volgens de aanwijzing van de Heere, Israël niet weer zoals 37 jaar geleden, het voornemen had, van het zuiden, maar nu van het oosten over de Jordaan naar Kanaän te gaan. De gevraagde toestemming wordt beslist geweigerd. Israël, dat volgens de uitdrukkelijken wil van de Heere de Edomieten niet mag bevechten, is daardoor genoodzaakt om het gebergte Seïr hen te trekken, en zich weer langs de Arabah naar de noordelijke punt van de Elanitische golf te wenden.

Daarna zond Mozes boden uit Kades tot Hadar (zie Ge 36.39), de koning van Edom, welke zeiden; a) Alzo zegt uw broeder Israël (Deuteronomium. 23:7): Gij weet van uw vaderen, die door nauwe verwantschap met de onze zonder twijfel in ons lot hebben deelgenomen, al de moeite, die ons ontmoet is.

Obadja 1:10,12

Dat onze vaders naar Egypte getrokken zijn, en wij in Egypte vele dagen, 215 jaar (zie "Ex 12.40), gewoond hebben, en dat de Egyptenaars aan ons en onze vaderen kwaad gedaan hebben.

Toen riepen wij tot de HEERE, en Hij hoorde onze stem, en Hij zond een Engel, 1) (Exodus. 14:19), en Hij leidde ons uit Egypte (Exodus. 15:15), en ziet, wij zijn te Kades, te Barnea (zie "Nu 20.13), een stad aan het uiterste van uw grenzen, 2) om nu, daar ons zwerven door de woestijn zijn einde nadert, in het van het door de Heere ons toegedachte land te gaan.

Hij zond een Engel. Onder een Engel hebben wij hier ongetwijfeld te verstaan, de Engel des Heeren, de Engel van Zijn aangezicht.

Dit wil zeggen, een stad, die grenst aan uw gebied.

Laat ons toch door uw land trekken, 1) opdat wij niet genoodzaakt zijn een grote omweg te maken; wij zullen niet trekken door de akker, noch door de wijngaarden, opdat wij u op geen enkele wijze schade aandoen; noch zullen het water van de putten niet drinken, zonder u daarvoor te betalen (Vs. 19); wij zullen de koninklijke weg, de landstraat, gaan, wij zullen niet afwijken ter rechter-, noch ter linkerhand, totdat wij door uw gebied
getrokken zullen zijn.

Zij moesten ootmoedig een doortocht door Edoms land verzoeken. Alhoewel de Heere zelf in de wolk- en vuurkolom Israëls Leidsman was, en zij, deze geleide volgende, de doortocht over iemands grondgebied voor al de wereld zouden kunnen rechtvaardigen, zo wilde nochthans de Heere die achting aan de Edomieten laten betonen, om daardoor niet onduidelijk te kennen te geven, dat niemands recht van eigendom, onder de dekmantel van godsdienstige gehoorzaamheid, behoort geschonden en benadeeld te worden.

Het land der Edomieten strekt zich van Wady el Ahsi, aan het zuideinde van de Dode Zee, langs de oostzijde van Arabah (zie Nu 20.1) in zuidelijke richting uit tot Wady el-Ithm aan de

noordpunt van de zeeëngte van Akabah, en bestaat uit een smalle bergengte van slechts 6-8 uur breedte, welke door grootse, steile graniet-, porfier- en zandsteenbergen gevormd wordt, en zich als de noordelijkste voortzetting van het van de westelijke oever van de Elanitische golf afkomend Sinaï-gebergte vertoont. In het westen daalt dit gebergte in steile terrassen tegen de Arabah af, en wordt slechts door een paar nauwe Wady's doorsneden, welke in die vlakten beginnen, maar spoedig in keisteenachtige grond eindigen; alleen de Wady Ghuweir (een grote rotsachtige, oneffen vlakte van 4-5 uur breedte) biedt aan een groter leger een geschikte doortocht aan. Deze kan echter, daar zij in het westen veel nauwer wordt, met een klein leger genoegzaam bezet worden, zodat geen vijand hierdoor in het land kan dringen. Deze is dan de plaats, waardoor de landstraat ging, en om het gebruik waarvan Mozes de koning van Edom liet verzoeken; ware dit toegestaan, zo zouden de kinderen van Israël van Aïn el-Weibeh dadelijk tot de landstreek van het station Oboth gekomen zijn. In het oosten daarentegen daalt het land van de Edomieten in grote hoog gelegen vlakten af, die zich slechts weinig boven de onafzienbare woestijn van het Arabische Tafelland verheffen. Toen de kinderen van Israël, na het omtrekken van het gebergte, op de oostzijde gekomen waren, vreesden de Edomieten voor hen en verkochten zij hun graag levensmiddelen (Deuteronomium. 2:2-7), terwijl zij, zolang Israël zich nog aan de westzijde bevond, zich vijandig tegenover het broedervolk plaatsten (Vs. 20 vv.). Volgens de gesteldheid van het klimaat is het land van de Edomieten een schoon, gezond bergland, dat op alle tijden van het jaar, wegens de uit de dalen opstijgende nevelen, vruchtbaar is, en waarvan de oostelijke bergen zich in een overvloed van regen te verheugen hebben (Genesis 27:39), terwijl daarentegen de westelijke bergen geheel woest en onvruchtbaar zijn, en het meest woeste en onvruchtbaarste gebergte misschien van de gehele wereld is (Mal.1:3). De lucht is helder, en hoewel in de zomer de hitte zeer groot is, wordt toch door de afkoelende winden, die in de regel waaien, de temperatuur niet verstikkend. "In dat gedeelte van Syrië" -zegt Burckhardt (die in 1810-1812 Syrië en Palestina, van 1812-1814 Egypte en Nubië, en in 1816 de Sinaï bezocht heeft, totdat hij in 1817 plotseling te Caïro in Egypte stierf) "zag ik zo weinig zieken." De winter daarentegen is zeer koud; er valt een menigte sneeuw, en de vorst duurt soms tot in het midden van maart. De fijnste vruchten groeien in Edom; zo bv. worden bij de stad Tafyle (Tofel, Deuteronomium. 1:1), welke met grote boomgaarden omgeven is, appels, abrikozen, vijgen, sinaasappels, olijven en perziken, van bijzonder grote soort in rijke menigte gevonden. De genoemde Wady Ghuweir is als het schoonste weiland met zijn vele bronnen nog heden de lievelingsplek van de Bedoeïenen van het gebergte. Deze Wady scheidt het noordelijk deel van het gebergte van het zuidelijke; onder de in Psalm. 83:8 vermelde Gebalieten behoren de bewoners van het eerste, dat bij Romeinen en Grieken het land Gebalene of Gebalietis heet. De hoofdstad van het land was Petra (Hebreeuws Sela, d.i. rots,

Koningen. 14:7 Jesaja. 16:1), waarvan Petraeisch (steenachtig, zie Ex 13.20) Arabië zijn naam heeft. Zij is gelegen in een rotsdal, dat hier en daar 500 voet diep is; in de hoge steile wanden zijn ontelbare graftekenen gehouwen, sommigen nauwelijks begonnen, anderen gereed, alsof zij juist uit de handen van de steenhouwer kwamen. Boven deze verheft zich in het noordwesten de verheven dubbele top van de berg Hor, die als een grote rots met klippen, loodrechte wanden en naakte spitsen van allerlei soort in de blauwe lucht en als in een eenzaamheid, zich majestieus verheffen. Op de top van deze berg is het graf van Aäron (Vs. 28 vv.); tot deze houden de Arabieren nog heden bedevaarten; onder aanroeping van Harun (d.i. Aäron) brengen zij daar bloedige offers van dieren. Een andere stad van betekenis is Bozra,

eveneens door de rotsen een zeer sterke stad (Genesis 36:33 Jesaja. 34:6; 63:1 Jer.49:7-22 Amos 1:11,12). Van de havenplaats Ezeon-Geber is reeds bij Vs. 1 gesproken; op enige andere in de Bijbel genoemde plaatsen in Edom, zie Nu 21.10. De oorspronkelijke bewoners van het land, waren nakomelingen van Seïr (d.i. de harige), en, daar deze hun stamvader tevens de bijnaam van de Horiet (= holbewoner) voerde, de Horieten (Genesis 36:20 vv.). Zij waren eveneens Troglodyten of holbewoners, en werden later door Ezau en zijn nakomelingen verdrongen of onderworpen. De laatsten verdeelden zich in verschillende stammen met bijzondere stamvorsten, totdat zij een koninkrijk oprichtten, dat echter niet erfelijk was; de koning werd door de stamvorsten gekozen (Genesis 36:6-43).

Doch Edom, de oude vijandschap van Ezau tegen Jakob vernieuwende, evenals reeds een van hun stammen, de Amalekieten, dit bij de rots te Rafidim gedaan had (Exodus. 17:8), zei tot hem, tot Israël, door middel van boden: Gij zult door mij, door mijn land niet trekken, opdat ik niet misschien met het zwaard uitga u tegemoet; de eerste voetstap op mijn grondgebied zal ik voor een oorlogsverklaring houden.

Toen zeiden de kinderen van Israël tot hem, nogmaals legden de boden hun beden voor en verzekerden hun: wij zullen door de gebaande weg optrekken, zonder ter rechter- of linkerzijde af te wijken, en indien wij van uw water drinken, ik en mijn vee, zo zal ik deze prijs daarvoor geven, gij kunt het zonder enige schade toestaan; ik zal alleen, zonder iets anders, 1) te voet doortrekken; wij vragen alleen om langs deze landweg door te trekken, voor al het andere zullen wij u schadeloos stellen.

In het Hebreeuws Rak een-debar. De LXX heeft to prag ma oudenesti, beter, het is eigenlijk niets, in de zin van, zoals wij zeggen, gij hebt er niets meer of minder om; het is de moeite niet waard om het niet te willen hebben.

Doch hij, in zijn vijandschap volhardende zei: Gij zult niet doortrekken! En Edom een dreigende houding aannemende, om te tonen dat ook hun verzet niet slechts een woord was, is hem tegemoet uitgetrokken, met een zwaar volk, en met een sterke hand; hij bezette de smalle ingang tot de WadyGhuweir, waardoor de landstraat ging (zie "Nu 20.17).

Alzo weigerde Edom Israël toe te laten door zijn gebied te trekken; 1) wegens de moeilijkheid van het terrein ware het bezwaarlijk geweest zich met geweld een doortocht te verschaffen; doch al ware dit mogelijk geweest, zo verhinderde het de wil van God (Deuteronomium. 2:4 vv.); daarom week Israël van hem af en nam een andere weg dan door het land van Edom. Het besloot dat land eerst aan de westzijde naar het zuiden tot aan de Elanitische golf, en dan aan de oostzijde noordwaarts totaan de woestijn van Moab om te trekken (hoofdstuk 21:4-11).

Uit Richteren. 11:17 vernemen wij, dat Mozes tegelijk met de boden aan de Edomieten, ook boden tot Moab gezonden heeft, om eveneens vrije doortocht te verzoeken; daar echter het weigeren door Moab van geen betekenis was, omdat Edom geweigerd had, wordt dit gehele gezantschap hier stilzwijgend voorbijgegaan.

Wel werkt de haat van Ezau tegen Jakob in zijn nakomelingschap door. Eeuwen daarna spreekt de Heere nog over deze behandeling, Israël door Edom aangedaan, en noemt dit een van de overtredingen, waarom Hij een vuur zal zenden in Theman, dat de paleizen van Bozra verteren zal (Amos 1:11,12)

III. Vs. 22-29. Van Kades vertrekkende, komen de kinderen van Israël op hun tocht langs de westzijde van het Edomitische gebergte. Hier ontvangt Mozes bevel van God, met Aäron en diens zoon Eleßzar op de berg te gaan, en de laatste in zijn vaders plaats met het hogepriesterlijk ambt te bekleden. Nadat dit geschiedt is, wordt Aäron tot zijn vaderen verzameld en vervolgens, na het terugkeren van Mozes en Eleßzar van de berg, 30 dagen lang door de kinderen van Israël beweend.

Toen reisden zij af van Kades; a) en de kinderen van Israël kwamen op dezelfde weg, die zij vroeger op hun reis van Ezeon-Geber naar de woestijn Zin (hoofdstuk 20:1) waren ingeslagen over Beroth Bne Akan of Bne Jaäkan, d.i. Bron van de kinderen van Akan (Genesis 36:27) of Jaäkan (1 Kronieken 1:42), misschien is daarmee Aïn el-Weibeh bedoeld; de gehele vergadering kwam te Mosera of Moseroth (Deuteronomium. 10:6), aan de berg Hor (= berg) of Seïr, ten noordwesten van Petra (zie "Nu 20.17).

Numeri. 33:37

De HEERE nu sprak tot Mozes en tot Aäron, aan de berg Hor, toen de kinderen van Israël zich aan het zo-even genoemde station Mosera, aan de grens van het land van Edom bevonden, zeggende:

a) Aäron zal tot zijn volken verzameld worden; 1) de tijd van zijn heengaan is gekomen, want hij zal, zoals Ik (Vs. 12) gezegd heb, niet komen in het land, dat Ik aan de kinderen van Israël gegeven heb, omdat gij Mijn mond, Mijn duidelijk geopenbaarde wil, weerspanniggeweest zijt bij de wateren van Meriba.

a)Genesis 25:8,17; 35:29; 49:33

Tot zijn volken verzameld worden. Deze uitdrukking voor de Patriarchen gebruikt (Genesis 25:8,17; 35:29; 49:33), wordt hier ook van Aäron gebezigd. En dit niet zonder hoge bedoeling. Om daarmee aan te duiden, dat hij niet deelde in de algemene plaag van het volk -hoewel ook hij het land Kanaän niet mocht binnengaan-en door God werd uitgeroeid, zoals zij, die door een bijzonder vonnis van de goddelijke gerechtigheid getroffen werden, maar dat hij in vrede ontsliep en verzameld werd tot zijn godvruchtige voorvaderen, en tot de geesten van de volmaakt rechtvaardigen.

a) Neem Aäron, en tevens, opdat voor Israël het Hogepriesterschap behouden blijft en zonder tussenruimte voortbestaat, Eleßzar, zijn oudste zoon, en doe hen opklimmen tot de berg Hor.

Numeri. 33:38 Deuteronomium. 32:50

En trek Aäron zijn Hogepriesterlijke kleren uit, 1) en trek ze Eleßzar zijn zoon aan, opdat deze dadelijk het ambt in van zijn vader plaats bekleedt (zie "Ex 29.7), want Aäron zal, nadat zijn zoon tot zijn opvolger aangesteld is, verzameld worden tot zijn vaderen en daar sterven.

Mozes had Aäron de Hogepriesterlijke kleren aangetrokken; hij moest ze hem ook nu weer, op Gods bevel, uittrekken. Overigens lag voor Aäron dit vertroostends in het feit, dat eerst onmiddellijk voor zijn heengaan hem die kleren werden uitgetrokken, dat hij tot aan zijn dood toe, niettegenstaande zijn zonden en tekortkomingen, door God waardig was geacht, dit Ambt te bedienen. Dat zijn kleren onmiddellijk Eleßzar, zijn zoon, werden aangetrokken was voor hem het bewijs, dat God, de Heere, Zijn gelofte bevestigde, dat het Hogepriesterschap onder de Oude Bedeling van zijn huis niet zou wijken.

Mozes nu deed zoals de HEERE geboden had, want zij klommen tot op de berg Hor, voor de ogen van de gehele vergadering, welke tenminste weten moest, wat op de top van de berg zou gebeuren, al behoefde zij niet onmiddellijk daarbij aanwezig te zijn.

En Mozes trok Aäron zijn kleren uit en hij trok ze zijn zoon Eleßzar aan; 1) a) en Aäron stierf aldaar, 2) op de eerste dag van de 5de maand, van Ab, in het jaar 1747 v. Chr. in de ouderdom van 123 jaar (hoofdstuk 33:38 vv.), en werd op de hoogte van die berg begraven
(zie "Nu 20.17). Toen kwamen Mozes en Eleßzar van die berg af.

a)Deuteronomium. 10:6; 32:50

Er was alzo geen enkel ogenblik, waarin er geen Hogepriester was onder Israël. Hiermee verkondigde de Heere God aan Zijn volk, dat er immer, altijd door, een verzoenende en voorbiddende Hogepriester nodig was, maar ook wijst de Heere hiermee op het eeuwig, zonder tussenpozen durend, Hogepriesterschap van Christus Jezus.

Aärons karakter is te zwak, dan dat hij zonder een krachtige leidsman als Mozes over het volk zou kunnen staan; het ware te zwaar voor hem een jeugdige Jozua boven zich gesteld te zien. God handelt wijs door Aäron vóór Mozes te laten sterven.

De dood heeft voor Aäron een bijzondere scherpheid; want hij moet die met zijn volle bewustzijn, bij volkomen gezondheid tegemoet gaan. De uitdrukkelijke bepaling, dat hij op een berg zal sterven, een plaats, die naar de hemel, de zetel van Jehova wijst (Genesis 22:14 Exodus 15:17) werpt echter in het duistere van deze dood een heerlijke lichtstraal.

In Aäron is de waardigheid van het priesterschap in zijn volle betekenis, heiligheid en goddelijke instelling, maar tevens de ondergeschiktheid onder het profetische woord, onder de onmiddellijke openbaring van Gods wil, daadzakelijk uitgesproken. In de stamvader, in de eerste Hogepriester ziet men het gehele priestergeslacht voor alle tijden. Een priesterschap bestaat volgens Gods wil en ordening, en slechts Aärons geslacht zal deze waardigheid bezitten; goddelijke glans omgeeft het, en van hem stroomt een volheid van goddelijke zegen over het gehele volk. Maar weigert de priester zich te buigen onder Gods Woord, zo treft hem, zowel als iedere overtreder, Gods ongenoegen en straf. In zoverre de Hogepriester niet

zelf met de Geest van God vervuld is, niet zijn goddelijke aanstelling (Hebr.5:4; 9:4) ook niet een eigen leven uit God heeft, staat hij ten opzichte van zondigheid en mogelijkheid tot afdwalen niet hoger dan ieder ander mens; daarom moest de Hogepriester op de grote Verzoendag eerst voor zijn eigen zonde offeren. Het tijdelijke priesterschap is en blijft in zichzelf gebrekkig en heeft de volmaking alleen in Christus.

Geen "uit het water getrokkene" (= Mozes) kan de leidsman in Kanaän zijn, daartoe behoeft men de "Heer van de verlossing" (= Jozua), niet met een "verheven berg" (= Aäron) als Hogepriester, maar alleen met een die God helpt" (= Eleßzar) komt men in Kanaän. Niet uit de diepte van de wateren, noch van de hoogte van de bergen is onze redding, van Jehova alleen.

Het vermoedelijk graf van Aäron is door een klein nieuwerwets gebouw met een koepeldak, zoals gewoonlijk de heilige overblijfselen van de heilige Moslims bedekt, afgezet. Toen Macmicmaël, in gezelschap van Banks, Irby en Mangles, deze plaats in 1818 bezocht, hield aldaar een oude tachtigjarige Arabische kluizenaar zijn verblijf; hij had de ene helft van zijn leven op deze berg doorgebracht, en die zeer zelden verlaten, terwijl hij voornamelijk van de barmhartigheid van de inlandse schaapherders bestond. Deze leidde de reizigers in het gebouw en toonde hun het graf in het achterste gedeelte achter twee dubbele met ijzeren tralies voorziene deuren. Dit monument, omtrent drie voet hoog, is uit brokken steen en marmer bijeengelapt en met een versleten doodskleed bedekt. Aan de wanden bij het graf hangen rozenkranzen, stukjes laken, leer en wollen garen met Tara’s en dergelijke, als godvruchtige offers van de Arabieren achtergelaten. De oude Arabier vulde een lamp met boter, stak haar op, en leidde de reizigers naar een grot of onderaards gewelf, dat in de rots uitgehouwen is, doch niets merkwaardigs bevat. De Arabieren hebben de gewoonte om aan Harouw (= Aäron) een offerande te offeren, gewoonlijk bestaande in een geit. Als zij een gelofte gedaan hebben om een slachtoffer te offeren, gaan zij niet naar de top van de berg, maar rekenen het voldoende, hun offerande te volbrengen op een plaats, van waar zij het koepeldak in de verte kunnen zien; waar zij, na het dier gedood te hebben, een hoop stenen over het langs de grond lopend bloed heen werpen, en zich vervolgens op de romp vergasten. De aldus aan het graf van Aäron bewezen eredienst levert een aandoenlijk schilderij op van het diep gezonken bijgeloof, waarin de Arabieren vervallen zijn. Burckhardt, die, in het karakter van een Moslim, evenzo een geit offerde, zegt, dat zijn gids, terwijl hij dit deed, in de volgende bewoordingen uitbarstte: "O Harouw, zie op ons neer! het is voor u, dat wij dit offer slachten! O Harouw, bescherm en vergeef ons! O Harouw wees tevreden met onze goede wil, want het is maar een magere geit! O Harouw, maak onze paden effen, en wees geloofd en geprezen bij alle schepselen Heer!"

Aäron stierf op de top van de berg (hoofdstuk 33:37), op de eersten dag van de 5de maand, in het 40ste jaar, sinds de uittocht uit Egypte; 123 jaar oud geworden zijnde, hetgeen met Exodus. 7:7 overeen stemt.

Toen de gehele vergadering zag, dat Aäron overleden was, want Mozes en Eleßzar waren zonder hem van de berg teruggekeerd (Vs. 27,28), zo beweenden zij Aäron dertig dagen (Deuteronomium. 34:8), het gehele huis van Israël.

HOOFDSTUK 21.

DE BEET VAN VURIGE SLANGEN NA HET AANSCHOUWEN VAN DE KOPEREN SLANG GEHEELD.

Vs. 1-3. Nog gedurende hun oponthoud te Mosera aan de berg Hor worden de kinderen van Israël door de Amoritische koning van Harad aangevallen; zij beloven de Heere, dat, wanneer Hij de vijanden in hun handen zou geven, zij hen met hun steden zouden verbannen. Zij behalen de overwinning en spreken het vonnis van de vernietiging over hen uit.

Als de Kanaäniet, de koning van Harad, (= wilde ezel), wonende tegen het zuiden van Kades, van waar de kinderen van Israël zich opmaakten (hoofdstuk 20:22), hoorde, dat Israël in het land Kanaän door de weg van deverspieders kwam, 1) door dezelfde weg, die 37 jaar geleden de verspieders ingeslagen waren (hoofdstuk 13:18 vv.), zo streed hij tegen Israël, om de intocht in het land te verhinderen, en hij voerde enige gevangenen hieruit als gevangene weg.

Israël had weliswaar bij het optrekken uit Kades geenszins het doel, van het zuiden af Kanaän binnen te dringen, maar moest zich toch, nadat Edomieten en Moabieten de doortocht geweigerd hadden, weer terugwenden naar het noordeinde van de Elanitische golf, om het gebergte Seïr en het land van Moab om te trekken, en na de doortocht door het gebied van de Amorieten, dat zij veroverden, van het oosten af over de Jordaan te gaan. De koning van Harad kon echter in dat opbreken geen ander doel dan het eerstgenoemde vermoeden, vooral, daar zij waarschijnlijk hun weg noordoostelijk naar de Wady Fikreh namen en eerst van de Dschebel Madurah zich naar het zuidoosten keerden. Als de kinderen van Israël reeds van Kades vertrokken zijn en zich naar het zuiden gewend hebben, zet hij hen na, daar hij niet geheel tevergeefs tegen hen wil uitgetrokken zijn, en overvalt hen in de rug, evenals eens Amalek te Rafidim gedaan had (Exodus. 17:8). Dit gebeurde waarschijnlijk ten tijde dat Israël nog in Mosera gelegerd was en 30 dagen lang Aärons dood beweende (Numeri. 33:40 vv.).

In het Hebreeuws Dérek ha'atharim. De LXX odon Ayarein. De Statenvertaling geeft weg van de verspieders, in navolging van de Chaldese en Syrische vertaling, alsof er stond: (hatharim). Grammaticaal kan dit. Het zou dan de weg zijn, welke de verspieders gevolgd waren, om het land te verspieden. Wij verkiezen de vertaling van de Septuaginta en vertalen, hoorde, dat Israël langs de weg naar Atharim kwam. Atharim is dan een plaats of stad in het zuiden van Palestina gelegen.

Toen beloofde Israël de HEERE een gelofte, terwijl een gedeelte van de strijdbare mannen zich, wellicht onder Jozua's bestuur, opmaakte om de aanvaller af te slaan, en zei: Indien Gij dit volk geheel in mijn hand geeft; zo zalik hun steden verbannen, 1) die geheel vernietigen.

Ook: zie Le 27.29.

De HEERE dan, ten teken dat Hij zich weer in genade tot het volk gewend had, en de tijd van de vervulling van zijn beloften daar was, verhoorde de stem van Israël en gaf de Kanäanieten over; de koning van Harad werd met al de zijnen verslagen en viel in de handen van Israël, en hij (Israël) verbande, overeenkomstig zijn belofte, hen en hun steden; hij sprak het vonnis van gehele vernietiging uit; en hij noemde de naam van die plaats, het gehele tot het gebied van de koning van Harad behorende land: Horma, 1) (= verbanning), om zich op plechtige wijze tot volvoering van de belofte te verbinden, omdat dit nu nog niet geschieden kon Jozua 12:14 Richteren. 1:17).

Reeds in hoofdstuk 14:45 werd Zefat, de aanzienlijkste onder de steden, Horma genoemd. Meermalen komt het in het Oude Testament voor, dat reeds in vroegere geschiedenissen de naam genoemd wordt, welke de plaatsen eerst ten gevolge van latere gebeurtenissen ontvingen. Dit is bij het voor ons liggend geval niet zonder betekenis, want het wijst aan, dat "beide gebeurtenissen (de toenmalige nederlaag van Israël en de tegenwoordige verbanning van deze steden) onder hetzelfde idee stonden, dat de plaats reeds door het gericht over het huis van God (1 Petr.4:17) geheiligd geworden is, voordat zij naar het gericht over de wereld haar naam verkreeg.".

II. Vs. 4-9. Van Hor trekken de kinderen van Israël langs de Araba verder. Op de weg komt de oude mismoedigheid weer boven, over de bezwaren en ontberingen van hun reis; zij spreken lasterlijke woorden, waarom de Heere vurige slangen onder hen zendt, aan wier beet velen onder ontzettende koortsen sterven. Op de bede van het volk en de voorbede van Mozes geeft de Heere een genademiddel, welks gelovig gebruik de slangenbeet onschadelijk maakt; dit middel is een aan een staak opgericht koperen slangenbeeld; hiernaar moesten zij zien om genezen te worden.

Toen de 30 treurdagen over Aärons heengaan voorbij waren (hoofdstuk 20:29), reisden zij van de berg Hor, op de weg van de Schelfzee, langs de Araba zuidelijk naar Ezeon-Geber aan de noordpunt van de Elanitische golf, zodat zij, door de Wady el-Ithm heen en dan zich noordelijk wendende, om het land van de Edomieten heentogen, doch de ziel van het volk werd verdrietig 1) op deze weg, daar het moeilijk reizen in de woestijn, zo vol van ontberingen, geen einde scheen te nemen: nu toch ging de weg weer van Kanaän af.

Het Hebreeuwse woord duqt betekent: "werd kort," ongeduldig. De beproeving was voor Israël ook zwaar. Na zo vele jaren zwerven in een woestijn, waren zij eindelijk weer bij het land van de belofte, en nu leidt weer de weg van Kanaän af. Mijn lezer! zijt gij bij veel mindere en veel kortere beproevingen niet ongeduldig geworden? Zo gij het weer worden zou, denk dan aan de vorige slangen, maar meer nog aan de wijze wegen van God.

En het volk sprak tegen God en tegen Mozes op de oude misdadige wijze, want nog bevond zich een overblijfsel van het vorige geslacht onder hen, dat Gods genade gering achtte en in zijn zucht zich niet vinden kon: Waarom hebt gij ons doen optrekken uit Egypte, opdat wij sterven zouden in deze woestijn? want hier is geen brood, ook geen water, en, hebben wij ook het Manna, 1)onze ziel walgt over dit zeer lichte brood, dat wij nu zovele jaren met verdriet gegeten hebben.

Wel mocht Israël een gelukkig volk genoemd worden, wegens de zorg van zijn getrouwe God, die het brood van de hemel liet regenen; doch wat zullen wij zeggen van ons zelf? Wij hebben een kostelijker manna dan zij, een wonderbare hartversterkende hemelspijs, die dat Manna zo ver overtreft, als het Nieuwe Verbond heerlijker glinstert dan het Oude, als de ziel meer waard is dan het lichaam, als de hemel hoger is dan de aarde, als de zaak kostelijker is dan haar beeld en haar gelijkenis. Ik bedoel dat Manna, dat hemelbrood, waaraan wij ons gelovig en zalig eten; het kostelijkste kleinood, dat alle schatten van de aarde ver achter zich laat, de zielespijs, die elke hongerige verzadigt, elke bedroefde verkwikt, de zieken weer opricht en de stervende de laatste zoete lafenis geeft, die voor ons, reizigers door de woestijn, een dagelijkse vertroosting is-ik bedoel het Manna, waarvan de Heiland (Johannes 6:51) spreekt: "Ik ben dat levende brood, dat uit de hemel nedergedaald is, zo iemand van dit brood eet, die zal tot in eeuwigheid leven." Christus kunnen wij genieten, in Zijn sacrament en in Zijn woord; daarom zegt Luther. "Manna is ons heden het sacrament en het Evangelie. nl. die prediking, waardoor verkondigd wordt, dat het lichaam en het bloed van Christus gegeven is tot vergeving van zonden. Daarom, wanneer gij het Evangelie hoort, zo regent het Manna, en dan verzamelt gij Manna; dat wordt u dan van de hemel gegeven." Laat ons daarover verheugd zijn, dat de Heere ons genadig dit Manna van Zijn woord verleend heeft. Het is een hemelgave aan onwaardigen; het is onaanzienlijk van gedaante en liefelijk van smaak; het is een spijs in de woestijn; het is genoeg voor een ieder; wee dengenen, die het verachten, maar de liefhebbers van dit Manna zijn zalig. Deze zijn de gedachten, die bij een vergelijking van het Manna van Israël zich aan ons opdringen.

Er is een zekere tegenzin in het leven, vooral bij mensen, die niet veel moeten arbeiden. Die tegenzin ontstaat door de eentonigheid en haar gevolg, de verveling. De moeite, de inspanning geeft het zout aan de spijze, de smaak aan het brood, en-aan het leven. God had het de kinderen van Israël zo licht en geriefelijk mogelijk gemaakt, door hun het dagelijks brood te geven zonder arbeid; omdat er in de woestijn geen arbeid, althans geen arbeid om brood, geen landbouw plaats kon vinden. Doch juist daarom verveelde het hun, het was hun, ook in zedelijke zin, een zeer licht brood. Het is evenzo met het leven zelf. Soms is het ons te zwaar, maar ook soms te licht. Wij moeten grote waarde hechten aan het leven, en toch altijd bereid zijn het over te geven, wanneer het door de enige eigenaar, God, van ons gevraagd wordt. Dit heeft zielerust en levenslust. Men heeft opgemerkt, dat juist de werkzaamste mensen, die door hun arbeid het meest aan het leven gehecht zijn, het meest bereid waren om te sterven, als het hun tijd was. In ieder geval, wij moeten zowel leren leven, als leren sterven. Wij moeten tegelijk een heilige belangstelling in, en ene heilige onverschilligheid voor het leven hebben. Wij moeten leven, om ‘s Heeren wil en zolang als de Heere het wil. Hoe kunnen wij dit leren? Het geloof kan ons leren, het geloof; dat wij om niet ontvangen, en waardoor wij alles kunnen verkrijgen.

Toen a) zond de HEERE, tot straf voor de lasterlijke woorden, vurige slangen 1) onder het volk, slangen, die door hun beet hevige brand, onlesbare dorst en grote opzwelling teweegbrachten; die beten het volk en er stierf veel volk van Israël.

1 Kor.10:9

Nog heden zijn de slangen in de nabijheid van de zeeëngte van Akaba buitengewoon talrijk; de vissers vrezen zeer voor hen en blussen ‘s avonds, voor zij gaan slapen hun vuur uit, omdat het licht hen aantrekt. G.H. v. Schubert (overl. 1860) bericht omtrent zijn reis van Akaba naar Hor: "In de middag bracht men ons ene zeer bonte, met vuurrode vlekken en strepen getekende grote slang, welke, zoals de bouw van het gebit dit toonde, tot de vergiftigste soorten van dit geslacht behoorde." Daar hetgeen hier verhaald wordt, in de Araba, ten zuiden van Hor, plaatsvond, nemen de nieuwste uitleggers van onze tekst aan, dat Israël zich nog ten westen van het Edomietengebergte zou bevonden hebben, toen het morde en het morrende volk door die slangen bezocht werd. Zij plaatsen daarom het station Zalmona (hoofdstuk 33:41) waarvan de naam (= plaats van het beeld) doet vermoeden, dat daar deze geschiedenis heeft plaatsgehad (Vs. 8,9), nog in de Araba. Wij houden het er echter voor, dat deze aan de oostzijde moet gezocht worden; want het schijnt, dat het volk reeds een langere tocht sedert het optrekken van Hor achter zich gehad heeft, eer het verdrietig werd over de weg, en juist daar, waar het eigenlijk gebied van de slangen reeds verlaten heeft, zonder door deze gewond te zijn, komt het: "De Heere zond vurige slangen onder hen," beter tot zijn recht. De plaag is verder van dien aard, dat de kinderen van Israël die over gebrek aan water zich bezwaard gevoelen, zouden leren kennen, wat dorst in de hoogste mate was.

Woordelijk: "brandende slangen," d.i. wier beet vurig was; dat er "de" vurige slangen staat, duidt aan, dat er iets bekends wordt herinnerd, dat die slangen bedoeld worden, welke de ouden, zolang zij in het water leven "Hydrus" en wanneer zij zich op het land ophouden, "Chersydrus" noemden. In het droge jaargetijde (omdat Aäron in het begin van juli was gestorven (hoofdstuk 20:28), moest het nu in het laatst van augustus zijn) gaan deze slangen aan land, als wanneer haar beet nog veel gevaarlijker is dan anders. Er is misschien in de aard van deze straf een verband met de misdaad, waarvoor zij trof. Zij, wie het Manna te flauw is van smaak, die begeren naar meer prikkelende spijs, naar ene spijze, die meer bijtend was, zij worden gebeten door vurige slangen. Maar in het bijzonder doen deze slangen ons denken aan de voortdurende strijd, die er tussen het geslacht van de mensen en dat van de slangen moest bestaan (Genesis 3:15), en aan de verleider, die zich heeft bediend van ene slang, om de eerste mensen over te geven aan de zonde en aan de dood.

Aben Esra en anderen menen, dat deze straf zeer wel geschikt geweest is naar de zonde van de Israëlieten, welke bestond in kwalijk te spreken van de Heere, door het lasteren van Zijn voorzienigheid, want R.Salomon vergelijkt een lasteraar bij een slang, welke bijt, indien zij niet bezworen wordt (Prediker. 10:11)

Daarom 1)kwam het volk tot Mozes, en zij zeiden: Wij hebben gezondigd, omdat wij tegen de HEERE en tegen u gesproken hebben: bid de HEERE, dat Hij deze slangen van ons wegneemt. Toen bad Mozes, de getrouwe middelaar, voor het volk.

Door de ontzettende straf, ten gevolge waarvan er velen stierven, en vanwege de doodsangst, waarin de levenden verkeerden, die ieder ogenblik in gevaar waren, om gebeten te worden, kwam het volk tot bezinning en berouw, en wendde zich tot Mozes, om hun voorbede te zijn.

En de HEERE zei tot Mozes: Maak u daarom een koperen vurige slang, een in gedaante en kleur aan de levenden gelijk, en stel ze op een stang 1) of staak; dit zal een middel zijn voor allen, die reeds dodelijk gewond zijn, om nog hulp en genezing te verkrijgen, en het zal geschieden, dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet in geloof aan Mijn belofte, zo zal hij leven; 2) wie daarentegen dit Mijn genademiddel veracht, zoals het volk van het Manna verachtelijk gesproken heeft, die rest geen hulp, hij moet in zijn zonde sterven.

Het Hebreeuwse woord on (Nes) betekent eigenlijk een banier, een veldteken.

Hierin zijn drie merkwaardige stukken: allereerst moet de slang, die Mozes op Gods bevel maken moet, van koper zijn, dat is, roodachtig, doch zonder vergif, en gelijk aan hen, die door de vurige slangen gebeten rood waren en van hitte brandden; ten tweede moet de koperen slang opgericht worden op een paal tot een teken; ten derde moet men, wil men van de vurigen slangenbeet genezen worden, en leven, de koperen slang, die aan de paal opgericht is, aanzien, anders kan men niet genezen worden. Hierin zijn de drie gezichtspunten klaar en duidelijk aangewezen, waarop het bij deze geschiedenis, die volgens de eigen verklaring van Christus (Johannes 3:14) een afschuduwing van Hem is, aankomt.

Dat de slang de gedaante en kleur van de wezenlijke slangen heeft en tevens in kleur de gebeten mensen gelijk is, doch zonder vergif en onschadelijk, beeldt Christus af, die in de gedaante van het zondig vlees verschenen en ons, doemwaardige mensen, gelijk geworden is, toen Hij onze zonden op het kruis droeg (Rom.8:3; 2 Kor.5:21; 1 Petr.2:22-24). Vervolgens wordt de koperen dode slang tot een teken, zodat de levende slangen geen dodelijke schade meer kunnen aanrichten, daarvoor dat hij op een paal als een banier geplaatst wordt; dat doelt op het kruis van Christus, dat de overwinning is over de boze machten en overheden onder de hemel, en de redding van alle schuld en van alle straffen over de zonde (Kol.2:14 vv. Rom.8:31 vv.). Eindelijk wordt de gebetene daardoor de heling deelachtig, dat hij gelovig naar het opgerichte slangenbeeld opziet; hetgeen toont, op welke wijze wij van de beet van de oude slang, van zonde, dood, duivel en hel moeten geheeld worden, namelijk door gelovig opzien tot de aan het kruis verhoogde mensenzoon. Wat dus in het Nieuwe Testament tot een daadzaak van de genade geworden is, dat is in het Oude Testament reeds als genadeteken voorhanden geweest; wat later in de vervulling van het eeuwig raadsbesluit van God tot werkelijkheid geworden is, dat een Heilige, maar als zondaar aan het kruis verhoogde, van de zonde verlost, een gedode, die geen zonde gedaan heeft, van de dood, de bezoldiging van de zonde redt, dat treedt reeds nu in een onschuldig slangenbeeld als voorzegging op, en heeft in dit bijzonder geval, bij wijze van voorafbeelding zijn krachtige uitwerking.

Wij zouden een hele bloemlezing kunnen geven van proeven tot verklaring, die bij deze plaats gemaakt zijn; het zou de moeite niet belonen. Evenmin willen wij trachten te weerleggen wat gezegd is door hen, die met het snijmes van hun onheilige kritiek, onze plaats zijn aangevallen. "Velen gaan," zegt Menken, "met krijg in het hart en met wapens in de hand, aan de studie van de bijbel, zodat deze hun wel mocht toeroepen: "Gij zijt uitgegaan, als tegen een moordenaar, met zwaarden en met stokken gewapend, om mij te vangen." Maar hij gaat midden door de gewapenden heen; laat hun nauwelijks het oppergewaad, en ook daarmee weten zij niets te beginnen, want-het kan niet versneden worden, het is zonder naad, van

bovenaf geweven." Wanneer wij daarentegen alle anatomische messen en chemische smeltkroezen bij de behandeling van de Heilige Schrift ter zijde laten, en ons verstand gevangen laten nemen onder de gehoorzaamheid van Christus, zo is het ons deel om te overwinnen, want, zoals Episcopius zegt (gestorven in 1843): "de grootste overwinning behaalt hij, die, hoewel overwonnen, toch de waarheid als prijs van de overwinning wegdraagt.".

De slangen beten, en haar beet was dodelijk. Zij vertegenwoordigen de eerste slang, die de eerste mensen een dodelijke beet toebracht. Zo'n straf hadden de kinderen van Israël niet verwacht; nu baden zij Mozes, dat hij voor hen bidden wilde, en daarmee zou dan naar hun mening de straf opgeheven worden en deze zaak afgedaan zijn. Velen onder ons zijn niet verder gevorderd dan zij. Doch er moest nog een ander Middelaar dan Mozes zijn tussen God en het volk; een slang en toch geen slang, want het was een slang zonder slangenbloed, zonder slangenvenijn, zonder slangenziel, het was een koperen slang, welke geen andere overeenkomst had met de wezenlijke slang, dan de gelijkenis. Zij wees rechtstreeks heen naar Christus, die in eigen persoon Nicodémus naar dit schaduwbeeld heenwees. De Messias was onder Israël bekend als het lam, het paaslammetje, maar ook als de bok en nu hier als de slang. Treffend niet waar? dat de Heilige van Israël onder zulke beelden wordt voorgesteld. Welk mens zou zo iets ooit in zijn hart hebben durven nemen. Alleen de Heilige Geest kon het doen, want Christus schaamt zich voor onze zonden geen vernedering, hoe verregaand ook Hij wil, als de drager van onze zonden, ook de lelijkste namen dragen. Christus, en die gekruisigd, tot zonde gemaakt, een vloek geworden, is dan ook alleen de ware Christus. Een ander is een valse Christus, die ons van onze dodelijke zielewond, van onze zonde niet geneest. Christus zelf zei het dan ook tot Nicodémus in de woorden: "Zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet ook de Zoon van de mensen verhoogd worden, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." De Heere gebruikte meermalen het woord verhoogd, als aanduiding van de wijze, waarop Hij sterven zou. Het is een offerwoord; het wordt gebruikt voor de opheffing van het offer naar de hemel, of de aanbieding ervan aan God, alvorens het op het altaar verteerd wordt. Nu had alleen een gekruisigde, bij de smadelijke dood, die Hij onderging, dit eigenaardige in Zijn straf, dat Hij boven al het volk werd opgeheven, met de bedoeling, om Zijn smaad te vermeerderen, omdat de gekruisigde beschouwd werd als de aarde en de hemel even onwaardig te zijn. Doch het lijden en sterven van Jezus heeft twee zijden, want al de uitwendige smaad die Hij leed, was innerlijk voor Hem de hoogste eer, omdat Hij niet als zondaar, maar als zondenverzoener, als offer voor de zonde leed en stierf. Tevens volgt hieruit, dat Zijn wijze van sterven de kenmerken van een offerande in Zich dragen moet. Het verhogen aan het kruis is één van deze kenmerken. Christus werd op het kruis als het waarachtig offer ten hemel opgeheven, en God aangeboden. Zo verenigt dan het kruis van Christus de grootste tegenstrijdigheden: de allerdiepste smaad en de allerhoogste eer. Christus' dood is tegelijk Zijn vernedering en Zijn verhoging. Hier is het verstand van God. De vereniging van de oorzaak van de kwaal en haar genezing in één voorwerp; zodat een slang de kwaal en wederom een slang de genezing aanbrengt, is door geen menselijk verstand uit te vinden. Zulke dingen kunnen mensen nadenken, niet uitdenken. De kinderen van Israël geven bij vele kwade voorbeelden ook wel eens een goed voorbeeld. Zij zeggen: "Wij hebben gezondigd," en toen zo'n tegenstrijdig middel van genezing, als het aanzien van de koperen slang voorgeschreven was, maakten zij

niet de minste bedenking, maar geloofden, gehoorzaamden en werden behouden. Hoe beschamen deze Israëlieten van de woestijn de hoogbeschaafde lieden onder ons, die het voor een tegenstrijdigheid houden en het daarom niet willen geloven, wanneer God zegt, dat het bloed van Zijn Zoon de bloedvlekken van onze ziel wegneemt, Zijn onschuld onze schuld bedekt, en dat de rechtvaardige geleden heeft voor ons onrechtvaardigen. En waarom geloven zij deze tegenstrijdigheden niet, ofschoon God ze verkondigt, en geloofden de Israëlieten van de woestijn ze wel? Om de eenvoudige reden, dat die Israëlieten zich dodelijk gewond en de gelovigen onder ons zich volkomen gezond voelen. Als men zijn zonde kent, dan kent men ook Christus als de enige, waarachtige verzoening van de zonde; maar wie zijn zonde niet kent, die speelt met haar, tot zolang hij zijn leven en zijn zaligheid verspeeld heeft. Mocht ieder met zijn zonde bekend, gelovig en behouden worden. De gewonde, de stervende Israëlieten moesten geloven, wilden zij behouden worden. Zij moesten geloven, dat zij niet konden genezen worden, tenzij zij de koperen slang aanzagen. Die het deden, werden genezen, die het niet deden stierven. O, het is God zo welbehagelijk, dat wij geloof oefenen.

Het zou de gebeten Israëlieten niet gebaat hebben, dat zij op hun wonden klagende en zuchtende hadden blijven zien, dat zij zichzelf verfoeid hadden vanwege hun gemor; bij dat alles zouden zij getsorven zijn. Ach zo velen, gebeten door de oude slang, door Satans, zien niets dan hun zonden, spreken over niets dan over het vergif dat in hun werkt. Van uzelf het oog af, op de gekruisigden, van de zonde af, op "de gedaante van het zondige vlees." (Rom.8:3) Gelooft in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden! Of wilt gij niet behoren tot hen, van wie het formulier van het Heilige Avondmaal zegt, dat zij hun leven buiten zichzelf in Jezus Christus zoeken? De gebeten Israëliet zal niet gevraagd hebben: "Is die slang daar wel voor mij opgericht?" Zij was opgericht voor een ieder, die er het oog op vestigen wilde; geen mate van smartgevoel was bepaald, alleen was er begeerte naar redding nodig. Het Evangelie is zo eenvoudig, ach! waarom legt men zichzelf en anderen zoveel lasten op die te zwaar zijn om te dragen? Waarom het woord van de Schrift: "Het koninkrijk van God is blijdschap" veranderd in: "Het koninkrijk van God is zuchten." Waarom in plaats van het: "gelooft" van het Evangelie, de eis gesteld: "een benauwde geest?" Jesaja 61:3) Waarom als voor Naäman het redmiddel te eenvoudig? (2 Koningen. 5:10,11) Nog eens: Gelooft en gij zijt gered!.

Alle mensen, die daar leven, zijn in zo’n staat, als de Israëlieten waren. Satan heeft ook ons in het hart gestoken en heeft ons menige dodelijke wonde gegeven, zo wij dat konden voelen, en Christus, die door de koperen slang afgebeeld was, was evenzo verhoogd aan het kruis, om gerechtigheid en eeuwig leven een ieder van ons toe te brengen. Daarom, indien wij de eeuwige dood willen ontgaan, zo moeten wij ons zelf verzaken, en slaan de ogen van het geloof op Christus, de gekruisigde, en bidden om vergeving van onze zonden, en dan zullen onze harten en gewetens genezen worden van de wonden en beten van de duivel. En zolang wij geen genade hebben, om dit te doen, zo zullen wij niet geheeld worden, maar altijd gewond liggen met de steken van de satan, en bloedende tot de dood van het hart toe, al is het, dat wij noch pijn, noch smart voelen.

En Mozes maakte een koperen slang en stelde ze, overeenkomstig het bevel van de Heere, op een stang; en het geschiedde, als een slang iemand beet, hetgeen nog dikwijls voorkwam,

daar de plaag van de vurige slangen niet dadelijkophield, zo zag hij de koperen slang aan, en hij bleef levend. 1)

Was er eigenlijk in het zien op de verhoogde slang geen genezende kracht gelegen, noch enige waardigheid of verdienstelijkheid, waardoor de Heere zou kunnen bewogen worden, om de aanschouwers te genezen, alzo heeft het gelovig aanschouwen van Christus, of het zien op Hem mede in zichzelf geen waardigheid of verdienstelijkheid ter verkrijging van de geestelijke genezing, moetende het geloof niet aangemerkt worden als een verdienstelijk werk, maar als een gave van genade, zonder welke de genezing niet wordt verkregen, en als een middel, waardoor de genezing wordt aangegrepen en toegepast.

Hoe zullen de ongelukkigen, die de beet van een slang voelden, zich gespoed hebben, tot de koperen slang op te zien! Hoe zal de moeder het gewonde kind heengedragen, hoe zal de zoon de wankelende oude vader vergezeld, hoe zullen de broeder, de vriend, de bloedverwant zich beijverd hebben, om hun stervende betrekkingen het aanzien van het teken mogelijk te maken! O, waren wij zo ijverig om elkaar heling te verschaffen voor de dodelijke schade, die de oude slang met haar beet ons berokkend heeft, en even zo arbeidende om de onzen tot Jezus Christus de gekruisigden te leiden! In latere tijden werd de koperen slang, die de Israëlieten als een blijvend gedenkteken van de hulp, die zij in de woestijn ondervonden hadden, mee naar Kanaän brachten, een afgodische ere met offeranden gegeven; men noemde haar Nehustan (d.i. koper); koning Hiskia liet haar verbrijzelen, om een einde aan die zonde te maken (2 Koningen. 18:4)

De aanbidding van Aesculapius (de god van de geneeskunde) onder de gedaante van een slang, heeft wellicht van hier haar oorsprong.

Volgens de menselijke wijsheid was het een dwaasheid, om door het zien op een koperen slang genezen te worden van de giftige slangenbeten; evenzo is het volgens de menselijke wijsheid nog immer een dwaasheid, om door het zien op een gekruisigde Christus behouden te worden voor de eeuwigheid.

III. Vs. 10-30. In volgorde worden nu de reisstations genoemd op welke Israël op zijn tocht om het Edomietengebergte aan de oostzijde, en het Moabietenland voorbij over de Arnon, door het zuidelijke rijk van de Amorieten heen, tot aan de berg Pisga aan het noordoostelijk einde van de Dode Zee teruggaat (Vs. 10-20); daarna volgt het bericht, hoe Mozes ook van de Amorieten, toen hij bij Arnon aan de grenzen van hun land stond, tevergeefs vrije doortocht gevraagd heeft, en nu op goddelijk bevel aan hun tegemoet trekkende koning Sihon, zijn hele gebied door het zwaard ontnomen heeft.

Toen vertrokken de kinderen van Israël van de legerplaats, waar de geschiedenis met de vurige slangen (Vs. 4-9) had plaatsgehad zij trokken voort aan de oostzijde van het gebergte van de Edomieten in noordelijke richting, en zij legerden zich, na het station Funon (hoofdstuk 33:41 vv.) 1) aangedaan te hebben, waar hun een vriendelijke behandeling van de zijde van de Edomieten ten deel viel (Deuteronomium. 2:29)

te Oboth (= zakken), wellicht zo genoemd, omdat zij, na zoveel gebrek, hier genoegzaam putten met water vonden.

De weg, welke de naar of van Mekka in Arabië trekkende karavanen, langs de oostzijde van het Edomietenland nog heden inslaan, loopt over een streek, die het woeste Arabië in het oosten van het bebouwde land, in het westen tot in het noorden aan de bronnen van de Jordaan van elkaar scheidt. Op deze streep land zijn de drie stations Zalmona, Funon en Oboth te zoeken; over de ligging van de eerste en de laatste kan niets met zekerheid gezegd worden. Van de tweede, Funon, bericht ons Hiëronymus, dat zij een plaats van bergwerken was, waarin misdadigers (ten tijde van de Christenvervolgingen ook de Christenen) gezonden werden; zij lag, naar de duistere opgaven te oordelen, noordoostelijk van Petra; enigszins zuidelijk daarvan lag de stad Maon (zie Jud 10.12 en zie 2Ch 26.7) in een wel rotsachtige, maar toch bebouwbare landstreek, welke abrikozen, perziken, druiven enz., van zeer goede soort oplevert, en in welke gronden vele voortreffelijke kruiden groeien; de pelgrims voorzien zich hier graag van levensmiddelen, terwijl de bewoners, wat zij niet zelf kweken van elders aanvoeren. Naar alle waarschijnlijkheid is het hetzelfde als Maon, dat bekend is door de wijsheid van zijn bewoners, die zich bijzonder in zinrijke zedespreuken openbaarde, het beroemde Theman (Jeremia. 49:7,20 Jesaja. 21:14), van waar misschien Elifaz, een van Jobs drie vrienden afkomstig was (Job 2:11). Hoewel tegelijk met Theman ook Dedan in het land van de Edomieten genoemd wordt (Jeremia. 25:23; 49:8 Ezech.25:13), zo lag dit toch niet in de onmiddellijke nabijheid; waarschijnlijk is daaronder het tegenwoordige Dhana, ten zuiden van Bozra bedoeld.

Dat de Edomieten zich thans, nu zij de kinderen van Israël aan de oostzijde van het gebergte zagen trekken, geheel anders dan vroeger jegens hen gedroegen, laat zich verklaren uit hetgeen (zie Nu 20.17) over de natuurlijke gesteldheid van hun land gezegd is; zij moesten nu voor Israëls overmacht vrezen en zochten voordeel van hen te trekken, door hun voor hoge prijs levensmiddelen te verkopen.

Daarna reisden zij van Oboth, en legerden zich aan de heuvels van Abarim 1) (= bergpassen), heden ten dage Kaloat el Massa genaamd, in de woestijn, die tegenover Moab is, tegen de opgang van de zon, in de aan de oostelijkegrenzen van Moab zich uitbreidende woestijn (hoofdstuk 33:44).

HebreeuwsMydkuh yyeb = aan de puinhopen van Abarim. De Lutherse vertaling heeft: "te Jjim aan (het gebergte van) Abarim.

Thans waren de kinderen van Israël aan de grensscheiding tussen het land van de Edomieten en het gebied van de Moabieten aangekomen. Ook dit moesten zij oostelijk omgaan, daar aanwending van geweld zowel tegen de Moabieten, als tegen de Edomieten verboden was, (Deuteronomium. 2:2-9) en de vrije doortocht door hun land evenmin was toegestaan (Deuteronomium. 2:9 Richteren. 11:17); zij hielden zich dus, zoals zij tot hier toegedaan hadden, op de Karavanenstraat, die naar Damascus leidt, en welke zich hier aan de grensrivier el-Ahsy daarom zo ver oostelijk wendt, omdat de laatste in ene diepe smalle rotsbedding loopt, en slechts aan zijn oorsprong een geschikte overtocht toelaat. Het land van de

Moabieten strekte zich toen nog niet uit tot aan de Arnon, de tegenwoordige Wady Modscheb, terwijl vóór de tijd van Mozes, de Moabieten gemeenschappelijk met de Ammonieten de gehele landstreek aan de oostelijke oever van de Jordaan tot aan de Jabbok in bezit gehad hadden, zij waren echter, niet lang vóór het terugkeren van Israël, in het land van het pelgrimschap van zijn vaderen, gedeeltelijk oostwaarts, gedeeltelijk westwaarts teruggedrongen. Dit hadden de Amorieten gedaan, een Kanaänitische volksstam, die ten tijde van Abraham, in de omstreken van Hebron en Hazezon-Thamar, op het gebergte van Juda en de zuidelijke afhelling daarvan woonde (Genesis 14:7,13 Numeri. 13:30 Deuteronomium. 1:7 vv.); kort geleden waren zij de Jordaan overgetrokken en hadden daar twee rijken, een noordelijk en een zuidelijk (zie Nu 21.30) gesticht. Zo waren de Moabieten nu tot op de hoge vlakte, die aan de Dode Zee tussen de Arnon en de Wady el-Ashy gelegen is, beperkt, terwijl de Ammonieten daarentegen meer noordelijk, ten oosten van het zuidelijk rijk van de Amorieten hun zetel hadden. Beide volken, de Ammonieten zowel als de Moabieten, behoorden door hun afkomst van Lot (Genesis 19:38) evenzeer tot Israëls broedervolken, als de Edomieten wegens hun afstamming van Ezau of Edom (Genesis 36). Zij hadden met de Amalekieten in het zuiden (Ex.17:8 vv.) en de uit Abrahams tweede huwelijk met Ketûra afstammende Midianieten (Genesis 25:1-6), wier woonplaatsen aan de andere zijde van die van de Moabieten, Edomieten en Ammonieten tegen het oosten lagen (zie Ex 2.15; Richteren. 6:1) de roeping van God ontvangen, om het volk, dat Hij verkoren had, tot verwezenlijking van Zijn genaderijke gedachten, als een ringmuur af te sluiten tegenover de naburige heidense volken, en te zijner tijd het in Israël rijpende heil, waarmee alle volkeren van de aarde zouden gezegend worden, aan deze te helpen brengen. Zij hebben geen van allen hun roeping verstaan, tegen de verplichtingen, die hun verwantschap met het volk van God hun oplegden, zich verzet, en aan de zegeningen, welke Israëls nabijheid hun had kunnen geven, zich moedwillig onttrokken. De Moabieten waren in het bijzonder reeds geheel in de afgodendienst weggezonken (zie over hun volksgod Kamoz, naar welke zij (Vs. 29) "volk van Kamoz" heten, Leviticus. 18:21); hoever zij later hun vijandschap tegen de kinderen van Israël dreven, blijkt uit het roepen van Bileam en de verleiding tot deelneming aan hun ontuchtige godsdienst (hoofdstuk 22-25)

Van daar reisden zij, in noordelijke richting zich naar het westen wendende, en legerden zich bij de beek Zered 1) (= prachtige bomengroei).

Volgens sommigen, Robinson, Ewald en Ritter, de Wady el Ahsy; volgens anderen, v. Raumer, Kurtz en Keil, de Wady Kereh, in de nabijheid van Katrane.

Van daar reisden zij, langs de Karavanenstraat verder naar het noorden voorwaarts trekkende, en legerden zich aan deze zijde van de Arnon (= schuimend), welke in de woestijn is, uitgaande uit het gebied van de Amorieten; zij legerdenzich ter zijde van de Arnon, daar waar zij nog in de woestijn vloeit, en wel aan een van haar bijrivieren, waardoor zij door het gebied van de Amorieten heen en in de oostelijk daarvan gelegen woestijn voortloopt. Zo stonden zij thans aan de grensscheiding van een nieuw gebied, gereed om dit te betreden; want de Arnon is de grens van Moab, tussen Moab en tussen de Amorieten. 1)

Hier, nu zij het gebied van de beide broedervolken Edom en Moab achter zich en in de Amorieten een volk voor zich hadden, dat zij niet meer behoefden te sparen, daar het behoorde tot de Kanaänieten, die God aan het gericht overgegeven en die zij uitdelgen moesten, verkregen zij van de Heere de aanwijzing (Deuteronomium. 2:24 vv.): "Maakt u op, reist heen en gaat over de beek Arnon; ziet, Ik heb Sihon, de koning van Hesbon, de Amoriet, en zijn land, in uw hand gegeven; begint te erven, en mengt u met hen in de strijd. Op deze dag zal Ik beginnen uw schrik en uw vrees te geven voor het aangezicht van de volken onder de gehele hemel; die uw gerucht zullen horen, zullen sidderen en bang zijn voor uw aangezicht.".

1) (Daarom wordt gezegd in het boek van de oorlogen van de HEERE, van de oorlogen, die Israël, als een leger van de Heere gevoerd had (zie "Jozua 10.13): Tegen Waheb, (= wat hij deed), een Amoritische vesting, niet ver van Jahza (Vs. 23), in een wervelwind, en eveneens tegen de beken, de verschillende beken, die naarde Arnon 2) stromen.

Vs. 14 en 15 bevatten een aanhaling uit het in Vs. 14 genoemd "boek van de oorlogen van de Heere," een boek, dat een verzameling bevatte van liederen, waarin de grote daden van de Heere in de dagen van Mozes zijn bezongen. Voor ons is het verloren gegaan, zoals zovele boeken, waarvan in de Heilige Schrift hier en daar wordt melding gemaakt. Waarschijnlijk is de inhoud van deze verzen een gedeelte van het lied, dat vervaardigd werd, nadat de Heere de belofte, in Deuteronomium. 2:24 vermeld, had vervuld, nu de Israëlieten aan de grenzen van Moab waren gekomen.

Beter: Waheb in een wervelwind en de beken van de Arnon. d.i. Waheb neemt Jehova in een wervelwind en evenzo de beken van de Arnon. In Vs. 15 wordt dan verder vermeld, wat ingenomen of vernield werd.

En zo ook tegen de afloop van de beken, het dal waarin die beken zich verenigen, die zich naar de gelegenheid, naar de landstreek van Ar (= stad), Moab wendt, en leent, grenst aan het gebied van Moab. 1)

1)Waarschijnlijk is dit gedeelte aangehaald, ten bewijze dat in Mozes' tijd, de grenzen van Moab zich niet verder uitstrekten dan tot de Arnon, hetgeen in later tijd betwist werd, toen men beweerde, dat de Israëlieten het land tussen de Arnon en de Jabbok niet aan de Amorieten, maar aan de Ammonieten en Moabieten ontweldigd hadden (Richteren. 11:13).

De Arnon ontstaat uit de vereniging van de Saïde, die niet ver van Katrane ontspringt in de Wady Ledschum, die van het noordoosten komt, en nog twee andere riviertjes in zich opneemt; daar waar beiden zich verenigen, vormt het dal schone groene weiden, in wier midden zich een heuvel verheft, waarop naar alle waarschijnlijkheid de stad Ar-Moab zal gelegen hebben eut.3:12 Jozua. 13:16). Zij is door een aardbeving verwoest, waarover Hiëronymus (geb. 331 te Stridon tussen Dalmatië en Pannonië) bij Jesaja. 15 meldt, dat zij in zijn kinderjaren voorgevallen is; waarschijnlijk is zij dus de aardbeving van het jaar 342 vóór Christus, welke vele steden van het oosten, onder andere ook Nikomedië in Bithynië verwoestte. De rivier loopt naar de Dode Zee door een dal, dat smal en diep is, door zeer hoge

en steile rotsen is ingesloten, en met vele steenblokken, die van boven neergevallen zijn, bedekt is; hierdoor is zij slechts op enkele plaatsen over te gaan; een reizend volk als de Israëlieten, kon dus niet anders dan aan het bovenste gedeelte overtrekken. Dit gebeurde zonder twijfel bij Kulat Balua; dicht hierbij aan de noordelijke zijde, ligt de Amoritische stad Kedemot, van welke plaats Mozes de boden (Vs. 21) tot de koning Sihon zond. Zij viel later de stam Ruben ten deel, en werd vervolgens tot ene Levietenstad gemaakt Jozua 13:18; 21:37)

En van daar reisden zij, nadat de koning Sihon verslagen was (Vs. 23 vv.) naar Beër, (= put) Jesaja 15:8). Dit is de put waarvan de HEERE tot Mozes zei, toen het volk gebrek aan water had: Verzamel het volk, op de plaats, die Ik u wijzen zal, en laat het daar graven, zo zal Ik hun water geven, niet meer zoals vroeger (Exodus. 17:5 vv. Numeri. 20:8 vv.), door een eigenlijk wonder, maar terwijl zij zelf hun krachten inspannen en hun handen uitstrekken, daarom echter niet minder door Mijn trouwe zorg, waarmee Ik Mij aan hun vaderen verheerlijkt heb.

(Toen de gegraven put zijn water gaf en al het volk zich daaraan verkwikte, zong Israël tot verheerlijking van Gods genade dit lied, waarvan alleen de aanvang wordt meegedeeld, en dat waarschijnlijk in zijn geheel in het (Vs. 14) genoemde boek van de oorlogen van de Heere opgenomen is: Spring op, wel op, gij put! zingt daarvan bij beurte, in twee elkaar afwisselende koren (Exodus. 15:1).

Gij put, die de vorsten gegraven hebben, die de edelen van het volk gedolven hebben, door de wetgever 1) met hun staven) (zie "Ge 49.10). En van de woestijn, die nog in het oosten van het gebied van de Amorieten gelegen is, reisden zij naar Mattana (= gift), de bron vanLedschum.

In het Hebreeuws Bimchokeek, niet door de wetgever, maar met de scepter. Onmiddellijk daarop volgt dan ook, met hun staven. Voor beide woorden staat hetzelfde voorzetsel. De zin van deze woorden is, dat die put gedolven is door de vorsten en de edelen van het volk, met Mozes aan het hoofd, met zijn scepter en met hun staven, nl. dat noch Mozes, noch de oudsten zich te hoog achtten, om op Gods bevel een put voor het volk te graven.

En van Mattana, langs de Ledschum, tot Nahßliël, 1) (= stromen van God), en van Nahßliël in noordoostelijke richting tot Bamoth (= hoge plaatsen), Baäl (hoofdstuk 22:41) op de berg Attarus.

Zo heet de Ledschum van daar af, waar zij de Balua heeft opgenomen, tot aan haar vereniging met de Saïde (zie Nu 21.15). Wanneer dit en het volgend station (hoofdstuk 33) een andere naam dragen (Nahßliël heet daar (Numeri. 33:46) Dibon Gad, Bamoth: Almon-Diblathaïm), zo is dit daaruit te verklaren, dat het grote leger van de kinderen van Israël, nu het zich in een bewoond met steden en dorpen bezet land bevond, zich over meerdere plaatsen uitbreidde; de legerplaats kan even zo goed naar het voorste (hoofdstuk 33) als naar het achterste einde genoemd worden, zoals hier gebeurt.

En 1) van Bamoth tot het dal, dat in het veld van Moab is, het dal, dat in de vlakte westelijk van Madaba gelegen is, tot aan de hoogte van Pisga, 2)(= verdeelde rots), en dat tegen de wildernis ziet, dat over de steppen ziet, die zich aan de westelijke voet bevinden en zich tot aan het noorderstrand van de Dode Zee uitstrekken.

Of: En van Bamoth trokken zij naar het dal, dat in het veld van Moab is, op de hoogte van Pisga, en over de vlakte van de woestijn heen ziet. Hoogte van Pisga is dan een bijstelling bij het veld van Moab.

Deze wordt (hoofdstuk 33:47) met de meer algemenen naam, "de bergen Abßrim" genoemd; wij hebben daaronder niet de Abßrim-heuvels te verstaan (Vs. 11); hier is bedoeld (Abßrim betekent: overgangen, en kan de naam van meer bergachtige streken geweest zijn) de gehele gebergterand van de Moabitische hoge vlakte, die in de naar de noordoostelijke oever van de Dode Zee zich uitstrekkende steppen afdaalt. Het noordelijkste gedeelte van deze bergrand, dat tegenover Jericho ligt, draagt meer in het bijzonder de naam van Pisga; op deze verheft zich de Nebo, die daarom nu eens als een berg van het gebergte Abßrim, eut.32:49) dan eens als een top van de Pisga eut.34:1) vermeld staat.

Toen zond Israël, toen het zich nog aan de Arnon bevond (Vs. 13), van Kedemot eut.2:26) boden tot Sihon a) (= verdrijver), de koning van de Amorieten, zeggende, evenals vroeger tot de Edomieten en Moabieten (hoofdstuk 20:17):

a)Richteren. 11:19

Laat mij door uw land trekken. Wij zullen niet afwijken in de akkers, noch in de wijngaarden, wij zullen het water van de putten niet drinken, wij zullen op de koninklijke weg gaan, totdat wij uw gebied doorgetrokken zijn. 1)

Hoewel Mozes geen uitdrukkelijk bevel van de Heere ontvangen had, om de Amorieten eveneens te sparen, wilde hij hen toch niet dadelijk gaan bevechten, maar eerst afwachten, hoe zij zich tegenover het volk van God zouden gedragen.

a) Doch Sihon liet Israël niet toe, door zijn gebied te trekken; maar Sihon vergaderde al zijn krijgsvolk, en hij ging uit, Israël tegemoet naar de aan de zuidoostelijke zijde van zijn rijk gelegen woestijn, en hij kwam te Jahza (= ronde plaats) ten noordwesten van Mattana (Vs. 18), en streed tegen Israël, dat daarheen zijn krijgslieden tegen hem gezonden had eut.2:31 vv.).

Deuteronomium. 29:7 Jozua. 24:8 Richteren. 11:20

a) Maar Israël sloeg hem, met de scherpte van het zwaard zonder te sparen inhouwende (Genesis 34:26) en b) nam zijn land in erfelijke bezitting van de Arnon af tot de Jabbok (zie "Ge 32.22) toe c) tot aan de kinderen van Ammon, 1)die boven aan de rivier woonden: want het gebied van de kinderen van Ammon was sterk, 2) met de sterke vestingen bezet, zodat Sihon, toen hij in het land van de Moabieten binnenviel (Vs. 26), zijn veroveringen slechts tot hiertoe had kunnen voortzetten.

a)Deuteronomium. 2:33; 29:7 Jozua. 12:2; 24:8 Richteren. 11:21 b) Psalm. 135:11,12; 136:19 Amos 2:9 c)Deuteronomium. 2:37

Had God niet toegelaten, dat Israël het volk van Edom sloeg, als zeer na aan hun verwant; met het hele heidense volk van de Amorieten behoefden zij niemand te sparen. De Amorieten behoorden tot de Kanaänitische volken, wier zonden volkomen waren en die daarom rijp waren voor de dag van het gericht.

Het land van de Ammonieten heeft Israël niet veroverd, omdat dit niet behoorde tot het aan de vaderen beloofde erfland.

a) Alzo nam Israël al deze tussen de Jabbok en de Arnon aan deze zijde van het Ammorietenland gelegene steden in; en Israël woonde, 1) toen later het gehele aan de Amorieten ontnomen land aan de stammen Gad en Ruben door Mozes ten erfdeel was aangewezen (hoofdstuk 32), in al de steden van de Amorieten, te Hesbon (= list), en in al haar onderhorige plaatsen, in alle tot haar behorende kleinere steden (hoofdstuk 32:34-38 Jozua. 13:15-20).

a)Deuteronomium. 2:34,35

Dit wordt wederom bij wijze van voorverhaal meegedeeld, omdat dit wonen in het land van de Amorieten eerst plaatshad, na de verdeling van het Overjordaanse onder de stammen Ruben en Gad.

Want Hesbon, een aan het bovenste deel van de rivier Hesbon op een heuvel en in een vruchtbaar oord gelegen stad, was de residentiestad van Sihon, de koning van de Amorieten, en hij had niet lang vóór de hier meegedeelde gebeurtenis gestreden tegen de vorige koning van de Moabieten, de voorganger van Balak (hoofdstuk 22:2), en hij had al zijn land uit zijn hand genomen, tot aan de Arnon, al het land, dat hij aan de linkerzijde van de Jordaan en de Dode Zee bezat, zodat de Moabieten nog slechts de landstreek tussen Wady el-Ahsy en de Arnon in bezit hadden.

Daarom zeggen zij, die spreekwoorden gebruiken, 1) doelende op de roemrijke overwinning over Sihon en de verovering van zijn steden: Komt, wanneer gij daartoe moed hebt, terug tot Hesbon, gij daaruit verdreven Amorieten; men bouwt en bevestigt de stad van Sihon, die wij, de kinderen van Israël, verwoest hebben. Gij zult dat niet ondernemen; uw stad is tot een puinhoop geworden; het is u vergolden, wat gij aan andere steden gedaan hebt.

In het Hebreeuws Hamscholim, de spreukendichters. De vertaling is dus juister: "Daarom zeggen de spreukendichters." Wat zij zeiden of dichtten, wordt nu meegedeeld, of liever enkele gedeelten van het lied worden meegedeeld. Drie strofen, de eerste wordt weergegeven in Vs. 27b, 28, de tweede in Vs. 29, de derde in Vs. 30

Want er is een vernielend krijgsvuur uitgegaan uit Hesbon, toen gij, Amorieten, haar nog in bezit had en van daar uw veroveringstochten ondernam, een vlam uit de stad van Sihon, zij

heeft verteerd Ar van de Moabieten, tussen de Ledschum en Arnon (zie "Nu 21.15), en de heren, de burgers van de hoogte van de Arnon, allen, die langs de hoge oever van de Arnon wonen.

Wee u, Moab! 1) Gij volk van de afgod a) Kamoz, die gij dient (zie "Le 18.21"; Jer.48:7), gij zijt verloren; uw machteloze god kan u tegen deze vijand niet beschermen. Zoals het bij een zo slechte beschermgod liet verwachten, zo is het ook met het arme volk, dat geen betere helper kende, gegaan; hij,Kamoz, heeft zijn zonen, die ontliepen, die op de vlucht geslagen waren, en zijn dochters in de gevangenis geleverd, om voortaan dienstbaar te zijn aan Sihon, de koning van de Amorieten.

1 Kon.11:7,33

Hier wordt aan Moab reeds op dichterlijke wijze voorspeld, dat, waar het tegen Sihon niet bestand was, het nog zo veel te minder Israël weerstand zou kunnen bieden.

En, hoe groot ook Sihon met de zijnen was, wij hebben hen neergeveld; wij, de krijgsknechten van de Heere Zebaoth! Hesbon is verloren tot Dibon (= treurende) toe; en wij hebben hen verwoest noordelijk tot Nofat (= rukwind) toe (Richteren. 8:11), welke 1) tot Médeba (= water van rust), 5/4 uur zuidoostelijk van Hesbon, toereikt. 2)

In het Hebreeuws Ascher ad. De Statenvertaling geeft, welke tot Medéba toe reikt. De zin is dan echter mat. De LXX geeft: pur epi, d.i. met vuur tot Médeba. Dit geeft ook een betere zin. "De Zeventigen" hebben dus gelezen, alsof er stond de sa (Eesch ad). De laatste letter van dsa is dan een schrijffout, bij het overschrijven, erbij gevoegd.

Het gehele land aan de overzijde van de Jordaan, van Hermon in het noorden tot aan de grensrivier tegen Edom, de Wady el-Ahsy, wordt door de voornaamste rivieren, die dit gebied van het oosten naar het westen doorlopen, in verschillende landschappen verdeeld. Het eerste, van de grote Hermon tot aan de in de Bijbel niet genoemde Jasmuk of Hieromax zich uitstrekkende, verheft zich noordwestelijk tot een bergrug, die ongeveer 3000 voet hoog is en waarop men goed weiland en aanzienlijke eikenbossen vindt; zo wordt het ook in het oosten van de steppen van de Eufraat gescheiden door berghoogten, die nog hoger en met eikenbos bezet zijn; het overige bestaat uit een onafzienbare vlakte, die door enkele verhevenheden en door verscheidene afgeknotte kegels van basaltsteen doorsneden wordt. De basaltsteen is de enige, welke in deze landstreek gevonden wordt, en aan haar door zijn zwarte kleur een somber aanzien geeft, vooral daar hier elk boomgewas ontbreekt. Wegens gebrek aan hout, waren dan ook de huizen meestal tot aan het dak van stenen, zelfs bestonden daaruit de deuren, die zich op sterke hengsels bewogen; hierom en omdat de landstreek met steden en dorpen als bezaaid is, toonden zich de kinderen van Israël niet weinig verwonderd, toen zij na hun aangegeven tocht, door enkel kalkstreken, voor de eerste maal deze grond betraden, en hier steden met hoge muren en poorten, en zo vele vlekken zagen Deut.3:5; 1 Kon.4:13), terwijl zij vroeger bijna alleen rotsholen als woningen gezien hadden. De grond heeft een rijk grasgewas en biedt voortreffelijke weiden voor schapen en kamelen aan; ook groeit er voortreffelijke tarwe en de gerst levert 50 tot 60-voud. De tweede landstreek strekt zich uit

van Hieromax tot de Jabbok en is van de eerste geheel verschillend; dßßr uitgestrekt tafelland, hier heuvels en bergen; dßßr slechts enkele uitstekende hoogten, hier vast aaneengesloten rechte bergmassa's; dßßr gebrek aan bomen en struiken, maar grote tarwevelden op vette basaltgrond, hier vrolijke bossen op verblindend witte Jurakalk, dßßr dorpen en steden die op hoogten gebouwd zijn, hier bijna geen woningen boven de aarde, maar talloze onderaardse holen, waar de mensen als Troglodyten leven. Dit heuvelland, waarvan de eiken en weiden met voortreffelijke ossen en schapen in het Oude Testament zo dikwijls vermeld worden, en dat wegens zijn bekoorlijkheid en vruchtbaarheid nog heden op de reizigers een zo grote indruk maakt dat zij het met de in natuurschoon rijkste landstreken in Europa (bijv. met het landschap Entre Munho et Duero in Portugal) gelijkstellen, vormt de voorgrond van het gebergte van Gilead, dat tot het derde landschap tussen de Jabbok en de Nahr (= rivier) Hesban behoort. De naam Gilead wordt in de boeken van Mozes nu eens in ruimere, dan eens in engere zin gebruikt; in ruimere zin omvat het ook de voorgrond van het gebergte aan de overzijde van de Jabbok, die thans Dschebel Adschlun heet (Genesis 31:21); in engere zin daarentegen betekent het de aan deze zijde van de Jabbok gelegen Dschebel Dschelaad, die zich in een breedte van 2« uur van het oosten naar het westen uitstrekt en in het westen zijn hoogtepunt bereikt in de berg Oscha. Deze berg is genoemd naar het graf van de profeet Hosea, dat zich op deze zou bevinden. Aan de noordelijke helling van de berg, wiens steile zijden vele terrassen hebben, en die met wijnbergen en olijfbergen beplant zijn lag Gilead, de stad "van werkers van de ongerechtigheid, betreden met bloed" (Hos.6:8). Aan de zuidelijke voet lag Ramoth Gilead, een vrijstad voor doodslagers Jozua 21:38); deze wordt nog heden door de bewoners voor heilig gehouden. Acht uur verder naar het zuidoosten vinden wij Rabbath Ammon, de trotse hoofdstad van de kinderen van Ammon; gedurende haar belegering beging David, die te Jeruzalem gebleven was, de echtbreuk met Batseba (2 Samuel 11). Het vierde landschap, dat zich van Hesbon tot aan de Arnon uitstrekt, is van een gelijk karakter, als de hoge vlakte tussen de Hermon en Hieromax, alleen is het hier kalkgrond, die echter hier en daar, voornamelijk aan de oevers van de Arnon van basalt doorsneden is, het is evenzeer zonder bomen, maar daarbij rijk in groene weiden, en levert een soort van tarwe op, die als buitengewoon rijk in korrels geschilderd wordt en met de zeven aren uit één halm, vol en dik, die farao in de droom zag (Genesis 41:5), overeenkomt. Met dit vierde landschap komt het vijfde tussen de Arnon en de Wady el Ahsv overeen; hier waren ten tijde van onze geschiedenis de Moabieten teruggedrongen, nadat zij vroeger een veel verder naar het noorden zich uitstrekkend gebied bezeten hadden. Tussen de beide juist genoemde grensrivieren, op tamelijk gelijke afstand van deze, vloeit de van de Arabim-heuvelen afkomende Sared, aan wier einde het stadje Zoar ligt, naar de zijde van de Dode Zee; van de overige steden van de Moabieten zijn bijzonder Ar-Moab, Rabbath-Moab en Kir-Moab te noemen.

De oorspronkelijke bewoners van het land ten oosten van de Jordaan waren de Refeërs, d.i. de hooggegroeiden, een door reusachtige lichaamsgedaante zich onderscheidende volksstam, overeenkomende met de kinderen van Enak aan de westzijde van de Dode Zee (hoofdstuk 13:29,33); zij behoorden naar alle waarschijnlijkheid tot de oorspronkelijke bevolking van het land, die van Semitische oorsprong was (zie Ge 14.18); zij waren in verscheidene geslachten verdeeld. Van deze bewoonden de Refeërs (in engere zin) de beide noordelijke landschappen over de Jabbok, de Susim (= paarden) of Samme Sunim, zoals de Ammonieten hen noemden,

de landstreek tussen de Jabbok en de Arnon, de Enim (= de verschrikkelijken) de vlakte tussen de Arnon en de Sared. Toen de Moabieten, die meer nabij de Dode Zee bij Zoar en de Ammonieten, die noordoostelijk daarvan woonden in het gebergte, waar Lot, na het verlaten van Zoar, heenging (Genesis 19:30), hun heerschappij steeds verder uitbreidden, onderwierpen zij zich die reusachtige bewoners, en namen het land tot aan de Jabbok voor zichzelf in bezit; niet lang toch vóór de tijd, in welke wij met onze geschiedenis zijn, waren de Amorieten uit dat deel van het land, dat ten westen van de Jordaan ligt en dat later aan de stam van Juda ten deel viel, overgekomen; zij hadden, gelijk wij reeds boven (zie Nu 21.11) opmerkten, aan Ammonieten en Moabieten hun bezitting weer ontnomen en twee rijken gesticht. Het noordelijkste van deze had tot koning Og, een nakomeling van de Refaïten, die vroeger in deze streken gezeteld hadden eut.3:11). Het bevatte de landstreek Basan tussen de Hermon en de Jabbok, met de heide hoofdsteden Astharoth en Edréï eut.1:4 Jozua. 13:12); het zuidelijke was onder de koning Sihon, en had tot residentieplaats Hesbon, het strekte zich uit over het tussen de Jabbok en de Arnon gelegen district. Door deze veroveringen waren de Ammonieten naar het oosten, de Moabieten naar het zuiden teruggedrongen. Zo weinig echter waren de laatsten hun vroegere bezitting vergeten, dat de vlakte aan de Jordaan boven de Rode Zee, nog altijd het veld van Moab heette, dat zij dadelijk de kinderen van Israël, toen deze Sihon overwonnen hadden en hun tocht door diens land naar Pisga voortgezet hadden, nagingen; daarom voerde ook koning Balak later (hoofdstuk 22:41; 23:14,28) Bileam naar dezelfde plaatsen, waar Israël tevoren gelegerd was, eer het in de velden van Moab inging (hoofdstuk 31:19,20; 22:1).

IV. Vs. 31-35. Van het gebergte Pisga begint Mozes ook Og, de koning van het noordelijk rijk van de Amorieten, te bevechten, en verovert zijn land, Basan.

Alzo woonde Israël, nadat het Sihon overwonnen en zijn steden veroverd had (Vs. 22 vv.) in het land van de Amoriet, in de landstreek ten oosten van de Dode Zee (Vs. 20).

Daarna zond Mozes boden uit, om Jßëzer (= die Jehova helpt), twee mijl zuidoostelijk van Rabath Ammon, te verspieden; en zij, de krijgslieden, die de verspiedersvolgden, namen haar onderhorige plaatsen in; en hij dreef de Amorieten, die er waren, uit de bezitting, hij roeide de inwoners uit, en maakte vee en alle goederen tot zijn buit eut.3:6 vv.).

Toen wendden zij zich noordwaarts, en trokken op de weg van Basan (= zandgrond) naar de bovenste delen van het rijk aan de bronnen van de Hieromax of Jarmuk; a)en Og (= een voor), de koning van Basan, ging uit hun tegemoet, hij en al zijn volk, tot de strijd in Edréï (= sterk), zijn tweede residentie, 2 of 3 mijl zuidoostelijk van Astaroth; hier ontmoette hij het Israëlitische krijgsleger, waarvan het overwinnend voortdringen hij bericht ontvangen had.

Deuteronomium. 3:1; 29:7

De HEERE nu zei tot Mozes, die, hoe wel niet zelf bij het leger tegenwoordig, toch de onderneming van het hoofdkwartier aan de berg Pisga uit (Vs. 31) met zijn gebed geleidde: Vrees hem met, want Ik heb hem inuw hand gegeven, en al zijn volk, ook zijn land; en a) gij zult hem doen, zoals gij, Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon woonde, gedaan

hebt, namelijk de ban aan hem volbrengen, zoals Ik u ten opzichte van al de Kanaänitische volken geboden heb eut.2:34 vv. Exodus. 23:31 vv.; 34:11 vv. zie "Le 27.29).

Psalm. 136:20

En zij sloegen hem en zijn zonen, die met hem ten strijde waren uitgetrokken, en al zijn volk, alzo dat hem niemand overbleef; en zij namen zijn land in erfelijke bezitting, daar hun legers zich verdeelden en onder dappereaanvoerders de een in deze, de ander in die landstreek trokken (hoofdstuk 32:39 vv.).

HOOFDSTUK 22.

BILEAM MOET DE ISRAELIETEN VERVLOEKEN. ZIJN EZELIN SPREEKT.

Vs. 1-20. Israël rukt verder tot aan de Jordaan, en plaatst zich in de velden van Moab tegenover Jericho. Balak, de koning van het aan de overzijde van de Arnon in het zuiden gelegen rijk van de Moabieten, ziet dan ook voor zich gevaar. In vereniging met de oudsten van Midian wendt hij zich tot Bileam, een man, die beroemd is door de daden, welke hij verricht in de naam van dezelfde God, die Israël dient, opdat deze het gevreesde volk vervloekt; eerst bij het tweede gezantschap, en onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat hij slechts zal spreken, wat hem zal ingegeven worden, wordt aan Bileam toegestaan, de roeping op te volgen.

Daarna, nadat het rijk van Og te Basan onderworpen, en het van het gebergte Pisga uitgezonden krijgsvolk (Vs. 32) zegevierend teruggekeerd was (Vs. 32), reisden de kinderen van Israël van destandplaats, die zij (Vs. 20) ingenomen hadden, verder, en legerden zich in de vlakke velden van Moab, van Jesimoth aan de noordoostelijke zijde van de Dode Zee tot aan Abel-Sittim (hoofdstuk 33:49), aan deze zijde van de Jordaan van (tegenover) Jericho. 1)

Daar zijn zij juist aangekomen als Bileam, 20 dagreizen ver uit Pethor aan de Eufraat door het tweede gezantschap van Balak geroepen, hen vervloeken zou; de geschiedenis (Vs. 2-36) valt dus, wat de aanvang betreft, in de tijd van de gebeurtenissen van hoofdstuk 21:31-35.

Toen Balak (= verwoester), de zoon van Zippor (= kleine vogel): de toen regerende koning over Moab, zag al wat Israël aan de Amorieten gedaan had, hoe het deze met descherpte van het zwaard geslagen en hun land ingenomen had (hoofdstuk 21:24 vv.).

Zo vreesde Moab zeer voor het aangezicht van dit volk, dat in zijn nabijheid gelegerd was, want het was veel, het was zeer talrijk en zichtbaar; en Moab was beangstigd voor het aangezicht van de kinderen van Israël. Zo bemerkteBalak, dat hij met zijn volk in deze omstandigheden weinig kon ondernemen. Hij raadpleegde nu met zijn vorsten omtrent de maatregelen, die konden genomen worden, om de gevreesde vijand te overwinnen en men besloot de hulp van anderen in te roepen.

Daarom zei Moab door zijn gezanten tot de oudsten van de Midianieten, die aan hun oostzijde woonden: Nu zal deze gemeente, die in ons gebied is ingedrongen en zich met haar kuddes in onze onmiddellijke nabijheid gevestigd heeft, oplikken al wat rondom ons is, zij zal ons verslinden en al onze bezittingen roven, zoals de os de groente van het veld oplikt. 1) Laat ons met elkaar verbonden het tegentrekken, opdat wij die indringers verdrijven. In die tijd nu was Balak, de zoon van Zippor, koning van deMoabieten, in de plaats van zijn vader, aan wie de Amorieten, die ook de Midianieten schatplichtig gemaakt hadden Jozua 13:21), een gedeelte van zijn land ontnomen hadden (hoofdstuk 21:26).

Met deze woorden wijst Balak, de koning van Moab de Midianieten, die aan de oostzijde van zijn gebied woonden, op het gevaar, dat hen van de zijde van de Israëlieten dreigde. Hij

deelt hun zijn vrees mee, dat zij, de Israëlieten namelijk, niets zullen sparen, maar alles zullen wegnemen. Hij overlegt nu met hen, wat hun te doen staat en het gevolg van hun beraadslaging is, dat zij gemeenschappelijk zullen gaan naar Bileam, de zoon van Beor, te Pethor. Uit het vervolg van de geschiedenis blijkt toch, dat zowel de oudsten van de Midianieten als die van de Moabieten naar Bileam trekken.

Die Balak nu zond, volgens overeenkomst met de Midianieten (Vs. 7), boden aan a) Bileam, (= verwoesting van het volk), de zoon van Beor (= lamp), te Pethor (= droomuitlegging), misschien Pathusae, enkele dagreizen ten zuiden aan Circesium, dat aan de rivier, de grote stroom, de Eufraat is, in het land van de kinderenvan zijn volk, van de Chaldeeën, om hem te roepen, zeggende: Zie, er is een volk uit Egypte getrokken; zie, het heeft het gezicht van het land bedekt, zo groot is zijn menigte, dat men het land niet meer zien kan (Exodus. 10:5), en het blijft liggen recht tegenover mij, zodat ik met mijn rijk in groot gevaar ben.

Jozua. 24:9 Nehemiah. 13:2 Micha 6:5; 2 Petr.2:15 Judas 1:11 Openb.2:14

Wie is Bileam? Zijn naam betekent verderver, en zelfs de naam van zijn vader, Beor, wil zeggen, de verderfaanbrengende. Over hem zijn van oude tijden af, de meningen verschillend geweest. Onder de Kerkvaders waren het Ambrosius en Augustinus, die hem geheel voor een valse profeet hielden, terwijl Tertullianus en Hiëronymus hem hebben beschouwd als een ware profeet, die echter door eerzucht en geldgierigheid gevallen is. Onder onze oude godgeleerden is het Witsius geweest, die aangetoond heeft, dat beide meningen niet houdbaar zijn, dat hij wel aan ijdele en heidense waarzeggingen zich schuldig maakte, maar dat het hem ook niet ontbrak aan een zekere mate van kennis van de enige en ware God, en aan een zekere ontvankelijkheid voor openbaringen van de levende God.

Dit is zeker, nergens in de Heilige Schrift wordt Bileam genoemd met de naam, waarmee de ware profeten worden aangeduid, d.i. de naam van Nebi, maar hij wordt aangeduid met de naam van Kozeen Jozua 13:22). Een naam, die zelfs een enkele maal Jesaja 3:2) wordt gebruikt, om juist het tegenovergestelde van hetgeen de Nebi, de ware profeet doet, aan te duiden. Bileam is een man, die niet geheel verstoken is geweest van de ware Godskennis. Geboren in Chaldea, waarschijnlijk afstammende van Nahor, wier nakomelingen hun woonplaats naar de Eufraat verlegden, had hij door zijn familie nog een gering overblijfsel behouden van het licht van de ware Godskennis. Hij was begaafd met een schrander oordeel en een grote vatbaarheid, om uit andere godsdiensten over te nemen, wat hem nuttig en voordelig kon zijn, met het oog op zijn waarzeggerij en toverij.

Het gerucht van Israëls volk, van zijn verlossing uit Egypte en van zijn wonderbare omwandeling door de woestijn, is ook tot hem gekomen. Hij heeft het gehoord, dat het Jehova is, die Israël op zo’n wonderbare wijze heeft geleid en zich geopenbaard heeft, als de God van de krachten. Welnu, die God zal hij ook dienen, niet om Hem daarmee te behagen, niet, omdat hij inziet, dat Jehova de enige ware God is, maar, omwille van het voordeel, zowel om daarmee zijn roem groter te maken, als ook om stoffelijke voordelen daarmee te verwerven. Vandaar dat hij in Vs. 8 zich aan de gezanten van Balak bekend maakt als een profeet van Jehova, en zegt, dat hij eerst moet weten, wat Jehova tot hem zal zeggen. Dat God zich met

zo’n man wil inlaten, ja, hem zelfs tenslotte woorden in de mond legt, zo schoon en heerlijk als nauwelijks door Mozes hadden kunnen geuit worden, moet ons niet verwonderen, omdat de Heere dit niet deed omwille van Bileam, maar omwille van Zijn volk. Ook de vijanden van het volk van de Heere, moeten, al is het tegen hun wil en bedoeling meewerken aan het heil van Gods volk en aan de komst van het Koninkrijk.

Wij lezen dan ook niet, dat Bileam tot God ging, om Hem raad te vragen, hoe hij doen moest, maar dat God tot hem kwam, geheel op dezelfde wijze als in de geschiedenis van Laban, waar God aan Laban verschijnt, om hem te verhinderen Jakob kwaad te doen. Bij Bileam vinden wij daarom een vermenging van heidense afgoderij en enige kennis van de ware God. In hem zien wij de man, wiens subjectieve neiging, om de macht en kennis, die hij bezit, aan te wenden tot nadeel van het volk van de Heere, beheerst wordt door de objectieve macht van God. Bij wie het vlees geheel en al predomineert, en die slechts voor een ogenblik, wanneer de Heere met Zijn geest over hem komt, zich kan verheffen boven het vlees, maar die tenslotte in en met het vlees eindigt. Vandaar, dat hij immer genoemd wordt, als een type van de vijanden van de Kerk, en alle eeuwen door, als een van de gevaarlijkste vijanden en tegenstanders staat aangetekend.

En nu, kom toch, vervloek mij dit volk, geef het met uw banvloeken aan het verderf over, want het is machtiger dan ik; misschien zal ik het kunnen slaan, of zal het uit het land verdrijven, wanneer gij het vloekt; 1) want ik weet, naar hetgeen ik gehoord heb van mijn vrienden en bondgenoten, de Midianieten, die op hun handelsreizen (zie "Ge 37.25) overal komen, dat, wie gij zegent, die zal gezegend zijn, en wie gij vervloekt, die zal vervloekt zijn.

Balak had met zijn Moabieten volstrekt geen reden, om voor de kinderen van Israël te vrezen; deze hadden op hun tocht iedere schending van het Moabitisch grondgebied met angstige zorgvuldigheid vermeden, en wat zij in spijs en water nodig hadden, slechts tegen gerede betaling verlangd eut.2:9,26 vv.); de Moabieten hadden integendeel, het vroeger door Sihon genomen en nu door Israël weer veroverde gebied, tussen de Jabbok en de Arnon weer in bezit kunnen nemen, daar de Heere voor Zijn volk slechts het land aan de andere zijde van de Jordaan bestemd had, en Moab tot die volken behoorde, van wier roeping ten opzichte van het rijk van God wij boven gesproken hebben. Het is echter een teken, hoe ver de Moabieten in hun afgoderij van de God van Israël, die hun stamvader Lot gediend had, afgeweken zijn, daar zij voor Zijn volk een zelfde angst voelen als vroeger (Exodus. 1:12) de Egyptenaars; eigenlijk is het alleen de vrees voor het gericht van God, tegen wie zij zich schuldig voelen, wanneer zij de Israëlieten, hun broeders voor een onwelkome macht aanzien, met wie zij in het begin zich niet willen bemoeien (zie Nu 20.21), en die zij nu uit hun nabijheid willen verdrijven. Daar zij in een openlijke strijd zich niet met hen durven meten, grijpt Balak, hun koning, volgens de raad van de Midianieten, (want ook deze waren geen zeer strijdbaar volk) een echt heidens middel aan, om de vermeende vijanden meester te worden. Door de gehele oudheid heen was namelijk de mening verbreid, dat diegenen, welke in nauwe betrekking tot de goden stonden, met behulp van toverformules, macht over deze konden uitoefenen en hun bijstand afdwingen. Zelfs de Romeinen kenden aan de geheime vloeken van hun Augurs of waarzeggers zo’n kracht toe, dat niemand, op wie deze gelegd waren, ze kon ontgaan; zij zochten daarom bij bestorming van steden voor alles de beschermgoden door hun priesters te

bezweren en hielden van hun zijde de naam van de beschermgod van Rome zeer geheim, opdat door hun vijanden niet iets dergelijks kon beproefd worden.

Ten opzichte van het godsdienstige kan men aannemen, dat Bileam met zijn vaderen, hoewel uitwendig voor waarzegger van de gewone soort aangezien, toch niet van dezelfde aard als die van de heidense tovenaars geweest is; veeleer zullen zij zich met hun kunst in de dienst van de levende God hebben willen stellen, voor zover dit bij de weinige rechte kennis mogelijk was. God nu, die de vlammende vlaswiek niet uitdooft, verwerpt haar niet, maar verwekt zich in zo'n familie een man, die Hij met bijzondere geestesgaven toerust, voor wie Hij middelen en wegen opent, om tot een diepere, grondigere kennis des Heeren te komen, en, omdat hij Zijn besliste belijder wordt, een gemeenschap laat ondervinden, waarbij het tot een volkomen geloofsovergave en tot het ware profetische ambt gekomen zou zijn, wanneer de man niet op de weg daarheen schipbreuk geleden had. De middelen en wegen, die de Heere aan Bileam tot uitgebreider Godskennis gaf, waren nu wel geen buitengewone en bijzondere; zij bestonden in de kennis van de grote daden, die Hij aan Israël bij de Schelfzee gedaan had, en waarvan in het lied van Mozes (Ex.15:1-18) uitdrukkelijk gezegd wordt, dat de roep daarvan tot alle omliggende volken zou doordringen en een grote indruk op hen maken zou. Dat het vernemen van die daden wel in staat was opmerkzame en gevoelige harten nader tot God de Heere te brengen, daarvan zijn zowel Jethro, de priester in Midian, als Rachel, de hoer te Jericho, het bewijs. (Ex.18:10 vv. Jozua. 2:9 vv.) Ook Bileam mogen wij tot die opmerkzame en gevoelige zielen rekenen. Toen bij zijn voortreffelijke begaafdheid die grootse gebeurtenissen hem ter ore kwamen, zullen zij zeker in hoge mate zijn belangstelling hebben gewekt; de overleveringen van zijn familie bij het belang van zij stand, moesten hem niet weinig tot een God aantrekken, die hij als de God van zijn vaderen, als de Heer, die niemand onder de goden gelijk is, in die gebeurtenissen herkende. Van toen af, reeds sedert de jaren van zijn jeugd, heeft hij de God van Israël gediend; toch is het een dienst meer van het verstand dan van het hart, meer met kennis dan met geloof geweest. Balak wendt zich nu het liefst met zijn vraag tot hem, omdat hij dezelfde God belijdt, die Israël zijn God noemt, want Balak meent niet, dat de ziener moet spreken, wat de Heere hem te spreken gfeeft, maar Jehovah moet doen wat zijn dienaar onder aanwending van de nodige bezweringen zeggen zal. Zo is naar zijn inzien het gevreesde volk zeker in zijn macht, wanneer hij de waarzegger tot vervloeking winnen kan. Voor Bileam is met deze uitnodiging het gewichtigste uur van zijn leven geslagen, het uur, waarin hij met zijn hart moet beslissen, óf voor God, die hij tot hiertoe met de mond beleden heeft en met zijn verstand voor de enige ware God erkend heeft, of voor hem, die door het Balaks gezantschap tot hem spreekt: "Ik zal u al deze dingen geven, zodat gij neervallende mij zult aanbidden.".

Toen gingen de oudsten van de Moabieten en de oudsten van de Midianieten naar Pethor, en zij hadden het loon van de waarzeggingen in hun hand; 1) alzo kwamen zij tot Bileam, en spraken tot hem de woorden van Balak (Vs. 5 vv.).

De waarzeggers waren gewoon zich voor hun diensten te laten betalen. Ook bij de Israëlieten was het later het gebruik, dat de zieners een geschenk werd gegeven (1 Samuel 9:7). Het woord "waarzegger" wordt steeds van Bileam gebezigd. Jozua. 13:22 toont reeds, dat hij geen waarachtig profeet van de Allerhoogste was.

Hij dan, wel voelende, dat hij het volk, waaraan de Heere zo grote dingen gedaan had, niet mocht vervloeken, en toch begerig naar het hem voorgestelde loon, wees de boden niet aanstonds af, maar zei tot hen: Blijf hier dezen nacht, opdat Ik naar de wil van God vraag; zo zal ik u een antwoord terugbrengen, zoals de HEERE tot mij zal gesproken hebben. Toen bleven de vorsten van de Moabieten met die van de Midianieten, bij Bileam.1)

Hieruit blijkt duidelijk, dat het Bileam ontbrak aan een juiste kennis van de betrekking tussen Jehova en het volk. Van de Verbondsbetrekking had hij niet het flauwste begrip. Hij had wel gehoord, dat Jehova het had gedaan, maar hoe Deze stond tegenover het volk vermoedde hij niet. Anders toch had hij kunnen weten, hoe God nooit zou toelaten, dat Zijn Verbondsvolk vervloekt werd door zijn onheilige lippen.

En God 1)kwam tot Bileam, ‘s nachts in een gezicht (Genesis 15:1 vv.) of in een droom (Genesis 20:3; 31:24), en zei tot hem op ernstige, bestraffende toon, om de macht te breken van die zondige neiging, die hem verleid had niet aanstonds Balaks verzoek van de hand te wijzen: Wie zijn die mannen, die bij u zijn, en wat willen zij van u?

God (Elohim) kwam tot Bileam, lezen wij, niet de Heere (Jehova). De betrekking tussen Bileam en de Eeuwige was niet als de betrekking tussen Israël en God. Voor Bileam is Hij de Schepper van hemel en aarde, aan Wiens wil ook een Bileam onderworpen is.

Toen zei Bileam tot God: Balak, de zoon van Zippor, de koning van de Moabieten, heeft hen tot mij gezonden, zeggende:

Zie er is een volk 1) uit Egypte getrokken en het heeft het gezicht van het land bedekt; kom nu, vervloek het voor mij; misschien zal ik hiertegen kunnen strijden, of het uitdrijven.

Niet zonder doel verzwijgt Bileam de naam van het volk, hoewel hij die kent en spreekt hij evenzo in het algemeen en zo onbepaald, als Balak dit gedaan heeft want hier is de knoop, waardoor hij met zijn gedachten, die hem aanklagen of verontschuldigen, niet heen kan, dat hij hier niet met een heidens volk te doen heeft, dat op onrechtvaardige wijze een ander overvalt en voor Gods gericht rijp is, maar met het eigendom van de Heere.

Gelukte het hem op enige wijze Israëls roeping en verkiezing, die hem duidelijk voor ogen stond, voor zichzelf te verduisteren, kon hij het volk in één en dezelfde klasse brengen met de overige volken, zo zou ook niets meer zijn geweten terughouden, om de roeping van de Moabieten-koning te volgen. Wellicht is hij op het punt, dat zijn geweten door de overredingskunsten van ijdelheid en hebzucht tot zwijgen gebracht, tot rust begint te komen; als de Heere hem in een gezicht of droom verschijnt en door een kort apodiktisch (geen tegenspraak toelatend) de strijd van geest en vlees, die reeds met de zegepraal van het vlees begon te eindigen, ten gunste van de geest beslist.

Toen zei God tot Bileam: Gij zult met hen niet meegaan; gij zult dat volk niet vervloeken, want het is door Mij gezegend. 1)

De Heere stelt hier Zijn zegen tegenover het vloeken van Bileam, en wijst daarmee op de grote reden, waarom Bileam het volk niet vervloeken mocht.

Toen stond Bileam ‘s morgens op, en zei tot de vorsten van Balak: Gaat zonder mij naar uw land, want de HEERE weigert mij toe te laten met u te gaan. 1)

Men hoort het aan deze woorden duidelijk, dat de begeerte naar Balaks goud geenszins in het hart van Bileam overwonnen is, maar slechts met geweld door het woord van de Heere is teruggedrongen, daarom betreurt hij het juist, met de vorsten van de Moabieten niet te kunnen vertrekken; hij geeft ook het goddelijk antwoord, dat hij ontvangen heeft, niet volledig in zijn gehele scherpte weer, maar in een vorm, die aan Balak aanleiding geeft, om een tweede nog veel sterkere aanval op zijn hart te wagen. Hier leren wij, hoe gevaarlijk het is, in de strijd tegen de verleider zich niet geheel met vrolijk geloof en blijde gehoorzaamheid aan het woord van God over te geven, dit zwaard van de Geest, dat ons tot verwering tegen alle ongoddelijke aandrijvingen gegeven is, af te stompen en God de ene hand te reiken, terwijl men de duivel de andere geeft.

Hiermee spreekt Bileam het in bedekte vorm uit, dat het niet aan hem hapert, maar dat hij eigenlijk tegen zijn zin thuis blijft. Hij heeft zich nu eenmaal aan de dienst van Jehova verbonden, en deze verbinding brengt de eis van gehoorzaamheid mee.

Zo stonden dan de vorsten van de Moabieten op, en kwamen onverrichter zake tot Balak, en zij zeiden: Bileam heeft geweigerd met ons te gaan.

Doch Balak voer nog voort vorsten te zenden, meer en eerlijker, aanzienlijker dan die waren, die voor de eerste maal gekomen waren. 1)

Daar de wereld zich niet kan voorstellen, dat een godvruchtig geweten aan Gods woord gebonden is, hield Balak het ervoor, dat de ijdele en hebzuchtige man meer geëerd en rijker beloond wilde zijn. Daarom zond hij hem een tweede gezantschap, dat door de personen, waaruit het bestond, meer indruk op zijn eerzuchtig hart kon maken, en met aanbiedingen, die ook aan zijn geldgierigheid konden voldoen.

Die tot Bileam kwamen, en hem zeiden: Alzo zegt Balak de zoon van Zippor: Laat u toch niet beletten tot mij te komen!

Want ik zal u zeer hoog vereren, zoals gij reeds in dit gezantschap ziet, en al wat gij tot mij zeggen zult, dat zal ik doen, 1) wat gij in goud en zilver begeert zal ik u geven: zo kom toch, vervloek mij dit volk.

Als een echte heiden, die in de God van Israël slechts een nationalen God ziet, meent hij door schitterende eerbewijzen en rijke geschenken niet slechts mensen, maar ook God gunstig voor zich te kunnen stemmen.

Toen antwoordde Bileam en zei tot de dienaren van Balak: Wanneer Balak mij aanstonds zijn huis vol zilver en goud gaf, alles wat zijn schatkamer bezit, zo kon ik niet het bevel van de HEERE mijn God te overtreden, om te doenklein of groot. 1) Niets kan ik tegen Zijn wil, hoe gering het schijnt.

Voor Bileam staat, van het begin tot het einde toe, dit ene vast, dat hij in het werk, dat Balak van hem eist, niets kan, behalve door de Heere. Dit weet hij en deze kennis is hem, uit kracht van zijn natuurlijke zienersgave en van zijn ervaring tot nu toe, tot zijn eigendom geworden. Maar deze zuivere verstandelijke kennis van Jehova wordt bij hem, door zijn liefde tot het loon, welke in zijn hart de boventoon heeft, wederom geheel en al verdonkerd. Omdat hij, omwille van het loon, Balak, de vijand van Israël, bemint, Jehova daarentegen Israël, omwille van Zijn Naam liefheeft, zo is Bileam, naar zijn innerlijk wezen en willen, in tegenspraak met Jehova, met Wie hij, naar zijn natuurlijke gaven één is. Daardoor valt hij in dezelfde blindheid van de tegenstrijdigheid waarin Balak gevangen is.

Dat Bileam zegt, dat hij niets kan tegen het bevel van God, kwam niet voort uit liefde en gehoorzaamheid jegens Zijn wil, maar uit vrees voor de gevolgen. Zo veel weet hij wel van Jehova, dat Deze niet ongestraft laat, al wat tegen Zijn wil gebeurt.

En nu, blijft gij toch ook hier deze nacht, zoals ook de vorige gezanten een nacht bij mij gebleven zijn (Vs. 8), opdat ik weet, wat de HEERE tot mij verder spreken zal; ik zal alles aanwenden om een voor Balak gunstig antwoord van Hem te verkrijgen.

Na Bileams woorden in Vs. 18: "Wanneer Balak mij enz.," staat een punt. Hoe zouden wij ons verheugen, wanneer het bij dit punt had kunnen blijven! Hoe zouden wij dan van de zegen spreken, die zelfs een gehoorzaamheid, welke in Gods gebod geen behagen heelt, zoals wij in Vs. 13 bij Bileam opmerkten, onder de tucht van de Heilige Geest ten gevolge kan hebben, wanneer slechts dat hart zich werkelijk aan deze tucht onderwerpt en zich eindelijk aan haar gevangen geeft. Zeker heeft de man onder zo’n tucht gestaan, gedurende de 40 of 50 dagen, die sedert het vertrek van de eerste gezanten tot aan de aankomst van de tweede verlopen zijn, want het woord, dat hij eerst spreekt, is geheel uit de geest geboren. O, worstel met alle ijver tegen de begeerlijkheid, en laat u door de gehele wereld niet van God aftrekken; zoek in het verborgen zo met Hem te leven, dat niets u bevlekken kan. En hebt gij de parel verkregen, denk toch niet, dat al het kwaad geweken is. Vrees voor uw ziel, want hier zijt gij dagelijks in gevaar, en wel het meest dan, wanneer gij God uw hand wilt reiken, omdat op datzelfde ogenblik de duivel achter u staat en naar de andere grijpt. Bileam reikt ze hem, niet daar hij de eerste weer van God terugtrekt, maar daar hij met God in onderhandeling wil treden, of deze van Zijn apodictisch woord (Vs. 12): "Gij zult met hen niet trekken, enz.," niet iets zal laten afdingen.

God nu kwam voor de tweede maal tot Bileam ‘s nachts, en zei tot hem: Daar die mannen gekomen zijn, om u te roepen, en het uw lust is hen te volgen, hoewel Ik het u uitdrukkelijk verboden heb, sta op, ga met hen; 1) Ik zal u niet met geweld terughouden; en nochthans, meen niet, dat gij zult kunnen zeggen, wat Balak wil, nochthans zult gij dat doen, wat Ik door Mijn Geest tot u spreken zal over Mijn volk.

Zo heeft God dan werkelijk van Zijn eerste bevel iets ingetrokken, namelijk de voorzin: "Gij zult met hen niet meegaan." De mens dwingt soms iets van God af, en God laat het toe. Maar de hoofdzaak bleef: "gij zult dat volk niet vloeken, want het is gezegend." Of Bileam met die toelating iets gewonnen heeft? Integendeel, hij heeft daarmee veel verloren; het gevaar, waarin hij verkeert, is veel groter dan vroeger; voor het vlees zijn de teugels losser gelaten, en dat zal niet nalaten, zoals wij in het volgend gedeelte zullen zien, van die vrijheid gebruik te maken. Wachten wij ons, van Gods woord en gebod iets ten gunste van ons vlees af te dingen, of in Gods leiding met onze eigen wil te willen ingrijpen! "Wanneer wij als onverbeterlijke kinderen dwingen, staat de vader wel meer ons iets toe, niet in gunst, maar in boosheid.".

De Heere kwam tot hem en zei tot hem, dat hij, als hij wilde, met Balaks boden kon gaan; gevende hem dus over aan de begeerlijkheden van zijn hart; alsof de Heere zei: "Omdat gij zo’n grote lust hebt om te gaan, gaat: maar weet nochthans, dat de reis, die gij staat te ondernemen, naar uw wens, noch tot uw ere zal uitvallen; want, ofschoon gij verlof hebt, om te gaan, gij zult nochthans, hoe lief u ook het loon moge zijn, de macht niet hebben, om Israël te vervloeken, want gij zult doen, wat Ik tot u spreken zal." Dus gaat het altijd met de vijanden van Gods volk, die, ofschoon zij verderfelijke aanslagen mogen smeden, om het te verdrukken en te benauwen, nochthans geketend zijn aan de almacht van God, zodat zij niets, het allerminste zonder Zijn toelating kunnen uitrichten, ja, dikwijls gedwongen worden, om Zijn gunstgenoten, in plaats van hen kwaad te doen, zoals hun voornemen was, integendeel vriendschap te betonen. Het was in verbolgenheid, dat de Heere tot Bileam zei: gaat met hen; en wij hebben reden, om te denken, dat Bileam zelf het dus begreep; want wij lezen niet, dat hij zich op die inwilliging of toelating beroepen heeft, toen de Heere hem, wegens zijn heentrekken, bestrafte. Men ziet hieruit, dat, zoals de Heere soms de gebeden van Zijn volk in liefde afslaat, Hij dus ook soms de begeerte van de goddelozen in boosheid inwilligt.

De vergunning, die God Bileam tenslotte verleent, om met de gezanten van Moab te trekken, is zijn straf. Wie Jehova niet met bereidwilligheid dient, moge zich naar de begeerte van zijn hart aan andere heren verbinden, ook op deze wijze dient hij onwetend en onwillig het raadsbesluit van God, maar zonder, óf het loon te ontvangen, dat de wereld hem voorhield, óf dat, hetgeen God uit genade wilde schenken.

De schijnbare tegenstrijdigheid, dat God eerst Bileam weigerde, om mee te gaann, en het later toestond, en dat, als Bileam, ten gevolge van het verlof, zich op weg had begeven, de toorn van God tegen hem ontbrandt, veronderstelt geen veranderlijkheid in het raadsbesluit van God, maar verdwijnt volkomen, zo spoedig men slechts het pedagogisch doel van de inwilliging in ogenschouw neemt.

II. Vs. 21-35. Op de reis naar Moab, als Bileam steeds heviger van begeerte brandt naar het hem voorgehouden loon, en meer en meer de voorwaarde vergeet, die de Heere hem gesteld heeft, treedt Deze hem op drie plaatsen van zijn weg tegemoet. Hij zelf merkt de Engel met uitgetrokken zwaard niet op: wel ziet het de ezelin, waarop hij rijdt. Op de beide eerste plaatsen is zij nog in staat langs de dreigende verschijning heen te gaan, op de derde kan zij het niet en zinkt zij neer. Als Bileam haar hier nog erger mishandelt dan tevoren, opent de

Heere het trouwe dier de mond, dat met mensenstem en met verstandige woorden hem zijn handelwijze verwijt. Als Bileam op haar vraag, of zij zich ooit weerspannig aan hem getoond heeft, een goed getuigenis geven moet, valt hem de blinddoek van de ogen, zodat hij de Heere ziet. Opnieuw ontvangt hij aanwijzing om niets anders bij Balak te spreken, dan wat God hem zeggen zal.

Toen stond Bileam ‘s morgens vroeg op, verheugd, dat hem tenminste was toegestaan mee te reizen, en hij zadelde zijn ezelin, van welke hij zich gewoonlijk bij zijn tochten bediende, en hij vertrok met de vorsten van Moab.

Doch de toorn van God werd ontstoken, omdat hij vertrok; 1) en de Engel van de HEERE, Israëls herder en helper (Exodus. 23:20), stelde zich in de weg, waarop Bileam voorttrok, hem tot een tegenpartij, 2) om hem nogmaals te weerhouden, dat hij in zijn opstand tegen God voortging; hij nu reed op zijn ezelin, en twee van zijn jongeren, van zijn knechten (Genesis 18:7; 22:3) 18.7 waren bij hem, terwijl de Moabitische vorsten reeds vooruit waren gegaan, om hun koning de aankomst van de vloekprofeet bekend te maken (Vs. 36).

Hieruit blijkt, dat in het hart van Bileam meer en meer de neiging zich openbaarde, om het aangeboden loon te verdienen. Het was dan ook vooral de gemoedsgesteldheid van de man, waarover de toorn van de Heere ontbrandde. De Heere had hem toegelaten te vertrekken, maar onder voorwaarde, dat hij alleen moest spreken wat Hij zou zeggen, en nu, zoals op te maken valt uit Deuteronomium. 33:5 Jozua. 24:10, overdenkt Bileam en begeert hij de wil van Balak te volbrengen. Dit doet de toorn van de Heere over hem ontbranden en dit veroorzaakt, dat de Heere een tegenpartij van hem wordt.

In het Hebreeuws Lesatan lo, tot een tegenstander, om hem af te houden van de weg, die hij zou bewandelen.

a) De ezelin nu zag de Engel van de HEERE staande op de weg, 1) met zijn uitgetrokken zwaard 2) in zijn hand; daarom week de ezelin, terugschrikkende voor de verschijning, uit de weg en ging in het veld. Toen sloeg Bileam, die niet vermoedde, waarom zij week, de ezelin, omdeze naar de weg te doen wenden; 3) dit gelukte hem daar de verschijning plotseling weer verdwenen was.

2 Petr.2:16 Judas 1:11

Reden en doel van deze verschijning zijn in de verklaring reeds aangewezen; de Heere doet hier datgene, wat Hij later meermalen als een bijzondere genade laat voorhouden eut.23:5. Jozua. 24:10. Nehemiah. 13:2. Micha.6:5); Hij wil Bileam niet horen, zoals deze zich voorneemt voor Balak te spreken, maar de door hem bedoelde vloek in des te rijkere zegen omkeren. Nu is de vraag, of dan Bileams vloek, wanneer God het daartoe had laten komen, goddelijke kracht gehad en een werkelijke vloek op Israël gelegd zou hebben, of dat de in zich krachteloze ban van de vloekprofeet slechts in zoverre schade zou doen, dat de Israëlieten, wanneer zij daarvan vernamen, erdoor ontmoedigd zouden worden, terwijl daarentegen de vijanden in plaats van de vorige vrees weer moed verkregen zouden hebben.

Wilden wij het laatste aannemen, zo zou de Heere iets aan Israël hebben moeten doen, om aan Zijn volk het valse geloof aan de macht van de profeet te ontnemen, en het in het geloof aan zijn goddelijke roeping te sterken, bijv. dat Hij de waarzegger op hetzelfde ogenblik door een bliksemstraal van Zijn toorn vernietigde, toen deze de mond tot de vloek opende. Daarentegen zien wij, dat God alles aan Bileam beproeft, om hem van zijn gedachten af te brengen, en omdat dit hem bij zijn zieletoestand niet lukt, maakt Hij hem later (Hoofdstuk 23 en

tot een machine, die spreken moet, wat haar ingegeven wordt. Deze omstandigheid noodzaakt ons, ons voor het gevoel te verklaren en in Bileam een man te zien, die met dezelfde macht van het goddelijke woord bekleed was, als Noach, Izak, jakob en anderen, toen zij over het lot van gehele volgende geslachten en volken te beschikken hadden (Genesis 9:24,27,49 vv.). Eveneens, als van de hem hierna ingegeven zegeningen niet in de lucht gesproken was, en haar vervulling niet gemist heeft, zou omgekeerd zijn vloek van Israëls roeping en verkiezing vernietigd hebben, wanneer de Heere hem de vloek had toegelaten. Wij kunnen wel niet op alle vragen, die hierbij gedaan zouden kunnen worden, uitvoerig antwoorden: in goddelijke zaken staan wij niet zelden voor een gesloten deur, die ons het indringen in de binnenste werkplaats van de gedachten en raadsbesluiten van God verhindert. Op één zaak moeten wij echter wijzen, hierop, dat Israëls gedrag tot heden reden genoeg gaf, om het van een door God gezegend tot een door God verworpen volk te maken, en zijn roeping en verkiezing achterwaarts te doen gaan. Alleen Gods liefde en trouw jegens het volk van Zijn keuze heeft de arm van de gestrenge rechtvaardigheid tegengehouden en de draad van de genaderijke leidingen, die het vorige geslacht door zijn hardnekkige ongeloof met geweld verscheurd had, opnieuw met het tegenwoordige geslacht aangeknoopt. Deze weder-aanknoping mocht Bilem niet verstoren, zoals hij volgens zijn eer- en geldgierig hart graag wilde; de liefde en de trouw van God wil de overhand behouden en het pas begonnen werk op een van menselijke waardigheid of onwaardigheid onafhankelijke wijze glorierijk ten einde brengen.

Een tweede vraag, waarvan de juiste beantwoording het verstaan van het voor ons liggend gedeelte, hier en in de volgende verzen, afhangt, betreft de vorm en de aard van deze Engelenverschijning; was zij een lichamelijk-materiële, een die geheel tot de zichtbare wereld behoorde en door Bileam noodzakelijk had moeten waargenomen worden, als de Heere zijn ogen niet gesloten en hem niet met blindheid geslagen had (Genesis 19:11; 2 Kor.6:18) of was zij een verschijning uit de geestenwereld, die alleen met geestelijk oog kon gezien worden, en daarom door de ziener niet bemerkt werd, omdat zijn ziel op dit ogenblik zo geheel met gedachten van eigen voordeel bezig is, dat hij voor geestelijke dingen in het geheel geen waarnemingsvermogen meer had? Omdat de ezelin de engel met het zwaard ziet, geloven wij, dat de engel zich op lichamelijk zichtbare wijze vertoonde. Zoals nu de God voor deze wereld Bileams oog zo verblind heeft, dat hij inwendig niet meer waarneemt, op wat voor weg van verderf hij zich begeven heeft, zo verblindt de God van de hemel, die zich met het zwaard tegenover hem plaatst, zijn lichamelijk oog, zodat hij recht in het zwaard zou lopen, wanneer aan zijn ezelin niet de gezonde ogen waren gebleven en zij door haar uitwijken hem het leven niet gered had. Het is een openbare straf en een diepe verootmoediging voor de ziener, die zich overigens mocht beroemen; dat hem de ogen van de geest geopend werden, toen hij neerknielde (hoofdstuk 24:4,16), dat hem een dier met zijn ogen en zijn natuurlijk instinct te hulp moet komen. Tot zo’n verootmoediging moet ook

hetgeen vervolgens gebeurt, dienen; want de ezelin moet daarna ook met mensenstem, welke de Heere haar op wonderlijke wijze verleent, te hulp komen, terwijl hij zelf geen verstand meer bezit, om te vernemen, wat de Godsstem hem te zeggen heeft.

Het uitgetrokken zwaard in de hand van de Engel is teken en zinnebeeld van Gods toorn. Bileam zag het echter niet, zo was hij verblind door gierigheid. Treffend voorbeeld van het feit, dat, zoals Gods kinderen, hoewel vaak onzichtbaar voor hun ogen, de hulp en bescherming van Gods Engelen genieten, Zijn vijanden, hoewel zij het ook niet zien, de hand van God tegen zich hebben.

Bileam behoorde daardoor tot inkeer gekomen te zijn en overwogen te hebben, of hij mogelijk niet van zijn plichtweg af was, maar hij sloeg de ezelin, om deze naar de weg te doen wenden. Zij die door moedwillig zondigen in hun verderf lopen, zijn dus toornig op degene, die hun verderf trachten te voorkomen.

Maar de Engel van de HEERE stond weer op een andere verder gelegen plaats van de weg, waarlangs Bileam ging, in een pad van de wijngaarden, in een pad dat tussen wijnbergen heenliep, zijnde een muur aan deze en een muur aan de andere zijde, die het wijken van de weg af onmogelijk maakte.

Toen de ezelin ook hier weer de Engel van de HEERE zag, terwijl Bileam van deze verschijning niets bemerkte, zo klemde zij zichzelf aan de wand, waaraan de Engel eensmalle ruimte gelaten had, om zich daar doorheen te dringen, en zij klemde Bileams voet aan de wand; 1) daarom voer hij voort haar te slaan, daar zijn toorn ontbrandde tegen het dier, dat hij voor eigenzinnig en weerspannig hield.

Dit was wel een pijnlijke gewaarwording voor Bileam, maar toch een zaak, die hem tot nadenken had moeten stemmen, tot overweging hiervan, of zijn weg wel de goede weg was. In plaats dat deze zaak hem tot nadenken brengt, doet zij hem in toorn ontbranden, tot zijn eigen schande en nadeel.

Toen ging de Engel van de HEERE nog verder, en hij stond in een enge plaats, waar geen weg was om te wijken ter rechter- noch ter linkerhand. 1)

Tot driemaal toe beproeft de Engel van de Heere, om Bileam terug te houden van zijn boze weg, van de weg van het verderf, om hem terug te houden van het loon van de ongerechtigheid te willen verdienen. En dit voornamelijk om Zijn volk, omwille van Israël. Dit volk is gezegend en mag niet door Bileam vervloekt worden. De derde maal zal de Engel het Bileam onmogelijk maken, om ongestoord te vertrekken.

Toen de ezelin de Engel van de HEERE zag, en er geen plaats was, waardoor zij zich heendringen kon, zo legde zij zich neer onder Bileam, in angst over haar gevaarlijketoestand daar zij met haar berijder niet in het zwaard van de Engel lopen kon; en de toorn van Bileam, die nog niets bemerkte, ontstak nu nog heviger dan tevoren, en hij sloeg de ezelin op

onbarmhartige wijze met een stok, die hij als een man van stand met zich droeg (Genesis 38:18).

Bileams weg is de weg van het verderf, die in het begin breed is en gemakkelijk, maar hoe langer hoe nauwer wordt, totdat geen ontkomen meer mogelijk is en men in het gericht van God neerstort. Wie op deze weg gaat, heeft in zijn hart wel een waarschuwer, zoals Bileam aan zijn ezelin, die hem niet in het verderf wil laten lopen; deze is het geweten, dat zich inspant, om van de baan van de zonde af te brengen, en de mens dringt, zich om te wenden, maar door de blinde zondaar niet gehoord of verstaan wordt, integendeel wegens zijn trouw waarschuwen mishandeld wordt. Ten laatste, wanneer het reeds lang verwachtte gericht van God daar is, wordt het inwendig gebroken en verkrijgt een spraak, waarbij de misdadiger eindelijk de ogen opengaan, zoals men aan Judas, de verrader zien kan (Matth.27:3 vv.). Het pad van de deugd daarentegen is steil, men ziet niets dan moeite, maar het leidt tot zegen en zaligheid. Denkt slechts aan Abrahams reis naar Moria (Genesis 22), die op merkwaardige wijze met precies dezelfde woorden als Bileams reis verhaald wordt. "Toen stond Abraham ‘s morgens vroeg op, en zadelde zijn ezel, en nam twee van zijn jongens met zich." Opmerkingswaardig in betrekking tot het drie maal tegemoet treden van de Engel is verder nog dit, dat Balak Bileam later naar drie verschillende plaatsen leidt, op de hoogte van Baäl (Vs. 41), op de vrije plaats op de hoogte Pisga (hoofdstuk 23:14) en op de hoogte van de berg Peor (hoofdstuk 23:28); op deze drie plaatsen treedt hem de Heere op onzichtbare wijze tegemoet, zodat hij niet kan zeggen, wat hij wil, maar moet zeggen wat God wil; op de derde hoogte komt de Geest van God op zo’n krachtig wijze over hem, dat ook hij op de knieën valt, zoals vroeger de ezelin voor de hemelse verschijning. Juist hier wordt hem de mond geopend tot een dubbele voorspelling, die zich op het heerlijkst als Gods woord openbaart, terwijl Bileam slechts het orgaan is, waarvan de Heere zich bedient.

De HEERE nu, die zich in die Engel geopenbaard had, opende door Zijn Goddelijke almacht de mond van de ezelin, zodat het dier met mensenstem sprak (2 Petr.2:16), die tot Bileam zei: Wat heb ik u gedaan, dat gij mij nu driemaal geslagen hebt?

Toen zei Bileam, nog niet tot nadenken gebracht door dit grote wonder, waaruit hij wel dadelijk kon weten, met Wie hij te doen had, tot de ezelin: Omdat gij mij bespot hebt, mij zoveel moeite hebt aangedaan, als had gij het erop toegelegd, om mij op verkeerde wegen te leiden; och als ik een zwaard in mijn hand had, ik zou u nu doden. 1)

Door zo grote begeerlijkheid werd hij vervoerd, dat hij nog niet door zo’n groot buitengewoon mirakel verschrikt werd en antwoordde, alsof hij tot een mens sprak, terwijl God toch niet de ziel van de ezelin in een redelijke geest veranderde, maar haar slechts, zoals het hem behaagde, klanken deed voortbrengen, om zijn onzinnigheid te verhinderen.

De ezelin nu zei tot Bileam: Ben ik niet uw ezelin, waarop gij gereden hebt van toen af, dat gij mijn heer geweest zijt tot op deze dag? Ben ik ooit gewend geweest u zo te doen? Hij dan zei: Neen. 1)

God had hem terstond door de woorden van de Engel kunnen kastijden, maar, omdat de berisping zonder ernstige beschimping niet streng genoeg zou geweest zijn, geeft Hij hem een beest tot leermeesteres.

De ezelin moet hem leren, én dat het "stomme dier" eerder een ziener kan worden, dan de ongehoorzame, wie de begeerlijkheid verblindt, én dat ook die ongehoorzame machteloos is in de hand van die God, die Zijn woorden ook in de mond van het dier weet te leggen.

Bileam ontvangt uit de mond van de ezelin een geduchte terechtwijzing. Een terechtwijzing, die hierin bestond, dat hij, de man, die zich voor een geestenziener uitgaf, voor iemand, die vertrouwd was met de dingen van een hoge wereld, op dit ogenblik beneden haar, het redeloze dier, stond, omdat hij niet en zij wel de Engel met het uitgetrokken zwaard had gezien. Die terechtwijzing moest Bileam diep in zijn hart snijden en zijn hoogmoed op het diepst terneerbuigen. En waar dit gebeurd is, daar is het ogenblik daar, waarop de Heere hem de ogen zal openen.

Toen 1) opende de HEERE de ogen van Bileam, zodat hij de Engel van de HEERE zag, van wie hij tot hiertoe niets bemerkt had, staande in de weg, en zijn uitgetrokken zwaard in zijn hand; daarom sprong hij van zijn rijdier af,neigde hij het hoofd en boog zich op zijn aangezicht ter aarde, om de Engel zijn eerbied te betonen (Genesis 24:64 Jozua. 15:18).

Niet zonder grote schade voor de profeet wordt de heerlijkheid van de Engel eerder aan de ezelin geopenbaard. Te voren pochte hij op buitengewone visioenen; nu ontvlucht hem, wat aan de ogen van een beest verschijnt. Vanwaar anders deze blindheid, dan ten gevolge van de gierigheid, waarmee hij zo bevangen is, dat hij het loon van de ongerechtigheid de voorkeur geeft boven de heilige roeping van God.

Toen zei de Engel van de HEERE tot hem: Waarom hebt gij uw ezelin nu driemaal geslagen, en niet bedacht, dat haar ongewoon gedrag iets bijzonders betekenen moest? Zie, Ik ben uitgegaan u tot een tegenpartij, om u de weg te versperren,a) omdat deze weg van mij afwijkt, 1) omdat gij, door naar Balak te gaan, tegen Mijn wil handelt, en uzelf in het verderf stort, hoewel gij meent, dat u eer en rijkdom wacht.

2 Petr.2:15

1)Hebreeuws: "waar de weg voor Mij steil was", hetgeen Van der Palm verklaart in de zin van: "waar de steilte van de weg niet toeliet Mij te ontwijken.".

Maar de ezelin heeft Mij gezien, en zij is nu driemaal voor Mijn aangezicht geweken, tot uw welzijn, want gij wist in uw blinde hartstocht niet, waar gij tegenin liep; indien zij voor Mijn aangezicht niet geweken was, zeker Ik zou unu ook gedood, en haar bij het leven behouden hebben.

Er is geen geschiedenis in de Bijbel, die zoveel twijfel en spot heeft opgewekt, als die van de sprekende ezelin. "Wat de van de duivel bezetenen met de zwijnen nabij Gadara zijn in de

Schriften van het Nieuwe Verbond, dat is Bileam met zijn ezelin in het Oude, een dwaasheid voor velen, een ergernis voor niet weinig anderen.".

En toch wordt hier juist bevestigd, wat Baco van Verula (een voortreffelijk theoloog van de bisschoppelijk Engelse kerk, geb. 1561, overl. 1626 n. C.) zegt: "Een oppervlakkig weten leidt van de Heilige schrift af, een grondig weten tot haar terug." Wie het doel van God met Bileam uit onze opmerkingen leerde verstaan, voor die zal het wonder van de sprekende ezelin minder moeite baren, dan dat van de sprekende slang in het Paradijs, want daar is het de duivel, die uit de slang spreekt, hier is het de Heere, die de mond van de ezelin opent. De Heere toch heeft oneindig grotere macht, dan de in macht begrensde vorst van de duisternis. Evenmin als wij daar zouden beweren, dat Eva niet in werkelijkheid, maar slechts in extatische toestand de slang had horen spreken, zo kunnen wij ook hier de mening van hen niet beamen, die de gebeurtenis voor een zuiver inwendige daadzaak aanzien, zodat de ezelin niet zou gesproken, maar alleen haar dierlijk klaaggeluid zou voortgebracht hebben, dat dan door de besturing van de Heere in Bileams oor tot een verstaanbaar menselijke rede zou geworden zijn. Afgezien van het gehele karakter van ons verhaal, dat in niets op een visioen of gezicht wijst, wordt deze mening tegengesproken door de zielstoestand van Bileam op dat ogenblik; hij is zo geheel in Balaks wensen en beloften weggezonken, dat de Heere hem eerst door de sprekende ezelin tot zichzelf brengen moet, en wel door hetgeen deze zegt, niet door haar spreken zelf. Maar juist de omstandigheid, dat Bileam, in plaats van grotelijks verwonderd te zijn, zich in een gesprek met haar inlaat, alsof hij met een mens te doen had, heeft de verdedigers van bovengenoemde opvatting een wapen in de hand gegeven. Hierbij moeten wij opmerken, dat er toestanden van het hart zijn, ook in wakende toestand, dat de duidelijkste wonderen niets op de mens vermogen, hem niet eens tot verwondering brengen; wij zien dat bv. aan de Farizeeën en Schriftgeleerden, die door de wonderwerken van Christus in het geheel niet bewogen werden, maar deze als dagelijkse zaken behandelden en alleen de indruk, die deze op anderen gemaakt hadden, zochten te verwoesten. Wanneer de mens eens begonnen is aan God en Zijn woord weerstand te bieden, verdraagt hij alles, en zou hij ook niet geloven, al stond er iemand van de doden op. Bovendien was Bileam een man, die in de gezichten en dromen, die hij gehad had, reeds vele buitengewone dingen ondervonden had, en die in zijn huidige door geldzucht verblinde toestand niet aanstonds in staat was, om zich te verwonderen over hetgeen bewonderenswaardig genoeg was. Eerst bij het "Nee," dat hij de ezelin ten antwoord geeft, komt hij weer tot zichzelf; daarom kan ook nu de Heere hem de ogen openen, zodat de schellen daar afvallen. Hoe men zich stoten kan aan dit wonder, terwijl er zovele grotere wonderen zijn, begrijpen wij niet.

De ezelin werd in staat gesteld, om die klanken voort te brengen, waarschijnlijk zoals de papegaaien, zonder ze te verstaan; en men moge zeggen wat men wil van de mond van de ezelin, of de vorming van haar tong en kaken, als tot spreken ongeschikt, er wordt nochthans een daaraan evenredige oorzaak voor deze wonderbare uitkomst aangewezen, want er is uitdrukkelijk gezegd: "de Heere opende de mond van de ezelin," en niemand, die in een God gelooft, zal aan Zijn macht, om dit, en nog oneindig veel meer te doen, kunnen twijfelen."

Het wonder is bovendien God waardig. Het spreken juist van het domste dier moest tot Bileams diepste beschaming dienen, die zo dwaas en door gouddorst verblind was, dat een

ezel meer zag dan hij. Bileam moest bovendien zien, wat de Heere over hem kon. Volgens diezelfde macht, waarmee Hij aan de ezelin menselijke taal verleende, zonder dat het dier daarom ophield een dier te zijn en tot mens werd, kon de Heere ook Bileam tot een werktuig van Zijn grootste en zaligste zegenspreuken over Israël maken, kond Hij hem dwingen goddelijke woorden te spreken, hem de zo diep in het zondige zich indringende man. God heeft zijn hart willen reinigen en heiligen; zo hij de genade in zich had laten werken, zo zou hij tot een waar profeet geworden zijn, wiens eigen ziel deelt in hetgeen de Heere spreekt. Nu hij echter Gods Woord verworpen en zich aan de god van deze wereld overgegeven heeft, zal hij nog wel eens als voorzegger optreden en de grootste profetieën uitspreken, die God in zijn mond kon leggen, maar om daarna zelf verworpen en ter zijde gesteld te worden. Deze geschiedenis heeft een bijzondere betekenis voor de dienaren van het goddelijke woord. Deze, de verootmoedigden, aan hun eigene kracht wanhopende zielen, die hun predikingen voor armzalig en zwak houden, verstrekt zij tot grote troost; zij weten, dat de Heere ook uit hun arm woord iets kan maken tot lof van Zijn heerlijkheid. De anderen daarentegen, de rijk begaafden geesten, die schijnbaar veel verrichten en zeer geroemd en graag gehoord worden, maar daarbij onrein van hart zijn en met hun gaven eigen eer en voordeel zoeken, dient zij tot ernstige waarschuwing; dat zij hier leren, hoe de Heere hen wel een tijdlang gebruikt, maar hoe het opeens met hen ten einde is en zij jammerlijk tot schande worden. Het redeloze dier erkent en ontwijkt de tegenstand van boven; wat een diepe beschaming voor de man, die zich een ongewone kennis van het goddelijke toeschrijft, maar de vinger van God niet ziet, noch zien wil. Dat is de grote onderwijzing van dit wonder. Wie zich tegen Gods wil verzet, is redelozer dan het dier. Ja, hij is geheel zonder gevoel en leven, een klinkend metaal en luidende schel, zelfs indien hij, zoals Bileam, de taal van de Engelen spreekt, profeteert en wetenschap geeft 1 Corinthiers. 13). Wij horen dikwijls mensen prijzen als schitterende vernuften, redenaars, aangenaam in de omgang, geestig, beschaafd, geleerd. Dit zijn gaven, die niet klein te achten zijn, maar hoeveel waarde zij voor God hebben, wanneer de liefde en een eenvoudig hart, dat bereid is, om Gods wil te doen, ontbreken, toont het voorbeeld van dit schitterend talent, van deze Bileam.

Toen zei Bileam tot de Engel van de HEERE: Ik heb gezondigd, dat ik onder zulke omstandigheden mijn dier mishandeld heb; reken mij dat niet toe, want ik heb niet geweten,
dat Gij mij tegemoet op deze weg stondt; ennu is het kwaad in uw ogen, dat ik naar Balak ga, ik zal wederkeren.

Bileam scheen toen tot rede te komen. Ik heb gezondigd, gezondigd, door mij op die reis te begeven, gezondigd, door met zoveel geweld voort te drijven; doch hij verschoonde zich daarmee, dat hij de Engel niet gezien had, maar nu hij hem zag, toonde hij zich bereid, om weer te keren. Datgene, wat de Heere mishaagde, was niet zo zeer deze reis, maar wel zijn boosaardig opzet en voornemen tegen Israël, en een heimelijke hoop, die hij voedde, dat, niettegenstaande Gods waarschuwing, die hem bij het geven van verlof gedaan was, hij nochthans middel zou vinden, om hen te vervloeken, en dus Balak te believen, teneinde door hem hoog vereerd te worden. Het blijkt niet, dat hij van die snoodheid van zijn hart bewust, of gewillig was deze te bekennen; maar, wanneer hij zag, dat hij de weg niet zou kunnen vervolgen, onderwierp hij zich, als best met zijn veiligheid overeenkomende, en betoonde zich gewillig, om terug te keren; en zoals hij niet aangedaan was over het kwaad, dat in zijn

hart huisvestte, zo was ook alles, waartoe zijn benauwdheid hem bewoog, een belofte van te zullen afstaan van de uitwendige daad.

Bileam begreep nog niet, dat niet zo zeer het gaan naar Moab de Heere mishaagde, als wel de overlegging van zijn hart. Om hem dat duidelijk te maken, verbiedt de Heere hem (in het volgende vers) niet met de gezanten van de Moabieten mee te gaan.

De Engel van de HEERE nu zei tot Bileam: Ga heen met deze mannen; 1) maar alleen dat woord, wat Ik tot u spreken zal, dat zult gij spreken. Alzo toog Bileam, terwijl de Engel van de Heere van hem verdween, met de vorsten van Balak, hij ging deze achterna, zijn reis tot de koning van de Moabieten vervolgende.

Bileams belijdenis is zeer oppervlakkig en zijn bereidwilligheid, om terug te keren zonder betekenis. Ware het hem werkelijk ernst geweest nu aan God gehoorzaam te worden, zo zou hij niet eerst gezegd hebben: "is het kwaad in Uw ogen." Want reeds lang wist hij, dat zijn reis de Heere mishaagde. Daarom wordt ook zijn aanbieding, om terug te keren, niet aangenomen, zoals nu de zaken met hem staan moet hij voortreizen, opdat het met hem tot beslissing komt, of tot innerlijke omkering, of tot hetgeen hem de Engel met het zwaard gedreigd heeft (hoofdstuk 31:8), dat hij met zijn hart zich plaatsen zal tot het woord: "Wat Ik tot u spreken zal, dat zult gij spreken.".

III. Vs. 36-23:10. Bileam, door Balak aan de grenzen van zijn rijk op eervolle wijze ontvangen, wordt door hem op de hoogte van Baäl gevoerd, waar hij het Israëlitische leger met één blik overzien kan. Nadat daar zeven altaren gebouwd zijn en op ieder een dubbel brandoffer gebracht is, begeeft hij zich op een afgelegen verheven plaats, om volgens de wijze van de heidense waarzeggers en bezweerders op Auguriën of hemeltekenen te wachten; de Heere echter ontmoet hem in werkelijkheid en legt hem de eerste van zijn profetieën in de mond, die hij dan ook voor Balak en diens vorsten uitspreekt. Zij prijst Israël als een uit de menigte van de heidenen afgezonderd, tot gemeenschap met God geroepen volk, aan wie reeds nu de belofte, dat het tot een talloze menigte zou groeien, begon vervuld te worden, en verder nog heerlijker zou vervuld worden, en waaraan het voorrecht is een gerust sterven te hebben na een leven in de overvloed van de goddelijke genadegoederen.

Als Balak van zijn vorsten, die vooruit getrokken waren, hoorde dat Bileam kwam, zo ging hij van Rabbat Moab uit hem tegemoet, om hem eervol te ontvangen, tot Ar Moab, de stad van de Moabieten, 1) die aan de grens van de Arnon ligt, die aan het uiterste van het gebied, de grens van het Moabitische rijk aan de noordzijde is.

Vroeger was zij de hoofdstad geweest en lag midden in het land, daar het Moabitische gebied zich toen veel verder naar het noorden uitstrekte (zie Nu 21.30); na de stichting van de beide rijken van de Amorieten was ze tot een gewone grensstad en Rabbat Moab tot Residentie geworden.

En Balak zei tot Bileam, toen deze tegenover hem stond; Heb ik niet ernstig tot u gezonden (Vs. 5 vv.) om u te roepen? Waarom zijt gij nietaanstonds de eerste maal tot mij

gekomen, maar hebt gij u eerst nog ten tweede male (Vs. 15 vv.) laten roepen? Meent gij, dat ik een zo nietig en arm vorst ben? Kan ik u niet terecht, niet naar uw verdienste vereren?

Toen zei Bileam, nog vol van de indruk, die de gebeurtenis in Vs. 22-35 vermeld, op zijn geweten gemaakt had, tot Balak: Zie ik ben tot u gekomen overeenkomstig uw verlangen, maar het is twijfelachtig of ik zal kunnen doen, wat gij verlangt; zal ik nu enigszins iets kunnen spreken, iets anders dan mij ingegeven wordt? Het woord, dat God in mijn mond leggen zal, dat zal ik spreken; 1) ik zal niet anders kunnen.

Met dit antwoord zoekt hij reeds tevoren de verwachtingen van Balak iets lager te stemmen, omdat uit zijn komen tot hem, zonder enige twijfel, zijn bereidwilligheid, om te vervloeken, volgde.

Bileam handelt met Balak zoals hij met diens gezanten gehandeld heeft. De volle waarheid verzwijgt hij ook hem. Deze, dat de Heere hem strikt verboden heeft, het volk van Israël te vervloeken. Daardoor berokkent hij zichzelf ook nu een valse positie.

En Bileam ging met Balak van Ar Moab naar de berg Attarus, en zij kwamen te Kirjath-Huzzôth (= stad van straten), waarschijnlijk dezelfde als Kerioth (Jeremia. 48:24,41 Amos 2:2) op de zuidelijke hoogte van Attarus.

Toen slachtte Balak daar runderen en schapen, 1) om de God van Israël tot zijn wens over te halen (zie "Le 3.2), en hij zond offervlees daarvan aan Bileam en aan de Moabitische vorsten, die als zijn geleide bij hem waren, om zo zijn woord: Ik zal u zeer hoogvereren, te vervullen en de profeet tot het gemeenschappelijk werk vaster aan zich te verbinden (Genesis 31:54).

De mening, dat Balak hier een dankoffer offerde aan zijn goden, is verkeerd. Integendeel, hij offerde een offer aan de Heere, de God van Israël, met Wie-dit wist hij- Bileam in betrekking stond, om op deze wijze te bewerken, dat de liefde van God tot Israël overging op Moab. Dit offer toch werd gebracht aan de vooravond van de dag, waarop Bileam het volk van Israël zou moeten vervloeken.

En het geschiedde de volgende dag ‘s morgens, dat Balak Bileam nam, en voerde hem op de hoogten van de Attarus, 1) die aan Baäl geheiligd waren, dus naar de (Numeri. 21:9) reeds vermelde plaats Ramoth, het hoogste punt van deze gehele landstreek, dat hij vandaar zag het uiterste van het volk, 2) het leger van Israël tussen Jesimoth en Sittim (Vs. 1), van het ene einde tot het ander.

De Attarus is een lange bergrug, die aan de zuidzijde van de Zerka Maein voortgaat. Ten onrechte zoekt Burckhardt op deze de Nebo eut.32:49; 34:1); deze moet veel noordelijker gelegen hebben; wel lag op zijn westelijke top een van alle zijden moeilijk te bereiken vesting met een prachtvol paleis, dat Herodes daar liet bouwen. Dat is dat Machaerus, waar Johannes de Doper gevangen gehouden en onthoofd werd.

Balak ging van de veronderstelling uit, dat Bileam noodzakelijk Israël voor ogen moest hebben, wanneer zijn vloek van kracht zou zijn.

Banot-Baäl was de eerste hoogte, die Bileam ontmoette op zijn reis naar Moab, vanwaar hij het leger van Israël kon zien, alhoewel niet in zijn geheel.

HOOFDSTUK 23.

BILEAM ZEGENT ISRAEL.

Toen zei Bileam tot Balak, om alles te doen, wat volgens de godsdienstige begrippen van de koning van de Moabieten tot het succes van zijn bedoelingen bevorderlijk kon zijn: Bouw mij hier zeven altaren, en bereid mij hier zeven varren en zeven rammen, 1) die wij de God van Israël ten brandoffer kunnen brengen.

Aan alle gewichtige ondernemingen in de oudheid gingen zekere offers vooraf, in het bijzonder echter werden bezweringen door deze ingeleid; dat nu Bileam juist zeven altaren laat oprichten en even zo veel offers verordent, heeft zijn reden in de heiligheid van dit getal (Genesis 35:26)

Balak nu deed, zoals Bileam gesproken had; en Balak en Bileam offerden een var en een ram op elk altaar. 1)

In oude tijden waren de koningen ook priesters, zoals uit het voorbeeld van Melchizédek blijkt. Doch misschien heeft Balak hier alleen de offeranden aangeboden en Bileam de bediening van priester waargenomen. Het is de vraag, aan wie deze geofferd zijn. Ik onderstel, dat elk van deze twee daarmee een bijzonder inzicht gehad heeft, Balak zijn heer aanroepende en Bileam de Heere biddende, doch waarschijnlijk met zulke bijgelovige plechtigheden, als in gebruik waren onder de dienaars van Baäl. Men kan ook onderstellen, dat Bileam tot Balak gezegd heeft, dat hij niets zonder de Heere, de God van Israël, doen kon, en die koning overreed heeft, om zich bij hem te voegen en de dienst van God, opdat deze mocht bewogen worden, van Israël te wijken. Er is toch geen reden, om te denken, dat Bileam zou gegaan zijn, om de Heere te vragen, wanneer hij aan andere goden geofferd had. Ook uit Vs. 4 blijkt duidelijk, dat hij God geofferd had, anders zou hij zeker dit niet tot de Heere hebben durven zeggen.

Toen de offeranden op de zeven altaren brandden, zei Bileam tot Balak: Blijf staan bij uw brandoffer en wacht totdat ik terugkom, en ik zal heengaan naar een geschikte plaats, om daar naar tekenen uit te zien: misschien zal deHEERE mij tegemoet komen, misschien zal Hij mij gunstige tekenen geven; en hetgeen Hij wijzen zal, 1) wat Hij mij door die tekenen te verstaan geeft, dat zal ik u bekend maken. Toen ging hij op de hoogte, 2) naar een kale plaats, waar hij een vrij uitzicht had.

Daar het heidendom geen vast profetisch woord had, waardoor men de wil van God duidelijk kon leren kennen, zocht men de wil van zijn goden en de gebeurtenissen van de toekomst langs andere wegen te leren kennen. Men nam zijn toevlucht tot de Auguriën, of tot allerlei vermeende tekenen en gewone natuurverschijningen, gaf acht op de vlucht van de vogels, wachtte op onweer, zag naar een regenboog enz., en de Augurs of waarzeggers, die deze tekenen beschouwden, verklaarden ze naar bepaalde regels van hun kunst (Leviticus. 19:31; 20:6,27); want daar de goden, volgens de voorstellingen van de heidenen, niet buiten de wereld en van haar gescheiden leefden, maar het tijdelijke en begrensde met hun wezen

vervuld was, zo lag het voor de hand, de zichtbare en hoorbare gebeurtenissen van de levende en levenloze natuur voor een teken van hun aanwezigheid, en overal, waar men op een bekendmaking van hun wil hoopte, voor een openbaring van deze aan te zien. De handelwijze nu, welke bv. de Romeinse Augurs pleegden te volgen bij het achtgeven op dergelijke tekenen, waarvoor zij zich een verheven plaats kozen, die een vrij uitzicht had en verwijderd was van de menselijke omgeving, was de volgende: "De Augur had het hoofd bedekt, hield zijn kromme staf in de rechterhand en wendde het gezicht naar het Oosten; daarop bad hij, met de blik naar die stad of landstreek gericht, over welke hij wilde waarzeggen, tot de goden en mat met het oog de landstreek af van het Oosten naar het Westen, terwijl hij zich van een voorwerp, recht tegen hem over aan de horizon, bij voorbeeld een boom, een lijn tot zich getrokken dacht. Wat noordelijk van deze in lag, noemde hij de linkerzijde, wat ten zuiden was, de rechter. Dan bad hij tot Jupiter, de oppersten van de goden, dat deze, in zo verre hem datgene, wat men voor had, aangenaam was, binnen de bepaalde grenzen bepaalde tekenen, die de Augur noemde, zou laten verschijnen." Zoals wij vroeger opmerkten, wil Bileam de Heere dienen onder vele heidense vormen; en zoekt hij ook door middelen als deze te verkrijgen, wat hij nodig heeft, om zijn loon te verdienen; door goochelarijen zoekt hij, wat de Heere niet wil, maar hij heeft zich zeer bedrogen; niet alleen, dat hij niet zeggen kan, wat de Heere hem verbiedt, hij moet ook positief zeggen, wat hem zal worden ingegeven, en hij moet het zeggen, al wilde hij zijn mond sluiten en de tanden samenbijten; dat hij dit moet doen is hem reeds vooraf door de sprekende ezelin verkondigd, zoals wij bij de verklaring van de plaats (hoofdstuk 22:23) gezien hebben.

De zin der woorden: ik zal heengaan, misschien zal de Heere mij tegemoet komen, verklaart zich uit hoofdstuk 24:1: en hij ging niet heen, zoals meermalen, tot de toverijen (Auguriën). Bileam rekende op een openbaring van de Heere, door middel van duidelijke tekenen en natuurverschijningen. Het Woord, dat Jehova hem zou laten zien, zal hij Balak aanwijzen. Hierin wordt dan de voor Bileams godsdienstig standpunt evenzo karakteristieke, als voor het echt geschiedkundig karakter van het verhaal betekenisvolle vermenging van Israëlitische en heidense voorstellingen duidelijk, als Bileam in een natuurlijk teken een openbaring van Jehova te verkrijgen, of te ontdekken hoopt. Omdat het heidendom geen "vast profetisch woord" heeft, zo zoekt het de kennis van de goddelijke Wil en Zijn Raad; die in de menselijke lotsbedeling openbaar wordt in veelvuldige, in de natuur waarneembare tekenen.

In het Hebreeuws Wajelek schèphi. En hij ging op een kale heuvel. Het woord in de grondtekst geeft duidelijk aan, een heuvel, waarop niets het gezicht belemmerde, waarop men een vrij gezicht had. De heidense waarzeggers zochten juist zulke plaatsen uit, om daarop hun toverijen te plegen.

Als God Bileam werkelijk ontmoet was, niet in enig teken van de natuur, dat hij naar welgevallen zou hebben kunnen verklaren, maar in geestelijke werkelijkheid, evenals aan Jakob (Genesis 32:24), zo zei hij tot Hem: Zeven altaren heb ik toegericht en heb een var en een ram op elk altaar geofferd; 1) gij ziet dus, dat ik mijn werk godsdienstig wil volbrengen.

Toen God Bileam ontmoette -want zo is de vertaling duidelijker- maakte hij de Heere opmerkzaam op de altaren met hun brandoffers. Hij achtte dit nodig. De Heere verscheen hem echter niet in een natuurlijk teken, maar op geheel goddelijke wijze.

Toen legde de HEERE het woord, dat hij spreken moest: Wat zal ik vervloeken, die God niet vervloekt enz. (Vs. 7-10) in de mond van Bileam en zei: Keer terug tot Balak, en spreek aldus voor hem, zoals Ik u thans gezegd heb.

Als hij nu tot hem, tot Balak, tuergkeerde, ziet, zo stond hij nog bij zijn brandoffer, waar Bileam hem (Vs. 3) geplaatst had, hij en al de vorsten van de Moabieten die hij als getuigen bij het uittrekken uit Kiriath Huzzoth (hoofdstuk 22:41) met zich genomen had.

Kennelijk is het zijn doel, om de vloekwoorden van Bileam met offeranden en gebeden te vergezellen, opdat zij een goede uitwerking zullen hebben.

Toen hief hij, aangegrepen door de Geest van de Heere en geheel in diens macht overgegeven, zijn spreuk 1) op, welke de Heere hem (Vs. 5) opgedragen had, en zei, na een korte inleiding het woord van de Heere sprekende: Uit Syrië 2) heeft mij Balak, de koning van de Moabieten, laten halen, van het gebergte tegen het oosten en zijn bevel is tot mij gekomen, zeggende: Kom, vervloek mij Jakob! en kom, scheld Israël; leg de ban op dat volk, opdat ik het versla en uit mijn land verdrijf.

Spreuk. Dit woord wordt nooit gebruikt voor de voorzeggingen van de ware profeten.

In de grondtekst staat Aram. Het is beter de naam onvertaald te laten blijven, omdat hieronder niet alleen het meer westelijk gelegen Syrië wordt begrepen, maar die landstreek, waaronder ook Mesopotamië wordt begrepen (Syria interamnis). Het gebergte tegen het oosten wil dan ook zeggen: de bergen van Mesopotamië. Het oosten is hier Mesopotamië. Bileam wijst er hier op, hoe hij van de bergen van Mesopotamië geroepen is naar de bergen van Moab, om Jakob te vervloeken en Israël te schelden. Maar in het volgende vers spreekt hij het duidelijk uit, dat de plannen van Balak moeten mislukken, want Jehova heeft hem geen vloekwoord in de mond gegeven, heeft hem geen verlof gegeven, om aan Balaks wensen te voldoen. Integendeel Israël is een volk, dat op bijzondere wijze door de Heere gezegend is.

Wat zal ik vervloeken, die God niet vervloekt? en wat zal ik schelden, waar de HEERE niet scheldt?

Want van de hoogte van de steenrotsen, waarop ik sta, zie ik hem, zie ik hoe talrijk Jakob geworden is, en van de heuvels aanschouw ik hem, hoe hij reeds een sprekend bewijs is van de belofte, die aan de vaderen gegeven is: Ik zal u tot een groot volk maken (Genesis 12:2; 26:4; 28:14); ziet, a) dat volk zal alleen wonen, 1)afgescheiden van de andere volken, en het zal onder de heidenen niet gerekend worden, 2) ook inwendig zal het met de andere volken niets gemeen hebben, maar zijn eigen God en zijn eigen wetten en instellingen hebben eut.4:7,8).

a)Deuteronomium. 33:28

Beter: Dat volk woont alleen. Bileam heeft het oog op het afgezonderd verkeren, het afgescheiden zijn van alle andere volken, maar daarmee ook, dat het een eigen en verkregen volk van de Heere is en blijft.

Deze bestemming is, nadat het vleselijk Israël de raad van God had uitgediend, op het geestelijk Israël, op het volk van het Nieuwe Verbond overgegaan. De gemeente van de Heere is een rijk op zichzelf te midden van de rijken van deze wereld, en zal nog blijven voortduren, wanneer al de overige reeds zijn te gronde gegaan. Maar zoals Israël zich dikwijls met de heidenen gelijkstelde en zijn zelfstandigheid verloor, zo heeft de Christelijke Kerk door uit- en inwendige verdorvenheid meermalen het voorrecht verloren, dat haar hier beloofd wordt en dat daarom evenzeer een vermaning als een profetie is.

Wie zal het stof van Jakob tellen; wie kan, nadat Abrahams nakomelingschap werkelijk geworden is, als het stof van de aarde (Genesis 13:16; 28:14), er nog aan denken het getal van dit volk te bepalen, hoewel het nu van deze hoogte tenminste nog te overzien is? en wie zou het mogelijk zijn het getal, ja, ook slechts het vierde deel van Israël 1) aan te geven? Mijn ziel sterft, wanneer mijn levenstijd is voorbijgegaan, de dood van de oprechten, zo'n dood, als deze rechtvaardigen, de leden van dit door God gezegende volk die kunnen hebben, en mijn uiterste zij zoals het zijne, 2) zoals dat van Israël, dat na een leven in het bezit van de openbaringen van God, in het genot van de vergeving van zonden, onder de tucht van de in zijn midden werkende Heilige Geest, en in het uitzicht op een heerlijke, zalige toekomst zijn ogen in vrede kan sluiten en zich graag tot zijn vaderen laat verzamelen.

Bileam wijst verder op de vervulling van de belofte aan de aartsvaderen gedaan, om daarmee te wijzen op de zegen, die het van God ontvangt. Dat hij hier spreekt van een vierde deel, komt, omdat Israël in vier delen was ingedeeld.

Bij deze woorden heeft wel een voorgevoel van het einde, dat hij daarna nam (hoofdstuk 31:8), en dat de Engel met het zwaard (hoofdstuk 22:22 vv.) hem reeds dreigend voor de geest gesteld had, het hart van de ziener vervuld. Dat zijn verlangen naar een zalig einde, zoals de krachtige werking van de Heilige Geest op dat ogenblik hij hem opwekte, niet de vrucht gehad heeft, dat hij van zijn valse wegen terugkeerde en van zijn onreinheid gezuiverd werd, kan ons, na de ervaringen, die wij ook elders kunnen maken, niet bevreemden. Men vindt dikwijls grote tegenspraak, men vindt dienaren van het Woord, die met bijzondere gaven toegerust zijn en de rechte leer verkondigen, maar wier wandel niet die van de gelovigen, soms zelfs zeer ergerlijk is. Men verklaart dit in de regel, door zulke mannen huichelaars te noemen, en wanneer het bij hen tot een diepe val en tot een verschrikkelijk einde komt, veroordeelt men hun vroegere zo krachtige en indringende predikaties als leugen en huichelarij, alsof hun getuigenissen van de genade van God in Christus en van de zaligheid van Zijn gemeenschap niets dan holle woorden waren zonder enige ervaring. Deze opvatting is meestal vals. Zij hebben wel aan hun hart ervaren, welke de werkingen van de Heilige Geest zijn en iets gevoeld van de gemeenschap van de Heere; de trek naar God, de begeerte Hem geheel toe te behoren, is hun geen vreemde zaak geweest; ja zij waren misschien op de weg tot het hemelrijk reeds verre voortgegaan; maar zij hebben hun vlees niet gekruisigd, hun lievelingszonde niet opgeofferd, hun zwakke plaatsen niet bevestigd, en zo zijn zij uit hun eigen vastigheid

uitgevallen (2 Petr.3:17 Hebr.6:4 vv.). Dergelijke zaken ontmoeten wij ook bij anderen, die geen dienaars van het Goddelijk woord zijn; het is opmerkelijk, hoe nabij menigeen aan de kennis van de waarheid en aan het geloof in Christus geweest is, die wij nu slechts als een loochenaar en spotter kennen; het is merkwaardig, hoe vaders en moeders, die voor zichzelf aan het geloof schipbreuk geleden hebben, toch hun kinderen tot gebedsoefeningen en tot waarneming van de godsdienst dringen, en hen het liefst door mannen of vrouwen laten opvoeden, waarvan zij weten, dat hun opvoeding een beslist Christelijke is. Bij karakters als van deze laatsten openbaart zich het ongeloof met een zekere weemoedigheid gepaard; zij hebben voor zichzelf alle hoop op de zaligheid en de vrede van het eenvoudig kinderlijk geloof verloren, en houden zich op grond van het woord (2 Thess.3:2), om zo te zeggen voor gepredestineerd tot ongeloof; toch beklagen zij hun lot, dat nu, zoals zij menen, niet meer te veranderen is. Iets van deze weemoed zien wij hier in Bileam. Later toch is hij geheel iemand van die soort, die, daar zij zelf niet zalig worden, ook anderen niet willen laten zalig worden en hen trachten op duivelse wijze te verleiden en te verderven (zie Nu 24.25)

Menigeen wenst, evenals Bileam, de dood van de oprechten te sterven, wenst voor zich de dood, zoals die van Gods volk, maar men wil niet leven met hen. Hoe zult gij in geloof sterven, als gij in werelddienst blijft leven, hoe de hemel beërven, gij, die als een kind van de hel hebt geleefd? Kiest u heden, wie gij dienen wilt!

Duidelijk blijkt hieruit, dat hij Israël een volk van oprechte, in de zin van rechtvaardige noemt en schat. Bileam weet, dat het een volk is, wiens God recht is en heilig, en die daarom ook Zijn volk tot een rechtvaardig en heilig volk wil maken. Het is waar, dit kon niet van geheel Israël gezegd worden, maar toch te allen tijde heeft de Heere onder Israël, onder hen, die tot het volk van de Heere, in uitwendige zin, behoorden, Zijn volk, in geestelijke zin, gehad. Dat volk weet hij dus zó gezegend, dat hij graag met hen sterven wil, delen wil in de zalige gevolgen van hun leven hier en hier namaals, in de zalige gevolgen van tot het volk van God te behoren. Bileam is hier het beeld van hen, die wel met Gods volk willen sterven, maar niet met dat volk willen leven.

Vs. 11-24 Balak, zeer ontevreden over het woord van de ziener wil beproeven of het hem lukken zal, door verandering van plaats, een Godswoord te verkrijgen, dat meer overeenkomstig zijn wensen is; hij voert daarom Bileam op het zogenaamde dal van de wachters boven op de hoogte van Pisga, van waar men slechts een gedeelte van het Israëlitische leger kan zien. Na dezelfde offeranden als vroeger, gaat Bileam weer op tekenen uit. De Heere ontmoet hem weer en legt hem Zijn woord in de mond. De tweede voorzegging, welke hij daarop verkondigt, prijst de genade, waarin Israël staat en zijn onbedwingbare macht; het is een volk, dat tot heiligheid geroepen is, en niet, zoals de andere volken, een dat voor het gericht wordt bewaard; want de Heere, zijn God regeert als Koning over hem, en zijn vertrouwen op het erfelijk bezit van het beloofde land berust niet op waarzeggerij of verklaring van natuurtekenen, maar op een vast profetisch woord; daarom is ook zijn vreugde

zo groot en het vertrouwen op de overwinning zo onwankelbaar; in deze kracht zal het met leeuwensterkte al zijn vijanden bedwingen.

Toen zei Balak verdrietig tot Bileam: Wat hebt gij mij gedaan? Ik heb u genomen om mijn vijanden te vervloeken, maar zie, gij hebt hen doorgaans voortdurend gezegend, zodat ik niets anders gehoord heb.

Hij nu antwoordde en zei: Zal Ik hoe graag ik ook aan uw wensen voldeed, dat niet waarnemen te spreken, wat de HEERE in mijn mond gelegd heeft? Ik kan niet anders, daar ik sta onder de macht van de Geest van God.

Toen zei Balak tot hem, niet begrijpende, wat die macht van de Geest was, maar menende, dat Bileam te zeer getroffen was door de menigte volk, die hij zag, dan dateen vloek zou durven uitspreken: Kom toch met mij op een andere plaats, van waar gij hem zien zult; gij zult niet dan zijn einde, het uiterste van het leger zien, 1) maar hem niet geheel in zijn gehele uitgebreidheid zien, 2) en vervloek hem mij van daar.

Beter: Gij ziet niet dan het einde. Dit slaat terug op het laatste vers van het vorige hoofdstuk. Balak was van mening, dat, omdat Bileam wel een gedeelte van het volk zag, maar niet het gehele volk, hij het volk ook niet had kunnen vloeken. Daarom brengt hij hem naar een andere plaats, waar hij Israël in zijn geheel, zonder enige beperking, kan zien, in de hoop, dat dan de vloek zal kunnen worden uitgesproken.

Dit moet dan ook zijn: maar gij ziet hem niet geheel.

Alzo nam hij hem mee tot het veld Zofim (= van de wachters), zo genoemd naar de wachters, die men in tijden van gevaar daar plaatste, op de hoogte van Pisga, 1) dezelfde hoge vlakte, waar de kinderen van Israël aankwamen, toen zij van Ramoth waren vertrokken (hoofdstuk 21:20 33:47) een weinig ten westen van de Nebo, en hij bouwde hier, evenals vroeger op de hoogte van Baäl (Vs. 1 vv.) zeven altaren en hij offerde een var en een ram op elk altaar.

Van hier had men een ruime blik op de velden van Moab, zodat Israël als voor hem lag, en hij zijn tenten kon aanschouwen.

Toen zei hij, Bileam, tot Balak: Blijf hier staan bij uw brandoffer, en ik zal heengaan naar een eenzame plaats, en ik zal Hem aldaar ontmoeten; 1) ik zal de Heere ondervragen en Hij zal mij Zijn antwoord niet onthouden.

Dit woord wordt in het bijzonder gebruikt door de waarzeggers, wanneer zij bedoelen dat zij uitgaan op een openbaring van God, of van de afgoden.

Als de HEERE Bileam ook nu weer ontmoet was (Vs. 4), zo legde Hij het woord in zijn mond, dat hij voor Balak spreken moest (Vs. 19 vv.), en Hij zei: Keer terug tot Balak en spreek, zoals Ik u thans bevolen heb.

Toen hij, Bileam, tot hem, tot Balak, kwam, ziet, zo stond hij bij zijn brandoffer, en de vorsten van de Moabieten bij hem; zo nauwkeurig nam hij alle vormen inacht, om een gewenste uitslag te verkrijgen (Vs. 6). Balak nu, vol van gespannen verwachting, zei tot hem: Wat heeft de HEERE gesproken? Is Zijn antwoord ditmaal geweest, zoals ik het van u verlang?

Toen hief hij, de ziener, zijn spreuk op en zei, de woorden van God plechtig inleidende: Sta op, Balak, om opmerkzaam te luisteren, en hoor! neig uw oren tot mij, gij zoon van Zippor!

Wat verwacht gij, dat mijn woord anders dan tevoren luiden zou? a) God is geen man, dat Hij liegen zou, noch een mensenkind, dat het Hem berouwen zou!1) Zou Hij het zeggen en niet doen? of spreken en niet bestendig maken? Geef daarom alle hoop op, dat Zijn raadsbesluiten zouden veranderd worden.

1 Samuel. 15:29 Jak.1:17

Hiermee wordt Balaks verwachting terstond de bodem ingeslagen. Hij had gehoopt, dat de Heere Zijn zegen van zo-even zou terugnemen, en nu hoort hij dat God onveranderlijk is van raad. Dat Hij niet is als het mensenkind, maar dat Hij, wat Hij eenmaal gesproken heeft, ook bevestigt. Duidelijk doet Bileam hier uitkomen, dat de onveranderlijkheid van Gods raadsbesluit ligt in de onveranderlijkheid van Zijn Wezen.

De Heere is niet als Bileam, die eerst weigert mee te gaan en zich daarna door aanbieding van eer en geld laat meetrekken.

Zie, ik heb ontvangen te zegenen; God heeft mij zo’n woord in de mond gelegd; omdat Hij zegent, zo zal, zo kan ik het niet keren, want ik sta onder de macht van deze onveranderlijke, waarachtige en getrouwe God.

Hij schouwt niet aan, Hij bemerkt niet de ongerechtigheid in Jakob, ook ziet hij niet aan, wordt Hij niet gewaar de boosheid in Israël, 1) de ellende van de zonde als overal elders op de aarde. Dat heeft daarin zijn reden, dat een heilig God in Jakob woont, die de zonde door Zijn genademiddelen uitroeit. De HEERE, zijn God is met hem, de Heere heeft Zich aan dit volk ten eigendom gegeven, dat Hij hun God wil zijn, en het geklank, het trompetgeschal van de koning is bij hem; niet alleen heeft de Heere Zich aan dit volk tot God, maar ook tot Koning gegeven, die het met groter vreugde tegenjuicht, dan enig volk zijn zichtbare koning heeft tegengejubeld.

Hiermee geeft Hij Bileam de reden aan, waarom hij Israël moet zegenen, waarom God geen vloek op zijn lippen kan leggen, nl. Hij schouwt geen ongerechtigheid in Jakob, ook ziet hij geen boosheid in Israël. Dit betekent niet, dat hij in de enkele persoon van Israëls volk geen ongerechtigheid of boosheid ziet, maar in Israël als volk gedacht, uitverkoren uit alle andere volken door de Heere, om Zijn Naam te bewaren, en met het Heiligdom in Zijn midden, waarbij en waarin de ongerechtigheid van het volk werd uitgedelgd. Dit wordt

duidelijk gezegd in het tweede gedeelte van dit vers, waar het luidt: De Heere, zijn God, is met hem, en het geklank van de koning, d.i. het geklank hierover, dat de Heere zijn Koning is, is bij hem.

Onder de "andere geschriften," waarvan in 2 Petr.3:16 gesproken wordt, zou ook wel deze tekst genoemd kunnen worden. De Heere heeft nooit de zonden van Zijn volk gering geacht, maar die integendeel zwaar gestraft. Juist deze woorden getuigen tegen hen, die met dit "er staat geschreven" hun kwaad verontschuldigen en hun geweten in slaap wiegen. De woordschikking in onze vertaling geeft enige aanleiding tot zo’n verkeerde opvatting. De woorden jybh en har betekenen beide "zien, opmerken"; Nna "ijdelheid," "afgoderij" terwijl lme "harde arbeid", "ellende" betekent, zodat de woordelijke vertaling is: "Men aanschouwt geen afgoderij in Jakob, en men ziet geen ellende in Israël." Die woorden hebben deze zin: Israël heeft zich niet, zoals vroeger, aan ongerechtigheden schuldig gemaakt, zodat de Heere het in de hand van Zijn vijanden zou overgeven; het is niet te zien, er is geen enkel teken op te merken, dat Jehovah het aan ellende zou overgeven als straf voor de zonde." Hiermee geeft Bileam de reden aan, waarom hij het volk niet vloeken kan, terwijl de oorzaak van die tegenwoordige reinheid in de volgende woorden wordt aangegeven: "De Heere, zijn God is met hem.".

God, de sterke en almachtige God, tegen Wie de wereld niets vermag, heeft hen uit Egypte ugevoerd, en zal, net zo min als Farao met zijn ruiters Hem kon terughouden, door enige menselijke tegenstand van Zijn voornemen wordenafgebracht, om Israël in het beloofde land te leiden. Zijn, Israëls, krachten zijn, daar het op zo’n leidsman vertrouwt, als de krachten van een eenhoorn, 1) van een wild dier, dat met zijn hoornen alles neerstoot (zie "De 33.17). Laat daarom, o Balak! de gedachte varen, alsof gij dat volk zou kunnen slaan en uit het land verdrijven.

HebreeuwsMak is de naam van een slang, vlug, gehoornd eut.33:7 Psalm. 92:11), wild en woest (Psalm. 22) dier, dat tegelijk met de os Jesaja 34:7 Job 39:9,10) en met kalveren (Psalm. 29) genoemd wordt. Het is twijfelachtig welk dier het geweest is. Er zijn voornamelijk drie meningen: 1. LXX en Vulgata vertalen mosokerwv, unicornis, eenhoorn." Plinius en vele van de lateren, die in het oosten gereisd hebben, getuigen, dat er zo’n dier was gelijk aan een paard en aan het voorhoofd een hoorn dragende. Dit was echter reeds oudtijds in Egypte en andere Palestina aangrenzende landen zeldzaam. 2. Bochart (Hieroz.II.335) en Rosenmuller menen, dat hier de wilde en ontembare gazel of antilope genoemd is. Van deze mening zijn bijna alle nieuwere uitleggers, in navolging van Schultens, afgegaan. 3. Anderen hebben gemeend, dat hier de buffel bedoeld is, vooral omdat Job 39:13 gezegd wordt, dat de Mak niet met de ploeg als een os kan verbonden worden, en hij toch op andere plaatsen tezamen met de os genoemd wordt.

Want er is geen toverij tegen Jakob, noch waarzeggerij tegen Israël. In deze tijd, in deze dagen zal van Jakob gezegd worden en van Israël wat God gewrocht heeft.1) De Heere zal zo grote wonderen doen in deze dagen, om Zijn volk te zegenen, dat men deze overal verhalen zal, evenals de wonderen die God deed bij de uitleiding uit Egypte.

Of: Want er is geen toverij in Jakob, noch waarzeggerij in Israël-met zulke bedrieglijke zaken houdt zich dit volk niet op-ter rechter tijd wordt aan Jakob gezegd en aan Israël, wat God doet. De betekenis is dan, dat Israël niet door waarzeggerij of toverij komt te weten, wat Gods wil is, maar door onmiddellijke openbaring, uit kracht van de betrekking tussen de Heere en Zijn volk. Tussen toverij en waarzeggerij (augurium en divinatio) is dit verschil, dat onder het eerste verstaan wordt, het zoeken naar de wil van de goden, door acht te geven op natuurverschijningen, vogelgeschrei enz.; onder het tweede, het doen voorkomen, alsof de Godheid uit en door degene, die zich voor waarzegger uitgeeft, spreekt.

Zie, daarom zal het ook geschieden, zoals voorzegd is (Genesis 49:9): het volk zal, terwijl het nu spoedig Kanaän intrekt, opstaan als een oude leeuw, 1) die aan oorlogen en overwinnen gewoon is, en het zal zich verheffen als een leeuw, die met jeugdige moed uitgaat op de buit; het zal zich niet neerleggen, totdat het de roof gegeten en het bloed van de verslagenen gedronken zal hebben, 2) het zal niet eerder rust nemen in het beloofde land, totdat het de volken aldaar zal vernietigd hebben, en niet eerder aan het doel van zijn geschiedeniszijn, voordat alle geslachten van de aardbodem hem ingelijfd zijn.

Ook: zie Ge 49.9. Wat Jakob van Juda heeft voorspeld, dat past Bileam hier op heel Israël toe. Niet onduidelijk straalt hierin voor de stam van Juda tevens een profetie door, dat de zaak van geheel Israël Zijn zaak is en zal zijn. Moab weet nu tevens, dat het niets zal vermogen tegen het volk van de Heere.

Dat Bileam in deze voorzeggingen, hoewel niet naar de gesteldheid van zijn hart, onder de profeten te rekenen is, die door Gods Geest geïnspireerd werden, bewijst niet alleen de wijze, waarop de profeten van Israël zijn woord als onmiddellijk Gods Woord gebruiken, en zich daarop beroepen (1 Samuel 15:22 Hab.1:13), maar ook de goddelijke waarheid en ondoorgrondelijke diepte van de door hem uitgesproken gedachten; in zijn zegenen van Israël, prijst hij nog heden de heerlijkheid van de gemeente van het Nieuwe Verbond; het vindt in deze eerst zijn volle verklaring. "Wat in Vs. 23 van Israël gezegd wordt, dat geldt voor de kerk van alle tijden; dat geldt ook voor ieder gelovige in het bijzonder. De gemeente van God weet uit Zijn Woord, wat God doet en wat zij dien ten gevolge te doen heeft. De toverij en waarzegging heeft betrekking op de wijsheid van deze wereld, welke de gemeente van God niet nodig heeft, daar zij Zijn Woord bezit, terwijl deze wijsheid haar eigen vrienden in de afgrond voert, daar zij niet in staat is, de wil van God te begrijpen. Deze duidelijk en zeker te kennen is het grote voorrecht waarover de gemeente van God zich verheugt.

Wie staan daar met onheilspellende blik op een eenzame rots, om als een roofdier op zijn slapende prooi, op dat leger neer te zien? Het is Balak, die van een vervloeking meer hulp dan van een geheel leger verwacht; het is Bileam, voor geld tot alles bereid, wat Israël tot verderf kan slepen. De kinderen van Moab en Midian over u Israël! maar nee, de Wachter van Israël slaapt niet en sluimert niet! Daar stijgt reeds de altaarvlam op, waarbij de vloekprofeet bidt, dat God zijn wens zal verhoren; daar ontsluit hij de mond, om naar Balaks hart te spreken; maar hoe, Beors zoon, wat is dit? Werkelijk begint de stroom van de profetische rede te vloeien, maar al wat hij kan spreken is-zegen. In de heerlijkste orakelspreuken verheft hij zijns ondanks de roem, de afkomst, de talrijkheid, het geluk van Israëls volk. Merkt het op,

hoe hij, niet omdat hij wil, maar omdat hij moet, zegening op zegening stapelt. O, wel mocht een betere dan deze profeet, van het volk van de Heere getuigen Jesaja 54:17): "elk instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken;" en wederom zegt een ander profeet (Hos.14:6): "Ik zal Israël zijn als de dauw, hij zal bloeien als de lelie, en zijn wortels zoals de Libanon uitslaan." Indien de zoon van Beor uit zijn onbekende grafplaats kon opstaan, gelooft gij ook niet, dat hij van verbazing buiten zichzelf zou wezen, indien hij over heel de aarde nog altijd datzelfde kroost van Abraham terugvond, na eeuwenlange en weergaloze vervolgingen nu nog talrijker dan in zijn dagen geworden, en waarvan zelfs een ongelovige koning uit de vorige eeuw, Frederik de Grote, moest verklaren: "de geschiedenis heeft mij geleerd, dat men dit volk nooit kan verdrukken, zonder dat men zelf vroeg of laat weer verdrukt wordt?" Ja, welgelukzalig zijt gij, Israël, wie is u gelijk, gij zijt een volk, verlost van de Heere. Maar geldt dat woord ook u en mij niet, zo velen wij door het geloof in de Heere behoren tot het volk van Gods eigendom? Immers, het valt u weer vanzelf in het oog, wat Bileam van Israël zegt, het is ten volle op de gemeenten van de verlosten toepasselijk, die Gods eigen Zoon zich tot prijs van Zijn eigen bloed heeft gekocht. Hebt gij u door die Heere laten leiden uit het harde diensthuis van de zonde, gij zijt dan met hoger weldaden dan Bileam roemde, met Gods geestelijke en eeuwige zegeningen in de Zoon van Zijn liefde bevoorrecht. Nog woont dat volk van de Heere, als Israël, in zeker opzicht, alleen, schoon overal verspreid in de wereld, en het wordt niet met enig ander vermengd. Maar nog geldt het ook van hen (Numeri. 24:5): "zoals de beken breiden zij zich uit, als de hoven aan de rivieren geplant." Ja, leven, blijdschap en vruchtbaarheid is het deel van allen, die in waarheid Gods kinderen zijn, en evenals de ceder, door Bileam mede vermeld, blijft groenen in het barste seizoen, zonder dat zelfs zijn hout is blootgesteld aan de tand van het vraatzuchtig gewormte, zo draagt de Christen het beginsel in zich van een hoger, onverderfelijk leven. Geen wonder ook, hij is als Gods kind en erfgenaam aangenomen. "Welgelukzalig het volk, wiens God de Heere is, het volk, dat hij zich tot erfgoed verkoren heeft"

II. Vs. 25-24:9. Na deze tweede zegeningen staat Balak reeds gereed met Bileam te breken; doch bedenkt hij spoedig iets anders; hij leidt de ziener op een derde punt, op de hoogte van de berg Peor. Hier worden dezelfde offers als op de beide vorige plaatsen gebracht, doch Bileam gaat niet weer op Auguriën uit. De Geest van God komt nu met zo grote kracht over hem, dat hij, in een toestand van verrukking en op zijn knieën neergezonken, de derde voorzegging doet met een blik, waarin Israëls toekomt zich opent als de inhoud van een opengeslagen boek. Hij getuigt van de zich ver uitbreidende, liefelijke woningen van dit door God gezegend volk in het land van zijn erfenis en van de volheid van zegeningen, die het geniet, maar ook van het machtige en heerlijke koninkrijk, waartoe het zich ontwikkelen zal, van de roemrijke overwinningen, die het onder zijn koningen over de heidenen zal behalen en van de heerlijke vrede en de veilige rust, die het daarna genieten zal.

Toen zei Balak, zeer teleurgesteld en vertoornd, tot Bileam: Gij zult in het geheel noch vloeken, noch geenszins zegenen. 1)

Hiermee, dit komt in de grondtekst duidelijk uit, legt Balak Bileam het zwijgen op. Hij zal het volk noch vloeken, noch zegenen.

Doch Bileam antwoorde en zei tot Balak: Heb ik niet tot u gesproken, dadelijk bij onze ontmoeting (hoofdstuk 22:38) zeggende: Al wat de HEERE spreken zal, dat zal ik doen? Wat God mij ingeeft, zal ik uitspreken (hoofdstuk 22:20).

Verder zei Balak tot Bileam, zijn toorn stillende en nog iets anders bezinnende, dan hij eerst (Vs. 25) gezegd had: Kom toch, ik zal u aan een andere plaats meenemen; misschien zal het recht zijn in de ogen van die God, dat gij het mij van daar vervloekt, wanneer ik voor de derde maal offers zal gebracht hebben.
1)

De heidenen geloofden van hun goden, dat zij door voortgezette offeranden en godsdienstige oefeningen tot andere gedachten konden gebracht worden en tot meer gunstige tekenen en uitspraken bewogen; wat van andere goden gold, meende Balak, zou ook met de God van Israël het geval zijn.

Toen nam Balak Bileam mee in noordwestelijke richting, tot de hoogte van Peor 1) (hoofdstuk 25:3), die tegen de woestijn ziet, die een vrij uitzicht op het veld van Moab, waar de kinderen van Israël gelegerd waren, verschaft (hoofdstuk 22:1).

Peor is een van de toppen van het noordelijk gedeelte van het Abarimgebergte. Van hier had Bileam een nog ruimere blik op het leger van Israël en was het ook dichterbij. Voor de derde maal zal hij het nu beproeven, maar even beschaamd uitkomen, omdat alle vijandelijke machten tegen Israël niets zullen kunnen doen.

En Bileam zei tot Balak, om ook hier de koning te bewijzen, dat hij van zijn zijde niets verzuimde, wat volgens zijn mening tot het doel kon leiden. Bouw mij hier zeven altaren, zoals op de beide andere plaatsen (Vs. 1,14), en bereid mij hier zeven varren en zeven rammen.

Balak nu deed zoals Bileam gezegd had; en hij offerde een var en een ram op elk altaar (Vs. 2,14).

Nog meende Balak, volgens het bijgeloof van die dagen, dat er mogelijk iets ongelukkigs was in de plaats, dat Bileams gebeden vruchteloos maakte, die misschien ergens anders gunstiger zouden verhoord worden. Zo meenden de Syriërs (1 Kon.20:23,28), dat sommige goden machtig waren in het gebergte, terwijl zij op het vlakke veld niets konden doen. Zo schijnt Balaks verbeelding geweest te zijn, dat sommige goden meer behagen schepten in de ene heuvel dan in de andere. Ook in de Roomse kerk heerst nog hetzelfde bijgeloof, daar de lieve vrouw (= Maria) en het kruisbeeld van de ene plaats voor meer vermogend gehouden wordt en daarom ook meer bezocht is dan van de andere. De bijgelovige mensen waren niet minder zorgvuldig, om een gelukkige dag, dan om ene gelukkige plaats te verkiezen. Daar van de tijd van de offeranden niet gemeld is, en het niet waarschijnlijk is, dat deze allen op één dag plaatsgehad zullen hebben, heeft Balak zeker ook dag en uur gekozen, die hij voor gelukkiger hield dan de vorige.

HOOFDSTUK 24.

BILEAMS PROFETIE VAN DE STER UIT JAKOB.

Toen Bileam uit de ervaringen, die hij reeds twee maal (hoofdstuk 23:3 vv.; 15 vv.) gemaakt had, zag, dat het goed was in de ogen van de HEERE, dat hij Israël zegende, en er geen teken was, dat zich overeenkomstig de wensen van de koning liet verklaren, zo ging hij ditmaal niet heen, zoals eerder, zoals de beide vorige keren, tot de toverijen (hoofdstuk 23:3 vv.; 15 vv.), maar hij stelde zijn aangezicht naar de woestijn, naar het noordwestelijk gelegen veld van Moab, waar Israël gelegerd was.

Toen Bileam zijn ogen ophief en Israël zag, niet slechts in zijn geheel, zoals op Ramoth Baël (hoofdstuk 22:41) of alleen een gedeelte daarvan(hoofdstuk 23:18) als op Pisga, maar in zijn verschillende afdelingen, wonende naar zijn stammen, zo was de Geest van God op hem1) in zo’n mate, dat hij op zijn knieën neergeworpen en geheel in verrukking van de Geest gebracht werd.

Als hij nu zijn ogen ophief, zag hij Israël gelegerd naar zijn stammen; toen kwam de Geest van God over hem. De indruk, die de aanblik van de stammen van Israël op hem maakte, dienen tot subjectieve voorbereiding voor de opname van de hem bezielende Geest van God. Van de beide vroegere spreuken heet het: "Jehova legde een woord in Zijn mond" (Numeri. 23:5,16), van de derde daarentegen: "de Geest van God kwam over hem." Deze werden hem, als hij uiting op een openbaring van God, op die wijze ingegeven, dat hij, zonder in verrukking gebracht te worden, in zijn binnenste de stem van God vernam, die hem zei, wat hij spreken zou. Ditmaal echter werd hij, zoals de profeten bij hun voorspellingen, door de Geest van God in verrukking gebracht, zodat hij met gesloten lichamelijke ogen de inhoud van de Gods openbaring met de hem geopende geestesogen aanschouwde. Zo beschrijft hij niet slechts zelf in Vs. 3,4 zijn toestand, maar dit wordt ook duidelijk uit de verkondiging zelf, die naar vorm en inhoud als een product van de van de Geest van God in zijn binnenste gewerkte aanschouwing zich laat kennen.

Bij de derde zegen gewaagt hij van de gezegende toestand van Israël en zijn bestemming. Zijn rede verheft zich één ogenblik, als zij niet langer in de dienst van Balak staat (Vs. 17), tot de hoogte van de Messiaanse profetie.

En hij, daar zo nederliggende voor Balak en diens vorsten, hief zijn spreuk op en zei, op zijn bijzondere toestand doelende en daardoor zijn woorden als waarachtige woorden van God verklarende: Bileam, de zoon van Beor, spreekt, en dit niet als een gewoon mens of tovenaar, maar de man, aan wie door God de geestelijke ogen geopend zijn, spreekt!

Niet alleen zijn mij de ogen geopend, maar ook heeft de Heere mij oren gegeven, die vernemen, wat geen mens hoort. De hoorder van de redenen van God spreekt, die het gezicht van de Almachtige ziet, de gehele toekomst, zoals die beschikt is door Jehova, wiens macht niemand weerstaat, en die daarom onveranderlijk komt; die verrukt wordt, 1) die in grote verrukking is neergevallen, en wie de ogen ontdekt worden. 2)

Hebreeuws die neervalt (1 Samuel 19:24 Openb.1:17)

Met deze voorafspraak bedoelt hij niet anders, dan om zich als een waar profeet van God te doen kennen, en tevens, om daarmee duidelijk te maken, dat hij de zegen, welke hij voorbrengt, ontvangen heeft volgens een goddelijk orakel.

Hoe goed zijn uw tenten, Jakob! uw woningen Israël! die ik gezien heb in haar menigte en orde, en in welke ik niet alleen het zegenend bestuur van de Heere, uw God, aanschouw, die u tot een talrijk en welgeordend volk gemaakt heeft, maar ook de verdere zegen, die Hij over u in het toegezegde land geven zal.

Zoals de beken 1) met liefelijke dalen aan haar beide zijden, zo breiden zij zich uit, als de hoven aan de rivieren, wier vrolijke wasdom zo'n verrukkende aanblik geeft; de HEERE heeft ze geplant als de sandelbomen, 2) als de cederbomen 3) aan het water, wier zich ver uitspreidende altijd groene takken een dichte schaduw geven; zo verre zullen uw tenten zich uitbreiden in het beloofde land, zo schoon zullen uw woningen zijn, o Israël, wanneer gij in uw rust zult gekomen zijn.

In het Hebreeuws Nechalim, eigenlijk dalen, met beken doorsneden, en die daarom uitmuntten door vruchtbaarheid.

HebreeuwsMylha (door Luther vertaald, alsof er stond Mylha = tenten) betekent: de Aloë (Psalm. 45:9 Spreuken. 7:17 Hoogl.4:14). Dit is niet dat gewas, dat uit Afrika afkomstig is, dikke vleesachtige bladeren heeft, en een harsachtige gom bevat, die ook als medicijn gebruikt wordt, maar het bruin en zwart gespikkeld, zeer aangenaam en versterkend, als citroenen riekend hout van de Agila of paradijsboom, door de Grieken agallochos genoemd, die in Indië en Cochinchina in het wild groeit. Dit hout, volgens een verkeerde vertaling van het Indische woord aghil ook adelaarshout genoemd, was bij de oude Oosterse volken het meest geschatte reukwerk; het werd, tot stof gemaakt, ook tot het inbalsemen van lijken gebruikt (Johannes 19:39). Het kwam door de handel ook naar Palestina en stond hoog in prijs; Salomo heeft deze boom ook in zijn lusttuinen gekweekt.

De ceder, waarvan hier voor de eerste maal melding gemaakt wordt, nadat zijn hout reeds in Leviticus. 14:4 en Numeri. 19:6 genoemd is, behoort tot het geslacht van de dennenbomen: hij heeft 1« duim lange, stijve, bijna vierhoekige, ook in de winter groene naalden, van welke er meer dan twintig uit een schede voortkomen en die aan de ceder overeenkomsten met de larix geven. De boom bereikt een hoogte van 100 voet en hoger, en verschaft met zijn veruitgebreide takken en zijn altijd groene naalden een prachtig gezicht, waarom hij meermalen tot beeld van het hogere, verhevene en edele dient. Het hout is roodgestreept, zeer duurzaam en, zoals de gehele boom, welriekend; het was daarom een geliefd hout, om prachtige gebouwen van te maken, zoals dan ook later de paleizen van David en Salomo en de tempel geheel van cederhout gebouwd werden. Beroemd waren bovenal de ceders van de Libanon, die er thans nog slechts in kleine bosjes gevonden worden; het meest bekende van deze bosjes, dat zelden door een reiziger, die in deze streken komt, onbezocht wordt gelaten, bevindt zich boven het dorpje Bscherreh. De dikste onder de nog uit oude tijd aanwezige

ceders, heeft 36 voet 6 duim in omvang; vele stammen zijn reeds van onderen in 3 en 4 delen gespleten, waarvan ieder in omvang met onze dikste eiken overeenkomt. De schoonste zijn die, welke 2 of 3 voet in doorsnede hebben. Daar een 100-jarige ceder slechts de dikte van een mans dij heeft, zo meent men, dat de grootste bomen ongeveer 3000 jaren oud en dus nog uit Salomo's tijd zijn.

Er zal water uit zijn emmers vloeien; Israël zal op een man lijken, die in de emmers, welke hij aan beide zijden draagt, zo'n overvloed van water heeft, dat ditonwillekeurig, de weg, die hij gaat, tekent, en zijn nageslacht zal in vele wateren zijn, zijn nakomelingen zullen zijn als een groot water, dat zijn dammen doorbreekt en de gehele omtrek overstroomt; en zijn koning zal boven Agag 1) verheven worden, en zijn koninkrijk zal door Hem, in wie het tot volkomenheid komt, door Davids grote Zoon, die tevens zijn Heer is (Psalm. 2 en 110), verhoogd worden boven alle rijken van de aarde en deze in zich opnemen.

Zoals de koningen van de Egyptenaars met de naam van Farao werden aangeduid, zo werden die van de Amelekieten met die van Agag genoemd. Agag betekent, de vurige. Het Arabische werkwoord, waarmee dit woord in verband staat, betekent branden. Amalek is het volk, dat in bijzondere mate tegen Israël, het volk van God, vijandig optreedt, en daarom is ook van zijn koning sprake. Hiermee wordt dus voorspeld, dat alle heidenen te samen niets vermogen tegen Israël, omdat Israëls Koning oneindig groter van macht is, dan de koningen van de heidenen. De Koning van Israël, waarover Bileam hier spreekt, is ongetwijfeld God zelf, of de Messias, wiens regering in die van David en zijn opvolgers zal afgebeeld worden.

God heeft hem uit Egypte gevoerd, zoals ik reeds gezegd heb (Numeri. 23:22), zijn krachten zijn als van een eenhoorn, hij zal in deze van God ontvangen macht de heidenen, zijn vijanden, verteren, en hun gebeente breken, zoals een leeuw doet met het dier, dat hij overvalt, en ditzal hij niet doen op ruwe, barbaarse wijze, maar in eerlijke veldslagen zal hij hen met zijn pijlen doorschieten.

Hij heeft zich gekromd, hij heeft zich neergelegd zoals een leeuw, die, teruggekeerd van zijn rooftocht, zich met trotse gerustheid in zijn hol neervleit, en als een oude leeuw, wie zal hem doen opstaan? 1) Zo zijt gij dan, o Israël een volk, ten hoogste gezegend en tot grote dingen geroepen. Zo wie u zegent, die zij gezegend, en vervloekt zij, wie u vervloekt! 2) Dit tot uw vaderen gesproken woord (Genesis 12:3; 27:9), het staat vast als Gods raadsbesluit ook over u; ik kan u niet vloeken, ik mag u slechts zegenen, zoals de Geest mij daartoe drijft.

Ook: zie Nu 23.24.

De woorden zijn ontleend aan de profetie van Jakob over Judea (Genesis 49:9). Zij worden daar gebezigd van de koninklijke stam, die de overigen zou aanvoeren, zij worden hier terecht herhaald met het oog op de macht, die Israëls koningen aan het volk zouden verschaffen.

Deze zijn dezelfde woorden, waarmee Izak zijn zegening van Jakob besloot (Genesis 27:29). God bevestigde nu deze door de mond van Israëls vijand, die thans door Zijn Geest sprak.

Welke duidelijke en diepe blikken in de toekomst soms verleend worden aan hen, die niet onmiddellijk onder de verlichting van de Heilige Geest staan, blijkt uit het volgend gezegde van Fr.v.Schiller, dat hij in het jaar 1724 deed, toen het schrikbewind van Robespierre nog in volle bloei was, en de Franse wapens de ene overwinning na de andere behaalden: "De Franse republiek zal even zo spoedig ophouden, als zij ontstaan is; de republikeinse staatsinrichting zal in een soort van anarchie overgaan en vroeger of later zal een geestvol, krachtig man verschijnen, hij moge komen van waar hij wil, die zich niet alleen tot Heer van Frankrijk, maar ook van een gedeelte van Europa maken zal. Hoe zou het ons nu hier, nu een rijk begaafd man zich onder de overweldigende invloed van Gods Geest bevindt, bevreemden, wanneer zijn spreuk Israëls wezen en roeping met zo’n duidelijkheid en tot zo’n diepte openbaart? Wij zullen echter later nog groter en heerlijker dingen uit zijn mond vernemen; want God heeft deze man, die een gezworen vijand van Zijn begenadigd volk tot vervloeking geroepen heeft, tot een profeet verkoren, door welke Hij Zijn gedachten en raadsbesluiten nog verder openbaren wil, dan tot hiertoe gebeurd is.

Dit doet Hij deels om de man zelf, die niet ver van het hemelrijk was, en die Hij graag voor de verwoesting van de zonde, die het in hem liggende natuurlijk goede dreigde te vernietigen, door Zijn genade wilde bewaren; deels omwille van Zijn volk, dat nu, terwijl het reeds in het beloofde land stond, bevestigd moet worden in het geloof: "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?" God deed dit eindelijk omwille van de tegenpartij, die de tegen God vijandige wereld representeert, en in zijn voorbeeld tonen moet, hoe alle middelenen krachten, die zich tegen de Heere Heere in beweging stellen, niet alleen hun bedoelingen niet verkrijgen, maar veelmeer tot bevordering dienen van hetgeen zij met geweld verhinderen willen.

Vs. 10-24. Balak is nu zo verstoord, dat hij de ziener van zich wijst; deze beweegt hem eerst nog de vierde en laatste voorzegging aan te horen, door de mededeling, dat hem nu ook gezegd zal worden, hoe het met zijn eigen volk zal gaan. Bileam spreekt daarop van een onvergelijkelijk heerlijke Koning in Israël, die onder het beeld van een ster zich aan zijn oog vertoont. Het is de Messias, op welke zijn blik gericht is; doch diens eigenlijke toekomst ziet hij niet; hem wordt slechts de voorvader van die grote Koning getoond, wiens rijk een voorafschaduwing van het Messiaanse is, met de gebeurtenissen van de naaste tijd tot aan de komst van de verwachte. De zinsnede, waarmee hij aanvangt, is het doel, dat Israëls geschiedenis tegemoet gaat, het hoogste punt van haar ontwikkeling; wat dan verder volgt, is niets dan de weg tot het doel, en op deze weg is niet minder zijn eigen volk, dan dat van de Moabietenkoning in Israëls geschiedenis ingevlochten.

Toen ontstak de toorn van Balak tegen Bileam, en hij sloeg van ontzetting zijn handen samen; en Balak zei tot Bileam: Ik heb u geroepen om mijn vijanden te vervloeken, maar zie, gij hebt hen nu driemaal gedurig gezegend!

En nu, pak u weg naar uw plaats, naar Mesopotamië, opdat ik mij niet aan u vergrijp. Ik had gezegd, dat ik u hoog vereren zou (hoofdstuk 22:17,37), maar zie, de HEERE heeft die eer van u geweerd, 1)doordat hij niet toegelaten heeft, dat gij Israël vervloekte.

Nu het blijkt, dat elke poging en elk voorstel tevergeefs is, en dat de profetenspreuken ter ere van Israël steeds voller en vuriger worden, is het geduld van Balak ten einde. De liefde wordt in haat, de hoofdsheid in lompheid veranderd; en weldra wordt de man, die men als een halve god heeft ontvangen, als een landloper weggejaagd, onder het toewerpen van de smalende woorden: "Ik had gezegd, dat ik u hoog zou vereren; maar zie, de Heere heeft die ere van u geweerd." Is het nodig nog één enkel woord bij dat woord van de Moabietenkoning te voegen om u het sprekend beeld van de verleiding en boosheid van de wereld te tonen. De verhouding van de wereld tot het Godsrijk is in de grond geen andere, dan waarin hier Moab en Midian tot het naderend Israël staan. Dezelfde vijandschap leeft voort in talloze vormen, en reeds de zucht tot zelfbehoud spoort de wereld en haar dienaren aan om de komst van Gods rijk in haar midden zoveel mogelijk tegen te werken. Waar geweld niet zou baten, zoekt men met list en beleid de zaak van de Heere te stuiten, en natuurlijke vijanden, zoals Midian en Moab niet zelden, worden voor een tijdlang samengezworen vrienden, zodra het erop aankomt tegen de geduchte derde te kampen. Allerwege zoekt de wereld bondgenoten, dienaren, vrienden, en als Balak aan Bileam looft zij u haar gunsten en schatten uit, als gij slechts haar voorschriften volgen en haar ter wille wilt zijn. Weigert gij, zoals hij in de aanvang, nooit zal de wereld geloven, dat gij uit beginsel, maar altijd dat gij uit berekening handelt, en groter loon wil zij uitdelen, wanneer gij slechts aan haar u verkoopt. Wat eist gij, onverzadigbaar hart, zal het eer zijn, of weelde, of goud? O, in de wereld is dat alles desnoods voor een spotprijs te koop, voor wie slechts niet al te nauw van geweten is. Bij uitnemendheid verstaat de wereld de kunst, om zich, als Balak te voegen naar de wisselende loop van de omstandigheden; zij kan zelfs op haar tijd en haar wijze godsdienstig zijn, uit staatkunde namelijk en kwalijk verholen eigenbelang, en toont, zo gij wilt alle mogelijke eerbied voor vormen. Maar waag het omwille van uw leven niet gij die mededingt naar haar lof en haar loon, om te tonen, dat gij God waarlijk meer dan enig mens wilt gehoorzamen. Alles, moet het zijn, kan u de wereld vergeven, maar dit ene is onmogelijk, dat het u ten volle ernst zou zijn met het geloven van het woord en het volbrengen van de geboden des Heeren. Nauwelijks laat gij als Bileam blijken, dat gij aarzelt omdat u de waarheid te sterk is geworden, of de gunst van de wereld is over; van de vriendenlijst wordt gij in het vergeetboek geschreven, en des te dieper smaad zal u treffen, naarmate u hoger ere was toegedacht. En aan zo’n wereld, baatzuchtig, vals en boosaardig, als Balak, zou gij, o mens, uw hart tot slaaf maken, en gij jonge mensen in het bijzonder, zou op haar lokstemmen niet veeleer het fiere antwoord gereed hebben, dat Bileam het eerst aan Balak deed horen: Wanneer Balak mij zijn huis vol goud en zilver gaf, zo kon ik niet het bevel van de Heeren, mijn God, hetzij klein of groot, overtreden!.

Toen zei Bileam tot Balak: Heb ik ook niet van mijn zijde aanstonds inlichting gegeven, en tot uw boden, die gij tot mij gezonden hebt, gesproken, zeggende (Numeri. 22:18):

Wanneer mij Balak zijn huis vol zilver en goud gaf, alles wat zich in zijn schatkamers bevindt, zo kan ik het bevel van de HEERE niet overtreden, doende goed of kwaad uit mijn eigen hart; wat de HEERE spreken zal, dat zal ik spreken. Gij kunt mij dus niet voor een trouweloze houden, die het verbond met u verbroken zou hebben.

En nu, zie ik ga, zoals gij beveelt, tot mijn volk: kom en hoor mij vooraf aan, ik zal u raad geven, 1) en zeggen, wat dit volk, van wiens overwinning over al zijn vijanden ik reeds in het algemeen gesproken heb, uw volk in het bijzonder doen zal in de laatste dagen; daaruit zult gij dan kunnen afleiden, hoe gij u tegen hen gedragen moet, opdat het u niet tot een vloek wordt.

De eerste betekenis van Uey is "raadgeven," slechts zeldzaam komt het voor en de betekenis van "voorzeggen," zoals de Lutherse vertaling en V.d. Palm op deze plaats hebben vertaald. De LXX en de Vulgata hebben de eerste betekenis genomen. Men meent, dat de hier gegeven raad die snode zal geweest zijn, welke men in hoofdstuk 25 leest en waarvan Bileam zeker de uitvinder geweest is (hoofdstuk 31:16). Dit strijdt echter tegen het volgende: "Wat dit volk, uw volk doen zal." Onkelos heeft daarom evenals in deze vertaling (en zeggen) tussen gevoegd "en tonen"; de Targum van Jeruzalem zegt uitvoeriger: "Ik zal raad geven, wat gij aan dit volk doen zult, doe het zondigen. Anders zult gij daarover geen heerschappij hebben, maar dit volk zal in het laatste van de dagen over uw volk heersen.".

Toen hief hij, na deze woorden opnieuw in geestverrukking gekomen, zijn spreuk op en zei (Vs. 3,4): Bileam, de zoon van Beor, spreekt, en die man, van wie de ogen geopend zijn, spreekt!

De hoorder van de redenen van God spreekt, en die de wetenschap van de Allerhoogste weet, die in Zijn gedachten en raadsbesluiten thans ingeleid wordt; die het gezicht van de Almachtige ziet, die verrukt wordt, 1) en van wie de ogen geopend worden.

"Die ter aarde valt" (Vs. 4)

Ik zal Hem zien; 1) ik zie haar reeds in de geest aan de hemel opgaan, de ster, van welke ik u meer zeggen zal, maar ik zie haar nu niet, niet als een, die reeds nu zal verschijnen; Ik zal Hem aanschouwen, ik aanschouw Hem, maar niet nabij, zodat ik tevens zie, dat Hij eerst in de verre toekomst zal verschijnen. Er zal een Ster, 2) een groot en heerlijk Koning, voortgaan uit Jakob, en er zal een Scepter uit Israël opkomen; op dit ogenblik staat hij voor mijn oog, daar ik reeds in de Geest in die toekomst ben (Openb.1:10); in deze zal Israël komen tot de hoogsten bloei van de (Vs. 8) van hem voorspelde macht; die onder deze Ster bedoelde grote Koning zal alle vijanden van Zijn volk neerwerpen, in de eerste plaats zal Hij de palen, 3) de grenzen van de Moabieten verslaan, omdat deze hem vijandig zijn en hebben willen vervloeken, en hij zal al de kinderen van Seth 4) verstoren, 5) al de kinderen van het oproer, niet alleen de Moabieten, maar ook de Ammonieten.

"Ik zal hem zien" of "ik zie hem", zoals de toekomende tijd dikwijls voor de tegenwoordige gebruikt wordt. Vergelijk over dit zien Joh.8:56

Ster is ook hier een zinnebeeld van de macht van de heerser. Bij de oude volken was het geloof aanwezig, dat de geboorte van hen, die machtige vorsten zouden worden, door een ster werd aangekondigd. Bileam spreekt het hier uit, dat hij hier ziet het einde van de dagen, d.i.

de volheid van de tijd. Hij voorspelt hier de Heerser, Vorst Messias, die eens over al zijn vijanden en over de vijanden van het geestelijk Israël, het Israël van God, zal heersen.

Anderen vertalen "vorsten", V.d.Palm: "hoofdslapen". De palen worden dikwijls in de Heilige Schrift genoemd voor het gehele land.

Het woordts is door Onkelos (een leerling van Gamaliël en medescholier van Paulus (Hand.22:3 Hand.5:34 vv.), die het Oude Testament voor de Chaldees sprekende Joden vertaalde en uitbreidde) en door oude uitleggers met de eigennaam Seth vertaald. Het woord wordt evenals de naam van die zoon van Adam (Genesis 5:4 vv.) geschreven. Afgezien daarvan dat onder "alle kinderen van Seth" alle mensen zouden kunnen verstaan worden, en wel juist die, welke tot het geslacht van de vromen behoren, en van deze onmogelijk gezegd kan worden, dat zij verstoord, vernietigd zouden worden, vinden wij in Jer.48:45 een bepaalde aanleiding tot een betere vertaling van dit woord. Daar worden de Moabieten als "kinderen van het gedruis aangewezen"; dezelfde zin wordt dan ook hier gevonden, als men aanneemt, dat ts voor tas (Klaagl.3:47) staat.

Zodat een letter, die voor de uitspraak niets betekent, uitgevallen zou zijn. Andere uitleggers daarentegen leiden het woord af van hts = drinken en vertalen "zonen van de drinkers"; zo zouden de Moabieten en de in de voorzegging mee opgenomen Ammonieten, bedoeld zijn, met heenwijzing op de dronken toestand, waarin Lot, de stamvader van hun beiden hen verwekt had (Genesis 19:30-38)

Deze ster en deze scepter zijn in de eerste plaats het koningschap in het zichtbaar Israël. Saul heeft de Moabieten en Ammonieten bestreden (1 Samuel 14:47 vv.) en redde Israël uit hun hand. David heeft alle oproerige volken rondom zich en in het bijzonder Moab onderworpen. Dit koningschap heeft echter zijn vervulling verkregen in de Heere Jezus Christus, zodat het aan geen twijfel onderhevig is, of wij hier een Messiaanse profetie hebben. Zij vindt in waarheid in niemand haar vervulling, dan in Hem, van wie de Wijzen uit het Oosten gezegd hebben (Matth.2:2): "Wij hebben Zijn ster gezien in het Oosten en zijn gekomen om Hem te aanbidden." De oude joodse overlevering heeft in deze plaats de Messias gezien, zodat de oudste vertalers Onkelos en Jonathan vertalen: "Wanneer een machtig Koning uit het huis van Jakob opstaan en de Messias tot een sterken scepter uit Israël gezalfd worden zal." Zo sterk was in de tijd vóór en nß Christus de overtuiging gevestigd, dat hiermee de Messias bedoeld was, dat een van de beruchtste valse Messiassen in de tijd van keizer Hadrianus zich de naam van Bar-Chochba, of zoon van de ster, toeëigende. Die koning toch zou niet, zoals wel eens ook onder David geschied is, Moab en Edom gedeeltelijk onderwerpen; noch zou Hij hulde verlangen van Moab alleen, veeleer van alle kinderen van de onrust. Er kan geen bezwaar in gelegen zijn, dat in de tijd van Christus’ verschijning het koninkrijk van Moab reeds uit de geschiedenis was verdwenen. Men vergete niet, dat Moab overweldigd zal worden, omdat het tot de vijanden van God behoort, dat dus ook hier, zoals in Jer.11:14 Moab niet om zijnent wil, maar als vertegenwoordiger van de vijanden van God wordt vermeld. Het einde dus van Moabs bestaan is geenszins het einde van de vervulling van deze belofte; deze reikt veeleer tot aan het einde van de dagen en is niet eerder vervuld, dan wanneer ook de laatste van de vijanden overwonnen is.

"Verheug u zeer, gij dochter van Sion want zie, uw Koning komt tot u!" Wij gelukkigen, die die heildag aanschouwen, door koningen en profeten verbeid, en door het geloof veel luider dan zij mogen roemen in de innerlijke bewegingen van de barmhartigheid van onze God, waarmee ons "de opgang uit de hoogte" bezocht heeft! Ja, wij zegenen Hem, die daar kwam, om te verschijnen aan hen, die gezeten zijn in duisternis en schaduw van de dood, om onze voeten op de weg van de vrede te richten! Zo zacht een vorstenscepter was nimmer uitgestrekt over zwakke en gebrekkige onderdanen, als deze scepter uit Israël; zo vriendelijk een hemelvonk tintelde nooit aan avond- of ochtendhemel ons tegen als de ster, die in Jakob verrees. de wandelaar in de donkerste nacht wijst die ster het veilige spoor; zelfs aan wenende ogen blinkt zij troostend en vriendelijk tegen en nog boven het stof van onze doden glinstert zij in onbenevelde glans. Wat toen nauwelijks één Bileam van verre aanschouwde, het wordt thans door miljoenen in volle klaarheid gezien, en met de Psalmtoon van de vreugde: "Uw koninkrijk kome" smelt de bede van hoop: "kom haastelijk, Heere Jezus," tezamen. Nog is ook dit profetenwoord slechts ten dele gestaafd, en dwaalsterren bij menigte trekken menigen blik van Gods schoonste hemellicht af. Ach, welke ogen, die nog nooit de ster van Jakob aanschouwden; wat al kinderen van het oproer, die weigeren te knielen vóór de scepter uit Israël. Wij leven, ja, in de eeuw van de vervulling, maar toch ook wederom in de tijd van de voorbereiding voor de tweede verschijning van de Heere. Maar toch, dat duister voorgevoel van een naderende ondergang, dat hier Midian en Moab tot een krampachtige krachtsinspanning tegen Israël bewoog, het ontwaakt van lieverlee in het hart van de nog niet gekerstende wereld, en op de berghoogten van het geloof herhaalt zich voor ieders Christelijk oog het visioen van deze raadselachtige ziener. Ja, ik zie Hem, maar nu niet; ik aanschouw Hem, maar van verre; ene ster uit Jakob zal in luister alle vorstelijke sterren te boven gaan, en de scepter uit Israël de laatste zoon van de opstand doen zwichten!" Hoort, hoort, Bileam, de zoon van Beor, spreekt: "Ziet, Hij komt haastelijk, en zijn loon is met Hem, om een ieder te vergelden, zoals zijn werk zal zijn." Zal voor u die dag een dag van schrik of een dag van heerlijkheid wezen?.

En Edom, 1)het vijandige volk aan de zuidoostelijke grenzen van het land, zal een erfelijke bezitting zijn; en Seïr, Edoms gebied (Genesis 14:6) zal zijn vijanden, waartegen het zo grote vijandschap gekoesterd heeft (Amos 1:11) een erfelijke bezitting zijn; doch Israël het bestredene, zal door de regering van zijn Koning kracht doen, 2) tot groter macht en tot heerlijker overwinningen komen.

Onder Edom hebben wij het volk te verstaan en onder Seïr het land. Voorspeld wordt hier, dat eenmaal Edom geheel en al aan Israël zal onderworpen worden, wanneer ook zijn zonde volkomen zal wezen, en de vijandschap reeds getoond in het weigeren, om Israël door zijn land te laten gaan, haar toppunt zal hebben bereikt.

De vervulling van deze voorspelling begint met de onderwerping van de Edomieten door David (2 Samuel 8:14; 1 Kon.11:15; 1 Kronieken 18:12), voleindigt zich echter eerst aan het einde der dagen," wanneer alle vijanden van God en van Zijn Gemeente, Christus tot een voetbank van zijn voeten zullen gesteld worden (Psalm. 110:1). Dat David de onderwerping van Edom niet ten einde bracht, blijkt aan de ene zijde reeds daaruit, dat de Edomieten reeds onder Salomo hoewel zonder gevolg, weer opstonden (1 Kon.11:14), onder Joram echter het

hun opgelegde juk afwierpen (2 Koningen. 8:20), en trots hun overwinning door Amßzia (2 Koningen. 14:7; 2 Kron.26:2) en Uzzia (2 Koningen. 14:22; 2 Kron.26:2) toch onder Achaz weer in Juda vielen (2 Kron.28:17), en later nog van iedere gelegenheid gebruik maakten, hun vijandschap tegen het rijk van Juda en van de joden te openbaren, zoals bij de verovering van Jeruzalem door de Chaldeeën (Ezra 5:15; 6:5) en in de oorlogen van de Makkabeeën met de Syriërs, totdat zij door Johannes Hyreanus, omtrent het jaar 129 v.C. geheel werden overwonnen, tot de besnijdenis werden gedwongen en bij de joodse staat ingelijfd. Ondanks dit alles veroverden zij de heerschappij door Antipater en Herodes de Jood, en verdwenen eerst met de ondergang van de joodse Staat door de Romeinen uit de geschiedenis.

a) En er zal één uit Jakob heersen; uit Jakob zal de heerser voortkomen, die dit alles zal bewerken, en Hij zal de overigen uit de steden ombrengen, ook de laatste overblijfsels van Edom, die zich nog een tijdlang in devaste steden hebben staande gehouden, zal Hij vernietigen.

2 Samuel. 8:14

Toen hij, Bileam, in de geest zijn blik verder op Israëls vijandige buren in het beloofde land richte, en naast Edom aan de zuidwestelijke grenzen de Amalekieten zag, zo hief hij opnieuw zijn spreuk op, en zei: Amalek, uwvolk is de eersteling van de heidenen, 1) die zich vijandig tegen het rijk van God gesteld heeft en zijn loop heeft zoeken te verhinderen (zie "Ex 17.8" en zie "Ex 17.12), maar zijn uiterste, zijn einde is tot verderf; zoals gij het begin gemaakt hebt met deze vijandschap van de wereld tegen de gemeente van de Heere, zo zal nu ook de gehele ondergang, die de tegenstanders treft, vóór allen uw deel zijn.

Dat Amalek hier genoemd wordt de eersteling, of de aanvang, het begin van de heidenen, komt, omdat dit volk, nadat Israël uit Egypte was verlost het eerst hem heeft aangevallen. Want wel had ook Egypte Israël gekastijd, maar voor Egypte’s koning was het slechts een slavenvolk en God zelf had Egypte’s koning en Egypte’s volk gestraft. Toen Amalek het in de woestijn aanviel, was het inderdaad en naar waarheid het Verbondsvolk van God, dat op bijzondere wijze was uitgeleid en aan wie God zich als de Verbondsgod had geopenbaard.

Toen hij de midden onder Israël wonende en in gemeenschap met hen getreden Kenieten zag (Richteren. 1:16; 1 Samuel. 15:6; 27:10; 30:29), die eens in de persoon van hun stamhoofd Jethro de tegenovergestelde betrekking van Amalekieten, Edomieten en Moabieten tot de gemeente van de Heere ingenomen hadden (zie "Ex 18.12), en in Hobab hen ook met alle kracht gediend hadden (Numeri. 10:29-32), zo hief hij zijn spreuk opnieuw op, en zei: Uw woning is vast, en gij hebt uw nest 1) in een steenrots gelegd, gij hebt een toevlucht gezocht, om voor het verderf van de heidenen gespaard te worden; gij hebt ook inderdaad een veilige plaats bij het volk van God gevonden.

Nest is in het Hebreeuws keen, zinspeling op de naam Keniet.

Evenwel zal Kaïn (niet de bekende broedermoorder, Genesis 4, maar de niet nader bekende stamvader van de Kenieten) met zijn volk verteerd worden, 1) totdat u Assur, 2) die

wereldmacht, die zich eerst in het Assyrische, dan in het Babylonische rijk tegen Israël verheft, als gevangene wegvoeren zal.

Zo zeer doet de Heere Bileam zich van alles onthouden, wat als een vloek over Israël zou kunnen beschouwd worden, dat hij bij de vermelding van de Assyrische en Babylonische ballingschap, niet van Israël zelf spreekt, maar van Kaïn, van het geslacht van de Kenieten; toch is daardoor Israëls lot aangewezen; alleen mag Bileams eer- en geldgierig hart geen aanleiding hebben, om, als de Geest van God weer van hem geweken is, en hem aan zijn eigen natuur heeft overgelaten, bij Balak enige aanspraak op beloning te kunnen maken; zijn voorzegging moet rein gehouden worden, daarom is dit punt zo eigenaardig ingekleed.

Uit 1 Samuel. 15:6 blijkt duidelijk, dat de Kenieten wel zich met Israël verbroederd hadden, maar niet waren getreden in de ware geestelijke gemeenschap van Israël, geen deelgenoten waren van het Verbond, dat de Heere met Israël had opgericht. Daarom zullen zij niet ontkomen aan het wereldgericht, dat tegen alle volken zal uitgevoerd worden, die niet in Israël waren opgenomen. Assur was de eerste wereldmacht, welke zich vijandelijk stelde tegen het volk van God als zodanig. Daarom wordt hier ook onder Assur begrepen, niet alleen dit volk alleen, maar alle wereldmachten, welke zich tegen het rijk van God zouden stellen.

Voorts hief hij zijn spreuk op, terwijl hij nu nog verder in de toekomst zag, in die tijd, dat die Aziatische wereldmacht gevallen zou zijn en weer hun overwinnaar zijn ondergang zou vinden en zei: Och! wie zal leven, als God dit doen zal, wat Hij mij in betrekking op het rijk van mijn woning, op de zonen van mijn volk thans voor ogen stelt? Is dat niet een zo zware en algemene nederlaag, dat niemand, die die tijd beleeft, zijn leven zal kunnen behouden?

En dit is het, wat God mij toont; de schepen komen van de oever van de Chitteeërs, van het eiland Cyprus (Genesis 10:4), die zullen uit Europa over de Middellandse Zee krijgslegers aanvoeren, en onder machtige overwinnaars, Assur plagen, al de in het Oosten wonende Aziatische volkstammen, de Assyriërs, Meden, Perzen en Elamieten; zij zullen ook Heber plagen, 1)de westelijk daarvan gelegerde volken als Babyloniërs, Chaldeeën, Lydiërs en Syriërs; en hij, die machtige held, die zoveel verderf teweegbracht, zal ook tot verderf zijn. 2)

Hier ziet daarom een profeet vijftienhonderd jaar vóór Christus, wat drie eeuwen vóór de geboorte van de Heiland door Alexander de Grote, en later door de Romeinen gebeurde, en waaraan toen, ja, gedurende al de tijd van Israëls bloei niemand met het oog op de toestand van de volkeren kon denken. Het hoofddenkbeeld van de profetie is daarom dit: het volk van God zal zich uit de diepste vernedering weer verheffen, omdat de Heere overeenkomstig Zijn belofte zich zal doen kennen als de vijand van Israëls vijanden en als de onderdrukker van zijn onderdrukkers (Exodus. 23:22). Alleen Israël als Gods volk heeft een belofte, die eeuwig stand houdt.

Uit het slotwoord van zijn profetie ziet Bileam duidelijk de ondergang, ook van de grote wereldrijke Griekenland en Rome. Hij ziet ze een voor een ten ondergaan, totdat Christus uit Jakob zal opgaan en Zijn licht zal laten schijnen. De wereldmachten mogen vijandig staan en vijandig optreden tegen het Rijk van God, zij zullen eenmaal onderworpen worden door de

Koning der Koningen en de Heer der Heeren, die hier niet onduidelijk voorspeld wordt. Wat een oneindige gunst en genade van God wordt aan Bileam verleend, dat hij eeuwen tevoren van al deze grote dingen, die geschieden zullen, mag vertellen! Eerst aan Daniël weer worden openbaringen door God geschonken, omtrent de wereldrijken Griekenland en Rome.

II. Vs. 25. Na de vierde en laatste voorzegging scheiden Balak en Bileam van elkaar, zonder dat een van beiden zijn doel bereikt heeft, Balak heeft geen vervloeking van Israël verkregen, maar alleen zegen gehoord; Bileam heeft voor zijn eer- en geldgierig hart geen bevrediging gevonden maar alleen smaad en schande geoogst.

Toen stond Bileam op, en ging weg en keerde terug tot zijn plaats, naar Pethor in Mesopotamië, hoewel hij daar niet aangekomen is (hoofdstuk 31:8). Balak ging ook zijn weg, van waar hij gekomen was, naar Rabbath Moab, de Residentie van zijn rijk (hoofdstuk 22:35).

Nadat de geldgierige ziener van de hoogte van zijn geestverrukking was neergezonken, was zijn hart met haat tegen Israël vervuld, waaraan hij een zo rijk loon van ongerechtigheid zou verdiend hebben, zo hij het had mogen vervloeken. Op de weg naar zijn land sprak hij eerst met de oudsten van de Midianieten en verraadde aan deze, door zijn diep inzicht in de verhouding van Israël tot de Heere, de Achilleshiel, de enige plaats waar dit volk, wiens vervloeking ook zij van hem begeerd omdat, te verwonden was: hij raadde hun, de Israëlieten tot deelneming aan de afschuwelijke, met misdadige zonde van ontucht verbonden dienst van Baäl-Peor te verleiden, en zo van hun God af te trekken, opdat Hij in het gericht van Zijn toorn hen zou overgeven aan hun vijanden (hoofdstuk 31:16). Hij wilde nu ook zolang bij de Midianieten blijven, tot zijn raad door hen en door de met hen verbonden Moabieten gevolgd zou zijn en hem daardoor de mogelijkheid geopend was, nog te verkrijgen, wat Balak hem beloofd had. Intussen "de verwachting van de huichelaars zal vergaan" (Job 8:13); in de strijd tegen de Midianieten, welke Mozes nog kort voor zijn einde, op goddelijk bevel laat voeren (hoofdstuk 31), vindt Bileam in hun midden de dood. Bileam heeft zijn bedoeling niet bereikt; in het Nieuwe Testament wordt hij nog wegens zijn duivelse raad als voorbeeld van een valse profeet en als vader van alle volksveldervers in geestelijke zin voorgesteld (2 Petr.2:15 Judas 1:11 Openb.2:14)

Bileam heeft de kennis zonder het leven van de godzaligheid; zijn verstand is verlicht, maar zijn hart is niet vernieuwd; hij heeft de kennis, die opgeblazen maakt, maar niet de liefde, die sticht. Wellicht bedriegt hij zich over zichzelf en vermeent, dat hij, omdat hij van de Heere weet, ook de Heere kent!"

Ach, hoeveel van de waarheid kan men, als Bileam, zien, betuigen, geloven, zonder dat men innerlijk door de waarheid vrijgemaakt wordt, en hoe menig sterfuur op het rustige ziekbed, even arm aan vrede en hoop, als dat van die wichelaar in Midians leger! Hoe goed kan men de wil van de Heere kennen, maar zonder die nog te doen; hoe vaak wellicht de stem van de hemel beluisterd hebben, en toch wandelen op de weg van de hel.

Hengstenberg (Bileam, bladz. 217) geeft de volgende verklaring van het feit, dat Mozes met de redenen van Bileam is bekend geworden. Na zijn scheiding van Balak zou hij zijn weg

genomen hebben naar het leger van de Israëlieten en hier Mozes en de oudsten van Israël openbaring van zijn voorspellingen gegeven hebben, met het doel en in de hoop, van hen het loon te verkrijgen, dat Balak hem onthouden heeft, maar dat hij, als hij ook hier geen bevrediging voor zijn eer- en geldzucht had gevonden, naar de Midianieten zou zijn gegaan, om door de raadgevingen, welke hij hen gaf, zich op de Israëlieten te wreken. Voor dit vermoeden is zeer veel te zeggen en het komt ons waarschijnlijker voor, dan het andere, volgens welke hij eerst, nadat hij in de handen van de Israëlieten was gevallen, in hun strijd tegen de Midianieten, hun de voorspellingen zou bekend hebben gemaakt, in de hoop daarmee zijn leven te redden. Dit is echter zeker, de Geest van God heeft Mozes bekwaam gemaakt, om ze volledig en getrouw in zijn boeken op te nemen.

HOOFDSTUK 25.

AFGODERIJ EN HOERERIJ ERNSTIG BESTRAFT.

Vs. 1-18. Nauwelijks is Israël door de macht van de Heere voor Bileams vloek bewaard en als het gezegendste van alle volken geprezen, of het vergeet het verbond van Zijn God, in de strikken van de verleiding tot het heidendom; het neemt aan de offerfeesten van Baäl-Peor deel en bevlekt zich door gruwelijke zonden van ontucht. Reeds is daarover de toorn van de Heere ontbrand en het gericht begonnen, toen de vorst van een geslacht van de Simeonieten de verachting van God en de schaamteloosheid tot het uiterste dreef. Pinehas, de zoon van de hogepriester Eleßzar, doorboort hem en zijn Midianitische overspelige met de spies en doet daardoor de verdere voortgang van het dubbel, over het volk besloten strafgericht ophouden. Nog heeft heel Israël de heilige ijver van Pinehas metterdaad zich toe te eigenen, het wordt hem daarom geboden, een vernietigingsoorlog tegen de Midianieten te ondernemen, die het onheil op raad van Bileam en met hulp van de Moabieten teweeggebracht hadden.

En a) Israël verbleef na zijn veertigjarig omzwerven nog in de velden van Moab te Sittim, tot welke plaats zich het leger van Beth-Jesimoth uitstrekte, en het volk, niets vermoedende van hetgeen Balak gedaan had, om het met hulp van Bileam ten onder te brengen, noch van de duivelse raad, die Bileam aan de oudsten van de Midianieten gegeven had (hoofdstuk 22:2; 24:25), viel in de hem gespannen netten en begon te hoereren met de dochters van de Moabieten.

Deuteronomium. 4:3 Jozua. 22:17

En zij nodigden het volk tot de slachtoffers van haar goden: bij deze gelegenheid zouden zij dan, zo gaven zij de genodigden te kennen, zich aan hen overgeven; want deze overgave van de maagden aan de mannen behoorde mede tot de wijze, waarop men bij die offerfeesten de goden diende; en het volk, de uitnodiging volgende, nam deel aan de offermaaltijden van de Moabieten en at, en boog zich voor haar goden, en werd tot de daaraan verbonden werken van ontucht toegelaten.

Als nu Israël zich koppelde aan Baäl-Peor, 1) toen die dienst hun zo wel beviel, dat zij geneigd waren zich geheel aan de dienst van de Heere te onttrekken en zich aan die van de zonde over te geven, toen a) ontstak de toorn van de HEERE tegen Israël 2) en Hij liet een plaag komen, welke plotseling velen van hen wegnam (Vs. 8 vv. hoofdstuk 14:37; 17:11).

Psalm. 106:29

Baäl-Peor, d.i. Baäl, die te Peor vereerd wordt. Het was dezelfde afgod, die elders Kamos heet, maar onder die naam als krijgsgod werd vereerd.

Het was een grote verzwaring van de zonde, dat Israël deze bedreef te Sittim, daar zij het land Kanaän voor zich hadden, en, om zo te spreken, op het punt stonden, om daarin te trekken. Het was de hoogste trap van verraad en ondankbaarheid onoprecht te handelen

omtrent God, die zij zo trouw bevonden hadden jegens hen, van de afgodische slachtoffers te eten, wanneer zij eerlang op de gunst van de Heere onthaald en vergast stonden te worden.

En de HEERE zei tot Mozes, toen de plaag het hevigst woedde: a) Neem al de hoofden van het volk, opdat gij hun in Mijn naam bekend maakt, wat gebeuren moet met hen, die zich zo zwaar tegen Mij verzondigd hebben; en hang allenog overige schuldigen, die niet reeds door de plaag omgekomen zijn, na ze 1) te hebben gedood, voor de HEERE 2) tegen de zon aan een hout, waaraan zij als vervloekten van de Heere tot zonsondergang moeten blijven hangen eut.21:22 vv.). Zo zal door dit ernstig ingrijpen van de zijde van de oversten de hitte vande toorn van de HEERE gekeerd worden van Israël en de plaag van het volk kunnen teruggenomen worden, opdat niet het gehele volk verteerd wordt.

Deuteronomium. 4:3 Jozua. 22:17

Hiermee worden niet bedoeld de hoofden vna het volk, maar degenen, die zich aan de koppelarij met Baäl-Peor schuldig hadden gemaakt. De hoofden van het volk moesten samengeroepen worden, om recht te spreken over de schuldigen, om hen ter dood te veroordelen. De doodstraf, welke tegen hen moest worden uitgesproken, was de straf door ophanging of kruisiging. Aan deze ging die van steniging vooraf, waarna ze werden opgehangen, de Heere tot een vloek. Deze straf is wel te onderscheiden van de latere kruisstraf van de Romeinen. Deze werd bij levenden toegepast.

In het Hebreeuws Lajaveh, voor de Heere, d.i. de Heere tot een vloek, om Hem genoegdoening te schenken, opdat Zijn toorn tegen het volk zou ophouden.

Toen de oversten zich verzameld hadden en hun Gods gebod bekend gemaakt was, zei Mozes tot de rechters 1) van Israël (Exodus. 18:13 vv.): Een ieder dode zijn mannen, die van de onder hun rechtsgebied staandemannen (Deuteronomium. 1:15 vv.), die zich aan Baäl-Peor gekoppeld hebben 2) en om wier misdaad de plaag het volk getroffen heeft.

De nieuwe geschiedenis verhaalt, als met de grootste gemakkelijkheid, met inkt op papier; de oude geschiedenis spreekt alsof zij haar woorden moeilijk en langzaam met koperen griffel in rotsen gehouwen had, die vertelt daarom met overvloed van woorden en grote uitvoerigheid, deze geeft slechts aanwijzingen en kiest en telt woorden en lettergrepen. Eenvoudigheid en kortheid is het karakter van de oude geschiedenis. In haar eenvoud zou zij de praal van vele woorden vrijwillig versmaad hebben, wanneer zij ook niet reeds door de moeiten en bezwaren van het op schrift stellen was gedwongen.

Dit groot onderscheid van oude en nieuwe geschiedenis zien wij vooral in het voor ons liggend verhaal; tot recht begrip is het nodig veel tussen de regels in te lezen; het nodigste willen wij thans opmerken. Bileam had, nadat hij door Balak weggezonden was, zich tot de Midianieten begeven (zie Nu 24.25). Aan deze had hij de raad gegeven, om de kinderen van Israël door verleiding tot de heidense afgodendienst, ontrouw aan Jehova te maken, om zo hun verwerping te kunnen verkrijgen. Daar de Midianieten met de Moabieten verenigd waren, was het even goed, als had Bileam zijn raad aan de laatsten gegeven; zij zijn het dan ook die

deze tezamen (Vs. 1,6) ten uitvoer brengen. De hoogte van de berg Peor, waarop de vloekprofeet ten laatste gestaan had (hoofdstuk 23:28), was aan Baäl-Peor gewijd en lag in de nabijheid van het Israëlitische leger; daarheen nodigden nu de Moabitische meisjes de Israëlitische mannen tot een offerfeest. Terwijl de Kamoz- of Molochdienst in offeranden van kinderen bestond (zie Le 18.21), werd die van Baäl-Peor in afschuwelijke ontucht bedreven (volgens de Rabbijnen hangt de naam Peor met pha'ar gel. "aperire", scil. "hymenem virgmeum" tezamen)

Dat van doodstraffen in de Mozaïsche wet slechts twee, de doding door het zwaard en de steniging verordend zijn en tot verzwaring van deze in bijzondere gevallen ook het verbranden van het lijk of het ophangen aan een boom of paal, werd reeds bij Leviticus. 20:2 en 14 opgemerkt. Het laatste is een soort van kruisiging, met dit onderscheid, dat deze niet in levende lijve gebeurde maar na de dood. De kruisiging van Christus was daarentegen geheel een Romeinse doodstraf, die voor de smartelijkste en schandelijkste gehouden werd (infelix lignum, infames stipes, Liv.1:26. Minut. fel. Oct. cp.9). Deze straf werd alleen op zware en lage misdadigers, als straatrovers, sluipmoordenaars, bedriegers, dieven, oproermakers, in het bijzonder ook op slaven toegepast (servile supplicium. Hor.Sat.1,3,80 en 83. Cic in Verr.5:66) en op derderlei wijze ten uitvoer gebracht (zie daarover bij Matth.27:31

Tot de rechters. Hiermee worden dezelfde bedoeld, die in Vs. 4 hoofden van het volk worden genoemd. Daaruit blijkt dan ook wel duidelijk, dat onder ze in Vs. 4 de schuldigen aan afgoderij moeten verstaan worden.

En ziet, een man uit de kinderen van Israël, en wel een van de vorsten, met de naam Zimri (Vs. 14), noch God noch mensen vrezende, kwam, en bracht een Midianitische, de vorstendochter Kozbi (Vs. 15), tot zijn broeders 1) in het leger van Israël, haar voor de ogen van Mozes, die zich bij de tabernakel in het midden van het volk bevond, naar zijn tent leidende, en voor de ogen van de gehele vergadering van de kinderen van Israël, toen zij vol schrik over de aangekondigde gerichten van God tezamen gekomen waren en weenden voor de deur van de tent der samenkomst en baden, dat de Heere Zijn straffende hand zou terugtrekken en genade voor recht laten gaan.

Met ongehoorde vermetelheid en misdadige verachting van de Heere in zijn gemeente, waagde hij dus die gruwel van de heidense afgodendienst in het leger zelf in te brengen, en alzo de plaats, waar God in Zijn heiligdom woonde, op het schandelijkst te verontreinigen; de zonde van de anderen was nog buiten het leger bij de Moabieten gebeurd.

Toen Pinehas, de zoon van Eleßzar, de zoon van Aäron, de priester (hoofdstuk 20:28), in wie nu de door de Levieten aan de Sinaï betoonde geest van ijver (Exodus. 32:25 vv.) ontwaakte, dat zag, zo stond hij op uit het midden van de vergadering, die voor de deur van de tent wenende was, en nam een spies uit zijn tent in zijn hand.

En hij ging de Israëlietische man achterna in diens tent, in de hoerenwinkel, 1) in de achterste kamer, waarheen hij gegaan was, om zijn goddeloosheid tevolbrengen, en hij

doorstak hen beiden, de Israëlietische man en de vrouw, door hun buik. 2) Toen werd de plaag over de kinderen van Israël opgehouden. 3)

In het Hebreeuws Hakkubba. In het Arabisch, Alkobba, waarvan het woord alkoof afkomstig is. In het Spaans alcova. Hier betekent het, de achterste afdeling van de tent, welke ingericht was tot slaapplaats, nu echter door Zimri ontheiligd, en daarom hier hoerenwinkel genoemd.

In het Hebreeuws El-Kòbathah. De LXX vertaalt terecht: dia thv mht rav. De Vulgata, in locis genitalibus. Vandaar dat de toorn van de Heere, na deze ijverdaad van Pinehas, wordt opgeheven. De geschonden eer van God, ten opzichte van het volk, was door deze daad, op deze wijze verricht, gewroken.

De heilige ijver van Pinehas, de toekomstige hogepriester, werkte dus evenzo bedekkend en verzoenend als in hoofdstuk 16:47 het roken van Aäron; nu mochten dan ook de rechters (Vs. 5) met het neerhouwen en ophangen ophouden, zodat de overigen verschoond werden, die anders nog zouden zijn omgekomen. De ijver van Pinehas is de verhoring van de gebeden van het volk. Och, dat Nederlands Christenen, die geen gemeenschap willen met het moderne heidendom als één man Gods genadetroon aanliepen, er zou ook onder ons een Pinehas opstaan, en Nederlands Jehovah keerde gunstig en zegenend terug.

Op deze daad van Pinehas, zoals op die welke Samuël en Mattathias (1 Samuel 15:33; 1 Makk.2:24 vv.) verrichtten, beriep zich ten tijde van het Nieuwe Testament bij de joden bestaande sekte van de Zeloten of ijveraars. Zij beweerden het recht te bezitten om de aandrang van hun ijver te volgen en wrekend tussenbeide te treden, wanneer door verachting en verloochening van theocratische instellingen de ere van de Heere in gevaar scheen gebracht te zijn. Tot deze partij behoorde oorspronkelijk Simon van Kana (Matth.10:4) of Simon de Zeloot (Luk.6:15 Hand.1:13); evenzo was de steniging van Stéfanus en het deel dat Paulus daaraan had, evenals wat deze met de Christenen te Damascus voor had (Hand.7:56 vv.; 9:1,2) Zelotisme (een Zelotendaad)

Degenen nu, die aan de plaag stierven, waren vierentwintig duizend; 23.000 nam de plaag zelf weg 1 Corinthiers. 10:8), een duizend vielen door het zwaard van de rechters.

Toen de plaag alzo gestuit was, sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Pinehas, de zoon van Eleßzar, de zoon van Aäron, de priester, heeft Mijn grimmigheid van over de kinderen van Israël afgewend, omdat hij a) Mijn ijver1) geijverd heeft in het midden van hen, zodat Ik de kinderen van Israël in Mijn ijver, die reeds ontbrand was, niet geheel vernield heb.

2 Kor.11:2

Mijn ijver, is niet de ijver voor de Heere, maar de ijver van de Heere, waardoor Pinehas gedreven werd, om Zimri en de Midianitische te doden. De ijver van de Heere had hem

aangegrepen. Hij voerde het oordeel van de Heere uit, zodat de Heere zelf in en door Pinehas aan die man Zijn gerechtigheid oefende.

Daarom spreek, maak hem en het gehele volk in Mijn naam bekend: Zie, Ik a) geef hem Mijn verbond van vrede: 1)

Psalm. 106:31

Dit betekent, dat de Heere aan Pinehas de belofte van het Verbonds zou vervullen, waardoor zijn priesterschap een eeuwig priesterschap zou zijn (Vs. 13), d.w.z. zolang het joodse volk als natie zou bestaan. Deze belofte is vervuld (zie Nu 25.13). In Psalm. 106:31 wordt gezegd, dat de Heere hem deze daad tot gerechtigheid heeft gerekend.

En hij zal hebben en zijn nageslacht na hem het Verbond, de toezegging van het eeuwige priesterschap, 1) zodat deze waardigheid bij zijn stam te allen tijde blijven zal, totdat een ander Hogepriester opstaat naar de ordening van Melchizédek (Hebr.5). Dit zal zijn loon zijn, daarom dat hij voor zijn God geijverd, en verzoening gedaan heeft voor de kinderen van Israël, en daardoor duidelijk getoond heeft, hoe levendig in hem het bewustzijn is van het wezen en de roeping van het Hogepriesterlijk ambt (zie "Ex 28.1).

Pinehas zelf zien wij later (Richteren. 20:28) in de Hogepriesterlijke waardigheid; deze bleef bij zijn nakomelingen werkelijk tot op Eli, in wie zij om ons onbekende redenen op de lijn Ithamar overging (zie Jud 8.27). Sedert vervolgens door de scheiding van de Ark van het Verbond van de tent der samenkomst twee heiligdommen bestonden, waren er ook twee Hogepriesters (zie Jozua 18.1): daaraan maakte Salomo een einde door de afzetting van Abjathar, zodat Zadok, uit het geslacht van Eleßzar, alleen Hogepriester werd (1 Kon.2:26,35). De nakomelingen van de laatsten behielden de waardigheid tot na de Babylonische ballingschap, en zelfs de rij van uit de Makkabeïsche periode vermelde Hogepriesters behoorden tot de lijn Eleßzar, hoewel reeds onder Judas Makkabi de Syriër gepoogd hadden de wettige opvolging te verbreken (1 Makk.7:5 vv). Eerst de tirannie van Herodes de Grote, vernietigde de wettige orde, daar hij het ambt ook aan gewone priesters opdroeg en naar willekeur Hogepriesters af- en aanstelde. Nu moest ook het oudtestamentische Hogepriesterschap een einde nemen.

De naam nu van de verslagen Israëlietische man, die verslagen was met de Midianietin, was Zimri (= lied van Jehova), de zoon van Salu (= verheven) een overste van een vaderlijk huis van de Simeonieten (Exodus. 6:14).

En de naam van de verslagen Midianitische vrouw was Kozbi (= liegende), een dochter van Zur (= steen), die een hoer was van de volken van een vaderlijk huis onder de Midianieten, en later met de andere vier koningen van dit volk ontkwam (hoofdstuk 31:8).

Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Handela) vijandelijk met de Midianieten, en versla hen. Pinehas'ijver, die de plaag deed ophouden, moet door het gehele volk als een pantser worden aangetrokken Jesaja 59:17).

Numeri. 31:2

Want zij hebben a) vijandelijk tegen u gehandeld door hun listen, die zij listig tegen u bedacht hebben in de zaak van Baäl-Peor, en in de zaak van Kozbi, de dochter van de overste van de Midianieten, hun zuster, die verslagen is, ten dage van de plaag, die over u kwam om dezaak van Peor. 1)

a)Openb.18:2

Waarom alleen tegen de Midianieten en niet tevens tegen de Moabieten een wraak- en verdelgingsoorlog moest ondernomen worden, hoewel de dochters van de laatsten ook bij de verleiding van Israël tot de dienst van Peor het hunne hadden gedaan, heeft daarin een reden, dat de eersten de aanleiding tot de gehele boze handel gegeven hadden en die in de schaamteloze boosheid van hun vorstendochter ten toppunt gevoerd hadden; de Moabieten werden in die tijd nog om de verwantschap met Israël gespaard.

De daad van Kozbi wordt hier voorgesteld als het toppunt van schaamteloosheid. Daarin bereikt de vermetelheid van de Midianieten zijn hoogste punt.

HOOFDSTUK 26.

HET JOODSE VOLK WORDT OPNIEUW GETELD.

Vs. 1-65. Voordat Israël tot de heilige tocht tegen de Midianieten uittrekken kan, moet het in zijn gewapende manschap weer tot een leger van de Heere worden, evenals vroeger bij Sinaï (vgl.inl.hoofdstuk 1); want zij die toen gemonsterd werden, zijn intussen in de woestijn gestorven. Daarom wordt nu een nieuwe telling ondernomen van hen, die twintig jaar en ouder zijn; de stam van Levi wordt ook ditmaal bijzonder geteld, des te meer, daar deze nieuwe monstering in nauwe betrekking staat tot de aanstaande verdeling van het beloofde land, waarbij Levi niet onmiddellijk zijn deel krijgt. De monstering levert aan beide zijden bijna dezelfde uitkomst op als vroeger. Van hen die vroeger gemonsterd werden, zijn echter Jozua en Kaleb alleen in het leven gebleven.

Het geschiedde nu na die plaag, 1) dat de HEERE sprak tot Mozes en tot Eleßzar, de zoon van Aäron, de priester; die nu in de plaats van zijn vader het Hogepriesterlijk ambt bekleedde (hoofdstuk 20:28), zeggende:

Neemt de som van de gehele vergadering van de kinderen van Israël op, zoals Gij reeds eenmaal op Mijn bevel, bij de berg Sinaï gedaan hebt (hoofdstuk 1:1), van twintig jaar en ouder, naar het huis van hun vaderen, naar de verschillende families, waarin zij door hun afstamming verdeeld zijn, al wie ten strijde in Israël uittrekt.

Voor de voltrekking van de hem bevolen wraak op de Midianieten moest Israël door een nieuwe telling, als leger van Jehova, gemonsterd worden, omdat het bij Sinaï (hoofdstuk 1-4) gemonsterde geslacht, op Kaleb en Jozua na, in het oordeel van de dood, in de woestijn waren gevallen. Hierom kwam het goddelijk bevel tot een nieuwe telling en monstering, "na de plaag". Want daarmee waren de laatste van de uit Egypte getrokkenen, die niet in Kanaän mochten komen, weggehaald, en daarmee was dat gericht voleindigd.

Deze telling had in het bijzonder tot doel, om de straks volgende verdeling van het land te bevorderen. Daarom worden ook nu de geslachten van de enkele stammen opgesomd, hetgeen bij de telling bij Sinaï niet heeft plaatsgehad.

Mozes dan en Eleßzar, de priester, nadat zij de oversten van de stammen ontboden hadden, spraken hen aan, en door deze het volk, in de vlakke velden van Moab, aan de Jordaan van Jericho, zeggende:

Dat men neme van twintig jaar en ouder; zoals de HEERE Mozes reeds bij de eerste monstering (hoofdstuk 1:1-3) geboden had, en de kinderen van Israël, die uit Egypte vertrokken waren. Deze hadden zich toen tot monstering geschaard; nu kwam het jongere geslacht aan de beurt.

Ruben was de eerstgeborene van Israël, en maakte als zodanig wederom het begin. De zonen van Ruben waren (Genesis 46:9): Hanoch, van wie was het geslacht van de Hanochieten; van Pallu het geslacht van de Palluïeten (Exodus. 6:16; 1 Kronieken 5:1).

Van Hezron het geslacht van de Hezronieten; van Karmi het geslacht van de Karmieten.

Dit zijn de geslachten van de Rubenieten; en hun getelden waren drieënveertig duizend zevenhonderd en dertig; bij de eerste telling 46.500 (hoofdstuk 1:21).

Het getal van de Rubenieten komt hier voor als zijnde 2770 minder dan bij de vorige telling, waarschijnlijk omdat deze stam bovenal deel had genomen aan de opstand van zijn vorsten Dathan en Abiram.

En de zonen van Pallu waren Eliab.

En de zonen van Eliab waren Nemuël (= besnijdenis van God) en Dathan en Abiram: a) deze Dathan en Abiram waren de geroepenen van de vergadering, die gekijf maakten tegen Mozes en tegen Aäron; in de vergadering van Korach, als zij gekijf tegen de HEERE maakten.

Numeri. 16:2

En de aarde haar mond opendeed, en hen verslond met Korach, als die vergadering stierf; toen het vuur tweehonderd en vijftig mannen verteerde, en werden tot eenteken, tot waarschuwing voor anderen, tot een gedenkteken van de goddelijke gerechtigheid.

Maar de kinderen van Korach stierven niet.

Ook: zie Nu 16.1 -zie Nu 16.35.

Hier worden de geslachten van de verschillende stammen afzonderlijk opgeteld, wat in hoofdstuk 1 niet gebeurde; dit komt daarvandaan, omdat deze telling ook voorlopig dienen moet bij de verdeling van het land onder de stammen en de geslachten van Israël, wanneer straks het land Kanaän in bezit genomen is.

De zonen van Simeon naar hun geslachten: van Nemuël, of Jemuël 1) (Genesis 46:10), het geslacht van de Nemuëlieten; van Jamin het geslacht van de Jaminieten; van Jachin het geslacht van de Jachinieten;

De N en de J wisselen dikwijls met elkaar.

Van Zerah (opgang van licht) of Zohar (Genesis 46:10) het geslacht van de Zerahieten; van Saul het geslacht van de Saulieten.

De derde zoon van Simeon, Gad (Genesis 46:10), liet geen geslacht na.

Dat zijn de geslachten van de Simeonieten: tweeëntwintig duizend en tweehonderd, bij de eerste telling 59.300 (hoofdstuk 1:23).

Deze grote vermindering van de stam van Simeon (37.100 man) heeft haar grond wellicht daarin, omdat deze stam bij de dienst van Baäl-Peor het meest schuldig was geweest, en een groot aantal strijdbare mannen van haar in de plaag (hoofdstuk 16) omkwam: ook die Israëliet, die Pinehas, wegens zijn gruweldaad doorstak, behoorde tot de Simeonieten.

De zonen van Gad naar hun geslachten: Van Zefon (= noorden) of Zifjon (Genesis 46:6) het geslacht van de Zefonieten; van Haggi het geslacht van de Haggieten; van Suni het geslacht van de Sunieten;

Van Ozni (= gehoor), of Ezbor (zie "Ge 46.13), het geslacht van de Oznieten; van Heri het geslacht van de Herieten;

Van Arod (Arodi) het geslacht van de Arodieten; van Aréli het geslacht van de Arélieten.

Dat zijn de geslachten van de zonen van Gad, naar hun getelden: veertigduizend en vijfhonderd, bij de eerste telling 45.650 (hoofdstuk 1:25).

De zonen van Juda waren Er en Onan, de beide oudste; maar Er en Onan stierven kinderloos in het land Kanaän (Genesis 38) en moesten daarom niet gerekend worden (Genesis 46:12).

Alzo waren de zonen van Juda, naar hun geslachten, diegenen, waarnaar de geslachten van deze stam gerekend werden: van Sela het geslacht van de Selanieten; van Perez het geslacht van de Perezieten; van Zerah het geslacht van de Zerahieten; de beide laatste werden Juda als tweelingen bij Thamar, zijn schoondochter, geboren (Genesis 38).

In Genesis 46:12 wordt Perez daarom van de beide anderen, die ook zonen nalieten, afgezonderd, omdat hij, volgens de wetten van het huwelijk, in de plaats van Er trad, en alzo voor de eerstgeborene gold, of, naar onze maatstaf, de eerste erfgenaam werd. Tot zijn geslacht behoorden ook David en Christus, want de geslachtslinie ging door hem (Matth.1:1-3)

En de zonen van a) Perez waren: van Hezron het geslacht van de Hezronieten; van Hamul het geslacht van de Hamulieten.

Genesis 46:12

Dat zijn de geslachten van Juda, naar hun getelden; zesenzeventigduizend en vijfhonderd, bij de eerste telling 74.600 (hoofdstuk 1:27); de stam, die reeds toen het talrijkste was, had zich dus niet alleen op zijn hoogte gehouden, maar was zelfs met 1900 man toegenomen.

De zonen van Issaschar, naar hun geslachten waren (Genesis 46:13): van Tola het geslacht van de Tolaïeten; van Puva (Pua) het geslacht van de Punieten;

Van Jasub (= hij zal terugkeren) het geslacht van de Jasubieten; van Simron het geslacht van de Simronieten.

Dat zijn de geslachten van Issaschar naar hun getelden: vierenzestigduizend en driehonderd, bij de eerste telling 54.400 (hoofdstuk 1:29).

De zonen van Zebulon, naar hun geslachten, waren (Genesis 46:14): van Sered het geslacht van de Seredieten; van Elon het geslacht van de Elonieten; van Jahleël het geslacht van de Jahleëlieten.

Dat zijn de geslachten van de Zebulonieten, naar hun getelden: zestigduizend en vijfhonderd; bij de eerste telling 57.400 (hoofdstuk 1:31).

De zonen van Jozef naar hun geslachten waren, terwijl Jozef zelf geen eigen stam vormde, maar in zijn beide zonen zich in twee stammen verdeelde (Genesis 48:5) Manasse en Efraïm

De zonen van Manasse, Jozefs oudste zoon (Genesis 41:51), waren:a) van Machir (= verkocht) het geslacht van de Machirieten: Machir nu gewon Gilead, (= hoop van de getuigenis); van Gilead was het geslacht van de Gileadieten (zie "Nu 36.4).

Jozua. 17:1

Dit zijn de zonen van Gilead: van Jezer (= plan) of Abiezer Jozua 17:2) het geslacht van de Jezerieten; van Helek (= deel) het geslacht van deHelekieten;

En van Asriël (= gelofte van God) het geslacht van de Asriëlieten; en van Sechem (= schouder) het geslacht van de Sechemieten;

En van Semida (= roem van kennis) het geslacht van de Semidaïeten; en van Hefer (= put) het geslacht van de Heferieten Jozua 17:2).

a) Doch Zelßfead (= doorbraak), de zoon van Hefer, had geen zonen, maar dochters; en de namen van de dochters van Zelßfead waren: Machla (= ziekte) en Noa (= zwerving), Hogla (= patrijs), Milka (= koningin) en Tirza (= aangenaam).

Numeri. 27:1

Dat zijn de geslachten van Manasse; en hun getelden waren tweeënvijftigduizend en zevenhonderd, bij de eerste telling 32.200 (hoofdstuk 1:35).

Dit zijn de zonen van Efraïm, naar hun geslachten: van Sutélah (= gekraak van scheuren) het geslacht van de Sutélahieten; van Becher (= eerstgeborene) het geslacht van de Becherieten; van Tahan (= smeking) het geslacht van de Tahanieten.

En dit zijn de zonen van Sutélah: van Eran (= waakzaam) het geslacht van de Eranieten.

Dat zijn de geslachten van de zonen van Efraïm, naar hun getelden, tweeëndertigduizend en vijfhonderd, bij de eerste telling 40.500 (hoofdstuk 1:33)).1) Dat, van Vs. 29 tot hiertoe, zijn de zonen van Jozef, die, wanneer de stam van Levi mee geteld wordt, tezamen slechts één stam uitmaken, naar hun geslachten.

De stam was dus na de eerste telling 8000 in getal afgenomen, terwijl Manasse het meest was toegenomen, en wel ten getale van 20.500; pas later zou Efraïm de voorrang verkrijgen, die in de zegen van Jakob was beloofd.

De zonen van Benjamin, naar hun geslachten (Genesis 46:21): van Bela het geslacht van de Belaïten; van Asbel het geslacht van de Asbelieten; van Ahiram, verkort Ehi, het geslacht van de Ahiramieten;

Deze opgaven verschillen enigermate van die, welke in Genesis 46:21 opgetekend zijn. Misschien is dit daaraan te wijten, dat enige geslachten van deze stam zijn uitgestorven, of zó in getal afgenomen, dat zij met anderen tot een geheel werden samengesmolten.

Van Sefúfam (= slang) of Mugim, het geslacht van de Súfamieten; van Hufam (= bewoner van de zeekust) of Hupim, het geslacht van de Hufamieten;

En de zonen van Bela waren Ard en Naäman; van Ard het geslacht van de Ardieten; van Naäman het geslacht van de Naämieten;

Dat zijn de zonen van Benjamin, naar hun geslachten: en hun getelden waren vijfenveertigduizend en zeshonderd, bij de eerste telling 35.400 (hoofdstuk 1:37).

Dit zijn de zonen van Dan, naar hun geslachten (Genesis 46:23): van Suham, (= kuilgraver) of Chusim, het geslacht van de Suhamieten; dat zijn de geslachten van Dan, naar hun geslachten.

Al de geslachten van de Suhamieten, naar hun getelden, waren vierenzestigduizend en vierhonderd, bij de eerste telling 62.700 (hoofdstuk 1:39).

De zonen van Aser, naar hun geslachten (Genesis 46), waren: van Imna het geslacht van de Imnaïeten; van Isvie, of Jisvi, het geslacht van de Isvieten; van Beria het geslacht van de Beriïeten;

Van de zonen van Beria waren van Heber het geslacht van de Heberieten; van Malchiël het geslacht van de Malchiëlieten;

En de naam van de dochter van Aser was Serah.

Dat zijn de geslachten van de zonen van Aser, naar hun getelden: drieënvijftigduizend en vierhonderd, bij de eerste telling 41.500 (hoofdstuk 1:41).

De zonen van Nafthali, naar hun geslachten (Genesis 46:24): van Jßhzeël het geslacht van de Jßhzeëlieten; van Guni het geslacht van de Gunieten;

Van Jezer het geslacht van de Jezerieten; van Sillem het geslacht van de Sillemieten;

Dat zijn de geslachten van Nafthali, naar hun geslachten; en hun getelden waren vijfenveertigduizend en vierhonderd, bij de eerste telling 53.400 (hoofdstuk 1:43).

Dat zijn de getelden van de zonen van Israël; zeshonderdeenduizend zevenhonderd en dertig, bij de eerste telling 603.550 (hoofdstuk 1:46).

Het gehele volk had dus ongeveer 1820 weerbare mannen verloren en was daarom nagenoeg op dezelfde hoogte gebleven. Nadat zovele verdelgende oordelen het hadden getroffen, had zich de kracht van Gods beloften aan Israël betoond in de steeds plaatshebbende vermeerdering van het volk.

En de HEERE sprak tot Mozes, toen deze de monstering van de twaalf stammen, die tevens tot grondslag van de aanstaande verdeling van het land Kanaän moest strekken, volbracht had, zeggende:

Aan deze zal het land uitgedeeld worden tot erfenis: tot een blijvend bezit, naar het getal van de namen, naar het getal van de personen, die in iedere stam geteld zijn.

Aan degenen, die veel zijn, zult gij hun erfenis groter maken, en aan hen, die weinig zijn, zult gij hun erfenis minder maken; aan een ieder zal naar zijn getelden, zijn erfenis gegeven worden (Numeri. 33:54).

Het land nochthans zal door het lot gedeeld worden, 1) opdat iedere stam het deel, dat hij verkrijgt, beschouwt als een erfdeel hem van de Heere geschonken, en opdat er geen nijd en twist onder de verschillende stammen ontsta (Spreuken. 16:33; 18:18) naar de namen van de stammen van hun vaderen, Ruben, Simeon, enz. met uitzondering van Levi, in wiens plaats Efraïm en Manasse treden, zullen zij erven, iedere stam zal een gedeelte ter erfenis verkrijgen, dat altijd zijn naam zal dragen, en dathem door het lot zal toegewezen worden (Numeri. 33:54 Jozua. 11:23; 14:2).

Hiermee wordt niet bedoeld, de grootte van het stuk land, dat aan iedere stam zal te beurt vallen, maar de plaats in het beloofde land.

Zoals overal in de leiding en besturing van het volk van God, zo is het ook hier het geval, dat de bepaling van de zijde van God en de vrijheid van de mensen tezamen werken tot één doel.

Naar het lot zal ieders erfenis gedeeld worden, tussen de velen en de weinigen;

Dit zijn nu de getelden van Levi, want na de telling van de overige stammen wordt deze nog bijzonder gemonsterd (Vs. 62 hoofdstuk 3:14), naar hun geslachten: van Gerson het geslacht van de Gersonieten; van Kahath het geslacht van de Kahathieten; van Merßri hetgeslacht van de Merßrieten; deze drie vormden de hoofdgeslachten (Ex.6:16-19).

Dit zijn dan verder de volgende voornaamste geslachten van Levi, in welke deze drie hoofdgeslachten zich splitsten: het geslacht van de Libnieten, een tak van de Gersonieten (hoofdstuk 3:21), het geslacht van de Hebronieten, een tak van de Kahathieten (hoofdstuk 3:27), het geslacht van de Machlieten, het geslacht van de Musieten, beide takken van de Merßrieten (hoofdstuk 3:33), het geslacht van de Korachieten, eveneens van de Kahathieten, en wel van de Izharieten, een zijtak van dit geslacht, (hoofdstuk 3:27 hoofdstuk 16:3). Een derde tak van de Kahathieten, met name de Amramieten, vormde een afdeling op zichzelf, namelijk de stand van de priesters, en zijn geslachtsregister is het volgende: en Kahath gewon Amram.

En de naam van de vrouw van Amram was Jochebed, de dochter van Levi, welke de vrouw van Levi baarde in Egypte; en deze baarde aan Amram, die haar neef was en vervolgens haar echtgenoot was geworden, Aäron en Mozes, en Mirjam, hun zuster (Exodus. 2:1,2; 6:19).

En aan Aäron werden geboren Nadab en Abihu, Eleßzar en Ithamar (Exodus. 6:23).

Nadab nu en Abihu waren gestorven toen zij vreemd vuur brachten voor het aangezicht van de HEERE (Leviticus. 10:2 Numeri. 3:4; 1 Kronieken 24:2.

En hun getelden, namelijk van al de zonen van Levi, waren drieëntwintigduizend, al wat mannelijk is, van een maand en ouder (hoofdstuk 3:15), bij de eerste telling 22.000; of volgens een andere opvatting 22.300(hoofdstuk 1:39); want deze werden niet geteld onder de kinderen van Israël, met de overige stammen tegelijk; omdat hun geen erfenis gegeven werd onder de kinderen van Israël; maar zij zouden slechts enige steden verkrijgen in de verschillende stammen; hun monstering had daarom plaats uit een ander gezichtspunt, dan die van deoverige stammen, die in betrekking stond tot de aanstaande verdeling van het land.

De telling is niet volledig, omdat bij Aäron, als de voornaamste van allen, het geslachtsregister afbreekt.

Dat, zowel het getal, in Vs. 51 als in Vs. 62 aangewezen, zijn de getelden van Mozes en Eleßzar, de priester, die de kinderen van Israël telden in de vlakke velden van Moab, aan de Jordaan van Jericho;

En onder deze was niemand uit de getelden van Mozes en Aäron, de priester, als zij de kinderen van Israël telden in de woestijn van Sinaï, want het oude geslacht was reeds geheel in de woestijn weggehaald (hoofdstuk 21:12).

Want de HEERE had van die gezegd, dat zij in de woestijn gewis zouden sterven (hoofdstuk 14:22); en er was niemand van hen overgebleven dan Kaleb, de zoon van Jefunne, en Jozua, de zoon van Nun1) (Numeri. 14:28,29,34,35; 1 Kor.10:5,6).

Hiermee wil de Schrijver wijzen op het feit, dat de waarheid en rechtvaardigheid van de Heere, zowel ten opzichte van Zijn bedreigingen als van Zijn beloften, volkomen vervuld zijn.

HOOFDSTUK 27.

RECHT VAN ERVEN. JOZUA IN PLAATS VAN MOZES TOT AANVOERDER VAN HET VOLK AANGEWEZEN.

Vs. 1-11. De monstering die tevens betrekking had op de toekomstige verdeling van het land, geeft aanleiding tot een wettige bepaling, ten opzichte van hef erfrecht. Een vader van de stam van Manasse, die met het vorige geslacht in de woestijn gestorven is, heeft namelijk een aantal dochters, maar geen zonen nagelaten. Op haar verzoek, om in het bezit van het vaderlijk erfdeel te mogen treden, bepaalt de Heere, dat dochters zonder enige twijfel de bezitting van de vader zullen aanvaarden en zijn geslacht zullen voortplanten, wanneer er geen zonen zijn.

Toen naderden de dochters van Zelßfead, de zoon van Hefer, de zoon van Gilead, de zoon van Machir, de zoon van Manasse, die boven (hoofdstuk 26:33) bij de monstering van de 12 stammen, onder de geslachten van Manasse, de zoon van Jozef reeds vermeld werden (en dit zijn de namen van zijn dochters: Machla, Noa en Hogla en Milka en Tirza) Jozua 17:3).

En zij stonden, nadat de goddelijke verordening, betreffende de verdeling van het land bij het volk bekend was geworden, voor het aangezicht van Mozes, en voor het aangezicht van Eleßzar, de Hogepriester, en voor het aangezicht van de oversten, en van de gehele vergadering, die aan de deur van de tent der samenkomst vergaderd waren, om verder over de toekomstige verdeling te onderhandelen, zeggende:

Onze vader is, zoals de overigen, die de eerste maal geteld werden, gestorven in de woestijn, en hij is niet geweest in het midden van de vergadering van hen, die zich tegen de HEERE vergaderd hebben in de vergadering van Korach (hoofdstuk 15:1-35), zodat hij voor een banneling zou moeten gehouden worden, wiens nageslacht en nagedachtenis voor altijd uitgeroeid wordt uit de gemeente; maar hij is in zijn zonde1) gestorven, en had geen zonen, die zijn naam konden voortplanten(Numeri. 14:35; 26:64).

Hij is in zijn zonde gestorven, wil zeggen: hij is gestorven, ten gevolge van het algemeen gericht, dat over Israëls volk is gegaan, en waarin hij ook heeft gedeeld.

Waarom zou dan, daar hij toch in ons, zijn dochters, niet kinderloos gestorven is, de naam van onze vader uit het midden van zijn geslacht, dat van de Gileadieten(hoofdstuk 26:29) weggenomen worden, omdat hij geen zoon heeft? Geef ons, bij de verdeling van het land, ook een bezitting in het midden van de broeders van onze vader, opdat door ons zijn nagedachtenis blijft bestaan, en zijn geslacht niet geheel uitsterft.

Naar alle waarschijnlijkheid had tot nu toe de gewoonte bestaan, dat in huwelijken waar de vrouwen een vaste bezitting als huwelijksgift hadden meegebracht, die zonen, welke die bezitting erfden in het geslacht van hun grootvader van moederszijde, en niet in dat van hun grootvader van vaderszijde werden ingeschreven. Deze gewoonten willen de dochters van Zelßfead blijven behouden bij de nieuwe verhouding in Kanaän, en zelfs met betrekking op

haar geval uitgebreid zien. Zij willen, in de plaats van haar vader, die geen zoon, en dus ook geen vertegenwoordiger van zijn naam had, dat gedeelte van het heilige land ontvangen, dat hem toekomt. Haar toekomstige echtgenoten zouden alsdan in haar geslacht overgaan, voor zonen van haar vader gehouden worden en alzo diens nagedachtenis ophouden in de gemeente.

En Mozes bracht haar rechtzaak, die hij zelf niet wilde beslissen, opdat hij ook in het kleine en geringe zich trouw betoont (hoofdstuk 12:7), voor het aangezicht van de HEERE, terwijl hij zich begaf in de tent der samenkomst, op die plaats, waar hem op elke vraag een goddelijk antwoord gegeven zou geworden (Exodus. 25:22).

En de HEERE sprak tot Mozes, van het Verzoendeksel, tussen de beide Cherubim, zeggende:

De dochters van Zelßfead spreken recht: gij zult haar, alsof zij zonen waren, geheel geven de bezitting van een erfenis, in het midden van de broeders van hun vader, de Gileadieten; en gij zult de erfenis van hun vader, wat deze verkregen zou hebben als hij nog in leven was, op haar doen komen, als gemeenschappelijk bezit (Numeri. 36:2).

En tot de kinderen van Israël zult gij, opdat zij weten hoe zij zich in dergelijke gevallen te gedragen hebben, spreken, zeggende: Wanneer iemand sterft en geen zoonheeft, zo zult gij zijn erfenis op zijn dochter doen komen.

En indien hij geen dochter heeft, zo zult gij zijn erfenis aan zijn broeders geven.

Indien hij nu geen eigen broeders heeft, zo zult gij zijn erfenis aan de broeders van zijn vader geven, aan zijn ooms.

Indien ook zijn vader geen broeders heeft, zo zult gij zijn erfenis geven aan zijn nabestaande, die hem de naaste van zijn geslacht is, de naaste van zijn agnaten, of bloedverwanten van vaders zijde, dat hij het erfelijk bezitte; de agnaten, bloedverwanten van moeders zijde zijn van dit erfrecht uitgesloten. Dit zal de kinderen van Israël tot een rechtsinstelling zijn, betreffende de erfopvolging, zoals de HEERE Mozes geboden heeft; het is dus niet een verordening van Mozes zelf, maar een goddelijke instelling, die ten strengste ten uitvoer gebracht moet worden.

Het grondbezit, dat Israël door het lot als leen van God, de eigenlijke bezitter van het land, ontving, moest, zoals reeds opgemerkt is, een onvervreemdbaar eigendom van de afzonderlijke families zijn en blijven. Dit bezit ging van de vader op de zonen over, zodanig, dat de eerstgeborene een dubbel gedeelte verkreeg; de overige zonen ontvingen slechts gelijke delen; zo erfde b.v. wanneer er vijf zonen waren, de oudste 2/6 van de gehele vaderlijke nalatenschap, terwijl zijn broeders ieder slechts 1/6 erfden. De eerstgeborene had echter als hoofd van de familie niet alleen zijn moeder tot haar dood te verzorgen, maar hij moest ook zijn nog ongehuwde zusters tot aan haar huwelijk van voedsel, kleding en al het nodige voorzien. Hierbij werd naderhand (Deuteronomium. 21:15-17) bepaald, dat, wanneer de vader

twee vrouwen heeft, waarvan hij de ene meer liefde toedraagt dan de andere, hij niet de jongere zoon van de geliefde vrouw boven de oudere zoon van de minder geliefde mag voortrekken; hij moet volstrekt het eerstgeboorterecht met de twee delen van zijn gehele nalatenschap, ongeschonden laten aan de eersteling van zijn kracht. Op deze plaats nu betreft het het geval, dat iemand zonder zonen sterft, en alleen dochters nalaat; nu moet dus de bezitting op deze overgaan; bij kinderloosheid eerst op de naaste agnaten. Deze erfdochters mochten, zoals later bij de verdere beslissing van het hier voorgaande geval (hoofdstuk 36:1-12) bepaald wordt, slechts mannen huwen uit de stam van hun vader, opdat het erfgoed, dat zij in bezit hadden, niet van de een stam op de andere zou overgaan, waardoor de bezittingen van de afzonderlijke stammen onderling gemengd zouden worden, en de oorspronkelijke verdeling verloren zou gaan; ene erfdochter daarentegen, die in een andere stam huwde, verloor daarmee haar recht op het vaderlijk erfgoed, dit wordt tenminste door Jozefus beweerd.

II. Vs. 12-28. Terwijl de Heere Mozes aankondigt, dat hij, evenals zijn broeder Aäron, nog vóór de inname van het Heilige land tot zijn volk zal verzameld worden, vraagt deze om de benoeming van een opvolger, de Heere verordent daartoe Jozua, die tot hiertoe een dienaar van Mozes was, en aan hem wordt nu, ook op Goddelijke aanwijzing, het ambt van aanvoerder van het volk op plechtige wijze overgedragen, zonder dat hij echter dadelijk de post van wetgever ontvangt.

Daarna zei de HEERE tot Mozes, opdat hij de tijd van zijn dood vooruit zou weten, en nog bij zijn leven zou kunnen verrichten, wat tot vervanging van zijn persoon, waarop het gehele huis van Israël zozeer gezet was, nodig was: Klim op deze berg Abßrim, die aan de zuidkant tegenover het leger ligt (zie "Nu 21.20), en zie, van diens hoogste spits, de berg Nebo (Deuteronomium. 32:48; 34:1 vv.), het land, dat Ik de kinderen van Israël gegeven heb.

Wanneer gij dat gezien zult hebben, dan zult gij tot uw volken verzameld worden, gij ook, zoals uw broeder Aäron verzameld geworden is 1) (Numeri. 20:24).

Deze aankondiging geschiedt, opdat hij met volle bewustzijn de dood zou tegemoet gaan en zijn huis zou kunnen bereiden, nl. zoveel in hem is, bij zijn leven nog uitvoeren en bewerken, wat, na zijn dood, zijn persoon, op wie het gehele huis van Israël gesteld was, zou kunnen vergoeden.

Dit gezicht van Kanaän werd zeker vergezeld van een gelovig uitzicht naar het betere, d.i. het hemelse Kanaän dat zeer vertroostend is voor de stervende heiligen.

Omdat gij Mijn mond weerspannig zijt geweest in de woestijn Zin, in de twisting van de vergadering, om Mij aan de wateren, die Ik bereid was te geven, voor hun ogen te heiligen, maar gij was zwak in het geloof en twijfelde. Dat zijn de wateren van Meriba van Kades, in de woestijn Zin, die reeds boven vermeld werden bij het verhaal van die geschiedenis (hoofdstuk 20:7-13 Numeri. 20:12).

Toen sprak Mozes, die het goddelijke oogmerk van deze aankondiging wel begreep, tot de HEERE, zeggende:

a) Dat de HEERE, de God van de geesten van alle vlees, die aan alle geschapen wezens leven en adem geeft, en ze naar Zijn wil ook wederom laat sterven, voordat ik tot mijn volken vergaderd word, een man stelt over deze vergadering,

a)hoofdstuk 16:22 Psalm. 90:3; 104:29 vv.

Die in mijn plaats voor hun aangezicht uitga, en die voor hun aangezicht inga, en die hen uitleide, en die hen inleide; 1) a) opdat de vergadering van de HEERE 2) niet zij als schapen, die geen herder hebben. 3)

1 Kon.22:17 Matth.9:36 Mark.6:34

Mozes vraagt hiermee aan God, een man, die alle aangelegenheden van Israël zal voorstaan en behandelen, die in zijn voetstappen treden, het volk zal leiden, zoals een goede herder de schapen leidt.

2)Vergadering van de Heere. Met deze woorden legt Mozes Israël de Heere zo na mogelijk aan het hart. Niettegenstaande zijn vele zonden en overtredingen, is Israël voor hem de vergadering van de Heere. Ja, al heeft het volk door zijn gemopper hem een ogenblik tot bitterheid verleid, zodat hij op de steenrots sloeg, en is het daardoor oorzaak geworden, dat hij Kanaän niet mag binnengaan, toch is zijn hart met tedere liefde voor dit volk vervuld en blijft het voor hem het heilige volk, uit kracht van het Verbond, dat Jehova met hem heeft opgericht, uit kracht van de Verbondsbetrekking tussen Jehova en Israël.

De Heere beveelt Mozes in het gebergte Abßrim te gaan, om daar te sterven. Wat is nu zijn eerste woord? Lees het Numeri. 27:15-17. Zó denkt hij aan, zó leeft hij voor zijn volk. En hoe zuiver, hoe onbaatzuchtig is deze liefde!.

Toen zei de HEERE, deze bede verhorende, 1) tot Mozes: Neem tot u a)Jozua, de zoon van Nun, een man, in wie de Geest is, de Geest van wijsheid en verstand, de geest van raad en sterkte, de Geest van kennis en vreze voor de Heere Jesaja 11:2), en leg uw hand op hem. 2)

Exodus. 17:8 vv.; 24:13; 32:17; 33:11, Numeri. 11:25 vv.; 13:9; 14:6,30.

Wat mij Uw geest zelf leert bidden, dat is naar Uw wil, en wordt zeker door U verhoord, wanneer het in de naam van Uw zoon gebeurt, door wie ik Uw kind en erfgenaam ben, en genade voor genade verkrijg.

Met deze handoplegging moest Mozes de regering aan hem overgeven, hem in zijn ambt zetten, als zijn opvolger. Jozua zou in zijn plaats komen. Echter, zoals uit Vs. 20 en 21 blijkt, niet geheel zijn waardigheid vervullen. Er zou een groot verschil blijven bestaan tussen Mozes en Jozua.

En stel hem, nadat gij hem tot u genomen hebt, voor het aangezicht van Eleßzar, de Hogepriester, en voor het aangezicht van de gehele vergadering, die voor de deur van de tent der samenkomst is, en geef hem bevel voor hun ogen, draag hem van uw ambt over, onder een ernstig voorhouden van de plichten, die hij daarmee op zich neemt;

En leg op hem van uw heerlijkheid, 1) opdat zij horen, te weten de gehele vergadering van de kinderen van Israël, en hem gehoorzamen, zoals zij tot nu toe u als haar overste en aanvoerder gehoorzaamd heeft.

In het Hebreeuws Meehodeka, van uw heerlijkheid, d.i. een gedeelte van uw heerlijkheid. Jozua zou dus niet geheel in de voetstappen van Mozes treden. Mozes zou een geheel unieke verschijning, een geheel unieke persoonlijkheid blijven onder het Oude Verbond. Slechts zoveel zou de zoon van Nun van Mozes' heerlijkheid ontvangen, als nodig was, om Israël tot een aanvoerder en bestuurder te zijn. In het volgende vers wordt meegedeeld, dat hij geen wetgever zou zijn, noch onmiddellijk uit de mond van de Heere raad zou krijgen, zoals Mozes, maar door middel van de Priester, die de Urim en Tummim zou raadplegen.

En hij zal voor het aangezicht van Eleßzar de priester staan, die voor hem raad vragen zal, naar de wijze van Urim, 1) voor het aangezicht van de HEERE; hij zal bij de uitvoering van zijn ambt niet meer zo onmiddellijk met de Heere verkeren, zoals gij gedaan hebt (hoofdstuk 12:8), maar in alle gewichtige zaken door de Hogepriester voor zich raad laten vragen. Naar zijn mond, volgens de uitspraak, die de Hogepriester doet, zullen zij uitgaan, hun ondernemingen inrichten, en naar zijn mond zullen zij ingaan, hij, en al de kinderen van Israël met hem, en de gehele vergadering. 2)

Urim staat hier bij wijze van verkorting. Bedoeld wordt de Urim en de Tummim (zie Ex 28.30)

Onder de gehele vergadering hebben wij hier te verstaan, omdat er reeds gesproken is van al de kinderen van Israël, de verzameling van de oudsten van het volk, welke de kinderen van Israël vertegenwoordigden in de gewichtigste volkszaken.

En Mozes deed, zoals de HEERE hem geboden had; 1) want hij nam Jozua tot zich, en stelde hem, op de heilige plaats, voor het aangezicht van Eleßzar, de priester, en voor het aangezicht van de gehele vergadering;

"Hij huldigde Jozua geredelijk en blijmoedig in". a. Alhoewel de aanstelling van een ander in zijn plaats kon gehouden worden voor een vermindering van zijn eigen aanzien en gezag, en dit niet veel verschilde van een dadelijke afstand van de regering, nochthans was hij gewillig, om daartoe de hand te lenen, dat een ander daarmee werd bekleed. b. Ofschoon de wereld het als een uitsluiting van zijn familie kon aanmerken, dat zijn heerlijkheid niet tot een van zijn zonen of nabestaanden overging, zo belette dit niet, dat hij, volvaardig met zijn eigen handen, eerst Eleßzar tot Hogepriester en nu Jozua, die uit een andere stam was, tot opperregeerder inhuldigende, terwijl zijn huis en zijn eigen kinderen geen aanzienlijke ambten in de Kerk- of Burgerstaat hadden, maar slechts in de rang van gewoon Leviet werden

gelaten, hetgeen zo’n blijk vanzelfverloochening en onderwerping aan de wil van de Heere was, dat hem dit tot groter eer strekte, dan de hoogste bevordering van zijn familie zou gedaan hebben, want dit bekrachtigde zijn inborst, nl. dat hij was, de zachtmoedigste man op aarde, dat hij getrouw was aan hem, die hem gesteld had over zijn gehele huis, en dat hij in alles niet handelde van zichzelf, zoals hij ook niet handelde voor zichzelf. Hieruit zag men, dat hij een grondbeginsel had, dat hem deed uitmunten boven alle andere wetgevers, welke altijd zorg droegen, om hun familie deel te doen hebben in de grootheid, die zij zelf bezeten hadden.

En hij legde zijn handen op hem, om hem plechtig te ordenen, d.i. hem van zijn ambtsplichten en rechten over te dragen, maar ook uit kracht van zijn volmacht, hem door God geschonken, hem toe te rusten met de nodige gaven, en gaf hem bevel, zoals de HEERE door de dienst van Mozes gesproken had, dat hij zich namelijk bij de uitoefening van zijn ambt streng te houden had aan de wet, die reeds voorhanden was, en aan de Hogepriesterlijke bemiddeling.

Het was alzo Mozes niet vergund, Israël in Kanaän te brengen; dit grote werk werd Jozua opgedragen. Wij kunnen hier de opmerking niet achterwege laten, dat daarin een diepe, zinrijke en afschaduwende betekenis ligt opgesloten. Mozes is namelijk de man van de wet: hij is als het ware de verpersoonlijkte wet; daarom luidt het in het Nieuwe Testament: de wet is door Mozes gegeven, de genade en waarheid is door Jezus Christus geworden." De wet echter kan ons niet in Kanaän brengen, zij kan ons niet zaligmaken; zij kan slechts dreigen, straffen, verpletteren, zij kan ons slechts aandrijven tot boete en aan de grenzen van Kanaän brengen, daarover, in het beloofde land brengt zij ons niet. Dat kan slechts een Jozua, Jezus: want beide namen betekenen hetzelfde. Het is één naam.

HOOFDSTUK 28.

WETTEN VAN VERSCHILLENDE OFFERS HERHAALD.

Hoofdstuk 28 en 29. Nadat Israël, dat tot de dienst van Baäl Peor verleid, en door het gericht van God gelouterd was, in de tweede monstering (hoofdstuk 26) en in de feitelijke bekrachtiging van het bezit van het heilige land (hoofdstuk 27:1,11), en in de benoeming van een opvolger aan Mozes (hoofdstuk 27:12-23) weer geheel en al tot een volk van God was aangenomen, wordt de wederaanneming tot gemeente van de Heere nog daardoor verzegeld, dat de wetgeving, die 38 jaar geleden was afgebroken, in die punten, welke nog een vervolmaking nodig hebben, verder wordt voortgezet. Dit gebeurt door een nauwkeurige bepaling van de dagelijkse- en de feestoffers van de gemeente: deze verordening op het offeren is juist nu daarom des te meer op haar plaats, daar Israël pas hier in staat zal zijn, de offerdienst in haar gehele omvang uit te oefenen.

Verder sprak de HEERE, geheel op dezelfde wijze als vroeger bij de berg Sinaï, toen Hij na de vervaardiging van de tent der samenkomst de godsdienst van Israël regelde (Leviticus. 1:1) tot Mozes, zeggende:

Gebied de kinderen van Israël, en zeg tot hen: Mijn offerande, Mijn spijze voor Mijn vuuroffers, Mijn liefelijke reuk, het offer, dat gij Mij tot een spijze zult brengen, in de liefelijke geur waarvan Ik Mij verlustigen wil (Leviticus. 3:11; 1:9), zult gij waarnemen, om Mij te offeren op zijn gezette tijd, 1) zult gij Mij op de daartoe vastgestelde tijden, en geheel op de wijze, die Ik vroeger heb aangeduid en nu nog nauwkeuriger zal bepalen, werkelijk brengen en op geen enkele wijze daarvan afwijken.

Mozes wederom handelende over het gedurig offer, beveelt in het algemeen, dat het volk, ten opzichte van de brandoffers, ijverig zal opvolgen, wat God daaromtrent heeft voorgeschreven. Want met het woord waarnemen heeft hij niet alleen hun ijver, maar ook hun gehoorzaamheid op het oog. Verder, opdat het volk des te meer oplettendheid zich voor elke afwijking zou wachten, noemt God Zijn brood, dat of dagelijks op de tafel placht te liggen, of bij de vuuroffers werd gevoegd, alsof Hij het at naar de wijze van de mensen. Dit is wel een menselijke spreekwijze, maar naar de kinderlijke toestand van het volk, was het noodzakelijk zo plat te spreken, opdat zij aan de ene zijde zouden leren, dat deze plechtigheid daarom door God werd aangewezen, omdat de spijs de mens verheugde. Vervolgens, opdat zij zich erop zouden toeleggen, Hem zijn offeranden zo zuiver en rein mogelijk aan te bieden.

En gij zult tot hen zeggen, met betrekking op hetgeen reeds eerder (Exodus. 29:38 vv. Leviticus. 6:8 vv.) vastgesteld werd: dit is het vuuroffer, dat gij op elke gewone dag bij de tent der samenkomst de HEERE offeren zult: twee volkomen eenjarige lammeren van de dag, tot een gedurig brandoffer (Exodus. 29:38).

Het ene lam zult gij bereiden ‘s morgens; en het andere lam zult gij bereiden tussen de twee avonden.

En een tiende deel van een efa meelbloem ten spijsoffer, gemengd met het vierde deel van een hin van gestoten olie.
1)

zie Ex 16.36; Leviticus. 2:1 Ex.29:40

Het is het gedurig brandoffer, dat op de berg Sinaï ingesteld was, dat gedurende de veeljarige omzwerving door de woestijn is nagelaten, maar nu weer vernieuwd moet worden, daar het u thans door de rijke buit, die gij op de Amorieten gehaald hebt, niet aan de nodige offerdieren ontbreekt, tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor de HEERE.

En zijn drankoffer, dat behalve het spijsoffer nog bij ieder brandoffer komt, zal zijn het vierde deel van een hin (hoofdstuk 15:1-16) voor het ene lam; in het heiligdom, d.i. door uitstorting op het offer, dat op het brandofferaltaar brandt, zult gij het drankoffer van de sterke1) drank voor de HEERE offeren.

De sterke drank. Sterk moet hier in de letterlijke zin worden opgevat. Sterk staat hier tegenover slap, en met sterke drank wordt hier bedoeld wijn, in tegenstelling tot water.

En het andere lam zult gij bereiden tussen de twee avonden, en daarbij eveneens een spijsoffer voegen; zoals het spijsoffer van de morgen, en zoals zijn drankoffer zult gij het bereiden, tot vuuroffer van de liefelijke reuk voor de HEERE.

De dagelijkse godsdienst bestond, naar de verschillende bepalingen hierover, daarin dat, vroeg in de morgen, zodra het licht begon te worden en nadat het altaar behoorlijk van de as gereinigd was en van nieuw hout was voorzien (Leviticus. 6:10 vv.); het brandoffer, dat uit een eenjarig lam bestond, in tegenwoordigheid van de oversten, geslacht werd, en in vereniging met het voorgeschreven spijsoffer op het altaar werd gelegd. Hieraan verbond zich het spijsoffer van de Hogepriester (Leviticus. 6:19-23). Hierop volgde de uitstorting van het drankoffer, en het uitspreken van de priesterlijke zegen besloot de plechtigheid (hoofdstuk 6:22 vv.). De oversten vertegenwoordigden de gehele gemeente en hadden de handoplegging te verrichten. Tegen de avond echter, wanneer de zon zich tot de ondergang neigde, omstreeks uur ‘s middags, had het offeren plaats van het tweede eenjarige lam, geheel op dezelfde wijze. Aan deze godsdienstplechtigheid, waardoor iedere dag bij het begin en het einde door het volk aan de Heere werd toegewijd, was deels de toebereiding van de zeven lampen van de kandelaar, deels het ontsteken van een reukoffer op het reukaltaar verbonden (Exodus. 30:7 vv. Leviticus. 24:3 vv.); met het laatste stond ook een gebed voor het volk, dat in de voorhof vergaderd was, in verband (Dan. 9:21 Luk.1:9 vv. Hand.2:1). Door de offerande gaf het volk, dat met God in een verbond was getreden, zich opnieuw met lichaam en ziel aan Hem over, en van de zijde van de Heere werd de genade en de zegen van het Verbond telkens opnieuw bekrachtigd en uitgestort. Het gebed had plaats onder het brand- en spijsoffer; tussen het drankoffer en de uitdeling van de zegen zongen de Levieten, na de invoering van het Psalmgezang, onder begeleiding van snarentuig de Psalm, die voor iedere dag van de week vastgesteld was (Zondag 24, Maandag 28, Dinsdags 82 Woensdag 94, Donderdag 81, Vrijdag Zaterdag 92). Wat de zegen en de wijze van uitspreken betreft, zo sprak de priester,

terwijl hij de trappen opging, die naar het voorportaal leidden: "O God, help, dat deze zegen, waarmee Gij bevolen hebt Uw volk te zegenen, een volkomen zegen zij, en dat wij in het uitspreken noch zondigen, noch een misslag begaan;" hij zong daarna de zegen met ene luide, heldere stem, waarbij hij zijn handen omhoog hief, de rechter een weinig hoger dan de linker (zie Nu 6.27), de oversten echter en het volk de ogen neersloegen en zich ter aarde bogen; nu keerde hij terug naar de tempel, terwijl hij bad: "O Heer van de gehele wereld; wij hebben gedaan, wat Gij ons bevolen hebt te doen; doe Gij nu, wat gij ons beloofd hebt. Zie uit de woning van Uw heiligdom neer en zegen Uw volk Israël." Het volk van zijn zijde loofde God met de woorden: "Dankt nu allen God, die grote dingen doet, Amen." (Sir.50:24). Of de zegen ook bij het avondoffer werd uitgesproken, is twijfelachtig.

Maar op de Sabbatdag 1) komen er bij het dagelijkse brandoffer (Vs. 2-8) nog twee volkomen eenjarige lammeren, en twee tienden meelbloem tot spijsoffer, met olie gemengd, bovendien zijn drankoffer.

Nu wordt bevolen, wat bij een eerdere gelegenheid is weggelaten, nl. dat op de Sabbatdag het offer moest verdubbeld worden en in de plaats van één lam twee moesten geofferd worden. Want het was billijk, omdat de zevende dag in het bijzonder God gewijd was, dat hij door een bijzonder teken van de andere dagen werd afgescheiden. Ook grotere offeranden beveelt Hij op de eerste dagen van de maanden, of bij de nieuwe maanfeesten te brengen, nl. twee varren en één ram en een bok ten zondoffer. Want wij weten, dat de eerste dag van iedere maand God heilig was, opdat aan het volk meermalen werd vernieuwd, de herinnering om die te vieren, en een bok werd erbij gevoegd tot verzoening van zonde, opdat zij iedere maand als schuldigen voor Gods aangezicht zouden staan en Hem om genade zouden smeken.

In Ezechiëls tempeldienst, die op de tijden van het Evangelie zag, zouden de sabbatsofferanden bestaan in zes volkomen lammeren en een volkomen ram, met hun spijsoffer en met hun drankoffer, om daardoor niet onduidelijk te kennen te geven, niet alleen de duurzaamheid, maar ook de bevordering en de vermeerdering van de heiliging van de Sabbatten in de dagen van de Messias.

Het is het brandoffer van de Sabbat op elke Sabbat, boven het gedurig brandoffer, en zijn drankoffer, zodat dus op de Sabbat het morgen- en avondoffer verdubbeld wordt.

De heiliging van de zevende dag, bestond 1. negatief, in de staking van elke bezigheid, waardoor het volk van God als het ware vrij gemaakt werd van de zorgen en de last van het leven, opdat het zijn ziel uit de verstrooiing van deze aardse beslommeringen kon terugtrekken en zich verkwikken in de rust van God; 2. positief in een heilige vergadering, waarin Israël door de overdenking van de wet van de Heere zich opbouwde in het woord van God, in het verdubbelen van het brandoffer, waardoor het opnieuw en met grotere geestkracht zijn ziel met God verenigde en in het opleggen van nieuwe toonbroden, waarin het met zijn vruchten van de heiliging voor het aangezicht van de Heere verscheen, en zich in Zijn nabijheid verheugde. (zie Ex 16.26, zie Ex 16.30 en zie Ex 31.15; Leviticus. 23:3 Exodus. 25:30 Leviticus. 24:5-9)

En in het begin van uw maanden, op iedere dag, waarmee een nieuwe maand aanvangt, zult gij een brandoffer voor de HEERE offeren, boven het dagelijkse of gedurige offer; twee jonge varren en een ram; zeven volkomen eenjarige lammeren;

En drie tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, bij de ene var, en twee tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, bij de ene ram;

En tot elk tiende deel meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, bij het ene lam: het is een brandoffer tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor de HEERE; hierdoor zal iedere eerste dag van de maand van de gewone dag onderscheiden worden.

En hun drankoffers, die bij dit brand- en spijsoffer komen, zullen zijn de helft van een hin bij een var, en een derde deel van een hin bij een ram, en een vierde deel van een hin wijn bij een lam. 1) Dat is het brandoffer van de nieuwe maan in elke maand, naar de maanden van het jaar, waardoor de gehele maand aan de Heere geheiligd wordt.

Ook: zie Nu 15.1 en volgende.

Daartoe zal, tot uitdelging van de zonden, die in de vorige maand bedreven zijn, een geitebok ten zondoffer en ten spijsoffer voor de HEERE, boven het gedurig brandoffer, bereid worden, met zijn drankoffer, nog vóór de aanbieding van deze offers.

Wanneer de gemeente van de Heere iedere dag door een brandoffer haar leven en werken aan de Heere wijden zou, zo was het nodig, dat zij dit ook bij de aanvang van een grotere tijdruimte deed; daarom moest de beginnende nieuwe maand door een bijzonder offer de Heere geheiligd worden. Terwijl nu voor iedere dag een brandoffer genoeg was, waarin het denkbeeld van verzoening lag opgesloten, moest, met een terugblik op de zonden, die in de verlopen maand bedreven waren en nog onverzoend waren gebleven, een bijzonder zondoffer aangebracht worden, om op grond van de verzoening van die zonden, het leven opnieuw de Heere te kunnen heiligen. Deze betekenis van het offer van de nieuwe maan werd nog verhoogd, door dat de priesters gedurende de offerande op zilveren trompetten bliezen, opdat de gemeente daardoor aan God zou worden voorgesteld, en Hij aan haar zou gedenken. Het trompetgeschal namelijk moest het gebed, dat in het offer zichtbaar was voorgesteld, voor God brengen, opdat God haar in genade zou aanzien, haar vergeving van zonde en kracht tot heiliging zou geven, en de gemeente in Zijn zalige gemeenschap opnieuw heilig voor Zijn aangezicht zou wandelen. Eigenlijke feestdagen met sabbatsrust waren deze eerste dagen van elke maand of dagen van de nieuwe maan niet; toch werd in vervolg van tijd de nieuwe maan langzamerhand een feestdag, waarop alle handel en bezigheid rustte, de vromen in Israël bij de profeten opbouwing zochten; vele families en geslachten jaarlijkse dankoffers brachten, en ook in latere tijd de ijverigste lieden het vasten nalieten. Daarom werd deze dag ook door de profeten dikwijls als een feest naast de Sabbat genoemd (1 Samuel 20:6,29; 2 Koningen. 4:23 Jesaja. 1:13 Ezech.46:1 Hos.2:18 Amos 8:5 Judith 8:6)

En in de eerste maand op de veertiende dag van de maand Abib of Nisan (zie "Ex 12.2) is het Pascha voor de HEERE, wanneer men tussen de twee avonden het paaslam slacht en eet.

Exodus. 12:3-14; 21-27 Leviticus. 23:5

En op de vijftiende dag van deze maand is het feest van de ongezuurde broden, dat zich daaraan sluit. Zeven dagen achtereen zullen ongezuurde broden gegeten worden.

Exodus. 12:15-20; 13:4-10 Leviticus. 23:6-8

Op de eerste dag zal een heilige samenroeping zijn, hij zal voor een hoge feestdag gehouden worden; geen dienstwerk zult gij doen (Leviticus. 23:7).

Maar gij zult een vuuroffer ten brandoffer aan de HEERE offeren, op dezelfde wijze als op het feest van de nieuwe maan (Vs. 11-15): twee jonge varren, en een ram, daartoe zeven eenjarige lammeren, volkomen zullen zij u zijn. 1)

Opdat de viering van het Pascha des te hoger zou geschat worden, heeft Hij dit buitengewone offer verbonden met de offerande van een paar varren, deels, opdat zij meer zouden opgewekt worden, om zich tot God te wenden; deels, opdat zij zouden erkennen, hoe algemeen Hij hen in Zijn genade heeft omvat, omdat Hij uit hun kudden en uit hun groot vee Zijn offeranden nam, ja, ook eist, dat zij uit hun voorraadkamers en korenschuren Hem een heilige maaltijd zouden bereiden, deels ook, opdat zij, zich schuldig belijdende aan de eeuwige dood, tot Hem om vergiffenis zouden vluchten en tegelijk erkennen, dat er slechts een wijze van verzoening was, wanneer God in hun offerande genoegen nam.

Door het veelvuldig brengen van de offeranden op het Paasfeest, moest Israël elk jaar zijn voortdurende en blijmoedige dankbaarheid tonen aan de Heere God voor de verlossing uit Egypte. Waar Hij hun die grote genade bewezen had, daar moesten zij door offeranden hun dankbaarheid tonen, dat zij die weldaad ook werkelijk als genade erkenden.

En hun spijsoffer zal zijn meelbloem met olie gemengd; drie tienden bij een var, en twee tienden bij een ram zult gij bereiden.

Tot elk zult gij een tiende deel bereiden bij een lam, tot die zeven lammeren toe.

Daarna, eer het brandoffer wordt gebracht, een bok ten zondoffer, om over u verzoening te doen.

Behalve het morgenbrandoffer, dat tot een gedurig brandoffer is, zult gij deze dingen, dit zond- en brandoffer bereiden.

Achtervolgens deze dingen zult gij overdag, zeven dagen lang, de spijze van het vuuroffer bereiden tot een liefelijke reuk voor de HEERE; gij zult dus uw offeraanbieden, dat de Heere tot een spijze verstrekt, waarin Hij een welbehagen heeft (Leviticus. 21:6,8,17,21 vv.); boven dat gedurig brandoffer zal het bereid worden, met zijn drankoffer.

En op de zevende dag zult gij, evenals op de eerste (Vs. 18), een heilige samenroeping hebben: geen dienstwerk zult gij doen.

De vroegere bepalingen over het zevendaagse Paasfeest worden, hoewel samengevat, hier nog eens herinnerd. De hoofdzaak echter, waarop het hier aankomt, is het vaststellen van het offer op iedere dag van het feest in aansluiting met het morgenbrandoffer. Zoals reeds in Vs. 19 28.19 gezegd is, zijn die offeranden juist dezelfde, die vastgesteld zijn voor het feest van de nieuwe maan; naderhand komen deze offers weer terug bij het Pinksterfeest (Vs. 27 vv.)) en vermenigvuldigd (hoofdstuk 29), bij het Loofhuttenfeest, terwijl zij enigszins verminderd voorkomen op de dag van het geklank (hoofdstuk 29:1 vv.), op de Verzoendag (Numeri. 29:7 vv.), en op de verbodsdag (Numeri. 29:35-38). Blijkbaar vormt dus het zondoffer, dat uit een geitebok bestaat, en het brandoffer, dat uit twee jonge varren, een ram en zeven éénjarige lammeren bestaat, het hoofdoffer van de feestdagen. Bij het brandoffer wordt dit overal met een var verminderd, waar de dag toch reeds door bijzondere feestoffers gekenmerkt is, of zich onmiddellijk aan andere feesten aansluit; vermeerderd daarentegen bij het grootste feest van het jaar, het Loofhuttenfeest. Deze vermeerdering is deels een verdubbeling, 2 rammen en 14 éénjarige lammeren, deels een vervijfvoudiging, 2 maal 5 maal 7 = 70 varren (zie Ge 47.2 en zie Ex 27.2); doch de 70 varren worden niet gelijk over de 7 dagen verdeeld, maar in afdalende volgorde: 13, 12, 11, 10, 9, 8, 7, opdat de zevende dag het heilige getal zeven bevatten zou. Evenals de gemeente van Israël, als gemeente van de Heere, zich in haar dagelijkse offeranden naar lichaam, ziel en geest, zich de Heere, haar God, moest toewijden, zo moest zij zo’n heiliging op haar feestdagen in dubbele mate bewerkstelligen; dit is in het algemeen het denkbeeld, dat in al de wetten over het offeren ten grondslag ligt, en deze order ontwikkelt zich zo, dat daardoor iedere hoogtijd zijn eigen streng karakter verkrijgt, naarmate van zijn betekenis en de plaats, die hij in het kerkelijk jaar inneemt.

Evenzo op de dag van de eerstelingen, op het Pinksterfeest, dat 50 dagen na Pasen gevierd wordt (Leviticus. 23:15-22), als gij een nieuw spijsoffer aan de HEERE zult offeren, het spijsoffer, dat uit de vruchten van de nieuwe oogst bestaat, naar uw weken, de zeven weken die gij rekenen moet van de dag af, waarop de eerstelingen geofferd worden (Leviticus. 23:15), zult gij een heilige samenroeping hebben: geen dienstwerk zult gij doen (Vs. 18,25).

Dan zult gij de HEERE een brandoffer tot een liefelijke reuk offeren: twee jonge varren, een ram, zeven eenjarige lammeren; 1)

Het feest-, brand- en zondoffer van deze dag is van het in Leviticus. 23:18 verordende brand- en zondoffer, dat de eerstelingen moest begeleiden, onafhankelijk en vóór deze, na het dagelijks morgenoffer te brengen.

Deze mening van Keil wordt duidelijk gesteund door de volgende verzen, en daarom is er ook geen verschil te zoeken tussen Leviticus. 23:18 en deze plaats. Wat hier geboden wordt is aanvulling van hetgeen aldaar wordt verordend.

En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden bij een var, twee tienden bij een ram;

Tot elk een tiende bij een lam, tot die zeven lammeren toe;

Een geitebok, om voor u verzoening te doen.

Behalve het gedurig brandoffer, in onmiddellijke aansluiting daarvan, en zijn spijsoffer, zult gij ze bereiden: zij zullen u volkomen zijn met hun drankoffers.

HOOFDSTUK 29.

NOG ANDERE OFFERS.

Evenzo in de zevende maand, op de eerste dag van de maand Tisri (zie "Ex 12.2), zult gij een heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen: het zal u een dag van het geklank zijn (Leviticus. 23:23-25).

Dan zult gij een brandoffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE bereiden: een jonge var, een ram, zeven volkomen eenjarige lammeren;

En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden bij de var, twee tienden bij de ram,

En een tiende bij een lam, tot die zeven lammeren toe;

En een geitebok ten zondoffer, om over u verzoening te doen;

Behalve het brandoffer van de maand, en zijn spijsoffer, dat op die dag, als de dag van de nieuwe maan, toch plaatsvindt (hoofdstuk 28:11-13), en het gedurig brandoffer en zijn spijsoffer, dat op die dag, als een gewone dag van de week, volgens hoofdstuk 28:4-6 toch geofferd wordt, en met hun drankoffers, die volgens hoofdstuk 28:14,8 met deze beide offers verenigd moeten worden; naar hun wijze moeten zij uitgevoerd worden tot een liefelijke reuk, en zij mogen niet nagelaten worden, om het derde offer, dat wegens de bijzondere betekenis van de dag er nog bijkomt. Dit derde offer wordt op zichzelf ten vuuroffer aan de HEERE gebracht; het hangt noch van de beide andere offeranden af, noch oefent daar invloed op uit.

En op de tiende van deze zevende maand, op de grote Verzoendag (Leviticus. 23:26-32), zult gij een heilige samenroeping hebben, en gij zult uw zielen verootmoedigen: geen werk zult gij doen (Leviticus. 16:29,31).

Maar gij zult brandoffer tot een liefelijke reuk aan de HEERE offeren, een jongen var, een ram, zeven eenjarige lammeren: volkomen zullen zij u zijn (Numeri. 28:19).

En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden bij de var, twee tienden bij de ene ram;

Tot elk een tiende bij een lam, tot die zeven lammeren toe;

Een geitebok ten zondoffer, behalve het zondoffer van de verzoeningen, waarvan in Leviticus. 16:5-28 uitvoeriger is gesproken, en het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, met hun drankoffers.

Evenzo op de vijftiende dag van deze zevende maand, waarop het Loofhuttenfeest een aanvang neemt (Leviticus. 23:34-36; 39-43), zult gij een heilige samenroeping hebben: geen dienstwerk zult gij doen; maarzeven dagen zult gij voor de HEERE een feest vieren.

En gij zult een brandoffer ten vuuroffer offeren, tot een liefelijke reuk voor de HEERE: dertien jonge varren, twee rammen, veertien eenjarige lammeren: zij zullen volkomen zijn;

En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden bij een var, tot die dertien varren toe; twee tienden bij een ram, onder die twee rammen;

En tot elk een tiende bij een lam, tot die veertien lammeren toe;

En een geitebok ten zondoffer, behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

Daarna op de tweede dag: twaalf jonge varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

En hun spijsoffer, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

En een geitebok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, met hun drankoffers.

En op de derde dag: elf varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

En hun spijsoffers, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

Verder op de vierde dag: tien varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

Hun spijsoffer, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren; in hun getal, naar de wijze;

En een geitebok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

En op de vijfde dag: negen varren, twee rammen, en veertien volkomen eenjarige lammeren;

En hun spijsoffer, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer en zijn drankoffer.

Daarna op de zesde dag: acht varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

En hun spijsoffer, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer en zijn drankoffers.

En op de zevende dag: zeven varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

En hun spijsoffer en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen en tot de lammeren, in hun getal, naar hun wijze;

En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

Op de achtste dag van dezelfde maand Tisri zult gij een verbodsdag 1) hebben: geen dienstwerk zult gij doen (Leviticus. 23:36).

1)Verbodsdag, d.i. dag, waarmee het feest, in dit geval het Loofhuttenfeest, moest besloten worden. Dat op het Loofhuttenfeest zoveel meer offers moesten gebracht worden, als op de andere grote feesten, lag hierin, dat dit feest gevierd werd, als de oogst was afgelopen, en Israël daarom niet alleen zijn dank moest brengen, dat het nu rustig kon wonen onder zijn vijgeboom en wijnstok, maar ook voor de zegeningen, hun in de oogst uit genade geschonken. Bovendien moest zulk een feest een voorsmaak zijn van het wonen in het eeuwige en hemelse Kanaän, waarin het verloste Israël God, de Heere, eeuwig zal brengen, de dank van hun hart in overvloedige mate.

En gij zult een brandoffer ten vuuroffer offeren, tot een liefelijke reuk voor de HEERE: een var, een ram, zeven volkomen eenjarige lammeren;

Hun spijsoffer en hun drankoffers tot de var, tot de ram, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

Deze dingen, alles wat in hoofdstuk 28:3-29:38 genoemd wordt, zult gij de HEERE doen op uw gezette hoogtijden; behalve uw geloften en uw vrijwillige offers, met uw brandoffers, en met uw spijsoffers, en met uw drankoffers, en met uw dankoffers. Op de privaatoffers van bijzondere personen, die zij, krachtens een gelofte of uit vrije beweging aan de Heere brengen (hoofdstuk 15:1-16 Leviticus. 22:17 vv.), is hierbij niet gelet, maar er is slechts sprake geweest van de offers van de gemeente; zulke privaatoffers kunnen natuurlijk op de feesten ook gebracht worden, doch zij volgen eerst op de offers van de gemeente, die bij de wet zijn voorgeschreven.

En Mozes sprak tot de kinderen van Israël, naar al wat de HEERE, in het bovengenoemde, Mozes geboden had, zodat van nu af aan de godsdienst van de offeranden weernauwkeurig kon waargenomen worden.

HOOFDSTUK 30.

OVER DE GELOFTEN, VOOR ZOVEEL ZIJ VRIJEN EN NIET VRIJEN VERBINDEN.

Vs. 1-16. Verder regelt de Heere de vrijwillige geloften en onthoudingen, waarvan reeds Leviticus. 27 sprake was, voor zover het de vrouwelijke personen betreft, die slechts dan zelfstandig over zichzelf en haar goederen beschikken kunnen, wanneer zij òf weduwen òf door scheiding van haar mannen verlaten zijn; bevinden zij zich echter nog in de vaderlijke macht, of zijn zij door het huwelijk in die van haar echtgenoten overgegaan, dan hangt de verplichting of niet-verplichting van haar gelofte van de bewilliging of weigering van haar vader of echtgenoot af.

En Mozes sprak, ten gevolge van een goddelijk bevel, dat hij evenzo in deze tijd ontving (hoofdstuk 28:1), tot de hoofden van de stammen van de kinderen van Israël, en met deze juist hierom, omdat de zaak, die hij hun had mee te delen, in het burgerlijk rechtswezen, namelijk in het familieleven ingreep, zeggende: Dit is de zaak, die de HEERE geboden heeft: 1)

In dit hoofdstuk leert Mozes, dat de geloften, welke niet genomen waren door vrije personen, bij God niet geldig waren. Doch, ofschoon van de jongens geen sprake is, omdat echter zij in dezelfde toestand zijn, schijnt het, dat zij bij gevolgtrekking, met de meisjes en vrouwen op één lijn moeten geplaatst worden, tenzij wellicht God voor het zwakke geslacht in het bijzonder heeft willen zorgen. Maar omdat Hij de meisjes, die niet meer onder de vaderlijke macht stonden, toestaat geloften te doen en Hij dus met de sekse geen rekening houdt, maar om de lichtzinnigheid en onbedachtzaamheid te hulp te komen, schijnt de wet deze bedoeling te hebben, dat zowel de vader over zijn kinderen als de man over zijn vrouw het recht ongeschonden wordt gelaten.

HOOFDSTUK 30.

OVER DE GELOFTEN, VOOR ZOVEEL ZIJ VRIJEN EN NIET VRIJEN VERBINDEN.

Vs. 1-16. Verder regelt de Heere de vrijwillige geloften en onthoudingen, waarvan reeds Leviticus. 27 sprake was, voor zover het de vrouwelijke personen betreft, die slechts dan zelfstandig over zichzelf en haar goederen beschikken kunnen, wanneer zij òf weduwen òf door scheiding van haar mannen verlaten zijn; bevinden zij zich echter nog in de vaderlijke macht, of zijn zij door het huwelijk in die van haar echtgenoten overgegaan, dan hangt de verplichting of niet-verplichting van haar gelofte van de bewilliging of weigering van haar vader of echtgenoot af.

En Mozes sprak, ten gevolge van een goddelijk bevel, dat hij evenzo in deze tijd ontving (hoofdstuk 28:1), tot de hoofden van de stammen van de kinderen van Israël, en met deze juist hierom, omdat de zaak, die hij hun had mee te delen, in het burgerlijk rechtswezen, namelijk in het familieleven ingreep, zeggende: Dit is de zaak, die de HEERE geboden heeft: 1)

In dit hoofdstuk leert Mozes, dat de geloften, welke niet genomen waren door vrije personen, bij God niet geldig waren. Doch, ofschoon van de jongens geen sprake is, omdat echter zij in dezelfde toestand zijn, schijnt het, dat zij bij gevolgtrekking, met de meisjes en vrouwen op één lijn moeten geplaatst worden, tenzij wellicht God voor het zwakke geslacht in het bijzonder heeft willen zorgen. Maar omdat Hij de meisjes, die niet meer onder de vaderlijke macht stonden, toestaat geloften te doen en Hij dus met de sekse geen rekening houdt, maar om de lichtzinnigheid en onbedachtzaamheid te hulp te komen, schijnt de wet deze bedoeling te hebben, dat zowel de vader over zijn kinderen als de man over zijn vrouw het recht ongeschonden wordt gelaten.

Wanneer een man aan de HEERE ene gelofte 1) zal beloofd hebben, om Hem iets van zijn eigendom te geven, of een eed zal gezworen hebben, zijn ziel met een verbintenis verbindende, 2) om door de een of andere onthouding zijn lichaam te kastijden (Vs. 14), zijn woord zal hij niet ontheiligen, niet onvervuld laten: naar alles, wat uit zijn mond gegaan is zal hij doen 3) (Deuteronomium. 23:21).

Hieronder wordt verstaan, een positieve belofte (Nèder), een belofte, dat men de Heere iets zal geven uit zijn eigendommen.

Of: een onthouding op zijn ziel nemen, dit is, een negatieve gelofte, een belofte, dat men zich van iets zal onthouden, of iets niet zal doen. Ongetwijfeld wordt hieronder het vasten verstaan.

Dit is de regel die in het algemeen geldt bij geloften, maar bij vrouwelijke personen, die niet zelfstandig zijn, vereist deze regel een zekere beperking, want zij hebben nog de inwilliging nodig van hen, in wier macht zij zich bevinden, en dan zal het zwijgen van de laatsten, tot op de avond van de dag waarop hun de gelofte werd bekend gemaakt, zoveel gelden als een rechtstreekse toestemming.

Maar als een vrouw de HEERE een gelofte zal beloofd hebben, 1) en zich met een verbintenis in het huis van haar vader in haar jongheid, terwijl zij nog ongehuwd is, zal verbonden hebben;

Nu daalt hij af tot de zaak zelf, waarover hij zich voorgesteld heeft te handelen, namelijk, dat geloften gedaan door personen, die hun eigen heer niet zijn, niet behoeven gehouden te worden. En twee soorten tekent hij op. Allereerst leert hij in deze plaats, dat indien een dochter des huizes, terwijl zij inwoont bij haar vader, iets beloofd heeft buiten zijn weten, deze gelofte niet van kracht is. Hetzelfde geldt, indien de vader, nadat hij de belofte gehoord heeft, het heeft verboden; maar, indien hij gezwegen heeft, terwijl hij tegenwoordig was, zal zijn stilzwijgen voor toestemming aangerekend worden. Waaruit men kan opmaken, dat zij allen, die met macht bekleed zijn, hun ambt niet waarnemen, tenzij zij vrij en flink zich stellen tegen alles, zo dikwijls hen iets mishaagt, omdat hun stilzwijgende oogluiking een zekere goedkeuring mag heten. In de tweede plaats handelt hij over de vrouwen, die getrouwd zijn, wier geloften, gedaan, wanneer haar mannen afwezig zijn, of wanneer zij ze niet goedkeuren, hij beveelt, dat zij niet geldig zullen zijn. Maar, indien zij stilzwijgen, terwijl zij

ermee bekend zijn, verplicht hij hen, om ze te houden. Want vele bedrieglijke handelingen hadden erdoor kunnen ontstaan, omdat het bij velen gebruikelijk is, om, terwijl zij aan de echtgenoten behagelijk willen zijn, een tijd lang hun neiging te verbergen, maar, wanneer het gekomen is tot de uitvoering van de zaak zelf, te willen verijdelen, wat beloofd is. Maar, tenzij zij te rechter tijd van hun vrijheid gebruik maken, wil God, dat zij boeten voor hun slaafse toegevendheid en het verbergen van hun wil. Echter, omdat haar onbestendigheid en onstandvastigheid de vrouwen dikwijls aanzet, om bedrieglijk te handelen, komt God ook dit gevaar tegen. Het kan gebeuren, dat een vrouw, de man onderworpen, door het heftig bruisen van haar ijver, een gelofte doet, maar, nadat hij gestorven is, in haar weduwstaat zich terugtrekt, onder het voorwendsel, dat zij toen nog niet vrij was, niet haar eigen meester; zij zal dan toch doen, tot welke dingen zij zich verbonden heeft.

En haar vader haar gelofte, en haar verbintenis, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zal horen, en haar vader tegen haar zal stilzwijgen, zo zullen al haar geloften bestaan, en elke verbintenis, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zal bestaan, haar belofte van toewijding, zowel als die van onthouding heeft dan volle kracht, de ene, zowel als de andere moet stipt door haar vervuld worden.

Maar indien haar vader dat zal breken, ten dage dat hij het hoort, indien hij uitdrukkelijk zijn nee daarover uitspreekt, al haar geloften, en haar verbintenissen, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zullen niet bestaan; maar de HEERE zal het haar vergeven, dat zij haar geloftenniet houdt, want haar vader heeft ze haar doen breken. 1)

Daar het een vrijwillige uiting van vroomheid is, laadt zij op zich geen schuld, wanneer de vader haar verbiedt de gelofte te vervullen. Zij is gehoorzaamheid aan haar vader in dezen verschuldigd, want-en het komt ook hier zo treffend uit-zijn gebod, en daarom, gehoorzaamheid aan de vader, staat bij God hoger aangeschreven, dan alle eigenmachtige godsdienst. "Gehoorzaamheid is beter dan offeranden.".

Mogen kinderen niet eens buiten weten van de ouders om geloften doen aan de Heere, hoeveel minder mogen zij zich in het geheim in het huwelijk, dat een zaak is voor het hele verdere leven, begeven.

Doch indien zij immers een man heeft, en haar geloften op haar 1) zijn, nog van de tijd toen zij ongehuwd was, of de uitspraak van haar lippen, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, daar zij had moeten bedenken, dat zijspoedig vrouw worden kon, en aldus van de macht van de vader op die van haar man kon overgaan;

Op haar, dat is, wanneer zij de gelofte met zich meebrengt als zij in het huwelijk treedt; wanneer zij met die gelofte is bezwaard.

En haar man dat zal horen, waartoe zij zich, op welke wijze dan ook, verbonden heeft, en ten dage dat hij het hoort tegen haar zal stilzwijgen, zo zullen haar geloften bestaan, en haar verbintenissen, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zullen bestaan.

Maar indien haar man ten dage dat hij het hoorde, dat zal breken, en haar gelofte die op haar was, zal te niet maken, bovendien de uitspraak van haar lippen, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zo zal het de HEERE haar vergeven. Hij zal het intrekken daarvan niet tot zonde rekenen, omdat zij de man nu niet minder gehoorzamen moet, dan vroeger haar vader.

Aangaande de gelofte van een weduwe, of van een verstotene, of van een, die van haar man gescheiden is; alles, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, of wanneer zij een gelofte van onthouding doet, zal over haar bestaan; want zij bevindt zich niet meer in de macht van de man of van haar vader zelfs niet wanneer zij bij deze laatste thuis is.

Maar indien zij in het huis van haar man, terwijl zij nog in zijn macht was, gelofte gedaan heeft, of met een eed door verbintenis haar ziel verbonden heeft;

En haar man dat gehoord, en tegen haar stil zal gezwegen hebben, dat niet brekende, zo zullen al haar geloften bestaan, bovendien elke verbintenis, waarmee zijhaar ziel verbonden heeft, zal bestaan;

Maar indien haar man die dingen geheel te niet maakt, ten dage dat hij het hoort, niets van al wat uit haar lippen gegaan is, van haar gelofte, en van de verbintenis van haar ziel zal bestaan; haar man heeft ze te niet gemaakt, en de HEERE zal het haar vergeven (Vs. 8).

Elke gelofte, en elke eed van de verbintenis, om de ziel te verootmoedigen, die zal haar man bevestigen of die zal haar man te niet maken, geheel naar zijn goedvinden, echter volgens dit voorschrift:

Maar zo haar man tegen haar van dag tot dag geheel stilzwijgt, zo bevestigt hij al haar geloften, of al haar verbintenissen, die op haar zijn; hij heeft ze bevestigd, omdat hij tegen haar stilgezwegen heeft ten dage dat hijhet hoorde, want op die dag had hij slechts het recht haar geloften te niet te doen.

Doch zo hij ze geheel te niet maken zal, een of meer dagen nadat hij het gehoord zal hebben, zo zal hij haar ongerechtigheid dragen;

Dit is: hij zal de schuld, die zij door het niet vervullen van haar gelofte of verbintenis op zich laadt, dragen, en hij, in de plaats van de vrouw, moet nu de Heere een zondoffer betalen, zoals in Leviticus. 4:5 vv. voorgeschreven is, of hij vervalt, wanneer hij dit nalaat, aan het goddelijk strafgericht, zoals dit in Leviticus. 5:1 beschreven is.

Dat zijn de instellingen, die de HEERE Mozes geboden heeft, met betrekking tot de vrijwillige geloften van vrouwelijke personen, opdat hierbij de juiste verhouding tussen een man en zijn vrouw, tussen een vader en zijn dochter, zijnde in haar jongheid in het huis van haar vader recht begrepen wordt (Vs. 4-6).

Ook dit hoofdstuk, hoe onsamenhangend het op het eerste gezicht met het vorige schijnt, vormt nochthans een steen, die voor het gehele gebouw onmisbaar is; want de geloften

bestaan grotendeels in het aanbrengen van offers, en zelfs de geloften van onthouding zijn van godsdienstige aard. Terwijl alzo de beide vorige hoofdstukken de voorgeschreven vormen van de Godsverering behandelen, spreekt dit hoofdstuk over de vrijwillige uitingen van vroomheid, en beperkt die zodanig, dat zij de verhouding in het huiselijk leven, die ook zelf van God bepaald is, niet in de weg treden.

HOOFDSTUK 31.

ISRAEL OVERWINT DE MIDIANIETEN EN BEHAALT EEN GROTEN BUIT.

Vs. 1-24. Daar Israël nu door de nieuwe monstering (hoofdstuk 26) weer tot een leger van Jehova georganiseerd is, en door de wetten op het offeren, die daarop volgden, zijn verhouding tot de Heere nauwkeurig geregeld is (hoofdstuk 28 en 29), kan het nu overgaan tot de bestrijding van de Midianieten, zoals reeds (hoofdstuk 25:16-18) bevolen is. Daartoe worden 12.000 man, uit iedere stam duizend, onder begeleiding van Pinehas, de aanvoerder van de trompetters, uitgezonden; deze doden alles, wat mannelijk is onder de Midianieten, waaronder ook hun vijf koningen met Bileam, die nog bij hen vertoefde; zij brengen een grote menigte gevangenen en een grote buit mee terug, maar moeten bij hun terugkeer van de gevangenen ook nog de kinderen van het mannelijk geslacht ombrengen, behalve de vrouwen, die een man bekend hadden. Daarop moeten zij zich 7 dagen buiten het leger houden, tot hun reiniging, zoals bij de wet bepaald was.

En de HEERE sprak tot Mozes, hem het bevel herinnerende van hoofdstuk 25:16 vv., waarvoor nu de tijd gekomen was, zeggende:

Neem de wraak van de kinderen van Israël van de Midianieten, 1) wegens de schade die zij u berokkend hebben door de verleiding tot de dienst van Baäl Peor (hoofdstuk 25:1-9); daarna, wanneer gij uw laatste werk als aanvoerder van het volk volbracht zult hebben, zult gij verzameld worden tot uw volken 2) (Numeri. 25:17; 27:13).

Over het onderscheid van de vergelding in de dienst van God, ter verdediging van de goederen en rechten, die door Hem ons zijn toevertrouwd, en ter afwering van de goddeloosheid, die, als zij niet gestraft werd, de overhand nemen zou bij een volk, dat zijn geluk met voeten treedt, en van de vergelding, die gepleegd wordt bij een persoonlijke belediging, zie Psalm 41.10. "Daar Jehova zich met Israël verbonden heeft, zo is iedere aanval op Israël ook een aanval op Jehova zelf (Psalm. 105:14 vv.): deze algemene regel geldt in dit geval des te meer, omdat de aanval van de Midianieten op Israël rechtstreeks ten doel had, om het volk tot de dienst van Baäl-Peor te vervoeren en van Jehova afvallig te maken. Is echter Jehova zelf aangevallen, zo is de wraak noodzakelijk; want Jehova is God, en mag daarom ook niet aangevallen worden, en Hij geeft Zijn eer niet aan anderen. Tegen Egypte volvoerde Jehova zelf als wraak, Hij streed en Israël zweeg en zag toe (Ex.14:14); tegen Amalek moest het reeds bevrijde en verloste volk het zelf beproeven; en nu was het op zijn baan reeds zoveel verder voortgeschreden, zodat het gemakkelijk de strijd van Jehova tegen zijn vijanden kon strijden.".

Hamann (ten tijde van Frederik de Grote, een van de minst ondergeschikte beambten, en schrijver onder de naam van "de Magiër in het Noorden) zegt: "In de Bijbel is dezelfde regelmatige orde als in de natuur." Wij mogen hierbij opmerken: In de Bijbel draagt, zo niet alles, dan toch zeer veel evenzo het karakter van willekeur en toeval als in de natuur alles op verborgen wetten van wijsheid en macht gegrondvest is, en in getal, maat en gewicht is samengevat; in de Bijbel is alles met een bedoeling geschreven, en volgens het plan en de

raad van de eeuwige liefde, en in de wetten van waarheid en wijsheid samengevat en daarnaar geregeld, tot de woorden, letters en tekens toe. En deze schijnbaar teugelloze vrijheid bij de hechtste noodzakelijkheid, deze in onze ogen bandeloze willekeur bij verborgen wetten, inzettingen en methoden van eeuwige waarheid en wijsheid; de ogenschijnlijke pantheïsche en atheïstische toevalligheid (alsof er geen God of tenminste geen persoonlijke God was) bij een Voorzienigheid, die in haar woord geen titel of jota vallen laat, drukt, zodra de verborgen liefde en wijsheid erkend worden, op het geheel de stempel van een goddelijk meesterstuk, en werpt een glans van onovertrefbare volkomenheid op het woord van God, in wiens licht het ongerijmd zou zijn in dit boek nog te zoeken naar bewijzen van de goddelijkheid.

Ook dit hoofdstuk, hoe onsamenhangend het op het eerste gezicht met het vorige schijnt, vormt nochthans een steen, die voor het hele gebouw onmisbaar is; want de geloften bestaan grotendeels in het aanbrengen van offers, en zelfs de geloften van onthouding zijn van godsdienstige aard. Terwijl de beide vorige hoofdstukken de voorgeschreven vormen van de Godsverering behandelen, spreekt dit hoofdstuk over de vrijwillige uitingen van de vroomheid, en beperkt die zodanig, dat zij de verhouding in het huiselijk leven, die ook zelf door God bepaald is, niet in de weg treden.

Wanneer Mozes na het eindigen van de tocht tegen de Midianieten niet dadelijk tot zijn volken verzameld wordt, maar tot Deuteronomium. 34 nog vele bevelen van de Heere ontvangt, zo verwijzen wij naar Joh.14:31, waar de Heere Jezus evenzo reeds spreekt: "Staat op en laat ons van hier gaan," terwijl toch in de drie volgende hoofdstukken de redenen voorkomen, die Hij nog sprak, vóórdat Hij werkelijk met Zijn discipelen over de beek Kedron gaat. Maar de laatste daad van Mozes in de leiding van Israël was zonder twijfel deze tocht.

De Heere rukt soms voorname mannen weg, wanneer wij achten, dat zij het minst kunnen gemist worden; maar dit behoort ons tot een voldoening te verstrekken, dat zij ons nooit worden ontrukt, eer en alvorens zij het werk, dat voor hen was bestemd, ten einde gebracht hebben.

Mozes dan sprak tot het volk, zeggende: Dat zich mannen uit u ten strijde toerusten, 1) en dat zij tegen de Midianieten zijn, om de wraak van de HEERE te doen aan de Midianieten.

De bedoeling is, dat, wie tegen de Midianieten ten strijde zouden trekken, zich vrijwillig konden aanmelden. Het karakter van deze strijd was een heilig karakter. Het was de strijd van Israël tegen haar vijanden, maar die het bijzonder op zijn geestelijke ondergang hadden gemunt, zoals gebleken was door hun verleiding tot afgoderij en hoererij. Daarom moest het volk, dat ten strijde zou uittrekken, een vrijwillig volk zijn. Ook het geestelijk Israël, dat de strijd van de Heere tegen zijn vijanden voert, is een vrijwillig volk.

Van elke stam onder alle stammen van Israël zult gij een gelijk getal van duizend krijgslieden ten strijde zenden, zodat het gehele volk een gelijk aandeel aan de strijd heeft.

Alzo werden geleverd uit de duizenden van Israël, duizend van elke stam, dus tezamen twaalf duizend toegerusten ten strijde.

En Mozes zond hen ten strijde, duizend van elke stam, hen en Pinehas, 1) de zoon van Eleßzar, de priesters die door zijn heilige ijver, om de Heere te wreken, de plaag had doen ophouden (hoofdstuk 25:6 vv.), en nu reeds door zijn aanwezigheid alleen de strijders voor ogen hield, waartoe zij uittrokken. Hij zond hem ten strijde, met de heilige vaten (gereedschappen) en 2) de trompetten van het geklank (hoofdstuk 10:9) in zijn hand, opdat de gehele krijgstocht het aanzien zou hebben van een heilige strijd van de gemeente van de Heere tegen Zijn en haar vijanden.

Pinehas werd aan het leger toegevoegd, niet als aanvoerder van de krijgers, maar als Overpriester met de heilige trompetten (hoofdstuk 10:9), omdat de strijd een heilige strijd van de gemeente tegen haar vijanden en die van haar God was.

En, hier in de zin van, en wel, als verklaring van het voorgaande. De heilige vaten of gereedschappen zijn dan de trompetten van het geklank. De veronderstelling, dat hier de Hogepriesterlijke klederen bedoeld worden, gaat niet op, omdat Pinehas geen Hogepriester was. Ook kan de Ark van het Verbond niet bedoeld zijn, zoals sommigen willen, omdat hier staat vaten. Zonder enige twijfel worden hier bedoeld, de trompetten, waarvan in hoofdstuk 10:9 sprake is. Van Jozua wordt in het geheel geen melding gemaakt. Wellicht dat iedere afdeling een eigen hoofdman had en deze voor deze strijd zich alleen met Pinehas hadden te verstaan, zonder in hem hun eigenlijke aanvoerder te erkennen, maar meer hun raadsman en Overpriester.

En zij streden tegen de Midianieten, zoals de HEERE Mozes geboden had, en zij doodden, na een zegevierende slag, waarin zij ten gevolge van een goddelijke besturing geen enkele verloren hadden, al wat mannelijk was. 1)

Zij doodden al wat mannelijk was. Dit wil niet zeggen, dat geen enkele Midianiet gespaard bleef, want later lezen wij weer van dit volk, maar dat zij allen doodden, die zij ontmoetten, die zich tegen hen aangegord hadden.

Daartoe doodden zij boven hun verslagenen de koningen van de Midianieten, de machtigsten onder de Midianitische stamhoofden, vroeger vazallen van koning Sihon Jozua 13:21), maar sedert diens overwinning door de kinderen van Israël zelfstandig geworden, namelijk Evi en Rekem en Zur en Hur en Reba, de vijf koningen van de Midianieten. Deze vielen hun na de algemene nederlaag in handen en werden door hen omgebracht Jozua 10:17 vv.). Ook doodden zij met het zwaard Bileam, de zoon van Beor. 1)

Ook: zie Nu 24.25.

Maar de kinderen van Israël namen de vrouwen van de Midianieten, en hun kinderen gevangen; zij roofden ook al hun beesten en al hun vee en al hun vermogen.

Voorts al hun steden met hun woonplaatsen, 1) en al hun burgen, hun uit tenten bestaande dorpen (zie "Ge 25.16), verbrandden zij met vuur.

Steden met hun woonplaatsen. De bepaling met hun woonplaatsen wordt erbij gevoegd, omdat de steden oorspronkelijk behoorden aan Sihon en niet aan de Midianieten Jozua 13:21).

En zij namen al de roof, en al de buit, van mensen en van beesten (Deuteronomium. 20:14).

Daarna brachten zij de gevangenen, en de buit, en de roof tot Mozes en tot Eleßzar, de priester, en tot de vergadering van de kinderen van Israël, in het leger, in de vlakke velden van Moab, die gelegen zijn aan de Jordaan vanJericho.

De zo snelle en gelukkige uitslag van de strijd, waarin ook niet één man aan de zijde van de kinderen van Israël omkwam, is bij de geringe weerbaarheid van de Midianieten, en na hetgeen b.v. Tacitus van de Romeinen zegt, die bij het innemen van een Parthische burcht geen enkel man verloren hadden (vgl. daarnaast Strabo XVI; 1128), op zichzelf reeds niet mogelijk en ongehoord; maar hier berust hij op een bijzondere goddelijke hulp; Israël moet dadelijk bij de eerste krijgstocht, die het als een leger van de Heere onderneemt, ondervinden, welke machtige ondersteuning het ook te verwachten heeft bij de verdere strijd tot verdelging van de Kanaänieten en tot verovering van het beloofde land. Wat nu de overwinnaars doen, terwijl zij alles, wat mannelijk is, doden, steden en dorpen verbranden, alle roerende en onroerende goederen als buit, en vrouwen en kinderen als gevangenen wegvoeren, is niets anders dan de voltrekking van de ban, waarvan reeds (Leviticus. 27:29) uitvoeriger gesproken word. Volgens de algemene regel handelen zij zeer goed, dat zij de vrouwen mee gevangen nemen; intussen kwam er in dit geval nog een bijzondere omstandigheid bij; deze vrouwen waren namelijk de middelen en werktuigen tot de verleiding geweest; om harentwil moest de gehele krijgstocht ondernomen worden, zij hadden daarom even zo goed gedood moeten worden als de mannen. Dat de hoofden en aanvoerders van het leger dit niet begrepen hebben, wekt de toorn van Mozes op, evenals vroeger (Leviticus. 10:16), toen de priesters met een zondebok tegen de geest van de wet gehandeld hebben; bij het laatstgenoemde voorval heeft Aäron zich verdedigd, daar hij slechts in een enkel geval van het algemene voorschrift afweek, en Mozes was dan ook met zijn verklaring tevreden; hier daarentegen volvoert hij zelf het recht, de oversten moeten uitdrukkelijk die vrouwen doden, die een man bekend hadden.

Goethe heeft in zijn "Israël in de woestijn", terwijl hij zich op deze karktertrek in het leven van Mozes beroept, die echter een getuige te meer is van zijn heilige ijver voor de eer en de zaak van des Heeren, Mozes voorgesteld als een "in zichzelf gekeerd, terughoudend en woest man, als een onverstandig, bekrompen en tot denken onbekwaam hoofd, voor wie de zorgvuldige opvoeding, die hij in Egypte ontvangen had, geheel vruchteloos is geweest": en in zijn verdere ontwikkeling van de levensgeschiedenis van de "man Gods", die hij met ongelooflijke lichtzinnigheid, geheel naar eigen goeddunken, geschetst heeft, heeft hij zich eveneens gedragen, zoals onlangs de Fransman Renan in zijn "Leven van Jezus" omtrent de schoonste der mensenkinderen. Wat is er echter ven Goethe geworden? Hoe weinig vrede hij vond in zijn rijke gaven en in zijn beroemde werken, bewijzen de droevige zuchten, die hij eens in de drang van zijn hart op een blad papier schreef: "O zoete vrede, die van de hemel

afdaalt en alle leed en smart verdrijft, die in dubbele mate hem verkwikt, die zich dubbel ellendig voelt, kom, daal neer in mijn gemoed! Ach, mijn werk geeft mij geen vreugde meer, ik ben het leven moe, waartoe dient alle smart en alle genot?" Dit blad kwam in handen van een edele dame, die met hem bevriend was, freule von Klettenberg; zij schreef de woorden van Joh.14:27 eronder, naast de naam van Hem, die daar belooft vrede te geven. Zo vond men vele jaren daarna het geel geworden blad; maar de vrede, waarnaar hij zo verlangd had, heeft de lichtvaardige beoordelaar van Gods woord nooit gevonden. Dat is het Godsgerecht, dat allen achterhaalt, die de waarheid tot leugen maken. "Gij zult Mij zoeken en niet vinden". (Johannes 7:34. Vgl. Luk.16:23 vv).

Maar Mozes en Eleßzar, de priester, en alle oversten van de vergadering gingen uit hen tegemoet, tot buiten voor het leger, om de terugkerenden te ontvangen en geluk te wensen met hun zegepraal.

En Mozes werd zeer vertoornd, toen hij onder de gevangenen ook de vrouwen van de Midianieten zag, tegen de bevelhebbers van het leger; de hoofdlieden van de duizenden en de hoofdlieden van de honderden, die uit de strijd vandie oorlog kwamen.

En Mozes zei tot hen: Hebt gij dan alle vrouwen laten leven en haar niet gedood?

Ziet, deze waren, door de raad van Bileam, uit kracht van diens woord de kinderen van Israël, de oorzaak van de overtreding tegen de HEERE 1) in de zaak van Peor, waardoor die plaag kwam over de vergadering van de HEERE(Numeri. 25:1,2,18; 2 Petr.2:15 Openb.2:14).

Of: Zij zijn de Israëlieten geworden om te bewerken een ontrouw tegen de Heere. In verband met het stamverwante Arabisch heeft het woord hier vertaald de oorzaak zijn, eigenlijk de betekenis van opwekken, aanhitsen.

Nu dan, doodt al wat mannelijk is onder de geroofde kinderen; opdat dit geslacht van de Midianieten voor altijd uitgedelgd zij; en doodt elke vrouw, die door bijligging van de man een man bekend heeft; 1) opdat niemandontkomt, die een werktuig van de verleiding geweest is (Richteren. 21:11).

Ten eerste was het billijk, dat die vrouwen gedood werden. In de zaken van hoererij bracht de wet met zich, dat de echtbreker en de echtbreekster beiden ter dood moesten worden gebracht. De Heere had de echtbreker in Israël reeds met de dood gestraft, en daarom was het raadzaam, dat de echtbreekster onder de Midianieten evenzo door het zwaard kwam te vallen, voornamelijk omdat zij de verleidster van de Israëlieten was geweest. Ten tweede, was het gevaarlijk hen te laten leven. Zij zouden de Israëlieten steeds tot onkuisheid verleiden, en dus zouden hun gevangenen hun overwinnaars en voor de tweede maal hun verdelgers worden.

Doch al de kinderen van het vrouwelijk geslacht, die de bijligging van de man niet bekend hebben, laat die voor u leven en uw slavinnen worden.

En gij legert u buiten het leger zeven dagen; een ieder, die een mens gedood en een ieder, die een verslagene zult aangeraakt hebben; gij zult u op de derde dag en op de zevende dag, naar de wijze, die u in hoofdstuk 19 bevolen is, ontzondigen, gij en uw gevangenen, want ook deze zijn met de onreinheid van de dood bezoedeld.

Ook zult gij alle kleding, en alle gereedschap van vellen, en al het geitenharenwerk, en al het gereedschap van hout, dat gij als buit hebt meegebracht, ontzondigen, gedurende dezelfde tijd, opdat het leger van Israël doorniets verontreinigd wordt.

En Eleßzar, de Hogepriester, zei, nadat Mozes en zijn begeleiders waren weggegaan, tot de krijgslieden, die tot die strijd getogen waren: Dit is de instelling van de wet over de reiniging, die de HEERE Mozes geboden heeft:

Alleen het goud en het zilver, het koper, het ijzer, het tin en het lood.

Elk ding, dat het vuur lijdt, verdraagt, zult gij door het vuur laten gaan, dat het rein wordt: evenwel zal het daarna nog door het water van de afzondering ontzondigd worden, (hoofdstuk 19:9); maar al wat het vuur niet lijdt, niet verdraagt, zult gij door het water laten doorgaan.

Gij zult ook uw kleren op de zevende dag wassen (hoofdstuk 19:19), dat gij rein wordt; en daarna zult gij in het leger komen.

Ook: zie Nu 19.9.

II. Vs. 25-54. Na de zeven dagen van de reiniging treden de krijgslieden weer het Israëlitische legerkamp binnen. Nu volgt de verdeling van de buit, en wel volgens de bepaling van de Heere, zodanig, dat de ene helft aan de 12.000 strijders vervalt, de andere aan de gemeente, en dat van die de priesters, van deze de Levieten een nader bepaald aandeel ontvangen; daarnaast voelen zich de oversten, uit dankbaarheid voor de wonderbare bewaring van hun manschappen, gedreven, een aanzienlijk geschenk de Heere als hefoffer toe te wijden.

Verder sprak de HEERE tot Mozes, toen de krijgslieden op de achtste dag met hun buit in het legerkamp kwamen, zeggende:

Neem op de som van de buit van de gevangenen, van mensen en van beesten; gij en Eleßzar, de priester en de hoofden van de vaderen van de vergadering.

En deel de buit in twee helften, tussen degenen, die de strijd aangegrepen hebben, die alle moeiten en gevaren van de strijd doorstaan hebben, die tot de strijd zijn uitgegaan, en tussen de gehele vergadering, 1) wier vertegenwoordigers zij geweest zijn (1 Samuel 30:24).

De deling van de buit in twee helften, waarvan de ene aan de krijgers, de andere aan de aan de strijd geen deelgenomen hebbende gemeente toeviel, was zeer billijk en rechtvaardig. Daar de 12.000 krijgers uit de gehele gemeente waren uitgekozen, om de strijd in zijn gehele omvang te voeren, zo kon de gemeente ook op een aandeel in de buit aanspraak maken. Daar

echter deze 12.000 daarbij alle moeiten, hindernissen en gevaren van de strijd gedragen hadden, zo konden zij ook op een beloning voor hun dienst rekenen, welke hen daardoor ten deel werd, dat zij even zo veel ontvingen als de gehele gemeente, ja, nog meer, omdat de krijgers van hun aandeel als dankoffer voor de hun verleende overwinning slechts 1/5 procent, de achtergeblevenen van hen echter 2 procent aan Jehova, ten voordele van de priesters en Levieten, hadden over te geven.

Daarna zult gij een schatting voor de HEERE heffen, die zo'n gelukkige overwinning verleend heeft; gij zult een bepaald gedeelte nemen (zie "Ex 25.2) van de helft, die aan de oorlogsmannen, die tot deze strijd zijn uitgetogen, is toegevallen, van vijfhonderd ene ziel, uit de mensen en uit de runderen en uit de ezelen en uit de schapen, naar onze wijze van uitdrukking dus xxx

Van hun helft zult gij het nemen, en de priester Eleßzar geven tot een heffing van de HEERE, opdat Eleßzar het gebruikt tot onderhoud van de priesters als een soort van tiende (hoofdstuk 18:26-28 Leviticus. 27:30 vv.)

Maar van de helft van de kinderen van Israël zult gij een gevangene van vijftig nemen, uit de mensen, uit de runderen, uit de ezelen en uit de schapen, uit al de beesten, dus 2%; en gij zult ze aan de Levieten geven, die de wacht van de tabernakel van de HEERE waarnemen.

En Mozes en Eleßzar, de priester, deden zoals de HEERE Mozes geboden had.

De buit nu, het overschot van de roof, dat het krijgsvolk geroofd had, dat van de in gevangenschap weggevoerde mensen niet gedood, en van het buit gemaakte vee niet gedurende de terugtocht verteerd was, was zeshonderd vijfenzeventigduizend schapen.

En tweeënzeventigduizend runderen,

En eenenzestigduizend ezels;

En de zielen van de mensen, uit de vrouwen, die geen bijligging van de man bekend hadden, alle zielen waren tweeëndertigduizend.

En de helft, te weten, het deel van hen, die tot deze strijd uitgetrokken waren, was in getal driehonderd zevenendertigduizend en vijfhonderd schapen;

En de schatting voor de HEERE van schapen was zeshonderd en vijfenzeventig.

En de runderen waren zesendertigduizend, en hun schatting voor de HEERE tweeënzeventig.

En de ezels waren dertigduizend en vijfhonderd; en hun schatting voor de HEERE was eenenzestig.

En de zielen van de mensen waren zestienduizend; en hun schatting voor de HEERE tweeëndertig zielen.

En Mozes gaf Eleßzar, de priester, de schatting van de heffing van de HEERE, de 675 schapen, 72 runderen, 61 ezels en 32 meisjes, zoals de HEERE Mozes geboden had, opdat deze de schapen en runderen zou inlijven bij de veestapel van depriesters, de ezels zou verkopen, en de meisjes zou gebruiken als slavinnen (Numeri. 18:8,19).

En van de helft van de kinderen van Israël, welke Mozes afgezonderd had, van de mannen, die gestreden hadden;

(Het halve deel nu van de vergadering was, uit de schapen driehonderd zevenendertigduizend en vijfhonderd;

En de runderen waren zesendertigduizend;

En de ezels dertigduizend en vijfhonderd;

En de zielen van de mensen zestienduizend:)

Van die helft van de kinderen van Israël nam Mozes een gevangene uit vijftig, van mensen en van beesten; en hij gaf ze aan de Levieten, die de wacht van de tabernakel van de HEERE waarnamen, zoals de HEERE Mozes geboden had, dus6750 schapen, 720 runderen, 610 ezels en 320 meisjes.

Naar het hier opgegeven getal geroofde meisjes gerekend, bevatten de Midianitische stammen die onder de vijf koningen stonden, ongeveer 130-150.000 zielen, weerbare mannen slechts 35.000; het groot aantal buit gemaakt vee zal niemand bevreemden, die weet, dat juist hierin de rijkdom van de nomaden bestaat, en dat waren toch de Midianieten. Slechts het gemis van kamelen valt ons in het oog; wellicht hebben de Israëlieten deze gedood, omdat zij daar toen geen gebruik van konden maken.

Toen traden tot Mozes de bevelhebbers, die over de duizenden van het leger waren, de hoofdlieden van de duizenden en de hoofdlieden van de honderden;

En zij zeiden tot Mozes: Uw knechten hebben opgenomen de som van de krijgslieden, die onder onze hand geweest zijn; en uit ons ontbreekt niet een man. Er zijn er nog even zoveel als toen wij uittrokken, namelijk 12.000 man.

Daarom hebben wij een offerande aan de HEERE gebracht, een ieder wat hij gekregen heeft, een gouden vat, een keten of een armring, een vingerring, een oorring of eenafhangende gordel 1) om voor onze zielen verzoening te doen voor het aangezicht van de HEERE, 2) want wij voelen, dat wij zo’n begenadiging niet waardig zijn: indien de Heere met ons had willen handelen naar onze zonden, dan zou het geheel anders zijn uitgekomen.

In het Hebreeuws Koemaz, eigenlijk gouden kogeltje. Hier wordt bedoeld een halsband of halssieraad uit gouden kogeltjes samengesteld.

De bevelhebbers brachten ze, om voor hun zielen verzoening te doen. In de plaats van een beloning te eisen voor de goede dienst, die zij gedaan hadden, door de wraak van de Heere te doen aan de Midianieten, en wel verre van te verzoeken, dat zegetekens mochten opgericht worden ter vereeuwiging van de gedachtenis van de overwinnaars en van de overwinning. Zo brengen ze een offerande, om voor hun zielen verzoening te doen, bij zichzelf bewust zijnde, zoals de besten zelfs in hun beste diensten behoren te wezen, dat zij hun plicht niet naar behoren hadden waargenomen; niet alleen in het voorval, waarvoor zij bestraft waren (Vs. 14), maar ook in vele andere, want daar is geen mens rechtvaardig op de aarde, die goed doet en niet zondigt.

Zo nam Mozes en Eleßzar, de priester, van hen het goud, alle welgewrochte vaten, het goud, dat tot allerlei gereedschap en sieraden bewerkt was.

En al het goud van de heffing, dat zij de HEERE offerden, was zestienduizend zevenhonderd en vijftig sikkels, van de hoofdlieden van de duizenden, en van de hoofdlieden van de honderden, deze leverden daarmee alles af, wat zij zelf als buit verworven hadden; toch was dit niet de gehele buit, die aan goud behaald was.

Aangaande de krijgslieden, de gewone soldaten, een ieder had geroofd voor zichzelf (Deuteronomium. 20:14), en deze behielden wat zij hadden.

Over de rijkdom van de oude wereld aan edele metalen, zie Ex 38.31; dat echter de Midianieten juist zeer veel hielden van gouden sieraden en zelfs hun kamelen daarmee behingen, zie Richteren. 8:26

Zo nam Mozes en Eleßzar, de priester, dat goud van de hoofdlieden van de duizenden en van de honderden, en zij brachten het in de tent der samenkomst, zij legden het bij de schat van het heiligdom, ter gedachtenis voor de kinderen van Israël voor het aangezicht van de HEERE, opdat de Heere, wegens deze bereidwilligheid om Hem te dienen, Zijn volk ook verder genadig zou zijn (Exodus. 13:16).

HOOFDSTUK 32.

ER WORDT EEN BEGIN GEMAAKT MET HET IN BEZIT NEMEN VAN HET LAND KANAÄN.

Vs. 1-42. De beide stammen, Ruben en Gad, die zeer rijk waren aan kuddes vee, wensen, dat hun het land Jßëzer in Gilead gegeven wordt, dat de Amorieten ontnomen was en voortreffelijk in hun behoeften voorziet; als het hun toegestaan wordt, willen zij afzien van een erfenis in het eigenlijke Kanaän. Nadat Mozes hun het onbehoorlijke en gevaarlijke van hun begeerte nadrukkelijk heeft voorgehouden, en zij zich plechtig verbonden hebben, om niet hun weerbare mannen tot het laatste toe deel te nemen aan de verovering van het Westjordaanse, wordt hun verzoek ingewilligd, jegens drie geslachten van de Machirieten van de stam Manasse echter, die zich zeer ijverig betoont hebben bij het veroveren van het noordelijk gedeelte van het rijk de Amorieten, wordt een plicht van de gerechtigheid geoefend; Mozes geeft hun namelijk vrijwillig het noorden van Gilead met geheel Bazan in bezit. Hierdoor komt bij het eigenlijke Kanaän nog een district, dat oorspronkelijk niet aan Israël beloofd was, het land aan de overzijde van de Jordaan, en door wederopbouw van de verwoeste stad en het oprichten van schaapskooien wordt dit reeds dadelijk bewoonbaar gemaakt.

De kinderen van Ruben nu hadden veel vee, en de kinderen van Gad hadden machtig veel; in Egypte toch waar zij het oostelijk gedeelte van het land Gosen bewoonden, hadden zij het patriarchale herdersleven het meest bewaard (zie "Ex 1.7). En zij bezagen het land van Jßëzer, het landschap dat tot het gebied van Jßëzer behoorde (hoofdstuk 21:32), en het land van Gilead, dat aan de noord- en zuidzijde van de Jabbok gelegen was, en ziet, deze plaats was een plaats voor vee; deze gehele streek aan de overzijde van de Jordaan bood een voortreffelijke gelegenheid aan tot het weiden van vee door de overvloedige grasvelden, die daar waren.

Zo kwamen de kinderen van Gad en de kinderen van Ruben, vertegenwoordigd door hun oudsten, en spraken tot Mozes en tot Eleßzar, de priester, en tot de oversten van devergadering, zeggende:

Atarôth en Dibon en Jßëzer en Nimra (Beth-Nimra) en Hesbon en Eleßle en Schebam en Nebo en Behon (Baäl-Behon) (Vs. 4-38);

Dit land, waarin deze steden liggen, dat de HEERE voor het aangezicht van de vergadering van Israël geslagen heeft, is een land voor vee; en uw knechten hebben zeerveel vee; het zou dus voor ons juist geschikt zijn.

Voorts zeiden zij: indien wij genade in uw ogen gevonden hebben, dat dit land aan uw knechten gegeven wordt tot een bezitting; 1) en doe ons niet trekken over de Jordaan;
ten gunste van de andere stammen doen wij dan afstand van elk aandeel, dat ons in het eigenlijke Kanaän te beurt zou vallen.

Het grondbeginsel, volgens welke zij handelden, was geheel niet goed, omdat zij meer beoogden hun eigen afzonderlijk gemak, dan het algemeen welzijn.

De stam van Ruben, op een enkele uitzondering na, staat bekend als zeer gehecht aan zijn vee en bezittingen, en als weinig lust te bezitten, om de strijd van de Heere te strijden (Richteren. 5)

De landstreken, waarvan de kinderen van Ruben en Gad hier spreken, zijn de tegenwoordige landschappen Belka in het zuiden, tussen de beken Jabbok en Arnon, en Dschebel Adschlun ten noorden van de Jabbok tot aan Hieromax of Jarmuk (zie Nu 21.30). "Dschebel Adschlun," (zegt Smith bij Robinson III) biedt het schoonste landschap aan, dat ik ergens in Syrië gezien heb. Een uitgestrekt woud van heerlijke bomen, hoofdzakelijk altijd groene eiken (sindiân), bedekt een groot gedeelte daarvan, terwijl de grond daartussen met weelderig gras bezaaid is, dat wij een voet hoog en nog hoger vonden, vol bomen van verschillende soort, die wild dooreen groeien. Belka is tegenwoordig geheel onbewoond; ten tijde van Burckhardt (1810-12) was Szalt (het vroegere Ramoth in Gilead) de enige bewoonde stad, en ook deze is in de laatste tijd verwoest en van haar inwoners beroofd. Slechts rondzwervende Bedoeïenen houden zich hier op en maken door hun roofzucht het reizen zeer gevaarlijk. Maar zelfs nu nog zeggen deze: men kan geen land vinden als Belka; het schijnt hun een aards paradijs toe. In alle beloften, welke aan het volk van Israël waren gedaan, is het eigenlijke beloofde land steeds Kanaän, aan deze zijde van de Jordaan: en al worden ook dikwijls de Eufraat en de Nijl als grenzen van het rijk aangegeven (Genesis 15:18), zo wordt daar toch niet bedoeld, dat Israël zelf zo ver zou wonen, maar die volksstammen, welke met het volk van God in de naaste betrekking staan, zijn daar tot een geheel met Israël samengevoegd (zie Nu 21.11). Daar intussen de Israëlieten de Moabieten en Ammonieten niet meer in het bezit van hun land vonden, maar alleen de Amorieten, wier verderf reeds bepaald was (Genesis 15:16), wie zij dan ook met behulp van hun God spoedig het gehele gebied ontnemen zouden, werden daardoor de grenzen van het beloofde land als vanzelf uitgebreid. Het verzoek van de beide stammen Ruben en Gad is daarom op zichzelf geheel tegen Gods wil; daarnaast ligt in hun verlangen een gebrek aan broederlijke liefde opgesloten, en een zorgeloosheid omtrent de belangen van het gehele volk; Mozes brengt hen dit dan ook in het volgende onder het oog: eerst nadat zij hun fout bekend en zich bereid verklaard hebben tot vervulling van hun plichten tegenover de overige stammen, kan hun verzoek ingewilligd worden.

Maar Mozes, ontevreden over de zelfzucht, dat zij er nu reeds aan dachten zich rustig te vestigen, terwijl de anderen nog een jaren aangeven strijd te doorworstelenhadden, zei 1) tot de kinderen van Gad en tot de kinderen van Ruben: Zullen uw broeders ten strijde gaan, en zult gij hier blijven en slechts van uit de verte op uw gemak hun arbeid en hun moeite aanschouwen?

De woorden: Doe ons niet over de Jordaan trekken, kunnen zo verstaan worden, dat de sprekenden niet anders begeerden, dan hun erfdeel niet aan de westzijde van de Jordaan te verkrijgen, zonder de andere stammen hun hulp bij de verovering van Kanaän te willen onttrekken, zoals zij later (Vs. 16) verklaren, maar ook zo, dat zij zich zo dadelijk in het

Oostjordaanse land willen vestigen, en de andere stammen de verovering van Kanaän alleen willen overlaten. Mozes verstaat het zo in de laatste zin en wellicht koesterden zij ook die gedachte.

Waarom toch zult gij het hart van de kinderen van Israël breken, 1) bij wie het nu geldt alle kracht en inspanning aan te wenden, dat zij eveneens niet willen overtrekken naar het land, dat de HEERE hun gegeven heeft, maar zich liever hier zullen vestigen?

Het hart breken, wil hier zeggen, het hart afkerig maken van verder het land te veroveren. Mozes haalt de geschiedenis aan, die bij Kades-Barnéa heeft plaats gehad.

Zo deden uw vaders 38 jaar geleden, als ik hen van a) Kades-Barnéa zond, om dit land te bezien.

Numeri. 13:3 Deuteronomium. 1:22

Als zij opgekomen waren tot aan het dal Eskol, en dit land bezagen, zo braken zij, door hun versaagdheid en lusteloosheid, het hart van de kinderen van Israël, dat zij niet gingen naar het land, dat de HEERE hun gegeven had.

Toen ontstak de toorn van de HEERE op dezelfde dag, en Hij zwoer, zeggende:

a) Indien deze mannen, die uit Egypte opgetrokken zijn, van twintig jaar en ouder, het land zullen zien, dat ik Abraham, Izak en Jakob gezworen heb! Want zij hebben niet volhard Mij na te volgen.

Numeri. 14:28 Deuteronomium. 1:35

Behalve Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keniziet, en Jozua, de zoon van Nun Jozua 14:6); want zij alleen hebben volhard de HEERE na te volgen.

Alzo ontstak de toorn van de HEERE tegen Israël, en Hij deed hen omzwerven in de woestijn, veertig jaar, de tijd van de uittocht uit Egypte tot het uitzenden van de verspieders meegerekend; totdat verteerd was het gehele geslacht, dat gedaan had, wat kwaad was in de ogen van de HEERE.

En ziet, gij, die tot het jongere geslacht behoort, waarvan men daarom iets beters verwachten zou, zijt opgestaan 1) in plaats van uw vaderen, een menigte van zondige mensen, om de hitte van de toorn van de HEERE tegenIsraël te vermeerderen, alsof het niet genoeg is, dat het volk zolang met moeite en gevaren in de woestijn heeft rondgezworven.

Gij zijt opgestaan, d.i. gij neemt de plaats in van uw vaderen, gij doet precies hetzelfde. Mozes noemt hen hier een menigte, letterlijk, een aanwas van zondige mensen. Hij laat het hun geducht voelen, welke zonde zij op zich zullen laden, indien zij Israël zullen afhouden van het land Kanaän te veroveren.

Wanneer gij van achter Hem u zult afkeren, wanneer gij u zelf verzet tegen de uitvoering van Zijn goddelijke wil en door uw tegenstreven allerlei zwarigheden in de weg stelt, zo zal Hij verder voortvaren het volk, uw broedseren, die zich maar al te spoedig aan uw zijde zullen scharen, te laten in de woestijn; en gij zult al dit volk verderven, evenals die vroegere verleiders het volk te gronde gericht hebben.

Op, christenen! op, ten strijd! op, ter overwinning! in deze wereld, in dit tijdelijke, is geen rust te vinden. Wie niet wil strijden zal ook de kroon van het eeuwige leven niet wegdragen; daarom kampt, worstelt, strijdt! de duivel komt met zijn listen, de wereld met pracht en praal, het vlees met zijn wellust, om u in hun strikken te vangen. Strijdt gij niet als een dapper held, dan zijt gij verloren.

Daarom nog eens: Worstelt en strijdt! De duivel is spoedig verdreven, de wereld wordt gemakkelijk uit uw hart verbannen; de begeerlijkheden van het vlees moeten eindelijk tenietgedaan worden. O, eeuwige schande, wanneer een held voor deze drie zaken terugbeeft. Strijdt dan moedig, opdat gij zult overwinnen; spant uw krachten, opdat gij het hoogste goed zult vinden. Wie niet wil strijden blijft eeuwig tot smaad en spot.

Toen traden zij, omdat zij ten gevolge van hetgeen Mozes hun voorhield het onbetamelijke van hun verzoek dadelijk inzagen, nader toe tot hem, om zich duidelijker te verklaren, onder welk beding toch aan hun verlangen voldaan zou kunnen worden, zonder te kort te doen aan het recht, dat zij tegenover de anderen schuldig waren, en zeiden: Wij zullen, ons niet van onze broeders terugtrekken, en hun alleen de strijd om het bezit van Kanaän overlaten, maar wij willen hier graag schaapskooien 1) bouwen voor ons vee, en de verwoeste steden van de Amorieten weer herstellen tot woonplaatsen voor onze kinderen, voor onze vrouwen en voor onze weerloze manschap;

Zulke schaapskooien, zoals de kinderen van Ruben en Gad voor hun vee wilden bouwen, bestaan thans nog in die streken uit stenen huisjes van een manshoogte. Zij dienen daartoe, dat de kudden gedurende de nacht zich niet verstrooien, en men aan het leven van de instortende steenlagen dadelijk kan horen, wanneer een wolf in de kooi wil breken. Van het weer opbouwen van de verwoeste steden zullen wij hierna (Vs. 34 vv.) verder horen; van de weerbare manschap gingen echter later onder Jozua van de beide stammen, behalve van de halve stam van Manasse omstreeks 40.000 mee over de Jordaan, de overigen bleven achter om de vrouwen, kinderen, enz. te beschermen Jozua 4:13)

Maar wij zelf, weerbare mannen, zullen ons toerusten, haastende voor het aangezicht van de kinderen van Israël als voorvechters uit te trekken, totdat wij hen op hun plaats zullen gebracht hebben, en onze kinderen met de overige leden van onze gezinnen, die in de strijd niet deugen, zullen blijven in de vaste steden van dit land, vanwege de inwoners van het land, opdat hun, gedurende de tijd van onze afwezigheid, geen leed overkomt.

Wij zullen ook niet eerder uit de strijd en uit het land aan de overzijde van de Jordaan terugkeren tot onze huizen, totdat zich de kinderen van Israël tot erfelijke bezitters zullen

gesteld hebben, een ieder van zijn erfenis, zonder ook maar de geringste aanspraak op het land te doen gelden.

Want wij zullen met hen niet erven aan de overzijde van de Jordaan, en verder heen, als onze erfenis ons toegekomen zal zijn aan deze zijde van de Jordaan, tegen de opgang;
wij zullen ons volkomen tevreden stellen met het land, dat ten oosten van de Jordaan ligt, wanneer ons dit geschonken wordt.

Tegen de opgang, d.i. tegen de opgang van de zon, is nadere bepaling van, aan deze zijde van de Jordaan, om daarmee goed te doen uitkomen, dat bedoeld wordt, de overzijde van de Jordaan.

Toen zei Mozes, met deze verklaring tevreden en thans geneigd, hun bede in te willigen, tot hen: Indien gij deze zaak doen zult, indien gij u voor het aangezicht van de HEERE 1) zult toerusten ten strijde, indien gij in hetleger van de Heere, die nabij Zijn volk is, u tot de strijd wilt aangorden.

In het Hebreeuws Liphnee Javeh. Hier beter vertaald door, voor de Heere (Vs. 22a). Israël is het leger van de Heere. Waar Israël strijdt, daar strijdt hij niet zijn eigen strijd, maar die van de Heere.

En een ieder van u, die toegerust is, die onder de weerbare mannen gerekend wordt, over de Jordaan zal trekken voor het aangezicht van de HEERE, totdat Hij Zijn vijanden voor Zijn aangezicht uit de bezetting zal verdreven hebben.

En het land voor het aangezicht van de HEERE ondergebracht zij, zo zult gij daarna terugkeren, en gij zult onschuldig zijn voor de HEERE en voor Israël; gij zult van alle verdere verbintenissen ontslagen zijn, en dit landzal u tot een bezitting zijn voor het aangezicht van de HEERE, 1)met vrijmoedigheid en een vrij geweten kunt gij u dan hier vestigen.

Hier betekent voor het aangezicht van de Heere, naar het oordeel van de Heere, onder Zijn goddelijke goedkeuring.

Indien gij daarentegen alzo niet zult doen, maar later weigeren zult uw beloften te houden, ziet, zo hebt gij tegen de HEERE gezondigd, doch gij zult uw zonde gewaar worden, boeten, als zij u vinden zal, als zij met al haar vervloekingen over u komen zal!

Hier begrijpen wij, wat het zegt: God bezoekt de misdaad (Exodus. 20:5). Eerst achtervolgt Hij haar alleen met Zijn toorn, zonder haar dadelijk te straffen. Dit achtervolgen bestaat namelijk daarin, dat Hij na iedere slechte daad ook dadelijk het geweten in de mens doet spreken en de boosdoener overgeeft in de dienstbaarheid van de zonde (zie Ge 3.8). Adam verbergt zich; dat is het boze geweten; hij liegt en werpt de schuld van zich af op zijn vrouw, ja, zelfs op God; dat is de dienstbaarheid van de zonde. Daarna echter, wanneer Zijn tijd en uur daar is, komt God om de zonde te straffen; thans vindt de zonde de zondaar, nadat zij tot

hiertoe hem dreigend heeft achtervolgd en het strafgericht steeds nader heeft gebracht; hij kan al het kwaad, dat over hem besloten is, niet meer ontlopen (Genesis 44:16)

Bouwt u steden voor uw kinderen en kooien voor uw schapen; en doet, wat uit uw mond uitgegaan is.

Toen spraken de kinderen van Gad en de kinderen van Ruben tot Mozes, zeggende: Uw knechten zullen doen zoals mijn heer (hoofdstuk 12:11 Exodus. 32:22) gebiedt.

Onze kinderen, onze vrouwen, onze have en al onze beesten zullen daar zijn in de steden van Gilead;

Maar uw knechten zullen overtrekken, al wie ten strijde toegerust is, voor het aangezicht van de HEERE tot de strijd, zoals mijn heer gesproken heeft. 1)

Het blijkt niet, dat alle getelden van deze stammen werden gevorderd, om zich ten strijde toe te rusten, want van de honderdduizend, die zij ongeveer tezamen uitmaakten, trokken er niet meer dan veertigduizend over de Jordaan, om voor het aangezicht van de Heere te strijden Jozua 4:13), het zij omdat men oordeelde, dat sommigen werden achtergelaten, om de akkerbouw waar te nemen en het land te bewonen, of wel, dat de Heere niet wilde, dat al hun strijdbare mannen tot de oorlog zouden uittrekken, opdat de overwinning zou blijken en bekend worden, van de Heere te wezen, zoals de Kerk naderhand tot Zijn verheerlijking erkent.

Toen gebood Mozes de priester Eleßzar en Jozua, de zoon van Nun, en de hoofden van de vaderen van de stammen van de kinderen van Israël Jozua 1:13; 4:12).

En Mozes zei tot hen: Indien de kinderen van Gad en de kinderen van Ruben met u over de Jordaan zullen trekken, een ieder, die toegerust is tot de oorlog, voor het aangezicht van de HEERE, als het land voor uw aangezicht zal te ondergebracht zijn, zodat gij kunt ophouden oorlog te voeren om tot de verdeling over te gaan, zo zult gij hun het land Gilead tot bezitting geven (zie "Nu 21.30"; Deuteronomium. 34:1 Joz.22:9 Richteren. 5:17).

Maar indien zij niet toegerust met u zullen overtrekken, zo zullen zij zich dit gebied niet aanmatigen, maar tot bezitters gesteld worden in het midden van u in het land Kanaän.

Dit zal wel moeten betekenen, dat zij in dat geval in het geheel geen erfdeel zouden verkrijgen, maar na daaruit te zijn verdreven, onder de andere stammen zouden worden vermengd.

En de kinderen van Gad en de kinderen van Ruben antwoordden, zeggende: Wat de HEERE straks door uw mond tot uw knechten gesproken heeft, zullen wij alzo doen.

Wij zullen toegerust overtrekken voor het aangezicht van de HEERE naar het land Kanaän; en de bezitting van onze erfenis zullen wij hebben aan deze zijde van de Jordaan.

Met alle nauwkeurigheid, alsof het een formeel contract was, wordt hier woord en antwoord gegeven, en de zaak, waarover onderhandeld wordt, meermalen herhaald, opdat naderhand geen uitvluchten kunnen gemaakt worden (zie Ge 23.11). Mozes spreekt en handelt hier als iemand, die zich volkomen van zijn naderend einde bewust is, en alles zodanig wil achterlaten, dat het nauwkeurig met de wil van de Heere overeenstemt.

a) Alzo gaf Mozes hun, de kinderen van Gad, en de kinderen van Ruben, en de halve stam van Manasse, de zoon van Jozef, de geslachten van die stam, die zich bij de verovering van het noordelijk gedeelte van het land tenoosten van de Jordaan bijzonder verdienstelijk; gemaakt hadden (Vs. 39 vv.), het koninkrijk van Sihon, koning van de Amorieten (hoofdstuk 21:21-31), en het koninkrijk van Og, koning van Basan (hoofdstuk 21:32-35); het land met zijn steden in de gebieden, de steden van het land rondom; dus het gehele land met zijn steden en het gebied, dat bij de steden behoorde, zonder echter een verdeling aan ieder in het bijzonder te bewerkstelligen. Dit geschiedde waarschijnlijk eerst later, na de verovering van Kanaän en na de terugkeer van de weerbare mannen van deze twee en een halve stam, door de oversten van het volk.

Deuteronomium. 3:12 Jozua. 13:8; 22:5

Mozes nam dus bij de twee landschappen, die onder Vs. 5 beschreven zijn, ook het derde, dat ten noorden van de beide anderen lag: uit eigen beweging bedacht hij ook die geslachten van de stam Manasse, die zich billijke dank verworven hadden wegens de verovering van Bazan. Hij schonk hun een erfenis, die met hun levensbehoeften goed overeen kwam. Dit derde landschap dan, strekte zich uit van de Hermon in het noorden tot aan de Jarmuk in het zuiden; in het westen werd het begrensd door de Jordaan en in het oosten door het Haurangebergte. Het bestaat uit een groot hoogland, dat hier en daar wordt afgewisseld door een langzame rijzing van de grond, en door afzonderlijk staande heuvels en afgeknotte kegels. Thans draagt het de naam van die bergketen, die in het voorjaar van 1858 door de Pruisischen Consul Dr. Wetzstein te Damascus bezocht en nader beschreven is, de naam van Hauran. De grond om het gebergte is geheel vulkanisch; hier groeit ook de Sïhstruik, een plant, die overwintert en ongeveer een el hoog is. Zij wordt door de bewoners gebruikt als brandstof, en wegens haar brede omvang in het hete jaargetijde behoudt zij, wanneer alles reeds verdord is, in haar schaduw nog enkele planten in leven (Genesis 21:15 Job 30:4). De verdeling van het gehele land ten oosten van de Jordaan onder de 2« stammen vond daarna plaats op de wijze, die in Jozua. 13:15 vv. aangegeven is; thans echter bezaten Ruben en Gad hun gebied nog gemeenschappelijk, zodat Gad deze en gene stad verkreeg in het zuidelijk gedeelte, dat later alleen aan Ruben behoorde, en Ruben deze en gene stad in het noordelijk deel, dat naderhand slechts voor Gad bestemd was.

Wel had de stam van Manasse er niet om verzocht, zoals die van Ruben en Gad, maar hij de verdeling bleek, dat het Overjordaanse voor de beide stammen te groot was, en omdat (vs 35) uit de stam van Manasse, Machir zich zeer verdienstelijk had gemaakt, beloont Mozes de halve stam met het overgebleven gedeelte. De verdeling zelf liet Mozes over aan hen, die, na de overwinning van geheel Kanaän, daarmee zouden belast worden.

En de kinderen van Gad herbouwden Dibon, een uur ten noorden van de middelste Arnon, Atarôth, bij de berg Attarus, en Aroër, van Ruben, aan de noordzijde van de middelste Arnon.

En Atroth-Sofan, waarvan de ligging niet meer aan te wijzen is, en Jßëzer, drie duitse mijl ten noorden van Hesbon (hoofdstuk 21:32), en Jógbeha of Jagbeha (Richteren. 8:11), twee uren ten noordwesten van Rabbath-Ammon.

En Beth-Nimra (plaats van het heldere water) in de velden van Moab, en Beth-Hßran, 1 duitse mijl zuidwaarts van Beth-Nimra, tot vaste steden en schaapskooien, zij versterkten deze steden, en richtten daarbij schaapskooien op (Vs. 1,6).

En de kinderen van Ruben bouwden Hesbon, de voormalige Residentie van koning Sihon (hoofdstuk 21:26), midden tussen de beken Jabbok en Arnon gelegen, 4 duitse mijl ten oosten van de Jordaan, en Eleßle, een half uur ten noordoosten van Hesbon, en Kirjathaïm (Genesis 14:15 Jozua. 13:19).

En Nebo, bij de berg van deze naam (hoofdstuk 27:12 Deuteronomium. 32:49 vv.), en Baäl-Meon, volledig Beth-Baäl-Meon, een uur ten zuidwesten van Hesbon, veranderd zijnde van naam, en Sibma, dat zijn naam behield, slechts 500 schreden van Hesbon verwijderd; en zij noemden de namen van de steden, die zij bouwden, met andere namen; soms echter traden de oude namen in de plaats van de nieuwe.

a) En de kinderen van Machir, de zoon van Manasse, de geslachten van het huis van Machir (hoofdstuk 26:29), die tot de stam van Manasse behoorden, gingen naar Gilead, zij waren na de hoofdslag tegen Og, de koning van Bazan, die aan diens heerschappij een einde maakte (hoofdstuk 21:33), naar het zuiden getrokken, in dat gedeelte, dat gelegen was ten zuiden van Jarmuk of Hieromax, het tegenwoordige Dschebel Adschlun, en namen dat in, en zij verdreven de Amorieten, die daarin waren, uit de bezitting.

Genesis 50:23

Zo gaf Mozes, nadat hij het verzoek van de kinderen van Gad en Ruben had vervuld, en hun het land had overgelaten, dat zij koning Sihon ontnomen hadden (Vs. 33) Gilead, 1) het district tussen de Jarmuk en de Jabbok, aan Machir, de zoon van Manasse, juist aan die geslachten, die zich zo bijzonder verdienstelijk gedragen hadden bij de verovering van het noordelijk gedeelte van het rijk van de Amorieten, en hij woondedaarin; hier brachten zij hun families in vaste steden, en hun kudden in schaapskooien, terwijl zij zelf, de strijdbare mannen, onder Jozua aan de veroveringstochten deel namen, evenals de Rubenieten en de Gadieten.

De naam Gilead in eigenlijke zin behoort aan het gehele gebergte, dat ten noorden en zuiden van de Jabbok ligt, maar wordt ook wel nu eens van het noordelijk gedeelte, dan weer van het zuidelijk gedeelte van dit gebergte gebruikt; de naam van het land zelf wordt ook in uitgebreider zin gebezigd, en wel op twee wijzen: hij omvat òf het hoogland, dat ten zuiden van het gebergte ligt in het tegenwoordige Belka, òf het gehele land aan de overzijde van de

Jordaan, daarom zowel de noordelijke hoogvlakte (Basan), als de zuidelijke tot aan de Arnon (Belka). De naam is van die berg oorspronkelijk uitgegaan, die aan de noordzijde van de Jabbok gelegen was, waar Laban Jakob tegemoet snelde en beide een verbond met elkaar sloten (Genesis 31:23,44-47)

Jaïr 1) (verlichte) nu, de zoon d.i. een nakomeling van Manasse, die eveneens tot het huis van Machir behoorde, ging heen en nam hun dorpen in, hij had, evenals in het algemeen de Machirieten, zich met zijn onderhorige families in het bijzonder daardoor verdienstelijk gemaakt, dat hij in de plaatsen van West-Bazan of Argob, zestig in getal had ingenomen (Deuteronomium. 3:4,14); deze verkreeg hij nu en dan ook tot een bezitting, en hij noemde die Havvôth-Jaïr (= leven van Jaïr).

Uit 1 Kronieken 2:21 vv. vernemen wij iets naders van de afkomst van deze Jaïr; hij was een zoon van Segub, en deze weer een onechte zoon van Hezron (kleinzoon van Juda), die hij verwekt had bij de dochter van Machir (kleinzoon van Jozef); op zijn zestigste jaar nam hij de moeder tot zijn vrouw. Wegens de onechte geboorte van zijn vader wordt Jaïr hier mee onder de Machirieten geteld, en verkrijgt hij zijn erfenis in Oost-Manasse; dit grenst in het noorden aan het gebied van de Maächieten en Gesurieten, welke beiden van Syrische oorsprong zijn en tot de Arameërs behoren (de eerste zijn wellicht nakomelingen van Maächa, die in Genesis 22:24 vermeld wordt. Zij woonden volgens de opgave van Hiëronymus aan de zuidwestelijke helling van de grote Hermon, terwijl de laatsten hun zetel hadden aan de oostzijde van de berg, in het latere Iturea, en zich uitstrekten tot Damascus toe), en omvatten hoofdzakelijk het latere Ganlanitis. Daar echter Hezron, zijn grootvader van vaders zijde, tot de stam van Juda behoort, zo werd Jaïrs erfenis feitelijk ook tot deze stam gerekend en zij wordt in Jozua. 19:34 dan ook "Juda aan de Jordaan" genoemd. De zo-even aangehaalde plaats heeft vroeger de uitleggers moeite gekost, daar men zich de uitdrukking volstrekt niet verklaren kon, zodat men reeds voorstelde, om het woord: "Juda" maar uit de tekst te werpen en te lezen: "aan de Jordaan tegen de opgang van de zon," totdat het eindelijk de schriftonderzoekers van latere tijd gelukt is, deze "duistere en onzekere zaak" op te klaren.

Segub was met zijn nakomelingschap, tegen de regel in, in de moederlijken stam overgegaan, vermoedelijk omdat Machir zijn dochter een rijke bruidsschat, zoals een erfdochter, had medegegeven.

En Nobah, de stamvorst van een ander geslacht van de Machirieten ging heen; hij was eveneens na de overwinning op Og, de koning van Bazan heengegaan, en wel naar het oostelijk gedeelte van zijn rijk, en nam Kenath in met haaronderhorige plaatsen; deze kreeg hij nu dan ook tot zijn erfdeel, en noemde ze Nobah naar zijn naam.

Men moet zich inderdaad verwonderen, zegt Wetzstein (zie Nu 32.33) in zijn reisverhaal, dat de Bijbel ons uit Basan en Noord-Gilead nauwelijks 8 of 10 namen heeft overgeleverd, terwijl hij in het land aan de andere zijde van de Jordaan en in het zuiden van het land aan deze zijde honderden van plaatsnamen kent. Toen Mozes het land veroverde, vond hij in Argob alleen, behalve de dorpen, 60 bemuurde steden, en mogen wij uit de bloei van deze provincie besluiten tot die van het gehele land, dan moet, toen de Amorieten nog bezitters waren van

het land, de gehele Hauran met een verbazend grote menigte van steden en dorpen bedekt zijn geweest. En toch horen wij daarvan in het vervolg niets, zelfs van de voornaamste steden van het land, zoals Astheroth, Edreï, Kenath, Golan en Salcha weet de latere geschiedenis van Israël niets meer. Van de andere kant zien wij in de oorlogen van de Israëlieten met de koningen van Damascus en Assyrië, hoe de vijand altijd zonder tegenstand aan deze zijde in het land is gevallen. Waar waren toen die sterkten? Het is zeer waarschijnlijk, dat die 60 steden later in de 60 "tentdorpen van Jaïr" (Havvoth-Jaïr) veranderd zijn; dat de Israëlieten te Bazan door de nabijheid der Bedoeïenen nomaden geworden of gebleven zijn, dat zij zich niet aan steden en dorpen binden konden, om te allen tijde gereed te zijn hun van weide tot weide rondtrekkende kudden in bescherming te nemen; daarom stonden deze verlaten en eindelijk verdwenen zij. Zo wordt het ook verklaarbaar, dat het wegvoeren van de drie stammen aan de overzijde van de Jordaan door Pul zo gemakkelijk was (1 Kronieken 5:26). Daardoor wordt ook opgehelderd, waarom behalve enige burchten, die onder de Herodianen ontstaan zijn, van geen enkele van de duizend ruïnes, die tegenwoordig Perae bedekken, beweerd kan worden dat zij van Israëlitische oorsprong zijn.

HOOFDSTUK 33.

REGISTER VAN DE REIS- EN LEGERPLAATSEN VAN HET VOLK ISRAEL.

Vs. 1-49. Daar Israël nu die tijd van 40-jarige omzwerving geheel achter zich heeft, en met het in bezit nemen ven het Oostjordaanse land de nieuwe tijdkring, die het volk de beloofde rust zal aanbrengen in het land Kanaän is ingetreden, zo slaat Mozes thans een blik terug op die voorbijgegane tijd, terwijl hij op bevel van de Heere de verschillende stations, gedurende de veertigjarige rondzwerving, opschrijft om daardoor de God van alle genade, die zijn volk "op arendsvleugels veilig gedragen" en als zijn oogappel behoed heeft (Deuteronomium. 32:10 vv.) een blijvend gedenkteken op te richten voor alle volgende geslachten.

Dit zijn de reizen, de legerplaatsen van de kinderen van Israël, die uit Egypte uitgetogen zijn, totdat zij aan het doel van hun zwerven gekomen zijn, naar hun legers (Ex.6:26; 7:4) door de hand van Mozes en Aäron.

En Mozes schreef hun uittochten naar hun reizen, hun uittochten naar de verschillende stations; naar de mond van de HEERE; en dit zijn hun reizen, naar hun uittochten.

Zij reisden dan van Raméses (Ex.12:37); in de eerste maand, op de vijftiende dag van de eerste maand, in het jaar 1487 v. Chr., de volgende dag van het pascha, nadat zij de avond tevoren het pascha genoten hadden, trokken de kinderen van Israël uit door een hogehand (Ex.14:8), voor de ogen van alle Egyptenaren:

Als de Egyptenaars begroeven degenen, welke de HEERE onder hen geslagen had, alle eerstgeborenen; ook had de HEERE, evenals aan hen zelf, gerichten geoefend aan hun goden (zie "Ex 12.12).

Als de kinderen van Israël van Raméses vertrokken waren, zo legerden zij zich te Sukkoth (Exodus. 12:37).

En zij verreisden van Sukkoth en legerden zich in Etham, dat aan het einde van de woestijn is (Exodus. 13:20).

En zij vertrokken van Etham, en keerden weer naar Pi-hachirôth, dat tegenover Baäl-Sefon is, en zij legerden zich voor Migdol (Ex.14:2).

En zij vertrokken van Hachirôth, en gingen over, door het midden van de zee, naar de woestijn; en zij gingen drie dagreizen in de woestijn Etham, en legerden zich in Mara (Ex.15:23).

En zij vertrokken van Mara en kwamen te Elim; in Elim nu waren twaalf waterfonteinen en zeventig palmbomen, en zij legerden zich aldaar (Exodus. 15:27).

En zij vertrokken van Elim en legerden zich aan de Schelfzee.

En zij vertrokken van de Schelfzee en legerden zich in de woestijn Sin (Ex.16:1).

En zij vertrokken uit de woestijn Sin en zij legerden zich in Dofka.

En zij vertrokken van Dofka en legerden zich in Aluz.

En zij vertrokkken van Aluz en legerden zich In Rafidim (Ex.17:1), doch daar was geen water voor het volk om te drinken. Dit werd echter verschaft uit de rotsen bij Massa en Meriba.

Zo vertrokken zij van Rafidim en legerden zich in de woestijn van Sinaï, waar zij bijna een heel jaar bleven en de wet ontvingen (Ex.19:1-Num.10:10).

En zij vertrokken uit de woestijn van Sinaï, en legerden zich in Kibrôth-Thßäva (= lustgraven, Numeri. 10:11-11:34).

En zij vertrokken van Kibrôth-Thaäva en legerden zich in Hazerôth (Numeri. 11:35-12:15).

En zij vertrokken van Hazerôth en legerden zich in Rithma voor aan de vlakte van Kades(zie "Ex 12.16).

De Retem- of bremstruik, waarnaar het voornoemde station zijn naam draagt (door Luther vertaald: "jeneverboom), is de voornaamste plant in de woestijnen van Arabië, die voornamelijk in dalen en in waterkommen groeit. Zij is enige voeten hoog, heeft dunne, getande, tegenover elkaar staande takjes met eenvoudige bladeren, kleine witte bloesems, en draagt langwerpig ronde vruchten, die veel overeenkomst hebben met een erwt. De wortel is bitter en wordt slechts door de armste mensen in tijd van nood als voedsel gebruikt (Job 30:4). Deze geeft echter evenals het overig hout van de plant een voortreffelijke kool die lang blijft gloeien, die de Bedoeïenen thans nog te Caïro naar de markt brengen; daarom wordt in Psalm. 120:4 gesproken van "gloeiende jeneverkolen", waarin de valse tong door haar laster de naaste plaatst (volgens de uitlegging van anderen, waarmee de lasteraar zelf zal vergolden worden voor de angst, waarin hij zijn naaste gebracht heeft). (1 Kon.19:4).

En zij vertrokken van Rithma, 1) en legerden zich in Rimmon-Perez.

De legerplaatsen, hier genoemd tot aan Vs. 36, van Rithma tot Kades, zijn die, waar Israël heeft vertoefd, toen het 37 jaar lang in de woestijn heeft omgedoold, omdat het niet wilde optrekken naar Kanaän.

En zij vertrokken van Rimmon-Perez, en legerden zich in Libna.

En zij vertrokken van Libna, en legerden zich in Rissa.

En zij vertrokken van Rissa, en legerden zich in Kehelßtha.

En zij vertrokken van Kehelßtha, en legerden zich in het gebergte van Safer.

En zij vertrokken van het gebergte Safer, en legerden zich in Hßrada.

En zij vertrokken van Hßrada, en legerden zich in Makhelôth.

En zij vertrokken van Makhelôth, en legerden zich in Tachath.

En zij vertrokken van Tachath, en legerden zich in Tharah.

En zij vertrokken van Mithka, en legerden zich in Hasmóna.

En zij vertrokken van Hasmóna, en legerden zich in Moséroth aan de berg Hor (Deuteronomium. 10:6).

En zij vertrokken van Moréroth, en legerden zich in Bene-Jßäka, wellicht Ain-el-Weibeh (hoofdstuk 20:22).

En zij vertrokken van Bene-Jßäka, en legerden zich in Hor-Gidgad.

En zij vertrokken van Hor-Gidgad, en legerden zich in Jotbßtha.

En zij vertrokken van Jotbßtha, en legerden zich in Abróna.

En zij vertrokken van Abróna, en legerden zich in Ezeon-Geber (zie "Nu 20.1).

En zij vertrokken van Ezeon-Geber, 1) en legerden zich in de eerste maand van het 40ste jaar voor de tweede maal (Vs. 18) in de woestijn Zin, dat is Kades, waar Mirjam stierf (hoofdstuk 20:1).

Reeds dit, 37 jaar geleden een zeer klein aantal legerplaatsen, van Rithma tot Ezeon-Geber slechts 17 bewijst genoeg, dat de gemeente van Israël binnen deze tijdruimte niet altijd door heeft omgezworven, maar op menige legerplaats, zonder twijfel op deze, die rijkelijk van water en weideplaatsen waren voorzien niet slechts weken en maanden, maar zelfs jarenlang heeft vertoefd, terwijl het volk vanuit de plaats, waar de Ark van het Verbond was opgericht, in de omtrek, naar alle kanten zich heeft verstrooid en de door de woestijn aangeboden middelen tot onderhoud heeft benuttigd, en eerst, nadat dit geschied was, zich weer heeft verzameld, om verder te trekken en ergens weer een meer passend oord voor een nieuwe legerplaats te zoeken.

En zij vertrokken van Kades, en a) legerden zich aan de berg Hor, aan het einde van het land van Edom, waardoor hun geweigerd was door te trekken.

Numeri. 20:22

a) Toen ging de priester Aäron op de berg Hor, naar de mond van de HEERE, en stierf aldaar, in het veertigste jaar na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte, in de vijfde maand, op de eerste dag van de maand.

Numeri. 20:25 Deuteronomium. 32:50

Aäron nu was honderd drieëntwintig jaar oud, toen hij stierf op de berg Hor (hoofdstuk 20:2-29).

En de Kanaäniet, de Koning van Harad, die in het zuiden woonde in het land Kanaän, hoorde, dat de kinderen van Israël aankwamen, van Kades opbraken (Vs. 37) en greep hen aan, maar werd door hen geslagen; want nu was de nieuwe tijd aangebroken, dat de ban van de verwerping niet meer op het volk lag (hoofdstuk 21:1-3).

En zij vertrokken van de berg Hor, en legerden zich in Zàlmona (hoofdstuk 21:4-9).

En zij vertrokken van Zàlmona, en legerden zich in Funon.

En zij vertrokken van Funon, en legerden zich in Oboth (hoofdstuk 21:10).

En zij vertrokken van Oboth, en legerden zich aan de heuvels van Abßrim, in het gebied van Moab (hoofdstuk 21:11).

En zij vertrokken van de heuvels van Abßrim, en legerden zich na de rustplaatsen aan de beek Zared, aan de Arnon, bij Beër-Elim en Mattana te zijn voorbij getrokken, gedeeltelijk in Nahaliël, gedeeltelijk in Dibon-Gad (hoofdstuk 21:12-19).

En zij vertrokken van Dibon-Gad, en legerden zich gedeeltelijk in Bamoth (hoofdstuk 21:19), gedeeltelijk in Almon-Diblathaïm.

En zij vertrokken van Almon-Diblathaïm, en legerden zich aan de bergen Abßrim, en wel op de berg Pisga tegenover het westen van Nebo (hoofdstuk 21:20).

En zij vertrokken van de bergen Abßrim, en legerden zich in de vlakke velden van de Moabieten aan de Jordaan ten oosten van Jericho (hoofdstuk 22:1).

En zij legerden zich aan de Jordaan van Beth-Jesimôth (d.i. woeste huizen) af, tot aan de brede vlakte Abel-Sittim in de vlakke velden van de Moabieten, die tot deze zich langs de Jordaan uitstrekkende vlakte behoren.

II. Vs. 50-34:29. Na zulk een terugblik op het verleden richt de Heere de blik van Zijn volk nu geheel op de hiernavolgende toekomst, en geeft hun vele bijzondere aanwijzingen betreffende de in bezitneming van het eigenlijke Kanaän, of het land aan de overzijde van de Jordaan. Vervolgens doet Hij hun Zijn wil aankondigen betreffende de gehele uitroeiing van de Kanaänieten en hun afgodendienst, zowel als over de wijze, waarop het veroverde land onder

de negen en een halve stam moest verdeeld worden (hoofdstuk 33:50-56), daarna bepaalt hij de grenzen van het te veroveren land (hoofdstuk 34:1-15), en noemt vervolgens die aanvoerders van het volk, die onder de leiding van de Hogepriester Eleßzar en het toekomstige legerhoofd Jozua de verdeling met het lot zullen op zich nemen, reeds met hun namen.

En de HEERE sprak tot Mozes, in de vlakke velden van de Moabieten aan de Jordaan van Jericho, waar Israël (vanaf hoofdstuk 22:1 vrg. hoofdstuk 33:48 vv.) gelegerd was, zeggende: omdat nu na degebeurtenissen die beschreven zijn in hoofdstuk 22:2; 32:42 de in bezitneming van het beloofde land al gedurig naderde:

Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: wanneer gij over de Jordaan zult gegaan zijn in het land Kanaän;

a) Zo zult gij alle inwoners van het land voor uw aangezicht uit de bezitting verdrijven, en al hun beeltenissen, hun stenen afgodsbeelden verderven; ook zult gij al hun van metaal gegoten beelden verderven en al hun op hoogten opgerichte altaren (Leviticus. 26:30) verdelgen.1)

Deuteronomium. 7:2 vv.

Niets hiervan mochten zij bewaren, zelfs niet tot gedenktekenen van de aloudheid, waarvoor men doorgaans zoveel op heeft, noch tot versiering van hun huizen, noch tot speeltuig voor hun kinderen, maar zij moesten alles verdelgen, zowel ten teken van hun afschrik van afgoderij, als om te verhoeden, dat zij bekoord of aangevochten werden, om die beeltenis te aanbidden, of de valse goden, hierdoor verbeeld, of wel de God van Israël, onder zodanige beeltenissen, naar de wijze van de afgodendienaars, te eren of aan te roepen.

En gij zult het land in erfelijke bezitting nemen, en daarin wonen; want Ik heb u dat land gegeven, om het erfelijk te bezitten.

Volgens menselijke wetten had Israël geen recht op Kanaän, hun recht was alleen gegrond op een schenking van God. Wat ten opzichte van de Amorieten een daad van gerechtigheid was (Genesis 15:16), was voor hen een daad van genade. God had vroeger het land aan de Amorieten gegeven, niet als een onvervreemdbaar eigendom, maar zoals Hij alle aardse goederen schenkt-voorwaardelijk als bestuurders of in vruchtgebruik; zij hadden zich dit onwaardig gemaakt, daarom verdelgde Hij hen, en stelde andere bestuurders aan.

En gij zult, zoals Ik u reeds heb laten bekend maken, het land in erfelijke bezitting nemen, door het lot, naar uw geslachten; degenen die talrijk zijn zult gij hunerfenis groter maken, en zij, die weinig zijn, zult gij hun erfenis minder maken; waarheen voor iemand het lot zal uitgaan, dat zal hij hebben: naar de stammen van uw vaderen zult gij de erfenis nemen, en dat zal ook in volgende dagen niet van u genomen kunnen worden. Het land, dat u eenmaal door het lot wordt toegewezen, blijft immer het uwe.

Ook: Num. 26:53-56

Maar indien gij de inwoners van het land niet voor uw aangezicht uit de bezitting zult verdrijven, zo zal het geschieden, dat zij, die gij van hen zult latenoverblijven, a) tot doornen zullen zijn in uw ogen, en tot prikkels in uw zijden, die u overal moeite zullen berokkenen en in verzoeking brengen, zodat gij onder hen als onder doornen en distels zult leven; en zij u zullen benauwen, op het land, waarin gij woont, zonder u ooit rust te laten.

Jozua. 23:13 Richteren. 2:3

En het zal geschieden, nadat gij door hen verleid zult zijn tot afval van Mij, tot afgoderij en tot allerlei ongerechtigheid, dat Ik u zal doen, zoals Ik hun dacht te doen, u uit het land drijven en u verdelgen Jozua 23:12).

HOOFDSTUK 34.

GRENZEN VAN HET BELOOFDE LAND. HOE EN DOOR WIE HET VERDEELD MOEST WORDEN.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Gebied de kinderen van Israël, en zeg tot hen: Wanneer gij in het land Kanaän ingaat, zo zal dit het land zijn, dat u tot erfenis vallen zal, het land Kanaän, naar zijn grenen. Het land, dat u ten erfdeel zal gegeven worden, zal zijn grenzen hebben, zoals die in hetgeen Ik verder tot u zal spreken, nauwkeurig zullen omschreven worden.

De zuiderhoek nu zal u zijn van de woestijn Zin, aan de zijden van Edom (het huidig gebergteland van de Azazimeh, zie "Nu 13.1); en de zuiderlandgrens zal u zijn van het einde van de Zoutzee, tegen het oosten; van de zuidelijke punt van de Dode Zee, die in een zoutmoerasuitloopt Jozua 15:2).

En deze grens zal u omgaan van het zuiden naar de opgang van Akrßbbim, 1) van het zuiden van de Dode Zee, zuidwaarts op, en doorgaan naar Zin, de brede dalkloof wady murreh (zie "Nu 13.1); en haar uitgangen zullen zijn, van het zuiden naar Kades-Barnéa, en strekken zich verder zuidwaarts uit tot aan Kades-Barnéa aan het westelijke einde van de woestijn Zin, en zij zal uitgaan naar Hazar-Addar, een dorp alzo genoemd naar de bij elkaar liggende dorpen Hezron en Adar Jozua 15:3) en doorgaan naar Karkau en Azmon.

De "hoogte Akrßbbim," waarnaar de streek later Akrabattinh, Akrabathnh heet (1 Makk.5:3) is veelmeer hoogstwaarschijnlijk de op een afstand van circa 8 Engelse mijl beneden de Dode Zee, zich schuin over de Araba heenstrekkende, in 60-80 voet hoge rij van witte klippen, die, van de zuidwestkant van de Dode Zee gezien, het Ghor schijnen te sluiten, en de scheidingslinie tussen de beide zijden van het grote dal vormen, dat aan de ene zijde el-Ghor en aan de andere zijde el-Araba heet.

Voorts zal deze grens omgaan van Azmon naar de rivier van Egypte 1) en haar uitgangen zullen zijn naar de grote of Middellandse Zee. 2)

De rivier, of eigenlijk zoals er staat, de beek van Egypte is hier de z.g. Wady-el-Arisch, die op verschillende plaatsen als de zuidelijke grens van het land wordt genoemd, o.a. 1 Kon.8:65; 2 Koningen. 24:7 Jesaja. 27:12

Zuidelijk van de Dode Zee gaat terstond het Ghor of de laagte tussen bergketens ter rechter- en ter linkerzijde voort, waarin de Jordaan van het meer van Genézareth af zijn loop heeft (zie Jozua 3.1); daarop volgt een rij witachtige klippen van 60-80 voet hoog, die van de zuidwestelijke punt van de Rode Zee gezien, het Ghor schijnen te sluiten en de Schorpioentrap of Akrßbbim genoemd worden. Aan de andere zijde sluit zich de Arabah (zie Nu 20.1) daar onmiddellijk aan, in het begin zich enigszins verheffende, maar die langzamerhand tot de hoogte van de watervlakte van de Dode Zee afdaalt, en eindelijk in de

golf van Elan te niet loopt. Bijzonder opmerkenswaardig is het, hoe nauwkeurig de hier beschreven zuidelijke grens van het beloofde land met de gesteldheid van de grond samenhangt; zij is de grensscheiding tussen de geelachtige woestijn in het zuiden en de groene steppen of grasvlakten in het noorden; de natuur van Arabië eindigt hier; het rijk van de dood heeft een einde, en een nieuw leven waait de reiziger, die van het zuiden komt uit de met groen bedekte vlakten tegen.

Aangaande de grens van het westen, daar zal u de grote zee de grens zijn, van de uitwatering van de rivier of beek van Egypte (Vs. 5) tot in het noorden aan de overzijde van Gebal (Vs. 7). Dit zal uw westgrens zijn.

Voorts zal u de grens van het noorden deze zijn: van de grote zee af, noordelijk van Byblus of Gebal zult gij u de berg Hor aftekenen. Waarschijnlijk wordt hier detegenwoordige Dschebel-Makmel, die de hoogste spits van het gebergte Libanon is, bedoeld, zodat alzo de noordelijke grenslijn door het cederwoud Bscherreh heenloopt (zie "Nu 24.6),

Van de berg Hor zult gij aftekenen tot waar men komt te Hamath, tot aan het gebied van de stad Hamath in Syrië; en de uitgangen van dit gebied zullen zijn naar Zedad, dat is, de grenzen worden dan verder doorgetrokken tot aan Zedad.

En deze grens zal uitgaan naar Zifron; op de weg die daarheen leidt en haar uitgangen zullen zijn te Hazar-Enan, (bronnenhof) (Ezechiel. 47:17; 48:1). Dit zal u de noordgrens zijn.

De stad Hamath (het tegenwoordige Hama, hetzelfde als het Epiphania van de Grieken en Romeinen) lag aan de Orontes, omstreeks 8 mijl verder noordwaarts; nooit, zelfs niet onder David en Salomo, heeft het aan het Israëlitische rijk behoord, maar Salomo bouwde in dit gebied schatsteden (2 Kron.8:4). De uitdrukking "totdaar men komt te Hamath" wordt dikwijls gebruikt om de aanraking met dit gebied, of de noordelijke grenzen van Palestina aan te duiden (hoofdstuk 13:21 Jozua. 13:5 Richteren. 3:3). De beide volgende punten Zadad, niet Zadada, zoals Luther schrijft, daar de a of ah achter de naam slechts de richting naar ene plaats aanduidt en Zifron kan men niet nader aanwijzen. Onder het dorp Enan (Hazer-Enan, d.i. bronnenhof) verstaat men zeker de bron Lebweh aan de westelijke helling van de Anti-Libanon. Zij vormt in het dal El-Bukâa de waterscheiding tussen de Orontes, die noordwaarts stroomt en de Leontes, die zijn richting zuidwestwaarts neemt. Hier behoeft men slechts in het zand te graven, om zo veel bronnen te vinden als men wil, die helder fris water geven, dat op verscheidene plaatsen uit een hoop grof kiezelzand komt opborrelen. Wij zien hier, evenals in het zuiden (zie Nu 34.5), hoe ook hier de grenzen juist met de gesteldheid van de grond overeenkomen.

Voorts zult gij u tot een grens tegen het oosten aftekenen van Hazar-Enan van de bovengenoemde bronplaats Enan naar Sefam, ook een onbekende plaats.

En deze grens zal afgaan aan de westelijke helling van de Anti-Libanon verder zuidwaarts, van Sefam naar Ribla, tegen het oosten van Ain, de tegenwoordige bronplaatsAndschar, wel te onderscheiden van Riblath, gelegen in het land Hamath (2

Koningen. 23:33; 25:21), daarna zal deze grens afgaan over Hasbeya en Baäl Hermon, en strekken langs de bergen, die de wateren van Merom, aan de oostzijde begrenzen, langs de oever, eigenlijk aan de schouder van de zee Cinnereth, of van Genézarethoostwaarts, langs het noordoostelijke strand van dit meer.

Hierdoor behoorde ook de grote Hermon (zie De 3.9) niet aan het land van Israël.

Voorts zal deze grens afgaan langs de Jordaan, zuidwaarts, en haar uitgangen zullen zijn aan de Zoutzee of Dode Zee. Dit zal u zijn het land naar zijn grenzen rondom. In het zuiden Vs. 3-5; in het westen Vs. 6; in het noorden Vs. 7-9; en in het oosten Vs. 10-12.

Wat een klein gedeelte van de wereld de Heere dikwijls aan Zijn eigen volk geeft. Zij, die hun erfdeel hebben in de hemel, hebben overvloedige redenen, om met een klein gedeelte van deze wereld vergenoegd te zijn, maar, hetgeen hier ontbrak aan de veelheid, werd vergoed door de hoedanigheid. Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, als hij het heeft in Gods gunst en met Zijn zegen, is beter en vertroostelijker dan de overvloed van vele goddelozen.

En Mozes gebood de kinderen van Israël, toen hij hun dit bevel van de Heere betreffende het land, dat zij zouden in bezit nemen en daarna door het lot verdelen, meedeelde (hoofdstuk 33:50-34:12) zeggende: Dit is het land, dat gij door het lot tot een erfgoed innemen zult, dat de HEERE aan de negen stammen, Juda, Simeon, Dan, Benjamin, Efraïm, Issaschar, Zebulon, Aser, Nafthali en aan de halve stam van Manasse te geven, geboden heeft.

Want de stam van de kinderen van de Rubenieten, naar het huis van hun vaderen, naar de verschillende tot deze stam behorende geslachten, en de stam van de kinderen van de Gadieten, naar het huis van hun vaderen hebben ontvangen, bovendien de andere halve stam van Manasse heeft reeds in hoofdstuk 32 zijn erfenis ontvangen.

Twee stammen, Ruben en Gad, en een halve stam, Manasse, hebben hun erfenis ontvangen aan deze zijde van de Jordaan, van Jericho oostwaarts tegen de opgang; en zullen bij de verdeling van het land ten westen van de Jordaan niet mee mogen delen, ofschoon zij moeten meehelpen bij de verovering daarvan (hoofdstuk 32:6-32).

Van het bovengenoemde land, tussen 31 en 34¬ graad noorderbreedte hebben later de kinderen van Israël aan de westelijke grens (Vs. 6) niet veroverd: 1. het gebied van de Filistijnen in het zuiden; 2. de smalle streek land ten noordwesten langs de zee gelegen, Fenicië genoemd. Echter werden ook deze landstreken hun bij de verdeling Jozua 13:1-17) toegewezen; daardoor wordt het land in de regel opgegeven: van 31-33« graad noorderbreedte, en van 52-53¬ graad (of het oost Jordaanland meegerekend, tot 54« graad) oosterlengte. De grootste lengte van het noorden naar het zuiden bedraagt 33 mijl, die van het westen naar het oosten, van de grote Zee tot aan de Jordaan, gemiddeld 15 mijl, en ook 15 mijl van de Jordaan tot aan de uiterste grenzen ten oosten. Dit geeft een oppervlakte van 495 vierkante mijl voor het eigenlijke Kanaän, alzo bijna half zo groot als Zwitserland en 3/5 maal zo groot als Nederland. Als Cicero zegt: "de God van de Joden moet een kleine God zijn, omdat hij voor Zijn volk zo’n klein land heeft ingeruimd," dan antwoorden wij daarop met

von Raumer: "Hoe kleiner het land is, hoe roemrijker de macht van de Heere uitkomt, die het kleine zaadkorreltje tot een grote boom doet opgroeien; maar de natuurlijke mens heeft geen oog om de Almacht te zien, wanneer zij zich in het onaanzienlijke kleed van de nederigheid vertoont." Wat de naam van het land betekent, wordt verschillend verklaard. Sommigen menen, dat Kanaän Laagland betekent, het land naar de laagte aan de Middellandse Zee, waar de intrekkende Kanaänieten (Genesis 10:15-19) zich het eerst vestigden, totdat zij dan verder naar het binnenland trokken, en zich soms vestigden in de bergachtige streken. Anderen daarentegen leiden de naam met meer recht af van Kanaän, de vierde zoon van Cham (Genesis 10:6). Onder de andere naam "Palestina" werd oorspronkelijk slechts de kustvlakte verstaan, die door de aankomende Filistijnen bewoond werd, welke naam later door de Romeinen aan het gehele land werd gegeven, en nu ook door de Christenen en de latere Joden in die zin werdt gebruikt. Nog andere Bijbelse benamingen zijn; Het land van de Heere (Hosea 9:3); het land van de kinderen van Israël of land van Israël Jozua 11:22; 1 Samuel. 13:19); het heilige land (Zach.2:12); het beloofde land (Hebr.11:9)

Over de oorspronkelijke bewoners van het land, en waarvan zij zijn afgestamd heeft men veel gesproken, en zijn vele onderzoekingen gedaan. Reeds bij Genesis 14:18 hebben wij onze mening daarover te kennen gegeven, en tevens bij Genesis 12:7 twee oordelen over de geschiktheid van dit land voor het grote doel, dat de Heere met Israël had, bijeen geplaatst. Wij voegen nu hier de tweede gedachte van een verdere verklaring van Kurtz bij, die tot een juist begrip van de volgende geschiedenis van Israël in het voor hem bestemde land een duidelijke aanwijzing geeft. Er is wel bijna geen land op aarde, zegt deze schrijver in zijn geschiedenis van het Oude Verbond, dat met zo’n gevoeligheid of vatbaarheid voor zegen of vloek begiftigd was, en in zijn kleine ruimte zo vele bronnen van zegen en tevens van vloek aanbiedt. Nergens wisselt vruchtbaarheid en onvruchtbaarheid zo spoedig en zo eensklaps af; nergens gaat de eerste zo spoedig in de andere over; nergens wordt het bloeiende veld van zegen zo onmiddellijk in een van vloek beladen woestijn veranderd. Het dal van Sittim b.v., die hof van de Heere wordt in één nacht een poel des verderfs, dat door al wat leeft ontvlucht wordt, dat aan alle volgende geslachten van de strengheid van de goddelijke gerichten predikt en daarentegen in het noorden ligt weer een meer, waarvan de oevers alle bekoorlijkheden van de natuur tentoon spreiden, dat te allen tijde de goedertierenheid en liefde van God predikt. En evenals de natuur, de luchtstreek en de bodem van het land naast de rijkste bronnen van zegen ook zo vele straf- en tuchtmiddelen in zich verenigd hadden, in onvruchtbaarheid en misoogst, in gevaarlijke gloeiende winden en in aardbevingen, in zwermen van sprinkhanen en verwoestende ziekten, in pest en melaatsheid enz., zo lokten ook de bijzonder gunstige gesteldheid van het land, en zijn verhouding tot de staatkundige wereld, met talrijke voordelen voor de bewoners, de machtige naburige volken om het land onder hun juk te brengen en zijn bewoners te onderdrukken. En al waren de toegangen tot het land als door de natuur onoverkomelijke hinderpalen om het land te bereiken, toch wisten de roofhorden van vijandelijke volkstammen en de legers van de grote wereldmachten, zodra zij als door God gezonden waren, de goddelijke strafgerichten uit te voeren, en door zeeën en woestijnen, over bergen en door diepe dalen wegen te vinden tot in het binnenste van het land (Ezech.5:5 Ezech.38:11-12)

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, hem nog nader aanwijzing gevende van de verdeling van het rijk door het lot, zoals in hoofdstuk 33:54 en 34:13 geboden was, opdat de kinderen van Israël des te zekerder konden zijn, dat deze wijze van verdeling werkelijk van Godwas (hoofdstuk 26:55 vv.), zeggende:

Dit zijn de namen van de mannen, die u dat land tot een erfgoed zullen uitdelen: Eleßzar, de priester, en Jozua, de zoon van Nun, die ook tot aanvoerder van het leger bestemd was. In hun betrekking tot elkaar, aangewezen in hoofdstuk 27:21, zouden zij dit werk ten uitvoer brengen.

Daartoe zult gij uit elke stam een overste nemen, uit elk van de 9« stam, die het eigenlijke Kanaän moesten delen volgens Vs. 13, de vorst van een geslacht, om het land tot een erfgoed uit te delen; 1) door hun hand zal het lot getrokken worden.

Dit bevel werd gegeven, opdat de zaken van het land naar alle billijkheid en volgens het strikste recht zouden uitgevoerd en behartigd worden. Wij lezen dan ook nergens, dat later enig misnoegen over de verdeling werd getoond, dat iemand zich verongelijkt waande.

En dit zijn de namen van deze mannen: van de stammen van Juda, Kaleb, zoon van Jefunne (hoofdstuk 13:7,31; 14:6,24,30; 26:65);

En van de stam van de kinderen van Simeon, Semuël, zoon van Ammihud;

Van de stam van Benjamin, Elidad, zoon van Chislon.

En van de stam van de kinderen van Dan, de overste Bukki, zoon van Jogli;

Van de kinderen van Jozef, van de stam van de kinderen van Manasse, de overste Hanniël, zoon van Efod;

En van de stam van de kinderen van Efraïm, de overste Kemuël, zoon van Siftan;

En van de stam van de kinderen van Zebulon, de overste Elizafan, zoon van Parnach;

En van de stam van de kinderen van Issaschar, de overste Paltiël, zoon van Azzan;

En van de stam van de kinderen van Aser, de overste Achihud, zoon van Selómi;

En van de stam van de kinderen van Nafthali, de overste Pedßël, zoon van Ammihud, niet dezelfde als in Vs. 20.

Dit zijn ze, die de HEERE, door het in Vs. 16 vv. gegeven bevel, geboden heeft de kinderen van Israël de erfenissen uit te delen, in het land Kanaän.

Wanneer wij zien hoe later de orde was, waarin de kinderen van Israël van de 9« stam naar het lot hun woonplaatsen innamen dan vinden wij in de orde, waarin de stammen hier voorgesteld worden, reeds een vrij nauwkeurige aanvulling van die onderlinge ligging van het zuiden naar het noorden (Juda Simeon, Benjamin, Dan, Manasse, Efraïm, Zebulon, Issaschar, Aser, Nafthali). Dat die orde niet juist overeenkomt, weerlegt geheel de mening van hen, die dit gedeelte van de Bijbels, niet aan Mozes toeschrijven, maar aan een schrijver, die veel later geleefd heeft. Dat zij echter bijna overeenkomt, berust daarop, dat God, wiens eigen woord wij hier voor ons hebben, al Zijn werken, van de grondlegging van de wereld af tot de voleinding voor ogen heeft, met al de veranderingen, die daarin plaats hebben; daarom was ook de uitkomst van het lot, dat later getrokken werd, geenszins toevallig, zoals wij dat gewoonlijk uitdrukken, maar overeenkomstig de aanwijzing in Genesis 49 aan iedere stam Zijn bepaald deel toewees. Ook ten opzichte van de andere volken heeft immers de Heere een perk gesteld, te voren verordend, de tijd afgemeten, en de plaats van hun woning bepaald (Hand.17:26). Hoe zou Hij dan bij Zijn uitverkoren volk, dat in alle opzichten een bijzondere bestemming had, dit nog niet in bijzondere mate hebben gedaan. Over het loten, als een middel om de wil van God te vernemen, spreken wij bij Jozua. 7:18

HOOFDSTUK 35.

VAN DE STEDEN VAN DE LEVIETEN, DE VRIJSTEDEN EN DE DOODSLAG.

Vs. 1-34. Hier volgen verdere bepalingen over de steden, die in het gehele land met de daarbij behorende voorsteden, of de weide voor het vee aan de Levieten werden afgestaan. In het geheel waren er achtenveertig, waarvan er zes tevens tot vrijsteden werden verklaard voor hen, die zonder voorbedachte rade iemand hadden verslagen en een schuilplaats moesten zoeken voor de hen vervolgende bloedwreker.

En de HEERE sprak tot Mozes, in de vlakke velden van de Moabieten, aan de Jordaan van Jericho (hoofdstuk 33:50), zeggende:

a) Gebied de kinderen van Israël, dat zij van de erfenis van hunr bezitting aan de Levieten, die toch naar hoofdstuk 18:20,23 geen eigen stamgebied ontvangen zouden, een bepaald aantal steden zullen geven om te bewonen; 1) daartoe zult gij aan de Levieten voorsteden, of eigenlijk weiden voor het vee, of landerijen geven aan de steden rondom deze. Wanneer de Levieten de hun afgestane huizen in deze steden uit nood moesten verkopen, konden zij die weer lossen en wanneer dit niet geschied was, moest in het Jubeljaar het eigendom voor niets aan devroegere verkoper teruggegeven worden.

Jozua. 21:2

Dit was, opdat de Levieten niet verstrooid, maar zoveel mogelijk bij elkaar zouden wonen, én ten nut en voordeel voor zichzelf, én ten behoeve van het volk.

En die steden zullen zij hebben om te bewonen, maar hun voorsteden of weiden zullen zijn voor hun beesten, en voor hun have, en voor al hun gedierte, dat hun uit de wettige tienden (hoofdstuk 18:21 vv.) tot hun onderhoud ten deel valt. Deze weiden zullen echter niet, zoals de woonhuizen, door hen mogen vervreemd worden (Leviticus. 25:34).

En de voorsteden van de steden, die gij aan de Levieten geven zult, zullen van de stadsmuur af en naar buiten, naar alle zijden heen, van duizend el zijn, rondom.

En gij zult, om een steeds vaststaande breedte aan elk van de vier buitenzijden (c1-c2) te krijgen, meten van buiten de stad 1000 el van de muur verwijderd, aan de hoektegen het oosten, aan beide hoeken tegen de oostzijde (zowel van c1 tot d1 als van c2 tot d2) elk 1000 el, dat is tezamen tweeduizend el, en aan de hoek van het zuiden, ook tweeduizend el, en aan de hoek van het westen, tweeduizend el, en aan de hoek van het noorden, tweeduizend el; dat de stad in het midden, en de afstand van de middelste linie (d1-d2) zoals de lengte van de stadsmuur (a-b) zij. Dit zullen zij, de Levieten, hebben tot voorsteden van de steden.

Deze beide verzen hebben aan de uitleggers veel moeite gekost, en zijn door de ene zo en de andere weer anders uitgelegd, totdat men eindelijk zich heeft neergelegd bij de verklaring van J.D. Michaelsi (overl. in 1791 als hoogleraar in de Oosterse talen te Göttingen).

Wij geven ter verduidelijking de onderstaande tekening: Zie afbeedling 1000801

Men heeft zich de eigenlijke stad voor te stellen als een vierkant. Wanneer men nu alle zijden aan beide kanten 1000 el verlengd voorstelt, dan krijgt men een groot vierkant voor de stad met de door de Levieten bewoonde voorsteden erbij, waarvan dan elke zijde 2000 el is vermeerderd met de lengte van de stad zelf. Was nu deze stad b.v. 800 ellen in het vierkant, dan was de buitenste zijde van het gehele stadgebied 2000 + 800, dat is 2800 el lang. Luther nam het anders op, en meende, dat de breedte van de voorsteden afhankelijk was van de grootte van de eigenlijke stad, en dat de zijden van het binnenste vierkant slechts aan beide zijden tot op de helft van de breedte van de stad verlengd moest worden. Was b.v. de stad 2000 voet lang en breed, dan moest er aan de zijde een verlenging komen van « x 2000 el, dat is 1000 el aan elke zijde. Dus was dan de stad met het buitengebied 2000 + 1000 + 1000 dat is 4000 el. Was daarentegen de stad 3000 el lang en breed, dan zou er, volgens Luther, aan iedere zijde een verlenging komen van 1500 el, dus 3000 + 1500 + 1500 = 6000 el. Men heeft wel eens gezegd, dat deze steden alleen door Levieten mochten bewoond worden; dat dit echter het geval niet was, en dat veeleer de Levieten in de hun aangewezen steden slechts zo vele huizen bewoonden als zij nodig hadden, en dat zij die niet als vruchtgebruikers bewoonden, maar als werkelijke bezitters blijkt uit Leviticus. 25:32 vv.; 1 Samuel. 6:12 en meer andere plaatsen.

a) Onder de steden nu, die gij aan de Levieten zult geven, zullen zijn zes vrijsteden, die gij geven zult, opdat de doodslager, die zonder opzet een doodslag begaan heeft, daarheen vlucht, om de bloedwreker te ontgaan. En boven deze zult gij hun tweeënveertig steden geven, die echter geen vrijsteden zullen zijn.

Jozua. 21:21

Al de steden, die gij aan de Levieten geven zult in het gehele land, zullen zijn achtenveertig steden, 1) deze met haar, volgens de bepalingen in Vs. 4 en 5 nauwkeurig afgepaalde voorsteden.

1)Achtenveertig steden. 48 = 4 x 12. Vier maal zoveel steden daarom, als er stammen van Israël zijn. Vier is het getal, dat het rijk van God in de wereld afbeeldt. Uitdrukkelijk wordt Israël door deze achtenveertig steden op het rijk van God, in hun midden gevestigd, gewezen.

De steden, 1)die gij van de bezitting van de kinderen van Israël geven zult, zult gij van hem, die vele landerijen heeft, velen nemen, en van hem, die weinige heeft, weinige nemen; een iedere stam zal naar zijn erfenis, die zij zullen erven, van zijn steden aan de Levieten geven.

Volgens Jozua. 21 kregen de Levieten in de stammen van Juda en Simeon negen, in ieder van de overige stammen vier, en in de stam van Nafthali drie steden; alzo 10 in het Overjordaanse, en 38 in het eigenlijke Kanaän, waarvan de 13 steden in Juda, Simeon en Benjamin voor de priestergeslachten waren, en de overige 35 voor de drie geslachten van de Levieten waren bestemd. Door deze verdeling van de Levieten onder alle stammen werd de

vloek, die Jakob in zijn stervensuur (Genesis 49) over Levi had uitgesproken, dat zij verdeeld en verstrooid zouden zijn in Israël, voor de Levieten zowel als voor geheel Israël in een zegen veranderd. Doordat zij niet in alle steden en dorpen van de overige stammen verstrooid, maar in bepaalde steden in alle stammen verenigd leefden, waren zij niet in gevaar om geheel verstrooid en versnipperd te worden, en alzo werden zij behoed tegen een mogelijk geestelijk en zedelijk verval. Het wonen van Levi in 48 steden onder de twaalf stammen had geen ander doel, dan om het getuigenis van Jehova in het Woord onder het volk te bewaren en te verbreiden, zodat datgene, wat de woning van Jehova in de engste betekenis was, ook was de samenwoning van de heilige stam, namelijk een grote, maar verdeelde plaats van de getuigenis.

Jakobs vloek, over Levi, wegens zijn toorn en wraakzucht, jegens de Levieten uitgesproken, bestond hierin. Ik zal hen verdelen onder Jakob en zal hen verstrooien onder Israël (Genesis 49:7). Maar de vloek van deze verstrooiing schijnt van zijn nazaten afgenomen te zijn geweest, om die doorluchtige dienst, die zij verrichten in de aanvallen op de dienaars van het gouden kalf, waardoor zij zich de Heere heiligden (Exodus. 32:26), en om die van Pinehas, uit de stam van Levi, in zijn ijver voor de Heere, tegen de overste uit Simeon (Numeri. 15:11,14), om welke reden Mozes de stam van Levi ook zegent, een weinig voor zijn dood (Deuteronomium. 33:8), terwijl de stam van Simeon, die Levi's metgezel in het nemen van de bewuste wraak was geweest, en daarom ook door de aartsvader vervloekt was, in de zegen werd voorbijgegaan. Immers, de verstrooiing van de Levieten verstrekte hen tot geen vloek, want zij werden daardoor in staat gesteld, om des te meer goed te doen. Het is een groot geluk voor een land, in al zijn gedeelten van goede leraren voorzien te zijn.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, hem nauwkeuriger aanwijzingen doende over de bestemming van de in Vs. 6 genoemde vrijsteden, daarmee de vroeger in Exodus. 21:23 gedane beloften vervullende, zeggende:

Spreek1) tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: a) Wanneer gij over de Jordaan gaat naar het land Kanaän;

Deuteronomium. 19:2 Jozua. 20:2

God stelt de vrijsteden in, niet slechts om onderscheid te maken tussen misdaad en doodslag, maar ook, opdat niet ondoordacht onschuldig bloed zou worden vergoten. Tot hiertoe hebben wij gezien, hoe streng Hij wilde, dat de moord zou worden gestraft. Maar omdat het volstrekt niet billijk zou zijn, dat wie niet met eigen wil, maar bij toeval de naaste had gedood, aan dezelfde straf zou worden overgegeven, als zij, die vrijwillig een moord hadden begaan, wordt er met een uitzondering bijgevoegd, opdat hij buiten wraak zou zijn, die onwetend en tegen zijn wil iemand had gedood. Evenwel, God heeft hier verder opgelet, opdat de ene moord niet boven de andere zou worden geschat, en de aarde alzo bezoedeld worden. Wij zullen nu, volgens de rij af, de zaken een voor een behandelen. Want, ofschoon Hij eerst slechts over de steden, over de Jordaan gelegen, spreekt, uit het vervolg echter kan opgemaakt worden dat Hij zes tot dat gebruik heeft uitgekozen, waarvan drie waren gelegen aan deze zijde van de Jordaan. Hij wil daarom, dat zij zo gelegen zijn, dat iedere landstreek

één van haar in haar nabijheid heeft, opdat voor de ellendigen, die buiten schuld zijn, de plaats van de ballingschap, wegens de afstand van de reis, niet al te treurig zou zijn. Verder, dat die steden zouden zijn in het aandeel van de stam van de Levieten, opdat de waardigheid van het Hogepriesterschap de ballingen des te beter zou beschermen; vervolgens, omdat het waarschijnlijker was, dat er bij de Levieten meer voorzichtigheid en ernst zou zijn, opdat het toevluchtsoord, aan onschuldigen toegekend, niet ook misdadigers zou ontvangen.

Zo zult gij maken, dat u een bepaald aantal (Vs. 13) steden tegemoet liggen, die u tot vrijsteden zullen zijn, opdat de doodslager daarheen vlucht, die een ziel onwetend, zonder opzet, geslagen heeft.

En deze steden zullen u tot een toevlucht zijn, u tijdelijk in veiligheid stellen, voor de bloedwreker, opdat de doodslager zonder vrees zij voor de hem vervolgende bloedwreker, en niet sterft, totdat hij voor de vergaderingvan de gemeente, waartoe hij behoort, aan het gericht gestaan hebbe, en het door deze zij uitgemaakt, of hij met of zonder opzet heeft gehandeld.

Wanneer naar de oudste beschouwing van de Grieken de moordenaar als zodanig net zo min tegen de Godheid als tegen de burgerlijke maatschappij een misdaad begaat, maar alleen het familierecht schendt, ziet daarentegen de Mozaïsche wet, de mens als het evenbeeld van God beschouwende, in de moord boven alles een zonde tegen de heilige God, de Schepper en Heer van het leven van de mens (Genesis 9:5 vv.), welke zonde moet geboet worden door de uitroeiing van de schuldige uit de door bloedschuld ontheiligde Godsstaat (Vs. 33). God is alzo zelf de eigenlijke bloedwreker (Psalm. 9:13 2 Kron.24:22); omdat echter door de moord de familie wordt aangetast, waarvan het theocratisch recht heeft geboden de onschendbaarheid te beschermen, wordt de uitvoering van de bloedwraak aan die bloedverwant toegelaten, aan wie in het algemeen het herstel van de verloren onschendbaarheid van de familie tot plicht is gesteld. Zo’n lid van de familie heeft niet alleen te zorgen, dat een stuk land, dat verloren is gegaan, wordt teruggekocht, dat een lid van de familie, dat in lijfeigenschap geraakt is, daarvan weer bevrijd wordt, maar ook om het verloren bloed van de familie te lossen, en heet daarom Goël, dat is losser. Over de uitvoering van de bloedwraak zelf bevat de wet op een andere plaats (Deuteronomium. 19:1-15 Jozua. 20:1-6) de volgende bepalingen:

Zij was alleen geboden voor opzettelijke doodslag; om echter degenen, die zonder opzet of door vergissing een mens gedood had voor de bloedwraak te beschermen, werd de bijzondere inrichting van de vrijsteden verordend, waarheen de doodslager moest vluchten, om door de oudsten van die stad voorlopig een onderzoek te doen instellen. Naar bevind van zaken werd hij, óf aan de bloedwreker uitgeleverd, óf aan de gemeente, waartoe hij behoorde tot verder onderzoek overgegeven. Erkende ook deze na nauwkeurige kennisneming van de zaak dat de doodslag onvoorzien was, dan bracht zij de dader terug naar de vrijstad, waar dan de doodslager altijd moest blijven, met de dood van de op die tijd dienstdoende Hogepriester. Dan echter kon hij zonder gevaar naar zijn eigen woonplaats terugkeren.

II. Voor opzettelijke doodslag was geen andere verzoening dan het bloed van de doodslager; het recht van de vergelding moest hier streng aan hem volbracht worden, en elke aanbieding om zich voor geld of iets anders er vanaf te maken, moest worden geweigerd. Ook de

doodslager zonder opzet werd het niet toegelaten de vrijstad te verlaten, of zich daaruit te kopen en naar zijn woonplaats terug te keren, dan voor de dood van de Hogepriester. Hoe lang de bloedwraak bij het Israëlitische volk bestond, kan men niet met zekerheid bepalen; dat zij in gebruik was te tijde van koning David, blijkt uit 2 Samuel. 14:6-11

Reeds in Exodus. 21 had God beloofd, een vrijplaats te zullen stellen voor degene, die onwillig zijn naaste verslagen had. Hier vervult God Zijn belofte. In Deuteronomium. 19 wordt dit gebod nog eens herhaald. Dat die steden tevens Levietensteden waren, daarin ligt vooral het idee, omdat deze in het bijzonder het eigendom van de Heere waren, en Zijn onmiddellijke dienaren ze bezaten, dat de onwillige doodslager zich stelde onder de schutshoede van de goddelijke genade. In het vluchten naar de vrijsteden en in het aangrijpen van de hoornen van het altaar lag hetzelfde idee.

En deze steden, die gij volgens Vs. 2-8 aan de Levieten geven zult, zullen zes vrijsteden voor u zijn (Vs. 6).

Drie van deze steden zult gij geven op deze zijde van de Jordaan, Bezer in de stam Ruben, Ramoth in Gilead in de stam Gad, en Godan in oostelijk Manasse (Deuteronomium. 4:43), en drie van deze steden zult gij geven in het land Kanaän: Kedes op het gebergte Nafthali, Sichem op het gebergte Efraïm en Hebron op het gebergte Juda Jozua 20:7); vrijsteden zullen het zijn.

Die zes steden zullen voor de kinderen van Israël en voor de vreemdeling, en de bijwoner in het midden van hen, en al de huisgenoten, daar zowel deze als gene het recht hadden (zie "Le 17.9) tot een toevlucht zijn; de wegen daarheen moeten altijd goed in stand gehouden worden, opdat daarheen vlucht, wie een ziel onvoorzien slaat, opdat de vluchtelingen niet kunnen worden opgehouden en alzo de bloedwreker in handen vallen (Deuteronomium. 19:3).

In de volgende verzen hebben wij terstond nadere bepaling daaromtrent, welke soort van doodslag met voorbedachte rade (Vs. 16-21) en welke voor onopzettelijk te houden is (Vs. 22-24); daarnaar wordt het handelen in beide gevallen wettelijk geregeld (Vs. 25-34).

Maar indien hij hem met een ijzeren instrument, 1) een ax, een bijl, een hamer of iets dergelijks geslagen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zeker gedood worden.

Kort hierop schijnt God met zichzelf in strijd te zijn, waar hij de moord, niet vrijwillig begaan, vrijspreekt, ofschoon met een ijzer of met een steen de wond is toegebracht, terwijl Hij hier eenvoudig verklaart, aan de dood schuldig te zijn, wie ook met een hout of met een stuk ijzer of met een steen hebben geslagen. Maar de oplossing is gemakkelijk, indien men let op het plan God. Want nadat Hij de dwaling vergiffenis schenkt, opdat niemand het als een bewijs van vrijwaring van straf op de misdaad zou uitleggen, komt Hij dit tijdig tegen en scherpt nog eens in, wat tevoren gezien is. Doch dat er sprake is van een stuk ijzer, hout en steen, met deze onderscheiding, verklaart hij nu des te duidelijker, dat de vrijwillige moord niet mag vergeven worden. Maar, zoals men gewoon is de wetten door verschillende

drogredenen krachteloos te maken, zouden ook zij beproefd hebben het tot één geval te beperken, wat over de straf op de moord gezegd is, nl. indien men iemand met het zwaard had doorboord. Niet zonder oorzaak daarom stelt God de dood vast op de bewerker van de moord, op welke wijze die ook volbracht is, hetzij hij met een pijl, hetzij hij met een weggeworpen steen, hetzij hij met een knuppel heeft geslagen, omdat, om te straffen, voldoende is, dat de misdaad bedreven is. Wie een pijl zou hebben geworpen, om een mens te doden, was, volgens de lex Cornelia, zeker schuldig, en Martianus citeert het antwoord van Adrianus: "Wie een mens gedood heeft, indien hij dit gedaan heeft niet met de bedoeling om te doden, kan hij vrijgesproken worden, en wie een mens niet gedood heeft, maar hem zo gewond, dat hij stierf, moet wegens moord veroordeeld worden," zoals ook Paulus leert volgens dezelfde lex Cornelia, dat de bedoeling voor de daad zelf moet genomen worden." En dit antwoord van Adrianus is zeer waar, dat bij de misdaden de bedoeling niet buiten rekening moet worden gelaten. Daarom was dit de mening van Ulpianus, dat het niets betekent, indien men iemand beticht van moord, indien men de oorzaak van de dood niet kan aanwijzen. Hier was daarom het plan van God ook niet anders, dan de moordenaars elke gelegenheid af te snijden, van zich in allerlei bochten te wringen, indien zij overtuigd waren van boze wil, voornamelijk wanneer deze tot zijn doel was gekomen, omdat het van geen belang was, of de moord met een zwaard of met een knuppel of met een steen was gepleegd.

Of indien hij hem met een handsteen, waarvan men zou kunnen sterven, geslagen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zeker gedood worden.

Of indien hij hem met een houten handinstrument, met een dikke stok, of een ander zwaar stuk hout, waarvan men zou kunnen sterven, geslagen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zeker gedoodworden.

De wreker van het bloed, 1) de naaste bloedverwant, die zal de doodslager, die op een van de drie genoemde wijzen een ander om het leven gebracht heeft, doden; als hij hem ontmoet, zal hij hem doden; naar een andere vertaling: wanneer en waar hij hem vindt mag hij hen doden; want van iemand, die een werktuig bij zich heeft, waarmee het gevaarlijk is te slaan, waarvan de slagen dodelijk zijn, kam men terecht denken, dat hij het op het leven van iemand toelegt.

Waar Hij bevolen heeft, dat de doodslagers zouden sterven, daar wilde Hij ook, dat zij door de rechters, nadat de zaak bekend was, zouden veroordeeld worden. Doch, dat Hij nu de nabestaanden van de gestorvene aanzet om wraak te nemen, schijnt naar barbaarsheid te rieken, omdat het diende tot een zeer slecht voorbeeld, bijzondere personen het recht over leven en dood te verlenen, en dit in een eigen zaak. Want wel werd eertijds toegestaan de nachtelijke dieven te doden; ook de echtbreker, op heterdaad betrapt, mocht de man of de vader van de onteerde vrouw doden, maar dat iemand de dood van zijn broeder mocht wreken, is ongerijmd om bij de wet toe te staan. Men moet de ook niet menen, dat deze vrijheid ook door God zou zijn goedgekeurd, dat iemand, wie ook, met terzijdestelling van de publieke autoriteit, aan de moordenaar van zijn broeder straf zou oefenen, waar hij hem ook ontmoette, want zo zou een vrije teugel gegeven zijn aan plotseling opkomende toornigheid, zodat het bloedvergieten, bloedvergieten ten gevolge had. Waarom de veronderstelling

waarschijnlijk is, dat hier de deur meer gesloten werd voor bijzondere wraak, dan geopend, alsof er zou gezegd zijn, dat, indien niet voor de onschuldigen gezorgd werd, de woede nauwelijks kon beteugeld worden van hen, wier bekende was gedood, niet omdat het hun zelf geoorloofd was, het recht uit te oefenen, maar omdat zij het niet voor een misdaad hielden en de vrijwaring van straf hen zou aanzetten, tot dat, wat aan een rechtmatige smart zou kunnen worden vergeven. Het is daarom ervoor te houden, dat, wanneer iemand uit louter misdaad een moord had gepleegd en door de nabestaande uit wraak de moord door een moord was gewroken, hij wel niet strafbaar was, omdat het hard was, dat hij als voor een halsdaad veroordeeld werd, die, als het ware gedreven door de liefde voor zijn bloed, welke van nature allen is ingeboezemd, de moordenaar, die toch schuldig stond aan de doodstraf, had gedood. Maar dat dit geschiedde bij toelating, en niet werd goedgekeurd, omdat de straffen niet volgens een privaat oordeel, maar volgens een publiek oordeel moesten uitgesproken worden. Maar omdat deze inwilliging, wegens de kinderlijke toestand van het volk, werd toegestaan, herinnert God hier, hoe noodzakelijk het is, een asiel aan onschuldigen te geven, omdat overigens, evenals bij moordenaars de aanval op hen, zonder onderscheid zon plaats hebben. Kortom, een vergelijking tussen misdadigers en onschuldigen, heeft hier plaats, omdat, indien er niet een juist onderscheid werd aangegeven, allen ter dood zonden worden gebracht.

a) Indien hij hem ook door haat zal gestoten hebben, of met opzet op hem geworpen heeft, hem listig lagen gelegd heeft, dat hij gestorven zij;

a)Deuteronomium. 19:11

Maar indien hij hem met de haast, woordelijk, op het ogenblik of plotseling, zodat hij het niet vooraf had kunnen voorzien (hoofdstuk 6:9) zonder vijandschap gestoten heeft, of enig instrument zonder opzet op hem geworpen heeft, zoals b.v. het in Deuteronomium. 19:5 aangevoerde geval;

Of onvoorzien met enige steen, waarvan men zou kunnen sterven, en hij die op hem heeft doen vallen, dat hij gestorven zij, zo hij hem toch geen vijand was, noch zijn kwaad zoekende, omdat daaruit blijkt, dat hij tevoren in vriendschap met hem verkeerde;

Zo zal de vergadering van de gemeente waar de daad geschied is, als scheidsrechter tussenbeide komen, en richten tussen de slager en tussen de bloedwreker, naar dezelfde rechten, naar de in het bovenstaande aangegeven rechtsgronden.

En de vergadering zal de doodslager, waarvan blijkt, dat hij het niet met voordachte rade gedaan heeft, redden uit de hand van de bloedwreker, zodat deze hem niet dode, en de vergadering zal hem beschermen en doen terugkeren tot zijn vrijstad, waarheen hij gevlucht was, en hij zal daarin blijven tot de dood van de Hogepriester, die op de tijd, dat de doodslag plaatsvindt, dat ambt bekleedt, die men met de heilige olie 1) gezalfd heeft (Leviticus. 8:13).

In deze bestemmingen openbaart zich de gehele ernst van de goddelijke gerechtigheid in de schoonste overeenstemming met de erbarmende genade. Door de doodslag, al had deze onvoorzien plaatsgehad, was mensenbloed vergoten, dat verzoening eiste. Deze verzoening

kon niet bestaan in de dood van de zondaar, omdat deze niet met voorbedachte rade had gezondigd. Daarom werd hem in de vrijstad een asiel geopend, waarheen hij kon vluchten en waar hij was geborgen. Het verblijf in de vrijstad is niet als een verbanning te beschouwen, ofschoon het mijden van geboorteplaats, vaderhuis en familie ook een straf was, maar zij was een verberging onder de schuts van de goddelijke genade, welke in de vrijsteden toevluchtsplaatsen voor de vleselijke ijver van de bloedwrekers opende, waar de doodslager geborgen bleef, tot zijn zonde door de dood van de Hogepriester verzoend was. Want dat hierbij de dood van de Hogepriester, zoals verscheidene Rabbijnen en vele Kerkvaders en oude theologen hebben erkend, als verzoenend is te beschouwen, dat blijkt duidelijk uit de tussenzin: "die men met de heilige zalfolie gezalfd heeft," die bij iedere andere opvatting, als betekenloos en overbodig is.

De heilige zalfolie was het symbool van de Heilige Geest. Welnu, zoals Christus Jezus, de grote Hogepriester van het Nieuwe Verbond, zich door de eeuwige Geest heeft opgeofferd, onstraffelijk en daardoor de oorzaak is geworden van de verlossing van al Zijn gelovigen, zo werd ook de Hogepriester van het Oude Verbond, die met de heilige zalfolie gezalfd was, door zijn dood de oorzaak van de vrijlating en verlossing van allen, die tot de vrijstad, omwille van hun leven, waren gevlucht.

Doch indien de doodslager nog vóór de dood van de dienstdoende Hogepriester enigszins zal gaan uit de grenzen van zijn vrijstad, waarheen hij gevlucht was;

En de bloedwreker hem zal vinden ergens buiten de grenzen van zijn vrijstad; dan de bloedwreker de doodslager zal doden, het zal hem geen bloedschuld zijn; voor deze daad zal hij niet verantwoordelijk gesteld worden.

Want hij (de doodslager) zou naar Vs. 25 in zijn vrijstad gebleven 1) zijn tot de dood van de Hogepriester: maar na de dood van de Hogepriester, zal de doodslager terugkeren tot het land van zijn bezitting, 2) zonder dat de bloedwreker hem verder vervolgen mag. Wanneer hij nu willekeurig de plaats, waar de goddelijke genade hem wilde beschermen, verlaat, dan is het zijn eigen schuld, wanneer hij de straf ontvangt voor zijn doodslag.

De tijd van de ballingschap wordt verbonden met de dood van de Hogepriester, omdat het volstrekt niet menslievend was, bij de arme balling alle hoop op terugkeer af te snijden. Doch wanneer een nieuwe Hogepriester optrad, om het volk met God te verzoenen, moest deze vernieuwing van de genade alle haat verzoenen. Waarom God niet zonder oorzaak hen in hun eer herstelt, wie slechts straf wegens een dwaling hadden geleden.

Deze wet aangaande de vrijsteden, voor onmoedwillige doodslagen, die aldaar tegen alle aanklachten en vervolgingen gedekt waren, en door de tussenkomst van de dood van de Hogepriester hun verloren vrijheid terugkregen en volkomen ontslagen werden, is een levendig en aangenaam schilderij van de genade van God in Jezus Christus, waardoor Hij de uitverkorenen, ofschoon doodschuldige zondaren van nature, nochthans op een Hem zo betamelijke wijze, dat zijn haat en afkeer van de zonde en de vlekkeloze heiligheid van Zijn natuur in de verlossing zelf van doodschuldige luisterrijk komt door te stralen, bevrijd van de

eeuwige dood en de rampzalige verdoemenis, voor zoverre zij door boetvaardigheid, geloof en bekering tot Gods barmhartigheid in Christus hun toevlucht nemen, want voor zodanigen is de Naam van de Heere een sterke toren, daar zij als in een hoog vertrek gesteld worden (Spreuken. 17:10); en zo velen als in Christus door het geloof bevonden worden (Filip.3:9,10), die zijn bevrijd en beveiligd tegen de beschuldigingen van de Wet en tegen de verdoemenis, terwijl Hij ook een ieder, die tot Hem komt, niet zal uitwerpen, maar rust geven voor zijn vermoeide ziel.

Ook de doodslag zonder opzet is op zichzelf een daad, die verzoening eist door het bloed van hem, die eraan schuldig is; daarom is de bloedwreker onschuldig, wanneer hij de doodslager doodt nog vóór hij de vrijstad bereikt heeft, of buiten de grenzen daarvan gegaan is zolang de dan fungerende Hogepriester leeft. Daar het hier echter een onvoorbedachtelijke misdaad geldt, neemt de goddelijke genade de onvoorbedachtelijke doodslager onder haar bescherming tegen de enkel vleselijke ijver van de bloedwreker. Daar de Levietensteden als het ware kunnen beschouwd worden als heiligdommen, verenigende in zich en vertegenwoordigende zichtbaar het wonen van God onder Zijn volk op verschillende plaatsen en op bijna even grote afstanden van elkaar, zo zijn de vrijsteden, die daaruit genomen zijn, als zo vele altaren, die vooral in het land toegankelijk gemaakt zijn, en het enige grote altaar vertegenwoordigende, dat de hoogste vrijstad uitmaakte (Ex.21:14; 1 Kon.1:50 vv.; 2:28 vv.). Onder zo’n bescherming door Zijn genade behoedt dan de Heere de doodslager zolang totdat zijn misdrijf, dat verzoenbaar is, en verzoening behoeft, werkelijk verzoend is, namelijk door de dood van de tot die tijd toe dienstdoende Hogepriester. Alzo voegt de Hogepriester bij de verzoenende daad, die hij jaarlijks op de Verzoendag verricht, nog een allergewichtigste hoofdomstandigheid, die hem tot nog toe ontbroken heeft, om geheel de type (voorbeelding) van Christus te zijn, zijn sterven, dat omwille van de zalving, die op zijn hoofd is, van het sterven van alle andere mensenkinderen onderscheiden is (Johannes 10:18; 17:19). "Niemand neemt Mijn leven van Mij, maar Ik leg het van Mij zelf af; Ik heilig Mij zelf voor hen," en profeteert alzo geheel van de Hogepriester van de toekomende goederen, wiens bloed krachtiger is dan dat van de stieren en bokken (Hebr.9:11 vv.)

En deze dingen, die Ik in het vervolg over de behandeling van de eigenlijke doodslag zal verordenen, zullen u zijn tot een instelling van recht, tot eenonverbrekelijke wet, bij uw geslachten in al uw woningen, op alle tijden en op alle plaatsen.

En gij zult ook daarentegen wanneer iemand eens voor een opzettelijke doodslager is erkend geworden, geen verzoening, geen losgeld nemen voor de ziel van de doodslager, die schuldig is te sterven; want hij zal zeker gedood worden.

Ook zult gij geen verzoening nemen 1) voor hem, die na een onopzettelijke doodslag gevlucht is naar zijn vrijstad, dat hij, zoals eerder in Vs. 25 is gezegd, zou terugkeren om te wonen in het land, maar hij zal daar blijven tot de dood van de Hogepriester, dan pas mag hij straffeloos naar zijn woonplaats terugkeren.

God had eens gesproken, dat, wie andermans bloed vergiet, diens bloed vergoten zou worden. Daarvan mocht niet worden afgeweken. Niet anders werd aan de geschonden

gerechtigheid genoeggedaan, dan wanneer bloed voor bloed werd gegeven. Daarom hier het verbod van een losprijs aan te nemen, voor welke moord of doodslag ook.

Zo zult gij dan niet ontheiligen 1) het land, waarin gij zijt, door op de een of andere wijze de doodslager te sparen; want het storten van bloed door een moord ontheiligt het land; en voor het land zal geenverzoening gedaan worden over het bloed, dat daarin vergoten is, dan door het bloed van hem, die dat vergoten heeft. 2)

Deze clausule herinnert wederom, dat, indien zij geen strenge oordelen oefenden tegen de moordenaars, zij schuldig zouden staan aan heiligschennis, omdat het land door het uitgestorte bloed van de mens ontheiligd werd, en aan de vloek werd blootgesteld, totdat er verzoening voor had plaatsgehad. Vervolgens, omdat God in het land Kanaän woonde, die zich een woonplaats onder de kinderen van Israël had uitgekozen, werd tegelijk Zijn heiligheid geschonden. Slotsom is, dat Hij op allerlei wijze wilde verhinderen, dat het land, dat aan God gewijd was, door doodslag werd bezoedeld.

Het wordt bij de tegenwoordige Arabieren voor schandelijk geacht, wanneer de bloedwreker geld aanneemt van de verwanten van de moordenaar. Ook bij hen laat zich het denkbeeld gelden, dat de straffeloosheid van de moordenaar iets ontzettends is. Hoeveel temeer moest dit het geval zijn bij de Israëliet, bij wie de reden van dit afgrijzen daarin gelegen was, dat hij door een moord het goddelijk evenbeeld zag aantasten (Genesis 9:6).

Verontreinigt dan het land niet, waarin gij gaat wonen, in wiens midden Ik, krachtens het in uw midden opgerichte heiligdom, wonen zal (Ex.29:45 Lev.26:11 vv. Numeri. 5:3); gijzou het echter verontreinigen door de moordenaars onder u te laten wonen; want Ik ben de HEERE, wonende in het midden van de kinderen van Israël, een heilig en rechtvaardig God, en alleen wanneer rechtvaardigheid onder u woont, kan ik Mijn woning bij u houden; aan een verontreinigd, met bloedschulden bevlekt land moet Ik Mijn aanwezigheidonttrekken.

Vergelijk hiermee de verordening in Deuteronomium. 21:1-9 voor het geval, dat men een verslagene op het veld vindt en niet weet, wie hem verslagen heeft.

Is de gehele dienst onder Israël een voorafschaduwing van de tijd van de genade, zo zijn het vooral de vrijsteden, die aan het rijk van Christus herinneren. Deze waren gesteld voor de doodslagers zonder opzet, dus voor die, welke met berouw over hun daad vervuld waren en niet voor hen, die alleen de straf wilden ontgaan voor ene misdaad, welke zij met vreugde hadden gepleegd. Zo is het koninkrijk van de hemelen niet voor hen die van de straf, maar voor hen, die van de zonde begeren verlost te worden, en wordt hij uitgeworpen die geen bruiloftskleed, het kleed van ootmoed, heeft aangetrokken (Matth.22:11 vv.). Over de weg tot die vrijsteden, zie Deuteronomium. 19:3. De schuldige moest binnen de stad blijven totdat de Hogepriester gestorven was, dan mocht hij vrij gaan, waarheen hij wilde. Dit leert ons, dat, wie tot Christus gevlucht is, zich niet als Petrus moet wagen te midden van de vijanden van Christus, maar zich aan de gelovige gemeente moet houden, omdat hem overal elders de door bedreigt; eerst dan, als hij recht heeft leren inzien het geheim van de dood van de Enige Hogepriester, en weet dat deze voor zijn zonden gestorven is, zal hij door Gods genade kracht

bezitten om de wereld in te gaan en zijn Redder te prediken. Ach, menige ziel, de ijdelheid van de wereld ontvlucht, wordt weer in deze ingewikkeld, omdat zij niet in de vrijstad blijft, totdat zij de dood van de Heere heeft verstaan.

HOOFDSTUK 36.

DOOR ONGELIJKE HUWELIJKEN ZULLEN DE ERFDELEN NIET VERPLAATST WORDEN.

Vs. 1-13. Eindelijk roepen de familiehoofden van het geslacht van de Gileadieten uit de stam van Manasse een verordening van de Heere in aanzijn, welke niet alleen betrekking heeft op het voor ons liggende geval, maar ook later op dergelijke gevallen van toepassing is. Zij meenden, dat door het recht, dat aan de dochters van Zelßfead gegeven was, er inbreuk was gemaakt op het erfgoed van hun vader. Naar deze verordening zijn erfdochters verplicht met geen anderen man te huwen, dan uit haar eigen stam, opdat niet door een huwelijk in een andere stam de erfenis daarin overging, en het oorspronkelijke stamgebied geschonden werd.

En de hoofden van de vaderen, de hoofden van de vaderhuizen van het geslacht van de kinderen van Gilead, de zoon van Machir, de zoon van Manasse (Genesis 50:23) uit de geslachten van de kinderen van Jozef traden, toen de verordeningen over de uitdeling van het land over de Jordaan (hoofdstuk 3:50-34:29) openbaar werden, toe, en spraken voor het aangezicht van Mozes, en voor het aangezicht van de oversten, hoofden van de vaderen van de kinderen van Israël, om nog een bedenking te maken op eenaangelegenheid, waarop zij meenden dat moest worden teruggekomen. Het betrof de zaak van de dochters van hun stamgenoot Zelßfead, die in de woestijn gestorven was zonder zonen na te laten, waarbij er een beschikking gemaakt was, dat de erfenis van de vader op de dochters zouovergaan, al huwden zij ook met mannen uit andere stammen. Dit laatste keurden de kinderen van Gilead niet goed, omdat er dan verwarring in de stammen zou komen.

En zeiden:a) de HEERE heeft deels door uw mond, zoals wij zojuist hoorden (hoofdstuk 33:54) mijn heer geboden, dat land door het lot aan de kinderen van Israël in erfenis te geven, waardoor toch duidelijk gezegd is, dat iedere stam de hem ten deel wordende erfenis ten eeuwigen dage onverdeeld moge behouden, en mijn heer is deels door de HEERE geboden, in de opgedragen boodschap, de erfenis van onze broeder Zelßfead, die hem zou ten deel gevallen zijn, indien hijnog leefde, te geven aan zijn dochters, opdat zijn naam niet te niet zou gaan in zijn geslacht.

Numeri. 26:55,56 b) Numeri. 27:7 Jozua. 17:3,4

Wanneer, 1)zoals zeer licht geschieden kan, zij een van de zonen van de 11« andere stammen van de kinderen van Israël tot vrouwen zouden worden, zo zou haar erfenis van de erfenis van onze vaderen (Gilead) afgetrokken worden, en toegedaan tot de erfenis van die stam, aan welke zij, doorhaar huwelijk geworden zouden; alzo zou van het lot van onze erfenis worden afgetrokken.

Zij zijn bereid, volkomen bereid, om die dochters mee te laten erven, maar zij komen tevens op voor de onschendbaarheid van hun stamgebied. De mogelijkheid, dat een gedeelte van hun stamgebied in het bezit komt van een andere stam, wensen zij te voorkomen.

Als ook de kinderen van Israël een Jubeljaar zullen hebben, waarin ieder weer tot zijn bezitting en de zijnen komen zal (Leviticus. 25:10-13), zo brengt ons dat in ons geval ook geen herstel van het oorspronkelijkgrondbezit, veeleer zou dan haar erfenis voor altijd toegedaan zijn tot de erfenis van die stam, aan welke zij zou geworden zijn, 1) terwijl, wanneer er ondertussen iets verkocht is geworden, het niet aan ons, maar aan de vroegere bezitter uit die andere stam of aan zijn erfgenamen komt; alzo zou haar erfenis van de erfenis van de stam van onze vaderen afgetrokken worden, 2) en wel zoveel als zij ontvangen en aan de mannen, die zij hebben zullen aanbrengen.

Eigenlijk ging het erfbezit tegelijk bij het huwelijk op de stam over, wanneer de erfdochters trouwden, niet eerst met het Jubeljaar. Maar tot op het Jubeljaar was, in het geval van een kinderloze echt, of van de verkoop van het erfbezit, het terugvallen op de stam van Manasse mogelijk, en stond dit open. In het Jubeljaar echter moest ieder vervreemd grondbezit aan zijn oorspronkelijke eigenaar of diens erfgenamen terugvallen (Leviticus. 25:23 vv.). Daardoor werd de bij een huwelijk plaats gehad hebbende overgang van een erfbezit van de ene stam in de andere voor de toekomst een daadzaak. In deze zin menen de oudsten van de stam van Manasse, dat met het Jubeljaar hun stam een deel van de door het lot hun toegevallen bezittingen ontnomen kon worden.

De vertakking van de geslachten van Manasse was deze: 1. De Machirieten, d.i. alle nakomelingen van Machir, de zoon van Manasse, met uitzondering van de nakomelingen van zijn zoon Gilead, die het hoofd was van een eigen geslacht. 2. De Gileadieten, of de nakomelingen van de voornaamste onder de zonen van Machir, Gilead geheten. Die vormden de halve stam aan de overzijde van de Jordaan (oostelijk Manasse), en bestonden uit 7 gezinnen; tot hen behoorden ook de in hoofdstuk 32:41 vv. genoemde beide hoofden van gezinnen Jaïr en Nobah. Deze daarentegen vormden de andere halve stam van Manasse, die westelijk van de Jordaan naast Efraïm zijn erfdeel ontving. Het laatste was vertakt in 6 geslachten (hoofdstuk 26:30 vv. Jozua. 17:2); een van deze geslachten, dat van de Hepherieten, werd door Zelßfead Hephers vermoedelijke eerstgeboren zoon vertegenwoordigd, en moet nu door de vijf dochters van deze voortgeplant worden, daar Hepher geen zonen meer heeft nagelaten.

Toen gebood Mozes de kinderen van Israël, naar de mond van de HEERE, aan wie hij raad had gevraagd in deze omstandigheid, zeggende: De stam van de kinderen van Jozef spreekt recht, wanneer hij aanvoert, dat het recht, dat de erfdochters in hoofdstuk 27:7 vv. verkregen hebben, op de erfenis van de vader niet in tegenspraak mag zijn met het recht van iedere stam op de onverdeelbaarheid van zijn gebied.

Dit is het woord, dat de HEERE, tot beslissing van het gerezen geschil en ter voltooiing van de vroegere verordening van de dochters van Zelßfead geboden heeft, zeggende: Laat zij die tot vrouwen worden, die in haar ogen goed zal zijn; alleen dat zij aan het geslacht van haar vaders stam tot vrouwen worden, alzo een uit het geslacht van de Heferieten (hoofdstuk 26:32,33).

Zo zal de erfenis van de kinderen van Israël niet omgewend worden van stam tot stam; want de kinderen van Israël zullen aanhangen, een ieder aan de erfenis van de stam van zijn vaderen.

Voorts, zoals in het bovengenoemde geval, zo moet ook voortaan in alle andere gevallen op deze wijze gehandeld worden, en zal elke dochter, die naar de wet in hoofdstuk 27:8 een erfenis erft, van de stammen van de kinderen van Israël, tot vrouw worden aan een van het geslacht van de stam haar vaders; opdat de kinderen van Israël erfelijk bezitten, een ieder de erfenis van zijn vaderen.

Zo zal de erfenis niet omgewend worden van de ene stam tot de andere: want de stammen van de kinderen van Israël zullen aanhangen, een ieder aan zijn erfenis.

Het doel van deze bepalingen is duidelijk: ieder gezin moet zonder schending van het stamgebied en zonder vermenging van het eigendom, de bezitting bewaren, zoals die van de Heere ontvangen is, zolang het in mannelijke of vrouwelijke nakomelingen voortleeft. Eerst dan, als het geheel uitsterft, terwijl het huwelijk kinderloos is gebleven, of de daaruit voortspruitende kinderen op minderjarige leeftijd vóór de ouders gestorven zijn, zal dit bezit aan de zijlijnen van vaders zijde als erfenis toekomen. Na deze blik in het Mozaïsche erfrecht moeten wij ook de vraag beantwoorden, die niet rechtstreeks door de wet beslist is: Wanneer wordt een gezin voor uitgestorven gehouden, of wanneer worden de broeders, ooms enz. erfgenamen? òf eerst bij de dood van de kinderloze echtgenoot, òf eerst na de dood van zijn vrouw? Wij antwoorden: bij het overlijden van een kinderloze erfbezitter. Ging zijn erfgoed eerst aan zijn broeders of de bloedverwanten van zijn geslacht over, wanneer de weduwe van de gestorven man reeds overleden, of zo ver in jaren gevorderd was, dat zij niet voor de tweede maal in de echt kon treden, met het uitzicht om nog kinderen te krijgen, of niet meer in staat was de bezitting te besturen. Was daarentegen de overblijvende weduwe nog jong genoeg om weer te kunnen trouwen en kinderen te krijgen, dan was naar een oud gebruik de broeder van de gestorven man verplicht het Leviraats-huwelijk (zie Ge 38.8) met haar aan te gaan, in welk geval het onbezeten erfgoed op de eerste zoon, die uit deze echt voortkwam, en die de naam en het geslacht van de overledene moet voortzetten, overging. In elk geval echter, dat er geen broeder van de overledene leefde, of de bestaande broeder weigerde de aangehuwde zuster te huwen, dan kon deze, nadat de broeder zich in aanwezigheid van het gericht aan deze liefdeplicht jegens zijn gestorven broeder had onttrokken, een man buiten de familie huwen, in welk geval haar vermogen of dat van haar overleden man, evenals bij de erfdochters in het bezit van deze tweede man kwam, en geërfd werd door de kinderen, die in dit tweede huwelijk verwekt werden.

Daar de wet zeer bepaald de Instetaat- of natuurlijke erfopvolging vaststelt, waren eigenlijke testamenten geheel overbodig; daarom heeft ook de oudere Hebreeuwse taal niet eens een woord voor een "testament." Dit veranderde, toen de joden hun vaderland verloren hadden en onder de heidenen verstrooid leefden, toen verscheidene bepalingen van de wet b.v. over de erfakkers vanzelf wegvielen, of belangrijke veranderingen nodig werden. Toen kwamen niet alleen in vorstelijke huizen, maar ook bij bijzondere personen testamenten,yqytyd (Dij’athiki diayhkn) voor (Galaten. 3:15 Hebr.9:17).

Zoals de HEERE aan Mozes in de voorgaande verzen geboden had, alzo deden de dochters van Zelßfead.

Want Machla, Thirza en Hogla en Milka en Noha (hoofdstuk 26:33; 27:1), dochters van Zelßfead zijn de zonen van hun ooms, de broeders van hun vader, tot vrouwen geworden.

Onder de geslachten van de kinderen van Manasse, de zoon van Jozef, zijn zij tot vrouwen geworden; alzo bleef haar erfenis, die haar later ten deel viel Jozua 17:3-6) aan de stam van het geslacht van haar vader, terwijl die zonen van haar ooms, die haar mannen werden, thans de hoofden van het geslacht van de Heferieten uitmaakten.

Het huwelijk, of tenminste de verloving volgde zonder twijfel reeds terstond, en nog gedurende het leven van Mozes; daarmee was dus haar erfdeel aan de halve stam van Manasse in het eigenlijke Kanaän verzekerd, hoewel dit erfdeel haar eerst veel later werkelijk werd gegeven onder Jozua's bestuur. Er is dus hier geen bewijs te vinden, zoals sommigen willen, voor het beweren, dat al de vijf boeken van Mozes niet door hem zouden geschreven zijn, maar dat deze verzen een bijvoegsel van latere tijd zijn.

Dat, wat van hoofdstuk 25 en bijzonder van hoofdstuk 33:50 af bericht is geworden, zijn de geboden en de rechten, 1) die de HEERE door de dienst van Mozes aan de kinderen van Israël geboden heeft in de vlakkevelden van de Moabieten, aan de Jordaan van Jericho, om de vroegere wetgeving aan de berg Sinaï nu voor het intrekken in het eigenlijke Kanaän te voltooien en af te sluiten.

Door deze geboden en rechten werd Israël van alle andere volken onderscheiden. Ook andere oude volken, als Grieken, Romeinen, Feniciërs, Indiërs hebben op wetten en wetgevers te wijzen; maar geen wetgeving heeft zo diepe en blijvende wortels geslagen, als die, welke Mozes aan het volk van Israël bekend maakte. Wanneer er daarom van God als van de Wetgever gesproken wordt, zo heeft dit een geheel andere betekenis, dan wat van Menes bij de Egyptenaren (Diod.Sic.1.94), van Minos bij de Kretenzers (Odyss.19.179), van Lykurgus bij de Spartanen (Strabo 16.762), van Numa Pompilius bij de Romeinen, van Zoroaster bij de Arimaspers (Dio.Chrysost.Or. 36.93), van Zamolxis bij de Geten Exodus 1.94), van Zaleukus bij de Locriërs (Plut. Numeri 1.11), van Mohammed en andere wetgevers verhaald wordt. De Mozaïsche wetgeving rust op werkelijke openbaring van God en kan, zonder dat dit in het oog gehouden wordt, net zo min verstaan worden, als de uittocht uit Egypte en de veertigjarige woestijnreis, zo wij daarin de hand van God willen voorbijzien. De wet steunt op hetgeen, waartoe in de aartsvaderlijke tijd de grond gelegd was, en is de verdere ontwikkeling van die grondtrekken, welke reeds in het verbond van God met Abraham gelegd zijn. Zoals God reeds deze aartsvader uit de gemeenschap van de afgodendienst genomen heeft Jozua 24:2,3), opdat hij de ware en onzichtbare God alleen zou dienen (Genesis 14:22; 17:1), zo is van het volk, zijn nakomelingen, die hij eveneens uit de afgodische gemeenschap van Egypte uitgeleid heeft (Leviticus. 17:7 Amos 5:26 Ezech.20:7,8), Jehova uitsluitend als de ene God en de onzichtbare Koning van het volk (Richteren. 8:23; 1 Samuel. 8:7 Jesaja. 33:22), te vereren en elke afgodendienst te verafschuwen. Daar God verder dit volk reeds in zijn vaderen op zo bijzondere wijze aangenomen had (Psalm. 105:14,15), en Hij ze uit Egypte

met een machtige arm onder wonderen en tekenen uitgevoerd heeft, zo is dit volk Zijn eigendom (Ex.19:4,5 Leviticus. 26:12 Deuteronomium. 29:12), en heeft het zich dit door onthouding van alle onreinheid en vermenging met andere volken waardig te maken.

Israël voelde, dat er meer dan de wet nodig was, maar het sloeg de rechte weg niet in. Het meende de wet aan te vullen, door zich bezig te houden met allerlei nietigheden en beuzelarijen, in plaats van door de gehele dienst geleid te worden tot het geloof in Hem, die de wet vervullen zou. Toen de hoogste van de profeten, de Christus, opstond, en de inzettingen des Heeren door werk en leer volmaakte en vervulde, verwierp het Hem en daarmee wat alleen de vloek van de wet in een zegen verkeren kan.

De hoofdsom van alle godsdienstige en zedelijke of burgerlijke, maatschappelijke plichten had God tevoren in een grondwet, de zogenaamde wet van de tien geboden ingescherpt, en deze bij onderscheidene tussenpozen in bijzondere instellingen uitgebreid en vermeerderd. Zo zijn de geboden van de eerste tafel duidelijk in het licht gesteld door veelvuldige voorschriften en bijzondere instellingen, welke alle in de eerste plaats strekten, om dit gedeelte van de zedelijke verplichtingen aan te wijzen, welke wij onmiddellijk aan God verschuldigd zijn, of die uit bijzondere eerbied jegens Hem moeten onderhouden worden. De burgerlijke wetten aan Israël gegeven, hebben wij als nadere uitbreidingen en toepassingen op bijzondere gevallen van het tweede gedeelte, of de tweede tafel van de grondwet aan te merken. Zij hebben alle op het maatschappelijk leven betrekking, en betreffen de plichten, die de ene burger aan de andere, of liever, de ene mens aan de andere verschuldigd is; want de burgermaatschappij wordt in deze wetgeving niet als een gedwongen staatkundige vereniging van aan elkaar vreemde wezens, maar als een vereniging van mensen en broeders aangemerkt. Daarom hebben dan ook deze burgerlijke wetten dit bijzondere en van alle andere, bloot staatkundige, wetgeving onderscheiden, dat zij niet op het grondbeginsel van uitwendige welvaart, maar geheel en al op dat van de zedelijke welvaart rusten, en daaruit onmiddellijk zijn afgeleid, hoewel een volk, waarbij deze nauwkeurig gevolgd werden, de hoogste welvaart genieten moest.

Deze wetten waren door God gegeven, om verdere ontwikkeling te ontvangen (Hos.8:12), zoals wij bij de profeten kunnen opmerken, en vooral bij Jezus Christus zelf (Matth.5). Toen echter na het terugkeren uit de Babylonische ballingschap, de profetische geest begon te versterven, daar met de nu doorgedrongen afkeer van de afgodendienst, men op het uitwendige van de wet zijn gehele hart vestigde, ontstond een gedeeltelijk reine en levendig diepe, gedeeltelijk ook overdreven achting voor de geschreven wet. Er vormde zich nu een bijzondere stand van wetgeleerden, welke openlijk scholen hielden en in groot aanzien stonden. Van toen af trachtten ook de leken naar kennis van de wet, voor welke door vervaardiging van vele geschriften gezegd werd. Afschriften van de wet bevonden zich nu spoedig niet meer alleen in handen van priesters en Levieten en de uit hen voortkomende schriftgeleerden, maar ook in het bezit van welvarenden en belangstellenden onder het volk. Aan de wetgeving kende men evenals aan de wet (Rom.7:12), het heilig zijn toe (2 Makk.6:23,29, beschouwde die als de bron van alle wijsheid (Sir.24:33vv.), als onvergankelijk licht (Wijsh.18:4), hield die voor eeuwig en onvergankelijk (Baruch 4:1, Philo

2.656), en strafte iedere overtreding zeer hard (Jozefus Antig. 20:4,5). Voordrachten werden in de synagogen aan de voorlezing van de wet verbonden.

Met deze geboden en rechten worden al de geboden bedoeld, welke op bevel van God door Mozes in de vlakke velden van Moab zijn gegeven, en welke moesten dienen, om de bij Sinaï gegeven aan te vullen en te verduidelijken.

SLOTWOORD

Zoals wij in ons voorwoord voor dit boek reeds opmerkten, wordt ons in Numeri meegedeeld, hoe Israël in het tijdvak, hierin beschreven, wordt voorbereid, om in Kanaän op eigen erf gesteld te worden. Alles wat daarmee middellijk of onmiddellijk in verband staat, wordt ons nauwkeurig meegedeeld. Werd in Leviticus ons bericht, hoe alles, wat God aan Israël gaf, namelijk Zijn instellingen en rechten, tot doel had de heiligheid van het onheilige volk, in Numeri worden we meer gewezen op de inrichting van Israël tot een welgeordende burgerstaat. Daarom die herhaalde bevelen, omtrent de telling van het volk, en de verordeningen, omtrent de inwoning in Kanaän, als een volk wel afgezonderd van de heidenen, als een volk, wiens roeping het wel was, om geheel voor de Heere en Zijn dienst te leven, maar dat daarom niet de rechten en de plichten, die op het burgerlijk leven betrekking hebben, mocht verwaarlozen, maar ook in zijn burgerlijke samenstelling het moest openbaren, dat het een verkregen volk van God was, wiens opperste Koning en Souverein, de Heere God zelf was. Het recht wil God dan ook zo stipt mogelijk gehandhaafd hebben, zoals duidelijk blijkt uit Numeri. 27 in vergelijking met Numeri. 36. Ook de geschiedkundige bijzonderheden wijzen hierop, dat Israël moest worden voorbereid op het wonen in Kanaän, als eigen en verkregen volk des Heeren. Vandaar die straf van zo veel jaren omzwerven in de woestijn, omdat het niet als volk, door de Heere geroepen en door Hem gesterkt, wilde optrekken naar Kanaän. Vandaar de vreselijke geschiedenis bij de "Lustgraven," omdat het niet als uit Gods eigen hand gevoed wilde zijn. Vandaar het oordeel van de giftige slangen en de plagen, na de afgoderij en hoererij met Baäl-Peor, omdat het óf terug verlangde naar Egypte, het land van de slavernij, óf de dienst van de afgoderij verkoos boven de dienst van hun Verbonds-God. En zowel Aärons dood als Mozes' bestraffing en aankondiging van zijn dood, moest Israël leren en erop voorbereiden, dat God, de Heere, alleen en volkomen gediend wilde worden, en dat, zou het hen in het beloofde land goed gaan, zij altijd hadden te vragen naar de wil van de Heere, terwijl de wegneming van de plagen en de vervulling van de behoeften, hen wees op een God, Die aan de ene zijde rechtvaardig en heilig is, maar aan de andere zijde ook barmhartig en genadig; Die de zonde niet ongestraft kan laten, maar ook voor de berouwhebbende zondaar, uit vrije gunst en goedertierenheid, een God van genade en barmhartigheid is. Wat op Gods bevel door Mozes veranderd werd, omtrent de waarneming en bediening van de Godsdienst en van het Heiligdom, had evenzeer betrekking op hun wonen in Kanaän. Deze wetten werden gegeven met het oog op de straks veranderde toestanden van het volk, en vulden aan, wat reeds vroeger door de Heere was bevolen. En zo blijkt dan ook uit dit boek, hoe de Heere God Israël vaderlijk heeft geleid, terwijl al de omstandigheden de bijzondere beschikkingen van Zijn straffende en zegenende hand rechtvaardigen.

Onder de opmerkelijke gebeurtenissen, die dit boek bevat, merkt men op: 1. De wonderbaarlijke wijze, waarop de Israëlieten veertig jaren lang in de woestijn gevoed en gedrenkt werden, voorafschaduwende de zegeningen, die het Evangelie van Christus over de gelovige gedurende hun aardse pelgrimsreis uitstort. (Vergel. Ex.16:34. 2. De herhaalde murmureringen van het ongelovige volk. 3. De verschrikkelijk oordelen van God over hen, als straf voor hun oproerigheden en tot voorbeeld voor ons. 4. De wonderdadige genezing van de door slangen dodelijk gebeten Israëlieten, die op het zien naar de van God verordende koperen slang genezen werden. (hoofdstuk 21). 5. De vergeefse pogingen van Balak, koning van de Moabieten, om Israël te doen vloeken door de goddeloze profeet Bileam (hoofdstuk 22-24). De meest opmerkelijk personen, die in Numeri genoemd worden, zijn behalve Mozes: zijn godvruchtige en trouwe staatsdienaar, die bij de dood van Mozes door God verkoren werd, om het volk van Israël in het beloofde land Kanaän te brengen; -Korach, Dathan en Abiram, die met hun bendes levend in de aarde verzwolgen werden, vanwege hun opstand tegen God, en Bileam, de slechte profeet, die uit geldliefde het volk Israël wilde vervloeken, om de bijgelovige koning van Moab te believen. In het boek Numeri openbaart God zich door een reeks van wondervolle tussenkomsten van Zijn voorzienigheid; tevens rechtvaardigen al de omstandigheden de buitengewone beschikkingen van Zijn straffende en genaderijke hand, en tonen in ieder opzicht de bestaanbaarheid van deze met Zijn goddelijke bedoelingen en met de wet, die Hij heeft in gesteld.

Niemand legt het boek ongelezen neer, wanneer hij verneemt, dat het zijn naam draagt naar twee tellingen van Israël, of uit de opschriften hier en daar bemerkt, dat hierin bijzondere instellingen van God voor Zijn volk zijn opgetekend. Ook in die tellingen, ook in die wetten is de bijzondere zorg van Israëls Koning en Wetgever te zien, terwijl de Heilige Schrift ons overal de liefelijkste afwisselingen schenkt. Naast de velden, waarop gij de afgemaaide voorgeslachten ziet, liggen de groene weiden, en na de optelling van de rustplaatsen in de woestijn, ontmoet gij Kanaän met zijn vrijsteden, die u zondaar dringen tot de enige vrijstad Jezus Christus. De geschiedenissen van het water uit de rots, van Aärons dood, van de koperen slang, van Bileam en anderen, behoren tot de schoonste en treffendste van de Heilige Schrift.

HET VIJFDE BOEK VAN MOZES, DEUTERONOMIUM.

(Herhaling van de Wet).

Het vijfde boek van Mozes wordt door de Hebreeën naar het eerste woord, of de eerste woorden: Elèh-Haddebarim, of Debarim, d.i.: Dit zijn de woorden, geheten. Door ons, in navolging van de Septuaginta en de Vulgata, Deuteronomium, d.i.: Herhaling van de Wet. Zeer juist is deze benaming niet, omdat dit boek, zoals Luther terecht heeft opgemerkt, bevat: "de samenvatting, of de hoofdinhoud van de gehele wet en de wijsheid van het volk Israël, waarin, met voorbijgang van wat op de Levieten en de priesters betrekking heeft, slechts dat geleerd wordt, wat voor het volk en voor de grote menigte noodzakelijk was om te weten." Deuteronomium sluit zich onmiddellijk aan het vorige boek Numeri aan. Wij vinden hier Israël gelegerd aan de grenzen van het beloofde land en gereed, om de Jordaan over te steken. Maar voordat dit geschiedt, zal Mozes, op bevel van God, nog eens Israël de Wet inscherpen en zijn volk wijzen op hetgeen God, hun Verbondsgod, van hen vraagt. Al wat dan ook ons hierin wordt bericht-en dit is voornamelijk de inhoud van de redenen van Mozes, aan het einde van zijn leven uitgesproken-heeft ten doel, om de wetten aan Israël, door zijn Verbondsgod gegeven, te verduidelijken, aan te vullen en te verscherpen. Het boek laat zich verdelen in twee hoofddelen, waarvan het eerste deel verreweg het grootste is. hoofdstuk 1-30, bevattende de drie grote redevoeringen, welke Mozes, op het punt staande om van zijn volk te scheiden, heeft gehouden. De eerste, hoofdstuk 1-5. De tweede, hoofdstuk 5-16. De derde, hoofdstuk 17-30. Het tweede deel omvat hoofdstuk 31-34, en deelt ons mee, de laatste werkzaamheden van de man Gods Mozes, zijn lied, zijn zegen en zijn dood op de berg Nebo.

God had de kinderen van Israël voor hun ongehoorzaamheid bestraft, en met gunstbewijzen gelokt, opdat zij uit dankbaarheid tegenover Hem, die hun twee koninkrijken schonk, de geboden met liefde en lust zouden onderhouden. Daarop herhaalde Mozes in het vijfde boek de gehele wet (uitgezonderd de inrichting van de priesterlijke bediening) met alles wat geschied was, en verklaarde aldus, opnieuw, wat tot beide, de lichamelijke en de geestelijke besturing van een volk, nodig is. Zo voldoet Mozes, als een volmaakt leraar van de wet aan alle eisen van zijn ambt, en geeft niet alleen de wet, maar draagt ook zorg, dat, waar men haar ten uitvoer moet leggen, de leemten aangevuld zijn en het onduidelijke opgehelderd is. Deze verklaring in het vijfde boek bevat eigenlijk niets anders dan het geloof in God en de liefde tot de naaste; want daarheen zijn alle wetten van God gericht. Daarom bestrijdt Mozes door zijn verklaring, tot hoofdstuk 20, alles, wat het geloof aan God zou kunnen vernietigen, en tot het einde van het boek alles, wat de liefde zou kunnen belemmeren.

HOOFDSTUK 1.

HERINNERING AAN GODS WELDADEN EN AAN DE ONDANKBAARHEID VAN ISRAEL.

Vs. 1-46. Bij het naderen van het uur, waarop zijn dagtaak eindigen zal, richt Mozes zich nog eenmaal door een uitvoerige toespraak tot het volk, om afscheid te nemen. Hij weet welke heerlijke vooruitzichten, maar ook welke grote gevaren en verzoekingen dit volk wachten, in wiens opvoeding en verzorging hij vaderlijke trouw en moederlijke tederheid verenigd heeft. Hij weet, dat onveranderlijke trouw aan God en Zijn geboden de voorwaarde is van Israëls heil, en dat toch op de harde grond van het natuurlijk hart afkeer van de wet en ene krachtige neiging tot het heidendom wortelen. Dit verontrust zijn ziel, en dwingt hem, de grijze vertegenwoordiger van een gestorven geslacht, om het jongere Israël met de wegen van Gods genade in verleden tijden bekend te maken. Na dit geschiedkundig overzicht tracht hij de wet, die door hem als middelaar van de oude bedeling was overgebracht, op krachtige wijze aan het volk in te scherpen. Hij brengt deze herhaalde voorstelling van de wet op de velden van Moab in is met de wetgeving van de Sinaï (Vs. 1-5). Hij herinnert vervolgens in een overzicht aan de geschiedenis van Israël, beginnende met het vertrek van Horeb, en eindigende met de gebeurtenissen van Kades, die oorzaak waren, dat het voorgaand geslacht in de woestijn aan de dood overgegeven werd (Vs. 6-46).

Dit 1) volgende, van Vs. 6 tot hoofdstuk 30:20, zijn de woorden, die Mozes tot geheel Israël, in zijn hoofden en oudsten bijeengekomen, gesproken heeft, aan deze, aan de oost-zijde van de Jordaan, nog in de woestijn, die eerst bij de doortocht door de Jordaan Jozua 3) geheel verlaten werd, op het vlakke veld, de lage vlakte, die zich van het meer Genézareth langs de Jordaan tot de Dode Zee, en verder tot het noordeinde van de Rode Zee uitstrekt tegenover de zee Suf, of de Schelfzee, het einde van de golf van Akabah,die tot de Rode Zee behoort, tussen Paran, 2) of de landstreek van Kades in de woestijn Paran, waar eerst aan het afvallig Israël (Numeri. 14) en later aan Mozes en Aäron (Numeri. 20) de ingang in het beloofde land ontzegd werd, en tussen Tofel, 3) de stad van de Edomieten, de eerste bewoonde plaats, waarin men gekomen was en verder zuidwaarts, tegenover Laban, 4) en Hazerôth en Dizßhab (Numeri. 33:16-20 zie "Nu 10.36" en zie "Nu 11.35).

Hiermee wordt dit boek van Mozes ten nauwste aan het vorige, aan Numeri, verbonden.

Paran is hier niet de gehele woestijn van die naam, maar die plaatsen in de woestijn, welke voor Israël van grote betekenis waren, n.l. Kades, waar Israël gekastijd werd met de straf van 38 jaar te moeten omzwerven, en Haserôth, waar Mirjams geschiedenis plaatsvond.

Tofel is volgens Robinson en anderen het huidige dorp Tafyleh, een dorp met 600 inwoners, en zal hoogstwaarschijnlijk die plaats geweest zijn, waar Israël voor het eerst ander voedsel ontving dan het gewone voedsel in de woestijn.

Laban wordt voor dezelfde plaats gehouden als die in Numeri. 33:22 Libna geheten wordt, de tweede legerplaats op de terugkeer van Kades en de plaats, waar het oproer van Korach, Dathan en Abíram heeft plaatsgehad.

Dizßhab wordt met de nieuwste uitleggers gelijk gesteld met Mersa Dahab of Mina Dahab. Daar al de plaatsen, hier opgenoemd, plaatsen zijn van herinnering voor het volk Israël, zal ook waarschijnlijk Dizßhab een legerplaats zijn geweest, waar Israël op kennelijke wijze de macht van de Heere heeft ondervonden.

Elf dagreizen zijn het van Horeb 1) (zie "Ex 33.6) door de weg van het gebergte Seïr, 2) tot aan Kades-Barnéa.

Mozes heeft de bovengemelde plaatsen niet genoemd, om de aardrijkskundige ligging van de vlakte van Moab, het oord waar hij zijn laatste woorden tot Israël sprak, nader te bepalen. Hij wilde, met het oog op de feiten, de herhaling en uitleg van de wet in verband brengen met de wetgeving, en op deze wijze Moabs vlakten met de berg Sinaï verenigen. Zoals de 38 jaar, die het toen en het thans van elkaar verwijderen, geen scheidsmuur tussen de eerste en tussen deze tweede voorstelling van deze wet zijn, zo moet ook de afstand verdwijnen, die beide plaatsen van elkaar scheidt. Hij ontwerpt daarom in brede grondlijnen een volledige schets, die de geschiedenis van Israëls leidingen voorstelt. Die schets is in de volgende tekening verduidelijkt:

Het eerst wendt Mozes de blik naar het zuiden op het noordeinde van de golf van Akabah, die een gedeelte is van dezelfde Rode Zee, door welke de kinderen van Israël (aan de westelijke golf) waren gegaan naar de woestijn. Zo werden het einde en de aanvang, de intocht en de uittocht van de woestijn met elkaar verbonden. Vervolgens trekt hij op de lijn tussen Moab en de Schelfzee een dwarslijn van Tofel naar Paran, en brengt hun huidige verblijfplaats in verband met het oord, waar Israël 38 jaar geleden aan de grenzen van het beloofde land stond, en de verovering aangevangen zou hebben, indien niet hardnekkig ongeloof een langdurige straftijd noodzakelijk had gemaakt. Dat ongeloof is echter overwonnen, en weer, ofschoon op een andere plaats, staat Israël aan de ingang van het land van de belofte. Zó worden de vlakten van Moab en Paran, of liever Kades-Barnéa, tot één gezichtspunt verbonden. Van dit Kades-Barnéa nu langs de drie grote rustplaatsen Laban, Hazerôth en Dizßhab tot Horeb eist de reis 11 dagen, een betrekkelijk geringe afstand, die voor het oog van de geest geheel verdwijnt. Mozes heeft een gevoel, alsof hij hier, in de velden van Moab, weer bij de Sinaï stond, om zoals 38 jaar geleden Gods wet te verkondigen; hij wil, dat ook Israël in die indruk deelt, alsof het weer tegenover de berg van de wet stond, om de afkondiging van Gods geboden te horen. Toch mag het volk ook niet vergeten de plaatsen en de gebeurtenissen, die in die tijd bezocht en doorleefd werden. Deze zijn gedenktekenen en getuigenissen van Gods goedheid, van Israëls ondankbaarheid, en de toespraak tot hoofdstuk 4, waarin Mozes hun woord tot Jakobs nakomelingen vertolkt, is aangrijpend en geschikt om de harten zowel te verheffen en voor Gods Woord te winnen, als te verootmoedigen en voor de ongehoorzaamheid van het ongeloof te bewaren.

Zelfs Mozes, hoezeer hij zich beijvert om het Woord van God op een nieuwe wijze voor te stellen, voelt hij zich toch gedwongen om inderdaad slechts het oude te brengen. Hij tekent daarin de goede weg voor de Profetie, ja zelfs voor alle reformatie, en heiligt haar betrekking tot nieuwe verschijnselen, die in aanmerking genomen moeten worden, zowel als tot de oude grond en grondslag die blijven moeten.

Uitnemend is dit woord tot leiding van de overdenkingen in plechtige ogenblikken, b.v. op de laatste dag van het jaar of op nationale gedenkdagen. Het leert terugzien, omzien, uitzien en opzien.

De weg van het gebergte Seïr is niet de weg langs dit gebergte, d.i. door de weg, die langs de Araba voert en in het Oosten door het Seïr-gebergte begrensd wordt, maar de weg, die naar het gebergte Seïr voert, zoals in hoofdstuk 2:1 de weg van de Schelfzee de weg is, die naar deze zee voert. Uit deze woorden volgt daarom volstrekt niet, dat Kades-Barnéa in de Araba is te zoeken en Israël van Horeb uit door de Araba naar Kades is getrokken.

En het is geschied in het veertigste jaar na de uittocht uit Egypte, d.i. in het jaar 1447 v. Chr., in de elfde maand 1) Sebat, op de eerste dag van de maand, dat Mozes sprak tot de kinderen van Israël, naar alles wat hem de HEERE door onmiddellijke openbaring, of door de leiding van de Geest aan hen bevolen had.

Ook: zie Ex 12.2.

Nadat hij geslagen had Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon woonde (Numeri. 21:21-31); en Og, de koning van Basan, welke woonde te Astarôth, of in zijn tweede residentie te Edreï (het tegenwoordige Draä) (Numeri. 21:32-35), en nadat hij ook het overige, dat tot voleindiging van zijn arbeid nodig was (Numeri. 25-36), volbracht had.

Aan deze zijde van de Jordaan in het land van Moab, dat aan hen door de Amorieten, en aan deze weer door de kinderen van Israël ontnomen was, hief 1) Mozes aan,deze wet, niet een nieuwe wet, maar een nieuwe voorstelling en uitleg van de wet uit te leggen, 2) zeggende:

In het Hebreeuws Ho’il. Het Hebreeuwse werkwoord betekent eigenlijk willen, maar heeft ook de betekenis van, zoals hier, iets beginnen, in de zin van iets ondernemen, beproeven (conare). De grondtekst wijst duidelijk aan, dat Mozes hier optreedt, niet om een nieuwe wet te geven, maar om de eenmaal gegeven te verklaren, om zin, doel en betekenis duidelijk de Israëlieten voor ogen te stellen.

In het Hebreeuws Be’eer in de eerste betekenis, ingriffelen, insnijden, en in de tweede uitleggen, de Vulgata explanare. De man Gods zal niet een nieuwe wet geven, maar de oude uitleggen, verduidelijken.

De HEERE, onze God, sprak tot ons, ons, want het oude en nieuwe geslacht zijn één Godsvolk, aan Horeb, zeggende: Gij zijt lang genoeg, bijna een jaar, dat voldoende was om de gehele wet te ontvangen (Numeri. 10:11 vv.), bij deze berg gebleven. 1)

Mozes wil niet zeggen, dat de Heere God letterlijk deze woorden heeft gesproken, maar dat dit duidelijk werd uit de gangen en leidingen met zijn volk uit het optrekken van de "wolk.".

Keert u thans, en vertrekt, en gaat in het gebergte van de Amorieten, de hoofdstam van de Kanaänieten, die daarom dikwijls als vertegenwoordigers van het gehele volk genoemd

worden, zij woonden in het zuiden van Kanaän en tot al hunburen, die met hen Kanaän bewonen, in het vlakke veld aan de oevers van de Jordaan (Vs. 1), op het gebergte, dat in het midden van het land ligt, en in de laagte, de lage vlakte tussen Gaza en de Karmel aan de westzijde van het gebergte van Juda en in het zuiden (zie "Nu 13.21), en aan de havens (eigenlijk de kusten) van de Middellandse Zee, dit alles het land vande Kanaänieten en de Libanon, dus ook tot de bewoners van de noordelijk, buiten Kanaän liggende gewesten van de berg Libanon, tot aan die grote rivier, de rivier Frath, zodat u de weg gebaand is tot de gehele uitgestrektheid van het gebied, dat God eens aan Abraham beloofd heeft, als woonplaats voor zijn nageslacht.

Ziet, Ik heb dat land gegeven voor uw aangezicht; 1) gaat daarin en bezit erfelijk het land, dat de HEERE aan uw vaderen a) Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft, dat Hij het hun en hun nageslacht na hen geven zou.2)

a)Genesis 15:18; 17:7,8; 22:16

Geven voor uw aangezicht, wil zeggen, geven tot vrije beschikking, zodat zij het land als een van God ontvangen eigendom konden gebruiken.

Wanneer God ons beveelt in onze Christelijke loopbaan voorwaarts te gaan, stelt Hij het hemelse Kanaän voor ons tot onze aanmoediging.

Nadat in Vs. 7 het land Kanaän eerst aangeduid was naar de verschillende delen, waarin het toen gesplitst werd (het zuiden, het gebergte van de Amorieten, met zijn vertakkingen naar het Noorden, tot het midden van het land, de lage vlakte in het Westen, het Jordaandal in het Oosten, en de Libanon in het Noorden), wordt bij het meer beperkt gebied, dat allereerst tot hun gebruik gegeven was, ook de uitbreiding in aanmerking genomen, die bij toenemende bevolking nodig zou kunnen zijn. Aan Israël was een Goddelijk bevel gegeven, om het eerstgenoemde, een Goddelijk verlof om het laatstvermelde gebied te veroveren. Dat deze uitbreiding van de grenzen later niet nodig werd, was een wrange vrucht van de toenemende afval. Deze zonde gaf aanleiding tot het Goddelijk strafgericht, waardoor Israël als balling gebracht werd naar het land, dat het langzamerhand als eigenaar had moeten innemen. Wanneer we nader onze blik vestigen op de oude inwoners van Kanaän, die zo dikwijls door Mozes genoemd worden, kunnen we het volgende opmerken. In het gebergte van Juda en Efraïm tot Hebron woonden: 1. de Hethieten. Zij vormden een van de aanzienlijkste volksstammen van de Kanaänieten, zodat soms het gehele volk onder deze naam wordt aangeduid. In hun gebied woonden 2. de Jebusieten, *) die Jeruzalem (Jebus) en dat omliggende land in bezitting hadden, maar niet zeer talrijk waren. In Kanaän was echter geen groter en oorlogzuchtiger stam dan het volk 3. van de Amorieten, die in de omstreken van Hebron en Hazezon Thamar, op het zuidelijk gedeelte van Juda’s gebergte, en misschien ook in het noorden tot nabij Sichem woonden. Enige tijd vóór de komst van de Israëlieten hadden zij zich ook aan de oostzijde van de Jordaan gevestigd, en de Moabieten zowel als de Ammonieten uit hun gebied verdreven. Over 4. de Gergesieten kan men weinig met zekerheid zeggen; slechts dit is zeker, dat zij ten westen van de Jordaan woonden. Bij Gibeon, Sichem en de Hermon hadden 5. de Hevieten zich gevestigd. Wanneer 6. de Kanaänieten als een

afzonderlijke stam genoemd worden, zijn onder die naam bedoeld de talrijke geslachten, die de lage vlakte bij de zee bewoonden en zich vooral op de handel toelegden. De bewoners van het platte land, die in landbouw en veeteelt hun onderhoud zochten, worden bij voorkeur 7. de Feresieten genoemd. Over de oorspronkelijke inwoners van Palestina, die door de Kanaänieten verdreven werden, en van welke slechts hier en daar een overblijfsel woonde, zie De 2.23

*) Volgens een nieuwere theorie, die veel voor zich heeft, behoorden de Jebusieten tot de Hethieten.

En ik sprak in deze tijd, toen de verovering van het beloofde land terstond had kunnen ondernomen worden, indien niet (Vs. 26 vv.) iets anders dit verhinderd had, tot u, om ook van mijn zijde alles te doen, wat in het belang van een goede orde en een vreedzaam verkeer in Kanaän vereist wordt, zeggende: a) Ik alleen zal u niet kunnen dragen, zodat ik in eigen persoon de last van uw besturing en het beslissen van uw twistzaken op mij zou moeten nemen.

a)Exodus. 18:18

De HEERE, uw God, heeft u vermenigvuldigt, en ziet, gij zijt, zoals in de belofte in Genesis 15:5 toegezegd was, heden als de sterren van de hemel in menigte.

De HEERE, uwer vaderen God, doe tot u, zoals gij nu zijt, duizendmaal meer, 1) en Hij a) zegene 2) u in dezelfde mate als tot nu toe zoals als Hij tot u gesproken heeft.

Genesis 12:2

Opdat Israël niet zou denken, dat, wat Mozes in het vorige vers omtrent de vermenigvuldiging van het volk had gezegd, door hem als een zaak van minder aangename aard werd beschouwd, voegt hij de wens in Vs. 11 er terstond bij.

Het zegenen hier slaat terug op de belofte aan Abraham gedaan (Genesis 12:2), en betekent in aantal vermeerderen, als volk groot maken. Tot U meer doen, of vermeerderen en zegenen zijn in dit vers woorden van dezelfde betekenis.

Hoe zou ik alleen uw moeite en uw last, 1) en uw twistzaken dragen?

Uw moeite en uw last, wil hier niet zeggen, de moeite en de last, welke het volk bezwaart, maar de moeite en de last van het volk, welke door Mozes moet gedragen worden en waarvan de twistzaken dikwijls het gevolg zijn. Alles kwam op Mozes aan, het volk lag voor zijn rekening en hij alleen had die last te torsen.

Neemt u, ten behoeve van u, wijze, en verstandige, en ervaren mannen, die door godsvrucht, door schranderheid in het overleggen en door ondervinding daartoe bekwaam zijn, van uw stammen, dat ik hen tot uw hoofden stel. 1)

Mozes wijst hier op de verkiezing van hoofden en rechters, overeenkomstig de raad, door zijn schoonvader Jethro (Exodus. 18:13 vv.), gegeven. Wat de tijd aangaat, heeft deze verkiezing niet plaatsgehad in het laatste tijdperk van Israëls verblijf bij de Horeb, maar reeds in de dagen van de wetgeving, terwijl het heiligdom vervaardigd werd (Exodus. 36); wat echter de zaak betreft moest zij eerst na de wetgeving vermeld worden, als zijnde niet een onmiddellijk Goddelijke, maar meer een menselijke inrichting. Dat Mozes hier twee geschiedenissen-de aanstelling van rechters op raad van Jethro (Ex.18), en de aanstelling van 70 oudsten (Numeri. 11) -samengetrokken zou hebben, zoals b.v. Gerlach meent, is niet denkbaar. Beide geschiedenissen moeten van elkaar onderscheiden blijven, zoals Ranke zeer juist heeft aangetoond, zeggende: "Mozes was door werkzaamheden overstelpt, toen Jethro hem die raad gaf; want van de morgen tot de avond omringde hem de menigte, wier rechtszaken hij beslissen moest. Om deze overvloed van bezigheden te verminderen, werden hoofden van het volk benoemd en aangesteld, hoofden over duizend, over honderd, over vijftig of over tien. Wat baatte hem echter op de plaats van de lustgraven dit leger van voorgangers en rechters? Hier was toch inderdaad geen sprake van nietige twisten onder de menigte. Het gehele volk, met zijn oversten, is in opstand tegen Jehova, tegen Mozes, en wanneer deze laatste in bittere moedeloosheid naar de dood verlangt is daarvan niet overlading met werkzaamheden de oorzaak; het is de ontrouw van dit verkoren, van dit verlost volk, die zijn geest neerdrukt. Hij vermoedt het treurig einde van deze opstand; hij voelt zich buiten staat, dit volk te bewaren in de getrouwheid aan Jehova en het te brengen tot het beloofde land. In deze nood ondersteunt hem de Heere door de aanstelling van 70 oudsten, die, door de geest van de Profetie gedreven, als uitverkoren dienaars van God aan de zijde van Mozes zullen staan. Het is ene nieuwe poging, waardoor Jehova, ondanks het geopenbaarde ongeloof, Zijn volk wil nader brengen aan het voorgestelde doel, en daarom geeft de geschiedenis (Numeri. 11), geen recht aan de beweringen van hen, die haar met het verhaal van Exodus. 18 willen samensmelten". Hij vermaant hen te nemen wijze en verstandige en ervarene mannen, die door hun eigen bekwaamheden en oprechtheid beroemd en bekend waren en daarom aangeprezen werden. De oorsprong en opkomst van dat volk was zo nieuw, dat niemand van hen aanspraak kon maken op de oudheid van zijn geslacht of op de adeldom van zijn geboorte boven zijn broeders en omdat zij allen nog onlangs uit de Egyptische dienstbaarheid gekomen waren, zo is waarschijnlijk, dat het ene gezin niet veel rijker is geweest dan het andere, waarom hun kinderen alleen bestierd moesten worden door de hoedanigheid van wijsheid, ervarenheid en deugdzaamheid.

Toen antwoordde gij mij, en zeide: Dit woord is goed, dat gij gesproken hebt, om te doen.

Zo nam ik de hoofden van uw stammen, die reeds door geboorte en de orde van de natuur uw voorgangers waren, en door u begeerd werden tot bediening van het rechterlijk ambt, wijze en ervaren mannen en stelde hen tot hoofden (d.i. rechters) over u, oversten van duizenden, en oversten van honderden, en oversten van vijftigen, en oversten van tienen, en stelde bovendien aan ambtslieden (Exodus. 5:6) voor uw stammen, waarvan deze zich konden bedienen bij de bezorging van hun aangelegenheden, om voor het gerecht te roepen, de gevelde vonnissen ten uitvoer te leggen, enz.

En ik gebood uw rechters op deze tijd, toen ik het ambt aan hen toevertrouwde, zeggende: Hoort de verschillen tussen uw broeders, zovelen van hen tot de kring van uwambt behoren a) en spreekt recht tussen de man, die een twistzaak heeft, en tussen zijn broeder, ieder van het volk Israël tegen wie hij een beschuldiging heeft, en tussen de vreemdeling, wanneer de inwoner twist heeft met een vreemdeling. 1)

Joh.7:24

De menselijkheid (humaniteit) van de Mozaïsche wetgeving openbaart zich tegenover de vreemdeling. Deze is onder hetzelfde recht (rechter, recht plicht en straf) met Israël (Leviticus. 24:22). Zoals overal in deze wetgeving, wordt ook hier de zedelijke handeling bepaald door een godsdienstig denkbeeld. Niet slechts de herinnering, dat ook Israël vreemdeling geweest is (Exodus. 22:20), draagt tot deze verordening bij: haar beweeggrond is, dat Kanaän als Jehova's eigendom, en daarom de bewoner van dat land zelf als een gast beschouwd moet worden. Slechts waar de godsdienstig zedelijke betrekking, die de bron van deze menselijkheid is, waar het verbond van Jehova met Zijn volk bedreigd wordt, treedt uitsluiting van het vreemde op de voorgrond (Ex.23:32,33). Hoe geheel anders is in dit opzicht het volk van het recht, het Romeinse volk. In de wet van de 12 tafelen hebben de woorden vijand en vreemdeling dezelfde betekenis (Leviticus. 19:34).

a) Gij zult het aangezicht in het gericht niet kennen; 1) gij zult de kleine, zowel als de grote, horen; gij zult niet vrezen voor iemands aangezicht, want het gericht is van God 2) (hoofdstuk 16:18 vv.; 2 Kron.19:6); doch de zaak, die voor u te zwaar zal zijn, zult gij tot mij doen komen, en ik zal ze horen.
3)

a)Leviticus. 19:15; 1 Samuel. 16:7 Spreuken. 24:23 Jesaja. 11:3,4 Jak.2:1

De Gerechtigheid (Justitia) wordt daarom afgebeeld als een vrouw, met een doek voor de ogen en door de ongewijde schrijvers wordt ons meegedeeld, dat de Thebanen hun gerechtshoven vertoonden als een college van personen, die geen handen hadden en dat tot voorzitter een persoon had, welke geen ogen had. Duidelijk werd daarmee aangegeven, dat bij een Rechter geen aanneming des persoons mag zijn.

Het gericht is van God. Hiermee wordt aangeduid, dat het recht uit God zijn oorsprong heeft en dat het in de naam van God wordt uitgesproken.

Deze inrichting van de rechtspleging is nauw verbonden met de reeds bestaande besturing van de stammen, niet alleen door de omstandigheid, dat Mozes rechters koos uit de mannen, die aan het hoofd van de stammen en van de kleinere afdelingen stonden, maar ook door de inrichting van het rechtswezen. Men benoemde rechters over afdelingen van duizend, honderd, vijftig en tien, zodat, zoals bij het krijgsbewind (Numeri. 31:14), ook in de rechtspleging de geslachten naar het getal duizend, de grotere en kleinere afdelingen van de geslachten naar de getallen honderd, vijftig en tien geregeld en ingedeeld waren. Daarom moeten wij ook de onderlinge betrekking van deze rechters tot elkaar, die in de Bijbel niet

nader omschreven wordt, ons niet voorstellen als een opklimmende reeks van gerechtsinstanties, zodat bijv. de partijen van de uitspraak van de rechter over tien in hoger beroep konden komen bij de rechter over vijftig enz. Evenmin mogen we veronderstellen, dat de rechters van de kleinere afdelingen slechts onbeduidende gedingen te behandelen hadden, en de andere geschillen, naar de mate van hun belangrijkheid aan de rechters, van talrijker kringen werden toevertrouwd. De rechters die door Mozes waren aangesteld, moesten, ieder in hun kring, de geschillen, wier beoordeling gemakkelijk was, afdoende beslechten, maar de gedingen, over welke zij geen oordeel durfden uitspreken, die hun te zwaar waren, moesten aan Mozes tot een beslissing worden voorgesteld. Het verschil tussen de rechters was daarom slechts een onderscheid in de omvang van hun rechterlijke bevoegdheid, zodat zij, die over duizend aangesteld waren, de twisten tussen de stammen en grote geslachten, die over honderd enz. de geschillen van de grotere en kleinere afdelingen van de geslachten en gezinnen richten en beslechten moesten. (hoofdstuk 17:18).

Alzo gebood ik u in die tijd alle zaken, die gij zou doen, 1) en bracht ook van de menselijke zijde uw samenleving tot een goede, wél ingerichte orde, nadat zij in godsdienstig en kerkelijk opzicht reeds door de Heere zelf op de juiste wijze ingericht was, Hem tot ere en u tot heil.

Uit Vs. 6-18 blijkt, dat Mozes hier Israël wijst op de weldaden van God, hen geschonken, en op de zorg en moeite, die ook hij, als dienaar van God, voor hen heeft gehad. En dit, om Israël voor elke verontschuldiging de pas af te snijden, als hij straks hun ondankbaarheid en zonde hen zal herinneren.

Toen vertrokken wij op de 20ste dag van de tweede maand van het tweede jaar (Numeri. 10:11), van Horeb, en doorwandelden die hele grote en vreselijke woestijn, 1) die vol was van verschrikkingen en ontberingen (hoofdstuk 8:15; 32:10), die gij gezien hebt en dus bij ervaring kent. Gij weet daarom, wat een bijzondere Goddelijke hulp u geschonken werd, zodat gij spoedig en voorspoedig kwam op de weg van het gebergte van de Amorieten, zoals de HEERE, onze God, ons geboden had (Vs. 6-8); en wij kwamen tot Kades-Barnéa(Numeri. 13:1).

Hij maakt hun indachtig hun optocht van de berg Horeb naar Kades-Barnéa door die hele grote en vreselijke woestijn. Hij spreekt daarvan: 1e. Om hen te doen opmerken, de grote goedertierenheid van God jegens hen, om hen te begeleiden door zo’n grote woestijn, en hen te beschermen tegen alle de ongemakken, waarmee zij in een vreselijke woestijn omringd waren. De gedachtenis van onze gevaren behoort ons dankbaar en erkentelijk te maken voor onze verlossingen. 2e. Ter verzwaring van de dwaasheid van hen, die in hun misnoegen door die woestijn naar Egypte wilden terugkeren, niettegenstaande zij bij zulk een terugkering het Goddelijk geleide zouden verbeurd en geen recht meer gehad hebben, om op dat geleide te mogen hopen of staat maken.

De grote woestijn begint niet verre van Caïro en strekt zich uit tot de Eufraat. Zij wordt door het Edomitisch gebergte in twee delen gescheiden, waarvan het westelijke hier ter sprake komt. Hoe verder men van Horeb naar het noorden trekt, vooral in de woestijn Et-Tih, des te

meer wordt deze landstreek gekenmerkt door onvruchtbaarheid, gebrek aan water, naakte krijtbergen, onafzienbare vlakten van verblindend wit stuifzand, en woestijnwinden, die met de verzengende stralen van de zon een ondraaglijke hitte verspreiden.

Toen zei ik tot u: 1) Gij zijt gekomen tot het gebergte van de Amorieten, dat de HEERE, onze God, ons geven zal:

Hoewel dit geslacht een ander was als datgene, dat van Horeb was opgetrokken, omdat dat geslacht in de woestijn was gevallen, spreekt Mozes toch, tot hen, alsof zij gedaan hadden, wat hun vaderen hadden verricht. Dit geslacht vertegenwoordigt het oudere. Mozes weet het, dat de kinderen even onbesneden zijn van hart en oren als de vaderen. Wij en onze vaderen hebben gezondigd, het zal immer door Israël, door alle volken kunnen worden gezegd.

Mozes spreekt in het vervolg niet van wij, maar van gij, opdat hun opstand en gemopper, hun ondankbaarheid des te dieper zou worden gevoeld.

Ziet, de HEERE, uw God, heeft dat land gegeven voor uw aangezicht; trekt op, bezit het erfelijk, zoals de HEERE, de God van uw vaderen, tot u gesproken heeft; vrees niet, en ontzet u niet. 1)

De eis van Mozes, het land in te nemen, is vroeger wel niet uitdrukkelijk vermeld, maar ligt in het feit van de uitzending van de verspieders onmiddellijk opgesloten, hetgeen toch geen ander doel kon hebben dan in het land indringen en het innemen.

Toen naderde gij allen tot mij en zeide: Laat ons mannen voor ons aangezicht heenzenden, die ons het land uitspeuren, en ons verslag uitbrengen, langs welke weg wij daarin optrekken zullen, en tot welke steden wij komen zullen.

Deze zaak nu was goed in mijn ogen daar ik hoopte, dat een verspieding van het land, door bevestiging van de beloften van de Heere (Exodus. 3:8; 13:5 vv. Numeri 13:24; 14:7,8) tot versterking van uw geloof zou bijdragen; zo nam ik uit u twaalf mannen; van elke stam een man (Numeri. 13:2 vv.).

Die keerden zich en trokken op naar het gebergte van de Amorieten, en kwamen tot het dal Eskol tussen Hebron en Jeruzalem, en van daar gingen zij verder tot Rehob enverspiedden dat.

En zij namen, toen zij, terugkerende, weer in diezelfde landstreek kwamen, van de vrucht van het land in hun hand, voornamelijk een wijnrank met een tros druiven, die door twee mannen aan een stok gedragen werd, en brachten ze tot ons af, en deden ons verslag, en zeiden: Het land, dat de HEERE, onze God, ons geven zal, is goed. 1)

Mozes maakt hier alleen melding van de goede tijding, welke de verspieders brachten, om daardoor juist hun weerspannigheid tegen de Heere te sterker te doen uitkomen. De bezwaren, welke zij hadden, deelt hij niet mee, omdat deze hun oorsprong hadden in ongeloof

en onwil. Dat zij het land niet wilden innemen lag niet aan de gesteldheid van het land, maar aan hun ongehoorzaamheid aan de Heere God.

Doch gij wilde niet optrekken, daarom nam gij uit het bericht van de 12 mannen, wat voor u een voorwendsel kon zijn tot toegeven aan ongeloof en vleselijke traagheid (Numeri. 13:29 vv.); maar gij was de mond, het uitgesproken bevel en de beloften van de Heere, uw God, weerspannig.

a) En gij mopperde ‘s nachts in uw tenten, en zei: Omdat de HEERE ons haat, 1)heeft Hij ons uit Egypte gevoerd, opdat Hij ons uitlevert in de hand van de Amorieten, om ons te verdelgen. 2)

Numeri. 14:1

Dat was een zuiver heidense wijze van spreken: "De goden haten ons;" verg. b.v. het begin van de Aeneïs van Virgillius (Clericus). De vleselijke blindheid beschouwt zelfs de hoogste weldaden van God als een bewijs van haat, terwijl daarentegen de zanger (Psalm. 119:71 ook in het verootmoedigen van een openbaring ziet van Gods getrouwheid alleen.

Als verschrikkelijke en snode ondank stelt Mozes hen voor, wat in Numeri. 14 ons meegedeeld wordt. Het was toch een grote en heerlijke weldaad, dat zij uit Egypte waren verlost, en toch hebben zij die weldaad voor een daad van goddelijke haat durven verklaren.

Waarheen zouden wij optrekken? Onze broeders, wier ogen wij beter vertrouwen dan alle beloften van God, hebben ons hart doen smelten, zeggende: Het is een volk, groter en langer dan wij; de steden zijn groot, en gesterkt tot in de hemel toe; 1) ook hebben wij daar kinderen van de Enakieten 2) gezien.

De ogen van het on- of klein geloof zagen inderdaad steden, die tot in de hemel toe versterkt waren; de ogen van het geloof achtten die hoogten niet geringer, namelijk in verhouding tot de eigen kracht. Het geloof verbergt de bezwaren niet, want het wil aan God, de Redder, niets onttrekken van de lof, die Hem toekomt.

Steden groot en gesterkt is niet een uitdrukking van overdrijving, maar, omdat Mozes haar ook zelf (Deuteronomium. 9:1) bezigt, retorische schildering van een ontvangen indruk ten opzichte van de grootte van de steden.

Ook: zie Nu 13.22.

Toen zei ik tot u: Verschrikt niet en vreest niet voor hen.

De HEERE, uw God, die voor uw aangezicht wandelt, in de wolk- en vuurkolom, boven de Ark van het Verbond, die zal voor u strijden; naar alles, wat Hij bij u voor uw ogen gedaan heeft in Egypte 1) (Exodus. 14:14,25).

Naar alles, wat Hij bij u voor uw ogen gedaan heeft in Egypte. Hiermee beloofde Mozes, dat de Heere God op dezelfde wijze voor hen zou strijden, zoals Hij gedaan had ten behoeve van hen in Egypte en bij de doortocht door de Rode Zee. Hij belooft daarom de alles overwinnende kracht van de Heere, waardoor het hun mogelijk zou zijn, de sterkste vijanden te overwinnen.

En in de woestijn, waar gij gezien hebt, dat de HEERE, uw God, u daarin gedragen heeft, als een man zijn zoon draagt 1) op al de weg, die gij gewandeld hebt, totdat gij kwam aan deze plaats.

Daarmee wijst Mozes hen op het feit, dat de Heere hen vaderlijk heeft ondersteund en verzorgd. Hoe de Heere Zijn volk in de woestijn teder heeft gedragen, van elk goed verzorgd en uit elk gevaar verlost.

Maar door dit woord geloofde 1) gij niet in de HEERE, uw God.

In het Hebreeuws Eenkem ma'aminim, eigenlijk gij was niet gelovende. De grondtekst geeft duidelijk aan, dat Mozes hier hun toestand van ongeloof als een voortdurende toestand aanwijst. Het was niet een daad van voorbijgaande aard, maar eigenlijk een toestand die bleef.

"Het eigenlijke, enige en diepste thema van de geschiedenis van de wereld en de mensen, waarvan al het overige ondergeschikt is, blijft de worsteling van geloof en ongeloof. Alle tijdperken, waarin het geloof, onder welke vormen ook heerst, zijn schitterend, hartverheffend en voor de tijdgenoot zowel als voor de nakomelingschap vruchtbaar. De tijdperken echter, in welke het ongeloof een ellendige overwinning behaalt, verdwijnen als rook, zelfs indien zij een ogenblik schijnen te schitteren, omdat niemand zich graag de moeite getroost tot het onderzoeken van het onvruchtbare. Terwijl het eerste boek van Mozes de zegepraal van het geloof beschrijft, is het onderwerp van de laatste vier: ongeloof, dat op kleingeestige wijze het geloof, dat voorzeker ook niet krachtig is, tegenwerkt. Dit ongeloof streeft en kampt niet, maar plaatst bij elke schrede hinderpalen op de weg van het geloof. Door weldaden en vreselijke straffen niet genezen, niet uitgeroeid, maar slechts voor een ogenblik verzwakt, gaat het sluipend vooruit en is de oorzaak, dat een groot en edel werk, onder de heerlijkste beloften van een betrouwbare volks-God aangevangen, reeds terstond met vernietiging bedreigd en slechts met moeite voltooid wordt."

Die voor uw aangezicht op de weg wandelde, om u de plaats uit te zien, waar gij zou legeren, 's nachts in het vuur, opdat Hij u de weg wees, waarin gij zou gaan, en overdag in de wolk 1) (Exodus. 13:1 vv. Numeri. 10:33 vv.).

Vers 33 dient, om hen de zware schuld en zonde van hun ongeloof voor ogen te stellen. Want toch zij geloofden niet in die God, zij bleven weigeren te geloven in die God, die overdag en 's nachts hen Zijn hulp en bescherming op zo'n zichtbare wijze betoonde.

Als nu de HEERE de stem van uw woorden hoorde, zo werd Hij zeer toornig, en zwoer, zeggende:

Hun gedrag was zodanig tergende, dat God daarom vertoornd werd en zwoer, dat zij in het gezegende erfland niet zouden inkomen. Een ieder begrijpt, dat men dit God betamelijk te verstaan hebben, en dat hier en op gelijk luidende plaatsen de Allerhoogste wordt ingevoerd, als sprekende, evenals de koningen van de aarde, en dat wel, om zich te schikken naar de vatbaarheid van de voorwerpen, welke worden aangesproken. Het allervolmaakst Wezen is geheel buiten het bereik van de bewegingen van de boosheid en andere menselijke hartstochten. Wanneer de Heilige Schrift Hem invoert als vertoornd, dan gebeurt dit, om ons te doen begrijpen, hoezeer Hij het kwade haat, en wanneer zij Hem beschrijft als zwerende, dan dient dit, om aan hetgeen Hij bevestigt, het grootste gewicht bij te zetten, door naar de wijze van de mensen, aan zijn uitdrukking de grootste kracht toe te brengen. Men moet een zeer verdorven hart hebben, om van zodanige spreekwijze een kwaad gebruik te durven maken.

Zo iemand van deze mannen, van dit kwade geslacht, zal zien dat goede land, dat Ik gezworen heb uw vaderen te zullen geven.

Behalve Kaleb, de zoon van Jefunne; die zal het zien, en aan hem zal Ik het land geven, waarop hij getreden heeft bij de verspieding (Vs. 24), en aan zijn kinderen, omdat hij volhard heeft de HEERE te volgen.

Ook vertoornde zich de HEERE 37 jaar later (Numeri. 20:2 vv.) op mij om uwentwil, 1) omdat ik bij het twistwater niet het voorbeeld gaf van een vast, vertrouwend geloof, zoals ook om uwentwil mijn plichtwas geweest, zeggende: a) Gij zult daar ook niet inkomen.

Numeri. 27:14 Deuteronomium. 3:26; 4:21; 34:4

Mozes wil zich op deze wijze niet verontschuldigen, want zijn straf was ten volle verdiend. In vergelijking met Israëls zonden is zijn overtreding gering, maar in het licht van de voorrechten van meerdere Godskennis en Godsgemeenschap wordt zij ontzaglijk zwaar. Met het oog op zijn doel, de verootmoediging van het volk van God, wijst hij echter op Israëls medeplichtigheid in dat oordeel. Dit woord is op die wijze een scherpe prikkel voor het geweten, en stelt de omvang ook van onze verantwoordelijkheid en schuld tegenover de zonde van anderen in het licht. Het is vooral een gewichtige uitdrukking voor mannen van invloed.

Jozua, de zoon van Nun, die voor uw aangezicht staat, die zal daarin komen, sterk deze in het geloof door bemoedigende woorden (hoofdstuk 31:7), want hij zal het Israël doen erven.

En uw kinderen, waarvan gij zei: Zij zullen tot een roof zijn; en uw kinderen, die heden noch goed noch kwaad weten, 1) en voor welke gij het beste meende te zorgen, door de verovering van het land op te geven, die zullen daarin komen, en aan hen zal Ik het geven, en die zullen het erfelijk bezitten.

Die heden noch goed noch kwaad weten, d.w.z. die op dit ogenblik nog geestelijk onmondig zijn en niet kunnen lijden om de zonden van de vaderen.

Gij daarentegen, keert u, en reist naar de woestijn, de weg van de Schelfzee.

Toen antwoordde gij, en zei tot mij, niet in waarachtige droefheid, maar met het Kaïnsberouw (Genesis 4:13), dat niet zozeer op God als wel op het aardse verlies de blik vestigt: Wij hebben tegen de HEEREgezondigd; wij zullen optrekken en strijden, naar alles, wat de HEERE, onze God, ons geboden heeft. Als gij nu een ieder zijn krijgsgereedschap aangordde, en willens was, 1) om naar het gebergte op te trekken.

In het Hebreeuws Thahinoe. In verband echter met het Arabisch betekent het hier lichtvaardig en gemakkelijk handelen. Zodat betere vertaling is: en gij, op een lichtvaardige wijze handelende, naar het gebergte optrokt. In de tweede vorm betekent het Arabisch werkwoord, dat met het Hebreeuwse overeenkomt, levem facilemque reddidit.

Zo zei de HEERE tot mij: Zeg hun: trekt niet op, en strijdt niet, want Ik ben niet in het midden van u; opdat gij niet voor het aangezicht van uw vijanden geslagen wordt.

Hoewel het oude Israël in de grond van de zaak verworpen was, laat de Heere het toch niet varen, want het heeft nog altijd een roeping, met betrekking tot het opkomend geslacht. Het is Gods gewoonte niet, om uit stenen aan Abraham kinderen te verwekken, maar om van het reeds aanwezige, zoveel dit mogelijk is, gebruik te maken. Hij is groot genoeg, om deze zo uiterst moeilijke weg te bewandelen.

Doch als ik tot u sprak, zo hoorde gij niet, maar was de mond van de HEERE weerspannig, en handelde trots, en trok, niettegenstaande de waarschuwingen, op naar hetgebergte.

Toen trokken de Amorieten uit, die op dat gebergte woonden, u tegemoet, en vervolgden zoals de bijen doen,
die, wanneer iemand hen verontrust, in grote menigte en met blinde woede op hun vijand aanvallen (Psalm. 118:12); en zij verpletterden u in Seïr, het gebied van de Edomieten, dat zich ten noorden tot aan het gebergte van de Amorieten uitstrekt, en waarschijnlijk ook het bergland van Azazimeh insluit, tot Horma 2) toe, aan de westzijde van het land Azazimeh.

De Syrische vertaling en Onkelos geeft: "Zoals de bijen door de rook getergd." De uitdrukking is ontleend aan het feit, dat, indien de bijen door rook uit hun korven worden verjaagd, zij vol woede op degene aanvallen, die dit doet. In Psalm. 118:12 vinden we een zelfde uitdrukking. Het beeld dient, om de hevigheid van de tegenweer van de Amorieten aan te duiden.

Rowland meent op zijn tweede reis dit oord ontdekt te hebben. In het zuidwesten van Chesil, op een afstand van 2 1/2 uur vond hij bouwvallen, waaraan de Arabieren de naam Zepâta geven; ook Robinson was reeds vroeger op die plaats geweest maar kon niet

ontdekken, hoe men haar noemde. De laatste nu zoekt ons Zefat of Horma aan de oostzijde van het gebergte van de Amorieten, in de engte es Safah. Ook deze naam heeft grote overeenkomst met "Zéfat" en bovendien wordt op deze wijze Numeri. 21:1-3, en de benaming "Seïr" voor de landstreek, waar Israël verslagen werd, gemakkelijker verklaard. De mening van Robinson wordt echter gedrukt door het bezwaar, dat de es Safah zeer nauw en steil is (de bergpas ging zo steil naar boven, dat de ademhaling mij dikwijls bijna belet werd," v. Schubert) zodat men daarom niet kan veronderstellen, dat de kinderen van Israël hier de intocht in het beloofde land zouden beproefd hebben. Het is echter niet ondenkbaar, dat de Israëlieten, vluchtende, door de Amorieten naar deze engte zouden gedreven zijn.

Als gij nu terugkwam, 1) en weende 2) voor het aangezicht van de HEERE, voor het Heiligdom, zo verhoorde de HEERE uw stem niet, en neigde Zijn oren niet tot u, om het oordeel (Vs. 35-40) te herroepen.

In het Hebreeuws Thaschuboe. De LXX neergezeten. De Statenvertaling geeft: als gij nu terugkwam. De bedoeling is echter iets anders. Mozes spreekt hier niet van hun terugkomen van de aanval op de Amorieten, maar van hun innerlijke verandering van hart, welk tot gevolg had, het wenen voor het heiligdom. Deze verandering was echter geen ware verootmoediging, zodat zij werkelijk een hartgrondig berouw hadden over hetgeen zij hadden gedaan, maar in de grond van de zaak slechts een voor een ogenblik opgeven van hun verzet tegen Gods wil. Vandaar dan ook, dat wij lezen, dat God hen niet verhoorde. Betere vertaling is dus: Toen gij u veranderde en weende.

Die tranen waren tranen van het gemopper, geen ware tranen van berouw. Hun droefheid was een droefheid naar de wereld en geen droid naar God.

Alzo bleeft gij in Kades vele dagen, naar de dagen, die gij er bleef 1) (Numeri. 15:1-19,22).

Het getal wordt niet bepaald, omdat dit bij hem niet onbekend was.

HOOFDSTUK 2.

OVERWINNING OP DE AMORIETEN.

Vs. 1-3:29. Mozes zet zijn geschiedkundig overzicht voort, en herinnert aan de Goddelijke leiding van het ogenblik, waarop Israël zich onderwierp aan het oordeel van God, en in de woestijn naar de Rode Zee terugkeerde, tot de tijd, toen het nieuwe geslacht de eerste veroveringen maakte en zich op de tegenwoordige verblijfplaats legerde. De vermelding van het oordeel, dat over hem zelf uitgesproken was, geeft tenslotte aan Mozes de gelegenheid, om in het volgende hoofdstuk aan zijn voornemen gevolg te geven, en de trouwe vervulling van de wet aan Israël te bevelen.

Daarna, na verloop van de tijd (hoofdstuk 1:46), keerden wij ons, en reisden naar de woestijn, de weg van de Schelfzee, zoals de HEERE (hoofdstuk 1:40) tot mij gesproken had, en wijtrokken om het westelijk gedeelte van het gebergte Seïr, vele dagen.1)

In het omtrekken van het gebergte Seïr is begrepen het 38-jarige omzwerven door de woestijn.

Toen wij ten tweeden male te Kades aangekomen, en van daar weer tot aan het noordeinde van de Elanitische golf doorgedrongen waren (Numeri. 20:1-21:4), sprak de HEERE tot mij, zeggende:

Gij hebt dit gebergte genoeg omgetrokken en zijt, indien ook niet wat de landstreek, dan toch wat Mijn leiding betreft, weer zover gekomen als in de tijd, toen gij optrok van de berg Sinaï (hoofdstuk 1:6 vv.), keert udoor de Wady el-Ithm naar het noorden.

En gebied het volk, zeggende: gij zult thans bij het bereiken van de oostzijde van het gebergte Seïr doortrekken aan de grens van uw broeders, 1) de kinderen van Ezau, die in Seïr wonen, zij zullen, terwijl zij u in devoorgaande tijd de doortocht weigerden, en als vijanden tegen u optraden (Numeri. 20:14-21) nu, omdat hun land tegen het oosten open is en niet, zoals in het westen door steile gebergten tegen invallen gedekt wordt, wel voor u vrezen, en u in het voorbijtrekken niet verhinderen, maar gij zult u zeer wachten, niet met het oog op hen, maar met het oog op u zelf.

Zeer opmerkelijk is, dat Mozes hier van de Edomieten sprekende, deze noemt uw broeders, de kinderen van Ezau, niettegenstaande zij zich onvriendelijk jegens Israël hadden gedragen, hen weigerende de vreedzame doortocht door hun land, nochthans noemt hij hen broeders; want ofschoon onze nabestaanden in hun plicht jegens ons te kort schieten, zo moeten wij echter een toegenegenheid, aan nabestaanden passende, jegens hen behouden, en niet nalaten, ons van onze schuldige plicht, omtrent hen, te kwijten, wanneer een gelegenheid daartoe zich voordoet.

Mengt u niet met hen in de strijd, want Ik zal u van hun land niet geven, ook niet tot de betreding van een voetzool: want Ik heb Ezau het gebergte Seïr tot erfenis gegeven 1) (Genesis 27:39 vv. Genesis 36:6-8).

1)Heerschappij is niet op genade gegrondvest. Gods Israël zal wel geplaatst wezen, doch het moet echter niet verwachten, dat het alleen inwoners gemaakt zal worden in het midden van het land. Jesaja 5:8).

Spijze, die voor u nodig is, omdat het Manna, het voedsel van de woestijn, langzamerhand minder zal worden (zie "Ex 16.35), zult gij voor geld van hen kopen, dat gij eet, en ook zult gij water voor geld van henkopen, dat gij drinkt.

Want de HEERE, uw God, heeft u, o Israël, gezegend in al het werk van uw hand, 1) zodat gij geen gebrek hebt aan geld, en dus niet zoals een roofvolk op onrechtvaardige wijze het eigendom van anderen mag wegnemen, maar integendeel tegenover Edom als een gezegende van de Heere moet optreden; Hij kent2) uw wandelen door deze zo grote woestijn; deze veertig jaren is de HEERE, uw God, in vaderlijke tederheid en zorgvuldige trouw (hoofdstuk 1:31) met u geweest; geen ding heeft u ontbroken; daarom moet gij de zegen ook verder niet van de zonde, maar van Hem verwachten, en aan de volken tonen, welke schatten in Hem uw eigendom zijn (Genesis 14:22 vv.).

Uit dit woord blijkt, dat Israël in de woestijn niet zonder arbeid geweest is. Zij moesten niet alleen hun vee verzorgen, maar ook op de plaatsen van de wildernis, waar men langere tijd verbleef en de toestand van de grond dit toeliet, zaaien en oogsten; bovendien stelde de kunstvaardigheid, die zij in Egypte overgenomen hadden, hen in staat, om allerlei voorwerpen te vervaardigen, en in deze voortbrengselen van de kunst met de naburige Arabieren enig handel te drijven.

Het Hebreeuwse woord betekent wel kennen, maar hier heeft het een ruimere betekenis. In verband met het eerste deel van dit vers, waar gezegd wordt: Want de Heere, uw God, heeft u gezegend in al het werk van uw hand, betekent het hier, acht slaan op, zorg dragen voor. In die betekenis komt het voor in Psalm. 31:8; 144:3 Nehemiah. 1:7. Deze vertaling is de zuivere: Hij heeft gedurende uw wandelen door deze zo grote woestijn acht op u geslagen, of, zorg voor u gedragen. Dit acht op hen slaan heeft ten gevolge gehad, dat zij in hun handenwerk zijn gezegend geworden, en het hun aan geen ding heeft ontbroken.

Als wij nu doorgetrokken waren van onze broeders, de kinderen van Ezau, die in Seïr woonden, en hun gebied van de weg van het vlakke veld, eerst aan de westzijde, maar daarna van Elath, en van Ezeon-Geber, aan de oostzijdeomtrokken, zo keerden wij ons bij Ijim, het voorgebergte van de Abarimketen (Numeri. 21:4-11), en doortrokken in noordelijke richting de weg van de woestijn van Moab.

Toen wij nog aan de zuidoosthoek van het land van de Moabieten stonden, sprak de HEERE tot mij: Beangstig, zoals voorheen de Edomieten (Vs. 5 vv.) Moab niet en meng u niet met hen in de strijd, ofschoon zij u vroeger, evenals Edom, de doortocht door hun land

geweigerd hebben (Richteren. 11:17); want ik zal u geen erfenis van hun land geven, omdat Ik aan Lots 1) kinderen (Genesis 19:37) Ar Moab, de hoofd- en grensstad met het gehele daarbijbehorende land, tot erfenis gegeven heb.

Waarom mochten zij zich niet mengen met de Moabieten en Ammonieten? a. Omdat zij waren de kinderen van Lot, van de rechtvaardige Lot die zijn rechtvaardigheid in Sodom had behouden. Nota bene: het nageslacht van de oprechten, ofschoon verbasterd, wordt nochthans met tijdelijke goederen gezegend. b. Omdat het land, dat zij bezaten, door God aan hen gegeven en niet aan Israël was toebedacht. Zelfs goddelozen hebben recht en aanspraak op hun aardse bezittingen en behoren daarin niet verongelijkt te worden. Aan het onkruid wordt een plaats op de akker vergund, en het moet voor de oogst niet worden uitgeroeid. God schenkt uitwendige zegeningen aan goddelozen en handhaaft hen daarin, om te doen zien, dat die zegeningen de beste niet zijn, maar dat Hij er beter in voorraad heeft voor Zijn eigen kinderen.

De Emieten, d.i. de vreselijke, de oorspronkelijke inwoners, woonden tevoren daarin een groot en veelvuldig en lang volk 1) zoals de Enakieten (zie "Nu 21.30).

Lang volk, d.i. een volk van reusachtige lichaamsgrootte. De oorsprong zowel van de Emieten als van de Horieten ligt in het duister.

Deze werden ook voor reuzen gehouden als de Enakieten, en de Moabieten noemden hen Emieten.

1) Ook woonden de Horieten (d.i. de holbewoners) tevoren in Seïr; maar de kinderen van Ezau verdreven hen uit de bezitting, en verdelgden hen van hun aangezicht, en hebben in hun plaats gewoond (Genesis 30), zoals Israël gedaan heeft 2) aan het land van zijn erfenis, dat de HEERE hun gegeven heeft.

In Vs. 10-12 wordt de rede van God afgebroken door een bij het te boek stellen ingevoegde opmerking over de oorspronkelijke bewoners van het land van de Moabieten en Edomieten. Deze opmerking staat hier evenwel op een geschikte plaats, want zij bevestigt het woord van de Heere (Vs. 9,5): "Ik heb Ar (het gebergte Seïr) aan de kinderen van Lot (aan de kinderen van Ezau) gegeven tot erfenis." De terugblik op de vroegere inwoners, die als geslachten van reuzen niet door de macht van Moab en Edom, maar slechts door de krachtige hand van God verdreven konden worden, was tevens een beschaming voor Israël, dat geen geloof had, om het ontvangen erfdeel aan de reuzen te ontnemen (hoofdstuk 1:26 vv.). Hetzelfde geldt omtrent Vs. 20-23 die ook de toespraak van God (Vs. 17-19) afbreken, totdat deze in Vs. 24 wordt voortgezet.

Dit ziet zonder twijfel op het veroveren door Israël van het z.g. Overjordaanse, dat verdeeld was onder de 2« stam, en niet op hetgeen Israël later heeft gedaan door de verovering van geheel Kanaän.

1) Ook woonden de Horieten (d.i. de holbewoners) tevoren in Seïr; maar de kinderen van Ezau verdreven hen uit de bezitting, en verdelgden hen van hun aangezicht, en hebben in hun plaats gewoond (Genesis 30), zoals Israël gedaan heeft 2) aan het land van zijn erfenis, dat de HEERE hun gegeven heeft.

In Vs. 10-12 wordt de rede van God afgebroken door een bij het te boek stellen ingevoegde opmerking over de oorspronkelijke bewoners van het land van de Moabieten en Edomieten. Deze opmerking staat hier evenwel op een geschikte plaats, want zij bevestigt het woord van de Heere (Vs. 9,5): "Ik heb Ar (het gebergte Seïr) aan de kinderen van Lot (aan de kinderen van Ezau) gegeven tot erfenis." De terugblik op de vroegere inwoners, die als geslachten van reuzen niet door de macht van Moab en Edom, maar slechts door de krachtige hand van God verdreven konden worden, was tevens een beschaming voor Israël, dat geen geloof had, om het ontvangen erfdeel aan de reuzen te ontnemen (hoofdstuk 1:26 vv.). Hetzelfde geldt omtrent Vs. 20-23 die ook de toespraak van God (Vs. 17-19) afbreken, totdat deze in Vs. 24 wordt voortgezet.

Dit ziet zonder twijfel op het veroveren door Israël van het z.g. Overjordaanse, dat verdeeld was onder de 2« stam, en niet op hetgeen Israël later heeft gedaan door de verovering van geheel Kanaän.

Nu maakt u op en trekt over de beek Zered, het hoger gelegen gedeelte, zonder op enige plaats in het binnenland van de Moabieten door te dringen. Alzo gehoorzaam aan het bevel van God (Vs. 9,13), trokken wij over de beek Zered (Numeri. 21:12).

De dagen nu die wij gewandeld hebben van Kades-Barnéa, totdat wij over de beek Zered getrokken zijn, waren bijna achtendertig jaar; wij moesten echter zolang in de woestijn rondtrekken, totdat het gehele geslacht van de krijgslieden, tot welke men in het 20ste levensjaar gerekend werd, uit het midden van het leger verteerd was, zoals de HEERE hun (Numeri. 14:20 vv.) gezworen had.

Zo was ook de hand van de HEERE tegen hen, om hen door buitengewone straffen (Numeri. 16:35,49; 21:6) uit het midden van het leger te verslaan, totdat zij verteerd waren. 1)

Het is niet zonder betekenis, dat het oude geslacht reeds bij het verblijf aan de beek Zered geheel uitgestorven was. Volgens Seetzen (die gedurende de jaren 1805-1807 in het land Belka, aan de oostzijde van de Dode Zee en in de woestijn Paran tot de Sinaï toe reisde, en in het jaar 1811 in Arabië vermoord werd), heeft men van de hoogte van de bergen van de Zered-Thales een heerlijk uitzicht op de omstreken van de Dode Zee, en kan men bij helder weer zelfs Jeruzalem zien. Wanneer dus bij de Zered nog leden van het voorgaande geslacht waren geweest, zij zouden tenminste nog een gedeelte van het beloofde land gezien hebben. Op die wijze zou een letterlijke vervulling van het vonnis (Numeri. 14:23) onmogelijk geworden zijn.

En het geschiedde toen al de krijgslieden verteerd waren, uit het midden van het leger wegstervende,

Dat de HEERE, bij het vertrek naar een volgende verblijfplaats (Numeri. 21:13), tot mij sprak, zeggende:

Gij zult heden doortrekken aan Ar, de grens van Moab bij de Arnon.

En gij zult naderen tegenover de oostelijk wonende kinderen van Ammon: beangstig die niet evenals de Moabieten (Vs. 9 vv.) en meng u met hen niet: want Ik zal u van het land van de kinderen van Ammon geen erfenisgeven, omdat Ik het aan Lots kinderen tot erfenis gegeven heb (Genesis 19:38).

1) Dit werd ook voor een land van reuzen gehouden; de reuzen woonden tevoren daarin, zoals in Moab, en de Ammonieten noemden hen Zamzummieten 2) (d.i. die boze voornemens koesteren).

In Vs. 20-23 wordt wederom de rede van God afgebroken door een ingevoegde opmerking over de oorspronkelijke bewoners van het land van de kinderen van Ammon. Dat ook hier Israël gewezen wordt op het feit, dat die oorspronkelijke bewoners reuzen waren en dat toch de Heere God hen verdelgd had voor het aangezicht van die volken, moest wel dienen, om hen hun ongelovigheid en onwilligheid op het geweten te binden, waardoor zij Kanaän niet hadden willen binnentrekken.

Wellicht is dit hetzelfde volk, dat in Genesis 14:5 Zuzieten wordt genoemd.

Een groot en veelvuldig en lang volk als de Enakieten, en de HEERE verdelgde hen voor hun, de Ammonieten, aangezicht; zodat zij hen uit de bezitting verdreven, en ophun plaats woonden.

Zoals hij aan de kinderen van Ezau, die in Seïr wonen, gedaan heeft, voor wier aangezicht hij de Horieten verdelgde, en zij verdreven hen uit de bezitting, en hebbenop hun plaats gewoond tot op deze dag (Vs. 12).

Ook hebben de Kafthorieten (Genesis 10:14), die uit Kafthor, van het eiland Kreta in de Middellandse Zee (Jeremia. 47:4 Amos 9:7) uittrokken, de Avieten, een volk, dat tot de reuzengeslachten ten westen van de Jordaan behoorde, die in Hazerim (volgens een andere verklaring op hofsteden of in dorpen) tot Gaza toe woonden, verdelgd en op hun plaats gewoond.

Wat de oorspronkelijke inwoners van Seïr, het land van de Edomieten, aangaat, hun naam Horieten (Hor = hol) tekent hen als holbewoners of Troglodieten. Waarschijnlijk behoorden ook zij tot de grote stam van de Ludieten (Genesis 10:22) en zijn dus evenals de Refaïeten en Enakieten (Genesis 14:5 vv.) van Semietische afkomst. In het boek Job (hoofdstuk 24:4 vv.; 30:1-8) komen zij reeds voor als een gezonken geslacht, een ellendig, zwervend leven leidend, tenzij dan, dat men op die plaatsen aan de oorspronkelijke inwoners van Hauran, het land van Trachonitis in Bazan te denken heeft. Als oorspronkelijke bewoners van Kanaän, aan beide zijden van de Jordaan worden ons genoemd: de Refaïeten (d.i. die hoog opgewassen

zijn), reuzen ten oosten van de Jordaan, de Enakieten, (die een lange hals hebben), reuzen ten westen van de Jordaan. Tot de laatsten behoorden de Arvieten op de zuidelijke vlakte bij de zee, tot de eersten de Emieten, tussen de Zered en de Arnon woonachtig, de Zuzieten, tussen de Arnon en de Jabbok, en de Refaïeten, als afzonderlijke stamafdeling, in het hoogland van Bazan. Behalve dezen worden nog (Genesis 15:19) de Kenieten, Kenisieten en Kadmonieten genoemd, die waarschijnlijk in de zuidoostelijke grensgewesten van Palestina thuis hoorden en in de tijden van Mozes of geheel te niet gegaan, of onder andere stammen verdwenen waren.

Maakt u op, zei de Heere later, toen wij aan de zuidzijde van de Arnon gelegerd waren (Numeri. 21:13 vv.), tot mij: reist heen, en gaat over de beek Arnon; ziet, Ik heb Sihon, de koning van Hesbon, de Amoriet, en zijn land, in uw hand gegeven; begint nu te erven, nadat Ik u tot nu toe alle veroveringstochten verboden had en mengt u met hen in de strijd.

Op deze dag, waarop gij de grenzen van het land van de Moabieten en Ammonieten verlaat, zal Ik beginnen uw schrik en uw vrees te geven over het aangezicht van de volken, onder de gehele hemel; die uw gerucht zullen horen, die zullen sidderen en bang zijn van uw aangezicht, omdat gij voortaan slechts met volken in aanraking komen zult, die door mij verworpen en aan de ondergang gewijd zijn.

Toen zond ik, om niet zonder reden de koning, die in onze hand gegeven was, aan te vallen, maar hem eerst de gelegenheid te bieden tot het nemen van een besluit, boden uit de woestijn van Kedémot, een Amoritische stad (zie "Nu 21.15), tot Sihon, de koning van Hesbon, met woorden van vrede, zoals tevoren tot de Edomieten en Moabieten (Numeri. 20:14 vv.), zeggende:

Laat mij door uw land doortrekken; ik zal alleen langs de weg 1) voorttrekken: ik zal noch ter rechter- noch ter linkerhand uitwijken.

In het Hebreeuws Baddèrek baddérek, eigenlijk op de weg en op de weg alleen d.i. op de openbare landswegen. Hiermee wil Mozes hem bewijzen, dat hij niet komt, om het land te verspieden, maar om er slechts door te trekken naar Kanaän. Mozes wil het eerst langs de weg van de vrede beproeven, want hoewel in Gods Raad besloten lag, dat Sihon en Og door Israël zouden overwonnen worden, toch hief dßt de verantwoordelijkheid van deze koningen niet op, waar zij uit eigen beweging zich vijandelijk gedroegen tegen het volk van God.

Verkoop mij spijze voor geld, dat ik eet, en geef mij water voor geld, dat ik drink; alleen laat mij op mijn voeten doortrekken.

Zoals de kinderen van Ezau, die in Seïr wonen, en de Moabieten, die in Ar wonen, toen ik langs hun gebied voorbijtrok (Vs. 4,9,13), mij gedaan hebben; 1) totdat ik over de Jordaan kom, in het land, dat de HEERE, onze God, ons geven zal.

Deze mededeling is niet in tegenspraak met het in hoofdstuk 23:5 de Moabieten tot verwijt gemaakte onbroederlijk gedrag, dat zij Israël op zijn tocht niet met brood en water waren

tegemoet gekomen. Het tegemoet komen betekent: gastvrije opname, belangeloze uitreiking van spijs en drank, wat toch van het verkopen voor geld wel degelijk te onderscheiden is.

Maar Sihon, de koning van Hesbon, wilde ons hierdoor niet laten doortrekken, want de HEERE, uw God, verhardde zijn geest, en verstokte Zijn hart, 1) terwijl Hij hem met heilige rechtvaardigheid overgaf aan een verkeerde zin, om dingen te doen, die niet betamen (Rom.1:28), zoals dit ook bij Farao gebeurde (Exodus. 3:18), opdat Hij hem in uw hand gaf, zoals het is op deze dag, zoals de ondervinding zelf nu bewijst (Genesis 50:20).

Deze moedwillige verharding kan aangemerkt worden, én als een misdaad én als een straf; de eerste als van Sihon en de laatste als van God komende; latende de Heere de misdaad toe, om de schuldige te straffen.

En de HEERE zei tot mij, nadat de gezanten, die met woorden van vrede tot de koning gezonden waren, een weigerend antwoord hadden teruggebracht: Zie, Ik hebbegonnen Sihon en zijn land voor uw aangezicht aan u prijs te geven; begin dan te erven om zijn land erfelijk te bezitten, 1) want gij zijt nu door niets verplicht, om hem te sparen.

Het is een eeuwige en voor het Godsrijk zeer vertroostende waarheid, dat de opstand van de tegenstanders altijd reeds het begin is van de openbaring van de Goddelijke genade aan de vrienden van Zijn Naam.

En Sihon trok uit ons tegemoet, hij en al zijn volk, ten strijde, naar Jahaz (Numeri. 21:23 vv.).

En de HEERE, onze God, gaf hem voor ons aangezicht in onze macht; en wij sloegen hem, en zijn zonen, die mee in de strijd getrokken waren, en al zijn volk.

En wij namen in die tijd al zijn steden in, en wij sloegen alle steden met de ban, vernietigden ter ere van God (zie "Le 27.28) alle inwoners, mannen, en vrouwen, en kinderen; wij lieten niemand overblijven.

Het vee alleen roofden wij voor ons, en de roof, de roerende goederen, van de steden, die wij innamen.

Van Aroër in het zuiden af, dat aan de oever van de beek Arnon is, aan de noordelijke zijde van het Arnon-dal, en de stad, die aan de beek is, en nog iets meer naar het zuiden, vanaf de stad Ar-Moab, die in het dal zelf ligt(zie "Nu 21.15), ook noordwaarts, tot Gilead toe, tussen de berg Oscha en de rivier Jabbok (zie "Nu 21.30), was er geen stad, die voor ons te hoog, te sterk bevestigd was; de HEERE, onze God, gaf dat alles voor ons aangezicht in onze hand.

Behalve tot het land van de kinderen vna Ammon, aan de oostzijde van deze gehele landstreek naderde gij niet, noch tot de gehele hoger gelegen streek van de beek Jabbok, noch

tot de steden van het gebergte, het Ammonitisch bergland, noch tot iets, dat de HEERE, onze God, ons verboden had.

HOOFDSTUK 3.

OVERWINNING OP OG, DE KONING VAN BAZAN.

Daarna keerden wij ons en trokken, na de overwinning op Sihon en de verovering van zijn gebied, verder op naar de Jordaan (Numeri. 21:19,20), en togen op door krijgsbenden, die van deze plaats uitgezonden werden, de weg van Bazan (Numeri. 21:33 vv.); en Og, dekoning van Bazan trok uit, ons tegemoet, hij en al zijn volk ten strijde, bij Edrëi.

Toen zei de HEERE tot mij: Vrees hem niet, 1) want Ik heb hem en al zijn volk en zijn land in uw hand gegeven, en gij zult met hem doen, zoals gij met Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon woonde, gedaan hebt (hoofdstuk 2:31 vv.).

Deze aanmoediging was niet zozeer nodig voor Mozes als wel voor het volk Israël, om daardoor hun geloof op de belofte van God te versterken.

En de HEERE, onze God, gaf ook Og, de koning van Bazan en al zijn volk, in onze hand, zodat wij hem sloegen, totdat wij hem niemand lieten overblijven.

En wij namen in die tijd al zijn steden, er was geen stad, die wij van hen niet namen: zestig steden, de gehele landstreek van Argob, 1) het koninkrijk van Og in Bazan. 2)

De drie uitdrukkingen: "Zestig steden," "die gehele landstreek van Argob", "het koninkrijk van Og in Bazan", wijzen op hetzelfde gebied; het land van Argob telde zestig steden, die tezamen het grondgebied van Og uitmaakten. De naam Argob staat in verband met het Hebreeuwse woord Regob (steenhoop, aardkluit), en is waarschijnlijk ontleend aan het noordoostelijk gedeelte van het land Bazan, het tegenwoordige Ledscha, waarvan de grond bestaat uit een roodachtig bruine teelaarde, die door de vertering van vulkanisch gesteente gevormd is.

Ook de naam Bazan heeft dit landschap van de gesteldheid van de bodem verkregen, want Bazan, in verband met het stamverwante Arabisch, betekent: een gelijke en zachte bodem. Als er staat Og in Bazan, dan geeft dit duidelijk aan, dat het koninkrijk van Og, zich niet tot Bazan alleen bepaalde.

De naam Bazan is verwant met de Bazalt- of Basanietsteen, die men hier veelvuldig vindt, zoals de naam Damaskus verwant is met damasten stoffen, die daar vervaardigd worden.

Al die steden waren met hoge muren, poorten en grendels versterkt 1) (zie "Nu 21.30) behalve zeer vele onbemuurde steden, 2) die wij ook innamen.

Nog heden wordt de verwondering van de reiziger opgewekt door het boven verhouding grote getal van Bazans steden, die met haar zwarte bazalthuizen, poorten, muren en grendels somber afsteken bij de heldere hemel en het zachte groen. Maar niet alleen de steden zijn op die wijze versterkt, ieder afzonderlijk huis schijnt eenekleine, wèl versterkte vesting te zijn.

De deuren zijn in Ledscha en in Hauran uit Bazaltplaten gemaakt, vele uit één stuk; zij draaien op hengsels, die uit steen gewerkt zijn, hebben een dikte van ongeveer vier duim, en zijn zelden hoger dan vier voet, ofschoon men ook sommigen vindt van 9 voet hoogte. Het openen en sluiten is zeer moeilijk; slechts een man kan dit te doen, wanneer hij zich met de rug of de voeten tegen de muur plaatst, en vervolgens met beide handen de deur naar voren duwt. (1 Kon.4:13).

2)Onbemuurde steden, d.w.z. open dorpen en plaatsen in Bazan gelegen. Eigenlijk staat er, steden voor de bewoners van het platte land.

En wij sloegen deze met de ban, zoals wij Sihon, de koning van Hesbon, gedaan hadden (hoofdstuk 2:34,35), verbannende alle steden, mannen, vrouwen en kinderen.

Doch al het vee en de roof van die steden roofden wij voor ons.

Zo namen wij in die tijd het land uit de hand van de twee koningen van de Amorieten, die aan deze zijde van de Jordaan waren, van de beek Arnon, in het zuiden, tot de berg Hermon toe, in het noorden.

De Sidoniërs noemen Hermon Sirjon (pantser, Psalm. 29:6) maar de Amorieten noemen hem Senir, welk woord dezelfde betekenis heeft.

De Hermon (d.i. uitstekende top, heden Dsjebel esj Sjeikh, of hoofd van het gebergte genoemd), is het eigenlijk voorgebergte van de Anti-Libanon zonder twijfel de hoogste top van Syrië (10,000 voet hoog), en wordt door alle voorbijgangers bewonderd wegens zijn majestueus voorkomen. De winter, zegt een Arabisch dichter, rust op zijn kruin, de lente speelt om zijn lendenen, de zomer ligt aan zijn voet. Van de top, die zelden beklommen wordt, heeft men een onvergelijkelijk uitzicht op de Libanon en Anti-Libanon, Coelecyrië, de groene vlakte van Damascus en verder op de dorre woestijn, over de vlakte en het gebergte Hauran, de bergen van Samaria, de Jordaan en haar zeeën, het grote Galilese gebergte en over deze hoogten heen op de Middellandse Zee. Doorgaans is hij met sneeuw bedekt, en voorzag reeds in Salomo’s tijd de bewoners van de vlakten van deze heerlijke verfrissing (Spreuken. 25:13), zoals het nog heden bij de joden te Hesbeija ene gewoonte is, om aan hun gasten fris water van de Sjeikh-top te bieden. Zijn wouden verschaffen uitnemend hout voor de scheepsbouw (Ezech.27:5), zijn bronnen vullen de Jordaan en de Jarnak.

Al de steden van het platte, van het vlakke, land, tussen de beek Arnon en de stad Hebron, en het gehele Gilead, aan de rechter- en linkerzijde van de Jabbok, en het gehele Bazan, tot Salcha, in het oosten, en Edréï 1) toe in het noorden; steden van het koninkrijk van Og in Bazan.

Vele uitleggers denken hier niet aan het in hoofdstuk 1:4 en in Numeri. 21:33 vermelde Edréï (thans Draàk genoemd) maar aan een plaats, die meer noordelijk ligt, en bij nieuwere reizigers de naam Edra of Oesra draagt. In de oude woningen van deze plaats wonen thans ongeveer 200 gezinnen, Turken, Christenen en Druzen (de godsdienst van de laatsten is een

vermenging van heidense, Christelijke en Islamitische geheime leringen, en in haar geheel nog weinig bekend)

Want Og, de koning van Bazan, was alleen van de overige reuzen, 1) die vroeger het land in hun macht hadden, overgebleven. Ziet, zijn bedstede, 2) zijnde een bedstede van ijzer, is zij niet te Rabba, de hoofdstad van de kinderen van Ammon (zie "Nu 21.30). Negen el is haar lengte, en vier el haar breedte, naar de elleboog van een man (zie "Ex 25.10).

Het bed is immer groter dan de man zelf. Hier echter heeft Clericus vermoed, dat Og met opzet de noodzakelijke maat heeft overschreden, opdat de nakomelingschap uit de grootte van het bed, omtrent zijn statuur, welke daarop gewoon was te liggen, een des te groter voorstelling zou hebben.

Ten tijde van Abraham leefden nog aldaar de Refaim, waarvan Og ongetwijfeld een van de laatst overgebleven afstammelingen is geweest.

Onder de bedstede, welke hier genoemd is, verstaan sommigen de lijkkist, en de rabbijnen zelfs de wieg van Og. Het Hebreeuwse woord doet ons echter aan een rustbed denken. Waarom dit bed te Rabba bewaard werd, wordt niet gezegd. Waarschijnlijk heeft Og het echter bij de Ammonieten achtergelaten, toen hij hun de vroegere bezittingen ontnam, om zodoende door een bovenmenselijke lichaamsgrootte te schitteren, en de Ammonieten hebben het dan als een aandenken in hun hoofdstad bewaard. Zo liet ook Alexander de Grote, toen hij op zijn tocht naar Indië niet verder voorttrekken kon, allerlei reusachtige voorwerpen achter. Voor iedere voetknecht werden twee rustbedden, ieder van vijf el lengte, en voor iedere ruiter twee kribben van dubbele grootte gemaakt, opdat men nog in de laatste tijden van zijn leger zou spreken als was het een verzameling van helden en reuzen. De buitengewone lichaamsgrootte van Og blijft echter een feit, ofschoon de Hebreeuwse el wel kleiner was dan de onze. Men vindt meer dergelijke voorbeelden; in 1857 b.v. werd op vele plaatsen een Ier tot bezichtiging gesteld, die 8 voet en 4 duim lang was op twintigjarige leeftijd; zijn oudoom, zo beweerde men, was nog 9 duim langer geweest.

Dit land nu namen wij in die tijd in bezit; van Aroër af, dat aan de beek Arnon is, en de helft van het gebergte van Gilead tot aan de Jabbok, met de steden hiervan Jozua 13:24-28), behalve het zuidelijk gedeelte van het veroverde land Jozua 13:15-20) gaf ik aan de Rubenieten en Gadieten.

En het overige van Gilead ten noorden van de Jabbok, bovendien het gehele Bazan, dat vroeger het koninkrijk van Og gevormd had, gaf ik aan de halve stam van Manasse, namelijk, de gehele landstreek van Argob, door (met) het gehele Bazan; dat werd genoemd het land van de reuzen (Numeri. 32:1-38).

Jaïr, de zoon van Manasse, kreeg de gehele landstreek van Argob, tot aan de grens van de Gezurieten en Maächatieten; en hij noemde ze naar zijn naam Bazan Havvôth Jaïr, tot op deze dag.

En aan Machir gaf ik Gilead (Numeri. 32:39-42).

Mozes maakt hier geen melding van Nobah en het aan hem geschonken land. De oorzaak is, dat Nobah slechts een zijtak was van het geslacht Jaïr, en zijn steden onder hun oppergezag stonden. Uit 1 Kronieken 2:22 vv. zien wij, dat Bazan of het gewest Argob tussen deze beide geslachten verdeeld werd en 60 steden had; het westelijk gedeelte (23 steden) werd aan Jaïr, het oostelijk gedeelte (37 steden met Kenath als hoofdstad) aan Nobah gegeven. (Deze steden schijnen echter niet lang in hun bezit te zijn geweest, hoewel in de tijd van de richters weer 30 in de macht van de richter Jaïr zijn (Richteren. 10:4), waardoor de oude naam Havvôth Jaïr weer in zwang kwam.

Maar aan de Rubenieten en Gadieten, opdat ik dit nog eens meer bepaald herhaal (Vs. 12), gaf ik van Gilead af zuidelijk tot aan de beek Arnon, en wel niet alleen aan de uiterste grens van het dal, maar tot het midden van de beek, en die de langrens is naar de zijde van Moab; en noordelijk tot aan de beek Jabbok, die in haar hoger gedeelte de grens van de kinderen van Ammon is, en zo het zuidelijk gedeelte van Gilead in het oosten begrenst.

Daartoe het vlakke veld van Moab, of de laagte aan de oostzijde van de Jordaan (zie "Nu 21.30), en de Jordaan, bovendien (liever: en die is) de grens naar het Westen, van Cinnereth, een stad aan de zee van Gennésareth) Jozua 19:35), af, tot zuidelijk naar beneden aan de zee van het vlakke veld, de Zoutzee, onder Asdoth-Pisga,1) tegen het oosten, de oostzijde van de Jordaan en haar dalvlakte (zie "Jozua 12.3).

Onder Asdoth-Pisga, of, onder de hellingen van de Pisga. Asdoth betekent hellingen.

Voorts1) gebood ik u in deze tijd, zeggende: de HEERE, uw God, heeft u dit land gegeven, om het te erven; allen dan, die strijdbare mannen zijt, mannen van kracht (want slechts de bloem van het leger van de Overjordaanse stammen, 40.000 man, trok uit, terwijl 60.000 minder geoefenden achterbleven tot bescherming van betrekkingen en bezittingen) trekt gewapend door voor het aangezicht van uw broeders, de kinderen van Israël, zoals gij uitdrukkelijk beloofd hebt (Numeri. 32:16-32).

Hiermee herinnert Mozes aan de voorwaarde, waaronder Hij aan de 2« stam het veroverde land heeft gegeven, nl. dat zij mee zouden optrekken, om het land aan deze zijde van de Jordaan te veroveren.

Voorts1) gebood ik u in deze tijd, zeggende: de HEERE, uw God, heeft u dit land gegeven, om het te erven; allen dan, die strijdbare mannen zijt, mannen van kracht (want slechts de bloem van het leger van de Overjordaanse stammen, 40.000 man, trok uit, terwijl 60.000 minder geoefenden achterbleven tot bescherming van betrekkingen en bezittingen) trekt gewapend door voor het aangezicht van uw broeders, de kinderen van Israël, zoals gij uitdrukkelijk beloofd hebt (Numeri. 32:16-32).

Hiermee herinnert Mozes aan de voorwaarde, waaronder Hij aan de 2« stam het veroverde land heeft gegeven, nl. dat zij mee zouden optrekken, om het land aan deze zijde van de Jordaan te veroveren.

Behalve uw vrouwen, en uw kinderen; en uw vee *ik weet dat gij veel vee hebt* ; zij zullen blijven in uw steden, die ik u gegeven heb.

Totdat de HEERE uw broeders rust geeft, zoals u, dat zij ook erven het land, dat de HEERE, uw God, hun geven zal aan de overzijde van de Jordaan; dan zult gij terugkeren, elk tot zijn erfenis, die ik u gegeven heb.

Ook gebood ik Jozua in deze tijd na de verovering van het land ten oosten van de Jordaan, waarbij de Heere zijn machtige hulp zo duidelijk had getoond, zeggende: Uw ogen zien 1) alles, wat de HEERE, uw God, aan deze twee koningen gedaan heeft; alzo zal de HEERE aan alle koninkrijken doen, waar gij doorheen trekt.

Met deze herinnering aan de aanstelling van Jozua tot zijn opvolger, verzekert Mozes aan Israël, dat het Gods uitdrukkelijk bevel en Zijn ondoorgrondelijke raad is, dat Jozua hen in Kanaän zal leiden; maar met die verzekering, Uw ogen zien alles, wil hij tevens Jozua erop wijzen, dat God een God is, Die Zijn belofte vervult en niet laat varen het werk van Zijn handen.

Vreest ze daarom niet, want de HEERE, uw God, strijdt voor u zoals u duidelijk geworden is door Zijn daden in het verleden.

Ook bad1) ik, want mijn hart was vervuld van deze grote daden van God, en koesterde daarom het verlangen, de voltooiing van het aangevangen werk te aanschouwen, de HEERE om genade van de opgelegde straf, zeggende in dezer tijd (Numeri. 27:12-23).

Waarop hij bij God pleit bestaat in twee zaken: 1e. De grote ervaring, die hij verkregen had van Gods goedheid jegens hem, in hetgeen Hij tot welzijn van Israël had gedaan: Heere, HEERE! Gij hebt begonnen uw knecht te tonen uw grootheid, o Heere! volmaakt hetgeen Gij begonnen hebt; Gij hebt mij doen zien de zegepraal in het overwinnen van deze twee koningen, en dat gezicht heeft mij het hart vervuld met verwondering en dankzegging, o doet mij nog meer de gangen van mijn God, mijn Koning zien! Dit grote werk zal zonder twijfel voortgezet en voltooid worden; laat ik het genoegen hebben, dat ik dit mag aanschouwen! Merk op, hoe meer wij de luister van Gods werken in het oog krijgen, hoe meer wij daarvan zullen trachten te zien. 2e. De goede indruk, die de dingen, welke hij gezien had, op zijn hart hadden gemaakt; Want wat een God is er in de hemel en op de aarde, die doen kan naar Uw werken en naar Uw mogendheden? Hoe groter indruk datgene, dat wij van God en van Zijn wijsheid, macht en goedertierenheid gezien hebben, op ons hart gemaakt heeft, hoe beter wij tot verdere ontdekkingen zijn toebereid. Deze zullen de werken van God zien, die Hem in deze met hoogachting beschouwen.

Heere, HEERE! Gij hebt begonnen Uw knecht te tonen Uw grootheid en Uw sterke hand; want wat een God is er in de hemel en op aarde, die doen kan naar Uw werken en naar Uw mogendheden (Ex.15:11 Psalm. 86:8; 89:7).

Heere, HEERE! Gij hebt begonnen Uw knecht te tonen Uw grootheid en Uw sterke hand; want wat een God is er in de hemel en op aarde, die doen kan naar Uw werken en naar Uw mogendheden (Ex.15:11 Psalm. 86:8; 89:7).

Laat mij toch overtrekken, en dat goede land bezien 1) dat aan de overzijde van de Jordaan is, dat goede gebergte,
dat bergland, en de Libanon, die de uiterste grens is in het noorden. 3)

Mozes vraagt niet, om Israël in dit land te leiden. Dit zou Jozua's werk zijn, maar om het te zien. Daarmee ziet hij van alle eigen eer af, om alleen te aanschouwen de goedertierenheden van de Heere, waardoor Israël in dat goede land, als het land van het erfgoed, zou komen.

Dat goede gebergte. Hiermee heeft Mozes het gehele Kanaän op het oog, aan de overzijde van de Jordaan gelegen. De rabbijnen menen, dat hij hier de tempelberg op het oog heeft, maar zonder enig bewijs voor hun mening bij te brengen. Hij noemt hier Kanaän een bergland, in tegenstelling tot de vlakke velden van Moab, waar Israël gelegerd.

Mozes heeft vroeger (Numeri. 27:12 vv.) niet van dit gebed gesproken; thans echter gewaagt hij daarvan, om Israël op te wekken tot dankbare waardering van het voorrecht, dat hun geschonken was.

Niet zonder opzet noemt hij Kanaän een goed bergland, om het naast Horeb te plaatsen, waar hij eens de heerlijkste en heiligste dagen van zijn leven doorbracht, en de aanvang van het verbond tussen Jehovah en Zijn volk aanschouwd had, en om het tegenover de woestijn te stellen, in welke Israël 38 jaren had moeten omzwerven. De treurige tussentijd was nu geëindigd, en de nieuwe tijd aangebroken; hoe graag zou hij ook het land gezien hebben, waarin het volk met zijn God gelukkige dagen moest doorbrengen.

a) Doch de HEERE verstoorde zich zeer om uwentwille over mij, en hoorde niet naar mij; maar de HEERE zei tot mij: het zij u genoeg 1) wat gij uit Mijn genade ontvangen hebt; spreek niet meer tot Mij van deze zaak.2)

a)Deuteronomium. 1:37; 31:2; 34:4

God stelde het hart van Mozes gerust onder het uitgesproken vonnis, door te zeggen: Het zij u genoeg. Met welk woord zonder twijfel een goddelijke macht gepaard ging, om het hart van Mozes met de wil van God te doen overeenstemmen, en te maken, dat hij in die volmaakte wil berustte. Indien God ons door Zijn Voorzienigheid niet geeft, hetgeen wij verlangen, en indien Hij ons door Zijn genade doet vergenoegd zijn zonder dit, zo komt het bijna op een uit.

Wij hebben hier een treffende overeenkomst tussen Mozes en Paulus. Ook tot de Apostel van het Geloof komt dit woord in deze vorm: Mijn genade is U genoeg. Uit dit, het zij U genoeg, blijkt duidelijk, dat de barmhartigheid ook ten opzichte van Mozes nog tegen het oordeel roemde.

Wij hebben hier eerst van een donkere leiding te gewagen! Of wie is de man, die wij hier met onverbiddelijke strengheid zien afgewezen voor de troon van de genade? Is het een goddeloze, voor wie het strenge woord van de wijze koning mag gelden: "die zijn oren afwendt van de wet, diens gebed zelfs zal een gruwel zijn." Neen, het is de gunstgenoot van de Heere uit duizenden, wie het meermalen lukken mocht door een krachtige voorbede het zwaard van de gerechtigheid af te keren van honderdduizend schuldige hoofden. Wat vraagt hij, dat zo de Hoorder van de gebeden vertoornt? Een bijzondere vergelding wellicht voor jaren van arbeid en moeite, of ontslag van de post, die hij huiverend had aanvaard? Niets dan een onbelemmerde intrede, een kort verblijf, een rustige levensavond in dat erfdeel, dat God aan de vaderen toezegde. Hoe wordt die bede ontboezemd? Is het met onstuimige aandrang, met wankelmoedig geloof, op onbescheiden toon? Maar hij zelf schroomt niet later te belijden, dat hij als een schuldige om genade gebeden heeft. En wanneer wordt die bede aan Mozes geweigerd? Juist nu er slechts een schrede, ja, tussen hem en de dood, maar ook tussen hem en Kanaän is, en de bergtoppen van het beloofde land voor zijn oog reeds in zonneglans blinken. Hij heeft erop gewacht, voor gewerkt, in geleefd, en vraagt gij wat het was, dat hem in staat stelde, om zonder morren met een volk van rebellen achtendertig jaar te dolen en een bijna bovenmenselijke last op de kloeke schouders te torsen, nee, twijfelt er niet aan, het is dat ene denkbeeld, Kanaän geweest. En nu, daar staat hij als aan de dorpel van de woning, die alles, alles vergoeden zal: "terug" spreekt een stem, die nimmer tegenspraak dult. Gaat het niet meermalen zo? Tevergeefs, bedrukte Jeremia! voor Juda tussenbeide getreden: "Ik zal u niet horen, zegt God. Tevergeefs, boetvaardige David! geworsteld, om het leven van Bathseba's kind. En heeft niet menig vriend van de Heere een ervaring als deze? En toch is Hij de alleen Wijze, de Genadige, de onkrenkbaar Rechtvaardige, die in deze donkerheid woont. Het is een rechtvaardig gericht. De handhaver van de wet mag allerminst van de toepassing van de bedreiging verschoond worden: "de ziel, die zondigt, zal sterven!" Buig het hoofd, biddende Mozes, en draag wat u opgelegd wordt; immers zijt gij, ook gij een schuldige Mozes voor God. Er loopt een onmiskenbare schakel tussen het Kanaän, dat wij verbeuren, en het Kades, waar wij tegen God overtraden, en het zijn niet alleen de Adoni Bezek's alleen, die zich in enkele ogenblikken de bezoedelde lippen ontperst zien: "zoals ik gedaan heb, zo heeft men mij vergolden!" De natuurlijke gevolgen van de zonde, zij worden vaak, zelfs op het vurigst bidden, niet weggenomen, en niet zelden behaagt het de Vader, Zijn kinderen de wrange nasmaak van de zwijmelbeker van de verzoeking nog lang te doen proeven, opdat zij des te dieper van de afschuwelijkheid van hun overtreding en de heiligheid van Zijn wet overtuigd worden. Doch het valt ook niet moeilijk hier een wijze beschikking te roemen. Israël verliest eigenlijk minder en gewint meer. De bevende hand, die reeds 39 jaar eerder had moeten worden gevat en gesterkt door Aäron en Hur, om in de strijd met Amalek de staf van God voor geheel het leger omhoog te houden, die hand is thans nog veel minder in staat, om de veldheerstaf met ere te zwaaien. Het reuzenwerk van Kanaäns inneming vordert frisse, jeugdige krachten. De taak nog bij zijn leven aan een ander toe te vertrouwen, dat is met de waardigheid van Mozes' karakter in strijd. En hoeveel meer gewint Israël nog bij de afwijzing

van Mozes' gebed, dan een wakker krijgshoofd alleen! Wat een onderwijs: honderd wetwoorden, die hun Gods vlekkeloze heiligheid inprenten, zijn niet in staat om zo diepe indruk teweeg te brengen, als dit bijna ongelofelijk feit, dat zelfs een Mozes, omwille van zijn zonden, niet minder dan Korach of Dathan nog buiten Kanaän sterft! Voor Mozes zelf is het een verborgen weldaad. Hij mist, nu ja Kanaän. Maar zal dan ook in Kanaän het paradijs niet verloren, de zonde geen inwoneres, de dood geen huisgenoot zijn? Is het zo groot een verschil, op Nebo of enige maanden later op Sion te sterven? In Kanaän wachten tonelen van bloed en tranen. Mozes! gij weet het niet, wat een zielesmart God u bespaart, waar Hij het strenge antwoord geeft. Mozes gewint daarbij, zijn hart hangt aan Kanaän, en geen Kanaän mag te ruime plaats in een hart bekleden, waarvoor God alles moet zijn. En indien gij in Mozes' afscheid niets zondigs, en nauwelijks iets aards meer ontdekt, het is vrucht geweest ook van deze beproeving. Nog een schrede verder! Indien Mozes uit zijn hemelse woonstede getuige is geweest van de zonde en de strijd van zijn natie, mij dunkt, voor weinig heeft hij zo vurig als voor zijn schijnbaar ontijdig, maar vreedzaam graf op de eenzame Nebo gedankt. Ik verbeeld mij, zo het hem daar door een Engel gevraagd was: "Mozes, zou gij nog wensen de Jordaan te zijn overgetrokken," hij zou op zijn beurt geantwoord hebben: "Spreek mij van deze zaken niet meer.".

Mozes is toen Kanaän niet binnengegaan en toch heeft hij zijn voeten mogen zetten op een van de bergen van het beloofde land, als gezant van de Vader tot de Zoon, om tot Deze te spreken van de uitgang, die Hij zou hebben. Toen heeft hij tevens de vervulling van de belofte aanschouwd, welke hij zelf tot zijn volk op last van de Heere had mogen uitspreken.

Klim op de hoogte van Pisga, 1) en hef uw ogen op naar het westen, en naar het noorden, en naar het zuiden, en naar het oosten; en zie toe met uw ogen, 2) want gij zult over deze Jordaan niet gaan.

In Numeri. 27:12 wordt van het gebergte Abßrim gesproken. Pisga is het noordelijk deel van genoemd gebergte.

In Deuteronomium. 34:7 lezen wij, dat het oog van Mozes niet duister was geworden, maar hier verheldert God nog zijn blik, opdat hij iets mag aanschouwen van de heerlijkheid van het beloofde land.

Gebied dan Jozua, en versterk hem, en bekrachtig hem; want hij zal voor het aangezicht van dit volk heen overgaan, en zal hun dat land, dat gij zien zult, doenerven. 1)

Hiermee schenkt God aan Mozes de vertroostende verzekering, dat zijn werk niet tevergeefs zal zijn geweest, maar dat Israël gewis in het land van de belofte zal komen.

Alzo bleven wij in dit dal noordelijk tegenover Beth-Peor 1) waar wij thans nog verblijven.

Numeri. 23:28

HOOFDSTUK 4.

VERMANING TOT GEHOORZAAMHEID AAN DE WET.

Vs. 1-40. Nadat Mozes aldus nogmaals aan het volk herinnerd heeft, welke gunstbewijzen God heeft geschonken, vermaant hij tot trouwe en gemoedelijke vervulling van de wet, want van het volbrengen van de geboden hangen niet slechts dood en leven af, maar daarin bestaat ook Israëls wijsheid en grootheid boven de volken van de aarde. Bovenal echter moeten de Israëlieten echter waken tegen afgoderij en beeldendienst. Die afval toch zal gestraft worden door verstrooiing onder de heidenen, en indien ook bij oprechte bekering en verootmoediging de wederaanneming van Gods zijde zeker is, toch moet de rijkdom van de genade en voorrechten die Israël bij de uittocht uit Egypte en bij de wetgeving van Sinaï boven alle volken ontvangen heeft, voldoende kracht oefenen, om de kennis en de ware dienst van de enige God bij het volk te bewaren.

Nu dan, 1)Israël! daar gij zovele gunstbewijzen van de Heere, uw God ontvangen hebt, hoor: 2) naar de
instellingen en naar de rechten, 3) die ik u leer, thans nog eenmaal voorstel met het doel, dat gij tracht dienovereenkomstig te doen, opdat gij door het vaste voornemen, om deze wet te onderhouden, leeft, en daarheen binnenkomt, en erft het land, dat de HEERE, de God van uw vaderen, u geeft.

a)Leviticus. 19:37; 20:8; 22:31

Hij vraagt van het volk bezonnenheid, waardoor zij leren God te dienen. Want het beginsel van goed en gelukkig te leven is: te houden, wat God behaagt. Daarom vangt Mozes daarmee aan, terwijl hij hen beveelt, nauwkeurig te letten op de regels, die uit de wet voortvloeien. Vervolgens, vermaant hij hen, dat zij door heel hun leven bewijzen, dat zij naar eis in de kennis van de wet vooruitkomen. De belofte, welke hij erbij voegt, wekt hen op, door de hoop op de erfenis, tot een vrijwillige gehoorzaamheid. Het voornaamste stuk is, dat zij niets bijdoen en niets afdoen van de kennis van de zuivere wet. Want niets kan gebeuren, of de mens moet allereerst afstand doen van eigen zin en mening en vervolgens voor alle vreemde bijmengsels de oren sluiten. Want niemand wordt gehouden voor leerling van de wet, dan wie uit haar het verstand heeft ontvangen. Daarom is het, alsof God beval, dat zij met Zijn voorschriften tevreden zouden zijn, omdat zij niet anders de wet zouden bewaren, dan indien zij aan haar onderricht een volstrekt gezag zouden toestaan. Waaruit volgt, dat eerst zij God gehoorzamen, die slechts aan Zijn gezag zich overgeven en Zijn eer aan de wet geven; die niets vreemds, aan hun eigen gevoel ontleend, toelaten. Een in het oog vallende plaats, waardoor openlijk wordt veroordeeld, al wat door het verstand van de mens kan uitgedacht worden in betrekking tot de dienst van God.

Met dit nu dan gaat Mozes over, om hen de wetten en instellingen van God in te scherpen. Hij heeft hen gewezen op de voorrechten, welke zij ontvingen, op de straffen, welke God had toegepast. Zal het volk nu een gezegend volk zijn, zullen de straffen uitblijven, dan heeft

Israël de rechten en instellingen van God te onderhouden, omdat Hij ze geboden heeft en omdat zij uit dankbaarheid daartoe geroepen zijn.

Zoals in het Nieuwe Testament "horen" het eerste is, dat van de mens geëist wordt (Rom.10:17), zo wordt dit ook in het Oude Testament voorgeschreven; want ook hier is een positieve godsdienst een openbaring van God.

Een gebod is datgene, wat de mens wordt opgelegd, een recht hetgeen hem toekomt; onder beide uitdrukkingen verenigt Mozes hier en elders de door hem geopenbaarde wet, die immers ook beiden, plichten en rechten bevat. Niet zelden worden hier nog de algemene uitdrukkingen "wetten" of "getuigenissen" bijgevoegd (hoofdstuk 6:1,17,23; 7:11), die de geboden en rechten als openbaringen van de wil van de Heere voorstellen.

a) Gij zult, want uw roeping is dienaars en niet meesters van het Woord te zijn, te gehoorzamen als degenen die niet boven, maar onder de wet staan, tot dit woord, dat ik u gebied, niet toedoen, ook daarvan niet afdoen opdat gij bewaart de geboden van de HEERE, uw God, die ik u gebied.

a)hoofdstuk 12:32 Spreuken. 30:6 Jer.26:2 Openb.22:18

Dit woord bindt de geest van de mensen, maar niet de Geest van God, die vrij bleef om door Zijn werking ook verder de openbaring van God te ontwikkelen en mee te delen. Opmerkelijk is het echter, dat hier voor Israël het eerst genoemd wordt het verbod van iets "toe te doen". Die bedorven gezindheid, welke het inwendige vergeet, en zich slechts op het uitwendig voorkomen toelegt, die een eigenwillige godsdienst oefent, omdat zij de ware Godsvrucht van hart mist, is om de schijn van heiligheid het meest gevaarlijk voor de mens en voor zijn naaste. Ook Christus had tegenover de Farizeeën meer te strijden dan tegenover de Sadduceeën.

Bij de wet iets toevoegen, is te doen wat de wet verbiedt; die verminderen is na te laten wat zij beveelt.

Uw ogen hebben gezien, wat God om Baäl-Peor gedaan heeft, 1) opdat gij het afschuwelijke en verderfelijke van zijn dienst zou inzien; want elke man, die Baäl-Peor navolgde, die heeft de HEERE, uw God, uit het midden van u weggedaan (Numeri. 25:1-15 Jozua. 22:17).

Mozes haalt deze geschiedenis aan, omdat zij het volk nog vers in het geheugen ligt. Dßßr heeft Israël gezien, hoe zij, die de dienst van God voor de dienst van de afgoden hadden prijsgegeven, zijn omgekomen en hoe daartegen de trouwe dienaren van de Heere in het leven zijn behouden en nu gereed staan Kanaän te veroveren.

Gij daarentegen, die de HEERE, uw God, aanhing, en u niet met de afgoderij en ontucht van de anderen bezoedelt hebt, gij zijt heden allen nog in leven.

Ziet, ik heb u geleerd de instellingen en rechten, zoals de HEERE, mijn God, mij geboden heeft; opdat gij alzo doet in het midden van het land, waar gij naartoe gaat, om het te erven.

Behoudt ze1) dan en doet ze, de geboden die ik u meegedeeld heb; want dat zal uw wijsheid en uw verstand zijn; dat zal u een roem van grote wijsheid en diep inzicht bereiden voor de ogen van de volken, die al deze instellingen horen en uw onberispelijke wandel naar dit richtsnoer zien zullen, en zeggen: Dit grote volk alleen is een wijs en verstandig volk.

Opdat zij des te vuriger zich zouden aangorden, om de wet te bewaren en in die ijver standvastiger zouden voortgaan, herinnert hij hen, dat niets hun beter en meer gewenst zou zijn. Want God wordt niet naar eis gediend, tenzij met een volvaardig gemoed en met een vrijwillige gehoorzaamheid, welke meer door zachtheid wordt opgewekt, dan door kracht en geweld afgedwongen. Wanneer nu allen daarin zoeken uit te munten, dan zegt hij, dat dit de zeer grote voortreffelijkheid van Israël zal zijn, dat zij God tot wetgever en leermeester hebben. Indien iemand opwerpt, dat door twee bewijsmiddelen wordt weerlegd, wat hij zegt, nl. omdat de wet van God aan alle niet-Israëlitische volken onbekend was, vervolgen, omdat daar de vorm, om God te dienen, was voorgeschreven en de gehele joodse Godsdienst niet slechts werd veracht, maar ook gehaat, dan antwoord ik, dat hier de andere volken niet zo maar tot rechters en scheidslieden worden aangesteld, maar dat de woorden aldus zijn op te vatten: Indien men was gekomen tot de juiste kennis, er dan geen volk onder de hemel zou zijn, dat zich met u zou durven vergelijken, laat staan zich hoger dan u schatten. Want uit de vergelijking zelf konden zij te weten komen, tot wat een hoge trap van waardigheid God u heeft opgevoerd.

a) Want welk groot volk is er meer in de wijde wereld, dat de goden, die het vereert, zo nabij zijn als de HEERE, onze God bij ons is, en Zich in ons midden openbaart, zo dikwijls

wij Hem aanroepen? Roepen zij niet in de nood tevergeefs hun valse en nietige afgoden

aan? a)Deuteronomium. 26:19

En welk groot volk is er, dat zo rechtvaardige instellingen en rechten heeft, 1)als deze gehele wet is, die ik heden voor uw aangezicht geef? (Psalm. 147:19 vv; 119:98,99).

Dit woord van Mozes is door de geschiedenis bevestigd, zij het ook een waarheid, dat Israël menigmaal het voorwerp geweest is van bespotting en als het voorbeeld van dwaasheid is voorgesteld (Tacit. Annal. XXI; Esther. 3:8 Genesis 21:3). Niet slechts de wijsheid van Salomo was een oorzaak van verbazing voor de koningin van Scheba (1 Kon.10:4), maar de Goddelijke waarheid, die aan Israël in de wet geopenbaard was, had ook voor de diep voelende harten in de heidenwereld zoveel aantrekkelijks, dat b.v. de Griekse wijsgeer Aristotoles aan dit volk een wijsgerig karakter toekende en de Perzen vele beginselen van de joodsen Godsdienst overnamen. Bovendien is het algemeen bekend, dat, toen na een korte bloeitijd het verval en de ontbinding van de heidense godsdiensten een aanvang nam, duizenden, die bevrediging van de behoeften van het hart zochten, als Proselieten tot het Jodendom toetraden (zie Le 17.9)

Het recht wortelt in God. Waar Gods Woord in ere is en Zijn dienst wordt onderhouden, daar zullen de instellingen ook in overeenstemming gebracht worden met Zijn woord en getuigenis. Afval van God brengt altijd mee, een buigen van het recht.

Alleen wacht u, opdat gij de vrees voor de Heere niet verlaat, en bovenal het hoofdgebod, dat tegen alle afgoderij en beeldendienst gericht is (Exodus. 20:2-6) niet overtreedt, en bewaart uw ziel wel,
dat gij niet vergeet de dingen, die uw ogen bij de bekendmaking van de geboden (Exodus. 19-24) gezien hebben, en dat zij, nl. deze verpletterende gebeurtenissen niet van uw hart wijken, al de dagen van uw leven, en gij zult ze a) aan uw kinderen en uw kindskinderen bekend maken. 2)

Deuteronomium. 6:7; 11:19

Mozes heeft hier niet op het oog die algemene waakzaamheid, maar dat innerlijk wachthouden en die nauwkeurige zorg, dat zij niet iets uit zorgeloosheid zouden nalaten te doen.

Niet alleen moesten zij met een tedere zorg wakende zijn, om wat zij hadden gezien, te bewaren, maar zij moesten het ook hun kinderen en kindskinderen meedelen, opdat de kennis zo ver mogelijk zou worden verbreid. Immers, dan moest er bij geheel het Israëlitische volk een heilige eerbied zijn en een heilige vrees voor de Heere God.

Ten dage dat gij voor het aangezicht van de HEERE, uw God, aan Horeb stond, toen de HEERE tot mij zei: Vergader Mij dit volk, en Ik zal hun Mijn woorden doen horen, die zij zullen leren, om Mij te vrezen al de dagen die zij opde aardbodem zullen leven, en zij zullen ze hun kinderen leren (Ex.19:17 vv.).

En gij naderde 1) en stond beneden die berg; (die berg nu brandde van vuur, tot aan het midden van de hemel, tot in de ruimte van de wolkenhemel, die zich om de bergtop gelegerd had; er was duisternis, wolken en donkerheid).

Ook deze uitbreidende mededeling diende tot goedkeuring van de zaak zelf, nl. dat Mozes niet anders dan heraut en dienaar van God was geweest, omdat de berg ten aanschouwe van het gehele volk brandde, zodat het openbaar werd, dat God uit het midden van het vuur sprak. Dat hij zegt, dat zij slechts de stem hadden gehoord, maar geen gedaante hadden gezien, kan bij wijze van tegemoetkoming aangenomen worden. Alzo zouden de twee delen van de zin als een tegenstelling te lezen zijn, nl. ofschoon geen gedaante verscheen, nochthans was de stem hun oren binnengedrongen. Maar ik verklaar, dat dit daar gezegd is, opdat des te vaster zou betuigd worden, dat die stem die van God is geweest, door een sterfelijk mens niet kon uitgesproken worden. Want op geen enkele kunstige manier zou iemand van de mensen zich kunnen verbergen, of de mond van de spreker hadden zij kunnen zien, zij, die zonder een uitwendig orgaan, de stem uit het vuur hoorden voortkomen.

Zo sprak de HEERE tot u uit het midden van het vuur; gij hoorde de stem, het geluid van de woorden; maar gij zaagt geen gelijkenis, 1) geen gedaante van Hem, de Heere, behalve de stem.

Ook dit is geheel in overeenstemming met het meegedeelde in Exodus. 24. Een gedaante van God is door niemand gezien, ook niet door Mozes. Wat deze heeft aanschouwd, was de openbaring van Gods heerlijkheid, voor zover hij deze kon verdragen, of zoals het ook wel eens is uitgedrukt: "een zichtbaar worden van de heerlijkheid van de onzichtbare God.".

Toen verkondigde Hij u Zijn verbond de wet, die uw Verbondsplichten regelde, dat Hij u gebood te doen; de tien woorden 1) (Exodus. 20:2-17) en schreef ze daarna, toen Hij met mij gesproken had (Exodus. 31:18), op twee stenen tafelen.

De tien woorden. Niet omdat de wet enkel uit weinige woorden heeft bestaan, die later door Mozes zijn uitgebreid, maar, omdat woord hier opgevat moet worden in de zin van gebod. Wat God spreekt en als openbaring van Zijn wil bekend maakt, is gebod, omdat Hij de Souvereine God is.

Ook gebood mij de HEERE op dezelfde tijd, dat ik u instellingen en rechten leren zou (Ex.20:22-23:33), opdat gij die deed in dat land, waarnaar gij doortrekt, om dat te erven.

Wacht u dan wel voor uw zielen, opdat gij niet tot afgoderij en beeldendienst vervalt; want gij hebt geen gelijkenis van God gezien ten dage dat de HEERE op Horeb uit het midden van het vuur tot u sprak, zodat God ook niet in de vorm van een beeld voorgesteld kan worden.

Opdat gij u niet verderft, niet zo verkeerd handelt als de heidenen (Rom.1:22 vv.), en maakt u iets gesnedens, 1) de gelijkenis van enig beeld van God, de gedaante van man of vrouw.

DaarGod zich niet in ene gestalte had geopenbaard, geen gelijkenis van God was gezien, daarom mocht ook Israël geen beeld of gelijkenis maken van God. God wil naar de aard van Zijn Wezen en in overeenstemming met Zijn Heilig Zijn vereerd en gediend worden.

De gedaante van enig beest, dat op de aarde is; de gedaante van enige gevleugelde vogel, die door de hemel vliegt.

De gedaante van iets, dat op de aardbodem kruipt, kleinere landdieren; de gedaante van enige vis, die in het water is onder de aarde, in de wateren, die lager liggen dan de aarde.

Dat gij ook uw ogen niet, met de begeerte om een in uw schatting voldoend beeld of gelijkenis van God te vinden, opheft naar de hemel en aanziet de zon, en de maan en de sterren, het gehele heer van de hemel; en wordt aangedreven,1) tot bewondering weggesleept, door de majesteit en heerlijkheid van deze hemellichamen, dat gij u van de oneindig heerlijker en majestueuzer Schepper afkeert, en u voor die buigt, en hen dient, die de HEERE, uw God,

aan alle volken onder de gehele hemel heeft uitgedeeld,2) d.i. niet tot aanbidding, want de heidenwereld heeft haar goden niet van God ontvangen, maar door de zonde genomen.

Daarom, opdat de Israëlieten des te beter zouden erkennen, hoe verkeerd het is, God te zoeken in de aardse dingen, of in de natuurkrachten van de wereld, of in de verderfelijke stof, bepaalt hij hen met opzet er bij, dat zij zelfs niet bij de hemelse creaturen moesten blijven staan; omdat Gods Majesteit hoger is dan de zon, maan en alle sterren. Verder toont hij openlijk de ongerijmdheid aan, indien zij de dienst van God op de sterren overdroegen, welke bestemd waren, volgens het bevel van God, te dienen. Want wat hij zegt, dat God hen aan alle volken heeft uitgedeeld, is bij wijze van aanschouwelijk voorstellen van zaken aan te merken, alsof Hij had gezegd, dat de zon een dienaar en de maan een dienstmaagd tegelijk met alle sterren was. Evenwel met dit woord wordt eigenlijk geprezen de bewonderenswaardige Voorzienigheid Gods in haar veelvuldige zorg en onderhoud en verschillende verrichtingen. Want de zon beschijnt nu niet op hetzelfde ogenblik alle delen van de aarde, of verwarmt die. Vervolgens, op het ene ogenblik wijkt zij weer van ons, op het andere ogenblik komt zij ons naderbij. Ook de maan heeft haar omloop. Nu eens ontstaan er sterren, dan weer verdwijnen zij, naarmate de hemel zich verstelt. Ik sla over de trage voortgang van de planeten. Welnu, wat de opgang van de sterren aangaat, de ene streek is vochtiger, de andere droger, de ene ervaart meer warmte, de andere meer kou. Deze verscheidenheid wordt door Mozes terecht verdeling genoemd. Als misdaad van bijgeloof stelt hij voor, indien de Joden aan de sterren goddelijke eer zouden bewijzen, die ook door de heidense volken werden gediend. Want wat is onwaardiger, dan dat kinderen van God aanbidders van de zon zijn, die de gehele wereld dient. Waaruit opnieuw volgt, dat hoe meer waardigheid en voortreffelijkheid er is bij de schepselen zelf, de mensen des te schandelijker ondankbaar zijn, indien zij hen, door hen te dienen, als met buit versieren, terwijl Hij juist heeft gewild, dat zij hen door hun nuttigheid, zouden dienen.

J.Marsham besluit uit deze woorden, dat Mozes gezien heeft het bijgeloof van de Egyptenaren, zodat hij gezegd heeft, dat zij met het juk van Egypte ook die verfoeilijke afgoderij moesten afschudden. Hij meent, dat Mozes (Vs. 16) gezien heeft op de geheiligde runderen, van welke de mannelijke aan Osiris, de vrouwelijke aan Isis gewijd waren, in Vs. 17 de aanbidding van honden en katten, zoals die van Thebe en Saïs ook schapen, die van Mender bokken, en anderen wolven en beren geëerd hebben. Bij de vogels zal hij gedacht hebben aan de valk en de vogel Ibis, terwijl de Thebers in het bijzonder de arend dienden; in Vs. 18 op het wijden van de slangen aan Jupiter in de nabijheid van Thebe en de aanbidding van krokodil en rivierpaard. De dienst van zon, maan en sterren hadden de Egyptenaars met alle andere volken gemeen.

Maar u heeft de HEERE, als Zijn dienaren, aangenomen en uit de ijzeroven, waarin gij de gloed van het vuur van de beproeving moest doorstaan, uit Egypte gevoerd; opdat gij Hem tot een a) erfvolk zou zijn, zoals het op deze dagis, zoals gij het ook inderdaad geworden zijt in deze tijd, nu het ogenblik aangebroken is, om het land van de erfenis te betreden.

Exodus. 19:5

Ook, hoe graag ik met u dit voorrecht zou ontvangen, en het einde van Gods wegen zien, zoals ik de aanvang en de middelen met u doorleefd heb, vertoornde zich de HEERE over mij, om uw woorden (hoofdstuk 1:37); en Hij zwoer, Hij betuigde na mijn (hoofdstuk 3:24 vv.) herhaalde dringende bede met beslistheid, dat ik over de Jordaan niet zou gaan, en dat ik niet zou komen in dat goede land, dat de HEERE, uw God, u tot erfenis geven zal.

Want ik zal in dit land, aan de overzijde van de Jordaan, sterven, ik zal over de Jordaan niet gaan; maar gij zult er overgaan en dat goede land erven.

Wacht u, daar gij uit mijn voorbeeld kunt zien, met hoeveel strengheid God de ontrouw bestraft, dat gij het Verbond van de HEERE, uw God, dat Hij met u gemaakt heeft, niet vergeet; dat gij u een gesneden beeld zou maken, de gelijkenis van iets, in Vs. 16-18 genoemd, dat de HEERE, uw God, u verboden heeft. 1)

Helder straalt hierin door en spreekt God het door Mozes uit, dat het dienen van God onder een symbool, en dit is toch in de grond van de zaak de zonde tegen het tweede gebod, een verbreken is van het Verbond, dat de Heere met Israël had opgericht. God wilde geestelijk, op geestelijke wijze, vereerd worden. Daarom had Hij het Verbond opgericht met Zijn volk.

Want de HEERE, uw God, is een verterend vuur, is heilige liefde die niet slechts verwarmt maar ook verteert, en het weerbarstige aan verderf overgeeft (hoofdstuk 9:3 Hebr.12:29), een ijverig God, jaloers, zodat Hij met strengheid de eer eist, die Hemalleen toekomt (Ex.20:5).

Wanneer gij nu kinderen en kindskinderen gewonnen zult hebben, en in het land, waarheen gij thans gaat, oud geworden zult zijn, 1) en u zult verderven, zoals ik bepaald voorzie, dat niettegenstaande mijn waarschuwingen het geval zal zijn, dat gij gesneden beelden maakt, de gelijkenis van enig ding, en door aanbidding van deze doet, wat kwaad is in de ogen van de HEERE, uw God, om Hem tot toorn te verwekken.

Oud zult geworden zijn. Deze uitdrukking sluit in zich een vergeten van de bewijzen van Gods genade, een niet meer gedenken van hetgeen God in vroegere jaren Zijn volk had gedaan. Zoals de oude van dagen dikwijls geen geheugen meer heeft van hetgeen in zijn vroegere en jeugdige jaren heeft plaats gehad, zo zou ook Israël, wanneer het vele jaren in Kanaän zou hebben vertoefd, niet meer indachtig zijn aan de vroeger geschonken weldaden.

Zo roep ik heden de hemel en de aarde tot getuigen tegen u, 1) dat gij door de vervulling van de Goddelijke bedreigingen (Leviticus. 26:33,36,38 vv.) voorzeker haast zult omkomen van dat land, waar gij over de Jordaan naar toe trekt, om dat te erven; gij zult uw dagen daarin niet verlengen, maar geheel verdelgd worden.

Hemel en aarde staan niet voor de daarin wonende met verstand begaafde mensen, maar zijn als personen, als levende personen voorgesteld, voor ontvangen indrukken vatbaar en in staat om te spreken, en daarom als getuigen genoemd, welke tegen Israël zou optreden, niet om zijn schuld aan te tonen, maar om te betuigen, dat God, de Heer van de Hemel en de

aarde, Zijnerzijds het volk had gewaarschuwd en het, zoals in de gelijkluidende tekst staat (Deuteronomium. 30:19) leven en dood tot keuze had voorgelegd, en alzo in Zijn recht stond, wanneer Hij het voor zijn ontrouw strafte.

En de HEERE zal u a) verstrooien onder de volken; en gij zult nog slechts als een klein

volk in getal overblijven onder de heidenen, waarheen de HEERE u leiden zal.

a)Deuteronomium. 28:62,64

En aldaar zult gij tot straf wegens de beeldendienst, waarmee gij de Heere, uw God, vertoornd hebt, door Hem overgegeven worden aan de meest grove en onzinnige afgoderij; gij zult goden dienen, zoals de heidenen aanbidden, die handwerk van de mens zijn, hout en steen, die niet zien, noch horen, noch eten, noch ruiken 1) (Psalm. 115:4-7; 135:15 Jesaja. 44:12 vv.)

Wanneer men eerst de God van de openbaring verlaten heeft, moet men ook spoedig de God van de rede en verbeeldingskracht prijsgeven; Hij moet plaats maken voor lagere machten, die voor het op de troon verheven ik meer aantrekkelijkheid bezitten, in tijden van verlichting zelfs voor Atheïsme en Materialisme.

Dan zult gij, door de beproeving toebereid voor het horen van de roepstemmen van God, van daar de HEERE, uw God, zoeken, en vinden; als gij Hem zoeken zult met uwgehele hart en met uw gehele ziel.

Wanneer gij namelijk in angst zult zijn, en u al deze dingen zullen treffen, die komen zullen in het laatste van de dagen, 1) dan zult gij terugeren tot de HEERE, uw God, en Zijn stem gehoorzaam zijn en Hij zal, overeenkomstig Zijn belofte (Leviticus. 26:40 vv.), Zich weer over u ontfermen.

Bij de woorden: in het laatste van de dagen ziet Mozes over de tijden van de Assyrische en Babylonische ballingschap heen, en omvat Israëls straf in haar geheel, zoals zij nog in onze tijden aanwezig is. Uit Rom.11:23 vv. blijkt dan verder, dat ook de belofte van Israëls bekering en wederaanneming nog een schonere vervulling zal hebben, dan in de terugkeer uit Babel gegeven is.

Angst en droefenissen worden ons toegezonden, om ons aan te zetten en op te wakkeren tot het zoeken van God, doch het is Zijn bijzonder genadewerk, indien deze op onze harten behoorlijk werken en tot hun rechte eind gebracht worden. Wanneer u al deze dingen zullen treffen, dan zult gij terugkeren tot de Heere, uw God, nadat gij zult gezien hebben, welk groot kwaad over u gekomen zij, omdat gij van Hem afgeweken was. (Dan.9:12).

Want de HEERE, uw God, is een barmhartig God, zoals Hij zelf bij de heerlijke openbaring, die ik ontvangen heb, getuigde (Ex.34:6 vv.); Hij zal u niet verlaten, noch u verderven; en Hij zal het Verbond 1) van uw vaderen, dat Hij hun gezworen heeft, niet vergeten.

1)Barmhartig en genadig omwille van het Verbond. Ook hier als overal in de Heilige Schrift komt het zo duidelijk uit, dat God het Verbond gedenkt, en dat, wanneer Hij genadig is, het is, om het Verbond, dat Hij met de vaderen heeft opgericht.

Want, 1)opdat gij door eigen ervaring overtuigd wordt, hoe barmhartig en trouw de Heere, uw God, is en hoezeer hij steeds Zijn genade aan u verheerlijkt heeft, vraag toch naar de vorige dagen, die voor u geweest zijn, van die dag af, dat God de mens op de aarde geschapen heeft; en vraag van het ene einde van de hemel tot het andere einde van de hemel, raadpleeg daarom de geschiedenis van alle volken en tijden, of zo'n groot ding gebeurd 2) of gehoord zij als dit.

Met dit want verbindt Mozes het vorige: Want de Heere, uw God, is een barmhartig God, om daarmee in het licht te stellen, hoe dit volk niet alleen door de scherpte van de wet zich moet laten drijven tot gehoorzaamheid aan God, maar ook, hoe de veelvuldige bewijzen van Gods genade en goedertierenheid het moet dwingen, om Zijn Woord gehoor te geven.

Mozes doet hier een beroep op de geschiedenis van de mensheid en wekt zijn volk op, om die geschiedenis na te gaan, sedert de dagen van de schepping, en dan te zien, of er ooit een volk is geweest, dat zo begenadigd is geworden, als het volk Israël.

Of een volk gehoord heeft 1) de stem van God, sprekende uit het midden van het vuur, zoals gij op de Sinaï gehoord hebt, en door Zijn ontoegankelijke heiligheid en majesteit niet verteerd maar levend zij gebleven?

De grootheid en buitengewone voortreffelijkheid van de zaak, welke hij het naast in herinnering brengt, wijst hij nu meer openlijk aan, nl. dat zij de stem van God, sprekende uit het vuur, hebben gehoord. Want weliswaar, dat eertijds door vele voorstellingen de bijgelovigheden van het volk zijn bevestigd, maar onder de lasten, welke de arme mensen uit eigen beweging meenden op zich te moeten nemen, is er niets, wat dit wonder nabijkomt. Verscheidenen hebben zich laten bedriegen; zo maar is geloof gehecht aan gesprekken, welke men had uitgeflapt; hier echter wordt niet gehandeld over klakkeloos weg verspreide geruchten, noch over een droomgezicht van één man, maar Mozes brengt hier voort, meer dan zevenhonderdduizend ooggetuigen, aan wie zeker en duidelijk de glorie van God is verschenen. En daarom voegt hij erbij, dat God nooit hetzelfde ondernomen heeft; omdat hij dit geheel enig voorbeeld heeft gegeven, om Zijn wet voor alle eeuwen groot te maken. Evenwel, in dit vers roert hij niet alleen de bekendmaking van de wet aan, maar de gehele loop van hun bevrijding, omdat hij in het algemeen de bewijzen en tekenen ervan noemt. Hij zegt, dat zij als volk uit het midden van een volk zijn aangenomen, omdat Hij de nakomelingen van Abraham, die door Egypte waren verspreid en als het ware in haar boeien waren gekluisterd, als een verborgen en onaanzienlijk gedeelte van een zeer beroemd volk door Zijn onvergelijkelijke macht heeft uitgevoerd, van welke zaak nergens meer een voorbeeld wordt gevonden.

Of: of God verzocht, met betrekking tot een ander volk de proef genomen heeft te gaan in een vijandelijk land, om zich een volk uit het midden van een machtig volk aan te nemen,

door verzoekingen, door tekenen, en door wonderen, en door strijd, en door een sterke hand, en door een uitgestrekte arm, en met grote verschrikkingen; naar al hetgeen de HEERE, uw God, u voor uw ogen in Egypte gedaan heeft, toen Hij Farao op de proef stelde, of hij de eis van uw vrijlating gewillig zou vervullen, daarna door tekenenen wonderen hem dwong, vervolgens bij de Rode Zee zijn tegenstander werd, en eindelijk door een sterke hand en uitgestrekte arm en onder vreselijke oordelen u van zijn macht bevrijd heeft?

U is het getoond, opdat gij weet, dat de HEERE die God
is; er is niemand meera) God dan Hij alleen.

a)Deuteronomium. 32:39 Jer.45:5; 18:22 Mark.12:29,32

Hier niet: opdat gij weet, dat God de Heere is, maar: opdat gij weet, dat de Heere die God is, nl. die Majesteit en sterkte, Wiens arm niet is verkort om te helpen. Op de Almacht en Kracht van de Heere wordt Israël hier gewezen, opdat het moge weten, wat het aan zijn Verbondsgod heeft.

Van de hemel heeft Hij daarna in tien woorden, die door Hem zelf, zonder mijn tussenkomst tot u gesproken werden (Exodus. 20:1) u Zijn stem laten horen, om u te onderwijzen en een heilzame eerbied voor Zijn wezen enwerken in te boezemen (Exodus. 20:18-20); en op de aarde heeft Hij u Zijn groot vuur doen zien, waarmee Hij op de berg neerdaalde (Ex.19:18); en gij hebt Zijn woorden uit het midden van het vuur gehoord. 1)

Men vraagt, hoe deze twee dingen kunnen samenvallen, terwijl zij toch met elkaar schijnen te strijden: dat de stem van God uit de hemel en uit het midden van het vuur is gehoord. Ik antwoord, dat Mozes eenvoudig heeft geleerd, dat de stem, welke uit het vuur tot de oren van het volk klonk, zulke zekere kentekenen droeg, dat het vaststond, dat zij uit de hemel kwam.

En omdat Hij uw vaderen liefhad, 1) en hun nageslacht na hen2) verkoren had, zo a) heeft Hij u voor Zijn aangezicht 3)door Zijn grote kracht uit Egypte gevoerd.

a)Exodus. 13:3,9,14

De liefde, hier bedoeld, is de gunst, die voortvloeit uit de vrije goedertierenheid van God, welke alle persoonlijke waardigheid buitensluit.

Hun nageslacht na hen. Dit kan betekenen, dat de Heere Abraham en zijn nageslacht heeft uitverkoren, of ook, dat Hij Israël, om het Verbond met Abraham opgericht, heeft begenadigd. Beide betekenissen komen op hetzelfde uit.

In het Hebreeuws Bephanaw. De LXX vertaalt autov, zelf. De Statenvertaling geeft: Voor Zijn aangezicht. Dit moet echter zijn: door Zijn aangezicht, d.w.z. door zichzelf, of zelf, in eigen persoon. Het volgende, door Zijn grote kracht, is dan bijstelling bij, door Zijn aangezicht.

Om volken, die groter en machtiger waren dan gij, voor uw aangezicht uit de bezitting te verdrijven; om u in te brengen, dat Hij u hun land tot erfenis gaf, als het op deze dag is, want gij zijt nu reeds tot aan de Jordaan voortgedrongen, en hebt de koningen Sihon te Hesbon en Og te Bazan overwonnen en hun land veroverd.

Zo zult gij heden weten, uit de daden van de Heere erkennen, en in uw hart hervatten, opnemen en bewaren, dat de HEERE, die God is, boven in de hemel, en onder op de aarde Jozua 2:11), en niemand meer.

En gij zult u door die kennis laten bewegen, om te houden Zijn instellingen en Zijn geboden, die ik u heden gebied; opdat het u en uw kinderen na u wel ga, en opdat gij de dagen verlengt in het land, dat de HEERE, uw God, u geeft voor altijd. 1)

Ook: zie Ex 20.12. Slotsom is, dat zij niet te verontschuldigen zouden zijn, indien zij gehoorzaamheid weigerden aan de wet, waarvan zij wisten, dat zij afkomstig was van God; omdat zij meer dan onnozel moesten zijn, indien niet de Majesteit van God, welke door zovele bewijzen bekend was geworden en openbaar, bij hen eerbied voor haar verwekte. En opdat zij het onderwijs, dat door een sterfelijk mens werd voorgelicht, niet minder zouden achten, bekende hij hen wel, dat hij een dienaar is, maar dat hij toch niets voortbrengt, dan wat hij van God heeft ontvangen.

II. Vs. 41-43. Terwijl Mozes na deze eerste toespraak een ogenblik zijn rede afbreekt, toont hij vóór de aanvang van de volgende toespraak in zijn voorbeeld, hoe nauwkeurig de geboden van de Heere vervuld moeten worden, en noemt in overeenstemming met Gods bevel (Numeri. 35:6,14) drie steden ten oosten van de Jordaan als plaatsen van toevlucht voor hen, die zonder opzet een doodslag bedreven hebben.

Toen zonderde Mozes drie steden af, aan deze zijde van de Jordaan, tegen de opgang van de zon.

Opdat daarheen, voor de vervolgende bloedwreker, vluchtte de doodslager, die zijn naaste onwetende, zonder te vermoeden of te willen, dat zijn daad dergelijke gevolgen zou hebben (Numeri. 35:22 vv. Deuteronomium. 19:4 vv.), doodslaat, die hij van gisteren en eergisteren niet haatte; dat hij in een van deze steden vluchtte, en daar bleef tot de dood van de Hogepriester, onder wiens bestuur de doodslag plaatsvond, en in leven bleef, door de vervolger niet gedood zou worden.

Bezer, in de woestijn, in het effen land, op de uitgestrekte weidevlakten van het Amoritisch hoogland (hoofdstuk 3:10), voor de Rubenieten; en Ramoth in Gilead, of Ramoth Mizpa Jozua 13:26), zes uur ten westen van Rabbath Ammon, voor de Gadieten, en Golan in Bazan, voor de Manassieten Jozua 20).

III. Vs. 44- 5:33. Na een uitvoerige inleiding volgt thans de prediking van de wet, die Mozes in zijn tweede toespraak tot Israël hield. Met het oog op hun hoge waarde, als grondslag van het verbond van de Heere met Zijn volk, herhaalt hij de tien geboden, herinnert aan alles, wat

bij die gelegenheid gebeurde, en verbindt daarmee de vermaning, om alle geboden van God met getrouwheid te bewaren en met nauwgezetheid te onderhouden.

Dit, hetgeen in hoofdstuk 5-26 volgt, is nu de wet, die Mozes de kinderen van Israël, nogmaals tot ernstige behartiging, voorstelde.

Dit zijn de getuigenissen en de instellingen en de rechten, die Mozes, bij herhaling, sprak tot de kinderen van Israël, als zij uit Egypte waren vertrokken.1)

Met deze woorden wijst Mozes aan, dat, wat hij nu het volk verkondigde, niets anders was dan de wet, aan Israël, kort na de uittocht, bij Horeb gegeven, en dat, wat hij nu sprak en verder zou spreken moest dienen, om de wet nader te verklaren en aan te vullen naar de behoeften van de gewijzigde tijdsomstandigheden. In het volgende vers wordt de plaats aangeduid, waar deze rede van Mozes is uitgesproken.

Aan deze zijde van de Jordaan, in het dal tegenover Beth-Peor, in het land van Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon woonde, welke Mozes a) sloeg,en de kinderen van Israël, als zij uit Egypte waren vertrokken.

Numeri. 21:24 Deuteronomium. 1:4

En zijn land in bezitting genomen hadden; daartoe het land van a) Og, koning van Bazan, twee koningen van de Amorieten, die aan deze zijde van de Jordaan waren, tegen de opgang van de zon.

Numeri. 21:33 Deuteronomium. 2:3

Van Aroër af, dat aan de oever van de beek Arnon is, tot aan de berg Sion 1) welke is Hermon.

De naam Sion, die niet verward moet worden met de naam van een van de bergen, waarop later Jeruzalem gebouwd werd, en Davids paleis stond (Psalm. 133:3), is een Hebreeuwse aanduiding (de hoog verhevene) van de door de Israëlieten reeds gevonden naam "Hermon", die later algemeen in gebruik bleef, zodat de benaming Sion slechts hier voorkomt.

En al het vlakke veld, de gehele dalvlakte aan deze zijde van de Jordaan, naar het Oosten, tot aan de zee van het vlakke veld (de Dode Zee) onder Asdoth-Pisga (hoofdstuk 1:4,5; 3:8-17).

HOOFDSTUK 5.

HERHALING VAN DE TIEN GEBODEN VAN DE HEERE.

En Mozes riep opnieuw het gehele Israël in zijn vertegenwoordigers samen, die na de eerste toespraak (hoofdstuk 1:6-4:10), weggezonden waren, terwijl zij eerst nog het besluit van de afzondering van de drie vrijsteden ten oosten van de Jordaan (hoofdstuk 4:41-43) vernomen hadden, en zei tot hen: Hoor, Israël! de instellingen en rechten, die ik heden voor uw oren spreek, dat gij ze leert en waarneemt, om deze te doen.

De HEERE, onze God heeft een a) verbond 1) met ons gemaakt, toen Hij ons deze geboden en rechten gaf aan Horeb.

Exodus. 19:5

Met deze woorden kondigt hij de wet aan, omdat het voor een buitengewone weldaad en voor de hoogste eer was te houden, dat zij door God in het Verbond waren opgenomen. Daarom, opdat zij zich ijverig zouden aangorden, om de wet te omhelzen, zegt hij, dat als vanzelf hun wordt aangeboden, wat het meest vurig was te begeren, nl. dat zij door het Verbond met God waren verbonden.

Ziet hier de wonderbare neerdaling en inschikkelijkheid van de goddelijke genade, door de wet in een Verbond te veranderen, tenslotte we des te krachtiger ons verplicht zouden achten, om vrijwillig daaraan te gehoorzamen, en we des te meer zouden aangemoedigd worden door de Goddelijke belofte, hetgeen beide in het Verbond verondersteld wordt.

Met onze vaderen Abraham, Izak en Jakob, heeft de HEERE dit wetsverbond niet gemaakt,
maar met ons, 2) heeft Hij het wetsverbond, dat van ons onbeperkte gehoorzaamheid eist, gesloten; met ons, wij, die hier heden alle levend zijn, 3) die ontkomen zijn aan het oordeel, dat onze vaderen in de woestijn getroffen heeft.

Op Deuteronomium. 5:2,3 zijn vele dingen van de uitleggers aangetekend. Ons schijnt niets eenvoudiger en bondiger te zijn, als datgene, dat de geleerde Nederlandse uitleggers aangemerkt hebben, welke oordelen, dit de zin te zijn: dat dit Verbond met de vaderen niet is gemaakt op die wijze, zoals het met al zijn omstandigheden en particuliere wetten informa (zoals men zegt) op de berg Sinaï of Horeb aan Israël is geopenbaard. Want de substantie van de wet van de zeden en van de ceremoniën hebben de gelovige voorvaderen gehad en daarnaar, door de genade van de Heere, hun Godsdienst ingericht.

Met ons. Niet Israël had een Verbond met God gesloten, maar God met Israël. Waar Mozes hier spreekt van ons, daar doet hij het treffend uitkomen, dat het volk als volk blijft, al wisselen de personen, en dat het nageslacht deelt in de zegeningen, die God aan het voorgeslacht heeft geschonken. Het geslacht toch, waaraan God de wet had geschonken, was in de woestijn gestorven, behalve Jozua en Kaleb en hij zelf, maar zij, die thans leefden, waren in de plaats van die vaderen getreden.

Slotsom is, dat, hoe meer goedertieren God met ons handelt, onze misdaad van ondankbaarheid des te zwaarder en minder te verdragen is, indien wij niet Hem, die roept, gehoor geven en ons aan Zijn wet onderwerpen.

Van aangezicht tot aangezicht, 1) zonder een menselijke middelaar of tolk te gebruiken, heeft de HEERE met u op de berg gesproken uit het midden van het vuur.

In het Hebreeuws Phanim bephanim, betekent hier wel van aangezicht tot aangezicht, maar deze uitdrukking verschilt toch in betekenis van die in Exodus. 33:11 voorkomende. In de grondtekst staan dan ook niet dezelfde woorden. Wil de uitdrukking in Exodus. 33:11 aangeven de vertrouwelijke omgang van Mozes met God, hier beduidt zij, dat God onmiddellijk tot het volk sprak, zonder zelfs Mozes als Middelaar te gebruiken.

(Ik alleen stond anders gewoonlijk in die tijd tussen de HEERE en tussen u als middelaar, om u het woord van de HEERE aan te zeggen; want gij zelf hebt mij als plaatsvervanger geroepen, om in uw plaats met God te spreken, Zijn toespraak (Ex.20:18 vv.), de enige die onmiddellijk tot u gericht werd, te beantwoorden omdat gij vreesde voor het vuur, en klom niet op de berg)
zeggende (Exodus. 20:1-17):

Deze zin voegt Mozes er tussenin, om Israël erop te wijzen, dat, hoewel hij op verzoek van het volk zelf de Middelaar was geworden tussen God en zijn volk, de tien geboden als uit Gods eigen mond door het volk zijn aangehoord.

Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben (zie "Ex 20.3).

Bijna alle eisen van God zijn in de negatieve vorm, het verbod, voorgesteld, want zij veronderstellen de zonde en kwade begeerlijkheid in het menselijk hart. Met betrekking tot het onderscheid tussen de tekst van de 10 geboden, hier en in Ex.20, zie Ex 20.6

a) Ik ben de HEERE, uw God, die u uit Egypte, uit het diensthuis geleid heb.1)

Psalm. 81:11

Het geloof (en ook de liefde) de grondslag van het doen, kan men bevolen, maar moet gewekt worden. Voordat God vraagt moet Hij geven; voordat Hij geloof eist, moet Hij zich, ten behoeve van het geloof, geopenbaard hebben.

Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben (zie "Ex 20.3).

Bijna alle eisen van God zijn in de negatieve vorm, het verbod, voorgesteld, want zij veronderstellen de zonde en kwade begeerlijkheid in het menselijk hart. Met betrekking tot het onderscheid tussen de tekst van de 10 geboden, hier en in Ex.20, zie Ex 20.6

a) Gij zult u geen gesneden beeld maken, noch enige gelijkenis van hetgeen boven in de hemel (hemellichamen, vogels) of onder op de aarde is, of in het water onder de aarde is.

Leviticus. 26:1

Gij zult u voor die beelden niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HEERE, uw God, ben een a) naijverig God, die de misdaad van de vaderen niet slechts aan hen zelf straffende bezoek, maar ook aan de kinderen, en aan het derde, en aan het vierde lid van hen die Mij haten, namelijk in het tijdelijke, zoals in de 10 geboden slechts straffen en beloningen van het tijdelijke leven genoemd worden; in het geestelijke zullen de kinderen niet dragen de ongerechtigheden van de ouders.

a)Exodus. 20:5; 34:7,14 Jer.32:18

a) En doe barmhartigheid aan duizenden van geslachten, of tot in het oneindige, ten opzichte van hen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden.

Deuteronomium. 7:9 vv.

Rekent men de gemiddelde tijd van elk geslacht dertig jaar, dan leven 1000 geslachten 30.000 jaar; God belooft dus aan godvruchtige gezinnen eindeloze zegen.

Bezoekt God de schuld aangeven tijd, tot in het eeuwige bewijst Hij genade, zoals dit door Israëls geschiedenis bewezen wordt.

Gij zult de a) naam van de HEERE, uw God, niet ijdel, bij ijdele of onware woorden, gebruiken; want, hoe vaak men dit ook als een onopzettelijke gewoonte verontschuldigt, de HEERE zal niet onschuldig houden degene, die Zijn naam ijdel gebruikt.

Leviticus. 19:12 Matth.5:33

Onderhoudt de a) Sabbatdag, dat gij die heiligt,
die als aan God gewijd afzondert van de andere dagen; zoals de HEERE, uw God, u geboden heeft.

Genesis 2:2 Ex.23:12; 35:2 Leviticus. 23:3 Ezechiel. 20:12 Hebr.4:4

Van nu aan houdt Mozes op, om de Heere zelf te laten spreken, en is hij daarom ook veel vrijer in het herhalen van de tien geboden. Vooral in de oorspronkelijke taal is dit duidelijk, want dikwijls vinden we daar andere uitdrukkingen dan in Exodus. 20, uitdrukkingen, die een nauwkeurig verstaan van de inhoud bedoelen (Vs. 21 zie Ex 20.17)

Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen.

Maar de zevende dag is de Sabbat van de HEERE, uw God; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw os, noch uw ezel, noch enig van uw vee, noch de vreemdeling, die als arbeider of wegens handelsbetrekkingen in uw poorten is; opdat uw dienstknecht en uw dienstmaagd rust, zoals gij.

Want gij zult gedenken, dat gij ook een dienstknecht in Egypte geweest zijt, en dat de HEERE, uw God, u van daar heeft uitgeleid door een sterke hand, en een uitgestrekte arm, en u op deze wijze rust verschaft heeft na de bitteretijd van de dienstbaarheid, daarom heeft u de HEERE, uw God, geboden, dat gij de Sabbatdag houden zult, 1) opdat gij u zelf steeds meer verheugt in de rust, die u geschonken is, en ook aan uw knechten doet, wat God aan u gedaan heeft, hun telkens rust gevende na de arbeid.

De rust van de feestdag wordt hier niet in verband gebracht met het rusten op de zevende dag, maar met de bevrijding uit Egypte. De grond van deze verandering was voorzeker, dat het volk gereed stond, om de beproevingen van Egypte te verwisselen met de rust van het beloofde land, die toch ook een herinnerend beeld van de scheppingsrust en een voorspellend beeld van de eeuwige rust is. (Hebr.4:7-9).

Dank zij deze toelichting van Deuteronomium. 5 weten wij dan, dat de Sabbat tot Israël kwam niet alleen, omdat het een volk van mensen was, dat leven moest in de verordening, die krachtens de schepping voor elk mensenkind gold; maar ook bovendien, omdat het een volk van verlosten was, dat in deze Sabbatviering typisch de verlossing van de Heere had af te beelden.

Dat de Sabbat in Exodus. 20 in verband wordt gebracht met de schepping en hier met de verlossing uit Egypte, levert, welbeschouwd, geen strijd op. Het is toch Mozes er niet om te doen, om de Tien Geboden letterlijk te herhalen, maar ook om ze in verband te brengen met Israëls toekomstig verblijf in het land van rust. Deze bijvoeging heft toch de grond niet op, waarop het vierde gebod, het gebod van de Sabbat, rust, nl. de rust na het werk van de schepping.

a) Eert uw vader en uw moeder, zoals de HEERE, uw God, u geboden heeft, opdat uw dagen verlengd worden, en opdat het u welga in het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal.

Leviticus. 19:3 Matth.15:4 Luk.18:20 Ef.6:2,3

a) Gij zult niet doodslaan.

a)Matth.5:21 Luk.18:20 Rom.13:9

a) En gij zult geen overspel plegen.

Luk.18:20

En gij zult niet stelen.

En gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

En gij zult niet a) begeren uws naasten vrouw, en zult u niet begeren uws naasten huis; zijn akker, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os; noch zijn ezel, noch iets, dat van uw naaste is.

Rom.7:7

Deze woorden sprak de HEERE tot uw gehele gemeente op de berg, uit het midden van het vuur, de wolk en de donkerheid, met een grote verstaanbare stem, en deed daarniets toe,
want Hij had hierin Zijn wil volkomen geopenbaard; en Hij schreef ze later, toen ik 40 dagen en 40 nachten bij hem op de berg was (hoofdstuk 9:10 vv.), op twee stenen tafelen, en gaf ze mij.

Het is slechts halve gehoorzaamheid, wanneer wij aannemen wat God geboden heeft; het is ook nodig, dat wij niets daarbij voegen. Wij moeten niet rechtvaardiger willen zijn dan de wet ons leert.

En het geschiedde 1) toen gij, bij de afkondiging van de 10 geboden, die stem uit het midden van de duisternis hoorde, en de berg van vuur brandde, zo naderde gij, met angst en vrees, tot mij, alle hoofden van uw stammen en uw oudsten.

Mozes houdt hen dit voor ogen, opdat de Israëlieten zijn instellingen niet minder zouden achten, omdat hij door God tot dienaar was tussengesteld, omdat zelfs dit geschied was op verzoek en verlangen van hen zelf. Want wij weten, hoe onbeschaamd zij hem behandeld hadden, alsof zij in hem niets anders dan een gewoon sterveling en aardbewoner zagen. Daarom was het noodzakelijk, dat God zelf tot hen sprak, opdat Hij Zijn knecht voor het vervolg van verachting zou vrijwaren. Want het volk zelf, volkomen overtuigd van hun dwaze en verkeerde werken, kon dus Mozes, onder geen enkel voorwendsel, versmaden, alsof hij geen geloof had verschaft aan zijn roeping. Maar hier heeft zich de verwonderlijke verkeerdheid voorgedaan, dat het zich niet geschaamd heeft voor de heiligen profeet, nadat hij door zoveel wonderen zich beproefd had doen blijken, vertrouwen te weigeren. Zeker, indien zij eerlijke en billijke rechters waren geweest, zou het hun genoeg bekend en duidelijk zijn geworden, dat Mozes niet door zichzelf, noch door eigen aandrift had gesproken, maar dat hij het orgaan van de Geest was. Maar voor de trotse en geheel eigenzinnige was de onderwijzing van God tot een verachting geweest, omdat zij door de hand van een sterfelijk mens was geschonken. Daarom hebben zij door hun onzinnige werken God uit de hemel opgeroepen, opdat Hij zelf tot hen sprak. Maar de schrik nam terstond hun harten gevangen, zodat zij de stem van God ontvluchten. Zo heeft de ondervinding geleerd, dat niets beter was, dan dat zij God door de mond van Mozes hoorden spreken en als loon voor hun onbezonnenheid hebben zij duidelijk geleerd, om de wijze van te leren, welke zij eerst veracht hadden, juist te kiezen en te wensen. En alzo hebben zij zichzelf schuldig verklaard aan goddeloze trots, indien zij voor het vervolg Mozes geloof zouden weigeren of ontzeggen, wie zij zelf als hun Middelaar

van God hadden gevraagd, hetgeen hij hen nu voorhoudt. Meer dan onwaardig nu zou het geweest zijn, dat zij, waar God hun gebeden had verhoord, zij de weldaad, welke zij verlangd hadden, zouden verwerpen. Hierom brengt hij in herinnering, dat zij, nadat zij aanschouwers waren geweest van de verwonderlijke macht van God, uit eigen beweging hebben gevraagd, dat Hij niet verder met hen zou spreken. En opdat zij nu niet zullen tegenwerpen, dat dit door weinigen, of ondoordacht, of in een ogenblik van verwarring was gedaan, getuigt hij, dat dit mandaat met duidelijke woorden door de stamhoofden en de Ouden hem is overgedragen.

En zei (Exodus. 20:18 vv.): Zie, de HEERE, onze, God heeft ons Zijn heerlijkheid en Zijn grootheid laten zien, en wij hebben Zijn stem gehoord uit het midden van het vuur; wij zijn dus voldoende overtuigd van Zijn heerlijkheid en majesteit, en weten dat de 10 geboden Zijn woord en getuigenis zijn; deze dag hebben wij gezien en in ons eigen voorbeeld ervaren, dat God, bij sommige uitzonderingen, met de mens spreekt, en dat hij, nochthans niet terstond door het vuur van Zijn majesteit vernietigd, maar op wonderlijke wijze bewaard wordt, en levend blijft; op de duur echter kunnen wij Zijn onmiddellijke gemeenschap niet genieten zonder te verkwijnen.

Maar nu, waarom zouden wij sterven? Want dit grote vuur zou ons verteren; indien wij voortgingen de stem van de HEERE, onze God, langer te horen, dan zouden wij sterven.

Want wie is er van al het vlees, van het onmachtige vergankelijke, door de zonde van God vervreemde menselijk geslacht, die de stem van de levende God, sprekende uit het midden van het vuur, gehoord heeft zoals wij, a) en islevend gebleven; slechts door een wonder van goddelijke almacht is dit mogelijk, en dan slechts gedurende weinige ogenblikken.

Deuteronomium. 4:33 Hebr.12:19

Door het feit, dat God eenmaal met hen gesproken had, wordt Israël niet versterkt maar verschrikt. Trouwens, de vrees was nodig tot aan de komst van Hem, die op andere wijze van de berg spreken zou.

Nader gij, die als middelaar een roeping van God ontvangen hebt, en daarom op de duur met Hem in verkeer kunt staan, en hoor alles, wat de HEERE, onze God, zeggen zal; a) 1) en spreek gij tot ons al wat de HEERE, onzeGod, tot u spreken zal, en wij zullen het horen en doen,
alleen dat Hij niet langer tot ons spreekt.

a)Exodus. 20:19 Hebr.12:19

Dat zij zich niettegenstaande de belijdenis van zwakheid (vlees) tot het hoogste verbinden, is naar de wijze van de mensen. Zij zijn verheugd, dat zij voor het ogenblik ontslagen worden, en menen, dat het andere later wel zal komen. In alle gevallen is hun blindheid ook groot, zodat zij het zwaarste als een lichte taak kunnen beschouwen. Wat echter ook de oorzaak mag zijn, zij spreken het hoge woord uit, dat hen voor altijd bindt.

Dat Israël belooft alles te zullen volbrengen, wat de Heere vroeg kwam niet uit begeerte, om ontslagen te worden, en zo spoedig mogelijk, van de onmiddellijke aanwezigheid van God, maar was gevolg van de overstelpende indruk van Gods Heiligheid en Majesteit. Israël meende op dit ogenblik ook werkelijk, wat het zei. Daarom spreekt God er ook van, dat het goed was, wat zij gezegd hebben, maar billijkt ook tevens hun begeerte, dat Hij voortaan door Mozes tot hen spreekt, omdat Hij weet, dat deze begeerte voortkomt uit het bewustzijn van eigen onwaardigheid, terwijl Hij erbij voegt, dat hun hart altijd zo mocht zijn als op dit ogenblik.

Als nu de HEERE de stem van uw woorden hoorde, toen gij tot mij sprak, zo zei de HEERE tot mij: Ik heb gehoord de stem van de woorden van dit volk, die zij tot u gesproken hebben, het is allemaal goed dat zij gesproken hebben, zowel de vrees voor Mijn majesteit, die hen drijft om een middelaar te begeren, als de belofte, welke zij, door vrees gedwongen, uitgesproken hebben.

Och dat zo'n stemming van de ziel blijvend mocht zijn, en dat zij zo'n hart hadden om Mij te vrezen, en al Mijn geboden te allen tijde te onderhouden; 1) opdat het hen en hun kinderen wel ging in eeuwigheid.

Hier is wel door ons te letten op de wil van God, zoals die in dit woord openbaar wordt, en die wel te onderscheiden van de verborgen wil. Want hoewel Hij door het woord allen tot het leven uitnodigt, maakt Hij niemand door hogere inspiratie levend dan wie uitverkoren is.

Ga, zeg hun: keer terug naar uw tenten, uw begeerte om een middelaar te ontvangen is vervuld.

Maar gij, sta hier bij Mij, dat Ik tot u spreek al de geboden, en instellingen, en rechten, die gij hun leren zult, dat zij ze doen in het land, hetgeen Ik hun geven zal, om dat te erven. 1)

1)Uitdrukkelijk brengt Mozes dit in herinnering, opdat Israël zou weten, dat al wat hij heeft bekend gemaakt, is geweest op uitdrukkelijk bevel van de Heere, dat hij het allemaal uit de mond van de Heere heeft gehoord.

Neemt dan waar, beijvert u, dat gij doet zoals de HEERE, uw God, u geboden heeft; en wijkt niet af ter rechter- noch ter linkerhand.

In alle wegen, die de HEERE, uw God u gebiedt, zult gij gaan; opdat gij leeft, en dat het u welga, en gij de dagen verlengt in het land, dat gij erven zult. 1)

De enige weg, om gelukkig te zijn, is heilig te zijn. Zeg tot de rechtvaardige, dat het hem wel zal gaan. Laat ons de Heere smeken zo'n hart in ons te leggen, dat wij Hem mogen vrezen en alle Zijn geboden te allen tijde waarnemen. Wij mogen zo'n bede Hem voorstellen en vertrouwen, verzekerd, dat de Heere een welbehagen heeft in het geven van zulke zegeningen aan hen, die geleerd hebben Hem te eren en Hem te zoeken in vertrouwen op Jezus Christus. Laten zondaars sidderen hij deze strenge wet en tot behoud vluchten naar het bloed van de

Redder. Laten leraren nauwkeurig onderzoeken of hun vertrouwen op Christus is verenigd met een verlangen om deze wet in hun harten geschreven te hebben, en tot beoefening in al hun onderwijs en bestuur gebracht te zien. Laten gelovigen meer en meer hun studie en vreugde daarin stellen, dat zij mogen doen, zoals de Heere God bevolen heeft, zonder ter zijde te gaan ter rechter- of ter linkerhand.

HOOFDSTUK 6.

VERKLARING VAN HET EERSTE GEBOD, VAN DE LIEFDE TOT GOD.

Vs. 1-9. Mozes houdt zich bezig met de verklaring en aanprijzing van het eerste gebod. Twee waarheden worden daaruit afgeleid: dat de Heere, de God van Israël een enig Heer is; en vervolgens, dat Hij liefde eist, van het gehele hart, de gehele ziel en alle krachten. Zal de liefde van God nu van het goede gehalte zijn, dan moet zij zich openbaren in voortdurende bepeinzing en onderhouding van Zijn geboden.

Dit, wat in het voorgaande genoemd is, en waarvan nu afzonderlijke delen besproken zullen worden, zijn dan de geboden, de instellingen en de rechten, die de HEERE, uw God, geboden heeft om u te leren, opdat gij ze doet in hetland, waarnaar gij heentrekt, om dat erfelijk te bezitten.
1)

Merkt hier op, dat Mozes zoveel mogelijk zorg droeg, om hen bij God en Zijn dienst te bepalen, nu zij in het land Kanaän klaar stonden in te trekken, opdat zij mochten toebereid worden tot de vertroostingen van dat land en gesterkt tegen de verleidende strikken daarin, en tenslotte zij, nu zij klaar stonden in de wereld in te treden, wel bereid en wel toegerust daarin mochten treden, dat de vrees voor God in het hart de machtigste prikkel zij, dat godsdienst en gerechtigheid het welzijn van een volk bevorderen en beveiligen.

Opdat gij de HEERE, uw God, vreest, om door die vrees te houden al Zijn instellingen, en Zijn geboden, die Ik u gebied: gij, en uw kind, en kindskind, al de dagen van uw leven; en opdat uw dagen verlengd worden.

Hoor dan, Israël! ik kan het u niet genoeg voorhouden, en neem waar de geboden van God, dat gij ze doet, opdat het u welga, en opdat gij zeer vermenigvuldigt (zoals u de HEERE, de God van uw vaderen, gesproken heeft) in het land dat u beloofd is, dat van melk en honing is vloeiende (zie "Ex 3.17).

a) Hoor, Israël! de HEERE, onze God, naast wie gij volgens het eerste gebod geen andere goden zult hebben, is een enig HEERE, 1) de enige, die de naam Jehova (de zijnde) verdient, omdat Hij als God bestaat (Zach.14:19).

Deuteronomium. 4:35 Mark.12:29 Joh.17:3; 1 Kor.8:4,6

Dat Mozes verzekert, dat God één is, moet niet tot Zijn Wezen alleen, hetgeen toch onomvattelijk is, teruggebracht worden, maar daaronder moet ook begrepen worden, de Deugd en Glorie van God, welke aan het volk is geopenbaard. Alsof hij zeggen wil, dat zij schuldig zijn aan afval, indien zij niet in God alleen zich zouden verheugen, Die hen aan zich had verbonden. Daarom noemt hij Hem niet alleen met de naam van Jehova, maar voegt er ook de naam van God bij, welke door het volk werd uitgesproken. Zo werden alle andere godheden tot niets teruggebracht en het volk bevolen, te ontvluchten en af te wijzen, al wat de

harten van de zuivere kennis van God afvoert, omdat, ofschoon Hem Zijn naam wordt gelaten, men toch Zijn Majesteit vernietigt, zodra Hij met de menigte vermengd wordt.

In deze woorden legden de joden groot gewicht, en het is een van de gedeelten, die zij op hun gedenktekens schreven. Bij het woord Elohim zegt Simeon ben Jarchi: "Kom en zie het geheim van het woord Elohim (= God); er zijn drie trappen en elke trap is op zichzelf alleen, en thans zijn zij allen één en tezamen tot één verenigd en niet van elkaar gescheiden.

Of: Hoor, o Israël! Jehova, onze God, is een enige Jehova. Door deze uitdrukking zegt Mozes het aan Israëls volk, dat Jehova de enige God is, de Enige, die op de naam van God aanspraak kan maken; dat Hij is de absolute God, boven Wie of naast Wie er geen godheid bestaat. Dat Hij daarom niet is alleen de God van Israël, maar ook de God van de gehele wereld, die wel Israël op bijzondere wijze heeft uitverkoren, maar Wiens heerschappij gaat over alle volken. Hij is de Heere.

Zo zult gij ook niet meerdere heren bezitten, zoals de Kanaänieten, die verscheidene Baäls hebben, en hen, de een zowel als de ander vereren (zie "De 16.21), en zult gij de HEERE, uw

God, a) liefhebben met uw gehele hart, en met uw gehele ziel, en met al uw

vermogen. a)Deuteronomium. 10:12 Matth.22:37 Luk.10:27

Het hart wordt eerst genoemd als de zetel van het gevoel in het algemeen, en van de liefde in het bijzonder; dan volgt de ziel, als centrum van de menselijke persoonlijkheid, om de liefde aan te duiden als het gehele zelfbewustzijn doordringende; eindelijk is er sprake van het vermogen, de krachten van het lichaam en de ziel. In plaats van "hart" geeft de vertaling van de zeventig: genoemd (dianoia). Dit woord hebben de Evangelisten overgenomen, maar geen van hen heeft zich aan de zeventig gebonden. Mattheus noemt dianoia (verstand) in de plaats van "vermogen" (Matth.22:37) omdat zij voor de geestelijke liefde een uitnemend gewicht heeft. Markus (hoofdstuk 12:30) voegt vóór de woorden: "uit geheel uw hart" nog in: "uit geheel uw verstand," in Mark.12:33 staat deze uitdrukking tussen "hart" en "ziel". Lukas (hoofdstuk 10:27) eindelijk noemt deze woorden in de laatste plaats. Wij zien dus hier, zoals in de herhaling van de 10 geboden, dat de Heilige Geest bij het aanhalen van woorden van God in de Schrift zelf telkens nieuwe dingen schept en zich niet aan de letter bindt.

In de vrees voor de Heere wortelt de gehoorzaamheid aan Zijn geboden. Indien echter deze vrees de mens belet, om zijn tegen God gekeerd "Ik" op de voorgrond te stellen, mag het niet blijven bij verloochening van de eigen wil alleen. De menselijke en goddelijke wil moeten zich verenigen, en dit is de liefde.

Het onderscheid tussen Oude en Nieuwe Verbond bestaat niet in de eis van de liefde, die aan beiden gemeen is, maar in de drang van de liefde, die door het Evangelie heerlijker bevorderd wordt, omdat het de openbaring is van Gods grootste liefde in Christus.

En deze woorden, die ik u heden opnieuw gebied, zullen in uw hart 1) zijn.

Zijn uit het hart de uitgangen van het leven, de Heere beveelt hier Israël, de geboden in hun hart te bewaren, opdat leven en wandel geheel en al in overeenstemming met die geboden zou zijn. Eigenlijk staat er: op uw hart.

En gij zult ze uw a) kinderen inscherpen, en daarvan spreken, als gij in uw huis zit, en als gij op de weg gaat, en als gij neerligt, en als gij opstaat. 1)

Deuteronomium. 4:9; 11:19

Gij zult ze altijd betrachten en beoefenen, opdat zij niet verroesten of verdonkerd worden, maar altijd helder en nieuw blijven in geheugen en gesprekken. Want hoe meer men Gods Woord ter hand neemt, des te helderder en nieuwer wordt het; indien men het echter niet gebruikt, wordt het spoedig vergeten en krachteloos.

Ook zult gij ze tot een teken binden op uw hand, en zij zullen u tot voorhoofdspanselen zijn tussen uw ogen.

En gij zult ze op de posten van uw huis, en aan uw poorten van de steden schrijven.

Zowel de werkzaamheid naar buiten als ook het inwendige, het huiselijke en openbare leven moeten onder de invloed van de wet staan. De Karaïtische joden (die de zogenaamde overlevering of traditie verwerpen), zowel als de meeste christelijke Schriftverklaarders behouden deze woorden van Mozes als een beeldspraak, die bestendige opmerkzaamheid tegenover de geboden van de Heere voorschrijft. De Rabbanieten echter (die aan de overlevering hetzelfde recht toekennen als aan de Heilige Schrift), hebben deze plaats (Ex.13:9,16 Numeri. 15:37-41 Deuteronomium. 11:18-20) in de letterlijke zin opgevat. Vandaar het gebruik, dat na de Babylonische ballingschap ingevoerd werd, om gedenktekens aan voorhoofd en arm (Hebreeuws, Thephilin), zomen (Hebreeuws, Zizith, Matth.23:5) aan de kleren, en perkamentrolletjes (Hebreeuws, Mesusa) aan de posten te verbinden. Wat de Thephillin betreft, men maakte in een vierhoekig stukje hout, dat de vorm van een dobbelsteen had, drie gleuven ongeveer zo diep als het onderste lid van de kleine vinger. Daardoor ontstonden vier openingen, over welke geweekt leer van een rein dier gelegd werd, dat men in de kloven inperste, en wegnam, wanneer het daar droog was geworden. Het leer had nu vier holten, in welke men vier kleine perkamentrollen, opgevouwd en in kalfsharen gewikkeld, legde; op deze rollen waren vier gedeelten van de wet geschreven: Deuteronomium. 11:13-21; 6:4-9 Ex.13:3-10, 11-16. Dit doosje sloot men met een dubbel stuk leer, dat een vierde duim groter moest zijn, en stak vervolgens door een leren bandje, dat daaraan vastgemaakt was, een zwarte riem ter breedte van een gerstekorrel. Door deze riem bond men het doosje zo om het hoofd, dat het tussen de wenkbrauwen lag, terwijl de knoop achter in de nek zo gelegd werd, dat hij een d (Hebreeuws, d) vormde (een andere letter, de s of Sch was op het doosje aangebracht). Het overige van de riemen hing over de schouders, rechts tot aan de navel (Spreuken. 3:8), links tot op de borst. Dit waren de Thephillin schel (ascher el) rosch, of de gedenktekens aan het hoofd. Bij de andere, de Theph Schel Jad (gedenktekens aan de hand) had het leren doosje geen afdelingen, maar de vorm van een vingerhoed, of een van boven afgerond torentje. Daarin werd één perkamentrol, op welke de

vier bovengenoemde plaatsen in vier kolommen nauwkeurig en sierlijk geschreven waren, geborgen, en vervolgens werd het doosje, als boven gesloten, met een leren riem aan de binnenzijde van het bovenste gedeelte van de linkerarm vastgemaakt, onmiddellijk tegenover het hart. De knoop werd zo gelegd, dat het ene einde van de riem een y (Hebreeuws, i) vormde, en dus door beide gedenktekens de letters weergegeven werden van de naam yds (Schaddaï, d.i. de Almachtige, Ruth 1:20); het andere einde echter was lang genoeg, om driemaal om de arm gewonden, vervolgens aan de kleine vinger vastgemaakt, om dan nog driemaal om de drie middenvingers gewonden te worden.

De Mesusa bestond uit een perkament, dat van binnen met de woorden Deuteronomium. 6:4 vv. en 11:13 vv., en van buiten, nadat het samengerold was, met de naam Schaddaï beschreven, in een rond busje gesloten, en zo in een opening van de rechterdeurpost van de kamers of in de bovendorpel van de huisdeur geschreven werd. Bij het verlaten of inkomen van het huis raakte men de Mesusa aan, en sprak de woorden Psalm. 121:8 uit, waarbij Rabbi Bechai in de 2de eeuw n.Chr. de schone opmerking voegde: "de volken van de aarde menen, dat het geluk in huis van de sterren komt;" wij echter schrijven in onze posten de naam "de Almachtige," en belijden daarmee, dat God boven de sterren verheven is en dat van Hem alle zegen afdaalt. De zomen aan de vier uiteinden van het opperkleed, waren, zoals we bij Numeri. 15:37 vv. (Deuteronomium. 22:12) zagen, uit gevlochten snoeren van hemelsblauwe kleur vervaardigd, en met een snoer van dezelfde kleur aan de uiteinden vastgemaakt. De joden van de huidige tijd dragen deze nog, niet in het blauw, maar in het wit, zowel aan de kleinen Tallith, een klein tot aan de borst reikend manteltje, dat onder de gewone kleding verborgen is, als ook aan de grote Tallith, een gebedsmantel, die in de Synagoge omgehangen wordt, om de nek (vroeger bedekte men daarmee het voor- en achterhoofd)

II. Vs. 10-25. In het land, dat Israël verwerven zal, wordt het bedreigd door het gevaar van aardsgezindheid die de Heere vergeet, en in het goede leven bevrediging zoekt en voldoening vindt. Dit gevaar is groter, omdat Israël terstond in het bezit van de aardse goederen komt, zonder deze met moeite te verwerven. Daarom vermaant Mozes hen, om de verlossing uit Egypte, waardoor Jehova aanspraak heeft op hun dankbaarheid, niet alleen zelf in gedachtenis te houden, maar de herinnering van deze uitredding ook voort te planten onder de volgende geslachten.

Als het dan zal geschied zijn, dat de HEERE, uw God, u zal hebben binnengebracht in dat land, dat Hij uw vaderen, Abraham, Izak en Jakob gezworen heeft, u te zullen geven; en u daar met het land zal hebben gegeven grote en goede steden, die gij niet gebouwd hebt.

En huizen vol van alle goeds, goud en zilver en andere kostbaarheden, (Genesis 24:10) die gij niet gevuld hebt, en uitgehouwen putten (Genesis 26:15 vv.), die gij niet uitgehouwen hebt, wijngaarden en olijfgaarden, die gij niet geplant hebt, a) en gij gegeten hebt en verzadigd zijt. 1)

a)Deuteronomium. 8:9,10

Verzadigd worden is een bijzonder gewichtige uitdrukking in de Schrift. Met de verzadiging van het lichaam is zo snel de verzadiging van de ziel verbonden, die de honger en dorst (Psalm. 42; Matth.5) uitsluit en aan wereldvergoding plaats geeft.

Zie, hoe Mozes dus geestelijk strijdt tegen de afgoderij van het hart, voordat hij van de afgoden spreekt.

Zo wacht u, dat gij ook niet geestelijk oververzadigd wordt (hoofdstuk 31:20), en de HEERE niet vergeet, 1) die u uit Egypte, uit het diensthuis, heeft uitgevoerd.

Het niet vergeten wordt in Vs. 13 nader bestemd als God vrezen, Hem dienen en bij Zijn Naam zweren. De vrees staat vooraan als de grondslag van de Israëlitische Godsverering. Zij is geen knechtelijke vrees, maar slechts de heilige vrees van de zondaar voor een heilig God, welke de liefde niet uit-, maar insluit.

Gij zult de HEERE, uw God, a) vrezen, en Hem alleen (Matth.4:10 Luk.4:8) dienen;
en gij zult bij Zijn naam zweren 2) (zie "De 10.20).

a)Deuteronomium. 10:20 Matth.4:10 Luk.4:8

Tussen vrezen en dienen is dit verschil, dat het eerste meer een zaak is van het hart en het tweede een zaak van het verstand.

Gij zult bij Zijn Naam zweren. Dit zweren ziet niet alleen, of in de eerste plaats, op die plechtige handeling voor de Overheid, of bij beloften in het dagelijkse leven, maar op het wezen van de godsdienst onder Israël, en is een andere en sterkere uitdrukking voor het de Heere dienen en vrezen, om daarmee aan te duiden, dat het vrezen een waarlijk heilig vrezen moet zijn, met de heiligste eerbied en met het heiligst ontzag gepaard, voor het Eeuwig Wezen van God. Ook wordt bij Zijn Naam zweren soms gebruikt voor het openlijk belijden van de Naam van de Heere Jesaja 45:23)

Gij zult andere goden niet navolgen, 1) namelijk van de goden van de volken, die rondom u zijn.

Door deze plaats verbiedt Mozes het volk om de eenvoudige dienst van God te laten varen, ofschoon de voorbeelden van bijgeloof gedurig hen voor de ogen zouden voorbij trekken. Dit nu zou een zeer schuldige onderneming zijn, dat nergens gevonden zouden worden, wie aan de tucht van de wet zich zouden onderwerpen, terwijl toch bij enkele volken nog enige Godsverering gevonden, of als zodanig genoemd werd. Daar daarom verschillende wijzen van verering evenzo vele afwijkingen waren van de rechte weg, was het noodzakelijk hen tijdig op het gevaar opmerkzaam te maken en alzo het gezag van één God te doen vaststaan, opdat de joden de gevoelens van alle volken zouden geringschatten. De bedreiging wordt er bij gevoegd, dat de straf bij de hand zou zijn, indien zij tot de bijgelovigheden zouden afwijken, omdat God een ijverig God was en onder hen Zijn troon had gevestigd. Dat God een ijveraar wordt genoemd is daarom omdat Hij geen wedijver toelaat, welke aan Zijn Glorie te kort

doet, noch evenmin, dat de dienst, Hem alleen verschuldigd, op een ander wordt overgedragen.

Want de HEERE, uw God, is een ijverig God in het midden van u, die Zijn eer aan geen anderen geeft (Ex.20:5), zodat, wanneer gij aan andere goden zou geven, wat Hem toekomt, de toorn van de HEERE, uw God, tegen u niet ontsteekt, en Hij u van de aardbodem verdelgt, zoals Hij reeds eenmaal wilde doen, bij de oprichting van het gouden kalf (Ex.32:10,12).

Gij zult echter ook de HEERE, uw God, a) niet verzoeken, in de een of andere zaak Hem tarten, om Zijn macht en hulp te tonen of Hij wel inderdaad onder u is, zoals gij Hem verzocht hebt te Massa b) in Rafidim (Ex.17:1-7); want dit verzoeken van God is een lastering van Zijn Goddelijke majesteit.

Matth.4:7 Luk.5:12 b) Numeri. 20:3

God verzoeken is dikwijls in de Heilige Schrift gemeld en veroordeeld als een God zeer tergende zonde, en deze wordt gewoonlijk geacht daarin te bestaan, òf dat men zich begeeft tot enige weg, enig werk, òf enige plichtsbetrachting, zonder genoegzame roeping, volmacht of regel, en wel uit hoofde van daarin op God te vertrouwen, òf dat men in enige toestand, waarin men zich bevindt, het gebruik van de gewone en verordende middelen verzuimt, begerende, verwachtende, of vertrouwende op enige buitengewone hulp of ondersteuning van God, zoals dus iemand, die zich onbedachtzaam in gevaar begeeft, vertrouwende op Gods aanwezigheid en bescherming, gezegd wordt God te verzoeken.

God niet verzoeken is evenzeer, Hem geven wat het Zijne is, en niets Hem onthouden, waarop Hij recht heeft. Daarom in de verordende weg, op Hem hopen en het alleen van Hem verwachten, en niet door ongeloof aan Zijn Almacht en Liefde, Hem de eer weigeren, die Hem toekomt.

Gij zult de geboden van de HEERE, uw God, vlijtig houden, bovendien Zijn getuigenissen, en Zijn instellingen, die Hij u geboden heeft.

En gij zult doen, wat recht en goed is in de ogen van de HEERE; opdat het u wel ga, en dat gij inkomt, en erft het goede land, dat de HEERE uw vaderen gezworen heeft te zullen geven.

Om al uw vijanden voor uw aangezicht te verdrijven, zoals de HEERE gesproken heeft.

Wanneer uw zoon u morgen zal vragen te allen tijde, wanneer gij de woorden, die ik u heden gebied, aan uw kinderen inprent (Vs. 7) zeggende: Wat zijn dat voor getuigenissen, en instellingen, en rechten, die deHEERE, onze God u geboden heeft. Welke aanleiding was daartoe? Welk doel hebben zij?

Zo zult gij tot uw zoon zeggen: wij waren dienstknechten van farao in Egypte; maar de HEERE heeft ons door een sterke hand uit Egypte gevoerd.

En de HEERE gebood ons bij die gelegenheid te doen al deze instelltingen, om te vrezen voor de HEERE, onze God, ons voor altijd ten goede, 1) om ons in het leven te behouden, zoals het op deze dag is. 2)

Ons voor altijd ten goede. Hier spreekt Mozes het uit, dat de wet, dat de geboden van God gegeven zijn, niet om de mens te plagen, niet om de mens te doen zuchten onder het harde juk van de dienstbaarheid van de wet, maar ons ten goede. De wet bedoelt het heil van de mens. Daarom zegt ook de dichter, dat aan het onderhouden van de geboden van de Heere groot loon is verbonden. Echter alleen het geloof ziet dit, door het geloof alleen wordt dit ontdekt. De onbekeerde mens ziet er niets van.

Met welke woorden hij leert, dat zij dubbel ondankbaar zouden zijn, indien zij verachten, wat God heeft gewild, dat hun voordelig zou zijn. Want dit is de kracht van dit zinsdeel, alsof hij zei, dat God niet slechts zorg heeft gehad voor Zijn eigen recht en voor het onderhouden van de wet, maar tegelijk ook het oog heeft gehad op wat hen nuttig zou zijn, hetgeen hij in het volgende vers helderder uitdrukt, als hij zegt, dat dit hun gerechtigheid zou zijn, indien zij de wet zouden waarnemen. Alsof hij wilde zeggen: dat de vorm, om rechtvaardig te leven, welke Gode behaagde, was voorgeschreven, waarom zij niets beters konden ontvangen. Hoe echter de waarneming van de wet op zichzelf gerechtigheid kon zijn en toch niemand uit de werken van de wet gerechtvaardigd wordt, zal elders verder worden uiteengezet. Want dat de wet toorn en vervloeking aanbrengt, heeft niet zijn oorsprong in een gebrek of een fout in de onderwijzing van God, maar is te wijten aan onze schuld, die van de gerechtigheid zo ver mogelijk zijn verwijderd, ja, vervreemd.

En het zal ons gerechtigheid zijn, wij zullen door God als rechtvaardige beschouwd en behandeld, met alle zegeningen overladen worden, als wij zullen waarnemen te doen al deze geboden, voor het aangezicht van de HEERE, onze God, zoals Hij ons geboden heeft.

Zoals de geopenbaarde godsdienst door onderwijzing en opvoeding in de wereld ingevoerd is, moet zij ook door deze middelen in stand worden gehouden. Zij heeft een weten, dat van boven af op bijzondere wijze ontvangen is, en het natuurlijke te boven gaat; daarom wekt zij echter ook telkens een hogere ontwikkeling dan iets anders ter wereld bij machte is te doen. Het onderwijs van de kinderen nu, door vragen en antwoorden, zoals het hier beschreven is, is inderdaad een voorbeeld van onderwijs niet slechts in de school, maar ook in de kerk. Hoe eenvoudig het schijnen mag, het vat toch, over de oorzaak handelende, na een korte inleiding (Vs. 21) krachtig en beknopt de beide feiten samen, waarop geloof en leven gebouwd zijn, te weten het oordeel over de wereld in Vs. 22 (hoofdstuk 4:34) en de verlossing van de gemeente (Vs. 23). De prediking van het oordeel van de wereld mag niet ontbreken, omdat dit gericht van de heiligheid van de Heere getuigt, en daarom het zout is, dat tegen valse gerustheid en bederf helpt bewaren, terwijl het bovendien de gehele omvang van de genade leert kennen. En Luther zegt met recht, dat het de herinnering van Gods weldaden is, die geloof en hoop in de mens ontsteekt.

HOOFDSTUK 7.

Vs. 1-26. Een ander gevaar, waardoor Israël in het land Kanaän bedreigd zal worden, is gelegen in valse verdraagzaamheid, of het toegefelijk dulden van de Kanaänitische afgoderij. Terwijl Mozes vermaant, om zonder sparen de Kanaänieten te verbannen, en hun altaren met de afgodsbeelden te vernietigen, belooft hij aan Israël tegelijkertijd de zekere hulp van God, opdat de talrijke volksstammen niet vreest, tegen welke het strijden moet.

Wanneer u de HEERE, uw God, zal gebracht hebben in het land, waar gij naar toegaat, om dat te erven; en Hij a) vele volken voor uw aangezicht zal hebben uitgeworpen, de Hethieten, en de Girgasieten, en de Amorieten, en de Kanaänieten, en de Ferezieten, en de Hevieten, en de Jebusieten, zeven volken, 1)die, indien ook niet elk afzonderlijk, dan toch allen tezamen meerder en machtiger zijn dan gij. 2)

Deuteronomium. 31:3

Over deze volken, zie De 1.8 en Genesis 15:19 vv.; waar het te doen is om volstrekte volledigheid, vinden wij 10 namen, doordat de Kenieten, Kenisieten en Kadmonieten erbij gevoegd worden, en in plaats van de Hevieten de reuzen vermeld zijn. Hier echter Jozua 3:10) ziet Mozes op het gewichtig getal zeven. Op andere plaatsen worden nu eens zes (Exodus. 3:8,17; 23:23 Deuteronomium. 20:17) dan weer vijf (Ex.13:5) genoemd, of allen worden verenigd onder de gemeenschappelijke naam: de Amorieten (Genesis 15:16) of de Kanaänieten (Genesis 12:6; 13:7); de een van deze stammen was het machtigst, de andere, die gedeeltelijk in de laagte bij de zee, gedeeltelijk in het oosten aan de zijde van de Jordaan woonde Jozua 11:3), omringde enigermate de andere stammen, en stond het meest in betrekking met het buitenland.

De Heere doet hiermee Israël voelen, dat Kanaän en het bezit daarvan als vrije gift van God het volk zou te beurt vallen. Dat Israël het alleen zou kunnen veroveren in de kracht en mogendheden van de Heere.

En de HEERE, uw God, hen zal gegeven hebben voor uw aangezicht a) in uw macht, dat gij ze slaat, zo zult gij hen geheel verbannen; 1) gij zult geen verbond met hen maken (Ex.23:32; 34:12 Jozua. 9), noch hun genadig zijn, 2) hun het leven niet schenken, naar onze spreekwijze: geen kwartier geven.

Numeri. 33:52 Jozua. 11:11

1)Eigenlijk, zo zult gij hen zeker verbannen. Over deze uitdrukking, zie Leviticus. 27:29.

Wie menen, dat dit bevel onmenselijk was, matigen zich al te zeer een recht aan op Hem, die de Rechter van allen is. Want wel is het een fraai klinkende tegenwerping, dat het volk van God op ongerijmde wijze tot woestheid werd aangezet, om, terwijl men op verschrikkelijke wijze alles vernielde, noch sekse, noch leeftijd te sparen. Maar allereerst moet men er wel opletten, dat, terwijl God het land voor Zijn volk had bestemd, het naar Zijn wil is geweest,

dat de oorspronkelijke bewoners geheel en al werden vernietigd, opdat de bezitting voor Zijn volk leeg zou komen. Vervolgens moet men nog verder gaan en zeggen, dat Hij heeft gewild, dat, ten opzichte van die volken, de rechtvaardige bewijzen van Zijn straf in het oog zouden vallen. Vierhonderd jaar tevoren zou Hij toch naar verdienste hun zeer vele misdaden kunnen gewroken hebben. Zijn oordeel echter heeft Hij opgeschort en hen geduldig gedragen, indien zij zich soms mochten bekeren. Dit vonnis tekent toch: De ongerechtigheden van de Amorieten waren nog niet volkomen (Genesis 15:16). Nadat God voor vier eeuwen hen aldus heeft getekend, en deze zachtmoedigheid, hun stoutmoedigheid, of hun woede nog heeft vermeerderd, zodat zij niet hebben afgelaten Zijn toorn te tergen, was het zeker geen wreedheid, dat het uitstel door de zwaarte van de straf gedekt werd. Maar hier blijkt de verschrikkelijke en ontzettende verkeerdheid van het menselijk verstand. Indien Hij niet terstond toornt, verontwaardigen wij ons daarover; indien Hij de straffen uitstelt, beschuldigt onze drift Hem van nalatigheid en traagheid. Waar Hij echter als wreker van de misdaden tevoorschijn treedt, daar noemen wij Hem, of wreed, of hebben tenminste op Zijn gestrengheid iets af te dingen. Maar altijd spreekt Zijn rechtvaardigheid Hem vrij, terwijl onze valse beschuldigingen en onze hatelijke verkleiningen op ons eigen hoofd terugkeren.

Sommige uitleggers zijn van oordeel, dat hier de bedoeling is, niet dat geen enkele van die volken mocht blijven leven, maar dat zij als volken moesten worden uitgeroeid, d.w.z. dat hun staat en burgerlijke regering moest worden vernietigd. Voor deze mening wordt bijgebracht, dat verscheidene leden van de in Vs. 1 genoemde volken in het leven zijn gelaten, zoals Uria de Hethiet e.a. Men wil dan, dat, wie zich aan Israël onderwierp, in het leven werd gelaten, terwijl wie zich verzette, werd gedood.

Wij moeten alleen de Heere volstrekt liefhebben en anderen in Hem en om Zijnent wil. Dat is zover als het bestaat met Zijn welbehagen, daarom, wanneer Hij gebiedt te doden, dan mogen wij wel vrij doden. En dit mogen wij doen in opzicht van straf, die God verordend heeft, niet met haat, maar ook in liefde, vergevende het ongelijk, dat ons betreft, en biddende om genade en barmhartigheid voor de Persoon, indien hij God toebehoort.

Want zij, de heidense vrouwen en haar bloedverwanten, zouden uw zonen van Mij 1) doen afwijken, dat zij andere goden zouden dienen (Ex.34:16), en de toorn van de HEERE zou tegen u ontsteken, en u haastverdelgen (hoofdstuk 4:26; 6:15).

Van Mij, omdat Mozes hier spreekt in de naam des Heeren, of, omdat God sprak door de mond van Mozes.

De HEERE heeft geen lust tot u gehad, noch u verkoren, om uw veelheid boven alle andere volken, want gij was het kleinste van alle volken. 1)

Dit ziet op de afstamming van Israël uit Abraham, de eenling. De Heere verzekert hier, dat niet de menigte volk Hem heeft aangedreven, om het te verlossen uit Egypte, maar Zijn vrije en ongehoorde liefde, Zijn eed, welke Hij aan de aartsvaderen gezworen had. Israël moest het weten, en bij herhaling weten, dat het door vrije gunst en vrije ontferming was, wat het was.

Maar uit vrije, onverdiende genade heeft Hij u aangenomen, omdat de HEERE u a) liefhad, en opdat Hij hield de eed, die Hij uw vaderen gezworen had, daarom heeftu de HEERE met een sterke hand uitgevoerd, en heeft u verlost uit het diensthuis, uit de hand van farao, koning van Egypte, door welke verlossing gij juist zijn eigendom zijt geworden.

a)Deuteronomium. 10:15

Gij zult dan weten uit hetgeen met u en met de Egyptenaren gebeurd is; gij zult daaruit erkennen, dat de HEERE, uw God, die God is, de samenvatting van al het Goddelijke, de God van de goden, de Heer van de heren (hoofdstuk 4:35; 10:17), en zoals de enig ware, zo ook de waarachtige, die getrouwe God, welke het Verbond en de weldadigheid houdt aan wie, die Hem liefhebben en Zijn geboden houden, tot in duizendgeslachten.

Exodus. 20:5 Deuteronomium. 5:9

En Hij vergeldt een ieder van hen, die Hem haten, in zijn aangezicht om hem te verderven; Hij zal het Zijn hater niet a) vertrekken, 1) niet uitstellen ofschoon het menigmaal schijnt, alsof Hij het straffen vergeet (Psalm. 50:21 vv.), in zijn aangezicht2) zal Hij het hem vergelden (Exodus. 23:5 vv.; 34:6 vv.).

Nehemiah. 1:2

1)Vertrekken is een verouderd woord en betekent: uitstellen, verschuiven. In het Latijn: differre. De betekenis is, dat Hij Zijn haters de straffen niet zal uitstellen.

In zijn aangezicht wil hier zeggen, zodat hij het ziet en zelf aanschouwt, dat de Heere de haters van Zijn wet straft.

Houdt 1)dan de geboden, en de instellingen en de rechten, die ik u heden gebied, om die te doen.

Deze kracht van de genade en heiligheid van de trouwe Verbondsgod maant sterk aan tot het onderhouden van de Goddelijke geboden.

Zo zal het geschieden, omdat gij deze rechten, deze rechtsvorderingen, zult horen, en houden, en deze doen, dat de HEERE, uw God, u het Verbond en de weldadigheid zal houden, die Hij uw vaderen gezworen heeft.

En Hij zal u liefhebben, 1) en overeenkomstig Zijn belofte (Ex.23:25 vv. Leviticus. 26:3 vv.) zal u zegenen, en u doen vermenigvuldigen; en Hij zal zegenen de vrucht van uw buik, en de vrucht van uw land, uw koren, en uw most, en uw olie, de voortzetting van uw koeien, en de kudden van uw klein vee, in het land, dat Hij aan uw vaderen gezworen heeft u te geven.

De liefde van God tot Israël zou gezien worden in de zegeningen, welke zij zouden ondervinden, indien zij Zijn geboden onderhielden. Die zegeningen zouden bestaan in vermenigvuldiging van hun gezinnen en vermeerdering van hun inkomsten: "zij zouden nooit meer goederen hebben zonder erfgenamen, noch erfgenamen zonder goederen.".

Gezegend zult gij zijn boven alle volken; er zal onder u noch man noch vrouw onvruchtbaar zijn, ook niet onder uw beesten.

In dit vers wordt de belofte aan Adam en aan Noach gegeven, bevestigd in Israël, het uitverkoren volk van God, ten opzichte van hun verblijf in Kanaän.

En de HEERE zal alle ziekte van u afweren, waardoor andere landen om de afgoderij van hun bewoners getroffen worden, en Hij zal u, in het bijzonder, geen van de kwade ziekten van de Egyptenaren, die gij kent, die gij gedurende uw verblijf in hun midden bij ervaring hebt leren kennen (Exodus. 15:26 Deuteronomium. 28:20 vv.) opleggen, maar zal ze leggen op allen, die u haten, zoals Hij reeds bij de uittocht uit Egypte deed in de verschillende plagen. 1)

Egypte is reeds op zichzelf ene verzamelplaats van hevige ziekten, als pest en pokken, oogontsteking, blindheid, enz. (hoofdstuk 28:27,35); bovendien echter nemen daar ook de gewone ziekten spoedig een gevaarlijke wending. "Het was een merkwaardig verschijnsel, dat het land, waarvan de bewoners tegenover Israël de wereld en het heidendom vertegenwoordigden, ook in grote mate de macht van ziekte en dood openbaren moest, als beeld van de ellende van de zonde, waaronder de wereld gebukt gaat. In een beschrijving van het land worden, met betrekking tot de gezondheidstoestand, vier tijden in het jaar onderscheiden. In het eerste, het vochtige tijdperk, vertonen zich de oogziekten, de hospitaalkoorts en de diarree, die vooral onder de kinderen een vreselijke verwoesting aanrichten, evenzo onreine ziekten, door de slechte verhouding van gal en slijm tevoorschijn geroepen. In het derde tijdperk, de tijd van de ziekten, hebben de ziekten een ongeregelde loop, en wonden worden ligt door koud vuur aangetast.".

Gij zult dan al die volken verteren, 1) vernietigen (Numeri. 14:9), die de HEERE, uw God, u geven zal; uw oog zal nu echter ook, zoals ik reeds in Vs. 2 zei, hen niet sparenen, en gij zult hun goden niet dienen, want dat sparen, waarvan afgoderij het gevolg zal zijn, zou u een strik zijn, die u in het verderf sleept, want op die wijze zou de toorn van de Heere, uw God, tegen u ontsteken.

Wel moet men letten op het plan van God, waarmee Hij de Israëlieten terdege op het hart drukt, om alles te vernietigen, wat zij daar zouden vinden. Want, behalve dat Hij hen nu eenmaal, zoals zij waardig zijn, aan het verderf heeft overgegeven, zo wil Hij ook, dat het land, waarover Zijn Naam is aangeroepen, van alle onreinheden zou worden gezuiverd. Indien nu van de oorspronkelijke bewoners werden overgelaten, zouden deze terstond beproeven, hun verderfelijke dingen weer op de voorgrond te plaatsen, en waar nu overigens de Israëlieten meer dan genoeg tot bijgelovigheid geneigd waren, daar zouden zij gemakkelijk ertoe overgehaald worden, om de afgodsbeelden eer te bewijzen. Dit is daarom de reden, waarom God hen verbiedt, enige menslievendheid of toegevendheid jegens hen te gebruiken,

zoals uit het verband van de zin duidelijk blijkt, want dit wordt hen tegelijk op het hart gebonden, dat zij noch de volken mochten sparen, noch hun afgoden dienen. De reden, welke er wordt bijgevoegd: want dat zou u een strik zijn, moet tot de gehele verordening uitgestrekt worden, nl. dat het de joden tot verderf zou zijn, indien zij de volken zouden sparen, welke hen tot goddeloosheid zouden verleiden.

Zo gij in uw hart zei, wanneer thans, terwijl ik in de naam des Heeren van u eis, om de Kanaänieten te verdelgen, in uw binnenste de gedachte oprees: deze volken zijn talrijker dan ik, hoe zou ik hen uit de bezitting kunnenverdrijven?

De Heere kent zijn Israël; weet van welk maaksel zij zijn, daarom bemoedigt Hij hen, opdat zij niet als hun vaderen zullen weigeren het land binnen te trekken. Hij wijst hen op de wondertekenen, die gebeurd zijn, en belooft hen, dat dezelfde sterke hand en dezelfde uitgestrekte arm met Zijn volk zal zijn. Het verleden haalt de Heere aan, opdat Israël voor de toekomst gerust zal zijn in en door het geloof in de mogendheden van de Heere.

Vreest niet voor hen; gedenkt steeds, wat de HEERE, uw God, aan farao en aan alle Egyptenaren gedaan heeft:

a) De grote verzoekingen, waardoor Hij hem en Zijn volk op de proef stelde (hoofdstuk 4:34), die uw ogen gezien hebben, en de tekenen, en de wonderen, en de sterke hand, en de uitgestrekte arm (hoofdstuk 6:22) waardoor u de HEERE, uw God, heeftuitgevoerd; alzo zal de HEERE, uw God, doen aan alle volken, voor wiens aangezicht gij vreest; hij zal hen door dezelfde tekenen en wonderen bestrijden.

a)Deuteronomium. 4:34; 29:3

Daartoe zal de HEERE, uw God, nadat gij hen geslagen en op de vlucht gedreven hebt, ook a)horzels en andere vervolgers, waarmee Hij u op krachtige wijze ondersteunen zal (Exodus. 23:28), onder hen zenden; totdat zij omkomen, die overgebleven en, in spelonken en kloven,voor uw aangezicht verborgen zijn.

Jozua. 24:12

Ontzet u dus niet voor hun aangezicht; want de HEERE, uw God, is in het midden van u, 1)een groot en vreselijk God.

Hierin lag voor Israël de grootste bemoediging. De Heere God in het midden van hen, dan hadden zij niets te vrezen. Want hun God was meer dan alle schepselen samen.

En de HEERE, uw God, zal deze volken voor uw aangezicht allengs uitwerpen: 1) haastig, allen tegelijk, zult gij hen wel niet mogen te niet doen, opdat het wild van het veld, leeuwen, beren en andere verscheurende dieren (Exodus. 23:29), niet tegen u vermenigvuldige, daarom zult ge u echter nooit door vrees laten weerhouden van hun uitroeiing.

Zij moesten niet twijfelmoedig worden door de langzame voortgang van hun wapens, noch zich verbeelden, dat de Kanaänieten nooit zouden worden ten onder gebracht, indien dit in het eerste jaar niet gebeurde. Merkt op: wij moeten niet denken, dat, omdat de verlossing van de Kerk en de verdelging van haar vijanden niet haastig gebeurt, deze zaak nooit geschieden zal. God zal te Zijner tijd en op Zijn wijze Zijn werk verrichten, en wij mogen verzekerd wezen, dat dit altijd het beste is.

Gij zult dan de gruwel in uw huis niet brengen, dat gij een ban zou worden, zoals dat is; gij zult het geheel verfoeien en een gruwel daarvan hebben, want het is eenban.

Dezelfde God, die zonder moeite zeven machtige volken door een klein volkje bedwingt, en voor wie het een geringe zaak zou zijn, alle afgodsbeelden van de wereld te vernietigen; Hij, die zoveel doet, wil toch dit ene niet zelf doen, maar aan Zijn volk overlaten, om namelijk de afgoden van Kanaän te vernietigen. Wat mensen opgericht hebben, om Hem te honen, moeten mensen vernietigen, om Hem te loven.

HOOFDSTUK 8.

Vs. 1-20. Om Israël te bewaren voor de zelfvergoding, waartoe het makkelijk kon komen, wanneer het bij de volle overvloed en de genietingen van het leven vergat, wie hun dit geschonken had, en zijn gelukkig lot aan eigen kracht en inspanning toeschreef, herinnert Mozes aan het volk de verootmoediging en beproeving, waardoor God het sinds de uittocht van Egypte heeft geleid. Door deze leiding heeft Hij aan Israël duidelijk getoond, dat het zonder Hem niets kan, maar dat Hij alles vergoedt en een onmisbare bezit is. Daarom moet Israël ook de Heere zijn God laten blijven, opdat zelfvergoding niet tot afgoderij leidt, en over het volk van God dezelfde straf komt, die het aan de heidenen voltrekken zal.

Alle geboden, die Ik u heden gebied, zult gij waarnemen om te doen, opdat gij leeft, en vermenigvuldigt, en inkomt, en het land erft, dat de HEERE aan uw vaderen gezworen heeft (hoofdstuk 4:1; 6:3 vv. Filip.3:1).

En gij zult tot dat einde gedenken aan de hele weg, die u de HEERE, uw God, deze veertig jaar in de woestijn, geleid heeft, opdat Hij u verootmoedigde, door Zijn almacht aan uw onmacht, door Zijn heiligheid aan uw zonde, door Zijn liefde aan uw ondankbaarheid herinnerd, wanneer gij door Hem in moeilijke omstandigheden gebracht werd, om u te verzoeken, in deze toestanden te dwingen tot openbaring van uw hart; want God verzoekt niet om te verleiden, maar om te onderzoeken, om te weten wat in uw hart was, of gij Hem geloven en in dat geloof Zijn geboden zou houden of niet.

En Hij verootmoedigde u 1) reeds spoedig bij de aanvang van de woestijnreis (Ex.16), en liet u hongeren, en spijsde u daarna niet met gewoon brood, maar met het Man, dat gij niet kende, noch uw vaderen gekend hadden, opdat Hij u bekend maakte, dat de mens niet alleen van het brood leeft, maar dat het Gods kracht is, die door het brood voedt en onderhoudt, en niet het brood zelf, dat de mens leeft van alles, wat uit de mond van de HEERE uitgaat, van elke andere zaak, wanneer de Heere wil, dat zij als voeding dient, of haar voor zo’n doel tevoorschijn roept en op buitengewone wijze schenkt.

Dat zij een tijd lang hadden gehongerd, van dat gebrek toont Hij nu het nut aan, opdat zij daardoor zouden bekennen, dat niet slechts door brood en wijn, maar door de verborgen kracht vna God het menselijk geslacht gevoed wordt. Want, ofschoon allen bekennen, dat door de goedertierenheid van God de aarde vruchtbaar is, zo hebben zij toch zo hun zinnen gezet op de spijs en drank, dat zij niet hoger klimmen, noch God erkennen als de Vader en Verzorger, maar veeleer Hem binden aan de uitwendige middelen, waaraan zij zijn overgegeven, alsof Zijn hand op zichzelf en zonder instrument niets ten uitvoer zou kunnen brengen of verrichten.

In deze zin wordt dit woord ook gebruikt door de Heiland (Matth.4:4 Luk.4:4). God kon ook zonder gewone voedingsmiddelen, door de kracht van Zijn almachtig woord en van Zijn wil alleen het leven onderhouden, waarmee zich dan ook die kracht verbinden of hoe zij werken mocht. Hij liet het geheel aan Zijn Vader over, om Zijn honger te stillen, hoe en wanneer deze wilde. Een verandering van stenen in brood was geen behoefte, zoals slechts het ongeloof kon

menen, omdat het alleen op de middelen ziet, en niet op Die, die aan het middel kracht geeft om te werken.

a) uw kleding is aan u niet verouderd, en uw voet is niet gezwollen 1) door gebrek aan goed schoeisel (hoofdstuk 29:5) deze veertig jaar.

Nehemiah. 9:21

Volgens vele uitleggers wordt in deze woorden gezegd, dat Israël uit de buit van de Egyptenaars aan de Rode Zee en van Amalek genoeg kleding en schoeisel ontvangen had, of een voldoende voorraad van wol en huiden bezat, waardoor alle behoeften van de woestijnreis vervuld konden worden. Dit komt echter niet overeen met de plaats van dit woord naast de vermelding van de wonderbare spijziging.

Men behoeft daarbij nog niet met de rabbijnen en kerkvaders de belachelijke onderstelling aan te nemen, dat de kleren en schoenen met de kinderen gegroeid zouden zijn, zoals het slakkenhuis met de slak; noch ook de beschikbare middelen tot verwerving van kleren en sandalen uitsluiten, zoals immers ook het Manna niet het gebruik van andere voedingsmiddelen uitsloot, wanneer deze verkrijgbaar waren (zie Ex 16.35)

Met deze uitdrukking wil de Heere zeggen, dat hun kleren niet versleten, noch hun sandalen verteerden, maar dat Hij, op wonderlijke wijze, voor de instandhouding van hun kleren zorgde.

Bekent dan in uw hart, dat de HEERE, uw God, u kastijdt
door Zijn verootmoedigingen en verzoekingen (Vs. 2)), zoals een man zijn zoon kastijdt, namelijk niet om u te verderven, maar om u te verbeteren, om u te vormen tot lof van Zijn heerlijkheid; als een gelovig overgegeven en kinderlijk gehoorzaam volk (hoofdstuk 1:31).

In het Hebreeuws Mejusrèka, eigenlijk was kastijdende. Kastijden moet hier opgevat worden in de zin van opvoeden, onder de tucht houden. Calvijn tekent hierbij aan: "dat Hij de gehele taak van een juiste opvoeding daarmee samenvat." Mozes houdt hen voor, om goed te onthouden, hoe de Heere hen met een vaderlijke liefde had omringd, en dat zij daarom geroepen en verplicht waren, om Zijn geboden te onderhouden.

En houdt de geboden van de HEERE, uw God, om ook onder de nieuwe omstandigheden in Zijn wegen te wandelen, en om Hem te vrezen.

Een land, waarin gij brood zonder schaarste eten zult, waarin u niets ontbreken zal: een land, waarvan de stenen ijzer zijn, ijzererts bevatten, en uit de bergen waarvan gij koper uithouwen zult.

Behalve de Jordaan, die hoger op door de meren Mérom en Gennesareth vloeit, en zich in de Dode zee uitstort, heeft Palestina geen rivier van betekenis. Er zijn echter in dit land meer of minder grote beken, die òf in de Middellandse Zee, òf in de Jordaan vloeien. Gedurende het

warme jaargetijde drogen de meeste uit, en behoren dan tot de zogenaamde Wady's, zoals men deels de kleinere in beddingen of dalkloven vloeiende wateren, deels ook de dalen zelf, door welke zij stromen, noemt (Job 6:15 Jer.15:18). In de Middellandse Zee stromen: de Sichor of beek van Egypte, Wady el Arisch (Numeri. 34:5 Jozua. 13:3), geheel in het zuiden; de beek Besor of Wady Schoriah (1 Samuel 30:9); 3. de Wady Simsim of Askalon; 4. de beek Sorek (Richteren. 16:4); 5. de stroom Rubin, waarvan de oostelijke bron bij Bethlehem en Jeruzalem is, en tot wier stroomgebied het eikendal behoort, dat in 1 Samuel. 17:2,19; 21:9 genoemd wordt; 6. de stroom el-Audscheh (gekromde rivier) die van Efraïms gebergte daalt en ten noorden van Joppe zich uitstort, na de handelsweg van Egypte naar Damascus doorsneden te hebben (in de nabijheid van deze stroom, tussen Lydde en Joppe, werkte de apostel Petrus (Hand.9:32,36), daarom wordt hij ook de rivier van Petrus genoemd); 7. de Nahal Kana of rietbeek (de Statenvertalers hebben de naam niet vertaald) Jozua 16:5; 17:9); de stroom Zerka of krokodillen-rivier (misschien de in Jozua. 19:26 vermelde Sischon-Libnath, volgens anderen de Belus, Nr.10); 9. de beek Kison (Richteren. 5:21; 1 Kon.18:40) 5.21); 10. de Belus of glasstroom, uit wier zand het eerste glas vervaardigd is (het is zeer zuiver en fijn zand en werd nog in de middeleeuwen naar Genua en Venetië uitgevoerd tot dit doel); ook vond, volgens de Griekse fabelleer, Hercules aan deze stroom de plant Colocasia, die zijn wonden heelde. Verder op in het noorden is nog: 11. de Leontes, die eerst in zuidwestelijke richting stromende het dal el Bukaä tussen de Libanon en Anti-Libanon doorsnijdt, vervolgens naar het westen keert, en zich ten noorden van Tyrus in de zee stort. De Libanon vormt bovendien nog 12 verschillende kleine, snelstromende beken, waaronder de Bostrenus, die echter in de Bijbel niet voorkomt, de voornaamste is.

Aan de westzijde van de Jordaan zijn voor de kennis van de Bijbel het belangrijkst: 1. de beek Krith (1 Kon.17:3,7); anderen zoeken hem aan de oostzijde van de Jordaan in de Wady Adjlun, ten noorden van de Jabbok), en 2. de Kedron, tussen Jeruzalem en de Olijfberg (2 Samuel 15:23). Aan de oostzijde zijn reeds vroeger (zie Nu 21.30) vermeld: 1. de Jarmuk of Hieromax. 2. de Jabbok, 3. de Wady Hesban, 4. de Zerka Maein en 5. de Arnon (grensrivier tegen Moab). Deze beken en stromen, waarbij we gemakkelijk nog een menigte zouden kunnen voegen, die uit de nieuwere aardrijkskunde van Palestina bekend zijn, waren echter niet voldoende voor de behoeften van de inwoners, omdat zij in de zomer uitdroogden. Men moest daarom door de kunst het drinkwater trachten te bewaren of te verkrijgen en deed dit deels door bronnen met welwater, deels door bakken of putten, waarin regenwater verzameld werd, deels door fonteinen met onderaardse waterleidingen (Leviticus. 11:36), deels door vijvers of open waterbekkens, die meest van stenen gebouwd en in dalen gelegen waren, zodat men het regenwater 's winters zonder moeite daarheen kon leiden. In de Bijbel worden behalve de waterleidingen van Jeruzalem genoemd: 1. de vijver van Gibeon (2 Samuel 2:13 Jer.41:12); 2. de vijver van Hebron (2 Samuel 4:12); 3. de vijver van Samaria (1 Kon.22:38). Niet vermeld worden de vijvers van Salomo, niet ver van Bethlehem, drie waterbassins bij het steile gedeelte van het dal ten westen van het dorp Urtas, uit vierkante steenblokken gebouwd, en blijkbaar van hoge ouderdom.

Wanneer hier de buitengewone vruchtbaarheid van Palestina geroemd wordt, is dit een getuigenis, dat de oude Romeinse schrijvers bevestigen (Tacitus Hist. V 6; Amm. Marcell XIV: 8 Want wat Strabo XVI. 2, 36 van Jeruzalem zegt, is een vrucht van onkennis en

verwarring). Michaël Servet, die in het jaar 1553 wegens dwaalleer ter dood gebracht werd, had dan ook geen recht, toen hij, met het oog op de huidige onvruchtbaarheid van Palestina, de beschrijving van Mozes bestreed. Thans heeft Jeruzalem voorzeker niet meer inwoners dan vroeger het kleinste stadje van Galilea (15.000), en het grootste gedeelte van de weg die naar Sichem voert, (18 uur lang) gaat door een natte, onvruchtbare, steenachtige landstreek. In het gebied van Beth-Séan bij de Jordaan, beneden het meer Gennesareth, vond Richardson op een afstand van 6 uur geen enkel dorp, en Jonas Korte (een vroom boekdrukker uit Altona, die in 1737-38 het Joodse land bezocht) verhaalt, dat hij in Palestina niet meer dan 10 bronnen gevonden heeft, die verder dan 80-100 schreden vloeiden. Deze verandering wordt echter genoegzaam verklaard (zie Ex 3.17en zie Nu 34.15), vooral door de onverzadigbare hebzucht van de Turken en Arabieren, die elke bebouwing van het land onmogelijk heeft gemaakt. Toen Burckhardt uit Bazel zijn verwondering te kennen gaf, omdat hij nergens vruchtbomen en tuinen zag, antwoordden de inwoners van Hauran: hoe? zouden wij dan voor vreemden planten en zaaien?" Hoeveel de grond ook nu opbrengt, indien hij slechts goed bebouwd wordt, meldt een Frans reiziger uit de jongste tijd. Een Engelsman had in de zogenoemde tuin van Salomo bij de bovengenoemde vijvers door drainering in één jaar zevenmaal aardappelen geoogst. Van de voortbrengselen van Palestina zijn de (Vs. 8) genoemde reeds vroeger besproken, anderen zullen later behandeld worden; ditzelfde geldt van het dierenrijk.

Wat echter het delfstoffenrijk aangaat, vermelden wij nog slechts tot verklaring van Vs. 9, dat Mozes waarschijnlijk gedacht heeft aan de Bazaltsteen, waarvan niet slechts in Bazan, maar ook in het gehele noorden van Kanaän grote lagen gevonden worden. Deze steen bevat 20% ijzer, en Mozes kan dus spreken van een land, "waarvan de stenen ijzer zijn." Bovendien zijn er echter ook bepaalde ijzermijnen tussen Jeruzalem en Jericho. Op de Libanon, die zo rijk is aan ijzersteen, dat men daar verscheidene ijzermijnen en smeltovens heeft; zijn ook sporen ontdekt van ontginning van de koperertsen. Daar deze streken volgens Jozua. 19:24,31 aan de stam Aser gegeven werden, die ze echter niet veroverde (Richteren. 1:31) ging de (Deuteronomium. 33:25) beloofde zegen "ijzer en koper zal onder uw schoen zijn" verloren. Israël schijnt nooit in het eigen land ijzer en koper bereid te hebben, want David ontving deze metalen, die hij in grote voorraad voor de tempelbouw verzamelde, uit Syrië (2 Samuel 8:8; 1 Kronieken 19:8; 23:3,14).

Als gij dan zult gegeten hebben en verzadigd zijn, zo zult gij de HEERE, uw God, loven over dat goede land, dat Hij u zal hebben gegeven. 1)

Met deze woorden vermaant Hij hen, dat zij zeer onbezonnen zouden zijn, indien deze zo grote goedertierenheid van God hen niet tot gehoorzaamheid drong, omdat niets ongerijmder is, dan, wanneer wij wel voorzien en verzadigd zijn, niet te erkennen, van waar ons de levensmiddelen zijn toegezonden. Alzo eist Mozes van hen dankbaarheid, wanneer zij in het aan hun beloofde land als in overvloed van alle goederen zullen genieten.

Duidelijk wil Mozes, en de Heere door Hem, zijn volk erop wijzen, dat het om de gave de Gever niet mag vergeten, opdat de zegen van de gave niet in een vloek verandert.

Wacht u, 1)wanneer gij dit land beërven en zijn voorrechten genieten zult, dat gij, daar welstand maar al te spoedig van God afleidt, de HEERE, uw God, niet vergeet, dat gij niet zou houden Zijn geboden, en Zijn rechten, enZijn instellingen, die ik u heden gebied.

Hoe noodzakelijk deze waarschuwing was, kan men opmaken uit het algemeen gebrek van het gehele menselijke geslacht, dat nog al te zeer wijd en zijd wordt aangetroffen. Want nauwelijks zal er één op de honderd worden gevonden, in wie de verzadiging niet een zekere bandeloosheid doet ontstaan. Later zegt Mozes in zijn lied over de hardnekkigheid van zijn volk: "Vet, ja! met vet overdekt geworden, sloeg het achteruit." Noodzakelijk daarom was het, dat aan zulke woeste mensen een teugel werd aangelegd, ja! dat hun teugelloosheid in voorspoed werd bedwongen. Maar ook tot ons mag en moet men deze regel uitstrekken, omdat het geluk bijna allen brooddronken maakt, zodat zij zich tegen God op ongebonden wijze gedragen, en Hem en zichzelf vergeten.

Die u geleid heeft in die grote en vreselijke woestijn, waar vurige slangen (Numeri 21:6) en schorpioenen, 1) en dorheid, waar geen water was;a) die u bij het begin van de reis te Rafidim (Ex.17:6), zowel als aan het einde te Kades-Barnéa (Numeri. 20:11), water uit de keiachtige rots voortbracht;

Psalm. 78:15; 114:8

Onder de plagen van de tropische gewesten rekent men ook de schorpioen, een insekt van de grootte van de rivierkreeft, met een hard schild, bruin lichaam, zwarte kop, scharen, en een zeer bewegelijke, door zes ringen gevormde staart, die een gifhoudende angel heeft, welke steken dodelijk zijn. In de Arabah zijn deze dieren talrijk, zoals uit de naam Akkrabim blijkt, die de reeks van klippen aan het noordeinde draagt (zie Nu 34.5)

Die u in de woestijn spijsde met Man, dat uw vaderen niet gekend hadden, om u te verootmoedigen en om u te verzoeken (Vs. 3), opdat Hij u ten laatste, wanneer Hij u eerst in het beloofde land zou gebracht hebben, wel deed 1) en door grote welvaart schadeloosstelde voor de geleden nood.

Het gezegde heeft, zoals alle leidingen met Israël, algemeen geldende kracht voor alle gelovigen. Door verootmoedigingen en verzoekingen voert de Heere alle Zijnen tot de zaligheid, door de woestijn van moeite, angst en nood en genadige doorhelping naar Kanaän, het land van de verkwikking en zaliging, tot het genot van Zijn Genade- en Heilsgoederen.

1) Maar gij zult gedenken de HEERE, uw God, dat Hij het is, die u kracht geeft, om vermogen te verkrijgen; opdat Hij Zijn verbond bevestigt, 2) dat Hij aan uw vaderen gezworen heeft, zoals het op deze dag is.

Een bewijs van trots geeft hij nu aan, nl. wanneer de mensen aan hun vlijt, of arbeid, of beleid toeschrijven, wat zij moesten erkennen, als van Gods gunst ontvangen te hebben. Want wel zegt men, dat wij onze harten op allerlei wijze kunnen verheffen, maar dit is wel een voornaam stuk trots, om tot ons te trekken en voor ons te nemen, wat Gods eigendom is. Want

niets stemt ons meer tot bedaardheid en nederigheid, dan de erkenning van Gods gunst, omdat het een blijk is van bovenmate grote onbezonnenheid, de hand op te steken tegen Hem, van wie wij afhangen en aan wie wij ons zelf en al het onze verschuldigd zijn. Daarom bewijst Mozes terecht de trots van het menselijke hart uit het vergeten van God, indien zij menen, dat zij door hun eigen toedoen verkregen hebben, wat God uit gunst heeft verleend, opdat Hij hen aan zich verbonden hield. Te zeggen in het hart, betekent bij de Hebreeën, bij zichzelf overleggen, of bij zichzelf denken. Niet daarom wordt hier slechts de uiterlijke belijdenis van de mond bekend gemaakt, waardoor de mensen nog wel tonen, dat zij Gods goedheid dankbaar zijn (hoewel het dikwijls niets anders is, dan huichelarij en ijdelheid), maar Hij wil, dat zij er ernstig van overtuigd zijn, dat, wat zij bezitten, hun is toegevloeid van Zijn onverdiende goedertierenheid.

Opdat Hij Zijn Verbond bevestigt. De Heere wil het Israël gedurig en ook hier weer herinneren, dat er in Zijn volk geen waardigheid is, maar dat alle weldaden Verbondsweldaden zijn.

HOOFDSTUK 9.

OORZAKEN VAN KANAÄNS VEROVERING.

Vs. 1-10:11. Mozes tracht Israël te bewaren voor het gevaar van de eigen gerechtigheid, die wèl Gods weldaden erkent, maar niet als onverdiende zegeningen, en daarom in de eigen persoon een oorzaak zoekt tot verklaring van de voorrechten van de Heere. God heeft niet in de voortreffelijkheid van het volk een aanleiding tot Zijn barmhartigheid gevonden, want in de woestijn heeft het zich tegen de Heere verzet, en meer dan eens het oordeel van volkomen verwerping verdiend, zodat Mozes telkens met zijn voorbede in de bres moest springen. Daardoor alleen waren de oordelen afgewend, en werd het einde gezegend.

Hoor, Israël! 1) Gij zult heden, nu spoedig Jozua 23:14), over de Jordaan gaan, dat gij inkomt, om volken te beërven, die groter en sterker zijn dan gij (hoofdstuk 7:1); steden, die groot en tot in de hemel gesterkt zijn (hoofdstuk 1:28).

Heel deze plaats bevat een lofdicht op de genadige goedertierenheid van God, waardoor Hij Zijn volk zich heeft verbonden, om Zijn Wet te gehoorzamen. Doch deze zeer scherpe prikkel, om de Israëlieten aan te zetten, moest er wezen, zouden zij geheel en al ertoe gebracht worden, om God te dienen en te beminnen, aan Wie zij zozeer verbonden waren. Mozes' doel daarom is om te leren, dat de Israëlieten zonder enige verdienste, maar door de bijzondere weldaad van God, erfgenamen zouden zijn van het land Kanaän, en dat dit geheel zou komen ten gevolge van het Verbond en de genadige aanneming tot kinderen, opdat zij wederkerig zouden volharden in de gelovige waarneming van het Verbond en alzo zich meer gewennen aan Zijn dienst. Want al te verschrikkelijk zou het zijn, dat zij niet vrijwillig God zouden tegenkomen, door zich aan de regering te onderwerpen van Hem, die het met Zijn genade was voorgekomen. Verder, opdat zij zich niets zouden aanmatigen, meldt hij de grootheid van de macht van God daarin, dat zij nooit zo vele volken hadden kunnen overwinnen, indien zij niet op verwonderlijke wijze uit de hemel daartoe waren geholpen. Hierom noemt hij die volken met name, wat hun menigte en het getal aangaat en vervolgens zegt hij: dat zij in oorlogskracht uitblonken.

Zo zult gij heden, terwijl gij de strijd tegen zulke volken onderneemt, weten, dat de HEERE, uw God, degene is, die als baanbreker voor uw aangezicht doorgaat, een a) verterend vuur, 1) om hen te vernietigen, zodat gij niet behoeft te vrezen, alsof zij niet overwonnen konden worden. Die zal hen verdelgen, en Die zal hen met dit doel voor uw aangezicht neerwerpen, hen reeds nu vreesachtig en vreesachtig maken Jozua 2:9), en gij zult ze uit de bezitting verdrijven, en zult hen haastelijk, indien ook niet allen tegelijk, te niet doen, zoals de HEERE, door mijn mond (Ex.23:27 vv.), tot u gesproken heeft. 2) Maar niet gij zijt het, het is de Heere, diedoor u zulke daden volbrengt; dit zult gij niet slechts erkennen, maar ook daarbij bedenken, waarom Hij juist door u zulke dingen tot stand brengt.

Deuteronomium. 4:24 Hebr.12:29

Het beeld van vuur wordt hier gebruikt, om daarmee te kennen te geven, de mogelijkheid, dat zo machtige volken zo spoedig zouden worden vernietigd. Zoals vuur alles in een kort ogenblik vernielt, zo zou God ook zijn voor de inwoners van Kanaän. Hij zou binnen korte tijd het beloofde land voor Israël gereed maken.

Wij moeten onze uiterste pogingen aanwenden, in afhankelijkheid van de Goddelijke genade, en wij zullen de genade verkrijgen, indien we de kracht, die de Heere verleent, op Zijn bevel en in Zijn Naam tewerkstellen.

Niet om uw gerechtigheid, noch om de oprechtheid van uw hart komt gij er heen in, om hun land te erven; maar om de goddeloosheid van deze volken verdrijft hen de HEERE, uw God, voor uw aangezicht uit de bezitting; en Hij heeft slechts aan u dit land gegeven, om het woord te bevestigen, dat de HEERE, uw God, aan uw vaderen Abraham, Izak en Jakob gezworen heeft.

Hier blijkt genoeg, dat er voor de verdienste geen plaats is, wanneer het Verbond van God zou worden te niet gemaakt en welke niet kon gevonden worden in een zo verkeerd en ongehoorzaam volk. Waarbij komt, dat God het Verbond met Abraham had gesloten, vier eeuwen vóórdat zij geboren waren. Waaruit volgt, dat deze weldaad uit een andere bron hun toevloeide.

Dat iemand zichzelf als rechtvaardig beschouwt, in plaats van de genade te begeren, is slechts mogelijk, omdat het rechte, diepere inzicht in het wezen van de gerechtigheid ontbreekt; want het werken is niet genoeg, de gehele inwendige toestand van het hart komt in aanmerking (1 Kon.9:4 Psalm. 24:4)

Weet, overtuig u dan zelf door de terugblik op het verleden, dat de HEERE, uw God niet om uw gerechtigheid, dit goede land geeft, om dat te erven; want gij zijt een hardnekkig volk,
gij zijt gelijk aan het lastdier, dat de nek niet buigen wil onder het juk (Ex.32:9).

1)Hardnekkig volk. Deze uitdrukking is ontleend aan de os, welke zijn nek niet buigen wil, of liever, welke niet eerder tot het gebruik geschikt is, voordat hij de nek heeft leren buigen onder het juk. Zo, wil Mozes zeggen, is ook Israëls volk, het is onwillig, om zich te buigen onder het juk van de Heere, onder het juk van de wet.

Laat van Mij af, dat Ik hen verdelg, en hun naam van onder de hemel uitdoe, en Ik zal u tot een machtiger en groter volk maken dan dit is.

Mozes geeft de uitdrukkingen bijna letterlijk terug, een bewijs, dat zij diep in zijn hart zijn gezonken.

Laat van Mij af, dat Ik hen verdelg, en hun naam van onder de hemel uitdoe, en Ik zal u tot een machtiger en groter volk maken dan dit is.

Mozes geeft de uitdrukkingen bijna letterlijk terug, een bewijs, dat zij diep in zijn hart zijn gezonken.

Toen keerde ik mij (Ex.32:15-19), en ging van de berg af; de berg nu brandde van vuur, en de twee tafelen van het Verbond waren op mijn beide handen. 1)

Toen Mozes hoorde, hoe weerspannig het volk was geworden, liet hij de tafelen niet op de berg, waar ze aan hem waren overgeleverd, maar hij bracht ze met zich, om geheel Israël, door ze voor hun ogen te verbreken, te doen zien, wat zij verloren hadden.

Ook vertoornde zich de HEERE zeer tegen Aäron, om hem te verdelgen; zodanig was toen uw toestand, wat het hoofd en de ledematen aangaat; doch ik bad ook op deze tijd voor Aäron, 1) en verwierf zijn herstel in Gods gunst, zodat hij toch later het Hogepriesterlijk ambt ontving, dat voor hem bestemd was (Leviticus. 8:1 vv. Ex.28:1 vv.).

Van een afzonderlijke voorbede voor Aäron lezen wij in Exodus niet. Deze was begrepen in die voor geheel Israël. Daarom zegt Mozes hier: Ik bad ook op deze tijd voor Aäron.

Maar uw zonde, het voorwerp, waarmee gij gezondigd had, het kalf, 1) dat gij had gemaakt, nam ik, en verbrandde het met vuur, en stampte het, malende het wel, totdat het verdund werd tot stof; en zijn stof wierp ik in de beek,die van de berg afstroomt, en gaf het u te drinken, opdat gij de nietigheid zou inzien van een god, die men drinken kan (Ex.32:20).

Ten einde hen een levendig besef te geven van de verdelging, waaraan zij toen bloot stonden, beschrijft hij de vernieling van het gegoten kalf, dat zij zich gemaakt hadden, en dat het werktuig van hun overtreding was geweest. Hij noemt dat kalf zonde, mogelijk niet alleen, omdat het het onderwerp van hun zonde was geweest, maar ook, omdat de vernieling ervan geschikt was tot een getuigenis tegen hun zonde, alsmede om hen te doen zien, wat degene, die daarmee hadden gezondigd, zelf verdiend hadden. Zij, die het kalf hadden gemaakt, waren hieraan gelijk, en hen zou geen ongelijk zijn aangedaan geworden, indien zij zelf dus tot stof verbrand, én vermalen én verstrooid waren geworden, zodat niets van hen was overgebleven. Het was een oneindige genade, dat God de vernieling en vernietiging van het afgodsbeeld toestond, in de plaats van de verdelging van de afgodendienaars.

Zij zijn toch uw volk, en uw erfdeel, dat Gij door uw grote kracht en door uw uitgestrekte arm hebt uitgevoerd.
1)

De inhoud van de bede is dezelfde als Ex.32:11-13, meer naar de vorm is zij met zoveel vrijheid herhaald, dat wel niemand anders, dan Mozes zelf, dit zou hebben durven doen. Bovenal staat het thema (Vs. 26): "Verderf uw volk en uw erfdeel niet," in nauw verband met het Woord van God (Vs. 12): "Uw volk, dat Gij uit Egypte gevoerd hebt, heeft het verdorven." Dit thema (Hebreeuws Al-Taschet) werd later, naar het schijnt, de leuze van David, die hij bij de vervolging van Saul gedurig in het hart had en in het gebed voordroeg. Maar hij gebruikte haar ook als richtsnoer in zijn handelingen tegenover Saul (1 Samuel 26:9,15; 2 Samuel.

1:14), daar hij wel wist, dit gebed slechts zolang voor zich en de zijnen te kunnen opzenden, als hij de redding door eigen hand vermijden en de gezalfde van de Heere sparen zou. Deze leuze werd zodoende ook wel tot een bijzonder lied, met afzonderlijke zangwijze en toon, zoals blijkt uit het opschrift: Al-Taschet boven Psalm. 57,58,59 en 75.

HOOFDSTUK 10.

DE VERNIEUWING VAN HET VERBOND MOET ISRAEL DWINGEN TOT DE LIEFDE VAN GOD.

In dezelfde tijd, toen ik door aanhoudende gebeden en smekingen herkrijgen moest, wat gij verkondigd had, en ook tenslotte de volkomen vernieuwing van het verbroken Verbond bewerkte, zei de HEERE tot mij: Houw u twee stenen tafelen, als de eerste, en klim tot Mij op deze berg (Ex.34:1); daarna zult gij u een kist van hout maken, laat daarna ook de reeds vroeger beschreven Ark van het Verbond (Ex.25:10 vv.) vervaardigen.

En Ik zal op die tafelen schrijven de woorden, die geweest zijn op de eerste tafelen; die gij gebroken hebt; en gij zult ze leggen in die kist. 1)

God zal Zijn Wet en Evangelie zenden aan degenen, wiens harten als tot heilige vaten en bewaarplaatsen zijn toebereid en geheiligd, om ze te ontvangen. Christus is de Ark, waarin de Wet veilig en ongeschonden bewaard is, waardoor dan ook het Verbond, uit kracht van zijn volmaakte gehoorzaamheid, de zijnen een eeuwige gerechtigheid aanbrengt en niet verbroken kan worden zoals gebeurde in de eerste Adam, toen de bewaring van Gods Wet aan hem was toevertrouwd.

En ik keerde mij, daar alles thans weer op die hoogte gekomen was, als vroeger, toen ik het eerst de berg verlaten zou hebben (Ex.31:18), indien niet de gebeurtenis, die (Ex.32) beschreven wordt, dit verhinderd had, en ik ging af van de berg (Ex.34:29) en legde, toen nu de tabernakel gereed, en op de eerste dag van de eerste maand in het tweede jaar van de uittocht onder mijn leiding opgericht was, de tafelen in de kist, die ik gemaakt had; en aldaar zijn zij, zoals de HEERE mij geboden heeft 1) (Ex.40:20).

Mozes voegt hier doorgaans bijeen, wat zakelijk bij elkaar behoort, zonder zich te binden aan de volgorde van de tijd, daar dit voor het doel van zijn rede zonder belang is. Zijn doel is, om aan te tonen, dat alle zegeningen, die Israël in het Verbond metde Heere ontvangt, slechts een vrucht zijn van de schuldvergiffenis en van de vernieuwde genade, welke de Heere op zijn gebed verleend heeft, en dat er daarom geen reden is, om van eigengerechtigheid gewag te maken. Bij de opsomming van deze zegeningen gedenkt Mozes, na de vermelding van de grootste weldaad, het herstel van wet en heiligdom, in vier volgende verzen aan de instelling van het Aäronitisch priesterschap en van de Levitische priesterdienst-ook een vrucht van zijn voorbede (hoofdstuk 9:20). Dat Mozes daarbij de vorm van de toespraak laat varen, en niet tot Israël, maar in de 3de persoon van Israël spreekt, komt geheel overeen met de eenvoudige en meer vrije stijl van de ouden. In geen geval geeft dit recht tot het veronderstellen van een latere bijvoeging, want dit gedeelte behoort in de samenhang van de rede, èn als vrucht van Mozes' voorbede voor Aäron, èn in verband met de uitlegging van het tweede gebod, dat de verering van de ware God regelt. Men kan de vorm verklaren door de veronderstelling, dat Mozes hier een gedeelte van zijn bericht over de reis (Numeri. 33) voorleest, of dat hij zou hebben willen zeggen: "Zo kan ik dan, nadat de Heere opnieuw alles heeft toegestaan, wat

door uw schuld verloren werd, in mijn bericht over de verdere gebeurtenissen schrijven: En de kinderen van Israël reisden, enz.

Vandaar reisden zij meer zuidelijk door het vlakke veld of de Arabah, naar Gudgod, of Hor-Gidgad, d.i. hol van Gidgad, tussen de berg Hor en de golf van Akabah, en vanGudgod naar Jotbath, een land van waterbeken (Numeri. 33:33).

Nadat Mozes de nieuwe tafelen en de Ark van het Verbond als goddelijke gunstbetoningen voorgesteld heeft, handelt hij eerst over het Hogepriesterschap, waarin Israëls verkiezing en bestemming als volk Gods het heerlijkst geopenbaard wordt. Uit zijn voorstelling blijkt, dat dit ambt duurzaam in Israël zal bestaan, en door Israëls en Aärons zonde in Kades (Numeri. 14:10) niet opgeheven is. Om dit aan te tonen, grijpt de man Gods zo ver vooruit in de geschiedenis, dat tegelijkertijd de dood van Aäron en de aanstelling van zijn zoon Eleßzar vermeld worden. Niet zonder oogmerk misschien worden daarbij eerst de bronnen van de kinderen van Jßakan (Beërôth Bene-Jßakan) en tenslotte Jotbath, een land van waterbeken genoemd. In de woestijn kent men een groter zegen dan bronnen en waterbeken; zij zijn een beeld van de geestelijke zegeningen, die door het Hogepriesterambt op Israël zullen neerdalen. En dat in klimmende mate, van bronnen tot waterbeken, zoals ook geschied is, toen het oudtestamentisch Hogepriesterambt plaats maakte voor het eeuwige van de Nieuwe Bedeling in Christus.

Met de geestelijke weldaden verbindt God meestal de lichamelijke. Zolang onder ons de bediening van het Woord en de uitoefening van de dienst van God van kracht is, zolang zal God ons ook met tijdelijke zegeningen weldoen.

In dezelfde tijd, 1) toen ik de tafelen van de wet in de Ark van het Verbond legde, scheidde de HEERE de stam Levi, waaronder de zonen van Aäron, zowel als de gewone priesters, begrepen zijn uit (Leviticus. 8; Numeri. 8), om de Ark van het Verbond van de HEERE te dragen, om voor het aangezichtvan de HEERE te staan, om Hem te dienen met offers en gebeden en om in zijn naam te zegenen (Numeri. 6:23 vv.; 1 Kronieken 24:13) door de priesters tot op deze dag.

In dezelfde tijd, d.w.z. ten tijde, toen het Verbond tussen de Heere en Zijn volk weer vernieuwd werd, en ziet daarom niet, zoals sommigen willen, op de tijd van Aärons dood.

Vs. 12-11:32. Na de viervoudige waarschuwing keert Mozes terug tot de vermaning: "Israël moet de Heere, zijn God, vrezen en beminnen, Hem dienen en In Zijn wegen wandelen. Dat kan na zo’n verleden niet moeilijk zijn, maar volgt uit de rechte erkenning van Gods zegeningen. Slechts een besnijding van de voorhuid van het hart en vernietiging van de hardnekkige tegenstand is nodig, en ook deze heeft God reeds gebroken door Zijn tuchtiging. Deze toestand is echter voorwaarde van welstand in Kanaän, welks vruchtbaarheid niet, zoals in Egypte, van overstroming van de rivier, maar uitsluitend van de wateren en de zegen van de hemel afhangt. Daarom moet dit land ook terstond na de verovering op plechtige wijze tot een land van gehoorzaamheid gewijd worden.

Nu dan, Israël! daar gij alles, wat gij hebt en zijt, zonder verdienste en waardigheid, door schuldvergevende genade hebt en zijt, wat eist de HEERE, uw God, in deplaats van zo overvloedige bewijzen van barmhartigheid, die Hem het grootste recht geven op beantwoording van uw zijde, van u? Wat anders, dan de HEERE, uw God, te vrezen, in al zijn wegen te wandelen, en Hem lief te hebben, en de HEERE, uw God, a) te dienen, met uw gehele hart en met uw gehele ziel.

Deuteronomium. 6:5 Matth.22:37 Luk.10:27

Om te houden de geboden van de HEERE en zijn instellingen, die ik u heden gebied, u ten goede 1) (Micha 6:8).

Vrees (eerbiedige, niet knechtelijke) en liefde voor God moeten steeds met elkaar verbonden zijn; want de liefde zonder vrees voert tot traagheid en nalatigheid, de vrees zonder liefde brengt tot slavernij en vertwijfeling.

Door de vrees, die het meest de ernst van een nauwgezette wandel bevordert en Gods barmhartigheid leert verstaan, moet de liefde waarheid ontvangen en door liefde, die altijd vaster met de Heere verbindt, moet de vrees verheerlijkt worden.

De vrees voor de Heere, die door het bewustzijn van de eigen onheiligheid tegenover de heilige God ontstaat, moet de grondtoon van het hart zijn. Deze vrees, die Gods barmhartigheid recht leert erkennen, verwekt de liefde; en de liefde openbaart zich in het dienen van God met het gehele hart en de gehele ziel.

Ziet, 1)van de HEERE, uw God, is de hemel en de hemel der hemelen, 2) de aarde, en al, wat daarin is (1 Kon.8:27; Psalm. 24:1; 115:16 24.1).

1)Allereerst daarom herinnert hij, dat zij niet door eigen waardigheid, of door voortreffelijkheid van oorsprong van de overigen verschillen, maar omdat het God behaagd heeft hen voor te trekken, terwijl Hij met gelijk recht over allen heerst. Wat het woord betreft: de Heere heeft lust gehad aan uw vaderen, om die lief te hebben: met deze uitdrukking wordt geenszins twijfelachtig aangegeven, dat Hij tot liefde geneigd is. De bedoeling is duidelijk, dat God Abraham, met voorbijgang van alle andere volken op de aarde, uit vrije gunst, met zijn geslacht heeft aangenomen tot kinderen. Want Hij zegt niet, dat Hij de vaderen slechts heeft liefgehad, maar ook hun personen, hun hele geslacht.

De Heilige Schrift maakt onderscheid tussen de wolkenhemel, waaronder de vogels vliegen, de sterrenhemel, de plaats van de hemellichamen, en tussen de eigenlijke hemel, de zetel van Gods heerlijkheid, die dikwijls de hemel der hemelen genoemd is.

Besnijdt1) dan de voorhuid a) van uw hart, en verhardt, in het vervolg, uw b) nek niet meer, zoals gij het tot nu toe gedaan hebt (hoofdstuk 9:6,13).

Jer.4:4 b) Ex.32:9; 33:3; 34:9.

De besnijding in de natuurlijke zin is het afsnijden van de voorhuid van het mannelijk lid, om zijn voortbrengende kracht aan de Heere te heiligen. In de geestelijke zin wijst zij op een verwijdering van al het bedorven natuurlijke, het vleselijke, dat de werking van God en Zijn Geest verhindert. Het zijn onbesneden oren, die nog onvatbaar zijn voor Gods Woord; onbesneden lippen, die de hogere, Goddelijke taal niet gebruiken en de lof van de Allerhoogste nimmer verkondigen, onbesneden harten, die nog geheel beheerst worden door de natuurlijke trots en hoogmoed, die de vrees en liefde voor God, door het zelfvertrouwen het waarachtig Godsvertrouwen uitsluit. De voorhuid van het hart is deze tweevoudige, zondige natuurlijkheid (Jeremia. 17:9)

Bij gevolgtrekking blijkt, waarom van de aanneming melding gemaakt is, namelijk, opdat de Joden meer heilig en met des te meer ijver God zouden dienen, Die zij als zeer weldadig hadden leren kennen. Hij eist daarom wederkerig liefde. Want niets zou schandelijker zijn, dan dat de dankbaarheid niet geopenbaard werd door godzalig en rechtvaardig te leven. Maar omdat de mensen volstrekt niet van nature geneigd zijn of geschikt om God te gehoorzamen, vermaant Mozes hen tot verloochening van zichzelf en om de lusten van het vlees te beheersen en te bedwingen. Want het hart te besnijden is hetzelfde als zich te reinigen van de kwade begeerlijkheden. Ondertussen kastijdt hij hun vreselijke hardheid van hart, waar hij hen verbiedt, nog meer, of voor het vervolg, hard van nek te zijn, alsof hij wilde zeggen, dat zij eindelijk eens die verkeerdheid van het gemoed moesten uitschudden, waarin zij al veel te lang hadden volhard.

Besnijdt1) dan de voorhuid a) van uw hart, en verhardt, in het vervolg, uw b) nek niet meer, zoals gij het tot nu toe gedaan hebt (hoofdstuk 9:6,13).

Jer.4:4 b) Ex.32:9; 33:3; 34:9.

De besnijding in de natuurlijke zin is het afsnijden van de voorhuid van het mannelijk lid, om zijn voortbrengende kracht aan de Heere te heiligen. In de geestelijke zin wijst zij op een verwijdering van al het bedorven natuurlijke, het vleselijke, dat de werking van God en Zijn Geest verhindert. Het zijn onbesneden oren, die nog onvatbaar zijn voor Gods Woord; onbesneden lippen, die de hogere, Goddelijke taal niet gebruiken en de lof van de Allerhoogste nimmer verkondigen, onbesneden harten, die nog geheel beheerst worden door de natuurlijke trots en hoogmoed, die de vrees en liefde voor God, door het zelfvertrouwen het waarachtig Godsvertrouwen uitsluit. De voorhuid van het hart is deze tweevoudige, zondige natuurlijkheid (Jeremia. 17:9)

Bij gevolgtrekking blijkt, waarom van de aanneming melding gemaakt is, namelijk, opdat de Joden meer heilig en met des te meer ijver God zouden dienen, Die zij als zeer weldadig hadden leren kennen. Hij eist daarom wederkerig liefde. Want niets zou schandelijker zijn, dan dat de dankbaarheid niet geopenbaard werd door godzalig en rechtvaardig te leven. Maar omdat de mensen volstrekt niet van nature geneigd zijn of geschikt om God te gehoorzamen, vermaant Mozes hen tot verloochening van zichzelf en om de lusten van het vlees te beheersen en te bedwingen. Want het hart te besnijden is hetzelfde als zich te reinigen van de kwade begeerlijkheden. Ondertussen kastijdt hij hun vreselijke hardheid van hart, waar hij

hen verbiedt, nog meer, of voor het vervolg, hard van nek te zijn, alsof hij wilde zeggen, dat zij eindelijk eens die verkeerdheid van het gemoed moesten uitschudden, waarin zij al veel te lang hadden volhard.

Want 1) de HEERE, uw God, is een God van de goden, en een a) Heer van de heren. 2) Hij staat op de hoogste plaats, onder allen, die als goden en heren vereerd worden, omdat Hij bestaat als God en Heer; die grote, die machtige, en die, voor al Zijn tegenstanders, vreselijke God, die b) geen aangezicht aanneemt, noch geschenk ontvangt, 3) zoals de menselijke heren en rechters wel eens doen. De geringste en meest verlatene is in Zijn schatting niet minder dan de aanzienlijkste en machtigste.

Openb.17:14 b) 2 Kron.19:6,7 Job 34:19 Hand.10:34 Rom.2:11 Galaten. 2:6 Efez.6:9 Kol.3:25; 1 Petrus. 1:17.

Opdat zij dit onderwijs niet gering zouden schatten bepaalt Hij hen bij de vreselijke regering van God, omdat hieruit verachting en verwaarlozing zou ontstaan, wanneer de Majesteit van God hen niet altijd tot de rechte aanbidding zou aanzetten. Alzo, door vrees in te boezemen, schrikt hij hen af van toegeeflijkheid en onaandoenlijkheid.

God van de Goden en Heer van de heren. Hiermee stelt Mozes God voor aan Israël als de hoogste God, buiten Wie en boven Wie er geen God is en tevens als de Souvereine en alleen machtige Gebieder van het Verbond. Het is zijn bedoeling, om bij zijn volk de diepste eerbied in te planten voor de Heere God, opdat zij door heilige vrees en diepe eerbied zouden worden afgehouden van het dienen van andere goden.

Gods onkreukbare rechtvaardigheid wordt hiermee aangeduid. Mogen rechters onder de mensen nog soms geschenken aannemen, God, de Heere, is recht in al zijn weg en werk. Daarom zal Hij zich ook een Rechter van de weduwen betonen en een Vader van de wezen.

Die het recht van de wees en van de weduwe doet; en de vreemdeling liefheeft, dat Hij hem brood en kleding geeft.
1)

Met weduwen en wezen worden zij aangegeven, die als het ware zonder natuurlijke beschermer verkeren en met de vreemdeling, degene, die in nood en ellende verkeren.

Daarom zult gij de vreemdeling liefhebben, want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypte.1) Niet slechts door Zijn geboden en door Zijn voorbeeld herinnert de Heere u aan deze eis, maar ook door uw ondervinding gij weet wat het is, verdrukte vreemdelingen te zijn, en in die verdrukking hulp en redding te ontvangen.

Gezegend zijt gij, o Heilige Geest, voor Uw reinigende, bewarende en vernieuwende invloed, dat ik geroepen ben uit de toestand van een vreemdeling in Egypte, zoals mijn vaders waren, en nu gevonden word onder het getal van de kinderen van God en mijn erfdeel is onder de geheiligden.

De HEERE, uw God, zult gij a) vrezen, Hem zult gij dienen, en Hem zult gijb) aanhangen en bij zijn naam zweren. 1)

a)Matth.4:10 Luk.4:8 b)Deuteronomium. 13:4

De eed is in generlei opzicht zondig en door God verboden, maar integendeel Gods- en liefdedienst, of zoals Luther in de grote Catechismus zegt: Een recht en goed werk, waardoor God geprezen, waarheid en recht bevorderd, leugen verslagen, mensen bevredigd, gehoorzaamheid volbracht en twist beslecht wordt; want God zelf komt daar in het midden, en scheidt recht en onrecht, goed en kwaad. In de oudste tijden nu, toen men de eed heilig hield, was de waarschuwing voor lichtzinnig zweren minder noodzakelijk; maar wel was er gevaar, dat deze godsdienstige handeling een afgodische zonde worden, wanneer men bij de afgoden zwoer, en dus de dienst van het Heiligdom overnam. De inhoud van de oudtestamentische geboden is daarom met betrekking tot de eed: bij Zijn (de enige, waarachtige God) naam zult gij zweren, en niet bij een andere naam; en de Profeten voorspellen een tijd, waarin elke knie zich voor God buigen en elke tong bij Zijn naam zweren zouden Jesaja 19:18; 45:23; 65:16 Jer.4:2; 12:16). Toen na de Babylonische ballingschap dit gevaar overwonnen was, omdat de Joden een afschrik hadden van de afgoden (Rom.2:22), moest een andere verkeerdheid worden bestreden: het lichtvaardige, gewetenloze zweren. Sinds deze tijd nam een uiterste richting steeds toe, die uit vrees van misbruik de naam des Heeren volstrekt niet op de lippen wilde nemen (zie Le 24.12). Toen men echter nu, in plaats van de naam van God, iets dat heilig, geëerd of bemind was gebruikte, b.v hemel en aarde, de tempel, de stad Jeruzalem, het eigen hoofd, verdween daarmee ook steeds meer het bewustzijn van de heiligheid van de eed en het lichtzinnig zweren werd zo algemeen, dat de joden daarom berucht werden bij de Romeinen. Tegen deze zonde strijden (Matth.5:33 Jak.5:12)

Mozes beschrijft de vrees voor God d.i. de rechte Godsverering, naar haar drievoudige openbaring: door de daad (God dienen); in het hart (Hem aanhangen) en met de mond (zweren bij Zijn Naam)

Hij is uw lof, en Hij is uw God! 1) die bij u gedaan heeft deze grote en vreselijke dingen, die uw ogen, sinds de uittocht uit Egypte, gezien hebben.

Opdat Mozes zijn volk des te gemakkelijker zou overtuigen, dat er niets beter was of niets meer gewenst dan zich aan de regering van God te onderwerpen, vermaant hij hen, dat er niets is buiten Hem, waarin zij zouden kunnen roemen. Alsof hij wilde zeggen, dat zij in dat ene gelukkig waren, dat God hen in zijn trouw had opgenomen, doch dat, wanneer zij deze roem zouden laten varen, zij ellendig en verloren zouden zijn. God nu wordt de lof van zijn volk genoemd, als hun eer en ornament. Waaruit volgt, dat, indien zij een ware en degelijke en gelukkige staat begeerden te genieten, zij hiervoor moesten zorg dragen, dat zij zich hielden onder Zijn hoede, terwijl, indien zij daarvan zouden beroofd zijn, er niets anders hen restte dan vrees en schande. Met dezelfde bedoeling voegt hij erbij, dat Hij hun God is, omdat niets dwazer of ongerijmder zou zijn, dan Hem, de Bouwheer van de wereld, niet aan te nemen, waar Hij zich uit eigen beweging als hun God aanbiedt.

Uw vaderen vertrokken naar Egypte met a) zeventig zielen (zie "Ge 46.27); en nu heeft u de HEERE, uw God, overeenkomstig Zijn belofte aan de vaderen (Genesis 15:5; 26:4; 28:14) gesteld als de sterren aan de hemel in menigte; 1)zodat gij 600.000 mannen sterk, behalve de vrouwen en de kinderen, uit Egypte vertrokken zijt (Ex.12:37).

Ex.1:5 Hand.7:14

Mozes wijst hen op de grote daden van de Heere, op zijn bijzondere weldaden, opdat Israëls volk het zou weten, dat God niet alleen een souverein, maar ook nog een wettig verkregen recht op hen had.

HOOFDSTUK 11.

REDENEN, WAAROM GOD BEMIND EN GEHOORZAAMD MOET WORDEN.

Daarom zult gij de HEERE, uw God, liefhebben. Zoals ik u reeds (hoofdstuk 6:5) zei en gij zult te allen tijde onderhouden zijn bevel en zijn instellingen, en zijn rechten, en zijn geboden.

Zoals Hij Zijn wet zo veelzijdig heeft ingericht, dat gij naar die regel uw leven in alle betrekkingen en omstandigheden kunt inrichten, zult gij nu ook uw gehele leven richten naar Zijn wil.

De Heere is u niet maar een aanrader en aanmaner, een verzorger en beschermer, maar voor alles uw God, die als God over u te gebieden en van u gehoorzaamheid, blinde, stipte, volkomen gehoorzaamheid te vorderen heeft, Hij vraagt u niet wat gij goed vindt, noch wat gij ervan begrijpt, maar zet het voor u in, verordent het en bakent voor u de weg af, en nu is er voor u geen keuze, nu moet gij al uw hoogheid afleggen, en stil als het gespeende kind naar die instellingen en op die weg wandelen.

Zo zal komen de Leviet, omdat hij geen deel noch erfgoed met u heeft, en de vreemdeling, en de wees, en de weduwe, die in uw poorten zijn, en zullen eten; 1) zij zullen in uw woning een tiendmaaltijd met elkaar houden van hetgeen gij achtergelaten hebt, en verzadigd worden, opdat u de HEERE, uw God, ook verder zegent in al het werk van uw hand, dat gij doen zult; want zijn zegen zal slechts uw deel zijn, wanneer gij overeenkomstig zijn geboden handelt. 2)

Hiermee is nu de instelling van de tienden volledig beschreven; wij werpen daarom nogmaals een blik op de samenhang, het wezen en de betekenis van deze verordening. Reeds de toewijding van de eerstgeboorten (Ex.13:2,11 vv. Leviticus. 27:26 vv. Numeri. 3:5-13; 8:16-19; 18:15-18 Nu 3.5-13 8.16-19 18.15-18), en de opbrengst van de eerstelingen (Exodus. 23:19 Numeri. 18:12 vv.) moest Israël voorstellen als een volk van het eigendom en zijn bezittingen als een gave van de Heere, waarvan zij slechts de rentmeesters en vruchtgebruikers waren. Deze gaven moesten daarom naar Gods wil besteed worden, d.i. tot bevordering van Gods rijk en van de ware godsdienst, tot betamelijke veraangenaming van het leven, en tot ondersteuning van de hulpbehoevende naaste. Dit nu werd door de instelling van de tienden geregeld en in de harten van het volk ingeprent. Het tiende gedeelte van alle inkomsten moet afgezonderd worden, omdat het getal tien, als insluitende alle grondgetallen, zinnebeeld van de volledigheid

is, en de omvang van het geheel dus op de beste wijze afbeeldt. Een eerste tiende, voor de Levieten bestemd, moet gebruikt worden tot bevordering van het Godsrijk (Leviticus. 27:30 vv. Numeri. 28:21 vv.); van het overblijvende wordt een tweede tiende afgezonderd, die eerst nu ter sprake komt, waar Israël het beloofde land zal beërven.
Bij het einde van ieder eerste en tweede jaar na het zevende moet zij gebruikt worden tot een maaltijd voor de huisgenoten, en wel bij het heiligdom. Israël moest zich daar verheugen in de gaven van zijn God, het goede van de aarde als een dankoffer genieten, en het bewustzijn meenemen, dat ook de voorraad thuis op gelijke wijze en met hetzelfde doel te besteden was, namelijk ten behoeve van het gezin, als onder Gods ogen, en in Zijn gemeenschap. In het derde jaar echter doet de godvruchtige dienstknecht van de Heere voor zich en de zijnen afstand van dit genot, en schenkt zijn tiende onverdeeld aan alle behoeftigen. Hij toont dus door de daad, met de handen te willen arbeiden, om te kunnen geven aan elk die gebrek lijdt. Dezelfde gave wordt nogmaals verleend in het 6e jaar, en dan volgt de grote Sabbat, waarin het land zijn rust viert, bezitters en nietbezitters gelijk voedt door ongedwongen opbrengst, en hun tijd geeft, om ongestoord te denken aan de belangen van de ziel. Men heeft ook wel van een derde tiende gesproken, maar waarschijnlijk ten onrechte, omdat men het gebruik van de tweede tiende in het 3e en 6e jaar als zodanig beschouwde. Toch is het wel mogelijk, dat men de armentienden in het 3e en 6e jaar voor de behoeftigen overgaf, en in die jaren een derde tiende voor de tempelmaaltijd afzonderde, wat voorzeker niet in strijd zou geweest zijn met de bedoelingen van de goddelijke wet.
.

Men kan deze tienden niet de derde tienden noemen, zoals vele rabbijnen hebben gedaan, maar veeleer de armentienden.

Opdat Israël zich beijveren zal, om ook deze verordening van God te gehoorzamen, voegt de Heere de belofte van zegen en voorspoed aan dit gebod toe.

Zo zal komen de Leviet, omdat hij geen deel noch erfgoed met u heeft, en de vreemdeling, en de wees, en de weduwe, die in uw poorten zijn, en zullen eten; 1) zij zullen in uw woning een tiendmaaltijd met elkaar houden van hetgeen gij achtergelaten hebt, en verzadigd worden, opdat u de HEERE, uw God, ook verder zegent in al het werk van uw

hand, dat gij doen zult; want zijn zegen zal slechts uw deel zijn, wanneer gij overeenkomstig zijn geboden handelt.
2)

Hiermee is nu de instelling van de tienden volledig beschreven; wij werpen daarom nogmaals een blik op de samenhang, het wezen en de betekenis van deze verordening. Reeds de toewijding van de eerstgeboorten (Ex.13:2,11 vv. Leviticus. 27:26 vv. Numeri. 3:5-13; 8:16-19; 18:15-18 Nu 3.5-13 8.16-19 18.15-18), en de opbrengst van de eerstelingen (Exodus. 23:19 Numeri. 18:12 vv.) moest Israël voorstellen als een volk van het eigendom en zijn bezittingen als een gave van de Heere, waarvan zij slechts de rentmeesters en vruchtgebruikers waren. Deze gaven moesten daarom naar Gods wil besteed worden, d.i. tot bevordering van Gods rijk en van de ware godsdienst, tot betamelijke veraangenaming van het leven, en tot ondersteuning van de hulpbehoevende naaste. Dit nu werd door de instelling van de tienden geregeld en in de harten van het volk ingeprent. Het tiende gedeelte van alle inkomsten moet afgezonderd worden, omdat het getal tien, als insluitende alle grondgetallen, zinnebeeld van de volledigheid is, en de omvang van het geheel dus op de beste wijze afbeeldt. Een eerste tiende, voor de Levieten bestemd, moet gebruikt worden tot bevordering van het Godsrijk (Leviticus. 27:30 vv. Numeri. 28:21 vv.); van het overblijvende wordt een tweede tiende afgezonderd, die eerst nu ter sprake komt, waar Israël het beloofde land zal beërven.
Bij het einde van ieder eerste en tweede jaar na het zevende moet zij gebruikt worden tot een maaltijd voor de huisgenoten, en wel bij het heiligdom. Israël moest zich daar verheugen in de gaven van zijn God, het goede van de aarde als een dankoffer genieten, en het bewustzijn meenemen, dat ook de voorraad thuis op gelijke wijze en met hetzelfde doel te besteden was, namelijk ten behoeve van het gezin, als onder Gods ogen, en in Zijn gemeenschap. In het derde jaar echter doet de godvruchtige dienstknecht van de Heere voor zich en de zijnen afstand van dit genot, en schenkt zijn tiende onverdeeld aan alle behoeftigen. Hij toont dus door de daad, met de handen te willen arbeiden, om te kunnen geven aan elk die gebrek lijdt. Dezelfde gave wordt nogmaals verleend in het 6e jaar, en dan volgt de grote Sabbat, waarin het land zijn rust viert, bezitters en nietbezitters gelijk voedt door ongedwongen opbrengst, en hun tijd geeft, om ongestoord te denken aan de belangen van de ziel. Men heeft ook wel van een

derde tiende gesproken, maar waarschijnlijk ten onrechte, omdat men het gebruik van de tweede tiende in het 3e en 6e
jaar als zodanig beschouwde. Toch is het wel mogelijk, dat men de armentienden in het 3e en 6e jaar voor de behoeftigen overgaf, en in die jaren een derde tiende voor de tempelmaaltijd afzonderde, wat voorzeker niet in strijd zou geweest zijn met de bedoelingen van de goddelijke wet.
.

Men kan deze tienden niet de derde tienden noemen, zoals vele rabbijnen hebben gedaan, maar veeleer de armentienden.

Opdat Israël zich beijveren zal, om ook deze verordening van God te gehoorzamen, voegt de Heere de belofte van zegen en voorspoed aan dit gebod toe.

HOOFDSTUK 15

OVER HET SABBATSJAAR, VERKOCHTE KNECHTEN EN DE EERSTGEBOORTE.

Vs. 1-23. Wijst reeds de instelling van de tiendmaaltijden op de verplichting, om van de ontvangen zegen armen en noodlijdenden te ondersteunen, ook andere godsdienstig-kerkelijke instellingen hebben het doel, om Israël barmhartigheid in te boezemen tegenover de verdrukte. Het Sabbatsjaar, dat elke zeven jaren ééns terugkeert, vermaant de schuldeiser, om zijn schuldenaars niet te benauwen, maar geduld tegenover hen te oefenen, en de vrijlating van de lijfeigen Israëlieten biedt hun de gelegenheid, om ook te zien op hetgeen van een ander is. Ook het gebruik van de eerstelingen onder het vee, dat geofferd worden kan bij het heiligdom, herinnert het volk van God aan de verdrukking en verlossing in Egypte, opdat zij hulpvaardig, toegevend en mild zouden zijn tegenover de naaste.

Aan heta) einde van elke zeven jaren zult gij een vrijlating 1) maken en u op die wijze nog meer mild en vriendelijk tonen tegenover armen en verdrukten, dan door de overgave van de tweede tiende in het 3e en 6e jaar (hoofdstuk 14:28 vv.).

Ex.21:2 Jer.34:14

Hier wordt de joden een bijzondere menslievendheid onder elkaar voorgeschreven, nl. dat in ieder zevende jaar, de ene broeder aan de ander, wat deze aan hem verschuldigd was, liet houden. Doch ofschoon wij heden aan deze wet niet zijn gebonden, en het zelfs niet dienstig is, dat zij in gebruik komt, toch moet het doel, waartoe zij gegeven werd, in aanzien blijven, opdat wij ten opzichte van de schuld, niet al te strenge maners zijn. Vooral niet, indien wij zaken hebben met behoeftigen, die onder de last van hun armoede gebogen liggen. De toestand van het oude volk was echter een andere. Hun oorsprong leiden zij af van één stam; het land Kanaän was hun gemeenschappelijke erfbezitting, de broederlijke gemeenschap moest onder elkaar geoefend worden, niet anders alsof zij tot één gezin behoorden. En omdat God hen nu eenmaal had vrijgelaten, opdat zij geheel vrij zouden zijn, was er reden temeer voor, om een middelmatige welstand te begunstigen, opdat niet enkelen door hun onmetelijke schatten de menigte zouden onderdrukken. Daarom, indien het aan de rijken vergund was altijd hun schatten te vermeerderen, zij op een tyrannische wijze zouden gaan teisteren, heeft God hun teugelloze macht door deze wet gebreideld. Waarbij nog komt, dat, omdat aan de aarde rust werd gegeven en de mens zich onthield om haar te bebouwen, het ook billijk was, dat het gehele volk, om wie dit Sabbatsjaar was ingesteld, enige verlichting ondervond. Evenwel de vrijlating, waarover hier gehandeld wordt, was volgens mijn oordeel niets anders dan een tijdelijke. Want wel willen sommigen, dat de schuld toen geheel moest worden vrijgescholden, alsof het Sabbatsjaar alle verplichtingen ophief, maar dit wordt door het gebod in die zin bestreden dat, wanneer het Sabbatsjaar nabij was, God beveelt mildelijk te lenen. Een contract nu zou bespottelijk zijn geweest, indien het niet geoorloofd was het terug te eisen. God wil echter, dat in dit jaar alle schuldzaken zullen rusten, opdat niemand door zijn schuldeiser zou worden lastig gevallen.

Dit nu is de zaak van de vrijlating, op deze wijze zal zij toegepast worden, dat ieder schuldheer, die zijn naaste in een van de voorgaande jaren zal geleend hebben, vrijlaat, 1) de betaling tot een ander jaar uitstelt; hij zal gedurende het Sabbatsjaar zijn naaste, zijn buurman, of zijn broeder, zijn volksgenoot, niet manen, omdat men de HEERE een vrijlating heeft uitgeroepen bij het begin van het jaar, door het blazen van de bazuinen (Leviticus. 25:9).

In het Hebreeuws Schamot. In verband met Ex.23:11 waar dit zelfde woord in de grondtekst gebruikt wordt, kan het niet betekenen: een geheel vrijschelden. Daar wordt gezegd, het land te laten rusten. Daar wordt dit werkwoord vertaald door laten rusten. Die betekenis heeft het hier ook. De schuldeiser moest de schulden laten rusten; de schuldenaar niet manen, om hetgeen hij hem schuldig was.

De vreemde, die niet tot uw volk behoort, en dus ook geen deel heeft aan de zegeningen van het volk, zult gij manen, 1) wanneer gij hem iets geleend hebt; maar wat gij bij uw broeder hebt, zal uw hand vrijlaten tot latere tijden.

Een uitzondering wordt erbij gevoegd, dat het geoorloofd is, vreemdelingen te manen en te dwingen tot betaling. En dit om een zeer goede reden, omdat het volstrekt niet billijk was, verachters van de wet van de weldaden van het Sabbatsjaar te doen genieten, vooral niet, omdat God dit privilege gegeven had ten opzichte van het uitverkoren volk.

Onder vreemden hebben wij hier te verstaan, niet degene, die als vreemdeling onder Israël verkeert. Dan wordt het woord "geer" gebruikt, maar de "nokri" is hij, die volstrekt niet tot Israël in enig verband staat, Israëls godsdienst veracht en vijand is in de grond van de zaak van de Heere en Zijn volk. Die vreemden deelden niet in het privilegie van Gods uitverkoren gunstvolk. Laten wij niet voorbij zien, dat in het zevende jaar die vreemdeling ook zijn gewone intresten van het land had, omdat hij de rust van het Sabbatsjaar niet behoefde te houden. Iets hards lag daarom volstrekt niet in deze uitzondering.

Alleen, omdat 1) er geen bedelaar onder u zal zijn; want de HEERE zal u overvloedig zegenen in het land, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed zal geven, om het erfelijk te bezitten 2) en elk gebrek onder u voorkomen.

Omdat. Beter is de vertaling dat. Dat er geen bedelaar onder u zij. De bedoeling is, dat nooit Israëls volk door lenen, of manen en opeisen bewerkte, dat er bedelaars kwamen, noch hen, die van al hun goed en have waren beroofd. Calvijn vertaalt: "Hoe het ook zij, duld niet, dat door uw schuld iemand onder u een bedelaar wordt.".

Hiermee wil God alle zorg bij hen wegnemen. Mochten zij soms bevreesd zijn, dat zij door hun lankmoedigheid ten opzichte van de armen zelf gebrek zouden lijden, de Heere zou ervoor zorgen, dat zij voor gebrek zouden bewaard blijven, ja zelfs, dat zij overvloedig zouden bezitten. Wie zich overde arme ontfermt, leent de Heere.

Indien gij slechts-dit is de voorwaarde-de stem van de HEERE, uw God, vlijtig zult gehoorzamen, dat gij waarneemt te doen al deze geboden, die ik u heden gebied, dan zullen ook die beloften van God aan u vervuld worden.

Want de HEERE, uw God, zal u zegenen, zoals Hij tot u heeft gesproken. Ja, deze belofte begint reeds vervuld te worden; verhindert haar niet, in stromen op u neer te dalen; zo zult gij overvloed van alles bezitten, en aan vele volken kunnen lenen, 1) maar gij zult niet ontlenen; en gij zult door middel van dit lenen, over vele volken heersen, maar over u zullen zij niet heersen, omdat gij tegenover niemand verplichtingen hebt (hoofdstuk 28:11 vv.).

Deze aardse rijkdom was een voorbeeld van de geestelijke goederen onder de Nieuwe Bedeling, in wier bezit geen ding de Christen ontbreken zal 1 Corinthiers. 1:7); ja, zij kunnen van de rijkdom, die hun geschonken is 1 Corinthiers. 1:5) ook aan anderen meedelen, en zo geestelijk lenen, en over zonde, duivel, dood en hel heersen.

Wanneer in onze tijd inderdaad vervuld schijnt te zijn, wat Mozes in de naam van de Heere aan het volk beloofde: "gij zult aan vele volken lenen," en de joden ook nog in andere opzichten een invloed oefenen, die "een heersen over hen" genoemd kan worden, is dit nog geenszins de zegen, die God bedoelde. Wij zouden die liever een karikatuur noemen, waarin de Christen wél, niettegenstaande de misvorming, de waarheid en onbedriegelijkheid van het Goddelijk Woord herkent, maar die toch niet de God van Abraham, maar de God van deze eeuw verraadt. De Vader van onze Heere Jezus Christus heeft de Christenen aan de heerschappij van deze afgod overgegeven, omdat zij versmaad hebben Zijn vrije kinderen te zijn.

Wanneer er echter andere omstandigheden geboren worden- en dit zal, zoals ik voorzie, het geval zijn (Vs. 11) -wanneer het geschiedt, dat onder u een arme 1) zal zijn, een uit uw broeders, in een van uwpoorten, in uw land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, zo zult gij, die in betere welstand u verheugen moogt, uw hart niet verstijven, noch uw hand toesluiten, voor uw broeder, die arm is, dat gij hem in zijn nood niet zou helpen:

Dit strijdt niet met het verbod in Vs. 4. Daar wordt Israël verboden zelf oorzaak te zijn, dat iemand tot de bedelstaf vervalt, door hem alles te ontnemen. Hier wordt het geval verondersteld, dat iemand door allerlei tegenspoed arm is geworden. Mocht dit het geval zijn, dan is de rijke geroepen in de noden van de arme te voorzien, en dat niet karig, maar mild (Vs. 8). God wil barmhartigheid en geen offerande.

Maar gij zult hem uw hand mild opendoen, en zult hem rijkelijk lenen, genoeg voor zijn gebrek, dat hem ontbreekt.

Wacht u, 1)dat in uw hart geen Belials-geen nietswaardig (zie "De 23.13) -woord zij, om te zeggen: het zevende jaar, het jaar van de vrijlating nadert, zodat ik mijn schuld niet spoedig terugvragen kan,dat uw oog boos zij tegen uw broeder, dat gij hem onvriendelijk aanziet, die arm is, en dat gij hem niet geeft; 2) en hij, indien ook slechts door zuchten over uw hardheid,

over u roept tot de HEERE, en zonde in u zij, die straf uitlokt, tot vergelding van deze hardvochtigheid.

De wet is geestelijk en legt een teugel op al de overleggingen van hart, en wij misleiden ons zelf, indien wij ons verbeelden, dat de gedachten vrij zijn van de Goddelijke kennisneming en besturing.

Het is een vreselijke zaak, indien de armen over ons roepen tot de Heere, want God heeft Zijn oor geopend voor dat geroep, en uit mededogen en ontferming over hen, zal Hij zeker in het gericht treden met degenen, die hen hard en zonder medelijden behandelen.

a) Gij zult hem mild geven, en niet alleen uw gelaat zal geen wrevel verraden, maar ook uw hart zal niet boos zijn, als gij hem geeft, 1) zonder hoop op spoedige teruggave; want omwille van deze zaak zal u de HEERE, uw God, in vergoeding van het geleende zegenen in al uw werk, en in alles, waaraan gij uw hand slaat.

a)Matth.5:42 Luk.6:35

Hiermee bedoelt de Heere Israëls volk te leren, dat de Heere een blijmoedige gever liefheeft en daarom wil, dat aan de armen op milde wijze wordt gegeven.

Want a) de arme zal niet ophouden 1) uit het midden van het land, omdat Ik wél inzie, dat de voorwaarde, die de bedelaar zou weren (Vs. 4), niet vervuld zal worden; daarom gebied ik u juist, wat onder andere omstandigheden niet nodig zou zijn, zeggende: Gij zult uw hand mild opendoen aan uw broeder, aan uw bedrukten, en aan uw armen in uw land.

a)Matth.26:11 Joh.12:8

Wat sommigen daaronder verstaan is, dat zij daarom arm zouden zijn, omdat zij de wet niet bewaarden, alsof het land om hun boosheid zou uitdrogen, is ver gezocht. Want dat dit wel mogelijk is, beken ik, maar hier schrijft God niet de oorzaak toe aan hun zonde, waarom sommigen arm zouden worden, maar Hij herinnert slechts, dat hun nooit stof tot milddadigheid zou ontbreken, omdat God door het overlaten van de armen zal beproeven van welke zin zij zijn. Want daarom ontmoeten rijken en armen elkaar en God is hun beider Schepper, omdat niet anders de plichten van mededeelzaamheid zijn te beoefenen, tenzij de een zich oefent in het helpen van de ander. Daarom, opdat God de luiheid van de rijken zou opwekken, getuigt Hij, dat Hij niets voorschrijft, dan wat de noodzakelijkheid gedurig vordert.

De joodse uitleggers hebben dit hoofdstuk verklaard, alsof de schuldeiser verplicht was tot kwijtschelding van alle schulden in het Sabbatsjaar, en deze mening is door Luther en anderen gedeeld. De betekenis van het Hebreeuwse woord, dat ook in Ex.23:11 gevonden wordt (het land voor een bepaalde tijd vrij, dat is onbearbeid, laten) leert echter, dat hier van een tijdelijk uitstel van betaling sprake is. Het bevel van een volkomen kwijtschelding zou bovendien ondoelmatig en voor de armen nadelig geweest zijn, want de meer gegoeden zouden zeker

een buitengewone mate van liefde tot de naaste moeten hebben, indien zij onder zodanige omstandigheden het uitlenen niet ontweken. Vooral echter zou deze maatregel het lichtzinnig schulden maken bevorderd, en het bewustzijn van de heiligheid van het eigendom in gevaar gebracht hebben. Is hier echter van een gewoon uitstel sprake, dan heeft deze wet een goede grond, en komt overeen met Israëls maatschappelijke inrichtingen. Want de Hebreeuwse schuldenaar had geen bepaald inkomen bij de staking van de landbouw in het zevende jaar, en was niet bij machte, om zijn schuld af te doen; het Sabbatsjaar moest hem daarom beveiligen tegen het manen van zijn schuldeisers, opdat de zegen van dit jaar niet door zorgen verbitterd zou worden. Op de niet-Hebreeuwsche schuldenaar behoefde de wet echter geen toepassing, want zijn inkomsten gingen ook in het zevende jaar voort. De bepaling in Vs. 3: "de vreemde zult gij manen" is daarom geen openbaring van haat tegen de vreemdelingen, zoals sommigen beweren, maar onthoudt aan vreemden een recht, dat het uitvloeisel was van een plicht, die slechts aan Israëlieten werd voorgeschreven.

Wanneer daarom uw broeder, een Hebreeër of een Hebreeuwse, door de nood gedwongen, als slaaf aan u verkocht zal zijn, zich verkocht zal hebben, zo zal hij u zes jaren dienen, maar in het zevende jaar van zijn dienstbaarheid zult gij hem volgens het reeds bij de Sinaï bepaalde recht (Ex.21:2-6), vrij zonder losgeld van u laten gaan.

En als gij hem vrij van u gaan laat, zo zult gij hem niet met lege handen 1) laten gaan:

Hier wordt nu niet slechts de vrijlating verordend, maar er komt ook een vermaning bij tot weldadigheid, opdat zij de dienstknecht niet zonder loon zouden laten gaan. Want er is geen gerechtelijke formule, welke van de gierigaard meer afperst, dan hij zou willen geven. En op deze regel doelt Paulus: Een ieder doe, zoals hij in zijn hart voorneemt, niet uit droefheid of uit nooddwang, want God heeft een blijmoedige gever lief 2 Corinthiers. 9:7). Maar omdat de Hebreeuwse knechten broeders waren, heeft God niet geduld, dat zij ergens als koopwaar werden behandeld. Dat Hij beveelt, dat zij hen zouden geven uit de dorsvloer en wijnpers en van de kudden; met deze woorden duidt Hij niet aan, dat zij rijk moesten gemaakt worden, of dat een grote opbrengst aan hen moest verstrekt worden, maar Hij drijft eigenlijk de rijken aan, dat zij uit de grote bron op milddadige wijze zouden voorzien. Alsof Hij toonde, waarom zij een onbaatzuchtig geschenk ontvingen, dat tegelijk zou zijn een rechtmatige vergoeding voor hun arbeid.

Deze verordening wordt hier niet tot dat doel herhaald om de wet, ook op de in Exodus. 21 niet uitdrukkelijk genoemde Hebreeën uit te strekken. Want dat was bij de wet als vanzelf ingesloten, dat zij op de vrouwen evengoed als op de mannen het van toepassing was, en zonder enige beperking de gehele gemeente was gegeven. Veel meer werd deze verordening hier als een terecht bestaande wet herhaald, om de rechte opvolging ervan te leren, dat het niet genoeg was om de knechten en maagden na 6 jaar de vrijheid te geven, waarmee zij, die zich uit armoede in de dienst van een ander hadden begeven, niet toereikend geholpen waren, wanneer zij niets hadden, om een eigen huishouden te beginnen, maar dat de liefde tot de verarmden meer moest doen, om ook voor het verder bestaan van de vrijgelatenen te zorgen.

Gij zult hem rijkelijk opleggen (letterlijk, op zijn schouder laden, d.i. overvloedig voorzien) van uw kudde, en van uw dorsvloer, en van uw wijnpers, van klein vee, tarwe, olie en most; waarin u de HEERE, uw God ook door zijndienst gezegend heeft, daarvan zult gij hem geven.

En gij zult gedenken, dat gij ook een dienstknecht in Egypte geweest zijt, en dat u de HEERE, uw God, verlost heeft, 1) uw vrijlating bewerkende, en zorgende, dat gij niet met lege handen zou vertrekken (Ex.3:21 vv.; 11:2 vv.; 12:35 vv.); omdat de Heere dit aan u gedaan heeft, gebied ik u heden deze zaak.

Met deze woorden dringt de Heere op gehoorzaamheid van dit gebod aan. Israël moest het niet vergeten, dat het zelf als een slavenvolk uit Egypte's harde dienstbaarheid was verlost. Waar God, de Heere, hun zo'n grote genade had geschonken, zoveel barmhartigheid had betoond, daar kon en mocht Hij met het volste recht ook van hen barmhartigheid jegens hun dienstbaren eisen.

Waar God gehoorzaamheid kon vorderen als de volstrekt Souvereine, daar wil Hij zich tot hen neerbuigen, door hun te vorderen als een zachtmoedig en genadig Koning.

Maar het zal geschieden, als hij, de Hebreeuwse slaaf, tot u zeggen zal: ik zal niet van u uitgaan, omdat hij u en uw huis en de vrouw die gij hem gegeven hebt, met de kinderen, die hij gewon, liefheeft, en hij dus niet wil wegtrekken, omdat het hem wél bij u is, beter dan in de staat van de vrijheid.

Zo zult gij hem ook niet dwingen om te vertrekken, en zodoende verstoten; maar wanneer hij zijn besluit openlijk in de tegenwoordigheid van de rechters herhaalt, zult gij een priem nemen en daarmee steken in zijn oor, 1) en inde deur; gij zult het oor aan de deur van het huis vastnagelen, en hij zal door dit teken eeuwig, levenslang uw dienstknecht zijn; en aan uw Hebreeuwse dienstmaagd zult gij ook alzo doen, 2) haar in het zevende jaar óf vrijlaten, óf overeenkomstig haar wil in uw huis houden-in geen geval moogt gij haar verstoten, zoals het geval zou zijn, wanneer gij haar bij vrijlating met lege handen, of tegen haar wil wegzenden zou.

Ook: zie Ex 21.6.

Op het Sabbatsjaar werd vrijheid gegeven aan zodanige dienstknechten, om uit hun dienstbaarheid te gaan, die nog onlangs, het zij voor zes, vijf, vier of nog minder jaren dienstknechten waren geworden, doch in het Jubeljaar gebeurde dit aan allen, die ten tijde van het Sabbatsjaar niet hadden willen uitgaan en zich aan een langer dienstbaarheid hadden onderworpen.

Het zal echter, indien uw dienstknecht heengaan wil, niet hard zijn in uw ogen, 1) als gij hem vrij, zonder losgeld, en bovendien met geschenken van u gaan laat; want als een dubbelloons-dagloner heeft hij u zes jaar gediend; hij heeft u diensten bewezen, die naar de gewone berekening van arbeidskosten, dubbele waarde hebben, omdat een dagloner minder

uren arbeidt, en behalve de voeding ook loon moet ontvangen; zo deze vrijlating door u met een gewillig en verblijd hart wordt geschonken, zal u de HEERE, uw God, die de blijmoedige gever liefheeft 2 Corinthiers. 9:7 Ex.25:2), zegenen in alles, wat gij doen zult.

Onlangs heb ik opgemerkt hoe moeilijk en bezwaarlijk de gehoorzaamheid aan de wet is geweest, waarom God, niet zonder oorzaak, hier hen van hun eigenzinnige en slechte trotsheid afmaant, indien zij er over verdrietig zouden zijn, als zij hun slaven lieten gaan. En in de eerste plaats maant Hij hen tot gehoorzaamheid, door hun de billijkheid van de zaak voor te stellen. Vervolgens, door de hoop op vergelding. Hij herinnert hen, dat hun knecht in zes jaar een dubbel loon van een dagloner voor hen heeft verdiend, of, omdat zijn leven meer vol moeiten is geweest (daar toch van slaven meer en zwaarder werk wordt geëist, dan van vrijen, die hun dienst verhuren), of omdat hij een dubbele tijdruimte heeft doorgemaakt, dan waarin men gewoon is, de dagloner te houden. De Hebreeën maken uit deze plaats op, dat voor de dagloner een tijdvak van drie jaren is vastgesteld, en nu zo menen zij, zou hier op de zes jaar het oog gericht zijn. Maar, omdat deze Godsspraak helder is, weet ik niet, of het niet beter past, wat ik heb aangegeven, dat hun diensten gedurende zes jaar, het dubbele nut hebben gedaan van de dienst van de vrijen, die niet tot slaafse arbeid konden gedwongen worden.

Reeds de toestand van de eigen, uit vreemde volken verworven slaven, is in de Mozaïsche wetten zeer verzacht, hun heer heeft geen recht over het leven, daar een opzettelijke slavenmoord met de dood en een onopzettelijke met geëvenredigde vergelding gestraft werd, terwijl een belangrijke mishandeling door vrijlating verzoend moest worden (Leviticus. 24:17,21 Ex.21:20,26 vv.). Wat echter meer betekent, deze slaven moesten ook in de godsdienstige gemeenschap van het Verbondsvolk door de besnijdenis opgenomen worden (volgens de wet verkocht men de slaven, die dit weigerden, na een jaar weer aan anderen, althans indien zij niet bij hun verkoping vrijheid van de besnijdenis als voorwaarde gesteld hadden); men mocht hen niet meer aan heidenen verkopen, en zij werden, in onderscheiding van bijwoners en dagloners, als leden van het gezin behandeld (Ex.12:44 vv. Leviticus. 22:11; Kronieken 2:34 vv.) "De beginselen van de opheffing van de slavernij zijn daarom reeds aanwezig en krachtig," ofschoon de opheffing zelf onder de oude bedeling nog niet mogelijk was (zie Ex 21.6). Vooral echter is gezorgd voor Hebreeuwse dienstbaren, die door vrijwillige of gerechtelijke verkoop in slavernij gekomen waren. Bovenal zijn hun personen heilig, en men mag zich niet van hen afmaken, want door de verlossing uit Egypte werden zij eigendom van de Heere. Bepaald slavenwerk mag hun daarom niet opgedragen worden, altijd kunnen zij tegen een billijke losprijs, in het zevende jaar (of wanneer hun dienstbaarheid in de laatste tijden van de eeuwhelft valt, in het Jubeljaar) moeten zij ook zonder losprijs de vrijheid weer ontvangen. Bovendien moet men hen niet met lege handen wegzenden, opdat zij niet terstond weer in de oude omstandigheden komen, en opnieuw gedwongen worden om zich te verkopen. Willen zij echter liever blijven, ook dit staat hun vrij, en men mag hen niet dwingen om te scheiden van de vrouw, die hun heer aan hen gegeven, heeft (Leviticus. 25:39 vv.)

Al het eerstgeborene, dat onder uw runderen en onder uw schapen zal geboren worden, zijnde een mannetje, zult gij, wanneer het minstens 8 dagen oud is, volgens de reeds bekende wet (Ex.13:2; 34:19) voor deHEERE, uw God heiligen; gij zult daarom, niet arbeiden met de

eerstgeborene van uw os, noch de eerstgeborenen van uw schapen scheren; 1)want zodoende zou gij voor het aardse gebruik nemen, wat als eigendom van de Heere afgezonderd moet worden.

Het heiligen van het eerstgeborene wordt hier herhaald en verscherpt. Er wordt toch bijgevoegd, dat men het rund niet mocht gebruiken om te trekken of te ploegen, en het schaap niet scheren. Het moest van het begin af aan voor de Heere blijven en voor alle vermenging met het aardse bewaard. Het heilige mocht niet tot profaan gebruik bestemd worden.

Voor het aangezicht van de HEERE, uw God, zult gij ze, als slacht- en dankoffer, jaar op jaar eten, bij gelegenheid van de drie grote feesten, in de plaats, die deHEERE zal verkiezen, gij en uw huis (hoofdstuk 12:6,17).

Doch als enig gebrek daaraan zal zijn, hetzij mank of blind, of enig kwaad gebrek, dat het dier ongeschikt maakt tot een offergave (Leviticus. 22:20 vv.), zo zult gij het de HEERE, uw God, niet offeren.

In uw poorten, thuis, zult gij het, als gewoon slachtvee eten; de onreine en de reine tezamen; als een ree en als een hert, 1) die nooit tot offeranden gebruikt worden.

Ook dit is een nieuwe toevoeging met het oog op het verblijf van Israël in Kanaän.

Zijn bloed alleen zult gij niet eten; gij zult het op de aarde uitgieten als water (hoofdstuk 12:15 vv.; 21 vv.).

Volgens Numeri. 18:17 vv. moet de eerste vrucht van het tot offeranden geschikte vee als dankoffer gegeven worden d.i. waarbij men het bloed tegen het altaar sprenkelde, het vet verbrandde, en het vlees aan de priester gaf, die ook recht had op de beweegbout en de rechterschouder; in dit hoofdstuk schijnt die bepaling opgeheven, en het vlees aan de offeraar tot een maaltijd gegeven te zijn. Om deze tegenstrijdigheid weg te nemen, heeft men ondersteld, dat hier van een vrouwelijke of van een tweede geboorte sprake was. De zaak is echter eenvoudig. De priester had wél recht op het vlees, maar moest het als offervlees in het heiligdom nog dezelfde dag of hoogstens op de volgende morgen gebruiken met de leden van zijn gezin, die Levitisch rein waren (Leviticus. 7:15 vv. Numeri. 18:11). Daar hij bovendien de beweegborst en de rechterschouder ontving, en op dezelfde wijze gebruiken moest, was het natuurlijk, dat hij een deel aan de offeraar afstond omdat het onmogelijk was in zo korte tijd het gehele dier te eten, en het vlees toch op de deze dag verbrand moest worden (Leviticus. 7:17). De priester handelde daarom met welwillendheid, wanneer hij de offeraar in zijn maaltijd liet delen, of hem daartoe het nodige afstond, en deze welwillendheid wordt door Mozes alleen verondersteld, omdat de plaats, waar men de eerstgeboorten aanbieden zou, voor hem de hoofdzaak was.

HOOFDSTUK 16

OVER DE DRIE GROTE FEESTEN.

Vs. 1-17. Terwijl Mozes tot nu toe vooral over de godsdienstige inrichtingen sprak, die betrekking hebben op zijn uitgangspunt-één plaats voor de eredienst (hoofdstuk 12) - komt hij bij het einde van zijn rede over het godsdienstig kerkelijk leven, tot de vermelding van de drie grote hoofdfeesten (Paas-, Pinkster- en Loofhuttenfeest). Zij moeten het volk jaarlijks driemaal vergaderen bij het middenpunt het heiligdom; worden zij op de juiste wijze gehouden, dan zat dit ook in andere opzichten een heilzame invloed oefenen op het godsdienstig kerkelijk leven van Israël.

Neemt waar, 1) onderscheidt door een groot feest, de maand Abib, alzo, dat gij van de 14 en 21 dag, zoals reeds vroeger omschreven is (Ex.12:1-27, 43-49; 13:3-10 Leviticus. 23:5-14 Numeri. 28:16-25) de HEERE; uw God, Pascha houdt; want in de maand Abib heeft u de HEERE, uw God, uit Egypte gevoerd bij nacht (Ex.12:29-42,51).

In het laatste gedeelte van het voorgaande hoofdstuk heeft Mozes gesproken over de offermaaltijden. Uit dit oogpunt beschouwt hij nu ook de drie grote feesten. Vandaar dat hij met stilzwijgen voorbij gaat, wat reeds vroeger, omtrent deze feesten is verordend en nu Israël meer bepaalt bij de offermaaltijden, welke op die feesten door het Verbondsvolk moesten worden gehouden.

Dan zult gij de HEERE, uw God, het Pascha 1) slachten, niet alleen het Paaslam, maar ook bijzondere dankoffers, die gij behalve de door de wet voorgeschreven (Leviticus. 23:8 Numeri. 28:19 vv.), brengen wilt (Numeri. 29:39), schapen en runderen, in de plaats, die de HEERE verkiezen zal, om zijnnaam aldaar te doen wonen.

Onder Pascha wordt niet alleen verstaan, het eigenlijke Paaslam, maar ook de bijzondere dankoffers, vroeger voorgeschreven. Immers dit blijkt uit Vs. 3, waar gezegd wordt, dat zij gedurende zeven dagen het zouden eten, en daarop of daarbij ongezuurde broden. Het eigenlijke Paaslam werd aan de avond van de 14de dag van de maand gegeten. Hierdoor wordt ook opgehelderd, hetgeen de Apostel Johannes zegt ten opzichte van de joden, toen zij de Heer en Zaligmaker naar Pilatus hadden gebracht, dat zij niet in het rechthuis gingen, opdat zij niet verontreinigd werden, maar opdat zij het Pascha mochten eten (Johannes 18:28). Het Paaslam hadden zij toch de vorige avond reeds gegeten. Met dit Pascha wordt dan ook bedoeld, de Paasoffers, bestaande uit schapen en runderen.

Gij zult echter niets gedesemds, niet alleen bij de Paasmaaltijd en de offers, maar ook op het feest eten; zeven dagen, na elkaar, zult gij ongezuurde broden hierop eten, een brood, dat zich (zie "Ex 12.38) door zijn gebrekkige toebereiding en minder aangename smaak onderscheidt als brood van ellende 1) (want in de haast, zonder dat men u tijd liet om het gekneedde deeg behoorlijk te doorzuren en gereed te maken voor de reis, zijt gij uit Egypte vertrokken); daarom zult gij op elkpaasfeest ongezuurde broden eten, zoals in die tijd, opdat gij gedenkt aan de dag van uw vertrek uit Egypte, al de dagen van uw leven.

Daar zij door dit symbool herinnerd werden, dat zij uit de aanwezige nood haastig waren uitgevoerd, daarom scherpt Mozes hen zo dikwijls het verbod van het gedesemde in. Maar dit wordt nu alzo uitgedrukt, opdat de ellende in hun geheugen zou worden teruggeroepen, waaruit zij waren gerukt. Want, wanneer hen zelfs geen tijd, om het brood te bereiden, werd overgelaten, dan moesten zij wel door grote bezwaren gedrukt zijn geweest. Daarom wordt het brood hier genoemd, het brood van ellende, opdat de wijze van bevrijding de genade van God des te meer zou verheffen.

Volgens de joodse schrijvers brak de vader het ongedesemde brood, gaf aan ieder van de aanzittenden een stuk en sprak: "Dit is het brood van ellende, dat uw vaderen in Egypte hebben gegeten." Ongetwijfeld heeft: dit is, de betekenis van: dit vertoont.

Gij zult echter niets gedesemds, niet alleen bij de Paasmaaltijd en de offers, maar ook op het feest eten; zeven dagen, na elkaar, zult gij ongezuurde broden hierop eten, een brood, dat zich (zie "Ex 12.38) door zijn gebrekkige toebereiding en minder aangename smaak onderscheidt als brood van ellende 1) (want in de haast, zonder dat men u tijd liet om het gekneedde deeg behoorlijk te doorzuren en gereed te maken voor de reis, zijt gij uit Egypte vertrokken); daarom zult gij op elkpaasfeest ongezuurde broden eten, zoals in die tijd, opdat gij gedenkt aan de dag van uw vertrek uit Egypte, al de dagen van uw leven.

Daar zij door dit symbool herinnerd werden, dat zij uit de aanwezige nood haastig waren uitgevoerd, daarom scherpt Mozes hen zo dikwijls het verbod van het gedesemde in. Maar dit wordt nu alzo uitgedrukt, opdat de ellende in hun geheugen zou worden teruggeroepen, waaruit zij waren gerukt. Want, wanneer hen zelfs geen tijd, om het brood te bereiden, werd overgelaten, dan moesten zij wel door grote bezwaren gedrukt zijn geweest. Daarom wordt het brood hier genoemd, het brood van ellende, opdat de wijze van bevrijding de genade van God des te meer zou verheffen.

Volgens de joodse schrijvers brak de vader het ongedesemde brood, gaf aan ieder van de aanzittenden een stuk en sprak: "Dit is het brood van ellende, dat uw vaderen in Egypte hebben gegeten." Ongetwijfeld heeft: dit is, de betekenis van: dit vertoont.

Dan zult gij het koken (letterlijk gaar maken, d.i. aan het spit braden, Ex.12:9), en eten in de plaats, die de HEERE, uw God, verkiezen zal, terwijl gij de avond tot na middernacht in de open lucht bij het heiligdom vertoeft (2 Kron.35:13 Jesaja. 30:29); daarna, na middernacht, zult u gij ’ s morgens keren, de omtrek van het heiligdom, verlaten, en gaan naar uw tenten, 1) of de woning van uw gastvriend.

Deze bestemming houdt een nieuw moment in, dat Mozes in betrekking tot de viering van het Paasfeest in het land Kanaän voorschrijft, en waardoor hij het voorschrift ten opzichte van het eerste feest in Egypte regelt naar de veranderde toestanden van het volk. In Egypte, waar Israël nog niet tot volk van Jehova was verheven en nog geen heiligdom en geen gemeenschappelijk altaar had, moesten de huizen als offerplaatsen dienen. Met het ophouden van deze noodtoestand moest ook het slachten en eten van het Pascha in de huizen ophouden en ter plaatse van het Heiligdom voor het aangezicht van de Heere plaatsvinden, zoals het ook

reeds bij de viering van het Pascha bij Sinaï was gebeurd. Daarmee werd ook stilzwijgend het bestrijken van de deurposten met het bloed opgeheven; omdat het bloed, zoals reeds bij Sinaï was gebeurd, als offerbloed, aan het altaar moest worden gesprenkeld.

Zes dagen zult gij nog daarna ongezuurde broden eten; en op de zevende dag, zoals op de eerste (Leviticus. 23:6 vv. Numeri. 28:18,25), is een verbodsdag (letterlijk ene weerhouding, Azereth), deHEERE, uw God; dan, zult gij geen werk doen. 1)

De grote reden, waarom Israëls feesten hier nogmaals genoemd worden, is blijkbaar de herinnering, dat zij niet thuis, maar in de plaats van het heiligdom gevierd moeten worden. Daarom worden alleen die feesten genoemd, waarop alle mannelijke personen voor de Heere moesten verschijnen, terwijl Mozes de andere (Numeri 28 en 29) niet noemt. Opmerkelijk is bij de beschrijving van het Paasfeest, dat Mozes zich het vergaderde volk voorstelt als wonende in tenten om het heiligdom. Zo was het geweest bij de tweede viering om de Sinaï (Numeri. 9:1 vv.); later, vooral na de tijd van de Babylonische ballingschap werd het echter een gewoonte, dat de feestreiziger bij vrienden, die in Jeruzalem woonden, hun intrek namen, en daar het feest vierden; zij gaven dan aan hun gastvriend de huid van het geslachte lam en de gebruikte aarde vaten. Dit was een terugkeren tot de eerste feestviering, toen het Pascha nog doorgaans het karakter van een huiselijk feest droeg.

Zeven weken zult gij u na het gevierde paasfeest tellen, naar het bevel (Leviticus. 23:15); vanaf dat men met de sikkel begint in het staande koren, wanneer men door de aanbieding van de eerstelings-handvol op de 16de Abib de oogst geopend heeft, zult gij de zeven weken beginnen te tellen.

Daarna zult gij de HEERE, uw God, het feest van de weken, het pinksterfeest houden; het zal een vrijwillige schatting van uw hand zijn, dat gij behalve de nieuwe spijsoffers (Leviticus. 23:16 vv.), en de andere feestoffers (Numeri. 28:27 vv.), die door degehele gemeente gegeven worden, geven zult, naar dat u de HEERE, uw God, zal gezegend hebben.
1)

Zij moesten de Heere een offerande toebrengen, een vrijwillige schatting van hun hand, die van hen als een schatting aan hun Souvereine Heer en Eigenaar gevorderd werd, Wie alles toekwam, hetgeen zij bezaten, en nochthans wordt het een vrijwillige schatting genoemd, omdat de Wet de hoeveelheid niet bepaalde, maar aan een ieders edelmoedigheid werd overgelaten hoeveel hij offeren wilde, en daarom wordt het genoemd een vrijwillig offer. Het was een dankbare erkentenis voor Gods goedheid jegens hen in het zegenen van het gewas van hun granen, waar de oogst thans geëindigd was, daar moest de offerande geëvenredigd zijn waarnaar de Heere God hen gezegend had. Waar God mild zaait, daar verwacht Hij ook mild te zullen maaien.

En gij zult, terwijl gij van deze vrijwillige gave een offermaaltijd bereidt, vrolijk zijn voor het aangezicht van de Heere, uw God, gij en uw zoon, en uw dochter, en uw dienstknecht, en uw dienstmaagd, en de Leviet, die in uw poorten is, en de vreemdeling, en de wees, en de weduwe, die in het midden van u zijn; in de plaats, die de HEERE, uw God, zal verkiezen, om zijn naam aldaar te doen wonen.

En gij zult gedenken, dat gij een dienstknecht geweest zijt in Egypte; 1) nu echter heeft de Heere, uw God, u verlost, u een goed en vruchtbaar land gegeven, en de rijke zegen van de oogst, waarvan gij een vrijwillige gave afzondert; dat zal uw hart gewillig en bereid maken, en gij zult deze instellingen houden en doen en vóór alles ook de behoeftigen in uw vreugde doen delen.

Daarom herinnert God hen weer aan de verlossing uit Egypte, opdat het Israël een grote zaak zou zijn, dat het in het eigen land, verlost van de slavernij, vrijuit de Heere een feest zou kunnen vieren. Wat zou het hun een grote zaak zijn geweest, indien zij in Egypte één ogenblik slechts de hand van de drijver niet hadden gevoeld, welnu, wil de Heere zeggen, waar gij nu van die hand bevrijd zijt, daar is het uw roeping, u te verblijden over de grote genade, u geschied.

Het feest van de loofhutten zult gij u zeven dagen houden, van de 15de dag van de maand Tisri tot en met de 21ste (Leviticus. 23:34), als gij geheel zult hebben ingezameld de vrucht van het veld van uw dorsvloeren van uw wijn- en olijfpers.

En gij zult bij de maaltijd van het bijzonder offer vrolijk zijn op uw feest, gij, en uw zoon, en uw dochter, en uw dienstknecht en uw dienstmaagd, en de Leviet, en de vreemdeling, en de wees, en de weduwe, die in uw poortenzijn, want deze allen moeten ook op het feest tot uw maaltijden genodigd worden.

Zeven dagen zult gij de HEERE, uw God, feesthouden, in de plaats, die de HEERE, verkiezen zal; want de HEERE, uw God, zal u zegenen in al uw inkomen, en in al het werk van uw handen; daarom zult gij immers op dit hoofdfeest met uitbundige blijdschap vrolijk zijn 1) (zie "Le 23.43).

Het is de wil van God, dat Zijn volk een welgemoed, vrijwillig volk zij. Indien zij, die onder de wet waren, voor het aangezicht van God moesten vrolijk zijn, veel meer dan moesten wij, die onder de genadige bedeling van het Evangelie leven, ons verheugen, moetende wij niet alleen, zoals hier, vrolijk zijn op onze feesten, maar ook altijd verblijd zijn en ons in de Heere verblijden te allen tijde.

Als het slot van de feesten wordt het Loofhuttenfeest vooral gekenmerkt door de omstandigheid, dat de priesters, volgens Numeri. 29:12 vv. verplicht waren, in deze tijd buitengewoon veel offerdamp, d.i. huldiging en verzoeningsgebed, te laten opstijgen: 70 varren moesten gedurende 7 dagen geofferd worden. Het profetische van deze Sabbatviering moest bij dit alles bijzonder duidelijk zijn. God, die in het verloop van het jaar deze voleindiging wilde, moest haar ook willen in het verloop van grotere tijdperken, ja, aan het einde van de gehele tijd (Zach.14:16 vv.). Nu mag voorzeker ook de Christen op de rust en de vreugde van het einde zien (Hebr.4:9); maar onder de Nieuwe Bedeling wordt toch niet door feesten afgebeeld, wat men nog ontvangen moet. Onze feesten hebben betrekking op hetgeen

reeds gegeven is, en slechts genomen behoeft te worden; het zijn geen feesten van de zevende, maar van de eerste dag. Het was daarom noodzakelijk, dat het Loofhuttenfeest prijs gegeven werd. Ons hoogste feest mag niet aan het einde, maar aan het begin herinneren, want het heil, dat ons aangeboden wordt, werkt juist in zijn aanvang, de menswording van Gods Zoon, zowel de hoogste bewondering als de hoogste feestvreugde.

Driemaal in het jaar zal alles, wat mannelijk onder u
is, voor het aangezicht van de HEERE, uw God, verschijnen, in de plaats, die Hij verkiezen zal (Ex.23:17; 34:23); op het feest van deongezuurde broden (Vs. 1-8), en op het feest van de weken (Vs. 9-12), en op het feest van de loofhutten (Vs. 13-15); maar het zal niet met lege handen, niet zonder offergaven, voor het aangezicht van de HEERE verschijnen, 2) (Ex.23:15; 34:20) wie dit deed, zou immers de rijkdom van zijn God en het recht van zijn Heer verloochenen.

De vrouwen behoefden niet, maar mochten toch mee gaan (1 Samuel 1:3,21 Luk.2:21 vv.)

Evenzo verloochent een Christen zonder deugd de kracht van Christus en van de Heilige Geest (2 Petr.1:8).

God was niet onredelijk in Zijn eis; laat een ieder slechts geven, waartoe hij in staat is, niets meer werd geëist en verwacht. Dezelfde regel is nog steeds het richtsnoer van de weldadigheid. Zij, die naar hun vermogen geven, zullen een welgevallen bij God trekken, maar zij, die boven hun vermogen geven, worden dubbel ere waardig geacht 2 Corinthiers. 8:3), gelijk de arme weduwe gaf alle de leeftocht die zij had (Luk.21:4)

Een ieder brengt integendeel, naar de gave van zijn hand, naar het vermogen, dat hem gegeven is (Vs. 10), naar de zegen van de HEERE, uw God, die Hij u gegeven heeft (Luk.12:48).

VERPLICHTING, VERKIEZING EN AMBT VAN RECHTERS, VOORAL VAN EEN KONING.

II. Vs. 18-17:20. Verder (zie De 12.1) regelt Mozes de staatkundige betrekkingen van Israël. Hij verordent tot nauwkeurige bediening van het recht in de verschillende plaatsen de aanstelling van rechters en ambtslieden, die in het vervolg de geringere twistzaken beslechten moeten, terwijl voor de moeilijke rechtsgedingen, die hij zelf voorheen beslist had, in de plaats van het heiligdom een hoogst gerechtshof zou ingesteld worden. Vervolgens geeft hij een koningswet, met het oog op de tijd, waarin Israël zelf behoefte zou voelen aan de benoeming van een koning, zoals de naburige volken.

Rechters, 1)zoals sedert lang (Deuteronomium. 1:9 vv.) op Jethro’s raad (Ex.18:13 vv.) onder u aangesteld zijn, en ambtslieden (zie "Ex 5.10"; Deuteronomium. 1:15), die hun als schrijvers en ondergeschikte beambten ter zijdestaan, zult gij, wanneer gij in het beloofde land gekomen, en in verschillende plaatselijke gemeenten verdeeld zijt, zodat de tegenwoordige vorm van de rechtspleging veranderd moet worden, u stellen in al uw poorten, of steden, die de HEERE, uw God, u geven zal; en wel onder uw stammen; 2) op dezelfde

wijze als in hoofdstuk 1:13, zult gij hen kiezen, en door uw oversten laten inwijden, dat zij het volk richten met een gericht van de gerechtigheid.

Ik breng deze plaats tot de bijvoegselen van het vijfde gebod, omdat, indien het God behaagt, dat er rechters over het volk zijn, om het te besturen, daaruit volgt, dat men aan hun wetten en besluiten gehoorzaam moet zijn. Alzo wordt de vaderlijke macht daartoe tot hen uitgestrekt. Overigens, opdat het volk zich des te gewilliger aan de rechters zou onderwerpen, herinnert God, dat het menselijk geslacht anders niet in stand kan worden gehouden. Daarom het publieke nut, omdat overigens het bewind van de Magistraat hatelijk zou zijn, maakt dit juist aangenaam en beminnelijk. Maar ofschoon het niet aan allen gegeven is, rechters uit te kiezen, omdat God het uitverkoren volk met dit voorrecht heeft verwaardigd, toch beveelt God over het algemeen deze politieke orde, omdat Hij aanduidt, dat de menselijke maatschappij niet anders kan blijven bestaan, dan indien Hij autoriteit aan de wettig gekozen bestuurders toestaat, om de rechtspraak uit te oefenen. Hetzij daarom de Magistraat door de stem van het volk is verkozen, hetzij hij op ene andere manier is ingesteld, laten wij hieruit leren, dat zij als dienaren van God noodzakelijk zijn, opdat zij allen onder het juk van de wet houden.

Naast de oudsten, d.i. voornaamste hoofden van de stammen, geslachten, vaderlijke huizen en families, die ook verder een zeker aanzien in hun kring behouden, en, om zo te spreken, een overheidscollege vormen moesten, dat de burgers van stam, stad of dorp vertegenwoordigt, de gemeenschappelijke belangen bezorgt, en de orde in de gezinnen en geslachten bewaren moet (hoofdstuk 19:12; 21:2-9; 22:15,18; 25:7 vv. Jozua. 20:4; 24:31 Ruth 4:2 vv.; 1 Kon.21:8 vv. Jer.26:16 vv. Judith 10:1), stelt Mozes hier de plaatselijke of mindere rechtbanken in voor de steden. Zij moeten het eindvonnis vellen over alle twistpunten, die uit de wet gemakkelijker beslist kunnen worden, en de schuldigen straffen. Voor alle ingewikkelde rechtsgevallen echter, in welke Mozes tot nu toe uitspraak gedaan had wordt (hoofdstuk 17:8) een hoog gerechtshof ingezet, dat zijn zetel heeft in de plaats van het heiligdom, en uit priesters en rechters bestaat, met de Hogepriester en een wereldlijke opperrechter aan het hoofd. De mindere rechtbanken vervangen dus de plaats van de rechters over duizend, honderd, enz., zoals het hooggerechtshof de taak van Mozes overneemt. In hoofdstuk 19:16 vv. is een bijzonder geval meegedeeld, dat daar behandeld moet worden. Door deze inrichting wordt de handhaving van het recht aan de gemeente opgedragen, die als heilig volk van de Heere plicht en roeping heeft, om het boze uit haar midden weg te doen; zij oefent echter de rechtspleging door gekozene en aangestelde rechters, in deze moeten weer hun ambt openlijk vervullen, op de ruime plaats in de poorten. Hoevele personen zo’n mindere rechtbank vormen wordt niet gezegd, maar het aantal werd waarschijnlijk berekend naar de grootte van de bevolking. Over deze instellingen in de tijd van Jezus Christus, zie Mt 5.22

In het Hebreeuws Lischbatèka. De LXX kata fulav. De vertaling is dan ook beter: naar uw stammen, of stamsgewijs. De toestand van het volk veranderde enigszins als het in Kanaän zou komen. Hadden zij tot nu toe rechters en ambtslieden gehad over duizenden en honderden, waar zij in vaste steden zouden wonen, moest nu ook iedere plaats deze hebben, die het recht spraken. In al uw poorten, omdat in de poorten het recht gesproken werd. De

ambtslieden waren zoveel als de secretarissen van de rechters. Het Hebreeuwse woord betekent dan ook eigenlijk schrijver.

Gij, geheel Israël, zult, in deze door u zelf aangestelde rechters en ambtslieden het gericht niet buigen, gij zult het aangezicht niet kennen, ook zult gij geen geschenk nemen; want het geschenk verblind de ogen van de wijzen, en verkeert de woorden van de rechtvaardigen (hoofdstuk 1:17 Ex.23:6-8 Leviticus. 19:15).

Gerechtigheid, gerechtigheid 1) zult gij najagen, opdat gij leeft en erfelijk bezit het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal, en niet door zijn oordelen verdreven wordt.

De herhaling van het woord gerechtigheid dient, om de rechters op het hart te drukken, dat zij gerechtigheid en niets anders dan gerechtigheid zouden spreken, dat zij niet anders dan recht zouden doen, en nimmer onrecht plegen.

1) Gij zult u daarom geen bos 2) planten van enig geboomte (andere vertaling: geen boom als Aschéra oprichten) bij het altaar van de HEERE, uw God, dat gij u, naar het voorschrift (Ex.20:24) maken zult, om daarop uw slachtoffers te offeren, want indien gij ookbedoelt, om zodoende niet de Kanaänitische Astoreth, maar de Heere, uw God, te vereren, wil toch de Heere van dergelijke inrichtingen niets weten, die aan het Heiligdom ontleend zijn, en tot het Heiligdom voeren.

Wij weten, dat de heidense volken heilige bomen hadden, zodat bijna geen enkele godsverering goed tot haar recht kon komen, zonder de schaduw van de bomen. Daarom, opdat geen gelijkheid met dit algemeen gebruik de zuivere dienst van God zou verontreinigen, wordt dit verbod gegeven. Deze verkiezing heeft daarom dit doel, dat de joden alle bijkomstigheden, bij de godsdienstige handelingen, zouden vluchten, opdat niet, indien zij enige van de gewoonten van de heidenen zouden nabij komen, er een verkeerde vermenging zou plaats hebben. Verder, hoe noodzakelijk dit verbod was, blijkt wel uit de vurige naijver waarvan wijd en zijd in de heilige geschiedenis sprake is. Want nauwelijks is er één tijd geweest, waarin zij zich vrijgehouden hebben van buitensporigheden. Niet zonder reden hebben Jesaja en Jeremia hun verweten, dat zij onder alle groene bomen gehoereerd hebben.

In dit vers en in de volgende, ook die van hoofdstuk 17, worden enige voorbeelden van gerechtzaken aangegeven en de wijze, waarop deze ten uitvoer moesten worden gebracht.

De vertaling van de zeventig en de Vulgata hebben het Hebreeuwse woord Aschera overal in het Oude Testament door "bos" vertaald (Ex.34:13 Deuteronomium. 7:5 vv.); evenals onze Statenvertaling. De uitdrukking wijst echter op houten zuilen, waardoor Astarte, de vrouwelijke natuurgodheid van de Kanaänieten afgebeeld werd, en die bijna altijd naast een altaar van Baäl stonden, om de dienst van beide goden met elkaar te verbinden. Baäl (Syr. Beël, Chald. Bel, Grieks Belos, Lat. Belus) is de mannelijke hoofdgod bij alle volken van Voor-Azië. Hij werd onder verschillende namen (Baäl-Berith, Richteren. 8:33; 9:4,46; Baäl-Peor, Numeri. 25:1 vv. en Baäl-Zebub 2 Koningen. 1:2,16) vereerd, waarom ook

menigmaal in het meervoud van de Baälim of de Baäls gesproken wordt (Richteren. 2:11; 3:7; 8:13; 10:10; 1 Samuel. 7:4; 12:10), en is de zonnegod, in wie het heidendom de telende of voortplantende natuur in plaats van de Schepper vereerde. De dienst van dezen god verenigde wreedheid en wellust, zoals we bij Numeri. 25:5 opmerkten, en was doorgaans verbonden met de verering van Astarte, de godin van de maan, waarin de vrouwelijke of ontvangende natuurkracht verheerlijkt werd. In het enkelvoud draagt zij de naam Asthoreth (1 Kon.11:5,33), in het meervoud naar de verschillende vormen van de voorstelling Astharoth (Richteren. 2:13), en niet zelden worden deze met de Baälim genoemd (1 Samuel 7:8 vv.; 12:10). Ook deze dienst was door ontucht gekenmerkt. In de tempels van de godin werden gewijden (Hebreeuws Kedeschim, Genesis 38:15) onderhouden, die zich tot haar eer prostitueerden, en wel onder tenten, die zij zelf vervaardigd hadden (2 Koningen. 23:7). Waar echter geen tempels waren, vervaardigde men zuilen uit het hout van de Tamariskus (zie Ex 16.14), die aan deze godin gewijd was, en plantte bossen in de rondte, om zo een verborgen plaats voor de afschuwelijke daden van ontucht te hebben. Zelfs de kinderen van Israël schijnen later het Tamariskenbos van Abraham bij Ber-séba (Genesis 21:3) en het door Jakob geheiligde Bethel (Genesis 28:19 vv.; 35:6 vv.) tot dit doel gebruikt te hebben (Amos 5:5; 8:14). Wij zien hieruit hoe noodzakelijk het bevel was, om deze Aschera’s te vernietigen en het oprichten van nieuwe te verbieden. Zoals nu de Astaroth houten zuilen hadden, zo hadden de Baälim stenen zuilen, die hen zinnebeeldig voorstelden. Het volgende vers wijst hierop.

HOOFDSTUK 17.

Gij zult daarom de HEERE, uw God, geen os of klein vee offeren, waaraan tegen het uitdrukkelijk bevel (Leviticus. 22:20 vv.), een gebrek zij of enig kwaad, 1) een van de daar genoemde gebreken; want dat gebrekkig offer, is de HEERE, uw God, een gruwel, omdat het verachting van zijn hoogheilige Majesteit verraadt, en een gezindheid tot grondslag heeft, die tot volkomen godsdienstloosheid voert.

Was aan het slot van het vorige hoofdstuk verboden, om de dienst van de Heere te verontreinigen door allerlei heidense bijvoegselen, hier wordt Israël verboden, om evenmin de Heere te onthouden, wat Hij eist, nl. een offerande, waaraan geen gebrek is. De Heere noemt dat een gruwel, eigenlijk een boze zaak, een van die zonden, welke in Leviticus. 22:22-27 verboden zijn. Duidelijk blijkt hieruit, dat de Heere gediend wil worden in alle eenvoud, maar ook in alle oprechtheid en naar de eis van Zijn Woord.

Wanneer in het midden van u, in een van uw poorten, die de HEERE, uw God, u geeft, een man of vrouw gevonden zal worden, 1) die doen zal, dat kwaad is in de ogen van de HEERE, uw God, overtredende zijn Verbond:

Hier wordt dezelfde straf vastgesteld tegen de afgodendienaars, waaraan vroeger de afvalligen onderworpen waren. Alzo wordt voor het vervallen in beide zonden de doodstraf geëist. Hieruit maken wij op, dat het niet minder als een zware misdaad bij God wordt gehouden, dat Zijn dienst door domme en onzuivere bijgelovigheden wordt verontreinigd, als dat men openlijk en met opzet van de zuivere Godsverering afstand doet.

Wanneer in het midden van u, in een van uw poorten, die de HEERE, uw God, u geeft, een man of vrouw gevonden zal worden, 1) die doen zal, dat kwaad is in de ogen van de HEERE, uw God, overtredende zijn Verbond:

Hier wordt dezelfde straf vastgesteld tegen de afgodendienaars, waaraan vroeger de afvalligen onderworpen waren. Alzo wordt voor het vervallen in beide zonden de doodstraf geëist. Hieruit maken wij op, dat het niet minder als een zware misdaad bij God wordt gehouden, dat Zijn dienst door domme en onzuivere bijgelovigheden wordt verontreinigd, als dat men openlijk en met opzet van de zuivere Godsverering afstand doet.

Wanneer in het midden van u, in een van uw poorten, die de HEERE, uw God, u geeft, een man of vrouw gevonden zal worden, 1) die doen zal, dat kwaad is in de ogen van de HEERE, uw God, overtredende zijn Verbond:

Hier wordt dezelfde straf vastgesteld tegen de afgodendienaars, waaraan vroeger de afvalligen onderworpen waren. Alzo wordt voor het vervallen in beide zonden de doodstraf geëist. Hieruit maken wij op, dat het niet minder als een zware misdaad bij God wordt gehouden, dat Zijn dienst door domme en onzuivere bijgelovigheden wordt verontreinigd, als dat men openlijk en met opzet van de zuivere Godsverering afstand doet.

Dat hij heengaat, en dient andere goden, en buigt zich voor die, of voor de zon, of voor de maan, of voor een of ander lichaam van het gehele heer van de hemel (hoofdstuk 4:19), hetgeen ik niet geboden heb, aan te bidden, daar ik het veeleer (Ex.22:20; 34:14) ten strengste verboden heb (Jeremia. 7:31,zie "De 11.14).

En het wordt u aangezegd, en gij hoort het; zo zult gij het wél onderzoeken, of het inderdaad zo is (hoofdstuk 13:12 vv.); en ziet, het is dewaarheid, de zaak is zeker; 1) zo'n gruwel is in Israël gedaan.

Voor twee zaken hebben de rechters zich te wachten; allereerst, dat zij niet zonder naarstig onderzoek een beslissing zouden nemen, maar dan ook in de tweede plaats, dat, wanneer de zaak bewezen was, zij niet zouden schromen, het vonnis te vellen, en Gods verordeningen te handhaven.

En het wordt u aangezegd, en gij hoort het; zo zult gij het wél onderzoeken, of het inderdaad zo is (hoofdstuk 13:12 vv.); en ziet, het is dewaarheid, de zaak is zeker; 1) zo'n gruwel is in Israël gedaan.

Voor twee zaken hebben de rechters zich te wachten; allereerst, dat zij niet zonder naarstig onderzoek een beslissing zouden nemen, maar dan ook in de tweede plaats, dat, wanneer de zaak bewezen was, zij niet zouden schromen, het vonnis te vellen, en Gods verordeningen te handhaven.

Op de mond, op het getuigenis, van twee getuigen, of drie getuigen zal hij gedood worden, die sterven zal; 1) op de mond van één enkele getuige zal hij niet gedood worden (Numeri. 35:30 Deuteronomium. 19:15 Joh.18:17; 2 Kor.13:1 Hebr.10:28).

In het Hebreeuws Hammeeth. Eigenlijk de stervende. Dat wil zeggen: hij, die eigenlijk als dood is, door het verbreken van het Verbond met de Heere. Wie de dienst van de Heere had verlaten en de afgoden was nagevolgd, was voor Israëls God en Israëls volk als reeds dood.

De hand van de getuigen 1) zal, in het werpen van stenen, eerst tegen hem zijn, om hem te doden, en daarna de hand van het gehele volk (hoofdstuk 13:9); zo zult gij het boze uit het midden van u wegdoen (hoofdstuk 13:5).

Niet zonder oorzaak heeft God gewild, dat de misdadigers zouden gedood worden door de hand van hen, op wier getuigenis zij waren veroordeeld. Het gebruik van beulen bestond niet bij het oude volk, opdat er bij het uitvoeren van de straffen zou zijn bewustheid van plicht, bescheidenheid en tederheid. Doch op de getuigen rustte deze plicht het meest, omdat de tong van velen al te beweeglijk, om niet te zeggen, niet te vertrouwen (futiel) is, zodat zij niet aarzelen met de mond te wurgen, wie zij met de vingers niet zouden durven aanraken. Het beste middel daarom, om deze lichtvaardigheid te beteugelen was, niet het getuigenis van iemand ter wereld toe te laten, tenzij zijn hand ook bereid zou zijn, om het vonnis uit te voeren. Treurig en vreselijk hard was de straf van de steniging, maar waarschijnlijk heeft deze aan God behaagd, omdat verschillende handen daartoe moesten gebruikt worden. Indien de

ophanging niet in gebruik was geweest, zou God zonder reden bevolen hebben, dat het lijk van de opgehangene voor zonsondergang moest worden afgenomen (Deuteronomium. 21:23). Er waren daarom nog andere soorten van straffen. Maar daar van hem, die ten dode had gezondigd, het land als van een onrein iets moest gezuiverd worden, moest hij door de handen van het gehele volk gestenigd worden, omdat het wreed zou geweest zijn, hem een langzame dood te doen ondergaan, indien de een na de ander zijn handen naar hem moest uitstrekken. Waarom toch het volk bevolen werd de stenen eendrachtig te werpen, dit had deze reden, opdat het een bewijs van zijn ijver zou geven, waardoor het toonde, hoe groot het de schending van de dienst van God achtte.

Deze bepaling, dat de getuigen de eerste steen op de veroordeelde moesten werpen, was heilzaam, want nu zou wel niemand aanklagen of getuigen, die niet geheel zeker was van zijn zaak, of hij moest een zeer goddeloos mens zijn. Overigens mocht in Israël, wat bij andere volken minder gevonden wordt, de aanklager tevens getuige zijn; vrouwen, slaven en eerloze lieden mochten niet getuigen.

Wanneer ene zaak aan het gericht voor u, het gehele volk (Vs. 19), te zwaar zal zijn, zodat het plaatselijk gerecht daarin geen vonnis vellen kan, tussen bloed en bloed, tussen het bloed van de bloedwreker en hetbloed van de doodslager, tussen rechtshandel en rechtshandel, tussen plaag en plaag, of slag om slag, zijnde twistzaken in uw poorten, zo zult gij u opmaken en opgaan naar de plaats, die de HEERE, uw God, tot vestiging van zijn heiligdom, verkiezen zal.

Niet iedere Israëliet, die ene rechtszaak had, is hier bedoeld, alsof deze naar willekeur zich òf bij zijn plaatselijke rechtbank, òf bij het hooggerechtshof zou kunnen aanmelden; ook is hier geen sprake van een hoger beroep ter zake van vonnissen, die de lagere rechtbank geveld had. Dergelijke gebruiken kent de Mozaïsche wet niet. Het gericht is van God (hoofdstuk 17), en het oordeel, dat eens in de naam van God geveld is, beslist, of het door hogere dan wel door lagere rechtbank uitgesproken is. Hoe verkeerd het zou geweest zijn, wanneer ieder het recht had, om zijn zaak waar hij wilde te laten beslissen, is te duidelijk om opzettelijk ontwikkeld te worden. Mozes spreekt, zoals onze verklaring aantoont, geheel Israël aan, omdat het een rechtspleging geldt, die in het gehele land ingericht moest worden; uit die woorden moet dan de plaatselijke rechtbank haar wijze van handelen afleiden. Wanneer voor deze vergadering een rechtszaak te moeilijk was, moest zij die aan het hooggerechtshof opdragen, zoals tot nu toe de oversten over duizend, enz. iedere zaak die hun "te zwaar was" aan Mozes als hoogste rechter moesten voorstellen (hoofdstuk 17). Op de plaats van het heiligdom zou men hebben de Hogepriester die door de Urim en Tummim God vragen kon, indien men geen andere uitkomst wist; bovendien mocht men verwachten, dat deze plaats een middelpunt van wetgeleerdheid zou zijn; en in elk geval hadden de rechters in die plaats meer ervaring van rechtszaken dan die op kleinere plaatsen, zodat een ingewikkelde zaak beter voor hen gebracht kon worden.

De bedoeling van deze instelling is, dat, indien er zaken zijn, waarbij onzekerheid heerst, b.v. omtrent doodslag, omtrent burgerlijke rechtsvervolging, of mishandeling; zaken, waarover de plaatselijke rechters geen oordeel durfden vellen, men daarmee dan zou gaan naar de hoogste

rechtbank, in het Heiligdom, opdat deze als in onmiddellijk verband met God staande, daarover uitspraak zou doen en die beslissen.

En gij zult komen tot de Levitische priesters (letterlijk de priesters, de Levieten)1) en tot de rechter, die in die dagen zijn zal; en gij zult ondervragen, hoe de moeilijke zaak naar Gods Woord beslist moet worden, en zij zullen u, in vereniging met elkaar, terwijl de priesters als uitleggers de zaak in het licht van de goddelijke wet plaatsen (Leviticus. 10:11), en de rechter met zijn college vonnis velt, de zaak van het recht aanzeggen, 2) de verzochte beslissing meedelen.

De uitdrukking "de priesters, de Levieten" komt van nu aan dikwijls voor (Vs. 18; 18:1; 21:5; 24:8; 27:9; 31:9 Jozua. 3:3), in plaats van het gewone "Aäron en zijn zonen", want deze spreekwijze was nu niet langer gepast, omdat Aäron gestorven was en de priesters weldra een afzonderlijke stand onder het volk zouden vormen. Deze uitdrukking stelt de betrekking tot Levi als een kenmerk van het ware priesterschap op de voorgrond, zodat dan ook onze vertaling doorgaans de zin juist weergeeft door de vertaling: de Levitische priesters. Het volkswetboek Deuteronomium stelt de priesters en de Levieten doorgaans bij elkaar als één geheel, als een heilige stand tegenover de leken, terwijl de priesterlijke wet van de voorgaande boeken meer het onderscheid tussen priesters en Levieten aanwees. Hieruit is het te verklaren, dat later (hoofdstuk 18:7) voor de werkzaamheid van de Levieten woorden gebruikt worden, die eigenlijk het kenmerkende van de priesterlijke dienst omschrijven (hoofdstuk 18:5)

De aanduiding Levitische Priesters, die gedurig herhaald wordt, in plaats van zonen van Aäron in de middelste boeken, geeft duidelijk de tijd en het karakter van ons boek aan. Zolang Aäron met zijn zonen leefde, bestond het priesterschap slechts uit hem en zijn zonen, uit één familie. Aan deze en weliswaar meest persoonlijk aan Aäron zijn daarom alle verordeningen van de middelste boeken gericht. Anders werd het reeds met de dood van Aäron en in de toekomst, wanneer het priesterschap slechts uit nakomelingen van Aäron en zijn zonen bestond, die niet meer één gezin, maar een eigen stand vormde, wiens wettigheid in het behoren tot de stam van Levi, waartoe Aäron behoord had, lag. Daarom was het passender, hen in het openbaar als zonen van Levi, dan als zonen van Aäron, zoals de priester met uitzondering van de Hogepriester Aäron vroeger heette, aan te duiden.

Duidelijk blijkt hieruit, dat de priesters niet zozeer rechters waren, die het vonnis velden, maar degenen, die in de naam van God, aan de rechters de wil van God meedeelden, of de Schriften, die op de zaak van het gericht betrekking hadden, uitlegden. De rechters gingen te rade bij de priesters.

Josafat vormde later een hooggerechtshof naar de letter van dit voorschrift (2 Kron.19:8 vv.). Naar dit voorbeeld en dat van de vergadering van de oudsten, die God aan de zijde van Mozes plaatste (Numeri. 11:16 vv.) werd het Sanhedrin of de Hoge Raad (zie Mt 2.4) ingericht.

En gij, leden van de lagere rechtbanken, die de beslissing van de hogere hebt ingeroepen, zult doen naar het bevel van het woord, dat zij u zullen aanzeggen, van deze plaats, die de

HEERE verkiezen zal, want wat reeds van de rechters in het algemeen geldt, dat zij voor het aangezicht van de Heere rechtspreken (hoofdstuk 19:17), dat geldt vooral van deze om de plaats waar zij gevestigd zijn, en gij zult waarnemen te doen naar alles, wat Zij u zullen leren; gij zult hun vonnis nauwkeurig uitvoeren.

En gij, leden van de lagere rechtbanken, die de beslissing van de hogere hebt ingeroepen, zult doen naar het bevel van het woord, dat zij u zullen aanzeggen, van deze plaats, die de HEERE verkiezen zal, want wat reeds van de rechters in het algemeen geldt, dat zij voor het aangezicht van de Heere rechtspreken (hoofdstuk 19:17), dat geldt vooral van deze om de plaats waar zij gevestigd zijn, en gij zult waarnemen te doen naar alles, wat Zij u zullen leren; gij zult hun vonnis nauwkeurig uitvoeren.

Naar het bevel van de wet, die zij, de priesters aan het hooggerechtshof, u zullen leren, en naar het oordeel dat zij, de rechters, op grond van de priesterlijkeuitlegging, u zullen zeggen, zult gij doen: 1) gij zult niet afwijken van het woord, dat zij u zullen aanzeggen, ter rechter- of ter linkerhand.

De kinderen van Israël waren daarom bevolen te doen, wat de priesters hadden aangezegd. Maar hoe? Het spreekt vanzelf, volgens de uitspraak uit de wet genomen. Het is daarom niet twijfelachtig, of God heeft hen die Hij in zo hoge rang heeft willen doen werkzaam zijn, tegelijk toegerust met de Geest van verstand en van billijkheid, opdat zij niet enig verkeerd vonnis zouden vellen.

De man nu uit het volk, die trots 1) handelen zal, dat hij niet hoort naar de priester, die staat, om aldaar de HEERE, uw God, te dienen, of naar de rechter, die zich aan het vonnis van beiden niet onderwerpt, deze man zal, als een, die niet mensen, maar God verworpen heeft (Hand.5:4), sterven, en gij zult het boze, door openlijke strafoefening, uit Israël wegdoen.

Trots, of in overmoed. Hiermee duidt de Heere aan, wanneer iemand moest gedood worden, nl. wanneer hij zich verzette in trots en overmoed tegen de uitspraken van de rechters, als deze spraken in de naam en op bevel van de Heere God. Dan was toch zijn verzet, niet zozeer een verzet tegen de mens, maar tegen de Hoogste Rechter, tegen God. Hierop dient wel gelet te worden. Want dan alleen, wanneer de uitspraak was gegrond op de wet en de verordening van God, was zij geldig en van kracht. Niet alle uitspraken van de rechters dienden gehoord te worden. In later dagen, in de dagen van diep verval van Israëls godsdienst, getuigden de profeten tegen de priesters en de rechters, en de Heere, gedurende Zijn omwandeling op aarde, sprak ervan, dat de Schrift- en Wetgeleerden de Wet van God krachteloos hadden gemaakt door hun eigen instellingen. Wat hier veroordeeld wordt, is daarom een moedwillig ingaan tegen de ware en zuivere uitlegging van de wet, tegen de rechtvaardige toepassing van de Goddelijke verordeningen.

Dat het al dat volk hoort, hoe men tegenover zulke verachters handelt, en vreest, en niet meer trots handelt
(hoofdstuk 13:11).

Op deze woorden bouwen de Roomse pausen hun bewering, dat aan de door hen gestelde leringen onbepaald geloof en gehoorzaamheid in de Christelijke kerk toekomt. Laten we echter het onderscheid tussen Oude en Nieuwe Bedeling, tussen priesters en leraren buiten sprake, dan heeft Mozes hier nog uitspraken op het oog, die helder en duidelijk aan de Schrift ontleend moeten zijn. Verlaten echter priester en rechter de wet des Heeren, dan is het nodig God te gehoorzamen en niet de mensen zoals Petrus en Johannes (Hand.4:19) uitdrukkelijk betuigd hebben in aanwezigheid van het gerechtshof, dat naar deze bepaling ingericht was, van de Hoge Raad.

Wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat u de HEERE, uw God geeft, en gij dat erfelijk zult bezitten en daarin wonen, daarin een tijd lang zult vertoefd hebben, en gij zeggen zult, zoals ik bepaald voorzie, dat het geval zal zijn (1 Samuel 8:1 vv.; zie "Ge 36.31" en zie "Nu 24.24): Ik zal een koning over mij stellen, als hoogste regeerder en rechter, als al de volken, die rondom mij zijn. 1)

Hier verordert God het Hogepriesterlijke koningschap, waarvan elders sprake is. Want, omdat de glans van de koninklijke naam hun ogen kon verblinden, zodat zij zouden vergeten, dat God onder hen het hoogste gezag had, worden zij bijtijds eraan herinnerd, dat het volstrekt niet billijk was, dat de Majesteit van God door de regering van een sterfelijk mens werd verdonkerd. Kortom, de koninklijke macht wordt aan God onderworpen, en de koningen zelf tot gehoorzaamheid aan Hem verplicht, opdat het volk nooit ontheiligd zou worden, hoedanige verandering ook plaats mochten hebben. Doch, ofschoon onder de rechters de godsvrucht dikwijls in verval was, niet echter zonder oorzaak is een bijzondere wet over de koningen gegeven, omdat niets meer voor de hand ligt, dan dat aardse pracht de mensen van de vroomheid afvoert.

De ware koning van Israël is Jehova; Zijn koningschap heeft een aanvang genomen op de dag, toen de stammen door de wetgeving tot een gemeenschap, en wel tot een priesterlijk koninkrijk (Ex.19:6) verbonden werden (Deuteronomium. 33:5). Nu kan het volk onder Jehova’s regering zonder een aardse koning bestaan; want Mozes weet, dat de Heere Zijn gemeente niet als een kudde zonder herder zal laten, maar weer leidslieden verkiezen en door Zijn Heilige Geest uitrusten zal. Nochthans is het aardse koningschap onder Israël niet in tegenspraak met de Gods regering (Theocratie), maar Israël is veel meer geroepen, om uit zijn midden de ware koning voort te brengen en door voorbeelden af te schaduwen.

Zo zult gij geheel, niet de een of ander, die u behaagt, maar die tot koning over u stellen, die de HEERE, uw God, verkiezen zal, 1) of door het lot, of door tussenkomst van een profeet (1 Samuel 9:15 vv.; 16:1,12); uit het midden van uw broeders zult gij, wanneer God u de keuze laat, een koning over u stellen. Gij zult niet, zoals de kinderen van Ezau soms gedaan hebben (zie "Ge 36.33), vermogen over u te zetten een vreemde man, die uw broeder niet zij, want de zodanige kan het volk van God niet op de juiste wijze besturen.

1)Allereerst behoudt God zich het hoogste recht voor, om, een koning te kiezen en laat de zaak niet over aan de stem van het volk, opdat alzo hun trotsheid zou gekastijd worden, wanneer zij door een plotseling opkomende inval, een koning zouden eisen. Vervolgens

beveelt Hij, dat zij uit het eigen volk zouden genomen worden en sluit Hij de vreemdelingen uit, omdat, indien deze werden toegelaten, de deur voor verval werd geopend. Want wie zou niet beproefd hebben de vaderlijke goden op te dringen en door zijn koninklijke macht, geweld en bedreigingen de ware godsdienst onderdrukt? Ziedaar, waarom God niet geduld heeft, dat zij ergens anders een koning zouden zoeken, dan uit de schoot van de kerk zelf, opdat zij de zuivere dienst, welke zij van kindsbeen hadden ingedronken, zouden verzorgen en beschermen.

Israël onder de heerschappij van een vreemde vorst is zozeer in tegenspraak met zichzelf, dat toen in de Edomiet Herodes de eerste vreemdeling de troon beklom, ook de tijd gekomen was voor de verschijning van die koning, in wie het Israëlietisch koningschap voleindigd zou worden (zie Ge 49.10)

Maar, indien ik u ook toesta een koning uit uw broeders te kiezen, stel ik toch deze voorwaarde: hij zal voor zich de paarden 1) niet vermenigvuldigen, geen talrijke ruiterij vormen, alsof daarin zijn macht- en veiligheid bestond (Psalm. 20:8; 33:16 vv.; 147:10 Jesaja. 31:1), en het volkniet doen terugkeren naar Egypte, om paarden te vermenigvuldigen, 2)die daar in overvloed zijn en niet in uw land; omdat de HEERE u door zijn gehele leiding in de woestijn, vooral echter door de strenge bestraffing van het voornemen (Numeri. 14:3 vv.), duidelijk gezegd heeft: gij zult voortaan niet terugkeren door deze weg,maar inwendig van Egypte’s bederf, uitwendig van Egypte’s grenzen verwijderd blijven.

Het paard, dat bij ons in vrede en oorlog zo hoog gewaardeerd wordt, werd door de Oosterling in tijd van vrede weinig gebruikt; runderen, ezels, muildieren en kamelen bewezen hem op het veld en de reizen zeer goede, menigmaal betere diensten. In de geweldige en talrijke oorlogen van de oude Oosterse koningen was het paard door zijn sterkte en vlugheid van groot gewicht, zodat het dan ook bijna altijd in de Bijbel genoemd wordt in verband met de oorlog (Job 39:19-25). Israël nu behoefde geen veroveringsoorlogen buiten zijn grenzen te ondernemen, en had tot verdediging van zijn bergachtig land geen paarden nodig. Daarom wordt aan de koning het onderhouden van vele paarden verboden, en dit des te meer, omdat de vorming van de ruiterij slechts door de tussenkomst van de Egyptenaren geschieden kon, die vele paarden fokten en strijdwagens hadden; met dit land mocht Israël echter geen betrekkingen aanknopen. Overeenkomstig dit bevel laat Jozua Jozua 11:6) de paarden van de vijanden, die aan de zee van Merom geslagen waren, verlammen en hun wagens verbranden, zoals ook David deed in de oorlog tegen Hadadezer, koning van Zoba (2 Samuel 8:4). Salomo echter scheen zich ontslagen te rekenen van dit gebod, omdat men toch geen terugkeer naar Egypte meer te vrezen had, daarom onderhield hij vele paarden (1 Kon.4:26; 10:28 vv.). Door hem werd het paard telkens meer ingevoerd in Palestina, zodat ook bijzondere personen het gebruikten voor de reis en de arbeid (1 Kon.18:5 Nehemiah. 7:68, Prediker. 10:7 Jesaja. 28:28)

Uit Egypte werd Israël later van paarden voorzien (1 Kon.10:28). De Heere verbiedt dit hier aan het volk in verband met Leviticus. 18:3, op welke plaats Hij Israël verbiedt terug te keren op de weg naar Egypte. Niet zozeer het hebben van paarden wordt hier verboden, als wel het met en door die paarden met Egypte weer in aanraking te komen. Door een sterke arm

zijn zij uit Egypte verlost. Egypte is voor hen het beeld van slavernij, van dood en verderf. Alles moeten zij vermijden, om weer met dat land van de slavernij verbintenissen aan te knopen.

Ook zal hij, naar de wijze van de heidense koningen, voor zich de vrouwen 1) niet vermenigvuldigen, opdat zijn hart niet afwijkt van de Heere, door ijdelheid en wellust verleid, en vooral, omdat de vreemde vrouwen zoudentrachten, om hem tot hun afgoderij over te halen (1 Kon.11 vv.); hij zal ook voor zich geen zilver en goud zeer vermenigvuldigen, 2) opdat hij niet, verzadigd zijnde, God verloochent en zegt: wie is de Heer?(Spreuken. 30:7 vv.).

De polygamie was wel niet door de wet verboden; maar van de gewoonte, om twee of drie vrouwen te hebben moet wel onderscheiden worden de bespottelijke weelde van de aanzienlijke Oosterlingen, die het getal van de vrouwen vermeerderden, om daarmee te schitteren, of de wellust te kunnen verfijnen. Zulke uitspattingen moesten in de oudheid noodzakelijk tot afgoderij voeren.

Wie in hoogheid is, loopt groot gevaar om toe te geven aan de lust van de ogen, de lust van het vlees en de grootsheid van het leven 1 Johannes 2:15 vv.). De laatste klip, het gevaarlijkst voor een koning, omdat daardoor de Theocratie (Godsregering) in ene Autocratie (zelfregering) veranderd zou worden, komt het eerst in aanmerking door het verbod van de paarden (Vs. 16); daarna volgt de waarschuwing tegen lust van de ogen en van het vlees, die, zoals bij de Stuarts in Engeland en de Bourbons in Frankrijk plaatsvond, vooral bij de Oosterling zo snel met hovaardij gepaard gaat.

De mening van God is hier niet de koningen te beletten van dingen te zoeken, die genoegzaam zijn, om hun koninkrijken te onderhouden, maar om hun genegenheden te matigen, dat zij niet zouden staan naar de overvloed, die daar zou mogen dienen, niet tot onderhouding van één, maar van twee of drie koninkrijken. Indien God overvloed van dingen toezendt, die meer dan noodzakelijk zijn voor de prinsen, zo mogen zij die van de hand van God ontvangen en behoren daarvoor dankbaar te zijn, maar de koningen mogen zelf niet meer zoeken, dan hetgeen voor hun staat nodig is.

Voorts zal het geschieden, 1) als hij op de stoel van zijn koninkrijk zal zitten, zo zal hij zich een dubbel
van deze gehele wet afschrijven in een boek, uit hetgeen dat voor het aangezicht van de Levitische priesters (zie "De 17.9) is.

Het zou niet genoeg geweest zijn de ondeugden te verbeteren, indien de koningen niet gevormd werden tot de vrees voor God, en wel onderwezen omtrent hun plichten. Er wordt nu daarom bijgevoegd een regel van tucht, waardoor zij onderricht konden worden in het onderwijs van waarheid en rechtvaardigheid, nl. dat zij de wet van de priesters en Levieten zouden aannemen, welke voor hen allen het richtsnoer van hun daden zou zijn. Daar het aantonende voornaamwoord wordt gebruikt, menen sommigen, dat hier alleen het boek Deuteronomium wordt aangewezen, maar op weinig vaste grond. Ik tenminste twijfel niet, dat

hiermee de gehele wet wordt samengevat, welke ons zowel in Exodus als in Leviticus wordt overgeleverd. Doch, ofschoon zij zonder onderscheid voor allen gemeengoed is, opdat echter de koningen des te meer tot een voortdurende lering zouden worden aangezet, heeft God gewild, dat voor hen een meer bijzonder exemplaar door de priesters en Levieten zou worden overgeschreven en op plechtige wijze hen ter hand zou worden gesteld, opdat zij zouden weten, dat, om het volk te regeren, zij een groter beleid en meerdere voorzichtigheid nodig hadden dan de bijzondere personen. Daarom, wanneer de Priesters en Levieten hun het boek aanboden, was dit net zoveel, alsof God zelf deze schat bij hen deponeerde. Hij schrijft vervolgens voor, dat zij geheel hun levenlang zich in de kennis van de wet zouden oefenen, omdat meestal de koningen in de boeken werden onderwezen uit staatsie en om vertoning te maken; vervolgens, omdat wanneer zij genoten hadden, wat onderwezen werd, zij terstond na het opkomen van afkeer het leren zouden staken. Vervolgens wordt aan de hand gedaann, tot welk doel de onderwijzing moest plaatshebben, opdat zij zouden leren, God te vrezen en Zijn geboden te bewaren. Daarop, opdat zij niet door trotsheid vervoerd of door hoogmoed verteerd, hun broeders zouden verachten of verdrukken. En met opzet wordt de naam van broeders op de voorgrond gezet, opdat zij niet zouden menen, dat het recht van broederlijke vereniging was opgeheven, omdat zij over het gehele volk heersten, of liever, opdat zij er zich op zouden toeleggen, allen te begunstigen als leden van hetzelfde lichaam. Wederom wordt daarom herhaald, dat zij niet afwijken mochten ter rechter- noch ter linkerhand, omdat ten opzichte van de grote vrijheid van handelen nooit genoeg de begeerte van de mensen kan beteugeld worden. Nu, opdat het hun niet te zwaar zou zijn, tot orde gedwongen te worden, herinnert God tenslotte, dat deze maatregel voor hun nuttig zou zijn, omdat zij dan langer zouden regeren, terwijl ongebondenheid dikwijls de koningen tot verderf voert.

De koning moest een dubbel afschrift hebben van de wet. Dat hij het bepaald zelf moest schrijven staat hier niet. Het woord in de grondtekst laat ook de vertaling: laten schrijven toe. Maar een dubbel afschrift moest er zijn. Opdat hij én thuis én op reis of in oorlog altijd de wet van God bij zich droeg.

En het zal, als een handboek, bij hem zijn, het zal niet uit zijn handen wijken, en hij zal daarin lezen al de dagen van zijn leven (Psalm. 1:2; 119:16,24,97 Jozua. 1:8); opdat hij de HEERE, zijn God, leert vrezen, om te bewaren al de woorden van deze wet, en deze instellingen, om die te doen.

Dat zijn hart zich niet verheft boven zijn broeders, alsof hij onbeperkt heerser ware, maar bedenkt, dat hij met zijn gehele bestuur aan een andere, door de Koning der koningen gegeven wet onderworpen is, en dat hij niet afwijkt van het gebod ter rechter- of ter linkerhand, en alzo aan zijn broeders een goed voorbeeld geeft van gehoorzaamheid aan hun plicht (hoofdstuk 4:10; 6:2; 14:23); opdat hij de dagen verlengt in zijn koninkrijk, hij en zijn zonen, in het midden van Israël,1) opdat de belofte van een lang leven (hoofdstuk 4:1 ook aan hem en zijn nakomelingen in het bestuur vervuld wordt.

Wij lezen in de geschiedenis over de koningen van Juda, dat de beste regeringen doorgaans de langste zijn geweest, uitgezonderd, wanneer God hun leven verkortte tot straf van het volk, zoals dat van Juda.

Daarom zal hij geen erfdeel hebben in het midden van zijn broeders; 1) a) de HEERE is zijn erfdeel, zoals Hij tot hem gesproken heeft.

Numeri. 18:20 vv. Deuteronomium. 10:9 Ezech.44:28

Drie zaken vooral zijn het, die ons in deze plaats treffen. Allereerst nu toont God aan, dat het niets is, waarom de Israëlieten belast worden de tienden aan de Levieten te betalen, de eerstelingen en andere offeranden aan de priesters te brengen, omdat deze stam van een eigen erfdeel beroofd was. Ten tweede voorkomt Hij elke woordentwist, beteugelt ongeoorloofde vragen en komt schadelijke roverij tegen, door de Levieten en de priesters hun rechtvaardig erfdeel toe te delen. In de derde plaats bepaalt Hij, hoe zij onder elkaar de offeranden hebben te verdelen en wat van de vuuroffers de priesters toekomt. Wat nu het eerste aangaat, omdat God als het ware de grondvester van hun erfrecht was, behield Hij zich terecht het recht voor, dat op hen was overgedragen. Indien het voor het volk een hatelijke zaak was, dat hun inkomsten verteerd werden, komt God als een bemiddelaar tussenbeide, hun aankondigende, dat zij het Hem, volgens Zijn koninklijk recht, verschuldigd waren, en stelt Hij de Levieten aan, om als bestuurders en ophalers van het verschuldigde, het van hen te eisen. Er was daarom geen reden om een twistzaak te beginnen, tenzij men met opzet God wilde beroven. Meermalen ontmoet men deze verordening, omdat het van zeer groot belang was, dat het volk overtuigd werd, dat God voor zijn rekening ontvangt, wat aangeboden werd, hetgeen Hij aan de Levieten toewees, niet slechts, opdat aan de Levieten niets werd onthouden, maar opdat ieder vrijwillig, aan de dienaren van God de verschuldigde belasting opbracht; vervolgens, opdat niemand op goddeloze wijze aanmerking maakte, omdat tot voedsel van de priesters diende de eerstelingen en een zeker gedeelte van de vuuroffers. Ook een andere reden wordt nog aangegeven, waarom het toegestane honorarium vrij van alle besnoeiing moest blijven, omdat God hen zelf tot bedienaren van Zijn dienst had aangesteld. Een arbeider toch is zijn loon waardig.

HOOFDSTUK 18.

VAN HET PRIESTERRECHT, DE AFGODERIJ EN CHRISTUS, DE WARE PROFEET.

Vs. 1-22. Nadat zo de rechterlijke macht en het koningschap overeenkomstig Israëls roeping besteld is, bepaalt Mozes ook de rechten, die aan de mannen van de eredienst, de priesters en Levieten van de zijde van het volk toegestaan moeten worden, naast hetgeen de Heer hun reeds van zijn zijde gegeven heeft. Terwijl hij echter over de toekomst van het reeds bestaande profetisme spreekt, wordt zijn rede een Messiaanse voorspelling; hij getuigt van de profeet, die God verwekken zal uit Israël, en door wie de profetenstand tot volkomenheid gebracht zal worden.

De Levitische priesters, 1) de gehele stam van Levi, dus ook de Levieten in het algemeen, zullen, zoals de Heere tot Aäron zei (Numeri. 18:20 vv.), en zoals ook ik u reeds (hoofdstuk 10:1) voorhield, geen deel noch erfgoed hebben met Israël; a)de vuuroffers van de HEERE, 2) het deel, dat hun daarvan toekomt volgens Leviticus. 7:31-34 en zijn erfdeel zullen zij eten, zullen zij tot onderhoud ontvangen.

1 Kor.9:13

In het Hebreeuws Cohanim halewim. De Statenvertaling geeft de Levitische priesters. Betere vertaling is: De Levieten, de priesters; omdat dit staat ter onderscheiding van het volgende, de gehele stam van Levi. Mozes wil zeggen: De Levieten, nl. de priesters en de gehele stam van Levi, dat is: de gewone Levieten. Waarschijnlijk is de zin genomen volgens Numeri. 18:20

De vuuroffers van de Heere. Hiermee worden bedoeld de offeranden, welke de Heere moesten worden gebracht, terwijl onder zijn erfdeel verstaan moet worden al wat behoort tot de categorie van tienden, eerstelingen enz. Waaruit die vuuroffers bestaan en wat tot het erfdeel van de Heere behoort, wordt hier niet nader aangeduid, omdat door een veertigjarige oefening, het Israël overbekend moest zijn.

Daarom zal hij geen erfdeel hebben in het midden van zijn broeders; 1) a) de HEERE is zijn erfdeel, zoals Hij tot hem gesproken heeft.

Numeri. 18:20 vv. Deuteronomium. 10:9 Ezech.44:28

Drie zaken vooral zijn het, die ons in deze plaats treffen. Allereerst nu toont God aan, dat het niets is, waarom de Israëlieten belast worden de tienden aan de Levieten te betalen, de eerstelingen en andere offeranden aan de priesters te brengen, omdat deze stam van een eigen erfdeel beroofd was. Ten tweede voorkomt Hij elke woordentwist, beteugelt ongeoorloofde vragen en komt schadelijke roverij tegen, door de Levieten en de priesters hun rechtvaardig erfdeel toe te delen. In de derde plaats bepaalt Hij, hoe zij onder elkaar de offeranden hebben te verdelen en wat van de vuuroffers de priesters toekomt. Wat nu het eerste aangaat, omdat God als het ware de grondvester van hun erfrecht was, behield Hij zich terecht het recht voor,

dat op hen was overgedragen. Indien het voor het volk een hatelijke zaak was, dat hun inkomsten verteerd werden, komt God als een bemiddelaar tussenbeide, hun aankondigende, dat zij het Hem, volgens Zijn koninklijk recht, verschuldigd waren, en stelt Hij de Levieten aan, om als bestuurders en ophalers van het verschuldigde, het van hen te eisen. Er was daarom geen reden om een twistzaak te beginnen, tenzij men met opzet God wilde beroven. Meermalen ontmoet men deze verordening, omdat het van zeer groot belang was, dat het volk overtuigd werd, dat God voor zijn rekening ontvangt, wat aangeboden werd, hetgeen Hij aan de Levieten toewees, niet slechts, opdat aan de Levieten niets werd onthouden, maar opdat ieder vrijwillig, aan de dienaren van God de verschuldigde belasting opbracht; vervolgens, opdat niemand op goddeloze wijze aanmerking maakte, omdat tot voedsel van de priesters diende de eerstelingen en een zeker gedeelte van de vuuroffers. Ook een andere reden wordt nog aangegeven, waarom het toegestane honorarium vrij van alle besnoeiing moest blijven, omdat God hen zelf tot bedienaren van Zijn dienst had aangesteld. Een arbeider toch is zijn loon waardig.

3). Dit nu zal het recht 1) van de priesters zijn van
het volk (tegenover het volk), van (tegenover) hen, die een offerande offeren, die hun slachting voor huiselijk gebruik niet meer, zoals anders, bij de tempel, maar in hun woningen verrichten (hoofdstuk 12:15), hetzijzij willen slachten een os of klein vee: dat hij de priester zal geven de schouder, en beide kinnebakken en de pens, de vierde maag, waarin bij het herkauwen, de vertering van de spijs, voltooid wordt.

Hun onderhoud moest niet afhankelijk zijn van de weldadigheid van het volk en diens edelmoedigheid, maar zij moesten volgens de wet daartoe gerechtigd zijn. Hij, die in het Woord onderwezen wordt, behoort en is van rechtswege verplicht hem te onderhouden, die hem daarin onderwijst en hij, die het voordeel geniet van Godvruchtige en plechtige vergaderingen, moet van het zijn toebrengen tot ondersteuning van hen die in zulke vergaderingen hun gaven voor hem ten koste leggen.

In het Hebreeuws Meëeth. De LXX para, d.i. van de kant van. De Septuaginta en in navolging van deze o.a. Calvijn vat het dus op, dat door deze wet het volk was gevrijwaard tegen de knevelarij van de priesters. O.i. wordt hier juist het tegenovergestelde bedoeld, en wil de Heere Zijn dienaren beschermen tegen de schrielheid en karigheid van het volk. Het verband van de zin eist dit duidelijk. Door deze wet weet het volk, waaraan het zich te houden en de priester, waarop hij recht heeft.

De eerstelingen van uw koren, van uw most en van uw olie, van alle vruchten van het land (Numeri. 18:12 vv.) en de eerstelingen van de beschering van uw schapen zult gij hem geven.

Want de HEERE, uw God, heeft hem, heeft Levi, uit al uw stammen verkoren, dat hij sta, in het heiligdom, om te dienen in de naam van de HEERE, met goddelijke volmacht, en als bemiddelaar van goddelijke genade, hij en zijn zonen, te allen tijde; het is daarom betamelijk, dat gij hem als uitverkorene van de Heere eert, en hem in plaats van de geestelijke gaven, die hij uitdeelt, door uw stoffelijke middelen verkwikt 1 Corinthiers. 9:11).

Door de in hoofdstuk 12 vermelde verandering van het bevel, (Leviticus. 17), dat voorschreef, om gedurende de woestijnreis de gewone slachting bij het heiligdom te verrichten, leden de priesters een aanmerkelijke schade. Immers, indien zodanige slachtingen thuis verricht werden, verviel hun aandeel, de beweegborst en de hefschouders (Leviticus. 7:24). Tot schadeloosstelling zullen zij nu een gave ontvangen van de zijde van het volk (Vs. 1 noemt een gave van de zijde van de Heere, aan hen, die in Zijn dienst staan en dus ook Zijn brood eten), namelijk 3 stukken van elk geslacht schaap of rund, en wel zodanig, dat zij van de drie hoofddelen (hoofd, romp en benen) een aandeel ontvangen. Bovendien worden de eerstelingen vermeerderd met voortbrengselen van de schapenteelt.

Strijd kan erover bestaan, of deze overgave van alle, voor privaat gebruik in het gezin geslachte dieren, of slechts van de voor de offermaaltijden alzo van de op de plaats van het Heiligdom geslachte dieren, gevorderd wordt. Tegen de eerste opvatting, waarvoor men zich op Philo, Jozefus en de Talmoed beroept, spreekt niet slechts de onuitvoerbaarheid van zo’n overgave, maar ook het spraakgebruik van xbz xbz (Zebach Zèbach). Het xbz (Zèbach) beduidt overal slechts het slachten tot offermaaltijd, of tot slachtoffer, en ook het werkwoord xbz (Zabach) komt nergens voor van het gewone slachten.

Voorts wanneer een Leviet zal komen uit een van uw poorten; 1) uit de een of andere stad, die voor de Levieten als woonplaats bestemd is (Numeri. 35:1 vv.) uit geheel Israël, waar hij woont, en hijkomt naar alle begeerte van zijn ziel, uit groot verlangen, tot de plaats, die de HEERE zal hebben verkoren.

Deze derde zaak drukt helderder uit, wat elders meer duister is weergegeven, want wat God ook aan de priesters geeft, scheen Hij voorwaardelijk aan de Levieten te ontnemen. Doch nu stelt Hij meer bepaald vast, dat in de eerste plaats de priesters de Levieten naar evenredigheid van hun werk een gedeelte van de offeranden zouden overlaten. Dit is nu verder de hoofdsom van de wet, dat de Levieten, welke in hun eigen huis wonen, tevreden met de tienden zullen zijn en niets van de andere offers zullen genieten; doch, wanneer zij tot het heiligdom komen, onder de dienaren moesten gerekend worden en de hun toekomende plaats innemen. Door deze wet is er daarom voor gezorgd, dat niemand door een tijdelijke staking in de uitoefening van het ambt werd uitgesloten, noch dat de conditie van hen, die buiten Jeruzalem woonden slechter was dan van hen, die in die stad verblijf hielden. Want, indien zij woonden in de andere steden, hielden zij volstrekt niet op van hun dienst uit te oefenen, omdat hun werkzaamheden anders waren, dan door zich te oefenen in het slachten van de offerdieren. Wie echter geheel en al aan het heiligdom zijn dienst wijdde, hem begiftigt God met een dubbele eer, omdat het volstrekt niet billijk was, dat zij in hun leeftocht benadeeld werden, die, terwijl hun bevolen werd de huiselijke zaken en bezigheden vaarwel te zeggen, zich geheel met de zorg van het heiligdom belast zagen.

En hij dienen zal in de naam van de HEERE, zijn God, als al zijn broeders, de Levieten, die aldaar voor het aangezicht van de HEERE staan (zie "De 17.9).

Zo zullen zij; al deze Levieten, die zich bij de plaats van het heiligdom vestigen, een gelijk deel eten; zij zullen op dezelfde wijze onderhouden worden als de Levieten die daar reeds

wonen, boven zijn verkoping bij de vaderen, behalve hetgeen zo'n nieuw aankomende uit de verkoping van zijn eigendom wint, door zijn aandeel in de tienden met tussenkomst van het geslachtshoofd (Numeri. 18:25 vv.), of zijn huis te verkopen, en het erfdeel te verhuren (Leviticus. 25:32 vv.).

Mozes heeft hier het oog op de tijd, waarin de gewone werkzaamheden van de Levieten in de woestijn, het afbreken, vervoeren en opslaan van de tabernakel (Numeri. 3:25-27; 4:4-33) door de aankomst in Kanaän geëindigd zouden zijn, en de priester slechts enigen van hen zouden nodig hebben, om sommige werkzaamheden bij het heiligdom te verrichten. Deze konden op een overvloedig onderhoud rekenen, omdat zij genodigd moesten worden bij de maaltijden van de eerstelingen, tienden, gelofte- en vrijwillige offers (hoofdstuk 12:17; 14:22). Met hen zullen nu volgens het bevel van Mozes de Levieten gelijkgesteld worden, die naar de plaats van het heiligdom komen, om dienst te doen. Men moest niet menen, dat zij genoeg hadden tot hun levensonderhoud, omdat de verkoopprijs van de eerstelingen en van de huizen behalve de huurprijs van de erfgronden hun gegeven was, maar om hun dienen worden zij gelijkgesteld met de Levieten, die daar woonden. Waarom Mozes echter spreekt van Levieten, die buiten hun steden woonden is verklaarbaar door een blik op de toestanden in de tijd van de richters. Vele Levietensteden, b.v. Gesar en Ajalon Jozua 21:21,24) kwamen niet in het bezit van de kinderen van Israël Jozua 16:10 Richteren. 1:35), zodat de Levieten, die daar hadden moeten wonen, elders een verblijfplaats zochten (Richteren. 17:7; 19:1). Zulke toestanden voorziet Mozes, zoals uit hoofdstuk 7:16 blijkt. Bovendien kon men ook andere omstandigheden denken, waardoor Levieten gedwongen zouden worden, om naar een andere plaats te trekken, te meer met het oog op de roeping van de Levieten, om als een zuurdesem het gehele land te doordringen (Numeri. 35:8)

Wanneer gij komt in het land, 1) dat de HEERE, uw God, u geven zal, zo zult gij niet leren te doen naar de gruwelen van deze volken, die thans daarin wonen en door u verdreven zullen worden.

Hoe graag het menselijk geslacht de slechte voorbeelden aanhangt en hoe geneigd het is, om deze na te volgen, is meer dan genoeg uit de ervaring bekend, voornamelijk zij, die in een vreemd land komen, wennen zich gemakkelijk aan de zeden en gebruiken ervan. Dit is de reden, waarom God zo uitdrukkelijk de Israëlieten beveelt, om zich te wachten, wanneer zij in het land Kanaän zouden gekomen zijn, enige besmetting van zijn inwoners zich op de hals te halen.

Onder u zal niet gevonden worden, die ter ere van de Moloch, zijn zoon of zijn dochter door het vuur doet doorgaan (Leviticus. 18:21), of die meta) waarzeggerijen omgaat, of een tovenaar (letterlijk een wolken-wichelaar), of die op vogelgeschrei acht geeft (zie "Nu 23.3), of tovenaar, die toverformules aanwendt.

a)Leviticus. 20:27; 1 Samuel. 28:7 Jesaja. 8:19

Of een bezweerder, die met bezwering omgaat, die over een persoon of zaak de ban uitspreekt, of die een waarzeggende geest vraagt, die doden oproept (Leviticus. 19:31; 1

Samuel. 28:7 vv.), of een duivelskunstenaar, een tovenaar, die geesten bezweert, of die de doden vraagt, 1) bij de doden voorspellingen vraagt.

Het is niet gemakkelijk te zeggen, wat dit betekent: De vrouw, die Saul raadpleegde, noemde ook een geest "oboth" genaamd. Maimonides beschrijft in zijn Aroda Zara een vrager van de doden op deze wijze, dat hij, na zich met vasten gepijnigd te hebben, naar de begraafplaatsen gaat, zich daar neerlegt en in slaap valt; wanneer de doden hem verschijnen en bekend maken, wat hij begeert te weten. Anderen trokken een soort van gewaad aan, spraken onverstaanbare woorden, verwekten een damp en legden zich in de eenzaamheid neer, opdat de dode tot hen zou komen, die zij wensten, en met hen in de slaap zou spreken. Op dezelfde wijze verhaalt Aben Ezra, Keizer Julianus die de verborgenheden van het heidendom wilde weten, oefende deze nekromantie in het afgelegenste gedeelte van zijn paleis; hij liet de lichamen van meisjes en jongens opensnijden, opdat die de doden voor hem zou laten opkomen. Dit was veel goddelozer dan hetgeen de Talmoedisten verhalen, dat men gewoon was, de nageboorte van een zwarte kat te verbranden en poeder daarvan op de ogen te doen, wanneer de demons hem verschenen.

Mozes voegt alle woorden bij elkaar, welke de taal voor de verscheidene soorten van onderzoek van de toekomst en van de Goddelijke wil heeft, om iedere soort van waarzeggerij te verbieden; stelt echter aan de spits ervan het verbod van de Molochdienst, om de innerlijke samenhang van de waarzeggerij met de afgodendienst te ontdekken, wellicht, omdat het laten gaan door het vuur van de kinderen bij de Molochdienst met de waarzeggerij en toverij in nauwer verband stond, als de andere soorten van afgoderij.

Want al wie dit doet is de HEERE een gruwel, en omwille van deze gruwelen, die in allerlei vormen onder de Kanaänieten voorkomen, verdrijft hen de HEERE, uw God, voor uw aangezicht uit de bezitting 1) (Leviticus. 18:24 vv.; 20:23).

Twee redenen geeft Mozes op, waarom zij zich met bovengenoemde zonden niet mogen inlaten. Voorts, omdat zij in de ogen van de Heere een gruwel zijn, in strijd met Zijn Souverein recht, en vervolgens, opdat Israël bewaard zou blijven voor ondergang, omdat al deze zonden het verderf van de Kanaänieten hebben bewerkt. Maakt ook Israël zich daaraan schuldig, dan zou God evenzeer hen verderven, omdat Hij het kwade geenszins kan gedogen.

Oprecht, 1)zult gij zijn met de HEERE, uw God.

In het Hebreeuws Thumim. De Statenvertaler vertaalt door: oprecht. Dit kan het woord in de grondtekst ook betekenen, maar in vereniging met het volgende, met het voorzetsel Im, met, betekent het hier, overgegeven. Betere vertaling is: Geheel overgegeven aan de Heere, uw God, zult gij zijn. D.i. gij zult een volk zijn, dat zich in het minste en geringste niet met de afgoden inlaat, maar alleen rekent met de Heere, uw God. Wil Israël weten, wat hem onbekend mocht zijn, dan had het zich tot de Heere en Hem alleen te wenden, die in de uiterste en moeilijkste gevallen de Urim en Tummim had gegeven, om Zijn verborgen wil in sommige zaken te leren kennen.

Want deze volken, die gij zult erven, horen naar tovenaars en waarzeggers; zij horen naar alles, wat hun wolkenwichelaars en waarzeggers verhalen, omdat zij aan de geheimzinnige machten van de duisternis overgegeven zijn, en niets beters kennen; maar u aangaande, die reeds een vast profetisch woord bezit, en ook verder niet zonder de goddelijke leiding zult zijn (Numeri. 23:23), de HEERE, uw God, heeft u dit niet toegelaten, alsof hij niets van Hem en zijn voornemens wist, en gij in allerlei bijgeloof uw heil moest zoeken.

a) Een profeet, 1) uit het midden van u, uit uw broeders, als mij, zal u de HEERE, uw God, verwekken; naar Hem zult gij horen; 2) zijn woord zult gij horen en aannemen.

Joh.1:46 Hand.3:22; 7:37

Tegenover de toverij en waarzeggerij van de heidenen, belooft de Heere God hier hun, een profeet uit hun midden te zenden, die hen zal verklaren, wat Hij wil, dat zij zullen weten. Ontegenzeglijk heeft Mozes hierin in hoogste instantie de Christus op het oog, maar toch ook, zoals in Genesis 3:15 niet alleen van Christus als van het vrouwenzaad sprake is, zo wordt hier met deze belofte niet alleen de Christus beloofd, maar ook de zending van profeten, die alle eeuwen door tot Israël zullen spreken, totdat Hij zal komen, in wie het profetisme wortelt en voleindigd wordt. Daarom wordt ook straks gesproken van het onderscheid tussen ware en valse profeten.

Was Mozes minder bevoorrecht dan de aartsvaders hiervoor, dan zo menig Godsgezant na hem, aan wie het vergund werd, de heildag, boven onze hoofden verrezen, met verhelderd oog te aanschouwen? Heeft hij zelfs geen enkele steen mogen aandragen aan het eeuwenoude gebouw van de blijde Messiasverwachting, hij, van wie de Heere heeft getuigd dat de ongelovige Joden, dat zelfs Mozes hen bij de Vader verklagen zou, omdat ook deze van hem had geschreven? Heeft zijn hand alleen de eerste schakels van die keten bewaard, zonder zelf daaraan een enkels vast te hechten, en vertoont hij ons wel in menig opzicht het schaduwbeeld van Christus, maar zonder dat hij tegelijk Zijn heraut en getuige mag heten? Die gaping wordt door dit vers aangevuld. Een profeet uit het midden van zijn broeders: Vlees van hun vlees, been van hun eigen gebeente, en dus aan Jakobs huis door de heiligste banden verbonden! Een profeet zoals Mozes, dat is niet, die in geen enkel opzicht boven Mozes zou uitmunten, maar die evenals Mozes, een geheel unieke plaats zou bekleden, ver boven alle profeten zou staan, en alzo niet minder dan hij, volkomen geschikt zou zijn voor de grootse taak, die hem wachtte! Iets hogers dan Mozes toch kon de Israëliet uit die dagen zich op aarde onmogelijk denken; Mozes was en bleef thans niet minder dan zichtbare tolk en vertegenwoordiger van de onzichtbare Godheid (Numeri. 12:6-8). De dienstknecht van God verhaalt slechts, wat zijn Zender zelf hem in een onvergetelijk uur had verkondigd. Het is bijna veertig jaar geleden, dat de natie sidderend stond nabij Horebs rokende spits, en bad, dat de Heere toch niet langer uit dat vlammend vuur tot haar spreken zou. Aarzelend had Mozes die bede overgebracht; op de neerbuigendste wijze was zij beantwoord geworden met de belofte van nieuwe genade. Als in diep vertrouwen had de Heere het Zijn gunstgenoot aangezegd (Vs. 17,18): "Het is goed wat zij gesproken hebben; een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden van hun broeders, als u!" Al die tijd heeft Mozes dat zalig geheim op het trouwe hart gedragen; het heeft hem in stilte kracht gegeven tot dragen, tot werken, tot

strijden. Maar thans, vóórdat hij het toneel van zijn arbeid verlaat, thans moet dat geheim van het hart, en de lichtstraal, die zijn ziel verkwikt, moet ook voor het oog van al zijn broeders rijzen. Israël moet weten, dat zijn aanstaand verlies zal vergoed worden in de meest volkomen mate. Laat vrij de eerste staatsdienaar aftreden, de Koning blijft bij Zijn volk met de openbaring van Zijn gunst en genade, en zal eenmaal Zijn werk op de heerlijkste wijze voltooien!.

Het voornaamste punt in deze beschrijving is de gelijkheid aan Mozes. Niet een van Israëls profeten was wetgever, zelfs David niet; de koninklijke macht in Judea was alleen uitvoerend; de goddelijke wet liet noch bijvoeging noch vermindering toe. Onze Heere Jezus Christus is de enige Israëlitische profeet, die evenals Mozes, de stichter van een nieuwe wet geweest is (Vs. 18 Ik zal Mijn woorden in Zijn mond leggen).

Mozes is een voorbeeld van Christus, zowel in zijn levensomstandigheden als voornamelijk in zijn ambt. Mozes was bij zijn geboorte in groot gevaar, om evenals de andere kinderen op bevel van de koning omgebracht te worden; het kind Jezus moest op bevel van Herodes aanstonds na Zijn geboorte met de overige kinderen gedood worden. Mozes werd door zijn pleegmoeder in het leven behouden, Jezus door Zijn pleegvader aan het gevaar ontrukt. Toen Mozes zijn verdrukte broeders wilde helpen, verstootten zij hem (Hand.7:25), Jezus kwam tot de Zijnen en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (Johannes 1:11). Mozes werd evenwel de verlosser van zijn volk; Jezus heeft zijn volk van de dienstbaarheid van de satan en van de zonde verlost en Zijn geestelijk Israël gebracht tot de vrijheid van de kinderen van God (Hebr.2:14 vv. Joh.8:36). Mozes was middelaar van het Oude Verbond; Jezus van het Nieuwe Testament (Hebr.8:5 vv; 9:15 vv.). Mozes stelde zich voor zijn volk in de bres (Ex.32:22 vv.). Jezus is werkelijk uit het land van de levenden weggenomen Jesaja 53:8). Mozes is de enige, die in zijn persoon de profetische, priesterlijke en koninklijke waardigheid verenigde, Jezus is de enige Leraar, Hogepriester en Koning van Zijn kerk in eeuwigheid. Mozes was in zijn gehele huis getrouw als knecht, Jezus als zoon over Zijn huis. Let ook op de tegenstelling tussen beider ambt. 2 Corinthiers. 3)

Er is onderscheid tussen Mozes en Christus. 1. in persoon: Mozes een arm zondig mens; Christus de ware mens zonder zonde. 2. in leer: Mozes leert de wet, die geen mens dragen kan; Christus predikt het Evangelie van de treurende harten (Johannes 1:18); 3. in weldaden: Mozes kon de zonde en de dood niet vernietigen; Christus is de ware middelaar (1 Tim.2:3).

a) Een profeet, 1) uit het midden van u, uit uw broeders, als mij, zal u de HEERE, uw God, verwekken; naar Hem zult gij horen; 2) zijn woord zult gij horen en aannemen.

Joh.1:46 Hand.3:22; 7:37

Tegenover de toverij en waarzeggerij van de heidenen, belooft de Heere God hier hun, een profeet uit hun midden te zenden, die hen zal verklaren, wat Hij wil, dat zij zullen weten. Ontegenzeglijk heeft Mozes hierin in hoogste instantie de Christus op het oog, maar toch ook, zoals in Genesis 3:15 niet alleen van Christus als van het vrouwenzaad sprake is, zo wordt hier met deze belofte niet alleen de Christus beloofd, maar ook de zending van profeten, die

alle eeuwen door tot Israël zullen spreken, totdat Hij zal komen, in wie het profetisme wortelt en voleindigd wordt. Daarom wordt ook straks gesproken van het onderscheid tussen ware en valse profeten.

Was Mozes minder bevoorrecht dan de aartsvaders hiervoor, dan zo menig Godsgezant na hem, aan wie het vergund werd, de heildag, boven onze hoofden verrezen, met verhelderd oog te aanschouwen? Heeft hij zelfs geen enkele steen mogen aandragen aan het eeuwenoude gebouw van de blijde Messiasverwachting, hij, van wie de Heere heeft getuigd dat de ongelovige Joden, dat zelfs Mozes hen bij de Vader verklagen zou, omdat ook deze van hem had geschreven? Heeft zijn hand alleen de eerste schakels van die keten bewaard, zonder zelf daaraan een enkels vast te hechten, en vertoont hij ons wel in menig opzicht het schaduwbeeld van Christus, maar zonder dat hij tegelijk Zijn heraut en getuige mag heten? Die gaping wordt door dit vers aangevuld. Een profeet uit het midden van zijn broeders: Vlees van hun vlees, been van hun eigen gebeente, en dus aan Jakobs huis door de heiligste banden verbonden! Een profeet zoals Mozes, dat is niet, die in geen enkel opzicht boven Mozes zou uitmunten, maar die evenals Mozes, een geheel unieke plaats zou bekleden, ver boven alle profeten zou staan, en alzo niet minder dan hij, volkomen geschikt zou zijn voor de grootse taak, die hem wachtte! Iets hogers dan Mozes toch kon de Israëliet uit die dagen zich op aarde onmogelijk denken; Mozes was en bleef thans niet minder dan zichtbare tolk en vertegenwoordiger van de onzichtbare Godheid (Numeri. 12:6-8). De dienstknecht van God verhaalt slechts, wat zijn Zender zelf hem in een onvergetelijk uur had verkondigd. Het is bijna veertig jaar geleden, dat de natie sidderend stond nabij Horebs rokende spits, en bad, dat de Heere toch niet langer uit dat vlammend vuur tot haar spreken zou. Aarzelend had Mozes die bede overgebracht; op de neerbuigendste wijze was zij beantwoord geworden met de belofte van nieuwe genade. Als in diep vertrouwen had de Heere het Zijn gunstgenoot aangezegd (Vs. 17,18): "Het is goed wat zij gesproken hebben; een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden van hun broeders, als u!" Al die tijd heeft Mozes dat zalig geheim op het trouwe hart gedragen; het heeft hem in stilte kracht gegeven tot dragen, tot werken, tot strijden. Maar thans, vóórdat hij het toneel van zijn arbeid verlaat, thans moet dat geheim van het hart, en de lichtstraal, die zijn ziel verkwikt, moet ook voor het oog van al zijn broeders rijzen. Israël moet weten, dat zijn aanstaand verlies zal vergoed worden in de meest volkomen mate. Laat vrij de eerste staatsdienaar aftreden, de Koning blijft bij Zijn volk met de openbaring van Zijn gunst en genade, en zal eenmaal Zijn werk op de heerlijkste wijze voltooien!.

Het voornaamste punt in deze beschrijving is de gelijkheid aan Mozes. Niet een van Israëls profeten was wetgever, zelfs David niet; de koninklijke macht in Judea was alleen uitvoerend; de goddelijke wet liet noch bijvoeging noch vermindering toe. Onze Heere Jezus Christus is de enige Israëlitische profeet, die evenals Mozes, de stichter van een nieuwe wet geweest is (Vs. 18 Ik zal Mijn woorden in Zijn mond leggen).

Mozes is een voorbeeld van Christus, zowel in zijn levensomstandigheden als voornamelijk in zijn ambt. Mozes was bij zijn geboorte in groot gevaar, om evenals de andere kinderen op bevel van de koning omgebracht te worden; het kind Jezus moest op bevel van Herodes aanstonds na Zijn geboorte met de overige kinderen gedood worden. Mozes werd door zijn

pleegmoeder in het leven behouden, Jezus door Zijn pleegvader aan het gevaar ontrukt. Toen Mozes zijn verdrukte broeders wilde helpen, verstootten zij hem (Hand.7:25), Jezus kwam tot de Zijnen en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (Johannes 1:11). Mozes werd evenwel de verlosser van zijn volk; Jezus heeft zijn volk van de dienstbaarheid van de satan en van de zonde verlost en Zijn geestelijk Israël gebracht tot de vrijheid van de kinderen van God (Hebr.2:14 vv. Joh.8:36). Mozes was middelaar van het Oude Verbond; Jezus van het Nieuwe Testament (Hebr.8:5 vv; 9:15 vv.). Mozes stelde zich voor zijn volk in de bres (Ex.32:22 vv.). Jezus is werkelijk uit het land van de levenden weggenomen Jesaja 53:8). Mozes is de enige, die in zijn persoon de profetische, priesterlijke en koninklijke waardigheid verenigde, Jezus is de enige Leraar, Hogepriester en Koning van Zijn kerk in eeuwigheid. Mozes was in zijn gehele huis getrouw als knecht, Jezus als zoon over Zijn huis. Let ook op de tegenstelling tussen beider ambt. 2 Corinthiers. 3)

Er is onderscheid tussen Mozes en Christus. 1. in persoon: Mozes een arm zondig mens; Christus de ware mens zonder zonde. 2. in leer: Mozes leert de wet, die geen mens dragen kan; Christus predikt het Evangelie van de treurende harten (Johannes 1:18); 3. in weldaden: Mozes kon de zonde en de dood niet vernietigen; Christus is de ware middelaar (1 Tim.2:3).

Een profeet zal Ik hun verwekken, uit het midden van hun broeders, als u, met wie Ik van aangezicht tot aangezicht spreek, zoals een man tot zijn vriend (Ex.33:11); en ik zal Mijn woorden in zijn mond geven, aangezien Hij Mij nader is dan gij, die bij alle voorrechten toch niet zoon maar slechts dienaar zijt, en Mijn heerlijkheid van achteren ziet (Ex.33:18-20); a) en Hij zal tot hen spreken alles wat Ik hem gebieden zal, Hij zal mijn gehele langzamerhand voortgaande openbaring tot voleindiging brengen (Hebr.1:1).

Joh.4:25

Wat een profeet is, zegt ons niet alleen de naam, die in de grondtekst gebruikt wordt, maar ook de samenhang van die plaatsen, waarin het woord tot nu toe voorkwam. Het Hebreeuwse woord Nabi wordt wel verschillend verklaard, daar sommige taalkundigen het van een stam ab= hp of p blazen, (part. Niph, "de aangeblazene, geïnspireerde) afleiden; anderen het in verband brengen met abg = ebg "opwellen, opborrelen", maar beide afleidingen zeggen, wat een profeet is, nl. een mens, die God roept, om zijn openbaringen te ontvangen en zijn woorden over te brengen. In de eerste betekenis komt deze uitdrukking voor in Genesis 20:7; in de tweede in Ex.7:1 vv. hoofdstuk 4:15 vv.; op andere plaatsen zijn beide betekenissen vermengd en niet goed te scheiden (Ex.15:20 Numeri. 12:6 Deuteronomium. 13:1). Hieruit volgt dat een profeet in het midden staat tussen God en de personen, tot wie hij gezonden wordt; Gods Woord komt tot hem en door hem; het wordt hem gegeven, opdat hij het teruggeeft (Richteren. 6:7-10; 1 Samuel. 2:27 vv.). In deze bemiddelende betrekking openbaarde zich de profeet echter eerst in de tijd, toen de Heere niet meer met de afzonderlijke aartsvaders, maar met een geheel volk te doen had; Abraham wordt als ontvangende en dragende de goddelijke openbaring slechts profeet genoemd, in zoverre hij de roeping heeft, om Gods Woord aan zijn kinderen over te brengen, en voor alle geslachten van de aardbodems de bemiddelaar van zegen te zijn. Mozes echter is de eerste profeet in de volle zin van het woord, daarom verricht hij ook de eerste wonderen (Ex.4:9); want tekenen en

wonderen zijn de bewijzen, waardoor een profeet staaft, dat hij een "man Gods" is, hetzij tekenen van de daad (wonderen in de bijzondere zin van het woord), hetzij tekenen van het woord (voorspelling van het toekomstige). Hoofdstuk 3:1-5 heeft ons evenwel geleerd, dat de wonderen niet meer op zichzelf als een goddelijke rechtvaardiging konden beschouwd worden, toen een bepaalde openbaring van de Heere aan het volk van Israël gegeven was. Tot die tijd waren de machten van de duisternis bedwongen, zodat geen vals profeet met tekenen en wonderen onder Gods volk kon optreden, voordat het Godsrijk op een vaste grondslag gevestigd was. Nadat dit echter geschied is, en Israël weet wat goed en God welbehagelijk is, worden ook tekenen van de leugen (2 Thess.2:9 vv.) toegelaten, om Israël te beproeven, of het zijn God waarlijk liefheeft; want het heeft reeds de toetssteen, waaraan het onderzoeken kan of een profeet goed is, nl. de heilige wet van de 10 geboden. Thans is nog slechts sprake van tekenen, die een woord bevestigen moeten, dat met Gods Woord overeenkomt. Is dit profetisch woord echter voorspellend en op de naaste toekomst van betrekking, dan wordt zo’n bekrachtiging overbodig. Het woord zal vervuld worden, wanneer het van God kwam; indien het niet vervuld wordt, blijkt daaruit, dat de spreker een vals profeet is, en hij moet sterven (Vs. 22)

Hoe en op welke wijze geschiedt dan nu de Inspiratie of ingeving? Dat heeft de Heere zelf gezegd in zijn woord tot Mirjam en Aäron (Numeri. 12:6-8). Hier worden twee hoofdvormen van openbaring genoemd: het zien van Gods gelijkenis in de gewone, niet extatische of visionaire toestand, en de aanschouwing van de geest, door gezicht of droom, waarbij de volle helderheid van het zelf- en wereldbewustzijn op de achtergrond treedt. Een geheel duidelijke voorstelling van deze beide vormen van openbaring zou slechts mogelijk zijn, wanneer men hen bij ervaring kende. Toch kunnen wij zeggen, dat in 1 Kor.13:12 waar Paulus de godsdienstige kennis in het tegenwoordig en toekomend leven beschrijft en dezelfde uitdrukkingen gebruikt, niet weinig bijdraagt, om het onderscheid tussen de aanschouwing van Gods gelijkenis en het zien in duistere woorden en beelden duidelijk te maken. Indien men echter nog verdere onderscheiden wil tussen een openbaring in gezichten en in dromen, en zo drie openbaringsvormen genoemd worden, schijnt de rabbijnse beschouwing omtrent een hogere en lagere inspiratie, juist te zijn. Naar de verhouding, waarin de Schrijver staat tot de Theocratie of de Godsstaat en tot de goddelijke openbaring verdeelden zij de Schriften van het Oude Testament in drie soorten:

de Thora (het boek van de wet, de 5 boeken van Mozes), als de grond waarop de gehele godsdienst van Israël rust.

II. de Nebijim (profeten) en deze weer als: 1e. de eerste profeten of de Profetisch-historische boeken, die in Israëls leidingen voortgezette openbaring beschrijven (Jozua, Richteren, de boeken van Samuël en de Koningen); 2e. de latere of eigenlijke profeten, wier boeken het getuigenis van het goddelijk raadsbesluit bevatten (grote profeten: Jesaja, Jeremia, Ezechiël, kleine profeten: Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha, Nahum, Habakuk, Zéfanja, Haggaï, Zacharia en Maleachi.)

III. de Ketoebim (Hagiografen of heilige Schriften wier vervaardigers niet de buitengewone Geestesgave van de profeten, maar slechts de algemene gave van de Geest tot heiliging bezaten).

Op welke wijze No. 3 weer verdeeld wordt, vermelden wij niet, slechts dit nog wordt hier gezegd, dat de Masorethen de afzonderlijke boeken aldus rangschikten, de Psalmen, Spreuken, Job, het hoge Lied, Ruth, Klaagliederen, Prediker, Esther, Daniël, Ezra, Nehemia, de Kronieken. De meeste andere godgeleerden hebben zodanig onderscheid in de Inspiratie verworpen; nieuwere echter onderscheiden wat de heilige mensen van God gesproken hebben in de Geest, dat is het hoogste; of door de Geest, wanneer hun geest en Gods Geest samen verenigd werden in het arbeiden; of naar, overeenkomstig de Geest, terwijl de Geest van de Heere hun nabij was en tegen dwaling bewaarde 1 Corinthiers. 7:25,40; 12:7 Matth.22:43 Hand.11:28 Rom.8:5). Anderen spreken van een positieve en negatieve ingeving, waarbij de eerste rechtstreeks bekend maakt, de tweede valse voorstellingen verhindert. Wij bespreken dit nader, handelende over 2 Tim.3:16 (zie 2Ti 3.16); evenzo zal bij de verklaring van Joh.12:28 (zie Joh 12.28) over de Bath-Kol, welke de Rabbijnen de derde openbaringsvorm noemen, gesproken worden.

Wanneer in hoofdstuk 34:10 uitdrukkelijk gezegd wordt, dat in Israël geen profeet meer opstond zoals Mozes, die de Heere gekend had van aangezicht tot aangezicht, is door dit woord: "als mij" bepaald uitgedrukt, dat in deze voorspelling volstrekt niet mee genoemd worden de profeten van het Oude Testament. Niet om hunnentwille moesten we aan Christus denken, die de reeks besluit en de profetieën vervult, maar omgekeerd, van Christus uit, op Wie het oog van Mozes gevestigd is, gaat de blik terug op de profeten, die Zijn komst voorbereid hebben en dit geschiedt vanaf Vs. 20, zoals wij in de parafrase hebben ontwikkeld. Eindelijk echter zien de woorden (hoofdstuk 34:10) zo onmiskenbaar op het onderscheid tussen het Profetisme van Mozes en dat van de volgende profeten (Numeri. 12:6-8) dat het niet twijfelachtig is, hoe wij het bijgevoegde "als mij" hebben te verstaan. De eigenaardigheid van Mozes als profeet, bestaat hoofdzakelijk daarin, dat hij in het gehele huis van God met trouw werkzaam, dat hij in alle opzichten middelaar tussen God en het volk was. Hij was verlosser en aanvoerder, wetgever en rechter, priester en profeet in één persoon. Men kan geen oogpunt van vertegenwoordiging van God, van bemiddeling van de goddelijke woorden en daden bedenken, dat hem niet toevertrouwd werd. Van zijn ambt zijn de priesterlijke, rechterlijke, koninklijke en andere bedieningen verschillende vertakkingen, terwijl na hem aan de zijde van Jozua priester Eleazar, van David de profeet Nathan geplaatst worden, opdat zij de opgedragen arbeid op de rechte wijze vervullen. Met deze geheel enige taak, om in het huis van God iets en alles te zijn, staat de omstandigheid in verband, dat Mozes in de nauwste betrekking tot God staat, de gelijkenis (Hebreeuws Themunah) van Jehova aanschouwt, en dat Jehova mondeling met hem spreekt, terwijl de andere profeten slechts in duistere woorden (Hebreeuws Chidoth) of door dromen en gezichten Zijn openbaringen ontvangen. Zo’n profeet, die alle werkzaamheden van het Middelaarsambt in zich verenigt, en de goddelijke openbaringen door onmiddellijke aanschouwing ontvangt, wordt daarom hier beloofd, en aan die beschrijving beantwoordt slechts Christus (Johannes 1:45 4:25; 5:45 vv.; 6:14 Hand.3:22 vv.; 7:37)

En het zal geschieden, de man, die niet zal horen naar Mijn woorden, die Hij in Mijn naam zal spreken, van die zal Ik het zoeken, 1) Ik zal aan hem geen verdere gunst verlenen, maar moet hem overleveren in het gericht, dat detegenstanders zal verslinden.

Voor de eerste maal is bij de Messiasbelofte een bepaalde bedreiging gevoegd. Behoeft het nu breedvoerig betoog, dat Christus niet minder dan Mozes, op volstrekt enige wijze door God zelf in Zijn profetisch gezag is erkend en gehandhaafd geworden? Geen vreselijker zonde, gij weet het, die in de woestijn kon gepleegd worden, dan Mozes naar de kroon te steken. Zijn zaak was in volle nadruk Gods zaak en slechts zijn eigen voorbede kon het leven van de schuldigen redden, die om de vaan van de opstand zich schaarden.

De droevige gevolgen van deze zonde hebben de joden nu reeds ongeveer achttien eeuwen na elkaar gevoeld.

Maar de profeet, die hoogmoedig 1) zal handelen, sprekende een woord in Mijn naam, dat Ik hem niet geboden heb te spreken, zoals voorzeker valse profeten zullen optreden, die de inbeelding van hun harten als goddelijke openbaring voorstellen (Jeremia. 14:14; 23:31; 29:8 vv.), of die spreken zal in de naam van andere goden, en tot hun dienst tracht over te halen (hoofdstuk 13:1 vv.), deze profeet zal sterven.

1)Hoogmoedig, d.i. zich aanmatigende, waarop hij geen recht heeft; ondernemende, waartoe hij niet geroepen is. De ware profeet spreekt in de naam van de Heere, op Zijn bevel, door Zijn onmiddellijke ingeving, op welke wijze dan ook; de valse profeet treedt op, op eigen gezag, zonder daartoe door God, de Heere, verordend te zijn. Daarom komt dan ook niet uit, wat hij gezegd heeft. God stelt daarom dit teken, waaraan Israël de ware van de valse profeten zou kunnen onderscheiden. Wanneer de woorden, de voorspellingen uitkomen, zo zal hij een profeet van de Heere zijn, wanneer dit echter niet geschiedt, zal Israël van hem niets hebben te vrezen, noch hem als een profeet hebben te beschouwen.

Zo gij dan, in het eerstgenoemde geval in uw hart zou mogen zeggen: 1) Hoe zullen wij het woord kennen, dat de HEERE niet gesproken heeft, daar immers de profeet uitdrukkelijk in de naam van de Heere spreekt en zijn woord als het Woord van God voorstelt?

In het hart zeggen heeft hier een bijzondere betekenis, nl. van overleggen en dan wel in de zin van twijfelend overleggen, zodat men niet zeker is van zijn zaak, niet weet waaraan men zich te houden heeft.

Wanneer die profeet in de naam van de HEERE zal hebben gesproken, dat iets spoedig gebeuren zal, en dat woord gebeurt niet en komt niet; dat is het woord dat de HEERE niet gesproken heeft: door trots 1) heeft die profeet dat gesproken; gij zult voor hem niet vrezen, alsof God zijn dood wreken zou, indien gij het gebod (Vs. 20) toepast, want de Heere is immers niet met hem.

Niet slechts als dwaasheid en ijdelheid veroordeelt Hij, die hun eigen verzinselen voor bevelen van God willen laten doorgaan, maar als aanmatiging, zodat het een volstrekt

goddeloze en niet te dulden stoutmoedigheid is, voor een hemels orakel te doen doorgaan, wat in het sterfelijke brein van de mensen is ontstaan. En met deze naam wordt de afkeurenswaardige goddeloosheid van hen te kennen gegeven, die hun schijnopenbaringen voorbrengen, om eenvoudigen te verstrikken. Het is daarom, dat Hij hun zegt, dat zij niet voor zo’n profeet hebben te vrezen.

HOOFDSTUK 19.

INRICHTING VAN DE VRIJSTEDEN. STRAF TEGEN VALSE GETUIGEN.

Vs. 1-21. Hierna (zie De 18.1) beschouwt Mozes de velerlei betrekkingen van het burgerlijk en huiselijk leven, en licht het eerst de verschillende gevallen toe, waarin het leven van de naaste bedreigd wordt. Hij neemt aanleiding, om het reeds vroeger gegeven bevel ten aanzien van de onvoorbedachte of onopzettelijke doodslag met het oog op zijn juiste toepassing op te helderen (Vs. 13), waarschuwt bij deze gelegenheid tegen het verplaatsen van de grenspalen van de akkers (Vs. 14), en eist om het leven en de eigendom tegen valse getuigen te beveiligen, dat iedere zaak door twee of drie getuigen beslist moest worden. Een valse getuige zal die straf ontvangen, welke de aangeklaagde getroffen zou hebben, indien hij schuldig bevonden zou zijn (Vs. 15-21).

Wanneer1) de HEERE, uw God, de volken aan de overzijde van de Jordaan, zal hebben uitgeroeid, waarvan het land, als het in de belofte vooral bedoelde, de HEERE, uw God, u geven zal, en gij die erfelijk zult bezitten, en in hun steden en in hun huizen wonen;

Dezelfde wetten, welke wij vroeger hebben beschouwd, herhaalt Mozes hier, opdat ten opzichte van doodslag een onderscheid wordt gemaakt tussen dwaling en misdaad. Om deze reden wijst Hij zes steden aan, waar zij, die hun onschuld aan de rechters hebben bewezen, veilig kunnen schuilen en rust hebben. Doch met een enkel woord bepaalt hij, wie van straf is vrij te pleiten, hij, nl. die onwetend zijn naaste heeft gedood, zoals tevoren is gezien en terecht, omdat beginsel en oorzaak van een slechte daad alleen in het willen ervan is gelegen. En daarom, zonder een verkeerde neiging is er geen misdaad. Maar opdat zij, die hun schuld bewust zijn, niet onder voorwendsel van dwaling de straf zouden ontvluchten, wordt er een teken ter onderscheiding bijgevoegd. Namelijk indien geen haat is voorafgegaan. Waarom ook een voorbeeld wordt gesteld, indien twee vrienden in een bos tegelijk werkzaam zijn en zonder twist of krakeel het ijzer van de bijl, dat valt uit de hand van de een, de ander doodt. Daarom beveelt God, wel te letten op de oorsprong van de misdaad en hoe die te ontdekken is, toont Hij aan, nl. indien er enige vete geweest, of indien er enige twist is ontstaan. Want geloofwaardig is het niet, dat iemand zo erg goddeloos zou zijn, dat hij zonder enige reden tot een verschrikkelijke misdaad zou vervallen. Men moet echter wel erop letten, dat voor dit vermoeden er geen plaats is, dan in een dubieuze zaak, want indien men met een uitgetrokken zwaard zijn naaste doorstak, of een pijl in het hart dreef, was elk onderzoek overbodig, omdat meer dan genoeg het willen van de misdaad was ontdekt.

a) Zo zult gij, zoals aan deze zijde van de Jordaan reeds gebeurd is (hoofdstuk 4:41-43), u drie steden uitscheiden, in het midden van uw land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, om dat erfelijk te bezitten.

Ex.21:13 Numeri. 35:9 vv. Jozua. 20:2

Gij zult u de weg bereiden, 1) in goede orde houden, en het gebeid, het gehele gebied van uw land, dat u de HEERE, uw God, aan de andere zijde van de Jordaan zal doen erven, in

drieën (het noorden, zuiden en midden) delen en in elk deel één stad tot vrijstad afzonderen; dit nu zal zijn, opdat ieder onopzettelijk doodslager daarhenen vlucht, en niet te ver reist en dus te lang door het zwaard van de bloedwreker gevaar loopt.

Zo bereidt God Zijn Woord en Geest en Zijn dienaars de weg tot Zijn vrijstad; tot de Heiland, opdat ons niets op de weg hinderlijk zij of ons ophoudt. Dit deed Hij door Johannes (Matth.3:3). Maar Christus is met Zijn verdiensten allen even nabij (Matth.11:28 Joh.6:37)

O hoe voortreffelijk is de toevlucht, die aangevochten zondaars in Hem hebben, in wie de gehele volheid van de Godheid is, zodat geen zonde, wet, vloek, satan, dood, hel, hen naderen kunnen. De wegwijzers wijzen op Hem (Johannes 1:29). Maar wie bij Hem bescherming wil vinden, moet vader, moeder, alles verlaten (Psalm. 45:11 Luk.14:26)

Tot deze bereiding van de weg behoorde zeker ook het in Jesaja. 40:3 vermelde oprichten van wegwijzers, opdat de vluchteling terstond de juiste weg zou vinden.

En dit zij de zaak van de doodslager; in zulke gevallen zal de verordening (Numeri. 35:11 vv.) toegepast worden, die daarheen vluchten zal, dat hij leeft: die zijn naaste zal geslagen hebben door onwetendheid, die hij toch van gisteren en eergisteren niet haatte (hoofdstuk 4:42).

Als, b.v. het geval is met iemand, die met zijn naaste in het bos zal zijn gegaan, om hout te houwen, en dus in een vriendschappelijke betrekking tot hem staat, en zijn hand, wanneer hij zich met zijn makker aan het werk begeeft, met de bijl wordt aangedreven (uithaalt), om hout af te houwen, en het ijzer schiet af, ten gevolge van het uithalen, van de steel, en treft zijn naaste, dat hij sterft; die zal, daar het te vrezen is, dat de bloedwreker het vergoten bloed door zijn bloed zal wreken, en hij tochgeen schuld heeft, in een van deze steden vluchten en leven.

Opdat de bloedwreker de doodslager niet achternajaagt, als zijn hart verhit is, en hem achterhaalt, door de onstuimigheid, welke de wraakzucht geeft, omdat de weg te ver zou zijn, dat het geval zou worden, wanneer niet iedere landstreek een vrijstad en goede wegen daarheen bezat, en hem sla aan het leven; zo toch geen oordeel geen geldende oorzaak van de dood aan hem is, want hij haatte hem, de verslagene, niet van gisteren en eergisteren.

En indien de HEERE, uw God, bij vermeerdering van het getal van de inwoners, uw grens, buiten het vooreerst bepaalde grensgebied, zal verwijden, zoals Hij aan uw vaderen gezworen heeft, en u al dat land geven zal, dat Hij uw vaderen te geven a) gesproken heeft, van de wateren van Egypte tot aan de grote rivier Frath (Genesis 15:18);

Genesis 28:13 Deuteronomium. 12:20

Wanneer gij al dit zelf gebod zult waarnemen, om dat te doen, hetgeen ik u heden gebied, de HEERE, uw God liefhebbende, en alle dagen in zijn wegen wandelende (zie "De 1.8); doet gij dit zo zult gij u, in het vergrote gebied, nog drie steden toedoen tot deze drie,
in het land ten westen van de Jordaan, en daarom in het geheel negen vrijsteden hebben.

Deze drie steden zijn weer andere als de in Vs. 3 genoemde. Deze steden zouden tot de zes vrijsteden moeten toegevoegd worden, indien het gebied van Israël werd uitgebreid van de Nijl tot de Eufraat toe. God had deze grenzen beloofd, mits onder voorwaarde, dat Israël zou wandelen in de wegen van de Heere en Zijn geboden onderhouden. Daar echter Israël dit niet heeft gedaan, maar onophoudelijk van de Heere is afgeweken, is ook die conditionele belofte niet vervuld, omdat aan de conditie niet voldaan was. Zo is er ook nooit behoefte geweest aan deze drie vrijsteden en heeft Israël er nooit meer dan zes gehad.

Opdat het bloed van de onschuldige niet vergoten wordt in het midden van uw land, dat u de HEERE, uw God, nu en in de toekomst, tot erfgoed geeft, en bloedschulden op u zouden zijn, omdat hij, die zonder opzet een doodslag begaan had, geen vrijstad in de nabijheid kon bereiken, tot redding van zijn leven.

Hoewel Mozes reden had, om de bloedwraak in stand te houden, werd toch het vergoten bloed van een onopzettelijke doodslager volgens zijn oordeel een bloedschuld voor het volk, dat de vervolgde geen goede gelegenheid had geschonken om onder de bescherming van de goddelijke genade te ontvluchten. Het is duidelijk, dat Israël zó voor de rampzalige en bijna eindeloze veten van de Arabieren bewaard bleef, en zelf de misbruiken van de bijzondere rechtspleging belette, totdat deze voor een volkomen geordende rechtspraak van de overheid plaats zou maken. Wij weten echter ook, dat Mozes al deze dingen niet uit zijn geest geput, maar door Gods Geest geleerd heeft; daarom overtroffen zijn wetten alle menselijke wetgeving. (hoofdstuk 4:5-8).

Maar a) wanneer een geheel ander geval dan het (Vs. 4) genoemde plaats heeft, en er iemand zijn zal, die zijn naaste haat; en hem valstrikken zet, en staat tegen hem op, zoals Kaïn tegen Abel, en slaat hem aan het leven, dat hij sterft; en vlucht tot een van die steden, om de straf van de bloedwreker te ontgaan.

Genesis 9:5 Ex.21:12,14 Leviticus. 24:17 Numeri. 35:16

Uw oog (hoofdstuk 13:8) zal hem, de opzettelijke doodslager, niet sparen, dat gij u door zijn deerniswekkende toestand zou laten bewegen, om hem in de vrijstad te nemen of te houden; maar gij zult, door hem aan de bloedwreker over te geven, het bloed van de onschuldige,dat ongewroken als een bloedschuld op Israël drukt, uit Israël wegdoen, dat het u welga (Numeri. 35:16-21).

Weekhartig tegenover de zonde te zijn, is inwendige gemeenschap met haar te openbaren.

Gij zult het gebied van uw naaste, die de voorvaderen bepaald hebben, niet uiteenrukken in het belang van uw erfdeel, dat gij erven zult in het land, dat u de HEERE, uw God, geeft, om dat land erfelijk te bezitten, gij zult dusop deze wijze uw erfdeel niet vergroten en dat van uw naaste niet verkleinen, maar de indeling van de vaders onaangetast laten.

Dit verbod, dat eigenlijk een overtreding van het zesde gebod betreft, is hier ingevoegd, omdat het eigendom als middel van levensonderhoud in het nauwste verband staat met het

leven en even onschendbaar moet zijn. Volgens hoofdstuk 27:17 moet een, die het grondgebied schendt, dezelfde vloek uitgesproken worden als over de man, die zijn vader vervloekt, de blinde of het dwaalspoor brengt, of het recht van weduwen en wezen verkort. Ook bij andere volken was deze bepaling van kracht. De Romeinen brachten slaven of bijzondere personen ter dood, en legden de ban op aanzienlijken en ambtenaren, wanneer zij zich aan dit misdrijf schuldig gemaakt hadden. (Spreuken. 22:28; 23:10 Hos.5:10).

a) één enkele getuige zal, 1) zoals reeds vroeger met betrekking tot zonden, die de dood verdienen, gezegd is (hoofdstuk 17:6 Numeri. 35:30), maar nu ook in het algemeen geldt, tegen niemand opstaan over enige ongerechtigheid, of over enige zonde, van alle zonde, die hij zou mogen zondigen, namelijk met dit gevolg, dat de veroordeling op het getuigenis van de beschuldiger alleen zou volgen; op de mond van twee getuigen of b) op de mond van drie getuigen zal de zaak bestaan; in elke rechtszaak moet dus bij het getuigenis vande aanklager ook dat van één of twee anderen gevoegd worden.

a)Matth.18:16 b) Joh.8:17; 2 Kor.13:1 Hebr.10:28

Zoals de strengheid in het uitoefenen van de straf, wanneer moord geconstateerd wordt, toont, hoe hoog God het leven van de mensen schat, zo ook verklaart de bezadigdheid, welke hier wordt verordend, dezelfde zorg om voor onschuldig bloed in de bres te treden. Want omdat al te grote gestrengheid de rechters dikwijls aandrijft, om onschuldigen te veroordelen, gebruikt God tegen deze ramp het middel, wanneer Hij indien de misdaad niet door onwraakbare getuigen is bevestigd, verbiedt haar te straffen. Ofschoon Hij nu natuurlijk deze wet in de harten van allen heeft ingeschreven, opdat echter de waarneming ervan de Israëlieten te heiliger zou zijn, daarom heeft Hij gewild, dat zij geschreven zou worden, omdat niets gevaarlijker is, dan iemands leven van de tong van één mens te laten afhangen. Doch wanneer de overeenstemmende getuigenis van twee of drie mensen onderzocht wordt, kan zoveel mogelijk worden nagegaan of er enige valsheid onder schuilt. Daarom, opdat niemand op louter vermoeden, of door weinig deugdelijke aanklachten, of ten gevolge van onbillijke vooroordelen haastig zou worden veroordeeld en alzo de onschuld zou worden onderdrukt, houdt God hen voor, dat zij onpartijdig zullen zijn en duldt Hij niet, dat wie ook, te hard behandeld zou worden, tenzij het wel bewezen was.

Wanneer een wrevelig getuige, van wie later bewezen wordt, dat zijn getuigenis vals is, tegen iemand zal opstaan, om een afwijking van de goddelijke wet, diegerechtelijke straf verdient, tegen hem te betuigen,

Zo zullen die twee mannen, welke de twist hebben, de aanklager en de beschuldigde, staan voor het aangezicht van de HEERE, namelijk, voor het aangezicht van de priesters en van de rechters, uitmakende het hooggerechtshof op de plaats van het heiligdom (hoofdstuk 17:8 vv.), die in deze dagen zullen zijn, niet alleen, omdat hier een moeilijke rechtszaak beslist moet worden, maar ook omdat de gehele behandeling op de plaats van het heiligdom een plechtiger karakter heeft, en de getuige het hier nochkrachtiger zal voelen, dat het Gerecht van God is (hoofdstuk 1:17), en voor de rechter leugens te spreken hetzelfde betekent als voor God leugens te spreken (hoofdstuk 17:12).

Dat de overgeblevenen het horen en vrezen, en niet voortgaan meer te doen naar dit boze stuk, in het midden van u 1) (hoofdstuk 13:11).

Hoewel de overheid het mensenhart niet veranderen kan, zo kan zij toch verhoeden, dat de zonde niet te algemeen wordt.

HOOFDSTUK 20.

OORLOGSVOORSCHRIFTEN.

Vs. 1-20. De volgende voorschriften hebben ook betrekking op het sparen van menselijk leven, wanneer Israël na de verdelging van de Kanaänieten met andere volken oorlog zou voeren. In het vertrouwen op zijn God mag het ook de machtigste vijanden niet vrezen, maar mag veelmeer allen van de krijgsdienst ontslaan, die nieuwe levensbetrekkingen gevormd en nog niet genoten hebben, of die door vreesachtigheid te zwak tot de oorlog zijn (Vs. 1-9). Is er sprake van de belegering van een stad, dan moest Gods volk eerst de vrede aanbieden om bloedvergieten te voorkomen; wordt dit niet aangenomen, dan volgt de belegering, maar bij verovering moeten toch de vrouwen en kinderen gespaard en geen vruchtbomen tot bolwerken gebezigd worden.

Wanneer gij voortaan, na het land Kanaän ingenomen te hebben zult uittrekken tot de strijd tegen uw vijanden, 1) onder de volken, die in de omtrek wonen, en zult zien paarden en wagens, een volk, meerder dan gij d.i. groter in getal, zo zult gij voor hen niet vrezen, want de HEERE, uw God, is met u, die u uit Egypte heeft gevoerd, 2) en alzo bewezen heeft in het lot van Farao's paarden en wagens, hoe weinig zo'n krijgsmacht tegen Hem vermag, die de ware krijgsman is (Ex.15:3).

Ook deze wet, omdat zij op de politieke orde van zaken betrekking heeft, is een aanhangsel van het eerste gebod, opdat zij zouden oorlog voeren onder Gods hogere besturing en op Zijn hulp vertrouwende, Hem als aanvoerder zouden volgen. Want dit bewijs van godsvrucht behoorden zij te geven, dat zij op God niet minder zagen in de oorlog als in de vrede noch ergens anders hun vertrouwen op redding zouden zetten, dan op de aanroeping van Zijn Naam. Waaruit wij opmaken, dat de dienst van God in burgerlijke en aardse regering volstrekt niet mag worden voorbijgegaan.

Uit hetgeen Israël overkomen is, neemt God aanleiding, om Zijn volk voor een zondige en verkeerde vrees te hoeden. De ervaring van Gods trouw, hulp en liefde moest dienen, om het volk van de beloften en van de verbonden voor de toekomst zonder vrees te doen zijn.

En het zal geschieden, als gij tot de strijd nadert, als gij uit de verschillende plaatsen van het land tot de vergaderplaats komt, om ingedeeld te worden bij het leger,zo zal de mee optrekkende priester (Numeri. 31:6; 1 Samuel. 4:4,11; 2 Kron.13:12) toetreden, en tot het volk spreken; 1)

Het ambt van te vermanen deelt God toe aan de priesters, wanneer men tot een oorlog was gekomen. Doch uit deze woorden kunnen wij dit opmaken, dat deze verordening samenhangt met het eerste gebod, omdat zij niets anders bevatte dan dat de priesters de Israëlieten tot vertrouwen zouden aanmoedigen, waarvan de grond gesteld wordt in het ervaren van de kracht van Gods hulp en Zijn voortdurende bescherming door hem, wie Hij eenmaal had verlost. Verder, niet met één woord slechts houdt hij hen af van de vrees, maar met vele tegelijk verbiedt hij: Uw hart wordt niet week, vreest niet, beeft niet, verschrikt niet.

Waardoor wij herinnerd worden, hoe moeilijk het is, een zondige vrees weg te nemen, welke door verscheidene middelen onze gemoederen geschokt en beroert, opdat wij niet aan God zouden vasthouden. En zeker, ieder van ons ondervindt, dat wij door verschillende beroeringen bewogen worden, zodat velerlei middelen nodig zijn, om ons geloof vast te doen staan. Op te merken is de familiaire uitdrukking van Gods aanwezigheid, dat Hij tegelijk met het volk gaat, om het te behoeden, nl. indien zij niet door eigen schuld, maar door een onrechtvaardige aanval van de vijanden in gevaar verkeerden.

En tot hen zeggen: Hoort Israël! gijlieden zijt heden na aan de strijd tegen uw vijanden; uw hart wordt niet week, vreest niet en beeft niet, en verschrikt niet voor hun aangezicht.

De Rabbijnen noemen de mee uittrekkenden priester, de gezalfde van de oorlog hmxlmh xysm(Meschiach Hammilchamah). Tot deze taak werd iemand gekozen, die men, zolang deze nog voorhanden was, met de heilige zalfolie gewijd en daardoor tot de hoogste waardigheid na de Hogepriester verheven had.

Deze aanmoediging moest vooral tot het volk, tot de gewone krijgsknechten plaatsvinden, door een daartoe gestelde priester, die zoals de joden zeggen, voor dat doel gezalfd was en de gezalfde van de strijd of tot de oorlog genaamd werd, hetgeen een zeer toepasselijke erenaam is voor onze Gezalfde Verlosser, de Overste Leidsman van onze zaligheid. Deze priester moest het volk in Naam van de Heere opwekken, en wie was daartoe beter in staat dan iemand wiens ambt was als priester voor het volk te bidden? want de beste aanmoedigingen ontstaan uit de dierbare beloften aan een gelovig gebed gedaan.

Deze aanspraak moest niet geschieden, wanneer Israël de aanval tegen de vijand zou doen, maar wanneer het leger werd samengesteld en geordend was.

Want het is de HEERE, uw God, die met u gaat, om voor u te strijden tegen uw vijanden, om u te verlossen. 1)

De Heere wil de arbeid doen, Zijn volk zal de vrucht inoogsten. Oorlogen zijn overwinningen, wanneer bij de krijgslieden geen andere vrees dan de vrees voor de Heere is, wanneer zij geen ander vertrouwen dan vertrouwen op God hebben en boven allen de Heere de Aanvoerder is.

En wie is de man, die een vrouw ondertrouwd heeft, en haar niet tot zich heeft genomen? die gaat heen, en keert terug naar zijn huis; opdat hij niet misschien in de strijd sterft en een ander man haar neemt 1)

Want door deze toegevendheid toont God hoe recht het is, dat iedereen zijn goederen in vrede geniet. Daar, indien het hard is, dat zelfs zij niet van de krijgsdienst worden vrijgesteld, die een nieuw huis betrekken, of een wijngaard hebben geplant, hoewel meer onmenselijk en minder te dragen zou het zijn, dat anderen van hun fortuin werden beroofd, of uit de akker welke zij rechtmatig bezaten, werden verdreven? Daarom, omdat de staat er belang bij heeft, dat er wijnbergen worden gezaaid of geplant en huizen gebouwd, doch niemand tot deze

plicht zich haastig zou aangorden, tenzij zij door de hoop bezield waren, om van de vrucht te genieten, heeft God door een privilege de bezitters van nieuwe huizen van de strijd vrijgelaten. Hetzelfde heeft Hij ten opzichte van de wijngaardeniers ingesteld, die nog niet van de vrucht van hun arbeid hadden genoten. Ook heeft Hij niet gewild, dat de bruidegoms van hun toekomstige echtgenoten zouden gescheiden worden, totdat zij verenigd waren. Ten opzichte van de vierde soort is de reden verschillend, omdat de weken van hart en de tragen onwaardig zijn, dat God hun vreesachtigheid te hulp komt, wanneer zij het beslissend ogenblik van het algemeen belang zouden ontvluchten. Maar omdat het voor het gehele volk van belang was, dat de soldaten, allen, met gewillig gemoed tot de oorlog zouden gaan, heeft God niet meer van hen gevergd, dan zij konden dragen. De hoofdstrekking van deze plaats is deze, dat, wanneer aan ieder wordt toegekend wat zij bezitten, het dan ook blijkt, dat wie een huis heeft gebouwd, niet tegen wil en dank in de strijd wordt getrokken, totdat hij voor zo grote kosten enige vrucht, door er in te wonen, heeft ontvangen. Een wijnstok algemeen te maken, of te ontwijden heeft dezelfde kracht als de oogst tot algemeen gebruik van het leven aan te wenden, want het was niet geoorloofd de eerste vrucht te verzamelen, omdat hij dan nog onbesneden was. Daarom als loon voor vlijt en ijver wordt vergoed, wanneer aan hen, die een wijnstok hadden geplant, vrijdom van dienst wordt gegeven, totdat zij ervan hadden genoten. Wat nu bruidegoms betreft, ofschoon het schijnt, dat ten gunste van de echtgenoten, aan hen verlof is gegeven, om tot hun vrouwen terug te keren, welke zij nog niet hadden aangeraakt, toch voegde het, dat zij niet werden afgerukt van hun allerdierbaarste bezitting, zodat ieder het zijn verbleef. Waarbij komt, dat op deze wijze, wanneer de hoop op kroost moest worden opgegeven, de bezitting op vreemden werd overgebracht, hetgeen zoveel zou geweest zijn, alsof zij aan de rechtmatige bezitter werd ontwrongen.

Dit voorschrift is niet gegeven om personen, die niet graag ten oorlog gingen, vrij te laten, en dus aan de overige krijgslieden niet het vuur en de dapperheid vóór de strijd te ontnemen (dit wordt eerst in Vs. 8 bedoeld). Het wil evenmin het leven sparen van hen, die dit bijzonder beminnen, maar heeft tot doel, om aan de leden van het Verbondsvolk het genot van de Goddelijke zegeningen niet te verbitteren.

In hoofdstuk 28:30 wordt het als een goddelijke straf beschouwd, dat men de hier genoemde bezittingen aan anderen zou moeten overlaten, zonder daarvan genoten te hebben. Wanneer God zo vaderlijk voor ons zorgt, opdat wij het goede van de aarde zouden kunnen genieten, hoeveel meer zal Hij ons het goede van de hemel laten genieten. Wanneer Hij ons zo grote dingen verleend in de (aardse) tabernakels, hoeveel grotere zal Hij ons in de (hemelse) tempel verlenen.

De vrijspreking van de aardse strijd die door allen niet even goed gevoerd kan worden, zal echter nooit op een ontslaan van de geestelijke strijd kunnen wijzen, die door allen wettig gestreden moet worden. Verg. de gelijkenis van het koninklijk bruiloftsmaal (Luk.14:16), dat in meer dan één opzicht aan deze woorden herinnert, want de genodigden geloven verontschuldigd te zijn, omdat mensen onder dergelijke omstandigheden door de wet zelf worden voorgesteld als toegeeflijkheid verdienende.

En het zal geschieden, als die ambtslieden geëindigd zullen hebben te spreken tot het volk, en na verwijdering van allen, die thuis mogen blijven (Vs. 5-8), het leger in afdelingen 1) van 100 en 1000 man ingedeeld hebben, zo zullen zij, de ambtslieden, die met de taak van de legerinrichting belast zijn, oversten van de legers aan de spits van het volk, van de verschillende afdelingen (Numeri. 31:14,48; 1 Samuel. 8:12) bestellen.

Bij het vormen van deze afdelingen nam men waarschijnlijk de wapens, die ieder voerde, in aanmerking (2 Kron.14:8). Deze waren in de tijd van Mozes nog zeer eenvoudig en bestonden in strijdwerktuigen: zwaard, spies, lans en boog. Het zwaard, dat in een schede op de linkerheup vastgemaakt, en soms tweesnijdend (Richteren. 3:16 Hebr.4:12) was, werd gebruikt tot houwen en steken. De spies (Chanith) en de lans (romach) wier onderscheid niet nauwkeurig te bepalen is, bestonden uit een houten schaft met ijzeren of metalen punt, en waren de gewone stootwapenen, of werden ook (als werpschicht 1 Samuel. 18:10 vv.; 19:10; 20:33) op een afstand gebruikt. De boog eindelijk was gemaakt van taai hout of metaal (2 Samuel 22:35); men spande zijn pees met de handen, terwijl men met de voet op het spanhout trad (1 Kronieken 6:18 Psalm. 7:13: de boog treden); de pijlen werden in een koker op de rug gedragen, en soms met brandbare stoffen omwonden, die men voor het afschieten in brand stak (Psalm. 7:14). Zeer oud is ook het gebruik van het herderswapen, de slinger (1 Samuel 17:40), die door de Benjaminieten meesterlijk gevoerd werd, zoals de boog (Richteren. 20:16; Kronieken 9:40; 13:2). De verdedigingswapens (schild, helm, beenstukken en schoenen) kwamen eerst in gebruik, toen na de verkiezing van koningen staande legers gevormd werden, terwijl men vroeger slechts een leger had, die door de verschillende stammen naar evenredigheid van de strijders, onderhouden werden (Richteren. 20:10; 1 Samuel. 17:17). Het schild wordt (uitgezonderd Genesis 15:1 Deuteronomium. 33:29 waar het woord als beeld gebruikt is) het eerst in Debora's lied vermeld (Richteren. 5:8), daarna bij de dapperen, die zich om de door Saul vervolgden David schaarden (1 Kronieken 12:8,24,34). Men had twee soorten: de zinna, een soort van langwerpig ovaal schild, dat het gehele lichaam dekte (1 Kon.10:17 Jer.46:3 Ezechiel. 23:24; 38:4; 39:9), en nog door de Turken gebruikt wordt, en de mageen, het kleine, ronde schild (1 Kon.10:16), uit hout of tenen vervaardigd, en met leer of blik overtrokken, of ook uit ee ongelooide koe- of kameelhuid met olie doortrokken (2 Samuel 1:21), en soms met metaal of goudblik beslagen (1 Samuel 17:6 1 Makk.6:39). Helm en pantser, vroeger slechts door oversten gebruikt (1 Samuel 17:38; 1 Kon.22:34), werden onder Uzzia ook door gewone soldaten gedragen (2 Kron.26:14), en waren bij de eersten uit metaal met koperen schubben overtrokken (1 Samuel 17:5,38), terwijl de anderen een leren helm droegen, en een linnen maliënkolder, waaronder op de borst blik gelegd was. De beenstukken, ofschoon zeer bekend in oude tijden, werden slechts door Goliath gedragen (1 Samuel 17:6), en de krijgsschoenen van leer met sterke nagels beslagen, vindt men slechts bij Jesaja (hoofdstuk 9) vermeld. Voor het Nieuwe Testament Efe.6:15.

En het zal geschieden, indien zij u vrede zal antwoorden en u opendoen, zo zal al het volk, dat daarin gevonden wordt, u belastingplichtig 1) zijn en u dienen, maar gij zult niemand doden.

In het Hebreeuws Lamas. De LXX forologhtoi, afgeleid van het werkwoord forologew, met tol of belasting bezwaren. Het Hebreeuwse woord geeft aan, dat zij tot lijfeigenen zouden

gemaakt worden, om voor Israël de dusgenaamde vroondiensten te verrichten. Betere vertaling is dan ook: zo zal al het volk, dat daarin gevonden wordt, u tot lijfeigenen gemaakt worden en u dienen.

En het zal geschieden, indien zij u vrede zal antwoorden en u opendoen, zo zal al het volk, dat daarin gevonden wordt, u belastingplichtig 1) zijn en u dienen, maar gij zult niemand doden.

Behalve de vrouwen, en de kinderen en de beesten, 1) die zult gij niet slaan, maar hen en al wat in de stad zijn zal, al haar buit zult gij voor u roven, zoals na de overwinning op de Midianieten gebeurde (Numeri. 31:9 vv.), en gij zult eten de buit van uw vijanden, die u de HEERE, uw God, gegeven heeft, gij zult die tot uw levensonderhoud gebruiken als een gave van de Heere.

Hiermee breidelt God de uitingen van wreedheid bij de Israëlieten. Hij staat hen hier alleen toe, al wat mannelijk is te doden, maar staat hun niet toe, de vrouwen en kinderen om te brengen. Wij hebben dan ook wel in het oog te houden, dat Vs. 13b niet zo zeer uitdrukkelijk een bevel is, als wel veeleer een toelating. Hier is geen regel aangegeven, hoever zij moesten gaan, maar hoever zij mochten gaan in het uitroeien van de steden. En wel verre, dat hier enige hardheid inschuilt, mag de bijzondere zorg van God opgemerkt worden, ook nog voor de steden van de heidenen.

Maar van de steden van deze volken, die u de HEERE, uw God, tot erfgoed geeft, a) zult gij niets laten leven, dat adem heeft, 1) ook geen vrouwen, kinderen en grijsaards.

Numeri. 33:52 Deuteronomium. 7:1,2

Ten opzichte van de steden in Kanaän wordt nog eens het vroegere gebod herhaald. Van die inwoners mocht niemand in leven blijven, opdat zij Israël niet zouden worden tot een valstrik en hen met verleiden tot afgoderij. Hier hebben wij een uitdrukkelijk bevel en Israël wordt nog eens aangesteld, om de oordelen van God over de Amorieten, vanwege hun verschrikkelijke zonden, uit te roeien.

Maar gij zult ze geheel met de ban slaan, ze uitroeien (zie "Le 27.29): de Hethieten, en de Amorieten en de Kanaänieten, en de Feresieten, de Hevieten en de Jebusieten (zie "De 1.8" en zie "De 7.2), zoals u de HEERE, uw God, geboden heeft (Ex.22:31 vv.; 34:11 vv.);

Opdat zij u niet leren te doen naar al hun gruwelen, die zij hun goden gedaan hebben (hoofdstuk 12:30 vv.), en gij zondigt tegen de HEERE, uw God.

Hier wordt onderscheid gemaakt tussen twee soorten van oorlogen, die Israël te voeren heeft: de een tot voltrekking van goddelijke strafgerichten en tot verovering van het land, dat aan het volk beloofd was (Numeri. 21:1 Jozua. 1:1 vv.); de andere, wanneer het zijn land bezitten zou, tot verdediging tegenover de vijanden (1 Samuel 23:1 vv.). In deze oorlog trok het op met de Verbondsark, het teken van Gods aanwezigheid, in het midden van het leger (Numeri.

10:35 vv.) en van de priesters, die zilveren trompetten hadden, vergezeld (Numeri. 10:9), om zo de zekerheid van de overwinning te hebben. Het volk van de Heere moet echter evenzeer met de grootste strengheid van God oordelen ten uitvoer leggen als onnodig bloedvergieten vermijden; in de eerste oorlogen mag niemand gespaard worden, zelfs niet die vrede vraagt Jozua 5), in het laatste geval moet het aanbieden van de vrede worden uitgelokt. De Christen is ook in de wereld geplaatst, aan de ene zijde met de leuze: "geen vrede, maar het zwaard" (Matth.10:34), aan de andere zijde met het beginsel, "zoveel in u is, indien het mogelijk is, houdt vrede met alle mensen" (Rom.12:18); slechts onder de leiding van de Heilige Geest kan hij aan beide beginselen getrouw zijn.

Wanneer gij, in het (Vs. 10) genoemde geval, een stad vele dagen zult belegeren, strijdende tegen haar om die in te nemen, nadat zij uw aanbieding verworpen hebben (Vs. 12), zo zult gij haar vruchtdragend geboomte niet verderven, de bijl daaraan drijvende, om het hout tot belegeringswerktuigen te gebruiken, want gij zult, omdat het vruchtbomen zijn, daarvan eten, daarom zult gij dat niet afhouwen; *want het geboomte van het veld is voor de mensen spijze* opdat het voor uw aangezicht komt tot een bolwerk.1)

Want het geboomte van het veld is voor de mensen spijze, opdat het voor uw aangezicht komt tot een bolwerk. Alzo geeft de Statenvertaling. Volgens oude vertalngen is, met een kleine wijziging in de interpunctie, betere vertaling: Is de boom van het veld een mens, dat hij voor u in belegering komt? De Leuvense vertaling van het jaar 1599 geeft niet zo onjuist: "Want het is een hout en geen mens, noch kan het getal niet vermeerderen degenen, die tegen u strijden." De bedoeling toch is deze, dat de Heere wel verlof geeft, mensen, die als vijanden in de strijd tegenstaan, om te brengen, maar geen bomen, die dienen om het leven van de mens te onderhouden.

Maar het geboomte, dat gij kennen zult, dat het geen geboomte tot spijze is, maar slechts door het hout nuttig, dat zult (mag) gij verderven en afhouwen; en gij1) zult een bolwerk bouwen tegen deze stad, die tegen u strijd voert, totdat zij ten onder gaat.

Beter: Opdat gij een bolwerk bouwt tegen deze stad. Het hout van bomen, die geen eetbare vruchten dragen, mochten zij gebruiken, om daarmee een bolwerk of wal tegen de stad te bouwen. Duidelijk wil de Heere door deze verdediging Israël leren, dat het zich weerhouden moet van het verderven van datgene, dat de mensen tot levensonderhoud en spijze is gegeven.

HOOFDSTUK 21.

VAN DE DOODSLAG DOOR ONBEKENDEN; GEVANGEN VROUWEN; RECHT VAN DE EERSTGEBOORTE, ONGEHOORZAME ZONEN; OPHANGEN.

Vs. 1-23. Met de beveiliging van het menselijk leven staat eindelijk nog in verband het bevel ter verzoening van een door onbekenden gepleegde moord (Vs. 1-9); vervolgens spreekt Mozes over een gevangen vrouw. die door een Israëliet ten huwelijk begeerd wordt (Vs. 10-14); verder van het recht van de eerstgeboorte, dat de oudsten niet mag ontnomen worden ten behoeve van de zoon, van een meer beminde vrouw (Vs. 15-17), over de bestraffing van een wederspannige zoon (Vs. 18-21) en tenslotte over de begrafenis van een na de terechtstelling opgehangen moordenaar. Zo is hij van het burgerlijke tot het huiselijke leven overgegaan, maar zonder het eerste geheel uit het oog te verliezen.

Wanneer1) ergens in het land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, om dat te erven, een verslagene zal gevonden worden, liggende in het veld, niet bekend zijnde, wie hem geslagen heeft.

Door deze ceremonie leren wij hoe kostbaar bij God het leven van een mens is, omdat Hij, indien een moord had plaatsgehad, waarvan de bewerker onbekend was, een ontzondiging eist, waardoor de nabijgelegen steden zich van de besmetting van de misdaad moesten zuiveren. Waaruit blijkt, dat de aarde door het bloed van een mens zo bezoedeld wordt, dat wie door niet te straffen de moord voeden, zich aan hetzelfde vergrijp schuldig maken.

Deze plechtigheid werd ingesteld, ten einde het volk des te meer een afschrik mocht krijgen van het vergieten van onschuldig bloed, door hen te doen zien, hoe verontreinigend dit zij, niet alleen voor het geweten van hem, die het vergiet, waarom zij allen gestadig met David behoorden te bidden: Verlos mij van bloedschulden, maar ook voor het land, waarin onschuldig bloed is vergoten. Dit bloed roept tot de Overheid om rechtsoefening over de schuldige en indien dat geroep niet gehoord wordt, zo roept het tot de hemel, om rechtsoefening over het gehele land.

Zo zullen uw oudsten en uw rechters, uit de nabijgelegen plaatsen (hoofdstuk 16:18) uitgaan, naar de plaats waar hij ligt, en zij zullen de afstand meten naar de steden, die rondom de verslagene zijn.

De stad nu, die de naaste zal zijn aan de verslagene, daar zullen de oudsten deze stad, als het meest aansprakelijk voor de misdaad, die in hun nabijheid geschied is, een jonge koe van de runderen nemen, waarmee nog niet gearbeid is, die aan het juk niet getrokken heeft, dus een tweejarige vaars, wier levenskracht nog niet in de dienst van mensen gebruikt is (Numeri. 19:2).

En de oudsten van deze stad zullen de jonge koe afbrengen in een ruw dal, 1) dat niet bearbeid noch bezaaid zal zijn, en dus ook nog niet door menselijkearbeid ontwijd is, en zij zullen deze jonge koe aldaar in het dal, met een bijl de nek doorhouwen. 2)

In het Hebreeuws Elnachal ethan. De "Zeventigen" vertalen dus ook in een ruw dal. Onze Statenvertaling geeft, in een ruw dal. Dezelfde uitdrukking komt ook voor in Amos 5:24, waar de Statenvertalers vertalen door "een sterke beek." Volgens de grondtekst beduidt het: in een dal, waardoor voortdurend water stroomt. Deze vertaling komt ook beter met de bedoeling van deze plechtige handeling overeen. Immers, indien de jonge koe in zo'n dal, dat dan ook niet bezaaid of bearbeid mocht worden, werd gedood, vloeide het bloed terstond met het water weg en was er geen gevaar, dat het land ermee bezoedeld werd. Integendeel, de bloedschuld werd dan weggedaan en het bloed kon dan niet weer boven komen, wat wel mogelijk was, indien de koe gedood werd op een stuk land, dat wel bearbeid of bezaaid werd.

Vele uitleggers beschouwen het doden van de jonge koe als een offer, en wel als een zoenoffer, en houden dus de gehele handeling voor een eigenlijk zuiver godsdienstige. Dit is echter blijkbaar een dwaling. De zonde, waarvan hier gesproken wordt, is een moord, een bloedschuld, en voor deze hoeft de wet geen zoenoffer: de moordenaar moet sterven en zelfs de onopzettelijke brengt geen offer, maar wordt met een soort van ballingschap gestraft (Numeri. 35:9 vv.). Wel verre dat de onbekende moordenaar door deze handeling gereinigd zou worden, werd integendeel de doodstraf op hem toegepast, indien men hem ontdekte. In de plechtigheid zelf is verder niet wat aan een zoenoffer doet denken, geen bloedsprenkeling voor Jehova's altaar, geen doding zoals bij het offerdier, de koe wordt niet geslacht maar de nek afgehouwen (Ex.13:13; 34:23) en evenmin een gedeeltelijke verbranding, want het dier wordt terstond begraven; terwijl tenslotte niet de priester, als beambte van de godsdienst, maar de rechterlijke macht hier handelend optreedt. Merken wij verder op, dat reeds terstond (Vs. 2) naast de oudsten de rechters werkzaam zijn, dan is het duidelijk, dat hier van een zuiver rechterlijke daad sprake is, die een zinnebeeldige betekenis heeft, nl. de voorstelling van het lot, dat de moordenaar treffen moest. Indien deze bekend was, zou men hem doden; nu echter wordt in zijn plaats op dezelfde wijze een koe gedood, zoals men gedurende de middeleeuwen de gevluchte misdadiger in effigie (in beeltenis) aan de galg hing, totdat men op zijn persoon deze straf kon toepassen.

Dan, nadat aldus het eerste gedeelte van de handeling volbracht is, zullen de priesters, de kinderen van Levi, die in de dichtsbijzijnde priesterstad wonen (hoofdstuk 17:9), toetreden; want de HEERE, uw God, heeft hen verkoren, om Hem te dienen, en om in de Naam van de HEERE te zegenen, en naar hun mond zal alle twist en alle plaag, alle gevallen, waarin van schade aan het lichaam of zelfs aan het leven sprake is, afgedaan worden (hoofdstuk 16:18 vv.; 17:8 vv.; 18:5) daarom moeten zij de geroepen vertegenwoordigers van het goddelijk recht, bij de volgende handeling aanwezig zijn en de verklaring van de oudsten ontvangen (Vs. 7,8).

En alle oudsten van deze stad, die naast aan de verslagene zijn, zullen hun handen wassen over deze jonge koe, die in dat dal de nek doorgehouwen is.

De gewoonte, om als bewijs van onschuld de handen te wassen, vindt men Psalm. 26:6; 73:13 Matth.27:24. Zij was ook bij de Romeinen in zwang, die alzo aantoonden, dat zij hun handen niet met bloed bevlekt hadden.

En zij zullen, gedurende het wassen, betuigen, en zich verdedigen tegen de verdenking, die op hen rust, alsof een uit hun stad die moord begaan zou hebben, en zeggen: Onze handen hebben dit bloed niet vergoten, en onze ogen hebben het niet gezien, toen dit door anderen gedaan werd.

Wees genadig aan Uw volk Israël, dat Gij o HEERE, verlost hebt, en leg geen onschuldig bloed in het midden van uw volk Israël, dat Gij het ons volk zou toerekenen en ons daarover bestraffen! En dat bloed zal voor hen verzoend zijn, zij zullen van alle verdenking omtrent aandeel of medeweten in die misdaad gezuiverd zijn.

Alzo, op de voorgeschreven wijze, zult gij in alle (Vs. 1) genoemde gevallen het onschuldig bloed uit het midden van u wegdoen, want gij zult doen wat recht is in de ogen van de HEERE, terwijl gij op de plechtigste wijze van alle schuld van medeplichtigheid aan dergelijke misdaden reinigt.

De zonde en vooral de doodslag wordt reeds op zichzelf zozeer als een verstoring van de orde van God onder Zijn volk beschouwd, dat ook bij onbekendheid van de moordenaar een zekere schuld, die verzoend moest worden, op de bewoners van de stad ligt, waarin de moordenaar vermoedelijk woont.

Wanneer gij zult uitgetrokken zijn tot de strijd tegen uw vijanden, die niet tot de Kanaänitische volken behoren, want deze moeten uitgeroeid worden, maar van de omliggende volken (hoofdstuk 20:1), en de HEERE, uw God, hen zal gegeven hebben in uw hand, dat gij hun gevangenen, de gevangenen van hen, als gevangene wegvoert.

En gij onder de gevangenen zult zien een vrouw, schoon van gedaante, en gij lust tot haar gekregen zult hebben, dat gij ze u tot vrouw neemt.

Zo zult gij haar binnen in uw huis brengen, en zij zal haar hoofd scheren, en haar nagels besnijden. 1)

In de grondtekst staat eigenlijk maken. Nagels maken. Volgens sommigen, zo ook de Statenvertalers, besnijden, afsnijden. Volgens anderen o.a. Onkelos e.a. laten groeien. Besnijden zal het hier wel moeten betekenen, omdat zij ook het haar van hun hoofd moesten laten scheren, niet als bewijs van droefheid zo zeer, maar als bewijs, dat zij de besmettingen van het heidendom vaarwel zei en zich liet inlijven in het volk van God.

Van de afsnijdsels van de nagels wordt bij de Joden gezegd (Mikvaath): een heilige verbrandt ze, een rechtvaardige begraaft ze, een goddeloze strooit ze in het openbaar, d.w.z. op straat.

En zij zal het kleed van haar gevangenis van zich afleggen, en in uw huis zitten, en haar vader en haar moeder een maand lang bewenen; en daarna, wanneer zij zo uit de slavenstand verhoogd en tot de gemeenschap van Gods volk gekomen is, wanneer zij haar vaderlijk huis heeft vergeten, om geheel voor u te kunnen leven (Psalm. 45:11) 2 Samuel 45.10, zult gij tot haar ingaan, en haar man zijn, en zij zal u tot vrouw zijn.

En het zal geschieden, indien gij geen behagen in haar hebt, haar later niet meer als vrouw wilt houden, dat gij haar zult laten gaan naar haar begeerte, waarheen zij wil, en haar dus de volle vrijheid geven, zoals ieder verplichtis, die een Israëlitische maagd gekocht heeft, om haar te huwen, maar dit niet doet, en haar ook niet aan zijn zoon geeft (Ex.21:11); doch gij zult haar geenszins als slavin voor geld verkopen; gij zult met haar geen gewin drijven, 1) haar op geen enkele wijze meer tot eigen gebruik als slavin behandelen, daarom dat gij haar vernederd hebt, 2) waardoor zij minstens de rechten van een bijvrouw ontvangen heeft.

In de hoofdzaak volgt Mozes na hoofdstuk 6 de volgorde van de 10 geboden. Tot hoofdstuk 16:17 behandelt hij de eerste vier geboden, hoofdstuk 18:22 het vijfde gebod; van nu aan spreekt hij over het zesde en regelt tot het einde van dit hoofdstuk de echtelijke en huiselijke betrekkingen. Bij Ex.21:11 hebben wij reeds gezegd waarom de wet van Mozes de oorspronkelijke regel van God nog niet herstelt, volgens welke het huwelijk de onverbreekbare vereniging is van één man en één vrouw tot één vlees, maar de man toestaat én om in concubinaat met meer dan één vrouw te leven, én om een vrouw, die hem niet meer behaagt, te laten gaan (hoofdstuk 24:1 vv.). In het bovenvermelde geval, waar sprake is van het huwen of tot bijvrouw nemen van een krijgsgevangene, wordt alles aangewend, om de waardigheid van de vrouw en de heiligheid van het huwelijk op oudtestamentisch standpunt te eren. De Israëliet mag daarom een gevangen maagd niet terstond nemen, en zijn lusten bevredigen om haar daarna weer weg te zenden: hij moet haar eerst vrij laten, het natuurlijk gevoel eren, en haar tot vrouw nemen, terwijl zij bij verstoting niet weer aan de slavernij overgegeven mag worden. Zoals men de Bijbel ter hand moet nemen, om daarin niet te bladeren, maar te lezen, zo moet men ook niet lezen om de Bijbel te vervormen en te berispen, maar om door de Schrift hervormd te worden.

Uit dergelijke verordeningen leert men de wijsheid van de Goddelijke opvoeding bewonderen, die aan de ene kant zondige zwakheid toelaat, zolang er nog geen kracht is tot overwinning, en toch aan de andere kant het doel van de volkomenheid in het oog houdt en voorbereidt. "Niet de wet, maar slechts diep ingrijpende feiten kunnen de diep gewortelde beschouwingen en zeden van een volk veranderen; de wet moet zich accommoderen (naar de toestanden schikken), en zij brengt veel tot stand, wanneer zij ondanks deze schikking langzamerhand hervomt en verandert. De beschouwing, volgens welke men aan de vrouw niet behoefde te geven wat men van haar eist, de hele persoon, kon, door de lust van het vlees ontstaan en bestaande, pas uitgeroeid worden, toen een vrouw de Heiland van de wereld baarde, toen de vrouw in het deelgenootschap aan Gods heil op één lijn werd gesteld met de man.

Vernederd hebt. Onder dit vernederen moet verstaan worden niet verkrachten, maar haar smadelijk behandelen. Het was toch een smadelijke behandeling, zo’n vrouw aangedaan, door haar eerst hoop te geven, dat zij zijn echtgenote zou worden en haar toch, na haar een maand in zijn huis gehad te hebben, weg te zenden. De Heere wil hiermee het recht van de gevangengenomen slavinnen handhaven tegenover de willekeur van de man.

Wanneer een man twee vrouwen heeft, zoals de aartsvader Jakob in Rachel en Lea (Genesis 29:14 vv.), een beminde en een gehate, een die achteruitgezet wordt (Matth.6:24

Luk.14:26 Mal.1:2), en de beminde en de gehate hem zonen zullen gebaard hebben, en wel zo, dat de eerstgeborenzoon van de gehate zal zijn.

Zo zal het geschieden, ten dage dat hij zijn zonen zal doen erven wat hij heeft, dat hij niet zal vermogen het dubbel deel van de eerstgeboorte te geven aan de zoon van de beminde, voor het aangezicht 1) van de zoon van de gehate, die de eerstgeborene is.

Voor het aangezicht van de zoon van de gehate wil zeggen, tegenover de zoon, met voorbijgang van de zoon van de gehate, terwijl deze in leven is.

Maar de eerstgeborene, de zoon van de gehate, indien deze nog in leven is, zal hij erkennen en als zodanig behandelen, a) gevende hem het dubbele deel van alles,
wat bij hem zal worden gevonden (zie "Ge 25.30); want hij is het beginsel van zijn kracht (Genesis 49:3), het recht van de eerstgeboorte is van hem, 2) door Goddelijke beschikking, en zal hem daarom niet door mensen ontnomen worden.

1 Kronieken 5:1

In het Hebreeuws Phi Schenaim. Eigenlijk: een mond voor twee, d.w.z. een aandeel voor twee, of een dubbel aandeel. Werd in de vorige pericoop het recht van de slavin verdedigd tegen de willekeur van de man, hier wordt het recht van de eerstgeborene gehandhaafd tegenover de mogelijke willekeur van de vader in de uitoefening van zijn macht, terwijl in de volgende de macht van de vader wordt beperkt, zijn zoverre, dat niet hij zelf het recht over leven en dood heeft ten opzichte van de kinderen, maar dat hij in deze onder de hoge Overheid staat.

De geschiedenis van de aartsvaders, ofschoon menigmaal overdracht van het eerstgeboorterecht (Genesis 27:27 vv.; 48:13; 49:3) vermeldende, is nimmer in strijd met deze wet, want de aartsvaders maken in dit opzicht geen verandering uit willekeur of liefde tot de moeders, maar op Gods bevel. Hetzelfde geldt later met betrekking tot Salamo (1 Kon.1)

Wanneer1) iemand een moedwillige en weerspannnige zoon heeft, die de stem van zijn vader en de stem van zijn moeder niet gehoorzaam is, en zij hem gekastijd zullen hebben, en hij naar hen niet horen zal, maar zich ook dan nog blijft verzetten.

Het is niet twijfelachtig, of met moedwillige zonen worden aangeduid, allen die hun vader en moeder beledigen en trotseren. Want indien het een hoofdmisdaad is de ouders niet te gehoorzamen, nog veel erger is hen te slaan en wonden toe te brengen en met smaadredenen te overladen. In hoofdzaak kondigt Mozes hier aan, dat zij de dood waardig zijn, die zo onbuigzaam en onhandelbaar van zinnen zijn, dat zij het gezag van vader en moeder verachten en voor niets houden. Waaruit ook kan worden opgemaakt, wat het is vader en moeder te eren, want geen straf wordt geëist, tenzij wanneer het voorschrift wordt overtreden. Omdat de wet daarom de dood eist voor allen, die de tucht van de ouders trots van zich schudden, daaruit volgt, dat zij de ouders de verschuldigde eer ontnemen. Doch een zeer goede beperking wordt voorgesteld, wanneer God wel toelaat, dat op het getuigenis van de

vader en de moeder het vonnis wordt geveld, maar toch beveelt, dat de zaak publiek zal behandeld worden, opdat niemand op een private uitspraak ter dood zou worden gebracht. Volgens het Romeinse recht was aan de vader recht van leven en dood van zijn kinderen toegestaan, omdat het niet waarschijnlijk was, dat de vaders zo door een verschrikkelijke onmenselijkheid zouden verteerd worden, dat zij tegen hun eigen ingewanden zouden woeden. Maar omdat er vaders worden gevonden niet ongelijk aan de wilde dieren en de voorbeelden menigvuldig zijn, dat velen door haat of hebzucht verblind, hun kinderen niet hebben gespaard, is deze vrijheid, volgens het Romeinse recht, terecht te verwerpen.

Zo zullen zijn vader en zijn moeder hem grijpen, en zij zullen hem uitbrengen tot de oudsten van zijn stad, die de handhaving van de orde en ook van het ouderlijk gezag tot taak hebben, en tot de poort van zijn plaats, waar de openbare vergaderingen gehouden worden (zie "Ge 19.1).

Dan zullen, nadat de oudsten het vonnis geveld, en zo’n zoon, die zich door zijn ouders niet laat leiden en terecht brengen, een doodschuldig misdadiger genoemd hebben, alle lieden van zijn stad hem met stenen overwerpen, dat hijsterft; 1) en gij zult het boze uit het midden van u wegdoen, dat geheel Israël het hoort en vreest 2) (hoofdstuk 13:5,11; 19:19 vv.).

Twee dingen wekken in deze bepaling verwondering, allereerst de harde straf tegen het weerspannig kind, en vervolgens dat het oordeel zonder meer volgt op de aanklacht van de beide ouders (ook van de moeder). Wat het tweede punt aangaat, merkt Schnell terecht op: Hier was de aanklacht reeds een bewijs; wanneer het hart van een vader en een moeder in staat is, om hun kind in het openbaar aan de rechters over te geven, is het uiterste geschied, wat de rechter nodig heeft om vonnis te kunnen vellen. Wat het eerste aangaat waren de wetten van andere volken nog veel strenger. Volgens Drako, wetgever te Athene (604 jaar voor Christus geb.), moest reeds ieder die blijkbaar een luiaard was gedood worden, en bij de Perzen werd een zoon de dood schuldig, door driemaal ongehoorzaam te zijn. Bij Mozes staat deze straf in verband met de hoge waardigheid van de ouders (zie Ex 20.12); hardnekkige ongehoorzaamheid tegenover hen is verachting van Gods majesteit en staat gelijk met godslastering (Leviticus. 24:10 vv.). In het Nieuwe Testament moest tegenover de vermeerderde mogelijkheid van bekering de doodstraf voor kinderen afgeschaft worden, evenzeer als de verbannene door vernietiging en de vreselijk ernstige toon van de wraakpsalmen.

De straf had daarom een dubbel doel. Allereerst dat de aarde van gruwelen werd gezuiverd, en ten tweede, dat het volk door deze straf gewaarschuwd zou aflaten van de zonde en begeren God te dienen.

Voorts wanneer in iemand een zonde zal zijn, die het oordeel de dood waardig is, dat hij gedood zal worden, en gij hem, na de voltrekking van het vonnis, aan het hout zult opgehangen hebben, 1) tot vermeerdering van straf (zie "Le 20.2" en zie "Le 20.14"; Numeri. 25:4).

De doodstraf door ophanging wordt hier niet bedoeld. Deze was onder Israël, tenminste toen, niet bekend. Wel werd tot verzwaring van de straf het lijk van een ter dood gebrachte aan een boom opgehangen, én om daarmee aan te duiden, dat hij een eerlijke begrafenis onwaardig was, én om ook nog een tijd na zijn dood hem tot een schouwspel te doen strekken voor de mensen tot afschrik. Dat tentoonstellen moest echter ook zijn grenzen hebben, opdat het land niet werd verontreinigd door het dode lichaam van de misdadiger.

Zo zal zijn dood lichaam aan het hout niet overnachten, maar gij zult het zeker op dezelfde dag, vóór de ondergang van de zon, begraven; 1) want een opgehangene is a) God een vloek, 2) een misdadiger, die de vloek van God in de hoogste mate treft. Alzo zult gij, door het lijk langer tentoon te stellen, uw land niet verontreinigen, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geeft.

Galaten. 3:13

Het volk van God mag niet dulden, dat misdaden het land verontreinigen, waarin het woont, en waarin de Heere woont (Leviticus. 18:24 vv. Numeri. 35:33 vv.), maar moet de misdadigers verbannen uit Gods volk en land. Het mag echter ook niet dulden, dat schandelijke daden gedurende aangeven tijd tentoongesteld worden in het lijk van de boosdoener. Zulke lijken moeten integendeel zo spoedig mogelijk aan het oog onttrokken worden, opdat men niet gewend raakt aan het zien van de voorbeelden van de Goddelijke rechtvaardigheid en zich daartegen verhardt. Dit bevel werd volbracht Jozua 8:29; 10:27); over de gevolgtrekking, die Paulus uit het woord: de opgehangene is God een vloek, afleidt met betrekking tot de kruisdood van Christus, vergelijkt men Galaten. 3:13.

Een opgehangene, als iemand zijnde, die wegens zijn misdaden voor God en voor de mensen vervloekt was, werd door zijn ophanging aan God voorgesteld en opgedragen tot een betoning en ter verheerlijking van de strafoefenende rechtvaardigheid van de Heere, aan zo’n misdadiger uitgevoerd, zoals ook tot afwending van de straffen over het volk, in wiens midden hij zijn misdaad of misdaden gepleegd had en dat daarom ook schuldig en strafbaar was, indien hij ongestraft gebleven was. Deze opvatting zal des te aannemelijker voorkomen, wanneer men aandachtig overweegt, de aanhaling en toepassing van de Apostel Paulus van dit aanmerkelijk gedeelte van Mozes’ wet. (Galaten. 3:13)

Hij was niet vervloekt, omdat hij opgehangen was, maar hij werd gehangen, omdat hij vervloekt was.

Want de HEERE, uw God, wandelt in het midden van uw leger, waarin de Verbondsark, het teken van Gods heilige aanwezigheid, meegenomen wordt (hoofdstuk 20:4 Numeri. 10:35 vv. Numeri. 14:44; 31:6; 1 Samuel. 4:4 vv.; 14:18; 2 Samuel. 11:11) om u te verlossen en om uw vijanden voor uw aangezicht in uw macht te geven; daarom zal uw leger heilig zijn en heilig gehouden worden, opdat Hij niets schandelijks, 1) waarvoor men zich in deaanwezigheid van de heilige Koning te schamen heeft, onder u zie, en achterwaarts van u afkeert. 2)

In het Hebreeuws Erwath dabar. Letterlijk: iets bloots van een zaak, dat is: iets, dat met het schaamtegevoel in strijd is. Gebeurde dit, dan was het met de heilighouding van het leger in strijd, en omdat de heilige God geen gemeenschap met het onheilige of met iets onheiligs kon hebben, zou daarvan het gevolg zijn, dat de Heere het leger verliet.

Vóór het heengaan van Sinaï, toen Israël tot een krijgsleger gevormd was, moesten allen, die met langdurige onreinheid bezocht waren, uit de legerplaats verwijderd worden (Numeri. 5:1-4). Bij de toekomstige krijgstochten moeten ook allen, die in lichtere mate onrein waren, zich verwijderen. Zelfs de natuurlijke afgang mocht niet in het leger plaats vinden, want ofschoon deze als in onze natuur gegrond, niets schandelijks heeft, toch zou het een gebrek aan eerbied tegenover God openbaren, wanneer het volk niet verborg, wat zozeer aan dood en ontbinding herinnerde (zie Ex 20.26 en zie Ex 28.41)

Gij zult een knecht van een buitenlander aan zijn heer niet overleveren, die van zijn heer tot u ontkomen zal zijn, 1) daar het recht van zo’n meester in uw land evenmin geldt als het recht van zijn volk.

Hier is bedoeld een knecht, een slaaf, die door zijn heidense meester verdrukt werd. Deze meester had in het joodse land geen recht. Wilde zo’n heiden de godsdienst van Israël aannemen, dan mocht hij blijven wonen waar hij verkoos. Kanaän wordt hier door God gemaakt tot een vrijplaats voor mishandelde slaven, die aldaar behoud voor hun leven zoeken.

Hij zal bij u blijven in het midden van u, in de plaats, die hij u zal verkiezen, in één van uw poorten, waar het goed voor hem is, opdat hij niet aan eenonmenselijke behandeling door zijn heer blootgesteld wordt; gij zult hem niet verdrukken, maar naar het recht van de vreemdelingen behandelen (zie "Ex 22.21" zie "Le 7.9).

Er zal geen hoer 1) zijn onder de dochters van Israël, en er zal geen schandjongen, die tot eer van een god met mannen schandelijkheid bedrijft (Genesis 19:5) zijn onder de zonen van Israël (1 Kon.14:24; 15:12; 22:47; 2 Koningen. 23:7).

Bedoeld is hier niet, een gewone ontuchtige vrouw. Ook dit mocht niet. Maar iemand, die zich ter ere van een heidense afgod overgaf, zoals geschiedde bij de godsdienstplechtigheden ter ere van Astarte. In het Hebreeuws heet zij een Kedescha, d.i. een gewijde.

Gij zult geen hoerenloon noch hondenprijs, 1) wat hoeren en schandjongens zich laten betalen, in het huis van de HEERE, uw God, brengen tot enige gelofte, zoals de heidense prostitués aan de goden beloven wat zij met hun schandelijk bedrijf winnen; want ook die beiden, de gave en de gever, zijn de HEERE, uw God, een gruwel.

1)Hondengeld heet de beloning van een schandjongen, want slechts onder de honden vindt men een dergelijke onnatuurlijke beweging, vgl. het Griekse woord kinaidov en Openb.22:15. Aphek op de Libanon Jozua 13:4) was wegens deze zonde berucht.

Gij zult aan uw broeder, uw volksgenoot, niet a) woekeren, van hem geen rente, aannemen, wanneer gij hem leent, met woeker van geld, met woeker van spijze, opdat gij een grotere voorraad van hem terugeist, met woeker vanenig ding, waarmee men woekert (Ex.22:25 Leviticus. 25:36 vv.).

Nehemiah. 5:7 vv. Luk.6:34 vv.

Aan de vreemde, aan iemand van een ander volk, zult gij woekeren, 1) want tegenover hem geldt het beginsel niet, waarom de Heere u verbiedt rente te nemen (Leviticus. 25:38), maar aan uw broeder zult gij nietwoekeren, opdat u de HEERE, uw God, terwijl gij uw verarmde broeder ondersteunt, zegene in alles, waaraan gij uw hand slaat, in het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

Het woord woeker wordt hier niet in de onedele zin van het woord gebruikt, maar betekent: rente. Deze mogen de kinderen van Israël van hun volksgenoten niet vorderen, want hun land is Gods eigendom en de opbrengst Gods zegen. Dit gebod wordt echter vooral gerechtvaardigd door de omstandigheid, dat men in Israël slechts leende, om in de nood te voorzien, en niet zoals bij ons om met het geleende geld handel te drijven. Wat bij ons op de woeker toepasselijk is: foenerari est hominem occidere (woekeren is een mens doden, Cato), geldt reeds van het eisen van de rente, indien in de uiterste nood geld te leen wordt gevraagd. Later week men echter van dit gebod af, zoals blijkt uit Psalm. 15:5; 109:11 Spreuken. 28:8 Ezech.18:8,13,17; 22:12 Nehemiah. 5:7,10 vv. (in de laatste plaats wordt gesproken van een rentevoet van 1% zeker iedere maand). Het verlof om van vreemden rente te nemen, beschouwde men echter als een bevel om woeker te eisen en breidde het ook tot jodengenoten of proselieten van de poort (zie Le 17.9) uit. Zo nauwkeurig werd dit gebod later, toen de joden bestuurders van de wereldhandel werden, volbracht, dat het joodse woekeren spreekwoordelijk geworden is.

Wanneer gij bij de een of andere gelegenheid, die daartoe aanleiding geeft, de HEERE, uw God, een gelofte zult beloofd hebben (Leviticus. 27:9 Numeri. 30:2 vv.), gij zult niet vertrekken, niet uitstellen, die te betalen, want de HEERE, uw God, zal ze zeker van ueisen, en indien gij uitstellen wilde, zonde zou in u zijn.

Maar als gij in zulke gevallen, waarin anderen het doen, nalaat te beloven, zo zal het nalaten van iets, dat God niet gebood, maar aan de vrije wil overliet, geen zonde in u zijn.

Wat uit uw lippen gaat, zult gij houden en doen, zoals gij de HEERE, uw God, een vrijwillig offer beloofd hebt, dat gij met uw mond gesproken hebt.

Wanneer1) gij op de weg die door deze heenleidt, gaan zult in de wijngaard van uw naaste, zo zult gij naar het recht, dat ieder behoeftige op de vrucht van het land heeft, druiven eten naar uw lust, tot uw verzadiging, maar in uw vat zult gij niets doen; iets mee te nemen naar uw woning zou diefstal zijn.

Op twee zaken wordt Israël gewezen. De eerste is, dat het niet gierig zij op enkele druiven, of enige korrels graan, dat het daarom de doortrekkende reiziger veroorlooft, zich te verkwikken en zich te versterken. De tweede is, dat het zich wachtte voor schraapzucht. Want schraapzucht zou het zijn bij de reiziger, indien hij meer nam, dan hij voor het ogenblik nodig had. Zo wil God aan de ene zijde tot mededeelzaamheid opwekken en aan de andere zijde voorkomen, dat van die mededeelzaamheid misbruik wordt gemaakt.

Wanneer gij zult gaan in het staandee en gerijpte koren van uw naaste, zo zult gij de aren met uw hand afplukken, om de uitgewreven korrels tot verzadiging te gebruiken (Matth.12:1 Luk.6:1); maar de sikkel zult gij aan het staande koren van uw naaste niet bewegen, om handen vol voor u te nemen.

Zoals wij verwachten, volgens hetgeen van hoofdstuk 21:14 en hoofdstuk 22:12 gezegd is, dat Mozes het tiende gebod vanaf hoofdstuk 23 zou behandelen, is het ook inderdaad het geval. Onder het "huis van de naaste" geeft hij dit te kennen: de theocratische gemeente beschermt haar burgerrecht tegen allen, die daarop geen aanspraak hebben (Vs. 1-8), haar heiligheid tegen allen, die deze willen wegnemen door Levitische (Vs. 9-14) en vleselijke (Vs. 17,18) onreinheid, de ontvluchte slaaf tegen de hardheid van zijn heer (Vs. 15,16), de armen tegenover hun schuldeisers (Vs. 19,20), en toont dan verder hoe alles in Gods huis eerlijk en met orde geschieden moet (Vs. 21-25). Dit vormt vervolgens de overgang tot hoofdstuk 24:1-25:16, tot voorschriften, die in duidelijke samenhang met het tiende gebod staan.

HOOFDSTUK 24.

WETTEN VOORNAMELIJK DE HUISELIJKE STAND BETREFFENDE.

Vs. 1-22. Verdere voorschriften, hoe met de echtscheiding (Vs. 1-4), met een pas gehuwde (Vs. 5), met het nemen van panden voor het geleende (Vs. 6,10-13), met hem die mensenroof begaat (Vs. 7), met de gehoorzaamheid aan de dragers van het Goddelijke woord (Vs. 8,9), met het loon van armen en nooddruftigen (Vs. 14,15), en met andere gevallen in Israël moet gehandeld worden. Deels geven zij iets nieuws, deels herhalen ze wat reeds bestond, en dit alles met het doel om de juiste verhouding van de Israëliet tot de van hem afhankelijke personen volgens de Goddelijke wil te bepalen en hem voor het belust zijn naar dat wat van de andere is in die gevallen te bewaren, waarin hij de macht heeft, zijn lust ook maar enigszins te bevredigen.

Wanneer1) een man een vrouw zal genomen, zal ondertrouwd, en die getrouwd hebben, zo zal het geschieden, indien zij daarna, geen genade zal vinden in zijn ogen, zodat hij begeert de echt met haar te verbreken en van haar te scheiden, omdat hij iets schandelijks 2) aan haargevonden heeft, iets waargenomen heeft, waarover hij zich met reden schaamt en waarom hij afkeer tegen haar voedt, dat hij haar een scheidbrief zal schrijven, waarin hij zich formeel los van haar verklaart en die in haar hand geven, en ze laten gaan uit zijn huis.

Wat nu de echtscheiding aangaat, ofschoon deze aan de Joden bij toelating was vergund, heeft Christus echter verklaard, dat zij nooit wettig geoorloofd is geweest, omdat zij met de eerste instelling van God, waarin een eeuwigdurende en onverbrekelijke regel is te zoeken, in openbare strijd is. In het algemeen wordt gezegd, dat de rechten van de natuur niet los te maken zijn. Maar God heeft eenmaal afgekondigd, dat de band van vereniging tussen man en vrouw hechter zijn, dan die van de zoon met de vader. Want indien een zoon het vaderlijk juk niet kan afschudden, dan duldt Hij geen enkele reden om de gemeenschap, welke men met de vrouw heeft, te verbreken. Hieruit blijkt, hoe groot de hardnekkigheid van dit volk is geweest, welke niet heeft kunnen vertederd worden, om die onschendbare en onverbrekelijke band niet te verscheuren. Ondertussen hebben de joden het ten onrechte gemeend, dat hun straffeloos geoorloofd was, wat God wegens de hardheid van hun hart niet heeft willen straffen, omdat zij veeleer het antwoord van Christus hadden moeten tegenspreken, dat het niet in de macht van de mens staat te scheiden, wat God verenigd heeft (Matth.19:6). Ondertussen heeft God ervoor willen zorgen, dat, wanneer de vrouw onbillijk verdrukt wordt, het voor haar verkieselijker was, vrij weg gezonden te worden, dan een geheel leven lang te moeten zuchten onder de macht van een wrede tiran.

2)Schandelijk óf naar het lichaam óf naar de geest. In latere tijd, ten tijde van Christus is hier zeer veel over getwist tussen Hillel en Schammai, die ieder aan het hoofd van een school stonden. Hillel uit Babylonië afkomstig en uit het geslacht van David, die omstreeks 70 v. Chr. naar Jeruzalem kwam, om hier de wetten onder de leiding van de schriftgeleerden, Schemaja en Abtaljon, te bestuderen, die zich overdag als lastdrager verhuurde, om het geld voor het onderricht, dat gewoonlijk ‘s avonds of ‘s nachts gegeven werd, mee te kunnen brengen, totdat men hem later vrije toegang verschafte, en die door buitengewone ijver en

vlijt een van de voornaamste schriftgeleerden van zijn tijd werd, verkreeg op zijn tachtigste levensjaar (circa 30 v.Chr.) de waardigheid van voorzitter in de hoge Raad en had eerst Menahem, toen Schammai als vice-praeses naast zich. Beide mannen waren geheel uiteenlopend in geestes- en gemoedsrichting. Schammai was onverschrokken en streng, onbuigzaam en steil, terwijl Hillel als vriendelijk en zacht wordt afgeschilderd en zijn uitlegging van de wet regelde naar de verhouding van de tijden. Dikwijls genoeg ontstond er daarom tussen hen verschil van mening, dat zich tenslotte in openbare vijandschap oploste, terwijl het zelfs tussen de scholieren van weerskanten tot handtastelijkheden kwam, totdat eindelijk de strijd (volgens de sage door ene Bath-Kol d.i. dochter van de stem (Mal.4:6 Joh.12:28), eindigde ten gunste van de Hilelianen. Schammai vatte de Hebreeuwse woorden in deze tekst (Ervat dabßr) op als betrekking hebbende op onkuise daden en een schaamteloos ontuchtig gedrag, waartoe hij ook rekende het dragen van kleren, die het lichaam niet voegzaam bedekten enz. Hillel daarentegen schoof er een "of" tussen, dus: "om iets schandelijks of enige andere zaak." Daartoe werd dus tot Halacha-grondregel gesteld, dat de man om welke reden dan ook, van zijn vrouw mocht scheiden (Matth.19:3), al was die rede ook zo nietig; wanneer b.v. een vrouw de soep had laten aanbranden óf (volgens rabbi Akiba *) als een andere vrouw hem beter beviel.

*) Akiba omstreeks het jaar 100 v.Chr. Hij was het hoofd van de school te Bani-Brak Jozua 19:45) nam deel aan de opstand tegen Hadrianus, werd daarin op de gruwelijkste wijze om het leven gebracht en behoort daarom tot de 10 martelaars, die door de Joden tussen nieuwjaar en grote Verzoendag in het gebed herdacht worden.

Het geven van een scheidbrief was overigens tot voordeel van de vrouw; het stond nu de man niet vrij zijn vrouw willekeurig te verstoten zonder reden op te geven. Het gebod komt dus hierop neer, dat geen vrouw zonder scheidbrief mocht verstoten worden en was dus werkelijk voor man en vrouw beide een tegemoetkoming. "Vóór Jesaja wordt niet van een scheidbrief gesproken Jesaja 50:1) dus 700 jaar na het maken van deze wet, en na die tijd slechts zeer zelden.".

Door de juistheid van deze wet, stelt God de rijkdom van Zijn genade in een helder licht, daar Hij zo graag weer verzoend wilde zijn met Zijn volk, dat van Hem afgeweken was (Jeremia. 3:1): "want Zijn gedachten en wegen zijn boven de onze."

In het Hebreeuws weer evenals in hoofdstuk 23:14: rbd twre (Erwath dabar), letterlijk, de schande van de zaak. Ongetwijfeld mag dit niet gezocht worden in overspel, want dan was zij de dood schuldig. Ook niet in vermoeden van overspel, want dan was daar "het water van de zuivering". Het moet dus gezocht worden in iets, wat wel echtbreuk nabij komt, maar het nog niet is, zoals oneerbare kleding, ongepaste scherts, of schandelijke bewegingen, waarvan de Apostel spreekt. De man moest echter dit bedenken, dat voor God de vereniging bleef, en evenzeer dat, wanneer zij een ander man tot vrouw was geworden, zij nooit weer zijn vrouw kon worden. God heeft de scheiding van man en vrouw zo moeilijk mogelijk gemaakt, opdat zij zo weinig mogelijk zou plaatshebben. De tijdgeest van onze dagen, die de echtscheiding zo gemakkelijk mogelijk wil maken, gaat regelrecht tegen Gods verordeningen in.

Zo zal haar eerste man, die haar heeft laten gaan, haar niet mogen terugnemen, dat zij hem tot vrouw zij, nadat zij is verontreinigd geworden, 1) door de vleselijke gemeenschap met de tweede man (Vs. 2); want dat terugnemen van een vrouw, die gescheiden is en intussen een andere man heeft toebehoord, is een gruwel voor het aangezicht van de HEERE, en gij mag die gruwel niet begaan; alzo zult gij het land niet doen zondigen, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geeft. 2)

1)Verontreinigd geworden. Hier wordt hetzelfde woord gebruikt, dat gebezigd wordt voor echtbreuk en daarmee feitelijk het huwen met een gescheiden vrouw op één lijn gesteld met overspel.

Deze eerste vier verzen behoren geheel en al bij elkaar. Zij regelen op een uitstekende wijze het huwelijk. In twee opzichten kon de Mozaïsche wet, omdat zij geen middel bezat, de natuurlijke hardheid van het hart te overwinnen, het stenen hart weg te nemen en een van vlees daarvoor in de plaats te stellen, maar dat voor de heilsopenbaring in de toekomst moest overlaten (Jeremia. 31:31 vv. Ezech.36:25 vv. Matth.19:8). De Goddelijke instelling van de echt in de oorspronkelijke vorm, die aan het wezen van de zaak alleen beantwoordde, niet van kracht doen zijn; maar zag zich veeleer genoodzaakt tot toegevingen of inwilligingen (concessie's) aan de bestaande volksgebruiken. Deels is dit het dulden van polygamie (zie Ex 21.11 en zie De 21.14); deels het toegeven van echtscheiding. Mozes stelt noch het eerste, noch het laatste tot een eigenlijk recht en laat ze veeleer als iets, dat nu toch eenmaal bestaat en door uitwendige, wettelijke dwang niet kan opgeheven worden, onmiddellijk aan het geduld van God over. Bovendien is in zijn boeken het huwelijk niet slechts in volkomen toestand voorgesteld, zoals het was voordat het door de zonde geschonden werd (Genesis 2:18-24); maar ook wordt er door geschiedenissen en leringen gewezen op de monogamie (huwelijk met één vrouw) als de alleen God welgevallige vorm van het huwelijk, en door wettelijke beperkingen wordt de echtscheiding tegengewerkt. Wat betreft het eerste moet van grote invloed geweest zijn: zowel de schildering van de wrange vruchten, die de Patriarchen gesmaakt hadden door het nemen van meerdere vrouwen, als ook voornamelijk de godsdienstige opvatting, die later de profeten hadden over de monogamische echt, als een afschaduwing van Jehova's Verbond met Israël (zie Ex 34.16). Wat het tweede punt betreft, het tegengaan van echtscheiding, deze wordt juist aan diegenen ontzegd, die de vrouw willen verlagen tot een bloot werktuig van hun zinnelijke lusten (hoofdstuk 22:19,29). Deels is hier ook reeds de nieuwtestamentische uitdrukking van kracht: "wat God tezamen gevoegd heeft, scheidt de mens niet," daar een gescheiden noch een priester, noch haar eerste man mocht trouwen voor de tweede maal, als zij intussen een andere had toebehoord. Zij werd voor verontreinigd beschouwd. Hierdoor is zo duidelijk mogelijk uitgesproken, dat door de echt die twee één vlees worden, en dat zij, die reeds een man heeft toebehoord, niet van een ander worden mag. Haar vroegere echtelijke band is wél door de mensen, niet door God opgeheven, en bestaat in de grond van de zaak nog; haar huidig echtelijk samenleven met een ander is echter streng genomen als echtbreuk te beschouwen. Vergelijk hierbij Leviticus. 18:20 en Numeri. 5:13 vv., waar de uitdrukking "onrein, zich verontreinigen" gebezigd wordt voor het samenleven na echtbreuk; en dan ook de uitspraak van onze Heere Matth.15:9: "Die de verlatene trouwt, doet overspel". Opmerkingswaardig is de benaming van de eerste man Baäl (Heer) terwijl de volgende altijd isch (man) genaamd worden.

Bij de heidenen o.a. de Egyptenaren (volgens Abar banel) bestond nergens de wet tegen echtscheiding. "Lycurgus, Solon en Numa veroorloofden volgens Plutarchus om de vrouwen te verruilen"

Zo zal haar eerste man, die haar heeft laten gaan, haar niet mogen terugnemen, dat zij hem tot vrouw zij, nadat zij is verontreinigd geworden, 1) door de vleselijke gemeenschap met de tweede man (Vs. 2); want dat terugnemen van een vrouw, die gescheiden is en intussen een andere man heeft toebehoord, is een gruwel voor het aangezicht van de HEERE, en gij mag die gruwel niet begaan; alzo zult gij het land niet doen zondigen, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geeft. 2)

1)Verontreinigd geworden. Hier wordt hetzelfde woord gebruikt, dat gebezigd wordt voor echtbreuk en daarmee feitelijk het huwen met een gescheiden vrouw op één lijn gesteld met overspel.

Deze eerste vier verzen behoren geheel en al bij elkaar. Zij regelen op een uitstekende wijze het huwelijk. In twee opzichten kon de Mozaïsche wet, omdat zij geen middel bezat, de natuurlijke hardheid van het hart te overwinnen, het stenen hart weg te nemen en een van vlees daarvoor in de plaats te stellen, maar dat voor de heilsopenbaring in de toekomst moest overlaten (Jeremia. 31:31 vv. Ezech.36:25 vv. Matth.19:8). De Goddelijke instelling van de echt in de oorspronkelijke vorm, die aan het wezen van de zaak alleen beantwoordde, niet van kracht doen zijn; maar zag zich veeleer genoodzaakt tot toegevingen of inwilligingen (concessie's) aan de bestaande volksgebruiken. Deels is dit het dulden van polygamie (zie Ex 21.11 en zie De 21.14); deels het toegeven van echtscheiding. Mozes stelt noch het eerste, noch het laatste tot een eigenlijk recht en laat ze veeleer als iets, dat nu toch eenmaal bestaat en door uitwendige, wettelijke dwang niet kan opgeheven worden, onmiddellijk aan het geduld van God over. Bovendien is in zijn boeken het huwelijk niet slechts in volkomen toestand voorgesteld, zoals het was voordat het door de zonde geschonden werd (Genesis 2:18-24); maar ook wordt er door geschiedenissen en leringen gewezen op de monogamie (huwelijk met één vrouw) als de alleen God welgevallige vorm van het huwelijk, en door wettelijke beperkingen wordt de echtscheiding tegengewerkt. Wat betreft het eerste moet van grote invloed geweest zijn: zowel de schildering van de wrange vruchten, die de Patriarchen gesmaakt hadden door het nemen van meerdere vrouwen, als ook voornamelijk de godsdienstige opvatting, die later de profeten hadden over de monogamische echt, als een afschaduwing van Jehova's Verbond met Israël (zie Ex 34.16). Wat het tweede punt betreft, het tegengaan van echtscheiding, deze wordt juist aan diegenen ontzegd, die de vrouw willen verlagen tot een bloot werktuig van hun zinnelijke lusten (hoofdstuk 22:19,29). Deels is hier ook reeds de nieuwtestamentische uitdrukking van kracht: "wat God tezamen gevoegd heeft, scheidt de mens niet," daar een gescheiden noch een priester, noch haar eerste man mocht trouwen voor de tweede maal, als zij intussen een andere had toebehoord. Zij werd voor verontreinigd beschouwd. Hierdoor is zo duidelijk mogelijk uitgesproken, dat door de echt die twee één vlees worden, en dat zij, die reeds een man heeft toebehoord, niet van een ander worden mag. Haar vroegere echtelijke band is wél door de mensen, niet door God opgeheven, en bestaat in de grond van de zaak nog; haar huidig echtelijk samenleven met een ander is echter streng genomen als echtbreuk te beschouwen. Vergelijk hierbij Leviticus. 18:20 en

Numeri. 5:13 vv., waar de uitdrukking "onrein, zich verontreinigen" gebezigd wordt voor het samenleven na echtbreuk; en dan ook de uitspraak van onze Heere Matth.15:9: "Die de verlatene trouwt, doet overspel". Opmerkingswaardig is de benaming van de eerste man Baäl (Heer) terwijl de volgende altijd isch (man) genaamd worden.

Bij de heidenen o.a. de Egyptenaren (volgens Abar banel) bestond nergens de wet tegen echtscheiding. "Lycurgus, Solon en Numa veroorloofden volgens Plutarchus om de vrouwen te verruilen"

Wanneer een man een nieuwe a) vrouw 1) zal genomen hebben, die zal in het leger, ten oorlog niet uittrekken, en men zal hem geen last opleggen; een jaar lang zal hij van dit alles vrij zijn in zijn huis, opdat hij dit zijn nieuw gevormd huiselijk leven bevestigt, en zijn vrouw, die hij genomen heeft, verheugt, eerst geregeld met haar samenwoont, voordat het burgerlijk leven met alle plichten en bezwaren hem in beslag neemt, en opdat zij elkaar door en door leren kennen en vertrouwen.

Deuteronomium. 20:7

Deze verordening staat met de vorige in nauw verband. Heeft God in de voorgaande de echtscheiding zo moeilijk willen maken, hier met deze verordening wil God de huwelijksband bevestigen, zodat aan jonggehuwden niets mag worden opgelegd, wat de man van de vrouw zou kunnen scheiden. Een jaar lang moest hij van elke last ontheven zijn (zie De 20.7)

Men zal, wanneer men zijn broeder iets leent, van hem, beide molenstenen, immers de bovenste molensteen niet te pand nemen, òf de gehele molen òf de maalsteen, zonder welke de onderste tot niets nut is; a) want hij neemtde ziel te pand, 1) hij kan die niet ontberen voor de bereiding van zijn dagelijks brood; hij neemt een pand tot zich, dat aan het leven raakt, waarmee men in zijn levensonderhoud moet voorzien.

Zie Ex 16.24; Ex.11:5 Numeri. 11:8

In de eerste plaats verbiedt Hij te pand te nemen, wat de armen nodig hebben, om hun leven te onderhouden. Want met de woorden handmolen en steen, of de bovenste en onderste steen van de molen, wijst Hij, bij wijze van gevolgtrekking, ook andere instrumenten aan, welke de werklieden niet kunnen ontberen tot het zoeken van hun levensonderhoud. Op dezelfde wijze als indien iemand van een boer de ploeg, de hark, het tweetandig houweel en andere dingen ontweldigt, of de werkplaats leeg maakt van een schoenmaker, of van een pottenbakker, of van iemand anders, die dan zijn vak niet kan uitoefenen, als hij van werkkrachten beroofd is, wat genoeg uit het verband kan worden opgemaakt. Waarbij wordt gevoegd, dat tegelijk met de molen de ziel te pand wordt genomen. Wreed is daarom hij, die tot pand neemt, wat met het leven van de arme in verband staat, alsof hij de hongerlijder het voedsel onthoudt, en daarom het leven zelf, dat evenals het door de arbeid wordt onderhouden, evenzo wordt uitgeblust als de middelen tot onderhoud worden weggenomen.

Wanneer iemand gevonden zal worden, die een ziel, een persoon, steelt uit zijn broeders, uit de kinderen van Israël, een van de kinderen van Israël wegvoert naar eenander land, en drijft gewin met hem en verkoopt hem, gebruikt geweld tegen hem met het verkopen, a) zo zal deze dief sterven, b)en gij zult het boze uit het midden van u wegdoen. c)

a)hoofdstuk 21:14 b) Ex.21:16 c) Deuteronomium. 13:5

Op dezelfde wijze sprak ook de wet van Athene ean tiv fanerov genetai andropodiz omenov indien het duidelijk is, dat iemand een mensendief is.

Wacht u in de plaag van de melaatsheid, de straf van God voor hen, die tegen Zijn dienaars en de dragers van Zijn Woord opstaan, dat gij naarstig waarneemt en doet naar alles, wat de Levitische a) priesters u zullen leren, zoals ik hun geboden heb, zult gij waarnemen te doen, op grond van Gods wet, waarvan zij uitleggers en wachters zijn. b)

Zie De 17.9 b) Mal.2:7

Gedenkt wat de HEERE, uw God, gedaan heeft aan Mirjam,
mijn eigen zuster, op de weg, als gij uit Egypte waas vertrokken, hoe de Heere haar, om haar verzet tegen mij, Zijn knecht, de straf van de melaatsheid oplegde.a) Een dergelijk lot zou u kunnen treffen, daar de Heere mijn eigen zuster niet gespaard heeft.

Numeri. 12:10

Dat de Heere hier wijst op het voorbeeld van Mirjam, bewijst dat Hij hier niet zozeer het oog op de plaag van de melaatsheid heeft, in zover daarbij de verordeningen moesten worden opgevolgd, maar op de straf zelf, als gevolg van opstand tegen de verordeningen van God. Toen Mirjam met die plaag gestraft werd, was de verordening er nog niet, om zich voor de priester te vertonen. De Levitische priesters worden hier genoemd, omdat het hun taak is, in de wetten van God te onderwijzen.

Wanneer gij aan uw naaste iets zult geleend hebben, zo zult gij, alsof gij heer en meester was van alles wat hij bezit, en daarvan kon uitzoeken, wat u aanstond, tot zijn huis niet ingaan, om zijn pand te pand te nemen, om iets van het zijne te pand te nemen.

Buiten zult gij staan, en de man, die gij geleend hebt, zal het pand, zoals hij het naar eigen goedvinden uitgekozen heeft, naar buiten tot u brengen; 1) wantimmers, als het u niet voldoet, kunt gij meer vragen.

Deze wet wordt bij sommige volkeren van latere tijd teruggevonden b.v. bij Duitsers en Engelsen. Zij verdedigt het recht van de arme, wiens huis nu evenzeer bewaard is door de wet, als een kasteel door zijn torens en verschansingen. "Het is alsof de wetgever zei: dring niet door in het verblijf van de arme, als hij niet geneigd is voor de vreemdeling de vernederende behoeftige omstandigheden bloot te leggen, die op zijn verlaten toestand betrekking hebben. Of misschien is er nog een klein overblijfsel van betere dagen, dat hij

bewaart, om zijn ellende te verzoeten, en dat hij voor de blikken wil verbergen van hem, wiens hulp hij afsmeekt, uit vrees, dat hij dit als pand zal vragen en bij weigering hiervan, óf die hulp weigeren, óf door dit gedenkstuk weg te slepen, waaraan de liefelijkste en heiligste herinneringen verbonden zijn, en waaraan hij met zijn gehele hart hangt, nog meer alsem in de beker van zijn smart zal mengen. Nee, zegt de wet, de schamele hut van de arme moet even onschendbaar zijn als een heilige vrijplaats. Geen spottend oog, geen trotse haat mag hier onverwacht en ongevraagd binnendringen zonder te rade te gaan met het gevoel van de bewoner."

De wijste der koningen zei: die ontleent is de knecht van de lener; en daarom, opdat de lener geen misbruik zou maken van het voordeel, dat hij over de ontlener heeft, zo is zorg gedragen, dat hij te pand mocht nemen, niet hetgeen hij wilde, maar hetgeen de ontlener het best kon missen. Het huis van een man is zijn kasteel, ja zelfs dat van een arm man, en het wordt daarom hier onder de bescherming van de wet gesteld.

Doch indien hij zo'n arm man is, dat hij niets heeft om te pand te geven dan zijn kleed of mantel, die hem tevens dienen moet tot een bedekking in de slaap, a)zo zult gij met zijn pand niet neerliggen, b) gij zult nietgaan slapen terwijl gij, hetgeen hij zozeer nodig heeft, nog in bewaring hebt.

Zie Ex 12.34 b) Ex.22:25 vv.

Gij zult hem dat pand zeker teruggeven, als de zon ondergaat, dat hij in zijn kleed neerligt, 1) en u zegene voor de aan hem bewezene barmhartigheid; en het zal u gerechtigheid
zijn voor het aangezicht van de HEERE, uw God; Hij zal u als een gerechtige erkennen en de zegeningen, door de lippen van uw schuldenaar over u afgebeden, vervullen.

Op zichzelf kon Mozes de uitlener het recht niet ontzeggen, om zelfs van de behoeftigsten een pand te nemen, maar om dit pand gedurig 's morgens te halen en 's avonds weer te brengen was zo lastig, dat het pand nemen toch indirect achterwege bleef.

Zoals zo vele andere voortreffelijke geboden werd ook dit door de meerderheid van het volk niet gehouden (Spreuken. 22:27 Amos 2:8); daardoor is ook zoveel goeds, dat Mozes het volk beloofd had, niet verwerkelijkt. Hardheid tegen schuldenaars was dikwijls een heersende karaktertrek onder de Israëlieten (Job 22:6; 24:3; 2 Koningen. 4:1 Nehemiah. 5:1 vv. Jesaja. 50:1 Matth.18:25 zie Ex 21.2), en hoe weinig het doel van schulduitdelging in het Sabbatsjaar bereikt werd, blijkt daaruit op het duidelijkst, dat Hillel (zie De 24.1), omdat in zijn tijd het openbaar krediet geheel en al ondermijnd was, en niemand meer aan een arme wilde borgen, de zogenaamden "Presbool" (toevoegsel) de gerechtelijke schuldbekentenis, invoerde, die het doel van Mozes zo goed als verloren deed gaan. Wellicht heeft Jezus hieraan gedacht (Matth.5:7)

Dit teruggeven zelf wordt volgens Maimonides "tsedekah" = gerechtigheid genoemd. "Want als iemand het loon van zijn huurling, of als een schuldenaar zijn schuldeiser betaalt, wordt

dat niet tsedekah genoemd, maar aan datgene, wat iemand doet uit zuivere liefde tot deugd en godsvrucht komt die naam eigenlijk toe."

De man van het geld begrijpt deze wet niet en vindt ze dwaasheid, maar hoewel het door de mensen als weekheid en dwaasheid wordt beschouwd om de panden aan de schuldenaar terug te geven, zal het u toch door God toegerekend worden als een daad van goedertierenheid, die haar loon niet zal verliezen.

Gij zult de arme en nooddruftige dagloner niet verdrukken, die uit uw broeders is, of uit uw vreemdelingen, die in uw land en in uw poorten zijn; gij zult hem zijn loon niet onthouden, noch ook hem lastig vallen, door hem het loon over de tijd te betalen, en iets boven zijn krachten te eisen.

Deze verordening is met de vorige ten nauwste verwant. Doch Mozes verklaart hier, dat de arme, die om loon diende, verdrukt werd, indien hij niet terstond voor zijn arbeid werd betaald. Waardoor deze twee zo nauw mogelijk verbonden moeten gelezen worden: Gij zult niet verdrukken, maar terstond het loon uitbetalen. Waaruit volgt, dat indien de loondienaar gebrek lijdt, omdat wij niet betalen, wat hij verdiend heeft, wij in het uitstellen reeds alleen van onrechtvaardigheid blijk geven.

"Minus solvit, qui tempore minus solvit" (hij betaalt minder, die over de tijd betaalt).

Op zijn dag, op de dag, wanneer hij u gediend heeft, zult gij zijn loon geven, en de zon zal daarover, over het nog onbetaalde daggeld, niet ondergaan, a) want hij is arm en zijn ziel verlangt daarnaar; hij heeft er zozeer dringende behoefte aan, omdat hij er zijn leven mee moet onderhouden, dat hij, als gij hem zijn loon onthoudt en hem aldus met kommer bezwaart, tegen u niet roept b) tot de HEERE, en zonde in u zij. c)

Leviticus. 19:13 b) Jak.5:4 c)Deuteronomium. 15:9

Hoezeer heeft de Mozaïsche wetgeving vooruit alle maatregelen van geweld voorkomen, die in Griekenland en Rome van tijd tot tijd de harde en onuitstaanbare toestand van de diep onder schulden gebukte armoede moesten verbeteren!

Zo wordt de meester verplaatst in het gemoed van de dienaar. Zo’n fijn gevoel is echter de liefde alleen mogelijk, die alleen weet hoe het anderen te moede is.

De Heere God verklaart hiermee duidelijk, dat Hij de zaak van de verdrukten in bescherming neemt, dat, waar zij bij de mensen geen recht kunnen krijgen, Hij toch hun rechtszaak rechten zal.

Het verdrukken van de armen, het onthouden van het loon van de werklieden, is een roepende zonde.

De vaders zullen niet door misbruik van toepassing van de bedreiging van God (Deuteronomium. 5:9 Ex.20:5) op de burgerlijke rechtspleging gedood worden a) voor de kinderen, of juister met de kinderen, en de kinderen zullen niet gedood worden voor de vaders, gezamenlijk met de vaders; maar een ieder zal om zijn eigen
zonde gedood worden, zoals dan ook de eigenlijke zin van deze dreiging is (Jeremia. 31:30 Ezech.18:20).

2 Koningen. 14:6; 2 Kron.25:4 Jer.31:30 Ezech.18:20

Ook hier toont God hoe grote zorg Hij draagt voor het menselijk leven, opdat de moordaanslagen niet zonder onderscheid zouden woeden, wanneer Hij verbiedt, dat de kinderen met de ouders zouden worden omgebracht. Deze wet nu was volstrekt niet overbodig, omdat dikwijls, wegens één misdaad, tegen een geheel geslacht geweld werd gepleegd. Daarom niet zonder reden werpt God zich op, om de onschuldigen te beschermen, en staat niet toe, de straf verder uit te voeren, dan waar de misdaad verblijf houdt. En zeker, een algemene werking van de natuur schrijft voor, dat het een teken is van barbaarse woede, dat de kinderen gedood worden om de haat tegen de vaders. Indien iemand opwerpt, wat wij tevoren hebben gezien, dat God een wreker is in het derde en vierde geslacht, dan is de oplossing gemakkelijk, dat Hij zich een wet heeft gesteld en niet een blinde begeerte heeft om straf uit te oefenen, zodat Hij de onschuldigen met de slechten vermengt, maar dat Hij zo de ongerechtigheid van de vaders aan de kinderen bezoekt, dat Hij de grootste strengheid door de voortreffelijke billijkheid tempert. Ja zelfs, dat Hij niet zo door de ijzeren wet van de noodzakelijkheid is gebonden, of Hij is vrij, om, wanneer Hem dat behaagde, van de wet af te wijken. Evenals hij beval, dat het gehele geslacht van de Kanaänieten met wortel en tak zou worden uitgeroeid, omdat niet anders het land kon gereinigd worden van hun wrede ongerechtigheden, en omdat zij allen goddeloos waren, waren de kinderen niet minder dan de vaders bestemd tot een rechtvaardig verderf. Wij lezen zelfs (2 Samuel, 21:2), dat na Sauls dood zijn misdaad verzoend werd door de gewelddadige dood van zijn kinderen.

Noxa caput sequiter (de misdaad volgt de persoon). "Ieder is oorzaak van zijn eigen ongeluk"

Bij de Perzen was het een stelregel om, wanneer zich het geval van majesteitsschennis voordeed, ook de verwanten van de misdadiger om te brengen (Esther. 9:13 vv. Herod.111:119); evenzo bij de Macedoniërs. Amazia daarentegen volgde het hier gestelde voorschrift op, toen hij de moordenaars van zijn vader liet ombrengen (2 Koningen. 14:5 vv.)
Samuel. "Wanneer de strenge gerechtigheid alleen heerste, was er voor geen sterveling heil of leven te hopen; zo moet dan die ijzeren ring van de samenhang van de natuur verbroken worden, en dit gebeurt door de goddelijke genade. Deze komt bij het menselijk recht verzachtend tussenbeide.

Gij zult het recht van de vreemdeling en van de wees niet buigen a) en gij zult het kleed van de weduwe niet te pand nemen. b)

Ex.22:21 vv.; 23:9 Spreuken. 22:22 Jesaja. 1:23 Jer.5:28; 22:3 Ezech.22:29 Zach.7:10 b)Amos 2:7; 5:12

Maar gij zult gedenken, dat gij een knecht in Egypte geweest zijt, en de HEERE, uw God, heeft u van daar verlost; daarom gebied ik u deze zaak te doen (hoofdstuk 5:15; 15:15; 16:12).

God stelt zich als bijzonder beschermer aan voor allen, wie het aan natuurlijke bescherming ontbreekt.

Wanneer gij uw oogst op uw akker afgeoogst en een handvol op de akker vergeten zult hebben, dan zult gij niet terugkeren om die op te nemen; voor de vreemdeling, voor de wees en voor de weduwe zal zij zijn, want dit zijn Zijn pleegkinderen, en de Heere zelf heeft u dit doen vergeten, opdat u de HEERE, uw God, zegene in al het werk van uw handen.

Leviticus. 19:9; 23:22 Ruth 2:2 vv.

Wanneer gij uw olijfboom zult geschud hebben, de vruchten er afgeslagen hebben, zo zult gij de takken achter u niet nauw doorzoeken, om ook die vruchten, die gij niet bereiken kunt, te pakken; a) voor de vreemdeling, voorde wees en voor de weduwe zal het achtergeblevene zijn.

Jesaja. 17:6

De olijven geven fijnere olie, als zij nog niet ten volle gerijpt zijn; daarom worden zij evenals bij ons de walnoten met stokken afgeslagen (zie Ex 27.21)

Wanneer gij uw wijngaard zult afgelezen hebben, zo zult gij de druiven achter u niet nalezen, zeg niet: de armen hebben aan brood genoeg; God heeft hen dezelfde zintuigen als u gegeven, waarom zouden die nooit gestreeld worden? Dus, voor de vreemdeling, voor de wees en voor de weduwe zal het nagelezene zijn 1) (Leviticus. 19:10).

Zegt niet, wat zullen de armen doen met druiven en olijven? Het is genoeg voor hen brood en water te hebben: want omdat zij dezelfde zintuigen hebben als de rijken, waarom zouden zij dan ook niet een gering aandeel hebben aan hetgeen tot vermaak en verkwikking van de zinnen kan dienen? Boas gebood daarom zijn jongeren, dat zij allengs van de handvollen voor Ruth wat zouden laten vallen en God zegende hem. Van alles wat ten behoeve van de armen wordt achtergelaten is niets verloren.

Dit voorschrift van liefdadigheid werd later door de spitsvondigheid van waanwijze schriftgeleerden tot een bespottelijke bepaling; volgens hen was het voldoende 2 schoven en 3 druifjes over te laten.

En gij zult gedenken, dat gij een knecht in Egypte geweest zijt en daar zelf ondervonden hebt, wat het is vreemdeling en verlaten te zijn; daarom gebied ik u deze zaak, uit dankbaarheid voor de u geworden verlossing uit uw benarde toestand, te doen.

God motiveert Zijn wil, om ons des te sterker van de billijkheid hiervan te overtuigen; zo mag ook de mens geen blinde gehoorzaamheid vorderen.

HOOFDSTUK 25.

ENIGE AFDELINGEN VAN HET RECHTSWEZEN.

Vs. 1-19. De bepalingen over lijfstraffen, over het te houden gedrag ook met betrekking tot werkdieren (Vs. 4), over de handhaving van het leviraats-huwelijk (Vs. 5-10) moeten de liefdeloosheid en onrechtvaardigheid onder het volk van God voorkomen: aan dit laatste knoopt zich een vervolg aan over de bestraffing van schaamteloze misstappen van de vrouwelijke sexe (Vs. 11,12) en een tweede over de gerechtigheid in maat en gewicht. Hoezeer echter Israël in zijn betrekking jegens de naaste de liefde moet laten heersen, en dit zelfs bij vreemden en vijanden, mag zulke liefde toch niet ontaarden in zwakheid en verdraagzame toegevendheid jegens de openbare goddeloosheid; daarna volgt op deze bepalingen een herinnering aan datgene hoe Gods volk, wanneer het tot rust zal gekomen zijn, met Amalek moet handelen (Vs. 17-19).

Wanneer1) er tussen mensen twist zal zijn, en zij tot het gerecht a) zullen toetreden; dat zij hen richten, dat zij in hun twist beslissen, zo zullen zij de rechtvaardige, hem, die gelijk heeft, rechtvaardig spreken, in het gelijkstellen, en de onrechtvaardige verdoemen; hem, die in het ongelijk is, veroordelen. b)

Ex.16:18 vv. b) Ex.23:7 Spreuken. 17:15

Over de straffen, welke op niet-hoofdzonden waren gesteld, wordt in de eerste drie verzen gehandeld. Indien de schuld niet bewezen kon worden, moest de beschuldigde voor rechtvaardig worden verklaard. In het tegenovergestelde geval echter moest terstond in aanwezigheid van de rechters de straf, na het uitspreken van het vonnis, uitgevoerd worden. Niet meer dan 40 slagen mochten worden gegeven, maar omdat volgens Josefus de geseling plaats had met een touw met drie strengen, en daarom drie slagen voor één werd gegeven, gaf men 40-1= 39, om geen 42 te geven.

En het zal geschieden, indien de onrechtvaardige slagen, tuchtiging, verdiend heeft, dat de rechter hem zal doen neervallen, om dadelijk a) het vonnis aan hem ten uitvoer te laten brengen, en terwijl hij op aarde ligt uitgestrekt, hem doen slaan door de b) ambtslieden in zijn aanwezigheid, naardat het voor zijn ongerechtvaardigheid, genoeg zal zijn in getal, al naarmate hem straf is toegedeeld volgens de maatstaf van zijn misdaden.

a)hoofdstuk 22:18 Numeri. 15:36 b)hoofdstuk 16:18

Met veertig slagen zal hij hem doen slaan, hij zal er niet toedoen, zelfs niet in het ergste geval, waarin geselslagen toegediend worden, opdat niet misschien, zo hij voortvoer hem daarboven met meer slagen te doen slaan, uw broeder dan voor uw ogen verachtelijk gehouden wordt; door de overmatige tuchtiging in een toestand komt, waarin men de ogen moet afwenden; maar immer moet gij in de strafschuldige ook na de straf uw meemens en broeder zien.

Zie over doodstraffen (Leviticus. 20:2,14). Over lijfstraffen vinden wij, in gevallen, die betrekking hebben op lichaamsverwonding in Ex.21:23 vv. Leviticus. 24:19 Deuteronomium. 19:21 de wedervergelding (jus talionis) ingesteld, maar hierbij is nog niet uitgemaakt, in hoeverre dit letterlijk werd uitgevoerd, of veranderd werd in geldboete (zie Ex 21.25). Hier nu wordt er de geselstraf bijgevoegd, die op Egyptische manier werd uitgevoerd. De strafschuldige werd namelijk plat op de grond neergelegd, aan handen en voeten vastgebonden en zo met een stok geslagen. Die slagen mochten de 40 niet overschrijden; dit heeft zijn grond in de symbolische betekenis van dit getal (zie Ex 24.18), maar in het bijzonder op Genesis 7:12. De rabbijnen hebben dit slagental op 40-1 (= 39) slagen voorgesteld 2 Corinthiers. 11:24) uit overdreven angst, dat zij bij mistelling de letter van de wet zouden overtreden, en hebben het werkelijk overschrijden van de letter van de wet hiermee gerechtvaardigd, dat zij het slotwoord van het tweede vers bemisfar (= naar het getal) tot het eerste woord van vers 3 maken dus: "met het getal veertig", en dit met hun spitsvondige uitlegzucht zo verklaard: men mag hem straffen met het getal dat onmiddellijk 40 voorafgaat, dus met 39; afgezien nu nog van deze dwaasheid, wordt hier ook het betekenisvolle, dat in de getalbepaling van 40 gelegen is, prijsgegeven. Naderhand kwamen gevlochten geselriemen van kalfs- en ezelsleer in gebruik, en de misdadiger werd daarmee gegeseld, terwijl hij een voorovergebogene houding moest aannemen (Matth.10:17; 23:34 Hand.5:40). Ook hierin hebben de rabbijnen voorzien, odmat zij het in de tekst "bikkóret" (= straf) niet van Bakar (= aanzien); maar van Bakar (= rundvee) afleiden en dus zeggen zij "geseling zal er geschieden." Volgens Maimonides beval een van de rechters te slaan, de tweede las voor Deuteronomium. 28:58; 29:9 en besloot met Psalm. 78:38: "Doch Hij barmhartig zijnde verzoende de ongerechtigheid." Geldstraffen voor diefstal, ontvreemding en sommige gevallen van lichaamsverwonding, of schending van eer werden toegewezen in het voordeel van de beledigde en mochten hoogstens 100 sikkels bedragen (hoofdstuk 22:19); gevangenis daarentegen of ballingschap worden in de Mozaïsche wet, volgens de theocratische grondregel om het boze uit te roeien niet toegepast. Eerst onder de koningen werd gevangenisstraf opgelegd in het bijzonder aan de "naar hun dunken wat al te vrijmoedige profeten (2 Kron.16:10 Jer.20:2; 32:2; 37:15). Na de ballingschap wordt zij op een lijn gesteld met de overige straffen (Ezra 7:26 Matth.11:2; 18:30 Hand.5:18; 8:3); van toen af wordt ook ballingschap genoemd (Ezra 7:26)

In deze drie verzen komt zoals overal de uitnemendheid van Israëls wetgeving duidelijk te voorschijn, als verreweg uitmuntende boven alle beschaafde of onbeschaafde wetgevingen van vroeger of later tijd. De vader straft uit liefde het kind, maar martelt het niet. Heeft het kwaad bij iemand de overhand gekregen, het lichaam wordt verdorven, opdat de ziel behouden blijft.

"Het richterambt is een karakter van God, waarvan dikwijls een karakter van de duivel gemaakt wordt.".

Een os zult gij niet muilbanden met een korf, als hij dorst, als hij door u wordt gebruikt om koren te dorsen, maar gij zult hem in tegendeel vrij zich laten voeden met datgene, waarvoor hij zijn krachten inspant.

Nadat men het koren met de sikkel gesneden had (hoofdstuk 16:9; 23:25), werd het afgesnedene op de armen bijeengedragen (Psalm. 129:7), tot schoven saenmgebonden en deze in huis gebracht (Ruth 3:7 Hoogl.7:2), om dan na het einde van de oogst gedorst te worden. De daarbij gebruikelijke dorsvloeren waren effen vastgestampte plaatsen onder de bloten hemel, gewoonlijk op hoogten aangelegd, opdat de wind hij het wannen het kaf kon mee voeren (Jeremia. 4:11 Hos.13:3). Het dorsen geschiedde òf zo dat men op een rij gespannen runderen het koren uit de bolster liet uittreden, òf door middel van dorsmachines. Deze laatste bestonden deels uit zware planken met vele inkepingen als ene vijl voorzien, of ook wel met spitse stenen bezet (Dorssleden, Jesaja. 28:27); deels uit een kleine wagen met lage getande raders, die met gewicht verzwaard door runderen voortgetrokken werd. Hierbij nu mag de os niet verhinderd worden zich aan het koren te verzadigen. De Oosterlingen nemen ook nu nog dit voorschrift in acht, maar de hedendaagse Christenen in Palestina bekommeren er zich niet om, evenals de Moslims. Zie ook het gebruik, dat Paulus van die tekst maakt in 1 Kor.9:9; 1 Tim.5:18.

"Als Mozes, die voor alles zo geweldig aandringt op reinheid en heiligheid van hart, midden onder de gewichtigste wetten het niet te gering schat acht te geven op de strenge behandeling van een dier, zo staat hij werkelijk in het goddelijk middelpunt van de gehele aarde; van dit middelpunt uit gaan rechte lijnen naar alle schepselen.".

Wanneer broeders (in de eigenlijke zin) samenwonen op een plaats en een van hen sterft en geen zoon heeft of liever: zonder kinderen na te laten, zo zal de vrouw van de gestorvene van geen vreemde man, die niet uit de familie is, daar buiten worden: a) haar mans broeder, het eerst volgens recht en plicht, zal tot haar ingaan en haar op deze manier zich tot vrouw nemen en haar de plicht doen van de broeder van een man, haar huwende.

a)Matth.22:25 Mark.12:19 Luk.20:28

Het trouwen zelf (de huwelijksverbindtenis) vond vóór Christus nog geen plaats, maar de echtsluiting werd na voorafgegaan gemeenschappelijk overleg, door de echtelijke samenwoning zelf gesloten; toch geschiedde reeds vroeg de huwelijksvoltrekking door een feestelijke overgave van de bruid van de kant van haar ouders of speelnoten aan de bruidegom (Genesis 29:23) en onder een vrome zegenspreuk (Genesis 24:59 Ruth 4:11 Tob.8:15). Later werd een geschreven contract ondertekend. Over de gebruiken hij de bruiloft, zie Richteren. 4:10

En het zal geschieden, dat de eerstgeborene, die zij zal baren, zal staan in de naam van zijn broeder de gestorvene; deze zal in diens geslachtsregister en bezittingen komen, opdat zijn naam, de naam van de gestorvene, niet uitgedelgd wordt uit Israël.

Ook hier heeft Mozes niet te doen met een nieuwe instelling, maar met de regeling van een reeds bestaand gebruik, het zogenaamd Leviraats- of zwagerhuwelijk, dat men ook hij vele andere volken van de oudheid vindt, en dat daar ten dele gevonden wordt (zie Ge 38.8). Zij heeft haar natuurlijke aanleiding in een zekere aangeboren behoefte van de tot een onsterfelijk leven geschapen mens, bij wie het geloof aan het eeuwige leven nog niet is ontwikkeld, om

zich door de instandhouding van zijn geslacht, door het leven van de zoon, die zijn plaats inneemt, een persoonlijk voortbestaan en zijn naam de onsterfelijkheid te verzekeren. Dit gevoel van behoefte werd door de openbaring onder Israël niet vernietigd, maar veeleer nog daardoor versterkt, dat de vervulling van de aan Abraham gedane goddelijke belofte aan de instandhouding van zijn naam en van zijn zaad was verbonden. De belofte, welke aan Abrahams nageslacht werd gedaan, was van die aard, dat daardoor de Israëlieten naar hun godsdienstige begrippen het verwekken van kinderen niet alleen als een door God gewild en God welgevallig werk moest voorkomen, maar dat ook de voorvaderlijke gewoonte van hun stamgenoten, om door het voor eigen onvruchtbaarheid in de plaats tredend plichthuwelijk hun naam en geslacht in stand te houden, voor hen de betekenis moest verkrijgen van een middel, om langs die weg aan hun geslacht het aandeel aan de beloofde zegen te waarborgen. Om die reden kon het dan ook in geen geval het oogmerk zijn van de Mozaïsche wet, om deze in het bewustzijn van het volk diep ingewortelde gewoonte met geweld uit te roeien; maar lag het slechts in haar plan haar behoorlijk te beperken, opdat zij de heiliging van de echt, welke de wet zoekt te bevorderen, niet hinderlijk mocht worden. Binnen deze grenzen beperkt, beantwoord het Leviraats-huwelijk niet alleen aan het denkbeeld van het huwelijk, als een verbintenis van reine liefde op wederzijdse genegenheid gegrond; maar zo wordt daardoor ook het algemeen verbod, om zich de vrouw van zijn broeder tot vrouw te nemen, niet opgeheven, maar gaat het veeleer van hetzelfde grondbeginsel uit als deze wet. Terwijl het huwelijk met de schoonzuster, indien de overleden broeder een zoon of kinderen had, wordt verboden, als inbreuk makende op de broederlijke betrekking, wordt het ingeval de gestorvene geen kinderen nalaat, geboden als een liefdeplicht, om het huis van de broeder op te bouwen, om diens geslacht en naam in stand te houden. Door het verbod van het ene wordt het huis (gezin) van de broeder in zijn geheel gehouden; terwijl het gebod van het ander bedoelt, om hieraan een blijvend bestaan te verzekeren. In beide gevallen wordt aan de gestorven broeder eer betoond en de broederlijke liefde als de zedelijke grondslag van zijn huis in acht genomen.

Maar indien deze man de vrouw van zijn broeder niet bevallen zal te nemen, omdat hij hiertoe geenszins door de wet kan gedwongen worden, daar hier sprake is van een liefdeplicht, wier vervulling onder sommige omstandigheden met tal van zwarigheden verbonden is, zo zal de vrouw van zijn broeder, om ook van haar kant niet langer aan hem gebonden te zijn en een andere man buiten de familie te kunnen huwen, opgaan naar de rechtbank in de poort tot de oudsten, en zeggen: a) De broeder van mijn man weigertzijn broeder een naam te verwekken, zijn geslacht voort te planten in Israël; hij wil mij de plicht van de broeder van een man niet doen.

Ruth.4:7

De oudsten (zie De 16.17) hielden beslissingen in eenvoudige familiezaken, die geen dieper rechterlijk onderzoek vereisten en meer op het gebied van huishoudkunde dan op dat van rechtspleging thuis behoorden. Zij hadden echter daarbij ook het recht om de schuldige te bestraffen, zelfs met de dood, als ook om de moedwillige doodslager de bloedwreker over te leveren (hoofdstuk 19:12; 21:18 vv.; 22:13 vv.)

Dan zullen hem de oudsten van zijn stad roepen, en tot hem spreken, hem vragen of het hem werkelijk ernst is en hij vast besloten is zijn schoonzus niet te huwen; blijft hij dan daarbij staan, en zegt: Het bevalt mij niet haar te nemen.

Zo zal de vrouw van zijn broeder voor de ogen van de oudsten tot hen toetreden, en zijn schoen van zijn voet uittrekken 1) en spuwen, a) om haar verachting te kennen te geven, in zijn aangezicht, en zal door haar handelwijze, al is het stilzwijgend betuigen en zeggen: Alzo zal die man gedaan worden, hij zal evenzo verachtelijk bejegend worden, die zijn broeders huis niet zal bouwen.

Numeri. 12:14

Door zijn schoen over te geven, deed hij afstand van zijn recht van bloedverwantschap, om voor een ander te wijken, omdat hij, door zich zo slecht te gedragen, jegens de gestorvene, onwaardig was, om enige vrucht van de bloedverwantschap te genieten.

En zijn, de zo geschandvlekte naam zal in Israël genoemd worden: het huis van hem, van wie de schoen uitgetrokken is, 1) opdat ook de gemeente van haar kant deelneemt aan de beschimping en verachting van zo iemand, die geweigerd heeft zijn broeder de gebruikelijke liefdeplicht te bewijzen en niemand het snel zou wagen zich eraan te onttrekken.

Het vrije betreden en doortrekken van een land of stuk grond is alleen de eigenaar veroorloofd; wanneer daarom in Genesis 13:17 de Heere aan Abraham beveelt het land in de lengte en breedte door te trekken, zo doet Hij hem dit op profetische en zinnebeeldige wijze in bezit nemen, zoals hij er dan ook dadelijk op laat volgen: "aan u zal Ik het geven," gij kunt u nu reeds als eigenaar van het land beschouwen, al duld Ik nog voor een tijd de Kanaänieten als inwoners. Hiermee verwant is de plaats in Numeri. 20:14 vv., waar de Edomieten de kinderen van Israël weigeren "te voet" door hun land te laten trekken, d.i. maar enigszins met hun voetzolen de bodem aan te roeren, omdat zij vreesden, dat deze door verborgen listen zich van het land meester zouden maken, in weerwil van de uitdrukkelijke loochening hiervan. Hieruit ontwikkelde zich het zinnebeeldig gebruik, om bij afstand van bezitsrecht op een stuk land de schoen uit te trekken en die over te geven aan hem, op wie men dit recht overdroeg; daardoor, dat de ander de schoen aannam, verkreeg hij in wettige vorm de zogenaamde "titel van bezit" (Ruth 4:7). Hier nu trekt hij, die zich aan het Leviraats-huwelijk met zijn schoonzuster onttrekt, zichzelf de schoen niet uit, maar hij wordt hem door zijn schoonzuster in aanwezigheid van de oudsten uitgetrokken; hij werd daarmee, op een voor hem onterende wijze uitgesloten van alle rechten op de weduwe en op de erfenis van zijn gestorven broeder. De weduwe heeft nu het volste recht iemand buiten de familie te huwen en het goed van de gestorvene een andere losser aan te brengen (Ruth 4:8 vv.). Daar evenwel de Hebreeër alleen in treurige omstandigheden blootshoofds of barrevoets ging (2 Samuel 15:30 Jesaja. 20:2 Micha 1:8), zo is de naam, die de onwillige van nu aan met zijn gehele familie moet dragen "de barrevoeter" een scheldwoord dat overeenkomst heeft met ons woord "schooier". Een tweede beschimping hem door zijn schoonzuster gedaan, is het spuwen in zijn aangezicht. De Talmoedisten hebben dit willen verzwakken en de woorden op deze

manier verklaard: voor zijn aangezicht ter aarde spuwen; maar het meest waarschijnlijk is, dat er bedoeld is, in het aangezicht spuwen.

Dit spuwen in het aangezicht is niet geschied in het geval van Ruth, óf omdat de persoon, die weigerde haar te trouwen, geen broeder was van haar overleden man, en daarom minder schande verdiende; óf omdat Ruth hem niet tot het uiterste vervolgde, maar vrijwillig toestemde in zijn afstand.

Over het Leviraats-huwelijk hebben wij tot besluit nog aan te merken, dat in vroegere tijd de verplichting daartoe zonder onderscheid op de naaste bloedverwant, in welke familie-betrekking hij ook mocht staan tot de weduwe van een kinderloos gestorven man, opgelegd werd, zoals het eveneens bij de Mongolen een gewoonte was, dat de zoon na zijn vaders dood zijn stiefmoeder huwde; daarom moet het ons niet verwonderen als Thamar (Genesis 38) zelfs haar schoonvader nadert, om op behendige wijze zijn bijslaap te verkrijgen. De na-Mozaïsche tijd heeft nu weliswaar in die onbeperkte wijze, waarop Leviraats-huwelijk zelfs de door bloedschande haar gestelde grenzen overschreed, het eerste niet doorgevoerd; maar toch heeft zij zo vastgehouden aan de bestaande volkszeden, dat zij in weerwil van de bestaande wet niet alleen de broeder tot het aangaan van dit huwelijk dwong, maar bij gebreke hiervan iedere naaste verwant tot op die, die als Goël of losser hierdoor de bezitsrechten op het land, dat anders aan een ander vervallen zou, wilde doen gelden (Ruth 2:20). Dat ook ten tijde van het Nieuwe Testament het Leviraats-huwelijk van kracht was, bewijst Matth.22:23 vv., ja, nog bij de huidige joden bestaat het, althans in het Oosten; bij de Westerse joden evenwel slechts middellijk, omdat aan het huwelijkscontract in de regel een clausule (een voorbehoudende slotbepaling) wordt toegevoegd, dat de verwanten afstand doen van het recht om de weduwe te huwen, zo zij soms zonder kinderen mocht overblijven; anders moet deze een som geld betalen om vrij te worden van de nog levende broeder van de gestorven echtgenoot.

Wanneer aldus b.v. mannen, de een met de ander, twisten, en de vrouw van de ene toetreedt, om haar man uit de hand van hem, die hem slaat, te redden, a)en haar hand uitstrekt, en zijn, de tegenstanders, schaamdeel aangrijpt,1) om hem aldus te noodzaken los te laten.

Ex.21:22

1)Waarschijnlijk heeft dit zonderling geval betrekking op een heersende onzedelijkheid van de omringende heidenvolken.

Zo zult gij van de vrouw, die zo’n driestheid beging, haar hand afhouwen; uw oog, waarvoor deze lichaamsverminking een afschuwwekkend gezicht moest zijn, zal evenwel niet sparen, 1) door de zwakheid van haar kunne in aanmerking te nemen, maar de ergerlijkheid moet krachtdadig beteugeld worden (hoofdstuk 13:8; 19:13 Matth.25:9 vv.; 18:8).

Schijnbaar een harde wet, maar uit haar strengheid blijkt het, hoezeer God de eerzaamheid behaagt, en hoe Hij evenzeer de schaamteloosheid verafschuwt. Indien in de hitte van het gevecht, wanneer de verwarring van het gemoed een verontschuldiging is voor de

hartstochten, het een hoofdzonde is voor een vrouw, de schaamte van een vreemde man aan te grijpen, dan heeft God veel minder de losheid van zeden willen dulden, indien een vrouw door wellust vervoerd, iets dergelijks beproefde. Het is daarom aan geen twijfel onderhevig, of de rechters moesten, om de ongebondenheid te breidelen, van het mindere tot het meerdere besluiten.

Gij zult niet twee verschillende weegstenen 1) in uw zak hebben, een grote om te kopen, en een kleine om te verkopen.

De gewichten van de joden bestonden uit steen, zoals later uit metaal.

Gij zult in uw huis niet twee soorten efa hebben, de inhoudsmaat, waarnaar alle andere maten gemaakt worden, een grote en een kleine.

Gij zult veeleer bij in- en verkoop een volkomen en juiste weegsteen hebben; gij zult eveneens een volkomen en juiste efa hebben, a) opdat uw dagen verlengd worden in het land dat u de HEERE, uw God, geven zal.

Leviticus. 19:35 vv.

De gerechtigheid verhoogt een volk. In het dagelijks leven is de strikte rechtvaardigheid de beste prediking aan de wereld. Hier is het de bepaalde voorwaarde voor Israëls zelfstandige en gelukkige bestaan. Zo ook nu. Wat baat het, de mond vol te hebben over God en godsdienst en zijn naaste tekort te doen? Het bekorte loon en het bloed van de armen schreit dikwijls naar de hemel. De Christen geeft een rijke overvloeiende maat, want hij weet het, wat hij geeft is niet weg, maar hij het zijn God geofferd. God is ook een God van de kleine dingen, die de mens aan het oog ontsnappen.

Omdat Mozes zo godvruchtige zorg gedragen heeft, dat in maten en gewichten geen bedrog gepleegt zou worden, heeft Lucius Ampelius gemeend, dat Mochos, d.i. Mozes (door de oude schrijvers Moschos genoemd) die uitgevonden heeft.

Want al wie dit doet, a) is de HEERE, uw God, een gruwel, b) ja al wie onrecht doet.

1 Thess.4:6 b) Spreuk.11:1 Micha 6:11

In de laatste woorden "allen die onrecht doen," vat Mozes alle wetsovertredingen samen en sluit voorlopig zijn wetprediking af, om Israël, na nakoming van zijn volgend voorschrift om de Kanaänitische volken uit te roeien, meer voorschriften te geven voor de tijd, wanneer zij rustig dit land zouden bewonen, deze namelijk, om het goddelijk raadsbesluit over Amalek (Ex.17:14), de eersten onder de heidenen (Numeri. 24:20), uit te voeren.

Gedenkt aan de grote onrechtvaardigheid, die gij moest lijden in datgene, wat u Amalek a)gedaan heeft op de weg, toen gij uit Egypte vertrok. 1)

Ex.17:8

Dit gebod schijnt met de godsvrucht niet in overeenstemming te zijn, omdat het volk wordt aangezet om de aangedane belediging met gelijke munt te betalen. Ik antwoord, dat zij met deze woorden niet worden aangezet, om de aanval te wreken, maar dat hun bevolen wordt, om met dezelfde ijver de misdaden van Amalek te vervolgen, waarmee zij die van andere volken zouden vergelden. Wel schijnt het, dat God hen in het bijzonder aandrijft, omdat Hij de wreedheid aanhaalt, welke zij gepleegd hebben, maar het oordeel over het beleid van de wetgever moet uit zijn natuur gekend worden. Wij weten toch, dat door God geen aanval van haat of toorn kan goedgekeurd worden. Daarom is het nodig, dat hier vastgesteld wordt, dat zij bevolen worden, wat het volk door een juist aangelegde ijver moet ten uitvoer brengen. En de eerste oorzaak van de misdaad wordt hier aangegeven, nl. dat zij God niet hadden gevreesd. Doch dit moet niet opgevat worden in de gewone zin van het woord, maar in deze zin, dat zij met opzet tegen God waren opgestaan. Hun was toch de belofte, aan Abraham en Izak gedaan, niet onbekend, maar omdat hun stamvader Ezau van het recht van eerstgeboorte had afstand gedaan, hebben zij door een slechte en onheilige jaloezie aangezet, beproefd het Verbond van God krachteloos te maken. Dit is de reden, waarom God hen met de goddeloze volken verenigt tot dezelfde ondergang.

Hoe hij u vijandelijk op de weg ontmoette, en sloeg onder u in de legerstaart al de zwakken, die met het hoofdleger niet zo snel mee konden, en achter u bleven, alsgij moe en mat was, en dus ongeschikt voor de strijd; en hij vreesde God niet, hoewel hij toch gehoord had van de grote daden, die Hij aan u gedaan a) had, maar zij wilden Zijn werk tegenstaan; en, toen gij reeds het grote doel van uw roeping nabij was, het verbond bij de Sinaï,tot schande maken.

Ex.15:14 vv.

Het zal dan geschieden, als u de HEERE, uw God, rust zal gegeven hebben van al uw vijanden rondom, in het land, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geven zal, om het erfelijk te bezitten, dat gij de gedachtenis van Amalek van onder de hemel zult uitdelgen, 1) gij zult hen geheel en al uitroeien: vergeet het niet! 2)

Patrik geeft volgens Abarbanel 4 redenen op, waarom Amalek, in tegenstelling tot de Edomieten (hoofdstuk 23:8) moest uitgeroeid worden.

1e. Omdat de Amalekieten tegen Israël waren uitgekomen, zonder een van die redenen te hebben, waarom anders een oorlog aangevangen wordt: namelijk, om zijn eigen land te verdedigen of dat van een ander aan te vallen.

2e. "Hoe hij u op de weg ontmoet is." Dat namelijk: "Amalek onverhoeds tegen Israël was uitgetrokken" zonder herauten, "hetgeen men voor een stuk van het snoodste verraad moest houden." "Hij ontmoette hen als een beer, die én de moeder én de kinderen verslindt."

3e. "En sloeg onder u in de staart, enz." dat "Amalek geen gezette tijd had aangebonden, maar lafhartig op de achterhoede gevallen was."

4e. "En hij vreesde God niet." Als laaghartige en valse vijanden durfden zij het volk van God, van wiens wonderen zij zoveel gehoord hadden, niet in het aangezicht weerstaan, maar nochthans vielen zij, bewust van Gods macht, Zijn volk op een verradelijke manier aan.

De uitvoering van dit bevel tot verdelging werd later door Saul voorbehouden. Men herinnert zich de geschiedenis met Agag (1 Samuel 15:1 vv.)

"De vele voorschriften over liefde en verschoning lopen in zo’n scherp punt uit, opdat in Israël de liefde en de verschoning nimmer de geest van weerstand tegen het boze verstompe.".

Het is hier wederom een bewijs, dat "zo min de wereldontwikkeling kan eindigen zonder het Dualisme van hemel en hel, evenmin de wetsontwikkeling zonder dit Dualisme van liefde en haat.".

De verdelging van Amalek, de laaghartige vijand van Israël, "kan ons herinneren aan die vijanden van onze zielen, die ons bestrijden, de duisternis van zonde en lust." Wij moeten al "onze lusten, alle verderfelijke neigingen, in- en uitwendig, al de machten van duisternis en wereld, die ons verhinderen in onze weg tot de gezegende Verlosser uitroeien en vernietigen."

In het Hebreeuws Lo thiscach. Versterking van gedenkt in Vs. 17. De Statenvertaling geeft vergeet het niet. De uitdrukking is sterker en betekent eigenlijk: Laat het toch vooral niet overblijven.

HOOFDSTUK 26.

OVER DE EERSTELINGEN VAN DE VRUCHTEN EN DE TIENDEN.

Vs. 1-19. Mozes voegt nog twee verordeningen bij deze geboden en rechten, betrefende de heilige gaven, die merendeels ingrijpen in het burgerlijk en huiselijk leven, in betrekking met de eerstelingen en tweede tienden (Vs. 1-15) om tot besluit nog eenmaal daarop terug te komen, waarom het hem bij zijn rede voornamelijk te doen was, op de gehoorzaamheid aan Gods wet van ganser harte en van ganser ziele (Vs. 16) en tenslotte om het Verbond van de Sinaï, dat de Heere met Zijn volk gesloten had, van nu voor altijd als vernieuwd te verklaren.

Voorts zal het geschieden, wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geven zal, en gij dat erfelijk zult bezitten en daarin wonen;

HOOFDSTUK 26.

OVER DE EERSTELINGEN VAN DE VRUCHTEN EN DE TIENDEN.

Vs. 1-19. Mozes voegt nog twee verordeningen bij deze geboden en rechten, betrefende de heilige gaven, die merendeels ingrijpen in het burgerlijk en huiselijk leven, in betrekking met de eerstelingen en tweede tienden (Vs. 1-15) om tot besluit nog eenmaal daarop terug te komen, waarom het hem bij zijn rede voornamelijk te doen was, op de gehoorzaamheid aan Gods wet van ganser harte en van ganser ziele (Vs. 16) en tenslotte om het Verbond van de Sinaï, dat de Heere met Zijn volk gesloten had, van nu voor altijd als vernieuwd te verklaren.

Voorts zal het geschieden, wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geven zal, en gij dat erfelijk zult bezitten en daarin wonen;

Zo zult gij nemen van de eerstelingen van a) alle vruchten van het land, die het eerste rijp zijn en dus het best, die gij opbrengen zult van uw land; dat u de HEERE, uw God, geeft, 1) gij hebt het om niet ontvangen, uit genade, geeft het alles om niet, uit dankbaarheid; en gijzult ze in een korf leggen; en gij zult heengaan tot de plaats, die de HEERE, uw God, verkoren zal hebben, om zijn naam aldaar te doen wonen2) (hoofdstuk 12:14).

Ex.23:19; 34:26 Leviticus. 2:14; 23:10 Numeri. 15:17

Drie zaken had Israël hiermee te leren. Allereerst dat God, de Heere, de Gever is van alle goeds. Vervolgens, dat men zichzelf moest verloochenen, omdat het eerste rijpe moest worden gegeven, en eindelijk, dat aan God toekomt het beste wat een mensenkind bezit.

R.Bechaï zegt, dat de rijken deze eerstelingen brachten in gouden en zilveren korven, dat is (zoals Maimonides spreekt), in korven, die met goud en zilver bedekt waren. Ezechiël Spanheim merkt aan, over Kallimachus' lofzang aan Cerus, dat bij de heidenen gesproken wordt van dergelijke gouden korven, die de maagden van Athene op het feest van Bacchus droegen. Ingeval de korf, waarvan de wetgever hier spreekt, gemaakt was van deze, of van

enige andere metalen, moest de priester die, naar zeggen van de joden, de eigenaar teruggeven, na ze geleegd te hebben. Maar indien het een teen korf was, was die met de eerstelingen voor de priester.

Dan zult gij voor het aangezicht van de HEERE, uw God, met luider stem betuigen 1) en uw zo-even aangevangen bekentenis voortzetten en zeggen: Mijn vader Jakob was een bedorven 2) Syriër, 3) die gedurig in gevaar was om te komen; en hij trok, door Gods genadige hulp gesterkt enuit de hand al van zijn vijanden a) gered, naar Egypte en verkeerde aldaar als vreemdeling met weinig volk, met slechts 70 zielen. b) Maar hij werd aldaar tot een groot, machtig en veelvuldig volk (Ex.1:6 vv.).

Genesis 31:22 vv. b) Genesis 46:27

Deze betuigingen moest een belijdenis zijn, zoals Henry terecht aanmerkt: "Hij (nl. de Israëliet) moest gedenken en belijden de geringe oorsprong van dat volk, waarvan hij een lid was; hoe groot en aanzienlijk het zelf nu was, in vergelijking met het eerste beginsel hiervan, hetgeen arm en veracht was geweest, hetgeen dus in geheugen moest gehouden worden gedurende alle eeuwen van hun kerken.".

In het Hebreeuws Obeed. Met het Hebreeuwse woord wordt aangeduid, iemand, die in gevaar is van om te komen. Dit ziet op de toestand, waarin hij verkeerde, toen hij in Kanaän woonde of naar Egypte trok, weinig in getal zijnde. Hij wordt Syriër of Arameër genaamd, omdat hij een geruime tijd in Syrië gewoond heeft en uit Syrische ouders gesproten was.

Jakob wordt hier met het volste recht een Syriër genoemd, door zijn langdurige verblijf daar; ook had hij Syrische ouders en voorouders (Rebekka, Abraham, Sara enz.). De Duitse vertaling hiervan luidt: "De Syriërs wilden mijn vader ombrengen". Maar het werkwoord dba betekent in Kal "omdwalen, rondzwerven, te gronde gaan" en Luther heeft het gelezen als "ombrengen, vernietigen". In de tekst vindt men een andere interpunctie, waardoor de betekenis luidt, "omzwervend, te gronde gaan of weggaand": om die reden heeft de Septuaginta vertaald: "Mijn vader verliet Syrië." Toch is het het beste de Hollandse vertaling aan te nemen. "Mijn vader was een bedorven Syriër", d.i. zijn leven was onveilig en stond ieder ogenblik op het spel, zodat het niets waard was.

Juist op Jakob (en niet, zoals andere uitleggers menen, op Abraham) hebben deze woorden betrekking, deels, omdat eerst door hem het moederland (Syrië of Aram) vaarwel werd gezegd, deels omdat het volk van hem (Israël of Jakob) de naam ontving, en hij dus in engere zin de stamvader van het woord is. Door die vingerwijzing op de nood en het gevaar van ondergang, waarin deze zich bevonden had, op zijn rondzwerving, nu hier, dan daar, in vreemde landen, waar hij zelfs geen enkel plaatsje het zijne noemen kon, en ook door de herinnering aan hetzelfde lot, dat zijn nakomelingen hadden gehad, die desalniettemin zich ontplooid hadden tot een buitengewoon grote menigte, die wonderlijk uit de druk van Egypte verlost en in een schoon land binnengeleid waren, moest de Israëliet bewust worden van Gods grote weldaden, die hem tot een zelfstandig, gevestigd en rijk gezegend man hadden gemaakt;

in erkentelijkheid hiervoor brengt hij dan zijn gaven als een betamelijke prijs tot de lof van de Heere en als een vrije schatting van zijn dankbaar hart.

Toen riepen wij tot de HEERE, de God van onze vaderen, die ons tot een grote menigte had uitgebreid; en de HEERE
verhoorde onze stem en zag onze ellende aan, en onze arbeid en onze onderdrukking.

Ex.2:23 vv.

Hij is niet alleen de God, maar ook de Vader van onze vaderen, zoals hij ook de Vader van eeuwigheden en tijden is. O, wat een zalige gedachte, dat ook de voorvaders zich geen andere God wisten te herinneren als wij.

En hij heeft ons gebracht tot deze plaats; en Hij heeft ons dit land gegeven, een land vloeiende van melk en honing, druivenmost, zoals Hij de God van onze vaderen, tot ons gesproken heeft (Exodus. 3:8,17).

In Vs. 7 wordt Gods alwetendheid en genade, in Vs. 8 Zijn macht en gerechtigheid en in Vs. 9 Zijn goedheid en trouw geprezen.

En nu, zie, ik heb uit erkentelijkheid voor al deze weldaden gebracht de eerstelingen van de vrucht van dit land, dat gij, HEERE! mij gegeven hebt, als een verdere vervulling van de belofte omtrent het bezit van dit land! Dan, als gij aldus beleden hebt, zult gij ze, de in de korf gerangschikte vruchten, neerzetten voor het aangezicht van de HEERE, uw God, opdat de priester, aan wie zij volgens (Numeri. 18:13) te beurt vallen, ze neemt, en zult u buigen en aanbidden voor het aangezicht van de HEERE, uw God, en met een stille bede in het hart vandaar gaan;

Het baat niet om met een volle korf en een leeg hart te komen, de eerstelingen van de oogst, het beste van het hart, de inwendigste schuilhoeken alles moet de Heere gewijd worden. "Het eerste voor God en niet voor de satan! Jongelingen en maagden, offert de Heere de bloesem van uw jaren.".

En gij zult daarna, bij de daarop volgende offermaaltijd, vrolijk zijn over al het goede, dat de HEERE, uw God, zo rijkelijk aan u en uw huis gegeven heeft; en gij zult niet zelfzuchtig u op u zelf houden, maar gij zult anderen nodigen; dan zult gij u verheugen, gij en de Leviet, en de vreemdeling, die in het midden van u is, en die gij genodigd hebt (hoofdstuk 12:7,12,18 vv.).

Het was een instelling dat vers 5-11 op het Paasfeest een onderwerp van gesprek uitmaakte. Er zijn twee soorten van eerstelingen te onderscheiden. 1e. De feestelijke eerstelingoffers, die het volk als geheel moest brengen (de eerstelingschoven tot feestelijke opening van de oogst op de tweede dag van het Pascha, de twee eerstelingbroden op Pinksteren, het eigenlijke oogstfeest (Leviticus. 23:9-22). 2e. De gaven van de eerstelingen, die ieder Israëliet van alle voortbrengselen van de landbouw, of in rauwe, natuurlijke toestand (koren, fruit, eerstelingen

van de wol bij het schapenscheren), óf voor menselijke voeding reeds toebereid (most, olie, meel, gort, deeg, enz.) tot het heiligdom moest brengen (Ex.23:19 Numeri. 15:17 vv. Deuteronomium. 18:4; 2 Kron.31:5). De laatste gave moest altijd van het beste geschieden; evenwel werd de grootte van de gave altijd aan ieders goede wil overgelaten (Ex.23:19 Deuteronomium. 16:10). Volgens latere gewoonte vond zij plaats tussen Pinksteren en het feest van de tempelvernieuwing (25 Chisleu = december, 1 Makk.4:59), en werd ten behoeve van haar het land later in 24 offerafdelingen verdeeld (beantwoordende aan de 24 priesterklassen 1 Kronieken 25), waarvan ieder een eigen hoofdstad en aanvoerder had. Vandaar kwamen allen die tot zo’n afdeling of "kring" behoorden, tezamen, terwijl zij de vruchten, schoon versierd en geordend met zich meevoerden in korven (onderop gerste-aren, dan korenaren, vervolgens olijven, dadels, granaatappels, vijgen en bovenop de druiven, alle vruchten, die zij na ze eerst getekend te hebben, uit hun overvloedige oogst uitgelezen hadden. Gezamenlijk braken zij dan onder hun gemeenschappelijke aanvoerder op naar de plaats van het heiligdom. Een rijkelijk versierde os werd vooruitgedreven, als het dankoffer van de gehele menigte, die volgde, terwijl zij de blijdschap en dankbaarheid hun harten aan de dag legden door gejuich en schalmeigefluit. Al psalmende betraden zij het gebergte en de tempelstad, en de verheugde menigte liet Psalm 122 over de bergen weergalmen: "Onze voeten zijn staande in uw poorten, o Jeruzalem! Jeruzalem is gebouwd als een stad die wel samengevoegd is." Dicht bij Jeruzalem gekomen, zonden zij boden vooruit, om de bewoners van hun komst te verwittigen. Dan werd er geen gezantschap afgezonden, om hen af te halen en met gejuich ontmoetten de twee troepen elkaar. Er was gepraat, gezang en gejoel, terwijl de kennismaking van vroeger weer werd aangeknoopt. Gezamenlijk trok men nu naar de tempel, waar de schaterende menigte door het gezang van de Levieten werd begroet, die juichten en zongen: "Ik zal u verhogen Heere, want Gij hebt mij opgetrokken, en mijn vijanden over mij niet verblijd (Psalm. 30:2). Nu had het aanbieden aan de Heere plaats, op de in de tekst vermelde manier.

God ziet graag een vrolijk gelaat. De gehele goddelijke openbaring is vol van de bekendmaking hiervan. Israël was een gelukkig en vrolijk volk zolang het zijn gelaat naar zijn God gekeerd had; ook de bloem is het schoonst als zij haar kelk naar de zon keert. Gods heerlijkheid doet door haar stralen Israëls eredienst onder alle anderen uitblinken.

En gij zult bij uw verschijnen op het volgende Paasfeest rekenschap afleggen, dat gij de tiendeninstelling geregeld zijt nagekomen, en, als gij dit dan met een volkomen gerust geweten kunt betuigen, voor het aangezicht van de HEERE, uw God zeggen: Ik heb het heilige, dat U toebehoort, uit het huis, uit mijn huis weggenomen, tevoorschijn gehaald, alles, wat ik van mijn inkomen moest geven, genomen; en heb het ook aan de Leviet en aan de vreemdeling, aan de wees en aan de weduwe gegeven, a) naar al Uw geboden, die Gij mij geboden hebt; ik heb niets van uw geboden overtreden en niets vergeten.

a)Deuteronomium. 14:27

Men zou hier allicht een Farizeeërsbede veronderstellen, maar niet met minder recht, de Farizeeër beroemde zich ongevraagd op dingen van eigen vinding; hier wordt rekenschap gevraagd van een belangrijk en gewichtig gebod. Deze belijdenis was een degelijk middel om

het gebod te doen nakomen; "want ofschoon sommigen, wanneer dit alleen aan hun geweten gelaten was, zich hierover mochten tevreden stellen, in het nalaten van deze belijdenis, zouden er echter weinigen gevonden worden, die zo onbeschaamd goddeloos waren, om aan God zelf op een plechtige wijze leugen te verklaren, wanneer op hen de verplichting lag om deze belijdenis in het openbaar aan het huis van de Heere te doen.".

Ik heb daarvan niet gegeten in mijn leed, of in rouwklagen, niets ervan gebruikt voor een dodenmaal bij een sterfgeval in mijn eigen huis; evenmin heb ik het in armoede verteerd of in droefheid gegeven en er maaltijd mee gehouden, en ik heb daarvan niets weggenomen tot iets onreins, noch tot vleselijke lusten, noch tot toverij, ook heb ik het niet, toen ik zelf in een onreine toestand verkeerde aan de Levieten gegeven, noch daarvan gegeven hebben tot een dode, 1) tot een trouwmaaltijd a) in andermans huis; ik ben de stem van de HEERE, mijn God, gehoorzaam geweest, ik heb gedaan naar alles wat Gij mij geboden hebt.

Hos.9:4 Jer.16:7 vv.; 2 Samuel. 3:35

Tot een dode. Hoogstwaarschijnlijk ziet dit op het heersend gebruik, om in het sterfhuis van vrienden of nabestaanden spijs of drank te brengen, als bewijs van deelneming. Het sterfhuis was echter onrein, en wie daarin ging, was Levitisch onrein.

Bij de Egyptenaren, van wie de Joden natuurlijk zeer gemakkelijk iets overnamen, was het de gewoonte het oogstfeest, of het feest van Isis, met allerlei treurigheid en misbaar te vieren, zoals Diodorus Siculus verhaalt.

Zie dan ook verder neerwaarts van uw heilige woning, van de hemel, a) en zegen uw volk Israël en het land, dat gij ons gegeven hebt, zoals Gij aan onze vaderen gezworen hebt; een land van melk en honing, vrucht en most, vloeiende, en geef vooral mij, ook mij een zegen in de toekomst.

Jesaja. 63:15

Daar in het belang van de Levieten, vreemdelingen en weduwen zoveel gelegen lag aan de strikte waarneming van de tiendwetten, en men voor haar vervulling kan noch mag waken langs de burgerlijke- of politieweg, stelt Mozes hier een geestelijke controle in, terwijl hij verordent, dat ieder Israëliet op ieder 3e of 6e jaar, van het Sabbatsjaar af te rekenen, voor God rekenschap moet afleggen, of hij wel in deze vervulling volgens plicht en geweten gehandeld heeft; en slechts aan hem, die vrij en met een goed geweten getuigenis kan afleggen, staat de bede vrij. "Och, Heere, geef heil, och, Heere, geef zegen, ook voor het vervolg." Maar dit bericht handelt er niet alleen over of wel alles wat behoorde, is gegeven; maar ook hierover of de tiende niet Levitisch verontreinigd is, of zij in onreine toestand gegeven en tot onreine doeleinden gebruikt is, zoals vooral in Egypte plaats had, waar een groot gedeelte voor wellustige doeleinden gebruikt werd, zoals naderhand ook bij Baäl en Astaroth en de Syrische Cybéle, wier dienst met de grofste wellustpleging gepaard ging, vooral bij Sukkoth (= tenten; waarin de tempelvrouwen bewaard werden); overigens mocht men voor een tijd nemen van het ter zijde gestelde, als men het genomene maar nauwkeurig

teruggaf; maar allerminst mocht men ervan nemen voor een dodenmaal, noch bij zichzelf, noch bij anderen; want anders was het de gewoonte een ander te troosten door het toezenden van keurige levensmiddelen en het aanzetten tot eten, hetgeen de Israëliet, die zo vurig en hartstochtelijk was, veel spoediger naliet in droefheid dan de westerling. Het woord: "tot een dode" is in andere vertalingen vertaald met: "voor een dode" en dit hiermee in betrekking gebracht, dat de Israëlieten de heidenen niet waren nagevolgd, wier gewoonte was bij de graven van de doden spijs en drank te stellen. Doch het blijkt niet, dat de heidenen iets van hun tienden of eerstelingen bij de graven gezet hebben, noch ook dat dit alleen door hen gedaan is in de oogsttijd: maar veeleer, dat ze daartoe gebruikt hebben gewoon brood en gewone wijn, die zij te allen tijde, na het begraven, op het graf plaatsten!.

Doch niets verhindert ons om het op beide te doen betrekking hebben. Nadat Mozes zijn wetsontwikkeling met een gebed besloten heeft, en daarmee te kennen gegeven, "dat het gebed de ziel is, die alleen aan het lichaam van de uiterlijke werken van de wet leven en waarde kan bijzetten," vat hij tenslotte de gehele inhoud van zijn rede in die krachtige aansporing tezamen: Israël moet, door van ganser harte en ganser ziele Zijn geboden na te komen, de Heere gelegenheid geven om de beloofde heerlijkheid aan Zijn volk te kunnen vervullen.

Juist bij deze gelegenheid, waarbij zich Israël over de goddelijke weldaden voor het aangezicht van de Heere verheugde, moest hij evenzeer denken aan zijn persoonlijke verplichting tot heiliging en reiniging, als daaraan, dat hem deze weldaden ten gevolge van Gods algemene belofte en als een lid van het volk van het verbond ten deel werden.

Op deze dag, waarop ik dit alles tot u gesproken heb, gebiedt u de HEERE, 1) uw God, evenals aan uw vaderen bij Horeb door mijn mond, deze instellingen en rechten te doen; houdt dan en doet ze met uw gehele hart en met uw gehele ziel.

Mozes bekrachtigt hier de voorschriften van de Heere: Zij zijn bevelen van God, geen voortbrengselen van eigen wijsheid of eigen gezag; de oneindige wijsheid gaf ze en maakte ze verbindend. Zij zijn Gods wetten, daarom zult gij ze nakomen, want daarvoor zijn zij u gegeven; volbrengt ze en redeneert er niet over; volbrengt ze en doet er niets af; volbrengt ze niet zorgeloos en huichelachtig, maar met uw gehele hart en uw gehele ziel.

Is het niet alsof de woorden van deze tekst in Jezus’ tijd gesproken werden? God vindt niets zo vervelend als misvatting van Zijn openbaring. Dubbel gelukkig is hij, die overal de vaderhand van God in ziet, ook als die ons kastijdt.

Wederom brengt hij in herinnering, dat God de auteur van de wet is, opdat Zijn Majesteit hen des te meer zou aanzetten tot gehoorzaamheid. En dit niet alleen, maar omdat in het bijzonder de wet hun was overgeleverd, opdat zij zou waargenomen worden. Hierom vermaant hij hen, dat zij ijverig hun zinnen zouden zetten op datgene, wat God beval waar te nemen, omdat de mensen als het ware in het oefenen van hun plichten verslappen, indien zij niet gedurig weer worden aangespoord.

Heden a)hebt gij de HEERE, terwijl Hij uw woorden gehoord en aangenomen heeft, doen zeggen, op Zijn beurt de verzekering doen geven, dat Hij u tot een God zijn zal, en dat gij zult wandelen in zijn wegen, en houden zijn instellingen, en zijn geboden, en zijn rechten, en dat gij aan zijn stem zult gehoorzaam zijn.

Genesis 17:7

Hier is een grote overeenkomst met het vragen bij het sacrament van de doop (1 Petr.3:21)

En de HEERE heeft u heden van uw kant doen zeggen, dat gij Hem tot een volk a) van het eigendom zult zijn, zoals Hij u reeds bij de eerste Verbondsluiting gesproken heeft, en onder het beding, dat gij al zijn geboden zult houden.

Ex.19:5 Deuteronomium. 7:6; 14:2

Opdat 1)Hij u, terwijl hiertoe door de vernieuwing van dit Verbond de weg gebaand wordt, alzo boven al de volken, die Hij gemaakt heeft, hoog zette, tot lof en tot een naam en tot heerlijkheid; en opdat gij, waarmee nu reeds een aanvang gemaakt is, een heilig volk 2) zijtde HEERE, uw God, zoals Hij gesproken heeft, dat gij zou zijn.

Hoofdstuk 7:6 Jesaja. 62:3 vv. Jer.13:11; 33:9 Zef.3:19 vv.

Wanneer Jehova door Zijn Geest en genade teweegbrengt, dat niet alleen Zijn Kerk de inwendige schone siertrekken van Zijn heerlijk beeld in de kracht van ware godzaligheid en in de sieraden van de heiligheid naar buiten glansrijk vertoont, maar dat ook Zijn liefdewonderen om de Kerk te redden, te bewaren, te beschermen en haar met allerlei zichtbare zegeningen te begunstigen, openbaar worden, dan wordt zij loffelijk bij de inwoners van de aarde, zodat een naam en roem van haar uitgaat, de volkeren van de aarde, ja zelfs de vijanden achting voor haar krijgen en tot haar lof spreken als van een volk, dat God zeer dierbaar is.

In deze laatste verzen ligt wederom het gehele karakter van het Oude Verbond: dit ben Ik voor u, wat zijt gij voor Mij? "Iets te zijn tot prijs van God is het laatste doel van alle openbaringen en van alle voorbereidingen voor Gods Koninkrijk.".

De heiligheid is de tweede en voornaamste tiende, die aan God gegeven moet worden en "die ieder Israëlitisch huis in een heiligdom veranderde.".

De heiligheid van Zijn volk was het doel van de verlossing, was het einddoel, waarom Hij Israël zich tot een volk had aangenomen.

HOOFDSTUK 27.

Vs. 1-26. Voordat Mozes tot de derde rede overgaat, waarin hij geheel Israël voor het aangezicht van de Heere stelt (hoofdstuk 29:10) en de vernieuwing van het eens aan Horeb gesloten Verbond, waarvoor hij aan het slot van de tweede rede de huidige wetsherhaling verklaarde (hoofdstuk 26:16 vv.) ook rechtens in elke vorm volbrengt (hoofdstuk 29:1), neemt hij eerst de verordening weer op, die vroeger (hoofdstuk 11:29) als slechts tijdelijk opgevat werd, om na de overtocht over de Jordaan feestelijk de wet te grondvesten in het land Kanäan, en ontvouwt uitgebreider de manier, waarop dit geschieden moet.

En Mozes tezamen met de oudsten 1) van Israël en door hun bemiddeling, gebood het volk, zeggende: Behoudt al deze geboden, die ik u heden gebied.

Wordt in Vs. 1 gezegd, dat Mozes tezamen met de oudsten van Israël en in Vs. 9, dat hij het deed tezamen met de Levitische priesters, dan is het duidelijk, dat die aankondiging plaatsvond zowel door de wereldlijke als door de geestelijke bestuurders van het volk, opdat Israël ervan overtuigd zou zijn, dat het onvoorwaardelijk tot gehoorzamen geroepen was. De oudsten hadden na Mozes' dood voor de uitvoering te zorgen en de priesters hadden de oudsten van geestelijke raad te dienen. Zij hadden tevens het opzicht over de juiste opvolging ervan.

Het zal dan geschieden, ten dage a) dat gij over de Jordaan zult gegaan zijn in het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal, zo zult gij, om het in hoofdstuk 11:29 bevolene te verwezenlijken, u grote stenen, die veel schrift kunnen bevatten en van ver kunnen gezien worden, op een van de beide bergen (Vs. 4) oprichten en ze bestrijken, opdat men erop kan schrijven, met kalk, of met gips.

Jesaja. 4:1

En 1) gij zult daarop schrijven alle woorden van deze wet, en wel zodra gij overgegaan zult zijn, opdat gij komt 2) in het land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, dat gij van de huidige bezitters veroveren zult, met bijstand van de Heere, mits gij u tot Zijn wetten en liefderijke instellingen keert; een land vloeiende van melk en honing, zoals de HEERE, de God van uw vaderen, tot u gesproken heeft, u beloofd heeft dit te zullen geven.

Daar Mozes over hetgeen hij hier verordent zich later nog uitvoeriger verklaart (Vs. 8), en wij dan tevens de gelegenheid verkregen te handelen over enige punten, de wijze van uitvoering betreffende, komen wij hier terug op de geografische ligging van de plaatsen, die hij hier bedoelt, en voegen bij de gemaakte opmerkingen van de beschrijving in hoofdstuk 11:31 nog dat, wat ons rest tot een algehele kenschets van Palestina. De vlakte van Jizreël, waarvan aldaar reeds sprake was, zo genoemd naar de daarin gelegen stad Jizreël Jozua 17:16), in de richting van het oosten naar het westen, 8 uur lang, en in haar uitbreiding van het zuiden naar het noorden, 4-5 uur breed, is van haar eerste bekendheid aan tot nu toe een toneel geweest van grote en beslissende volksontmoetingen of veldslagen, zodat Clarke (hij heeft van 1800-1802 gereisd, maar is slechts 17 dagen in Palestina geweest) van haar zegt:

"Joden, heidenen, Saracenen, Christelijke kruisvaders en anti-Christelijke Fransen, Egyptenaars, Perzen, Druzen, Turken en Arabieren, krijgers uit alle volken onder de hemel, hebben hun tenten opgeslagen in de vlakte van Esdrelon, en hebben hun banieren bevochtigd gezien door de dauw van Thabor en Hermon." (Richteren. 6:13; 7:22; 1 Samuel. 29:1; 1 Kon.20:26 vv.; 2 Koningen. 23:25; Judith 7:8). Hier kampten ook de troepen van Vespasianus tegen de joden, en in het jaar 1799 werden hier 25.000 Turken door 3000 Fransen, onder bevel van Napoleon en Kleber overwonnen. Aan haar oostgrens noemen wij, behalve het reeds genoemde gebergte Gilboa, dat ten noorden ligt en gelijke loop met haar houdt, de kleine Hermon, een twee mijl lange keten van rotsheuvels, die in het westen een sterk vooruit springende spits vormen, en zich daar 1200 voet boven de vlakte verheffen; en daar achter nog verder noordwaarts, de Thabor, grensberg tussen Zebulon en Issachar Jozua 19:12,22), die met zijn bossentooisel, afgescheiden van alle naburige bergen, zich als een groenend altaar verheft in de vlakte (Psalm. 89:13), zijn voet evenredig naar alle kanten van de vlakte uitbreidt en een omvang van 6 uur omsluit. De noordelijke muur van genoemde vlakte vormen de bergen van Nazareth; aan de overkant hiervan strekt zich een tweede vlakte uit van het zuidwesten naar het noordoosten, de vlakte van Zebulon, die evenwel in de Schrift niet vermeld wordt. Aan haar oostelijke grens rijzen, bij het tegenwoordige dorp Hattin, omstreeks 60 voet daarboven, twee bergtoppen omhoog, Kurûn d.i. "Hoornen" genaamd. Deze dubbele berg gaat door voor de plaats, waar Jezus de bergrede gehouden heeft (zie Mt 5.1). Ten noorden bemerken wij het, uit een brede en lage bergketen bestaande gebergte Naftali Jozua 20:7); ten zuiden loopt het uit in drie toppen, en op de oostelijkste ligt ongeveer op dezelfde breedte als het noordeinde van het meer Gennézareth en ter hoogte van 2619 voet, overal zichtbaar; de stad Zafed, die de Heiland wel zal voor ogen gehad hebben, toen Hij gewag maakte van een stad, die op een berg ligt (Matth.5:14). Ten westen van dit gebergte daalt het land, dat een golvende, door verscheidene heuvels en bergrijen doorsneden oppervlakte heeft, langzamerhand af naar het strand van Acco of Ptolemaïs; veel steiler daarentegen is de afhelling aan de oostzijde naar het meer Gennézareth en de boven-Jordaan. In het uiterste noorden eindelijk van Palestina treden ons de twee gebergten Libanon en Anti-Libanon tegemoet. Wat een gebergte, die Libanon! Over Damascus en de verre, verre oostelijke woestijn van de Eufraat gaat de zon voor hem op, en over Tyrus en Sidon onder in de westelijke zee, ten noorden Antiochië, ten zuiden het heilige land-Nazareth, Bethlehem, Jeruzalem. Arabische dichters zeggen van hem: "Hij draagt de winter op zijn hoofd, de lente op zijn schouderen, de herfst in de schoot, maar aan zijn voet sluimert de zomer zachtkens aan de Middel-zee." Het gebergte ontleent zijn naam aan het Hebreeuwse woord Laban (= wit zijn), omdat zijn kruin bijna het gehele jaar door met sneeuw bedekt is. Tussen de twee bergketens, de Libanon in het westen en de Anti-Libanon in het oosten, ligt de vlakte Coele Syrië (hol Syrië), het hedendaagse El Boekâa (d.i. dal tussen bergen), in Amos 1:5 het "veld Aven" of "Bîheat-Aven." Van de hoogste top van de Libanon, de Dschebel Makmel, in wiens nabijheid het dorp Bschereh met het beroemde cederbos was, was reeds sprake (zie Nu 24.6; Numeri. 34:7) van de beide rivieren in El Bukâa, de Leontes en Orontes, (zie Nu 34.9) en over de Hermon, als de zuidelijkste voorspits van de Anti-Libanon, bij Deuteronomium. 3:9. De steen bestaat er het meest uit Jurakalk; daarvan nam Salomo de stenen voor de tempelbouw (1 Kon.5:14 vv.); en onder de ruïnes van de voormalige zonnetempel van Baäl-Beek of Heliopolis in het dal Boekâa, bevinden zich nog op dit ogenblik gehouwen stenen van 63 voet hoogte, 12 voet breedte en 12 voet dikte. Behalve aan ceders en cipressen,

is de Libanon ook rijk aan zilverpopulieren, platanen, eiken en acazia's; hij draagt voortreffelijke wijn (Hos.14:8) 2 Samuel, verbergt in zijn wouden een menigte grotere en kleine vogels, wilde zwijnen, beren, wolven, jakhalzen, hyena's, panters, hazen, enz. Jesaja 40:16) en is rijk aan fris, gezond water. Wegens zijn hoogte, bosrijkheid en vruchtbaarheid wordt hij aangewend als beeld voor het hoge en verhevene en voor andere dichterlijke vergelijkingen gebruikt (Psalm. 29:6; 72:16 Hos.14:6 Jesaja. 37:24; 60:13); het versmachten van de Libanon (Nahum 1:4) betekent: verwoesting van het land, terwijl er van het Messiaans tijdvak beloofd wordt, dat de Libanon wederom een vruchtbaar veld zal zijn, en dat dit vruchtbaar veld aan het woud gelijk zal zijn Jesaja 29:17)

Opdat gij komt. Dit komen hier wil niet zegen, een aanvankelijk komen, maar geeft aan: het blijvend bezit van het land. Israël moest deze wet schrijven op grote stenen, om telkens aan haar herinnerd te worden en tot gehoorzamen gedurig vermaand, opdat het in het rustig bezit van het beloofde land zou blijven.

Het zal dan geschieden, als gij over de Jordaan gegaan zult zijn, dat gij deze stenen, waarvan ik u heden gebied, zult oprichten op de berg Ebal, en gij zult ze met kalk bestrijken.
1)

In de Samaritaanse tekst is reeds vroeg voor Ebal, Gerizîm in de plaats gesteld. Dit had zijn reden hierin, dat de Samaritanen op de berg Gerizîm hun tempel hadden gebouwd.

Op de berg Ebal, de berg waarop de vloek moest worden uitgesproken, en niet op de berg Gerizîm, waarop de zegen zou worden aangekondigd. Ongetwijfeld ligt hierin, vooral in verband met het altaar, dat moest worden opgericht, het idee, dat Israël daardoor opgewekt moest worden, om uit te zien naar Hem, die van de vloek van de wet zou verlossen.

a) En gij zult aldaar de HEERE, uw God, een altaar bouwen, 1) een altaar van ruwe stenen; gij zult geen ijzer hierover bewegen, 2) om hun hun ruwheid te ontnemen.

Jozua. 8:31

Zij moesten een altaar oprichten. Woord en gebed moeten tezamen gaan. Hoewel zij uit eigen beweging geen altaar mochten oprichten naast dat van de tabernakel, mochten zij dit evenwel op Gods aanwijzing bij bijzondere gelegenheid. Elia bouwde *) een tijdelijk altaar van twaalf ongehouwen stenen zoals dit (1 Kon.18:31). Dit altaar moest gemaakt worden van zulke stenen als zij op het veld vonden; niet kortelijks uit de rots gehouwen of kunstig behouwen. "Gij zult daarover geen ijzer brengen." Christus, ons altaar is een steen, zonder handen uit de berg gehouwen (Dan.2:34,35), die de bouwlieden verworpen hebben, als hebbende gedaante noch heerlijkheid, maar aangenomen door God, de Vader, en tot een hoofd van de hoek gemaakt.

*) Eigenlijk heelde.

Ook: zie Ex 20.25.

Van gehele stenen, a) die dus bijna niet door mensenhanden aangeraakt zijn, zult gij het altaar van de HEERE, uw God, bouwen; en gij zult de HEERE, uw God, brandoffers daarop offeren.

a)Exodus. 20:25

Ook zult gij, na de brandoffers, dankoffers daarop offeren, en zult gij aldaar eten, een offermaaltijd bereiden van het dankoffer, en vrolijk zijn voor het aangezicht van de HEERE, uw God. 1)

Door de verbinding van de offerfeesten met de oprichting van de stenen betuigt Israël door daden, dat in het gehoorzamen aan de Wet zijn leven en zijn heerlijkheid gegrond is. De offers en de offermaaltijden hebben hier dezelfde betekenis als bij de sluiting van het Verbond bij Sinaï.

En 1) gij zult op deze stenen schrijven alle woorden van deze wet, die wel uitdrukkende, 2) opdat ieder voorbijganger en vreemdeling de grote daden van God leest.

Het bestrijken en beschrijven moet men niet zo verstaan, als zou het schrift eerst in de stenen gegrift zijn en vervolgens met kalk overstreken, om het verweken te beletten en ze in het vervolg bij een verwildering en rebellie van het volk weer tevoorschijn te doen komen, tot een getuigenis.

Maar veel meer is het te doen om het huidige geslacht, dat bij het in bezit nemen van het land met volle ernst Gods geboden moet toegedaan zijn en in de stenen de wet zelf moet oprichten. "Het schrijven hunnerzijds beantwoordt aan dat van God, toen Hij de tien geboden grifte." De bedoeling is daarom zonder twijfel deze, dat het bestrijken als bereiding diende, opdat het zwarte schrift des te sterker zou afsteken; en bovendien was deze manier niet zo vreemd, omdat ook de Egyptenaars de te beschrijven wanden of rotsen met kalk of gips of iets dergelijks overdekten. Welke zijn nu die "alle woorden van deze wet," die wel uitgedrukt moeten geschreven worden? Geenszins alleen de 10 geboden, en evenmin de zegespreuken en vervloekingen, maar de gezamenlijke inhoud van de vijf boeken van Mozes, voor zoverre zij wetten bevatten, alles wat tot de geboden en instellingen en rechten van de Heere behoort; want Israël moest zich verplichten tot de gehele wet, zoals die door Mozes gegeven is. Latere schrijvers hebben al deze geboden tot 613 teruggebracht, en het zal ook gewis Jozua en de overige hoofden nu niet aan wijsheid ontbroken hebben, om niet in nodeloze herhalingen te vervallen. En bovendien waren er stenen genoeg te vinden tot oprichting, en handen in overvloed tot schrijven. Op meer dan een rol was de wet door Mozes geschreven, dus konden velen tegelijk afschrijven. Wanneer toch, volgens Hengstenberg, de stad Cumae in Italië de nagedachtenis van Hesiodus eerde door zijn gedichten in loden tafelen te graveren, hoeveel te meer kon een geheel volk, en wel in de eerste liefde en kracht, een werk volvoeren uit liefde tot zijn God?.

Verder rijst de vraag op, waarom én het oprichten van de stenen én van altaar, het brandoffer, zowel als het dankoffer met de daarbij behorende maaltijd op die berg moest gebeuren,

waarvan de vloek verkondigd moest worden (Vs. 18, vgl. Hoofdstuk 11.29). Daarop antwoorden wij met de Berleb. Bijbel: "Om te tonen hoe de wet en de huishouding van het Oude Testament voornamelijk de vloek bestrafte, die omwille van de zonden op het hele menselijke geslacht drukte, om hun verlangen naar de Messias op te wekken, die de vloek moest opheffen en de ware zegen teweegbrengen." Zoals de vloek aan de wet toebehoort, zo behoort de zegen aan het Evangelie; wat het oudtestamentische verbondsvolk van het laatste heeft, heeft het alleen in zijn voorafschaduwende godsdienst, die toch tevens zinnebeeldig is. Van deze kant beschouwd moest Israël in de brandoffers, die het bracht, met zijn hele leven en streven zich de Heere overgeven en in de met de dankoffers verbonden maaltijd het genot van de genade-goederen van God aanvaarden, en de zaligheid van de vriendschap en van de gemeenschap met hem smaken. "Het vrolijk zijn voor de Heere hun God, dat bij deze dankoffer-maaltijd van Israël gevergd werd, betekent de eeuwige vreugde, die wij in de toekomende wereld zullen genieten omwille van Christus' dood;" zo schreef Joh. Gerhard, onder wiens leiding en medewerking het Weimarse Bijbelwerk ontstaan is, toen hij met zijn voor geleerden bestemde verklaring over Deuteronomium. tot deze plaats genaderd was; spoedig daarop (23 aug. 1637) stierf hij.

Of: recht duidelijk.

Voorts sprak Mozes tezamen met de Levitische priesters, die hem als tussenpersoon dienden, tot geheel Israël, zeggende: Luistert toe en hoort, o Israël, opdat gij hetgewicht en de betekenis van de handeling, waarover ik nog verder met u spreken wil (Vs. 11) 27.11, verstaat! Op deze dag (ik verplaats mij reeds in de geest op de dag van de uitvoering van deze geboden) zijt gij de HEERE, uw God, tot een volk geworden, gij hebt wederom van nu af aan een Verbond met Hem gesloten.

Daarom zult gij de stem van de HEERE, uw God, gehoorzaam zijn en gij zult doen zijn geboden en zijn instellingen, die ik u heden gebied.

En Mozes gebood het volk te dien dage, op die dag, waar hij zich in de geest plaatste, zeggende:

Deze zes stammen zullen staan bij de uitvoering van hetgeen in hoofdstuk 11:29 gezegd is, om het volk te zegenen, op de zuidelijk gelegen berg Gerizîm, als gij over de Jordaan gegaan zult zijn: Simeon en Levi, en Juda, en Issaschar, en Jozef, en Benjamin.

Het dal tussen Ebal en Gerizîm was slechts 3000 pas breed. Hierbij was Sichem (= rug) gelegen. Zij werden immer bijelkaar genoemd, zoals b.v. Sinaï en Horeb. "Men heeft te allen tijde dag- en nachtbergen, licht- en schaduwlanden te onderscheiden; de noordelijke helft aan het Meroe-geberte heet Himalave (= hiemalis, koude), de zuidelijke helft Kailasa (= calidus, warmte) of winter- en zomergebergte, de Horeb (= rijp) staat tegenover de Sinaï (= brand), zo is ook de verhouding tussen de (noordelijk gelegen) Ebal en de Gerizîm. De Arabieren noemden Saturnus "Hobal" (= melkmaker) en offerden hem in de gedaante van de zwarte steen, de Kaäba; die overeenkomstig was de Ebal genoemd naar Baäl Kronos (de dode god)."

En deze andere zes, zullen staan over de vloek op de berg Ebal; Ruben, Gad en Aser, Zebulon, Dan en Nafthali.

Evenals de zegen de voorrang heeft boven de vloek, zo moeten ook nu de zonen, die van Jakobs eigenlijke, vrije vrouwen afstammen, als de voorrang innemende, de zegenformule uitspreken. Maar er zijn acht zulke stammen; er moeten dus, om die scheiding te kunnen bewerkstelligen 2 maal 6, van die acht twee zonen genomen worden bij de anderen. Dit is allereerst Ruben, die zijn eerstgeboorterecht door bloedschande verbeurd had (Genesis 49:4); hij wordt voor aan de twee zonen van Zilpa geplaatst, en ten tweede Zebulon, Lea's jongste zoon, die bovenaan de zonen van Bilha, Rachels dienstmaagd, genoemd wordt. Dat Levi ook een plaats verkrijgt, is bij deze gebeurtenis niet bevreemdend; naar dezelfde maatstaf kunnen Efraïm en Manasse evenwel hier niet genoemd worden, maar worden zij beide onder Jozef verenigd; evenwel is het aan de andere kant even opmerkingswaard, dat er eigenlijk 7 stammen de zegen uitspreken "omdat God veel meer geneigd is tot zegen, dan tot vloeken. De kinderen van de vrijen zijn om te zegenen, zoals de gelovigen kinderen van de belofte en erfgenamen van de zegen zijn."

Dit gehele treffende toneel geeft ons een flauwe "schets van de jongste dag; òf onder de zegen, òf onder de vloek.".

En de Levieten, 1) de priesters, als leraren en bewaarders van de wet, zullen, in het midden staande bij de Verbondsark, betuigen met de zegenformule, en met het gelaat naar de Gerizîm gekeerd, ze plechtig uitspreken, waarna het volk die woorden met Amen bekrachtigen zal; en vervolgens, met het aangezicht naar de Ebal gewend, de vervloekingen verkondigen, en zeggen tot elke man 2) van Israël, met verheven stem:

De zegenspreuken, die zonder twijfel het eerst werden uitgesproken, zoals ook in hoofdstuk 28 de zegen het eerst behandeld wordt, gaat Mozes stilzwijgend voorbij, om dadelijk de vervloekingen te formuleren; dit komt daar vandaan, dat het ambt van de wet bij voorkeur een ambt is, dat de verdoemenis predikt; dit berust daarom op dezelfde gronden, waarom de berg van de vervloeking diende tot oprichting van de wet.

Wij hebben ons de positie van het volk zo voor te stellen, dat zij in het midden van het dal dicht bij elkaar waren. Zo klom het amfitheatersgewijze op. De Levieten, niet het hele volk, spraken de zegen, en de ene of de andere helft sprak het "Amen" uit. De woorden waren hier duidelijk genoeg op te vangen; men moet zich voorstellen, dat Jotham op de ene bergtop staande, veilig zijn fabel sprak tegen Abimélech en diens aanhang.

In het Hebreeuws Kol-isch. D.w.z. niet Israël vertegenwoordigd door zijn oudsten, maar als volk in zijn geheel moest daarbij tegenwoordig zijn. Allen, die 20 jaar en ouder waren moesten de zegen en de vloek aanhoren.

Vervloekt zij de man, die, tegen het uitdrukkelijk verbod in (Ex.20:4 vv.), een gesneden of gegoten beeld, een gruwel voor de HEERE, a)een werk van de handen van de werkmeester b) zal maken, enzetten in het verborgene, of (ofschoon het in het verborgen zet) om het

heimelijk te aanbidden, dus ook als hij zich in het hart een afgod maakt buiten de Heere, zijn God; en al het volk zal op deze vervloeking van de priesters antwoorden en zeggen: Amen, zo moge Gods vloek hem treffen, die zich hieraan schuldig maakt.

Jer.7:30 b) Jesaja. 44:12

Vervloekt zij, die zijn vader of zijn moeder a) veracht! en al het volk zal zeggen: Amen.

Ex.21:17

Vervloekt zij, die moedwillig het land van zijn naaste
uiteenrukt, tot diens nadeel! en al het volk zal zeggen: Amen.

a)hoofdstuk 19:14

Vervloekt zij, die een blinde op de weg doet dolen, a) die iemand, die geen onderscheid weet tussen goed en kwaad, met opzet en in het geheim tot kwaad aanzet, om hem te doen dolen! en al het volk zal zeggen: Amen.

Leviticus. 19:14

Vervloekt zij, die het recht van de vreemdeling, van de wees en van de weduwe, kortom, van de arme en behoeftige buigt! a) en al het volk zal zeggen: Amen.

a)hoofdstuk 24:17

Vervloekt zij, die bij de vrouw van zijn vader ligt, omdat hij zijn vaders slip ontdekt heeft!
en al het volk zal zeggen: Amen.

a)hoofdstuk 22:30 Leviticus. 18:8

Vervloekt zij, die bij enig beest a) ligt! en al het volk zal zeggen: Amen.

Leviticus. 18:23

Latere schriftgeleerden pasten deze tekst in hun ijdele, belachelijke verwaandheid daarop toe, dat hij vervloekt was, die tot vrouw nam de dochter van een ongeletterde, van een uit de schare, die de wet niet kent (Hebreeuws = Am Ha’aretz)

Vervloekt zij, die bij zijn zuster ligt, de dochter van zijn vader of de dochter van zijn moeder! a) en al het volk zal zeggen: Amen.

Leviticus. 18:9

Vervloekt zij, die bij zijn schoonmoeder ligt! a) en al het volk zal zeggen: Amen.

Leviticus. 18:17

Vervloekt zij, die zijn naaste in het verborgene verslaat! a) en al het volk zal zeggen; Amen.

Leviticus. 18:17

Vervloekt zij, die geschenk neemt en zich daardoor laat omkopen, om een Ziel, het bloed van een onschuldige te verslaan, om in de weg van het recht van een rechtsmoord te begaan!
en al het volk zal zeggen: Amen

Ex.23:7

Vervloekt zij, die de woorden van deze wet niet zal bevestigen, zich niet tot een richtsnoer zal maken, niet zal vervullen of volbrengen, doende deze! en al het volk zal zeggen: Amen.

Er zijn zoveel vervloekingen als er stammen zijn, ten getale van twaalf, zonder dat evenwel ieder een bepaalde zonde aanduidt, aan één stam eigen. "De eerste en de laatste vervloeking hebben de meest omvattende betekenis; gene betreft het vergrijp van de hoofdzonde, deze sluit alle overtredingen van de wet in zich.".

De vijf eersten nemen in het algemeen de inhoud van de 10 geboden op, dewijl zij eerst de zonde tegen de Heere (Vs. 15), dan tegen de ouders, als door God daargesteld (Vs. 16) en tenslotte tegen de medemens (Vs. 17) en bijzonder tegen ellendigen en hulpelozen (Vs. 18,19 vervloeken. Daarop worden er vier vervloekingen gericht tegen bloedschande en de ondeugd van onnatuurlijke ontucht; de laatste (Vs. 26) bedreigt iedere overtreding van de wet in het algemeen; waaruit onmiddellijk voortvloeit, dat de eerste 11 alleen als voorbeeld zijn opgenoemd, zoals trouwens altijd bij de joodse rechtsgeleerdheid is geweest. Het is tevens opmerkelijk, dat alle vervloekingen op zonden doelen, die meer in het geheim en onopgemerkt gebeurden, en dus allicht door de straffen van de wet niet bereikt werden. Is het hier niet, alsof Mozes een voorgevoel had van de letterknechterij, die naderhand volgen zou, waardoor men een misdaad naar verkiezing onder of buiten de wet stelde? In deze vervloekingen is een krachtig protest tegen dusdanige handeling. Niet de letter, maar de geest. Niet een gedeelte, maar het geheel. Zelfs de geheimste zonden zijn vervloekt; vervloekt is een ieder, die niet doet, wat geschreven is in het boek van de wet! Het "Amen," waarmee het volk bekrachtigend moest invallen, staat, evenals in Numeri. 5:22 en Nehemiah. 5:13, na een voorafgegane verwensing, wier inhoud de aangesprokene op zich neemt, voor het geval, dat hij zich aan de misdaad schuldig maakte. Hier is het: één voor zich, een voor allen, allen voor een; kon er krachtiger vestiging van een volk plaatsvinden. Dit "Amen" is de gewone vorm voor de joodse eedzwering: de eed werd de eedzweerder voorgesproken, en deze antwoordde met Amen (d.i. het wordt bewaarheid), in betrekking van de bij de reinigingseed gevoegde vervloekingen, of: "gij zegt het" (Matth.26:63 vv.) met betrekking tot de gevergde verzekering in ene bezwering van iemand. Merken wij tenslotte nog op, welk onderscheid er is tussen de vloek van de wet en die van het Evangelie. De vloek van de wet was hard, het was als met de zweep achter de arbeider, met de uitroep: "het volle getal tichelstenen zult gij

leveren, en stro zal u niet gegeven worden." De vloek van het Evangelie luidt aldus: "Vervloekt is hij, die niet om niet wil zalig worden, die Gods liefde versmaadt, die Gods vrijheden niet wil aannemen." De wet zegt tot de mens: "Gij slaaf! vervloekt zijt gij, al gij het allerminste aan uw werk laat ontbreken." Hoe verpletterend! Het Evangelie zegt tot de mens: "Gij gevangene! vervloekt zijt gij, als gij niet vrij wilt zijn, gelijk Gods kinderen." Hoe hartontroerend!.

HOOFDSTUK 28.

BELOOFDE ZEGEN. GEDREIGDE VLOEK.

Vs. 1-68. Om de betekenis van de zegen, die Israël van de Gerizîm, als ook van de vloek, die het op de Ebal moet uitroepen, onder het gehele volk nadrukkelijk in te prenten, ontvouwt Mozes hierop de zegen van de gehoorzaamheid aan de wet en de vloek van de wetsovertreding uitvoerig, en voegt daarbij de wetprediking, die de inhoud van zijn tweede rede uitmaakte (hoofdstuk 4:44-26:9) en nog een uiting over de beloften en dreigingen, bij de wet gevoegd (Ex.20:5), volgens de strekking, hem door de Heere vroeger in de mond gelegd (Ex.23:20-33 Leviticus. 26:3 vv.).

En het zal geschieden, indien gij de stem van de HEERE, uw God, vlijtig zult gehoorzamen, waarnemende te doen al Zijn geboden, die ik u heden gebied, zo zal de HEERE, uw God, u, zoals ik u reeds vroeger (hoofdstuk 16:19) gezegd heb, hoog zetten boven alle volken van de aarde.

En al deze zegeningen, die ik u hier uiteen zal zetten, zullen over u komen, en u aantreffen, 1)want bereid zijn zij reeds, en zij wachten maar om overvloedig over uuitgestort te kunnen worden, en dit zullen zij voorzeker, wanneer gij de stem van de HEERE, uws God, zult gehoorzaam zijn, onder dit beding en dan ook alleen, en om deze reden ben ik verplicht er herhaaldelijk op terug te komen (Vs. 9,15).

Hun werd beloofd, dat de Voorzienigheid Gods hen in al hun zaken voorspoedig zou maken. Deze zegeningen worden gezegd hen te zullen aantreffen (of zoals de Engelse vertaling geeft: hen te zullen overvallen). Dezen, welke God zijn genadige zegen waardig acht, zijn soms gereed, om de zegen als te ontvluchten, of ze af te wijzen en te denken, dat die niet voor hen is, wanneer ze in hun eigen onwaardigheid worden ingeleid. Doch de zegen van de Heere zal hen desalniettemin navolgen, vinden, en hen door Gods bijzondere gunst overvallen en in de schoot geworpen worden in tegenstelling van anderen die gretig, doch tevergeefs, daarnaar zoeken. Dus zal op de grote oordeelsdag de zegen de rechtvaardige overkomen, die zullen zeggen: Heere! wanneer, hebben wij u hongerig gezien, en gespijzigd? (Matth.25:37)

Gezegend zult gij zijn in de stad, en gezegend zult gij zijn in het veld, waar gij u maar beweegt.

Gezegend zal zijn de vrucht van uw buik, en de vrucht van uw land, en de vrucht van uw beesten, de voortzetting van uw koeien, en de kudden van uw klein vee, dus in uw gehele bezit.

Hoofdstuk 7:13 vv. Ex.23:26

Gezegend zal zijn uw korf, 1) en uw baktrog, zodat gij nimmer aan hongersnood ten prooi zult zijn.

In de korf werden de vruchten bewaard; in de baktrog de spijzen bereid.

"Voorraadschuur." Het zou vermoeiend zijn alle nutteloze en spitsvindige Joodse verklaringen van deze zegeningen op te sommen. De Jeruzalemse Targum wil, dat met het woord "korf" de korf van de eerstelingen bedoeld wordt, maar ons oog moet verre van eenvoudig zijn, als wij zulke redeneringen begeren. Het is hier duidelijk genoeg voor de eenvoudige bijbellezer, dat én "korf" én "baktrog" benamingen van hetzelfde begrip, (d.i. een verzamelplaats) zijn. Met dezelfde uitleg-ziekte wordt het "in- en uitgaan" (zie Vs. 6) in verband gebracht met het bezoeken van de synagoge of school.

Gezegend zult gij zijn in uw ingaan, gezegend zult gij zijn in uw uitgaan, in alles wat gij binnens- of buitenshuis onderneemt.

De HEERE zal, als gij ten strijde uittrekt, geven uw vijanden, die tegen u opstaan, geslagen voor uw aangezicht, en hen geheel in uw macht overleveren; door één weg zullen zij, als een welgeordend leger, tot u uittrekken, maar door zeven, d.i. door vele, wegen zullen zij, in woeste vaart uiteenstuivend, voor uw aangezicht vluchten (Richteren. 7:21 vv.).

De HEERE zal de zegen gebieden, dat Hij met u zij in uw schuren, en in alles, waaraan gij uw hand slaat, in al uw arbeid; en Hij zal u zegenen in het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal.

De HEERE zal u, zoals hetgeen gij innerlijk zijn moet volgens uw roeping (Ex.19:5), ook uiterlijk maken en Zichzelf tot een heilig volk bevestigen, zoals Hij gezworen heeft in uw vaderen, a) wanneer gij de geboden van de HEERE, uw God, zult houden en in zijn wegen wandelen.

Genesis 22:6 vv.

En alle volken van de aarde zullen zien, aan datgene wat Hij van u maakt, tot prijs van Zijn heerlijkheid, dat de naam van de HEERE 1) over u genoemd is, dat gij werkelijk Zijn eigendomsvolk zijt, en zij zullen voor u, die onmiddellijk onder Zijn bescherming staat, vrezen.

Onder de Naam van de Heere hebben wij ook hier te verstaan, de openbaring van Zijn heerlijk en heilig Wezen.

En de HEERE zal u doen overvloeien aan goed, in de vrucht van uw buik, en in de vrucht van uw beesten, en in de vrucht van uw land, op het land, dat de HEERE uw vaderen gezworen heeft u te zullen geven.

De HEERE zal u, om u deze overvloed te verschaffen, opendoen zijn goede schat, de hemel, om aan uw land regen te geven te zijner tijd, a) en om te zegenen al het werk van uw hand, uw landbouw. En gij zult, door de groteovervloed van alle tijdelijke goederen, aan vele volken lenen, b)maar gij zult niet ontlenen.

a)Deuteronomium. 11:14 b) Deuteronomium. 15:6

In het Hebr. hjml alw hleml (Lema'elah welo lemattah). LXX epanw kai ouk upokatw, d.i. er bovenop en niet naar beneden. Dit is duidelijk. Het tweede lid van Vs. 13 is verklaring of bevestiging van het eerste lid. De Heere belooft hier dat als Israël Zijn geboden en instellingen zal onderhouden het steeds meer in aanzien zal komen, steeds meer er bovenop zal komen en niet achteruitgaan.

En de HEERE zal u tot een hoofd maken, en niet tot een staart, gij zult in de rij van de volken de eerste, niet de laatste zijn, a) en gij zult alleen boven zijn, en niet onder 1) zijn, wanneer gij horen zult naar de geboden van de HEERE, uw God, die ik u heden gebied te houden en te doen.

Jesaja. 9:14 vv.

Het is geen vloek zonder, of om een geringe oorzaak. God zoekt geen twist tegen ons, want hoedanige eer zou Hij toch verkrijgen door te willen twisten met een gedreven blad en een droge stoppel?.

De beste adel is van boven. Kon Israël misschien niet in de oudheid met de overige volken wedijveren, welnu, de Heere, de God der eeuwen gaat een verbond met hen aan, en laat hun vrijelijk meedelen in het Zijne. En zodra de Israëlieten ook van hun kant het verbond ongeschonden bewaarden, is hun adel de voornaamste geweest, hebben zij boven de volkeren gezweefd, omdat die adel zijn oorsprong in God had.

En gij niet afwijken zult van al de woorden, die ik u heden gebied ter rechter- of ter linkerhand, a) en vooral niet wijkt van het hoofd- en grondgebod, dat gij andere goden nawandelt, om hen te dienen. b)

a)Deuteronomium. 5:32; 17:11 b) Deuteronomium. 6:14; 11:28

De gehele weeklacht, namelijk de zo in het oog vallende macht en bloei van het heidendom in vergelijking met het geringe aantal aanbidders van de Heere, die nog niet eens een enkel van alle landen op aarde het hunne konden noemen, schijnt zeker een sprekend tegenbewijs te zijn van alles, wat Mozes hier zegt; maar de wetgeving van het Oude Verbond moet de wonderbaarlijke zekerheid, waaruit zij ontsproten en waardoor zij gedragen is, dat er in de gemeenschap met de heilige God leven en kracht, maar daarbuiten slechts ondergang en dood is, niet minder ook nog aan haar einde, ja, daar nog wel het sterkst uitdrukken en (het volk) inprenten.

De zegen wordt hier wederom vóór de vloek gesteld; "het is het Evangelie van het Oude Verbond, dat ons onder het beeld van aardse zegen, de hemelse zegen, belooft.

Daarentegen zal het geschieden, indien gij de stem van de HEERE, uw God, a) niet zult gehoorzaam zijn, om waar te nemen, dat gij doet al zijn geboden en zijninzstellingen, die ik

heden gebied; zo zullen al deze vloeken over u komen en u treffen, 1) zodat juist het tegendeel plaatsvindt van de zegeningen, die ik u opgenoemd heb.

Leviticus. 26:14 Klaagl.2:17 Dan.9:11,13 Mal.2:2

De mondige mens wordt hier een grondregel gegeven in Vs. 2 en Vs. 15, waardoor hij zichzelf oordeelt en veroordeelt. "Het is de horoscoop voor tijd en eeuwigheid."

Wat wil men nog meer weten van deze goddelijke openbaring? "O mens, gij bekommert u om de toekomst, gij ondervraagt gesternte en kalender; stel u dit hoofdstuk voor ogen; het zal u geluk en zegen geven, als gij God gehoorzaamt, en in tegenovergesteld geval, ongeluk en vloek.".

Zoals van de zegeningen gesproken wordt, dat zij de mens zullen overkomen en treffen, zo wordt dit ook van de vloek gezegd. Zegen en vloek staan vlak tegenover elkaar.

Vervloekt zult gij zijn in de stad, en vervloekt zult gij zijn in het veld.

Vervloekt zal zijn uw korf, voorraadschuur en uw baktrog.

Vervloekt zal zijn de vrucht van uw buik en de vrucht van uw land, de voortzetting van uw koeien, en de kudden van uw klein vee.

Vervloekt zult gij zijn in uw ingaan, en vervloekt zult gij zijn in uw uitgaan.

De HEERE zal, in plaats dat zegen en eendracht onder u zij (Vs. 8), onder u zenden de vloek, de verstoring en het verderf, in alles, waaraan gij uw hand slaat, dat gij doen zult, totdat gij verdelgd wordt, en totdat gij haastig omkomt, vanwege de boosheid van uw werken, waarmee gij Mij verlaten hebt.

Na de inleiding in Vs. 15 welke aan die in Vs. 1 en 2 beantwoordt, stelt Mozes tegenover de zegenbeloften (Vs. 4-8) vloekbedreigingen, die evenals die, zo veel omvattend mogelijk zijn en waar het niets minder geldt dan de volkomen uitbetaling van de zondebetaling. Nu weet Mozes evenwel, in de verlichting van de Heilige Geest, zo goed als wij, dat de betaling van de zonde de dood is; maar diens voorlopers zijn een talloze menigte van lichamelijke smarten en noodlottige ziekten. Een heel leger van dezen wordt in het volgende over Israël bezworen, in toenemende uitgebreidheid en vreselijkheid. Evenwel heeft Mozes niet opnieuw, zoals in Leviticus. 26:14 vv. te doen met de ongehoorzaamheid en weerstrevigheid van het volk in haar trapsgewijs voortschrijden, maar hij heeft de afval in het algemeen meer in het oog, en stelt daarom niet plaag na plaag met trapsgewijze opklimming voor ogen, maar veeleer vat hij alle plagen in één bundel samen. Uit deze bundel neemt hij, als uit een pijlkoker, zijn pijlen en werpt die in vijfvoudige aanval (Vs. 21-26; 27-34; 35-45; 46-57; 58-68) naar Israël. Al de zware bezoekingen, die de latere geschiedenis ons verhaalt, dat óf in de oudheid, óf in de middeleeuwen dit volk getroffen hebben, ja, zelfs hun huidige verhouding onder de volkeren, alles is in dit hoofdstuk voorzien en voorzegd. Dit hoofdstuk is, zoals Luther terecht zegt,

evenzeer het langste als het gemakkelijkste; er is niet veel uit te leggen, waar de geschiedenis zelf uitlegger geworden is.

De HEERE zal u de pest 1) doen aankleven, totdat Hij u verdoe van het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

De pest (Hebreeuws deber, d.i. verderving) is een, in Egypte inheemse ziekte, die zich onder zekere omstandigheden, ook over andere landen, nl. Palestina en Syrië verbreidt, en voor deze daarom epidemisch (aanstekend) wordt, en zijn grond vindt in een door Miasma (aanstekingsstof in de lucht) ontstane vergiftiging van het bloed. Prüner in zijn geschrift "ziekten van het Oosten" kenschetst haar als een kwaal, wiens wet het is, geen regel te hebben, en dat reeds in gewoon spraakgebruik de gepersonifieerde trouweloosheid, doortraptheid en boosaardigheid betekent. Hij onderscheidt twee hoofdsoorten; de ene lijkt in haar loop op de boosaardige koorts; de andere op de typhus. Als een algehele verstoring van de lichaamskracht kondigt zich de pest al dadelijk aan door een met hevige koorts verbonden zwakte, neergedruktheid en onuitsprekelijke angst. Op een lichte huivering volgt hevige hoofdpijn aan het voorhoofd, inwendig brandende hitte, duizeligheid, zucht tot slapen of gehele slapeloosheid, beklemming van de borst, toenemende onpasselijkheid, vervolgens een eerst slijmig, dan zwart, gallig, dikwijls bloederig, braken met hevig wringen gepaard, buikloop, pijn in de rug en de ledematen. De ogen, eerst glanzend en vochtig, worden star, dof en in de hoeken met bloed belopen. Het gehoor en de tong wordt zwaar, de verdoving klimt; stille deliriën (tekenen van waanzin) en trekkingen worden waargenomen; het gelaat is jammerlijk verdraaid. De dood komt meestal snel, binnen 24 uur. Wanneer echter het gestel van de zieke de eerste schok weerstaat, dan komen gewoonlijk op de derde dag de pestbuilen te voorschijn, een of meer in getal, en de karbonkels of pestblazen op verscheidene uitwendige delen en later dikwijls nog brandzweren op schouders, schenkels, rug, hals en dijen. Bij het verschijnen van de pestzweren, en het wijken van de koorts ten gevolge van een kritisch (beslissend) zweten op de derde dag, bestaat er hoop op genezing; als namelijk de pestzweren niet wegtrekken of brandig worden, maar doorbreken en etteren (2 Koningen. 20:1 vv. Jesaja. 38:9 vv.). Zonder pestbuilen geneest niemand; maar zelfs, als zij niet kwaadaardig zijn, is de zieke gedurende 40 dagen niet buiten gevaar. Na het eerste uitbreken van de ziekte is besmetting en dood bijna in één ogenblik; later heeft de zieke gewoonlijk nog drie dagen; langzamerhand begint nu de sterkte van de smetstof te minderen en meerdere zieken komen ervan op.

De HEERE zal u slaan met tering a) en met koorts,
hete koortsen, en met vurigheid, typheuse koortsen, en met hitte, afwisselende koorts, en met1) droogte, c) en met brandkoren, 2) (Duitse vertaling = giftige lucht), en met honingdauw, het verwelken van het koren, die u vervolgen zullen totdat gij omkomt.

Leviticus. 26:16 b) Matth.8:14 Joh.4:52 c) 1 Kon.17:7

Deze vertaling rust op de lezing Choreb; als men deze vertaling vasthoudt, zou er met "droogte" reeds een begin gemaakt worden met de hovenplagen. Een andere lezing daarentegen heeft Chereb =" zwaard;" zodat er tussen de vier plagen van de mensen en de

twee van de veldvruchten het verbranden van de aren en het "geel worden" door verzengende winden, voor het korrels krijgen van de halmen) midden in de oorlog werd geplaatst als een overgangsplaag, die de landman en zijn vruchten gelijk vernielt. Het laat zich niet bepalen, welke de juiste lezing is (Deuteronomium. 2:17)

Onder brandkoren heeft men te verstaan die plaag, waardoor het koren verbrandt of verdort veroorzaakt door de Kadiem, een oostenwind, komende uit de overjordaanse woestijnen. Met honingdauw, het geel worden van de bladeren, zodat de halmen geen aren voortbrachten. Wij hebben hier zeven plagen als bewijs, dat zij werkelijk door God werden toegezonden.

En uw hemel, die boven uw hoofd is, zal koper zijn, en de aarde, die onder u is, zal ijzer zijn, zodat die geen regen zal geven, en deze, onbewerkbaar als zij is, geen vruchten zal opleveren (Leviticus. 26:19).

De HEERE, uw God, zal in zulke tijden van aanhoudende droogte pulver en stof tot regen van uw landsgeven, 1) dat u uw toestand nog onverdragelijker maakt, door de hitte nog te vermeerderen en de in te ademen lucht te bezwangeren, van de hemel zal het op u neerdalen, totdat gij verdelgd wordt, want daarop komen alle plagen neer.

Volgens Robinson wordt de lucht in Palestina bij grote hitte dikwijls vervuld met stof en zand, wanneer de z.g. Sirocco waait, zodat zij dan niet zelden lijkt op de gloed van een brandende oven.

De HEERE zal u, in tegenstelling tot Vs. 7, verslagen geven voor het aangezicht van uw vijanden; a) door één weg zult gij tot hem uittrekken, en door zeven wegen zult gij voor zijn aangezicht vluchten; en gij zult van alle koninkrijken van de aarde aangeraakt worden, woordelijk: tot heen- en weerbeweging, zoveel alstot een speelbal, voor alle koninkrijken van de aarde (Jeremia. 15:4; 24:9; 29:18; 34:17)

Leviticus. 26:17

En uw dood lichaam zal, in plaats van in een eervol graf bijgezet te worden, aan al het gevogelte van de hemel, en aan de beesten van de aarde tot spijze zijn; en niemand zal ze afschrikken, niemand zal uw lijk in bescherming nemen tegen hun vraatzucht (1 Kon.14:11 Jer.16:4 Ezech.29:5).

De HEERE zal u slaan met zweren 1) van Egypte, met de Egyptische melaatsheid, de zogenaamde Elephantiasis, a) en met spenen, speenvormige zweren aan de achterdelen, Hoemorrhoische b) knobbels, en met droge schurft en met krauwsel, 2) waarvan gij niet zult kunnen genezen worden.

Zie Le 13.3 b) 1 Samuel. 5:6,9,12

De knobbelmelaatsheid is eigenlijk een Egyptische ziekte (daarom: "zweren van Egypte). Zij begint evenals de witte, maar onderscheidt zich door knobbels-eerst door grootte van een

erwt, dan van een kippenei-in het gezicht en aan de leden, waartussen het vlees wegzinkt. De pijn is niet hevig, ook vertoont zich maar weinig uitslag; maar tegen het einde van de ziekte ontstaan vele etterzweren, welke de gewrichten los maken, zodat het ene lid na het andere afvalt. Het gezicht is ook hier opgezwollen en blinkend, de blik wild, strak, de ogen bolrond en druipen. Onverzadelijke vraatzucht en wellustige prikkelingen zijn ook aan deze soort van ziekte eigen. De zinnen verstompen; langzamerhand neemt de stem af; droefgeestigheid, vreselijke dromen, sterk opzwellen en hard worden van de voeten, waardoor zij als olifantsvoeten worden (vandaar de naam Elephantiasis) en een schilferachtige, gespleten huid krijgen, zijn aan deze ziekte eigen. Ook deze ziekte heeft een aangegeven duur, dikwijls meer dan 20 jaar, waarop de dood soms plotseling verrast ten gevolge een zwakke koorts of van gruwelijke verstikking.

Een ziekte, na verwant aan de vorige, en welke een geweldige jeuk veroorzaakt.

De HEERE zal u slaan met onzinnigheid en met blindheid naar de geest, en met verbaasdheid van hart, verstandsverbijstering.

Dat gij op de middag zult om u heen tasten, zoals een blinde omtast in het donkere, dat gij radeloos zult zijn in verhoudingen, die onder andere omstandigheden helder waren, evenals een lichamelijk blinde zelfs op de helderste dag in het onzekere rondtast, en uw wegen niet zult voorspoedig maken, omdat gij in uw radeloosheid geen middelen zult vinden; maar gij zult alleen door vreemden verdrukt en beroofd zijn alle dagen, en er zal geen verlosser zijn 1) om u te helpen.

Naast de lichaamsplagen ook plagen van de geest; naast het geslagen worden aan het lichaam, ook het geslagen worden aan de geest. Op allerlei terrein zal Israël, vanwege zijn godverlating en godverzaking de geduchte straffen van God ondervinden.

Hier is het minder aan eigenlijke waanzin en krankzinnigheid te denken, als veeleer aan een uit de hoogste angst, zorg en moeite voortspruitende geestesverwarring. (Vgl. Vs. 34. De nood en de kwelling zouden zo’n hoogte bereiken, dat hun hoofd en zinnen zouden vergaan van radeloosheid; zoals men dat altijd ondervindt als men in grote gevaren beroofd wordt van de nodige tegenwoordigheid van geest.

Gij zult een vrouw ondertrouwen, maar een ander man zal haar beslapen; een huis zult gij bouwen, maar daarin niet wonen; een wijngaard zult gij planten, maar die niet algemeen maken, gij zult hem niet in eigen vruchtgebruik hebben (hoofdstuk 20:5-7).

Men denkt hier slechts aan de verdukkingen, die de Israëlieten ten tijde van de Richteren, toen zij slechts heimelijk enigszins konden oogsten, geleden hebben en vooral naderhand, nadat Israël onder alle volken verstrooid was en zijn bezitting voor fanatieke naam-Christenen moest verbergen.

Uw os zal voor uw ogen geslacht worden, maar gij zult daarvan niet eten, uw ezel zal van voor uw aangezicht geroofd worden, en tot u niet terugkeren, uw klein vee zal aan uw vijanden gegeven worden, en voor u zal geen verlosser zijn.

Uw zonen en uw dochters zullen aan een ander volk tot slaven en slavinnen gegeven worden, dat het uw ogen aanzien, hoe zij onbarmhartig voortgesleurd worden, en gij zult naar hen, naar hun terugkeer uit de vreemde smachten en van verlangen bezwijken de hele dag, maar het zal in het vermogen van uw hand niet zijn, 1) ook maar het minste tot hun verlossing toe te brengen.

1)Letterlijk: maar uw hand zal u niet tot een God zijn, d.i. gij zult aan die toestand niet het minste kunnen veranderen, alle hulp zal u ontbreken.

De vrucht van uw land en al uw arbeid, die gij met moeite verkregen hebt, zal een volk eten, dat gij niet gekend hebt; en gij zult alle dagen alleen door dat volk, als vergelding voor die vrucht, verdrukt en verpletterd zijn.

En gij zult onzinnig zijn vanwege het gezicht van uw ogen, door de aanschouwing van zoveel jammer en harteleed, dat gij zien zult.

De HEERE zal u slaan met boze zweren aan de knieën en aan de benen, waarvan gij niet zult kunnen genezen worden, van uw voetzool af tot aan uw schedel.

Hier wordt zeker de gewrichtenmelaatsheid, een bastaardsoort van de knobbelmelaatsheid bedoeld (Vs. 27); hier richt zich de woede van de ziekte op de gewrichten en vooral op die van de voeten. Toch heeft Mozes niet zozeer met de ziekte, als zodanig te doen, maar meer met haar gevolgen en werking. Zij maakte het door haar aangetaste gaan en staan onmogelijk en sloot hem naar de wet uit van de gemeenschap met het Verbondsvolk: en dat is het dan ook eigenlijk, waarom het hem te doen is. Israël zal van alle levenskracht beroofd en door God verworpen worden, de melaatsheid is daarbij meer het beeld en de gelijkenis of de concrete vorm, waarin hij zijn gedachte uitspreekt. Dit blijkt hetn duidelijkst uit het toevoegsel "van de voetzool af tot aan de hoofdschedel;" want bij gewrichtenmelaatsheid blijven de overige lichaamsdelen meestal in een tamelijk gezonde toestand en de zieken kunnen na het afvallen van de zieke ledematen weer tot een zekere hoogte genezen.

De HEERE zal u, bovendien uw koning, die gij over u zult gesteld hebben, a) en onder wiens beschutting gij meende u tegenover uw vijanden te kunnen staande houden, doch die het juist daartoe gebracht heeft, dat gij uwhemelse Koning verworpen hebt, en door hem verstoten zijt, doen gaan tot een volk, dat gij niet gekend hebt, vanwege zijn nietigheid, noch uw vaderen, en aldaar zult gij tot straf daarvoor, dat gij de Heere niet hebt willendienen, dienen andere

goden, hout en steen, dat ook door uw verdrukkers gediend wordt (hoofdstuk 4:28).

a)Deuteronomium. 17:14 b) 1 Samuel. 8:19 vv.; 1 Kon.12:26 vv.; 2 Koningen. 21:9 vv.

Hier blijkt weer zo duidelijk, hoe Mozes de profeet van het Oude Verbond is geweest. Hij ziet honderdtallen van jaren vooruit niet alleen, maar voorspelt het precies zoals het in later eeuwen geschied is.

En gij zult, terwijl gij geroepen was om het hoogste te zijn onder alle volken op aarde, en algemeen als een heilig volk gevreesd te worden, zijn tot een schrik, tot een spreekwoord, en tot een spotrede, onder al de volken, waarheen u de HEERE leiden zal (1 Kon.9:7 Jer.24:9).

a) Gij zult veel zaad op de akker uitstrooien, maar gij zult in de oogsttijd weinig inzamelen; want de sprinkhaan zal het verteren.

Micha 6:15 Hagg.1:6

Wijngaarden zult gij planten, en bouwen, maar gij zult geen wijn drinken, noch iets, daargelaten het persen, een enkel druifje voor dagelijkse verfrissing vergaderen; want de worm, de wijngaardkever, die daarin zo verderfelijk is, zal het opeten.

Olijfbomen zult gij hebben in heel uw gebied, maar gij zult u met olie niet zalven; want uw olijfboom zal zijn vrucht afwerpen, voordat die tot rijpte gekomen is, en als gij komt, zult gij niets dan bladeren vinden (Joël 1:10).

Zonen en dochters zult gij gewinnen, maar zij zullen voor u niet zijn, gij zult ze met moeite opkweken, maar gij zult daarvoor niet beloond worden; want zij zullen in gevangenis gaan, weggerukt zijnde voor uw ogen.

Al uw geboomte, en de vrucht van uw land zal het boos gewormte erfelijk bezitten, en gij zult er u niet van kunnen ontslaan, om van het land van uw erfenis vrucht te plukken.

De vreemdeling, die in het midden van u is, en niet door die plagen getroffen wordt, zoals gij voorheen in Egypte onaangetast bleef, a) zal hoog, hoog boven u opklimmen; en gij zult laag, laag neerdalen.

Ex.9:6,26

Hij, de vreemdeling, zal u lenen, maar gij zult hem niet lenen, omdat hij het niet nodig heeft, en gij hiertoe niet in staat zal zijn; hij zal tot een hoofd zijn, en gij zult tot een staart zijn, het geringste van alle volkeren.

En al deze vloeken, waarvan ik gesproken heb, zullen over u komen, en u vervolgen, zoals een vijand, die niet ophoudt voordat hij u ingehaald heeft, en u treffen, totdat gij verdelgd wordt, omdat gij de stem van de HEERE, uw God niet gehoorzaam zult geweest zijn, om te houden zijn geboden en zijn instellingen, die Hij u geboden heeft.

En zij zullen onder u tot een teken en tot een wonder zijn, ja, onder uw nageslacht tot in eeuwigheid, en zij, deze vloeken, die u treffen, zullen u en uw zaad tot een teken zijn tot in

eeuwigheid, want zij zullen u door hun uitgebreidheid en vreselijkheid op in het oog vallende wijze het bovennatuurlijke ingrijpen van God in uw lotsbestemming doen erkennen;

Omdat gij de HEERE, uw God, niet gediend zult hebben met vrolijkheid en goedheid van hart, terwijl gij hiertoe toch alle reden hadt vanwege de veelheid van alles, daar gij aan alles overvloed had; maar juist deze overvloed van de u door de Heere geschonken goederen heeft u overmoedig gemaakt, en uw hart tegen hem verhard (Deuteronomium. 6:11 vv.; 8:7 vv.; 31:20; 32:15 Nehemiah. 9:26 vv.).

Wel is Israël in voor- en tegenspoed een teken voor de wereld geweest. Bij een volk zo beweeglijk van hartstochten als de baren van de zee, wordt het dienen van God of van de zonde het best opgemerkt. Wat hier voorzegd is, is geschied, wat vervolgens voorzegd is, zal geschieden. Nog is het volk van Israël tot een teken van Gods openbaring voor de wereld, nog staat het daar als een levende hinderpaal voor ongeloof en godsverzaking. Nee, "geen teken kan gegeven worden, dat gelijk is aan de verwoesting van het joodse volk, het aanhouden van de ballingschap uit hun land, en hun ellendig wedervaren in alle andere landen. De gehele wereld kan duidelijk zien, dat de God van hun vaderen hen heeft verworpen, want zij hebben geen tekens of kenmerken van Zijn oude en gewone gunstbewijzen; terwijl ontelbare littekens van Zijn geduchte verontwaardiging tegen hun vaderen nog ongeheeld blijven aan hun kinderen, na het voorbijgaan van meerdere geslachten, dan die in het beloofde land voorspoed genoten hebben.

Zo zult gij, omdat gij de Heere niet hebt willen dienen, om verder in het volle bezit van Zijn genadegaven te leven, uw vijanden, die de HEERE tot voltrekking van Zijn strafgericht onder u zenden zal, dienen, met een dienst harder dan de dienst van de Heere, in honger en in dorst, en in naaktheid, en in gebrek van alles; en Hij zal een ijzeren juk op uw hals leggen, omdat gij de Heere, uw God, een ijzeren nek hebt toegekeerd, totdat Hij u verdelgt Jesaja 8:6).

"Als men God niet dienen wil, moet men, als een slaaf van zijn lusten, de zonde, de wereld en de duivel dienen, en dat alles met een versmachtende geest, die er toch geen rust en genoegen onder heeft, en erbij moet komen."

Het is een ellendige dienst om (evenals de verloren zoon bij de zwijnen) de wereld te dienen.

De HEERE zal tegen u een volk verheffen van verre, van het einde van de aarde, een volk dat snel en geweldig op u aanstormt, zoals een arend vliegt, 1) die met geweldige vaart op zijn prooi neerschiet en zijn klauwen daarin slaat, een volk, eindelijk, wiens spraak gij niet zult verstaan; 2)

1)"Hier worden duidelijk de Romeinen bedoeld;" zij kwamen van verre, hetgeen van de Chaldeeën zozeer niet kan gezegd worden. De forsheid van de krijgslieden wordt met die van een arend vergeleken; wie denkt hier wederom niet aan de geharde, alles trotserende krijgsdrommen van de Romeinen; en bovendien "weet ieder, dat de Romeinen de Arend in

hun vaandels gevoerd hebben; op dezelfde manier beschrijft Homerus de aanstormende Achilles.".

De profeet Jesaja (hoofdstuk 5:26; 28:11; 33:19) schildert de Assyriërs als een volk, wiens taal onverstaanbaar is. Met dit volk wordt hier de gehele wereldmacht bedoeld, welke Israël vanwege zijn zonden zou onderdrukken.

Een volk stijf van aangezicht, wreed van uiterlijk en hard van hart, en dat daarom het aangezicht van de oude niet zal aannemen, noch de jonge genadig zijn.

En het zal de vrucht van uw beesten en de vrucht van uw land opeten, totdat gij verdelgd zult zijn, dat u geen koren, most, noch olie, voortzetting van uw koeien, noch kudden van uw klein vee zal over laten, totdat Hij u verdoe.

En het zal u beangstigen in al uw poorten, totdat uw hoge en vaste muren neervallen, waarop gij vertrouwde in uw gehele land, ja, het zal u beangstigen in al uw poorten, in uw gehele land, datzelfde land, dat u de HEERE, uw God, gegeven heeft.

Deze voorspellingen kunnen én op de Chaldeeën én op de Romeinen toegepast worden, maar niet het minst op de laatsten. Zie Jesaja. 5:26 vv.; 33:19 Jer.5:15; 6:22; 48:40; 49:22 Klaagl.5:12 Ezech.17:3,7 Hab.1:6 vv.

En a) gij zult eten de vrucht van uw buik, het vlees van uw zonen en van uw dochters, die u de HEERE, uw God, gegeven zal hebben; in de belegering en in de benauwing, waarmee uw vijanden u zullen benauwen.

a)Leviticus. 26:29; 2 Koningen. 6:29 Klaagl.4:10

Aangaande de man, die teder onder u, en die zeer wellustig geweest is, zodat hij slechts de uitgezochtste gerechten genoot, zijn oog zal kwaad zijn, hij zal afgunstig zijn, tegen zijn broeder, en tegen de vrouw van zijn schoot, en tegen zijn overige zonen, die hij overgehouden zal hebben, die tot dusverre gespaard zijn.

Dat hij niet aan een van die zal geven van het vlees van zijn zonen, die hij eten zal, maar het voor zich alleen behouden, omdat hij voor zich niets heeft overgehouden 1) van al zijn goederen, in de belegering en in de benauwing, waarmee u uw vijanden in al uw poorten zal benauwen.

Zo hoog zal de hongersnood klimmen, dat de man niets zal overhouden, om aan de zijnen te geven en hij zijn kinderen en zijn vrouw nog zal misgunnen het vlees van zijn eigen bloed.

Aangaande de tedere en wellustige vrouw onder u, die in haar weelderigheid en wellust niet verzocht heeft haar voetzool op de aarde te zetten, maar die zich, als zij uitging in gemakkelijke draagstoelen, of door zacht voortstappende ezels liet dragen, en zich thuis wellustig in zachte kussens neervleide, omdat zij zich wellustig en teder hield; haar oog zal

kwaad zijn, scheel zien, tegen de man van haar schoot, en tegen haar zoon en tegen haardochter, zij zal afgunstig tegen hen zijn.

En dat1) om haar nageboorte, die van tussen haar voeten uitgegaan zal zijn, bij haar verlossing, en om haar zonen, die zij gebaard zal hebben; want zij zal, gedurende de belegering, hen, eerst de nageboorte en vervolgens de pas geboren kinderen zelf, eten in het verborgene, om niet, zelfs niet aan haar allernaaste betrekkingen, iets mee te delen, omdat gebrek aan alles, in de belegering en in de benauwing, waarmee uw vijand u zal benauwen in uw poorten.
2)

En dat. Beter nog: En dat wel, om daarmee te wijzen op het ontzettende van de zaak.

Hoe van dit alles zich reeds een beginsel vertoonde ten tijde van de Syriërs in Samaria, hoe reeds de vervulling plaatshad bij de belegering van Jeruzalem door de Chaldeërs, vergelijk daarover de aangevoerde plaatsen bij Leviticus. 26:26; 2 Koningen. 6:28 Klaagl.2:20; 4:10. Op het verschrikkelijkst evenwel werden Mozes' woorden tot daadzakelijke werkelijkheid bij de belegering van Jeruzalem door de Romeinen in het jaar 70 na Chr. Josephus schrijft van de uitgebreidheid van de toenmalige nood. Om een kleine bete brood hebben de beste vrienden dikwijls gehouwen en gestoten. De kinderen trokken de ouders, vader en moeder dikwijls hun kinderen de spijze uit de mond. Broeders noch zusters erbarmden zich daar over elkaar. Een schepel koren koste vele guldens. Velen hebben van grote honger koemest, anderen zadelriemen of het leer van de schilden afgeknaagd en gegeten. Enige werden dood gevonden met hooi in de mond. Sommigen hadden beproefd in geheime gemakken met vuil en mest hun honger te stillen, en er is zo'n geweldige menigte van de honger gestorven, dat Ananias, Eleazars zoon, welke gedurende de belegering naar Titus gevlucht was, aantoonde, dat 150.000 lijken in de stad gevonden en begraven zijn. Op een andere plaats zegt hij: Er was een voorname vrouw uit het overjordaanse, die uit vrees naar Jeruzalem gevlucht was. Toen nu de stad zo fel benauwd werd, heeft zij haar jongste kind, door honger gedreven, geslacht in de wieg, de helft gebraden en opgegeten, terwijl zij de andere helft aan de haar bedreigende krijgslieden voorzette.

Indien gij niet zult waarnemen te doen al de woorden van deze wet, die in dit boek (de Pentateuch, vooral van Exodus tot het einde van de wetprediking) geschreven zijn, om te vrezen deze heerlijke en vreselijke Naam, 1)de HEERE, uw God, en aan de profeten te gehoorzamen, die de Heere, als mij, uit u en uw broeders zal verwekken (hoofdstuk 18:15 vv.).

Daarop moest het streven van Israëls volk gericht zijn. Dit gevolg moest het onderhouden van de geboden van de Heere hebben. Niet om zichzelfs wille, maar opdat Israël de Heere zou vrezen en de openbaring van Zijn hoogheilige Naam zou hoog houden. Opdat God de eer van Zijn werk zou krijgen.

Zo zal de HEERE uw plagen wonderlijk maken, u op nog zwaarder en onverdraaglijker wijze bezoeken, bovendien de plagen van uw zaad, het zullen grote en gewisse plagen, en boze en gewisse ziekten zijn.

En Hij zal op u doen keren alle kwalen van Egypte, waarvan gij gevreesd hebt, en alle gevaarlijke, gruwelijke ziekten, die daar thuis zijn, zij zullen u aanhangen, terwijl zij anders verre van u gebleven zouden zijn (Ex.15:26; 23:25).

En Hij zal op u doen keren alle kwalen van Egypte, waarvan gij gevreesd hebt, en alle gevaarlijke, gruwelijke ziekten, die daar thuis zijn, zij zullen u aanhangen, terwijl zij anders verre van u gebleven zouden zijn (Ex.15:26; 23:25).

Ook alle ziekte, en elke plaag, die in het boek van deze wet 1) niet geschreven is, want aan de Heere staan om u te tuchtigen nog geheel andere middelen ten dienste, dan waarmee Hij Egypte kastijdde, zal de HEERE over u doenkomen, totdat gij verdelgd wordt.

Boek van deze wet, d.w.z. in de wetten, welke de Heere gedurende die veertig jaar het volk had gegeven. God wil Israël nog eens vermanen, om al zijn instellingen trouw te houden en op te volgen.

Wij moeten in aanmerking nemen, dat de verschillende plagen, vooral die van de ziekten, grootendeels een gevolg waren van bijzondere zonden, waaronder wellust en onreinheid een grote rol spelen. Wie de zonden van Egypte niet losliet, nam tevens (niets is rechtvaardiger) de straffen mee over. Hiertegen waakte Mozes op Gods bevel het allernauwkeurigst. Israël moest in zijn gehele volksbestaan een reine tempel van Jehovah zijn, die niet alleen woonde in hun tempel, met handen gemaakt.

En gij zult, omdat gij zelf de kiem van de ontbinding in u opgenomen hebt, en de wortel van uw zelfstandige volksbestaan geschonden en uitgerukt hebt, met weinigemensen overgelaten worden, in plaats dat gij geweest zijt als dea) sterren van de hemel in menigte; omdat gij de stem van de HEERE, uw God, niet gehoorzaam geweest zijt.

a)Deuteronomium. 10:22

En het zal geschieden, a) zoals de HEERE zich over u verblijdde, 1) u goed doende en u vermenigvuldigende, alzo zal zich de HEERE over u verblijden, u verdoende en u verdelgende; en gij zult uitgerukt worden uit het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

Jesaja. 1:24

Het ligt in het begrip van al Gods handelingen, dat het met volkomen vreugde gebeurt.

De Heere kan zich wel tot in Zijn hart bedroeven, als Hij de boosheid ziet de overhand nemen; het mag zijn, dat Hij geen welgevallen heeft in de dood van de zondaar, maar dat hij zich bekeert en leeft (hoofdstuk 30:7), en Hij moge zich verheugen als Hij van een zondaar,

die zich, bekeert, wél kan doen-maar tegen de smart, welke Hem aan die kant aangebracht wordt, moet aan de andere kant de vreugde opgewogen kunnen worden. Smart het Hem Zich niet door Zijn genade te kunnen verheerlijken, dan moet Hij Zich verheugen, als Hij Zich door Zijn heiligheid kan verheerlijken.

En de HEERE zal u verstrooien a) onder alle volken, van het ene einde van de aarde tot aan het andere einde van de aarde; en aldaar zult gij andere goden dienen, die gij niet gekend hebt, noch uw vaders, hout en steen.

Deuteronomium. 4:27 Nehemiah. 1:8

Daartoe zult gij onder deze volken niet stil zijn, en uw voetzool zal geen rust hebben; want de HEERE zal u aldaar een bevend hart geven, en bezwijking van de ogennaar de verlossing, en matheid van ziel, droefgeestigheid en neerslachtigheid.

En uw leven zal tegenover u hangen, het zal zweven aan een zijden draad, en gij zult nacht en dag schrikken, en gij zult van uw leven niet zeker zijn.

‘s Morgens zult gij zeggen: Och, dat het avond ware! en ’ s avonds zult gij zeggen: Och, dat het morgen ware! omdat de schrik van uw hart, waarmee gij zult verschrikt zijn, en omdat het gezicht van uw ogen, dat gij zien zult; zulke verschrikkelijke dingen zult gij beleven en ondervinden, dat gij in de smart zijnde moet uitroepen: Och, was dit ogenblik voorbij; en deze beker van mijn lippen genomen, hoewel gij toch het bewustzijn omdraagt, dat de toekomst niets helderder, niets minder smartvol is.

En de HEERE zal u naar Egypte, een land van de slavernij en dienstbaarheid, doen terugkeren in schepen, 1) zodat ontvluchten onmogelijk is; door een weg, waarvan ik u gezegd heb, met het oog op de mogelijkheid, dat gij mijn geboden onderhieldt: Gij zult die niet meer zien; en aldaar zult gij, door ellende en kommer verteerd, u aan uw vijanden willen verkopen tot dienstknechten en tot dienstmaagden; maar zozeer zult gij in verachting zijn, dat men u niet zal willen hebben, maar er zal geen koper zijn.
2)

In schepen. Deze uitdrukking dient, om aan te duiden, dat ontvluchting onmogelijk was. De volgende uitdrukking: door een weg, waarvan ik u gezegd heb: gij zult die niet meer zien, moet dienen tot versterking van het voorgaande, om het zekere ervan aan te duiden. Israël is toch niet op schepen uit Egypte ontvlucht, maar, wil de Heere zeggen, zo zeker als gij, indien gij mijn geboden gehoorzaamt, Egypte niet weer zult zien, zo zeker zult gij eenmaal weer in slavernij komen, indien gij mijn geboden ongehoorzaam zijt.

Van vers 58 hebben wij Israëls lot voor ons sedert de verwoesting van de tweede tempel tot aan onze tijd. Titus zond na de verovering van Jeruzalem 17.000 volwassen Joden voor zware arbeid naar Egypte; en die nog geen 17 jaar oud waren liet hij publiek verkopen. Ook onder Hadrianus werden talloze Joden voor een spotprijs verkocht bij Rachels graf. Bij hopen konden zij geen eigenaar vinden, zozeer waren zij in minachting. Gewagen wij dan van die

verschrikkelijke tijden, die het vroegere volk van God in de middeleeuwen heeft moeten doorworstelen en van zijn tegenwoordige toestand, wanneer het vaderland noch volksbestaan heeft, en trots alle rechten, die het geniet, het gevoel van verstoting door zijn God in zich omdraagt, zodat het met alle kracht zich vastklemt aan de God van deze wereld, dan hebben wij de vervulling van het goddelijk woord in handtastelijke zaken voor ons.

En zo men alleen het oog slaat op de verstrooiing van de Joden en enige van de daarmee gepaard gaande omstandigheden-hoe hun stad vernield werd-hun tempel, die vroeger hun vast toevluchtsoord uitmaakte, tot de grond toe geslecht en overgeploegd werd als een veld-hoe hun land verwoest en zij zelf in menigte vermoord werden-hoe zij door het zwaard, de honger en de pest vielen, hoe een overschot bleef, maar beroofd, vervolgd, en in slavernij gevoerd werd-uit hun eigen land verdreven, niet naar een schuilplaats in het gebergte, waar zij, in veiligheid hadden kunnen wonen, maar verspreid onder alle volken, en overgelaten aan de genade van een wereld, die hen overal haatte en verdrukte-in stukken geslagen als een wrak in de storm en over de aarde verspreid, zoals zijn overblijfselen over het water; en hoe zij in plaats van te verdwijnen of zich te vermengen met de volken, een volkomen onderscheiden volk blijven-overal dezelfde smaad, dezelfde bespotting en verdrukking ondervindende-geen rustplaats kunnende vinden zonder een vijand aan te treffen, die hen spoedig van daar drijft-zich vermenigvuldigende te midden van al hun ellende-hun vijanden overlevende, -zonder te veranderen, het verdwijnen van verscheidene volken, en de beroeringen van allen aanschouwende-van hun zilver en van hun goud beroofd, schoon hun hart nog daaraan hangt als het struikelblok van hun overtredingen-dikwijls zelfs van hun kinderen beroofd-benauwd en verjaagd, doch altijd eenstemmig en onveranderd-gestadig verdrukt, doch nimmer verbroken-zwak en vreesachtig, treurig en bedroefd-dikwijls onzinnig door de aanblik vn hunr diepe ellende-gedurig op de lippen van de spotters-de smaad en aanfluiting van alle volken, en altijd gebleven, zoals zij tot op de huidige dag zijn, de enige bijnaam, die aan de gehele wereld gemeen is; -hoe verwijdert elk van deze daadzaken uit haar aard alle denkbeeld van gissingen, en hoe kon een sterveling, een honderd achtereenvolgende geslachten overziende, enige van deze wonderen hebben voorspeld, die nu in latere dagen aan het licht zijn gebracht? "Deze openbaring is een zichtbaar blijk van Gods macht en
voorwetenschap..zij vormt een onbestijgbare verschansing aan de drempel van het ongeloof, die door geen menselijke list geslecht en door geen aanvallen overmeesterd kan worden."

HOOFDSTUK 29.

VERNIEUWING VAN HET VERBOND.

Vs. 1-30:20. Nadat alzo de vernieuwing van het verbond, dat de Heere eens met Israël op Horeb gesloten heeft, geheel en al is voorbereid, volgt dit nu op een feestelijke wijze, - evenwel niet met dien verstande, dat de Sinaïtische verbondssluiting, zoals zij volgens Ex.24:1-11 voltrokken werd, nog eens werd herhaald, want daaraan was geen behoefte; wat toen geschied was bestond nog in volle kracht, was nog volmaakt geldig. Wel vordert Mozes, in zijn derde rede van thans, van het volk, dat zij het verbond aangaan, waarvan het voortbestaan de Heere hun zo duidelijk betuigd had door de begiftiging van het Oost-Jordaanland (Vs. 2-15); wijst dan, zijn thema van hoofdstuk 28 weer opvattend en verder uitwerkend opnieuw op de dreigende straffen voor verbondsbreuk (Vs. 16-29), maar ook dat er eindelijk opnieuw begenadiging zal zijn, in geval van ernstige boete en terugkeer tot de Heere (hoofdstuk 30:1-14). Tenslotte bezweert hij Israël, om van de twee, zegen en vloek. die hij hun heden voorgelegd heeft, toch de zegen te kiezen (hoofdstuk 30:15-20).

Dit, vanaf Vs. 2, zijn de woorden van het Verbond, dat de HEERE Mozes geboden heeft te maken met de kinderen van Israël, in het land van Moab, boven 1) het Verbond, dat Hij met hen gemaakt had aan Horeb, maar waarvan zij afgeweken waren door ongeloof en ongehoorzaamheid, zodat daardoor een bekrachtiging nodig was, en de overtocht van de Jordaan tot inname van het beloofde land voortgang kon hebben.

Wanneer hij zegt: "Boven het Verbond, dat Hij met hen gemaakt had aan Horeb," dan beduidt dit niet, dat er iets is bijgevoegd, tenzij in zoverre, dat de tien geboden door meerdere werden uitgelegd, opdat de kortheid van uitdrukking van de wet voor het onbeschaafde en trage volk geen oorzaak voor onduidelijkheid zou zijn. Want God heeft niet, zoals aardse vorsten dat plegen te doen, door ondervinding geleerd, zijn wet met nieuwe voorschriften aangevuld, maar Hij is het luie en domme verstand van het volk te hulp gekomen. Daarom wijst dit niet aan, dat er iets bij gekomen is, maar slechts, dat God Zijn Verbond heeft herhaald, opdat het juister en zekerder zou begrepen worden. Waarmee Hij een zeldzaam bewijs van mededogen heeft gegeven, omdat Hij, bij de intrede van het land, Zijn Verbond, omtrent veertig jaar na de afkondiging ervan, heeft vernieuwd, met bijvoeging van een uitgebreide verklaring, omdat Hij toen handelde als met een nieuw volk.

a) De grote verzoekingen, die uw ogen gezien hebben, diezelve tekenen en grote wonderen.
1)

a)Deuteronomium. 4:34; 7:19

Kort maakt Mozes melding van de grote weldaden hun geschied, om Israël erop te wijzen, wie het is, die hier met Zijn woorden tot hen komt. Niet alleen de Souvereine God, die recht heeft van hen stipte gehoorzaamheid te vorderen, maar ook hun Verlosser, die Zich in hun verlossing als de Barmhartige en Genadige heeft leren kennen.

Maar de HEERE heeft u om uw hardheid en halsstarrigheid nog niet gegeven, niet kunnen geven, een hart om te verstaan, noch ogen om te zien, noch oren om te horen, tot op deze dag;
anders zou het niet nodig zijn, dat ik u eerst met zovele woorden vermaande en overreedde tot vrijwillige gehoorzaamheid; gij moest reeds vanzelfs merken, wat gij de Heere verschuldigd zijt voor al Zijn weldaden.

Dit is niet ter vergoelijking, maar waar hij hen hun traagheid van hart en hun onwilligheid verwijt, of er melding van maakt, daar is dit juist, om hen aan te zetten tot naarstigheid in het betrachten van de geboden van de Heere.

En ik heb u veertig jaar doen wandelen in de woestijn;

uw kleren zijn aan u niet verouderd, en uw schoen is niet verouderd aan uw voet. 1)

a)Deuteronomium. 8:3,4

Hij daalt hiermee af tot de weldaden, waarmee Hij zijn volk aanhoudend in een tijdsverloop van 40 jaar heeft achtervolgd. Niet echter maakt hij van alle melding, maar stelt zich tevreden met weinige, maar die dan ook de meest in het ooglopende zijn, nl. dat hun kleren door ouderdom niet waren vergaan, en dat zij op goddelijke wijze waren gevoed, terwijl zij geen voedsel van de inkomsten van het land hadden kunnen verkrijgen. Hierdoor herinnert hij hen, dat Gods glorie duidelijk is gebleken, opdat zij zich aan Zijn heerschappij zouden onderwerpen.

Brood hebt gij niet gegeten, en wijn en sterke drank hebt gij niet gedronken; en toch zijt gij op een andere, voor u vreemde wijze rijkelijk verzorgd geworden, opdat gij wist, dat Ik de HEERE, uw God, ben. a)

Zie De 11.14.

Toen gij nu kwam op deze plaats, d.i. in het land van de Moabieten, trok a) Sihon, de koning van Hesbon, uit, en Og, de koning van Bazan, ons tegemoet, ten strijde; en wij sloegen hen.

a)Numeri. 21:24,33 Deuteronomium. 2:32; 3:1

En wij hebben hun land ingenomen, en a) dat tot erfgoed gegeven aan de Rubenieten en Gadieten, bovendien aan de halve stam van de Manassieten. In deze geschiedenis hebt gij daarom, zoals ik u reeds vroeger heb voorgehouden,
een duidelijk teken, dat van de kant van de Heere het Verbond, op Horeb, gesloten, nog vast staat.

Numeri. 32:33 Deuteronomium. 3:12 Jozua. 13:8 b) Deuteronomium. 2:24 vv.; 3:1,12 vv.

Houdt dan de woorden van dit Verbond, en doet ze; opdat gij verstandig handelt in alles, wat gij doen zult; gij zult daartoe besluiten en de Heere trouwe gehoorzaamheid beloven, dan is ook hierdoor het Verbond van uw zijdeingesteld.

Gij staat heden allen zonder onderscheid voor het aangezicht van de HEERE, uw God, omdat de handeling, die wij voor hebben, op u allen, zonder onderscheid van stand en beroep, van ouderdom of geslacht, betrekking heeft; uw hoofden van uw stammen, uw oudsten, en uw ambtslieden; elke man van Israël.

Uw kinderen, uw vrouwen, en uw vreemdeling, a) die in het midden van uw leger is, van uw houthakker tot uw waterputter toe, uw nederigste dienstknechten. b)

(Deels Egyptenaars, deels Midianieten) Ex.12:38 Numeri. 10:29 vv. b) Jozua. 9:21,27

Om over te gaan, het gehele volk als één man, in 1) het Verbond van de HEERE, uw God, en in zijn vloek, 2) om in te treden in het Verbond en in het eedverdrag, dat de HEERE, uw God, heden met u maakt.

De woorden in de grondtekst geven een volledig intreden aan, een intreden zo nadrukkelijk mogelijk.

In het Hebreeuws Bealatho. In onze Statenvertaling door vloek vertaald. Dit kan het ook betekenen, maar betere vertaling is hier, zoals in Genesis 26:28 en Ezech.16:59, eed, omdat een Verbond met een eed werd bevestigd. Wij vertalen dan ook: Om over te gaan in het Verbond van de Heere, uw God, in het Verbond met ede bevestigd. Ook kan het vertaald worden door eedverdrag. Omdat Gods verordeningen over ons van dien aard zijn, dat we 1e. naar oorsprong door geboorte uit de zaad en 2e. zedelijk door gemeenschap van schuld of hoger leven eigenlijk niet te scheiden zijn van wie na ons komen of voor ons geweest zijn, zo kan het wel niet anders, of ook het Verbond van God moest met die verordeningen van God in overeenstemming zijn en juist om dit te kunnen zijn, een Verbond met ons en ons nageslacht.

Opdat Hij u heden Zichzelf tot een volk bevestigt, a) en Hij u tot een God zij, zoals Hij tot u gesproken heeft,
en zoals Hij uw vaderen, Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft. c)

Deuteronomium. 28:9 b) Ex.19:5 vv. c)Genesis 17:7

En niet met u, met het tegenwoordige geslacht, alleen maak ik dit Verbond en deze vloek, maar de handeling, die ons nu bezighoudt, grijpt ver in de toekomst.

Maar zowel met degene, die heden hier bij ons voor het aangezicht van de HEERE, onze God, staat; en ook met degene, die hier heden bij ons niet is, maar die langejaren na ons zal komen, wanneer wij tot onze vaderen verzameld zijn, met het toekomstige geslacht.

Want gij weet, hoe wij in Egypte gewoond hebben, en hoe wij vervolgens doorgetrokken zijn door het midden van de volken, die gij doorgetrokken zijt, als daar zijn deEdomieten, Moabieten, Ammonieten, Midianieten, Amorieten.

En gij hebt gezien, bij gelegenheid van uw wonen daar in Egypte en uw doortrekken door de volken, hun verfoeiselen en hun drekgoden, 1) hout en steen, zilver en goud, die bij hen waren.

Dikwijls worden alle goden van de heidenen verfoeiselen genoemd, en in Leviticus. 26:30 worden ze, evenals hier, gillulim genoemd, welk woord wij (Engelsen) op de kant van onze Bijbels, vertalen door "mesthoopgoden" om hun verachtelijkheid uit te drukken. Sommigen menen, dat zij die naam niet alleen gekregen hebben met opzicht tot hun stof, maar ook wegens de gedaante van een vlieg of tor, die op de mesthoop aast. Want Plutarchus vertelt, dat Isis, de grote godin van de Egyptenaren, in die gestalte vertoond werd; doch met recht mag betwijfeld worden, of dit wel zo geweest is in deze oude tijd, zoals de dagen van Mozes.

Dat onder u niet zij een man, of vrouw, of gezin, of stam, die zijn hart heden wendt van de HEERE, onze God, om te gaan dienen de goden van deze volken; en dat zo'nafwijkende ziel, of geslacht onder u niet zij een wortel,
die gal en alsem, d.i. bittere vruchten, draagt.

Hand.8:23 Hebr.12:15

Hij is een gevaarlijk man, die, na zelf vergiftigd te zijn met slechte beginselen en neigingen, met geheime verachting van Israëls God en Zijn instellingen, tracht met alle mogelijke kunstgrepen ook anderen te bederven en tot afgoderij over te halen; dit is een man wiens vrucht "vergiftig kruid" is (Hosea 10:4); het mishaagt God zeer, en voor allen, die hij verleid heeft, zal het bitterheid zijn in de laatste ogenblikken. Hiervan maakt de Apostel ook gewag (Hebr.12:15), waar hij ons op dezelfde wijze waarschuwt, voor hen op onze hoede te zijn, die ons zouden willen afkeren van het christelijk geloof. Zij zijn een onkruid, dat, als men het niet tegengaat, zich over het gehele veld verspreidt. Alle zonde en ongerechtigheid wordt een wortel genaamd, die gal en alsem draagt. Hij, die zonde en onheiligheid plant, en dan nog denkt enige andere dan bittere vruchten te oogsten voor al zijn arbeid, matigt zich een kennis aan boven God zelf, die ons zegt, wat de natuurlijke vrucht is, die uit deze wortel voortkomt. De satan kan voor een tijd door zijn kunstgrepen deze bittere beet verzoeten, zodat men er de natuurlijke smaak niet van heeft, maar op de laatste dag, zo niet vroeger, zal men de ware smaak kunnen onderscheiden.

In het volgende vers wordt dit laatste zinsdeel nader verklaard Hij, die zo zou spreken, zou een wortel zijn, welke slechts gal en alsem zou dragen.

En het geschiedde, als hij de woorden van deze vloek 1) hoort, dat hij zichzelf zegent, zich gelukkig prijst, in zijn hart, zonder acht te geven op de bedreigde straffen, zeggende: Ik zal vrede hebben, 2) het zal mij welgaan, wanneer ik schoon naar goeddunken vna mijn hart
a) zal wandelen, om de dronken ziele te doen 4) tot de dorstige. 5)

Jer.23:17

Ook hier weer eed of eedverdrag.

Ik zal vrede hebben, dat is het woord en de gedachte van de roekeloeze; ach, de hel is zo erg niet, de duivel is zo lelijk niet als men hem afschildert; dit doen alle werkheiligen gierig en dorstig, en verwachten zelfs nog loon in de hemel.

In het Hebreeuws staat een woord, wat ook door vastheid kan vertaald worden, maar dan gewoonlijk wordt genomen in de ongunstige betekenis ervan. Bedoeling is, in verstoktheid van hart, met een hart, dat zich verhardt tegen de Heere God.

Het eindgevolg van zulke vermetele, godslasterlijke taal zou dan zijn, dat nog vele anderen in hetzelfde verderf zouden komen en te gronde gaan; zowel zij, die reeds gesmaakt hadden van het vergif van de verleider die reeds daardoor dronken of bedwelmd waren, als zij, die er naar dorsten. Anderen vatten het op, alsof er stond "dronkenschap tot dorst", hetgeen eensluidend zou zijn met "van kwaad tot erger". De goddeloze kan zich niet verzaden aan het kwaad. Pas heeft hij nieuwe teugen ingezwolgen uit de beker van ongerechtigheid, of hij hunkert naar meer, naar meer, dat niet verzadigen kan; en zo geeft hij zijn geld voor hetgeen geen brood is, en zijn arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan; "de goddeloze maakt zichzelf dorstig om nog erger te worden, om zonde op zonde te stapelen".

In het Hebreeuws sephooth, om weg te doen. Want wel kan het Hebreeuws werkwoord doen, toedoen betekenen, maar niet in deze vorm. Juister vertaling is o.i. dan ook, om weg te doen, de dronkene (of gedrenkte) met de dorstige. De zin is deze: dat hij dus alles verderven zou, voor allen tot gal en alsem zou zijn, zowel voor degenen, die reeds door hem verleid waren, als voor hen, die nog naar zijn verleidingen zouden luisteren.

De HEERE zal hem, als Zijn tijd van vergelding gekomen is, niet willen vergeven, die zo’n vergiftige, verderfelijke wortel geweest is, maar dan zal de toorn vande HEERE en Zijn ijver roken over dezelfde man, of vrouw, of geslacht, of stam, en al de vloek, die in dit boek geschreven is, zal op hem liggen; en de HEERE zal zijn naam van onder de hemel uitdelgen.

En de HEERE zal hem ten kwade afscheiden van al de stammen van Israël, dat hij geen deel meer heeft aan de zegen van de anderen, maar het verderf ten prooi zij, naar alle vloeken van het Verbond, dat in het boek van deze wet geschreven is.

Dan zal, wanneer de menigte van de overtreders groot geworden is, en het volk als volk zwaar misdaan heeft, zeggen het navolgend geslacht, uw kinderen, die na u opstaan zullen, en zelfs de vreemde, die uit een ver land komen zal, als zij zullen zien de plagen van dit land en diens ziekten, waarmee de HEERE het gekrenkt heeft (Leviticus. 20:22 vv.).

Dat zijn gehele aarde zij zwavel en zout van de verbranding, die niet bezaaid zal zijn en geen spruit zal voortgebracht hebben, noch enig kruid daarin zal opgekomen zijn, zoals de

omkering van Sodom en Gomorra, Adama en Zebóim, die de HEERE heeft omgekeerd in zijn toorn, en in zijn grimmigheid (Genesis 19:24 vv.).

Met zwavel, die van de hemel viel, werd het land aangestoken en een zoutkorst overdekte het vruchtbare land, toen de heerlijke Jordaanstreek werd verwoest. Evenzo zou Kanaän worden verwoest, wanneer het volk van God afviel. Met dit voorbeeld voor ogen, kan men zich de betekenis van al deze vervloekingen verstaanbaar maken. Evenzeer als destijds het Beloofde Land verschilde van de landstreek, die de Dode Zee omgaf, evenzeer was de voortreffelijkheid van het aloude Kanaän boven het tegenwoordig Palestina. Zo is dan nu ook deze bedreiging volkomen vervuld.

En alle volken zullen zeggen: a) Waarom heeft de HEERE aan dit land zo gedaan? Wat is de ontsteking van deze grote toorn, wat beduidt die en waarom is hij ontstaan?

Jer.22:8

De reiziger Volney heeft Syrië en Palestina, ook Arabië nauwkeurig doorkruist, en heeft vooral over de vroegere bloei en de vruchtbaarheid van Palestina geschreven, die nog kon bestaan, maar door onzichtbare hand is tegengehouden. Geen menselijk beleid kon de kracht van de profetie te niet doen. "Goede God", zegt hij (en zijn onwillekeurige gemoedsuiting stemt, treffend genoeg, bijna letterlijk met deze tekst overeen) "waardoor zijn zulke treurige veranderingen ontstaan? Uit welke oorzaak is het lot van deze landen zo treffend veranderd? Waarom zijn er zoveel steden verwoest? Waarom heeft de bevolking zich niet uitgebreid en heeft zij niet voortgeduurd? Ik doorwandelde het land, ik doorkruiste de provincies, ik telde de rijken van Damascus en Iduméa, van Jeruzalem en Samaria. Dit Syrië, zei ik tot mijzelf, dat thans bijna ontvolkt is, bevatte toen honderd bloeiende steden, en bezat overvloed van dorpen, vlekken en gehuchten; wat is er geworden van zoveel voortbrengselen van mensenhanden? Wat is er geworden van die eeuwen van overvloed en leven?.

Dan zal men zeggen, die vragers ten antwoord geven: Omdat zij het verbond van de HEERE, de God van hun vaderen, hebben verlaten, dat Hij met hen gemaakt had, toen Hij hen uit Egypte voerde.

En zij heengegaan zijn, en andere goden gediend en zich voor die gebogen hebben; goden, die hen niet gekend hadden,
en geen van welke hun iets meegedeeld had: juister, die hun niet toegedeeld waren, tot aanbidding gegeven, b) maar integendeel scherp verboden waren.

a)Deuteronomium. 11:28 b) Deuteronomium. 4:19

Daarom is de toorn van de HEEREN ontstoken tegen dit land, om daarover te brengen al deze vloek, die in dit boek geschreven is 1) (Deuteronomium. 28:15 vv. Leviticus. 26:14-38.

Het is geen nieuwe zaak voor God verwoestende oordelen te brengen over een volk, dat ten opzichte van belijdenis en uitwendige verbondsvoorrechten nabij Hem is. Hij doet dit nooit, dan wanneer er rechtvaardige reden is, waarom Hij het doet.

En de HEERE heeft hen uit hun land uitgetrokken, in toorn, en in grimmigheid, en in grote verbolgenheid; en Hij heeft hen verworpen in een ander land, zoals het is op deze dage, dat gij ook nu geen vaste woonplaats hebt en nog geenenkel gedeelte van het Overjordaanse het uwe kunt noemen.

De verborgen dingen zijn voor de HEERE, onze God; maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden van deze wet.1) Volgens Luther: Aan ons Joden heeft God boven alle volkeren op aarde, Zijn wil en wat Hij in de zin heeft geopenbaard; daarom moeten wij des te vlijtiger zijn om Hem te dienen en te gehoorzamen.

Naar mijn mening betekent het dit, dat God daarom voor Zichzelf de verborgen dingen houdt, welke te weten voor ons van geen belang zijn, noch ook openbaart, wat ons begrip te boven gaat. Terwijl dat, wat Hij ons heeft meegedeeld, op ons en onze kinderen betrekking heeft. Een uitstekende en een betrachting waardige plaats, waardoor zowel de stoutmoedigheid en al te grote nieuwsgierigheid wordt veroordeeld, als ook de godvruchtige gemoederen worden aangezet tot onderzoek. Wij weten toch hoe begerig men is, datgene te weten, waarvan de kennis voor ons volstrekt niet van belang is, ja, waarvan de nasporing zelfs schadelijk is. Men zou als raadgevers van God willen zijn en tot de uiterste hoogten van de hemel willen binnendringen, zelfs graag alle boekenkasten doorzoeken. Waarom een ongewijd dichter terecht heeft gezegd: "Niets is de stervelingen te moeilijk. de hemel zelf zoeken wij door onze dwaasheid te bereiken. Ondertussen, wat God duidelijk ons geopenbaard heeft, wordt òf veronachtzaamd òf voor dwaasheid gehouden, òf als te duister ver weggeworpen.".

Volgens anderen: Het verborgene is de Heere, onze God; het is Zijn zaak om te besluiten over de uit het land weggevoerden en ondanks de afval van Zijn volk in het vervolg Zijn heilswerk uit te voeren; wij kunnen daarin niet weten hoe het zal gebeuren. Maar het geopenbaarde is voor ons en onze kinderen tot in eeuwigheid, het gericht dat uit Gods verborgen raad ontstaan is, gaat ons en onze kinderen aan voor immer; wij hebben daaraan bestendig te leren en het steeds te behartigen, opdat wij doen alle woorden van deze wet. Er is genoeg geopenbaard om een lamp te zijn voor onze voet, genoeg om te zijn een licht op ons pad. Geen ongeduldige hand rukt de sluier van de raadsgeheimen van God uiteen; geen vertrouwend hart heeft er behoefte naar. "Hij heeft noch ootmoed, noch vrede van ziel, die niet zwijgen en aanbidden, die niet buigen en berusten kan. Maar die zich hierin oefent tegenover Gods verborgen raad, die zal Hij de gehele volheid doen smaken van Zijn geopenbaarde troost; die zal Hij de kracht vermeerderen tot het doen van Zijn uitgestrekte wil; en dit zal wederkerig het zwijgen en aanbidden, het buigen en berusten gemakkelijker doen afgaan." -"God geve ogen om te zien, voeten om te vorderen."

Dit laatste vers is het slot van het antwoord op de vraag in Vs. 24 gedaan. Zij, die antwoorden, sluiten hun antwoorden daarmee af o.i. om alle ijdele en nieuwsgierige vragen, die niet te pas komen, af te snijden.

HOOFDSTUK 30.

DE BOETVAARDIGEN VERKRIJGEN GENADE, DE WEERSPANNIGEN WRAAK EN STRAF.

Voorts zal het geschieden, wanneer al deze dingen over u zullen gekomen zijn, die gij als stellig gevolg te wachten hebt van uw verhouding jegens de wet, deze zegen of deze vloek, die ik, die voor het geval van trouwe gehoorzaamheid (hoofdstuk 28:1 vv.), deze voor het geval van ongehoorzaamheid, u voorgesteld heb, zo zult gij, nadat gijde zegen, die gij eens genoten had van u gestoten, en de vloek op u geladen had, het weer ter harte nemen, onder alle volken, waarheen u de HEERE, uw God, gedreven heeft (hoofdstuk 28:64).

En gij zult u bekeren tot de HEERE, uw God, en zijn stem gehoorzaam zijn, naar alles, wat ik u heden gebied, gij en uw kinderen, met uw gehele hart en met uw gehele ziel (Deuteronomium. 4:30 Leviticus. 26:40).

En de HEERE, uw God, zal uw gevangenis wenden, aan uw ellende a) een einde maken, en zich over u ontfermen; en Hij zal u weer vergaderen uit al de volken, waarheen u de HEERE, uw God, verstrooid had. b)

Job 42:10 Psalm. 126:4 Ezech.16:53 Nehemiah. 1:8 Psalm. 106:45 b) Jer.29:11 vv.; 32:37 Amos 9:14 vv.

a) Al waren uw verdrevenen aan het einde van de hemel, van daar zal u de HEERE, uw God, vergaderen, en van daar zal Hij u nemen.

Nehemiah. 1:9

En de HEERE, uw God, zal u brengen in het land, dat uw vaderen erfelijk bezeten hebben, en gij zult dat erfelijk bezitten; en Hij zal u weldoen, en zal u vermenigvuldigen boven uw vaderen.

Zoals de vloek van de verstrooiing, die in de wet gedreigd wordt, zich niet laat beperken tot de Assyrische en Babylonische ballingschap, maar ook de tegenwoordige toestand van de joden sedert hun verdrijving door de Romeinen in zich sluit-zo heeft ook de belofte, hier en elders uitgesproken, van de verzameling van Israël uit alle landen en zijn terugvoering in het land van zijn vaderen met betrekking op de eindelijke bekering van het volk tot Christus (Rom.11:25 vv.) haar betekenis; de vraag is nu deze, of die betekenis alleen te zoeken is op het gebied van de geest, of ook op dat van de letter; met andere woorden, of de terugvoer naar Kanaän slechts woordelijk bedoeld is voor de tijden van die eerste verstrooiing, dan of zij nog eens te verwachten is aan het eind van de hedendaagse verstoting van Israël. De vraag laat zich ons inziens slechts beantwoorden na nauwkeurig onderzoek van datgene wat de Openbaring van Johannes, in vereniging met de overige nieuwtestamentische boeken, voorzegt over de laatste dingen en de voorafgaande bekering van Israël; verdere opmerkingen moeten dus daarvoor gespaard worden.

En de HEERE, 1) uw God, a) zal uw hart besnijden, en het hart van uw nageslacht, van uw nakomelingen, om gezamelijk de HEERE, uw God, lief te hebben, met uw gehele hart en met uw gehele ziel, zoals het
grondgebod van deze wet, dat haar in haar geheel omvat, van u eist, opdat gij van nu voortaan heel Zijn rijke zegen deelachtig wordt en leeft in eeuwigheid.

Jer.32:39 Ezech.11:19; 36:26 b)Deuteronomium. 6:5

Het is opmerkelijk hoe Mozes hier God noemt: "de Heere, uw God," twaalf maal in tien verzen; willende te kennen geven dat berouw, als zij tot God terugkeren zijn oorsprong en zijn aanmoediging moet vinden in hun verbinding met Hem (Jeremia. 3:22). Waar zouden wij anders heengaan? In de bedreigingen van het vorig hoofdstuk wordt Hij overal genoemd de Heere, de God van macht, en de Rechter van allen. Heere, uw God, een God van genade in het Verbond met u.

"De betekenis van de besnijdenis is hier in de zin van verwijdering van alle onreinheid toegepast op het hart.

Het is de reiniging en toewijding van alles aan God.

De besnijdenis was een teken van het Verbond, dat God met Abraham en zijn nakomelingen had gemaakt, welk teken hen tot betoging diende van de oorspronkelijke zonde en van de verdorvenheid van de menselijke natuur en daarom geen voordeel aanbracht, zo niet de geestelijke besnijdenis, de besnijdenis van het hart daarmee gepaard ging, ten einde het harte daardoor gereinigd werd van alle afgoderij, bijgeloof en goddeloosheid en het werd geneigd en overgeslagen, om de Heere lief te hebben.

En de HEERE, uw God, zal al die vloeken, die tot die tijd toe als een rechtmatige straf op u gelegen hebben, volgens Zijn belofte aan a) Abraham, leggen op uw vijanden en op uw haters, die u vervolgd hebben.

Genesis 12:3

Gij dan zult u bekeren 1) en de stem van de HEERE gehoorzaam zijn, en gij zult doen al zijn geboden, die ik u heden gebied.

Dezelfde God, die de bekering wil, belooft hier ook de genade, dat zij zich zullen bekeren. Wat het Verbond van de genade eist, belooft en schenkt dat Verbond ook. Daarom bad Augustinus: "Geef Heere, wat Gij beveelt, en beveel dan al wat Gij wilt.".

Dit kan ook overgezet worden: "gij dan zult wederkeren" in het land van uw vaderen." De begenadiging heeft haar trappen. De eerste bekering is niet veelmeer dan het uitstrekken van de hand van hem, die zich in doodsgevaar bevindt. De Heilige Geest verlangt evenwel meer en geeft daarom meer. Want, dat slechts Hij alles kan geven, wat de mens slechts nemen kan,

vloeit voort uit Hoofdstuk 29:4. Hij begenadigt alleen om te heiligen, en heiligt dan om waarlijk te kunnen begenadigen.

En de HEERE, uw God, zal u, op nog veel meer heerlijke wijze dan vroeger (hoofdstuk 28:1 vv.) doen overvloeien, u geluk geven, in al het werk van uw hand, in de vrucht van uw buik, en in de vrucht van uw beesten, en in de vrucht van uw land, 1) ten goede: want de HEERE zal terugkeren, om zich over u te verblijden ten goede, om u wel te doen, 2)zoals Hij zich over uw vaderen verblijd heeft.

Want de goddelozen hebben ook wel eer en goed, dikwijls meer dan de heiligen, maar tot hun verderf en dat van anderen.

De Heere zal zich weer over Israël verblijden, hen weldoen, zoals Hij zich over hun vaderen verblijd heeft. De vaderen zijn niet alleen de Patriarchen, maar alle vrome voorvaderen van het volk.

Hoofdstuk 28:60. Het einde van Gods wegen is niet verbod, maar heerlijkheid en zaligheid. Is het paradijs werkelijk voorhanden geweest, is het alleen verloren, dan moet het teruggebracht worden.

Wanneer1) gij de stem van de HEERE, uw God, zult gehoorzaam zijn, houdende zijn geboden en zijn instellingen, die in dit wetboek geschreven zijn; wanneer gij u zult bekeren tot de HEERE, uw God, met uw gehele hart en met uw gehele ziel.

Duidelijk blijkt hier, dat al deze beloften conditionele beloften zijn, waarvan de vervulling afhangt van het voldoen aan de voorwaarden, in dit vers nogmaals het volk op het hart gebonden.

Want 1) dit gebod, dat ik u heden gebied, dat is van a) u niet verborgen, zodat gij het niet begrijpen kunt, en dat is niet ver, zodat het met moeite u zou moeten verschaffen.

Jesaja. 45:19

Dit gezegde staat gelijk met het direct voorafgaande en heeft dezelfde bedoeling (nl. als die van Deuteronomium. 29:27), om de gemakkelijkheid aan te prijzen van het volbrengen van de wet, omdat God daarin niets dubbelzinnigs of duisters voorstelt, om de gemoederen in het onzekere te doen verkeren, of op te houden met langdurig onderzoek. Maar, dat Hij leert, wat nodig is te weten, op een wijze, die geheel is naar de bevatting en naar de toestand van het volk. Daarom verwijt Hij ook de joden bij Jesaja (hoofdstuk 45:19), dat, als zij in duisternis gezeten zijn, het is, om hun onvatbaarheid en zorgeloosheid, omdat Hij niet in het verborgene gesproken heeft, noch tot het nageslacht van Jakob gezegd heeft: Zoekt mij tevergeefs. Doch hier wekt Mozes hen op, om op te letten, opdat, omdat een gemakkelijke en heldere manier van onderwijzing voor hun ogen was geplaatst, zij deze moeite niet zouden verachten.

Het is niet in een onbeklimbare hoogte, in de hemel, om te zeggen: Wie zal voor ons ten hemel varen, dat hij het gebod voor ons haalt, en ons hete horen laat, dat wij het doen?

Het is ook niet in de onbereikbare verte, aan de andere zijde van de zee, of aan het einde van de wereld, om te zeggen: Wie zal voor ons overvaren naar de overzijde van de zee, dat hij het voor ons haalt, en ons hetzelve horen laat, dat wij het doen?

Want dit woord is zeer nabij u, in uw mond, en in uw hart, om dat te doen. 1)

De betekenis is deze, dat de Wet zowel mondeling is afgekondigd, als ook voorwerp van overweging en overdenking van hart is geworden. De Apostel van het geloof (Rom.10:6) maakt deze waarheid tot de grondslag van zijn betoog over de rechtvaardigheid van het geloof. Want hoewel de Wet de mens gegeven is ten goede, toch is het door de zonde onmogelijk geworden, haar te onderhouden. Eerst dan, als de mens gerukt is uit de oude bodem van de zonde en overgeplant op de nieuwe bodem van de gerechtigheid, wordt de Wet waarlijk richtsnoer van het nieuwe leven, en wordt het mogelijk haar in beginsel te onderhouden.

"Het woord, dat beveelt, en de daad, die het bevel uitvoert, worden op deze plaats verenigd en samengevat. Om het woord te verstaan en te volbrengen, wordt geen inspanning geëist, die onze krachten te boven gaat (de zwakheid, waardoor wij tot niets goeds bekwaam zijn, is geen fysieke, maar een morele machteloosheid, een machteloosheid van onze wil). Het woord van God als zodanig, als openbaring van zijn genade, brengt in zijn aard de kracht met zich mee om het te volbrengen. De wet, die beveelt, wordt op deze plaats niet afgescheiden van het Woord des Verbonds, dat ons Gods genade belooft; waarom dan ook Paulus deze tekst met zoveel treffende juistheid maakt tot de grondslag van zijn betoog over de rechtvaardigheid van het geloof. (Rom.10:6

Ziet, ik heb u heden voorgesteld het leven, en het goede, en de dood, en het kwade (Deuteronomium. 11:26).

God is in iedere zin het leven van de mens, en daarom is de zonde van elke daad, zoals gezegd was; "ten dage dat gij daarvan eet, zult gij de dood sterven".

Zoals reeds in het voorgaande vers is aangemerkt, is het hier niet alleen een keuze van goed of kwaad, maar een krachtige Goddelijke openbaring, dat het goede noodzakelijk gekozen moet worden wil men het leven zien. Ieder mens, wenst het leven en het goede te verkrijgen, de dood en het kwaad te ontsnappen; hij begeert geluk en vreest de ellende. Onze voorouders aten de verboden vrucht, in de hoop van daardoor de kennis van goed en kwaad te zullen verkrijgen; een kennis van goed, door het te verliezen, en van kwaad, door het te voelen; en toch was Gods medelijden zo groot, dat Hij, in plaats van de mens aan eigen willekeur over te geven, hem door Zijn Woord met zodanige kennis begiftigd heeft van goed en kwaad, die hem voor eeuwig gelukkig kan maken, als hij dit niet door zijn eigen schuld verhindert.

Want ik gebied u heden, de HEERE, uw God, lief te hebben, in zijn wegen te wandelen, en te houden zijn geboden, en zijn instellingen, en zijn rechten, opdat gijtot loon voor deze liefde en gehoorzaamheid levet en vermenigvuldigt, en de HEERE, uw God, u zegene in het land, waar gij naartoe gaat, om dat te erven.

Maar indien uw hart zich zal afwenden van de Heere, a) en gij niet horen zult naar Zijn stem b) en gij gedreven zult worden, 1) u zult laten verleiden, dat gij u voor andere goden buigt, en deze dient;

a)Deuteronomium. 17:17; 29:18 b) Deuteronomium. 28:15

1)Eigenlijk: En gij u zult laten voortdrijven om enz. Hiermee wordt Israël gewezen op het gevaar van de verleiding van de zijde van de volken, die Kanaän bewonen of omringen en gewaarschuwd tegen het zich vermengen met die volken.

Zo verkondig ik u heden, dat gij voorzeker zult omkomen; gij zult de dagen niet verlengen op, gij zult niet lang vruchten plukken van het land, waarnaar gij over de Jordaan zijt heengaande, om daarin te komen, opdat gij erinwoont en opdat gij het erfelijk bezit (Deuteronomium. 4:26; 8:19 vv.).

a) Ik neem heden tegen u tot getuigen de hemel en de aarde: engels en mensen, goede en kwade machten, dat ik u getrouw vermaand en gewaarschuwd heb, dat ik u nauwgezet gewezen heb op alle gevolgen van gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid, en daarom rein ben van uw aller bloed: b) het leven en de dood heb ik u voorgesteld, de zegen en de vloek! Kiest dan het leven, opdat gij waarlijk leeft in eeuwigheid, gij en uw nageslacht:

Deuteronomium. 4:26 b) Hand.20:26

Liefhebbende de HEERE, uw God, van zijn stem gehoorzaam zijnde, en Hem aanhangende: Want Hij, anders: dit nl. het liefhebben en het gehoorzaam zijn, is uw leven en de lengte van uw dagen; opdat gij-en gij kunt dit alleen onder de hiervoor gestelde voorwaarde-blijft in het land, dat de HEERE uw vaderen Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft hun te zullen geven (Deuteronomium. 4:40; 5:33).

De vernieuwing van het Verbond in de velden van Moab (Deuteronomium. 24:11) heeft haar grond daarin, dat het gehele geslacht, dat haar aan de Sinaï was deelachtig geworden (Ex.24:1-11), zich te Kades eraan onttrokken heeft, ten gevolge daarvan verworpen en nu uitgestorven is (Numeri. 14:1 vv. Deuteronomium. 2:13 vv.). Maar het geslacht van de woestijn mag al verworpen zijn, daarmee is het verbond van de woestijn niet opgeheven; veelmeer heeft dat Verbond voortbestaan, zelfs gedurende de 38 jaar, waarin het door het volk verworpen is. De Israëlieten in de velden van Moab vormen een nieuw geslacht, een vernieuwd Israël, vandaar de vernieuwing van het Verbond, maar zij zijn toch tevens kinderen en erfgenamen van hen, die bij de Sinaï de plichten en rechten van het Verbond met Jehova zijn ingetreden, en omdat dit verbond op kinderen en kindskinderen, op alle geslachten van Israël in de toekomst gelegd was, was er alleen een vernieuwing nodig door het Woord,

zonder Verbondsoffers en maaltijden. Wat Mozes nu met Israël verhandelde in het land van de Moabieten, is in dezelfde zin een vernieuwing van het Verbond, als Samuëls handelingen te Mizpa (1 Samuel 7), en zoals iedere vernieuwing na algemene afval een vernieuwing van het Verbond kan genoemd worden.

HOOFDSTUK 31.

MOZES TREEDT VAN ZIJN AMBT AF, EN ORDENT JOZUA IN ZIJN PLAATS.

Vs. 1-13. Met de in de beide vorige hoofdstukken beschreven Verbondsvernieuwing heeft Mozes de uitlegging van de wet, waarmee hij al dadelijk een aanvang maakte bij de aanhef van zijn vijfde boek (hoofdstuk 1:5) geëindigd en zijn gehele wetgevende bemoeiingen ten einde gebracht. En nu-terwijl hij weet, dat zijn tijd gekomen is- wendt hij zich tenslotte tot het volk, om het nog eens, zoals hij reeds in zijn eerste rede gedaan heeft (hoofdstuk 1:6-4:40), te bemoedigen, wat hun intocht in Kanaän betreft, zonder zijn geleide (Vs. 1-6); vervolgens wendt hij zich tot Jozua, om hem de goddelijke bijstand te verzekeren bij het werk, waartoe hij geroepen is; en hierop tot de priesterschaar, om hun zijn laatste verordeningen mee te delen ten opzichte van het door hem samengestelde wetboek (Vs. 9-18).

Daarna, na een pauze gemaakt te hebben na de derde rede, en zich in zijn tent voor een ogenblik teruggetrokken te hebben, ging Mozes heen, trad opnieuw op voor het gehele volk, en sprak deze, de volgende woorden tot geheel Israël.

Mozes deelt hiermee aan het volk, dat in zijn plaats Jozua aan hun hoofd zal staan. Voor uw aangezicht, wil hier zeggen, als uw zichtbaar aanvoerder. Dat dit niet uitsloot, dat de Heere zelf aan de spits zou optrekken, bewijst het volgende vers, waarin Mozes belooft, dat de Heere de Kanaänieten in hun handen zal geven.

En zei tot hen: Ik ben heden honderd en twintig jaar oud, ik zal niet meer, hoewel ik nog niet stomp en krachteloos geworden ben, kunnen uitgaan en ingaan, ik zaldus uw a) aanvoerder niet meer kunnen zijn; daartoe heeft de HEERE tot mij gezegd: b) Gij zult over deze Jordaan niet gaan; ik moet daarom van het toneel van mijn bezigheid aftreden; maar vreest daarom niet!

Numeri. 27:17 b) Deuteronomium. 3:23 vv.

De HEERE, uw God, die zal voor uw aangezicht overgaan, die zal deze volken, waarvoor gij zozeer gevreesd hebt, en daardoor het misnoegen van de Heere op uw hals gehaald, van voor uw aangezicht verdelgen, dat gij hen overwint en erfelijk bezit. Bovendien is ook voor een zichtbare aanvoerder gezorgd, wanta) Jozua zal voor uw aangezicht 1) overgaan, zoals de HEERE gesproken heeft.

Deuteronomium. 3:28 Numeri. 27:18

Onder dezelfde uitdrukkingen wordt te kennen gegeven, dat de Heere en dat Jozua voor het volk zullen heentrekken, en dit zonder twijfel, omdat in de veelbetekende, zegen voorspellende naam van Jozua en in zijn goddelijke roeping tot het ambt, dat hij zou bekleden, het onderpand van de leiding van de Heere zelf gegeven was.

En de HEERE zal hun, de volkeren van Kanaän doen, zoals Hij aan Sihon en Og, koningen van de Amorieten, en aan hun land gedaan heeft, die Hij verdelgd heeft (Deuteronomium. 2:31 vv. Numeri. 21:21 vv.).

Wanneer hen nu de HEERE voor uw aangezicht zal gegeven hebben, dan zult gij hun doen naar alle gebod, dat ik u geboden heb, d.i. hen verbannen en hun geen kwartierschenken, veel minder met hen in verbintenis treden (Deuteronomium. 7:2).

Weest sterk en hebt goede moed, en vreest niet, en verschrikt niet voor hun aangezicht; want het is de HEERE, uw God, die met u gaat; a) Hij zal u niet begeven, noch u verlaten.

Jozua. 1:5 Hebr.13:5

En Mozes riep Jozua en zei tot hem voor de ogen van geheel Israël: Zijt sterk en heb goede moed! want gij zult met dit volk ingaan in het land, volgens het woord van de Heere, in het land, dat de HEERE hun vaderen gezworen heeft, hun te zullen geven; en gij zult het hun doen erven, anders: gij zult het onder hun delen.

De HEERE nu is degene, die voor uw aangezicht gaat, Die zal met u zijn; Hij zal u niet begeven, noch u verlaten; a) vrees niet, en ontzet u niet.

Jozua. 1:9

Het "vrees niet" moet het wachtwoord zijn: zoals van de gemeente van God in het algemeen, zo ook in het bijzonder dat van haar aanvoerders, die dikwijls in verzoeking zijn niet alleen hun vijanden, maar ook hun eigen volk te vrezen. De vrees voor het eigen volk, uit welke valse toegevendheid, de gevaarlijkste ondeugd van onze vorst ontspruit, is beslist de verderfelijkste.

Mozes moedigde Jozua aan, en Jozua was er wel ver van dit als een belediging op te vatten, of dat men zijn moed in twijfel trok-terwijl wij toch soms trotse geesten vinden, die afgunstig aansporingen en opwekkingen als verwijten en aanmerkingen opvatten. Maar Jozua is ermee gediend, dat een Mozes hem opwekt, om sterk en vol goede moed te zijn.

En Mozes schreef deze wet en gaf ze, na de aanspraak aan het volk en aan Jozua, van de priesters, de zonen van Levi, die de Ark van het Verbond van de HEERE droegen, a) en aan alle oudsten van Israël, 1) zonder het hun nu juist in zijn geheel over te geven (Vs. 24); veel meer kwam het hem in het begin slechts daarop aan, om de priesters en de oudsten op hun plicht te wijzen, daar zij als geestelijke en wereldlijke volksvoorgangers voor de bewaring van de wet en voor het behoud en de verbreiding van haar kennis onder het volk hadden zorg te dragen.

Het boek van de wet heeft Mozes bij de Levieten gedeponeerd ter bewaring, ongetwijfeld om hen het ambt van ouderling op te leggen. Want, ofschoon eenvoudig verhaald wordt, dat hun wordt bevolen, om in het zevende jaar het boek, in aanwezigheid van het volk voor te

lezen, toch is het gemakkelijk na te gaan, dat zij tot voortdurende verkondiging van de wet zijn verkoren. Het zou toch ongerijmd zijn geweest, de wet in al die zeven jaren als begraven te laten liggen en geen woord over haar voort te brengen. Vervolgens zou dan het aanhoren ervan, door zo grote menigte, onvruchtbaar zijn geweest en de herinnering eraan spoedig uitgewist. Kortom, de vrucht van deze ceremonie zou van weinig betekenis zijn geweest, indien de overige tijd de Levieten zich stil hadden gehouden en in het gehele land over de dienst van God niets werd gehoord. Hierop zag dan ook de plechtige afkondiging, welke in het jaar van de vrijlating plaats had, opdat het volk dagelijks naar de regel om God te dienen zou vragen bij de Levieten, die uitverkoren waren tot "wachters van de Wet," opdat zij alle tijden zouden voortbrengen, wat nuttig was, om bekend te worden. Hier wordt ons als in een spiegel vertoond, wat Paulus zegt (1 Tim.3:15), dat de kerk van God is "de pilaar en vastheid van de waarheid", omdat zij de zuiverheid van de leer door de dienst van de herders in de wereld ongeschonden tevoorschijn brengt, zodat omgekeerd spoedig de godsdienst ten ondergaat, indien de zuivere prediking van de leer moet wijken. Daarom beveelt Paulus elders (2 Tim.2:2), dat de goede leer, waarvan hij een dienaar was, door Timótheüs aan getrouwe mensen zou worden toevertrouwd, die geschikt waren om anderen te leren. Allereerst is daarom het er wel voor te houden, dat bij de Levieten het wetboek als de geheime schatkamer van het geloof is geweest, opdat het volk door hen zou worden onderwezen in wat recht was. Maar dat hij de oudsten er bijvoegt is niet overbodig. Want ofschoon aan hen niet de bevoegdheid was gegeven, om te leren, nochthans waren zij aan de Levieten als helpers toegevoegd, opdat zij de kennis van de wet zouden vermeerderen en niet toelaten, dat zij bespot werd.

De bedoeling van de voorlezing om de zeven jaren is daarom, dat het volk in zijn geheel gedurig zou herinnerd worden aan de wet, met de wet bekend zou blijven. De Levieten waren intussen geroepen, om aanhoudend het volk in de wet te onderwijzen. Dat ook aan de oudsten het boek wordt gegeven is tevens, opdat zij als hoofden van de verschillende stammen met de aanwezigheid van het boek zouden bekend zijn.

Ongetwijfeld werd aan iedere stam ook een handschrift gegeven. "In geval van twijfel kon het gehele volk de toevlucht nemen tot het heiligdom, waar handschriften in een kist naast de ark van het verbond geborgen waren." Hier werden ze meermalen gevonden en uiteindelijk ook door Titus bij de eind-verwoesting van de tempels.

En Mozes gebood hun, zeggende: Na zeven jaar, op de gezette tijd van het jaar van dea) vrijlating, op het feest van de b) loofhutten.

Deuteronomium. 15:1 vv.; zie Le 25.7 b)Leviticus. 23:33-43

Als geheel Israël zal komen, om te verschijnen voor het aangezicht van de HEERE, uw God, in de plaats, die Hij zal verkoren hebben, zult gij deze wet voor geheel Israël uitroepen voor hun oren;

Vergadert dan het volk, de mannen, en de vrouwen, en de kinderen, en uw vreemdelingen, die in uw poorten zijn; opdat zij horen, en opdat zij leren, en vrezen 1) deHEERE, uw God, en waarnemen te doen alle woorden van deze wet.

Vrezen in de zin van: eren, de hoogste eerbied en de meeste achting voor Hem hebben.

En dat hun kinderen, die het niet geweten hebben, die de wet niet kennen, horen en leren, om te vrezen de HEERE, uw God, al de dagen, die gij leeft, op het land, waarnaar gij over de Jordaan zijt heengaande, om dat te erven.

Tot dit lezen werd op de eerste dag van het feest van de loofhutten een gestoelte opgericht in de voorhof van de mannen van Israël; want men oordeelde dit niet te moeten uitstellen tot de laatste dag van het feest, omdat hier gezegd wordt, als geheel Israël zal komen om te verschijnen voor het aangezicht van de Heere, uw God, en niet als het zal vertrekken, zoals de Joden aanmerken. Terwijl de koning (in het algemeen hij, die op die tijd de hoogste waardigheid bekleedde) tot die stoel opging, nam de dienaar het boek van de wet, en gaf het aan de overste van de synagoge; deze reikte het over aan de sagan of stedehouder van de Hogepriester; de sagan op zijn beurt aan de Hogepriester, en deze gaf het de koning, die zich vervolgens neerzette tot lezen.

Een geval van uitvoering van dit voorschrift wordt bericht in Nehemiah. 8:18; men las volgens deze gebeurtenis dagelijks, van de eerste feestdag tot de laatste, in het wetboek van God, d.i. men las bepaalde gedeelten uit de pentateuch, die van bijzonder gewicht waren. Josephus geeft ons vele bijzonderheden ook van het lezen op een katheder, die toen ter tijd in gebruik schijnt te zijn gekomen; op de tweede dag moest de koning enige gedeelten van Deuteronomium. lezen (Deuteronomium. 1:1-6; 4:11,13 vv.; 14:22 vv.; 26:12; 17:14 vv. hoofdstuk 27 en 28)

II. Vs. 14-23. Hierop worden Mozes en Jozua ontboden voor de tent der samenkomst, omdat de Heere hun nog een woord wil toevoegen, en dan nog een woord spreken tot zijn opvolger in het ambt (Vs. 14,15): Een woord aan hem-want hij moet de kinderen van Israël een lied leren, dat in de dagen van afval en ongeluk een getuigenis zij voor de Heere onder de kinderen van Israël (Vs. 16-21); en een woord aan Jozua-want die heeft tot onverschrokken en gemoedigde uitvoering van het hem toevertrouwde ambt de verzekering nodig van goddelijke bijstand (Vs. 23). Nog op hetzelfde ogenblik komt Mozes het hem gegeven bevel na, en schrijft uit de volheid van zijn geest een lied, het lied van de getuigenis (Vs. 22).

En de HEERE zei tot Mozes, toen deze zich opnieuw teruggetrokken had uit de volksmenigte: Zie, uw dagen zijn genaderd, het uur is daar, om te sterven; roep Jozua, en stelt u in de tent der samenkomst, dat Ik hem bevel geef 1) volgens de a) wijding, die Ik hem door uw mond hebmeegedeeld. Zo ging Mozes, en Jozua, en zij stelden zich in de tent der samenkomst.

a)Numeri. 27:15-23

In het Hebreeuws Wehithjtsbo, d.i. hem te ordenen, of wat hetzelfde is, hem in zijn ambt te bevestigen. Het ogenblik is nu gekomen, dat Mozes terugwijkt en Jozua op de voorgrond treedt.

Toen verscheen de HEERE in de tent, in de wolkkolom, evenals bij Numeri. 11:5; 12:5; en de wolkkolom stond boven de deur van de tent.

Toen verscheen de HEERE in de tent, in de wolkkolom, evenals bij Numeri. 11:5; 12:5; en de wolkkolom stond boven de deur van de tent.

En de HEERE zei tot Mozes: Zie, gij zult slapen met uw vaderen: en dit volk zal opstaan, zijn eigenlijke nog geenszins overwonnen aard, die slechts neergedrukt was, weer tevoorschijn laten komen, en nahoereren de goden van de vreemden van dat land, waar het naar toe gaat, in het midden hiervan; de Baäls en Astheroths, en het zal Mij verlaten, en vernietigen Mijn Verbond, dat Ik hiermee gemaakt heb.

En de HEERE zei tot Mozes: Zie, gij zult slapen met uw vaderen: en dit volk zal opstaan, zijn eigenlijke nog geenszins overwonnen aard, die slechts neergedrukt was, weer tevoorschijn laten komen, en nahoereren de goden van de vreemden van dat land, waar het naar toe gaat, in het midden hiervan; de Baäls en Astheroths, en het zal Mij verlaten, en vernietigen Mijn Verbond, dat Ik hiermee gemaakt heb.

Zo zal Mijn toorn op die dag tegen hen ontsteken, en Ik zal hen verlaten, en Mijn aangezicht van hen verbergen, dat zij ter spijze 1) a) zijn, en vele kwaden en benauwdheden zullen hen treffen; dat het op die dag zal zeggen, onderzoekende de oorzaak van al hun rampen: Hebben mij deze kwaden niet getroffen omdat mijn God in het midden van mij niet is?

a)Hoofdstuk 7:19 Numeri. 14:9

In het Hebreeuws Léëcool, d.i. tot vertering. De zin is deze, dat God het volk zo met Zijn genade zal verlaten, dat het geheel en al als volk verteerd wordt.

Ik dan zal Mijn aangezicht op die dage geheel verbergen, omdat dit gissen en vorsen nog ver verwijderd is van ware boete; Ik zal het verbergen om al het kwaad, dat het volk gedaan heeft; want het heeft zich gewend tot andere goden.

En nu schrijft u Mozes en Jozua dit lied, en leert het de kinderen van Israël, legt het in hun mond; opdat dit lied Mij tot getuige zij tegen de kinderen van Israël.

Want Ik zal dit volk inbrengen in het land, dat Ik zijn vaderen gezworen heb, vloeiende van melk en honing, en wanneer het in het volle genot van al deze dingen in het vervolg zal eten, en verzadigd, en vet worden, dan zal het zich wenden tot andere goden, en hen dienen, en zij zullen Mij tergen, en Mijn Verbond vernietigen (Deuteronomium. 8:7-20).

En het zal geschieden, wanneer vele kwaden en benauwdheden het zullen treffen, dan zal dit lied als een laatste hulpmiddel voor zijn aangezicht antwoorden tot getuige, 1) openlijk als een getuige voor mij optreden, die tegenover u voor Mijn recht optreedt en u te woord staat op uw klachten of twijfelvragen Mij aangaande; het zal in Mijn plaats tot u spreken, wanneer gij op niets meer acht geeft. Ziet, Ik heb het u gezegd, want het zal uit de mond van zijn nageslacht 2) niet vergeten worden; omdat Ik weet zijn gedichtsel, dat het heden maakt, voordat Ik het inbreng in het land, dat Ik gezworen heb; hoe zij namelijk nog ver van hartgrondig zich aan Mij overgeven, maar zozeer tot afval geneigd zijn, dat zij slechts op de gelegenheid wachten, om Mijn Verbond te kunnen laten varen.

Indien het lied hun afval niet verhinderde, zo zou het echter veel kunnen toebrengen, om hen berouw te doen krijgen en hen van hun afval terug te leiden; wanneer hun benauwdheden over hen zou gekomen zijn, zou dit lied niet vergeten worden, maar zou hen verstrekken tot een spiegel, waarin zij hun aangezichten konden beschouwen, ten einde zich te vernederen en tot Hem weer te keren, van wie zij waren afgeweken.

Zo’n lied, wanneer het eenmaal overgegaan is in de mond van het volk, wordt niet spoedig ontrukt aan het volksbewustzijn, maar, voortgeplant van geslacht tot geslacht, doet het zich tot zelfs bij de laatste nakomelingen horen als waarschuwende stem. En een waarschuwende stem, die de wet met haar geboden, beloften en dreigingen altijd weer in het geheugen roept, kon Israël bij zijn aard en toestand zeer goed gebruiken.

Zo schreef Mozes dit lied, zo vol majesteit, omdat het uit de mond van de Heere zelf vloeide, op die dag, en hij leerde het vervolgens, na de oudsten en ambtslieden van het volk weer rondom zich verzameld te hebben (Vs. 28), de kinderen van Israël, door middel van dezelfde oudsten en ambtslieden.

Het schijnt, omdat dit lied als een getuigenis voor de volgende geslachten van veel gewicht moest worden geacht, dat Mozes het eerst opschreef en het daarna plechtig zong voor de oren van het volk (Deuteronomium. 32:44). Hiermee gaf Mozes een voorbeeld, dat door de profeten bij vele van hun profetieën is nagevolgd die men zich wel op dergelijke wijze handelend heeft voor te stellen.

Het heeft waarlijk niet aan God gelegen, als het Verbond gebroken is; God heeft handhaving daarvan gewild; Israël is vet geworden, Jeschurun sloeg achteruit, verbrak de teugels en keerde zich af. Dit lied is hulp- en redmiddel. Dit lied zal hen wijzen op hun grote schuld, maar ook op de trouw van hun Verbondsgod.

En Hij, de Heere, nadat Hij aan Mozes bevolen had, niet alleen om een lied te vervaardigen, maar het ook ingegeven had, gebood Jozua, de zoon van Nun, die hierbij aanwezig geweest was, die voor het eerst met Mozes op gelijke lijn gestaan had voor het aangezicht van de Heere, terwijl Hij zich nu ook rechtstreeks tot hem wendde, en zei: Zijt sterk en heb goede moed! want gij zult de kinderen van Israël brengen in het land, dat Ik hun gezworen heb; en wees niet bezorgd, hoe gij dit doen zult, want Ik zal met u zijn.

"De toespraak: "Zijt sterk en heb goede moed" is voor Jozua evenals het laatste woord uit Mozes' mond (Vs. 8), het eerste in de mond van de Heere Jozua 1:6)

III. Vs. 24-29. Teruggekeerd van de tent der samenkomst, waar de Heere met hen en Jozua gehandeld heeft, volmaakt Mozes zijn wetboek, wat het gedeelte betreft, dat bij de toespraak aan priesters en oudsten (Vs. 9 vv.) nog daaraan ontbrak. Daarop geeft hij het de priesters over tot bewaring aan de zijde van de Verbondsark, en draagt hun op de oudsten van de stammen en de ambtslieden voor hem te verzamelen, om het door hem vervaardigde lied aan te horen.

En het geschiedde, als Mozes voleindigd had de woorden van deze wet, de thora, of onderwijzing, aan wier nauwkeurige en algehele volmaking hem zoveel gelegen was tot heil van Israël, te schrijven in een boek, in het reedsbij de uittocht uit Egypte aangevangene (Ex.17:14), en reeds tot Deuteronomium. 30:20 klaar gemaakte boek, terwijl hij nog daartoe voegt het gedeelte hoofdstuk 32:1-32,43 (zie "De 32.44), totdat zij vertrokken waren, totdat het boek van de wet voltooid was.

Zo gebood Mozes de Levieten, de priesters, kinderen van Levi (Vs. 9), die de Ark van het Verbond van de HEERE droegen, zeggende:

Neemt dita) wetboek en legt het aan de 1) zijde van de Ark van het Verbond van de HEERE, uw God, dat het aldaar zij tot getuige tegen u, tegen Zijn volk Israël.

2 Koningen. 22:8

Aan de zijde van de Ark. Vele oude archeologen hebben gemeend, dat er aan de Ark een soort bijkistje gemaakt is, waarin dan dit wetboek zou bewaard zijn. O.i. ten onrechte. De uitdrukking wil eenvoudig zeggen, aan de zijde van de wet, die in de ark bewaard werd, omdat dit wetboek nadere uitbreiding en verklaring is geweest.

In 1 Samuel. 6:8; 11:15 heeft het kastje aan de zijde van de verbondsark, waarin de Filistijnen hun schuldoffer, de gouden kleinoden leggen, eigenlijk het bepalende artikel bij zich, hoewel er in onze vertaling "een koffertje" staat. Vandaar stellen de oude archeologen, b.v. Lundius, het voorwerp, waarin de Thora bewaard werd voor, als een soort "bijkoffertje" van de ark des verbonds, en zij zaten er niet ver vandaan. Aan de zijde van de verbondsark, niet zoals de beide stenen tafels, daarin moest de Thora bewaard worden, omdat zij alleen een commentaar (verklaring) is van de Dekaloog, terwijl deze Gods eigen werk is.

Want ik ken uw weerspannigheid en uw harde nek. Ziet, terwijl ik nog heden met u leef, zijt gij weerspannig geweest tegen de HEERE, hoeveel temeer zult gij dit zijn na mijn dood!
1)

Mozes spreekt niet van de zonde tegen hem, maar van die tegen hun God. Hij kent zijn volk, en hij weet, dat het niet zal staande kunnen blijven, maar dat het tegen de Heere zal overtreden. Tot waarschuwing en vermaning spreekt hij alzo.

Vergadert tot mij al de oudsten van uw stammen, en uw 1) ambtslieden, als vertegenwoordigers van het volk; dat ik voor hun oren deze woorden spreek, die mij de Heere gegeven heeft, en daarin tegen hen de hemel en de aarde tot getuigen neem (Deuteronomium. 21:1; 4:26; 30:19).

Soterim (ambtlieden) waren slechts dienaars van de oudsten of rechters. Zie Exodus. 5:14 Deuteronomium. 1:15; 16:18.

Het werk van de Soterim was, toe te zien, dat het vonnis, dat de rechters uitgesproken hadden, volbracht werd; en de mensen tot gehoorzaming daaraan te noodzaken.

Want ik weet, dat gij het na mijn dood zeker zult verderven door slechte handelwijzen, en afwijken van de weg, die ik u geboden heb. Dan zal u dit kwaad in hetlaatste der dagen, ten einde al uw snoodheden, ontmoeten, wanneer gij zult gedaan hebben, wat kwaad is in de ogen van de HEERE, om Hem door het werk van uw handen, nl. de afgoden, tot toorn te verwekken, door u namelijk te bezondigen aan dat grote gebod: Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

IV. Vs. 30-32:47. Voor de verzamelde gemeente-de oudsten en de ambtslieden-draagt Mozes nu met behulp van Jozua zijn lied voor, en besluit de voordracht met zijn laatste aanmaning aan Israël, om Gods geboden trouw op te volgen; want daarop toch berust hun voorspoed en hun bestaan in het land, waar zij naar toe gaan, om dat te erven.

Toen, terwijl de priesters het hun opgedragene waarnamen, sprak Mozes, voor de oren van de gehele gemeente van Israël, die in zijn vertegenwoordigers voor hem verzameld was, de woorden van dit lied, totdat zij voltrokken waren.

HOOFDSTUK 32.

MOZES' LIED EN LOFZANG.

Neig de oren, gij hemel! en ik zal spreken; en de aarde hoort de redenen van mijn mond, want wat ik nu zal verkondigen en betuigen betreft u beide, hemel en aarde; dßßr zowel als hier zijn geestelijke wezens, waarvoor de Heere Zich in Zijn waarheid en trouw wil verheerlijken.

Mijn leer, woordelijk: wat ik ontvangen heb, wat de Heere mij geleerd heeft om het op mijn beurt anderen te leren, druipe als een regen; mijn rede vloeie als een dauw; als een stofregen op de grasscheutjes, en als druppels op het kruid Jesaja 55:10 Job 29:22 vv.).

De toehoorders vergelijkt hij bij het gras en het kruid Jesaja 40:6); want evenals regen en dauw de weide vervrolijken, zodat de bloemen en het gras naar de wens en genoegen van allen welig wassen en tieren, evenzo verkwikt Gods woord de harten en de gewetens, en waar die regen neervalt, is het niet zonder verbetering en vrucht.

Men zou kunnen vragen, hoe toch het vooruitzicht, dat de woorden van de zanger evenzeer bevruchtend zullen werken op hart en gemoederen, als de regen en de dauw op het kruid van het veld, te rijmen is met de betuiging van hun harde zin en van de straf, die hen treffen zou. Het juiste antwoord is wel dit, dat alle goddelijke spraak vruchtbaar is, en dus de strenge straffende taal nooit tevergeefs is, en dat zij steeds gemoederen vindt, die vroeger of later haar als een weldaad leren kennen.

Want ik zal een lied aanheffen, waarmee allen, die het horen, moeten instemmen; ik zal de Naam van de HEERE uitroepen; geeft onze God grootheid! 1) (Openb.14:7)

Niet alleen wil Mozes zelf de grootheid van de Heere Heere groot maken, ook vordert hij dit van degenen, die hem horen. Het is hem te doen, zoals ook uit het volgende vers blijkt, om de eer van Gods Naam groot te maken. En dit om drie redenen: 1e. omdat Hij het waard is; 2e. om Israël in de schuld te doen vallen, en 3e. opdat ook Zijn gerichten zouden gebillijkt en goedgekeurd worden, die over de zonde en de afval van het Verbondsvolk zouden gaan.

Hij is dea) Rotssteen, 1) die nimmer wankelt, noch wijkt en allen, die tot Hem vluchten, in veiligheid brengt, wiens werk volkomen is; want al zijn wegen zijn gericht. 2) God is waarheid, trouw en Zijn woorden en beloften nakomende, en is geen onrecht, zoals de mens in zondige dwaasheid en verderfelijke oproerigheid Hem soms beschuldigt, als Zijn wegen, hard en onbillijk als soms schijnen, hem niet bevallen; nee, maar rechtvaardig en recht is Hij, want Hij gaat door op de weg van het recht, gegrond op Zijn heiligheid en liefde, en laat zich daarvan niet af brengen door menselijke tegenspraak en tegenbedenking.

2 Samuel. 22:3,32 Psalm. 19:15 Psalm. 71:3; 31:3

Als Gods Onveranderlijkheid op dichterlijke wijze bezongen wordt, dan wordt God altijd met de Rotssteen vergeleken, omdat de rotssteen onveranderlijk blijft, al waaien de stormwinden, al zwepen de golven er tegenaan. De rots blijft, zo ook God, de Heere, in de hoogste volkomenheid.

Gericht wil hier zeggen: Voorzichtig en rechtvaardig, of voorzichtigheid en rechtvaardigheid.

Hij 1) heeft het tegen Hem verdorven, het zijn zijn kinderen niet, de schandvlek is hun; 2) zij zijn kinderen van schande geworden; het is een verkeerd en verdraaid geslacht, daarom kan Hij, hoewel Zijn hart vanliefde gloeit, hen niet meer als Zijn kinderen behandelen, maar moet hen, Zijns ondanks, aan het gericht prijsgeven.

Hij, nl. het van God afgevallen volk. Na de aanhef, waarin Mozes hemel en aarde bezweert hem te horen, en zijn rede een goede ingang en heilrijke werking toewenst, omdat hij van zins is de naam van de Heere te loven, waarmee de gehele wereld moet instemmen (Vs. 1-3), komt hij al dadelijk tot het eigenlijke thema van zijn lied: Jehova is onberispelijk en rechtvaardig in Zijn verhouding jegens Israël, ook als het met ongeluk en benauwdheden bezocht wordt; maar wel heeft Israël door zijn afval zware schuld op zich geladen (Vs. 4,5). Het lied beschouwt dus reeds in de aanvang die tijd, waarvoor het volgens Goddelijke wil Hem een getuige zal zijn onder de kinderen van Israël (hoofdstuk 31:16 vv.), en verplaatst zich zo levendig in die toekomst, alsof die reeds werkelijk aanwezig was. In verdere uitwerking van dit thema wordt eerst aan Israël zijn ondank en zijn zonde tegen de Heere voorgehouden (Vs. 6-18), vervolgens de straffen, die het daardoor op zich laadt en in het bijzonder zijn verwerping van voor het aangezicht van de Heere beschreven, waarbij de Heere alleen wegens de vijanden het niet tot het uiterste, tot algehele vernietiging komen laat (Vs. 19-27). Zo’n ondergang nu had Israël door zijn dwaasheid en onverstand wel verdiend; toch zijn de boosheid en verkeerdheid aan de kant van de volkeren, die Israël moeten tuchtigen, nog groter en lokken strafgerichten uit, die op hun tijd de volkeren treffen, en het volk van God aan hun handen zullen ontrukken, opdat Hij, de Heere, het laatste opnieuw in genade aanneemt (Vs. 28-43)

De schandvlek is hun. Beter vertaling is o.i., zij zijn hun een schandvlek, nl. voor de kinderen van God, Israël, van God afgevallen, wil de man Gods zeggen, vertoont niet het beeld van de kinderen van God, het is integendeel een schandvlek voor het volk van God, omdat de wereld immer het ware geslacht beoordeelt naar degenen, die wel Israël heten, maar zich geen Israël betonen.

Zult gij dit de HEERE vergelden, gij dwaas en onwijs volk! Is dit uw dank! Is Hij niet uw Vader, a) die u verkregen 1) heeft door u met moeite uit Egypte te verlossen en u als kind op te nemen, die u tot volk gemaakten u bevestigd heeft, u tot een vast geheel verenigd heeft, door u te begiftigen met Zijn woord en Zijn wet?

a)Jesaja. 63:16; 64:8 Mal.2:10

Hij maakt hen indachtig de verplichtingen, die God hen opgelegd had, om Hem te dienen en om Hem aan te hangen. Hij was hun Vader geweest. Hij had hen verkregen. Hij had hen gemaakt. Hij had zijn weldadigheid aan hen bevestigd en aan hen vernieuwd. Hij had hen gevoed. Hij had hen gedragen. Hij had hen opgekweekt. Hij had hun zonden verdragen. Hij had hun zeden verdragen. Hij had hen gekocht. Hij had zeer vele wonderwerken ten koste gelegd aan het leiden van hen uit het diensthuis van Egypte en Hij had mensen in hun plaats gegeven en volken in plaats van hun ziel Jesaja 43:4)

Gedenk aan de dagen van ouds, van af de zondvloed, merk op de jaren van elk geslacht, 1) vraag uw vader, die zal het u bekend maken, uw ouden, en zij zullen het u zeggen, hoe Hij reeds toen u in het oog heeft gehad en voorzorgen genomen heeft ten dienste van uw uitverkiezing (Genesis 9:25 vv.; 11:6 vv.).

Eigenlijk de jaren van geslacht en geslacht, d.i. de jaren, die elk geslacht doorleefd heeft, sinds God Israël uit Egypte had gevoerd.

Toen de Allerhoogste aan de volken de erfenis uitdeelde, door hen zelf te verdelen en over de aarde te verspreiden, toen Hij Adams kinderen, de mensenkinderen van elkaar scheidde, door de Babylonische spraakverwarring, heeft Hij de gebieden van de volken, omdat Hij vantevoren zag welke plaats ieder beslaan zou a) gesteld naar het getal van de kinderen van Israël, d.i. bakende de landen van de overige volken zó af, dat Hij voor het toekomstige Israël een erfeel in het vooruitzicht had, namelijk het land Kanaän in die omvang, die het getal en de grootte van Israël zou eisen (Genesis 15:18 vv.).

a)Hand.17:26

De Septuaginta heeft in Vs. 8 in plaats van: "naar het getal van de kinderen van Israël" vertaald: "naar het getal van de engelen van God" op grond van de reeds toen bij de Joden gewortelde mening, dat God aan ieder volk op zichzelf engelen gegeven heeft tot voorstanders en beschermers, maar voor Zich zelf Israël gehouden heeft tot regering en besturing (Dan.10:13,20 vv.; 12:1). Aan de andere kant evenwel berekenden ook de Joden op grond van de Hebreeuwse tekst het getal van de heidenvolken (Genesis 10) op zeventig, omdat het getal van hun stamvaders zo groot was geweest. De zin van deze plaats is echter veel meer de hier boven aangegeven. "Want Lot, en in hem Moab en Ammon, moesten zich, in plaats van in Kanaän zelf, ter zijde daarvan vestigen. Ismaël moest zich in het zuidoosten, Edom in het zuiden vestigen; ja, zelfs moest Moab nog kort vóór de aankomst van Israël plaats maken voor de Kanaänitische Amorieten ten noorden van de Arnon. Wat de Heere vervolgens schijnbaar voor Kanaän deed, deed Hij in waarheid reeds in aanmerking van het getal van de kinderen van Israël, waarom dan ook zonder twijfel Genesis dit zo ijverig te boek stelt. In het algemeen is tenslotte toch alles, wat Hij voor de wereld en de wereldsgezinden gedaan heeft, met genadige wijze voorbeschikking voor de Zijnen ondernomen. De Zijnen moeten tenslotte alles erven en de roof wegdragen; want de zachtmoedigen zullen het aardrijk erven.

Met heel de ordening van de wereld heeft God zich dit doel voorgesteld, om voor Zijn uitverkoren volk zorg te dragen.

a) Want het deel van de HEERE is zijn volk. Jakob is het snoer van zijn erfgoed,1) het erfdeel dat Hem met het meetsnoer is toegemeten.

Deuteronomium. 7:6; 10:15 Ex.19:5

Hiermee wil hij zeggen, dat Israël het bijzonder erfdeel van God is, het erfdeel, dat Hem op bijzondere wijze is toegemeten. Snoer van zijn erfgoed. Eigenlijk het toegemeten land. Land staat dan hier voor het volk, dat het land bewoont. Wel wordt God, de God van de gehele aardbodem genoemd, maar in het bijzonder is God, de God van Zijn Kerk.

Hij vond hem, Jakob, d.i. Israël, in een land van de woestijn, 1) en in een woeste, van levensmiddelen ontblote, huilende wildernis; wier eenzaamheid door het huilen van het wild gedierte afgewisseld wordt; Hij voerde hem rondom, Hij onderwees hem door de wet, Hij bewaarde hem als zijn oogappel. (Psalm. 17:8 Spreuken. 7:2).

De grond, waarom Mozes de bevrijding uit de slavernij van Egypte evenmin aanroert als de doortocht door de Rode Zee, is deze, dat hij geen geschiedkundige opsomming wil leveren van Gods daden aan en voor Israël, maar slechts wil schilderen hoe Israël zich in de meest hulpeloze toestand bevond, toen de Heere zich van zijn erbarmde om het uit de troosteloze toestand, waarin het had moeten omkomen, in het bezit te stellen van het rijk gezegend land Kanaän.

Egypte wordt hier met een woestijn vergeleken, omdat Israël zich toen in een verschrikkelijk ellendige toestand bevond, te midden van een volk, dat, als het wild gedierte, het op zijn ondergang toelegde, als een volk van slaven, dat alle beschutting van de wet ontbeerde. Door de volgende woorden: In een woeste, huilende wildernis wordt hun toestand nog als erger geschilderd.

"Israël, uit zijn slavernij bevrijd en een zelfstandig volk geworden, begint zijn bestaan zonder hoegenaamd enige bezitting, zonder hulp en beschutting in de woestijn; daar vindt de Heer het als een ronddolend schaap in de woestijn, vol huilende, woeste dieren; daar neemt Hij zijn leiding op zich; geeft het door de wet een geordend bestaan, en bewaart het als Zijn oogappel.".

Zoals een arend zijn nest, zijn jongen, opwekt, en om hen bij de eerste pogingen om te vliegen bij te staan, over zijn jongen zweeft, en als ze moe worden zijn vleugels uitbreidt, ze neemt en ze draagt op zijn vlerken (zie "Ex 19.4).

Zo leidde hem de HEERE alleen; Zijn doel tegemoet, nl. de inname van het beloofde land, en er was geen vreemd God met Hem; Hij behoefde voor dit werk van de uitleiding geen hulp van afgoden; Hij, en Hij alleen heeft die wonderenverricht.

Hij deed hem rijden op de hoogten 1) van de aarde, zodat bij alle machten, die hem bij het in bezit nemen van het land konden weerstand bieden, vertrad; en Hij voedde hem, dat hij at de inkomsten van het veld; en Hij deed hem honing zuigen uit de steenrots, en olie uit de kei van de rots; 2) omdat Hij zelfs de onvruchtbaarste gedeelten van het land voor hem vruchtbaar maakte aan de kostelijkstevoortbrengselen.

Wie de hoogten had ingenomen, was bezitter van het land. Hier wordt dus gedoeld op het in bezit nemen van landen en plaatsen, welke aan hun vijandige volken toebehoorden.

Aan dit beeld ligt de zaak ten grondslag, dat Kanaän rijk is aan wilde bijen, die in rotskloven hun honing bereiden; en aan olijfbomen, die steenachtige plaatsen voor hun groei verkiezen.

Boter van koeien, en melk van klein vee, met het vet 1) van de lammeren en van de rammen, die in Bazan weiden, dus van de schoonste en welgevoedste, en van de bokken, van dezelfde voortreffelijkheid, met het vette van de nieren van tarwe; d.i. met de fijnste tarwebloem; en het druivebloed, reine wijn, hebt gij gedronken. 2)

Ook hier onder vet te verstaan, het beste van lammeren en rammen.

De zin van de beide verzen 13 en 14 is deze: Over alle beletselen heen voerde de Heere Zijn volk Israël Kanaän binnen en stelde het daar in het volle bezit van de rijke goederen van dit land.

Als nu Jeschurun, 1) Jakob, vet werd zo sloeg hij achteruit; zoals een weelderig geworden stier, die het juk niet meer dragen wil (gij zijt vet, gij zijt dik, ja met vet overdekt geworden, overmoedig door alle die weldaden!) en hij liet God varen, 2) die hem gemaakt heeft, a)en

versmaadde de Rotssteen van zijn heil, de Rotssteen waarop zijn heil zo vast rustte.

a)Deuteronomium. 31:20

1)Jeschurun, een naam, waarmee het volk Israël ook in hoofdstuk 33:5 (zie De 33.5) en 26, als ook in Jesaja. 44:2 wordt genoemd. In de beide laatste plaatsen heeft Luther reeds deze verklaring, die nog niet door uitleggers van de huidige tijd overtroffen is: "de rechtvaardige", en wel wordt Israël zo genaamd, omdat het door Jehova zijn God, die zelf rechtvaardig en vroom heet, daartoe geroepen is om Hem te dienen in heiligheid en gerechtigheid, en een volk vol zuivere rechtvaardigheid te zijn (Numeri. 23:10)

De naam "Rechtvaardige" in plaats van Israël stellende, daarmee verwijt hij hen op ironische wijze, dat zij van de "rechtheid" zijn uitgevallen en hun in het geheugen terug roepende, met hoeveel waardigheid zij versierd zijn, verwijt hij hen daarom des te scherper hun misdaad van trouweloosheid. Want elders (33:5,26) wordt Israël zonder verkeerde bedoeling met dezelfde erenaam vereerd, met het oog op zijn roeping, maar hier leert Mozes hen op een verwijtende wijze, hoezeer zij van hun ijver in godsvrucht zijn afgeweken, waartoe zij waren geroepen.

Een vette buik brengt geen vroomheid voort: hij waant zich veilig en acht God voor niets.

Zij hebben Hem tot ijverzucht a) verwekt door vreemde goden; door gruwelen van de afgoderij hebben zij Hem tot toorn verwekt.

Ex.34:16

Zij hebben aan de duivels, 1) de veldduivels a) geofferd, niet aan God; aan de goden, die zij niet kenden; van wie zij noch enige weldaad, noch zelfs enige openbaring ontvangen hadden: b) nieuwe, die vroeger niet geweest waren, en van nabij, eerst onlangs, gekomen waren, voorwelke uw vaders niet geschrikt hebben, maar die gij van de u omringende volken hebt overgenomen.

Zie Le 17.7 b) Deuteronomium. 11:28

Volgens dit woord kenschetst reeds het Oude Testament de afgodendienst als duivelsdienst Corinthiers. 10:20 zie Ex 7.22).

Als men zich voor de geest roept, hoe de afgodendienst reeds in zijn ontstaan een rechtvaardiging en vasthouding van het ijdele en zinnelijke, als het hoogste en vereringswaardige, in zich omvatte, en hoe hij dan in zijn beelden, symbolen en gebruiken terugwerkend de ongoddelijke lust onderhield en sterkte, zo zullen wij de diepe waarheid in dit verwijt (dat nl. de afgoderij- en afgodendienst een duivels- en demonendienst is) erkennen. Slechts door de bewondering van de kunstwerken, die zich, in verbinding met de godsdienst van de Grieken, tot zo’n schoonheid ontwikkelden, zijn wij er maar al te zeer van verwijderd te erkennen, dat in iedere polytheïstische (= veelgodische) godsdienst een zondig element is, dat tevens de macht en de lust van de verzoekers en de boze geesten diende. Wij kunnen dit erkennen zonder aan de Griekse kunst, namelijk de beeldhouwkunst, onze bewondering te ontzeggen; want de echte kunst was de edele drijfveer van de ziel van de mensen, waarmee zij zich geleidelijk losrukte van de boze grondgedachte van materiële afgoderij, en het ideaal van het menselijke in de plaats daarvan stelde. Evenwel kon zij dit slechts in zoverre dat in de verering en uitoefening van de kunst, (alsof het menselijke, de geestelijk-zinnelijke persoonlijkheid van de mensen aan God gelijk en zelf God was) nog altijd een element van de verleiding zelfs in de heerlijkste vorm van de oude kunst overbleef. Wij Christenen hebben de taak om dit element door een beslissende, alles overwegende aanbidding van de God, die ons in Jezus Christus geopenbaard is, innerlijk te verwijderen, en zo onszelf te bewaren voor iedere identificatie (= gelijkstelling) van kunst en godsdienst. De kunst, hoewel zij naast de wetenschap het hoogst menselijke is, de losmaking van de menselijke geest van het aanklevende materiële en toevallige, is toch nog maar iets menselijks; en de mens is zowel wanneer hij voortbrengt, als wanneer hij iets in zich opneemt, nooit geheel vrij van zonde, en zo altijd vatbaar voor de verzoeking van de vader van de leugen.

De Rotssteen, die u gegenereerd heeft, hebt gij vergeten; en gij hebt in vergelheid gesteld de God, die u gebaard heeft.

Mozes spreekt, zoals tegen Israël vol ijver, zo tegen God vol innigheid "Ach, mijn hart zou mij kunnen breken van jammer, dat ik weet en nu en immer voor ogen heb, hoe gij de ware, levende God, de grote, onfeilbare troost, de allervaste burg en allersterkste rotssteen in alle aanvechtingen en noden, zonder welke gij niet een enkel ogenblik leven of blijven kunt door de duivel zo makkelijk te verlaten en schandelijk verachten zult, die u toen alleen, zoals een moeder haar kind, heeft gebaard en opgevoed.".

Met Vs. 18 keert Mozes terug tot de gedachte in Vs. 15 neergelegd, maar gebruikt ook deze woorden, om Israël te wijzen op zijn snode ondank, om hen te verwijten, dat het Hem vergat, Hem versmaadde (Vs. 19), die hen verwekt had.

In genereren en baren stelt Mozes hier voor, de vereniging van de vader- en moederlijke liefde van God.

Als het de HEERE zag, hoe Israël vreemde goden naliep, en de Heere, Zijn God, vergat, zo versmaadde Hij hen, uit toornigheid tegen zijn zonen en zijn dochters.

En Hij zei, besloot in Zijn toorn over de ontaarde kinderen: Ik zal Mijn aangezicht van hen verbergen; 1) Ik zal zien, wat hun einde zal wezen: a) op de weg, die zij ingeslagen hebben; want zij zijn een geheel verkeerd geslacht, eigenlijk een geslacht van verkeerdheden, kinderen, in wie geen trouw is.

Jesaja. 65:2

Dit betekent, dat de Heere Zijn genade en Zijn liefde aan hen zou onttrekken. Dan zou de Heere zien, dat hun ondergang en verderf het gevolg zou zijn van hun afval. Als de Heere God aan Zijn volk, ook aan Zijn geestelijk Israël, Zijn genade onttrekt, Zijn genadevolle leiding doet ontbreken, dan dwalen zij, dan worden zij verschrikt. Het is daarom dan ook, dat de dichter zegt: Toen Gij uw aangezicht verborg, werd ik verschrikt (Psalm. 30:8)

Zij hebben Mij tot ijver verwekt door hetgeen geen God is; door hun afgoden, die geen goden zijn; zij hebben Mij tot toorn verwekt door hun ijdelheden; woordelijk: door hun nietigheden of nieten, d.i. afgoden. Ik dan zal op Mijn beurt hen tot ijver verwekken, zal hen plagen door diegenen, die geen volk zijn, door een dwaas 1) volk zal Ik hen tot toorn verwekken. 2)Zoals zij Mij, de enige God beneden zulke goden gesteld hebben, diegezamenlijk Niet-god zijn, zo zal Ik ook boven hen, die tot nog toe door hun welgeordende, met de rechte geest bezielde samenhang met het volste recht op de titel van volk aanspraak konden maken, zulke volken voortrekken die het ene zowel als het andere een niet-volk 3) zijn(Ef.2:11 vv.), en zoals zij Mij door hun dwaasheid4) gekrenkt hebben, omdat zij Mijn werkelijke genade goederen verruilden voor de nietswaardigheden van de afgoderij, zo zal Ik op mijn beurt hen daardoor krenken, dat Ik de genadegaven, die zij versmaad hebben, 5) geef aan die dwaze heidenvolken, opdat zij aan die opnieuw leren zien, wat zij moedwillig verworpen hebben (Rom.10:19).

De heidenen worden hier een dwaas volk genoemd, omdat zij niet deelden in de Goddelijke openbaring, niet bestraald waren met het licht van de Goddelijke wijsheid.

Daardoor wil God Zijn volk tot ijverzucht en tot mismoedigheid verwekken, door een niet-volk, een volk van dwaasheid, d.i. daardoor dat Hij een niet-volk de Israëlieten voortrekt, als het Zijn genade schendt, de zegen, welke Israël heeft versmaad, aan een volk van dwaasheid meedeelt. De opname van de heidenwereld in het verbond van de Heere sluit in, de verwerping van het ongehoorzame Israël en de verwerping voleindigt zich in zware strafgerichten, waarin de goddelozen omkomen.

In de grond is ieder volk buiten het volk van God een niet-volk, ieder mist meer of min de ware band, waardoor eerst waarlijk het samenzijn en het volksbestaan bijeen gehouden wordt, namelijk door die van de goddelijke wil, die alles regeert.

In het Hebreeuws heeft de uitdrukking "dwaas volk (lbnywg = gôjnabal) betrekking op het gelijkluidende dat voor afgoderij gebruikt wordt (Mylbh = habalim). In de vertaling staat dus "ijdelheden" tegenover "dwaasheid" van de heidenen.

De geschiedenis van de apostelen, ja de geschiedenis in het algemeen leert ons, dat Israël gestraft werd, en helaas! zich ook liet verbitteren daardoor, dat de zegeningen van het Evangelie op de overige volkenwereld overgingen, terwijl het zelf ophield een staat met eigen land en eigen wet te zijn. Dit is het door de wereldgeschiedenis trekkend gerecht over Israëls kinderschaar, dat door geen wereldlijke rijkdom, door geen wereldlijke geestesbeschaving opgeheven kan worden, en dat alleen zal wijken, als dit volk zijn broeder, de hemelse Jozef, zal erkennen en zich voor Hem in de gelovige buigen."

Want een vuur is aangestoken in Mijn toorn, 1) eigenlijk in mijn toornens, en zal branden tot in de onderste hel, en zal het land met zijn inkomst verteren, en de gronden van de bergen in vlam zetten. 2) Van Mijntoorn gaat een verderf uit, dat reikt tot in de diepste diepte; het vernietigt de aarde met dat, wat erop groeit, en strekt zich uit tot daar, waar de bergen hun onwankelbare grondvesten hebben-zo veel omvattend en ingrijpend zal het zijn (2 Petr.3:7,10).

Hiermee wordt bedoeld, hoe alles, wat in het Goddelijk Wezen is, zich verzet tegen de trouweloosheid van Zijn volk, en hoe de Heere daarom de volle kracht van Zijn toorn zal openbaren. Zodat de nietigheid van het afgodendom zal gezien worden en Hij voor aller oog zal openbaar worden als de alleen ware God.

Deze woorden kondigen niet één enkel strafgericht aan, maar het gericht in zijn Totaliteit en Universaliteit (algeheelheid en algemeenheid), dat in de loop der eeuwen in bijzondere gerichten over de volkeren verwerkelijkt is, en eerst zal voleinden bij het slot van de loop van de wereld. Dit gericht wordt dan (Vs. 23-33) allereerst geschilderd in zijn toepassing op het afvallige Israël.

Evenals de toorn en verontwaardiging van God zijn vijanden naar de hel vergezelt tot de eeuwige vlammen en helse pijnigingen, alzo verteert Hij hun land en hun gras en verbrandt de fundamenten van de bergen.

Ik zal de kwaden, 1) het ongeluk, dat Ik tot hun straf bereid heb, over hen hopen; Mijn pijlen zal Ik op hen verschieten, geheel en al het noodlot tegen hen keren.

Het strafgericht zal voltrokken worden over het trouweloos Israël.

Uitgeteerd zullen zij zijn van honger, opgegeten door de karbonkel, de pest en bitter verderf; door alle andere dergelijke ziekten, die de mens snel wegrapen; en Ik zal de tanden van de beesten onder hen schikken, tegelijk met vurig venijn van slangen van het stof, om hun ellende en hun verderf te voltooien (Leviticus. 26:14 vv.).

Van buiten, op het bloedige slagveld, zal het zwaard beroven, terwijl het de strijdbare mannen neervelt, en uit de binnenkamers zal de verschrikking, de plotselinge en dodelijke schrik de zwakken en weerlozen wegrapen, allenzonder onderscheid, ook de jongeling, ook de jonge dochter, de zuigeling met de grijze man. 1)

Bij het opgenoemde in Vs. 24 zal nog komen, de alles verslindende, de alles wegvagende oorlog.

Ik zei, Ik zal zeggen: In alle hoeken zou 1) Ik hen verstrooien; Ik zou hun gedachtenis van onder de mensen doen ophouden, hen verdelgende; Ik zou zelfs het besluit nemen ze geheel en al te vernietigen, alsof zij nooit bestaan hadden; en zelfs de herinnering van hun zonden uit te delgen.

Ik zou, niet Ik zal. M.a.w. deed God met het trouweloze volk naar zijn zonden, dan zou het aan de gehele vernietiging worden prijsgegeven, maar omwille van het Verbond zal God niet tot algehele vernietiging overgaan. Om zichzelfs wille zal God in de toorn nog de ontferming gedachtig zijn.

Ten ware, ware het niet, dat Ik de toornigheid, de overmoedige terging van de vijand schroomde, dat niet hun tegenpartijen zich vreemd mochten houden van alle goddelijke hulp en overmoedig worden, dat zij niet, met miskenning van de waarheid, dat zij louter werktuigen in Mijn hand zijn, mochten zeggen: Onze hand is hoog geweest, onze macht heeft zich geweldig betoond, de HEERE heeft dit alles, die plagen over Zijn volk, niet gemaakt, 1) maar wij hebben dit gedaan Jesaja 42:8; 48:9 vv. Ezech.20:9,14,22).

Laten allen, die schromen voor de Ark van God en voor Zijn Israël, zichzelf hiermee troosten, dat God zelf voor Zijn eer zal zorg dragen en dat Hij niet toelaten zal, dat Zijn eer ontheiligd en bezoedeld wordt. Hoezeer wij ook mogen verdienen in Gods ongenade te vervallen, nochthans zal God nimmer de troon van Zijn heerlijkheid laten onteerd worden.

Want zij zijn een volk, dat door overwegingen verloren gaat, 1) en er is geen verstand in hen.

In het Hebreeuws Gooi obad Etsoth, beter: een volk, wiens overwegingen zijn vergaan. De Vulgata vertaalt, beroofd van raad. Als een reddeloos en als een zinneloos volk wordt het hier voorgesteld, en daarom zou de Heere het naar Zijn rechtvaardigheid moeten wegdoen van de aarde.

O, dat zij, de kinderen van Israël, wijs waren! 1) zij zouden dit vernemen, dat al hun ongelukken goddelijke straf zijn voor hun ontrouw, zij zouden nu nog, voordat het te laat is, op hun einde merken. 2)

Of: wanneer zij wijs waren. Maar dit zijn zij niet, wil de Heere zeggen. Want dan zouden zij gemakkelijk kunnen opmerken, dat de hand van de Heere over hen was, en dat Hij hen tegen kwam met de tekenen van Zijn Goddelijk misnoegen.

Vanaf Vs. 28 splitsen zich de uitleggers van oudere en nieuwere tijd in twee klassen: de ene doet het gehele, van daar volgende gedeelte slaan op de heidenen, van wie in Vs. 27 sprake is geweest; de anderen daarentegen passen het op de joden toe, over wie het lied handelde tot en met Vs. 26. Nu is het reeds op zichzelf al dadelijk à priori ondenkbaar, dat in dit lied zo uitvoerig over de heidenen zou gehandeld zijn; en bovendien wijzen de woorden in Vs. 29: "op hun einde merken" zeer bepaald op Israël (Vs. 20). Voor het overige gaat het spreken van God bijna onmerkbaar over in de rede van Mozes vanaf Vs. 29, totdat (Vs. 34 vv.) de Heere opnieuw begint te spreken.

Hoe zou één man van de vijanden duizend van Israël verjagen? en twee vijanden tienduizend Israëlieten doen vluchten, daar toch juist het omgekeerde beloofd is a) en ook geschied, ten ware, dat hun Rotssteen hen verkocht,en de HEERE hen overgeleverd had in de hand van hun vijanden?

Leviticus. 26:8

Want hun rotssteen is niet zoals onze Rotssteen, omdat hun goden onmachtig en zo nietig zijn, dat zij hun vereerders niets kunnen baten; maar onze God is sterk, eenvaste Burcht, die de Zijnen beschermt en niet verlaat, zelfs onze vijanden rechters zijnde, 1) dat deze dingen alzo zijn; want zij hebben het tot hun schade ervaren (Ex.14:25 Jozua. 2:9; 1 Samuel. 5:7 vv.).

Of: Waarin zelfs onze vijanden scheidsrechters kunnen zijn. En dat, omdat zij het o, zo dikwijls hadden ervaren. Calvijn tekent bij deze plaats aan: "Dat zij dikwijls de vreselijke macht van God ervaren hebben en zeker wisten, dat de God van Israël geheel ongelijk was aan hun afgoden.

Want hun wijnstok is uit de wijnstok van Sodom, en uit de velden van Gomorra; zij zijn van die gesteldheid alsof zij daaruit ontsproten waren en op de grond van Gomorra groeiden;

hun wijndruiven zijn nog erger dan de onbruikbare stinkende druiven a) vergiftige wijndruiven, zij hebben bittere bessen. 1)

Jesaja. 5:2

Israël wordt op meerdere plaatsen in de Heilige Schrift met Sodom en Gomorra vergeleken, ja, zijn goddeloosheid wordt zelfs erger dan die van Sodom genoemd. Sodom en Gomorra worden niet zelden aangehaald om de ergste soort van zedelijke verdorvenheid aan te duiden. Welnu, hier beschuldigt God, de Heere, zijn volk van de diepste verdorvenheid. Zijn wijngaard, die Hij zelf geplant heeft, is zo diep ontaard, dat het wel schijnt, alsof haar oorsprong is uit de velden van Gomorra.

1) Is dat 2) niet bij Mij opgesloten, reeds lang in Mijn raad besloten, spreekt de Heere, verzegeld in Mijn schatten, schatkamers a) wel bewaard als iets dat Mij in het geheel niet kan ontnomen worden, maar dat eenstevoorschijn moet komen?

a)Deuteronomium. 28:12

Vele uitlegkundigen trekken dit vers bij de voorgaande, anderen bij de volgende. Beide betrekkingen kunnen verenigd worden. Dit vers vormt de overgang, omdat het het voorgaande afsluit en het volgende inleidt.

Dat ziet zowel op de zonden van het volk, als op de gerichten van God over de zonde. Zowel de afval van God als de straf op die zonde, is bij God opgesloten. Zal Israël zich aan zo’n zonde schuldig maken, dan zal de straf niet uitblijven. Wel een bewijs, dat wij hier met een profetie te doen hebben. Vs. 34 is een van de innerlijke bewijzen voor de waarheid, dat Mozes hier werkelijk spreekt, dat wij hier te doen hebben met een lied, door Mozes, geïnspireerd door de Heilige Geest, gezongen.

1) Is dat 2) niet bij Mij opgesloten, reeds lang in Mijn raad besloten, spreekt de Heere, verzegeld in Mijn schatten, schatkamers a) wel bewaard als iets dat Mij in het geheel niet kan ontnomen worden, maar dat eenstevoorschijn moet komen?

a)Deuteronomium. 28:12

Vele uitlegkundigen trekken dit vers bij de voorgaande, anderen bij de volgende. Beide betrekkingen kunnen verenigd worden. Dit vers vormt de overgang, omdat het het voorgaande afsluit en het volgende inleidt.

Dat ziet zowel op de zonden van het volk, als op de gerichten van God over de zonde. Zowel de afval van God als de straf op die zonde, is bij God opgesloten. Zal Israël zich aan zo’n zonde schuldig maken, dan zal de straf niet uitblijven. Wel een bewijs, dat wij hier met een profetie te doen hebben. Vs. 34 is een van de innerlijke bewijzen voor de waarheid, dat Mozes hier werkelijk spreekt, dat wij hier te doen hebben met een lied, door Mozes, geïnspireerd door de Heilige Geest, gezongen.

Hun wijn, voortgebracht door de wijnstokspruit van Sodom, is vurig drakenvenijn, en een wreed adderenvergif,
dat zonder twijfel van de dodelijkste werking is.

Andere uitleggers passen ook deze verzen toe op het volk Israël, waardoor de zamenhang hiervan een geheel andere wordt als de hier ontwikkelde; wij hebben evenwel de verklaring van boven de voorkeur gegeven, volgens welke vanaf Vs. 32 de rede overgaat op de heidenen, om deze het spoedig losbarsten van het goddelijke gericht over hen te verkondigen, maar Israël de genadige wederaanneming van Gods zijde voor ogen te stellen.

Wanneer wij de profetischen inhoud samenvatten van dit lied, dat ten grondslag ligt aan iedere volgende voorspelling, dan is deze de volgende: Israël zal in snode ondankbaarheid van Zijn God, van zijn wet afvallen; dan zal het overgelaten worden aan de hem vijandige heidenwereld en ten gevolge van zijn dwaasheid zal het met hem tot een uiterste komen. Maar niet voor immer blijft het een buit van de volken, het gaat niet te niet; want tegenover de volken, die in Israëls val Zijn hand niet erkennen en in hun goddeloze zin Gods volk geweld aandoen, moet Hij Zijn eigen eer redden. Zo zal Hij zich dan opmaken en tien straffen, maar Zijn volk uit hun hand verlossen, het zijn zonden vergeven en als een genadig God in het midden daarvan wonen.

Het woord in de grondtekst duidt aan, een van die addersoorten, waarvan de beet terstond dodelijk is. Met de zwartste kleuren wordt daarom Israëls zedelijke en geestelijke toestand geschilderd.

1) Is dat 2) niet bij Mij opgesloten, reeds lang in Mijn raad besloten, spreekt de Heere, verzegeld in Mijn schatten, schatkamers a) wel bewaard als iets dat Mij in het geheel niet kan ontnomen worden, maar dat eenstevoorschijn moet komen?

a)Deuteronomium. 28:12

Vele uitlegkundigen trekken dit vers bij de voorgaande, anderen bij de volgende. Beide betrekkingen kunnen verenigd worden. Dit vers vormt de overgang, omdat het het voorgaande afsluit en het volgende inleidt.

Dat ziet zowel op de zonden van het volk, als op de gerichten van God over de zonde. Zowel de afval van God als de straf op die zonde, is bij God opgesloten. Zal Israël zich aan zo’n zonde schuldig maken, dan zal de straf niet uitblijven. Wel een bewijs, dat wij hier met een profetie te doen hebben. Vs. 34 is een van de innerlijke bewijzen voor de waarheid, dat Mozes hier werkelijk spreekt, dat wij hier te doen hebben met een lied, door Mozes, geïnspireerd door de Heilige Geest, gezongen.

Mijn is de wraak en de vergelding, Mij, de Heere, komt de wraak en de vergelding alleen toe, a)en Ik oefen die ook zeker uit, waar men Mijn toorn over zich inroeptb) ten tijde dat hun voet zal wankelen; want de dag van hun ondergang is nabij, en de dingen, die hun zullen gebeuren, haasten. 1)

Rom.12:19 b) Hebr.10:30; 1 Petr.2:23

Al wat hier in Vs. 35 gezegd wordt, ziet op het straffen van Israël, en niet op het straffen van de volken. Het staat met het voorgaande in Vs. 34 in het nauwste verband. In Vs. 36 wordt dan ook van recht doen aan Zijn volk gesproken in verband met het straffen van de goddelozen onder Israël. Het is toch duidelijk, dat Zijn hand in de eerste plaats zal zijn tegen de goddelozen onder Israël, tegen hen, die van het geloof zijn afgevallen. Want, ja, wel zullen ook de gelovigen, de overgeblevenen van het "heilig zaad," de straffende hand van God zien, maar deze zullen, als door vuur gelouterd, weer heerlijk tevoorschijn treden.

Want de HEERE zal aan zijn volk recht doen; a) en het zal Hem over zijn knechten berouwen; Hij zal zich van hun erbarmen: Want Hij zal zien, dat de hand, hun macht, na lang en zwaar getuchtigd te zijn, is weggegaan1) en de beslotene en a) verlatene 2) niets is, dat zowel wat men achtte, als wat men verachtte, verdwenen is en hun niets over gelaten, zelfs niet een laatste verschansing maar dat in zo’n radeloze, troosteloze toestand, hun hart, na alle valse steunsels van het vertrouwen verraderlijk en broos te hebben bevonden, zich opnieuw tot Hem wendt, de enige juiste Helper.

Psalm. 54:3; 135:14

De hand is weggegaan. De hand is in de Heilige Schrift het teken van macht. Wanneer daarom de hand is weggegaan, ontstaat er een volstrekt hulpeloze en machteloze toestand. En als die toestand is ingetreden, dan zal de Heere zich weer openbaren als de Machtige Jakobs.

Het "beslotene en verlatene" (Hebr. Azoer weazoeb) is een spreekwoordelijke manier van zeggen, die ook in 1 Kon.14:10; 21:21; 2 Koningen. 9:8; 14:26 voorkomt. Bij de laatste plaats nu heeft Luther er personen onder verstaan (de beslotene en verlatene = de voorname en geringe) terwijl hij hier in het voetspoor van joodse uitleggers (b.v. David Kimehi) de uitdrukking als van zaken opvat (het beslotene en verlatene) en wel in de zin, hierboven vermeld. De nieuwere uitleggers houden vol, dat ook in deze tekst van personen sprake is en stemmen in de verklaring van de spreekmanier daarin overeen, dat daarmee de gezamenlijke mannen van een volk of van een familie bedoeld worden, zonder dat zij evenwel de woorden zelf bepaald en juist kunnen weergeven. Enige zeggen: de gehuwde en ongehuwde; anderen: de mondige en onmondige (klein en groot); weer anderen: knechten en vrije of gevangene en vrijgelatene (voornamen en geringen). Luther zelf heeft niet alleen volgens de taal vertaald, maar ook de verwante klank van de Hebreeuwse woorden in het Hoogduits zeer goed weergegeven, (azoer weazoeb = verschlossen und verlassen); de betekenis hiervan moest bij hem het eenvoudigst en natuurlijkst zijn. Het beslotene = waarop men prijs stelt en wat men dus zorgvuldig wegsluit en bewaart; het verlatene-waarop men weinig of geen acht geeft. Volgens de zin betekent ook de uitdrukking in Jesaja. 9:14 2 Samuel hetzelfde.

Dan zal Hij, de Heere, als hun macht verdwenen en hun nood op het hoogst gestegen is met betrekking tot de kinderen van Israël, als een voorbeeld voor anderen zeggen: Waar zijn hun goden, die valse, die zij in Mijn plaats verkozen? de rotssteen, waarop zij vertrouwden, 1) in plaats van op Mij?

Namelijk de Heere zou dit zeggen, zullende Hij, eer en alvorens Zijn volk te verlossen, hen overtuigen van hun verdorvenheid, in Hem te verlaten en in de afgoden na te volgen, en Hij zou uit de hopeloze en ellendige staat, waarin zij waren gebracht, gelegenheid nemen; om hen hun afwijking van Hem voor te houden.

Van wier slachtoffers zij het vet aten, (beter): die het vet van hun slachtoffers aten, Van wier drankoffers zij wijn dronken; die zo ijverig door geheel Israël vereerd werden, en zo rijkelijk met offers verzorgd? dat zij opstaan (zo zal Hij verder tot Zijn volk zeggen om hun het volle gewicht van hun onredelijke dwaasheid te doen voelen) en u helpen, tegen uw benauwers, dat er verberging voor u zij, voor uw rampen (Richteren. 10:14 Jer.2:28).

Ziet nu, dat ik, Ik DIE, 1) ben, die alleen een Rotssteen van vertrouwen is, en geen God met Mij? Ik dood en maak levend; Ik versla en Ik heel; en er is niemand, allerminst uw gewaande goden, die uit Mijn hand redt!(1 Samuel 2:6 Job 5:18 Hosea6:10 Jesaja. Sir.16:13. Tob.13:2.

Dus besluit Mozes zijn lied met die naam van God, waarbij hij Hem allereerst leerde kennen (Exodus. 13:14). Ik zal zijn, die Ik zijn zal, d.i. Ik ben, die Ik ben geweest; Ik ben, die Ik wezen zal; Ik ben, die Ik beloofd heb te zullen zijn; Ik ben, die Ik bedreigd heb te zullen wezen, in beide zal een ieder mij getrouw bevinden.

Want Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen, en Ik zal zeggen; Ik heb Mijn hand ten hemel opgeheven, en spreek: Ik leef in eeuwigheid! Zo waarachtig Ik leef in eeuwigheid.

Dit vers is nauw verbonden met het volgende, waaraan het in de vorm van een eed tot inleiding dient; wat de Heere in Vs. 41 belooft te zullen doen, dat bekrachtigt Hij hier vooruit met een eed, dat Hij het gewis zal doen; want het lied moest wel een getuigenis zijn, maar evenzeer een terechtwijzing en troost voor Zijn volk Israël in tijden van grote nood en angst.

Indien Ik Mijn glinsterend, bliksemend zwaard wette, en Mijn hand ten gerichte grijpt, omdat het uur van de vervulling geslagen is, zo zal Ik de wraak op Mijn tegenpartijen doen terugkeren, op die overmoedig, ongelovige heidenen, en Mijn hateren vergelden, de haat, die zij tegen Mij, in Mijn volk, gekoesterd hebben.

Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed, en Mijn zwaard zal vlees eten: van het bloed van de verslagene en van de gevangene, niet alleen zullen Mijn pijlen gedrenkt worden met het bloed van hem, die op het slagveld omkomt, maar ook van de gevangenen; van het hoofd af zullen er wraken van de vijand zijn, (anders, volgens de Duitse vert.): van het ontblote hoofd van de vijand.

Hoe duidelijk reeds in Vs. 23 treedt de Heere hier geheel en al op als een krijgsheld met allerlei wapens. Als zodanig heeft Hem trouwens juist het geloof nu en dan begrepen (Psalm. 7:13). Zo lang de kerk strijd heeft te voeren tegen vlees, wereld en duivel, heeft zij ook een krijgskundig Hoofd nodig; zij moest vreesachtig worden als zij niet zingen kon: "Een vaste burg is onze God, een schild en krachtig wapen.".

Het woord in Vs. 42 pleit geweldig tegen de voorstelling van de koude onverschilligheid en wekelijke toegevendheid, die velen aan God toeschreven, en to ont Zijn heilige ijver en de ernst van Zijn strafgericht.

Wat de woordverklaring van Vs. 42 betreft, zo heeft allereerst de Engelse theoloog Lowth (omstreeks het midden van de achttiende eeuw) juist erkend, dat het derde lid van "het bloed van de verslagene en van de gevangene" betrekking heeft op het eerste lid (Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed) en even zo het vierde lid op het tweede betrekking heeft. Luther daarentegen verklaart zich over zijn opvatting van de plaats aldus: het zijn drie straffen van het zwaard; de eerste, dat er velen gedood werden; de anderen, dat zij gevangen werden genomen; de derde, dat hun hoofd zou ontbloot worden, d.i. hun koninkrijk en priesterdom zal van hen genomen worden, dat door het hoofdhaar is aangeduid. De beste betekenis evenwel voor het Hebreeuwse woord xwerp is: noch ontblotingen, noch wraken, maar opperhoofden of aanvoerders van erp "vorst, aanvoerder," terwijl Luther het neemt van erp (= losmaken, ontbloten). De vertaling zou dus waarschijnlijk het beste aldus zijn: van het hoofd van de vorsten van de vijand.

Anderen, zoals Keil, waarmee wij ons verenigen, leiden het af van erp, "de volle ongeschoren gelaten haartooi." Zodat dan de vertaling is, van het behaarde hoofd van de vijand. Met dit vers en het volgende beschrijft God zelf zijn heilige triomf over de vijanden van Zijn volk, welke ook Zijn vijanden zijn, juist omdat zij vijanden van Zijn volk waren. Na de zonde de straf, maar o! straks keert het oordeel vol majesteit terug en zal God, de Heere, tonen, dat Zijn eeuwig Raadsbesluit niet kan vernietigd worden, dat Zijn volk t ot een nachthutje kan worden, maar nooit geheel en al kan worden vernietigd. De Heere zal de zaken van zijn volk beslechten.

a) Juicht, gij heidenen, (woordelijk: lieden) met
zijn volk! (volgens andere vertaling): Prijst gij naties Zijn volk, of Juicht allen gij, die Zijn volk zijt! want Hij zal het bloed van zijn knechten wreken; en Hij zal de wraak op zijn tegenpartijen doen terugkeren, en verzoenen zijn land en zijn volk. 2)

Rom.15:10

In de zin van over. De naties moesten jubelen over het gericht, waardoor de Heere het bloed van zijn knechten heeft gewroken.

Zoals dit lied begonnen is met de eis aan hemel en aarde om de Heere de eer te geven, zo sluit het passend met de vordering aan alle heidenen, om te jubelen over de daden van de Heere met Zijn volk.

Zo opent dan dit lied de Israëliet de blik in de toekomst, die het zich door zijn zonde zou op de hals halen; maar ook bevat het een duidelijke vingerwijzing naar het heerlijke slot van zijn geschiedenis, welke uitkomst niet zal wegblijven, omdat het het uitverkoren Godsvolk is (Vs. 9). Men moet nu niet met vele uitleggers beweren, dat de tijd, met wiens schildering het lied sluit, samenvalt met de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap en het hierop

gevolgde herstel van het joodse volksbestaan. Het is immers nog altijd zo, dat de Heere door een dwaze natie, door een "niet-volk" Israël tot toorn verwekt (Vs. 21). Daar het Christus verworpen heeft, heeft God de heidenwereld geroepen tot deelgenootschap aan het heil van het Nieuwe Testament, opdat Zijn volk tot bezinning komt (Rom.11:19). Is dit geschied, dan is de tijd aangebroken, dat Hij het voor dat volk opneemt tegen de vijanden van Zijn rijk, het in zijn land terugvoert, en het verheerlijkt. Het besluit van Israëls geschiedenis is en blijft, dat God Zijn volk hun zonden vergeeft en het voor de gehele wereld openbaart als datgene, wat het werkelijk is.

a) En Mozes kwam, zoals in hoofdstuk 31:30 gemeld is en sprak al de woorden van dit lied voor de orenvan het volk, wiens vertegenwoordigers, de oudsten van de stammen en de ambtslieden door de priesters verzameld waren, hij en Hoséa, de zoon van Nun.

a)Numeri. 13:9,17 Ex.17:9

Dat van hier af aan niet meer Mozes zelf, maar een ander geschiedschrijver vereltt-dezelfde, aan wie wij ook de toevoegsels tot aan het slot van het boek te danken hebben- is duidelijk te bemerken aan de veranderde behandeling en de bijzondere schrijfwijze, zoals dan ook b.v. Jozua bij zijn oorspronkelijke naam "Hoséa" en in hoofdstuk 33:1 (Psalm. 90:1) Mozes "man Gods" wordt genoemd. Andere uitleggers menen, dat Mozes’ eigen bericht slechts strekt tot hoofdstuk 31:23, en dat het toevoegsel van andere hand reeds begint bij hoofdstuk 31:24; deze beschouwing heeft intussen dit tegen zich, dat toch in ieder geval het lied (hoofdstuk 32:1-43) nog door Mozes zelf bij zijn werk moet gevoegd zijn, toen hij de priesters het wetboek tot bewaring overgaf, en wij alzo midden in het Mozaïsche gedeelte-tussen hoofdstuk 31:23 en 32:1-de inschuiving van een ander fragment moeten aannemen, dat ons zeer gezocht voorkomt. Veel meer heeft Mozes het bericht (hoofdstuk 31:24-30) nog zelf gegeven, en wel dat opgesteld, eer hij de daarin vervatte rede werkelijk gehouden heeft, om dan zijn wetboek met het lied in hoofdstuk 32:1-43 af te sluiten en het zo als een geheel, de priesters tot bewaring te geven. Op welke manier overigens Jozua deel gehad heeft aan de voordracht van het lied, wordt niet verder gezegd; vermoedelijk viel hem de tegenstrofe toe, of het antwoord op hetgeen Mozes begonnen had (Ex.15:1-18) alzo b.v. Vs. 1. Mozes: "Neig de oren, gij hemel! en ik zal spreken." Jozua: "En de aarde hoort de redenen van mijn mond." Bij deze manier van voordragen laat zich ook volkomen de eigenaardige bouw van Vs. 42 verklaren, daar het derde lid op het eerste en het vierde op het tweede betrekking heeft; het 3de en 1ste lid zijn van Mozes; het 4de en 2de van Jozua. Jozua toch moest volgens hetgeen de Heere in hoofdstuk 31:9 gezegd had, op daadwerkelijke manier, niet alleen als stom toehoorder, deel nemen aan het voordragen van het lied, en hij kon dit, daar hij wel gelijktijdig met Mozes (hoofdstuk 31:22) het lied opschreef, dat deze uitsprak uit de volheid van de in hem wonende Geest.

Toen nu Mozes geëindigd had al die woorden, die hem bevolen waren, tot geheel Israël te spreken;

Zo zei hij in een nog daarbij gevoegde vermaning tot hen: Zet uw hart op al de woorden, die ik heden onder u betuig, dat gij ze uw kinderen gebieden zult, dat zijwaarnemen te doen al de woorden van deze wet.

Want dat is geen vergeefs en ijdel woord voor u; zodat het hetzelfde zou zijn of gij u zo of zo daartegen verhoudt; maar het is uw leven; uw gehele bestaan en toenemen hangt ervan af, en door dit woord zult gij, als gij het ter harte neemt en ernaar handelt, de dagen verlengen op het land, waar gij over de Jordaan naar toe gaat, om dat te erven.

Vs. 48-33:29. Nog op dezelfde dag waarop Mozes de kinderen van Israël het lied (Vs. 1-43) voorgedragen heeft, komt het bevel van de Heere tot hem om de berg Nebo te bestijgen, daar het land Kanaän te overzien en dan zich tot zijn vaderen te verzamelen. Voordat hij zich daarheen begeeft, neemt hij van Israël, dat nog sinds het horen van het lied in zijn oudsten en ambtslieden voor hem verzameld is, afscheid in een laatste zegen. Na gewezen te hebben op de feestelijke Verbondssluiting bij de Sinaï waardoor de Heere Israëls Koning geworden is, volgens de zegenspreuken over iedere stam, zoals aan die, welke Jakob over zijn zonen uitsprak (Genesis 49), waarop Israëls God genoemd en geprezen wordt als verreweg verheven boven en niet te vergelijken met alle afgoden, en Israël wordt geluk gewenst om zijn bevoorrechting boven de volken.

Daarna sprak de HEERE tot Mozes, op diezelfde dag, waarop hij met Jozua het lied had voorgedragen, zeggende: terwijl Hij de aankondiging van zijn dood (Numeri. 27:12-14) vernieuwde, maar nu in die zin, dat het aanstonds plaats zou vinden:

Klim op de zuidelijk tegenover het leger gelegen berg Abßrim (deze is de berg Nebo, die in het land van Moab is, die tegenover Jericho is), en zie het land Kanaän, dat Ik de kinderen van Israël tot een bezit geven zal;

En sterf op die berg, waarheen gij opklimmen zult, en word, na het land bezichtigd te hebben, vergaderd tot uw volken; zoals uw broeder Aäron stierf op de berg Hor, en werd tot zijn volken vergaderd (Numeri. 20:22; 27:13; 33:38).

Omdat gij u tegen Mij vergrepen hebt, in het midden van de kinderen van Israël, aan het twistwater te Kades, in de woestijn Zin; omdat gij aan uw menselijke driften toegevend, Mij niet geheiligd hebt, in wiens dienst gij u toch bevond, in het midden van de kinderen van Israël (Numeri. 20:1-13).

Want van tegenover zult gij met verhelderde blik dat a) gehele land voor uw voet zich zien uitspreiden, maar alleen daarheen niet inkomen, in het land, dat Ik de kinderen van Israël geven zal.

Deuteronomium. 34:1 vv.

Tracht u voor ogen te stellen, hoe het Mozes wel te moe geweest is, toen hij, zoals wij uitdrukkelijk lezen (Vs. 48) nog op dezelfde dag, waarop hij zijn onvergelijkelijk en

onnavolgbaar afscheidslied had aangeheven, het bevel van de Heere vernam: "Klim op de berg Abßrim, en sterf op die berg!" Zo zijn dan nu zijn dagen-nee zijn uren geteld: als de zon ‘s avonds achter gindse heuveltoppen wegzinkt, zullen haar laatste stervende stralen zijn eenzame sterfbed vergulden! Met onwrikbare moed verneemt de man Gods het bevel, waartegen in zijn hart niet de minste tegenspraak oprijst. Maar nog eenmaal rusten zijn ogen op Israël, dat daar in de onafzienbare vlakte gelegerd is, en hij wie het voor niemand een geheim is, dat men weldra de grootste profeet zal moeten missen. Zou een Mozes scheiden zonder een zegen achter te laten en minstens nog eens dat onuitsprekelijk gevoel van liefde en trouw te laten spreken, dat hem verbindt aan het erfdeel van de Heere? Onmogelijk. Is zijn voorlaatste woord een ernstige bedreiging geweest, zijn allerlaatste zal een overrijke belofte zijn; wanneer juist de liefde hem in de afgelopen dagen verplicht heeft tot onverbiddelijke strengheid, zo opent hij nu onbeschroomd alle schatkamers van zijn liefdevol hart, dat even zo wijd en rijk is, als zijn nooit vermoeide, alles omvattende geest.

Lied en zegen vullen elkaar wederkerig aan als negatie (ontkenning) en affirmatie (bevestiging). Toonde het lied aan, dat Israël geen grond tot morren had tegen God, of zelfs tegen Hem te toornen, wanneer het van Hem afgevallen was, zo roept hun de zegen toe; hoeveel reden er in het vooruitzicht was, om in geval van gehoorzaamheid en trouw de Heere te loven en zichzelf welgelukzalig te roemen. Dat is juist de kunst van de waarlijk heilige zanger, om als hij zijn woord heeft gedoopt in de ernst, die in God is en in de donkere schaduwzijde van de droefheid, die zich daaruit ontwikkelt, dan nog eens naar de harp te grijpen en, als een andere zijde van dat grote voorwerp, ook de goddelijke liefde en het licht te bezigen, dat nog blijft, ondanks alle ellende-te zingen met onverzwakte, ja, met hoger gespannen geestdrift.

"Het lied van Mozes verschijnt ons als een meer onmiddellijke gave van de Geest van Mozes, waardoor de knecht van God zowel geroepen als gerechtigd was; het later te wachten vreselijk gerecht, doch tevens met het uitzicht op een verzoening aan het einde, die de kroon zette op het werk van God; terwijl de zegen meer onmiddellijk voortkwam uit de vaderlijk beminnende geest van Mozes, die als een Jakob, onder zijn zonen, naar de geest, erkenning en hoop uitspreekt, moed en vreugde inboezemt."

HOOFDSTUK 33.

LAATSTE ZEGEN EN VOORSPELLING VAN MOZES.

Dit nu is de zegen, 1) waarmee Mozes, de man Gods,
die met God onmiddellijke omgang genoot en zich verheugde in bovennatuurlijke goddelijke openbaringen, a) de kinderen van Israël, naar de wijze van de aartsvaders,
gezegend heeft voor zijn dood, en aan iedere stam zijn eigen plaats verkondigd heeft in het grote geheel van de toekomstige theocratie.

Jozua. 14:6 Psalm. 90:1; 1 Samuel. 9:6; 1 Kon.12:22; 13:14 b) Genesis 27 en 49

Een vergelijking van deze zegen over Israëls stammen uitgesproken met die van Jakob, brengt aan het licht, dat in de grond van de zaak beide gelijk zijn. De zegen van Jakob wordt door Mozes nader bevestigd. Slechts met dit onderscheid, dat door Mozes gerekend wordt met de verandering van toestanden. De stammen van Israël zijn groot en uitgebreid geworden. De kinderen van Jakob zijn tot volken geworden. En, waar Jakob een Simeon en Levi beiden wijst op hun verschrikkelijke zonden, daar rekent Mozes met het feit, dat God, de Heere, de vloek van Levi genadig in een zegen heeft veranderd, nadat Levi is opgekomen en geijverd heeft voor de eer van Jehova, toen het volk moedwillig het Verbond bij Sinaï had verbroken. Mozes treedt hier op als "man Gods" d.i. als profeet, die zich verheugen mocht in Gods onmiddellijke openbaring.

Man Gods is hetzelfde als Profeet.

HOOFDSTUK 33.

LAATSTE ZEGEN EN VOORSPELLING VAN MOZES.

Dit nu is de zegen, 1) waarmee Mozes, de man Gods,
die met God onmiddellijke omgang genoot en zich verheugde in bovennatuurlijke goddelijke openbaringen, a) de kinderen van Israël, naar de wijze van de aartsvaders,
gezegend heeft voor zijn dood, en aan iedere stam zijn eigen plaats verkondigd heeft in het grote geheel van de toekomstige theocratie.

Jozua. 14:6 Psalm. 90:1; 1 Samuel. 9:6; 1 Kon.12:22; 13:14

Een vergelijking van deze zegen over Israëls stammen uitgesproken met die van Jakob, brengt aan het licht, dat in de grond van de zaak beide gelijk zijn. De zegen van Jakob wordt door Mozes nader bevestigd. Slechts met dit onderscheid, dat door Mozes gerekend wordt met de verandering van toestanden. De stammen van Israël zijn groot en uitgebreid geworden. De kinderen van Jakob zijn tot volken geworden. En, waar Jakob een Simeon en Levi beiden wijst op hun verschrikkelijke zonden, daar rekent Mozes met het feit, dat God, de Heere, de vloek van Levi genadig in een zegen heeft veranderd, nadat Levi is opgekomen en geijverd heeft voor de eer van Jehova, toen het volk moedwillig het Verbond bij Sinaï had verbroken. Mozes treedt hier op als "man Gods" d.i. als profeet, die zich verheugen mocht in Gods onmiddellijke openbaring.

Man Gods is hetzelfde als Profeet.

a) Hij zei dan, zich in de geest op die dag vertegenwoordigende: De HEERE is van Sinaï gekomen, en is hun, de kinderen van Israël, opgegaan van het daaraan ten oosten gelegen gebergte Seïr; b) hij is blinkendeverschenen 1) van het gebergte Paran, het van de woestijn noordelijk aangrenzende bergland van de Azazimeh
en is aangekomen met2) (woordelijk: uit het midden van) tienduizenden van de heiligen;

tot zijn rechterhand was een vurige wet 3) aan hen (anders): een stralend vuur voor hen.

a)Ex.19:1-24,11 b) Zie Nu 20.17 c) Zie Nu 12.16

Mozes heeft bij deze, in hoge dichterlijke vlucht gesproken woorden, de kinderen van Israël voor ogen van af het tijdstip toen zij de woestijn uittraden om de Sinaïtische wetgeving te ontvangen. Dßßr juist kwam hun de Heere tegen en ging als de stralende zon over hen op, omdat toch de wolk en vuurzuil zich aan de spits van het leger stelde (Ex.13:20 vv.); op de weg evenwel naar de Sinaï gaf Hij Zijn aanwezigheid nog op bijzondere wijze te kennen, door de van daar af plotseling uit de wolken schietende bliksemstralen (Ex.16:10 vv.), totdat Hij zelf op de dag van de wetgeving onder het rommelen van de donder en het flikkeren van de bliksem neerdaalde op de Sinaï. Deze verschillende verschijningen van God zijn hier evenwel met een blik op hun eigenlijk doelwit, de wetsopenbaring en Verbondssluiting op de Sinaï, in deze een verschijning samengevat; toen brak ineens de zon van de goddelijke majesteit in haar volle majestueuze glans door het wolkengordijn. Wanneer evenwel

daarnaast ook melding gemaakt wordt van Seïr en Paran, dan moet men opmerken, dat hierdoor de woestijn, die de Heere Zich uitgekozen had als de plaats tot openbaring van Zijn genade en gerechtigheid, naar het oosten en noorden begrensd wordt, en daarmee wordt daarom uitgedrukt, dat Hij, de Heere, deze woestijn, in haar gehele uitgebreidheid tot die grenzen toe, voor Zich geheiligd heeft tot een plaats van Zijn aanwezigheid, om die met Zijn levenslicht te vervullen, terwijl er anders slechts dood en duisternis heerste. Eindelijk zijn de meriaden, de talloze scharen van de heiligen of engelen genoemd; die vormen daarboven de krans, of de omgeving van de troon Jehova's. Maar Hij heeft het niet versmaad, om Zich op te maken uit Zijn heilige woning en de troon van Zijn heerlijkheid op de Sinaï op te slaan.

Het luidt trouwens in de grondtekst niet "met" maar "van" (Hij kwam van de talloze scharen, of uit hun midden); natuurlijk begeleidden Hem deze heiligen naar de plaats van Zijn openbaring, en zo in de vertaling van de Septuaginta, die hier door de Duitse en Hollandse vertalers gevolgd is, al is zij letterlijk niet in orde, toch zakelijk goed. Op deze vertaling berust dan de in het Nieuwe Testament (Hand.7:53 Galaten. 3:19 Hebr.2:2) als waarheid bevestigde mening van de joden, dat de wetgeving met medewerking van de engelen is geschied (zie Ex 19.25)

Luther heeft met andere uitleggers (zoals ook onze vertalers) de in de Hebreeuwse tekst staande uitdrukking tdsa(= êsch-dath) als twee woorden opgenomen: = vuur van de wet = vurige wet, d.i. een wet, die onder een groot vuur gegeven is en een kracht en werking als het vuur heeft. Het woord td (wet, edikt) is echter een eerst uit het Perzische in het Chaldeeuws overgenomen uitdrukking en wordt alleen gebruikt voor de wet van God in latere Bijbelboeken door Niet-Joden (Ezra 7:12,21,25 vv. Dan.6:6); men neemt daarom bovenstaande woorden gevoegelijker op voor één woord: tdsa (= éschdath = stralend vuur) en laat de uitdrukking dan slaan op de bliksemstralen, waarmee de verschijning van de Heere op de Sinaï gepaard ging.

De woorden: tot zijn rechterhand was een vurige wet aan hen, geven geen goede zin. In Hab.3:4 hebben wij gelijkluidende schilderingen van de Majesteit van God. Ook daar wordt van hoornen of stralen gesproken. In verschillende handschriften worden dan ook beide woorden sa en td verbonden.

Immers bemint Hij de volken! Al zijn heiligen 1) zijn in uw 2) hand; zij zullen in het midden tussen uw voeten gezet worden, een ieder zal ontvangen van uw woorden (Ex.24:9-11).

Wie zijn deze heiligen? Zijn het de kinderen van Israël of zijn het de Engelen? Voor het eerste is weinig, voor het tweede is zeer veel te zeggen. Nergens toch worden alle Israëlieten heiligen van God genaamd. Alleen de gelovigen onder hen. Verstaat men hier onder heiligen de Engelen, dan is het volgende beter te verstaan. De vertaling moet toch zijn: Zij leggen zich aan uw voeten en verheffen zich op uw woorden, of: uw bevelen. En dit laatste past geheel in het kader van de leer van de Engelen, zoals die in de Heilige Schrift wordt gevonden. Gedienstige geesten zijn zij, die ieder ogenblik gereed zijn, om de bevelen van de Heere te volbrengen.

De rede gaat hier plotseling van de derde in de tweede persoon over en wordt toespraak; dat klinkt bij ons vreemd, misschien onwelluidend; in de gewijde dichtkunst heeft het evenwel een goede grond.

De taal van de heilige geestdrift leent zich als een gewillig en buigzaam werktuig elke keer tot iedere uitdrukking een beweging in de aanschouwing of in het gevoel.

Evenzo spreekt Mozes in het volgende vers van zichzelf in de derde persoon, omdat hij zich geheel en al onder het volk verplaatst en daarmee tot een geheel samensmelt; ook dat heeft een goede grond, want de wet, die hij in de naam van de Heere gegeven had, was eveneens aan hemzelf gegeven en had voor hem dezelfde verbindende kracht als voor ieder lid van de gemeente.

Mozes 1) heeft ons uit datgene, wat Gij, Heere, met hem gesproken hebt, de wet geboden, een erfenis van Jakobs gemeente, deze wet, die onze edelste bezitting, ons hoogste kleinood is voor alle volkeren van de aarde (Psalm. 119:111 Rom.3:2).

In plaats van nu te zeggen: Hij heeft de stammen van Israël door mijn bemiddeling het gebod gegeven, stelt Mozes zich in de plaats van het horende volk en spreekt van zich, niet slechts in de derde persoon, maar tegelijk zo, dat hij zijn persoon met het volk vereenzelvigt, omdat hij wilde, dat het volk, uit volle overtuiging, zijn woorden hem zou naspreken en omdat de wet, welke hij hun in de Naam van de Heere had gegeven, ook hem zelf was geschonken, ook voor hem zelf, dezelfde verbindende kracht had als voor ieder lid van de gemeente.

En Hij 1)was koning in Jeschurun, als de hoofden van het volk zich vergaderen, samen met de stammen van Israël.

Hij, niet Mozes, maar de Heere. Op hetzelfde ogenblik, waarop de Heere Israël Zijn wet openbaarde, Hij zich in bijzondere zin als hun Koning, wiens wetten zij moesten gehoorzamen, aan Wie zij de schatting van hun vrees en liefde hadden te betalen.

De zin van dit vers is de volgende: Op de dag, toen de Heere door de feestelijke wetgeving de stammen van Israël tot een volk verbond, nam Hij zelf het koningschap daarover op zich, om het niet alleen naar Zijn wil te regeren, maar ook om het beschutting en veiligheid te verzekeren en het tot welvaren, ja, tot macht en glans te brengen.

Volgens Luthers kanttekening: hij was geen koning en had er ook niets van weg, en hij hield toch het volk bijeen, zo, dat het een hoofd had, alsof dit een koning was, en niet verdwaalde. - Volgens deze opvatting bevatten Vs. 4 en 5 het antwoord van het volk, aan de scheidende Mozes gegeven, om zijn woorden te bekrachtigen en zijn weldaden dankbaar te prijzen. Wij hebben echter reeds in de aanm. bij Vs. 3 zie De 33.3 gezien, dat veelmeer Mozes zich in Vs. 4 en 5 met het volk tot één eenheid verenigt en zich de grote weldaden van God, als ook aan hem bewezen herinnert. Daarom is de volgende overzetting te verkiezen, die ook beter aan de grondtekst beantwoordt:.

Dat Ruben leeft, dat zijn geslacht voortbestaat onder de kinderen van Israël, en niet sterft, te niet gaat, en dat zijn lieden van getal zijn, zodat men ze gemakkelijk tellen kan, dus: van gering getal zijn. Hij moet wel voortbestaan, maar omdat reeds de stamvader zich verwerpelijk gemaaktheeft (Genesis 49:3 vv.), en naderhand de oproermakers Dathan en Abiram zo groot een schuld op zich geladen hebben, zal het nooit een talrijke stam onder Israël worden (1 Kronieken 5:1 vv.).

Nu moest Simeon, volgens de orde, aan de beurt komen, maar die wordt overgeslagen; dat is, zoals reeds Efraïm Syrus (de voornaamste kerkleraar van de Syrische kerk in de 4de eeuw, zowel een uitstekend redenaar als een voortreffelijk dichter) zeer terecht heeft aangemerkt, daaruit te verklaren, dat het over hem door Jakob uitgesproken oordeel van de verstrooiing nog meer bevestigd geworden is. Volgens dit toch zou hij nooit op zichzelf, altijd in de grenzen van anderen zijn (Genesis 49:5). Dit bevel nu werd niet, zoals in de stam van Levi, door een geloofsdaad opgeheven of gematigd (zie Ex 32.29), maar integendeel door de snoodheid van hun vorst Zimri (Numeri. 25:14), ten gevolge waarvan wij ook het in het oog vallend gering getal van Simeon meenden op te merken (zie Nu 26.14), nog sterker doorgevoerd.

En dit is de zegen van Juda, dat hij zei, terwijl Hij zich tot deze stam wendde: Hoor, HEERE! de stem van Juda, wanneer hij U nodig heeft en Uw hulp inroept; want Juda is tot een koningsstam gemaakt a) en moet de anderestammen voorgaan in de heilige strijd; b) en breng hem weer tot zijn volk, doe hem genade vinden in de ogen van zijn broeders, opdat hij zijn bestemming kan nakomen, om de eerste en de voorste onder zijn broeders te zijn, zijn handen moeten hem genoegzaam zijn; laat het werk van zijn handen gedijen, opdat hij zichzelf machtig en groot maakt (volgens andere vertaling): met zijn handen strijdt hij voor het volk, en voert er oorlog voor; en zijt Gij hem een hulp tegen zijn vijanden, want dat zijn ook de vijanden van geheel Israël!

Genesis 49:9 b) Numeri 2:3; 7:12 vv.; 10:14 Romeinen

Met deze zegen, zo rijk aan inhoud, die aan Juda toedeelt, wat Ruben toebehoord had, is het gelegen, zowel wat de kortheid als het karakter betreft, evenals met Noachs zegen over Sem (Genesis 9:26); hier, zowel als daar, bijna enkel aanstipping-het hoogste en grootste kan zo dikwijls, naar het uiterlijke berekend, nog het kleinste zijn-hier, zowel als daar, voor alles een aanroepen van Jehova.

En van Levi zei hij: Uw Thummin en uw Urim, Uw waarheid of recht en Uw licht, die Gij, o Heere! de Hogepriester, als onderpand verleend hebt, dat Gij door hem altijd het nodige licht aan Uw volk, wilt schenken, om in algemene aangelegenheden recht te vragen, a) en tegelijk met dit onderpand: het priesterschap zelf, zijn en mogen blijven aan de man uw gunstgenoot, die aan U toebehoort, aan Levi, die Gij in Mozes en Aäron, de hoofden van deze stam, verzocht hebt in Massa, b) met wie Gij getwist hebt aan de wateren van Meriba en Gij hebt hem zijn straf toegedeeld.c)

Ex.28:30 b) Ex.17:1-7 c)Numeri. 20:1-13

Die bij die verschillende gelegenheden tot zijn vader en tot zijn moeder zei: Ik zie hem niet; en die zijn broeders niet kende, niet wilde kennen, en zijn zonen niet achtte,
hen als vreemden en niet als zijn zonen te beschouwen; die daardoor getoond hebben, dat zij zelfs het liefste voor U over hadden; zij moesten huns ondanks zo handelen: want zij onderhielden uw woord, en bewaarden uw Verbond. Zulkemannen nu zijn het alleen waardig, dragers te zijn van Uw licht en Uw waarheid.

Dit ziet ongetwijfeld op de ijver van de stam Levi voor de eer van de Heere bij Horeb, toen hij, met voorbijzien van elke natuurlijke betrekking, alleen opkwam voor de Majesteit van het recht van God (Exodus. 32:25 Numeri. 25:6 vv.).

Zij zullen Jakob uw rechten leren en Israël uw wet; a) zij zullen reukwerk voor uw neus leggen, het dagelijks reukoffer in het Heilige aansteken, en U het brandoffer brengen, dat geheel verteerd zal worden op uw brandofferaltaar, kortom: het gehele priesterambt naar behoren waarnemen, en aldus de gemeenschap tussen Uw volk en U in stand houden.

Leviticus. 10:11 Deuteronomium. 17:9

Zegen, HEERE! zijn vermogen, 1) opdat hij in staat zij zijn ambt goed waar te nemen, en laat U het werk van zijn handen wel bevallen, wanneer hij U de offers van het volk aanbiedt; versla de lendenen2) van hen, die tegen hem opstaan, (zoals Korach met zijn vergadering), a) en hem haten, zich niet willen onderwerpen aan zijn rechtsuitspraken, wanneer zij minder gunstig zijn, dat zij niet weer kunnen opstaan, laat staan zich tegen hen verheffen!

Numeri. 16:1 vv.

Hij bidt voor hen, en wel om deze drie dingen: a. Dat God hen in hun tijdelijk bestaan wilde voorspoedig maken, en dat Hij, hetgeen hen tot hun aandeel was toegewezen, liefelijk en aangenaam voor hen maken wilde. b. Dat God genoegen in hun dienst wilde nemen. c. Dat God hen wilde verdedigen en met en voor hen wilde strijden tegen alle hun vijanden.

De lendenen zijn hier beeld van de kracht en sterkte. Mozes bidt daarom hier, dat God, de Heere, de kracht en sterkte van hun vijanden mag verbreken.

En van Benjamin zei hij: 1) Hij de lieveling van zijn vader, is de beminde van de HEERE,
Hij zal zeker bij hem 2) wonen; Hij zal hem de gehele dag overdekken, hem beschermen, en tussen 3) zijn schouders zal Hij wonen; zijn woning of heiligdom zal op de berghoogte zijn van het land, dat Benjamin zal toevallen!

Genesis 44:20

Uit al deze inleidingsformules, waarmee de verschillende zegenspreuken over de verschillende stammen aanvangen (Vs. 7,8,13,18,20,22,23 en 24), kan duidelijk opgemaakt worden, dat niet Mozes zelf, maar een ander de zegen opgetekend heeft (zie De 32.44). Mozes sprak die uit bij zijn weggaan in aanwezigheid van Jozua en de priesters, welke

laatsten het door hem vervaardigde wetboek reeds in ontvangst genomen en naast de Ark gelegd hadden, tot bewaring (hoofdstuk 31:24 vv.); hoe en door wie dit dan opgetekend en bij de Thora gevoegd is, zie daarover de eindbemerkingen (zie De 34.12)

In meerdere Hebreeuwse handschriften ontbreekt de bijvoeging "bij hem"; ook de Vulgata, evenals Luther, heeft het niet geplaatst (het handexemplaar, van de Hebreeuwse Codex, die Luther, bij zijn vertaling gebruikte, bevindt zich nu in de bibliotheek te Berlijn; het is de Gersomse uitgave, die in het jaar 1494 te Brescia verschenen is)

De uitleggers zijn van verschillende mening; wie bij deze woorden als subject (taalkundig onderwerp) moet gedacht worden; of, zoals in de eerste helft van de zin, de Heere (de Heere zal tussen Benjamins schouders wonen) of (Benjamin zal tussen de schouders van de Heere wonen). In het laatste geval lag het beeld van een vader ten grondslag, die zijn kleine nog zwakke zoon op de rug draagt; dan zou de zin zo ongeveer hetzelfde betekenen, als het onmiddellijk voorafgaande, en bovendien zou in het gehele vers niets van Benjamin in het bijzonder gezegd zijn, wat niet tevens op het volk in het algemeen van toepassing kan zijn (Jeremia. 11:15 Psalm. 60:7), waar de Israëlieten "vrienden" of "beminden" van God worden genaamd, of Vs. 28 van dit hoofdstuk, waar het luidt: "Israël zal zeker alleen wonen" en hoofdstuk 1:31: "De Heere, uw God, heeft u gedragen, zoals een man zijn zoon draagt op al de weg, die gij gewandeld hebt, totdat gij op deze plaats kwam." Wij verenigen ons dus met de mening van Luther en anderen, die de woorden op de Heere betrekking doen hebben. Hij zal tussen Benjamins schouders wonen, d.i.: "De tempel en Jeruzalem en het koninkrijk waren in Benjamin." Omdat Mozes er reeds in hoofdstuk 12 van gesproken heeft, dat God uit alle stammen van Israël er een zal uitkiezen, om er Zijn naam te doen wonen, duidt Hij nu de stam, waaraan deze eer te beurt zal vallen, nader aan. Weliswaar had hij daar evenzo goed de stam van Juda kunnen noemen (Psalm. 78:68), want die berghoogten, waarop Jeruzalem met de tempel lag, vormden de grenzen tussen Benjamin en Juda Jozua 15:7 vv.; 18:16 vv.), maar van Juda had hij nog iets anders te verkondigen, dat eerst in aanmerking kwam (Vs. 7)

Calvijn, Keil e.a. nemen Benjamin tot subject en niet de Heere. Calvijn tekent aan: "Bij God wonen en tussen Zijn schouders heeft dezelfde kracht als op Hem steunen. Het beeld is genomen van de ouders, die hun kleine en tedere kinderen nog dragen." Wij voor ons verenigen ons liever met Calvijn dan met Luther.

En van Jozef zei hij, weer opnemende en verder uitbreidende wat reeds Jakob van de dubbele stam Efraïm en Manasse a) voorspeld had: Zijn land zij gezegend van de HEERE in alle opzichten, van het uitnemendste van de hemel met de zoete regendruppels, van de dauw, en bevochtigd van de diepte, die beneden is liggende, het land zij rijk aan beken, bronnen, hoge en lage waterwellingen.

a)Genesis 49:22-26

En van de uitnemendste inkomsten, vruchten, van de zon, vruchten die slechts eens in het jaar rijp worden, gedurende de omloop van de aarde rondom de zon, en van deuitnemendste

voortzetting van de maan, met vruchten, die gedurende de omloop van de maan om de aarde, d.w.z. meermalen in het jaar, rijp worden.

En van het voornaamste fruitt, of voortbrengsel van de oude bergen (woordelijk: van het hoofd van de bergen uit de eerste tijd) a) (Duitse vertaling van de hoge bergen tegen de morgen); en van het uitnemendste van de eeuwige heuvels, van de aaneengeschakelde heuvelrij, zoals wouden, enz. (zie "Deut 27.3).

Zie Gen 49.26

En van het uitnemendste van de aarde en haar volheid, van alle edele vruchten, die slechts voortspruiten uit de schoot van de aarde; maar met deze natuurlijke zegen ga gepaard, wat nog meer waard is, de geestelijke zegen van de Verbondsgenade; en van de goedgunstigheid van Hem, die in de braambos woonde, toen ik daar op de Horeb stond en geroepen werd tot de verlossing van Israël a) en die nu met deze wijze Zijn verschijning te kennen gegeven heeft, in welke betrekking Hij voortaan, door alle tijdsgewrichten heen, tot Zijn volk staan zou, 1) komt de zegening in rijke mate op het hoofd van Jozef, en op de schedel van de afgezonderde, van de Nazireeër, van zijn broeders, opdat de woorden van Jakob, de aartsvader, aan hem vervuld mogen worden (Genesis 49:26).

Exodus. 3:2

"Arm en toch rijk, op zichzelf zonder gestalte, maar voor de Zijnen de grootste zegeningen uitstralende, zo is Hij, die in de doornbos woont. In de grond verschijnt Hij daarom alleen zo arm, omdat de Zijnen, die Hij tot Zijn woning kiest, het ook zijn. Zij zijn de doornbos, en dat Hij ze niet verteert, dat Hij ze allen doorlicht, verheldert en goddelijk maakt, is geen bewijs van onmacht, maar het is zijn genade, het is Zijn grootste heerlijkheid.".

Hij heeft de heerlijkheid van de 1) eerstgeborenen van zijn os, of: zijn heerlijkheid is als een eerstgeborene, dus krachtige os, en zijn hoornen, nog sterker dan die van een gewone stier, zijn hoornen van de
eenhoorn, zijn gelijk aan die van de wilde ongetemde buffel; met deze zal hij de volken tezamen stoten, geheel en al vermorzelen tot aan de einden van het land, tot aan de grenzen van de aarde. Deze, van zulke kracht nu zijn de tienduizenden van Efraïm, 3) de bevoorrechte en talrijkste van de twee stammen van Jozef, en deze zijn de duizenden van Manasse.

Wanneer men deze vertaling volgt, zou onder deze eerstgeborenen van Jozefs stieren of krachtige nakomelingen, duidelijk genoeg Efraïm te verstaan zijn, en omdat nu Jozua uit die stam was (Numeri. 13:9), zo zouden wij hier een vingerwijzing hebben naar Jozua’s aanstaande strijd met de Kanaänieten. Toch is hiermee de mening van hetgeen Mozes zeggen wil, nog geheel niet uitgeput; veelmeer schrijft hij aan Jozef, zoals vroeger, een belangrijk aandeel aan de vruchtbaarheid van het land Kanaän, zoals nu ook een bijzonder aandeel aan de schrik voor het Israëlitische volk toe, want het behoorde ook tot hun bestemming, om zich gevreesd te maken bij de volken (Deuteronomium. 2:25)

Met deze uitdrukking vertaalt Luther op het voorbeeld van de Septuaginta en Vulgata het Hebreeuwse woord Rêem, door welk woord een wild, gehoornd dier wordt aangeduid, dat fier, ongetemd en gevaarlijk is Jesaja 34:7 Psalm. 92:11 Job 39:9 vv. Psalm. 22:22). Nu is op zichzelf het bestaan van zo'n eenhoorn niet te bestrijden, ook niet op anatomische gronden, omdat er zelfs driehoornen zijn (het mannetje van de giraffe en de kameelpardel). Na Plinius (VIII, 12) is hij ook meermalen door nieuwere reisbeschrijvers vermeld, die verzekeren, dat er in het binnenste van Afrika, in de wilde dalen van Abessinië en Tibet een dier is, aan een paard gelijk, omstreeks 48-52 duim hoog, grimmig en woest, dat een gekromde hoorn op het hoofd heeft. Intussen wil men dit altijd van inwoners gehoord hebben; zelf gezien is nog nooit een werkelijke eenhoorn door enig geloofwaardig reiziger, hoegenaamd. Wat meermalen daarvoor gehouden werd, was niets meer dan een Antilope, die per ongeluk een hoorn verloren had, of die men er een had afgebroken voor huiselijk gebruik. Nieuwere uitleggers verstaan daarom onder het Hebreeuwse Reêm óf de Oryx van de ouden, een soort van wilde gazelle, in grootte een os naderend, wild, ontembaar en in de binnenlanden van Afrika thuis horende (zie De 14.6), of ook wegens (Job 39:9) de buffel, die zich van de gewone os onderscheidt door een kleine gewoonlijk nederhangende kop en vooruitstekende gedraaide horens; zeer slim, maar ook uiterst boosaardig is; vroeger gold hij geheel en al voor ontembaar, terwijl hij tegenwoordig zich gemakkelijk laat temmen.

In de tijd van Mozes was Efraïm nog in het geheel niet de talrijkste van de beide stammen (zie Nu 26.37). Mozes ziet echter met voorspellende blik in de toekomst, wat er zou gebeuren Jozua 17:14 vv.)

En van Zebulon en Issaschar zei hij: Verheug u, Zebulon! over uw uittocht, over uw gelukkige handwerk op de zee, aan wier strand gij wonen zult, a) en Issaschar! die u liever rustig in uw eigen vruchtbaar land houdt, over uw hutten, over de rustige toestand, die de Heere u beschikken zal.

a)Genesis 49:13,14; 1 Kronieken 12:32.

Zij, die twee stammen in vereniging met elkaar, zullen de volken, met wie zij door de handel in aanraking komen, daar Zebulon zelf een handeldrijvende stam is, Issaschar daarentegen diensten zal betonen aan de doortrekkende karavanen, tot de berg, van het erfdeel van de Heere, die Hij zich tot a) woonplaats verkoren heeft, roepen; daar zullen zij offeranden van gerechtigheid offeren; waaraan zij de genodigden deel laten nemen; want zij zullen deovervloed van de zeeën zuigen, hoofdzakelijk op zee hun kostwinning zoeken, en de bedekte verborgen dingen van het zand tevoorschijn halen, de op de bodem van de zee verborgen schatten, zoals parels, purperslakken, koralen, kiezelzand e.d. (zie "De 8.10" en zie "Jozua 11.2) -bij dit verkrijgen nu van aardse bezittingen des te meer gelegenheid hebben om de volkeren, waarmee zij omgaan, in de gemeenschap van hun geestelijke goederen te brengen.

Ex.15:17

Wanneer Zebulon en Issaschar naderhand nooit in werkelijkheid aan de Middellandse Zee gereikt hebben, hetgeen een weinig in tegenspraak schijnt te zijn met Genesis 49:13 en ook met deze plaats Jozua 19:10-16), zo toont zich hier het onderscheid van het Israël van de idee en dat van de werkelijkheid; Jakob en Mozes hebben een Israël voor zich, dat beslist ook de noordelijke zeekust in zou nemen; daar men echter later Aser niet vooruit liet dringen over Fenicië, moest men het in het zuiden door de Karmel en omstreken schadeloos stellen, zodat het tussen Zebulon en de zee inschoof.

Evenwel heeft de voorzegging van Zebulous en Issaschars zendingsroeping later haar vervulling gevonden, want hun stamgebied, zoals ook dat van Naftali was, voornamelijk een schouwplaats van Jezus' werkzaamheid en de woonplaats van de meeste van zijn apostelen (Genesis 49:21 aanm.) zie Ge 49.21. Wat betreft de verborgen schatten in "het zand" vinden vele uitleggers daarin een vingerwijzing naar het glas, dat bij de ouden voor iets kostbaars gold (Job 28:17) wat Luther met diamant heeft vertaald is eigenlijk "glas," dat bij de rivier Belus (zie De 8.10) is uitgevonden.

Mensen, die vele zaken om handen en veel verkeer met mensen hebben, doen wel, wanneer zij degene, met wie zij omgaan, op een ijverige wijze aanwijzen, de praktijk van ware Godsvrucht. Dezen zijn gezegend voor zichzelf en ook tot zegen voor het land. Het ware te wensen, dat de uitbreiding van de koophandel in vreemde landen, tevens strekte tot het uitbreiden van het Evangelie. Deze voorzegging aangaande Zebulon beoogde mogelijk reeds de prediking van Christus en Zijn Apostelen, die begon in het land Zebulon. Toen riepen zij het volk tot de berg, d.i. tot het Koninkrijk van de Messias, dat genaamd wordt, de berg des Heeren Jesaja 11:2)

En van Gad zei hij: Gezegend zij de Heere, die aan Gad ruimte maakt in het schone, buiten het eigenlijke beloofde land gelegen Gilead, hem een wijd, onbeperkt gebiedaangewezen heeft voor zijn uitbreiding; en daarmee aan Israël zelf een onderpand gegeven heeft, hoe Hij Zijn volk zo veel ruimte kan geven, als het nodig heeft; a) hij, deze krijgshaftige stam, zoals dit reeds door de naam aangeduid wordt, woont, legert zich als een oude leeuw, die niemand durft tergen; dit heeft hij ook reeds getoond bijde verovering van het koninkrijk van b) Sihon, dat hem tot erfdeel geworden is, en verscheurt, getergd zijnde, de arm, ja ook de schedel van degene, die hem te na komt.

Zie Nu 32.5; Deuteronomium. 19:8 vv. b)Numeri. 21:21 vv.

En hij heeft zich door, tegelijk met Ruben aan Mozes om Gilead te verzoeken van het eerste deel van het beloofde land, het deel van de aanvoerder in de oorlog voorzien, omdat hij aldaar in het deel van de wetgever bedekt was, omdat aldaar het deel van de wetgever, van de aanvoerder, bewaard werd; dit eerst veroverde Overjordaanse behoorde van rechtswege aan die stam, die vooraan de spits gestreden had, en dit was met Gad het geval; daarom kwam hij (eigenlijk: zal hij komen, maar Mozes ziet met voorspellende blik de toekomst reeds als verleden) met de hoofden van het volk, om, volgens belofte, a) verder het land te helpen b) veroveren en te verdelen; hij verrichtte daardoor de gerechtigheid van de HEERE, dat, wat de

Heere als recht en billijk van hem had laten eisen, c) en zijn gerichten met Israël, hij heeft zich aan de algemene verplichting van Israël niet onttrokken Jozua 22:1 vv.).

Numeri. 32:16 vv. b) Jozua. 4:12 c)Numeri. 32:20 vv. Joh.1:12 vv.

De twee verzen 20 en 21 zijn zeer duister te verstaan; bovenstaande verklaring is die der meeste nieuwere uitleggers. Luther heeft Vs. 21 aldus vertaald: En hij zag, dat hem een hoofd gegeven was, een leraar, die verborgen is, die kwam met de hoofden van het volk, en verschafte de gerechtigheid van de Heere en Zijn rechten aan Israël. Hij geeft hiervan dan de volgende verklaring: "Deze leraar is Elia de profeet, die in de hemel opgenomen, en alzo verborgen is (1 Kon.17:3); want hij was een burger uit Gilead in de stam van Gad (1 Kon.17:1). " Op dezelfde manier ziet hij in Vs. 20 koning Jehu (2 Koningen. 9 en 10): "De zegen van Gad heeft Jehu volvoerd, toen hij Baäl verdelgde, het volk op de juiste weg bracht, twee koningen en daarenboven Izébel doodde." Doch men moet (behoudens kleine onduidelijkheden) aan de Hollandse vertaling en daarmee ook de hier boven gegeven verklaring de voorkeur geven. Anderen, in het spoor van Onkelos vertalen het 2de gedeelte van het 21e vers: "want daar is het deel van de verborgen meester" en vinden daarin de betekenis, dat het graf van Mozes in het gebied van Gad verborgen was (Deuteronomium. 34:6), maar, afgezien van andere zwarigheden, kan zo’n betekenis reeds daardoor met toegelaten worden, dat het graf van Mozes veeleer in het gebied van de Rubenieten moet gelegen hebben, en niet in dat van de Gadieten (Numeri. 32:38 Jozua. 13:20)

En van Dan zei hij: Dan is een jonge leeuw, hij zal als uit Bazan voortspringen.

Terwijl Jakob Dan met een slang aan de weg vergeleken heeft, die plotseling de heilen van het ros bijt, dat zijn ruiter ruggelings neer doet storten (Genesis 49:16), laat Mozes meer de sterkte tevoorschijn treden, die Dan zou betonen in de strijd met de vijanden, terwijl hij hem een jonge leeuw noemt, die eensklaps uit zijn schuilhoek te voorschijn komt. Het noemen van Bazan laat zich daaruit verklaren, dat in de spelonkrijke streken van oostelijk-Bazan, in het bijzonder in de bosrijke westelijke hellingen van de Dschèbel Hauran (Numeri. 21:30; 32:33) vele leeuwen huisden, die, uit het dichte, ruige woud tevoorschijn springende, gevaarlijke vijanden van Bazans kudden waren.

Ofschoon ten westen maar al te zeer tussen Juda en Efraïm ingevlochten, en vóór alle anderen in de strijd met de Filistijnen gemengd, wist Dan zich toch staande te houden door beslistheid en koenheid, ja naar deze kant een voormuur te vormen voor de overige stammen.

En van Nafthali zei hij: O, Nafthali! zijt verzadigd van de goedgunstigheid, en vol van de zegen van de HEERE, want het gebied dat u zal te beurt vallen, zal buitengewoon liefelijk en begeerlijk zijn; bezit erfelijk het westen enhet zuiden, de zeestreek en het zuiderland; in uw erfdeel mogen zich de voordelen van de zee paren met de liefelijke zuiderwarmte; die twee mogen elkaar matigen.

"De vlakten ten noorden en ten westen van het meer Merom en aan de westzijde van het meer Tiberias (Genezareth) zijn buitengewoon vruchtbaar, en alle soorten van gewassen gedijen

daar: het klimaat is, evenals bij de Dode Zee, ongemeen warm en is geschikt voor tropische gewassen; de vruchten worden er veel vroeger rijp dan elders.".

De laatste woorden van het vers worden door vele uitleggers zo opgevat, alsof daarmee aan de stam Nafthali het land van de Filistijnen in het zuidwesten van Palestina tot zijn bezit aangewezen is, dat evenwel later niet veroverd werd Jozua 13:3), zodat de stam op een andere plaats moest schadeloos gesteld worden; dan zou men de letterlijke vertaling kunnen behouden.

Mozes bidt Nafthali niet alleen aardse zegeningen toe, maar ook de geestelijke zegeningen van het Verbond. Men lette op de grote overeenkomst tussen de beschouwing van Jakob en die van Mozes over de stam Nafthali.

En van Aser zei hij: Aser zij gezegend met zonen, hij breide zijn getal meer en meer uit, zoals nu reeds het geval is; a) hij zij zijn broeders, de overige stammen, aangenaam door zijn diensten, en dope zijn voet in olie, zo’n vet en vruchtbaar land moet het zijne zijn.

Numeri. 26:47 Deuteronomium. 1:41

Het in Jozua. 19:24-27 beschreven gebied was de hoofdzetel van de stam, een uitgebreide vlakte aan de zee, vanaf de Karmel tot aan het voorgebergte Nakura, in het oosten ingesloten door de Galilese bergen, uitstekend door een voortreffelijke bodem, overvloedige vruchtbaarheid, heerlijke olijvenbosjes; nu is het zeer verwaarloosd.

IJzer en koper zal onder uw schoen zijn 1) tot verplettering van uw vijanden, en uw sterkte gelijk uw dagen, zolang gij leeft, moogt gij krachtig en moedig zijn, opdat gij rustig mag wonen; anders; uw ouderdom zij als uw jeugd, nog even fris en krachtig.

Deze uitdrukking dient om aan te geven, de macht van Aser, om zijn vijanden te verpletteren. Veel metaal werd in zijn erfland gevonden, waardoor hij bekwaam gemaakt werd, om zich tegen de hem omringende volken te verdedigen.

De Aserieten woonden tot op Libanon Jozua 19:28 vv.) waar men bergbouw deed en ook metalen verkreeg (zie De 8.10); zij konden daarvan veel aanwenden tot versterking van hun steden, en hadden dit ook nodig temidden van vijandige volken.".

1) Niemand is er zoals God, o, Jeschurun! Die op de hemel vaart tot uw hulp, en met zijn hoogheid 2) op de bovenste wolken.

Met Vs. 26 keert de man Gods tot zijn uitgangspunt terug, om de lof van de Heere, in betrekking tot zijn volk, te verkondigen.

In het Hebreeuws Gaawah. Hoogheid, in de zin van Majesteit.

De eeuwige God zij u een woning 1) en een toevlucht, en van onder u houdt Hij Zijn eeuwige armen 2) uitgebreid tot uw bescherming, om u te dragen zoals een adelaar zijn jongen; en Hij verdrijft de vijand, de Kanaänitische volken, voor uw aangezicht, en zegge, als eenbanspreuk over die vijanden: Verdelg!

In deze benaming ligt niet alleen het denkbeeld van bewaring, maar van alles, wat een welingerichte en veilige woning de bewoners aanbiedt. Mozes voorziet, wat aan zijn geliefd volk zal te beurt vallen. Als een profeet, maar ook als een vader spreekt hij, en waar hij nu de stormen ziet aankomen, de ongevallen ziet naderen, daar bidt hij zijn volk God zelf toe als hun woning.

Eeuwige armen. Armen, die nooit hun kracht verliezen. Waarin Israël veilig zal gedragen worden, door alle tegenspoed heen. Aan deze driemaal heilige en volzalige Verbondsgod draagt hij hen op.

Israël dan zal, na in de kracht van de Heere de vijanden verdelgd te hebben, zeker alleen, niettegenstaande zijn afzondering van andere volken, toch veilig onder de hoede van zijn God wonen; en Jakobs oog zal zijn op een land van koren en most; hij zal het goede van de aarde aanschouwen, (anders): Jakobs bron zal zijn op een land van koren en most, d.i. het volk, dat als een bron uit Jakob ontspruit, zal zich verspreiden en zich uitbreiden en toenemen op het land van de belofte, het land van melk enhoning; ja zijn hemel zal van dauw druipen; en alzo zullen aarde en hemel tot een voetspoor van Israël gelijk meewerken.

Welgelukzalig zijt gij, o Israël! wie is u gelijk! gij zijt een volk, verlost door de HEERE, het schild van uw hulp, en die een zwaard is van uw hoogheid, 1) van uw zege. Daarom zullen zich uw vijanden, door zo grote kracht bedwongen; al is het gehuicheld, aan u onderwerpen, en gij zult op hun hoogten treden, als overwinnaars uw voet op hun nek zettende.

Nooit was enig volk zo goed gewapend. God zelf was het schild van hun hulp, door Wie zij tot verdediging en afwering gewapend werden en behoorlijk gedekt tegen alle aanvallers; en Hij was hen een zwaard van hun hoogheid, door Wie zij tot aanval en aantasting gewapend, en geducht en voorspoedig in al hun oorlogen gemaakt werden. God wordt genoemd het zwaard van hun hoogheid, omdat Hij, door voor hen te strijden, hen over andere volken deed zegepralen en hen in hoogheid stelde, of wel, omdat Hij in alles, wat Hij voor hen deed, het oog had op Zijn Heiligdom onder hen, hetgeen genoemd wordt de heerlijkheid van Jakob. Zij, in wier harten is de heerlijkheid van heiligheid, hebben God zelf tot hun schild en zwaard, en worden door de gehele wapenrusting van God beschermd en verdedigd. Zijn woord is hun zwaard en hun geloof is hun schild.

Welke heerlijke en dierbare beloften worden hier Israël toegebeden door de scheidende Middelaar van het Oude Verbond! Het is, alsof hij de gehele volheid van zijn herderlijk hart wil uitstorten en zijn volk met de keur van zegeningen overdekken. Wel is hij hier het beeld van de Middelaar van het Nieuwe Verbond, die uit de volheid van zijn genade al zijn erf- en gunstvolk overdekt met zijn zegeningen.

"Dit is een waardig slot van de laatste woorden van een wetgever aan zijn volk; de grootte van de gedachte en de kracht van de overtuiging van de enige bestemming van het volk Israël, zullen niet makkelijk aan een latere en geringere kunnen worden toegeschreven, dan aan Mozes zelf; zoals ook een aanleiding om juist zo, in zo’n algemeenheid en opgewektheid over Israël te spreken, in latere, van alle kanten benarde tijd niet gemakkelijk gevonden zal worden. Wat de hier uitgesproken belofte zelf betreft, zo geldt zij niet zozeer voor Israël naar het vlees, voor zoverre het in de slavendienst van de goederen van deze wereld leeft en zijn hemelse Broeder Jezus Christus verwerpt, maar zij geldt voor dat Israël, dat zich tot de Heer bekeerd heeft of bekeren zal, en met hetwelk de in de olijfboom ingeënte volken één zullen zijn, en Israël met hen."

HOOFDSTUK 34.

MOZES' DOOD EN WAT DAAROP VOLGT.

Vs. 1-12. Volgens goddelijk bevel (hoofdstuk 32:48) stijgt Mozes nu van uit de velden van Moab op de berg Nebo, waar hem de Heere het land van de belofte in zijn gehele uitgebreidheid laat overzien; daarna sterft hij, en wordt door de Heere begraven, door de kinderen van Israël echter 30 dagen lang beweend. Na hem is geen profeet opgestaan in Israël, van deze betekenis en met deze gaven, als hij.

Toen ging Mozes, na het zegenen van Israël en na aan Jozua een laatst vaarwel te hebben toegeroepen op, uit de vlakke velden van Moab, waarin zich het leger bevond, a) naar de berg Nebo op de hoogte, het hoogste punt van het gebergte Pisga, b) welke recht tegen Jericho over is, om vandaar het land Kanaän te overzien en dan-het hoofd neer te leggen; en de HEERE wees hem dat gehele land Gilead, het gehele gebied aan de overzijde van de Jordaan, dat over de 2 stammen verdeeld was, c) en dat zich nu het eerste voor zijn ogen uitbreidde, noordelijk tot Dan toe met de bijnaam Daän (2 Samuel 24:6 Genesis 14:14), niet te verwarren met dat Dan, dat vroeger Laïs of Lesem heette Jozua 19:47 Richteren. 18:28).

Numeri. 22:1 b) Zie Nu 21.20 c)Numeri. 21:21; 32:33 vv.

En het gehele Nafthali, het latere Galiléa in 't noorden van eigenlijk Kanaän, en het land van Efraïm en Manasse, in het midden, en het gehele land van Juda in het zuiden, tot aan de achterste, de Middellandse Zee;

En het zuiden; Negeb, of het zuiderland a) en het effen veld van de vallei van Jericho, het Jordaandal met de daartoe behorende vlakte van Jericho b) de Palmstad tot Zoar toe aan de zuidoostzijde van de Dode Zee (zie "Ge 19.22).

Zie Nu 13.21 b) Zie Jozua 12.3 c)Zie Jozua 6.1

De stad Hesbo (in wier nabijheid de berg Nebo te zoeken is) ligt op een plaats, die zozeer de omtrek beheerst, zegt Buckingham, (hij reisde in 1816 door Bazan en Gilead), dat het uitzicht van daar zich minstens 30 Engelse mijl (= 6« d.M. = 9 uur) naar alle zijden uitstrekt; ja, naar het zuiden kan dit getal nog veilig verdubbeld worden. Toch kon Mozes op louter natuurlijke wijze, ook niet van de hoogste bergtop van het Pisga-gebergte, dit alles overzien, wat de Heere hem van daar toonde; veel meer heeft men te denken aan een verhoogd en verscherpt gezicht van zijn ogen, zodat hier een gezicht is, dat zich aansluit aan iets, dat van nature reeds voorhanden is.

1) En de HEERE zei tot hem: Dit is het land, dat Ik Abraham, Izak en Jakob gezworen heb, zeggende: a) Aan uw nageslacht zal Ik het geven. Ik heb het u om uw heimwee daarnaar b) te bevredigen, met uw ogen doen zien, 2) maar gij zult daarheen niet overgaan, zoals u reeds vroeger gezegd is (Numeri. 20:12).

Genesis 12:7; 13:15; 15:18 vv.; 17:8; 26:3; 28:13 b) Deuteronomium. 3:23 vv.

Men kan het openbaar leven van Mozes, als wetgever en aanvoerder van Israël, beschouwen als een schilderij gevat in de lijst van twee grote teleurstellingen; de eerste, waar hij bij het verslaan van de Egyptenaar waant, dat zijn broeders hem als een verlosser zullen beschouwen, en zich op het gruwelijkst bedrogen vindt (Ex.2:11 vv.); de tweede, toen de ingang in het land van de belofte hem ontzegd wordt. Meer jaren heeft hij de smart van de eerste wond rondgedragen, dan maanden die van de tweede; maar zouden wij ons wel zo ver bedriegen, als wij de tweede voor de diepste en zwaarste houden? Bijna zouden wij zelfs aarzelen haar diepte te peilen, wanneer hij niet zelf het verband, dat haar dekte, voor Israël en ook voor ons had losgemaakt; maar in het verhaal van hoofdstuk 3:23 vv. horen wij hoe hij met roerende eenvoud spreekt van een bijzonder voorval, dat wij bijna een bladzijde zou kunnen noemen uit het dagboek van zijn verborgen geschiedenis, ingelegd in het reisverhaal, dat hij in dit en de beide vorige hoofdstukken opschreef. De grijsaard is hier ongeveer twee maanden vóór zijn dood bezig om met zijn volk een gedeelte van de weg te overzien, waarlangs hen de Heere geleid heeft; hij herinnert hun eraan hoe Og, de koning van Bazan, overwonnen, zijn land verdeeld, en aan Jozua het vrolijk vooruitzicht op nieuwe zegepralen geopend werd. Terwijl dit nu voor Israël dagen van blijde vreugde geweest waren, had hij zich op die tijd gedwongen gezien een allersmartelijkst offer te brengen. Vergeefs-zo bericht de ootmoedige man, als wilde hij openlijk boete doen- vergeefs had hij gebeden om opheffing van het over hem uitgesproken vonnis; de Heere had hem met harde woorden geantwoord. Men hoort het aan de toon van dit bericht, hoe zwaar hem de strijd, hoe moeilijk hem de onderwerping wordt; en bijna is het ons te moe, als trilde zijn stem, als kwam hem een traan in zijn oog, wanneer bij de jongere geslachten tot hun verrassing en lering verhaalt: "Maar de Heere was toornig op mij om uwentwil, en verhoorde mij niet, maar sprak tot mij: "Laat het genoeg zijn, spreek er Mij niet meer van." Wanneer wij die zaak, op zichzelf beschouwd, voor de rechterstoel van ons eigen gevoel brengen, dan roepen wij uit: een donkere leiding. Kanaän, dat was de naam, die Mozes reeds als kind met eerbied en liefde stamelde; dat was het punt, waarheen het oog van de jongeling, van de man, van de grijsaard, nu reeds langer dan een eeuw met een heilig verlangen gericht was; het was het énig loon, dat hij afsmeekte voor een leven vol arbeid en strijd, welke moeite en vrucht God alleen naar waarde kon beoordelen. Nog nooit heeft hem de Heere afgewezen, als hij als Middelaar voor Israël optrad, zijn stoutste bede: "Laat mij Uw heerlijkheid zien heeft Hij niet onverhoord gelaten (Ex.33:18 vv.); maar het veel geringere, deze betrekkelijk kleine zaak weigert Hij hem; het einde van de tocht is de grenspaal van Mozes' hoop. Nee, hij zal uw poorten niet binnentreden, gij bloeiende palmstad: de poorten van de dood moet hij binnengaan. Maar wij laten ook de stem van het verleden spreken, en dan stamelen wij: "een rechtvaardig gericht!" Wij willen niet eenmaal de zonde herinneren, waardoor Mozes het edelste voorrecht moest missen; wij voegen bij het reeds vroeger gezegde (zie Num 20.12) alleen nog dit, dat de schuld na enige weken en maanden misschien voor Mozes en Israël een andere gedaante had gekregen; niet alzo voor Israëls God. Het oordeel over Mozes was voorzeker geen toegeven aan een ogenblikkelijke, onheilige toorn, maar een oordeel van billijkheid, wijsheid en liefde; en wanneer de Heere zich in dit geval had laten verbidden, zo zou dit de schijn kunnen gehad hebben, alsof Hij vroeger te ver gegaan was, toen hij zelfs Mozes en Aäron, als de grootste overtreders veroordeelde. Wij vinden evenwel ook voor Mozes zelf in de weigering van zijn

bede een verborgen weldaad gelegen; want zoals menige harde en onaanzienlijke schaal een zoete kern verbergt, zo is het ook met de tuchtigingen van God -zelfs zijn roeden druipen van zegen. Neemt zelf de weegschaal in handen en ziet eens, wat Mozes ontbeert, wat hij daarvoor ontvangt, en wat hij door een en ander wint. Nu ja, hij moet Kanaän ontberen en daarmee-alles? O neen; Kanaän is -hoe kon het anders zijn? -zijn aards ideaal, en idealen winnen zelden door de verwerkelijking ervan; en zelfs het land van de belofte maakt geen uitzondering op die treurige regel, dat begeren van meer waarde is, dan zelfs het gelukkigst bezit. Heeft hij reeds overdacht, welk dagelijks kruis hem te wachten staat, als hij daar in de eerste weken niets zal zien dan bloed en tranen, en later tot de ontdekking zal moeten komen, hoe Israël wel verbeterd is van woonplaats, niet van hart? Mozes, Mozes, gij weet het niet, wat een zielesmart u de Heere bespaarde door dat ogenschijnlijk strenge antwoord: "spreek er Mij niet meer van." Gij hebt reeds genoeg gehad in uw gehele leven, oude man! deze laatste en grootste smart mocht u eens uw hart doen breken. Maar, terwijl God wil, dat hij niet langer over déze zaak zal spreken, gewaagt Hij zelf van een betere, schonere zaak. Mozes moet de hoogste top van het gebergte Pisga bestijgen, en van Kanaän niet alleen zien zoveel het natuurlijk oog ontdekt, maar wat de Heere zijn verhelderde blik zal tonen. En in heilige verrukking ziet hij het dan ook weldra, bewoond, gezegend en gelukkig, zoals hij het nimmer in de werkelijkheid zou gezien hebben, zoals het misschien nooit ten volle geweest is, zoals hij het zich gedroomd had in de schitterendste ogenblikken, als zijn adelaarsgeest de vlerken ontplooide en zich wiegelde boven het veld van de toekomst. O voordelige ruil, dat Kanaän van het aanschouwen voor het Kanaän van de werkelijkheid, waarbij tenslotte alleen de voet een weinig verloren heeft maar het oog en het hart gewonnen hebben; want die beide laatsten zijn nu ten volle verzadigd! Immers, wat wint nu toch wel de man Gods bij datgene, wat hem God in Zijn toorn toedeelt, die toch slechts verborgen genade is? Niet alleen een ogenblik van rein genot, zoals hem de aarde bezwaarlijk zou hebben kunnen geven, maar meer, oneindig veel meer; want hier wordt de laatste hand gelegd aan Mozes' vorming voor een hogere, hemelse werkkring. Vaster dan hij misschien zelf tot nog toe vermoed had, kleeft zijn hart nog aan Kanaän, en dit is natuurlijk billijk en tot zekere hoogte goed; maar zelfs niet eens een Kanaän moet te veel plaats in een hart innemen, waarvoor God alles moet zijn. Tot nog toe waren Kanaän en God, of als gij liever wilt, - omdat wij niet denken aan verdeeldheid van hart-God in Kanaän verheerlijkt: maar nu God alleen, geheel en voor immer, als de Gever van alle gaven, zo nodig zelfs zonder de hoogste aardse gave daarbij. Als gij daarom later bij het afscheid en het naar huis gaan van Mozes, niets zondigs, ja nauwelijks iets aards meer ontdekt, zo is dit de vrucht geweest ook van deze beproeving; want wie kon nu, daar zelfs geen Kanaän het vermag hem te belonen, zijn loon, zijn deel, zijn hoogste goed zijn dan-God? Let op het einde van het wezen van de Heere! Wachten is de bijzondere leerschool, waarin Hij allen leidt, die tot iets groots bestemd zijn. Wanneer evenwel deze school doorlopen is, dan is er dikwijls nog kort voor de dood een grote teleurstelling om-vergeeft ons de uitdrukking-de hoogste klasse te doorlopen; een teleurstelling zoals deze, waarop men wel allerminst gerekend had, waarbij het gehele levensdoel verloren schijnt maar nu valt ook de laatste scheidsmuur tussen God en ons hart in het stof, totdat wij tenslotte op de vraag, of wij nog iets, hoegenaamd, hier beneden begeren, met de stervenden Melanchton niets kunnen antwoorden dan: "Niets dan de hemel.".

Mozes op de berg Pisga naar Kanaän heenziende, maar zonder dit te kunnen bereiken, is een juiste vertegenwoordiger van het Verbond, waarvan hij de middelaar was, of veelmeer van allen, die in dat verbond leven; want zij betreden het ware Kanaän niet, maar zien het slechts van verre, om er immer meer naar te verlangen: Mozes op de hoogte van Pisga vertegenwoordigt echter ook datgene, wat het Oude Testament, de Openbaring in het algemeen voortreffelijks heeft, al moet hij zich met een vergezicht vergenoegen, zijn leven is niet doelloos geweest; waar hij moet ophouden, ziet hij een ander optreden, een Jozua, door wie de Heere zich voorbehouden heeft te helpen.

Als hier gezegd wordt, dat Mozes het land ziet, dan moet dit opgevat worden in de gewone zin van het woord. Niet in een toestand van verrukking, maar werkelijk met zijn lichamelijke ogen. God heeft zijn blik zo verhelderd, dat hij Kanaän heeft aanschouwd.

Alzo stierf Mozes, de knecht van de HEERE, op het einde van februari, of in het begin van maart van het jaar 1447 v. Chr., aldaar in het land van Moab, en niet in Kanaän, het land van de belofte, naar de mond van de HEERE, die hethem voorzegd had (hoofdstuk 32:50).

De rabbijnen vertalen: Aan de mond, d.i. van een kus van de Heere. Onder Israël en onder de Christenheid heeft zich van geslacht tot geslacht een legende voortgeplant, dat Mozes onder de kus van de Heere gestorven is, in de liefdearmen van de Heiland, dat, onder de zoetste uitingen van zijn tederheid, zijn ziel haar thuis, het hemelse Kanaän is binnengetreden. Wat een gedachte, dat de dood een kus van de Heiland is, waaronder de ziel naar huis gaat! En de dood van de vrome kan wel in de waarheid iets dergelijks zijn. Wie zal het zeggen, wat de Heere aan de ziel van de stervende mens doet, als de omstanders niets zien dan het stuiptrekkend lichaam en de bleker en bleker wordende gelaatstrekken, dan de brekende ogen, dan de doodsnacht, die zich om de scheidende hult, dan de schrik van vernieling en ontbinding; wie zal het zeggen, of niet de lieve Heer het dan helder en warm maakt in die ziel, welke naamloze verrukking reeds voor haar aangebroken is, welke zoete hemeltroost haar verfrist, welke innige tederheid zij geniet van Hem, die haar duur gekocht heeft, die zij nu niet meer kan verliezen! En misschien is de vriendelijkheid, de diepe vrede, die zo dikwijls op het gezicht van de dode als een liefelijk waas ligt uitgespreid, de zachte, zalige weerkaatsing van die kus van de Heere, waaronder de ziel zich losmaakt van haar aardse windsels.

En Hij begroef 1) hem, a) in een dal, dicht bij de bergtop Nebo, in het land van Moab, tegenover Beth-Peor;
een stad gelegen bij de berg Peor, c) en niemand heeft zijn graf geweten, tot op deze dag,
veelmeer is hij spoedig daarop wederom aan de groeve ontrukt en in dezelfde toestand overgebracht, waarin Henoch (Genesis 5:24) zich reeds bevond, en waarin later Elia (2 Koningen. 2:11) ook overgeplaatst werd (Matth.17:3).

Judas vers 9 b) Deuteronomium. 3:29; 4:46 c) Numeri. 23:28

Mozes werd niet, evenals Hénoch en Elia de dood zelf ontrukt-hij stierf werkelijk, en zijn lichaam werd werkelijk begraven, zoals dit ook de woorden van de oorkonde duidelijk vermelden. Maar met de grootste waarschijnlijkheid durven wij aannemen, dat hij evenals zij

aan de ontbinding ontnomen is. Mensen begraven het lichaam tot ontbinding; wanneer nu Jehova het lichaam van Mozes niet door mensen liet begraven, zo ligt het voor de hand de reden daarin te zoeken, dat Hij hem niet aan de ontbinding ten prooi wilde laten, maar in de begrafenis met eigen hand een kracht daarbij voegde, die hem aan de vertering ontrukte en hem de overgang baande tot dezelfde bestaans- of wezensvorm, waartoe Hénoch en Elia geraakten zonder dood en begrafenis. Hoe men zich deze bestaansvorm moet voorstellen en beschrijven, weten wij niet. Wij weten niet wat het was, hoogstens kunnen wij weten wat het niet was- namelijk niet een toestand van absolute verheerlijking en volmaaktheid, wier eersteling Christus moest zijn 1 Corinthiers. 15:20,23), ook niet de toestand van het donkere Scheool-leven (Scheool = Hades = onderwereld) van alle overige kinderen van Adam (Psalm. 6:6), maar een toestand tussen deze beiden in, waarvan wij nog geen voorstelling en geen begrip hebben.

In verband met Judas Vs. 9 (zie aldaar) mogen wij gerustelijk vaststellen, omdat Michaël de Engel van de opstanding is (Daniel. 12:12), dat het lichaam van Mozes aan de ontbinding is ontrukt, en in verband met de verschijning op de berg van de verheerlijking, dat hij tot dezelfde verheerlijkte toestand is gebracht als Hénoch en Elia. Het is daarom dan ook, dat nooit iemand zijn graf heeft geweten en hij in een verheerlijkte gedaante met Elia bij de Heer kon verschijnen. De mening van sommigen, alsof de Heere daarom niemand toeliet, zijn graf te weten, opdat aan zijn lijk geen afgodische verering zou worden gepleegd, is beslist te verwerpen, omdat het elke Israëliet, op straffe van Levietische onreinheid, verboden was, een lijk aan te raken. Mozes' lichaam heeft geen bederf gekend, en alzo is hij ook daarin een type van de grote Middelaar van het Nieuwe Verbond. Moest hij ook wegens zijn zonde aan het water te Meriba de dood als straf ondergaan, als een bijzonder voorbeeld van de vreselijke ernst van de Heilige God tegen de zonde, ook ten opzichte van Zijn knecht, zo zou hij toch, nadat door deze straf aan de goddelijke gerechtigheid genoeg was gedaan, in de dood nog voor het gehele volk afgebeeld, en, als de in het gehele huis van God trouw bevondene, die de Heere van aangezicht tot aangezicht had gekend, met Wie hij van mond tot mond had gesproken, verheerlijkt worden.

Wat betreft de vermelde strijd in Judas, (Vs. 9) tussen de aartsengel Michaël en de duivel, over het lichaam van Mozes, zo hebben wij in deze woorden geen "Apokrief bijgeloof" maar apostolische wijsheid te erkennen. Wanneer de satan de oorspronkelijke insteller van de dood onder de mensen is, en daarom ook de heerser over de dood (Hebr.2:14), zo moet hij het zich stellig aantrekken, wanneer Gods genade het lichaam van Mozes aan het gewone noodlot en het gerecht van de zondige mensenkinderen wil onttrekken; en dit te meer, omdat het hier niet zozeer de bezolding van de zonde, van de zondige toestand gold, maar de straf voor een bijzondere zonde, en daarboven voor een zonde op het gebied van de geschiedenis van het heil. Hij toch stierf niet zozeer, als andere mensen, in de hoedanigheid van een zondig kind van Adam, maar in die van wetgever en verbondsmiddelaar, terwijl en in zoverre hij dit ambt gebroken en geschonden had. Bij de hoge plaats, die Mozes innam bij de geschiedens van het heil, had de satan er een bijzonder groot belang bij, dat Mozes de bezolding van zijn zonde in haar hele uitgebreidheid smaakte; want deze zonde en de dood, waarmee zij bestraft werd, was tot zekere hoogte een getuigenis van de ontoerekenbaarheid en de onvolkomen, ongenoegzame betrachting van zijn middelaarsambt, en wierp derhalve een donkere smet op

het verbond zelf, door hem tot stand gebracht. Maar daarom liet God ook, terwijl de toorn op buitengewone wijze gerecht had gehouden, de genade op buitengewone wijze werken. Satan, de aanklager van onze broeders, die hen dag en nacht aanklaagt voor God (Openb.12:10, die daar weet, dat God ook tegen hen rechtvaardig wil en moet zijn, verheft zich en pocht op zijn recht; -maar Michaël, de verheven vorst van de geesten, de eigenlijke vorst en plaatsbekleder van Israël in de geestenwereld van de hemel, die in iedere strijd staat voor de zonen van Israël (Daniel. 12:3 verricht, ondanks satans bemoeienissen, het hem opgedragen werk, hem niet tot zwijgen brengende door schelden, grootspreken en lasteren, maar door rustige, heilig-ernstige terugwijzing en bedreiging. In het licht van deze opvatting krijgt die op het eerste gezicht zo vreemde strijd tussen de twee geestenvorsten, over het lichaam van Mozes, een veelbetekenend gewicht in de rollen van de heilsgeschiedenis, en de daadzaak zelf, dat Jehovah, ondanks satans inmenging, het lichaam van Mozes onttrok aan het algemeen lot van de zondige mensenkinderen, wordt tot een voorafschaduwing en voorspel van toekomstige, oneidig grotere en heerlijkere dingen. De dood van Mozes was niet als die van de ‘eerste’ Adam, die eindigt in de vertering; ook niet als die de ‘tweede’ Adam, die eindigt in de opstanding; veel meer was het een midden tussen die twee gestalten van de dood, zoals Mozes zelf met zijn ambt een middenplaats inneemt tussen de eerste en de tweede Adam, tussen het hoofd van de zondige, stervende mensheid, en dat van de van zonde en dood verloste mensheid. Terwijl Mozes’ dood wel een werkelijke, maar toch een in zijn natuurlijke loop gestremde is, en zijn toestand daarom een onvoleindigde en zwevende is, die een voleinding vordert en wacht, wordt hij zelf een voorspelling van deze voleinding; en als Mozes, ofschoon met de gehele huishouding van God vertrouwd (Numeri. 12:7 toch de organisatie (inrichting) van het huis van God, niet tot algehele voleinding kan brengen, en daarom de belofte van een tweede Profeet en Middelaar ontving (Deuteronomium. 18.17 vv.), zo zijn wij ook gerechtigd in de eigen lommelijke, enige manier van zijn dood en zijn begrafenis, een herinneringswaardige voorafschaduwing op te merken van de dood en de begrafenis van deze toekomstige Mozes-gelijke Profeet.

De kennis van datgene, wat in Vs. 1-6 bericht is over de dood van Mozes, ontleenden de Israëlieten uit de (hoofdstuk 3:27) hun door Mozes meegedeelde goddelijke voorspelling (hoofdstuk 32:49 vv. Numeri. 27:12 vv.), en konden zij opmaken uit het weggaan van Mozes op de berg Nebo, waarvan hij niet terugkeerde. Bij het opstijgen van die berg zullen hem stellig de ogen van het volk gevolgd zijn, zo ver zij hem maar volgen konden. Ook is het zeer wel mogelijk, dat van uit vele punten in het leger van de Israëlieten, ook de top van de Nebo zichtbaar was, zodat de blikken van de zijnen hem niet alleen tot daarheen begeleidden, maar ook konden zien, hoe de Heere, na hem het beloofde land getoond te hebben, met hem in het naaste dal afsteeg, waar Mozes voor immer aan hun ogen onttrokken werd.

Mozes nu was honderd en twintig jaar oud, toen hij stierf: zijn oog was niet donker geworden, en zijn kracht, levendigheid en frisheid naar lichaam en ziel, was niet vergaan. Maar zeer in het oog vallend werd aan hem bewaarheid, wat geschreven staat in Jesaja 40:31: Die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen.

Soms uit zich de bijzondere bewaring van hen, die voor anderen in de Heere leven, in een andere gedaante; het uitwendig oog sluit zich, opdat het inwendige des te scherper zie; daar

ontstaat een nieuwe wereld, daar ontplooit zich een inwendige levenskracht, niet minder verwonderlijk dan de uitwendige. Maar zij, wier roeping bij voorkeur naar buiten, kunnen in Mozes een blijvende verafschaduwing hebben.

En de kinderen van Israël beweenden Mozes, in de vlakke velden van Moab, dertig dagen:
en de dagen van wenen, van de rouw over Mozes, werden voleindigd, om nuvoorwaarts te trekken ter verovering van het beloofde land Jozua 1:1 vv.).

Numeri. 20:29 Genesis 50:3

Jozua nu, de zoon van Nun, was vol van de Geest van wijsheid, en andere, voor een aanvoerder nodige bekwaamheden; want Mozes had zijn handen op hem gelegd, en hem daarmee niet alleen tot opvolger geordend, maar hem ookonder de onmiddellijke invloed van Gods Geest gesteld: a) zo hoorden de kinderen van Israël naar hem, als hun wettig geordende aanvoerder, en deden, zoals de HEERE Mozes geboden had, dat nl. de gehele gemeente hem, Jozua, moest gehoorzaam zijn (Numeri. 27:20 Jozua. 1:16 vv.

Numeri. 27:22 vv.

En er stond geen profeet meer op in Israël, vóór de in hoofdstuk 18:15 beloofde, zoals Mozes, die de HEERE gekend had, van aangezicht tot aangezicht, met wie Hij had omgegaan als de ene vriend met de ander (Ex.33:11 Numeri. 12:8).

"Er stond geen profeet meer op in Israël zoals Mozes." En toch was er door Mozes zelf een profeet beloofd, zoals hij zelf was; de Messias, die zij moesten horen. En ziet nu Christus in de bergpredikatie. Daar is Hij een Mozes. Daar predikt Hij de wet in al haar kracht en volheid, en doet er geen enkel woord van genade bij, nadat hij in de zaligsprekingen de genade heeft laten voorafgaan. Ja, Hij was Mozes en tegelijk de meerdere dan Mozes; want bestond de grootheid van Mozes boven anderen daarin, dat de Heere hem gekend had van aangezicht tot aangezicht, Christus was het aangezicht van God zelf, evenals het aangezicht van de mens persoonlijkheid openbaart, zo openbaart Christus het Goddelijk wezen! Overal, waar van het aangezicht van God gesproken wordt, wordt dan ook Christus bedoeld. Mozes voerde eerst het zwaard, daarna de herdersstaf; en hij bleef die voeren ook als herder over het volk van God. Jozua was bij uitnemendheid de man van het zwaard. Christus had geen van beide. Hij deed alles Goddelijk, onmiddellijk: Hij sprak en het was er. Mozes en Jozua deden wonderen van oordeel en verdelging, Christus wonderen van liefde, van genezing, van redding. Mozes veranderde het water in bloed, Christus veranderde het water in wijn. Mozes ging van de berg Nebo heen in heerlijkheid, en verscheen opnieuw in heerlijkheid op de berg Tabor, Christus ging heen door een bloedige dood, en door het graf in Zijn heerlijkheid van de Olijfberg, om aldaar weer te keren op de wolken van de hemel.

Maar toch, "geen enkel persoon van de oudheid kon in de schaduw van onze man van God staan." "Waar zijn zij, de Draco’s, de Numa’s de Solons, de Lycurgen, en zovelen van hen, wier beeld met een straalkrans van hoger glorie omschenen is? Hun werk is met hen vergaan: dat van Mozes is eeuwig als Israël, als de God van Israël zelf.".

In al de tekenen en wonderen, waartoe hem de HEERE gezonden heeft, om die in Egypte te doen aan farao, en aan al zijn knechten, en aan al zijn land.

En in heel die sterke hand, en in al die grote verschrikking, die vreselijke daden, die Mozes gedaan heeft voor de ogen van geheel Israël, gedurende de 40 jaar in de woestijn, om zich bij hen te doen geloven, hun harten totvrolijk vertrouwen en gehoorzaamheid op te wekken, en, zo nodig, hun een heilzame schrik in te boezemen.

Dit oordeel over Mozes wordt niet verminderd door het optreden en werken van een lange rij profeten na Mozes in Israël. Nadat Jozua onder de machtige, ook in tekenen en wonderen zich betonende bijstand van de Heere de Kanaänieten geslagen, hun land veroverd en onder de kinderen van Israël verdeeld had, en toen hierna stam voor stam zich gevestigd had in zijn grondgebied, zodat men, zoals in Vs. 2 gebeurt, de verscheidene delen van het land naar Nafthali, Efraïm, Manasse en Juda begon te noemen, toen kon reeds de overtuiging in Israël veld winnen, dat geen profeet meer opstond als Mozes, aan wie zich de Heere betoond had met zulke tekenen en wonderen voor de Egyptenaren, en voor de ogen van geheel Israël.

Wij geven tenslotte als voortzetting van de aan het eind van Genesis medegedeelde tijdtafel, nog een chronologisch overzicht over het leven van Mozes, als volgt:

na de Schepping, voor Christus geb.
Mozes' geboorte..... 2433 1572
Vlucht uit Midian.....2473 1532
Zijn roeping, Uittocht uit Egypte. 2513 1492
Mozes' dood.....2553 1452

SLOTWOORD

Mozes spreekt in dit boek als een scheidende vader van zijn kinderen. De taal is hartelijk, inspirerend, aangrijpend. Hij blikt terug op de 40 jaren die voorbij gingen, herinnert het volk aan de genoten weldaden, de ondank, waarmee het op zo veelvuldige wijze de Heere vergolden heeft, aan de oordelen van God, en de achter dezelfde toch steeds weer tevoorschijn komende Liefde; verklaart, herhaalt en verheldert de wetten, en wordt het niet beu met de hartelijkste en de meest aangrijpende woorden hen te vermanen, om ze op te volgen, terwijl daarin alleen het leven van het volk is. Overziet alle stormen en strijden, die het ondervonden en doorstaan heeft, voorspelt uit het verleden, de toekomst, geeft een overzicht van de toekomstige ontwikkeling van het volk, ziet met smart en vreugde hoe zich in de toekomst de drie tijdvakken van het verleden, nl. afval, straf en begenadiging zullen herhalen.

Wordt ons in Numeri beschreven, hoe Israël wordt voorbereid, om in Kanaän op eigen erf te worden gesteld, vooral ook wat betreft de inrichting tot een welgeordende burgerstaat, in Deuteronomium ontvangt de nakomelingschap van het volk, dat bij Sinaï de Wet ontving, nog eens uitvoerig de mededeling van al wat het gehouden is te beleven. In de drie redevoeringen van Mozes hebben wij niet een blote herhaling van de wetten bij Sinaï gegeven, maar behalve de herhaling, ook een uitbreiding en nadere uitleg ervan. Wat Israël in Kanaän onderhouden had. zowel op godsdienstig als op zedelijk en maatschappelijk gebied, wordt door God, de Heere, door de mond van Mozes, Israël op het hart gedrukt, opdat het als een volk, verlost door de Heere, als een volk, dat als het ware onmiddellijk zijn wetten uit de hemel ontvangen had, gelukkig en rustig zou leven onder zijn wijnstok en vijgeboom. Wat alleen voor de woestijn, voor het leven in de woestijn gold, wordt weggelaten; wat betrekking had op het wonen in Kanaän, daarvoor, hier en daar, in de plaats gesteld. Het zijn geen andere wetten en ordinantiën, het zijn wat het wezen betreft, dezelfde wetten, als bij Sinaï gegeven, maar in overeenstemming gebracht, waar het moest, met de gewijzigde toestanden en behoeften van het volk. De "herhaling van de Wet" houdt rekening met de organische ontwikkeling van het volk, zoals deze onder de leiding van God en onder zijn onmiddellijke bestuur heeft plaatsgehad. En, opdat het Israël van toen, dat nieuwe geslacht, dat in de woestijn was geboren of groot geworden, het wel zou verstaan, dat aan de onderhouding van des Heeren wetten Zijn zegen, maar ook aan de overtreding ervan Zijn Goddelijk misnoegen en straf was verbonden, daarom zingt de man van God, de grootste profeet, zijn lied, waarin zegen en vloek elkaar afwisselen, maar spreekt ook, als de Middelaar van het Oude Verbond, tevens zijn zegen uit over dit geslacht, opdat het in het Beloofde land de goedertierenheid van God zou mogen ervaren. Zo getuigt alles van een eenheid, die voor ons aan geen enkele bedenking onderhevig is. Maar zo kon het ook niet anders, dan dat, als straks Jozua het verbond plechtig vernieuwt Jozua 24:25, hij aan deze boeken, en vooral aan het laatste boek, een bericht toevoegt, omtrent de laatste ogenblikken en de dood van deze Grote onder Israël, als aanhangsel bij het wetboek, om het Israël nooit te doen vergeten, dat hij, die op aarde met recht de "mond van God" kon worden genoemd, ook als aan Diens mond is ontslapen.

EINDOPMERKINGEN OVER DE PENTATEUCH.

Het naar de vijf werken verdeelde werk van Mozes, werd, naar deze verdeling, door de Grieken en Romeinen *Pentateuchus* genoemd. Dit woord is samengesteld uit Pente (= vijf) en yeucov (= werktuig, huisraad), dat in de Alexandrijnse eeuw ook voor "boek" werd gebruikt. Pentateuchus betekent dus: het vijfheilige boek. De verdeling in vijf boeken behoeft men hier niet, zoals in andere boeken, voor van latere dagtekening te houden; de verdeling is hier veelmeer gelijk met de oorsprong ontstaan; ook is het getal vijf niet zonder betekenis en wijst de betrekking aan, die de samensteller nog met Egypte had (zie Ex 2.10). In de Hebreeuwse Kanon heet het, naar zijn hoofdinhoud, het Wetboek (Deuteronomium. 31:26; Jozua. 1:8 enz.), of kortweg de wet (Nehem.8:2,7,13 enz.; de Hebreeuwse uitdrukking voor het laatste is Thora d.i. Leer, onderwijzing. Verscheidene malen, zoals b.v. in Deuteronomium. 31:9 en 23, wijst Mozes zichzelf aan, als de vervaardiger. Wanneer nu overigens de oorsprong van een geschrift der Oudheid juist daardoor twijfelachtig wordt, dat de vervaardiger zichzelf hehaalde malen, als zodanig vermeld, zo doet men allereerst opmerken, dat Mozes zijn vaderschap in het geheel niet vermeldt, om het te vermelden, maar slechts in zoverre het ingevlochten is in de gang van de ontwikkeling, van de door hem vermelde daadzaken, derhalve, waar het kon noch verzwegen mocht worden; bovendien hebben wij hier te doen met een vervaardiger, achter wiens schriftelijke werk nog een ander werk staat, niet met inkt, maar met de Geest van de levende God geschreven, dat genoegzame getuigenis van waarheid en vertrouwdbaarheid aan het eerste geeft-wij menen het volk Israël in zijn geschiedenis, zo wonderbaar, zo enig in zijn soort-(het volk Israël zelf met zijn gehele na-Mozaïsche geschiedenis en literatuur is de levende, onvergankelijke en onbedrieglijke papyrus-rol, waarop, als met Gods vinger, de tekst van de Thora gegrift is).

Het zou ook niemend, wie dan ook, invallen, om de authentie (= echtheid) van Mozes' geschriften te betwijfelen, wanneer niet velen van het geslacht van deze tijd, bevangen door het naturalisme van de moderne wereldbeschouwing, een natuurlijke openbaring van God met wonderen en voorspellingen reeds van tevoren (a priori) voor onmogelijk hielden, en tot staving van zulke vooropgestelde meningen er juist toe genoodzaakt werden, de bijbelse oorkonden, die daarmee in tegenspraak zijn, voor verzinsels van latere tijd, of voor onwillekeurige opsiering van oudere berichten, door de volkssage te houden. De eerste, die, om ons te bedienen van een uitdrukking van Goethe (Werken, 27,68) "het mes en tentijzer in de Pentateuch zette" was de lijfarts van koning Lodewijk XIV, Astruc, Doctor en Professor in de medicijnen aan het Koninklijk College te Parijs. Als zijn studie, wat betreft de geschiedenis van het ontstaan van Syphilis, waardoor hij in de medische wetenschap veel belangrijks tevoorschijn heeft gebracht, het toeliet, onderwierp hij de wetten van Mozes, betreffende de vloeiingen in verband met het geslachtsleven (Leviticus. 12 en 15), aan een diepgaand onderzoek, en werd op die manier meer werkzaam met de Pentateuch. In zijn, in 1853 te Brussel verschenen, geschrift (Conjectures sur les mémoires originaux, dont il parait que Moyse s'est servi pour composer le livre de Genèse) zocht hij de verwisseling van Gods namen in Genesis (Genesis 2:4 aanm), om daaruit te verklaren, dat het gehele boek uit twee hoofdoorkonden, een JEHOVAH- en een ELOHIM-oorkonde, was samengesteld. Deze hypothese, in het begin weinig opgemerkt, werd in aanzien gebracht door Joh. Gottfried Eichhorn, professor in de Oosterse talen te Jena; zij werd later de Oorkonden-Hypothese

genoemd. Toch werd zij spoedig terzijde gesteld door de Fragmenten-Hypothese, die haar ontstaan te danken had aan Vater, Prof. der Theologie te Halle; deze versnipperde de hele Pentateuch in verschillende fragmeneten (brokstukken), ontleend aan de opschriften en slotformules, ook aan de veelvuldige herhalingen en zogenaamde verschillende berichten over één en dezelfde gebeurtenis. Onlangs heeft men ook die prijsgegeven, en de Oorkonden-Hypothese vervormd in de Aanvullings-Hypothese, die weliswaar in het onderhavige werk een plan van eenheid erkent, maar toch de oorspronkelijke eenheid ervan tegenspreekt; de samensteller van de Pentateuch (de Jehovist) moet veeleer een ouder, van de wereldschepping tot Jozua reikend geschrift (dat van de Elohist), als een ur-schrift, voor zich gehad hebben, en dit hebben omgewerkt met aanmerkelijke inlassingen of aanvullingen. De voorstanders van deze beschouwing (Tuch, Knobel e.a.) hebben ook stuk voor stuk geprobeerd aan te wijzen, welke stukken de Elohist en welke de Jehovist toebehoren. Maar niet alleen komen zij onderling in tegenspraak, omdat de één zich de zaak zo voorstelt en de ander zo; maar ook komt ieder voor zich in grote moeilijkheid bij zulke gedeelten, die, volgens de aangenomen grondstellingen, aan de ene zijde tot het ur-schrift schijnen te behoren en in andere opzichten tot het aanvullings-schrift; daarom heeft men zich genoodzaakt gezien, nog een derde, ja zelfs een vierde geschrift als bron aan te nemen, en hieraan kan men dan toewijzen, wat zich niet onder de beide andere laat rangschikken. Tegenover al deze onderstellingen over het ontstaan van de Pentateuch, hebben theologen als Hengstenberg, Drechsler, Ranke, Hävernick, Keil e.a. met overtuigende gronden aangewezen, dat de eenheid van plan, door al de vijf boeken heen zichtbaar, waardoor wij daarin een geschiedenis en wetgeving voor ons hebben, die zich ten doel stellen, de historische oorsprong en de wettige grondvesting van de theocratie of van de Israëlitische Godsstaat te vormen, een oorspronkelijke eenheid is, tegelijk ontstaan met het ontwerp zelf, en geenszins, als een bijvoegsel, dat lange tijd daaraan ontbroken had, daaraan opgedrongen is door de eindbewerkers; verder, dat de enkele vervaardiger geen ander is, dan juist Mozes, door wie God met Israël een verbond gesloten heeft, door wie de wetten aan Israël gegeven zijn. Zonder twijfel evenwel heeft Mozes ook nog geput uit berichten en oorkonden, doe reeds vóór hem verzameld waren en-zijn werk wordt er ons van meerdere waarde om. Verschil van woorden en stijl tonen dit genoegzaam; en geen wonder ook! "Mozes is wel de grootste der Profeten in het oude verbond geweest, maar daarom niet de eerste".

"En op deze wijze wordt tegelijk hun hoge Goddelijke afkomst niet het allerminst ontkend of ontzenuwd; maar geraken wij integendeel, tot het eerder allergelukkigst te noemen resultaat, dat ook vóór Mozes reeds enkele, door God gegeven schriften, en gewijde oorkonden bestaan moet hebben, en wordt door deze opvatting de lijn van Goddelijke ingeving derhalve verder uitgestrekt en tot in de diepten van de Israëlitische oudheid voortgezet, dan wel in het geringste gekrenkt of beperkt. Men mag zelfs nog verder gaan in het onderscheiden van de elementen, waaruit de Pentateuch, zoals wij die als één geheel bezitten, in zijn hoge oudheid is samengesteld. Niets verbiedt ons de ettelijke plaatsen in de Mozaïsche schriften, die kennelijk een aantekening of aanvulling uit later tijd dan die van Mozes eigen leven bevatten, toe te schrijven aan een latere, mits altijd bevoegde en van God gewijde hand." Maar toch: "de Pentateuch draagt met recht de naam van "Boeken van Mozes," omdat zij voor het grootste gedeelte zijn eigen woorden en de hem door God onmiddellijk tot opschrijven gegeven Oorkonden bevatten.".

Het autograaf, d.i.: het door Mozes zelf geschreven exemplaar van zijn werk, werd door de priesters aan de zijde verbondsark neergelegd (Deuteronomium. 31:26), vermoedelijk omstreeks de tijd, toen het volk tot rust gekomen was en de tabernakel te Silo haar standplaats had Jozua 18:1. Maar voor dit kon gebeuren, moest afschrift van de gehele Pentateuch genomen worden, en bij deze gelegenheid zullen wel enige noodzakelijke bijvoegingen, zoals ook het eerder genoemde laatste gedeelte, gevoegd zijn, waarschijnlijk door Jozua met behulp van de hogepriester Eleazar en door de oudsten, op wie Mozes' geest rustte (Numeri. 11:25) en, die al de werken wisten, door de Heere aan Israël gewrocht Jozua 24:31); toch bleef zeer waarschijnlijk het handschrift van Mozes zoals het was, zonder enige toevoegsels.

Wanneer Gregorius van Naziana (tegen het einde van de 4de eeuw na Chr,) Mozes kenschetst als de "Oceaan van de theologie, waaruit alle stromen en zeeën ontspringen", wanneer een rijk begaafd theoloog van de tegenwoordige tijd, de Thora, een onuitputtelijke zee van het weten, een groeve van nog onopgedolven schatten van kennis, een verzameling van onontvouwde kleinoden en mysteriën, noemt, dan kunnen wij nu, nadat wij ons uit eigen ervaring overtuigd hebben, daarmee slechts onze goedkeurende stem paren en moeten dringend wensen, dat Mozes d.w.z. de Thora immer ijveriger bestudeerd zal worden, vooral opdat men meer en meer het Nieuwe Testament zullen verstaan. De zo-even aangehaalde theoloog merkt aan: "Wat in het Nieuwe Testament de vier evangeliën zijn, dat zijn in het Oude de vijf boeken van Mozes. Die parallel gaat diep. Het Mattheüs-evangelie begint werkelijk, als een aansluiting op het Genesis van het Oude Testament, met het boek der Genesis (van het geslacht) van Jezus Christus, en het Johannes-evangelie is met geen oudtestamentisch boek zo nauw verwant als met Deuteronomium."